གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་།འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་ལྷན་དུ་བྱུང་བའི་བགྲོ་གླེང་།

མཛད་པ་པོ། ༧གོང་ས་༧སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབོད་ཡིག་ཏུ་སྒྱུར་པ་པོ། བསྟན་འཛིན་རིག་བཟང་།
སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་།

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཨ་ཐོར་གྱིས་རྩོམ་སྒྲིག་དང་རྒྱས་བཤད་བྱས།
བསྟན་འཛིན་རིག་བཟང་གིས་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར།

ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་ལྷན་དུ་བྱུང་བའི་བག་གླེང༌། ྲོ

སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་དེབ་སྤྱིའི་ཨང་།

SJRB-0161

སྒྱུར་པ་པོའི་པར་གཞི་རང་སོར་བཞག་ཡོད།
སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་གིས་འཕྲུལ་དེབ་ཏུ་བཟོས།སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོས་འགྲེམས་སྤེལ་བྱས།
༢༠༡༥ ལོའི་ཟླ་ལྔ་པར་གསར་དུ་བསྒྲིགས།
༢༠༢༠ ལོའི་ཟླ་བདུན་པར་བསྐྱར་སྒྲིག་བྱས།

སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་དྲ་བྱང་།
www.serajeyrigzodchenmo.org

ཡིག་འབྲེལ་དྲ་བྱང་།
serajeyrigzodchenmo@gmail.com

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་། འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་ལྷན་དུ་བྱུང་བའི་བགྲོ་གླེང༌།

The New Physics and Cosmology
Dialogues with the Dalai Lama

ཨ་ཐོར་གྱིས་རྩོམ་སྒྲིག་དང་རྒྱས་བཤད་བྱས།
བསྟན་འཛིན་རིག་བཟང་གིས་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར།

Edited and narrated by Arthur Zajonc
with the assistance of Zara Houshmand

Translated and edited by Tenzin Rigsang

ཇི་ལྟར་དངོས་པོའི་གཤིས་ལ་ཉེ་གྱུར་པ། །
དེ་ལྟར་མཁས་པའི་ཚིག་ནི་ལྐུགས་འགྱུར་བས། །
རང་བཞིན་ཉིད་ཀྱིས་ཕྲ་བའི་ཆོས་རྣམས་ཀུན། །
སྨྲ་བསམ་བརྗོད་པའི་ཡུལ་ལས་འདས་པར་བཤད། །

དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ།

ཐུགས་རྗེ་བཀའ་དྲིན།
ནོར་ལྡེ་རྩོམ་སྒྲིག་པ་བློ་བཟང་རབ་རྒྱས་དང༌། ཀིརྟིའི་བྱེས་པ་གྲྭ་ཚང་གི་སློབ་སྤྱི་སོ་རུ་དར་རྒྱས།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་རྩོམ་རིག་དགེ་རྒན་ཨ་འབྲུག་དཀོན་མཆོག་བཅས་ཀྱིས་སོ་སོའི་དུས་ཚོད་ཕངས་མེད་དུ་བཏང་ནས་སྒྱུར་རྩོམ་འདི་ལ་ཞུ་དག་གནང་བར་སྙིང་ཐག་པ་ནས་ཐུགས་རྗེ་བཀའ་དྲིན་ཆེའོ།།

a

དཀར་ཆགངོ་སྤྲོད།...1 ལེའུ་དང་པོ།
ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་འགལ་འདུ་དང་། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ།.........................22 རླབས་རྡུལ་གཉིས་སྣང་།...28 ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན།..........................41 གནས་གཞི་མེད་པ་དང་། འདྲེས་འཛིངས།..48 ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ལུགས་སུ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་འབྲས།..57 འདྲེས་འཛིངས་གྲོལ་བ།...63 ལེའུ་གཉིས་པ།
ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ལ་ལྟ་གྲུབ་ཀྱིས་བསམ་གཞིག.............................68 ཡུལ་གྱི་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་དང་། ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་ལངས་ཕྱོགས་གསར་པ།.......................72 ནང་པའི་དཔྱད་པ།...81 མཉམ་ཞུགས་ཀྱི་ཞིབ་ལྟ་དང་། རྟེན་འབྱུང་།..87 གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བའི་ལུགས།...99 ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཤུགས་རྐྱེན་རང་སྟེང་དུ་སྦྱོར་བ།..108

b

ལེའུ་གསུམ་པ།
དུས་དང་བར་སྣང་། ཁོན་ཏྲོམ།... 115 སྔ་རབས་ཀྱི་འགྱུར་བ་མེད་པའི་ངང་ཚུལ་ནས་འབྱུང་བཞིན་པའི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་བྱ་འགུལ་བར།
117

རླབས་རྒྱུན་གྱི་སྣེ་འགྱུར་དང་རླབས་འཐབ་ཀྱི་སྣང་ཚུལ།...125 རྒྱུ་འབྲས་ཕྲ་མོའི་ཉམ་ཉེས།..132 རྩོལ་ནུས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས།...136 ཁ་སྐོང་རང་བཞིན་གྱི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་ཅིག་ཅར་དུ་གནས་ཐུབ་ཀྱི་མེད།....................... 141 ང་ཚོས་གང་ལ་འདྲི་གཅོད་བྱེད་པ་དེར་བཅོས་བསྒྱུར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།..............................145 དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་དང་། མངོན་སུམ།..149 ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྟོག་འཇུག་དང་། བར་སྣང་དུས།...150 རྒྱུན་ཆད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་། རྒྱུན་མཐུད་ཀྱི་རྣམ་གཞག...159 ཕྲ་ཤོས་དང་ཡུན་ཐུང་ཤོས།..162 ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་བར་སྣང་དུས།..166 ནེ་ལི་སི་བྷོར་གྱི་ཁ་སྐོང་གི་རྩ་འཛིན།...170 བར་སྣང་དུས་ཀྱི་གུག་ཆ་དང་། ཁ་ཕྱོགས་ལྟོས་མེད།...173 ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་ནང་ཡོད་པའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དང་། ནུས་ཤུགས།.................176 ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དུ་ཡོད་པའི་ལྟོས་མེད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག............................... 181 ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ།.......................189

c

ལེའུ་བཞི་པ།
བར་སྣང་དང་དུས་ལ་ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ།..201 དུས་དང་སྣང་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གྲངས།..205 དབུ་མའི་ལྟ་གྲུབ་དང་། ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས།...................................210 འབྱུང་བ་ལྔ།..211 དུས་དང་བར་སྣང་གི་སྒོམ་སྒྲུབ་ཀྱི་མྱོང་རྟོགས།...215 བར་སྣང་དང་དུས་ཀྱི་ཐོག་མ།..220 འཇིག་རྟེན་ནི་མཐའ་ཅན་མཐའ་མེད་གང་ཞིག་ཡིན་ནམ།..225 འཇིག་རྟེན་གྱི་གནས་གཞན་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པའི་སེམས་ཅན།..230 ལེའུ་ལྔ་པ།
ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གཏན་ཚིགས་ནང་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་འཕྲད་པ།................................237 ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གནས་སྟེང་མ་དང་། ཕུང་གསུམ་མེད་པའི་གཏན་ཚིགས།.........................241 གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་མ་ཚང་བ་ཉིད།...245 སྤྱི་དང་། སོ་སོར་འབྱེད་དུ་མེད་པ་ཉིད།...249 ལྟོས་བཅས་སྨྲ་བ་དང་། དངོས་ཡོད་སྨྲ་བ།..255 གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་བྱུང་འཕེལ།...257 ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་གསར་བྱུང་གི་ཁྱད་ཆོས།..................271 ལེའུ་དྲུག་པ།
མཉམ་ཞུགས་དང་། སྒེར་གྱི་ཤེས་རྟོགས།..282

d

རང་ཉིད་ཡར་རྒྱས་དང་། བློ་འབྱེད།..286 ལེའུ་བདུན་པ།
ཚན་རིག་གི་ཤེས་རྟོགས་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་མྱོང་བ་བར་གྱི་འབྲེལ་བ།...........................294 ཁ་དོག་གང་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད་དམ།..298 གློག་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ།..301 རྡུལ་ཕྲན་ནས་ཁྱད་ཆོས་བར།...308 རྡུལ་ཕྲན་གྱི་སྣང་བརྙན།..312 གཞི་རྩའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ལ་ཡོད་པའི་རྒྱུན་ལྡན་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཆོས།............................322 འོད་རྡུལ་ཇི་ལྟར་གྲུབ་ཡོད་དམ།...328 ཞིབ་ལྟ་ནི་དྲི་བ་ཞིག་ཏུ་འཛིན་པ།...331 སྣང་འཛིན་གྱི་མཉེན་ལྕུགས།...336 ལེའུ་བརྒྱད་པ།
འཇིག་རྟེན་ལ་བརྟག་དཔྱད་དང་། སེམས་ལ་རྟོག་འཇུག་བྱེད་པ།.................................342 ཚན་རིག་གི་བསམ་བློའི་རྒྱབ་ལྗོངས་སུ་ཡོད་པའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ།.................347 བློའི་རྣམ་པ་བསྒྱུར་བ།...354 རྗེས་དཔག་ནས་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ།...364 སྟོང་ཉིད་དང་། མཐར་ཐུག་གི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས།...374 ལེའུ་དགུ་པ།
འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་སྣང་བརྙན་གསར་པ།...383

e

ང་ཚོའི་འཇིག་རྟེན།...385 སྣང་སྲིད་སྐོར་ལ་འདྲི་གཅོད་བྱེད་པ།..387 ས་མཚམས་མེད་པའི་མཐའ་ཅན་གྱི་འཇིག་རྟེན་ཞིག..393 རྒྱ་སྐྱེད་ནི་གང་སར་གཅིག་མཚུངས་ཡིན།..402 ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་གཡོ་འགུལ་དང་། འཁྲུལ་སྣང་གི་གཡོ་འགུལ།..405 འབར་གས་ཆེན་མོ་ནི་ལྟེ་བ་མེད་པའི་གས་འཐོར་ཞིག་ཡིན།.......................................408 ལེའུ་བཅུ་པ།
འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐོག་མ་དང་། ནང་པའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག....................................415 ཕར་གཡོ་ཚུར་འགུལ་གྱི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་ཡོད་སྲིད།...426 ཅི་ཞིག་གིས་འབར་གས་ཆེན་མོ་ལ་རྒྱུ་རྐྱེན་བྱས་སམ།...430 རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དུ་ཡོད་པའི་རང་དབང་གི་ཞེ་འདོད།....................................433 ལུས་སེམས་དང་ལས་འབྲས།..437 རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་དོན་སྤྱི།..443 ཚན་རིག་གི་འབྱུང་འགྱུར།...448 འགྲོ་བ་མིའི་མཉམ་ཞུགས་ཀྱི་སྣང་བརྙན་ཞིག་གི་ཕྱོགས་ལ།..453 ལེའུ་བཅུ་གཅིག་པ།
འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་གི་འཚོལ་སྙེག་ཏུ་ཞུགས་པའི་ཚན་རིག...................................464 གློག་ཀླད་ཀྱི་འགུལ་རིས་ནི་རྗེས་དཔག་གི་ཚད་མར་འཛིན་པ།....................................469 འཇིག་རྟེན་གྱི་སྒྲིག་གཞི་ནས་འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་བར།...474

f

འཕོ་འགྱུར་གྱི་རྣམ་གཞག..484 ཚན་རིག་གི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་མྱོང་བའི་བྱེད་ལས།...492 དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་དང་། འཁྲུལ་སྣང་།...500 ལེའུ་བཅུ་གཉིས་པ།
གོ་ཤེས་དང་། སྡུག་བསྔལ།...507 སྡུག་བསྔལ་དང་། གོ་རྟོགས་ཀྱི་བྱེད་ལས།...521 དེབ་འདིའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་ཚན་རིག་པའི་མིང་གི་ཤན་སྦྱར་དང་། མཚམས་སྦྱོར་མདོར་བསྡུས།..529 བརྡ་ཆད་ཤན་སྦྱར།..536 པར་བྱང་སྨོན་ཚིག..541

1

ངོ་སྤྲོད།
བཙན་བྱོལ་བོད་མི་མང་པོའི་སྡོད་གནས་རྒྱ་གར་དྷ་རམ་ས་ལར་འབྱོར་བའི་

ཕྱི་ཉིན། བདག་གིས་ལམ་དོག་མོ་འབར་འབུར་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་དྷ་སྟེང་བོད་ཕྲུག་
ཁྱིམ་སྡེར་སོང་བ་ཡིན། སློབ་གྲྭ་འདི་ནི་ཧི་མ་ལ་ཡའི་ཉེ་འདབས་ཀྱི་རི་བོ་ཞིག་གི་

སྟེང་དུ་ཆགས་ཤིང་། ད་ཕྲུག་དང་སློབ་ཕྲུག དགེ་རྒན་དང་མ་མ་བཅས་མི་གྲངས་
ཉིས་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་ཡས་མས་ཀྱིས་སོ་སོའི་གནའ་བོའི་རིག་གཞུང་གཅེས་སྲུང་དང་
ཆབས་ཅིག དེང་གི་དཔལ་ཡོན་གྱི་ཆ་ཤས་སུ་འགྱུར་བར་བརྩོན་བཞིན་པའི་འཇིག་

རྟེན་ཆུང་ཆུང་ཞིག་རེད། སློབ་གྲྭ་འདིའི་ཉེ་འགྲམ་དུ་ྋགོང་ས་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་བཞི་པ་

ཆེན་པོ་མཆོག་གི་བཞུགས་སྒར་དང་། རྣམ་རྒྱལ་གྲྭ་ཚང་ཡོད་ལ། གཟའ་འཁོར་རྗེས་མ་སྟེ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ ལོའི་ཟླ་བཅུ་པའི་ཚེས་ཉེར་བདུན་ནས་སོ་གཅིག་བར། ང་དང་

ཚན་རིག་པ་གཞན་ལྔས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་ལྷན་དུ་ང་ཚོ་ཐུན་མོང་གི་དང་བའི་

ཡུལ་ཏེ། ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་དང་། གསར་བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་པ། འཇིག་

རྟེན་ཆགས་རིག་བཅས་བརྗོད་གཞིར་བཟུང་ནས་བགྲོ་གླེང་བྱ་རྒྱུ་ཡིན།

བོད་ཕྲུག་ཁྱིམ་སྡེ་རུ་ཕྱི་ཟླ་བཅུ་པའི་ན་བུན་ནང་འགེབས་སྲུང་བྱེད་མི་ཐུབ་

པའི་ལྡིང་ཁང་ཞིག་གི་འོག་བོད་ཀྱི་གནའ་བོའི་ཟློས་གར་འཁྲབ་བཞིན་འདུག ལྟ་ན་
སྡུག་པའི་འཁྲབ་གོས་འདྲ་མིན་གྱོན་པའི་གཞས་པ་དང་། གར་མཁན་ཚོས་ལྷ་སྒྲུང་
དང་ཨེ་ཤ་ཡའི་གནའ་བོའི་ཟློས་གར་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ཅན་དུ་སྣང་བའི་གླུ་

2

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགལེན་གར་འཁྲབ་བྱེད་བཞིན་མཆིས་ཤིང་། གར་མཁན་ཚོའི་ཉམས་འགྱུར་གྱིས་ལྟད་
མོ་བའི་འདུས་ཚོགས་ཀྱི་དགོད་སྒྲ་ཡང་ཡང་སློང་གི་འདུག འོན་ཀྱང་། མཚམས་
ཤིག་ཏུ་གླུ་ལེན་གར་རྩེད་གློ་བུར་དུ་མཚམས་བཞག་ནས་ལྟད་མོ་བའི་ཁྲོད་དུ་ཤུབ་སྐད་ཅིག་ཁྱབ་པ་དང་། ཉེ་འཁོར་གྱི་ཁང་མིག་ཁག་ནས་མི་མང་པོ་ཕྱིར་བུད་དེ་ལྟད་
མོ་བའི་འདུས་ཚོགས་སུ་ཞུགས་སོང་། མ་གཞི་འདི་ནི་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ཕེབས་
བཞིན་པར་གུས་བསུའི་གྲ་སྒྲིག་ཅིག་རེད། ཁོང་གིས་འཛམ་གླིང་གང་སར་ཡོངས་
གྲགས་ཡིན་པའི་རང་གི་འཛུམ་མདངས་དེ་སྟོན་བཞིན། གཡས་གཡོན་གྱི་མང་
ཚོགས་ལ་མགོ་བོ་སྒུར་སྒུར་དང་། ཚུར་བརྐྱངས་པའི་ལག་པ་རེ་ཟུང་ལ་འཇུ་ཞོར་
སྐས་ལམ་རིང་པོ་དེ་ནས་མར་ཕེབས་སོང་། ཁོང་གི་ཟུར་དུ་ཞབས་ཞུས་པ་ཉུང་ཤས་ཤིག་གིས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་འབབ་བཞིན་པའི་སྦྲང་ཆར་ལས་འགེབས་སྲུང་བྱེད་
པར་ཧུར་ཐག་གིས་འབད་པ་བྱེད་བཞིན་གདའ། གཟའ་འཁོར་རྗེས་མར་ཁོང་གིས་

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་ཏེ། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་འཇིག་རྟེན་
ཆགས་རིག ད་དུང་ནང་དོན་རིག་པ་བཅས་ཀྱི་སྐོར་ནས་ང་ཚོ་དང་ལྷན་དུ་གོ་བསྡུར་གནང་རྒྱུ་ཡིན་ནའང་། དེ་རིང་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་བོད་ཕྲུག་ཁྱིམ་སྡེར་མང་ཚོགས་
ལ་བློ་སྟོབས་སྤེལ་བའི་བཀའ་སློབ་དང་། བྱིན་རླབས་གནང་བར་ཕེབས་འདུགཉིན་ལྔའི་རྗེས་ང་ཚོའི་བགྲོ་གླེང་རྫོགས་ནས་ཚན་རིག་པ་དང་། ལྟ་གྲུབ་སྨྲ་བ།

གྲྭ་བཙུན། ད་དུང་གྲོགས་པོ་ཚང་མ་ཁོང་གི་བཞུགས་སྒར་གྱི་གམ་དུ་ཡོད་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མདའ་ཡབ་ཏུ་འཛོམས་སྐབས། སླར་ཡང་ནམ་མཁར་སྤྲིན་

འཁྲིགས་ནས་ཆར་བ་འབབ་བཞིན་མཆིས། འོན་ཀྱང་། ང་ཚོས་ཁ་བརྡ་བྱས་པ་དང་།

3

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགརིམ་གྱིས་ནམ་མཁའི་སྤྲིན་པའང་དངས་ཤིང་། ཕ་རོལ་གྱི་རི་བོ་དང་ང་ཚོའི་བར་ལ་

མཛེས་སྡུག་ལྡན་པའི་འཇའ་ཚོན་ཞིག་ཤར་སོང་།
བོད་ཁྱིམ་དུ་འཁྲབ་སྟོན་བྱས་པའི་ཟློས་གར་དང་འཇའ་ཚོན་འདི་གཉིས་ནི།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་ལྷན་དུ་གསར་བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་
ཆགས་རིག་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་གླེང་མོལ་གྱི་སྐལ་བཟང་བྱུང་བའི་ང་ཚོའི་བགྲོ་གླེང་
གི་དབུ་ཁྱུད་དང་རྫོགས་ཚིག་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞིང་། དཔེ་དེབ་འདི་ནི་གླེང་མོལ་དེའི་ཟིན་
བྲིས་ཤིག་ཡིན།
****

དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པ་ནས་མར་རྒྱུན་འཛིན་བྱས་པའི་སྔ་རབས་ཀྱི་ཚན་
རིག་གི་དོན་སྤྱི་ཕལ་ཆེ་བ་ལ་དཀའ་ངལ་སྤྲོད་པའི་ཤེས་རྟོགས་གསར་པས་དུས་
རབས་ཉི་ཤུ་པའི་གསར་བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་གི་

ནང་དུ་གང་ཡོད། ཚན་རིག་སྲོལ་བཏོད་ཀྱི་མེས་པོ་སྟེ། གྷ་ལེ་ལེའོ་དང་།༼Gali-
leo༽ ནེའོ་ཏྲོང་།༼Newton༽ ཁོ་ཕར་ནེ་ཁ་སི།༼Copernicus༽ ཁེ་ཕི་

ལེར།༼Kepler༽ ཧཕ་ར་ཌད།༼Faraday༽ མར་ཁེ་སི་ཝེ་ལི༼Maxwell༽
སོགས་ཀྱིས་སྔ་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་སྤྱི་འགྲོས་གཏན་ལ་ཕབ་ཅིང་། ཁོང་ཚོའི་
འཚོལ་ཞིབ་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་དང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཤེས་རྟོགས་ནི། གནའ་བོའི་གྷི་རེ་སི་

དང་། དུས་སྐབས་བར་མའི་རང་བྱུང་ལྟ་གྲུབ་སྨྲ་བ་ཚོའི་བྱེད་ཐབས་དང་། ཤེས་རྟོགས་དང་གཏན་ནས་མི་མཐུན་པ་ཞིག་ཡིན། སྔ་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་སྤྱི་འགྲོས་
དེ་ནི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་དང་། སྒྲིག་འཛུགས་ལྡན་པའི་ཞིབ་ལྟ། སྔོན་དུ་མ་བྱུང་བའི་

4

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགརྣམ་གཞག་གི་དཔེ་གཟུགས་བཅས་ཀྱིས་གྲུབ་ཡོད། སྲོལ་བཏོད་ཀྱི་མེས་པོ་ཚོས་
ལག་བསྟར་གནང་བའི་ཚན་རིག་ནི། སྔོན་དཔག་གི་ནུས་སྟོབས་དང་འཕྲུལ་ལས་ཀྱི་
བཀོལ་སྤྱོད་གཉིས་ཀའི་ཆ་ནས་ངོ་མཚར་ཆེ་སྟེ། ནེའོ་ཏྲོང་གིས་རང་གི་སྒུལ་ཤུགས་
རིག་པའི་རྣམ་གཞག་རྙོག་འཛིང་ཆེ་བའི་མཁའ་དབྱིངས་ཀྱི་སྣང་ཚུལ་ལ་སྦྱར་ནས་
སའི་གོ་ལའི་འགུལ་སྐྱོད་ལ་སྟངས་འཛིན་བྱེད་པའི་རང་བྱུང་ཆོས་ཉིད་གཞིར་བཟུང་
གིས་སྐར་མ་དང་། རྒྱུ་སྐར་གྱི་འགུལ་སྐྱོད་ལ་གསལ་བཤད་གནང་ཡོད། འདི་ནི་

གནའ་བོའི་གྷི་རེ་སའི་རང་བྱུང་ལྟ་གྲུབ་སྨྲ་བའི་འཆར་སྒོའི་ནང་དུའང་ཤོང་ཐབས་
མེད་པ་ཞིག་ཡིན། འོད་སྣང་རིག་པ་ནི་གློག་ཤུགས་ཁབ་ལེན་རིག་པའི་ཚན་རིག་

གསར་པ་དང་ཟུང་འབྲེལ་བྱས་ཏེ། ཤུགས་སུ་འཐེན་ཤུགས་དང་། དངོས་སུ་ཁབ་ལེན་དང་གློག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་སྐོར་ལ་རྣམ་གཞག་གི་ལྟ་ཚུལ་ཟབ་མོ་ཞིག་བྱུང་

ཡོད། དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཚན་རིག་ལ་འདི་ལྟར་ལམ་ལྷོང་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་བྱུང་
སྟབས། དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པའི་མཇུག་ཏུ་ཁད་ཝུན༼Lord Kelvin༽གྱིས་
མཚོན་པའི་ཚན་རིག་པ་ཁག་ཅིག་གིས་འཇིག་རྟེན་སྤྱིའི་ཆ་ནས་རྟོགས་ཟིན་ཅིང་།
དང་བ་མི་འདྲེན་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆ་ཤས་ཕྲ་མོ་རྣམས་ཞིབ་ཏུ་རྟོགས་རྒྱུ་ལྷག་ཡོད་
པར་བསྒྲགས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཁད་ཝུན་གྱིས་རེ་བས་ཁེངས་པའི་རང་གི་ལྟ་བའི་

མདུན་ལྗོངས་དང་མི་འཚམ་པའི་སྤྲིན་ཕུང་གཉིས་ཡོད་པར་མཐོང་བ་ནི། མད་ཁི་
སིན་དང་། མོད་ལད༼Michelson and Morley༽གཉིས་ཀྱིས་ཡེ་ཐར༼ether༽(1)ལ་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་པར་ཕམ་ཉེས་བྱུང་བ་དང་། ཚ་གྲང་མཐོན་

1 ether ཡེ་ཐར་ཞེས་པ་ནི། དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཚོས་རྟོག་འཆར་དུ་བཞག་པའི་རྫས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། རྫས་འདི་ནི་ནམ་མཁའི་ཡོངས་སུ་ཁྱབ་ཅིང་གློག་ཤུགས་ཁབ་ལེན་ལ་ངེས་པར་དུ་

5

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཔོའི་སྐབས་སུ་དངོས་གཟུགས་ལས་འཕྲོས་པའི་འོད་ཀྱི་འཇའ་མདངས་ལ་རྣམ་གཞག་གི་ངོས་ནས་སྔོན་དཔག་བྱེད་མ་ཐུབ་པ་འདི་གཉིས་ཡིན། ཁད་ཝུན་ནི་ཁེངས་
དྲེགས་ཆེའང་སྔོན་ཤེས་ཡོད་མཁན་ཞིག་ཡིན་པར་སྙམ་སྟེ། སྤྲིན་ཕུང་དང་པོར་བརྟེན་ནས་ལྟོས་གྲུབ་རིག་པ་དར་བ་དང་། སྤྲིན་ཕུང་གཉིས་པར་བརྟེན་ནས་ཁོན་
ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བྱུང་ཡོད།
སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་གཉིས་

ཀའི་མ་ལག་རྩ་འཛུགས་བྱས་པའི་དུས་རབས་གསུམ་གྱི་རིང་ལ། དངོས་གཙོ་དང་འགུལ་ཤུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཆེ་བའི་དངོས་ལུགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གིས་རང་གི་ཁྱབ་

ཁོངས་ལས་འགོངས་ནས་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་སྤྱི་ལ་ཁ་ལོ་བསྒྱུར་ཡོད། ཌེ་ཁར་ཌི་དང་།༼Descartes༽ ཁན་ཏྲི།༼Kant༽ ལོད་ཀི༼Locke༽ལྟ་
བུའི་བསམ་བློ་བ་ཚོ་བརྒྱུད་ནས་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའང་རིམ་གྱིས་ཚན་རིག་གི་ཤུགས་

རྐྱེན་བཙན་པོའི་འོག་ཏུ་ལྷུང་ཞིང་། དངོས་ཁམས་ཚན་རིག་གི་ཞིབ་ཆ་དེ་ཡོང་བར་
ཚེ་སྲོག་གི་ཚན་རིག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་འཕེལ་རྒྱས་དང་
མཚུངས་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་ལ་བསྙེགས་ཡོད། རིགས་རྒྱུན་ཚན་རིག་དང་།

འཕེལ་འགྱུར་སྨྲ་བ། ཕྲ་ཕུང་སྐྱེ་དངོས་རིག་པ་བཅས་ནི། སྐྱེ་ཁམས་རིག་པ་དང་། སྐྱེ་
ལྡན་ཧྲིལ་པོའི་སྐྱེ་དངོས་རིག་པ་གཉིས་ཀྱི་ཚབ་མཚོན་དུ་གྱུར། “རྣམ་ཤེས”ཀྱི་
མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཆ་ཞིག་ཏུ་འདོད་པའི་སེམས་ཀྱང་རིམ་གྱིས་དངོས་གཙོའི་འཇིག་

རྟེན་གྱི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཏུ་གྱུར་པ་དང་། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་སྐྱ་རེངས་ཤར་སྐབས།
དགོས་པའི་བརྒྱུད་ལམ་ཞིག་ཡིན་པར་འདོད་ཡོད་ཀྱང་། ཡེ་ཐར་གྱི་རྣམ་གཞག་འདི་ནི་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དར་ཁྱབ་བྱུང་རྗེས་འདོར་དགོས་བྱུང་ཡོད།

6

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགདུས་རབས་བཅུ་བདུན་པའི་ནང་བྱུང་བའི་དངོས་ཁམས་རིག་པས་རང་གི་ཉེ་འཁོར་
གྱི་ཚན་རིག་གི་ཡན་ལག་ཚང་མ་དབང་དུ་བསྡུས་ཏེ་སེམས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་ཁྱབ་
ཁོངས་ལའང་བཙན་འཛུལ་བྱེད་འགོ་བརྩམས་ཟིན། འདི་ལྟར་འགུལ་ཤུགས་རིག་

པའི་ལྟ་བའི་སྒྲོམ་གཞི་ཁོ་ན་ཞིག་དང་། དེ་འབྲེལ་གྱི་དངོས་གཙོའི་ཡིན་ལུགས་ངོ་
ཐོག་གི་ལྟ་བས་ནུབ་ཕྱོགས་པའི་བསམ་གཞིག་གི་འཆར་སྒོ་སྤྱི་ལ་དབང་སྒྱུར་བྱེད་
དགོས་བྱུང་ཡོད།
དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པ་མགོ་ཚུགས་པ་དང་། ལྟོས་གྲུབ་རིག་པ་དང་ཁོན་ཏྲོམ་
འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་གིས་ང་ཚོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་གོ་རྟོགས་ལ་སྔར་
མེད་ཀྱི་དཀའ་ངལ་ཞིག་སྤྲད་ཅིང་། ང་ཚོས་ད་དུང་ཡང་རྣམ་གཞག་དེ་དག་གི་

ཤུགས་བསྟན་རྣམས་ཡོངས་སུ་རྟོགས་པར་འབད་བརྩོན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། སྔོན་གྱི་དུས་རབས་འགའ་ནས་མར་རྒྱུན་འཛིན་བྱས་པའི་འཇིག་རྟེན་དང་དངོས་གཟུགས་སྐོར་
གྱི་དངོས་གཙོའི་འགྲེལ་བཤད་སྟབས་བདེ་ལ་རྣམ་གཞག་དེ་ཚོས་ཁ་གཏད་བཅག་
སྟེ། འཇིག་རྟེན་ལ་འགྲེལ་བཤད་གཞན་ཞིག་རྒྱག་གི་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་
རྣམ་གཞག་དང་ལྟོས་གྲུབ་རིག་པས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་ལའང་གོ་བབ་གལ་ཆེན་ཞིག་

བྱིན་ཡོད། ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱས་འདི་དག་གི་གལ་ཆེའི་རང་བཞིན་ལ་ང་ཚོས་
འཁྱོག་བརྗོད་དམ་འུད་བརྗོད་བྱེད་ཐབས་བྲལ་ཞིང་། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་གསར་

རྙེད་ཤེས་རྟོགས་ཀྱིས་དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་སོགས་
ལ་ཤན་ཤུགས་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་ཐེབས་ནས་བར་སྣང་དང་དུས། དངོས་གཟུགས་ཀྱི་
མཐར་ཐུག་གི་ངོ་བོ། འཇིག་རྟེན་གྱི་འཕེལ་འགྱུར་བཅས་ཀྱི་ང་ཚོའི་དོན་སྤྱི་སོགས་

7

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགལ་རྩ་བའི་ཆ་ནས་བཅོས་བསྒྱུར་བྱས་ཡོད། ད་དུང་གསར་བྱུང་གི་ཤེས་རྟོགས་དེ་ཚོས་ཕྱོགས་ངེས་ཅན་ཞིག་ནས་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་དཔྱད་གླེང་ལའང་ཤུགས་རྐྱེན་
ཐེབས་འགོ་བརྩམས་ཟིན།

ནུབ་ཕྱོགས་སུ་གསར་བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་ཤུགས་
བསྟན་རྣམས་ད་དུང་ཕྱོགས་སོ་སོར་གསལ་པོར་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐབས་
འདིར། ནང་དོན་རིག་པའི་ཚབ་མཚོན་མི་སྣ་ཚོ་དང་ལྷན་དུ་གོ་བསྡུར་བྱེད་པའི་

བརྗོད་གཞི་འདི་ལས་ལྷག་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ། བོད་མི་ཡོད་དོ་ཅོག་གི་ཆོས་ཀྱི་དབུ་
ཁྲིད་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ནི། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་ཚད་མ་
རིག་པ་དང་། ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་སོགས་ཀྱི་དཀའ་གནད་ལ་མཁྱེན་རྒྱ་ཡངས་པ་དང་།
ང་ཚོས་ཁོང་ལ་གསར་བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་པས་རྒྱུ་རྐྱེན་བྱས་པའི་འདུ་ཤེས་དང་
གོ་རྟོགས་ཀྱི་གསར་བརྗེ་ཞུས་ཏེ། ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་གསར་བརྗེ་དེ་ལས་བྱུང་བའི་ལྟ་

གྲུབ་ཀྱི་ཤུགས་བསྟན་རྣམས་ལ་ལྷན་དུ་རྟོག་དཔྱོད་བྱེད་པའི་རེ་བ་བཟུང་བ་ཡིན།

ནང་དོན་རིག་པ་ནི་དེང་རབས་ཚན་རིག་གི་རྣམ་གཞག་བྱེ་བྲག་པ་སོ་སོར་མྱོང་འདྲིས་མེད་ཀྱང་། དེས་སེམས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་བེམ་པོའི་གཞི་རྩའི་རང་བཞིན་སོགས་
ལ་སྔ་མོ་ནས་རྟོག་དཔྱོད་བྱས་ཏེ། ང་ཚོའི་རྣམ་དཔྱོད་ཀྱི་ནང་དུ་རྣམ་གཞག་དང་དོན་
སྤྱི་ལ་བྱེད་ལས་ཅི་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག རྒྱུ་འབྲས་སོགས་
ཀྱི་སྐོར་ལ་བསམ་གཞིག་ཟབ་མོ་གནང་འདུག ཐ་ན་འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་
རིང་མོ་དེའང་ནང་པའི་བསམ་གཞིག་གི་ཡུལ་དུ་གྱུར་ནས་དེང་དུས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་
ཆགས་རིག་སྨྲ་བ་ཚོས་སྤེལ་གྱིན་པའི་འདོད་ཚུལ་དང་འདྲ་མཚུངས་ཡིན་པའི་ལྟ་

8

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཚུལ་བྱུང་ཡོད།
ཀློག་པ་པོ་ཚོར་ང་ཚོའི་བགྲོ་གླེང་འདི་བརྒྱུད་ནས་ཨེ་ཤ་ཡའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་

སྨྲ་བ་ཚོའི་གྲས་ཀྱི་ཕུལ་བྱུང་གི་བསམ་བློ་བ་ཞིག་དང་ལྷན་དུ་གསར་བྱུང་དངོས་
ཁམས་རིག་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་གཉིས་ལ་སློབ་གཉེར་བྱེད་པའི་གོ་
སྐབས་རིན་ཐང་གཞལ་དུ་མེད་པ་ཞིག་ཡོད། ང་ཚོས་མྱུར་དུ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བ་ལྟར། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་དངོས་ཁམས་རིག་པར་ཆེད་སྦྱོང་གནང་མེད་ཀྱང་།
ཁོང་ནི་ང་ཚོའི་ཕྱི་འབྱུང་གི་སྐད་ཆ་ལ་སྔོན་དཔག་བྱེད་བཞིན་གནད་དུ་ཁེལ་བའི་དྲི་
བ་འདོན་ཐུབ་པའི་སློབ་མ་རྣམ་དཔྱོད་ཅན་ཞིག་རེད། ཚན་རིག་གི་ཕྱོགས་ནས་ང་ཚོ་
བགྲོ་གླེང་བ་མི་ལྔ་ཡོད་པ་དང་། སྔ་དྲོ་རྟག་ཏུ་ང་ཚོའི་ནང་གི་གཅིག་གིས་ཏཱ་ལའི་བླ་

མ་མཆོག་གི་བཀའ་འདྲི་རྣམས་ལ་ལན་འདེབས་བཞིན། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་
རིག་པ་དང་། ལྟོས་གྲུབ་རིག་པ། དེང་དུས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་བཅས་ཀྱི་ཁྱབ་
ཁོངས་སུ་ཚན་རིག་གིས་གསར་དུ་རྙེད་པའི་ཤེས་བྱ་ཅི་ཞིག་ཡོད་པ་ཁོང་ལ་དམར་
ཁྲིད་བྱས་ཤིང་། ཕྱི་དྲོའི་བགྲོ་གླེང་ལ་རང་དབང་ཆེ་བ་དང་། སྔ་དྲོའི་བརྗོད་གཞི་ལས་

བྱུང་བའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་ཤུགས་བསྟན་སོགས་ལ་ཕྱོགས་འདྲ་མིན་ནས་དཔྱད་གླེང་བྱས་
ཡོད། གོ་རྟོགས་བརྗེ་རེས་འདིའི་ནང་ཧ་ཝ་ཌི་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་ནས་
ཕེབས་པའི་ལྟ་གྲུབ་སྨྲ་བ་དང་ཨེ་ཤ་ཡའི་ལོ་རྒྱུས་སྨྲ་བ་ཝིན་མེས༼Tu Weim-
ing༽ང་ཚོར་རམ་འདེགས་ཆེན་པོ་གནང་བ་དང་། ཁོང་ལ་ཡོད་པའི་ཤར་ནུབ་
གཉིས་ཀའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་གོ་རྟོགས་དེས་ལྟ་བ་དང་བསམ་བློའི་ལངས་ཕྱོགས་ཁག་ལ་
རྒྱབ་ལྗོངས་ཀྱི་གསལ་ཁ་ཆེན་པོ་ཕྱེས་སོང་།

9

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཉིན་ལྔའི་ལྷན་འཛོམས་ནང་ང་ཚོ་ཚང་མས་གསར་བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་
པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་གཉིས་ཀྱི་འགལ་འདུའི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་ཞིབ་ཏུ་

རྟོགས་ཐབས་བྱས་ནས་ང་ཚོའི་བགྲོ་གླེང་ནི་ཇེ་ཟབ་ནས་ཇེ་ཟབ་ཏུ་གྱུར་སོང་། ཏཱ་
ལའི་བླ་མ་མཆོག་ནི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ང་ཚོའི་གླེང་མོལ་ནང་མཉམ་ཞུགས་
གནང་ཞིང་། བགྲོ་གླེང་གི་མཇུག་ཏུ་ཨོ་སུ་ཊར་རེ་ནས་ཡིན་པའི་དངོས་ཁམས་རིག་

པ་བ་ཨན་ཏྲོན་གྱིས་༼Anton Zeilinger༽ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ནི། ཁ་ཞེ་གཉིས་

མེད་ཀྱིས་ཚན་རིག་དང་མཉམ་འབྲེལ་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་པར་བརྗོད་དེ། ཨིན་སི་

བྷི་རོ་ཁི་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་དུ་ཡོད་པའི་རང་གི་ཞིབ་འཇུག་བརྟག་དཔྱད་

ཁང་ལ་གདན་འདྲེན་ཞུས་སོང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོའི་ཟླ་དྲུག་པའི་ནང་། ྋགོང་ས་
མཆོག་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་འདིར་ཕེབས་ནས་ཉིན་གསུམ་ལ་བཞུགས་

སྐབས། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལས་བྱུང་བའི་ཁྱད་མཚར་བའི་མཇུག་སྡོམ་ཁག་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་རྣམས་དངོས་སུ་བསྟན་
པ་དང་། ང་ཚོས་སྐབས་དེར་ཡང་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་གཞི་རྩའི་གནད་

དོན་གྱི་སྐོར་ལ་རྟོག་དཔྱོད་བྱས་ཡོད་ནའང་། ཨིན་སི་བྷི་རོ་ཁི་རུ་བྱུང་བའི་ང་ཚོའི་

གླེང་མོལ་གྱིས་དཔེ་དེབ་གཞན་ཞིག་ལ་བསྒུག་དགོས་རྒྱུ་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ནི་བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་གི་དབུ་ཁྲིད་ཡིན་པར་མ་ཟད།

བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་དབུ་ཁྲིད་ཀྱང་ཡིན་སྟབས། ཚན་རིག་པ་ཚོས་རིག་པའི་

གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རྟེན་གཞི་འཐད་ལྡན་ཅི་འདྲ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་མགོ་
ཁྲིད་ཚོ་དང་ལྷན་དུ་བགྲོ་གླེང་བྱེད་ཐུབ་བམ་ཞེས་མི་ཞིག་གིས་དོགས་སློང་བྱེད་

10

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསྲིད། དོགས་སློང་འདི་ལ་རྒྱུ་མཚན་ལྡན་ཞིང་། མ་གཞི་ཆོས་ལུགས་ནི་ལྟ་བ་བྱེ་བྲག་
པ་ཞིག་ལ་བཅངས་པའི་དད་པ་སོགས་ལས་གྲུབ་ཀྱང་། ཚན་རིག་གིས་ཞིབ་འཇུག་

ཚོད་ལྟ་དང་། རྣམ་དཔྱོད། གཟབ་ནན་གྱི་ཞིབ་ལྟ་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་རྣམས་རྟོགས་པར་འབད་ཀྱི་ཡོད། དེ་ལྟ་ནའང་། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་

མཆོག་གིས་གནང་བའི་བགྲོ་གླེང་འགོ་འཛུགས་ཀྱི་གསུང་བཤད་ལ་བལྟས་ཚེ།
གཟབ་ནན་གྱི་འཚོལ་ཞིབ་དང་ཚད་མའི་བློ་ལ་བཅངས་པའི་ཆོད་སེམས་ཟབ་མོ་
ཞིག་ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་ལྟེ་བ་རུའང་ཡོད་པ་མངོན་གསལ་རེད།
****

ཏཱ་ལའི་བླ་མ། ནང་བསྟན་སྤྱི་དང་ལྷག་ཏུ་ཐེག་ཆེན་ལ་མཚོན་ན། ཐོག་མར་
རང་གི་བློ་ནི་ཐེ་ཚོམ་གྱི་ངང་ཚུལ་དུ་འཇོག་དགོས་ཤིང་། ཐ་ན་བཅོམ་ལྡན་འདས་
ཀྱིས་ཀྱང་བློ་ཐེ་ཚོམ་དུ་བཞག་ན་ལེགས་ཚུལ་གསུངས་ཡོད། ཐེ་ཚོམ་གྱི་བློ་འདིས་

རང་བཞིན་གྱིས་དྲི་བ་མང་པོ་སློང་བ་དང་། དྲི་བ་དེ་དག་གི་རྐྱེན་གྱིས་ཞིབ་འཇུག་

དང་རྟོག་དཔྱོད་བྱུང་ནས་ལན་རྣམས་གསལ་དུ་འགྲོ་རྒྱུ་རེད། དེའི་ཕྱིར་ཐེག་ཆེན་གྱི་
བརྟག་དཔྱད་འཚོལ་འཇུག་ནི། དད་པ་ལས་དཔྱད་པ་ལ་གཙོ་བོར་བརྟེན་ཞིང་། ངོས་ཀྱི་ཉམས་མྱོང་ལ་གཞིགས་ནའང་། འཛིན་སྟངས་འདི་ནི་ཚན་རིག་པ་ཚོར་དང་གླེང་
མོལ་བྱེད་པར་ཧ་ཅང་ཕན་ཐོགས་ཡོད་པ་ཞིག་རེད།
ནང་པའི་འདུལ་བའི་གཞུང་དུའང་ལོག་ལྟ་ལ་བརྟེན་ནས་མི་དགེ་བའི་བློ་སྐྱེ་
བར་གསུང་གི་ཡོད། ལོག་ལྟ་ལ་རིགས་གཉིས་སུ་ཕྱེས་ཡོད་པ་ནི། ཡུལ་གང་ཞིག་

ལ་མེད་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད་པར་སྒྲོ་འདོགས་པ་དང་། ཡུལ་ཞིག་ལ་ཡོད་པའི་ཁྱད་

11

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཆོས་ཁས་མ་བླངས་པ་སྟེ། སྒྲོ་འདོགས་ཀྱི་ལྟ་བ་དང་སྐུར་འདེབས་ཀྱི་ལྟ་བ་གཉིས་

ཡོད། རྟག་ལྟ་དང་ཆད་ལྟ་འདི་གཉིས་ནི་ལོག་ལྟ་ཡིན། འདི་ལྟར་ཐ་ན་ནང་པའི་འདུལ་

བའི་སྡེ་སྣོད་དུའང་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཇི་བཞིན་དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རྟོགས་
ནི་གཙིགས་ཆེན་དུ་བཟུང་ཡོད་སྟབས། ཚན་རིག་གི་གསར་བྱུང་ཤེས་རྟོགས་རྣམས་ནང་པ་ཚོར་ཕན་ཐོགས་ཡོད་ངེས་རེད།
ངོས་ཀྱི་འདས་པའི་ཉམས་མྱོང་ལ་བལྟས་ཚེ། ནང་པའི་ལྟ་བ་ཁག་ཅིག་གིས་

ཚན་རིག་པ་ཚོ་ལའང་ལྟ་སྟངས་གསར་པ་ཞིག་སྤྲོད་ཀྱི་ཡོད་པར་སྣང་ཞིང་། ཁོང་ཚོ་
ཁག་ཅིག་གིས་སོ་སོའི་ཞིབ་འཇུག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་དང་འབྲེལ་བའི་ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ་
རྟོགས་པའི་དང་བ་དང་། སྤྲོ་སྣང་ཤུགས་ཆེན་ཞིག་སྟོན་གྱི་ཡོད། རྒྱུ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་
ངོས་རང་ཚན་རིག་པ་ཚོར་ཐུག་འཕྲད་བྱེད་པ་ནི། ཕྱོགས་གཉིས་ཀར་བཀོལ་སྤྱོད་
ཆེ་ཞིང་ཕན་ཐོགས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་པར་སྙམ། ཚན་རིག་དང་ནང་དོན་རིག་པ་
གཉིས་ཀར་གཞི་རྩའི་ཆ་ནས་ཐེ་ཚོམ་དང་གུ་ཡངས་ཀྱི་ཆོད་སེམས་ཡོད་སྟབས། ང་
ཚོའི་བསམ་བློ་བརྗེ་རེས་འདི་ནི་ཡོངས་སུ་གུ་ཡངས་དང་རང་དབང་ཡིན་ཞིང་། འདི་

ལ་ཐོག་མ་ནས་གཏན་འཁེལ་བའི་སྒྲིག་ཁྲིམས་ཅི་ཡང་མེད་པ་མཉམ་ཞུགས་པ་ཚང་
མས་ངེས་པར་དུ་མཁྱེན་དགོས།
****

ང་ཚོས་བཀའ་སློབ་འདི་བགྲོ་གླེང་སྣེ་ཁྲིད་ཀྱི་དེད་དཔོན་དུ་བཟུང་ནས་ཁ་ཞེ་
གཉིས་མེད་ཀྱིས་གླེང་མོལ་འགོ་བཙུགས་པ་ཡིན། བརྗོད་བྱ་ལ་ཚད་བཀག་མེད་
པར་མ་ཟད། ཕྱོགས་གཉིས་ཀས་དཀའ་གནད་ཀྱི་དྲི་བ་ཅི་ཡང་འགོད་ཆོག་གི་ཡོད།

12

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚན་རིག་དང་། ནང་དོན་རིག་པའི་བར་ལ་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད་
ཀྱང་། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་གཟབ་ནན་གྱི་རྟོག་དཔྱོད་དང་། མངོན་སུམ་གྱི་མྱོང་
བའི་གལ་ཆེའི་རང་བཞིན་གཉིས་ལ་བཅངས་པའི་རང་གི་ཆོད་སེམས་བསྟུད་མར་
བསྟན་སོང་། ང་ཚོ་ཚང་མར་དམིགས་འདུན་ཞིག་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་པ་ནི། བདེན་པ་
ལ་འཚོལ་སྙེག་བྱེད་རྒྱུ་འདི་ཡིན་ལ། ནང་དོན་རིག་པར་མཚོན་ན། མ་རིག་པ་ནི་

སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྩ་བ་ཡིན་པ་དང་། བདག་དང་འཇིག་རྟེན་ལ་བཟུང་བའི་ལོག་ལྟར་བརྟེན་ནས་འདོད་ཆགས་དང་གནོད་འཚེ་ཆེ་བའི་མྱོང་ཚོར་འབྱུང་གི་ཡོད། འདི་ལྟར་

བདེན་པ་ནི་སྡུག་བསྔལ་ལས་གྲོལ་འདོད་ཀྱི་ནང་པའི་དམིགས་འདུན་ལ་མེད་དུ་མི་

རུང་བ་ཞིག་རེད། ཚན་རིག་གིས་ཀྱང་བདེན་པ་ལ་འཚོལ་སྙེག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ལ། བདེན་པའི་འཚོལ་སྙེག་དེའང་བདེན་པ་རང་ལྡོག་གཅིག་པུའི་ཆེད་མ་ཡིན་པར། བླང་

དོར་དང་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་འཕྲུལ་ལས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ཏེ། ན་བ་དང་སྡུག་བསྔལ་ཡང་དུ་གཏོང་རྒྱུ་འདི་ཡིན། ནུབ་ཕྱོགས་ཚན་རིག་གི་རླབས་ཆེ་བའི་གྲུབ་དོན་དང་།
བོད་ཀྱི་ལྟ་གྲུབ་དང་རྟོག་དཔྱོད་ཀྱི་གོ་རྟོགས་ཟབ་མོ་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་གྱིས། ད་ཕན་
མ་ཤེས་པར་ལྷག་ཡོད་པའི་དེང་དུས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་དཀའ་རྙོག་ཁག་
ཅིག་ལ་གསལ་ཁ་འབྱེད་པའི་རེ་བ་ང་ཚོར་ཡོད་ཀྱང་། མཐའ་མའི་ཐག་གཅོད་ཅིག་

རྙེད་པར་སེམས་ཀྱི་མེད། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། དཀའ་རྙོག་རྙིང་པར་ལྟ་སྟངས་གསར་པ་
ཞིག་འཚོལ་བ་འདི་ཡིན་ཞིང་། བགྲོ་གླེང་གི་མགོ་སྟོད་ཅིག་ཏུ་ཝིན་མེས་བགྲོ་གླེང་
མཉམ་ཞུགས་པ་ཚོའི་རེ་འདུན་མཚོན་པའི་གཤམ་གསལ་གྱི་སྐད་ཆ་འདི་བཤད་སོང་།

13

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག

“ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་རླབས་ཆེ་བའི་གྲུབ་འབྲས་མང་པོ་ཞིག་གསར་

བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་རྐྱེན་པས་དཀའ་རྙོག་གི་གནས་སུ་ལྷུང་
ཞིང་། ཤེས་རྟོགས་གསར་པ་ནི་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལས་དོན་ཞིག་

ལས་འབྱུང་དགོས་པའི་དུས་ཀྱི་དཀྱོགས་མཚམས་ཤིག་ཏུ་ང་ཚོ་སླེབས་ཡོད། མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལས་དོན་དེའི་ནང་སྡེ་ཚན་དང་། སྲོལ་རྒྱུན་འདྲ་མིན་ལ་གཏོགས་
པའི་མི་སྣ་ཞུགས་དགོས་པར་མ་ཟད། ཚན་རིག་གིས་དར་སྤེལ་བྱས་ཡོད་པའི་ཚད་
འཇལ་གྱི་སྒྲིག་གཞི་ཞིབ་ཚགས་པོ་དེར་ཡང་ང་ཚོས་གཅེས་སྲུང་བྱ་དགོས།”
མདུན་འཇོག་གི་མཐའ་བསྐོར་ནས་མར་བཞུགས་ཡོད་པ་ནི། ཤེས་རིག་གི་

སྲོལ་རྒྱུན་སྣ་ཚོགས་ལ་གཏོགས་པའི་མི་སྣ་ཡིན་ལ། ཨན་ཏྲོན་༼Anton Zeilinger༽ནི་ཨིན་སི་བྷི་རོ་ཁི་གཙུག་ལག་མཐོ་སློབ་ནས་ཕེབས་ཤིང་། ཁོང་
གིས་མཐོ་སློབ་དེར་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་གཞི་རྩར་ཉམས་ཞིབ་བྱེད་
པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཚོགས་སྡེ་ཞིག་ལ་སྣེ་ཁྲིད་གནང་ཡོད། ང་ཡང་མཐོ་སློབ་
འདིའི་གདན་ཞུས་སློབ་དཔོན་ཆེན་མོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ངས་ཁོང་གིས་སྣེ་ཁྲིད་པའི་

ཉམས་ཞིབ་ཚོགས་སྡེ་ལ་ཡོད་པའི་ཚད་མཐོའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་དང་། ཞིབ་ཆ་ཆེ་

བའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་དཔྱད་པ་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ཁྱད་པར་བ་དེར་མཐོང་ཆེན་བྱས་ཡོད། ཨན་ཏྲོན་གྱི་ཉམས་ཞིབ་ནང་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་གཞི་རྩའི་

བརྗོད་གཞི་གསུམ་འདུས་ཡོད་པ་ནི། བར་རྡུལ་གྱི་རླབས་འཐབ་དང་། རྡུལ་ཕྲན་གྱི་རླབས་འཐབ། ༼འདིའི་ཁོངས་སུ་ངོ་བོ་འཛིན་པའི་གྲུབ་རྫས་C60ཞེས་པའང་འདུས་ཡོད། ༽འོད་རྡུལ་གྱི་
ཞིབ་འཇུག་བཅས་ཡིན། ཁོང་གིས་སྣེ་ཁྲིད་པའི་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་ཚོགས་སྡེས་གནས་

14

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགཞི་མེད་པའི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་དོན་སྤྱི་ལ་རྣམ་གཞག་དང་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་གསར་རྩོམ་གནང་སྟེ། འོད་རྡུལ་ཞིག་གི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ངང་ཚུལ་དེ་ཐེངས་དང་པོར་འཕོ་
བརྒལ་༼teleport༽བྱས། ཚོགས་སྡེ་འདིའི་ཚོགས་མི་ཚོས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གློག་
ཀླད་དང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གསང་ཡིག་སོགས་གསར་གཏོད་བྱེད་པར་དམིགས་པའི་

གསར་དུ་དར་བཞིན་པའི“ཁོན་ཏྲོམ་གནས་ཚུལ་བསྡུ་སྒྲིག”ཅེས་པའི་ཁྱབ་ཁོངས་

སུ་བྱ་བ་སྒྲུབ་མུས་རེད། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་ད་ལྟ་ཝེ་ཡེན་ན་གཙུག་ལག་མཐོ་སློབ་ཏུ་ཚོད་ལྟ་གཙོར་བཟུང་གི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་མོའི་མིང་ཐོག་
ནས་རང་གི་ཉམས་ཞིབ་རྒྱུན་འཁྱོངས་གནང་གི་ཡོད། ཨན་ཏྲོན་ལ་རྒྱལ་སྤྱིའི་གཟེངས་རྟགས་མང་པོ་ཐོབ་ཡོད་པ་དང་། བགྲོ་གླེང་གི་ཉིན་དང་པོར་ཨན་ཏྲོན་གྱིས་ང་ཚོར་ཁོན་ཏྲོམ་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟས་བསླངས་པའི་གཞི་རྩའི་གནད་དོན་རྣམས་ངོ་
སྤྲོད་བྱས་སོང་།
ཌད་ཝད་ཌི་༼David Finkelstein༽ནི་འཇོར་རྗ་འཕྲུལ་ལས་གཙུག་
ལག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་ནས་ཕེབས་པ་དང་། ཁོང་གིས་ལྟོས་གྲུབ་རིག་པ་དང་། ཁོན་
ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གཏན་ཚིགས་བཅས་ཀྱི་སྐོར་ནས་གཏམ་བཤད་གནང་ཡོད། ལོ་ཉེར་ལྔ་ཙམ་ལ་ཁོང་གིས་རྣམ་གཞག་སྨྲ་བའི་དངོས་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་
སྤྱིའི་དུས་དེབ་ཀྱི་རྩོམ་སྒྲིག་པའི་བྱ་བ་བསྒྲུབས་པ་དང་། དངོས་ཁམས་རིག་པའི་

རྣམ་གཞག་དང་འབྲེལ་བའི་རྩོམ་ཡིག་གལ་ཆེན་མང་པོ་སྤེལ་ཡོད་པར་མ་ཟད། ༼ཨ་
ཡིན་སི་ཐན་དང་། ཧན་སན་བྷ་ཀིའི་བསམ་བློ་ཕྱོགས་བསྡུས་ལས་བྱུང་བའི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ལྟོས་གྲུབ༽ཅེས་པའི་

དཔེ་དེབ་ཀྱང་བརྩམས་འདུག ཁོང་གིས་ཡོངས་ཁྱབ་ཏུ་གདེང་འཇོག་བྱེད་པའི་རྣམ་

15

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགཞག་གི་རང་བཞིན་གྱི་བསམ་བློ་ཞིག་ང་ཚོའི་བགྲོ་གླེང་གི་ར་བའི་ནང་དུ་ཁྱེར་ཡོང་
ཡོད། ཁོང་གིས་ཉིན་གཉིས་པར་གནང་བའི་གཏམ་བཤད་ནི་བགྲོ་གླེང་གི་བརྗོད་
གཞི་ཁག་ཤོས་དེ་ཡིན་སྟབས། ང་ཚོས་ཁོང་གི་ཞིབ་ཆ་དང་འབད་བརྩོན་ལ་ཆེད་དུ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བྱས་པ་ཡིན།
ང་ནི་བགྲོ་གླེང་འདིའི་ཚན་རིག་གི་གཙོ་སྐྱོང་བ་ཡིན་སྟབས། ང་ལ་གཏམ་

བཤད་བྱེད་པ་དང་གླེང་མོལ་གྱི་མདུན་བསྐྱོད་ལ་ལྟ་རྟོག་བྱེད་པའི་འགན་ཁུར་གཉིས་

ཡོད། ངའི་ཆེད་ལས་ཀྱི་རྒྱབ་ལྗོངས་ནི། ཚོད་ལྟ་གཙོར་བཟུང་གི་རྡུལ་ཕྲན་དང་འོད་
སྣང་གི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་ཡིན་ཞིང་། འབུམ་རམས་པའི་གོ་གནས་བླངས་རྗེས་
ཐོག་མར་གནམ་རིག་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་མཉམ་འབྲེལ་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཁང་
དང་། དེ་ནས་ཨ་མི་ཧེ་སི་ཏྲེ་གཙུག་ལག་མཐོ་སློབ་ཏུ་ཞིབ་འཇུག་གི་བྱ་བ་སྒྲུབ་ཀྱི་
ཡོད། ཕྱི་ལོ ༡༩༨༠ ལོ་ནས་བཟུང་ངས་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ལྟ་གྲུབ་

ཀྱི་དཀའ་རྙོག་རྣམས་གསལ་སྟོན་བྱེད་པར་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལ་བྱེད་ལས་ཅི་ཞིག་

ཡོད་པར་དོ་སྣང་བྱེད་འགོ་བརྩམས་པ་དང་། ལོ་རབས་བརྒྱད་བཅུ་པའི་སྟོད་དུ་ཁྱབ་ཁོངས་འདི་རུ་ཚན་རིག་པ་འགའ་ཤས་ཤིག་གིས་མ་གཏོགས་ཉམས་ཞིབ་བྱེད་ཀྱི་
མེད་མོད། ཉམས་ཞིབ་འདི་ལ་རིམ་གྱིས་དར་ཁྱབ་བྱུང་ནས་ད་ལྟ་འཛམ་གླིང་གང་

སར་ཚན་རིག་པ་མང་པོས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཕ་རེ་སིར་ཡོད་པའི་
ཆེས་མཐོ་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་དུ་བྱ་བ་སྒྲུབ་སྐབས། “ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སུབ་བྱེད”ཅེས་པ་བརྒྱུད་ནས་བདག་གིས་ཚད་འཇལ་གྱི་ཞིབ་ཕྲ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་

ཤིང་། ད་དུང་འཇོན་༼John Archibald Wheeler༽གྱིས་གསར་གཏོད་མཛད་

16

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཔའི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི“ཕྱི་འགྱང་གདམ་ཀའི་ཚོད་ལྟ”ཞེས་པ་གཞིར་བཞག་གི་ཞིབ་

འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཞིག བདག་གིས་འཇར་མན་གྱི་གྲོང་ཁྱེར་མེའོ་ནེ་ཁིར་ཡོད་པའི་མར་

ཁི་སི་ཕི་ལན་ཁོན་ཏྲོམ་འོད་སྣང་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཁང་དུ་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་
བསྒྲུབས་མྱོང་། དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་ཞོར་དུ་བདག་གིས་ཚན་
རིག་དང་། ཆོས་དང་བླང་དོར་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཐེ་བའི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ལྟ་

གྲུབ་དང་ལོ་རྒྱུས་སོགས་ལའང་ཉམས་ཞིབ་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་༼སེམས་དང་འོད་གཅིག་ཏུ་
འདྲེས་པའི་ལོ་རྒྱུས༽ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཏུ་བཀོད་ཡོད། ང་རང་ཉིད་ནི་ནང་པ་ཞིག་མ་

ཡིན་ནའང་། ངས་ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་སྒྲིག་གཞིའི་ཟབ་ཚད་དང་གཟབ་ནན། དེ་བཞིན་སྒོམ་སྒྲུབ་གཞིར་བཞག་ལས་གྲུབ་པའི་ནང་དོན་རིག་པ་སོགས་ལ་དགའ་མོས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་སྐོར་ལ་ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་
ཁོར་ཡུག་ཏུ་བགྲོ་གླེང་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་ཤིག་ལ་རེ་ལྟོས་བྱས་ནས་ཡུན་རིང་

འགོར་བྱུང་།
བགྲོ་གླེང་གི་ཉིན་མཐའ་མ་གཉིས་ལ། ཨ་མི་ཧེ་སི་ཏྲེ་གཙུག་ལག་མཐོ་སློབ་

ཀྱི་གནམ་རིག་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་འཇོར་ཇི་དང་།༼George༽ ཕི་རིན་སི་

ཏྲོན་ཆེས་མཐོའི་ཉམས་ཞིབ་ཁང་ནས་ཡོང་བའི་གནམ་རིག་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་
ཕེའར་ཏྲི་༼Piet Hut༽གཉིས་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་ཏུ་ཡོད་པའི་རྩོད་རྙོག་
དང་། ཤེས་རྟོགས་གསར་པའི་སྐོར་ལ་གཏམ་བཤད་གནང་སོང་། འཇོར་ཇི་དང་ངེད་
གཉིས་ནི་ཨ་མི་ཧེ་སི་ཏྲེ་གཙུག་ལག་མཐོ་སློབ་ཏུ་ལས་རོགས་སུ་གྱུར་ནས་ལོ་མང་
པོ་ཕྱིན་ཡོད། ཁོང་ནི་བརྩི་བཀུར་ཆེན་པོ་བྱེད་སའི་དགེ་རྒན་དང་། རྩོམ་པ་པོ།

17

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཉམས་ཞིབ་པ་བཅས་ཡིན། ཡད་ལི་གཙུག་ལག་མཐོ་སློབ་དང་། སི་ཏྲམ་ཧཕོར་ཌི་
གཙུག་ལག་མཐོ་སློབ་གཉིས་ནས་མཐར་ཕྱིན་རྗེས། འཇོར་ཇིས་བར་རྡུལ་གྱི་སྐར་

མ་དང་། ཕོ་སེར་༼pulsars༽(2)སྐར་མ། ད་དུང་འབར་གས་ཆེན་མོ་སོགས་ལ་
ཞིབ་འཇུག་གཙོ་བོར་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། ཁོང་གིས་དགའ་མོས་བྱེད་ཡུལ་ངོ་མ་ནི།

ཟབ་སྦྱོང་གི་རང་བཞིན་དུ་སློབ་ཁྲིད་བྱེད་པ་འདི་ཡིན་ཞིང་། འདིའི་ཕྱོགས་ནས་ཁོང་
ནི་གནམ་རིག་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཚོགས་སྡེའི་ནང་སྣེ་ཁྲིད་ཀྱི་མི་སྣ་ཞིག་

ཆགས་ཡོད། བུ་ག་ནག་པོ་དང་བར་རྡུལ་གྱི་སྐར་མ་ལྟ་བུའི་མཁའ་དབྱིངས་ཀྱི་
དངོས་གཟུགས་ཁྱད་མཚར་བ་རྣམས་བརྗོད་གཞི་ཡིན་པའི་༼འཁྱགས་པའི་སྐར་མ་༽
ཞེས་པའི་ཁོང་གི་དཔེ་དེབ་ལ་གཟེངས་རྟགས་མང་པོ་ཐོབ་ཡོད། འཇིག་རྟེན་ཆགས་
རིག་ལ་ཆེད་སྦྱོང་བྱས་མ་མྱོང་མཁན་ཚོར་འཇིག་རྟེན་ཁམས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་པ་
ནི། འཇོར་ཇིའི་དམིགས་བསལ་གྱི་ཡོན་ཏན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཐུན་མོང་གི་ལྟོས་གྲུབ་
རིག་པའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་གུག་ཆ་དང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐོག་མའི་རྒྱ་སྐྱེད་སོགས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལ་གོ་བརྡ་སྤྲོད་པར་ང་ཚོར་ཁོང་གི་དམིགས་

བསལ་གྱི་ཡོན་ཏན་དེ་དགོས་ཀྱི་རེད།
ཕེའར་ཏྲི་ནི་ཕི་རིན་སི་ཏྲོན་ཆེས་མཐོའི་ཉམས་ཞིབ་ཁང་དུ་གནམ་རིག་

དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་། ཤེས་རིག་ཕྱོགས་བསྡུ་ཞིབ་འཇུག་གཉིས་ཀའི་སློབ་

2 pulsarsཕོ་སེར་སྐར་མ་ནི། མཐོང་བྱའི་འོད་མདངས་དང་། མིག་གི་མཐོང་བྱ་མ་ཡིན་པའི་འོད་མདངས་ཁག་ཅིག་མཚམས་རེར་ཤུགས་དྲག་པོར་འབྱིན་པའི་སྐར་མ་ཆུང་ངུ་ཞིག་ཡིན། སྐར་མ་འདི་ནི་མྱུར་དུ་འཁོར་སྐྱོད་བྱེད་པའི་བར་རྡུལ་གྱི་སྐར་མ་ཞིག་ཏུ་འདོད།

18

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགདཔོན་ཆེན་མོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། མཐོ་སློབ་འདི་ནི་ཨ་མི་རི་ཀའི་ནང་གི་ཆེས་མཐོའི་

ཉམས་ཞིབ་ཁང་སྙན་གྲགས་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན། ཁོང་གིས་འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་
གཞི་རྩའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཅིག་སྟེ། བར་རྡུལ་ཆུང་བ་ལ་ཞིབ་འཇུག་དང་། ཟླུམ་གཟུགས་
སྐར་མའི་ཚང་ཚིང་གི་གྲུབ་ཆ་ཡིན་པའི་སྐར་མ་ས་ཡ་མང་པོའི་འགུལ་ཤུགས་ཀྱི་
དཔེ་གཟུགས་གསར་རྩོམ་བྱས་ནས་རང་གི་རྣམ་དཔྱོད་མངོན་ཡོད། ཁོང་དང་ཁོང་
གི་ལས་རོགས་ཚོས་འཛམ་གླིང་གི་ཆེས་མྱུར་ཤོས་ཀྱི་གློག་ཀླད་གསར་བཟོ་བྱས་
ནས་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་གདོང་ཐུག་ལ་དཔེ་གཟུགས་བསྐྲུན་པར་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས།
འདས་པའི་ལོ་འགའི་ནང་གཙོ་བོ་ཡེ་ཌི་མན་ཌིའི་༼Edmund Husserl༽སྣང་
ཚུལ་རིག་པའི་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་ཤུགས་རྐྱེན་འོག ཕེའར་ཏྲིས་རིམ་གྱིས་རང་གི་ཉམས་
ཞིབ་དང་རྩོམ་འབྲི་གཉིས་ལ་རྒྱ་སྐྱེད་བྱས་ཏེ་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའང་ནང་དུ་བསྡུས་ཡོད།
ང་ཚོའི་བགྲོ་གླེང་གི་ཉིན་མཐའ་མར་ཁོང་གིས་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་དང་། སྐར་
མའི་འཕེལ་འགྱུར། ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་བཅས་ཀྱི་སྐོར་ནས་གཏམ་བཤད་གནང་སྟེ། མྱོང་
གྲུབ་ཀྱི་རིན་ཐང་རྣམས་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་འགྲེལ་བཤད་

ནང་བསྡུ་བའི་ཐབས་ལམ་བཙལ་སོང་། འདི་ལྟར་ང་ཚོས་ཆོས་ལུགས་དང་ཚན་རིག་
གི་བར་གྱི་རྙོག་འཛིང་ཆེ་བའི་འབྲེལ་བ་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱས་པ་ཡིན།

ཝིན་མེ་ནི་རྒྱ་ནག་གི་ཁོང་མེ་རུ་སྐྱེས་ནས་ཐེ་ཝན་དུ་སློབ་སྦྱོང་གནང་ཞིང་།

ཨ་མི་རི་ཀའི་ཧ་ཝ་ཌི་གཙུག་ལག་མཐོ་སློབ་ཏུ་རྒྱ་ནག་གི་ལོ་རྒྱུས་དང་། ལྟ་གྲུབ་
རིག་པའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་མོ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཡིན་ཆིན་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་

འགན་འཛིན་ཡང་རེད། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་རྒྱ་ནག་ནས་ཡིན་པའི་ཚན་རིག་

19

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཔའང་བགྲོ་གླེང་གི་ནང་དུ་ཞུགས་པའི་རེ་བ་སྔ་མོ་ནས་བཟུང་ཞིང་། རྒྱ་ནག་གིས་

བོད་ལ་བཙན་འཛུལ་གྱི་བཀག་རྒྱ་ལས་བརྒལ་བའི་ཐབས་ལམ་རྟག་ཏུ་འཚོལ་གྱིན་
ཡོད། ཝིན་མེས་ཤར་ནུབ་གཉིས་ཀའི་ཆོས་དང་། ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་རིག་གཞུང་གི་ཁྱད་
པར་རྣམས་ཕན་ཚུན་མཐུད་སྦྱོར་བྱས་ནས་ང་ཚོར་རམ་འདེགས་གལ་ཆེན་ཞིག་

གནང་སོང་།
བདག་གིས་མཐའ་མར་ང་ཚོའི་སྐད་སྒྱུར་ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ་དང་། ཨ་ལན་
གཉིས་ཀྱི་སྐོར་ལའང་ཚིག་འགའ་ངེས་པར་དུ་བརྗོད་དགོས་ཤིང་། ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་

དབྱིན་ཡིག་གི་ཤེས་ཚད་ཅུང་མཐོ་ཡང་། ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་གནད་དོན་གླེང་
སྐབས་ཁོང་གིས་ཡང་ཡང་དབྱིན་སྐད་ནས་བོད་སྐད་དང་། བོད་སྐད་ནས་དབྱིན་
སྐད་ལ་བསྒྱུར་དུ་འཇུག་གི་ཡོད། ལོ་མང་པོར་གྲྭ་པ་བྱས་མྱོང་བའི་ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་
པ་དང་ཨ་ལན་གཉིས་ཀས་ནང་དོན་རིག་པར་སློབ་གཉེར་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་བྱས་ཡོད་
པར་མ་ཟད། ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་ལའང་སྦྱོང་བ་ལེགས་པོ་བྱས་ཡོད། ཨ་
ལན་གྱིས་ང་དང་ལྷན་དུ་ཨ་མི་ཧེ་སི་ཏྲེ་གཙུག་ལག་མཐོ་སློབ་ཏུ་དངོས་ཁམས་རིག་

པར་སྦྱོང་བ་བྱས་རྗེས། སི་ཏྲམ་ཧཕོར་ཌི་གཙུག་ལག་མཐོ་སློབ་ཏུ་ཆོས་ལུགས་ཞིབ་

འཇུག་གི་ཐོག་ནས་འབུམ་རམས་པའི་གོ་གནས་བླངས་ཤིང་། ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པས་
དགའ་ལྡན་ཤར་རྩེ་རུ་ལྷ་རམས་པའི་དགེ་བཤེས་བཞག་རྗེས། ཁམ་པི་རད་ཇི་

གཙུག་ལག་མཐོ་སློབ་ཏུ་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པར་སྦྱོང་བ་བྱས་ནས་རབ་
འབྱམས་པའི་གོ་གནས་དང་། ཆོས་ལུགས་ཞིབ་འཇུག་གི་ཐོག་ནས་འབུམ་རམས་
པའི་གོ་གནས་གཉིས་སྔ་རྗེས་སུ་བླངས་ཡོད། སྐད་སྒྱུར་གྱི་ཞོར་དུ་ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་

20

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཔ་དང་ཨ་ལན་ནི། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་ཚན་རིག་གི་བརྗོད་བྱ་དང་འབྲེལ་བའི་

རང་གི་ཡ་ལན་ལ་བསམ་གཞིག་གནང་སྐབས་མཚམས་རེར་བློ་འདྲི་སའང་ཆགས་ཡོད་པས། མཁས་དབང་འདི་གཉིས་ནི་ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་བགྲོ་གླེང་གི་མཉམ་
ཞུགས་པའི་གྲས་སུ་བརྩི་དགོས་པ་དང་། འདི་ལྟར་ང་ཚོའི་བགྲོ་གླེང་ནི་མི་སྣ་དགུ་
ལས་གྲུབ་པའི་ལྷན་འཛོམས་ཤིག་ཡིན།

བགྲོ་གླེང་གི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ང་ཚོས་མཉམ་ཞུགས་པ་སོ་སོའི་ལྟ་

ཚུལ་ལ་ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཀྱིས་བརྩི་འཇོག་བྱས་ཤིང་། བརྩི་འཇོག་དེར་བརྟེན་ནས་
མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་པའི་འདུན་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་ང་ཚོ་ཚང་མར་སྐྱེས་
སོང་། ནང་དོན་རིག་པ་དང་། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་གསར་བྱུང་དངོས་ཁམས་ཚན་
རིག་གི་འཐུས་ཚབ་སྐོར་ཞིག་མདུན་འཇོག་གི་མཐའ་སྐོར་ནས་མར་བཞུགས་ཤིང་།

ཡོད་ཚད་གྲ་སྒྲིག་བྱས་ཏེ། ང་ཚོའི་གླེང་མོལ་འགོ་འཛུགས་རྒྱུ་གཅིག་པུ་ལྷག་འདུགལྷན་འཛོམས་འདིའི་མིའི་རང་བཞིན་གྱི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་དཔེ་དེབ་ཅིག་ཏུ་ཇི་བཞིན་

མཚོན་མི་ཐུབ་ཀྱང་། ཀློག་པ་པོ་ཚོས་ཚིག་ཕྲེང་གི་བར་མཚམས་ནས་གླེང་མོལ་གྱི་
སྐབས་སུ་བྱུང་བའི་ཚོར་འདུ་དང་། མགོ་རྨོངས། ཀུ་རེ། དང་ལེན་སོགས་ཕལ་ཆེར་ཚོར་ཐུབ། ང་ཚོའི་ལྷན་འཛོམས་ནི་བདག་གིས་བོད་ཁྱིམ་སློབ་གྲྭར་མཐོང་བའི་ཟློས་
གར་དང་འདྲ་མཚུངས་ཡོད་པ་ཞིག་སྟེ། བགྲོ་གླེང་གི་ར་བ་ལ་གནའ་དེང་གཉིས་ཀའི་

ཁྱད་ཆོས་ལྡན་ཞིང་། སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་གཟན་ཤམ་གྱོན་པའི་གྲྭ་པ་དང་། མདུན་འཇོག་
སྟེང་གི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཡོ་ཆས་གཉིས་མཉམ་གཤིབ་ཏུ་གནས་ཡོད། དགོད་སྒྲ་དང་ཞེ་ཐག་པའི་རྩོད་གླེང་གིས་རེས་བསྐོར་ནས་ཚོགས་ཁང་གང་བར་བྱས་སོང་།

21

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགསློབ་ཕྲུག་དང་མང་ཚོགས་ལྟད་མོ་བ་ཚོའི་ཚབ་ཏུ་མགྲོན་འབོད་བྱས་པའི་ཟུར་ཉན་

པ་ལྔ་བཅུ་ཙམ་ཡོད་ལ། ཁོ་ཚོ་ནི་ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་རྩེ་ཕུད་ཀྱི་སློབ་མ་
ཡིན། བདག་གིས་ཀློག་པ་ཚོར་དཔེ་དེབ་འདིའི་མཇུག་ཏུ་འཇའ་ཚོན་ཡོད་པའི་ཁས་

ལེན་བྱེད་མི་ཐུབ་ནའང་། ཞེང་ཐག་རིང་ཞིང་ཁ་དོག་སྣ་མང་གི་ང་ཚོའི་ཁ་བརྡའི་ལན་

བུ་ལས་ཀློག་པ་ཚོས་གཅིག་བྱས་ན་འཇའ་ཚོན་ཞིག་བསླེ་ཐུབ་རྒྱུ་རེད།

22

ལེའུ་དང་པོ།

ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་འགལ་འདུ་དང་། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ།

བགྲོ་གླེང་གི་ཉིན་དང་པོར་ཨོ་སུ་ཊར་རེ་ནས་ཕེབས་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་
ལྟའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཨན་ཏྲོན་གྱིས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལ་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་
ཤུགས་རིག་པའི་རྩ་བའི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་ངོ་སྤྲོད་གནང་ཞིང་། ཁོང་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་
འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་གཞི་རྩར་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་བྱེད་པའི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་
གཏོགས་པའི་ཆེད་ལས་མཁས་དབང་གྲགས་ཆེན་ཞིག་ཡིན། ཨན་ཏྲོན་གྱི་མཚན་
སྙན་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་འཕོ་བརྒལ་གསལ་སྟོན་བྱས་པའི་གསར་གཏོད་རང་བཞིན་གྱི་
ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལས་གཙོ་བོར་བྱུང་བ་དང་། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་འདི་ནི། ཁོན་
ཏྲོམ་གྱི་ངང་ཚུལ་ཐོལ་བྱུང་བ་ཞིག་གི་འདྲ་བཤུས་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་ཞིག་རྒྱང་རིང་གི་

གནས་ཤིག་ཏུ་གཏོང་བ་དེ་རེད། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་བྱེད་སྤྱད་ཀྱི་ཡོ་ཆས་རྙོག་འཛིང་ཆེ་ཡང་ཆུང་ངུར་བསྒྱུར་ཡོད་པ་ཞིག་ཁོང་གིས་དྷ་རམ་ས་ལར་

ཁྱེར་ཡོང་ཡོད་པ་དང་། དེར་བརྟེན་ནས་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ལྐོག་གྱུར་
གྱི་དཀའ་གནད་གཙོ་བོ་རྣམས་ཚོགས་ཞུགས་པ་ཚོར་སྟོན་ཐུབ་སོང་།

23

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའོད་རྡུལ་རྐྱང་པ་སོ་སོའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དང་རླབས་རྒྱུན་གཉིས་ཀའི་ངོ་བོ་

དང་། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་ཐོལ་བྱུང་གི་ཡུལ་གྱི་དོན་
སྤྱི། རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་གཉིས་ལ་གནས་གཞི་མེད་པའི་ལྐོག་གྱུར་ཟབ་མོ་
སོགས་ཨན་ཏྲོན་གྱིས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལ་ངོ་སྤྲོད་བྱས་ཤིང་། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་
འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་སྐབས། རང་གི་སྒྲུབ་ངག་གི་ནང་དུ་བདེན་འཛིན་རང་བཞིན་གྱི་ལྟ་
ཚུལ་ཉུང་ཅི་ཐུབ་བྱས་ཏེ། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་སྣང་ཚུལ་རྣམས་གཙོ་བོར་གླེང་ཞིང་། འདི་ནི་ཁོང་གི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་ལངས་ཕྱོགས་གཙོ་བོ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་
སྟབས། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ནང་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་གྱི་བྱེད་ལས་དང་། ཁོན་ཏྲོམ་
གྱི་སྒྲིག་གཞིའི་རྩོལ་ནུས་ཁག་ལ་དཔེ་གཟུགས་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱིས་རྟོག་འཇུག་བྱེད་
པའི་ཉེན་ཁའི་སྐོར་ཡང་ང་ཚོས་གླེང་དགོས་བྱུང་།
བགྲོ་གླེང་འདི་ཚོགས་པའི་སྐབས་སུ་ཨན་ཏྲོན་གྱིས་ད་དུང་ཨིན་སི་བྷི་རོ་ཁི་

གཙུག་ལག་མཐོ་སློབ་ཏུ་བྱ་བ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡོད་ལ། ཨིན་སི་བྷི་རོ་ཁི་ནི་དྷ་རམ་ས་ལ་དང་

འདྲ་བར་མཛེས་སྡུག་ལྡན་པའི་རི་བོ་ཞིག་གི་ངོས་སུ་ཆགས་པའི་གྲོང་ཁྱེར་ཞིག་

ཡིན། ང་ཚོ་མདུན་འཇོག་གི་མཐའ་བསྐོར་ནས་མར་བསྡད་རྗེས། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་ཏཱ་
ལའི་བླ་མ་མཆོག་གི་ཤེས་རྟོགས་གསར་པར་འཇུག་པའི་གུ་ཡངས་ཀྱི་ཐུགས་
དགོངས་ལ་བསྔགས་བརྗོད་བྱེད་བཞིན། ཨིན་སི་བྷི་རོ་ཁིའི་ཡུལ་ལྗོངས་ཀྱི་སྣང་
བརྙན་ཞིག་འཆར་ཤེལ་གྱི་ངོས་སུ་བསྟན་ནས་གཏམ་བཤད་འགོ་བཙུགས་སོང་།ཨན་ཏྲོན། ྋགོང་ས་མཆོག་ལགས། ཁྱེད་ཀྱིས་གསུངས་པའི་དོགས་འཇུག་
རིང་ལུགས་དེ་ནི། ཚན་རིག་གི་ནང་ང་ཚོ་མདུན་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱོད་པར་བྱེད་པའི་

24

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསྟོབས་ཤུགས་བླ་མེད་ཅིག་ཡིན། སྙན་གྲགས་ཡོད་མེད་དང་གལ་ཆེན་ཡིན་མིན་ལ་

མ་བལྟས་པར། གཞན་གྱིས་བརྗོད་པ་གང་ལའང་དོགས་འཇུག་བྱས་ན། ད་གཟོད་ང་ཚོས་ཤེས་རྟོགས་གསར་པ་རྙེད་ཐུབ་པ་དང་། ཤེས་རྟོགས་གསར་པ་ནི་དོགས་
འཇུག་ཁོ་ནར་བརྟེན་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད།
རས་གཞིའི་ངོས་སུ་ཤར་བའི་རི་བོའི་སྣང་བརྙན་འདི་ནི། སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་
ཁམས་རིག་པ་ཐེ་བའི་ང་ཚོའི་ཉིན་རེའི་འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་སོགས་དྲན་གསོ་བྱེད་
སྤྱད་ཅིག་ཡིན། ཉིན་རེའི་འཚོ་བའི་ནང་ང་ཚོས་རི་བོ་ལ་ལྟ་བཞིན་པའི་དུས་མ་ཡིན་

པའི་སྐབས་སུའང་རི་བོ་མུ་མཐུད་ནས་གནས་ཡོད་པར་ཐེ་ཚོམ་བྱེད་ཀྱི་མེད། གང་
ཟག་ཅིག་གིས་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་ལངས་ཕྱོགས་ཤིག་གི་ཐོག་ནས་དོགས་སློང་བྱེད་སྲིད་

ཀྱང་། སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་། ཉིན་རེའི་འཚོ་བར་མཚོན་ན། ང་
ཚོས་ལྟ་བཞིན་པའི་དུས་མ་ཡིན་པའི་སྐབས་སུའང་རི་བོ་གནས་མུས་ཡིན། འོན་
ཀྱང་། ལྟ་ཚུལ་འདིས་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་རྩོལ་བ་བྱེད་མི་ཐུབ་
ལ། བདག་གིས་གཏམ་བཤད་འདིའི་ནང་དེའི་ཕྱོགས་ཀྱི་ང་ཚོའི་ལྟ་ཚུལ་གྱི་རྒྱབ་རྟེན་
ཁག་ཅིག་ལ་གསལ་བཤད་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། འོད་ནི་བསམ་བློ་གསར་པ་དེ་དག་གི་འབྱུང་

རྐྱེན་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། བདག་གིས་འོད་ཀྱི་ངོ་བོའི་སྐོར་ལ་དཔྱད་པ་བཏང་
ནས་རྒྱུ་མཚན་དེ་རྣམས་གླེང་འདོད་བྱུང་།
ཕྱི་ལོ་ ༡༨༠༢ ལོར་དབྱིན་ཇིའི་མཁས་དབང་ཐོ་མ་སིས་༼Thomas
Young༽དེང་སང་ཡོངས་གྲགས་སུ་གྱུར་པའི་ཧྲག་བར་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཚོད་ལྟ་
འདི་བྱས་ནས་ཤེས་རྟོགས་གལ་ཆེན་ཞིག་བྱུང་ཞིང་། ཚོད་ལྟ་འདི་བྱེད་སྤྱད་ཀྱི་དེང་

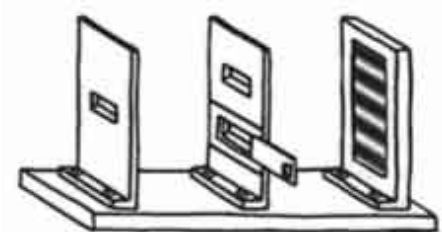

25

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགདུས་ཀྱི་ཡོ་ཆས་ཤིག་ངས་འདིར་ཁྱེར་ཡོང་ཡོད།༼དཔེ་རིས་དང་པོར་གཟིགས།༽ ཕྱོགས་
འདི་ནས་ལེ་ཟེར་༼Laser༽(3)གྱི་འོད་དམར་པོ་ཕྲན་བུ་ཞིག་ཕར་གཏོང་དགོས།

ཧྲག་བར་གཉིས་ལྷན་དུ་ཡོད་པའི་འགོག་རྐྱེན་ཞིག་དཀྱིལ་མར་ཡོད་པ་དང་། འོད་དེ་

ཧྲག་བར་གཉིས་ཀ་བརྒྱུད་ནས་རྒྱབ་ཀྱི་འཆར་ཤེལ་སྟེང་དུ་ཕོག་གི་ཡོད། འདིར་

གནད་འགག་གཙོ་བོ་ནི། འཆར་ཤེལ་སྟེང་གི་འོད་ཀྱི་ཁྱབ་ཚུལ་དེ་ཡིན་ཞིང་། ང་

ཚོས་འོད་དམར་པོའི་མཚམས་སུ་ཐིག་རིས་ནག་པོ་ཡོད་པར་མཐོང་ཐུབ། གལ་
སྲིད་ངས་ཧྲག་བར་གཅིག་ཁ་བཅད་ཚེ། ཐིག་རིས་ནག་པོ་རྣམས་ཡལ་འགྲོ་བ་དང་།
3 Laser ལེ་ཟེར་ཞེས་པ་ནི་འོད་ཀྱི་རླབས་རྒྱུན་ནམ་འོད་རྡུལ་རྣམས་ཆ་མཉམ་པོར་བགྲོད་པར་བྱས་ནས་འོད་ཀྱི་ནུས་ཤུགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོ་ཆས་ཤིག་སྟེ། རྩེ་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིམས་པའི་འོད་ཟེར་གཏོང་ཆས་ཤིག

༡ འདི་ནི་ཧྲག་བར་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཚོད་ལྟའི་ཡོ་
ཆས་ཡིན་ཞིང༌། འོད་ནི་གཡས་ཕྱོགས་ནས་འཕྲོ་
བ་དང༌། དེ་ནས་ཧྲག་བར་དང་པོའི་ནང་འཛུལ་
ནས་དཀྱིལ་མར་ཡོད་པའི་ཧྲག་བར་གཉིས་ལྡན་
གྱི་འགོག་རྐྱེན་ལ་ཐུག་གི་ཡོད། འགོག་རྐྱེན་སྟེང་
གི་ཧྲག་བར་གཉིས་ལས་གཅིག་ནི་འགོག་བྱེད་
ཅིག་གིས་ཁ་གཅོད་ཐུབ། མཐར་འོད་དེ་ཞིབ་ལྟ་བྱ་སའི་འཆར་ཤེལ་གྱི་སྟེང་དུ་ཕོག་གི་ཡོད། ཧྲག་བར་གཉིས་ཀ་ཁ་ཕྱེས་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་འཆར་ཤེལ་གྱི་ཐོག་ནས་འོད་ལྷམ་ལྷམ་གྱི་ཐིག་རིས་དང༌། ཐིག་རིས་ནག་པོ་སྐོར་ཞིག་ང་ཚོར་སྣང་གི་ཡོད། ཡིན་ཡང༌། ཧྲག་བར་དེ་ཁ་བཅད་པའི་སྐབས་སུ་ཐིག་རིས་ནག་པོ་དེ་ཚོ་མི་འབྱུང་བ་དང༌། ང་ཚོས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་སའི་འཆར་ཤེལ་གྱི་སྟེང་དུ་བཀྲག་མདངས་འབྲིང་ཙམ་ཡོད་པའི་གཅིག་གྱུར་ཀྱི་འོད་ལྷམ་ལྷམ་ཞིག་མཐོང་ཐུབ། འོད་ཀྱི་ཐིག་རིས་དེ་ཚོའི་འབྱུང་རྐྱེན་ནི། ཧྲག་བར་གཉིས་ཀ་བརྒྱུད་ནས་སོང་བའི་འོད་ཀྱི་རླབས་རྒྱུན་ལ་ཡོད་པའི་གནས་སྟེང་མ་ཞེས་པ་དེ་རེད། རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་སྟོན་ཞིང༌། འོད་རྡུལ་ཞེས་པའི་འོད་ཀྱི་ཚད་རྡུལ་སོ་སོས་འོད་གྲུབ་ཡོད་པ་གང་ཟག་ཅིག་གིས་རྟོགས་སྐབས། དཔེ་དེབ་འདིའི་ནང་དུ་གླེང་བའི་འདུ་ཤེས་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་དཀའ་རྙོག་དེ་འབྱུང་གི་ཡོད།

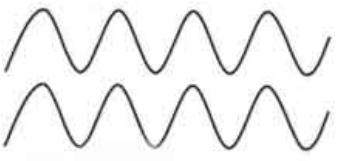

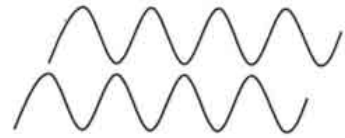

26

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའོད་ཀྱི་དབྱིབས་རིས་ནི་གཅིག་མཐུན་དུ་འགྱུར་རྒྱུ་རེད། འོན་ཀྱང་། ཧྲག་བར་
གཉིས་ཀ་ཁ་ཕྱེས་ཡོད་ཚེ། ཐིག་རིས་ནག་པོ་རྣམས་གློ་བུར་དུ་འཆར་ཤེལ་ཐོག་ཐོན་གྱི་ཡོད།
འདི་ནི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་ཞིབ་ལྟ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཆགས་

ཡོད་པ་དང་། གལ་ཆེན་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ། ང་ཚོས་གནས་
སྟངས་འདི་ཇི་ལྟར་རྟོགས་དགོས་སམ། དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་འོད་ནི་
རླབས་རྒྱུན་ནམ་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་རང་བཞིན་གང་ཞིག་ཡིན་པའི་གླེང་སློང་རིང་མོ་

ཞིག་བྱུང་ཡོད། ཧྲག་བར་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་འདིས་འོད་ནི་རླབས་

རྒྱུན་གྱི་རང་བཞིན་ཅན་ཞིག་ཏུ་བསྟན་པར་སྙམ་པ་རེད།
རླབས་རྒྱུན་གཉིས་ཕན་ཚུན་འཕྲད་སྐབས། སོ་སོའི་གཡོ་འགུལ་གྱིས་ཕྱོགས་གཉིས་ཀར་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་ཤིང་།

ང་ཚོས་ཤུགས་རྐྱེན་དེའི་མཐའ་གཉིས་ལ་

ཞིབ་ལྟ་བྱེད་ཐུབ།༼དཔེ་རིས་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པར་གཟིགས།༽ ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་རླབས་རྒྱུན་
གཉིས་ཀྱི་གཡོ་འགུལ་ཆ་མ་མཉམ་པར་འགྱུར་བ་དང་། འདི་འདྲའི་སྐབས་རླབས་རྒྱུན་
གཉིས་ཀས་ཕན་ཚུན་འཇོམས་ཀྱི་ཡོད། གནས་སྟངས་འདི་ནི་ཆུ་གཉེར་གྱི་ནང་དུའང་
མཐོང་ཐུབ། ཕྱོགས་གཞན་དུ་རླབས་རྒྱུན་

༢ འདི་ནི་རླབས་རྒྱུན་གཉིས་ཀྱི་འཕེལ་འགྲོས་ཆ་མཉམ་དུ་གྱུར་ཏེ། ཕན་ཚུན་ལ་སྟོབས་ཤུགས་སྦྱིན་པའི་ཤུགས་རྐྱེན་འབྱུང་བའི་དཔེ་རིས་ཤིག་ཡིན།

༣ འདི་ནི་རླབས་རྒྱུན་གཉིས་ཀྱི་འཕེལ་འགྲོས་ཆ་མ་མཉམ་པར་ཕན་ཚུན་གཏོར་བརླག་བྱེད་པའི་ཤུགས་རྐྱེན་འབྱུང་བའི་དཔེ་རིས་ཤིག་ཡིན།

27

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགཉིས་ཀའི་གཡོ་འགུལ་ཆ་མཉམ་པར་གྱུར་ནས་ཕན་ཚུན་ལ་སྟོབས་ཤུགས་སྦྱིན་གྱི་ཡོད། ཧྲག་བར་གཉིས་ཀས་འོད་ལ་བགྲོད་ལམ་གཉིས་སྤྲོད་པ་དང་། ཧྲག་བར་སོ་
སོ་ནས་སོང་བའི་འོད་ཀྱི་རླབས་རྒྱུན་རྣམས་འཆར་ཤེལ་སྟེང་གི་གནས་གཅིག་ཏུ་

སླེབ་པར་དུས་དང་རྒྱང་ཐག་ཅུང་མི་མཚུངས་པ་ཞིག་བརྒྱུད་དགོས། རྒྱང་ཐག་དང་
དུས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དེའི་རྐྱེན་གྱིས་ཧྲག་བར་གཅིག་ནས་སོང་བའི་རླབས་རྒྱུན་རྣམས་
ཀྱི་གཡོ་འགུལ་འཆར་ཤེལ་སྟེང་གི་གནས་གཅིག་ཏུ་ཆ་མཉམ་པོར་གྱུར་ནས་འོད་ཀྱི་
ངོ་བོར་གྲུབ་ཀྱང་། ཧྲག་བར་གཞན་ནས་སོང་བའི་རླབས་རྒྱུན་རྣམས་ཀྱི་གཡོ་འགུལ་ཆ་མ་མཉམ་པར་ཕན་ཚུན་བཅོམ་སྟེ། འཆར་ཤེལ་སྟེང་གི་ཐིག་རིས་ནག་པོ་
ལ་འབྱུང་རྐྱེན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ ལེ་ཟེར་དེ་ནི་ཁ་དོག་དམར་པོ་མ་ཡིན་པར་སྔོན་པོ་དང་སེར་
པོ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་རུང་། ཧྲག་བར་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཚོད་ལྟའི་འབྲས་བུ་འདི་གཅིག་
མཚུངས་སུ་གནས་སམ།

ཨན་ཏྲོན།༽ རེད་ལགས། ད་ལྟ་ང་ཚོས་རྟོགས་ཡོད་པ་ནི། རླབས་རྒྱུན་
ཐམས་ཅད་དེ། འོད་དང་། ཆུ་གཉེར། གློག་འཕྲིན་རླབས་རྒྱུན། ཐ་ན་རྡུལ་ཕྲན་གྱི་
རླབས་རྒྱུན་བཅས་ཀྱིས་རྩོལ་བ་གཅིག་མཚུངས་སུ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། རྡུལ་ཕྲན་ལའང་
རླབས་རྒྱུན་གྱི་རང་བཞིན་ཡོད་ཆོག་པ་དང་། ཚན་རིག་པ་ཚོས་རྡུལ་ཕྲན་ཧྲག་བར་
གཉིས་ཀ་ནས་ཕར་འགྲོ་རུ་བཅུག་ནས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་འདི་བྱས་ཀྱང་། མཐའ་

མའི་འབྲས་བུ་གཅིག་མཚུངས་ཆགས་ཡོད། འདི་ནི་ཡོངས་ཁྱབ་ཀྱི་སྣང་ཚུལ་ཞིག་

ཡིན།

28

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ འོད་ཀྱི་རླབས་རྒྱུན་ནི་ཆུ་གཉེར་བཞིན་རྟག་ཏུ་གཡོ་འགུལ་
བྱེད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ངོས་ཀྱི་བློ་ལ་འཆར་གྱིན་ཡོད། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་ཕྲ་མཐོང་ཆེ་ཤེལ་ལྟ་བུ་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་ཞིབ་ཚགས་པོར་བལྟས་ཚེ། འཆར་ཤེལ་སྟེང་གི་འོད་
ཀྱི་རླབས་རྒྱུན་ཁག་གི་གཡོ་འགུལ་མཐོང་ཐུབ་བམ། ཐིག་རིས་ནག་པོ་དང་། འོད་
ཐིག་དམར་པོ་འདི་དག་གིས་འཕེལ་འགྲིབ་དང་འདར་འགུལ་བྱེད་བཞིན་པ་ང་ཚོར་
སྣང་ཐུབ་བམ། ཡང་ན་འདི་དག་གཡོ་མེད་འགུལ་མེད་དུ་གནས་ཡོད་དམ།
ཨན་ཏྲོན།༽རླབས་རྒྱུན་འདི་དག་གི་གཡོ་འགུལ་གྱི་གྲངས་ཚད་ནི། སྐར་ཆ་
གཅིག་གི་ནང་དུའང་ས་ཡ་བརྒྱ་ས་ཡ་གཅིག་གིས་བསྒྱུར་བའི་གྲངས་གནས་ཏེ།
གཏམས་ཆེན་པོའི་གྲངས་ཚད་ཅིག་ཡིན། གཡོ་འགུལ་དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་མྱུར་ཞིང་། ང་
ཚོའི་མིག་གི་དབང་པོ་ཧ་ཅང་དལ་བས་ང་ཚོར་སྣང་མི་ཐུབ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ བཞད་བཞིན། ངོས་ཀྱིས་ཁྱེད་ལ་ཡིད་ཆེས་ཕྱེད་ཀ་ཞིག་

སྟོན་གྱི་ཡོད༌། ངོས་ཀྱིས་དོགས་སློང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

རླབས་རྡུལ་གཉིས་སྣང་།

ཨན་ཏྲོན།༽ ཐོ་མ་སིའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལ་བརྟེན་ནས་དངོས་ཁམས་
རིག་པ་བ་ཚོས་འོད་ནི་རླབས་རྒྱུན་དུ་རྟོགས་ཆོག་པར་ཤེས་ཤིང་། ཤེས་རྟོགས་
འདི་ནི་ང་ཚོའི་དུས་རབས་ཀྱི་སྟོད་དུ་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་གསར་པ་ཞིག་བྱས་པའི་

བར་དུ་འཐུས་སྒོ་ཚང་བ་ཞིག་རེད། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་དེའི་ནང་ཚན་རིག་པ་ཚོས་
ཞིབ་ལྟ་བྱས་པ་ནི། གནས་སྟངས་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ནང་ལྕགས་ལེབ་ཅིག་གི་ཐོག་ལ་
འོད་འཕྲོ་རུ་འཇུག་སྐབས། གཞི་རྩའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཅིག་སྟེ་གློག་རྡུལ་ལྕགས་ལེབ་དེ་

29

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགལས་ཕྱིར་ཐོན་པ་འདི་ཡིན།
དུས་ཡུན་རིང་པོ་ཞིག་ལ་སྣང་ཚུལ་འདིར་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཞིབ་ལྟ་ཞེས་
ཟེར་བ་ལས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༥ ལོར་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་༼Albert Einstein༽གྱིས་
གསལ་བཤད་བྱས་པའི་རྗེས་སུ་མ་གཏོགས་གསལ་པོར་རྟོགས་ཐུབ་མེད། འདི་ནི་
ཨ་ཡིན་སི་ཐན་ལ་ནོར་བྷེལ་གཟེངས་རྟགས་ཐོབ་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་ཡིན་ཞིང་།

ཁོང་གིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་ནོར་བྷེལ་གཟེངས་རྟགས་
འོས་འཚམ་མིན་པར་བསམ་པ་རེད། འོན་ཀྱང་། དོན་དངོས་སུ་བཤད་ན། འདི་ནི་

ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་འདྲ་བར་བློ་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་ཡིན། ཨ་ཡིན་སི་

ཐན་གྱིས་སྣང་ཚུལ་དེར་རྟོགས་ཐབས་སྟབས་བདེ་ཞིག་ཡོད་པར་གསུངས་ཏེ། འོད་ནི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ལས་གྲུབ་ཡོད་པ་བདེན་པར་བཟུང་ཞིང་། ཕྱིས་སུ་འོད་ཀྱི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ལ་འོད་རྡུལ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་སྦྱར་ཡོད། སྤོ་ལོ་ཞིག་གིས་སྤོ་ལོ་གཞན་ཞིག་ལ་
གཞུས་ནས་སྒུལ་བ་ཇི་བཞིན། འོད་ལྕགས་ལེབ་སྟེང་ཕོག་སྐབས་མཚམས་རེར་འོད་
རྡུལ་ཞིག་གིས་ལྕགས་ལེབ་ཀྱི་གློག་རྡུལ་ཞིག་ཕྱིར་འབྱིན་པ་རེད། འདི་ནི་འགྲེལ་
བཤད་སྟབས་བདེ་པོ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། གློག་རྡུལ་མགྱོགས་ཚད་ཅི་འདྲ་ཞིག་

ཏུ་འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་པ་སོགས་གྲངས་ཚད་ཀྱི་སྔོན་དཔག་ཁག་ཅིག་ལའང་གསལ་

བཤད་བྱས་ཡོད།
ངས་འདིར་སྟོན་བཞིན་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟས་བརྗོད་གཞི་འདི་གསལ་

པོར་སྟོན་ཐུབ་པ་དང་། འདི་ནི་འོད་རྡུལ་གྱི་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་ཤིག་ནང་དུ་ཡོད་པའི་
སྒམ་ཆུང་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་དེ་ནི་ལྕགས་ལེབ་ཅིག་ཡིན། འོད་ཀྱིས་

30

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགདེའི་སྟེང་དུ་གཞུ་ཆོག་པ་དང་། ལྕགས་ལེབ་དེ་ལས་ཕྱིར་ཐོན་པའི་གློག་རྡུལ་གྱི་
གྲངས་ཚད་ལ་ང་ཚོས་གློག་ལ་བརྟེན་ནས་ཚད་འཇལ་བྱེད་ཐུབ། བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་ཀྱིས་འོད་རྡུལ་ཞིག་བཟུང་བ་དང་། འདིར་ཡོད་པའི་སྒྲ་སྒམ་འདིས་ཐག་སྒྲ་ཞིག་

འབྱིན་རྒྱུ་རེད། ཚོད་ལྟའི་ཡོ་ཆས་འདི་ལ་ལམ་ནས་སྐྱོན་ཅི་ཡང་བྱུང་མེད་པར་ཤོགཨན་ཏྲོན་གྱིས་འོད་འཛིན་པར་སྐྱེན་པའི་འོད་རྡུལ་གྱི་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་དེའི་

འགེབས་བྱེད་ཁ་ཕྱེས་པ་དང་ཐག་སྒྲ་གྲག་སོང་། ཁོང་གིས་འགེབས་བྱེད་དེ་སླར་
ཡང་ཁ་བརྒྱབ་པ་དང་ཐག་སྒྲ་རྣམས་མེད་པར་གྱུར་ཅིང་། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་

ཨན་ཏྲོན་ལ་དགོངས་ཚུལ་ཞིག་གསུངས་ཏེ། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་སྒམ་ཆུང་སྒེའུ་ཁུང་
ལས་འཕྲོ་བཞིན་པའི་འོད་ཀྱི་ནང་དུ་འཇོག་སྐབས་ཐག་སྒྲ་ཇེ་མང་དུ་ཕྱིན་སོང་། ཨ་
ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་ ༡༩༠༥ ལོར་གྲོས་གཞིར་བཏོན་པའི་ཚན་རིག་གི་ཚོད་དཔག་སྟེ།
བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་ཀྱིས་འོད་རྡུལ་ཞིག་འཛིན་སྐབས། འོད་རྡུལ་དེས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་
རང་བཞིན་བསྟན་ནས་ལྕགས་ལེབ་ཀྱི་ངོས་ནས་གློག་རྡུལ་ཕྱིར་འབྱིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་
ལ་ཐག་སྒྲ་འདིས་རྒྱབ་རྟེན་བྱས་ཡོད།
ཨན་ཏྲོན།༽འདི་ལྟར་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་གནས་སྟངས་དང་བ་
འདྲེན་པ་ཞིག་སྟེ། ང་ཚོར་འོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་གཉིས་བྱུང་བ་རེད། གཅིག་འོད་ནི་
རླབས་རྒྱུན་གྱི་རང་བཞིན་ཞིག་དང་། ཅིག་ཤོས་འོད་ནི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་རང་བཞིན་
ཞིག་ཡིན་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་། འདི་གཉིས་ཇི་ལྟར་རྟོགས་དགོས་པའི་ཐད་ལ་ང་ཚོས་
དུས་ཡུན་རིང་པོར་བསམ་གཞིག་བྱས་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽སྤོ་ལོ་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་གཞུས་པ་ལྟར། འོད་རྡུལ་གྱིས་

31

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགློག་རྡུལ་རྣམས་སོ་སོའི་གནས་ནས་དངོས་སུ་ཕྱིར་འདོན་ཐུབ་བམ། ཡང་ན་རྡུལ་
ཕྲ་རབ་འདི་གཉིས་ནི་རིགས་ཐ་དད་པ་ཡིན་སྟབས། ཕན་ཚུན་དོན་དངོས་སུ་གདོང་
ཐུག་མ་བྱས་པར་གནས་དབྱུང་དེ་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་ནམ།

ཨན་ཏྲོན།༽ དྲི་བ་འདི་ནི་ཧ་ཅང་དཀའ་རྙོག་ཅན་ཞིག་རེད། དེ་ཡང་འགྲེལ་
བཤད་འདི་ལྟ་བུ་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་དོར་ཟིན། རྡུལ་ཕྲ་རབ་
གཅིག་གིས་གཞན་ཞིག་ཕྱིར་འདོན་བྱས་པ་ལྟར། ང་ཚོས་ཚད་ངེས་ཅན་ཞིག་ལ་

སྣང་ཚུལ་དེར་གསལ་བཤད་བྱེད་ཐུབ་ཀྱང་། ད་ལྟའི་ཤེས་རྟོགས་ལ་གཞིགས་ཚེ།
ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་རུང་བའི་སྣང་ཚུལ་གྱི་ཕྱོགས་གཙོ་བོར་འཛིན་
དགོས།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འདིར་རྙོག་དྲ་ཞིག་འདུག་སྟེ། ཁྱེད་ཀྱིས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དང་
རླབས་རྒྱུན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་གཉིས་ཡོད་པར་བཤད་སོང་། འོན་ཀྱང་། ངོས་ཀྱིས་དྲི་བ་འགོད་སྐབས། འགྲེལ་བཤད་མེད་ཚུལ་ཡང་ཁྱེད་ཀྱིས་རྗོད་ཀྱི་འདུགཨན་ཏྲོན།༽ང་ཚོར་འགལ་བ་ཡིན་པའི་འགྲེལ་བཤད་གཉིས་ཡོད་ཀྱང་། ད་
ལྟའི་ང་ཚོའི་ཤེས་རྟོགས་ལ་གཞིགས་ན། འགྲེལ་བཤད་གཉིས་ཀས་དོན་དངོས་སུ་
ཅི་ཞིག་འབྱུང་བར་བལྟ་བ་ལ་ང་ཚོར་རམ་འདེགས་ཕྲན་བུ་ཙམ་ལས་བྱེད་མི་ཐུབ།

ཤེས་རྟོགས་འདི་ནི་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱི་སྐབས་ཐོག་ཏུ་བྱུང་མེད་པ་དང་། འགྲེལ་
བཤད་འདི་གཉིས་ཚད་ལྡན་མིན་པས་ང་ཚོས་དོར་ན་ལེགས་པོ་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽སྣང་ཚུལ་རྐྱང་པ་ཞིག་ཡིན་རུང་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དང་། རླབས་རྒྱུན་གཉིས་ཀའི་རང་བཞིན་ཡིན་མི་ཆོག་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ། རྡུལ་ཕྲ་

32

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགརབ་དང་རླབས་རྒྱུན་གཉིས་ལ་དངོས་འགལ་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ།
ཨན་ཏྲོན།༽ངས་གནད་དོན་འདི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་སྟོན་
རྒྱུ་ཡིན། གལ་སྲིད་ཚོད་ལྟ་འདིས་ལས་ཀ་བྱས་ཀྱང་འབྲེལ་ཐུག་ལེགས་པོ་ཞིག་
འབྱུང་གི་མ་རེད། འདི་ནི་ང་ཚོས་ཚོད་ལྟ་བརྒྱུད་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་སྐབས་གདོང་
ལེན་བྱེད་དགོས་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ང་ཚོས་སོ་སོའི་དུས་ཚོད་ཕལ་ཆེ་བ་ནི་རྙོག་དྲ་དེའི་རིགས་བསལ་བར་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
ཨན་ཏྲོན་གྱིས་འོད་རྡུལ་གྱི་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་བསྐྱར་དུ་བསྒྲིགས་ཏེ། ཧྲག་
བར་གཉིས་ཡོད་པའི་འགོག་རྐྱེན་གྱི་རྒྱབ་ལོགས་སུ་བཞག་པ་དང་། ཐག་སྒྲས་ཧྲག་བར་གཉིས་ཀ་ནས་འོད་རྡུལ་ཡོང་གི་ཡོད་པ་བསྟན་སོང་།
ཨན་ཏྲོན།༽རྒྱུ་མཚན་འདིའི་ཕྱིར་ཧྲག་བར་གཉིས་ནས་སོང་བའི་འོད་ནི་
རྡུལ་ཕྲ་རབ་ལས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཀྱང་རེད། འོན་ཀྱང་། དོན་དངོས་སུ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་གི་

ཡོད་མེད་ང་ཚོས་ཇི་ལྟར་རྟོགས་ཐུབ་བམ། ཁ་གསལ་པོར་བརྗོད་ན། གལ་སྲིད་ཧྲག་
བར་གཉིས་ཡོད་པའི་འགོག་རྐྱེན་གྱི་རྒྱབ་ལོགས་སུ་འོད་རྡུལ་ཞིག་ཡོད་པ་མཐོང་ཚེ། ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་དེ་ནི་ཧྲག་བར་གང་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་ཡོང་བ་ཡིན་ནམ་ཞེས་

རང་ཉིད་ལ་དྲི་བ་འདྲི་དགོས་ཏེ། རྡུལ་ཕྲ་རབ་དེ་ནི་ཆོས་གཅིག་ཙམ་ཡིན་པས་ཧྲག་
བར་གང་རུང་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་འགྲོ་དགོས་པ་ལས། དུས་གཅིག་ལ་ཧྲག་བར་གཉིས་

ཀ་བརྒྱུད་ནས་སོང་བར་བརྗོད་ན་གོ་རྒྱུ་ཅི་ཡང་མེད། འདི་ནི་ང་ཅིག་ཅར་དུ་སྒོ་
གཉིས་བརྒྱུད་ནས་སོང་བ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ན་གོ་རྒྱུ་ཅི་ཡང་མེད་པ་དང་གཅིག་

མཚུངས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། ང་དུས་གཅིག་ལ་སྒོ་གཅིག་ཁོ་ན་བརྒྱུད་ནས་མ་གཏོགས་

33

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབགྲོད་མི་ཐུབ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ དེ་ལྟ་ནའང་། འོད་རྐྱང་པ་ཞིག་གི་ནང་དུའང་རྡུལ་ཕྲ་རབ་

མང་པོ་ཡོད་དགོས་པ་དང་། རླབས་རྒྱུན་ནི་ཆུ་གཉེར་དང་འདྲ་བར་རྡུལ་ཕྲ་རབ་མང་
པོ་ལས་གྲུབ་ཡོད་ཀྱི་རེད། རྒྱུ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་ཁྱེད་ཀྱིས་འོད་དང་རླབས་རྒྱུན་
གཉིས་ཡོངས་སུ་ཐ་དད་པ་ཡིན་པར་རྗོད་བཞིན་ཡོད་དམ།

ཨན་ཏྲོན།༽དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་ང་ཚོས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་འདི་འོད་རྡུལ་རྐྱང་
པ་སོ་སོའི་ངོས་ནས་ཀྱང་བྱེད་ཐུབ། འདི་ནི་གནད་འགག་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན།
བདག་གིས་ས་གནས་འདིར་ཚོད་ལྟ་དེ་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་དང་། དེ་བྱེད་པར་ཡོ་ཆས་མང་པོ་བཀོད་སྒྲིག་བྱེད་དགོས། འོན་ཀྱང་། ངས་རང་གི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཁང་དུ་
ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་དེ་ཡང་ཡང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དུས་གཅིག་ལ་འོད་རྡུལ་གཅིག་ཙམ་ཕར་བཏང་སྟེ། འཆར་ཤེལ་གྱི་གང་ཞིག་ཏུ་འབབ་པར་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་བཞིན་ཚོད་ལྟ་དེ་
བྱེད་པ་དང་། སྐར་མ་གཅིག་གི་རྗེས་འོད་རྡུལ་གཞན་ཞིག་ཕར་བཏང་ནས་གང་ཞིག་

ཏུ་འབབ་པར་བརྟག་པ་དང་། དེ་ནས་འོད་རྡུལ་གཞན་ཞིག་གཏོང་བ་ལྟ་བུ་ཐེངས་མང་པོར་བསྟུད་མར་བྱེད་དགོས། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་དུས་གཅིག་ལ་འོད་རྡུལ་གཅིག་ཙམ་ཕར་བཏང་ནས་འོད་རྡུལ་ཆིག་སྟོང་ལ་ཚོད་ལྟ་འདི་བྱས་ཀྱང་། གོང་དུ་མཐོང་གསལ་
ལྟར། འཆར་ཤེལ་གྱི་སྟེང་དུ་འོད་རྡུལ་དེ་དག་གི་ཁྱབ་ཚུལ་ནི་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་

ཡིན། འདིས་འོད་ནི་རླབས་རྒྱུན་གྱི་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་པར་སྟོན་གྱི་ཡོད། འོན་
ཀྱང་། དཀའ་རྙོག་ནི་དུས་གཅིག་ལ་འོད་རྡུལ་གཅིག་ཙམ་ལས་ཕར་གཏོང་གི་མེད་
སྟབས། ང་ཚོས་རླབས་རྒྱུན་ཞིག་རྡུལ་ཕྲ་རབ་མང་པོ་ལས་གྲུབ་པ་རེད་ཅེས་བརྗོད་

34

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགམི་ཐུབ་པ་འདི་ཡིན།
འདི་ལྟར་ང་ཚོ་ནི་མྱུར་དུ་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་

(4)འགལ་འདུ་
གཙོ་བོ་ཞིག་ལ་ཁ་ཕྱོགས་སོང་། འོད་ནི་བར་སྣང་དུ་བགྲོད་སྐབས། རླབས་རྒྱུན་གྱི་
ངོ་བོ་ནས་བགྲོད་པར་སྣང་ཡང་། ང་ཚོས་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་ལྟ་བུ་བརྒྱུད་ནས་འོད་ལ་ལྟ་སྐབས། དེ་ནི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ནས་ཚུར་སྣང་གི་ཡོད། འོད་དང་རླབས་རྒྱུན་
ཐ་དད་དུ་འདོད་པའི་སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་འགྲེལ་བཤད་ནི། འོད་
ཤུགས་སྟུག་པོའི་གནས་སྟངས་ནང་བཀོལ་སྤྱོད་ཡོད་ཀྱང་། ཚན་རིག་པ་ཞིག་གིས་

དེང་དུས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་བྱེད་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་འོད་རྡུལ་རྐྱང་པ་ལའང་བརྟག་དཔྱད་གཏོང་ཐུབ་པ་དང་། གནས་རིམ་ཕྲ་མོ་དེ་རུ་ང་ཚོ་དཀའ་ངལ་ལ་འཕྲད་
ཀྱི་ཡོད་དེ། སྔ་རབས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རྩོལ་བ་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་མེད། སྣང་ཚུལ་འདིའི་འགལ་འདུ་མངོན་གསལ་དུ་གྱུར་པ་དང་། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་
ཡིད་མ་ཚིམ་པའི་ཉམས་འགྱུར་ཞིག་གི་ངང་ནས་མདུན་ཕྱོགས་སུ་སྒུར་ཙམ་བྱས་
ཏེ། རང་གི་སྐད་སྒྱུར་པ་ཚོར་འཁོར་ནས་འགལ་འདུ་འདིའི་སྐོར་ལ་གླེང་སློང་གནང་
ཞིང་། ཅུང་ཙམ་ཞིག་གི་རྗེས་སུ་ཨ་ལན་གྱིས་ང་ཚོར་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གི་དྲི་བ་
རྣམས་གཤམ་གསལ་ལྟར་བརྗོད་སོང་།

ཨ་ལན།༽ྋགོང་ས་མཆོག་གིས་འོད་རྡུལ་རྐྱང་པ་ཞིག་བར་སྣང་དུ་བགྲོད་
སྐབས། དེར་རླབས་རྒྱུན་དང་འདྲ་བའི་གཡོ་འགུལ་ཞིག་ཡོད་མེད་བཀའ་འདྲི་གནང་
སོང་། ངས་འོད་རྡུལ་རྐྱང་པ་ཞིག་གཡོ་འགུལ་མེད་པར་ཁ་ཐུག་ཏུ་བགྲོད་པར་ཞུས་
4 quantum ཁོན་ཏྲོམ་ཞེས་པའི་ཚིག་འདི་ནི་ནུས་ཤུགས་ཀྱི་ཚད་གཞི་ཆུང་ཤོས་དེ་སྟོན་པའི་ཚིག་སྟེ། quan-ta ཞེས་པ་ལས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན། རྒྱུ་མཚན་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་མང་པོ་ཞིག་གིས་དེའི་སྐད་དོད་དུ་ཚད་རྡུལ་ཞེས་པ་བཀོལ་ནས་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་ལ་ཚད་རྡུལ་རིག་པ་ཞེས་ཟེར་གྱི་ཡོད་པར་སྣང་།

35

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཔ་ཡིན། དེ་ནས་ཁོང་གིས་འོད་རྡུལ་མང་པོ་ལྷན་དུ་བགྲོད་སྐབས་གཡོ་འགུལ་གྱིས་བསྐྱོད་ཀྱི་ཡོད་མེད་བཀའ་འདྲི་གནང་བའང་བདེན་པ་མིན་པར་ཞུས་པ་ཡིན། འོན་
ཀྱང་། འོད་རྡུལ་ཐམས་ཅད་ཁ་ཐུག་ཏུ་བགྲོད་ཀྱི་ཡོད་ན། རླབས་རྒྱུན་གྱི་རྣམ་པ་དེ་
གང་ཞིག་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད་དམ། ཁྱད་མཚར་བའི་གནས་སྟངས་འདི་ལ་གསལ་

བཤད་ཅིག་བྱེད་རོགས།
ཨན་ཏྲོན།༽གསར་བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་། ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་
རྣམས་གང་ཞིག་ཏུ་བགྲོད་མིན་གྱི་དྲི་བ་མ་བཀོད་པ་ཁོ་ནའི་ཐོག་ནས་ཧྲག་བར་ཞིག་

བརྒྱུད་དེ་སོང་བའི་རླབས་རྒྱུན་གྱི་སྐོར་ལ་གླེང་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། གལ་སྲིད་ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་ཞིག་གང་དུ་བགྲོད་པའི་དྲི་བ་བཀོད་ཚེ། དེ་ནི་ཁ་ཐུག་ཏུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་སྲིད་

ཀྱང་། འོད་རྡུལ་གྱི་སྐོར་ནས་དྲི་བ་མ་བཀོད་ན། ང་ཚོས་ད་གཟོད་རླབས་རྒྱུན་གྱི་སྐོར་ལ་གླེང་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ འདི་ནི་ཤོ་རྡེའུ་འཕངས་ནས་མོ་འདེབས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད།
ཨན་ཏྲོན།༽དེ་འདྲའི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཡོད་པར་མ་ཟད། དེང་སང་ང་ཚོས་
དཀའ་རྙོག་འདི་ལ་ལྟ་ཚུལ་འཛིན་སྟངས་ནི། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་གང་ཞིག་བྱེད་མིན་

ལ་བལྟས་ནས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དང་། ཡང་ན་རླབས་རྒྱུན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་གང་རུང་
ཞིག་ཡོང་ཆོག་པར་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། ཚན་རིག་པ་ཞིག་གིས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་བགྲོད་
ལམ་རྟོགས་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཞིག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཚེ། རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་དོན་སྤྱི་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པ་ལས། འོད་རླབས་རྒྱུན་ཡིན་པའི་བསམ་བློ་གཏོང་གི་མེད། འོན་
ཀྱང་། གལ་ཏེ་ཚན་རིག་པ་ཞིག་གིས་ཧྲག་བར་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཚོད་ལྟ་དང་། ཡང་ན་

36

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའདི་དང་ཆ་འདྲ་བ་ཞིག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཚེ། རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་གང་དུ་འགྲོ་མིན་གྱི་དྲི་
བ་མི་འགོད་པ་དང་། ཚན་རིག་པ་དེས་འོད་ནི་རླབས་རྒྱུན་གྱི་ངོ་བོ་ནས་རྟོགས་པར་
བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ང་ཚོས་ནམ་ཡང་འདི་གཉིས་ཅིག་ཅར་དུ་རྟོགས་པར་
བརྩོན་གྱི་མེད། འདི་ནི་ཌམ་མ་ཁི་ནས་ཡིན་པའི་མཚན་སྙན་ཆེ་བའི་དངོས་ཁམས་
རིག་པ་བ་ནེ་ལི་སི་བྷོར་༼Niels Bohr༽གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ལྟ་བ་ཟབ་མོ་
ཞིག་ཡིན་ལ། ཁོང་གིས་འདི་ལ“ཁ་སྐོང་བྱེད”ཟེར་ཞིང་། ང་ཚོར་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དང་
རླབས་རྒྱུན་ལྟ་བུའི་དོན་སྤྱི་ཐ་དད་པ་ཡོད་རུང་བ་དང་། དེ་གཉིས་ནི་ང་ཚོར་འགལ་
བ་རུ་སྣང་ཞིང་། ང་ཚོས་དེ་གཉིས་ཅིག་ཅར་དུ་རྟོགས་ཐུབ་ཀྱི་མེད། ནེ་ལི་སི་བྷོར་
གྱིས་རྒྱུ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་དོན་སྤྱི་ཐ་དད་པ་འདི་གཉིས་ཕན་ཚུན་ཁ་སྐོང་བྱེད་རེད་
ཅེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། ང་ཚོས་རླབས་རྒྱུན་ལ་བལྟ་བར་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་
པའི་ཡོ་ཆས་ནི། རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་བགྲོད་ལམ་རྟོགས་པར་བྱེད་པའི་ཡོ་ཆས་དང་
གཅིག་པ་མིན་པས་རེད། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་གནད་དོན་གསར་པ་
ཞིག་སྟེ། ཞིབ་ལྟ་དང་ཚོད་ལྟ་བྱེད་མཁན་གྱིས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཡོ་ཆས་འདེམས་སྒྲུག་བྱས་ནས། རྡུལ་ཕྲ་རབ་དང་རླབས་རྒྱུན་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་གང་ཞིག་

དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཤིག་ཡིན་པའི་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འདི་ལྟར་ཞིབ་ལྟ་

བྱེད་པ་པོས་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་པོ་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། འདི་ནི་སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་ལས་ཡོངས་སུ་འགོངས་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན།

ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ལུགས་སུ་ཡོད་པའི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་གྱི་བྱེད་ལས།

37

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ ད་ལྟའི་ཤེས་རྟོགས་གཞིར་བཞག་ན། ཚད་འཇལ་གྱི་སྒྲིག་
གཞི་ལ་མ་ལྟོས་པར་འོད་ཀྱི་ངོ་བོའི་སྐོར་ལ་ཅི་ཡང་བརྗོད་རྒྱུ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ།

ཨན་ཏྲོན།༽དེ་ལྟར་རེད་ལགས།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོའང་ནང་དུ་ཚུད་ཡོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་འདི་ནི་

ད་དུང་གསལ་པོ་མེད་པ་དང་། ད་ལྟ་གསལ་པོ་ཡིན་པ་ནི། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཡོ་
ཆས་ཀྱི་མཉམ་ཞུགས་འདི་ཡིན་ཏེ། ཡོ་ཆས་སོ་སོས་འོད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཚུར་སྣང་སྟངས་
ལ་ཐད་ཀར་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་པོ་ཐེབས་པ་ང་ཚོས་ཤེས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཞིབ་ལྟ་

བྱེད་པོའི་བྱེད་ལས་ནི་གང་དུ་འབྱུང་གི་ཡོད་དམ།
ཨན་ཏྲོན།༽འདི་ནི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་གླེང་སློང་བྱེད་བཞིན་པའི་

གནད་དོན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ང་རང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོའི་བྱེད་ལས་ནི་

ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་གང་ཞིག་བྱེད་པར་ཐག་གཅོད་པ་ཙམ་ཡིན་པ་དང་། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་
པོས་ཡོ་ཆས་གང་ཞིག་བཀོལ་མིན་འདེམས་སྒྲུག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འདིར་ཡོད་པའི་
ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལ་མཚོན་ན། ངས་འོད་རྡུལ་གྱི་བགྲོད་ལམ་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པའི་

ཐག་བཅད་ནས་འོད་རྡུལ་གྱི་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་བཀོལ་ཏེ། རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་སྐོར་ལ་
ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཆོག ཡང་ན་ངས་འོད་རྡུལ་གྱི་བགྲོད་ལམ་ལ་ཞིབ་ལྟ་མི་བྱེད་པའི་

ཐག་བཅད་ནས་རླབས་རྒྱུན་གྱི་འཕེལ་འགྲིབ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཆོག བདག་གིས་

ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོའི་བྱེད་ལས་ནི་འདི་ཙམ་ཡིན་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཚན་
རིག་པ་གཞན་འགས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལ་ཐེབས་པའི་ཤུགས་

རྐྱེན་དེ་ལས་ཆེ་བར་འདོད་ཀྱི་ཡོད།

38

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའདིར་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་ཞིབ་ལྟ་ཞིག་གི་ཡུལ་ཅན་གྱི་ལས་སུ་
ཞུགས་པའི་སེམས་ལྡན་གྱི་མཉམ་ཞུགས་དང་། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཡོ་ཆས་ཀྱིས་འོད་ལ་ཐེབས་པའི་མངོན་གསལ་གྱི་ཤུགས་རྐྱེན་བར་ལ་ཁྱད་པར་གལ་ཆེན་ཞིག་

ཕྱེས་གནང་སོང་། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལ་ཐེབས་པའི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོའི་ཤུགས་རྐྱེན་
ནི། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ནང་ཕལ་ཆེར་དཀའ་རྙོག་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་གནད་དོན་ཞིག་

ཡིན་ཞིང་། འདི་ལ་རྒྱུན་དུ་ཚད་འཇལ་གྱི་དཀའ་རྙོག་ཟེར་གྱི་ཡོད། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ།
འོད་ལ་ཐེབས་པའི་ཚོད་ལྟའི་ཡོ་ཆས་ཀྱི་ཤུགས་རྐྱེན་དང་། དེ་འདྲའི་ཤུགས་རྐྱེན་
འོག་བྱུང་བའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་གྲུབ་དོན་ནི་རྙོག་འཛིང་ཆེ་ཡང་། སྤྱི་འགྲོས་སུ་
གྱུར་པའི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གི་ངོས་ནས་དེ་དག་རྟོགས་ཐུབ་པར་མ་ཟད། གསལ་བཤད་ཀྱང་བྱེད་ཐུབ། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་སེམས་ལྡན་གྱི་བྱེད་ལས་དེ་ཞིབ་

འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཡོ་ཆས་འདེམས་བཀོལ་བྱེད་པ་ཙམ་ཡིན་པའི་ཨན་ཏྲོན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་
ནི། ཕྱོགས་ཡོངས་ལ་བསམ་གཞིག་ཞིབ་མོ་གནང་བ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། བྱེད་
པ་པོ་རང་ངོས་ནས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་དང་། འདི་ནི་ཨན་ཏྲོན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་ལྟར་ན་
དགོས་ངེས་ཤིག་ཀྱང་མིན། དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་གཞན་ཚོས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་ལ་
གོ་བབ་འདི་ལས་གལ་ཆེན་ཞིག་སྤྲོད་ཀྱི་ཡོད། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་སླར་ཡང་

འོག་ཅིག་ཏུ་གནད་དོན་འདིར་ཁ་ཕྱོགས་ནས་ཚད་འཇལ་དང་འབྲེལ་བའི་སེམས་

ལྡན་གྱི་བྱེད་ལས་ལ་ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་པ་གནང་རྒྱུ་རེད། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོའི་བྱེད་ལས་ནི་

ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་གལ་གནད་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། དངོས་ཡོད་གནས་
ལུགས་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་མེད་པའི་ནང་པའི་ལྟ་བ་དང་འབྲེལ་བ་ཟབ་མོ་ཞིག་

39

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ ཁྱེད་ཀྱི་དཔེ་སྟོན་ཚང་མ་འོད་གཞིར་བཞག་ལས་གྲུབ་པ་ཤ་
སྟག་རེད། གཉིས་སྣང་གི་སྣང་ཚུལ་འདི་ནི་འོད་ལས་གཞན་པའི་ཆོས་རྣམས་ལ་
གཅིག་མཚུངས་སུ་ཡོད་དམ། རླབས་རྡུལ་གཉིས་སྣང་འདི་ནི་སྒྲ་ལྟ་བུ་ལའང་སྦྱོར་
རུང་ངམ།

ཨན་ཏྲོན།༽ལྟ་བའི་ཆ་ནས་བརྗོད་ན། དེ་ལྟར་བྱེད་རུང་བ་ཞིག་ཡིན་མོད།
སྒྲའི་རླབས་རྒྱུན་ལ་ནུས་ཤུགས་དམའ་བོ་ཞིག་ལས་མེད་སྟབས། གཉིས་སྣང་གི་

སྣང་ཚུལ་འདི་མཐོང་ཐུབ་རྒྱུ་ཧ་ཅང་ཁག་པོ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། རྡོ་ཤེལ་ལྟ་བུ་བརྒྱུད་ནས་སོང་བའི་སྒྲའི་རླབས་རྒྱུན་ནང་དུ་ང་ཚོས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་རང་བཞིན་དེ་མཐོང་
ཐུབ།

འོད་ནི་བདག་གིས་འདིར་གསལ་སྟོན་བྱེད་ཐུབ་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་བཀོལ་
སྤྱོད་བྱས་པ་ཡིན། རླབས་རྡུལ་གཉིས་སྣང་གི་སྣང་ཚུལ་འདི་གློག་རྡུལ་གྱི་ཐོག་ནས་
ཀྱང་བསྟན་ཡོད་པར་མ་ཟད། བར་རྡུལ་ལྟ་བུའི་ཅུང་ལྗིད་པོའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དང་། ཐ་ན་
རྡུལ་ཕྲན་ཧྲིལ་པོ་དང་། ངོ་བོ་འཛིན་པའི་གྲུབ་རྫས་ཆུང་ངུ་སོགས་ལའང་གཉིས་སྣང་
གི་ཁྱད་ཆོས་འདི་ཡོད་པ་ང་ཚོས་རྟོགས་ཟིན། རྡུལ་ཕྲན་སྟོང་ཕྲག་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཚོགས་པ་ལའང་ཁྱད་ཆོས་འདི་ཡོད་པ་ང་ཚོས་ཚད་གཞི་ངེས་ཅན་ཞིག་ལ་མཐོང་ཡོད། དེར་
བརྟེན་འདིར་གླེང་བཞིན་པའི་བརྗོད་གཞི་ནི། ཡོངས་ཁྱབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་

པར་སེམས་ཀྱི་ཡོད། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་ཕྲ་མཐོང་ཆེ་ཤེལ་ལྟ་བུའི་ཡོ་ཆས་ཀྱི་དྭངས་
ཤེལ་འོས་འཚམ་ཞིག་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ན། ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་རླབས་རྡུལ་གཉིས་

40

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསྣང་གི་ཁྱད་ཆོས་འདི་ཡོད་པར་མཐོང་ཐུབ། འོན་ཀྱང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་བལྟ་བར་དྭངས་ཤེལ་ཅན་གྱི་ཡོ་ཆས་ཧ་ཅང་ཆེན་པོ་ཞིག་དགོས་ཤིང་། ཡོ་ཆས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་ཚེ། ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་གྱི་ཚབ་ཏུ་སྟེགས་གྲུག་གི་སྤོ་ལོ་ལའང་ཞིབ་འཇུག་

ཚོད་ལྟ་འདི་བྱེད་ཆོགའདིར་གླེང་བཞིན་པའི་བརྗོད་བྱའི་གནད་འགག་ཅིག་ནི། ང་ཚོས་གཉིས་སྣང་
གི་ཁྱད་ཆོས་འདི་ཆོས་ཕྲ་མོ་ཙམ་མ་ཡིན་པར། ཆོས་ཆེན་པོ་ལའང་གཅིག་མཚུངས་སུ་ཡོད་པར་འདོད་པ་འདི་ཡིན། གཉིས་སྣང་གི་ཁྱད་ཆོས་འདི་ཆེ་ཆུང་གི་གནད་དོན་
ཞིག་མ་ཡིན་པར། དཔལ་འབྱོར་གྱི་གནད་དོན་ཞིག་ཆགས་ཡོད། དེ་ཡང་ཞིབ་

འཇུག་བྱེད་སའི་ཆོས་རྣམས་ཅི་ཙམ་ཆེ་ན། དེའི་ཚོད་ཀྱིས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལ་མ་
དངུལ་ཆེན་པོ་གཏོང་དགོས། དཀའ་རྙོག་གཞན་ཞིག་ནི་ཁྱད་ཆོས་འདི་ལ་ལྟ་བར་ང་

ཚོས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སྣང་ཚུལ་དེ་ཁོར་ཡུག་གཞན་ལས་ལོགས་སུ་ཚད་གཞི་ངེས་ཅན་
ཞིག་ལ་དགར་དགོས་པ་འདི་ཡིན་ཞིང་། གཉིས་སྣང་གི་སྣང་ཚུལ་དེ་ནི་ང་ཚོའི་ཞིབ་

ལྟ་དང་ལྷན་དུ་འགོ་བཙུགས་ནས་ཞིབ་ལྟ་མཚམས་བཞག་པ་དང་ཡལ་འགྲོ་ཡི་ཡོད།
ཞིབ་ལྟ་བྱེད་སའི་ཡུལ་ཇི་ལྟར་ཆེ་ན་དེའི་ཚོད་ཀྱིས་ཆོས་དེ་རང་གི་ཁོར་ཡུག་ལས་
ལོགས་སུ་དགར་རྒྱུ་དཀའ་ཞིང་། འདི་ནི་བཀག་རྒྱ་ཚབས་ཆེན་ཞིག་ཡིན།

གོང་གི་ཤེས་རྟོགས་བརྗེ་རེས་འདི་ལས་ང་ཚོས་མཇུག་སྡོམ་གལ་ཆེན་ཞིག་

འཇོག་ཐུབ། སྒྲ་དང་འོད་ལྟ་བུའི་རླབས་རྒྱུན་གྱི་སྣང་ཚུལ་ལ་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་ཞིང་། དེ་མཚུངས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་སྟེ། གློག་རྡུལ་དང་རྡུལ་ཕྲན། ངོ་བོ་འཛིན་
པའི་གྲུབ་རྫས་སོགས་ལའང་རླབས་རྒྱུན་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད། ཆ་མ་མཆིས་པའི་

41

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགཉིས་སྣང་གི་ཁྱད་ཆོས་འདི་ནི། ད་དུང་སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཀྱང་རེད། ང་
ཚོའི་ཤེས་རྟོགས་ལ། རླབས་རྡུལ་གཉིས་སྣང་འདི་ལ་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཆེ་ཆུང་གི་

ཐོག་ནས་ས་མཚམས་ཤིག་འཇོག་ཐབས་མེད། ཆོས་ཤིག་ཅི་ཙམ་ཆེ་ན་རླབས་རྒྱུན་
གྱི་ཁྱད་ཆོས་ནི་དེའི་ཚོད་ཀྱིས་ཕྲ་རུ་འགྲོ་ཡང་། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་མཐུན་རྐྱེན་
ཚད་ལྡན་ཞིག་ཡོད་ཚེ། གཉིས་སྣང་གི་ཁྱད་ཆོས་ལ་རྒྱུན་དུ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་ཐུབ། ཚིག་
གཞན་ཞིག་གིས་བརྗོད་ན། ད་ལྟ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཚོས་འཇིག་རྟེན་ནི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་གྲུབ་ཡོད་པར་ཡིད་

ཆེས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
གཤམ་གྱི་ཚན་པ་ཐུང་ངུ་འདིའི་ནང་ང་ཚོས་ཡུལ་ཅན་དང་། ཡུལ་གྱི་ཐོལ་
བྱུང་གི་རང་བཞིན་བར་གྱི་རྩ་བའི་ཁྱད་པར་གླེང་བ་དང་། བརྗོད་བྱ་འདི་ནི་ཕྱི་དྲོའི་

བགྲོ་གླེང་གི་ནང་དུ་སླར་ཡང་གླེང་ནས་ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཅི་

ཞིག་ཐེབས་པར་བལྟས་སོང་།

ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན།

ཨན་ཏྲོན།༽བདག་གིས་འདི་ནས་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་གནད་

དོན་གལ་ཆེན་གཞན་ཞིག་གླེང་རྒྱུ་ཡིན། གོང་དུ་བརྗོད་པ་ལྟར། ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་
རྐྱང་པ་རེ་རེ་ལ་ཧྲག་བར་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཚོད་ལྟ་འདི་བྱས་ཏེ། དེ་དག་འཆར་ཤེལ་གྱི་
གང་ཞིག་ཏུ་འབབ་པར་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་ཐུབ། འོད་རྡུལ་དང་པོ་འདིར་འབབ་པ་དང་།
གཉིས་པ་དེར་འབབ་པ་ལྟ་བུ་རེད། འདིར་གནད་འགག་གི་དྲི་བ་ནི། འོད་རྡུལ་བྱེ་
བྲག་པ་ཞིག་འཆར་ཤེལ་གྱི་ས་ཆ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ཏུ་འབབ་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་

42

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེས་པ་འདི་ཡིན། ད་ལྟ་ང་ཚོར་ཡོད་པའི་ཤེས་རྟོགས་ལ་གཞིགས་ན།

ས་ཆ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ཏུ་འབབ་པའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་བྱུང་བ་སོ་སོ་ནི་ཡོངས་སུ་ཐོལ་
བྱུང་གི་རང་བཞིན་ཡིན་ཞིང་། འདི་ལ་འགྲེལ་བཤད་རྒྱག་རྒྱུ་ཅི་ཡང་མེད།
འདི་དང་སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཁྱད་པར་ནི། གལ་སྲིད་ངས་

ཤོ་རྡེའུ་ཞིག་འཕངས་ནས་ཨང་གྲངས་ངེས་ཅན་ཞིག་རང་ལ་བབས་ཚེ། སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་མ་མཐའ་ཡང་ཅི་ཞིག་བྱུང་བའི་བརྒྱུད་རིམ་གྱི་
འགྲེལ་བཤད་ཅིག་རང་གི་བློ་ངོར་འཆར་ཐུབ། ངས་རང་ལ་ཨང་གྲངས་གསུམ་པ་ལྟ་
བུ་ཞིག་ཇི་ལྟར་ཐོབ་པ་ཡིན་པར་གསལ་བཤད་བྱེད་ཆོག་སྟེ། རང་གི་ལག་པ་གཡུག་

སྟངས་དང་། ཤོ་རྡེའུ་འཁོར་ནས་ཐང་ལ་འབབ་སྟངས་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་མུ་འབྲེལ་
ཞིག་ཡོད། ཡུལ་ཅན་རང་སྟེང་དུ་གནས་ཚུལ་འདི་མེད་ནའང་། ང་ཚོས་རིགས་ཤེས་
ཀྱི་རྩོལ་བ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་གནས་ཚུལ་དེ་རྗེས་སུ་དཔོག་ཐུབ། ལྟ་བའི་ཆ་ནས་

བརྗོད་ན། རིགས་སྒྲུབ་འདིས་ཤོ་རྡེའུ་བྱུང་བ་དེར་གསལ་བཤད་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།
སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་ང་ཚོས་འདི་ལ་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཐོལ་བྱུང་ཞེས་
བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། རང་ཉིད་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པ་དང་། ངས་ཤོ་རྡེའུ་ཨང་གྲངས་
བྱེ་བྲག་པ་དེ་ཐོན་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་རྟོགས་ཀྱི་མེད་པས་ཡིན། འདི་ནི་ངས་མ་ཤེས་པ་
ཙམ་ཡིན་པ་ལས་ཡུལ་གྱི་བྱུང་བ་ལ་རྒྱུ་རྐྱེན་མེད་པ་ཞིག་མིན། འོན་ཀྱང་། ཁོན་ཏྲོམ་
དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་ཐོལ་བྱུང་གི་བྱུང་བ་ལ་མཚོན་ན། ཡུལ་ཅན་
གཅིག་པུ་མ་ཡིན་པར། ཡུལ་གྱི་ངོས་ནའང་ཐོལ་བྱུང་ཆགས་ཡོད། དཔེར་ན། བདག་
གིས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཅིག་གང་དུ་འབབ་མིན་མི་ཤེས་པར་མ་ཟད། རྡུལ་ཕྲ་རབ་རང་

43

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགིས་ཀྱང་རང་ཉིད་ཀྱི་འབབ་ཡུལ་དེ་ཤེས་ཀྱི་མེད། འཇིག་རྟེན་བྱེད་པོ་ཞིག་ཡོད་
པའི་དབང་དུ་བཏང་ཡང་། ཁོང་གིས་ཀྱང་འབབ་ཡུལ་དེ་མཁྱེན་མི་ཐུབ། ཞིབ་འཇུག་

ཚོད་ལྟ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་གི་ནང་ནས་གྲུབ་དོན་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་འབྱུང་དགོས་པའི་རྒྱུ་
མཚན་ཅི་ཡང་མེད། འདི་ནི་གསར་བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་ང་ཚོས་རིགས་

སྒྲུབ་ཀྱིས་རྗེས་དཔོག་བྱེད་མི་ཐུབ་པའི་བྱུང་བ་མཐོང་བ་ཐོག་མ་དེ་ཡིན། དེ་ལྟ་
ནའང་། ང་ཚོས་བྱུང་བ་ཁག་གི་སྤྱིའི་རྣམ་པ་ལ་རིགས་སྒྲུབ་བྱེད་ཐུབ། གལ་སྲིད་འོད་
རྡུལ་མང་པོའི་འབྲས་བུ་གསོག་འཇོག་བྱས་ན། ང་ཚོས་ནག་ཐིག་ནར་མོ་ཅན་གྱི་
དབྱིབས་གཟུགས་ཤིག་མཐོང་ཐུབ་པ་དང་། རླབས་རྒྱུན་ལ་དཔེ་གཟུགས་ཡིད་དུ་

འོང་བ་ཞིག་འབྲི་ཆོག་ཀྱང་། ང་ཚོས་རང་གི་བློ་ངོ་རུ་འོད་རྡུལ་སོ་སོ་ལ་དཔེ་གཟུགས་ཤིག་བཞེངས་སྐྲུན་བྱེད་མི་ཐུབ། རྒྱུ་མཚན་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་རྩོད་གླེང་
ཆེན་པོ་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་ལ། ཚན་རིག་པ་ཁག་ཅིག་གིས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་བྱུང་བ་སོ་
སོའི་ནང་དུ་ང་ཚོས་ཅི་ཞིག་མཐོང་བ་ནི། རང་ཤུགས་ཀྱིས་འབྱུང་བཞིན་པའི་གསར་

གཏོད་ཀྱི་ལས་ཤིག་ཡིན་པར་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། རང་ཤུགས་ཀྱིས་འབྱུང་བཞིན་པའི་

གསར་གཏོད་ཀྱི་ལས་ཞེས་པ་ནི། སྔོན་དུ་སོང་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཅི་ཡང་མེད་པར་གསར་
དུ་བྱས་པའི་བཀོད་པ་ཞིག་གི་བྱུང་རིམ་ལ་གོ་དགོས།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་ཞེས་པ་ནི་སྤྱི་འགྲོས་ཅི་ཡང་མེད་པ་
ཞིག་ལ་གོ་དགོས་སམ།
ཨན་ཏྲོན།༽ འོད་རྡུལ་རྐྱང་པའི་གནས་རིམ་དུ་དེ་ལྟར་རེད། འོན་ཀྱང་། འོད་
རྡུལ་མང་པོ་གསོག་འཇོག་བྱས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་སྤྱིའི་དབྱིབས་རྣམ་ཞིག་འབྱུང་གི་

44

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཡོད། དེའི་ཕྱིར་འགལ་འདུ་ནི་འདི་སྟེ། སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་ཆ་ནས་སྤྱི་འགྲོས་ཤིག་ཡོད་
ཀྱང་། བྱུང་བ་སོ་སོ་ནི་ཐོལ་བྱུང་ཞིག་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ བྱུང་བ་སོ་སོ་ཐོལ་བྱུང་ཡིན་ཡང་། དེ་ཚོ་གསོག་འཇོག་
བྱས་ནས་སྤྱི་ལ་ལྟ་སྐབས། རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་སྤྱི་འགྲོས་ཤིག་མངོན་གྱི་ཡོད། བྱུང་བ་སྤྱི་ལ་ཁྱེད་ཀྱིས་སྔ་ཕྱི་འགལ་བ་མེད་པར་གསལ་བཤད་བྱེད་ཐུབ་པ་བདེན་པ་ཡིན་
ནམ།

ཨན་ཏྲོན།༽ བདེན་པ་རེད་ལགས། འོན་ཀྱང་། ཞིབ་ཆ་ཏག་ཏག་ཅིག་མེད་
ལ། འོད་རྡུལ་གྱི་བྱུང་བ་སོ་སོ་ནི་ཐོལ་བྱུང་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་ཅི་ཙམ་ས་ཆ་གཅིག་ཏུ་འབབ་པ་ཏག་ཏག་ཅིག་བརྗོད་མི་ཐུབ། དེ་ལྟ་ནའང་། ང་
ཚོས་རགས་རྩིས་ཤིག་བཤད་ཐུབ་པ་དང་། འོད་རྡུལ་ག་ཚོད་མང་བ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ན། དེའི་ཚོད་ཀྱིས་ང་ཚོའི་སྔོན་དཔག་ཇེ་ལེགས་སུ་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།
ང་ཚོས་གོང་དུ་གླེང་བའི་བརྗོད་གཞི་འདིའི་གལ་ཆེའི་རང་བཞིན་ལ་འུད་

བརྗོད་བྱེད་ས་མི་འགྲོ་བ་དང་། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་འདིའི་ཐོག་ལ་ནན་ཏན་ཏུ་
བསམ་གཞིག་གནང་གི་ཡོད་པར་སྙམ། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་མ་དར་བའི་

ཡར་སྔོན་དུ་ཚན་རིག་གི་དམིགས་འདུན་ནི། གཟུགས་རགས་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་
སྣང་ཚུལ་ལ་གནས་རིམ་ཕྲ་མོ་ཞིག་ནས་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་གསལ་བཤད་ཅིག་འཚོལ་རྒྱུ་
དེ་ཡིན་ཞིང་། ང་ཚོས་རང་གི་ཉེ་འཁོར་དུ་ཡོད་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་གོ་རིམ་ནི། ལྐོག་
གྱུར་གྱི་འཇིག་རྟེན་ཕྲ་མོ་ཞིག་གི་གནས་རིམ་ལས་འབྱུང་གི་ཡོད་པར་བསམ་ཡོད།
འོན་ཀྱང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་བྱུང་བ་སོ་སོ་ནི་ཡུལ་གྱི་ངོས་ནས་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་

45

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཡིན་པས། སྔ་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་ལས་དོན་དེར་ཕམ་ཉེས་བྱུང་ཡོད། ཆེས་ཕྲ་
བའི་གནས་རིམ་དུ་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་བྱུང་བ་རྐྱང་པ་སོ་སོ་ཐོལ་བྱུང་ཡིན་སྟབས།
གཟུགས་རགས་པའི་གོ་རིམ་དང་སྤྱི་འགྲོས་ནི། གནས་རིམ་ཕྲ་མོའི་ཐོལ་བྱུང་གི་
རང་བཞིན་ལས་ཇི་ལྟར་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་ནམ། ཚན་རིག་པ་གྲགས་ཆེན་ཨ་ཡིན་སི་

ཐན་དཀའ་རྙོག་འདི་ལ་འཕྲད་སྐབས། འཇིག་རྟེན་བྱེད་པོས་ཤོ་རྡེའུ་གཡུག་ནས་
འཇིག་རྟེན་བཀོད་ཡོད་ཀྱི་མ་རེད་ཅེས་པའི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་སྐད་ཆ་འདི་བཤད་
ཡོད། བགྲོ་གླེང་པ་ཚོས་འོག་ཞིག་ཏུའང་གནད་དོན་འདིའི་སྐོར་ལ་སླར་ཡང་གླེང་
སློང་བྱ་རྒྱུ་རེད།
ང་ཚོས་ད་བར་དུ་གླེང་བ་ཐམས་ཅད་རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྐྱང་པའི་སྐོར་ཡིན་ཞིང་།

ད་དུང་དེ་ལས་ལྷག་པའི་འགལ་འདུ་ཆེ་བའི་སྣང་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གྲངས་གསར་པ་ཞིག་

ཡོད་པ་ནི། ང་ཚོས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་གཉིས་དང་། ཡང་ན་དེ་ལས་མང་པོར་
ཞིབ་འཇུག་བྱེད་སྐབས་འབྱུང་གི་ཡོད། འདིའི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་གཙོ་བོ་
རྣམས་རྟོགས་པར་ཐོག་མར་ང་ཚོས་རླབས་རྒྱུན་གྱི་སྣེ་འགྱུར་ཤེས་དགོས།
ཨན་ཏྲོན།༽ངས་མཚམས་འདི་ནས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་གཉིས་དང་། ཡང་ན་དེ་
ལས་མང་བའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་སྐོར་ནས་གླེང་གི་

ཡིན། འདིའི་ནང་དུའང་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པའི་དཀའ་གནད་ཀྱིས་གང་ཡོད་པའི་ནང་ནས་
བདག་གིས་ཐོག་མར་སྣེ་འགྱུར་གྱི་དོན་སྤྱི་ངོ་སྤྲོད་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། ༼དཔེ་རིས་བཞི་པར་
གཟིགས། ༽སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་རླབས་རྒྱུན་ནི་འཁྱོག་འགུལ་
བྱེད་པའི་སྣང་ཚུལ་ཞིག་ཡིན། ཆུ་རླབས་ལ་འཕྲེད་བཅད་ཀྱི་རླབས་རྒྱུན་ཟེར་བའི་

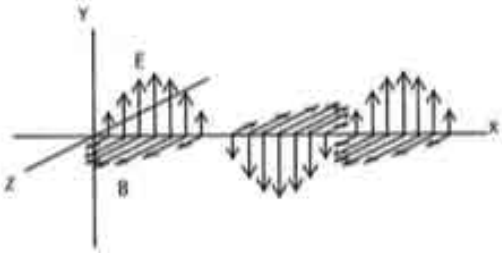

46

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགརྒྱུ་མཚན་ནི། རླབས་རྒྱུན་དེས་རང་གི་ཁྱབ་གདལ་གྱི་ཁ་ཕྱོགས་འཕྲེད་དུ་བཅད་
ནས་འཁྱོག་འགུལ་བྱེད་པས་ཡིན་ཞིང་། འོད་ཀྱང་ཁབ་ལེན་དང་གློག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་
སུ་གཏོགས་པའི་འཕྲེད་བཅད་ཀྱི་རླབས་རྒྱུན་ཞིག་ཡིན། འོད་ཟེར་ཞིག་ཕྱོགས་
གཅིག་ལ་འཕྲོས་ན། དེའི་ཁབ་

ལེན་དང་གློག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་
ཀྱིས་འོད་ཟེར་དེའི་ཁ་ཕྱོགས་
འཕྲེད་དུ་བཅད་ནས་འཁྱོག་འགུལ་བྱེད་པ་དང་། འཁྱོག་འགུལ་འདི་ནི་ཕྱོགས་འདྲ་
མིན་ནས་འབྱུང་ཆོག་ཀྱང་།
དེས་གནས་སྟངས་ཚང་མའི་
ནང་ཁྱབ་གདལ་གྱི་ཁ་
ཕྱོགས་འཕྲེད་དུ་གཅོད་ཀྱི་
ཡོད། འཁྱོག་འགུལ་གྱི་ཁ་ཕྱོགས་རེ་རེ་ནི། རླབས་རྒྱུན་གྱི་སྣེ་འགྱུར་ཐ་དད་པ་ཞིག་
དང་ཆ་མཐུན་པ་དང་། བདག་གིས་འདིར་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་སྟབས་བདེ་ཞིག་བྱེད་
རྒྱུ་ཡིན། འདིར་ལེ་ཟེར་གྱི་འོད་དང་། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་ཡོད། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་འདིས་ཁ་ཕྱོགས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་གི་ནང་འཁྱོག་འགུལ་བྱེད་པའི་འོད་ཁོ་
ན་མ་གཏོགས་ཕར་གཏོང་གི་མེད། ཡང་འདིར་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་པ་ཞིག་

ཡོད།

༤ གལ་ཏེ་འོད་ལ་གྱེན་དུ་ཕྱོགས་པའི་སྣེ་འགྱུར་བྱུང་ན། དེའི་གློག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱིས་གྱེན་དུ་འཁྱོག་འགུལ་བྱེད་ཀྱི་རེད། དབྱིན་ཡིག་གི་གསལ་བྱེད་ E ཡིས་མཚོན་པའི་གློག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱིས། ཚངས་ཐིག Y དང་མཉམ་གཤིབ་ཏུ་ཡར་འགུལ་མར་འགུལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཡིན་ཡང༌། B ཡིས་མཚོན་པའི་ཁབ་ལེན་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱིས་གློག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་དང་འཕྲེད་གསེག་གིས་འདར་འགུལ་བྱས་ཏེ། ཚངས་ཐིག Z དང་མཉམ་གཤིབ་ཏུ་འགྱུར་གྱི་ཡོད། འོད་ཀྱི་རླབས་རྒྱུན་ནི། ཚངས་ཐིག་ X ཡི་ཁ་ཕྱོགས་ཏེ་གཡོན་ཕྱོགས་སུ་བགྲོད་ཀྱི་ཡོད། འོད་ཀྱི་སྣེ་འགྱུར་ནི་གློག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་ལས་འབྱུང་གི་ཡོད་སྟབས། དཔེ་རིས་འདིའི་ནང་དེ་ནི་གྱེན་དུ་སྣེ་འགྱུར་བྱུང་ཡོད།

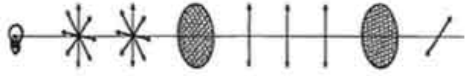

47

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཨན་ཏྲོན་གྱིས་ལེ་ཟེར་གྱི་འོད་ཅིག་སྔ་རྗེས་སུ་བཞག་ཡོད་པའི་སྣེ་འགྱུར་
གཏོང་ཆས་གཉིས་བརྒྱུད་ནས་བཏང་བ་དང་།༼དཔེ་རིས་ལྔ་པར་གཟིགས།༽སྣེ་འགྱུར་
བྱས་མེད་པའི་ལེ་ཟེར་གྱི་འོད་ཅིག་གཡོན་ནས་འཕྲོས་སོང་། དེ་ཡང་གློག་གི་ཁྱབ་
ཁོངས་ཀྱིས་རང་གི་ཁྱབ་གདལ་གྱི་ཁ་ཕྱོགས་འཕྲེད་དུ་བཅད་ནས་ཕྱོགས་ངེས་མེད་དུ་འཁྱོག་འགུལ་བྱེད་པ་ཞིག་རེད། གློག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་འདི་ནི། བརྒྱུད་གཏོང་གི་
ཚངས་ཐིག་གྱེན་དུ་ཕྱོགས་པའི་སྣེ་
འགྱུར་གཏོང་ཆས་དང་པོ་བརྒྱུད་ནས་སོང་རྗེས། གྱེན་ཐུར་གྱི་སྣེ་འགྱུར་གཅིག་མཐུན་ཞིག་གི་ངོ་

བོར་གྱུར་སོང་།

ཨན་ཏྲོན།༽ ང་ཚོས་ལེ་
ཟེར་གྱི་འོད་ཐིག་དམར་པོ་འདི་མཐོང་ཐུབ་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། སྣེ་
འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་ཀ་

མཉམ་གཤིབ་ཏུ་བཞག་ཡོད་པས་
ཡིན་ཞིང་། དང་པོ་བརྒྱུད་ནས་
སོང་བ་གང་ཞིག་གཉིས་པའང་བརྒྱུད་ཀྱི་ཡོད། ད་ལྟ་བདག་གིས་འདི་གཉིས་ལས་

གཅིག་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་ཅུང་ཙམ་བསྐོར་ཚེ། ཡོ་ཆས་འདི་གཉིས་མཉམ་གཤིབ་ཏུ་

བསྡད་མེད་པ་དང་། ཁ་ཕྱོགས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་གི་ནང་འཁྱོག་འཕྲོ་བྱེད་པའི་འོད་ནི།

༥ འདི་ནི་འོད་ཀྱི་སྣེ་འགྱུར་གྱི་དཔེ་རིས་ཤིག་ཡིན་ཞིང༌། གཡོན་དུ་ཡོད་པའི་འོད་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ནས་སྣེ་འགྱུར་བྱས་མེད་པའི་འོད་འབྱུང་བ་དང༌། འོད་དེའི་གློག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱིས་རང་གི་ཁྱབ་གདལ་གྱི་ཁ་ཕྱོགས་འཕྲེད་དུ་བཅད་དེ། ཁ་ཕྱོགས་ཡོད་ཚད་ནང་འཁྱོ ག་འགུལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་དང་པོ་བརྒྱུད་རྗེས། འོད་དེས་ཁ་ཕྱོགས་གཅིག་ཁོ་ནའི་ནང་སྣེ་འགྱུར་བྱེད་པ་དང༌། འདི་ལ་ཁ་ཕྱོགས་སྐོར་རུང་བའི་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་པ་ཞིག་གིས་ཚོད་ལྟ་བྱེད་ཆོག གལ་ཏེ་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་ཀ་མཉམ་གཤིབ་ཏུ་བཞག་ཚེ། འོད་ཐམས་ཅད་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་པའང་བརྒྱུད་ཀྱི་ཡོད། གལ་ཏེ་འདི་གཉིས་གྱེན་དུ་ཁ་བསྐོར་ན། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་པ་བརྒྱུད་ནས་འོད་ཅི་ཡང་བགྲོད་མི་ཐུབ།

48

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་དང་པོ་བརྒྱུད་ནས་སོང་ཡང་། ཁ་ཕྱོགས་དེའི་ལྡོག་ཕྱོགས་སུ་
འཁྱོག་འཕྲོ་བྱེད་པའི་འོད་མ་གཏོགས་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་པ་བརྒྱུད་མི་

ཐུབ་པས། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་པའི་ནང་ནས་འོད་ཅི་ཡང་བགྲོད་ཀྱི་མེད།

གནས་གཞི་མེད་པ་དང་། འདྲེས་འཛིངས།

ཨན་ཏྲོན།༽གནས་འདིར་ཁྱེར་ཡོང་མ་ཐུབ་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཞིག་
བདག་གིས་ད་ལྟ་ཁྱེད་ལ་ངོ་སྤྲོད་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན། ྋགོང་ས་མཆོག་ཁྱེད་རང་ཨིན་སི་བྷི་

རོ་ཁི་ལ་ཕེབས་ཚེ། ངས་རང་གི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཁང་དུ་ཚན་རིག་གི་ཚོད་ལྟ་དེ་
ཁྱེད་ལ་སྟོན་ཆོག འོན་ཀྱང་། ད་ལྟ་ང་ཚོས་བསམ་བློའི་ཚོད་ལྟ་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་ཞིབ་

འཇུག་ཚོད་ལྟ་དེ་བྱེད་དགོས་ཤིང་། བསམ་བློའི་ཚོད་ལྟ་ནི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་

སྒྲིག་ཁྲིམས་དང་མ་འགལ་བའི་ཐོག་ནས་སོ་སོའི་བློའི་ནང་དུ་བྱེད་པའི་ཚོད་ལྟ་ཞིག་

ཡིན། ཚོད་ལྟ་འདིའི་རིགས་ལ་འགྲོ་སོང་མེད་པ་དང་། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་དངོས་
ཁམས་རིག་པའི་འཕེལ་རྒྱས་ལ་མཚོན་ན། བསམ་བློའི་ཚོད་ལྟ་ནི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེན་
ཞིག་ཆགས་ཡོད། ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་

དཀའ་གནད་རྣམས་ཆེས་ཁྱད་མཚར་བ་ཡིན་སྟབས། དང་ཐོག་ཚན་རིག་པ་ཚོས་དངོས་ཡོད་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཞིག་བྱེད་ཐུབ་མེད། བདག་གིས་འདིར་ངོ་སྤྲོད་
བྱེད་བཞིན་པའི་ཚོད་ལྟ་འདི་ནི། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཁང་དུ་ཞིབ་ཕྲར་བསྒྱུར་ནས་
ཐེངས་མང་པོར་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། ཐོག་མར་བསམ་བློའི་ཚོད་ལྟའི་ཚུལ་དུ་བྱུང་བ་
ཞིག་ཡིན། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་ ༡༩༣༥ ལོར་སྤེལ་བའི་རྩོམ་ཡིག་གྲགས་ཆེན་ཡེ་

ཕེ་ཨར་གྱི་འགལ་བ་༼EPR Paradox༽ཞེས་པ་ལས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་འདིའི་

49

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབསམ་བློ་གཙོ་བོ་རྣམས་ཐོག་མར་བྱུང་བ་དང་། ཕྱིས་སུ་ ༡༩༥༢ ལོར་བྷོད་མིས་

༼David Bohm༽ཚོད་ལྟ་འདི་ལ་རླབས་རྒྱུན་གྱི་སྣེ་འགྱུར་བཀོལ་སྤྱོད་ལ་བརྟེན་
པའི་བྱེད་ཐབས་ཤིག་གསར་གཏོད་མཛད་ཡོད་པ་གཤམ་གསལ་ལྟར་ཡིན།

འོད་རྡུལ་གཉིས་གནས་གཅིག་ནས་ཕྱོགས་ཐ་དད་པར་ཅིག་ཅར་དུ་གཏོང་

དགོས་ལ། ༼དཔེ་རིས་དྲུག་པར་གཟིགས། ༽ ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་གཏོང་བྱེད་ཀྱི་རྩོལ་བ་རྣམས་རྟོགས་མི་དགོས་པ་དང་། ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་གཉིས་ཀའི་སྣེ་འགྱུར་ལ་ཚད་འཇལ་
བྱེད་དགོས་ཤིང་། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་

ཆས་ཤིག་འོད་རྡུལ་གྱི་བགྲོད་ལམ་སོ་སོའི་ནང་འཇོག་པར་མ་ཟད། འོད་

རྡུལ་གྱི་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་ཤིག་ཀྱང་

སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་སོ་སོའི་རྒྱབ་

ལོགས་སུ་འཇོག་གི་ཡོད། དེ་ནས་ང་

ཚོས་སྐབས་འགྲིག་ཅིག་ལ་སྒུག་གི་

ཡོད། དེ་ཡང་མཚམས་རེར་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་གཅིག་གིས་ཐག་སྒྲ་ཞིག་

འབྱིན་ཞིང་། མཚམས་རེར་གཉིས་

ཀས་ཐག་སྒྲ་འབྱིན་པ་རེད། འོད་རྡུལ་
ཞིག་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་བརྒྱུད་ནས་སོང་ན་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་ཀྱིས་

༦ འདི་ནི་འོད་རྡུལ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་དཔེ་རིས་ཤིག་ཡིན། འདི་ལ་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་དང༌། ཕོ་རྡོ་སི་ཀེ༼Podolsky༽ རོ་སིན་༼Rosen༽བཅས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཟེར། གནས་གཅིག་ནས་ཆ་ཡིན་པའི་འོད་རྡུལ་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་དང༌། འོད་རྡུལ་དེ་རེ་རེ་ཡང་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་ཤིག་གི་ཕྱོགས་སུ་བགྲོད་ཀྱི་ཡོད། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་སོ་སོ་ལ་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་རེ་ཡོད་ཅིང༌། དེས་འོད་རྡུལ་ཞིག་རང་གི་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་བརྒྱུད་ནས་སོང་ཡོད་མེད་ལ་བལྟ་ཐུབ། ཚན་རིག་པ་ཚོས་ཆ་ཡིན་པའི་འོད་རྡུལ་གཉིས་ཀ་སོ་སོའི་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་བརྒྱུད་ནས་ག་ཚོད་ཅིག་བགྲོད་ཀྱི་ཡོད་མེད་ལ་བརྟག་དཔྱད་གཏོང་བ་དང༌། འོད་རྡུལ་རྣམས་བརྒྱུད་ནས་འགྲོ་མིན་ནི། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་ཀྱི་ལྟོས་ས་ལྟོས་འཇོག་གི་ཁ་ཕྱོགས་ལ་རག་ལས་ཡོད།

50

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཐག་སྒྲ་འབྱིན་པ་དང་། ཐག་སྒྲ་གཉིས་ཀ་ཅིག་ཅར་དུ་བྱུང་ཚེ། འོད་རྡུལ་གཉིས་ཀ་སོ་
སོའི་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་བརྒྱུད་ནས་སོང་བའི་སྐབས་འགྲིག་ཅིག་ཆགས་ཡོད།
ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་འདི་ལས་བྱུང་བའི་གོ་རྟོགས་ནི་དཀྱུས་མ་ཞིག་སྟེ། སྣེ་
འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་ཀ་ཕན་ཚུན་མཉམ་གཤིབ་ཏུ་བཞག་ཚེ་སྐབས་འགྲིག་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་འདི་ཡིན་ཞིང་། བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་ཤིག་གིས་འོད་རྡུལ་ཞིག་ཡོད་
པར་བསྟན་ན། ཅིག་ཤོས་ཀྱིས་ཀྱང་དེ་ལྟར་སྟོན་གྱི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ འདི་ནི་རྟག་ཏུ་འབྱུང་གི་ཡོད་དམ།
ཨན་ཏྲོན།༽ འོད་རྡུལ་གྱི་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་བརྒྱ་ཆའི་བརྒྱ་ཚད་ལྡན་མིན་

པའི་བདེན་དོན་ལ་བསམ་བློ་ཞིག་བཏང་ཚེ། དེ་ནི་རྟག་ཏུ་འབྱུང་བ་ཞིག་རེད། སྣེ་
འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་མཉམ་གཤིབ་ཏུ་བཞག་ན། བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་ཀྱིས་འོད་
རྡུལ་གཉིས་ཀ་འཛིན་པ་དང་། ཡང་ན་གཉིས་ཀ་འཛིན་གྱི་མེད།
འདིའི་བསྟན་དོན་ཅི་ཞིག་ཡིན་པ་ང་ཚོས་འདི་ནས་རྟོགས་པར་བྱེད་ཆོགཆེས་རང་བྱུང་གི་འགྲེལ་བཤད་ཅིག་ནི། འོད་རྡུལ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་སྣེ་འགྱུར་རམ་
འཁྱོག་འགུལ་གྱི་ཁ་ཕྱོགས་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་བཟུང་ནས་བསྐྱོད་པ་འདི་རེད།
གལ་སྲིད་དེ་གཉིས་ལ་སྣེ་འགྱུར་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡོད་ཚེ། འོད་རྡུལ་གཅིག་སྣེ་
འགྱུར་གཏོང་ཆས་བརྒྱུད་ནས་སོང་ན་གཞན་དེའང་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་ཀྱི་ཡོད། སྤྱིར་བཤད་ན། འོད་རྡུལ་སོ་སོ་ལ་ཁྱད་ཆོས་སྐོར་ཞིག་སྟེ། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་ལ་
འཕྲད་སྐབས་རང་གིས་ཅི་ཞིག་བྱ་དགོས་པའི་སྒྲིག་ཁྲིམས་སམ་བཀོད་བྱུས་ཁག་
ཅིག་མཆིས་ཤིང་། གལ་ཏེ་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་ཁ་ཕྱོགས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ལ་

51

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབསྐོར་ན། འོད་རྡུལ་བརྒྱུད་ནས་མི་འགྲོ་བ་དང་། ཁ་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ཏུ་བསྐོར་ན་
འོད་རྡུལ་ཕར་བགྲོད་ཀྱི་ཡོད། འདི་ལྟར་ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་ལ་བཀོད་བྱུས་ཁག་ཅིག་

སྟེ། སྣེ་འགྱུར་རམ་དེ་ལས་ཀྱང་རྙོག་འཛིང་ཆེ་བའི་ཁྱད་ཆོས་སྐོར་ཞིག་ཐུན་མོང་དུ་
ཡོད་པ་བདེན་པར་བཟུང་སྟེ། འོད་རྡུལ་གཉིས་ཀས་རྒྱུ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་རྣམ་འགྱུར་
གཅིག་མཚུངས་ཤིག་བསྟན་པའི་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཆོགང་ཚོས་འགྲེལ་བཤད་ཀྱི་དཔེ་གཟུགས་འདི་བཀོལ་ཚེ། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་
ཆས་གཉིས་མཉམ་གཤིབ་ཏུ་བཞག་མེད་དུས་སྐབས་འགྲིག་གི་གྲངས་ཚད་ལ་སྔོན་
དཔག་ངེས་ཅན་ཞིག་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། གལ་སྲིད་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་

མཉམ་གཤིབ་དང་། ཡང་ན་དྲང་སྣོལ་དུ་མ་བཞག་པར། འཇོག་སྟངས་འདི་གཉིས་ཀྱི་
བར་མ་ཞིག་ཏུ་བཞག་ན། སྐབས་འགྲིག་མཚམས་རེར་འབྱུང་ཡང་རྟག་ཏུ་འབྱུང་གི་

མེད། དང་བ་འདྲེན་པའི་གནད་འགག་ཅིག་སྟེ། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་ཕྱོགས་ངེས་
ཅན་ཞིག་ཏུ་བསྐོར་ན། གོང་གི་འགྲེལ་བཤད་འདིས་ང་ཚོས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པ་ལས་ཅུང་
ཉུང་བའི་སྐབས་འགྲིག་གི་གྲངས་ཚད་ཅིག་ལ་མ་གཏོགས་སྔོན་དཔག་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་
མེད། འདི་ནི་འཇོན་བྷད་ལིས་༼John Bell༽གསར་དུ་རྟོགས་པ་ཞིག་སྟེ། ཞིབ་

འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཞིབ་ལྟ་དང་དེའི་འགྲེལ་བཤད་ཀྱི་དཔེ་གཟུགས་བར་ལ་འགལ་བ་
ཞིག་ཡོད་པ་དང་། འགལ་བ་དེ་ནི་བདག་གིས་གླེང་བཞིན་པའི་འགྲེལ་བཤད་ཀྱི་དཔེ་
གཟུགས་འདི་ཙམ་མ་ཡིན་པར་གཞན་ཚང་མའི་བར་དུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། ང་ཚོའི་
རྣམ་དཔྱོད་ཇི་ལྟར་ཆེའང་། དཔེ་གཟུགས་གང་གིས་ཀྱང་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་
རྣམས་སོ་སོར་ཕྱེས་ཡོད་པ་གཞིར་བཞག་སྟེ། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཞིབ་ལྟ་ལ་

52

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགསལ་བཤད་བྱེད་མི་ཐུབ། འདི་ནི་ཧ་ཅང་ངོ་མཚར་ཆེ་བའི་ཤེས་རྟོགས་ཤིག་ཡིན།

ཤེས་རྟོགས་འདི་ལས་མཇུག་སྡོམ་ཅི་ཞིག་ང་ཚོས་འཇོག་ཐུབ་བམ་ཞེ་ན།
འོད་རྡུལ་ཞིག་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་མིན་འོད་རྡུལ་རང་གི་ཁྱད་
ཆོས་ཀྱིས་ཐག་གཅོད་ཀྱི་མེད་པ་དང་། འོད་རྡུལ་རེ་རེར་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་པའི་གོ་སྐབས་བརྒྱ་ཆའི་ལྔ་བཅུ་ཙམ་ཡོད། དེ་བརྒྱུད་ནས་འགྲོ་
མིན་ཡོངས་སུ་ཐོལ་བྱུང་རེད། ལྐོག་གྱུར་གྱི་ཡུལ་ནི་འདི་སྟེ། འོད་རྡུལ་གཉིས་སོ་
སོར་ཕྱེས་ནས་བསམ་བློ་བཏང་ན། དེ་གཉིས་ཀས་ཐོལ་བྱུང་དུ་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་
ཡང་། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་མཉམ་གཤིབ་ཏུ་བཞག་ན། འོད་རྡུལ་གཉིས་

ཀས་རྣམ་འགྱུར་གཅིག་པ་ཞིག་སྟོན་གྱི་ཡོད། དཔེར་ན། ཁྱེད་ལ་ཤོ་རྡེའུ་གཉིས་ཡོད་
པ་ལས་གཅིག་རང་གི་གྲོགས་པོར་སྤྲད་པ་དང་། གྲོགས་པོ་དེ་རྒྱང་རིང་གི་སྐར་མ་
ཞིག་གི་སྟེང་དུ་སོང་ནས་ཤོ་རྡེའུ་རྩེ་བར་ཆ་བཞག་ན། མཚམས་རེར་ཁྱེད་དང་གྲོགས་པོ་གཉིས་ཀས་ཤོ་རྡེའུ་གཡུག་པ་དང་། གནས་དུས་དང་གཡུག་སྟངས་སོགས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཡོངས་སུ་ཐོལ་བྱུང་ཡིན་ནའང་། ཤོ་རྡེའུ་ཡི་གྲངས་ཀ་གཉིས་ཕན་

ཚུན་མཐུན་གྱི་ཡོད། ཐོལ་བྱུང་གི་བརྒྱུད་རིམ་གཉིས་ཀྱིས་འབྲས་བུ་གཅིག་

མཚུངས་ཤིག་ཇི་ལྟར་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ནམ། འདི་ནི་ཧ་ཅང་རྟོགས་དཀའ་བའི་ལྐོག་
གྱུར་གྱི་ཡུལ་ཞིག་ཡིན།

དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཚོས་གནས་སྟངས་འདི་ལ“གནས་གཞི་མེད་
པ”ཞེས་པའི་ཚིག་གིས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ལ། ཚིག་འདིའི་བསྟན་དོན་ནི།

ཕྱོགས་གཅིག་གི་འོད་རྡུལ་གྱི་ཚད་འཇལ་ཕྱོགས་དེའི་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་ཀྱི་ཁ་

53

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཕྱོགས་གཅིག་པུ་མ་ཡིན་པར། ཕྱོགས་གཞན་གྱི་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་
ལའང་བརྟེན་ཡོད་པ་འདི་ཡིན། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། “གནས་གཞི”ཞེས་པ་ནི་ང་ཚོས་

གནས་དུས་འདིར་ཅི་ཞིག་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པ་དེ། གང་ཟག་གཞན་ཞིག་གིས་རྒྱང་
རིང་གི་ཡུལ་ཞིག་ཏུ་ང་ཚོ་དང་ཅིག་ཅར་དུ་ཅི་ཞིག་བྱེད་པ་དང་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་

དོན་ཡིན། གནས་གཞི་མེད་པའི་དོན་སྤྱི་འདི་ནི་ལྐོག་གྱུར་གྱི་གནས་དེ་དང་འབྲེལ་
བའི་གོ་རྟོགས་ཤིག་ཡིན་མོད། གོ་རྟོགས་ཞེས་པའི་ཚིག་འདི་ནི་ཧ་ཅང་འོས་འཚམ་
ཞིག་མིན་ཞིང་། གནས་གཞི་མེད་པ་ནི་གནས་སྟངས་དེར་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་སྤྱད་
ཅིག་ཡིན་པ་ལས། གནས་སྟངས་དེའི་གསལ་བཤད་ཅིག་མིན། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་

གྱིས་དོན་སྤྱི་འདི་གཏན་ལ་ཕབ་ཡོད་ཀྱང་། ཁོང་གིས་དོན་སྤྱི་འདིར་དགའ་མོས་ཆེན་པོ་གནང་མེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ འདིར་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་ཕྱོགས་
གཞན་ལ་བརྟེན་ཡོད་པར་བཤད་པ་འདི་ནི། ཁྱེད་ཀྱིས་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་གཞི་

ལ་བཞག་ནས་བརྗོད་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ།

ཨན་ཏྲོན།༽ དྲི་བ་འདི་ནི་ཧ་ཅང་ཟབ་མོ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། རྩོད་གླེང་གི་

གནད་དོན་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། ཚན་རིག་པ་ཚོས་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་དཔེ་གཟུགས་གཞིར་

བཞག་ནས་གནས་སྟངས་དེར་གསལ་བཤད་བྱེད་པའི་འབད་པ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་།

ང་རང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ། རྒྱུ་འབྲས་གཞིར་བཞག་པའི་དཔེ་གཟུགས་ཀྱིས་གནས་
གཞི་མེད་པའི་གནས་སྟངས་དེ་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་དང་། འདི་ནི་སོ་

སོའི་ལྟ་ཚུལ་གྱི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན།

54

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ གསར་བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་པས་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་རྒྱུ་
ཁས་ལེན་བྱེད་ཀྱི་མེད་པ་བདེན་པ་ཡིན་ནམ།

ཨན་ཏྲོན།༽དེ་བདེན་པ་རེད། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་འདི་གསལ་པོར་
གསུངས་ཡོད། རྒྱུ་རྐྱེན་གང་ཞིག་ཡིན་རུང་འོད་ཀྱི་མྱུར་ཚད་ལས་བརྒལ་ནས་ཁྱབ་
གདལ་བྱེད་མི་ཐུབ། རྡུལ་ཕྲ་རབ་གཉིས་ཕན་ཚུན་རིང་དུ་གྱེས་ཀྱང་། ད་དུང་གནས་
གཞི་མེད་པའི་འབྲེལ་བ་ཟབ་མོ་ཞིག་ཕན་ཚུན་བར་དུ་ཡོད་པའི་གནས་སྟངས་འདི་

ལ་ང་ཚོས“འདྲེས་འཛིངས”ཞེས་པའི་ཚིག་གིས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འདྲེས་
འཛིངས་ཞེས་པ་ནི་གནས་སྟངས་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་འོག་རྡུལ་ཕྲ་རབ་གཉིས་སོ་སོར་

རིང་དུ་གྱེས་ཡོད་ཀྱང་། ད་དུང་སྒྲིག་གཞི་གཅིག་གི་ངང་ཚུལ་དུ་གནས་ཡོད་པའི་
དོན་ཡིན་ཞིང་། རྡུལ་ཕྲ་རབ་དེ་གཉིས་ནི་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་ཁ་བྲལ་དུ་སོང་མེད།
ང་ཚོས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་གཉིས་མ་ཡིན་པར་གསུམ་གླེང་ན། རྙོག་འཛིང་དང་ཁྱད་མཚར་
གྱི་རང་བཞིན་དེ་ལས་ཀྱང་ཆེ་རུ་འགྲོ་ངེས། ད་དུང་ང་ཚོས་མུ་མཐུད་ནས་རྡུལ་ཕྲ་
རབ་བཞི་དང་ལྔ་སོགས་གླེང་ཆོག་པ་དང་། འདི་ལ་ཚད་གཞི་ཞིག་མེད། འོན་ཀྱང་།
ང་ཚོས་འདིར་དུས་ཀྱི་དབང་གིས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་གཉིས་གླེང་ནས་མཚམས་འཇོག་
དགོས།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ ཁྱེད་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་ཧྲིལ་པོ་ཕན་ཚུན་དམ་པོར་འདྲེས་
འཛིངས་བྱས་ཡོད་ཚུལ་ཤུགས་སུ་བཤད་ཀྱི་ཡོད་དམ།
ཨན་ཏྲོན།༽འདི་ནི་ལྟ་བ་ཡག་པོ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་། ངས་གནད་དོན་
འདིའི་ཐོག་ལ་ལྟ་བའི་ལངས་ཕྱོགས་ཤིག་བཟུང་མེད། རང་ཉིད་ནི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་

55

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགལྟ་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་བདག་གིས་ལྟ་བ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་ར་སྤྲོད་ཇི་ལྟར་བྱ་དགོས་པ་
ཤེས་ཀྱི་མེད། ནེ་ལི་སི་བྷོར་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ལུགས་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་རྣམ་
དཔྱོད་ཆེས་ཡངས་ཤིང་། ལྟ་གྲུབ་ཆེས་ཟབ་པའི་རིག་པའི་དཔའ་བོ་ཞིག་ཡིན། ཁོང་
གིས་བརྗོད་པའི་མཁས་པའི་ལེགས་བཤད་ཅིག་སྟེ། “སྣང་ཚུལ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་
ཞིབ་ལྟ་བྱས་ཟིན་པའི་སྣང་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་ན་ད་གཟོད་སྣང་ཚུལ་ཞིག་ཡིན།” ཚིག་
གཞན་ཞིག་གིས་བརྗོད་ན། ང་ཚོས་སྣང་ཚུལ་ཞིག་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ནང་ཞིབ་

ལྟ་མ་བྱས་པར་དེའི་སྐོར་གླེང་མི་རུང་།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ འཇིག་རྟེན་ཧྲིལ་པོ་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱས་ནས་ར་སྤྲོད་བྱེད་པར་མི་

ཞིག་ཡུན་རིང་ལ་གསོན་དགོས་ཀྱི་རེད།
ཨན་ཏྲོན།༽ མི་འདི་ལ་ད་དུང་མ་དངུལ་ཡང་འབོར་ཆེན་ཞིག་དགོས།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ གཅིག་བྱས་ན་ང་ཚོས་ཨ་རིའི་དམག་དོན་སྤྱི་ཁྱབ་ཁང་སྟེ།
ཕན་ཐེ་གྷམ་༼Pentagon༽ལ་རེ་སྐུལ་ཞིག་ཞུ་ཆོག་་་༌།
ཨན་ཏྲོན།༽ང་ཚོར་དགྲ་ཡ་མེད་པས་དགྲ་ཡ་གསར་པ་ཞིག་ཀྱང་དགོས་རྒྱུ་
རེད། ད་ལྟ་ང་ཚོ་སླར་ཡར་བརྗོད་གཞི་ལ་ཁ་ཕྱོགས་ཏེ། བདག་གིས་བྷོ་རོ་མེའི་

འཁོར་གཟུགས་༼Borromean rings༽ཀྱི་ཐོག་ནས་ཚན་པ་འདི་མཇུག་བསྡུ་རྒྱུ་
ཡིན།༼དཔེ་རིས་བདུན་པར་གཟིགས།༽ འཁོར་གཟུགས་དེ་ནི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་གསུམ་གྱི་འདྲེས་འཛིངས་ལ་ཤིན་ཏུ་འཚམ་པའི་དཔེ་མཚོན་ཞིག་ཡིན། དབྱི་ཏྲ་ལེའི་བྱང་ཕྱོགས་སུ་
ཡོད་པའི་བྷོ་རོ་མེའི་ཁྱིམ་རྒྱུད་ཀྱི་མཁར་རྫོང་གི་སྒོ་སྲུང་དམག་མི་ཚོས་གོན་པའི་
གྱོན་ཆས་ཀྱི་སྟེང་དུ་འཁོར་གཟུགས་འདི་ཡོད། ང་ཚོས་ཞིབ་ཏུ་བལྟས་ཚེ། འཁོར་

56

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགཟུགས་དེ་དག་ཕན་ཚུན་སྦྲེལ་སྟངས་ནི་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་ཡིན་པ་མཐོང་ཐུབ།

འཁོར་གཟུགས་གཅིག་ཕྱིར་བཏོན་

ཚེ། གཞན་གཉིས་ཀྱང་ཕན་ཚུན་

སྦྲེལ་མེད་པར་སོ་སོར་གྲོལ་འགྲོ།

གནས་སྟངས་འདི་ནི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་
མང་པོའི་འདྲེས་འཛིངས་ལ་མཚོན་

ནའང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡིན་

ཞིང་། རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཕན་ཚུན་འདྲེས་འཛིངས་ཤོར་ཡང་། གལ་ཏེ་གཅིག་

ཕྱིར་བཏོན་ཚེ། གཞན་རྣམས་ཀྱང་སོ་སོར་གྲོལ་འགྲོ། འདི་ནི་ཧ་ཅང་

དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་རེད།

ཤི་རོད་ཏྲིན་གར་༼Erwin Schrödinger༽གྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་གོང་དུ་འགྲེལ་བརྗོད་གནང་བའི་འདྲེས་འཛིངས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་འདི་ནི། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་

ཐག་གཅོད་རང་བཞིན་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཡིན། འདྲེས་འཛིངས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་འདིས་

ཆོས་རྣམས་ལ་ངེས་གཏན་རང་ཚུགས་ཐུབ་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད་པར་འདོད་པའི་ང་

ཚོའི་ཉིན་རེའི་ལྟ་ཚུལ་ལ་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་ཞིག་སྤྲད་ཡོད། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཁྱད་ཆོས་

༧ འཁོར་གཟུགས་གསུམ་རྣམ་པ་གཉིས་ཀྱི་ལམ་ནས་ཕན་ཚུན་སྦྲེལ་ཐུབ་པ་དང༌། གཡོན་དུ་ཡོད་པའི་ཧོད་ཕི་ཧཕིའི༼Hopf rings༽འཁོར་གཟུགས་ལ་མཚོན་ན། འཁོར་གཟུགས་གཅིག་ཕྱི་རུ་བཏོན་ཡང༌། ད་དུང་ལྷག་མ་གཉིས་ཀ་ཕན་ཚུན་སྦྲེལ་ནས་བསྡད་ཡོད། ཡིན་ཡང༌། གཡས་སུ་ཡོད་པའི་བྷོ་རོ་མེའི་འཁོར་གཟུགས་ལ་མཚོན་ན། འཁོར་གཟུགས་གཅིག་ཕྱི་ལ་བཏོན་ཚེ། གཞན་གཉིས་ཀའང་སོ་སོར་གྲོལ་ཡོད། གནས་སྟངས་འདི་གཉིས་ཀ་ནི། རྡུལ་ཕྲ་རབ་གསུམ་གྱི་འདྲེས་འཛིངས་གཅིག་གམ་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་གིས་ར་སྤྲོད་བྱེད་ཐུབ་པ་དང༌། རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་འདྲེས་འཛིངས་ཤིག་གིས་འཁོར་གཟུགས་གྱི་རྣམ་པ་གང་ཞིག་ཏུ་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་མིན་ནི། རྡུལ་ཕྲ་རབ་དེ་གསུམ་ལ་འཇུག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་རིགས་ཀྱི་ཚད་འཇལ་ལ་རག་ལས་ཡོད།

57

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགརྣམས་ངེས་གཏན་མིན་ཞིང་། གནས་གཞི་མེད་པ་ཞིག་ཡིན། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་
ལུགས་གཞིར་བཞག་གིས་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་མཐར་ཐུག་གི་ངོ་བོའི་སྐོར་ལ་བསམ་
གཞིག་བྱས་པའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་གནད་དོན་གལ་ཆེན་སྐོར་ཞིག་ཆ་མ་མཆིས་པའི་རང་

བཞིན་དེས་སློང་གི་ཡོད།

ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ལུགས་སུ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་འབྲས།
བདག་གིས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལ་དྲི་བ་ཡོད་མེད་ཀྱི་བཀའ་འདྲི་ཞུ་སྐབས།
ཁོང་གིས་རང་གི་སྐད་སྒྱུར་ནང་པའི་མཁས་དབང་གཉིས་ལ་དྲི་བ་འགོད་པའི་སྐུལ་

སློང་གནང་སོང་། ཁོང་ཚོ་ཐོལ་བྱུང་དང་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་སླར་ཡང་ཁ་ཕྱོགས་ཏེ། རྒྱུ་རྐྱེན་ཁག་ཅིག་ནི་ཐོག་མར་ང་ཚོར་མ་སྣང་བ་དང་། དེའི་ཕྱིར་ང་ཚོས་
མ་རྟོགས་པ་དེ་འདྲ་ཡོད་སྲིད་པ་དང་། དེ་ལྟར་ཡིན་ཚེ་རྒྱུ་རྐྱེན་གཏན་ནས་མེད་པ་
ཞིག་མིན་ཞེས་བརྗོད་སོང་། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་ལའང་ལྟ་ཚུལ་འདི་འདྲ་ཞིག་ཡོད་པ་
དང་། ལྟ་ཚུལ་དེར་མངོན་མེད་འགྱུར་གཞིའི་རྣམ་གཞག་ཟེར་གྱི་ཡོད།
ཨ་ལན།༽ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་བྱུང་བ་འདི་དག་ལ་མཚོན་ན། ཁྱེད་ཀྱིས་འོད་རྡུལ་
ཞིག་ཧྲག་བར་གང་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་པར་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཞིག་

རྙེད་མེད། དེ་བཞིན་ཁྱེད་ཀྱིས་རྒྱུ་རྐྱེན་མེད་པའང་གསལ་སྟོན་བྱེད་ཐུབ་མེད། ངས་
རྟོགས་མི་ཐུབ་པ་ནི་འདི་སྟེ། རྒྱུ་འབྲས་ལ་བཅངས་པའི་ལོ་ངོ་སྟོང་ཕྲག་གི་ང་ཚོའི་

ཡིད་ཆེས་འདི་འདོར་དགོས་ཚུལ་བརྗོད་པ་ལས། ཁྱེད་ཀྱིས་ང་ཚོས་ཤེས་ཀྱི་མེད་
ཅེས་བརྗོད་ནས་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་གནད་དོན་འདི་དེ་ཙམ་དུ་བཞག་ན་ཅིའི་ཕྱིར་མ་
འགྲིག་པ་ཡིན་ནམ། གནས་གཞི་ངེས་པའི་མངོན་མེད་འགྱུར་གཞི་ལ་བརྟེན་པའི་རྒྱུ་

58

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཚང་མས་དོན་བྱེད་མི་ཐུབ་པར་བརྗོད་ནས་དེ་ཙམ་དུ་བཞག་
ན་ཆོག་པ་དང་། རྒྱུ་རྐྱེན་མེད་པའི་ངོས་འཛིན་འདི་ཇི་ལྟར་བྱུང་ཚུལ་ཁྱེད་ཀྱིས་ང་
ཚོར་གསལ་བཤད་བྱས་མེད།

ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ།༽གནད་དོན་འདི་གལ་ཆེན་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། ནང་

པའི་ཞིབ་དཔྱད་ཀྱིས་གང་ཞིག་མ་རྙེད་པ་དང་། གང་ཞིག་མེད་པར་རྙེད་པའི་བར་ལ་

ཁྱད་པར་འབྱེད་ཅིང་། འདི་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཞིག་

ཡོད།

ཨན་ཏྲོན།༽བདག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ང་ཚོའི་དཀའ་རྙོག་གི་ཆ་ཤས་གཅིག་ནི་

ང་ཚོར་རྒྱུ་འབྲས་ཞེས་པའི་དོན་སྤྱི་ཐ་དད་པ་རེ་ཡོད་པར་སྣང་བ་འདི་རེད། དེ་ལྟ་
ནའང་། བདག་གིས་ཐོག་མར་དག་བཅོས་ཕྲན་བུ་ཞིག་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་། ང་འདིར་

ཡོང་དོན་ནི་ལོ་ངོ་སྟོང་ཕྲག་གི་སྲོལ་རྒྱུན་འདོར་བར་རེ་སྐུལ་བྱེད་ཆེད་མིན། དེ་ལས་
ལྡོག་སྟེ། ཁྱེད་ཚོའི་སྲོལ་རྒྱུན་ལས་ངས་སློབ་འདོད་པ་མང་པོ་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ང་
ཚོའི་ལྟ་གྲུབ་ལ་གཅིག་སྒྲིལ་ཡོང་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ནས་འདོར་
དགོས་པའི་ཆ་ཤས་སྐོར་ཞིག་ཕལ་ཆེར་ཡོད་སྲིད།

ཁྱེད་ཚོས་གླེང་བའི་གནད་དོན་བྱེ་བྲག་པ་འདི་ལ་མཚོན་ན། ང་ཚོས་རྒྱུ་རྐྱེན་
མེད་པའི་ར་སྤྲོད་བྱས་མེད་པ་དང་། ང་ཚོས་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱི་སྐོར་ལ་གླེང་སྐབས། ཞིབ་

འཇུག་ཚོད་ལྟ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་བྱེ་བྲག་པ་
ཞིག་རང་གི་ཡིད་དུ་ཡོད། ཧྲག་བར་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ནང་། ང་

ཚོས་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་ཤིག་ཧྲག་བར་གཉིས་ཀའི་ལྟག་རྒྱབ་ཏུ་བཞག་ན། འབྱུང་

59

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགསྲིད་གཉིས་མ་གཏོགས་མེད་པ་སྟེ། མཚམས་རེར་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་གཅིག་ནས་
ཐག་སྒྲ་འབྱུང་ཞིང་། མཚམས་རེར་གཞན་དེ་ནས་ཐག་སྒྲ་འབྱུང་གི་ཡོད། ཐག་སྒྲ་
འབྱུང་སྟངས་འདི་ནི་ཡོངས་སུ་ཐོལ་བྱུང་ཞིག་ཡིན་པར་སྣང་། ང་ཚོས་ཐོལ་བྱུང་འདི་
ལ་རྒྱུ་རྐྱེན་ཅི་ཡང་མེད་པར་རྙེད་མེད་པ་བདེན་ཡང་། ང་ཚོས་ད་དུང་འདྲེས་འཛིངས་
ཀྱི་གནས་སྟངས་ལའང་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་བྱས་ཡོད། རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་འདྲེས་འཛིངས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་ལ་མཚོན་ན། ང་ཚོས་གནས་གཞི་གཅིག་ཏུ་ངེས་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་
ཞིག་མེད་པར་སྟོན་ཐུབ་པ་དང་། འདི་ནི་ཧ་ཅང་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་
རྣམ་གཞག་གཞིར་བཞག་ན། རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་ཤུགས་རྐྱེན་གང་ཞིག་ཡིན་རུང་འོད་ཀྱི་
མགྱོགས་ཚད་ལས་བརྒལ་ནས་ཁྱབ་ཐུབ་པ་ཞིག་མིན། རྒྱུ་རྐྱེན་ཡོད་ཚེ་རྒྱུ་རྐྱེན་དེ་
ནི་གནས་གཞི་གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་ཞིག་མིན་པ་དང་། ང་ཚོས་ད་དུང་ཅིའི་ཕྱིར་བརྡ་
སྟོན་ཡོ་ཆས་གཅིག་གིས་ཐག་སྒྲ་འབྱིན་པ་དང་། གཞན་དེས་ཅིའི་ཕྱིར་ཐག་སྒྲ་མི་

འབྱིན་པའི་གནས་སྟངས་ལ་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱིས་གསལ་བཤད་བྱེད་མི་ཐུབ་པའི་ར་སྤྲོད་
བྱས་ཡོད། ང་ཚོས་ཤེས་ཡོད་པ་ནི་འདི་ཙམ་ཡིན། འབྱུང་སྲིད་གཞན་ཡང་ཡོད་རུང་
སྟེ། གཅིག་ནི་གནས་གཞི་མེད་པའི་རྒྱུ་འབྲས་ཤིག་ཡོད་ཆོག་པ་འདི་རེད།
ད་ལྟ་ང་ཚོ་ནི་སོ་སོ་སྒེར་གྱིས་གདམ་ཀ་ཅི་ཞིག་བྱ་དགོས་པའི་དཀའ་ངལ་

ལ་འཕྲད་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གནས་སྟངས་ཁྱད་མཚར་བ་འདི་ལ་
ཡིད་ཆེས་ཅི་ཙམ་ཞིག་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ནམ། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་དར་ནས་

ལོ་ངོ་བདུན་ཅུ་སོང་བ་དང་། ཚན་རིག་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་དོན་སྤྱི་རྙིང་པ་གཞིར་

བཞག་ནས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་བྱུང་བ་རྣམས་རྟོགས་པར་འབད་བརྩོན་བྱས་ཡོད་ཀྱང་།

60

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་དཀའ་རྙོག་གང་ལའང་གསལ་བཤད་བྱེད་ཐུབ་
མེད། བདག་གིས་གཞན་དང་མ་འདྲ་བའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་འཛིན་གྱི་ཡོད་དེ། འཚོལ་
ཞིབ་ཀྱི་མཐོ་སྒང་རྗེས་མ་ནི་ད་ཕན་ཞིབ་ལྟ་བྱས་ཟིན་པ་ལས་ཀྱང་ཆེས་ཁྱད་མཚར་
ཞིག་ཡིན་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། ང་རང་ཉིད་ཀྱིས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་ཚན་རིག་གི་

ཚོད་དཔག་ཅིག་ནི། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་བྱུང་བ་དེ་དག་ཡོངས་སུ་ཐོལ་བྱུང་ཡིན་པས་རྒྱུ་
འབྲས་ཀྱི་གསལ་བཤད་ཅིག་མེད་པ་འདི་ཡིན། ད་ལྟའི་ཆ་ལ་ཚོད་དཔག་འདི་ནི་ལྟ་

སྟངས་ཀྱི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན་ནའང་། མ་འོངས་པར་བདེན་པ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་བར་

སེམས་ཀྱི་ཡོད། གང་ལྟར་ཡང་བདག་གིས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་བྱུང་བ་དེ་དག་གིས་རང་

ཉིད་དང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་སྐོར་ལ་དོན་དངོས་སུ་གསལ་ཁ་ཅི་ཞིག་འབྱེད་པར་རེ་
ལྟོས་ཆེན་པོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
བདག་གིས་ད་དུང་གནད་དོན་ཕྲན་བུ་ཞིག་ཁ་སྣོན་བྱེད་ཆོག་པ་བྱོས། རྡུལ་
ཕྲ་རབ་གཉིས་ཀྱི་རང་སྟེང་དུ་ཕན་ཚུན་གྱི་གནས་ཚུལ་ཡོད་པའི་དབང་གིས་དེ་ལྟར་
བྱུང་བ་མིན་པ་ང་ཚོས་རྟོགས་ཡོད། རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་གནས་གཞི་མེད་པར་བརྗོད་པའི་

དོན་ནི། ང་ཚོས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་གཅིག་ལ་ཚད་འཇལ་བྱེད་པའི་ཚེ་ན། གནས་ཚུལ་ཁག་
ཅིག་དེ་མ་ཐག་ཏུ་རྒྱང་རིང་དུ་ཡོད་པའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་གཞན་དེར་འབྱོར་གྱི་ཡོད་པ་
འདི་རེད། ཕེའར་ཏྲིས་༼Piet Hut༽གནས་གཞི་མེད་པའི་དོན་སྤྱི་འདི་དང་། དུས་

ཀྱི་ལྟོས་གྲུབ་གཉིས་ཟུང་དུ་སྦྲེལ་བའི་སྐོར་གྱི་རྩོད་གླེང་གལ་ཆེན་ཞིག་ང་ལ་དྲན་

གསོ་བཏང་བྱུང་། གལ་སྲིད་ས་གནས་གཅིག་ལ་ལྟོས་པའི་སྒོ་ནས་འོད་རྡུལ་གཉིས་

ལ་དུས་གཅིག་ཏུ་ཚད་འཇལ་བྱས་ཚེ། མི་ཞིག་མེ་འཁོར་ནང་དུ་ས་གནས་དེར་ཡོང་

61

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགནས་འོད་རྡུལ་གཉིས་ཀྱི་ཚད་འཇལ་དེ་སྔ་ཕྱི་རུ་འབྱུང་གི་ཡོད་པར་མཐོང་བ་ངའི་
ཡིད་ལ་འཆར་ཐུབ། མི་འདིས་གཅིག་རྒྱུ་རྐྱེན་དང་གཞན་འབྲས་བུ་ཡིན་པར་མཐོང་
བ་དང་། མི་འདིའི་ལྡོག་ཕྱོགས་སུ་བགྲོད་པའི་མི་ཞིག་གིས་འབྲས་བུ་དེ་རྒྱུ་རྐྱེན་དུ་
མཐོང་ཞིང་། རྒྱུ་རྐྱེན་དེ་འབྲས་བུར་མཐོང་གི་རེད། འདི་ལྟར་ང་ཚོས་གནས་གཞི་
མེད་པའི་རྒྱུ་འབྲས་ཤིག་རྙེད་མེད་པར་མ་ཟད། ང་ཚོར་ད་དུང་གང་ཞིག་རྒྱུ་རྐྱེན་དང་
གང་ཞིག་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་ཐག་གཅོད་བྱེད་པའི་དཀའ་རྙོག་འཕར་མ་ཞིག་ཀྱང་

ཡོད།

ཨ་ཐོར།༽བདག་གིས་འདིར་བརྗོད་འདོད་པའི་ལྟ་ཚུལ་དེ་ནི་ནང་དོན་རིག་

པ་དང་ཅུང་མཐུན་པར་མ་ཟད། དེང་དུས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་ཡང་འགལ་

བ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན། གནས་གཞི་མེད་པའི་རྒྱུ་འབྲས་ལ་བཟུང་བའི་བྷོད་མིའི་

༼David Bolm༽ལྟ་ཚུལ་དེས་མངོན་མེད་འགྱུར་གཞིའི་རྣམ་གཞག་སྟེ། ལྐོག་
གྱུར་གྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཞིག་ཡོད་པའི་འདོད་ཚུལ་དེར་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་སྲིད། དཔེར་ན། ཧྲག་
བར་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལ་མཚོན་ན། ཁོང་གིས་འོད་རྡུལ་སོ་སོ་ལ་སྔོན་དཔག་བྱེད་ཐུབ་པའི་བརྒྱུད་ལམ་ཞིག་ཡོད་པར་འདོད་པ་དང་། ཁོང་གིས་

བརྒྱུད་ལམ་དེར་རྩིས་ཞིབ་བྱས་ནས་འོད་རྡུལ་སོ་སོ་གང་དུ་བགྲོད་མིན་སྔ་ས་ནས་

བརྗོད་ཐུབ། ཁོང་གི་ལྟ་ཚུལ་འདི་ལ་དཀའ་རྙོག་ཅིག་ཡོད་པ་ནི། རྩིས་ཞིབ་རེ་རེ་ཐོག་
མའི་གནས་སྟངས་ཤིག་ལ་བརྟེན་དགོས་པ་འདི་ཡིན། གལ་ཏེ་ཁྱེད་ཀྱིས་འོད་རྡུལ་
ཞིག་ཐོག་མར་གང་དུ་གནས་ཡོད་པ་ཏག་ཏག་ཅིག་ང་ལ་བཤད་ཚེ། ངས་ཁྱེད་ལ་འོད་རྡུལ་དེའི་བྱུང་བ་རྗེས་མ་རྣམས་བརྗོད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།

62

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགདེ་ལྟ་ནའང་། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པ་སྤྱིའི་ཆ་ནས་བརྗོད་ན། ཚན་
རིག་པ་ཞིག་གིས་འོད་རྡུལ་གྱི་ཐོག་མའི་གནས་ཡུལ་དེ་གཏན་ཁེལ་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་

དང་། དེའི་ཕྱིར་ཐ་ན་བྷོད་མིའི་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་འགྲེལ་བཤད་དུའང་
ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ངོས་ནས་ང་ཚོར་སྣང་བའི་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་དེ་ཡོད་པ་
ཡིན། ལྟ་བའི་ཆ་ནས་བརྗོད་ན། གང་ཟག་ཅིག་གིས་ཐོག་མའི་ངང་ཚུལ་ལམ་གནས་

སྟངས་དེ་ནི། དེའི་སྔ་རོལ་གྱི་འཕེལ་འགྱུར་ཞིག་གི་འབྲས་བུ་རུ་མཐོང་བ་དང་། འདི་

ལྟར་ཐོག་མ་དེ་རིམ་པ་ནས་རིམ་པ་ལ་ཡར་དེད་ནས་ཐོག་མ་མེད་པའི་ལྟ་བ་ཞིག་

ཁས་ལེན་བྱས་ན། འགྲེལ་བཤད་འདི་ནི་ཆ་ཚང་ཞིང་སྔ་ཕྱི་འགལ་འདུ་མེད་པ་ཞིག་

ཡིན་མོད། ཐོག་མ་ཡོད་པ་ཙམ་གྱིས་དཀའ་རྙོག་འབྱུང་གི་ཡོད། བྷོད་མིའི་རྣམ་
གཞག་འདི་ནི་ཨན་ཏྲོན་གྱིས་གོང་དུ་གསུངས་པའི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གནས་གཞི་མེད་
པའི་དོན་སྤྱི་ལ་གསལ་བཤད་ཀྱི་དཔེ་མཚོན་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། བྷོད་མིས་མངོན་

གྱུར་གྱི་ཐོལ་བྱུང་ལ་ལྐོག་གྱུར་གྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཞིག་ཡོད་པར་འདོད་ཀྱི་རེད། འདི་ནི་

སྤྱིར་བཏང་གི་ཐོལ་བྱུང་གི་འབྱུང་ཁུངས་ཏེ། མ་རིག་པ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་

ཡིན་ཞིང་། འོད་རྡུལ་གྱི་ཐོག་མའི་ངང་ཚུལ་དེ་མ་རིག་པའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་ཡོད། དངོས་
ཁམས་རིག་པ་བ་གཞན་ཚོས་བྷོད་མིའི་འགྲེལ་བཤད་འདི་ལ་སྐྱོན་བརྗོད་བྱེད་སྲིད་

པ་དང་། དེ་ཡང་རྣམ་གཞག་འདིར་འོད་རྡུལ་གྱི་ཐོག་མའི་ངང་ཚུལ་དགོས་ཀྱང་། ང་ཚོས་ཐོག་མའི་ངང་ཚུལ་དེ་མཁོ་སྤྲོད་བྱེད་མི་ཐུབ་པས་ཡིན། འོན་ཀྱང་། ནང་པའི་ལྟ་

བའི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། ཐོག་མའི་ངང་ཚུལ་ཞིག་མེད་པ་དང་། ནང་པ་ཚོས་རྒྱུ་
འབྲས་ནི་མཐའ་མེད་པར་ཡར་འདེད་རུང་བར་འདོད་ཀྱི་ཡོད།

63

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའདྲེས་འཛིངས་གྲོལ་བ།

དེ་ནས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་འདྲེས་འཛིངས་ག་དུས་གྲོལ་བའི་དྲི་བ་འདི་བྱུང་
སོང་།

ཨན་ཏྲོན།༽འདྲེས་འཛིངས་ག་དུས་གྲོལ་གྱི་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། རྡུལ་ཕྲ་རབ་
གཉིས་ལས་གཅིག་གིས་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་ལྟ་བུའི་ཕྱིའི་སྒྲིག་གཞི་ཞིག་ལ་འབྲེལ་བ་
བྱེད་སྐབས་འདྲེས་འཛིངས་གྲོལ་གྱི་ཡོད། ཚིག་གཞན་ཞིག་གིས་བརྗོད་ན། བརྡ་
སྟོན་ཡོ་ཆས་ཀྱིས་འོད་རྡུལ་མཐོང་རྗེས། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་རུང་བའི་འདྲེས་འཛིངས་ཤིག་

མེད་པར་འགྱུར་འགྲོ། ཐོག་མའི་ཞིབ་ལྟས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་འདྲེས་འཛིངས་དེ་གཏོར་
གྱི་ཡོད།
ཨ་ཐོར།༽འདིར་ཁ་སྣོན་བྱེད་རྒྱུ་ཞིག་ལྷག་འདུག ཚན་རིག་པ་ཁག་ཅིག་
གིས་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་དེ་ཉིད་ཀྱང་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སྒྲིག་གཞི་ཞིག་ཡིན་པར་བརྗོད་ཀྱི་
ཡོད། དེར་བརྟེན་ཅི་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་ནི། འདྲེས་འཛིངས་གྲོལ་བ་མ་ཡིན་པར།

ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སྒྲིག་གཞི་གཅིག་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སྒྲིག་གཞི་རྙོག་འཛིང་ཆེན་པོ་ཞིགབརྡ་

སྟོན་ཡོ་ཆསདང་འཕྲད་ནས་འདྲེས་འཛིངས་ཆེ་རུ་འགྲོ་བ་དེ་ཡིན། འདི་ལྟར་འདྲེས་
འཛིངས་ལ་ནམ་ཡང་རྒྱ་སྐྱེད་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་དང་། རྒྱུ་མཚན་འདིའི་རྐྱེན་གྱིས་
གོང་དུ་ྋགོང་ས་མཆོག་གིས་བཀའ་འདྲི་གནང་བ་ལྟར། འཇིག་རྟེན་ཧྲིལ་པོ་འདྲེས་
འཛིངས་ཆགས་ཡོད་པའི་ལྟ་ཚུལ་དེ་བྱུང་ཡོད། ཅུང་གཉོམ་པའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་ནི། ས་

མཚམས་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པའི་ལས་ནས་ཕྱིར་ལྡོག་མི་ཐུབ་
པ་དང་། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པའི་ལས་དེ་རྙོག་འཛིང་ཆེ་དྲགས་ནས་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་

64

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཤུགས་རིག་པའི་ངོས་ནས་དེར་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཐབས་མེད། རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་སྒྲིག་
གཞིའི་གྲངས་འབོར་ཆེན་པོ་ཞིག་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པའི་ལས་ཀྱིས་འདྲེས་འཛིངས་
གྲོལ་བའི་སྔ་རབས་དངོས་ལུགས་ཀྱི་གྲུབ་དོན་ཞིག་བསྐྲུན་གྱི་ཡོད། ཡིན་ནའང་།
འདི་ནི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་མང་པོ་དང་། ལྷག་ཏུ་འཇོན་བྷད་ལིའི་འདོད་ཚུལ་ལ་
བདེན་པ་ཞིག་མིན། འཕྲལ་གྱི་དགོས་དམིགས་གཞིར་བཞག་ན་བདེན་པ་ཞིག་ཏུ་
སྣང་ཡང་། ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་དང་ཚན་རིག་གཉིས་ཀྱི་གཞི་རྩའི་ལྟ་བའི་ཆ་ནས་བརྗོད་
ན། འདྲེས་འཛིངས་གྲོལ་བ་ནི་དོན་དངོས་ཀྱི་བདེན་དོན་ཞིག་མིན་ཏེ། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་
པའི་ལས་ཀྱིས་འདྲེས་འཛིངས་གཏོར་བ་མ་ཡིན་པར་འདྲེས་འཛིངས་ལ་རྒྱ་སྐྱེད་
བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
ཨན་ཏྲོན།༽ འདི་ནི་གནད་འགག་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། འདིས་ཁོད་
ཕན་ཧ་གྷིའི་འགྲེལ་བཤད་ནི་༼Copenhagen interpretation༽བརྟན་པོ་ཞིག་

ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་སྟོན་ཐུབ། བདག་གིས་ཞིབ་ལྟ་ཞིག་གིས་འདྲེས་འཛིངས་གཏོར་
བ་བཤད་ཡོད་ཀྱང་། ཞིབ་ལྟ་ནི་ཅི་ཞིག་གིས་གྲུབ་ཡོད་པ་བརྗོད་མེད། ཁོད་ཕན་ཧ་
གྷིའི་འགྲེལ་བཤད་དུ་ཞིབ་ལྟ་ནི་གསལ་བཤད་བྱས་མེད་པའི་རྩ་བའི་དོན་སྤྱི་གལ་
ཆེན་ཞིག་ཡིན། ཚོད་ལྟའི་ཡོ་ཆས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཁག་ལ་ང་ཚོས་དོ་སྣང་བྱས་མ་ཐག་
ཞིབ་ལྟ་ཞིག་གྲུབ་ཡོད་པ་དང་། འདི་འདྲའི་སྐབས་སུ་འདྲེས་འཛིངས་གྲོལ་ཡོད། ང་
ཚོས་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ལུགས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཡོ་ཆས་སྟེང་དུ་སྦྱར་ཚེ། ཡོ་ཆས་དེའི་གནས་སྟེང་མ་དང་། ཡང་ན་ཤི་རོད་ཏྲིན་གར་གྱི་བྱི་ལའི་འགལ་བ་ལྟ་བུའི་

དཀའ་ངལ་མང་པོ་འབྱུར་བར་མ་ཟད། ད་དུང་ཝེ་ནར་གྱི་གྲོགས་པོའི་འགལ་

65

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབ༼Wigner’s friend paradox༽དེའང་འབྱུང་གི་རེད། སྙན་གྲགས་ཆེ་བའི་

དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཝེ་ནར་གྱིས་འདི་ལྟར་བརྗོད་ཡོད། “དེས་ན་བརྟག་དཔྱད་
གཏོང་བྱེད་ཀྱི་ཡོ་ཆས་འདྲེས་འཛིངས་ཆགས་པ་དང་། ཡོ་ཆས་དེར་ལྟ་བཞིན་པའི་
ངའི་གྲོགས་པོའང་འདྲེས་འཛིངས་ཆགས་ཤིང་། ང་རང་གཅིག་པུ་འདྲེས་འཛིངས་
ཆགས་མི་འདུག འདིའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་ངའི་ཀླད་པས་འདྲེས་འཛིངས་ངོས་འཛིན་བྱེད་མ་ཐུབ་པས་རེད།” འདྲེས་འཛིངས་ཀྱི་མུ་འབྲེལ་འདི་ལ་ཆད་མཚམས་ཤིག་གང་དུ་

ཡོད་མེད་ནི་འགལ་འདུ་ཞིག་ཡིན། གལ་སྲིད་ཞིབ་ལྟ་ནི་རྩ་བའི་དོན་སྤྱི་ཞིག་ཏུ་

བཟུང་ཚེ། འགལ་བ་དེ་མེད་པར་འགྱུར་ཞིང་། ཞིབ་ལྟའི་སྐོར་ལ་གསལ་བཤད་བྱ་
དགོས་པ་ཅི་ཡང་མེད།
ཚན་རིག་གི་རྣམ་གཞག་གིས་སྟོན་གྱི་ཡོད་ཀྱང་། འཇིག་རྟེན་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་
འགུལ་ཤུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་ང་ཚོར་སྣང་གི་མེད་པ་གསལ་པོ་ཡིན། ང་ཚོས་བར་
མཚམས་ཤིག་ཏུ་འདྲེས་འཛིངས་མ་གཏོར་ན། ཤི་རོད་ཏྲིན་གར་གྱི་བྱི་ལ་ནི་ཕལ་

ཆེར་ང་ཚོར་འཕྲད་པའི་ཁྱད་མཚར་བའི་དཀའ་ངལ་གྱི་དཔེ་མཚོན་མངོན་གསལ་
ཞིག་རེད། ཤི་རོད་ཏྲིན་གར་གྱིས་འདྲེས་འཛིངས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་འདིའི་གཏན་ཚིགས་
མཐར་གཏུགས་ན། བྱི་ལ་ཞིག་ཤི་གསོན་གཉིས་ཀ་ཅིག་ཅར་དུ་ཡིན་པའི་གནས་

སྟངས་འབྱུང་བར་བསྟན་ཡོད། འདི་ནི་ཨན་ཏྲོན་གྱིས་ཤི་རོད་ཏྲིན་གར་གྱི་བྱི་ལའི་
འགལ་བ་ཞེས་བརྗོད་པའི་དོན་ཡིན་ཞིང་། འདི་དང་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་

དཀའ་གནད་གཞན་དག་ལ་བཟུང་བའི་ཨན་ཏྲོན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་ནི། ཌམ་མ་ཁི་ནས་ཡིན་

པའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ནེ་ལི་སི་བྷོར་དང་། ཁོང་གི་ལས་རོགས་ཚོས་དར་

66

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསྤེལ་བྱས་པའི་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་རེད། ལྟ་
བ་དེ་ལ་ཕྱིས་སུ་ཁོད་ཕན་ཧ་གྷིའི་འགྲེལ་བཤད་ཅེས་པའི་མིང་འདི་ཐོགས་ཡོད།
བདག་གིས་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་གནད་དོན་ཕྲ་མོ་དེ་དག་ཚིག་འགའི་ནང་དུ་བསྡུ་མ་
ཐུབ་ཀྱང་། ཁོད་ཕན་ཧ་གྷིའི་འགྲེལ་བཤད་དུ་ཞིབ་ལྟ་ལ་དངོས་ལུགས་ཀྱི་དཔེ་
གཟུགས་ཤིག་གི་ཐོག་ནས་གསལ་བཤད་བྱས་མེད་པ་ནི། གོང་གི་ཨན་ཏྲོན་གྱི་
འགྲེལ་བཤད་ལ་མཚོན་ན་རྒྱབ་ལྗོངས་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་
བརྗོད་པ་ལྟར། ཞིབ་ལྟ་ནི་གསལ་བཤད་བྱས་མེད་པའི་རྩ་བའི་དོན་སྤྱི་གལ་ཆེན་
ཞིག་ཡིན།

དོན་སྤྱི་འདི་གནད་འགག་ཅིག་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། དངོས་ལུགས་ཀྱི་
དཔེ་གཟུགས་ཤིག་ཡོད་མ་ཐག་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ངོས་ནས་དཔེ་
གཟུགས་དེར་རྟོག་འཇུག་བྱེད་རུང་བ་དང་། ཚད་འཇལ་དང་འབྲེལ་བའི་དཀའ་རྙོག་
རྣམས་རྟག་ཏུ་འབྱུང་གི་རེད། ཞིབ་ལྟ་ཅི་ཞིག་ཡིན་པ་གསལ་བཤད་མ་བྱས་པའི་སྒོ་
ནས་བྱེད་ཐབས་ཤིག་ཡོད་པ་ནི། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་འདྲེས་འཛིངས་གཏོར་བྱེད་དུ་ཞིབ་ལྟ་

བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ཏེ། ཚད་འཇལ་གྱི་ཡོ་ཆས་ལས་བྱུང་བའི་གྲུབ་དོན་ལ་སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་རྒྱུ་འདི་ཡིན། ད་དུང་མཚན་སྙན་ཆེ་
བའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཝེ་ནར་གྱིས་བྱེད་ཐབས་གཞན་ཞིག་དར་སྤེལ་བྱས་
ཡོད་པ་ནི། འགྲོ་བ་མིའི་ཤེས་རྟོགས་ལ་བརྟེན་ནས་འདྲེས་འཛིངས་ཀྱི་དྲ་བ་མཐའ་
མེད་དེ་གཅོད་རྒྱུ་འདི་ཡིན་ཞིང་། བྱེད་སྟངས་འདི་གཞིར་བཞག་ན། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་
པོའི་གཟུགས་མེད་ཀྱི་བློ་ཞིག་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པའི་ལས་སུ་འདུ་སྐབས། བློ་དེས་འདྲེས་

67

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའཛིངས་ཀྱི་མུ་འབྲེལ་གཏོར་ནས་སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་དངོས་ཡོད་
གནས་ལུགས་ཤིག་བསྐྲུན་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ད་དུང་མི་ཞིག་གིས་ཨུ་ཚུགས་ཀྱིས་
དྲི་བ་འགོད་ཆོག་སྟེ། གལ་སྲིད་ཝེ་ནར་གྱི་གྲོགས་པོས་བྱི་ལ་དེར་ཞིབ་ལྟ་བྱས་ཚེ་ཅི་
ཞིག་འབྱུང་རྒྱུ་ཡིན་ནམ། ཝེ་ནར་གྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ་གྲོགས་པོ་ནི་བྱི་ལ་དང་། ཡང་ན་
ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཡོ་ཆས་ལས་འདས་མེད་སྟབས། འགལ་བ་དེ་ད་དུང་མུ་མཐུད་
ནས་གནས་སམ། སུའི་ཤེས་རྟོགསབྱི་ལ་དང་། གྲོགས་པོ། ཡང་ན་ཝེ་ནར་ཁོ་རང་
གཅིག་པུའི་ཤེས་རྟོགསལ་ཆ་འཇོག་བྱེད་དགོས་སམ།
སྔ་དྲོའི་བགྲོ་གླེང་ཐོག་མ་འདིའི་ནང་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་དཀའ་

གནད་གཙོ་བོ་གང་མང་ཞིག་གླེང་ཡོད་པ་ནི། རླབས་རྡུལ་གྱི་གཉིས་སྣང་དང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གནས་རིམ་དུ་ཡོད་པའི་བྱུང་བ་ཁག་གི་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན། རྡུལ་ཕྲ་རབ་
ཀྱི་འདྲེས་འཛིངས། གནས་གཞི་མེད་པའི་དོན་སྤྱི། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གནས་རིམ་ནས་
གཟུགས་རགས་པའི་གནས་རིམ་བར་གྱི་འཕེལ་འགྲོས། ཚད་འཇལ་གྱི་དཀའ་རྙོག་
སོགས་ཡིན། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟས་རྒྱབ་རྟེན་བྱས་ཡོད་པའི་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་
རིག་པའི་ཁྱད་ཆོས་འདི་དག་ལ་གཞིགས་ཚེ། འཇིག་རྟེན་ལ་བཅངས་པའི་རང་གི་འདུ་

ཤེས་དང་། མཐའ་ན་རང་ཉིད་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་བྱེད་ལས་ཅི་ཞིག་

ཡོད་པའི་ལྟ་ཚུལ་སོགས་ལ་ང་ཚོས་རྩ་བའི་ཆ་ནས་བཅོས་བསྒྱུར་བྱ་དགོས་ཀྱི་ཡོད།
བགྲོ་གླེང་ནི་མགོ་ཚུགས་མ་ཐག་ཡིན་ནའང་། ང་ཚོས་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་དཀའ་གནད་

མང་པོ་གླེང་ཡོད། དཀའ་གནད་དེ་དག་དང་། ད་དུང་དེ་མཚུངས་ཀྱི་དཀའ་གནད་ཟབ་མོ་གཞན་གྱིས་ཉིན་འགའི་ང་ཚོའི་བགྲོ་གླེང་ལ་ཁ་ལོ་བསྒྱུར་རྒྱུ་རེད།

68

ལེའུ་གཉིས་པ།

ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ལ་ལྟ་གྲུབ་ཀྱིས་བསམ་གཞིགའདས་པའི་དུས་རབས་གཅིག་གི་རིང་ལ་གསར་བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་

པའི་བདེན་དོན་ཁག་གིས་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་དང་། ལྟ་གྲུབ་སྨྲ་བ་ཚོ་མགོ་འཐོམ་དུ་བཅུག་ཡོད། ཐ་ན་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སྣང་ཚུལ་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གི་སྐད་བརྡ་གསར་གཏོད་མཛད་མཁན་ཤི་རོད་ཏྲིན་གར་ལྟ་བུའི་ཚན་རིག་པ་ཚོས་ཀྱང་
ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྩིས་རིག་གི་རྣམ་གཞག་ཇི་ལྟར་རྟོགས་དགོས་པ་ཤེས་མེད། རྣམ་
གཞག་གིས་ང་ཚོར་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་ཅིག་མཁོ་སྤྲོད་བྱེད་
མི་ཐུབ་པས། ང་ཚོས་རྣམ་གཞག་ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྒོ་ནས་འཚོ་གནས་ལ་ཆོག་
ཤེས་བྱེད་དགོས་ཞེ་ནེ་ལི་སི་བྷོར་གྱིས་བརྗོད་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་དང་།

ཤི་རོད་ཏྲིན་གར་ལྟ་བུའི་ཚན་རིག་པ་ཁག་ཅིག་གི་རེ་བ་ལ། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ལུགས་
ཀྱི་རྩིས་རིག་ལས་བྱུང་བའི་འགྲེལ་བཤད་ལ་ལྟོས་ན་ཅུང་ལེགས་པའི་འགྲེལ་བཤད་
ཅིག་ཤེས་རྟོགས་གསར་པ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་མཐའ་མར་འབྱུང་ཐུབ་ཅིང་། རེ་བ་
འདིའི་ཀློང་ནས་ཤི་རོད་ཏྲིན་གར་གྱིས་གཤམ་གསལ་གྱི་སྐད་ཆ་འདི་བཤད་ཡོད། “ཡོངས་ཁྱབ་ཏུ་ཁས་ལེན་པའི་ལྟ་བའི་ལངས་ཕྱོགསའདི་ནི་ནེ་ལི་སི་བྷོར་གྱི་

69

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགལྟ་ཚུལ་རེད།ཤིག་གིས་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ལ་ཐ་སྙད་འདིའི་སྔ་རབས་ཀྱི་གོ་
དོན་གང་རུང་ཞིག་གཞིར་བཞག་པའི་ཡུལ་རང་བཞིན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་ཅིག་གཏན་

ནས་མེད་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། འདོད་ཚུལ་འདི་ནི། རང་ཉིད་ཐེ་བའི་ང་ཚོའི་ཁྲོད་དུ་རེ་
བ་ཆེན་པོ་ཡོད་མཁན་ཚོ་ཁོ་ནའི་མཐོང་སྣང་ལ། ཚབས་ཆེན་གྱི་དཀའ་ངལ་འོག་བློ་ཞུམ་པ་ལས་བྱུང་བའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་འཆལ་གཏམ་ཞིག་རེད། ལྟ་བ་དང་བསམ་ཚུལ་གྱི་
འགྱུར་བག་འདིས་འཕེལ་འགྲོས་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་བརྒྱུད་རིམ་བཙན་པོ་ཞིག་མཚོན་
པ་དང་། བརྒྱུད་རིམ་དེས་ང་ཚོའི་བརྗོད་བྱའི་མཐའ་བསྐོར་བའི་རྣམ་གཞག་གི་ཟང་
ཟིང་ལས་ལྷག་པའི་ཤེས་རྟོགས་ཤིག་མཐའ་མར་བསྐྲུན་ཐུབ་པའི་རེ་བ་ང་ཚོས་

འཛིན་གྱི་ཡོད།”
ཡུལ་གྱི་ངོས་ནས་གྲུབ་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་
ཅིག་ཡོད་དམ། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་དེ་ལྟ་བུ་ལ་ནེ་ལི་སི་བྷོར་
གྱིས་རེ་བ་ཐམས་ཅད་དོར་བ་འགྲིག་ཡོད་དམ། ཡང་ན་རྟག་བརྟན་འགྱུར་མེད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་ཅིག་ལ་རེ་བ་མ་བྱས་ཀྱང་། ང་ཚོས་སོ་སོའི་བསམ་གཞིག་ཞིབ་ཕྲར་

བསྒྱུར་ཏེ། ཤི་རོད་ཏྲིན་གར་གྱི་དངོས་ཡོད་སྨྲ་བའི་རིང་ལུགས་དང་། ནེ་ལི་སི་བྷོར་
གྱི་དངོས་དོན་སྨྲ་བའི་རིང་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་བར་མ་ཞིག་ཡིན་པའི་སྐབས་བསྟུན་གྱི་
ཤེས་རྟོགས་འོས་འཚམ་ཞིག་སྤེལ་མི་ཐུབ་བམ།

ཤི་རོད་ཏྲིན་གར་དང་། ཨ་ཡིན་སི་ཐན། ནེ་ལི་སི་བྷོར་སོགས་དང་འདྲ་བར།
ང་ཚོས་དྷ་རམ་ས་ལར་དེང་དུས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ལྟ་གྲུབ་

རིག་པའི་གཞི་རྩའི་གནད་དོན་ཁག་ཅིག་ལ་དཔྱད་པ་བཏང་བ་ཡིན། ང་ཚོའི་དཔྱད་

70

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཔ་ནི་ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་དང་། མི་མང་ལ་རྒྱུས་མངའ་ཅུང་ཆེ་བའི་ཚན་རིག་གི་

ཤེས་རྟོགས་མང་པོ་འདུས་པའི་སྒྲོམ་གཞི་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་ནང་དུ་བྱུང་ཡོད། ཤི་རོད་
ཏྲིན་གར་ནི། ནག་པོ་ཆེན་པོའི་གླུ་ཞིབ་ཏུ་ཀློག་མཁན་དང་། ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་
སློབ་མཁན་ཞིག་ཡིན། ཁོང་དང་འདྲ་བར་ང་ཚོས་སོ་སོའི་བསམ་གཞིག་གི་ཁྱབ་
ཁོངས་རྒྱ་སྐྱེད་བྱས་ནས་ནུབ་ཕྱོགས་ལས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་པའི་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་
འབྱུང་ཁུངས་གཞན་ཡང་དེའི་ནང་དུ་བསྡུ་བའི་དང་བ་བྱས་ཤིང་། དེ་ལྟར་གསར་དུ་
བསྣན་པའི་རྣམ་དཔྱོད་ཀྱི་ལག་ཆས་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚན་རིག་དང་། ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་དཀའ་རྙོག་ཁག་ཅིག་ལ་གསལ་ཁ་འབྱེད་པའི་རེ་བ་བཅངས་པ་ཡིན།
ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པས་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་ཡིན་ལུགས་དང་།

ཚད་མ་རིག་པའི་གནད་དོན་ཁག་ལ་དུས་རབས་མང་པོར་དཔྱད་པ་གནང་ཡོད་ལ།
དཔྱད་པ་གནང་སྟངས་དེའང་ང་ཚོས་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ལ་འགྲེལ་བཤད་བྱེད་སྟངས་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་ཚན་རིག་གིས་

དངོས་ཡོད་སྨྲ་བའི་ལྟ་བའི་ལངས་ཕྱོགས་ཤིག་མངོན་གསལ་དོད་པོར་བཟུང་ཡོད་
ཀྱང་། ནང་དོན་རིག་པས་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་མཐར་ཐུག་གི་ངོ་བོ་ལ་དེ་
འདྲའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་འཛིན་པར་དོགས་ཟོན་བྱས་ཡོད། ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་གཞིར་བཞག་

ན། ཚན་རིག་གི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་དང་། རྣམ་གཞག་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རྟོགས་ཐེ་
བའི་ང་ཚོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་མྱོང་སྣང་ཐམས་ཅད་ནི། ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་
ལུགས་སུ་གཏོགས་པ་དང་། མཚན་ཉིད་རིག་པའི་དཔྱད་པ་ཟབ་མོ་ཞིག་གིས་མཐར་

ཐུག་གི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་དེ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པ་གསལ་རྗེན་

71

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགདུ་སྟོན་ཐུབ་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། ནང་པ་ཚོས་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ལ་སྣང་ཚུལ་རིག་པའི་ལྟ་ཚུལ་མཉེན་མོ་ཞིག་བཟུང་ཡོད་དེ། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ནི་སྣང་གྲུབ་ཀྱི་བྱུང་བ་སྐད་ཅིག་མ་མང་པོར་བརྟེན་ནས་གྲུབ་པ་དང་། སྣང་གྲུབ་ཀྱི་བྱུང་བ་དེ་ཉིད་ཀྱང་ཕྱིའི་ཡུལ་གཅིག་པུའི་ངོས་ནས་གྲུབ་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པར། བློའང་ནང་
དུ་འདུས་པའི་རྙོག་འཛིང་གི་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱི་འདུ་ཚོགས་ཤིག་ལས་འབྱུང་གི་ཡོད། འདི་
ནི་བཀུར་འོས་པའི་ནང་པའི་རྟེན་འབྱུང་གི་ལྟ་བ་ཡིན། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ལ་
བཟུང་བའི་སྲོལ་རྒྱུན་གཉིས་ཀའི་ལྟ་ཚུལ་གྱི་ཁྱད་པར་འདི་ཤེས་པར་བྱས་ནས་ཏཱ་
ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་ཚན་རིག་པ་ཚོའི་བར་གྱི་གླེང་མོལ་མདུན་དུ་བཞུར་བར་བལྟས་ཚེ། ལྟ་གྲུབ་གཉིས་ཀ་ཐག་ཉེ་རུ་གཏོང་བར་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་

པས་རམ་འདེགས་ཇི་ལྟར་བྱེད་པ་ང་ཚོས་མཐོང་ཐུབ་རྒྱུ་རེད།
ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བརྗོད་ན། ང་ཚོས་འཚོལ་བཞིན་པའི་ཤར་ནུབ་ཀྱི་ཟུང་
འབྲེལ་དེ་ནི་མཉམ་ཞུགས་པ་ཝིན་མེས་མཚོན་འདུག རྒྱ་ནག་ཏུ་སྐྱེས་ནས་ཐེ་ཝན་
དང་། བྱང་ཨ་རི་གཉིས་ཀར་སློབ་གཉེར་བྱས་མྱོང་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས། ཁོང་གིས་

ཤར་ནུབ་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་གཉིས་ཀའི་ཁྱད་པར་
རྣམས་མཁས་དབང་གཞན་ཕལ་ཆེ་བར་ལྟོས་ན་ཞིབ་ཏུ་རྟོགས་ཤིང་། ཉིན་རེར་ཁོང་
གི་དཔྱད་བརྗོད་ཀྱིས་སྲོལ་རྒྱུན་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་མཉམ་འབྲེལ་དང་། གཅིག་སྒྲིལ་

ཡོང་སྲིད་པའི་བགྲོད་ལམ་གྱི་ཁ་ཕྱོགས་བསྟན་སོང་། བགྲོ་གླེང་འདི་ལ་ཁོང་མཉམ་
ཞུགས་བྱས་པ་ནི། བོད་དང་རྒྱ་ནག་གི་ཉེ་རབས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལོ་རྒྱུས་ཇི་ལྟར་ཡིད་

སྐྱོ་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་རུང་། འགྲོ་བ་མི་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ང་ཚོས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་

72

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའཐབ་རྩོད་ལས་བརྒལ་ནས་ཐུན་མོང་གི་ཤེས་རྟོགས་ལ་བརྩོན་ལེན་བྱེད་ཐུབ་པའི་

དྲན་གསོ་ཞིག་ཀྱང་རེད། དེར་བརྟེན་ཝིན་མེ་བགྲོ་གླེང་འདི་ལ་མཉམ་ཞུགས་བྱས་

པས་ྋགོང་ས་མཆོག་ནི་ལྷག་ཏུ་ཐུགས་དགྱེས་འདུགཝིན་མེ་དང་ང་གཉིས་ཀྱིས་སྔ་དྲོའི་ཨན་ཏྲོན་གྱི་ངོ་སྤྲོད་གཞིར་བཟུང་ནས་ཕྱི་
དྲོའི་གླེང་མོལ་འགོ་བཙུགས་པ་ཡིན། ཝིན་མེས་གསར་བྱུང་ཚན་རིག་གིས་ང་ཚོའི་
འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་ལ་དཀའ་ངལ་སྤྲོད་པ་དང་། ཤར་ནུབ་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་དང་ཤེས་ཡོན་གྱི་སྡེ་ཚན་འདྲ་མི་བར་ལ་མཉམ་འབྲེལ་བྱུང་ན་ཕན་ཐོགས་ཡོད་སྲིད་པ་སོགས་
གསལ་པོར་བརྗོད་སོང་། ད་དུང་ཁོང་གིས་རང་ཉིད་ནི། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་ལ་ཨན་ཏྲོན་
གྱིས་བརྗོད་པ་ལས་ཀྱང་མཉམ་ཞུགས་ཀྱི་བྱེད་ལས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པར་འདོད་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཚུལ་བཤད་པ་དང་། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་རིགས་པ་བཞི་དང་།

སྟོང་ཉིད་དང་རྟེན་འབྱུང་གི་རྣམ་གཞག་སོགས་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་

དཀའ་གནད་རྣམས་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཡིན་མིན་གསུངས་ནས་ཡ་ལན་གནང་སོང་།

ཡུལ་གྱི་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་དང་། ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་ལངས་ཕྱོགས་གསར་པ།

ཨ་ཐོར།༽ ད་ནངས་སྔ་དྲོ་ྋགོང་ས་མཆོག་གིས་ང་ཚོ་འཚོ་སའི་འཛམ་
གླིང་གི་རྒྱུན་ལྡན་གྱི་ཤེས་རྟོགས་ལ་དཀའ་ངལ་སྤྲོད་པའི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཞིབ་འཇུག་

ཚོད་ལྟ་དང་། དེ་ཚོའི་འགྲེལ་བཤད་སོགས་ལ་གསན་ཡོད། ད་ལྟའི་དུས་རབས་
འདིའི་མགོ་སྟེ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༠ ནས་ ༡༩༢༠ བར་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་དང་རྣམ་གཞག་རྣམས་ཐོག་མར་དར་སྐབས། ཚན་རིག་པའི་ཚོགས་སྡེ་སྤྱི་ཧོན་
འཐོར་དགོས་བྱུང་ཡོད། ཚན་རིག་པ་ཚོས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཁྱད་ཆོས་དང་། དེ་དག་ལ་

73

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་སྤྱད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སོགས་བདེན་པ་ཡིན་ཚུལ་རྟོགས་ཐུབ་མེད།
ལོ་རབས་མང་པོའི་རྗེས་ནས་ཚན་རིག་པ་ཚོས་རིམ་གྱིས་བསམ་བློ་གསར་པ་དེ་
ཚོའི་རྗེས་འབྲས་དང་། ཤུགས་རྐྱེན་ཡོངས་སུ་རྟོགས་འགོ་བརྩམས་ཡོད་ཀྱང་། ཞིབ་

འཇུག་ཚོད་ལྟ་དེ་རྣམས་ནི་ད་དུང་ཡང་རྒྱུན་ལྡན་ཞིག་ཏུ་མ་གྱུར་པར། ང་དང་ཨན་

ཏྲོན་ལྟ་བུ་ཚན་རིག་པ་ཚོར་ངོ་མཚར་སྐྱེ་རུ་འཇུག་པར་མ་ཟད། ང་ཚོས་འཇིག་རྟེན་འཛིན་སྟངས་ལ་ད་དུང་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད།
དེ་རིང་ཕྱི་དྲོ་ང་ཚོས་སླར་ཡང་ཞིབ་ཏུ་གླེང་འདོད་པའི་བརྗོད་གཞི་གཅིག་ནི།

ཡུལ་གྱི་ཐོལ་བྱུང་གི་གནད་དོན་འདི་ཡིན་ཞིང་། ང་ཚོས་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཐོལ་བྱུང་གི་
རང་བཞིན་ནི་མ་རིག་པ་ལས་བྱུང་ཚུལ་བརྗོད་ཡོད། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་ཆོས་དང་བྱུང་
བ་ག་གེ་མོ་ཞིག་གི་རྒྱུ་རྐྱེན་མ་རྟོགས་ན། ཆོས་དང་བྱུང་བ་དེ་ནི་ཐོལ་བྱུང་ངམ་ངེས་
མེད་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་ང་ཚོར་སྣང་གི་ཡོད། ཆོས་དང་བྱུང་བ་དེའི་རྒྱུ་རྐྱེན་རྣམས་
རྟོགས་རྗེས། དེའི་བྱུང་རིམ་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་ང་ཚོས་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཐུབ། འོན་ཀྱང་།
ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་། ང་ཚོ་ནི་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་

སྣང་ཚུལ་གྱི་ཁྱབ་ཁོངས་ཤིག་ལ་འཕྲད་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོའི་མཐོང་ཚུལ་ལ། སྣང་
ཚུལ་དེ་དག་ནི་ཡུལ་གྱི་ངོས་ནས་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་ཞིག་རེད། སྐད་ཆ་གཞན་
ཞིག་གིས་བརྗོད་ན། སྣང་ཚུལ་དེ་ཚོར་ཐ་ན་གནས་རིམ་ཆེས་ཕྲ་ཤོས་སུའང་ལྐོག་
གྱུར་གྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཞིག་གིས་སྟོང་ཡོད་པ་དང་། ཤེས་རྟོགས་མང་དུ་བཙལ་ཡང་སྣང་
ཚུལ་དེ་དག་གི་རྒྱུ་རྐྱེན་ངོ་མ་ཞིག་ང་ཚོས་གསལ་སྟོན་བྱེད་ཐུབ་མེད། འདི་ལྟར་
གནས་རིམ་ཕྲ་ཤོས་སུ་རང་བྱུང་གི་འཇིག་རྟེན་ལ་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡོད་

74

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཔར་སྣང་ཞིང་། ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་དེ་ནི་གནས་རིམ་ཧ་ཅང་ཕྲ་མོ་ཞིག་ཏུ་འབྱུང་
གི་ཡོད། ཉིན་རེའི་མྱོང་སྣང་གི་བྱུང་བ་ཁག་གི་བརྒྱུད་རིམ་རགས་མོར་མཚོན་ན།
རྒྱུ་རྐྱེན་གཞིར་བཞག་གིས་བྱུང་བ་དེ་རྣམས་འབྱུང་གི་ཡོད་པར་མ་ཟད། ང་ཚོས་དེ་
དག་གི་བྱུང་ཚུལ་ལ་སྔོན་དཔག་ཀྱང་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ལུགས་ཀྱི་གནས་རིམ་ཕྲ་མོ་རུ་རང་བྱུང་ཁམས་ནི་ཡུལ་གྱི་ངོས་ནས་ཐོལ་བྱུང་དུ་
སྣང་གི་ཡོད་ལ། ང་ཚོས་ལྐོག་གྱུར་གྱི་ཡུལ་འདི་ནང་དོན་རིག་པ་དང་སྦྱར་ནས་གྲོས་
བསྡུར་བྱེད་འདོད་པ་དང་། ནང་དོན་རིག་པའི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། ཡུལ་གྱི་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་འདི་ལ་གནས་ཡུལ་ཞིག་ཡོད་དམ། ཐོལ་བྱུང་དང་མ་རིག་པ། རྒྱུ་དང་
འབྲས་བུ་སོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ངོ་བོ་ནི་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ། བདག་གིས་ཐོག་
མར་ཝིན་མེ་ལ་གྲོས་བསྡུར་འགོ་འཛུགས་ཀྱི་གཏམ་ཞིག་བཤད་པའི་རེ་སྐུལ་བྱེད་
རྒྱུ་ཡིན།

ཝིན་མེ།༽ྋགོང་ས་མཆོག་དང་། ཁྱད་དུ་འཕགས་པའི་ཚན་རིག་པ་སྐོར་
ཞིག་དང་ལྷན་དུ་འདིར་འཛོམས་པ་འདི་ནི། བདག་ལ་མཚོན་ན་གོ་སྐབས་ཧ་ཅང་
བཟང་པོ་ཞིག་ཡིན། ང་ནི་བགྲོ་གླེང་པ་ཚོའི་ཁྲོད་ཀྱི་ཤེས་ཚད་དམའ་ཤོས་ཀྱི་མི་ཞིག་

ཡིན་ཏེ། ཕལ་ཆེར་མ་རིག་པའི་དབང་གིས་ལས་དང་པོ་བའི་བློ་ཞིག་ཁྱེར་ནས་ང་
འདིར་ཡོང་ཡོད།
ཡུལ་གྱི་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་ངོ་མཚར་བ་འདི་ལ་བྱིན་པའི་ངའི་ཚོར་

རྟོགས་ཀྱི་ཡ་ལན་ནི། ཐོལ་བྱུང་དེ་བདེན་པར་མི་འགྱུར་བའི་རེ་བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་།

ཐོལ་བྱུང་འདི་ནི་ང་ཚོའི་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་འཕེལ་རིམ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། མཐའ་མར་

75

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའཇིག་རྟེན་གྱི་མཐར་ཐུག་གི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་རྟོགས་པའི་ཤེས་རྟོགས་
འཐུས་ཚང་ཞིག་ང་ཚོར་འབྱུང་བར་སྙམ། བདག་གིས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་བྱུང་བ་དེ་ཚོ་ནི་ཐོལ་བྱུང་ཞིག་མ་ཡིན་པར། ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པོའི་བསམ་བློའི་སྒྲོམ་གཞི་སོགས་ཐེ་
བའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྐྱེན་སྣ་ཚོགས་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད་པར་སེམས་པ་དང་། ང་ཚོའི་ཤེས་རྟོགས་ཞིབ་ཏུ་སོང་ན། གཟིགས་རྒྱ་དང་མཐོང་ཚུལ་གཞན་ཞིག་འབྱུང་

རྒྱུ་རེད་དྲན་པ་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་། འདི་ནི་སྟོང་སེམས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། ད་ནངས་

སྔ་དྲོ་ང་ཚོས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཡོ་ཆས་ལས་བྱུང་བའི་
ཡིད་རྟོན་རུང་བའི་གྲུབ་དོན་ཁག་གིས་བདག་གི་རེ་བ་ཡོངས་སུ་བརླགས་སོང་། ཡོ་
ཆས་དེ་ཚོས་ང་རང་ཉིད་ཀྱི་སྤྱིར་བཏང་གི་ལྟ་ཚུལ་དང་འགལ་བ་ལྟག་སྤྲོད་ཡིན་
ཞིང་། ཆེས་མི་མཐུན་པའི་འགྲེལ་བཤད་ཀྱི་དཔེ་གཟུགས་ཐ་དད་པ་གཉིས་འདུས་

པའི་ཁ་སྐོང་གི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་གྲུབ་དོན་ཞིག་བསྟན་ཡོད།
ཁ་སྐོང་གི་བདག་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་དེས་སྐད་བརྡ་ནི་ཡོ་ཆས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བཀོལ་
ནས་ནང་དོན་འཛིན་དགོས་པའི་གནའ་བོའི་དོའུ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བ་ཞིག་ང་ལ་

དྲན་སློང་བྱས་བྱུང་། དཔེ་མཚོན་གྱིས་ལོག་འདྲེན་བྱེད་སྲིད་ཀྱང་། བདག་གིས་

འདྲེན་འདོད་པའི་དཔེ་མཚོན་ནི་འདི་སྟེ། སྐད་བརྡ་བཀོལ་ནས་ནང་དོན་རྟོགས་པར་
བྱེད་པ་ནི། ཉ་རྒྱ་ལ་བརྟེན་ནས་ཉ་འཛིན་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞིང་། མཚམས་རེར་བྱང་ཆ་
མེད་པའི་མི་ཚོ་མགོ་འཐོམས་ནས་ཉ་རྒྱ་ཉ་རུ་འཁྲུལ་བ་ཇི་བཞིན་སྐད་བརྡ་དེ་ནང་
དོན་ལ་འཁྲུལ་གྱི་ཡོད། ཉ་འཛིན་པར་བཀོལ་བའི་ཉ་རྒྱས་ཉ་ཅི་ཞིག་ཡིན་པའི་ང་ཚོའི་

འདུ་ཤེས་ལ་ཚོད་འཛིན་བྱེད་པ་དང་། འདི་ལྟར་ང་ཚོས་ཡོ་ཆས་དེ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་

76

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབཀོལ་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཉ་རྒྱ་བཀོལ་སྤྱོད་མ་བྱས་པར་ཉ་འཛིན་ཐབས་གཞན་
ཞིག་མེད་ལ། ཉ་རྒྱ་ནི་ང་ཚོར་ཡོད་པའི་ཉ་འཛིན་ཐབས་ཀྱི་ཡོ་ཆས་ཁོ་ན་དེ་ཡིན།

དེར་བརྟེན་ཉ་རྒྱ་ནི་ཉ་དང་འབྲེལ་བའི་ང་ཚོའི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་གྲུབ་ཆ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད།
དེ་མཚུངས་སྐད་བརྡ་ནི་ང་ཚོས་རྟོགས་པར་བརྩོན་པའི་ནང་དོན་གྱི་གྲུབ་ཆ་ཞིག་ཏུ་

འགྱུར་བ་དང་། ང་ཚོས་སྐད་བརྡ་ལེགས་པར་བཀོལ་བར་ཇི་ལྟར་འབད་བརྩོན་བྱས་
ཀྱང་། སྐད་བརྡ་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱིས་སྐད་བརྡའི་ནང་དོན་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་པོ་ཞིག་

རང་ཆས་སུ་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད།
དཔེ་མཚོན་འདི་ལ་ཆ་ཚད་གསུམ་ཡོད་དེ། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོའམ་གང་ཟག་
དང་། ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་བཀོལ་བའི་ཡོ་ཆས། ང་ཚོས་རྟོགས་པར་བརྩོན་པའི་

ཡུལ་གྱི་སྣང་ཚུལ་བཅས་ཡིན། ངའི་གོ་རྟོགས་ལ་གཞིགས་ན། ད་ལྟའི་འཕེལ་རིམ་

འདི་རུ་ང་ཚོས་གང་ཞིག་གསར་རྙེད་བྱས་ཡོད་པ་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་ཀྱི་ནང་འགལ་
འདུ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་པ་དང་། འགྲེལ་བཤད་ཀྱི་འགལ་འདུ་འདི་ནི། ཧ་ཅང་མི་མཐུན་

པའི་སྣང་འཛིན་གཉིས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད།
སྣང་འཛིན་གཅིག་ནི་ང་ཚོར་ཡོད་པའི་གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བའི་ལུགས་ཀྱི་དཔེ་
གཟུགས་ཤིག་སྟེ། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ནི་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་

བཞིན་ཞིག་ཏུ་སྣང་ཡང་། ང་ཚོས་ཧུར་ཐག་བྱས་ནས་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་གཞི་རྒྱ་ཆེ་རུ་
བཏང་ན། ཉིན་ཞིག་ང་ཚོ་ནི་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་ཚད་གཞི་མཐོ་བོ་ཞིག་ཏུ་བསླེབ་ཐུབ་རྒྱུ་
རེད། དེ་ཡང་ང་ཚོས་དཔྱད་པ་གཏོང་སའི་ཡུལ་ནི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཆེན་
པོ་ཞིག་གི་ཆ་ཤས་ཙམ་ཡིན་ཞིང་། ང་ཚོས་སོ་སོའི་གཟིགས་རྒྱང་དང་མཐོང་རྒྱ་ཆེ་

77

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགརུ་བཏང་ན། མཐའ་མར་ཐོལ་བྱུང་མ་ཡིན་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་འགྲེལ་
བཤད་འཐུས་ཚང་ཞིག་ང་ཚོས་རྙེད་པར་འདོད་པ་འདི་ཡིན།

ཁས་ལེན་པའི་ཚན་རིག་པ་ཇེ་མང་དུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་མཐའ་ལྷུང་གི་ལངས་

ཕྱོགས་ཅིག་ཤོས་ནི། རྒྱུ་རྐྱེན་འཚོལ་བར་ང་ཚོར་དཀའ་ངལ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར།

ང་ཚོས་རྒྱུ་རྐྱེན་མེད་པ་རྟོགས་ཡོད་པ་དང་། རྒྱུ་རྐྱེན་ཞིག་ངེས་པར་དུ་དགོས་པའི་ང་

ཚོའི་ཡིད་ཆེས་ནི། རྩ་བའི་ཆ་ནས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སོང་བའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་།

ང་ཚོས་རྒྱུ་རྐྱེན་འཚོལ་བའི་འབད་བརྩོན་ཅི་ཙམ་བྱས་ན། དེའི་ཚོད་ཀྱིས་ང་ཚོར་
ལམ་ལྷོང་མི་འབྱུང་བར་སྙམ་པ་འདི་ཡིན།

ལངས་ཕྱོགས་འདི་གཉིས་ལ་མཇུག་འབྲས་ཚབས་ཆེན་ཡོད། སྔ་མའི་འགྲོ་
ལུགས་ལྟར་ན། འཇིག་རྟེན་ལ་སྔོན་དཔག་བྱེད་ཐུབ་པའི་རྫས་གྲུབ་རྒྱུན་མཐུད་ཀྱི་
བརྟན་ཆ་ཞིག་ཡོད་པར་འདོད་པའི་ང་ཚོའི་ཡིད་ཆེས་རྙིང་པ་མང་པོར་ད་དུང་སྲུང་
སྐྱོབ་བྱེད་ཐུབ་སྲིད་ཀྱང་། ཕྱི་མ་ནི་མཐའ་ལྷུང་གི་རང་བཞིན་ཆེ་སྟེ། ང་ཚོས་ཡོངས་
སུ་གསར་པ་ཡིན་པའི་རྣམ་གཞག་ཅིག་འཚོལ་དགོས་ཤིང་། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་
ཡོ་ཆས་གསར་པ་གཅིག་པུ་མ་ཡིན་པར། སྔར་མེད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་

ང་ཚོས་འཚོལ་དགོས་པ་དང་། ང་ཚོས་འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་དེ་འདྲ་ཞིག་བཙལ་ནས་
རང་གི་གོམས་གཤིས་དང་ལྟ་སྟངས་རྙིང་པ་སོགས་ལ་ཁ་འབྲལ་མ་ཐུབ་ཚེ། ང་ཚོས་
ཇི་ལྟར་འབད་བརྩོན་བྱས་ཀྱང་འཇིག་རྟེན་གྱི་མཐར་ཐུག་གི་ངོ་བོ་རྟོགས་ཐུབ་ཀྱི་མ་
རེད།
ལངས་ཕྱོགས་གཉིས་པ་འདི་བཟུང་ཚེ། ང་ཚོ་ནི་འགག་འཕྲང་གི་འཕེལ་

78

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགམཚམས་ཤིག་ཏུ་ཡོད། ང་ཚོས་རང་བྱུང་གི་འཇིག་རྟེན་གྱི་མཐར་ཐུག་གི་ངོ་བོའི་
སྐོར་ལ་ཡོད་པའི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་ཤེས་རྟོགས་ཐམས་ཅད་ལ་དོགས་སློང་བྱེད་དགོས་
པར་མ་ཟད། འབྱུང་སྲིད་ཀྱི་རིགས་གསར་པ་ཐམས་ཅད་དང་། བྱེད་སྟངས་ཀྱི་རྣམ་པ་
གསར་པ་ཚང་མར་བློ་སྒོ་ཡངས་པོར་འཇུག་ཐུབ་པ་སྟེ། ཚན་རིག་པའི་ཚོགས་སྡེའི་

ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་ཟིན་པའི་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཤེས་རྟོགས་གསར་པས་
ང་ཚོའི་བསམ་བློ་ལ་འགུལ་སྐྱོད་གཏོང་ཐུབ་དགོས། ཤེས་རྟོགས་གསར་པ་དེ་ནི་

འབྱུང་འགྱུར་གྱི་ཉིན་ཞིག་ལ་ང་ཚོའི་སྤྱི་ཚོགས་སྤྱིའི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཏུའང་འགྱུར་
སྲིད་ཀྱི་རེད། བདག་གིས་བསམ་བློའི་སྒྲོམ་གཞི་འདི་འདྲའི་ཐོག་ནས་ཁྱེད་ཀྱི་སྲོལ་
རྒྱུན་གྱི་མཁྱེན་ཡོན་དང་། ལྷག་པར་རྟེན་འབྱུང་དང་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བའི་ཤེས་རབ་ལ་
རེ་ལྟོས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཁྱེད་ཀྱིས་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་སྣང་ཚུལ་དེ་ཚོར་
ཡ་ལན་ཇི་ལྟར་སྤྲོད་རྒྱུ་ཡིན་ནམ།
བདག་གི་བསམ་པར་སྔར་མེད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་

འབྱུང་ངེས་ཤིང་། དེའི་ནང་དུ་ད་ལྟ་ནས་ཚན་རིག་པ་ཁག་ཅིག་གིས་བཟུང་བའི་ལྟ་

ཚུལ་གསར་པ་དེ་དག་ཡོད་པར་མ་ཟད། རིག་གཞུང་འདྲ་མིན་ཞིབ་བསྡུར་གྱིས་ཞིབ་

འཇུག་བྱས་པའི་གྲུབ་དོན་གསར་པ་མང་པོ་ཡང་ནང་དུ་འདུ་སྲིད། ཡིན་ཡང་། དེང་
དུས་ཀྱི་ཚན་རིག་ནི་འཇིག་རྟེན་དུ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་བར་གསལ་བཤད་བྱེད་པའི་གཞི་

རྩའི་ལྟ་བའི་སྒྲོམ་གཞི་ཞིག་ཡིན་པའི་སྟོབས་ཤུགས་ལ་ང་ཚོ་ཤུགས་ཆེན་པོར་
བརྟེན་མི་རུང་བ་དང་། ལྟ་བའི་སྒྲོམ་གཞི་འདི་ནི་དུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པའི་བློ་
འབྱེད་ལས་འགུལ་གྱི་ཆ་ཤས་སུ་བྱུང་སྟེ། དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པ་དང་ཉི་ཤུ་པའི་

79

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགནང་དར་རྒྱས་ཀྱི་རྩེ་མོར་སོན་ཡོད། སྒྲོམ་གཞི་འདིས་དཔྱད་ཤེས་ཀྱི་གལ་ཆེའི་རང་

བཞིན་གཙོ་གནད་དུ་བཟུང་ཡོད་དེ། རྟོག་དཔྱོད་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་བཀོལ་ནས་ཆོས་རྣམས་སོ་སོའི་གྲུབ་ཆའི་ཆ་ཤས་ཕྲ་མོར་བགོ་བ་དང་། ཆོས་རྣམས་ལ་གྲངས་འབོར་
གྱི་ཚད་འཇལ་ཡང་དག་ཅིག་ལེན་པ། རྩིས་རིག་གི་དཔེ་གཟུགས་ཀྱིས་ཆོས་རྣམས་
ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་པ། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོས་རང་གི་སེམས་ཚོར་གྱིས་འཚོལ་ཞིབ་

ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་མི་ཐེབས་པར་བྱེད་པ་གལ་ཆེན་དུ་རྩིས་བ་སོགས་
ཡིན། འོན་ཀྱང་། ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་རླབས་ཆེ་བའི་གྲུབ་འབྲས་མང་པོ་
ཞིག་གསར་བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་རྐྱེན་པས་དཀའ་རྙོག་གི་

གནས་སུ་ལྷུང་ཞིང་། ཤེས་རྟོགས་གསར་པ་ནི་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་
ལས་དོན་ཞིག་ལས་འབྱུང་དགོས་པའི་དུས་ཀྱི་དཀྱོགས་མཚམས་ཤིག་ཏུ་ང་ཚོ་སླེབས་ཡོད། མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལས་དོན་དེའི་ནང་སྡེ་ཚན་དང་། སྲོལ་རྒྱུན་འདྲ་མིན་

ལ་གཏོགས་པའི་མི་སྣ་ཞུགས་དགོས་པར་མ་ཟད། ཚན་རིག་གིས་དར་སྤེལ་བྱས་
ཡོད་པའི་ཚད་འཇལ་གྱི་སྒྲིག་གཞི་ཞིབ་ཚགས་པོ་དེར་ཡང་ང་ཚོས་གཅེས་སྲུང་བྱ་
དགོས།
ད་ནངས་སྔ་དྲོའི་གོ་བསྡུར་ནི། ཅི་ཞིག་འབྱུང་བཞིན་པ་ཏག་ཏག་ཅིག་འཚོལ་
བར་མངོན་སུམ་གྱི་བྱེད་ཐབས་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་རྩ་འཛིན་གཞིར་བཞག་གིས་

བྱུང་ཡོད། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་ནི། འཆར་ཡན་གྱི་འདོད་ཚུལ་ཞིག་མ་

ཡིན་པར། ཧ་ཅང་ཞིབ་ཚགས་པའི་ཚན་རིག་ཅིག་ཡིན་ལ། ཚན་རིག་འདིས་འབྱུང་
སྲིད་གསར་པའི་ཕྱོགས་ལ་ང་ཚོའི་འཆར་སྒོ་འབྱེད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། དཔལ་ཡོན་དང་

80

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགདཔལ་ཡོན་བར་གྱི་བགྲོ་གླེང་གི་ལས་དོན་འདིའི་ནང་། དུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་དང་
བཅུ་དགུ་པའི་སྐབས་སུ་ཚན་རིག་གིས་ཁས་ལེན་མ་བྱས་པའི་བསམ་གཞིག་བྱེད་
སྟངས་སྐོར་ཞིག་བསྐྱར་དུ་མཚམས་སྦྱོར་བྱ་དགོས་པ་ཆགས་སྲིད་ཅིང་། བསམ་
གཞིག་བྱེད་སྟངས་དེ་ཚོ་ནི་ཆོས་ལུགས་སམ་ཡིན་ལུགས་ངོ་ཐོག་གི་རིག་པ་དང་
འབྲེལ་ཆེ་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་སྐབས་དེའི་ཚན་རིག་གིས་ཁས་ལེན་མ་བྱས་པ་ཞིག་

ཡིན། འོན་ཀྱང་། ད་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་སྲིད་པའི་སྒྱུ་རྩལ་དང་། ཆོས་ལུགས་སོགས་ཀྱི་ལྟ་བ་དང་གཟིགས་
རྒྱ་འདྲ་མིན་ལའང་བསམ་གཞིག་བྱ་དགོས་པའི་དུས་ལ་བབ་ཡོད།
བདག་གིས་ཚན་རིག་པའམ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་དང་འབྲེལ་བའི་རང་གི་

བསམ་བློ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་མཇུག་བསྡུ་རྒྱུ་ཡིན། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་
ལས་བྱུང་བའི་དཀའ་ངལ་ལ་འཕྲད་སྐབས། ཚན་རིག་པའམ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་རང་ཉིད་

ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ། ང་ཚོས་རྟོགས་པར་བརྩོན་པའི་ཡུལ་དང་། རྟོགས་
བྱེད་ཀྱི་ཡོ་ཆས། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་བཅས་ཀྱི་ནང་ནས་རྟོགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོ་ཆས་དེ་གལ་ཆེན་ཡིན་པ་ད་ནངས་སྔ་དྲོའི་གོ་བསྡུར་ནང་གསལ་པོར་བྱུང་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཞིབ་

ལྟ་བྱེད་པོས་ཡོ་ཆས་གང་རུང་ཞིག་འདེམས་སྒྲུག་བྱས་ནས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་
གྲུབ་དོན་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། ཤུགས་རྐྱེན་དེ་གནད་འགག་ཅིག་ཡིན་
ནའང་། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་རང་ཉིད་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ནང་མཉམ་ཞུགས་བྱས་པའི་

ཐོག་ནས་ཡོང་གི་མེད་པ་དང་། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་ཚན་རིག་པའི་མྱོང་རྟོགས་ཀྱི་གནས་
ཚད་ནི། རྩ་བའི་ཆ་ནས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ནང་དུ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་བར་འབྲེལ་བ་ཅི་

81

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཡང་མེད། དེ་ལྟ་ནའང་། ད་ནི་འགྲེལ་བཤད་ཀྱི་དཔེ་གཟུགས་གསར་པའི་འཚོལ་

སྙེག་གི་ནང་དུ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་ཚན་རིག་པའི་མྱོང་རྟོགས་སོགས་ཡོན་ཏན་ཐམས་
ཅད་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཡུལ་ལ་འབྲེལ་ཡོད་ཡིན་པར་འཛིན་པའི་དུས་སྐབས་

ཤིག་ཏུ་ང་ཚོ་སླེབས་ཡོད་སྲིད།

ནང་པའི་དཔྱད་པ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནང་དོན་རིག་པའི་ནང་ང་ཚོས་དཔྱད་པ་ལ་རྣམ་པ་བཞི་ཕྱེས་

ཡོད་པ་དང་། འཐད་སྒྲུབ་ཀྱི་རིགས་པ་ནི། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་ད་ནངས་ཞོགས་པར་
དཔྱད་བསྡུར་གྱིས་བརྟག་དཔྱད་གནང་བ་དེས་མཚོན་འདུག རིགས་པ་འདི་ནི་ཡུལ་
ཞིག་ལ་བརྟག་དཔྱད་བྱས་ཏེ། གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་ཀྱིས་དྲི་བ་འདྲི་བཞིན་

བདེན་དཔང་འཚོལ་བསྡུ་བྱེད་པ་དང་། དེ་ནས་སྔ་ཕྱི་མཐུན་པའི་འགྲེལ་བཤད་བྱེད་
པ་ལྟ་བུ་ཡིན། དཔྱད་པའི་རིགས་པ་གཞན་ཞིག་ལ་བོད་སྐད་དུ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་

པ་ཟེར་བ་དང་། དཔྱད་པ་འདི་ལ་མཚོན་ན། ང་ཚོས་དེ་ནི་དེ་ལྟར་རེད་ཅེས་བརྗོད་པ་
ལྟ་བུ་ལས་ལྷག་པའི་གསལ་བཤད་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་མེད་དེ། སྣང་ཚུལ་ཞིག་གི་རང་

བཞིན་ལ་གསལ་བཤད་གཞན་མེད་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཡོད། དཔེར་ན། འོད་ཀྱི་ཟློས་ཕྱོད་ཁག་ཅིག་ནི་སེར་པོ་མ་ཡིན་པར་སྔོན་པོ་རུ་ཅིའི་ཕྱིར་སྣང་བ་ཡིན་ནམ་ཞེས་
པའི་དྲི་བ་ལྟ་བུར་མཚོན་ན། གསལ་བཤད་བྱས་ནས་མར་དེད་ཚེ། མཚམས་ཤིག་

ཏུ་ང་ཚོས་འདི་ནི་དེའི་ཡིན་ལུགས་རེད་ཅེས་བརྗོད་དགོས་པ་དང་། འོད་ཀྱི་ཟློས་
ཕྱོད་ངེས་ཅན་ཞིག་མིག་གི་དྲ་སྐྱི་ལ་ཕོག་སྐབས། དྲ་སྐྱི་དེས་མཐོང་བྱེད་ཀླད་རྒྱའི་

ནང་དུ་གློག་སྐུལ་རྫས་སྦྱོར་གྱི་བྱུང་བ་ཁག་ཅིག་སློང་བ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་འོད་

82

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཀྱི་ཟློས་ཕྱོད་དེ་སྔོན་པོར་སྣང་གི་ཡོད། ང་ཚོས་འདི་ལས་ལྷག་པའི་གསལ་བཤད་
ཅིག་ཕལ་ཆེར་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད་སྙམ། བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་ཞེས་པ་ཞིག་ཀྱང་

ཡོད་པ་དང་། འདི་ནི་བྱུང་བའམ་སྣང་ཚུལ་ཞིག་གི་བྱེད་ལས་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་དང་སྣང་ཚུལ་དེར་གསལ་བཤད་བྱེད་པའི་རིགས་པ་ཞིག་ཡིན། མཐའ་མར་

ལྟོས་པའི་རིགས་པ་ཞེས་པ་ནི། སྣང་ཚུལ་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ནུས་པའི་སྐོར་ལ་དཔྱད་
པའི་རིགས་པ་ཞིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་། ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་ནི་ང་ཚོའི་སྐབས་བབ་
ཀྱི་བརྗོད་གཞི་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཡིན་པར་སྣང་།

ཨ་ཐོར།༽ ཁྱེད་ཀྱིས་གསུངས་དོན་ལ། ཡུལ་གྱི་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་
འདི་ནི། དཔྱད་པ་ཞིག་མཐའ་མཚམས་སུ་སླེབས་ནས་དེའི་ཕ་རོལ་ཏུ་གསལ་བཤད་
ཅི་ཡང་བྱེད་རྒྱུ་མེད་པའི་གནས་སྟངས་ཤིག་ཡིན་ནམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ གནས་སྟངས་ཁག་ཅིག་ལ་མཚོན་ན། ད་ལྟའི་ང་ཚོའི་ཤེས་
རྟོགས་ལ་ཚད་བཀག་ཡོད་པས་ཡིན་སྲིད། གནས་སྟངས་ཁག་ཅིག་ནི་ཚད་འཇལ་
ཡོ་ཆས་ཀྱི་ཚད་བཀག་ལ་རག་ལས་ཡོད་སྲིད། གནས་སྟངས་ཁག་ཅིག་ནི་གསལ་

བཤད་ཅི་ཡང་བྱེད་རྒྱུ་མེད་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཡིན་
སྲིད།
ད་ལྟའི་ངོས་ཀྱི་ཚོར་སྣང་ལ། ནང་པའི་རྟེན་འབྱུང་གི་ལྟ་བ་ནི། ཡུལ་གྱི་ཐོལ་
བྱུང་གི་རང་བཞིན་འདི་རྟོགས་པར་འབྲེལ་ཡོད་མིན་ཞིང་། འདི་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་
འབྲེལ་བ་དེ་ཙམ་ཞིག་མེད་པར་སྣང་། རྟེན་འབྱུང་ནི་བདེན་དོན་ནམ་བྱུང་བ་ཁག་གི་བར་གྱི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ངེས་གཏན་ཞིག་གཞིར་བཞག་པའི་རྩ་འཛིན་ཞིག་

83

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཡིན་ཞིང་། སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་འབྲེལ་བའི་སྟེང་ནས་ཀྱང་རྟེན་འབྱུང་རྟོགས་ཐུབ་པ་
དང་། རྟེན་འབྱུང་ནི་ཆོས་རྣམས་ང་ཚོར་སྣང་སྟངས་ལའང་འབྲེལ་བ་དམ་པོ་ཡོད། རྟེན་འབྱུང་གི་དོན་སྤྱི་འདིའི་གཞི་རུ་ངོས་འཛིན་བྱ་རུང་བའི་བདེན་དོན་ནམ་བྱུང་བ་
ཁག་གི་མངོན་སུམ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། ནང་པ་ཚོས་བདེན་དོན་དང་བྱུང་
བ་དེ་ཚོར་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཤིག་མེད་པར་
འདོད་ཀྱི་ཡོད། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། རྟེན་འབྱུང་ངམ་སྟོང་ཉིད་ནི་བྱུང་བ་དང་བདེན་དོན་
དེ་ཚོའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་ཞིང་། བདེན་དོན་དང་བྱུང་བ་
དེ་ཚོའི་ཡིན་ལུགས་དང་གནས་སྟངས་ནི། ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྒྱབ་ལྗོངས་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་

ངོས་ནས་རྟོགས་དགོས་ཀྱི་ཡོད། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་
ལྟ་ཁག་ཅིག་གིས་དངོས་གཟུགས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ལ་རྫས་གྲུབ་ཀྱི་ཆ་ཞིག་མེད་པར་
སྟོན་པར་སྣང་བ་འདི་ནི། ནང་པའི་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་དང་སྦྱར་ན་མཐུན་ཆ་ཞིག་ཡོད་
པར་སྙམ།

ངོས་ཀྱིས་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་འདི་གཞིར་བཞག་ནས་ཝིན་མེས་བརྗོད་
པའི་གནད་དོན་ཞིག་གླེང་འདོད་བྱུང་བ་དང་། ཁོང་གིས་ཐ་སྙད་ཅིག་དང་དེའི་ནང་

དོན་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ནི་ཉ་རྒྱ་དང་ཉ་ལ་འདྲ་ཚུལ་བརྗོད་སོང་། ཐ་སྙད་དང་དེས་
བསྟན་བྱའི་ཆོས་གཉིས་ནི་གྲུབ་ཡོད་ཀྱང་། ང་ཚོས་ཆོས་ཤིག་གི་རང་བཞིན་ལ་

བརྟག་དཔྱད་བྱས་ནས་ཕར་བཙལ་ཚེ། ཆོས་དེ་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ངོ་བོ་
ཞིག་ཡོད་པ་རྙེད་རྒྱུ་མ་རེད། དེས་ན་ང་ཚོས་ཆོས་དེ་གྲུབ་མེད་པར་མཇུག་སྡོམ་འཇོག་དགོས་པ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན་མིན་ཞིང་། ཆོས་དེ་ནི་གྲུབ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། ཆོས་

84

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགདེ་གྲུབ་ཡོད་པའི་སྐད་ཆ་དང་། ཆོས་དེ་བཙལ་ན་རྙེད་ཀྱི་མེད་པའི་སྐད་ཆ་འདི་གཉིས་

ང་ཚོས་ཇི་ལྟར་གོ་བ་ལེན་དགོས་སམ། ཆོས་དེ་ནི་ཐ་སྙད་ཙམ་དང་། ཡང་ན་བཏགས་དོན་གྱི་ནུས་པའི་ངོས་ནས་གྲུབ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་རུང་། ང་ཚོས་གང་ཞིག་

བརྗོད་པ་ཙམ་གྱིས་ཆོས་དེ་དངོས་སུ་གྲུབ་པར་བྱས་པའང་མིན། འདི་རྙོག་འཛིང་ཆེ་
བའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། རྟོག་བཟོ་ཙམ་ཡིན་ན། ཆོས་དེ་ནི་ང་ཚོའི་འཆར་སྣང་ཙམ་དུ་འགྱུར་རྒྱུ་རེད། འོན་ཀྱང་། ཆོས་དེར་ཐ་སྙད་སྦྱར་བའི་ནུས་པ་ལ་མ་བརྟེན་པར་རང་
བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཤིག་མེད་པའང་བདེན་པ་ཡིན།
འདི་ལྟར་བརྗོད་པ་ནི་རང་སྣང་གང་དྲན་ཞིག་མིན།

ཝིན་མེ།༽ངའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ཡུལ་གྱི་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་དང་གནས་གཞི་

མེད་པ་གཉིས། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་དང་མྱོང་གྲུབ་ཀྱི་བདེན་དཔང་ལས་བྱུང་བའི་

དངོས་ཡོད་ཡིན་ཟེར་བ་ནི། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ལུགས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་འགྲེལ་
བཤད་ཆེས་དཀྱུས་མ་ཞིག་རེད། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་བརྗོད་འདོད་པའང་དེ་ཙམ་ཡིན་
ཞིང་། ཁོང་གིས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ་དངོས་ཡོད་ཡིན་ལུགས་ཀྱི་ཆོད་སེམས་ཤིག་བཟུང་མི་འདུག ཚན་རིག་པ་གཞན་གྱིས་རྣམ་གཞག་ལ་དངོས་ཡོད་ཡིན་

ལུགས་ཀྱི་ཆོད་སེམས་ཆེན་པོ་བཅངས་ནས་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་འགྲེལ་བཤད་ཅིག་
རྒྱག་སྲིད། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་ལ་མ་བརྟེན་པར་ཅི་ཡང་རང་བཞིན་གྱིས་
འགྲུབ་མི་ཐུབ་པར་བརྗོད་པ་ནི། དངོས་ཡོད་ཡིན་ལུགས་ཀྱི་ཆོད་སེམས་ཆེན་པོ་
ཞིག་གི་མཚོན་བྱེད་ཡིན་པ་དང་། གསར་བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་

ཚོད་ལྟས་དོན་སྤྱི་དེ་ཡོངས་སུ་དོར་མེད་པར་སྙམ།

85

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ ལོ་མང་པོར་ཚན་རིག་པ་ཚོ་དང་ལྷན་དུ་གོ་བསྡུར་བྱས་ནས་
ངོས་ལ་ཚོར་སྣང་ཞིག་བྱུང་བ་སྟེ། རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་གཙོས་
དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་བརྟག་དཔྱད་གཏོང་བའི་ཚན་རིག་གི་

བྱེད་ཐབས་ཕལ་ཆེ་བ་ནི། ནང་པ་ཚོས་དགག་བྱ་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྒྲུབ་ངག་གི་

བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་ཡོད་པ་དེར་གཙོ་བོར་ཕྱོགས་འདུག་པར་སྣང་། ང་ཚོས་དངོས་
གཟུགས་ལས་གྲུབ་པའི་སྣང་ཚུལ་གྱི་རྟེན་འབྲེལ་ལ་ཞིབ་ཏུ་ལྟ་སྐབས། རང་བཞིན་

གྱིས་གྲུབ་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཤིག་སྣང་ཚུལ་དེ་ཚོར་མེད་པ་མཐོང་ཐུབ་མོད། ཚན་རིག་གི་ནང་དུ་སྣང་ཚུལ་ནི་ཇི་ལྟར་གྲུབ་པའི་གནད་དོན་འདི་ལ་རྩད་ཞིབ་

ཤུགས་ཆེན་ཞིག་བྱས་མེད་པར་སྣང་། ནང་པའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་ནི། སྣང་

ཚུལ་གྲུབ་ལུགས་ཀྱི་གནད་དོན་འདི་གཙོ་བོར་བཟུང་ནས་བསྟན་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་།

ང་ཚོས་སྣང་ཚུལ་གྲུབ་ལུགས་ཀྱི་ཕྱོགས་འདི་རྟོགས་པར་བརྩོན་གྱི་ཡོད། དེ་ཡང་
དགག་བྱའི་སྒྲུབ་ངག་གི་བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་སྣང་ཚུལ་ཞིག་གི་གྲུབ་ཆ་

རྣམས་སོ་སོར་ཕྱེས་རྗེས། སྣང་ཚུལ་དེར་ངོ་བོ་ཅི་ཞིག་ལྷག་ཡོད་པར་དཔྱད་པ་
གཏོང་གི་ཡོད། གཞན་ཡང་ནང་དོན་རིག་པར་རྟེན་འབྱུང་ཞེས་པའི་ལྟ་བ་འདི་ལ་གོ་
བ་ལེན་ཚུལ་སྣ་ཚོགས་ཤིག་ཡོད།
གོང་གི་གླེང་མོལ་དུ་ནང་པའི་ལྟ་བ་གལ་ཆེན་ཁག་ཅིག་གླེང་ཡོད། ཏཱ་ལའི་བླ་

མ་མཆོག་གིས་མདོར་བསྡུས་ནས་གསུངས་པའི་སྟོང་ཉིད་དང་རྟེན་འབྱུང་གི་ལྟ་བ་
ནི། དུས་རབས་གཉིས་པའི་ནང་དུ་བྱོན་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་སྨྲ་

བ་མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་གསལ་མཛད་གནང་ཞིང་། ཁོང་གི་བརྩམས་ཆོས་གཙོ་བོ་

86

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཁག་གིས་དབུ་མ་པའི་ལྟ་བ་རྣམས་ཞིབ་ཚགས་པོར་བསྟན་ཡོད། དེང་དུས་ཀྱི་ནང་
པའི་མཁས་དབང་ཕོ་ལིས་༼Paul Williams༽གྲུབ་མཐའ་དབུ་མའི་སྐོར་ལ་འདི་

ལྟར་བརྗོད་འདུག “དབུ་མའི་གྲུབ་མཐའ་ནི་ཆོས་རྣམས་ཇི་བཞིན་དུ་རྟོགས་ཐབས་
ཤིག་རྩ་འཛུགས་བྱས་ཏེ། གོ་རྟོགས་དེ་གསལ་སྟོན་དང་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་པའི་སྒྲིག་
འཛུགས་དང་ལྡན་པའི་ལས་དོན་ཞིག་ཡིན།” མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་མངོན་པའི་
ལུགས་ཀྱི་དངོས་ཡོད་སྨྲ་བ་དང་། སེམས་ཙམ་པའི་སེམས་གཙོ་རིང་ལུགས་གཉིས་

ཀའི་སྐྱོན་ཆ་རྣམས་ཐེར་འདོན་བྱས་ནས་རང་གི་ལྟ་བའི་ལངས་ཕྱོགས་དར་སྤེལ་
གནང་ཞིང་། མཐའ་ལྷུང་གི་གྲུབ་མཐའ་དེ་གཉིས་ཀྱི་བར་མའི་ལངས་ཕྱོགས་སུ་ཤིན་
ཏུ་ཟབ་ཅིང་རྙོག་འཛིང་ཆེ་བའི་གྲུབ་མཐའ་དབུ་མ་གཏན་ལ་ཕབ་པ་རེད། དབུ་མའི་

རིགས་པ་ནི། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱིས་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་

སྐོར་ལ་དཔྱད་པ་གཏོང་སྤྱད་ཀྱི་རིགས་པ་ཕུལ་བྱུང་ཞིག་ཡིན་པའི་ངོས་འཛིན་དང་
གདེང་འཇོག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
གྲུབ་མཐའ་དབུ་མའི་ལྟ་བ་གཙོ་བོ་ནི། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ལ་ཀུན་
རྫོབ་དང་དོན་དམ་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་ངོས་ནས་རྟོག་དཔྱོད་བྱས་ཏཻ། སྣང་ཚུལ་ཞིག་

ལ་རྟེན་འབྱུང་གི་ལམ་ནས་གསལ་བཤད་བྱེད་པ་འདི་རེད། ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་

སྨྲ་བ་ཚོས་སྣང་ཚུལ་ཞིག་གི་མྱོང་གྲུབ་ལ་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱི་ཚོགས་པ་གཉིས་གླེང་བ་དང་།
གཅིག་ནི་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཕྱོགས་ནས་འབྱུང་ཞིང་། ཅིག་ཤོས་གང་ཟག་རང་ལ་སྣང་
བའི་ཆོས་དེའི་ཕྱོགས་ནས་འབྱུང་བར་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། རྟེན་འབྱུང་གི་ལྟ་བ་འདི་

གཞིར་བཞག་ན། ཐ་སྙད་དུ་གྲུབ་པའི་ཆོས་རྣམས་ནི་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱི་ཚོགས་པ་གཉིས་

87

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཀར་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་ལས། ཆོས་དེ་རྣམས་ལ་རང་རྐྱ་ཐུབ་པའི་དངོས་ཡོད་ཀྱི་
རྟེན་གཞི་ཞིག་མེད། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། ཆོས་མངོན་པའི་ལུགས་སུ་གཏོགས་པའི་དངོས་ཡོད་སྨྲ་བ་ཚོས་ང་ཚོར་མངོན་སུམ་དུ་ཅི་ཞིག་སྣང་བ་ནི། དངོས་ཡོད་གནས་
ལུགས་ཀྱི་གཞི་རྩའི་རང་བཞིན་ཞིག་མིན་པར་འདོད་པ་དང་། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཕྱིའི་
སྣང་ཚུལ་དེའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ནས་གྲུབ་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་གྲུབ་ཆ་མཐར་ཐུག་དེ་འཚོལ་གྱི་ཡོད། གྲུབ་ཆ་དེ་དག་ནི་གཞན་གང་གིས་ཀྱང་རྒྱུ་
རྐྱེན་མ་བྱས་པར་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད།
སྐབས་སུ་བབ་པའི་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་བརྗོད་གཞི་གཞན་ཞིག་ནི། ཝིན་མེས་
གླེང་བའི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོའི་མཉམ་ཞུགས་ཀྱི་གནད་དོན་དེ་ཡིན་ཞིང་། གཤམ་གྱི་
ཚན་པའི་ནང་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་ཨན་ཏྲོན་དང་ང་གཉིས་ལ་དྲི་བ་བཀོད་དེ།
ངེད་གཉིས་ཀྱིས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་མཁན་ཚན་རིག་པ་ནི་འཚོལ་གཞི་ལ་འབྲེལ་མེད་
མ་ཡིན་པར། མཉམ་ཞུགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་འཚོལ་གཞི་དེ་རྟོགས་མཁན་ཞིག་ཡིན་པའི་

སོ་སོའི་ལྟ་ཚུལ་གླེང་བ་ཡིན། ཚན་རིག་གིས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་དངོས་ཡོད་གནས་
ལུགས་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་པའི་འབད་པ་བྱེད་སྐབས། སྒྲ་རྟོག་གི་བྱེད་ལས་དེ་
ལེགས་པར་རྟོགས་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་དམ།

མཉམ་ཞུགས་ཀྱི་ཞིབ་ལྟ་དང་། རྟེན་འབྱུང་།
ཕེའར་ཏྲི།༽ ཨན་ཏྲོན་གྱིས་རང་གི་གཏམ་བཤད་དུ་དངོས་ཡོད་གནས་
ལུགས་ཀྱི་ང་ཚོའི་ཤེས་རྟོགས་ནི་དངོས་མེད་ཐོལ་བྱུང་ཞིག་ཡིན་པར་བརྗོད་སྐབས།
ཡུལ་གྱི་ཐོལ་བྱུང་ཞེས་པའི་ཚིག་འདི་བཀོལ་བས་ང་ལ་དང་བ་ཞིག་བསླངས་བྱུང་།

88

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགྋགོང་ས་མཆོག་གིས་མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་གསལ་མཛད་གནང་བའམ། རྟེན་
འབྱུང་གི་རྣམ་གཞག་ཏུ་ཡོད་པའི་དངོས་མེད་ཀྱི་དོན་སྤྱི་ལ་དགའ་མོས་གནང་གི་ཡོད་ཀྱང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གནས་རིམ་དུ་བྱུང་བ་སོ་སོ་ནི་ཐོལ་བྱུང་ཡིན་པའི་དོན་སྤྱི་
འདི་ལ་དགའ་མོས་གནང་གི་མེད་པར་སྣང་། ཁྱེད་ཀྱིས་རྒྱུ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་ཐོལ་
བྱུང་གི་དོན་སྤྱི་འདི་ལ་དགའ་མོས་མ་གནང་བ་ཡིན་ནམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ འདི་ནི་གཅིག་ལ་དགའ་མོས་བྱེད་པ་དང་། གཅིག་ལ་དགའ་

མོས་མ་བྱས་པའི་གནད་དོན་ཞིག་མ་རེད། ངོས་ཀྱིས་མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྟ་བ་དང་། འོད་རྡུལ་ནི་དངོས་མེད་ཡིན་པའི་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ལྟ་ཚུལ་
བར་ལ་མཐུན་ཆོས་ཁག་ཅིག་མཐོང་བྱུང་། འོན་ཀྱང་། ངོས་ཀྱིས་ཡུལ་གྱི་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་དེར་དགའ་མོས་མི་བྱེད་པ་དེ་འདྲ་མིན་ལ། ངོས་ཀྱི་ཚོར་སྣང་ཞིག་ལ།

ཚན་རིག་གིས་ཞིབ་འཇུག་རྒྱུན་འཁྱོངས་བྱས་ན། ཡུལ་གྱི་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་
འདི་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཞིག་རྙེད་སྲིད་ཀྱི་རེད། གཅིག་བྱས་ན། ཐོལ་བྱུང་ནི་ཡུལ་གྱི་
དངོས་ཡོད་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཡིན་པ་ལས་དེར་གསལ་བཤད་ཅི་ཡང་བྱེད་རྒྱུ་མེད་
པའི་ཞིང་ཁམས་ཤིག་ཡོད་སྲིད་མོད། ངོས་ཀྱིས་གོང་དུ་འདིའི་སྐོར་ལ་ཅི་ཡང་མ་

བཤད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། འདི་དང་གྲུབ་མཐའ་དབུ་མའི་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བའི་བར་ལ་

མཐུན་ཆ་ཞིག་ཧ་ལམ་མེད་པར་སྙམ་པས་ཡིན།

ཨ་ཐོར།༽ བདག་གིས་ཝིན་མེའི་བརྗོད་དོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་སྲིད་པའི་

དཔྱད་བརྗོད་ཐུང་ངུ་ཞིག་ཁ་སྣོན་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན། ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་དང་འདྲ་

བར་དངོས་ཁམས་རིག་པ་ལའང་གྲུབ་མཐའ་འདྲ་མིན་ཡོད་ནའང་། ཚན་རིག་པ་ཚང་

89

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགམས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་བདེན་དོན་ལ་མོས་མཐུན་བྱེད་བཞིན། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་
ལྟའི་གྲུབ་དོན་གྱི་སྐོར་ལ་ཉམས་ཞིབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེ་མཚུངས་ཚན་རིག་པ་ཚང་མས་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་གཞི་རྩའི་རྩིས་རིག་གི་རྣམ་གཞག་སྐོར་
ལའང་མོས་མཐུན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། རྣམ་གཞག་འདི་ལ་འགྲེལ་བཤད་སྣ་
ཚོགས་ཤིག་ཡོད་པ་དང་། ད་ནངས་སྔ་དྲོར་ཨན་ཏྲོན་གྱིས་ྋགོང་ས་མཆོག་ལ་གསལ་བཤད་བྱས་པའི་འགྲེལ་བཤད་ནི། བདེན་འཛིན་དང་འདོད་ཚུལ་སོགས་
ཀྱིས་ཧ་ལམ་མ་སྤྲས་པའི་འགྲེལ་བཤད་ཆེས་དཀྱུས་མ་ཞིག་ཡིན། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་
བློ་སྐྱེད་གསར་པ་འབྱུང་བའི་རེ་བའི་ཀློང་ནས་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་སྣང་

ཚུལ་དང་། དེའི་འགྲོས་རིམ། ད་དུང་དེ་འབྲེལ་གྱི་རྩིས་རིག་བཅས་ངོས་འཛིན་བྱས་ནས་གཞན་ཐམས་ཅད་ཟུར་དུ་བསྐྱུར་ཡོད།
བྱེད་སྟངས་འདི་ནི་ནེ་ལི་སི་བྷོར་ནས་མར་དར་བའི་རླབས་ཆེན་གྱི་སྲོལ་
རྒྱུན་ཞིག་ཡིན་ནའང་། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཚོགས་སྡེ་རུ་ཚན་རིག་པ་

ཉུང་ཤོས་ཤིག་གི་ལངས་ཕྱོགས་ཆགས་ཡོད། ཚན་རིག་པ་དེ་ཚོ་ནི་གཞན་ལས་

ཁྱད་དུ་འཕགས་པ་ཤ་སྟག་ཡིན་ཡང་གྲངས་ཀ་ཉུང་ངུ་ཞིག་ལས་མེད། གྲུབ་མཐའ་
གཞན་ཡང་ཡོད་པའི་ཁྲོད་ནས་ཚན་རིག་པ་ཁག་ཅིག་གིས་འོད་རྡུལ་ནི། བགྲོད་ལམ་
བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ཏུ་སོང་ནས་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་ཀྱི་སྟེང་དུ་ཟགས་ཏེ། བྱུང་བ་བྱེ་བྲག་
པ་ཞིག་ལ་རྒྱུ་རྐྱེན་བྱེད་པ་སོགས་ཇི་ལྟར་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་
རྒྱས་པ་ཞིག་རྒྱག་གི་ཡོད། ཁོ་ཚོས་འོད་རྡུལ་གྱི་བྱུང་རིམ་སྐད་ཅིག་ཐམས་ཅད་ལ་

འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་པ་དང་། བྷོད་མི་ནི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་

90

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཞིང་། ཁོང་གི་བསམ་ཚུལ་ལ། ནེ་ལི་སི་བྷོར་གྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི་གཟི་བརྗིད་ལ་བརྟེན་
ནས་རང་གི་སྐབས་ཐོག་གི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཚོར་རང་གི་ལྟ་བ་ཁས་ལེན་
བྱེད་དུ་བཅུག་ཡོད། གྲུབ་མཐའ་འདི་གཉིས་ནི་མཐའ་ལྷུང་གི་ལངས་ཕྱོགས་གཉིས་
ཡིན་པ་དང་། ང་ཚོས་འདིར་གླེང་མི་དགོས་པའི་ལངས་ཕྱོགས་བར་མ་ཡང་ད་དུང་
མང་།

དེ་ལྟ་ནའང་། བདག་གི་གོ་རྟོགས་གཞིར་བཞག་ན། ལངས་ཕྱོགས་དེ་དག་
ཚང་མའི་དཔེ་གཟུགས་ནང་ཨན་ཏྲོན་གྱིས་ནན་ཏན་དུ་གླེང་བའི་རྩ་བའི་གནད་དོན་
ཞིག་སྟེ། ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་འདི་འདུས་ཡོད། གནད་དོན་འདི་ནི་དཔེ་གཟུགས་
དེ་ཚོའི་གྲུབ་ཆ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་ཡིན་དགོས་པར་མ་ཟད། འདྲེས་འཛིངས་དང་
གནས་གཞི་མེད་པའི་དོན་སྤྱི་ཡང་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་གྲུབ་ཆ་ཆགས་ཡོད། གནས་
གཞི་མེད་པའི་དོན་སྤྱི་ཞེས་པ་ནི། འབྱུང་ཁུངས་གཅིག་ལས་བྱུང་བའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་
གཉིས་ལ་གནས་གཅིག་ཏུ་མ་ངེས་པའི་རང་བཞིན་ཁྱད་མཚར་བ་ཞིག་ཡོད་པར་གོ་
དགོས། བྷོད་མིས་ཐོལ་བྱུང་དང་། འདྲེས་འཛིངས་སམ་གནས་གཞི་མེད་པའི་དོན་
སྤྱི་སོགས་རང་གི་རྣམ་གཞག་ཏུ་བཅུག་ཡོད་ཀྱང་། ཁོང་གི་འཇུག་སྟངས་དེ་ནི་ད་

དུང་ཡང་ལྐོག་གྱུར་གྱི་གནས་ཤིག་ཆགས་ཡོད། ཁོང་གིས་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་
ནི་འོད་རྡུལ་གྲ་སྒྲིག་བྱེད་པའི་ཐོག་ལ་སྦྱར་ཡོད་དེ། འོད་རྡུལ་ཞིག་ཐོལ་བྱུང་དུ་གྲ་
སྒྲིག་བྱས་རྗེས། འོད་རྡུལ་དེར་བགྲོད་ལམ་གསལ་པོ་ཞིག་གྲུབ་ཡོད་ཀྱང་། འོད་རྡུལ་དེ་གནས་གང་ཞིག་ནས་བགྲོད་འགོ་རྩོམ་མིན་ཡོངས་སུ་སྟེས་དབང་ཡིན། བྷོད་མིས་

ད་དུང་གནས་གཞི་མེད་པའི་དོན་སྤྱི་ཡང་རང་གི་རྣམ་གཞག་ཏུ་འདུས་པར་བྱས་

91

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཤིང་། ཁོང་གིས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ནུས་པ་ཞེས་ཟེར་བའི་ནུས་ཤུགས་ཀྱི་རིགས་ཤིག་ལ་

བརྟེན་ནས་དོན་སྤྱི་དེར་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད། དེ་ཡང་འདྲེས་འཛིངས་སུ་གྱུར་
པའི་ཆོས་གཉིས་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ནུས་ཤུགས་ཤིག་གི་ནང་བཏུམས་ཡོད་པ་དང་།
དེའི་ཕྱིར་ང་ཚོས་ཆོས་གཅིག་སྒུལ་ན་ཆོས་གཞན་དེའང་འགུལ་གྱི་ཡོད། འདི་ནི་

ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྒྱུ་འབྲས་ཤིག་ཡིན་པ་ལས་བརྡ་རྟགས་ཤིག་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཕྱོགས་
གཅིག་ནས་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ལ་འབྱོར་བའི་དོན་མིན། འདི་ལྟར་བྷོད་མིས་རྡུལ་ཕྲ་
རབ་གཉིས་ཕན་ཚུན་ཇི་ལྟར་འབྲེལ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་ཅིག་བྱས་

ཡོད། འོན་ཀྱང་། གནས་གཞི་མེད་པའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་འདི་ནི། ང་ཚོའི་རྒྱུན་
འཇགས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་དང་མི་མཐུན་ཞིང་། ངའི་བརྗོད་དོན་སྙིང་པོ་ནི། གྲུབ་མཐའ་
གང་ཞིག་གི་འགྲེལ་བཤད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་ཡང་། གནས་གཞི་མེད་པའི་དོན་སྤྱི་
དང་། ཐོལ་བྱུང་གི་ཁྱད་ཆོས་གཉིས་ལ་རྟག་ཏུ་གསལ་བཤད་བྱེད་དགོས་པ་འདི་
ཡིན།

བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་གཉིས་ཀའི་བར་གྱི་སྐབས་འགྲིག་ལ་བརྟེན་ནས་གོ་རིམ་

བྱུང་ཚུལ་ནི། བདག་གིས་ནན་ཏན་དུ་གླེང་འདོད་པའི་གནད་དོན་གལ་ཆེན་གཞན་
ཞིག་ཡིན། གལ་སྲིད་ང་ཚོས་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་གཅིག་ལ་བལྟས་ནས་གཞན་དེ་སྣང་
མེད་དུ་བཏང་ཚེ། ཐོལ་བྱུང་གི་ཐག་སྒྲ་ཞིག་ང་ཚོས་ཐོས་རྒྱུ་རེད། འོན་ཀྱང་། ང་ཚོས་
ཕྱི་ལ་གོམ་གང་སྤོས་ནས་གཉིས་ཀར་ཞིབ་ལྟ་བྱས་ཚེ། གོ་རིམ་ཞིག་ང་ཚོར་སྣང་གི་
ཡོད། འདི་ནི་ཡ་མཚར་བའི་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཕལ་ཆེར་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོའི་ལྟ་སྟངས་ཀྱི་ངོས་ནས་གོ་རིམ་དེ་

92

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་སྲིད་དེ། བྱུང་བ་གཉིས་ལྷན་དུ་མཐོང་མཁན་ནི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་རང་
ཉིད་ཡིན།

ཨ་ཐོར།༽བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་གཉིས་ལ་དོ་སྣང་བྱས་པའི་ལས་ཀྱིས་གོ་རིམ་

ནི་སྣང་ཚུལ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་བར་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་པ་དང་། གལ་སྲིད་དོ་སྣང་དེ་
བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་ཚོད་འཛིན་བྱས་ན། འོད་རྡུལ་གྱི་བྱུང་བ་ནི་ཐོལ་
བྱུང་དུ་སྣང་གི་ཡོད།
ཨན་ཏྲོན།༽ང་ཚོས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་གནས་སྟངས་འདི་ནས་ཕྱིར་དབྱུང་ཐུབ་
པ་དང་། ཚན་རིག་པ་ཞིག་གིས་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་གཉིས་འོད་རྡུལ་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་
དང་ཐག་རིང་བའི་སར་བཞག་ནས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་འདི་བྱེད་ཆོག ཚན་རིག་པ་
གཅིག་གིས་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་གཅིག་གི་འོད་རྡུལ་གྱི་བྱུང་བ་དེ་ག་དུས་བྱུང་བ་དང་། དེའི་རྗེས་འབྲས་སོགས་ཡིག་ཐོག་ཏུ་འགོད་ཅིང་། ས་ཆ་གཞན་ཞིག་ན་ཚན་རིག་པ་
གཞན་ཞིག་གིས་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་གཞན་དེའི་འབྲས་བུ་རྣམས་མར་འགོད་ཆོག ཁོ་
ཚོས་སོ་སོའི་ཕྱོགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཡིག་ཐོག་ཏུ་འགོད་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་། དེ་གཉིས་ལྷན་

དུ་མ་བཞག་ཚེ་གོ་རྒྱུ་ཅི་ཡང་མེད། ཁོ་ཚོ་ལྷན་དུ་འཛོམས་ནས་ཕན་ཚུན་གྱི་འབྲས་
བུ་རྣམས་ཞིབ་བསྡུར་བྱེད་སྐབས། འབྲས་བུ་དེ་ཚོའི་བར་ལ་འབྲེལ་བ་དང་བ་འདྲེན་
པ་ཞིག་ཡོད་པ་མཐོང་གི་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འོན་ཀྱང་། ད་དུང་ཡང་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་ཡོད་པ་དང་། འོད་རྡུལ་གྱི་བྱུང་བའི་གོ་རིམ་གྱི་སྣང་ཚུལ་དེ་ནི། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་ཁོ་ཚོས་ཡིག་ཐོག་ཏུ་བཀོད་པའི་འབྲས་བུ་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་འདུག ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་གཅིག་དང་དུ་མ་

93

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཡོད་པ་ལ་ཁྱད་པར་མེད་ཅིང་། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་ཞིག་ལས་དེར་དོན་དངོས་སུ་ཞུགས་
ནས་འབྲས་བུ་གཉིས་ཞིབ་བསྡུར་བྱས་པ་མ་ཡིན་ནམ།

ཨན་ཏྲོན།༽འོན་ཀྱང་། ཞིབ་ལྟ་དེ་ནི་ཕྱིས་སུའང་འབྱུང་ཆོག་པ་དང་། ཚན་
རིག་པ་ཞིག་གིས་ཟིན་བྲིས་སུ་བཏབ་པའི་འབྲས་བུ་རྣམས་ལྕགས་སྒམ་ཞིག་ཏུ་

བཅུག་སྟེ། ལོ་གཅིག་གི་རྗེས་ཕྱིར་བླངས་ནས་དེར་བལྟ་ཆོག་གི་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽བཞད་མོ་དང་བཅས་པའི་སྒོ་ནས ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་ནི་

མངོན་སུམ་དུ་འཛིན་མཁན་ཞིག་ཡིན་མི་དགོས་ལ། སྒྲ་རྟོག་སྦྱོར་མཁན་དང་།
རྟོགས་མཁན་ཡང་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཆོག གོ་རིམ་གྱི་དོན་སྤྱི་ནི་གང་
ཟག་ཅིག་གིས་འབྲས་བུ་དེ་དག་ལ་བལྟས་ནས་སྣང་ཚུལ་དེ་དག་ལ་གོ་རིམ་ཞིག་
འདུག་སྙམ་པའི་རྟོག་པ་ཞིག་སྐྱེས་པ་ལ་མ་བརྟེན་པར་གྲུབ་མི་སྲིད། སྒྲ་རྟོག་སྦྱོར་
མཁན་དང་རྟོགས་མཁན་ལྟ་བུ་ཞིག་མེད་པར། གོ་རིམ་དེ་ཡོད་པར་འགྱུར་གྱི་མ་
རེད།
ཨན་ཏྲོན།༽ཤེས་ལྡན་ཞིག་གིས་འབྲས་བུའི་ཆ་ཤས་གཅིག་ལ་བལྟས་ན།
གོ་རིམ་དེ་སྣང་གི་མ་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽གང་ཟག་འདིས་གོ་རིམ་དེ་མ་མཐོང་བ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་གོ་
རིམ་དེ་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་ནམ།

ཨ་ཐོར།༽འདི་ནི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་གནད་དོན་ཞིག་རེད། ངའི་ལྟ་ཚུལ་ཡིན་

ན་གོ་རིམ་དེ་གྲུབ་ཡོད་པ་དང་། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་ཕལ་ཆེར་གོ་རིམ་དེ་གྲུབ་མེད་པར་
བརྗོད་སྲིད་ཀྱང་། བདག་གིས་ཁོང་གི་ཚབ་ཏུ་སྐད་ཆ་བཤད་མི་ཐུབ།

94

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽གོ་རིམ་གྱི་དོན་དེ་ནི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོའམ་རྟོགས་མཁན་ཞིག་

ལ་བརྟེན་ཡོད་པར་མ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་ཡོངས་སུ་ཡུལ་གྱི་ངོས་ནས་གྲུབ་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་སྟེ། ཡུལ་ཅན་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ལ་གཏན་ནས་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་ཁྱད་ཆོས་
ཤིག་ཡིན་ནམ།

ཨ་ཐོར།༽ང་ཚོ་ནི་དངོས་སུ་གྲུབ་པ་གང་དང་། རྟོགས་རུང་བ་གང་ཞིག་ཡིན་

པའི་བར་གྱི་ཁྱད་པར་ལ་ཁ་ཕྱོགས་འདུག ཆོས་གང་ཞིག་གྲུབ་ཡོད་པ་དང་། ཡང་ན་ཆོས་གང་ཞིག་གྲུབ་མེད་པ་གཉིས་རེད། འོན་ཀྱང་། མཚམས་རེར་ང་ཚོར་རྣམ་
གྲངས་འདི་གཉིས་ལས་ཀྱང་མང་བ་ཡོད་ཆོག ཨ་རི་སི་ཏྲོ་ཏྲལ་༼Aristotle༽གྱི་
རྗེས་སུ་འབྲང་ཚེ། ཆོས་གང་ཞིག་དངོས་སུ་གྲུབ་མེད་ཀྱང་། འགྲུབ་པའི་ནུས་པ་ཡོད་
པའི་རྣམ་གྲངས་ཤིག་ཀྱང་ཡོད། བདག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། གོ་རིམ་དེ་ནི་འགྲུབ་པའི་ནུས་
པའི་ངོ་བོར་གནས་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། ཡིན་ཡང་། གང་ཟག་ཅིག་གི་བློ་ལ་མ་བརྟེན་
པར་གོ་རིམ་དེ་དངོས་སུ་རྟོགས་མི་ཐུབ། འདི་ལྟར་བདག་གིས་གོ་རིམ་དང་ལྡན་པའི་

འཇིག་རྟེན་ཞིག་ཡོད་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད།
ཨན་ཏྲོན།༽ སྨ་ར་ལྡན་པའི་ངོ་གདོང་ལ་འཛུམ་ཞིག་མངོན་བཞིན། ཨ་ཐོར་
ཁྱེད་ཀྱིས་ངའི་ལྟ་ཚུལ་གྱི་སྐོར་ལ་གང་ཞིག་བརྗོད་པ་དེར་བདག་གིས་མོས་མཐུན་
བྱེད་ཀྱི་མེད། བདག་གིས་སླར་ཡང་དྲི་བ་ཞིག་འགོད་རྒྱུ་ཡིན། དཔེར་ན། སྤྲེའུ་
གཉིས་ཀྱིས་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་ལ་རྩེད་མོ་རྩེ་བ་དང་། འོད་རྡུལ་ཞིག་དེ་གཉིས་

བརྒྱུད་ནས་སོང་ན། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་སོ་སོས་འོད་རྡུལ་དེ་སོང་བའི་དུས་

སོགས་རང་འགུལ་གྱིས་ཟིན་བྲིས་སུ་འདེབས་ཤིང་། དེ་ནས་ཅུང་ཙམ་འགོར་རྗེས་

95

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཁྱེད་ཀྱིས་ཟིན་བྲིས་དེ་གཉིས་ལྷན་དུ་བཞག་ཚེ། གོ་རིམ་ཞིག་དེ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་
ཡོད་པར་མཐོང་ཐུབ། གོ་རིམ་འདི་ནི་དེར་སུ་ཞིག་གིས་ཁྱེར་ཡོང་བ་ཡིན་ནམ། ཁྱེར་
ཡོང་མཁན་ནི་སྤྲེའུ་དེ་གཉིས་རེད་དམ། ཡང་ན་ཟིན་བྲིས་དེ་གཉིས་ལྷན་དུ་འཇོག་
མཁན་ཡིན་ནམ། གོ་རིམ་འདི་ནི་གང་ཞིག་ནས་ཡོང་ངམ། ཕྱོགས་ངེས་ཅན་ཞིག་

ནས་བརྗོད་ན། གོ་རིམ་འདི་ནི་ཟིན་བྲིས་ཀྱི་སྟེང་དུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། མཉམ་

གཤིབ་ཏུ་བཞག་པའི་ཟིན་བྲིས་དེ་གཉིས་ཀྱིས་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་

འབྲེལ་བ་ཁྱད་མཚར་བ་ཞིག་སྟོན་རྒྱུ་རེད།
འཇོར་ཇི།༽ བདག་གིས་འདིར་རང་གི་བསམ་ཚུལ་ཞིག་གླེང་ན་འགྲིག་
གམ། ང་ཚོས་འདིར་གོ་རིམ་གྱི་སྐོར་ལ་རྩོད་གླེང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་། འདི་ནི་གཞི་

རྩའི་གནད་འགག་ཅིག་མ་རེད། ངས་འདིར་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཅུང་མ་འདྲ་བ་ཞིག་
གི་སྐོར་བརྗོད་འདོད་པ་འདི་སྟེ། འོད་རྡུལ་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་གཅིག་དང་བརྡ་སྟོན་ཡོ་
ཆས་གཉིས་ཡོད་ལ། ཚན་རིག་པ་ཞིག་གིས་དྲིལ་བུ་ཞིག་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་དེ་
གཉིས་ཀྱི་སྟེང་དུ་བཏགས་ཤིང་། བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་གཉིས་ཀ་ནས་ཐག་སྒྲ་ཞིག་དུས་

མཉམ་དུ་བྱུང་ན་དྲིལ་སྒྲ་གྲག་ཀྱང་། དུས་མཉམ་དུ་ཐག་སྒྲ་མ་བྱུང་ན་དྲིལ་སྒྲ་གྲག་གི་

མེད། དྲིལ་སྒྲ་གྲག་ཡོད་དམ་ཞེས་པ་ནི་དྲི་བ་ཁོ་ན་དེ་ཡིན་ཞིང་། དྲིལ་སྒྲ་གྲག་མ་གྲག་
དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ལས། གོ་རིམ་ཡོད་མེད་གང་ལའང་དྲི་བ་དེ་འབྲེལ་བ་མེད། མཚམས་ཤིག་ཏུ་དྲིལ་སྒྲ་གྲག་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་། དྲིལ་སྒྲ་ནི་ང་ཚོའི་དམིགས་གཏད་

ཆགས་ཡོད། གོ་རིམ་ཡོད་མེད་ནི་ང་ཚོའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་། དྲིལ་སྒྲ་
གྲག་ཡོད་མེད་ནི་དྲི་བ་གཞན་ཞིག་ཡིན།

96

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འོན་ཀྱང་། དྲིལ་སྒྲ་གྲག་པ་ནི་རླབས་རྒྱུན་གྱི་སྣེ་འགྱུར་དང་
འབྲེལ་བ་ཡོད་ལ། འདི་ནི་གོ་རིམ་གྱི་གནད་དོན་དེའི་འབྱུང་ཁུངས་རེད། དྲིལ་སྒྲ་
གྲག་པ་ཙམ་གཅིག་པུ་མིན་ལ། སྣེ་འགྱུར་དང་དྲིལ་སྒྲ་གྲག་པའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་
དེའི་ནང་། གང་ཟག་ཅིག་གིས་གནས་སྟངས་དེར་ཞིབ་ལྟ་བྱས་ནས་གོ་རིམ་ཞིག་
འདུག་སྙམ་པའི་རྟོག་པ་ཞིག་སྐྱེས་པའང་འདུས་ཡོད།
འཇོར་ཇི།༽དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ཞིང་། དྲིལ་སྒྲ་གྲག་པ་ཡོད་པ་ཙམ་རེད།
ཨ་ཐོར།༽དེ་རེད་ཀྱང་། དྲིལ་སྒྲ་གྲག་པ་ནི་མཉམ་གཤིབ་ཏུ་བཞག་ཡོད་པའི་
སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་དང་འབྲེལ་བའི་སྒོ་ནས་བྱུང་ཡོད།
འཇོར་ཇི།༽དེ་རེད་མོད། འདི་ནི་འཕྲུལ་ཆས་ཤིག་གིས་ཀྱང་བྱེད་ཆོག་པ་
དང་། དཔེར་ན། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་སྐར་མ་བཅུའི་ནང་འཕྲུལ་ཆས་ཆུང་ངུ་ཞིག་བསྒྲིགས་

ནས་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་དེ་གཉིས་དང་མཐུད་ཆོག འོད་རྡུལ་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་དེ་
གཉིས་བརྒྱུད་ནས་དུས་མཉམ་དུ་སོང་ན། འཕྲུལ་ཆས་དེ་ལས་དྲིལ་སྒྲ་ཞིག་འབྱུང་
གི་རེད། ང་ཚོས་འཕྲུལ་ཆས་འདི་ལྟ་བུར་སྐབས་འགྲིག་རྩིས་མཁན་ཟེར་ཆོགཨ་ཐོར།༽འོན་ཀྱང་། རྒྱབ་ལྗོངས་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་ནང་དུ་མ་བཞག་ཚེ། དྲིལ་
སྒྲ་དེར་གོ་རྒྱུ་ཅི་ཡང་མེད་ལ། སྤྲེའུ་འགའ་ཡིས་དྲིལ་བུ་དེར་གཞུས་པ་དང་གཅིག་

མཚུངས་རེད། དགོད་སྒྲ་མར་འཇགས་རྗེས་བདག་གིས་མུ་མཐུད་པ་ཡིན། ང་ཚོས་
བསམ་གཞིག་བྱ་དགོས་པའི་གནད་དོན་འབྱུང་ས་གཅིག་ནི། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་བྱེ་
བྲག་པ་ཞིག་གི་གྲུབ་དོན་ལ་གོ་དོན་ཞིག་སྦྱོར་བའི་གནད་དོན་འདི་ཡིན་ཞིང་། འདི་

ལ་མཚོན་ན་ཤེས་ལྡན་ཞིག་དགོས་རྒྱུ་རེད། དེ་མཚུངས་འཕྲུལ་ཆས་ཤིག་གིས་རང་

97

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའགུལ་གྱིས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་འབྲས་བུ་ཟིན་བྲིས་སུ་བཏབ་པར་མཚོན་ནའང་།
འབྲས་བུ་དེའི་གོ་དོན་ནི་གང་ཟག་ཅིག་གིས་སྣང་ཚུལ་དེ་མཐོང་ནས་དེའི་སྐོར་ལ་ལྟ་
ཚུལ་ཞིག་འཛིན་པ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད།
ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ལུགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དེ་ནི་ཡོངས་སུ་ཡུལ་ཅན་གྱི་རང་
བཞིན་ཞིག་ཡིན་མིན་གྱི་གནད་དོན་འདི་བདག་གིས་ནན་ཏན་དུ་གླེང་ན་འདོད་བྱུང་།
ང་ཚོས་འབྲེལ་བ་དེའི་རིགས་ཡུལ་ཅན་གྱི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་པར་བསམ་པའི་རྒྱུ་
མཚན་གཅིག་ནི། གལ་སྲིད་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་བདེན་དོན་འདི་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ནས་
འཕྲུལ་ཆས་ཤིག་གསར་བཟོ་བྱེད་ཐུབ་ན། ང་ཚོས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་འདྲེས་འཛིངས་དེས་ཡུལ་གྱི་ངོས་ནས་ཐོལ་བྱུང་དུ་རྩོལ་བ་བྱེད་པར་སེམས་ཆོག ང་ཚོས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་འདྲེས་འཛིངས་ལ་ཁ་ལོ་བསྒྱུར་ནས་ལས་ཀར་བཀོལ་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་དམ་ཞེ་ན་བཀོལ་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། འདི་ནི་རྣམ་དཔྱོད་དང་ལྟ་གྲུབ་ལ་འབྲེལ་བ་ཅི་ཡང་མེད་པའི་དྲི་
བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། སྐབས་འགྲིག་གི་བྱུང་བ་རྣམས་ཟིན་བྲིས་སུ་འདེབས་པར་བརྟེན་
ཡོད་པའི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གློག་ཀླད་གསར་པ་ཞིག་འཆར་འགོད་བྱས་ཡོད། གློག་ཀླད་འདིའི་རིགས་ནི་རང་གི་གྲུབ་སྟངས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གནས་གཞི་མེད་པའི་

དོན་སྤྱི་དང་། འདྲེས་འཛིངས་ལ་བརྟེན་ཡོད་པའི་ནུས་ཤུགས་ཆེ་བའི་འཕྲུལ་ཆས་

ཤིག་ཡིན། བདག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། འཕྲུལ་ལས་འདིས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཀྱོགས་མཚམས་
ཤིག་མཚོན་ཐུབ་ཀྱི་རེད། ད་ལྟ་ཡོད་པའི་འཕྲུལ་ཆས་ཐམས་ཅད་ནི། སྔ་རབས་ཀྱི་
དངོས་ཁམས་རིག་པ་གཞིར་བཞག་ནས་གྲུབ་ཅིང་། འཕྲུལ་ཆས་དེ་ཐམས་ཅད་ཆུ་
ཚོད་ལྟར་བསྒྲིགས་ཡོད་པ་དང་། དོན་ངོ་མར་ཁྱེད་རང་གཞོན་དུས་གཏོར་བསྒྲིགས་

98

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགནང་བའི་ཆུ་ཚོད་ལྟ་བུ་རེད། འོན་ཀྱང་། འཕྲུལ་ཆས་ཀྱི་རིགས་གསར་པ་འདིས་

གསར་བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་རྩ་དོན་གཞིར་བཞག་གིས་རྩོལ་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་འདྲེས་འཛིངས་དང་གནས་གཞི་མེད་པའི་དོན་སྤྱི་གཞིར་བཞག་གིས་

རྩོལ་བ་བྱེད་པའི་འཕྲུལ་ཆས་ཤིག་ཡོད་ན། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་ནི་ཡུལ་ཅན་གྱི་
ངོས་ནས་འཇིག་རྟེན་ལ་བཟུང་བའི་འདུ་ཤེས་ཙམ་མ་ཡིན་པར། འཇིག་རྟེན་ནི་ཡུལ་

གྱི་ངོས་ནས་དོན་དངོས་སུ་དེ་ལྟར་གྲུབ་ཡོད་པའི་བདེན་དཔང་ཞིག་ཡིན།

འཇོར་ཇི།༽གོང་དུ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཐོལ་བྱུང་དང་། ཡུལ་གྱི་ཐོལ་བྱུང་བར་གྱི་ཁྱད་པར་སྐོར་ལ་དྲི་བ་ཞིག་བཀོད་སོང་། ང་ཚོས་འདི་གཉིས་ཡོངས་སུ་
ཐ་དད་ཡིན་པར་རྟོགས་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ཡུལ་ཅན་གྱི་ཐོལ་བྱུང་ནི་མ་རིག་པ་

ཡིན། དེ་ཡང་རྒྱུ་མཚན་ནི་ང་ཚོས་ཡོད་ཚད་རྟོགས་མི་ཐུབ་པ་དང་། ང་ཚོས་ཆོས་
རྣམས་ཀྱི་བྱུང་རིམ་ངོས་འཛིན་བྱེད་མི་ཐུབ་པར་མ་ཟད། ཅི་ཞིག་འབྱུང་བར་སྔོན་
དཔག་ཀྱང་ཡང་དག་ཅིག་བྱེད་མི་ཐུབ། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཞིབ་

འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་ཡུལ་གྱི་ཐོལ་བྱུང་ལ་མཚོན་ན། དེ་ལྟར་དུ་བྱུང་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་རྩ་བ་ནས་མེད་པ་དང་། ང་ཚོས་དེ་ཚོར་འགྲེལ་བཤད་ཅིག་

རྒྱག་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད། ཨན་ཏྲོན་ལགས། ཁྱེད་ཀྱིས་ཡུལ་གྱི་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་
འདི་གྲུབ་ཡོད་པའི་བདེན་དཔང་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་རོགས།
ཨན་ཏྲོན།༽ཕན་ཚུན་དམ་པོར་འབྲེལ་བའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་གཉིས་ཀྱི་གནས་
སྟངས་ལ་མཚོན་ན། རྡུལ་ཕྲ་རབ་རེ་རེས་ཅི་ཞིག་བྱེད་པ་ནི་རྒྱུ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་བྱུང་
བ་ཡིན་པའི་གསལ་བཤད་ཀྱི་དཔེ་གཟུགས་ཤིག་བཞེངས་སྐྲུན་བྱས་ན། སྣེ་འགྱུར་

99

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགཏོང་ཆས་གཉིས་ཀ་མཉམ་གཤིབ་ཏུ་བཞག་མེད་དུས་དཔེ་གཟུགས་དེས་རྡུལ་ཕྲ་
རབ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལ་ང་ཚོའི་ཞིབ་ལྟ་དང་མ་འདྲ་བའི་སྔོན་དཔག་ཅིག་བྱེད་ཀྱི་
ཡོད། འདི་ནི་ང་ཚོར་ཡོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གཙོ་བོ་དེ་ཡིན་ཞིང་། རྡུལ་ཕྲ་རབ་གསུམ་

གྱི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། རྒྱུ་མཚན་འདི་ནི་ད་དུང་ཇེ་བརྟན་དུ་འགྲོ་རྒྱུ་རེད། དེ་ལྟ་
ནའང་། ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྒོ་ནས་འཇིག་རྟེན་རྟོགས་ཐབས་
གཞན་ཞིག་ཡོད་པའང་ངས་བརྗོད་འདོད་བྱུང་། དེ་ནི་འཇིག་རྟེན་ཧྲིལ་པོ་སྔ་མོ་ནས་
རྒྱུ་རྐྱེན་གྱིས་ཡོངས་སུ་གཏན་ཁེལ་བའི་རང་བཞིན་དུ་རྟོགས་པ་འདི་ཡིན་ཞིང་།

ངའི་བྱ་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་ཐེ་བའི་འཇིག་རྟེན་ཧྲིལ་པོ་སྔ་མོ་ནས་རྒྱུ་འབྲས་ཆོས་ཉིད་

ཀྱིས་ཡོངས་སུ་གཏན་ཁེལ་ཡོད་ཚེ། ཐོལ་བྱུང་གི་དཀའ་རྙོག་འདི་འབྱུང་གི་མ་རེད།
འདིའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཞིག་འདེམས་སྒྲུག་བྱེད་པའི་ངའི་བྱ་སྤྱོད་
ཐམས་ཅད་སྔ་མོ་ནས་གཏན་ཁེལ་ཡོད་པས་ཡིན་ཞིང་། འོད་རྡུལ་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་
དང་། འོད་རྡུལ་གཉིས་ཀས་ང་ཚོས་ཅི་ཞིག་ལ་ཚད་འཇལ་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་པ་སྔ་མོ་
ནས་ཤེས་ཡོད་པ་སོགས་རེད།

གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བའི་ལུགས།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འཇིག་རྟེན་ཧྲིལ་པོའི་འཕེལ་རིམ་ནི་རང་གི་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱི་ངོས་
ནས་སྔ་མོ་ནས་གཏན་ཁེལ་བར་འདོད་པའི་གྲུབ་མཐའ་མང་པོ་ནུབ་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་
དམ།

ཨན་ཏྲོན།༽བདག་གིས་ངོ་ཤེས་པའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཞིག་གིས་ལྟ་

ཚུལ་འདི་གཞིར་བཞག་ན། ཡོད་ཚད་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་ཐུབ་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད།

100

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབདག་གིས་འདི་ནི་དོན་མེད་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་པར་བརྗོད་སྐབས། ཁོ་ཁོང་ཁྲོ་
ལངས་ཏེ། ཁོ་ལ་ཕོག་ཐུག་གཏོང་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་དྲིས་སོང་། བདག་གིས་

ཁྱོད་ལ་ཕོག་ཐུག་བཏང་བ་མ་ཡིན་པར། སྔ་མོ་ནས་གཏན་ཁེལ་ཡོད་པ་ཞིག་ད་ལྟ་

ཁྱོད་ལ་བརྗོད་པ་ཙམ་ཡིན་ཞེས་ལན་བཏབ་པ་ཡིན།
སྐད་ཆ་འདིས་ཚང་མ་དགོད་དུ་བཅུག་སོང་། འོན་ཀྱང་། བདག་གིས་དུས་
རབས་བཅུ་དགུ་པའི་སྐབས་ཀྱི་གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བའི་ལངས་ཕྱོགས་དང་། དེང་སང་
ཞིབ་ཕྲར་གྱུར་ཡོད་པའི་གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བའི་ལྟ་ཚུལ་བར་གྱི་ཁྱད་པར་གླེང་འདོད་
བྱུང་།

ཨ་ཐོར།༽ཆོས་དང་བྱུང་བ་ཐམས་ཅད་གཏན་ཁེལ་བའི་ལྟ་ཚུལ་འདི་ནི་སྔོན་
མར་སྤྱི་ཁྱབ་ཅིག་ཡིན་མོད། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པ་དང་། ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་
རྣམ་གཞག་དར་རྗེས། ལངས་ཕྱོགས་འདི་འཛིན་མཁན་ཧ་ཅང་ཉུང་དུ་ཕྱིན་ཏེ། ད་ལྟ་
གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བའི་ལུགས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་མཁན་ཞིག་རྙེད་ཁག་པོ་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽རྒྱུ་རྐྱེན་གྱིས་ཆོས་རྣམས་སྔ་མོ་ནས་གཏན་ཁེལ་བའི་ལྟ་

ཚུལ་འདི་ལ་ཚད་གཞི་ཞིག་ཡོད་དམ། བྱུང་བ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་གི་བྱུང་རིམ་ཚད་
བཀག་ཅན་ཞིག་གི་སྟེང་དུ་ལྟ་ཚུལ་དེ་སྦྱོར་ཐུབ་བམ། འདི་བྱུང་ན་དེ་ནི་ངེས་པར་དུ་
འབྱུང་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་ལྟ་ཚུལ་འདིས་འཇིག་རྟེན་ཧྲིལ་པོ་བྱུང་རིམ་

གྱི་གོམ་འགྲོས་གཅིག་གི་ནང་དུ་ཚུད་ཡོད་པར་སྟོན་གྱི་ཡོད་དམ།
ཨ་ཐོར།༽ ལྐོག་གྱུར་གྱི་གནས་རིམ་ཕྲ་མོ་ཞིག་ཏུ་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་
རིག་པ་ལ་གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བའི་ཁྱད་ཆོས་ཅུང་མ་འདྲ་བ་ཞིག་ཡོད། དེང་དུས་ཚན་

101

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགརིག་པ་ཞིག་གིས་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པ་ནི། གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བའི་ལུགས་

ཤིག་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ན། སྐད་ཆ་འདི་ནི་དུས་ཡུན་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་རིང་ལ་གཏན་

ཁེལ་གྱི་རང་བཞིན་ལྡན་ཞིང་། ཆོས་ཉིད་དང་མཐུན་པར་འཕེལ་འགྱུར་བྱེད་པའི་

རྩིས་རིག་གི་བྱེད་ལས་ཤིག་ཡོད་པའི་དོན་ཞིག་ཡིན། གལ་སྲིད་རྩིས་རིག་གི་བྱེད་
ལས་དེ་ནི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་གསལ་བཤད་ཅིག་ཡིན་པར་ཡིད་ཆེས་
བྱས་ན། ཚན་རིག་པ་ཁག་ཅིག་གིས་དེ་ལྟར་ཡིན་པར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ནི་ཐོག་མ་ནས་གཏན་ཁེལ་བའི་སྒོ་ནས་འཕེལ་འགྱུར་
བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཅེས་ང་ཚོས་བརྗོད་དགོས། ཡིན་ནའང་། དངོས་ཡོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ལ་ཁ་ཕྱོགས་ནས་ང་ཚོས་ཚད་འཇལ་བྱེད་སྐབས་དཀའ་རྙོག་ཡོད་དེ། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་
ལྟའི་ནང་ཐོལ་བྱུང་གི་གནད་དོན་འབྱུང་གི་ཡོད། དེ་ལྟ་ནའང་། ཤི་རོད་ཏྲིན་གར་དང་།

གཞན་ཡང་རླབས་ཆེན་གྱི་ཚན་རིག་པ་ཁག་ཅིག་གིས་རྩིས་རིག་གི་གནས་རིམ་དུ་
འཇིག་རྟེན་ནི། ཡོངས་སུ་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དང་མཐུན་པའི་གཏན་ཁེལ་གྱི་རང་
བཞིན་ཞིག་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ འདི་ནི་རྩིས་རིག་གི་གསལ་བཤད་ཀྱིས་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་
གཞི་རྩའི་རྩ་དོན་ཁག་བརྩི་སྲུང་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཡིན་ནམ།
སླར་ཡང་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་རྩ་བ་རུ་ཡོད་
པའི་གནད་དོན་གཙོ་བོ་འགའ་ངོས་འཛིན་གནང་སོང་། དང་པོར་ཚད་བཀག་ཅན་ནམ་ཕྱོགས་རེ་བ་ཡིན་པའི་གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བའི་ལུགས་ཤིག་ཇི་ལྟར་ཡོད་མེད་ཀྱི་
གནད་དོན་འདི་དང་། གཉིས་པར་རྩིས་རིག་ནི་གསལ་བཤད་ཀྱི་སྐད་བརྡ་ཡང་དག་

102

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཅིག་ཡིན་པའི་ཁར། གཏན་ཚིགས་དང་ཡོངས་སུ་མཐུན་པ་ཞིག་ཡིན་ན། དེ་ངེས་
པར་དུ་གཏན་ཁེལ་བའི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་དགོས་མིན་གྱི་གནད་དོན་འདི་རེད།
དྲི་བ་འདི་གཉིས་ཀྱི་རྒྱབ་ལྗོངས་སུ་ཡོད་པའི་ནང་པའི་ལྟ་བ་གཉིས་ནི། རྒྱུ་རྐྱེན་ཞིག་

མེད་པར་བྱུང་བ་ཞིག་འབྱུང་མི་ཐུབ་པ་དང་། མདུན་འཇོག་དང་འོད་རྡུལ་ལྟ་བུའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལའང་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་ཞིག་མེད་པ་བཅས་ཡིན།
བདག་གིས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་གླེང་བའི་གནད་དོན་འདི་གཉིས་ལ་རེས་མོས་

ཀྱིས་གསལ་བཤད་བྱ་རྒྱུ་ཡིན།
དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པའི་སྟོད་དུ་གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བའི་ལུགས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་
ལྟ་ཚུལ་ཞིག་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་ཚོགས་སྡེ་སྤྱི་ལ་ཁྱབ་ཟིན་ཅིང་། ཕྱི་ལོ་
༡༨༡༢ ལོར་ཧཕ་རན་སི་ནས་ཡིན་པའི་རྩིས་རིག་སྨྲ་བ་དང་ཚན་རིག་པ་ལཱ་ཕི་ལད་

སེས་༼Laplace༽བསྒྲགས་གཏན་གྲགས་ཅན་ཞིག་སྤེལ་ཡོད་པ་ནི། གལ་སྲིད་
ལྷའི་རྩིས་ཞིབ་པ་ཞིག་གིས་སྐད་ཅིག་གཅིག་གི་ནང་དུ་འཇིག་རྟེན་གྱི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་
མཐའ་དག་གི་གནས་སྟངས་དང་མྱུར་ཚད་རྟོགས་ཐུབ་ཚེ། འདས་པའི་ནང་དུ་ཅི་

ཞིག་བྱུང་ཡོད་པ་ཐམས་ཅད་དང་། མ་འོངས་པར་ཅི་ཞིག་འབྱུང་རྒྱུ་ཡིན་པ་ཐམས་

ཅད་རྟོགས་ཐུབ་ཅེས་བརྗོད་ཡོད། ལྷའི་རྩིས་ཞིབ་པ་དེས་ཐོག་མའི་གནས་སྟངས་ཏེ།
ཐོག་མར་རྟོགས་པའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་སྟངས་ལ་བརྟེན་ནས་དུས་གསུམ་གྱི་སྐབས་གང་ཞིག་ཏུའང་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་སྟངས་དང་མྱུར་ཚད་རྟོགས་ཐུབ་པར་འདོད་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཐོག་མའི་གནས་སྟངས་དེ་རྟོགས་རྒྱུ་ནི་

དོན་དངོས་སུ་འབྱུང་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། རྡུལ་ཕྲ་རབ་མཐའ་དག་གི་

103

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགནས་སྟངས་ཤེས་པའི་གོ་རྟོགས་འདི་ཡོད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ཡང་། འགྲོ་བ་མིའི་

རིག་སྟོབས་ཀྱིས་རྩིས་ཞིབ་དེ་སྒྲུབ་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡེ་ནས་མིན། དེ་ལྟ་ནའང་། བདེན་
དོན་འདིས་ཚན་རིག་པ་ཚོས་རྩ་འཛིན་དུ་བཟུང་བའི་གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བའི་ལུགས་ཀྱི་
སྟོབས་ཤུགས་གཉོམ་དུ་གཏོང་ཐུབ་མེད། འདིར་བརྗོད་དགོས་པ་ཞིག་སྟེ། ད་ལྟའི་
ཚན་རིག་གི་ཤེས་རྟོགས་གཞིར་བཞག་ན། གཏན་ཁེལ་བའི་སྒྲིག་གཞི་ཞིག་གིས་

ཀྱང་གོ་རིམ་འཆོལ་བའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་ཐུབ་པ་དང་། བདེན་དོན་འདི་ནི་གཏན་ཁེལ་
བའི་གོ་རིམ་གྱི་འཁྲུལ་འཛོལ་ལ་བརྟག་དཔྱད་གཏོང་བའི་དེང་དུས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་

རྟེན་གཞི་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། གཏན་ཁེལ་གྱི་གོ་རིམ་ཞིག་ལ་འཁྲུལ་འཛོལ་འབྱུང་བ་
འདི་ནི། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ལུགས་སུ་ཡོད་པའི་ཐོལ་བྱུང་གི་ཁྱད་ཆོས་དང་ཡོངས་སུ་ཐ་དད་པ་ཞིག་ཡིན།
ལཱ་ཕི་ལད་སེ་ལྟ་བུའི་ཚན་རིག་པ་ཚོས་བཟུང་བའི་གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བའི་

ལུགས་ཀྱི་ཤུགས་རྐྱེན་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ལོ་རབས་ཐོག་མའི་བར་དུ་མ་ཉམས་

པ་དང་། སྐབས་དེར་རྩིས་ཞིབ་དེ་ལྟ་བུ་ནི་ཐ་ན་ལྟ་བའི་ཆ་ནས་ཀྱང་འབྱུང་ཐབས་

མེད་པའི་སོམ་ཉི་སྐྱེས་ཡོད། ཧན་སན་བྷ་ཀིའི་ངེས་མེད་རྩ་འཛིན་ནི་སོམ་ཉི་དེའི་

འབྱུང་རྐྱེན་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་གཞིར་བཞག་ན་གང་ཟག་ཅིག་གིས་རྡུལ་ཕྲ་
རབ་ཅིག་གི་གནས་ཡུལ་དང་། མྱུར་ཚད་གཉིས་དུས་མཉམ་དུ་ནམ་ཡང་རྟོགས་མི་

ཐུབ། ངེས་མེད་རྩ་འཛིན་འདིས་ད་དུང་དྲི་བ་ཟབ་མོ་གཞན་ཞིག་བསླངས་ཡོད་དེ། ང་
ཚོས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཅིག་གི་མྱུར་ཚད་ལ་ཚད་འཇལ་བྱས་ནས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དེའི་

གནས་ཡུལ་ནི་མ་ངེས་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་བརྗོད་པའི་དོན་ངོ་མ་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ།

104

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགནས་ཡུལ་དེ་ང་ཚོས་རྟོགས་མ་ཐུབ་པ་འདི་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་ཕྱོགས་ངེས་ཅན་ཞིག་ནས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་གནས་ཡུལ་དེ་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་ནམ། སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་ཚན་
རིག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ཆོས་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་ས་ཆ་ཞིག་ཏུ་གྲུབ་ནས་གནས་ཡོད་
པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། གལ་སྲིད་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཅིག་གི་མྱུར་ཚད་ལ་ཚད་འཇལ་བྱས་པ་
དེས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དེའི་གནས་ཡུལ་གྱི་དོན་སྤྱི་ལ་གོ་རྒྱུ་ཅི་ཡང་མེད་པར་བསྟན་ན་ཅི་

ཞིག་མཚོན་གྱི་ཡོད་དམ། དཀའ་རྙོག་འདི་ནི་ད་དུང་གནས་ཡུལ་དང་མྱུར་ཚད་ལས་
གཞན་ལ་མེད་པ་ཞིག་མིན་ཞིང་། ཞིབ་ལྟ་ལ་འཇུག་རུང་ཞིང་ཁ་སྐོང་བར་བྱེད་པའི་

ཆ་ཅན་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལའང་ཡོད། དེ་བས་ན་ངེས་མེད་རྩ་འཛིན་གྱིས་ཆོས་རྣམས་ལ་ཕུར་ཚུགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་དང་། སྔ་མོ་ནས་གཏན་ཁེལ་བའི་རྣམ་འགྱུར་
ཡོད་པར་འདོད་པའི་ང་ཚོའི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་འདི་རྩ་བརླག་ཏུ་བཏང་ཡོད་པ་མ་
ཡིན་ནམ།

ངེས་མེད་རྩ་འཛིན་ལས་བྱུང་བའི་དཀའ་རྙོག་ལས་རྒྱལ་ཐབས་ཤིག་ནི།
གཅིག་ཏུ་འབྲེལ་བའི་འོད་རྡུལ་འདྲེས་འཛིངས་ཀྱི་ཚོགས་པ་གཉིས་ལ་ཞིབ་འཇུག་

ཚོད་ལྟ་བྱ་རྒྱུ་འདི་ཡིན་པའི་བསམ་ཚུལ་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་ཐོག་མར་བཏོན་ཡང་།

ཡེ་ཕེ་ཨར་༼EPR༽གྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལས་བྱུང་བའི་གྲུབ་དོན་གྱིས་རྡུལ་ཕྲ་
རབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་བཟུང་བའི་ང་ཚོའི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་དོན་སྤྱི་དེའི་ཕམ་ཉེས་གསལ་པོར་
བསྟན་ཡོད། གནད་དོན་འདི་དག་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པ་དང་། མགོན་པོ་
ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་དབུ་མའི་ལྟ་གྲུབ་བར་དུ་མཐུན་ཆོས་སྐོར་ཞིག་ཡོད་པར་གསུངས་པའི་ཏཱ་

ལའི་བླ་མ་མཆོག་གི་སྐད་ཆའི་རྒྱབ་ལྗོངས་སུ་ཡོད་ལ། ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱིས་ཀྱང་

105

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཆོས་རྣམས་ལ་རང་སྐྱ་འཕེར་ཞིང་། མ་བྱས་པའི་གྲུབ་གནས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཞིག་ཡོད་པར་
དོགས་སློང་བྱས་ཡོད།
གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བའི་ལུགས་དེ་ཚད་གཞི་ཅི་ཙམ་ཞིག་ལ་འཇིག་རྟེན་གྱི་འགྲེལ་
བཤད་ཚད་ལྡན་ཞིག་ཆགས་ཡོད་དམ་ཞེས་པའི་དྲི་བ་ད་དུང་ལྷག་ཡོད། ཁོན་ཏྲོམ་
འགུལ་ཤུགས་རིག་པས་དྲི་བ་འདི་ལ་ལན་ཕྲ་མོ་ཞིག་སྟེར་ཏེ། ཤི་རོད་ཏྲིན་གར་གྱི་
མཚུངས་རྩིས་ལས་བྱུང་བའི་རྩིས་རིག་གི་འགྲེལ་བཤད་ནི་གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བའི་

ལུགས་ཤིག་ཡིན་རུང་། མཚུངས་རྩིས་དེའི་ནང་ཡོད་པའི་རླབས་རྒྱུན་གྱི་བྱེད་ལས་
ལྟ་བུའི་ཐ་སྙད་ཁག་ཅིག་ནི། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་རུང་བའི་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་
གང་ལའང་མི་མཐུན་པ་ཞིག་རེད། དེར་བརྟེན་རྩིས་རིག་གི་རྣམ་གཞག་དེ་ང་ཚོའི་
མྱོང་སྣང་དང་ཐག་ཉེ་རུ་གཏོང་བར་ཐེམ་སྐས་གཉིས་པ་ཞིག་དགོས་ཤིང་། ཐེམ་སྐས་
གཉིས་པ་དེ་ནི་རྒྱུ་མེད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་སྟབས། འདིས་རྩིས་རིག་གི་འགྲེལ་
བཤད་དེའི་གཏན་ཁེལ་གྱི་རང་བཞིན་རྩ་བརླག་ཏུ་གཏོང་གི་ཡོད། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་

མཆོག་གིས་ལེགས་པར་ངོས་འཛིན་གནང་བ་ཇི་བཞིན་གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བ་ནི་སྤྱིའི་ཆ་

ནས་རྩིས་རིག་གི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཏུ་གྲུབ་ཅིང་། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་

རྒྱུ་མེད་གྱི་ཁྱད་ཆོས་དེར་རླབས་རྒྱུན་གྱི་རྩོལ་བའི་རྡིབ་སྐྱོན་དང་། ཡང་ན་ཚད་
འཇལ་གྱི་དཀའ་རྙོག་ཟེར་གྱི་ཡོད། རྡིབ་སྐྱོན་དེ་ལས་རྒྱལ་ཐབས་འདྲ་མིན་ཞིག་དར་

སྤེལ་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ལུགས་ཀྱི་དཀའ་རྙོག་འདི་ད་དུང་སེལ་ཐུབ་
མེད། དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཚོས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གི་འགལ་འདུའི་ཁྱད་
ཆོས་ཏེ། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་གཏན་ཁེལ་བའི་རང་བཞིན་ཡིན་ཡང་། ཕྱོགས་གཅིག་

106

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགནས་གཏན་ཁེལ་བའི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་བདེན་དོན་འདི་ངོས་ལེན་བྱེད་དགོས་
བྱུང་ཡོད། རྣམ་གཞག་དེས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་བྱུང་བ་སྤྱིའི་རྣམ་འགྱུར་ལ་གསལ་

བཤད་བྱེད་ཐུབ་ཀྱང་། རྡུལ་ཕྲ་རབ་རེ་རེའི་ཚད་འཇལ་གྱི་གྲུབ་དོན་སོ་སོ་ཐག་གཅོད་ཐུབ་ཀྱི་མེད། ང་ཚོས་རྒྱབ་ལྗོངས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་འདི་གཞིར་བཟུང་ནས་སླར་

ཡང་བགྲོ་གླེང་གི་ནང་དུ་ཞུགས་རྒྱུ་ཡིན།

ཨ་ཐོར།༽ ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ལུགས་ཀྱི་གཞི་རྩའི་ཆོས་ཉིད་ཁག་ནི་རྩིས་རིག་
གི་མཚུངས་རྩིས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་སྟེ། དཔེར་ན། ཤི་རོད་ཏྲིན་གར་གྱི་མཚུངས་རྩིས་

ལྟ་བུས་མཚོན་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། མཚུངས་རྩིས་འདི་ནི་དངོས་ཁམས་རིག་པར་ཡོད་
པའི་རྩིས་རིག་གི་མཚུངས་རྩིས་གཞན་དང་མཚུངས་ཀྱང་། ཤི་རོད་ཏྲིན་གར་གྱིས་
གཏན་ལ་ཕབ་པའི་མཚུངས་རྩིས་འདིས་ཁ་ལོ་བསྒྱུར་པའི་བྱེད་ལས་ནི། མངོན་སུམ་
གྱི་སྣང་ངོར་གྲུབ་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ལ་ཐད་ཀར་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་སྤྱད་ཀྱི་བྱེད་ལས་ཤིག་མིན་ཞིང་། དེར་ངང་ཚུལ་གྱི་ཕྱོགས་ཚད་དང་།
ཡང་ན་རླབས་རྒྱུན་གྱི་བྱེད་ལས་ཟེར་གྱི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བའི་ལུགས་ནི་སྤྱི་མཚན་གྱི་གནས་རིམ་དེ་
ཙམ་ཞིག་ལ་སྦྱོར་བ་ལས། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལ་དོན་དངོས་སུ་ཤུགས་རྐྱེན་ཅི་

ཡང་ཐེབས་ཀྱི་མེད་ཚེ། གོ་རྒྱུ་གང་ཡང་མེད་པ་ཞིག་རེད།
ཨ་ཐོར།༽ དེས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་ཏེ། ཅི་ཞིག་ལ་རེ་
ལྟོས་བྱ་དགོས་པའི་སྤྱི་སྡོམ་ཞིག་ང་ཚོར་སྤྲོད་ཀྱང་། བྱུང་བ་རེ་རེ་གཏན་ཁེལ་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་མེད།

107

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འདི་ནི་ངོ་མཚར་བ་ཞིག་རེད། ནང་དོན་རིག་པའི་ནང་དུའང་

དཀའ་རྙོག་དང་མགོ་གཟེར་འདི་གཅིག་མཚུངས་སུ་བྱུང་ཡོད། དཔེར་ན། གང་ཟག་
ཅིག་གིས་སྤྱོད་ལམ་མ་འདྲ་བ་འདེམས་སྒྲུག་བྱེད་ཐུབ་པའི་གནས་སྟངས་ཤིག་ལ་

མཚོན་ན། སྤྱོད་ལམ་གཅིག་བདམས་ཚེ་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་འབྲས་ངེས་ཅན་
ཞིག་འབྱུང་བ་དང་། སྤྱོད་ལམ་གཞན་ཞིག་བདམས་ན་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་

འབྲས་གཞན་ཞིག་འབྱུང་རྒྱུ་རེད། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་སྤྱོད་ལམ་དེ་ཚོའི་མཐར་

ཐུག་གི་མཇུག་འབྲས་མཁྱེན་ཐུབ་ཀྱང་། ལས་ཀྱི་མཇུག་འབྲས་དེ་ཚོ་ནི་དོན་དངོས་
སུ་ཅི་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་བར་སྐབས་འཕྲལ་གྱི་རྐྱེན་ལའང་རག་ལས་ཡོད། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དེ་ཚོར་གཟིགས་ཐུབ་ཀྱང་། ང་ཚོས་བསྒུགས་ནས་དོན་དངོས་སུ་ཅི་
ཞིག་འབྱུང་བར་ལྟ་དགོས་ཀྱི་རེད།
ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ།༽བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་དུས་གསུམ་ཅིག་ཅར་དུ་
གཟིགས་མཁན་ལྟ་བུའི་བསྟོད་ཚིག་ཕུལ་ཡོད་པ་དང་། གལ་སྲིད་འདས་པ་དང་། ད་

ལྟ་བ། མ་འོངས་པ་གསུམ་ག་ཅིག་ཅར་དུ་རྟོགས་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཚེ། ང་ཚོ་ནི་འབྱུང་
སྲིད་ཀྱི་སྐབས་འདི་གཅིག་པུར་ཡོད་པ་ཙམ་མིན་ཞིང་། འབྱུང་སྲིད་དེ་ཕྱིས་སུ་དོན་
དངོས་སུ་བྱུང་བའང་ང་ཚོས་མཐོང་བ་དང་། དེའི་ཕྱིར་འབྱུང་སྲིད་དེ་ནི་སྔོན་དུའང་
བྱུང་ཡོད།
ཨ་ལན།༽ང་ཚོས་གླེང་བཞིན་པ་ནི། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་དོན་སྤྱི་ཞིག་

ཡོད་མ་ཐག་ནང་པ་དང་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་གཉིས་ཀར་གནད་དོན་ཞིག་ཆགས་

ཡོད་པ་འདི་ཡིན།

108

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ཀུན་ཤེས་དང་འབྲེལ་བའི་ཕྱི་རྐྱེན་ཁྱད་
པར་བ་དེ་འདྲའང་ཡོད་སྲིད་པ་དང་། ང་ཚོས་དེ་ནི་ལྟོས་མེད་ཅིག་ཡིན་པར་བསམ་

མི་རུང་།

ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཤུགས་རྐྱེན་རང་སྟེང་དུ་སྦྱོར་བ།
ཕྱི་དྲོའི་གླེང་མོལ་མཇུག་རྫོགས་ལ་ཉེ་སྐབས། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ནི་བགྲོ་
གླེང་དེ་འགོ་རྩོམ་བྱེད་ཀྱི་བདག་གི་སྐད་ཆར་ཁ་ཕྱོགས་སོང་། བདག་གིས་རང་ཉིད་

ལ་ངོ་མཚར་སྐྱེས་པའི་འདུ་ཤེས་ཤིག་ཡོད་ཚུལ་དང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སྣང་ཚུལ་ཁག་
གིས་ངའི་སྐབས་ཐོག་གི་ཚན་རིག་པ་ཐེ་བའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བའི་མི་རབས་

མང་པོའི་བསམ་བློ་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་ཡོད་པར་བཤད་ཡོད། ཚིག་གཞན་ཞིག་
གིས་བརྗོད་ན། བདག་གིས་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་གྲུབ་དོན་རྣམས་སོ་
སོའི་སྙིང་ཁོང་རུས་པའི་གཏིང་དུ་བཟུང་ཡོད་ལ། འདི་ནི་ཤེས་རྟོགས་ཀྱིས་ང་ཚོར་
བཅོས་བསྒྱུར་བྱེད་པའི་གོ་བསྡུར་གཞན་ཞིག་གི་འཇུག་སྒོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་སོང་།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཨ་ཐོར་ཁྱེད་ཀྱིས་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ཞིབ་

འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལས་བྱུང་བའི་སྣང་ཚུལ་ལ་ངོ་མཚར་སྐྱེས་པའི་ཡ་ལན་ཞིག་བྱིན་
ཚུལ་བརྗོད་སོང་། ཁྱེད་དང་ཨན་ཏྲོན་གཉིས་ཀར་ངོ་མཚར་སྐྱེས་པའི་འདུ་ཤེས་དེ་ད་
ལྟ་ཡང་ཡོད་པ་རེད། འདས་པའི་དུས་རབས་ནང་དངོས་ཁམས་རིག་པས་སྣང་ཚུལ་
གྱི་རང་བཞིན་ཏེ། དཔེར་ན། འོད་ཀྱི་རང་བཞིན་ལྟ་བུ་སྣང་ཚུལ་རང་སྟེང་ནས་རྟོགས་
པའི་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། སྣང་ཚུལ་གྱི་རང་བཞིན་དེ་རྙེད་ཐུབ་མེད། ཞིབ་ཏུ་

བལྟས་ན་རྙེད་པར་འདོད་པའི་ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་མ་རྙེད་པ་འདི་ནི་ངོ་མཚར་བ་

109

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཞིག་ཡིན་ཞིང་། ངོ་མཚར་བའི་ཚོར་བ་དེ་ནི་འོད་རྡུལ་དང་གློག་རྡུལ་སོགས་ལ་
འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་སྒོ་ནས་བྱུང་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ངོ་མཚར་སྐྱེ་བའི་འདུ་ཤེས་འདི་

དང་། འཚོལ་གཞི་མ་རྙེད་པའི་ཤུགས་བསྟན་སོགས་ཀྱིས་རང་དང་དངོས་ཁམས་
རིག་པ་བ་གཞན་གྱི་འཚོ་བ་དང་། བསམ་བློའི་འཁྱེར་སོ་སོགས་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཅི་

ཞིག་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་དམ།

ཨན་ཏྲོན།༽ཚན་རིག་པ་ཚོས་དཔེ་གཟུགས་བཞེངས་སྐྲུན་གྱི་འབད་བརྩོན་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། འབད་བརྩོན་དེས་ཤེས་རྟོགས་གསར་པ་བསྐྲུན་ཐུབ་མེད། དངོས་
ཁམས་རིག་པ་བ་ང་ཚོ་གཉོམ་ཆུང་བྱས་ནས་སྡོད་ཀྱི་མེད་པ་དང་། ང་ཚོས་གསར་པ་
ཞིག་རྙེད་པར་བྲེལ་འཚུབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ང་རང་སྒེར་གྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ལྟག་རྒྱབ་ཏུ་ད་དུང་རྟོགས་བྱ་ཞིག་ལྷག་ཡོད་དེ། འཇིག་རྟེན་ནི་ཁྱད་
མཚར་ཡིན་ཞིང་། ཅིའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་དུ་ཡིན་དགོས་པ་བདག་གིས་ཤེས་འདོད་པ་
དང་། ཁྱད་མཚར་འདི་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཞིག་ཡོད་སྲིད། རྒྱུ་མཚན་དེ་རྙེད་པའི་རེ་བ་ཁོ་
ན་ནི། དགོས་ངེས་མིན་པའི་ལྟ་བའི་འཆིང་རྒྱ་ལས་རང་ཉིད་གྲོལ་ནས་འཚོལ་ཞིབ་

ལ་འཇུག་པ་འདི་ཡིན་པར་སྣང་ཞིང་། ང་ཚོས་ཅི་ཐུབ་ཀྱིས་ལྟ་བ་ཉུང་དུ་བཏང་ན་
ལེགས་ཤོས་ཡིན། ལྟ་བ་ཉུང་ཤོས་དེ་ཚོ་ནི་གང་དག་ཡིན་དགོས་སམ་ཞེ་ན། ཞིབ་

འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཡོ་བྱད་དང་། བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་ཀྱི་ཐག་སྒྲ་སོགས་རེད། འདི་དག་ནི་

ང་ཚོས་དངོས་སུ་གླེང་ཐུབ་པའི་རང་བཞིན་དུ་གྲུབ་ཡོད། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། ཁོན་ཏྲོམ་
འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ནང་དར་སྤེལ་བྱས་པའི་འགྲེལ་བཤད་ཀྱི་དཔེ་གཟུགས་
དང་མཚུངས་རྩིས་ནི། ད་ལྟ་ང་ཚོས་ཚོད་ལྟའི་ཡོ་ཆས་དེ་ཚོའི་སྐོར་ལ་ཅི་ཞིག་

110

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགརྟོགས་ཡོད་པ་དང་། ཡོ་ཆས་དེ་ཚོའི་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་ཁྱད་ཆོསཐག་སྒྲཀྱི་སྐོར་ལ་ང་
ཚོས་ཅི་ཞིག་སྔོན་དཔག་བྱེད་ཐུབ་པ་སོགས་མར་ཕབ་སྟངས་ཤིག་ཡིན། དེ་ནས་ད་
དུང་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་གྲུབ་དོན་རྒྱབ་ལྗོངས་ཆེན་པོ་ཞིག་དང་སྦྱར་ན་གོ་རྒྱུ་ཅི་
ཞིག་ཡོད་མེད་ཀྱི་དྲི་བའང་འབྱུང་གི་ཡོད། ང་ལ་སྣང་བ་ནི་འདི་སྟེ། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་
ལྟའི་ཡོ་ཆས་དེས་རྣམ་འགྱུར་ཁྱད་མཚར་ཞིག་སྟོན་ཞིང་། དེས་དུས་སྐབས་ངེས་
ཅན་ཞིག་ཏུ་ཐག་སྒྲ་ཞིག་འབྱིན་པ་དང་། དུས་སྐབས་དེར་ཐག་སྒྲ་དེ་འབྱིན་དགོས་
པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཡང་མེད། ཐག་སྒྲ་དེ་ནི་སྐར་ཆ་གཅིག་གི་སྔོན་དང་། ཡང་ན་སྐར་
ཆ་གཅིག་གི་རྗེས་གང་རུང་དུ་གཅིག་མཚུངས་སུ་བྱུང་ཆོག་པ་ཞིག་རེད། འདི་ནི་

དོན་ངོ་མར་ཁྱད་མཚར་ཞིག་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ངོས་ཀྱིས་དེར་ལྐོག་གྱུར་གྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཞིག་ཡོད་པར་སེམས་
ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་། ངོས་ཀྱིས་འདིར་ལས་འབྲས་ཀྱི་སྐོར་གླེང་གི་མེད། དེར་ད་ལྟ་ངོས་
འཛིན་བྱེད་མ་ཐུབ་པའི་དངོས་ཁམས་ཀྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་ལྟ་བུ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་ཡོད་དགོས་
པ་དང་། རྒྱུ་རྐྱེན་དེ་ལྟ་བུ་ནི་གང་ཞིག་ནས་ཡོད་དགོས་པ་ཞིག་རེད།
གོང་དུ་བཀོད་པའི་ངོས་ཀྱི་དྲི་བ་ལ་སླར་ཡང་ང་ཚོ་ཁ་ཕྱོགས་ན་འགྲིག་གམ། ཁྱད་མཚར་བའི་སྣང་ཚུལ་དེ་ཚོས་ཁྱེད་ཚོར་ཤུགས་རྐྱེན་ཅི་ཞིག་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་
དམ། ཁྱེད་ཚོས་ད་ལྟ་གླེང་བཞིན་པ་ནི་སྒམ་ཞིག་ཏུ་བཅུག་ནས་བརྗེད་ཆོག་པའི་ཡོ་
ཆས་སོགས་ཀྱི་སྐོར་རེད། འོན་ཀྱང་། ཡོ་ཆས་དེ་ཚོ་ཕར་བཞག་རྗེས་དེ་འབྲེལ་གྱི་བསམ་བློས་ཆུང་ས་ནས་རང་གི་ཉིན་རེའི་འཚོ་བའི་འདུ་ཤེས་དང་། ཆེ་ས་ནས་རང་
གི་འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཅི་ཞིག་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་དམ།

111

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཨན་ཏྲོན།༽དེ་ཚོས་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཤུགས་རྐྱེན་དེ་ཇི་ལྟར་འབྱུང་གི་ཡོད་དམ། དངོས་ཡོད་
གནས་ལུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་སྐོར་གྱི་ཚན་རིག་གི་དཔྱད་ཞིབ་ཀྱིས་ཐ་ན་དངོས་ཡོད་
གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་སྤྱིའང་མེད་པར་གྱུར་པའི་གནས་ཤིག་ཏུ་ང་ཚོ་བསྐྱལ་ཡོད།
དེའི་ཕྱིར་ང་ཚོས་འདི་ནི་མདུན་འཇོག་ཟེར་བ་དེ་རེད་དང་། འདི་ནི་སྐད་སྦུག་ཟེར་བ་
དེ་རེད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ་བརྗོད་ནས་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྐོར་ལ་གླེང་དགོས་པ་ཆགས་འདུག ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་
རྟོགས་ཀྱིས་ཡིད་དུ་འོང་བའི་མེ་ཏོག་ལྟ་བུའི་ཆོས་ཤིག་རང་ལ་སྣང་སྟངས་དེར་
ལེགས་བཅོས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་དམ། སྤྱིར་ང་ཚོས་མེ་ཏོག་གི་མཛེས་ཆོས་དེ་ནི་རང་

བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པར་བསམས་ཚེ། མེ་ཏོག་དེར་ཞེན་ཆགས་བྱེད་པ་ཅུང་ཤུགས་ཆེ་བ་དང་། གལ་སྲིད་ང་ཚོས་མེ་ཏོག་གི་མཛེས་ཆོས་དེ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་མེད་
པར་མཐོང་ན། ཞེན་ཆགས་ཀྱི་ཚོར་བ་དང་བྲལ་བའི་སྒོ་ནས་མེ་ཏོག་དེར་བལྟ་ཐུབ་
ཅིང་། འདི་ནི་ཡིད་དུ་འོང་བའི་མེ་ཏོག་ཟེར་བ་དེ་རེད་སྙམ་པ་ཞིག་ལས་ཕལ་ཆེར་ཅི་

ཡང་འབྱུང་གི་མ་རེད། ནང་དོན་རིག་པར་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བས་གང་ཟག་ཅིག་གི་སྤྱོད་
ལམ་དང་། འཚོ་བ། དེ་བཞིན་ཆོས་ཉམས་ལེན་སོགས་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་པོ་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། སྟོང་ཉིད་ནི་གང་ཟག་ཅིག་གི་འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་དང་། འཇིག་རྟེན་
དང་རང་ཉིད་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་སོགས་ལ་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན།

ཨན་ཏྲོན།༽ངས་ང་རང་སྒེར་ངོས་ནས་ཁྱེད་ལ་ལན་ཞིག་ཕལ་ཆེར་འདེབས་
ཐུབ་ཀྱི་རེད། འདས་པའི་དུས་རབས་འདི་ནི་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་དུས་རབས་

112

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཤིག་ཡིན་པར་སེམས་པ་དང་། དེ་ཡང་ང་ཚོ་ཐེ་བའི་འཇིག་རྟེན་ཧྲིལ་པོ་ནི་ཆོས་ཉིད་
ཁག་ཅིག་བརྩི་སྲུང་བྱེད་པའི་འགུལ་ཤུགས་ཅན་གྱི་འཕྲུལ་ཆས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་

མཐོང་ཡོད། བདག་གི་བསམ་པར་ལྟ་ཚུལ་འདི་ནི་ཡིད་སྐྱོ་བར་བྱེད་ཅིང་། ཧ་ཅང་
དང་བ་མི་འདྲེན་པ་ཞིག་ཡིན། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ལྟ་ཚུལ་གསར་པ་ནི་འདི་ལས་ཕུན་སུམ་

ཚོགས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། འཇིག་རྟེན་ནི་ཧ་ཅང་གུ་ཡངས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་། ལྟ་ཚུལ་
གསར་པ་འདིར་གཞིར་བཞག་ན། འཇིག་རྟེན་དུ་རྒྱུ་རྐྱེན་མེད་པར་བྱ་དངོས་འབྱུང་
ཆོག་གི་ཡོད། ང་ཚོས་བྱ་དངོས་དེ་ཚོའི་བྱུང་རིམ་ལ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ཐོག་
ནས་གསལ་བཤད་བྱེད་མི་ཐུབ། ང་ཚོས་མེ་ཏོག་དང་སྐད་སྦུག་སོགས་ལ་ལྟ་སྟངས་
ཅི་འདྲ་ཞིག་འཛིན་གྱི་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། ངའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ངའི་རེ་བ་ལ་རང་གི་ལྟ་ཚུལ་
འདི་ནེ་ལི་སི་བྷོད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་དང་མཐུན་པ་ཞིག་ཡིན་པར་སེམས་ཀྱི་ཡོད། ཡིན་

ཡང་། དོན་དངོས་སུ་དེ་ལྟར་ཡིན་མིན་རྟོགས་དཀའ། དངོས་པོ་འདི་དག་དང་།
གཞན་ཡང་ཉིན་རེའི་མྱོང་བ་ཐམས་ཅད་ནི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་སྔ་རོལ་ནས་གྲུབ་
ཡོད། དེ་དག་ནི་འདིར་མངོན་སུམ་དུ་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོར་སྣང་གི་ཡོད། ང་ཚོས་དེ་ཚོ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པ་དང་། དེ་ཚོའི་སྐོར་ལ་སྐད་ཆ་བཤད་ཀྱི་ཡོད། ཆོས་འདི་དག་

དངོས་ཁམས་རིག་པའི་སྔོན་དུ་བྱུང་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ འདི་ནི་བདེན་པ་ཞིག་རེད། ཐ་ན་ནང་པ་ཚོས་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་
སྐོར་ལ་གླེང་སློང་བྱེད་སྐབས་ཀྱང་། སྟོང་ཉིད་ཅེས་པའི་ཚིག་འདི་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་
པ་དེས་གྲུབ་ཡོད་པ་གང་ཞིག་རང་བཞིན་གྱིས་མ་གྲུབ་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་གི་སྐོར་
གླེང་གི་ཡོད་པ་མཚོན་ཡོད། དེ་མིན་ང་ཚོས་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་སྐོར་ལ་གླེང་ན་ཅི་ཡང་གོ་

113

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགརྒྱུ་ཡོད་ཀྱི་མ་རེད།
ནང་དོན་རིག་པར་གང་ཟག་ཅིག་ནང་དུ་འདུས་ཤིང་། འགྲེལ་བཤད་བྱེད་མི་

ཐུབ་པའི་གནས་སྟངས་ཤིག་ལ་མཚོན་ན། དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་འབྲས་ཀྱི་རྒྱུ་
རྐྱེན་ལ་ད་དུང་རྩད་ཞིབ་བྱེད་ཆོག ྋགོང་ས་མཆོག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། འོད་རྡུལ་དང་གློག་རྡུལ་གྱི་གནས་སྟངས་ལ་ལས་འབྲས་སྦྱོར་ཐབས་ཤིག་མེད། ཁོང་གི་བཀའ་

འདྲི་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པས་ང་ཚོའི་འཚོ་བ་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཅི་ཞིག་

ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་མེད་འདི་ཡིན་ཞིང་། ཨན་ཏྲོན་གྱི་ལན་ལ་ཆ་ཤས་གཉིས་ཡོད་དེ།
དང་པོར་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟས་དངོས་ཡོད་གནས་
ལུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་སྐོར་ལ་བཟུང་བའི་བདེན་འཛིན་ཐམས་ཅད་ལ་དོགས་སློང་བྱེད་དུ་བཅུག་ཡོད་པ་དང་། གཉིས་པར་ཁོང་གིས་ད་དུང་ཞིབ་ཏུ་རྩད་ཞིབ་བྱས་ནས་

ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཁྱད་མཚར་བའི་སྣང་ཚུལ་དེ་དག་གི་ལྟག་རྒྱབ་ཏུ་ཅི་ཞིག་ཡོད་པར་རྙེད་
པའི་འབད་བརྩོན་བྱེད་བཞིན་པ་འདི་ཡིན། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་འདི་ལྟར་སྔར་མེད་ཀྱི་
འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་ཡོངས་སུ་ཐ་དད་པ་ཞིག་རྙེད་པའི་རེ་བ་ཤུགས་སུ་བརྗོད་ཡོད་པ་
དང་། རེ་བ་དེ་ནི་ཝིན་མེས་ཀྱང་ཕྱི་དྲོའི་གླེང་མོལ་འདིའི་མགོ་རུ་བཤད་སོང་།
གླེང་མོལ་འདི་ལས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལ་དམིགས་བསལ་གྱིས་གལ་ཆེན་
ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་ནི། དེང་དུས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་བདེན་དཔང་གིས་ཆོས་རྣམས་ལ་
རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་ཅིང་རང་རྐྱ་ཐུབ་པའི་ངོ་བོ་ཅན་གྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་
ཤིག་མེད་པར་སྟོན་པ་འདི་རེད། ཁོང་གིས་གསུངས་པ་ལྟར། གལ་སྲིད་ང་ཚོས་
མཛེས་ཆོས་ནི་རང་ངོས་ནས་གྲུབ་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ལ་བརྟེན་ནས་

114

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབྱུང་བར་མཐོང་ཚེ། ཤེས་རྟོགས་འདིས་ཆགས་ཞེན་དང་བྲལ་བའི་ཤེས་རབ་བསྐྲུན་
པ་དང་། འདི་ལྟར་སྡུག་བསྔལ་ལས་གྲོལ་བའི་བཅིངས་གྲོལ་ཞིག་ཐོབ་ཐུབ་ཀྱི་རེད།
ཨན་ཏྲོན་ལ་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་ཁོང་གི་མཐའ་མའི་མཇུག་

སྡོམ་འདི་ཁས་ལེན་བྱེད་པའི་གྲ་སྒྲིག་མེད་ཀྱང་། ཁོང་གིས་མྱོང་ངོར་གྲུབ་པའི་འཇིག་

རྟེན་ནི་འཇིག་རྟེན་གཞན་དག་ལས་གལ་ཆེན་ཡིན་པའི་ར་སྤྲོད་བྱས་ཡོད། མྱོང་གྲུབ་
ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ནི་གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བའི་འགུལ་ཤུགས་རིག་པ་དང་། ཡང་ན་ཁོན་ཏྲོམ་
འགུལ་ཤུགས་རིག་པས་འགྲེལ་བཤད་བྱེད་ས་ཞིག་མིན་ཞིང་། ཕྲུ་གུ་དང་གླུ་གཞས།

འཇའ་ཚོན་དང་སྤྲིན་པ་སོགས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ནི། དངོས་ཁམས་རིག་པའི་སྔ་རོལ་ཏུ་
གྲུབ་ཅིང་། མཛེས་སྡུག་ནི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་སྔོན་དུ་བྱུང་བ་དང་། མངོན་སུམ་
ནི་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་སྔོན་དུ་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན།

115

ལེའུ་གསུམ་པ།

དུས་དང་བར་སྣང་། ཁོན་ཏྲོམ།
ཉིན་གཉིས་པའི་ཞོགས་པར། ཌད་ཝད་ཌིས་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་

པའི་ངོ་སྤྲོད་མུ་མཐུད་དེ། ཉིན་དང་པོའི་ཨན་ཏྲོན་གྱི་འགྲེལ་བརྗོད་དེ་དག་རྨང་གཞིར་

བཞག་ནས་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་དཀའ་གནད་སྐོར་གཞན་ཞིག་བརྗོད་
འགོ་བརྩམས་སོང་། སྔ་དྲོའི་བགྲོ་གླེང་གི་ཐུན་རྫོགས་ལ་ཉེ་སྐབས། ཁོང་གིས་བར་

སྣང་དང་དུས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་གསར་པ་རྣམས་ང་ཚོར་བཤད་པ་དང་། བར་སྣང་དང་དུས་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱི་ལྟོས་གྲུབ་རྣམ་གཞག་
གཉིས་ཀའི་འཇུག་ཡུལ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་ཌད་ཝད་ཌི་

དང་ལྷན་དུ་སྔོན་མའང་བགྲོ་གླེང་གནང་མྱོང་ཞིང་། སྔར་བཞིན་བགྲོ་གླེང་འདིའི་

སྐབས་སུའང་ཕན་ཚུན་ལྷན་འཛོམས་བྱུང་བ་དེས་ཁོང་གཉིས་ལ་སྤྲོ་སྣང་དམིགས་
བསལ་ཞིག་བྱིན་འདུག ཐ་ན་ཌད་ཝད་ཌིའི་གཏམ་བཤད་ཀྱི་བརྗོད་གཞི་ང་ཚོ་ཚང་

མར་གོ་དཀའ་བར་གྱུར་པའི་སྐབས་སུའང་། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་དང་བ་ཆེན་
པོས་ཁོང་ལ་གསན་སོང་། རང་གི་གཏམ་བཤད་དུ་ཁྱད་མཚར་བའི་གླེང་བྱ་འདྲ་ཡོད་
ཚེ། ཌད་ཝད་ཌིས་མཉམ་ཞུགས་པ་ཚོར་གད་མོ་བསླངས་པ་དང་། འདིས་ང་ཚོའི་

116

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབགྲོ་གླེང་ལ་སྤྲོ་ཤུགས་གསར་པ་ཞིག་སྤྲད་ཡོད། བགྲོ་གླེང་གི་ཐུན་འདི་ནི་ཚང་མའི་

ནང་ནས་ཁག་ཤོས་དེ་ཡིན་ཡང་། ང་ཚོ་ཚང་མས་སོ་སོ་གནས་འདིར་ཡོང་དོན་
སེམས་བཞིན། ཌད་ཝད་ཌིའི་སྣེ་ཁྲིད་འོག་ཧུར་བརྩོན་བྱས་པ་ཡིན།

ཨན་ཏྲོན་དང་འདྲ་བར་ཁོང་གིས་རང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བའི་རྩ་འཛིན་རྣམས་མ་
བརླགས་པའི་སྒོ་ནས་གཏམ་བཤད་སྤེལ་སོང་། དངོས་ཁམས་རིག་པ་གལ་ཆེན་དུ་
འཛིན་པར་འཇིག་རྟེན་སྐོར་ལ་ང་ཚོའི་བསམ་གཞིག་བྱེད་སྟངས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་
པའི་དེའི་ཤུགས་བསྟན་རྣམས་ངེས་པར་དུ་རྟོགས་དགོས་པར་མ་ཟད། ང་ཚོས་གོ་རྟོགས་དེ་གཞིར་བཞག་ནས་དངོས་ཁམས་རིག་པ་སྔ་ཕྱི་འགལ་མེད་དུ་བེད་སྤྱོད་བྱ་ཐུབ་དགོས། གལ་ཏེ་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པས་ང་ཚོའི་རྒྱུན་འཇགས་ཀྱི་
བསམ་གཞིག་བྱེད་སྟངས་ཚད་ལྡན་མིན་པའམ། ཐ་ན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སོང་ཡོད་པར་བསྟན་ཚེ། ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་སོ་སོའི་བསམ་གཞིག་བྱེད་སྟངས་ལ་ལེགས་བཅོས་
བྱ་དགོས། ཌད་ཝད་ཌིས་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་ནི་རྩིས་ཞིབ་ཀྱི་ཡོ་ཆས་
ཤིག་ཏུ་མ་བཟུང་བར། འཇིག་རྟེན་གྱི་སྐོར་ལ་བསམ་བློ་གཏོང་སྟངས་དང་སྐད་ཆ་བཤད་སྟངས་སོགས་ལ་གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་འདིས་ཤུགས་རྐྱེན་ཅི་ཞིག་

ཐེབས་པའང་ནན་ཏན་དུ་བརྗོད་སོང་། འདིའི་ཕྱོགས་ནས་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་
རིག་པའི་ནང་དུ་མགོ་རྨོངས་བྱེད་ཀྱི་དཀའ་རྙོག་ཙམ་མ་ཡིན་པར་ལེགས་ཕྱོགས་ཀྱི་
ཆའང་ཡོད།
ད་དུང་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སྒྲིག་གཞི་ཞིག་ལ་སྔ་མོ་ནས་གྲུབ་པའི་ཡུན་བརྟན་གྱི་
ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཡོད་མེད་ཀྱི་གནད་དོན་ཡང་ཡོད་པ་མདོར་དྲིལ་ནས་བརྗོད་ཚེ། མ་

117

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགམཐའ་ཡང་ཆེས་ཕྲ་མོའི་གནས་རིམ་དུ་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་ཁྱད་
ཆོས་ཤིག་མེད་པར་སྣང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆོས་རྣམས་ལ་ཐོག་མ་ནས་གྲུབ་པའི་ཁྱད་
ཆོས་ཅི་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ང་ཚོས་ཕར་ཤུགས་རྐྱེན་ཅི་ཡང་མ་ཐེབས་པར་རྟོགས་ཀྱི་
ཡོད་པར་འདོད་པ་ལས། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པའི་བྱ་བ་ནི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཐག་
གཅོད་བྱེད་མཁན་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་པ་ཌད་ཝད་ཌིས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་སོང་།
འདིར་འགྱུར་ལྡོག་ཆེས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་དེ། ད་ལྟ་ང་ཚོས་ངང་ཚུལ་དང་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཚབ་ཏུ་བྱ་བ་དང་འཕོ་འགྱུར་གཙོ་གནད་དུ་འཛིན་གྱི་ཡོད། ཌད་ཝད་ཌིས་

ཕྱི་མ་ནི་རྩོམ་གཞིའི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་ཡང་། སྔ་མ་ནི་རྗེས་གྲུབ་ལྟ་བུ་ཡིན་པར་

བཤད་སོང་། བྱེད་པ་པོའི་བྱ་བ་གཙོ་བོར་འཛིན་པ་འདིས་འཇིག་རྟེན་སྐོར་གྱི་ང་ཚོའི་
བསམ་གཞིག་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཅི་ཞིག་ཐེབས་རྒྱུ་ཡིན་ནམ། ལྟ་བའི་འགྱུར་ལྡོག་འདི་

དང་འབྲེལ་བའི་སྒོ་ནས་བྱུང་བའི་གཏན་ཚིགས་གསར་པ་ནི་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ།

ང་ཚོས་བར་སྣང་དང་། དུས་ལ་ལྟ་ཚུལ་གསར་པ་ཅི་འདྲ་ཞིག་འཛིན་དགོས་སམ།
ཌད་ཝད་ཌི་ནི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་སྨྲ་བ་ཕུལ་བྱུང་ཞིག་ཡིན་

པས། ཁོང་གིས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་པའི་སྐད་བརྡ་ལ་སྤྱི་མཚན་གྱི་རང་བཞིན་ཆེ་ཞིང་།

ཐ་ན་མཚམས་རེར་རྩིས་རིག་གི་རྣམ་པའང་རྒྱ་ཆེན་ལྡན་པ་ཞིག་རེད། རྩིས་རིག་ལ་

དུངས་ཞེན་མེད་པའི་ཀློག་པ་པོ་ཚོས་ཁོང་གི་གཏམ་བཤད་རྟོགས་པར་དགོས་ངེས་
ཡིན་པའི་རྒྱབ་ལྗོངས་ནི། བདག་གིས་ཟུར་བཤད་དང་ཞབས་མཆན་བརྒྱུད་ནས་ཁ་
སྐོང་ཐབས་བྱས་ཡོད།

སྔ་རབས་ཀྱི་འགྱུར་བ་མེད་པའི་ངང་ཚུལ་ནས་འབྱུང་བཞིན་པའི་ཁོན་ཏྲོམ་

118

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགྱི་བྱ་འགུལ་བར།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ཁ་སང་ཨན་ཏྲོན་གྱིས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གི་ཚོད་ལྟ་
མགོ་རྙོག་ཅན་ཁག་ཅིག་བྱས་ཏེ། དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཚོས་འགལ་འདུས་གང་
བའི་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་རྟོགས་པར་བརྩོན་པའི་དཀའ་སྡུག་གི་

ཟུར་ཞིག་ང་ཚོར་མྱོང་དུ་བཅུག་ཡོད། ཁོང་གིས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ་ད་དུང་མནར་གཅོད་ཀྱི་དཀའ་སྡུག་ཙམ་མ་ཡིན་པར་ང་ཚོར་བདེ་བ་སྟེར་བའི་ལེགས་པའི་

ཆ་ཞིག་ཀྱང་ངེས་པར་དུ་ཡོད་དགོས་པའང་བརྗོད་སོང་།
དེ་རིང་བདག་གིས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ལེགས་པའི་ཆ་དེའི་སྐོར་ལ་གཙོ་བོར་
འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན། ང་ཚོས་དོགས་འཇུག་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྩ་འཛིན་གླེང་
ནས་བགྲོ་གླེང་འདི་འགོ་བཙུགས་ཡོད། གང་ཞིག་ལ་དོགས་འཇུག་བྱེད་པར་ཐོག་
མར་དོགས་འཇུག་པ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཆོས་དེར་དོ་སྣང་བྱེད་ཐུབ་དགོས་ཤིང་། དོ་སྣང་བྱེད་མི་ཐུབ་པའི་བྱ་དངོས་གང་རུང་ཞིག་ལ་དོགས་འཇུག་བྱེད་རྒྱུ་སླ་མོ་ཞིག་མིན།

དུས་རབས་བཅུ་བདུན་པ་ནས་བཟུང་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་བྱུང་བའི་འཕོ་

འགྱུར་རེ་རེའི་ཆ་ཤས་ཁག་ཤོས་ནི། འདོར་དགོས་པའི་རྣམ་གཞག་རྙིང་པའི་བདེན་
འཛིན་རྣམས་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་འདི་ཡིན། རྣམ་གཞག་གསར་པ་ཞིག་ཐོག་མར་དར་
སྐབས་རྙོག་འཛིང་ཆེས་ཆེ་བ་དང་། དེ་འདྲའི་སྐབས་ང་ཚོས་ད་དུང་རྣམ་གཞག་རྙིང་
པའི་བདེན་འཛིན་རྣམས་དོར་མེད་པར་མ་ཟད། རྣམ་གཞག་གསར་པའི་རྒྱལ་ཁས་ང་

ཚོ་རྒྱང་རིང་དུ་ཁྲིད་ཀྱི་ཡོད། ཧན་སན་བྷ་ཀིས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་རྩ་འཛུགས་
བྱས་པའི་ལོ་སྟེ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༢༤ ནི་གཡང་རོང་ཞིག་ཏུ་བདག་གིས་བསམས་མྱོང་

119

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཞིང་། ལོ་དེ་ནི་ས་གཤིན་པའི་ཡུལ་ལུང་ཞིག་དུམ་བུ་གཉིས་སུ་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་བྱེ་
ཐང་ཞིག་སྟེ། སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་། གསར་བྱུང་དངོས་ཁམས་
རིག་པ་གཉིས་སོ་སོར་གྱེས་པའི་ས་མཚམས་ཤིག་ཡིན། གཡང་རོང་ཞིག་གི་

ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་གནས་རིམ་གཅིག་ཏུ་ཡོད་པ་དང་། བྱེ་ཐང་ཞིག་གི་ཕྱོགས་གཉིས་

ཀའང་དེ་བཞིན་ཡིན།

འོན་ཀྱང་། དངོས་ཁམས་རིག་པའི་འཕོ་འགྱུར་དེ་ནི་གནས་རིམ་གྱི་འགྱུར་
ལྡོག་ཅིག་དང་། འཕེལ་འགྱུར་གྱི་གོམ་འགྲོས་ཤིག་ཡིན། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ནི་སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་གནས་རིམ་མི་གཅིག་པའི་མཐོ་སྒང་ཞིག་ཏུ་

ཡོད། སྔ་རབས་དངོས་ལུགས་ཀྱི་གནས་རིམ་དམའ་སར་ཡོད་མཁན་ཚོར་མཚོན་ན། མཐོ་སྒང་དེ་ནི་ཁོ་ཚོའི་སྣང་ཡུལ་དུ་མ་གྱུར་པའི་ལྐོག་གྱུར་གྱི་ཡུལ་ཞིག་རེད། ང་
ཚོ་མཐོ་སྒང་དེར་སླེབས་པ་དང་སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་གནས་རིམ་

དམའ་བོ་མཐོང་ཞིང་། དེ་ནི་ཡུལ་ལྗོངས་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན་པ་ཤེས་
ཀྱི་ཡོད། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ་འགལ་འདུ་ཡོད་པར་སྣང་བ་དང་། ཡང་ན་དེའི་

སྐོར་ལ་སྐྱོན་བརྗོད་བྱེད་པ་ནི་རྒྱུན་དུ་སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ངོས་ནས་
འབྱུང་གི་ཡོད། དེ་ལྟ་ནའང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ་རང་སྟེང་དུ་དཀའ་རྙོག་ཡོད་པ་བདེན་ཞིང་། ད་དུང་ཡང་རྣམ་གཞག་འདི་ཡང་དག་ཅིག་ཆགས་མེད། ཁོན་ཏྲོམ་
གྱི་རྣམ་གཞག་ཡང་དག་ཏུ་བསྒྱུར་པར་ང་ཚོས་མུ་མཐུད་དུ་ཧུར་བརྩོན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
བདག་གིས་འདི་ནས་རང་གི་མཐོང་ཚུལ་ལ་མཐོ་སྒང་རྗེས་མ་དེ་ཕྱོགས་གང་དུ་ཡོད་
མེད་ཀྱི་སྐད་ཆ་འགའ་བརྗོད་རྒྱུ་ཡིན།

120

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབདག་གིས་ཐོག་མར་ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་འདོར་དགོས་པའི་སྔ་རབས་ཀྱི་
དངོས་ཁམས་རིག་པའི་གནད་དོན་གྱི་སྐོར་ནས་འགོ་འཛུགས་འདོད་བྱུང་། སྔ་
རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ལྟ་བ་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི་ངང་ཚུལ་གྱི་དོན་སྤྱི་དེ་ཡིན་

པ་དང་། དངོས་ཁམས་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་ཞིག་ལ་ངང་ཚུལ་ཞིག་ཡོད་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད།
དཔེར་ན། འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ནང་རྒྱུ་སྐར་ཞིག་གི་ངང་ཚུལ་ནི་རྒྱུ་སྐར་དེ་གང་
དུ་ཡོད་པ་དང་། མྱུར་ཚད་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཏུ་འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་པ་བཅས་ཀྱིས་ཐག་གཅོད་
ཀྱི་ཡོད། རྒྱུ་སྐར་དེའི་སྒྲིག་གཞི་སྤྱིའི་གནས་ཚུལ་ནི་རྒྱུ་སྐར་དེའི་ངང་ཚུལ་ཡིན་
ཞིང་། གནས་ཚུལ་དེས་འབྱུང་འགྱུར་ལ་དགོས་ངེས་ཡིན་པའི་འདས་པའི་སྐོར་གྱི་
གནས་ཚུལ་ཐམས་ཅད་ཕྱོགས་སྡོམ་བྱས་ཏེ། འདས་པས་ཐག་གཅོད་ཐུབ་པའི་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་སྐོར་ཐམས་ཅད་སྟོན་གྱི་ཡོད། དེ་ནི་ང་ཚོའི་བཀོད་སྒྲིག་གི་བྱ་བ་

དང་། སྔོན་དཔག་གི་བྱ་བ་གཉིས་ཀྱི་ཐུག་འཕྲད་ཅིག་ཡིན་ཞིང་། ང་ཚོས་འབྱུང་
འགྱུར་ལ་སྔོན་དཔག་བྱེད་པར་བཀོལ་བའི་ཆོས་ཉིད་ཐམས་ཅད་ནི་ངང་ཚུལ་གྱི་དོན་
སྤྱི་ལ་གཞི་བཅོལ་བ་དང་། ཆོས་ཉིད་དེ་དག་གིས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལ་ཤུགས་
རྐྱེན་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད།
མི་ཞིག་གིས་སྤོ་ལོ་ཞིག་འཕངས་ནས་མི་གཞན་ཞིག་གིས་དེ་བཟུང་བའི་

བརྒྱུད་རིམ་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་པར། ང་ཚོས་ངང་ཚུལ་གྱི་དོན་སྤྱི་རམ་འདེགས་སུ་བཀོལ་ནས་བརྒྱུད་རིམ་དེའི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ངང་ཚུལ་གྱི་རྗེས་སུ་
འདེད་ཀྱི་ཡོད། ངང་ཚུལ་ནི་རྒྱུན་དུ་རྩོལ་བ་བྱེད་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལ་འགྲེལ་
བརྗོད་བྱེད་པར་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་རམ་འདེགས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། སྒྲིག་

121

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགཞི་ཞིག་གི་ཁྱད་ཆོས་ནི་ངང་ཚུལ་གྱི་དོན་སྤྱི་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད་དེ། ང་ཚོས་སྒྲིག་གཞི་དེ་ནི་ཁྱད་ཆོས་ངེས་པའི་ངང་ཚུལ་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་ཁྱད་ཆོས་མེད་
པའི་ངང་ཚུལ་གང་རུང་གི་འདུས་ཚོགས་ཤིག་ཡིན་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། ཁྱད་ཆོས་
ཀྱི་མཚོན་དོན་འདིའི་ནང་དུ་སྔོན་མའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྤྱི་འགྲོས་མང་པོ་ཞིག་

འདུས་ཡོད་དེ། “དང”ཞེས་པའི་དོན་ནི་ངང་ཚུལ་རིགས་འདྲ་བའི་ཚོགས་པ་གཉིས་

ཀྱི་སྣོལ་མཚམས་ལས་འབྱུང་བ་དང་། “ཡང་ན”ཞེས་པའི་དོན་ནི་ངང་ཚུལ་རིགས་
འདྲ་བའི་ཚོགས་པ་གཉིས་ཀྱི་གཅིག་སྒྲིལ་ལས་འབྱུང་ཞིང་། “ཁྱབ་འདུས”ཞེས་པའི་

དོན་ནི་ངང་ཚུལ་རིགས་གཅིག་ངང་ཚུལ་རིགས་གཞན་ཞིག་གི་ཁོངས་སུ་འདུས་པ་
ལས་འབྱུང་གི་ཡོད།
ངང་ཚུལ་གྱི་དོན་སྤྱི་འདི་ནི་ད་དུང་སྒྲིག་གཞི་ཞིག་ལ་བྱས་པའི་ལས་ལ་

གསལ་བཤད་བྱེད་པ་ལའང་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཐོག་མའི་ངང་ཚུལ་དང་
མཐའ་མའི་ངང་ཚུལ་གྱིས་ཆེས་གཞི་རིམ་གྱི་ལས་དེ་གཏན་ཁེལ་བྱེད་པ་དང་། སྤྱིར་
བཏང་གི་ལས་ནི་ཐོག་མའི་ངང་ཚུལ་རེ་རེར་མཐའ་མའི་ངང་ཚུལ་དེ་ཚད་གྲངས་ཅི་
ཙམ་ཞིག་འབྱུང་བར་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་རེའུ་མིག་ཅིག་གིས་མཚོན་ཞིང་། འཕེལ་འགྲོས་
ཀྱི་ཚད་གྲངས་སྟོན་པའི་རེའུ་མིག་འདི་ལྟ་བུ་ལ་ལིང་ཚེ་ཡང་ཟེར་གྱི་ཡོད། དེའི་ནང་

དུ་ཡོད་པའི་གཞི་གྲངས་ནི་རྩ་བའི་ཆ་ནས་འབྱུང་སྲིད་ཀྱི་ངོ་བོ་རུ་གནས་ཤིང་། ང་

ཚོའི་ཤེས་རྟོགས་ཟབ་པའི་གནས་སྟངས་ཁག་ཏུ་གཞི་གྲངས་ནི་ཀླད་ཀོར་དང་། ཡང་
ན་གཅིག་རེད། ཀླད་ཀོར་གྱིས་ཐོག་མའི་ངང་ཚུལ་དེ་མཐའ་མའི་ངང་ཚུལ་ལ་འཕེལ་
འགྲོས་གཏན་ནས་འབྱུང་གི་མེད་པ་མཚོན་ཞིང་། གཅིག་གིས་འཕེལ་འགྲོས་དེ་རྒྱུན་

122

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགདུ་འབྱུང་བར་མཚོན་གྱི་ཡོད། རེའུ་མིག་འདི་ལྟ་བུ་ནི་དོང་ཙེ་གཅིག་གི་ཚོད་ལྟ་ལ་
འོས་འཚམ་ཡིན་པ་དང་། ཚོད་ལྟ་དེའི་དགོས་དམིགས་ཀྱི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། དོང་
ཙེ་དེར་རྒྱབ་མདུན་ཏེ། གནས་སྟངས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་ལ། ང་ཚོས་དོང་ཙེའི་རྒྱབ་ངོས་དེ་མདུན་ངོས་སུ་འགྱུར་བར་རྐྱེན་བྱེད་ཆོག འགྱུར་བ་འདི་ནི་གཅིག་ཅན་

གྱི་ལིང་ཚེས་མཚོན་པར་བྱེད་པ་དང་། ལིང་ཚེ་དེའི་ནང་དོང་ཙེའི་མདུན་ངོས་མཚོན་
པའི་ཀ་ཐིག་དེ་དོང་ཙེའི་རྒྱབ་ངོས་མཚོན་པའི་གྲལ་ཐིག་ལ་ཐུག་ཡོད།
ཌད་ཝད་ཌིས་འདི་དང་གཤམ་དུ་རྩིས་རིག་གི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་ལས་
བྱུང་བའི་ལྟ་ཚུལ་གཞིར་བཞག་གིས་གླེང་གི་ཡོད་པ་དང་། ལྟ་ཚུལ་དེ་དག་ནི་ཀློག་པ་
པོ་སྐོར་ཞིག་ལ་རྒྱུས་མངའ་ཡོད་ཀྱི་མ་རེད། སྟབས་བདེ་བོར་བཤད་ན། སྐབས་
འདིར་ལིང་ཚེ་ནི་སྒྲིག་གཞི་ཞིག་ངང་ཚུལ་གཅིག་ནས་གཅིག་ལ་ཇི་ལྟར་འགྱུར་བར་

རྩིས་རིག་གི་ལམ་ནས་གསལ་བཤད་བྱེད་སྤྱད་ཀྱི་ཨང་ཀིའི་གོ་རིམ་ཞིག་ཡིན། ཌད་
ཝད་ཌིས་དོང་ཙེ་དཔེ་རུ་འཇོག་གི་ཡོད་པ་དང་། དོང་ཙེའམ་ལྕགས་སྒོར་ཞིག་ལ་

མཚོན་ན། འབྱུང་སྲིད་ཀྱི་ངང་ཚུལ་རྒྱབ་མདུན་གཉིས་མ་གཏོགས་མེད་ཅིང་། ཐོག་
མའི་ངང་ཚུལ་དེ་མཐའ་མའི་ངང་ཚུལ་ལ་མཐུད་སྦྱོར་བྱེད་པའི་ལིང་ཚེ་ལ་གཞི་
གྲངས་བཞི་ཡོད། 2×2=4 མདུན་ངོས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་དེ་ཀ་ཐིག་གི་ལིང་ཚེའདི་ལ་ཀ་

ཐིག་གི་ཕྱོགས་ཚད་ཀྱང་ཟེར་གྱི་ཡོདཞིག་གིས་མཚོན་ཐུབ་པ་དང་། ལིང་ཚེ་འདིའི་

ནང་ཨང་ཀི་ 1 ཞིག་རྩེ་མོར་ཡོད་པ་དང་ 0 ཞིག་འོག་མར་ཡོད། རྒྱབ་ངོས་ཀྱི་
ཕྱོགས་ཚད་དེ་ནི་ནང་གི་གཞི་གྲངས་ལ་འགྱུར་བ་ཡོད་པ་མ་གཏོགས་མདུན་ངོས་ཀྱི་
ཕྱོགས་ཚད་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན། དོང་ཙེའི་མདུན་ངོས་དེ་རྒྱབ་ངོས་ལ་བསྒྱུར་

123

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཔའི་ལས་སམ་བྱ་བ་ནི་ལིང་ཚེ་གྲུ་བཞི་མ་གསུམ་པ་ཞིག་གིས་མཚོན་པར་བྱེད་
ཅིང་། ལིང་ཚེ་གསུམ་པོ་གཤམ་གསལ་ལྟར་ཡིན།

མདུན་ངོས། རྒྱབ་ངོས། འཕོ་འགྱུར་གྱི་ལིང་ཚེ།
1 0 00
0 1 10

ལིང་ཚེའི་སྒྱུར་རྩིས་ལ་རྒྱུས་མངའ་ཡོད་པའི་ཀློག་པ་པོ་ཚོས་མདུན་ངོས་ཀྱི་

ཕྱོགས་ཚད་དེ་འཕོ་འགྱུར་གྱི་ལིང་ཚེར་བསྒྱུར་ན་རྒྱབ་ངོས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཚད་འབྱུང་བར་རྟོགས་ཐུབ། འདི་ལྟར་ངང་ཚུལ་བར་གྱི་འཕོ་འགྱུར་ནི་རྩིས་རིག་གི་ལམ་ནས་

འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཐུབ་པའི་ལྟ་ཚུལ་ནི་སྤྱི་ཁྱབ་ཅིག་ཡིན། དཔེར་ན། དོང་ཙེའི་ཚབ་
ཏུ་ང་ཚོས་སྒམ་ཆུང་ཞིག་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཆོག་པ་དང་། སྒམ་ཆུང་དེ་ནི་ལིང་ཚེའི་

སྒྱུར་རྩིས་ལ་བརྟེན་ནས་ཕྱོགས་གང་འདོད་དུ་རྩིས་རིག་གི་ལམ་ནས་བསྐོར་ཐུབ་
ཅིང་། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ནང་དུའང་། ལིང་ཚེ་ཞིག་གིས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་
ངང་ཚུལ་གཅིག་གཞན་ཞིག་ལ་འཕོ་འགྱུར་གཏོང་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།

ཌད་ཝད་ཌི།༽ བྷོ་ལེ༼George Boole༽ནི་གཏན་ཚིགས་སྨྲ་བ་
རླབས་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གིས་བྷོ་ལེའི་གཏན་ཚིགས་དང་། དེང་དུས་གློག་
ཀླད་དུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་བྷོ་ལེའི་ཚབ་རྩིས་རིག་པ་གཉིས་གསར་གཏོད་གནང་
ཡོད། རྣམ་གྲངས་སམ་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཏག་ཏག་ཅི་ཞིག་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད་བཞག་

ནས་བྷོ་ལེས་རང་གི་གཏན་ཚིགས་འགོ་བཙུགས་པ་དང་། རྣམ་གྲངས་རེ་རེ་གདམ་
ཀ་ཞིག་དང་མཉམ་སྦྲེལ་བྱས་པ་རེད། རྣམ་གྲངས་ཤིག་ནི་སྤྱིའི་གྲངས་འབོར་ལས་

( ) ( ) ( )

124

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཁྱད་ཆོས་ངེས་ཅན་ལྡན་པའི་གྲངས་འབོར་དེའི་རིགས་ཤིག་ལོགས་སུ་འདེམས་
པའི་བྱ་བའི་ཐོག་ནས་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འདི་ལྟར་ཁྱད་པར་རྗོད་བྱེད་ཀྱིས་
༼ཡང་ན་ཁྱད་པར་རྗོད་པར་བྱེད་པའི་འཚག་བྱེད་ཀྱིས༽ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཡུལ་གྱི་སྒྲིག་གཞིའི་

ཁྱད་ཆོས་ལ་འགྱུར་བ་ཅི་ཡང་མི་གཏོང་བའི་བསམ་བློའང་སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་
ཁམས་རིག་པའི་ངང་ཚུལ་གྱི་དོན་སྤྱིའི་ནང་དུ་འདུས་ཡོད། ཁྱད་པར་བརྗོད་པའི་

འཚག་བྱེད་ཀྱིས་བརྒྱུད་སྤྲོད་བྱེད་པ་དང་། ཡང་ན་འགོག་པ་ཙམ་ཡིན་ཞིང་། འཚག་
བྱེད་བརྒྱུད་ནས་འགྲོ་བ་གང་ལ་བརྒྱུད་ནས་སོང་ཟིན་པ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཀྱི་
ཁྱད་ཆོས་ཡོད། འདི་ནི་ང་ཚོས་རྩོལ་མེད་ཀྱི་རྩ་དོན་ཞིག་ཡིན་པར་སེམས་ཆོག་པ་
དང་། གཏན་ཚིགས་ཀྱིས་འདེམས་སྒྲུག་བྱེད་པ་ཙམ་ལས་རྩོལ་བ་གཞན་བྱེད་ཀྱི་མེད།
ངང་ཚུལ་གྱི་དོན་སྤྱི་འདི་ནི་ད་དུང་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རིགས་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་དང་

མཉམ་སྦྲེལ་བྱས་ཡོད་ལ། གལ་ཏེ་ཆོས་རྣམས་ལ་ངང་ཚུལ་ཏག་ཏག་ཅིག་ཡོད་ཚེ། བྱེད་པོ་གཉིས་ཀྱིས་ཡུལ་གཅིག་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱས་པའི་ཁྱད་པར་ནི། ཁོ་ཚོས་ཡུལ་གྱི་
ངང་ཚུལ་དེར་སྦྱར་བའི་ཐ་སྙད་ཙམ་ཡིན། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་གཅིག་གིས་བཀོལ་
སྤྱོད་བྱས་པའི་ཐ་སྙད་རེ་རེ་ནི་ཅིག་ཤོས་ཀྱིས་བཀོལ་བའི་ཐ་སྙད་དང་ཆ་མཐུན་ཏེ།
ངས་འདིར་ཞེས་བརྗོད་པ་དང་། ཁྱེད་ཀྱིས་དེར་ཞེས་བརྗོད་ཀྱང་། ང་ཚོས་བརྗོད་པའི་

དོན་ནི་གཅིག་པ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་རེད།
ངང་ཚུལ་གྱི་དོན་སྤྱི་འདིས་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་ཚད་
ལྡན་ཞིག་བྱེད་མི་ཐུབ་པའི་རྟགས་མཚན་ཐོག་མ་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ་

125

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབརྟེན་ནས་བྱུང་ཡོད། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གི་མདུན་མཆོང་ཆེན་མོ་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༢༤ ལོར་བྱུང་ཡང་། རླབས་ཆེ་བའི་རྣམ་གཞག་ཚང་མར་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་བརྒྱུད་
རིམ་རིང་མོ་ཞིག་ཡོད། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གསར་གཏོད་བྱས་རྗེས་ང་ཚོས་
གཞི་ནས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ་ཁ་ཕྱོགས་པའི་འབད་བརྩོན་མང་པོ་སྔོན་མ་
ནས་བྱུང་ཡོད་པ་མཐོང་ཐུབ་པ་དང་། བདག་གིས་འབད་བརྩོན་དེ་ཨ་རི་སི་ཏྲོ་ཏྲལ་
བར་དུ་ཡར་འདེད་ཀྱི་ཡོད། དེང་སང་ཨ་རི་སི་ཏྲོ་ཏྲལ་ལུགས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ཟེར་
བའི་གཏན་ཚིགས་དེས་ཨ་རི་སི་ཏྲོ་ཏྲལ་རང་ལ་དང་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་བསླངས་མེད།
གཏན་ཚིགས་འདི་ནི་གཡོ་འགུལ་མེད་པའི་ངང་ཚུལ་དུ་གནས་པའི་ཆོས་ཁོ་ནའི་
ཐོག་ལ་བཀོལ་སྤྱོད་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གིས་འགྱུར་བཞིན་པའི་ཆོས་

རྣམས་ཀྱི་ཐོག་ལ་སྦྱོར་རུང་བའི་གཏན་ཚིགས་ཤིག་རྟོགས་པར་ལོ་མང་པོར་དཀའ་
སྤྱད་འབད་འབུངས་གནང་ཡོད། ཨ་རི་སི་ཏྲོ་ཏྲལ་གྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ཆོས་ཤིག་ཁྱད་

ཆོས་ཡོད་པ་ལས་མེད་པར་གྱུར་སྐབས། ཕྱོགས་ངེས་ཅན་ཞིག་ནས་བརྗོད་ན། ཆོས་
དེ་ནི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་བར་སྐབས་ཤིག་ཡོད། འདོད་
ཚུལ་འདི་གཞིར་བཞག་ཚེ། སྒོ་ང་ཞིག་བྱ་ཕྲུག་ལ་འགྱུར་སྐབས་སྒོ་ང་དེ་བྱ་ཕྲུག་དང་
སྒོ་ང་གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་དང་། ཡང་ན་གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པའི་བར་སྐབས་ཤིག་ཡོད།

རླབས་རྒྱུན་གྱི་སྣེ་འགྱུར་དང་རླབས་འཐབ་ཀྱི་སྣང་ཚུལ།
གནའ་བོའི་བསམ་བློའི་སྒྲོམ་གཞི་དེར་སེར་ཁ་ཤོར་བའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་
ལྟའི་རྟགས་མཚན་ཐོག་མ་ནི། ནེའོ་ཏྲོང་གི་དུས་སྐབས་སུ་བྱུང་ཞིང་། ཁོང་གིས་

འཛམ་གླིང་ཧྲིལ་པོར་ངང་ཚུལ་ཅན་གྱི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ངོས་ནས་གསལ་བཤད་བྱེད་

126

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསྐབས། འོད་ཀྱིས་མཚམས་རེར་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་རྣམ་འགྱུར་

སྟོན་ཞིང་། མཚམས་རེར་རླབས་རྒྱུན་གྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་པ་
རྟོགས་ཡོད། དོན་དངོས་སུ་བརྗོད་ན། ཁོང་གིས་འོད་ནི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཡིན་པར་ཨུ་

ཚུགས་བྱེད་སྐབས། ཁོང་ལ་མྱོང་རྟོགས་ཅི་ཞིག་ཡོད་མེད་གསལ་པོ་མི་འདུག དེ་
དུས་བདེན་དཔང་བརྟན་པོ་ཞིག་མེད་ཀྱང་། ང་ཚོས་ཕྱི་མིག་གིས་བལྟས་ཚེ།
གཟུགས་འཛིན་པའི་སྣང་བ་ནི་འོད་གློག་གི་འབྲས་བུའི་རྣམ་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་རྒྱུ་
མཚན་གྱིས་ནེའོ་ཏྲོང་གིས་འོད་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་ཐུབ་ཀྱི་རེད། ཕྱིས་སུ་ཨ་
ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་འོད་གློག་གི་འབྲས་བུར་བརྟེན་ནས་འོད་ལ་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་རང་
བཞིན་ཡོད་པ་རྙེད་པའི་ཤེས་རྟོགས་ནི། ནེའོ་ཏྲོང་གི་སྐབས་ཐོག་ནས་བྱུང་ཡོད་ཆོག་
པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེའི་དུས་ཀྱང་འོད་གློག་གི་འབྲས་བུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། ནེའོ་ཏྲོང་གིས་འོད་ནི་རླབས་རྒྱུན་གྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་
ལྟའི་བདེན་དཔང་ཞིག་རྙེད་ཡོད། ནེའོ་ཏྲོང་གི་འཁོར་གཟུགས་ནི་ཤེལ་དུམ་གཉིས་

ཕན་ཚུན་ཐག་ཉེ་བོར་འཇོག་སྐབས་འབྱུང་བ་དང་། འཁོར་གཟུགས་དེ་ནི་ཁྱེད་ཀྱིས་
འདིར་མཐོང་གསལ་ལྟར་ཡིན།

འོད་གློག་གི་འབྲས་བུ་ཞེས་པ་ནི། འོད་ཅིག་དངོས་པོའི་ཕྱི་ངོས་ལ་ཕོག་པའི་
རྐྱེན་གྱིས་ཕྱི་ངོས་དེ་ལས་གློག་རྡུལ་ཚུར་འཕྲོ་བའི་སྣང་ཚུལ་ལ་གོ་དགོས། འོད་
མིག་གི་དབང་པོ་དང་འཕྲད་པས་དེའི་ཕྲ་ཕུང་སྣེ་ལེན་པ་སྣ་ཚོགས་དང་། དྲ་སྐྱི་སོགས་ཀྱི་ནང་དུའང་ཆ་འདྲ་བའི་རྩོལ་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་སློང་གི་ཡོད། ཨ་ཡིན་

སི་ཐན་གྱིས་རྣམ་གཞག་གི་ངོས་ནས་འོད་གློག་གི་འབྲས་བུར་དཔྱད་པ་གནང་བས་

127

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགནོར་བྷེལ་དངོས་ལུགས་ཀྱི་གཟེངས་རྟགས་ཐོབ་ཡོད།
ཌད་ཝད་ཌིས་ཕན་ཚུན་ཉེ་བོར་བཞག་ཡོད་པའི་ཤེལ་དུམ་གཉིས་ཏཱ་ལའི་བླ་

མ་མཆོག་ལ་བསྟན་སོང་། ཤེལ་གཅིག་ནི་ཅུང་ཙམ་གུག་གུག་ཅིག་ཡིན་པས། ཤེལ་
དུམ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ཡོད་པའི་སྟོང་ཆ་དེ་ཡོངས་སུ་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཆགས་

མི་འདུག འོད་ནི་སྟོང་ཆ་དེ་ནས་ཚུར་འཕྲོས་ནས་ང་ཚོར་སྣང་བ་དང་། ལྟེ་བ་གཅིག་

ཡིན་ཞིང་ཁ་དོག་སྣ་ཚོགས་ལྡན་པའི་འཁོར་གཟུགས་ཁག་ཅིག་ང་ཚོས་ཤེལ་གྱི་
ནང་དུ་མཐོང་ཐུབ་བྱུང་།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འདི་ནི་ནེའོ་ཏྲོང་གིས་གསར་གཏོད་བྱས་པ་ཡིན་ནམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽འདི་ཚོར་ནེའོ་ཏྲོང་གི་འཁོར་གཟུགས་ཞེས་བརྗོད་པར་
བལྟས་ན། ཁོང་གིས་གསར་གཏོད་བྱས་པ་ཞིག་མིན་པ་གསལ་པོ་རེད། ཧོ་ཁི་
༼Hooke༽ཟེར་བའི་དབྱིན་ཇིའི་ཚན་རིག་པ་ཞིག་གིས་འཁོར་གཟུགས་འདི་དག་

གསར་དུ་རྙེད་པ་དང་། འཁོར་གཟུགས་འདི་དག་གི་དཀྱིལ་མར་ཤེལ་དུམ་གཉིས་པོ་

ཕན་ཚུན་ཐུག་ཡོད། འོད་ཟེར་ཁག་ཅིག་ཤེལ་དུམ་ཐོག་མ་ལས་ཚུར་འཕྲོ་ཞིང་། ཁག་

ཅིག་ཤེལ་དུམ་འོག་མ་ལས་ཚུར་འཕྲོ་བཞིན་ཡོད། གོང་འོག་གི་འོད་ཟེར་གྱི་འཕེལ་འགྲོས་མ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཚད་གཞི་ངེས་ཅན་ཞིག་ལ་དེ་གཉིས་ཀས་ཕན་

ཚུན་འཇོམས་ཤིང་། ཕན་ཚུན་བཅོམ་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ནག་ཐིག་འདི་འབྱུང་གི་ཡོད།
འཁོར་གཟུགས་དང་པོ་ལ་མཚོན་ན། གོང་འོག་གཉིས་ཀའི་འོད་ཟེར་གྱི་འཕེལ་
འགྲོས་དོ་མཉམ་པོ་ཡིན། ཤེལ་དུམ་འདི་གཉིས་ཀྱི་བར་གྱི་སྟོང་ཆ་ནི། འོད་ཀྱི་རླབས་
རྒྱུན་གཅིག་གི་རིང་ཚད་དེ། མེ་ཊར་གཅིག་གི་སྟོང་ཟུར་གཅིག་ཙམ་རེད། དེ་ནི་ཧ་

128

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཅང་ཐུང་ངུ་ཕྲ་མོ་ཞིག་ཡིན་པས་ང་ཚོས་ཤེལ་འདི་མར་མནན་ནས་འཁོར་གཟུགས་རྣམས་ཕར་ཚུར་སྤོ་ཆོག འདི་ལྟར་ང་ཚོས་ཤེལ་དུམ་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་འོད་ཀྱི་
རླབས་རྒྱུན་གྱི་སྡེ་ཁག་གི་རྒྱང་ཐག་ལ་ཚད་འཇལ་བྱེད་ཐུབ།
ནེའོ་ཏྲོང་ལ་ད་དུང་འོད་རླབས་རྒྱུན་གྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཞིབ་འཇུག་

ཚོད་ལྟའི་རྟགས་མཚན་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། དེ་ནི་ཝད་ཁིན་༼Vi-
kings༽(5)གྱི་དུས་སྐབས་ལ་ཡར་ཁུངས་འདེད་ཐུབ་པ་དང་། རྒྱ་མི་རིགས་ཀྱིས་
ཁབ་ལེན་ལ་བརྟེན་ནས་སོ་སོའི་མཚོ་གྲུ་ཁ་ལོ་བསྒྱུར་པའི་གོ་རྟོགས་མཐོ་རུ་བཏང་དང་དུས་མཉམ་དུ་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་ལ་བརྟེན་ནས་སོ་སོའི་མཚོ་ལམ་འཚོལ་
བའི་ཝད་ཁིན་ཚོའི་གོ་རྟོགས་ཀྱང་མཐོ་རུ་སོང་ཡོད། བྱང་མཚོའི་ནང་ཉི་མ་མཐོང་

བའི་དུས་ཚོད་ཉུང་ངུ་ཡིན་སྟབས། ཝད་ཁིན་ཚོས་ནོར་མན་ཌེ་ལ་བཙན་འཛུལ་
གྱིས་འཕྲོག་བཅོམ་བྱས་རྗེས་ཕྱིར་རང་ཡུལ་དུ་ལོག་སྐབས། བྱང་མཚོའི་ནང་དུ་

ལམ་ཁ་མཐོང་གི་མེད། དེའི་ཕྱིར་སྐབས་འདི་འདྲ་ལ་གྲུ་དཔོན་གྱིས་ཤེལ་རྡོ་ཞིག་

ཡར་བཟུང་ནས་བསྐོར་ཚེ། ཐ་ན་གྲུ་དཔོན་གྱིས་ཉི་མ་མ་མཐོང་ཡང་ཉི་མའི་ཁ་

ཕྱོགས་བཤད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། འདི་ལྟར་བྱེད་པ་ནི་དེང་དུས་ཀྱི་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་
ཀྱིས་ལྷག་ཏུ་སྟབས་བདེ་རུ་བཏང་ཡོད་ལ། གལ་སྲིད་ང་ཚོས་འདིར་ཡོད་པའི་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་འདི་བརྒྱུད་ནས་ནམ་མཁར་བལྟས་ཚེ། ནམ་མཁའི་ཕྱོགས་
གཅིག་ལ་འོད་སྣང་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་མཐོང་ཐུབ། དེ་ནི་ནམ་མཁའ་ལས་བྱུང་བའི་

5 Viking ཝད་ཁིན་ནི་ཡོ་རོབ་ཀྱི་བྱང་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་པའི་ནོར་ཝེ་དང་། སུ་ཝེ་ཌམ་ནས་ཡོང་བའི་མི་རིགས་ཤིག་གི་མིང་ཡིན་ཞིང་། དུས་རབས་བརྒྱད་པ་ནས་བཅུ་གཅིག་བར་ཡོ་རོབ་ཀྱི་ནུབ་བྱང་གི་ས་ཆ་མང་པོར་བཙན་འཛུལ་བྱས།

129

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའོད་ཀྱི་ཤུགས་ཚད་ལ་ཁྱད་པར་ཕྲན་བུ་ཞིག་ཡོད་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ངའི་མིག་ལ་སྐྱོན་ཞིག་ཡོད་པ་འདྲ། ངོས་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དེ་
མཐོང་ཐུབ་ཀྱི་མི་འདུགཌད་ཝད་ཌི།༽ཁྱད་པར་དེ་ནི་ཧ་ཅང་ཕྲ་མོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཁྱེད་ཀྱིས་སྣེ་
འགྱུར་གཏོང་ཆས་འདི་དལ་བུར་བསྐོར་དགོས་པ་དང་། ཁྱད་པར་དེ་ནི་བར་

མཚམས་ཆུང་ངུ་ཞིག་གི་ནང་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད། མགྱོགས་པོར་བསྐོར་ན་ཁྱེད་
ཀྱིས་ཁྱད་པར་དེ་གཟིགས་མི་ཐུབ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ད་ལྟ་ངོས་ཀྱིས་མཐོང་གི་འདུག འདི་ནི་ཁྱད་པར་ཕྲན་བུ་
ཞིག་རེད། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་ནང་གི་སྤྱིའི་ཁ་དོག་ལ་ཁྱད་པར་འདི་མ་བྱུང་བའི་

རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ཁ་སང་ང་ཚོས་ཁ་དོག་གི་ཁྱད་པར་འབྱེད་མི་ཐུབ་པའི་

གནས་སྟངས་དང་། ང་ཚོར་སྣང་གི་མེད་པའི་ཁ་དོག་ཡོད་ན་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་པ་

སོགས་གླེང་ཡོད། འདི་ནི་ང་ཚོས་ཁ་དོག་མ་མཐོང་བའི་གནས་སྟངས་ཤིག་ཆགས་

ཡོད། ང་ཚོའི་མིག་གིས་འོད་ཀྱི་གཡོ་འགུལ་ཐམས་ཅད་འཛིན་ཐུབ་ཀྱི་མེད། འོན་
ཀྱང་། འོད་ཀྱི་གནས་འགྱུར་ཐམས་ཅད་ང་ཚོའི་མིག་ལ་སྣང་གི་མེད་པའི་བདེན་དོན་
དེ་ང་ཚོས་མ་མཐའ་ཡང་ཡོ་ཆས་འདིར་བརྟེན་ནས་རྟོགས་ཐུབ། སྦྲང་མ་ལྟ་བུའི་དུད་

འགྲོ་གཞན་གྱིས་འོད་ཀྱི་སྣེ་འགྱུར་རམ་འོད་ཀྱི་གཡོ་འགུལ་དེ་དག་མཐོང་གི་ཡོད་ནའང་། ང་ཚོ་འགྲོ་བ་མི་ལ་དེ་དག་གལ་ཆེན་ཞིག་ཆགས་མེད།
ནེའོ་ཏྲོང་གིས་ཉི་མ་ལས་བྱུང་བའི་འོད་རྡུལ་གྱི་སྣེ་འགྱུར་ལ་གསལ་བཤད་

130

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབྱེད་པར། འོད་རྡུལ་དེ་ཚོར་ཟུར་ངོས་སམ་འགྲམ་ངོགས་ཡོད་པར་བརྗོད་ཡོད། ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་ནི་དངོས་རྡོག་ཅིག་ཡིན་པར་སེམས་སྐབས། འོད་རྡུལ་དེ་ཚེག་ཐིག་
ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་འཛིན་པའི་བསམ་བློ་འདོར་དགོས་ཤིང་། ཐ་ན་ཁབ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་
པའང་སེམས་མི་རུང་། དེ་ལས་མདའ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པར་བསམས་ན་ལེགས་པ་དང་། མདའ་ལ་བྱ་སྒྲོ་ཡོད་ཅིང་། བྱ་སྒྲོ་དེ་ཚོའི་སྒྲིག་སྟངས་ནི་ཕན་ཚུན་ཡོངས་སུ་ཆ་
མཐུན་པ་ཞིག་མིན། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་ཤིག་གིས་འོད་རྡུལ་བྱེ་བྲག་པ་སྐོར་ཞིག་

བརྒྱུད་གཏོང་བྱེད་ཀྱང་། འོད་རྡུལ་བྱེ་བྲག་པ་གཞན་རྣམས་འགོག་གི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཨན་ཏྲོན་གྱིས་ཁ་སང་གང་བརྗོད་པ་དེ་ཚོ་གཞིར་བཞག་

ནས་ངོས་ཀྱིས་འོད་རྡུལ་དང་སྣེ་འགྱུར་གྱི་འགྲེལ་བཤད་འདི་རྟོགས་ཐབས་བྱེད་ཀྱི་
ཡོད། ཁ་སང་ཁོང་གིས་འབྱུང་ཁུངས་གཅིག་ལས་དུས་མཉམ་དུ་བྱུང་བའི་འོད་རྡུལ་
གཉིས་ཀྱི་འདྲེས་འཛིངས་ལ་གསལ་བཤད་བྱས་སོང་། ཉི་མ་ནི་འབྱུང་ཁུངས་གཅིག་
ཙམ་ཡིན་ནམ། དེ་ལྟར་ཡིན་ཚེ་ཉི་མ་ལས་ཚུར་འཕྲོས་པའི་འོད་རྡུལ་ཐམས་ཅད་
འདྲེས་འཛིངས་ཆགས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཉི་མ་ལས་འཕྲོས་པའི་འོད་རྡུལ་རྣམས་
ལ་ཐོལ་བྱུང་གི་སྣེ་འགྱུར་ཞིག་ཡོད་དམ། ཡང་ན་འོད་རྡུལ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་གོ་
རིམ་དང་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་ཡོད་དམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ཉི་མ་ནི་འབྱུངས་ཁུངས་མང་པོ་ཡིན་པར་སེམས་དགོས་
ཤིང་། ཉི་མས་རྡུལ་ཕྲན་རེ་རེ་ཕན་ཚུན་ལྟོས་མེད་དུ་ཕྱིར་འབྱིན་གྱི་ཡོད་སྟབས། རྙོག་འཛིང་ཆེ་བའི་སྣེ་འགྱུར་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད། ལེ་ཟེར་ནི་གཅིག་མཐུན་གྱི་འབྱུང་
ཁུངས་ཤིག་ཡིན་ཡང་། ཉི་མ་ནི་གཅིག་མཐུན་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཤིག་མིན། ཝད་ཁིན་

131

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཚོས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་པའི་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་ནི། ངའི་ལག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཤེལ་རྡོ་
འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན། འདིའི་ཟུར་ངོས་གཅིག་ལ་བདག་གིས་བུ་ག་ཕྲན་བུ་ཞིག་ཕུག་

ཡོད། བུ་ག་གཅིག་ཙམ་ལས་མེད་ཀྱང་། ཁྱེད་ཀྱིས་ཤེལ་རྡོ་འདིའི་ཟུར་ངོས་གཞན་
ནས་བལྟས་ཚེ། བུ་ག་གཉིས་མཐོང་གི་རེད། གལ་སྲིད་ཁྱེད་ཀྱིས་ཞིབ་ཏུ་བལྟས་ཚེ་
བུ་ག་གཉིས་ཀར་སྣེ་འགྱུར་ཐ་དད་པ་རེ་ཡོད་པར་མཐོང་ཐུབ། ང་ཚོས་ཤེལ་རྡོ་འདི་

དལ་བུར་བསྐོར་ཚེ། ཐོག་མར་བུ་ག་གཅིག་མེད་པར་འགྱུར་བ་དང་། དེ་ནས་གཞན་
དེའང་ཡལ་འགྲོ། ནེའོ་ཏྲོང་གིས་སྣང་ཚུལ་འདི་ལ་རླབས་རྒྱུན་གྱི་རྣམ་གཞག་གི་ངོས་
ནས་གསལ་བཤད་བྱེད་པའི་འདོད་པ་དོར་ཏེ། འོད་རྡུལ་རེ་རེ་ལ་གྱེན་དང་འཕྲེད་ཀྱི་
སྣེ་འགྱུར་གྱི་ངང་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་པར་ཨུ་ཚུགས་བྱས་ཡོད།
ཤེལ་རྡོ་འདིའི་རིགས་༼crystal Iceland spar༽ལ་འཁྱོག་འཕྲོ་གཉིས་

ལྡན་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད་དེ། ཤེལ་རྡོ་འདི་བརྒྱུད་ནས་ཆོས་ཤིག་ལ་བལྟ་སྐབས་ཆོས་
དེ་གཉིས་སུ་སྣང་གི་ཡོད། དཔེར་ན། བུ་ག་ནི་གཅིག་ཙམ་ཡིན་རུང་གཉིས་སུ་སྣང་

ཡོད། ད་དུང་སྣང་བརྙན་གཉིས་ཀའི་སྣེ་འགྱུར་ཡང་ཐ་དད་པ་རེད། ཌད་ཝད་ཌིས་

འདི་དག་ཐམས་ཅད་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལ་གསལ་སྟོན་བྱས་ནས་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་
ཆས་གཉིས་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་པའི་འོད་ཀྱི་ཤུགས་ཚད་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་མ་

ལོ་སིའི་ཆོས་ཉིད་༼Malus’s law༽ངོ་སྤྲོད་བྱས་སོང་། གལ་སྲིད་སྣེ་འགྱུར་
གཏོང་ཆས་གཉིས་ཀ་མཉམ་གཤིབ་ཏུ་བཞག་ཡོད་ཚེ། དང་པོ་བརྒྱུད་ནས་སོང་བའི་འོད་ཐམས་ཅད་གཉིས་པའང་བརྒྱུད་ནས་འགྲོ་བ་དང་། གལ་སྲིད་དེ་གཉིས་མཉམ་

གཤིབ་ཏུ་བཞག་མེད་ཚེ། འོད་གང་ཡང་དེ་གཉིས་བརྒྱུད་ནས་མི་འགྲོ། ཁ་ཕྱོགས་

132

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགངེས་ཅན་ཞིག་ཏུ་བཞག་ཡོད་པའི་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་ཀ་བརྒྱུད་ནས་འོད་
ཅི་ཙམ་འགྲོ་བར་བརྗོད་ཐུབ་པའི་མངོན་སུམ་གྱི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་མ་ལོ་སིས་གསར་

དུ་རྟོགས་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ཆོས་ཉིད་འདིས་ཀྱང་སྣང་ཚུལ་དེར་ཅི་ཞིག་གིས་རྒྱུ་
རྐྱེན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་མེད་གསལ་བཤད་ཅིག་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་མེད།

རྒྱུ་འབྲས་ཕྲ་མོའི་ཉམ་ཉེས།
ཌད་ཝད་ཌི།༽དེ་ནས་ལོ་བརྒྱ་ཡི་རྗེས་འཆར་འགོད་པ་མ་ལོ་སིས་སྣེ་འགྱུར་
གཏོང་ཆས་གཅིག་བརྒྱུད་ནས་སོང་བའི་འོད་ཅི་ཙམ་ཞིག ཁ་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ཏུ་

བསྐོར་བའི་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་པ་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་ཐུབ་མིན་གྱི་གནད་
དོན་འདིར་བསམ་གཞིག་བྱས། ཁོང་གིས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་འདི་དོན་དངོས་སུ་
བྱས་པའམ། ཡང་ན་བསམ་བློའི་ཚོད་ལྟ་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་བྱས་པ་ཡིན་པ་གསལ་པོ་
མེད་ལ། སྐབས་དེ་དུས་ད་དུང་ཚོད་ལྟ་འདི་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཡང་གསལ་པོ་ཞིག་

ཕྱེས་མེད། གལ་སྲིད་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་མཉམ་གཤིབ་ཏུ་བཞག་ཡོད་ཚེ།
དང་པོ་བརྒྱུད་ནས་སོང་བའི་འོད་རྡུལ་ཐམས་ཅད་གཉིས་པའང་བརྒྱུད་ནས་འགྲོ་བ་
དང་། གལ་སྲིད་དེ་གཉིས་མཉམ་གཤིབ་ཏུ་བཞག་མེད་ཚེ། དང་པོ་བརྒྱུད་ནས་སོང་
བའི་འོད་རྡུལ་གང་ཡང་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་པ་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་ཀྱི་མེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽གྱེན་དང་འཕྲེད་ཀྱི་སྣེ་འགྱུར་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ད་དུང་སྣེ་
འགྱུར་གྱི་རིམ་པ་གཞན་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་རེ་རེས་སྣེ་འགྱུར་གྱི་
རིགས་གཞན་ཞིག་བསྐྲུན་གྱི་ཡོད། འདིར་སྤྱིར་བཏང་གི་ངང་ཚུལ་གྱི་དོན་སྤྱི་དང་

133

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའགལ་བ་ཞིག་ཡོད་དེ། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་རེ་རེའི་ནང་འོད་རྡུལ་གྱིས་རང་ཉིད་ལ་

ངང་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་པ་ལྟར་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་ཞིང་། འོད་རྡུལ་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་

བགྲོད་པ་དང་། ཡང་ན་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་ཀྱི་མེད་ཀྱང་། འོད་རྡུལ་དེ་ནམ་ཡང་ཁ་འཐོར་དུ་མི་འགྲོ། འོན་ཀྱང་། ཕྱོགས་ངེས་ཅན་ཞིག་ནས་བརྗོད་ན། ཚན་རིག་པ་ཞིག་
གིས་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་འཇོག་སྟངས་ལ་བརྟེན་ནས་ངང་ཚུལ་དེ་གཉིས་ཅི་ཞིག་

ཡིན་པར་གཏན་ཁེལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འདི་ནི་རྒྱུན་མཐུད་དང་། ངང་ཚུལ་ཐ་དད་པ་
གཉིས་ཀྱི་འདུས་གྲུབ་ཁྱད་མཚར་བ་ཞིག་སྟེ། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གི་ཐུན་མིན་

གྱི་ཁྱད་ཆོས་རྒྱུན་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན།

ཕྱི་ལོ་ ༡༨༠༠ ཡས་མས་ཤིག་ལ་མ་ལོ་སིས་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་

བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་པའི་འོད་རྡུལ་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་ཇི་ལྟར་བྱེད་དགོས་པའི་ནེའོ་ཏྲོང་
གི་ལྟ་ཚུལ་དོར་ཡོད། ནེའོ་ཏྲོང་གིས་འོད་རྡུལ་གྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་པར་རྗེས་སུ་སྙེག་
པ་གཙོ་བོར་བཟུང་སྟེ། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་དང་པོ་བརྒྱུད་ནས་སོང་བའི་འོད་རྡུལ་གྱིས་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་པ་བརྒྱུད་མིན་ཇི་ལྟར་ཐག་གཅོད་པ་རྟོགས་ན་
བསམས་ཡོད། དཔེར་ན། འོད་རྡུལ་གྱི་བྱ་འགུལ་དང་། ནེའོ་ཏྲོང་གི་འཁོར་གཟུགས།
དེ་བཞིན་འོད་རྡུལ་ཚོས་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་ཀྱི་ཉེ་འགྲམ་དུ་སླེབས་སྐབས་རྣམ་འགྱུར་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་མི་སྟོན་པའི་གནས་སྟངས་སོགས་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་
བྱེད་པར། འོད་རྡུལ་དང་ལྷན་དུ་བགྲོད་པའི་སྣེ་ཁྲིད་ཀྱི་རླབས་རྒྱུན་ཞེས་པ་ཞིག་ནང་
དུ་འདུས་པའི་རྩོལ་བའི་མ་ལག་ཅིག་ནེའོ་ཏྲོང་གིས་གསར་བཟོ་བྱས་ཡོད། འོན་
ཀྱང་། ལྟ་ཚུལ་དང་བྱེད་སྟངས་འདི་ནི། མ་ལོ་སིས་སྤངས་ནས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་

134

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགརང་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་ཤིང་། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཅིག་ཁ་ཕྱོགས་ངེས་ཅན་
ཞིག་ཏུ་བཞག་པ་དང་། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་པའི་ཁ་ཕྱོགས་དེ་དང་མ་མཐུན་
ཚེ། འོད་རྡུལ་གྱི་གྲངས་ཚད་འདི་འདྲ་ཞིག་དང་། དེ་འདྲ་ཞིག་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་
གཉིས་པར་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་པ་ཙམ་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་ཡོད།
དེང་དུས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གི་ནང་དུ་འགུལ་སྐྱོད་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚང་
མར་མ་ལོ་སིའི་བྱེད་སྟངས་ཀྱི་རྣམ་པ་འདི་ཡོད། ཁོང་འདས་པའི་དུས་རབས་གཅིག་
ལྷག་གི་རྗེས་ཧན་སན་བྷ་ཀི་བྱོན་ཡོད་ནའང་། ཚན་རིག་པ་ཚོ་སླར་ཡང་རྩ་བའི་ཆ་

ནས་མ་ལོ་སིའི་ཆོས་ཉིད་ལ་ཁ་ཕྱོགས་ཡོད། ང་ཚོས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་གཅིག་
པུའི་སྐོར་བརྗོད་པ་ལས། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་འཇུག་ཡུལ་གྱི་སྒྲིག་གཞིའི་ངང་

ཚུལ་སོགས་ལ་འདྲི་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་མེད། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཇི་ལྟར་འགོ་འཛུགས་
པ་དང་། ཇི་ལྟར་མཇུག་སྒྲིལ་བ་ཙམ་ང་ཚོས་གླེང་གི་ཡོད། གལ་ཏེ་དགོས་ངེས་ཡིན་

ཚེ། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་མགོ་མཇུག་གི་བར་མཚམས་སུ་བར་སྐབས་ཀྱི་རིམ་པ་

མང་པོར་ཁ་གསབ་བྱེད་སྲིད་ཀྱང་། ང་ཚོས་ནམ་ཡང་དཔྱད་གཞིའི་རྩོལ་བའི་མ་

ལག་ལ་འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་ཀྱི་མེད། ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་ཞིག་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་
བརྒྱུད་ནས་འགྲོ་སྲིད་པ་ཙམ་ཞིག་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། མཚམས་རེར་འོད་རྡུལ་བརྒྱུད་
ནས་མི་བགྲོད་པ་གསལ་པོ་ཡིན་ཡང་། མཚམས་རེར་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་པའང་གསལ་པོ་ཡིན། ང་ཚོ་ནི་དེ་གཉིས་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་གནས་སྟངས་ཤིག་གི་ནང་

དུ་རྟག་ཏུ་ཡོད་པ་དང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གིས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་སོ་སོའི་
གྲུབ་དོན་ལ་སྔོན་དཔག་ཕལ་ཆེར་རྒྱུན་དུ་བྱེད་ཀྱི་མེད།

135

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའདིར་ཌད་ཝད་ཌིས་ནན་ཏན་དུ་གླེང་བའི་གནད་དོན་ཞིག་ནི། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་
བྱུང་བ་སོ་སོ་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་གནས་རིམ་ཕྲ་མོའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་རྩོལ་བའི་མ་ལག་ལ་

ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པས་ཞིབ་ཏུ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་འདི་ཡིན་
ཞིང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གིས་སྤྱི་སྡོམ་གྱི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་ལ་སྔོན་དཔག་
བྱས་ནས་གནས་རིམ་དེའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་གསལ་བཤད་ཅིག་ང་ཚོར་མཁོ་སྤྲོད་བྱེད་
ཐུབ་ཀྱང་། འདིས་ནེའོ་ཏྲོང་དང་། ལཱ་ཕི་ལད་སེ་གཉིས་ཀྱིས་འདོད་པའི་ཚན་རིག་གི་

དམིགས་དོན་སྒྲུབ་ཐུབ་ཀྱི་མེད། དམིགས་དོན་དེ་ནི་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་སའི་རྡུལ་ཕྲ་
རབ་ཀྱི་མྱུར་ཚད་དང་། གནས་གཞིའི་སྐོར་ལ་གོ་རྟོགས་ཡང་དག་ཅིག་རྙེད་རྒྱུ་འདི་

ཡིན། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། མ་ལོ་སིས་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་བརྒྱུད་ནས་སོང་བའི་འོད་
ལ་བརྟག་དཔྱད་བྱས་པའི་ཞིབ་འཇུག་ནང་གསལ་པོ་ཡིན་པ་ཇི་བཞིན། དངོས་
ཁམས་རིག་པ་ནི་འཁོས་ཀ་ཞན་པའི་གནས་རིམ་ཞིག་ཏུ་ལྷུང་ཡོད་དེ། ཞིབ་འཇུག་

ཚོད་ལྟའི་གྲུབ་དོན་ལ་སྔོན་དཔག་བྱེད་སྤྱད་ཅིག་ཆགས་ཡོད།
ཌད་ཝད་ཌིས་གླེང་བའི་གནད་དོན་གཞན་ནི་ཕྲ་མོ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད།

ཁོང་གི་རྩོད་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆ་ཤས་གཙོ་བོ་ཞིག་ཀྱང་ཆགས་འདུག བདག་གི་མདུན་འཇོག་
གི་སྟེང་དུ་ཡོད་པའི་ཤེལ་ཕོར་ནི་ཤེལ་གྱི་རྒྱུ་ཆ་ལས་གྲུབ་ཅིང་། བདག་གིས་ཤེལ་
ཕོར་འདིར་ལྟ་བཞིན་ཡོད་མེད་དང་། ཡང་ན་དེའི་ཁྱད་ཆོས་ཁག་ལ་ཚད་འཇལ་བྱེད་
ཀྱི་ཡོད་མེད་ལ་མ་ལྟོས་པར། ཤེལ་ཕོར་འདིའི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་རང་སྟེང་དུ་གྲུབ་
ཡོད་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པས་ཁ་ལོ་བསྒྱུར་
པའི་འཇིག་རྟེན་དུ་གོ་རྒྱུ་ཡོད་པའི་བདེན་འཛིན་དེའི་རིགས་ཀྱི་རང་ཚུགས་འཆོར་

136

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགྱི་ཡོད། སྒྲིག་གཞི་ཞིག་གི་རྩ་བའི་ངང་ཚུལ་ལ་རང་གི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་གཏན་ཁེལ་
བྱེད་པའི་ཚད་འཇལ་སྐོར་ཞིག་དགོས་པ་དང་། ཚད་འཇལ་དེ་དག་ནི་ང་ཚོས་གོང་དུ་
མཐོང་གསལ་ལྟར་ལིང་ཚེས་མཚོན་ཐུབ་པའི་རྩོལ་ནུས་ཤིག་ཡིན། ཌད་ཝད་ཌིས་

ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལ་ནན་ཏན་དུ་ཞུས་དོན་ནི་འདི་སྟེ། ང་ཚོར་སྣང་བའི་འཇིག་རྟེན་
ལ་གཞི་རྩའི་ངང་ཚུལ་དང་། ཁྱད་ཆོས་སོགས་ཡོད་པའི་བདེན་འཛིན་གྱི་འཆིང་རྒྱ་

ལས་ང་ཚོ་གྲོལ་ནས་གཞི་རྩའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ནི། བྱ་བ་དང་རྩོལ་ནུས་
ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་པར་སེམས་དགོས། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཁྱད་
ཆོས་ཡིན་པའི་རྩོལ་ནུས་ཀྱི་རིགས་བྱེ་བྲག་པ་དེ་ཚོ་ནི། སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་
རིག་པར་ཡོད་པ་དང་གཅིག་མཚུངས་མིན་ཞིང་། ཧན་སན་བྷ་ཀིས་གསར་དུ་རྟོགས་
པ་ལྟར། རྩོལ་ནུས་དེ་ཚོར་རྩིས་རིག་གི་ལམ་ནས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་པའི་ལིང་

ཚེའང་ཐ་དད་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། རྩོལ་ནུས་ཀྱི་སྡེ་ཁག་ཁྱད་པར་བ་དེ་དག་དང་
འབྲེལ་བའི་གཏན་ཚིགས་དང་། ཡང་ན་འཇིག་རྟེན་གྱི་སྐོར་ལ་རྟོག་འཇུག་བྱེད་སྟངས་ཀྱང་ཐ་དད་པ་རེ་ཡོད།

རྩོལ་ནུས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས།
ཌད་ཝད་ཌི།༽གཞི་རུ་ཡོད་པའི་ངང་ཚུལ་གྱི་ངོས་ནས་བསམ་བློ་གཏོང་
སྐབས། ང་ཚོས་རྩོལ་ནུས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་ངེས་ཅན་ཞིག་ཁས་ལེན་བྱས་ཡོད། ཡང་
གཅིག་བཤད་ན། རྩོལ་ནུས་ཀྱི་འཕེལ་འགྲོས་ནང་དུ་ང་ཚོས་ངང་ཚུལ་མཐོང་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། ང་ཚོར་སྣང་བའི་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་རྩོལ་ནུས་ཀྱི་འཕེལ་འགྲོས་ནི་ཁྱད་པར་
བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེའི་རིགས་ནི་གཞི་རུ་ཡོད་པའི་ངང་ཚུལ་ལས་འབྱུང་གི་མེད་པ་

137

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགདང་། དེའི་ཕྱིར་ང་ཚོས་ངང་ཚུལ་གྱི་སྐོར་མཚམས་བཞག་ནས་རྩོལ་ནུས་ཀྱི་སྐོར་གླེང་གི་ཡོད།
ཕྱི་ལོ་ ༡༩༢༤ ལོར་ཧན་སན་བྷ་ཀིས་ཐུན་མོང་གི་རྩོལ་ནུས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅི་
ཞིག་ཡིན་པར་བརྗོད་ནས་རང་གི་ཉམས་ཞིབ་འགོ་བརྩམས་ཡོད། ཐ་ན་སྔ་རབས་ཀྱི་
དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུའང་རྩོལ་ནུས་ཤིག་རེའུ་མིག་དང་ལིང་ཚེས་མཚོན་
ཐུབ་པ་ང་ཚོས་གོང་དུ་བཤད་ཟིན། འོན་ཀྱང་། སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པར་

མཚོན་ན། རེའུ་མིག་གམ་ལིང་ཚེའི་ནང་གི་ཨང་ཀི་ཚང་མ་ཀླད་ཀོར་ལས་མཐོ་བོ་
ཡིན་དགོས་པ་དང་། འདིའི་རྒྱུ་མཚན་ཨང་ཀི་དེ་དག་གིས་འབྱུང་ཐེངས་དང་འབྱུང་
སྲིད་མཚོན་གྱི་ཡོད་པས་རེད། འོན་ཀྱང་། ཧན་སན་བྷ་ཀིས་ཀླད་ཀོར་གྱི་ཡར་མར་
གཉིས་སུ་གཏོགས་པའི་ཨང་ཀི་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ཡོད་པ་དང་། རྩོལ་ནུས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་དེས་རྟག་ཏུ་དོན་ཏག་ཏག་ཅིག་ཇི་ལྟར་བྱེད་པ་ནི་ད་དུང་ཡང་ལྐོག་གྱུར་གྱི་གནས་
ཤིག་ཡིན། རྩོལ་ནུས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་དེ་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་གཞི་རྩའི་

བདེན་འཛིན་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ལིང་ཚེ་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ནང་དུ་

གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་སྟབས། ཐོག་མར་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པ་ལ་ལིང་ཚེའི་

འགུལ་ཤུགས་རིག་པ་ཞེས་པའི་མིང་འདི་ཐོགས་ཡོད། མི་མང་པོ་དོན་སྤྱི་དེའི་ཐོག་
ལ་མགོ་ཉོག་ཡོད་ཀྱང་། འདིར་བདག་གིས་ཞིབ་ཏུ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་རྒྱུ་མིན།

རྩོལ་ནུས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཆ་ཚང་ཞིག་ང་ཚོར་ཡོད་རྗེས། ང་ཚོས་དེ་གཞིར་

བཞག་ནས་གཏན་ཚིགས་ཤིག་འདྲེན་ཆོག ཁྱད་པར་སྟོན་བྱེད་དང་། རྣམ་གྲངས་རེ་
རེ་ནི་འཚག་བྱེད་ཀྱི་རྩོལ་ནུས་ཤིག་དང་སྦྲེལ་ཡོད། དཔེར་ན། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་

138

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགདང་པོས་འོད་རྡུལ་གྱི་རྣམ་གྲངས་ངེས་ཅན་ཞིག་ལོགས་སུ་དགར་བ་དང་། འོད་རྡུལ་
གྱི་རིགས་འདི་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་དེ་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། ཁ་ཕྱོགས་
གཞན་ལ་བསྐོར་བའི་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་པས་འོད་རྡུལ་གྱི་རྣམ་གྲངས་
གཞན་ཞིག་ལོགས་སུ་འབྱེད་པ་རེད། འདི་ལྟ་བུའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་གཉིས་

ལས“དང”ཞེས་པའི་དོན་གྱི་མཉམ་སྡེབ་དང་། “ཡང་ན”ཞེས་པའི་དོན་གྱི་མཉམ་
སྡེབ་འབྱུང་གི་ཡོད། རྣམ་གྲངས་གཉིས་ཀྱི“དང”དེ་ད་དུང་འཚག་བྱེད་གཞན་ཞིག་
གིས་མཚོན་པར་བྱེད་པ་དང་། འཚག་བྱེད་དེས་ང་ཚོས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་

འཚག་བྱེད་གཞན་གཉིས་ཀའི་གང་རུང་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་འགྲོ་ངེས་པའི་འོད་རྡུལ་ཁོ་
ན་མ་གཏོགས་བརྒྱུད་གཏོང་བྱེད་ཀྱི་མེད། “ཀ་དང་ཁ”ནི་ཁྱད་ཆོས་ཀ་དང་ཁ་ཡོད་
པའི་འོད་རྡུལ་བསྐྲུན་པའི་འཚག་བྱེད་ཅིག་དང་། “ཀའམ་ཁ”ནི་ཁྱད་ཆོས་ཀ་ཡོད་
པའི་འོད་རྡུལ་བརྒྱུད་ནས་འགྲོ་ངེས་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཁྱད་ཆོས་ཁ་ཡོད་པའི་འོད་རྡུལ་ཡང་བརྒྱུད་ནས་འགྲོ་ངེས་ཡིན་པའི་འཚག་བྱེད་ཅིག་ཡིན། དེ་མཚུངས་ང་
ཚོས་དགག་བྱའང་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཆོག་པ་དང་། དེ་ནས་ང་ཚོས་ཨ་རི་སི་ཏྲོ་ཏྲལ་གྱི་
གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་བརྒྱུད་ནས་དཔྱད་པ་གཏོང་ཐུབ།
འདི་ལྟར་ང་ཚོས་ཁོང་གིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་འགལ་མིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་སོགས་
ཀྱི་རང་ཚུགས་མི་ཤོར་བ་མཐོང་གི་རེད། དཔེར་ན། ཀའམ་ཀ་མ་ཡིན་པ་གང་རུང་
ཞིག་བདེན་པ་ཡིན་པ་ལས། ཀ་དང་ཀ་མ་ཡིན་པ་གཉིས་ཀ་ཅིག་ཅར་དུ་བདེན་པར་
མི་འགྱུར་བ་དང་། གཏན་ཚིགས་འདིས་རྩོལ་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེ་ལྟ་ནའང་། གཏན་
ཚིགས་རིག་པའི་རྩ་བའི་ཆོས་ཉིད་དཀྱུས་མ་ཞིག་གི་རྩོལ་བ་ཉམས་ཡོད།

139

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགཏན་ཚིགས་རིག་པའི་ནང་ང་ཚོས་ཀ་དགག་བྱར་བཟུང་ན། ཀ་མ་ཡིན་པ་

བསྒྲུབ་བྱ་ཆགས་ཡོད། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་ཀྱི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། གལ་སྲིད་ཀ་ནི་

གྱེན་དུ་ཕྱོགས་པའི་སྣེ་འགྱུར་དང་ཆ་མཐུན་ཚེ། ཀ་མ་ཡིན་པ་འཕྲེད་དུ་ཕྱོགས་པའི་

སྣེ་འགྱུར་དང་ཆ་མཐུན་གྱི་ཡོད། དེ་མཚུངས་ཁ་མ་ཡིན་པའི་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་
ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་ནི། ཁ་ཡིན་པའི་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་ལ་ལྟོས་ནས་གྱེན་
དུ་འཁོར་ཡོད། ཨ་རི་སི་ཏྲོ་ཏྲལ་གྱི་ཕུང་གསུམ་པ་མེད་པའི་གཏན་ཚིགས་སམ་
འགལ་མིན་གྱི་ཆོས་ཉིད་གཞིར་བཞག་ན། ཀ་ངེས་པར་དུ་བདེན་པ་ཡིན་པ་དང་།
ཡང་ན་ཀ་མ་ཡིན་པ་བདེན་པ་ཡིན་དགོས། ཌད་ཝད་ཌིས་ཕུང་གསུམ་མེད་པའི་

གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་འདི་རྩོལ་མེད་དུ་གྱུར་པར་བརྗོད་པ་མ་ཡིན་པར། ཁོན་
ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ནང་། ཨ་རི་སི་ཏྲོ་ཏྲལ་གྱི་གཏན་ཚིགས་ངེས་ཅན་ཞིག་
གི་སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱི་བཀོལ་སྤྱོད་ལ་རང་ཚུགས་ཤོར་ཡོད་པ་འདི་ཡིན། གསར་བྱུང་དངོས་
ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་བར་མ་བཀག་པའི་གཏན་ཚིགས་སམ་ཕུང་གསུམ་མེད་
པའི་གཏན་ཚིགས་ལ་གོ་བབ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡོད་པའི་གནད་དོན་འདི་ནི། བགྲོ་གླེང་པ་
ཚོས་འོག་ཞིག་ཏུ་གསལ་པོར་གླེང་རྒྱུ་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽གཏན་ཚིགས་འདི་ནི་སྤྱི་ཁྱབ་ཏུ་འཇུག་ཐུབ་པའི་རྩ་དོན་
ཞིག་ཡིན་པར་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད་དམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽བདག་གིས་དེ་ནི་སྤྱི་ཁྱབ་ཏུ་འཇུག་པའི་རྩ་དོན་ཞིག་ཡིན་

པའི་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཀྱི་མེད་པ་དང་། དེ་རིང་གཏན་ཚིགས་དེས་རྩོལ་བ་བྱེད་ཐུབ།ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འོན་ཀྱང་། གཏན་ཚིགས་འདི་ནི་སྒྲིག་གཞི་དང་། གནས་

140

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསྟངས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ལ་མ་གཏོགས་འཇུག་མི་ཐུབ་པ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་གཏན་

ཚིགས་འདིར་སྤྱི་ལ་འཇུག་པའི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ནམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ནི་སྒྲིག་གཞི་གང་ལའང་སྦྱོར་ཐུབ་
པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད་ལ། ཕྱོགས་འདི་ནས་བཤད་ན། གཏན་ཚིགས་དེ་ཚོ་ནི་སྤྱི་ཁྱབ་
ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་ཆགས་ཡོད། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཏུ་རང་ཚུགས་ཤོར་བའི་
གཏན་ཚིགས་དཀྱུས་མ་དེར་མཚོན་ན། གལ་སྲིད་ང་ཚོར་ཁྱད་ཆོས་གཉིས་ཏེ། ཀ་
དང་ཁ་ཡོད་ཚེ། ཀའམ་ཀ་མ་ཡིན་པ་བདེན་པ་ཡིན་པ་ཇི་བཞིན། ཁའམ་ཁ་མ་ཡིན་

པའང་བདེན་པ་ཆགས་ཡོད། སྔ་རབས་ཀྱི་འགྲོ་ལུགས་ལྟར་བྱས་ན། “ཀ་དང་ཁ།” “ཀ་དང་ཁ་མ་ཡིན་པ།” “ཀ་མ་ཡིན་པ་དང་ཁ།” ཡང་ན“ཀ་མ་ཡིན་པ”དང“ཁ་མ་
ཡིན་པ”བཅས་ཀྱི་ནང་ནས་གཅིག་ངེས་པར་དུ་བདེན་པ་ཡིན་པར་བརྗོད་ཆོག འོན་
ཀྱང་། གནས་སྟངས་བཞི་པོའང་བདེན་པ་མིན་པ་ང་ཚོས་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་ལ་
བརྟེན་ནས་ལས་སླ་པོར་སྟོན་ཐུབ། “ཀ་དང་ཁ”བདེན་པ་མིན་པ་དང་། “ཀ་དང་ཁ་མ་
ཡིན་པའང”བདེན་པ་མིན་ཞིང་། དེ་བཞིན“ཀ་མ་ཡིན་པ་དང་ཁ”དང་། “ཀ་མ་ཡིན་
པ་དང་ཁ་མ་ཡིན་པ”གཉིས་ཀྱང་བདེན་པ་མིན།

མཚམས་འདིར་ཌད་ཝད་ཌིས་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་ཀ་ཡར་

བཀྱགས་སོང་། དེ་གཉིས་ལས་གཅིག་གི་ཁ་ཕྱོགས་གྱེན་གསེག་ཏུ་བཟུང་འདུག
༼དཔེ་རིས་བརྒྱད་པར་གཟིགས།༽
བདག་གིས་འདིར་གསལ་པོར་སྟོན་རྒྱུ་ཡིན། ང་ཚོས་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་
འདི་ཀ་ཡི་འཚག་བྱེད་དང་། གཞན་འདི་ཁ་ཡི་འཚག་བྱེད་དུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་རྒྱུ་

141

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཡིན་པ་དང་། སྣེ་འགྱུར་
གཏོང་ཆས་གཉིས་པ་

འདི་ནི་ཀ་ཡི་འཚག་བྱེད་

དང་མཉམ་གཤིབ་མ་

ཡིན་པར་འཕྲེད་གསེག་

ཏུ་བཞག་ཡོད། “ཀ་དང་

ཁ”ནི་འཚག་བྱེད་ཅིག་

ཡིན་ལ། འདི་ལས་བྱུང་

བའི་འོད་རྡུལ་ཐམས་
ཅད་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་ཀ་དང་ཁ་གཉིས་ཀ་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་དགོས་པ་ངེས་
གཏན་ཡིན། འོན་ཀྱང་། དོན་དངོས་སུ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་མེད་པ་དང་། གལ་སྲིད་སྣེ་

འགྱུར་གཏོང་ཆས་ཀ་བརྒྱུད་ནས་སོང་ཡང་། མ་ལོ་སིའི་ཆོས་ཉིད་གཞིར་བཞག་ན།

སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་པས་དེ་ཚོའི་ཕྱེད་ཀ་འགོག་གི་ཡོད།

ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཁྱེད་ཀྱིས་འོད་རྡུལ་ཞིག་ལ་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་ཀ་དང་ཁ་
གཉིས་ཀའི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད་པ་ཇི་ལྟར་ངོས་འཛིན་བྱེད་དམ། ང་ཚོས་འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་པའི་འོད་རྡུལ་གྱི་ཁ་ཕྱོགས་གཉིས་ངོས་འཛིན་བྱས་ནས་གོ་བསྡུར་འདི་འགོ་
བཙུགས་ཡོད། གལ་སྲིད་གཅིག་ནི་ཀ་དང་གཅིག་ནི་ཁ་ཡིན་ཚེ། ཀ་དང་ཁ་གཉིས་

ཀ་ཡིན་པ་ཞིག་ཇི་ལྟར་བྱུང་བ་ཡིན་ནམ།

ཁ་སྐོང་རང་བཞིན་གྱི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་ཅིག་ཅར་དུ་གནས་ཐུབ་ཀྱི་མེད།

༨ སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་ A དང༌།
སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་ B གཉིས་
ནི་སྔ་རྗེས་སུ་བསྒྲིགས་ཡོད་ཀྱང༌།
གཅིག་གི་ཁ་ཕྱོགས་ནི་གཅིག་ལ་
ལྟོས་ནས་གྱེན་གསེག་ཏུ་གནས་
ཡོད། འོད་ནི་གནས་འགྱུར་གཏོང་
ཆས་A ཡི་རྒྱབ་ལོགས་ནས་ནང་
དུ་འཛུལ་བ་དང༌། གནས་འགྱུར་གཏོང་ཆས A བརྒྱུད་ནས་སོང་བའི་འོད་འཕྲེད་དུ་སྣེ་འགྱུར་བྱས་ཡོད་ཀྱང༌། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་ B བརྒྱུད་ནས་སོང་བའི་འོད་ལ་དང་པོའི་ཤུགས་ཚད་ཀྱི་ཕྱེད་ཀ་ལས་མེད་པར་མ་ཟད། གྱེན་གསེག་ཏུ་སྣེ་འགྱུར་བྱས་ཡོད། འོད་ཀྱི་སྣེ་འགྱུར་གྱི་ཁ་ཕྱོགས་ནི། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་མཐའ་མས་གཏན་ཁེལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

142

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཌད་ཝད་ཌི།༽ ཀ་དང་ཁ་ནི་འཕྲེད་གསེག་ཏུ་ཡོད་པའི་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་
དང་ཆ་མཐུན་པའི་གནས་སྟངས་ཤིག་ལ་ང་ཚོས་ལྟ་བཞིན་ཡོད། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་སྣེ་
འགྱུར་གཏོང་ཆས་མཉམ་གཤིབ་བམ་ཀེར་ལངས་སུ་བཞག་ཚེ། སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་
གཏན་ཚིགས་ལ་རང་ཚུགས་འཆོར་གྱི་མེད། འོན་ཀྱང་། འཕྲེད་གསེག་ཏུ་བཞག་
པའི་དཔེ་མཚོན་འདི་ནི། ནེ་ལི་སི་བྷོར་གྱིས་ཁ་སྐོང་རང་བཞིན་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ཞེས་
བརྗོད་པ་དང་ཆ་མཐུན་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། གནས་སྟངས་འདིའི་ནང་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་
གཏན་ཚིགས་དང་། སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་གཏན་ཚིགས་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་བྱུང་ཡོད།
འདིར“ཀ་དང་ཁ”གཉིས་ཀ་འོད་རྡུལ་ཞིག་གི་ཁྱད་ཆོས་ཡིན་པར་སེམས་ཀྱི་ཡོད་པ་
དང་། དེའི་ཕྱིར་འདི་ནི་ད་དུང་འཚག་བྱེད་གཞན་ཞིག་སྟེ། བརྟག་པ་མཐར་བཟུང་གི་

འཚག་བྱེད་ཅིག་གིས་གཏན་ཁེལ་གྱི་ཡོད། འཚག་བྱེད་འདི་ལས་བྱུང་བའི་འོད་རྡུལ་
ཐམས་ཅད་ནི་འཚག་བྱེད་ཀ་དང་ཁ་གཉིས་ཀར་བརྒྱུད་ནས་འགྲོ་དགོས་ངེས་ཡིན།

འོན་ཀྱང་། དོན་དངོས་སུ་འདི་འདྲ་ཞིག་མེད་པ་དང་། མ་འོངས་པར་ང་ཚོས་འདི་ལྟ་
བུ་ཞིག་གསར་བཟོ་བྱས་ཚེ། ང་ཚོས་རང་གི་གཏན་ཚིགས་ལ་བཅོས་བསྒྱུར་བྱ་དགོས་རྒྱུ་རེད།
བདག་གིས་ཌད་ཝད་ཌི་ལ་ཁྱད་ཆོས་ཀ་དང་ཁྱད་ཆོས་ཁ་གཉིས་ཀ་ལྡན་
ཞིང་། དེའི་ཕྱིར་རྟག་ཏུ་འཚག་བྱེད་གཉིས་ཀ་ནས་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་འགྲོ་
བའི་དངོས་པོ་ཞིག་གི་སྔ་རབས་ཀྱི་དཔེ་མཚོན་ཞིག་འདྲེན་པའི་རེ་སྐུལ་བྱས་པ་
ཡིན།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ང་ཚོས་མད་ཁི་ཊོ་ཤི་༼Macintosh༽གློག་ཀླད་ཁ་དོག་

143

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགདམར་པོ་ཅན་འཚོལ་བཞིན་པ་ཡིན་པར་ཆ་བཞག་ན། ང་ཚོའི་བློ་ངོར་གློག་ཀླད་དེ་
ཚོ་བཟོ་གྲྭའི་ལྷུ་སྒྲིག་སྡེ་ཚན་ནས་མར་ཡོང་བཞིན་པ་འཆར་ཐུབ། གློག་ཀླད་ཁག་
ཅིག་ནི་དམར་པོ་དང་ཁག་ཅིག་ལྗང་ཁུ་ལ་སོགས་པའི་ཁ་དོག་གཞན་རེད། དེ་བཞིན་
ཁག་ཅིག་ནི་མད་ཁི་ཊོ་ཤི་དང་། ཁག་ཅིག་ནི་བྷད་ཌི་ཝིན་༼Baldwin༽ཡིན། གང་
ཟག་ཅིག་གིས་ཐོག་མར་མད་ཁི་ཊོ་ཤི་གློག་ཀླད་འདེམས་སྒྲུག་བྱེད་པ་དང་། དེ་ནས་
གློག་ཀླད་དེའི་རིགས་ཀྱི་ནང་ནས་ཁ་དོག་དམར་པོ་རྣམས་འདེམས་སྒྲུག་བྱེད་རྒྱུ་རེད། འདེམས་སྒྲུག་བྱས་པའི་གློག་ཀླད་དེ་དག་མད་ཁི་ཊོ་ཤིའི་མཐའ་མའི་ཚོད་ལྟས་
ཚད་ལྡན་ཡིན་པར་སྟོན་པ་དང་། དེ་ནས་ཁ་དོག་དམར་པོ་ཡིན་པའི་ཚོད་ལྟ་ལའང་
གཅིག་མཚུངས་སུ་འཇུག་ཐུབ། ཁྱད་ཆོས་འདི་དག་ནི་ཁ་སྐོང་རང་བཞིན་གྱི་འགྱུར་
གཞི་ཞིག་མིན། འོན་ཀྱང་། འོད་རྡུལ་རྣམས་ལ་འདི་འདྲའི་ཚོད་ལྟ་བྱས་ན་ང་ཚོར་
ལེགས་འགྲུབ་འབྱུང་མི་སྲིད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽གདམ་ཀ་གཞན་གསུམ་ནི་རྒྱུ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་ནུས་མེད་
ཡིན་ནམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽འདིར་གནད་འགག་ཅིག་ཡོད་པ་ནི། བདག་གིས་གོང་དུ་
བརྗོད་པའི་གནས་སྟངས་བཞི་པོའང་འཕྲེད་གསེག་ཏུ་གནས་ཡོད་པ་གཅིག་
མཚུངས་ཡིན་པ་འདི་ཡིན་ཞིང་། ཀ་དང་ཁ་གཉིས་ཟུར་ཁུག་བཞི་བཅུ་ཞེ་ལྔར་ཡོད་
པ་དང་། ཟུར་ཁུག་གི་ཚད་གཞི་འདི་ནི་ཀ་དང་ཁ་མ་ཡིན་པ་དང་། ཀ་མ་ཡིན་པ་དང་
ཁ། ཀ་མ་ཡིན་པ་དང་ཁ་མ་ཡིན་པ་བཅས་གཞན་གསུམ་ཀ་ལའང་གཅིག་མཚུངས་
ཡིན། འཕྲེད་གསེག་ཏུ་ཡོད་པའི་གནས་སྟངས་ཀྱི་ནང་དུ་རྗེས་ཁྱབ་ཚད་མར་གྲུབ་ཀྱི་

144

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགམེད། རྒྱུན་དུ་འོད་རྡུལ་ཞིག་འདི་ལྟར་དང་། དེ་ལྟར་སྣེ་འགྱུར་བྱས་འདུག་ཅེས་བརྗོད་
ན་གོ་རྒྱུ་ཅི་ཡང་མེད་པར་མ་ཟད། དེ་ནི་གོ་རྒྱུ་ཡོད་ཀྱང་བདེན་པ་མིན་ཞེས་བརྗོད་
ནའང་འགྲིག་གི་ཡོད། འོད་རྡུལ་འདི་ལྟར་དང་། དེ་ལྟར་སྣེ་འགྱུར་བྱས་འདུག་ཅེས་བརྗོད་ན། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་བདེན་དཔང་གིས་བདེན་པ་མིན་པར་བསྟན་ཡོད་
ཅིང་། འདི་ནི་རྗེས་ཁྱབ་འགྲིག་མེད་པའི་རྟགས་ཤིག་ཡིན།

གོང་གི་གྲོས་བསྡུར་འདིའི་ནང་། ཁྱད་ཆོས་བྱེ་བྲག་པ་སྐོར་ཞིག་ལྡན་པའི་

གློག་ཀླད་འདེམས་སྒྲུག་བྱེད་ཐུབ་པ་ཇི་བཞིན། ང་ཚོས་སྣེ་འགྱུར་གྱི་ངང་ཚུལ་བྱེ་
བྲག་པ་ཞིག་ལྡན་པའི་འོད་རྡུལ་འདེམས་སྒྲུག་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་ཌད་ཝད་ཌིས་བསྟན་
སོང་། སྔ་རབས་ཀྱི་ཚད་འཇལ་ནི་ཐོག་མ་ནས་གྲུབ་ཡོད་པའི་ཁྱད་ཆོས་གཞིར་

བཞག་ནས་རིགས་འབྱེད་བྱེད་ཐབས་ཤིག་ཡིན་རུང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སྒྲིག་གཞི་ཞིག་
གི་ཁྱད་ཆོས་ནི། སྤྱིའི་ཆ་ནས་ཐོག་མ་ནས་གྲུབ་ཡོད་པར་སེམས་མི་རུང་སྟེ། ཚད་
འཇལ་གྱི་བྱ་འགུལ་དེ་འོད་རྡུལ་གྱིས་སྣེ་འགྱུར་ཞིག་བསྐྱེད་པའི་རྐྱེན་དུ་འགྲོ་ཡི་

ཡོད། ཚད་འཇལ་བྱེད་པའི་ལས་གཞན་ཚོས་ལྟོས་མེད་དུ་སྣེ་འགྱུར་གཞན་ཞིག་

འདེམས་སྒྲུག་བྱེད་པ་མིན་པ་དང་། མཐའ་མའི་ཚད་འཇལ་གྱིས་མ་ལོ་སིའི་ཆོས་
ཉིད་དང་མཐུན་པའི་ཚངས་ཐིག་གསར་པ་དེའི་སྟེང་གི་སྣེ་འགྱུར་སྐྲུན་གྱི་ཡོད།
མཚམས་འདི་ནས་ང་ཚོ་ཇ་འཐུང་བའི་བར་གསེང་ལ་གྲོལ་བ་དང་། བར་
གསེང་གི་སྐབས་འདིར་གླེང་མོལ་ནི་སྔར་ལས་ཤུགས་ཇེ་ཆེར་སོང་ཡོད་པར་སྣང་།
ཚོགས་ཞུགས་པ་མང་ཆེ་བ་ཚོགས་ཁང་གི་ཕྱིར་ཐོན་ཡང་། ད་དུང་སྐོར་ཞིག་ཏཱ་ལའི་

བླ་མ་མཆོག་གི་ཉེ་གམ་དུ་འཛོམས་ནས་ནུབ་ཕྱོགས་དང་། ནང་པའི་གཏན་ཚིགས་

145

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགརིག་པའི་དཀའ་རྙོག་དང་། མངོན་སུམ་གྱི་བདེན་དཔང་གི་བྱེད་ལས་སོགས་ཀྱི་སྐོར་
ལ་རྩོད་གླེང་བྱེད་ཀྱི་འདུག ང་ཚོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐུན་མོང་གི་མྱོང་བ་དང་། ཐུན་
མོང་གི་མྱོང་བ་དེ་གཞིར་བཞག་ནས་གྲུབ་པའི་སྔ་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་གཉིས་ཀའི་

ནང་ང་ཚོ་འགལ་འདུའི་དཀའ་ངལ་ལ་འཕྲད་མེད་པ་དང་། ཨ་རི་སི་ཏྲོ་ཏྲལ་གྱི་གཏན་
ཚིགས་དེས་རྩོལ་བ་བྱེད་ཐུབ། འོན་ཀྱང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སྣང་ཚུལ་ལ་མཚོན་ན། མངོན་སུམ་གྱི་བདེན་དཔང་གིས་ང་ཚོའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་བདེན་འཛིན་ཁག་སུན་
དབྱུང་གི་ཡོད། ང་ཚོ་ནི་གང་ཞིག་བདེན་པ་ཡིན་པར་ཇི་ལྟར་རྟོགས་ཀྱི་ཡོད་པའི་
གནད་དོན་ལ་སླར་ཡང་ཁ་ཕྱོགས་སོང་།

ང་ཚོས་གང་ལ་འདྲི་གཅོད་བྱེད་པ་དེར་བཅོས་བསྒྱུར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
ཌད་ཝད་ཌི།༽རྣམ་གཞག་ལ་དགོས་ངེས་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ང་ཚོས་
ཆོས་གང་ཞིག་བདེན་པ་ཡིན་པར་རྟོགས་སྲིད་པ་དང་། ང་ཚོས་གང་ཞིག་བདེན་པ་
ཡིན་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར། ངེས་པར་དུ་བདེན་པ་ཡིན་དགོས་པའང་བརྗོད་ཆོག ཡང་
ན་ང་ཚོས་ཞིབ་ལྟ་ལ་བརྟེན་ནས་གང་ཞིག་བདེན་པ་ཡིན་སྲིད་པ་ཤེས་ཆོག དཔེར་
ན། ད་ལྟ་ཉིད་འདིར་ང་ཚོར་མ་སྣང་ཡང་། ང་ཚོས་ཁང་པ་ཞིག་དཀར་པོ་ཡིན་པ་ཤེས་
ཤིང་། དེ་ཡང་སྔོན་མར་ང་ཚོས་དེར་ཁ་དོག་དཀར་པོའི་ཚོས་བྱུགས་ཡོད། ཡང་ན་ང་ཚོས་ཁང་པ་ཞིག་དཀར་པོ་ཡིན་པ་ཤེས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་ང་ཚོས་དེར་ལྟ་བཞིན་

པས་ཡིན། ང་ཚོས་ཁང་པ་དེའི་ཁ་དོག་ཐོག་མའི་བྱ་བ་སྟེ། ཚོས་དཀར་པོ་བྱུགས་
པའི་དྲན་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་ཤེས་ཐུབ་པར་མ་ཟད། མཐའ་མའི་བྱ་བ་སྟེ་ཞིབ་ལྟ་

བྱས་པར་བརྟེན་ནས་ཀྱང་ཤེས་ཐུབ། སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་ཐོག་

146

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགམཐའི་བྱ་བ་དེ་གཉིས་ལ་འགལ་འདུ་མེད་ཀྱང་། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་

ནང་ཨ་རི་སི་ཏྲོ་ཏྲལ་གྱིས་བསམ་གཞིག་མ་གནང་བའི་གཏན་ཚིགས་གསར་པ་ཞིག་

ཡོད་པ་དང་། སྤྱིར་བརྗོད་ན། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་ང་ཚོས་ཆ་འདྲ་
བའི་གནས་སྟངས་ལ་བསམ་བློ་གཏོང་སྐབས། ཐོག་མ་དང་མཐའ་མའི་བྱ་བ་གཉིས་

འགལ་བར་འགྱུར་གྱི་ཡོད།
སྔོན་མར་བདག་གིས་གཏན་ཚིགས་ནི་གཞི་རྩའི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་པར་

སེམས་མྱོང་ཡོད། འདིའི་རྒྱུ་མཚན་གཙོ་བོ་ནི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་། རྩིས་
རིག་མ་སྦྱང་བའི་སྔོན་དུ་བདག་གིས་གཏན་ཚིགས་རིག་པར་སྦྱོང་བ་བྱས་པས་
ཡིན། ཝད་ཊི་ཧད་ཌི་དང་། ར་སད་༼Whitehead and Russell༽གཉིས་ཀྱིས་
གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ནི་རྩིས་རིག་ཐམས་ཅད་དང་། དེའི་ཕྱིར་དངོས་ཁམས་རིག་པ་

ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་གཞི་ཞིག་ཡིན་པར་བརྗོད་ཡོད། ད་ལྟ་བདག་གིས་ལྟ་ཚུལ་འདི་ལ་
ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཀྱི་མེད་པ་དང་། སྒྲིག་གཞི་ཞིག་གི་རྩོལ་ནུས་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པ་ནི།
སྒྲིག་གཞི་དེའི་དངོས་ཡོད་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་འཚོལ་བར་ལྟོས་ན་ཤིན་ཏུ་གལ་

ཆེན་ཡིན། བདག་ལ་མཚོན་ན། འདི་ནི་ལོ་རྒྱུས་རང་བཞིན་གྱི་དང་བ་ཞིག་ཀྱང་

ཆགས་ཡོད་པ་དང་། འདིའི་ཐད་ལ་ལོ་མང་པོར་བསམ་གཞིག་བྱས་མྱོང་། འདྲི་
གཅོད་བྱེད་སའི་ཡུལ་ལ་ང་ཚོའི་འཚོལ་ཞིབ་ཀྱི་དྲི་བ་ཁག་གིས་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་
ཀྱི་མེད་པའི་བསམ་བློ་ཞིག་ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་འཛིན་མི་རུང་བ་དང་། འདི་ནི་

གནད་འགག་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ཏེ། སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་བརྒྱུད་ནས་སོང་བ་ཙམ་གྱིས་འོད་རྡུལ་ལ་འགྱུར་ལྡོག་འབྱུང་གི་ཡོད། འགྱུར་ལྡོག་གི་ཁྱད་ཆོས་འདི་ནི་ཁོན་

147

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་འཚག་བྱེད་ཐམས་ཅད་ལ་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་པ་དང་།
མཐར་གཏུགས་ན་འགལ་འདུ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཡང་འཚོལ་ཞིབ་ཀྱི་དྲི་བས་དེའི་འཇུག་ཡུལ་གྱི་སྒྲིག་གཞི་ལ་བཅོས་བསྒྱུར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་འདི་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽རྗེས་ཁྱབ་དང་ལྡོག་ཁྱབ་ལྟ་བུའི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་དོན་
སྤྱི་མཐའ་དག་རྣམ་གྲངས་དང་རིགས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་ལ་གཞི་བཅོལ་ཡོད་པ་དང་། དེ་དག་ཕལ་ཆེ་བ་ནི་ཕྱོགས་ངེས་ཅན་ཞིག་ནས་རྟོག་བཏགས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། དངོས་
གཟུགས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་འདིའི་བྱེད་ལས་དང་འབྲེལ་བ་རྟོགས་པར། ང་ཚོས་དེ་དག་
ཡོ་ཆས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཁྱེད་ཀྱིས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་བཞིན་

པའི་གཏན་ཚིགས་འདི་ལ་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་ཁ་ཡོད་
ལག་ཡོད་ཀྱི་བེད་སྤྱོད་ཅིག་ཡོད་དམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ཁྱེད་ཀྱི་དྲི་བ་འདི་ནི་གནད་འགག་ཅིག་རེད། ཧན་སན་བྷ་ཀིའི་

ཆོས་ཉིད་དང་། མ་ལོ་སིའི་ཆོས་ཉིད་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་ལས། ང་ཚོས་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དེ་ནི་ཚན་རིག་གི་དཀའ་རྙོག་གི་ཐོག་ལ་རྒྱུན་དུ་བཀོལ་
སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་མེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནང་པའི་གཏན་ཚིགས་རིག་པར་ང་ཚོས་རྗེས་ཁྱབ་ཀྱི་སྐོར་
གླེང་སྐབས། རྩ་བའི་ཆ་ནས་དེ་ནི་རྙོག་འཛིང་མེད་པའི་སྦྱོར་བ་འགོད་ཚུལ་ཞིག་

ཡིན་ཞིང་། ནང་པའི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་ནང་དུ་ང་ཚོས་སྦྱོར་བ་འགོད་ཚུལ་གྱི་
རྣམ་གཞག་རྒྱུན་དུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དཔེར་ན། འགོད་ཚུལ་གཅིག་གི་ནང་

དུ་སྦྱོར་བ་འགོད་ཚུལ་གཞན་ཡང་འདུས་ཡོད་པ་དང་། འོད་རྡུལ་ནི་ནུས་ཤུགས་ཀྱི་

148

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགམངོན་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེས་པའི་དྲི་བ་འདི་ལ་མཚོན་ན། ང་ཚོས་དགག་ལན་
ཞིག་འདེབས་ཀྱི་མ་རེད། ནུས་ཤུགས་ཀྱི་མངོན་ཚུལ་ཐམས་ཅད་འོད་རྡུལ་ཡིན་

དགོས་ངེས་ཡིན་ནམ་ཞེས་པའི་དྲི་བ་ལ་ང་ཚོས་དགག་ལན་ཞིག་འདེབས་དགོས་ཀྱི་
ཡོད། ཚུལ་གསུམ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཞིག་སྟེ། འོད་རྡུལ་ཡིན་ན་ནུས་ཤུགས་ཡིན་པས་
ཁྱབ་ཀྱང་། ནུས་ཤུགས་ཡིན་ན་འོད་རྡུལ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། འོན་
ཀྱང་། ཁྱེད་ཀྱིས་འོད་རྡུལ་རྣམས་སྤྱིར་བཏང་གི་སྣང་ཚུལ་གྱི་རིགས་ཤིག་ཏུ་བཟུང་

ནས་གླེང་གི་ཡོད་པ་ལས། འོད་རྡུལ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་འོད་རྡུལ་བྱེ་བྲག་པ་གཞན་ཞིག་

དང་བསྡུར་གྱི་མེད། ཁྱེད་ཀྱིས་གནས་རིམ་གཞན་ཞིག་ནས་གླེང་གི་ཡོད་པ་དང་།
འོད་རྡུལ་འདི་དང་དེ་ནི་ཁྱེད་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་མིན་ཞིང་། ཁྱེད་ཀྱིས་འོད་རྡུལ་རྣམས་སྤྱི་
མཚན་དུ་གླེང་གི་ཡོད།
ཌད་ཝད་ཌི།༽དེ་ལྟར་རང་རེད། འོན་ཀྱང་། གནད་དོན་གཙོ་བོ་ནི་འོད་རྡུལ་
རྣམས་ལ་ངང་ཚུལ་མེད་སྟབས། ང་ཚོས་སྦྱོར་བ་འགོད་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་འདི་དེ་
ཚོའི་ཐོག་ལ་སྦྱོར་མི་ཐུབ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཐ་ན་ཁྱེད་ཀྱིས་གཏན་ཚིགས་འདིའི་རིགས་གཞིར་བཞག་

ནས་གླེང་གི་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་འོད་རྡུལ་རྣམས་ལ་ངང་ཚུལ་གཅིག་མཚུངས་
ཤིག་ཡོད་ཚུལ་བརྗོད་ཀྱི་མེད་ཀྱང་། ཁྱེད་ཀྱིས་དེ་ཚོར་རྩོལ་ནུས་གཅིག་མཚུངས་
ཤིག་ཡོད་པར་རྗོད་བཞིན་པ་མ་ཡིན་ནམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ང་ཚོས་གང་ཟག་ཅིག་གིས་རྩོལ་ནུས་ཤིག་བསྐྱར་ཟློས་བྱེད་
ཆོག་པར་སེམས་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། འོད་རྡུལ་ལ་རྩོལ་ནུས་ཤིག་མེད་པ་རྟོགས་རྒྱུ་

149

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགནི་གལ་ཆེན་ཞིག་རེད།ཟུར་ཉན་པ་ཞིག་གིས་དྲི་བ་འགོད་དོན། འོད་རྡུལ་ལ་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་མེད་དམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽འོད་རྡུལ་ཇི་ལྟར་གྲུབ་ཡོད་མེད་ནི་འོད་རྡུལ་གཅིག་གི་ངོས་

ནས་བརྗོད་ཐབས་མེད་པ་དང་། ང་ཚོས་བརྗོད་ཐུབ་པ་ནི། འོད་རྡུལ་དེའི་འཁོར་སྐྱོད་
དང་། ནུས་ཤུགས། འགུལ་ཤུགས་བཅས་ཡིན། འོན་ཀྱང་། ང་ཚོས་དེའི་འབྱུང་

ཁུངས་ཏེ། འོད་རྡུལ་ཞིག་གི་གྲུབ་ཚུལ་བརྗོད་མི་ཐུབ། འོད་རྡུལ་ཞིག་གིས་རྩོལ་

ནུས་ཤིག་བྱེད་ཀྱི་མེད་པ་དང་། རྩོལ་ནུས་ཀྱི་གནད་དོན་འདི་ནི་འདུས་ཚོགས་རང་
བཞིན་གྱི་གནས་རིམ་དང་འབྲེལ་ཞིང་། ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་སོ་སོའི་སྐོར་ལ་གླེང་
སྐབས། འོད་རྡུལ་རྐྱང་པ་རྣམས་ཡོང་སའི་འདུས་ཚོགས་སྤྱི་དེ་གཞིར་འཛིན་གྱི་
ཡོད། དོན་དངོས་སུ་བརྗོད་ན། ང་ཚོས་རྟོག་འཇུག་གི་གནས་རིམ་ཞིག་ནས་གླེང་གི་

ཡོད་ལ། འདིའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་རྐྱང་པ་སོ་སོ་ལ་ཞིབ་ལྟ་ཡང་དག་
ཅིག་སྔོན་མར་བསམས་པ་ཇི་བཞིན་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་མེད་པས་ཡིན།

དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་དང་། མངོན་སུམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཁི་ལོང་བྷི་ཡ་གཙུག་ལག་མཐོ་སློབ་ཏུ་བགྲོ་གླེང་ཞིག་གི་

སྟེང་། དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཞིག་གིས་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་

དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་ཧྲིལ་པོ་དཀའ་རྙོག་ཅན་དུ་གྱུར་ཡོད་པ་དང་།
ང་ཚོས་ཡིན་ལུགས་མ་ཡིན་པར་མངོན་སུམ་གཞིར་བཞག་གིས་གླེང་དགོས་པའི་
བསམ་ཚུལ་ཞིག་བརྗོད་སོང་། ཁྱེད་ཀྱིས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་
ལུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་གསར་པ་དེའི་རྟེན་གཞི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ།

150

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཌད་ཝད་ཌི།༽བདག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཞེས་པ་ནི་

ངང་ཚུལ་ཅན་གྱི་ཆོས་ཤིག་ཏུ་གོ་དགོས་ཤིང་། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་

ངོས་ནས་བརྗོད་ན། ང་ཚོས་ངང་ཚུལ་གྱི་སྐོར་ལ་གླེང་མི་རུང་བ་དང་། ང་ཚོས་ངེས་
པར་དུ་བྱ་འགུལ་གྱི་སྐོར་ལ་གླེང་དགོས། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ནི་ངང་ཚུལ་གྱི་རྒྱུན་མཐུད་ཅིག་ཡིན་ནའང་། མངོན་སུམ་ནི་བྱ་འགུལ་གྱི་རྒྱུན་མཐུད་ཅིག་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འདི་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་

ནང་དུའང་ཡོད་ལ། གང་ཟག་སྒེར་ཞིག་ལ་མཚོན་ན། ང་ཚོས་དེའི་ངང་ཚུལ་དང་།
ངང་ཚུལ་གྱི་རིམ་པ་ཅི་ཞིག་ཡིན་པ་སོགས་བཙལ་ཚེ། རྙེད་རྒྱུ་ཅི་ཡང་མེད། འོན་
ཀྱང་། ང་ཚོས་གང་ཟག་དེའི་བྱ་བ་དང་། རྩོལ་ནུས་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་གོ་རྒྱུ་ཡོད་
པའི་གླེང་སློང་བྱེད་ཐུབ། དཔྱད་གཏམ་འདི་དང་ཇ་འཐུང་བའི་བར་གསེང་རྫོགས་པ་
དུས་མཉམ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞིང་། མི་ཚང་མ་ཚོགས་ཁང་དུ་སླར་ཡང་འཛོམས་ནས་སྔ་
དྲོའི་བགྲོ་གླེང་གི་ཐུན་མཐའ་མར་སྒུག་འདུག ཐུན་འདིའི་ནང་ཌད་ཝད་ཌིས་ཁོན་
ཏྲོམ་གྱི་རྟོག་འཇུག་གསར་པ་དེ་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་ཐོག་ལ་སྦྱོར་རྒྱུ་རེད།

ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྟོག་འཇུག་དང་། བར་སྣང་དུས།
ཌད་ཝད་ཌི།༽བདག་གིས་གོང་དུ་སྲོལ་རྒྱུན་དང་ཐ་དད་པའི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་
རྟོག་འཇུག་གསར་པ་དེ་ཁྱེད་ལ་ཞུ་བ་དང་། རྟོག་འཇུག་བྱེད་སྟངས་གསར་པ་དེ་ནི།

ཕྱིའི་བྱ་དངོས་ཀྱི་སྟེང་དུ་སྦྱོར་བ་ལ་ཐོག་མར་རང་ཉིད་ལ་བསམ་གཞིག་བྱེད་སྟངས་
འདི་ངེས་པར་དུ་ཡོད་དགོས། བདག་གིས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྟོག་འཇུག་འདི་བར་སྣང་

དུས་ཀྱི་བཀོད་པའི་ཐོག་ལ་སྦྱོར་རྒྱུ་ཡིན།

151

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགསྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་ནས་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་

འཕེལ་རིམ་གྱི་ཆ་ཤས་གཅིག་ནི། ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་ལྟ་བའི་འགྱུར་ལྡོག་ཅིག་ཡིན་ཞིང་།

ད་ལྟ་ལྟོས་གྲུབ་རིག་པ་ནི་ཡར་འཐེན་མར་འཐེན་བྱས་ནས་ལྟ་བ་འདིའི་སྲོལ་གཏོད་
པ་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱི་དགོངས་པ་ལས་འགོངས་ཡོད། ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་འཕེལ་རིམ་དང་
པོའི་ནང་། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་དཔྱད་གཞིའི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་གཅིག་

མཚུངས་སུ་སྣང་བར་འདོད་ཡོད་པ་དང་། བྱེད་པོ་ཚང་མས་ཐ་སྙད་མི་འདྲ་བ་རེ་
སྦྱོར་བ་ལས་ངང་ཚུལ་གཅིག་པ་ཞིག་མཐོང་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༢༤ སྔོན་གྱི་ལྟོས་
གྲུབ་རིག་པ་ནི་འཕེལ་རིམ་དང་པོ་ལ་གཏོགས་ཤིང་། དེ་ནི་གྷ་ལེ་ལེའོ་དང་། ནེའོ་
ཏྲོང་། དེ་དུས་ན་གཞོན་ཡིན་པའི་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་བཅས་ཀྱི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་ལྟ་བ་ཞིག་

ཡིན།

ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་འཕེལ་རིམ་གཉིས་པའི་ནང་། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་ཚང་མ་ལ་ངང་
ཚུལ་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་སྣང་གི་ཡོད་པའི་བསམ་བློ་གཏོང་གི་མེད། ཞིབ་འཇུག་

ཚོད་ལྟ་བྱེད་མཁན་སོ་སོས་ཁྱད་ཆོས་གང་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་འཇིག་རྟེན་ལ་བརྟག་
དཔྱད་གཏོང་རྒྱུ་ཡིན་པའི་གདམ་ཀ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་བྱ་དགོས་ཤིང་། ཞིབ་འཇུག་

ཚོད་ལྟ་བྱེད་མཁན་ཞིག་གིས“ཀའམ་ཀ་མ་ཡིན་པ”ལྟ་བུའི་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་
གཉིས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པ་དང་། གཞན་ཞིག་གིས“ཁའམ་ཁ་མ་ཡིན་པ”བཀོལ་
སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་རེད། ཁོ་ཚོས་ཤེས་ཐུབ་ཚོད་ཀྱང་དེ་ཙམ་ཡིན། གལ་སྲིད་ཁོ་ཚོས“ཀ་
དང་ཁ”རྟོགས་པར་འབད་བརྩོན་བྱས་ཚེ། “ཀ་དང་ཁ”ནི་ཚད་མར་གྲུབ་ཀྱི་མ་རེད། དེ་བཞིན་ཁོ་ཚོས“ཀ་དང་ཁ་མ་ཡིན་པ”རྟོགས་པར་འབད་བརྩོན་བྱེད་པ་ལའང་ལམ་

152

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགལྷོང་འབྱུང་གི་མ་རེད། གནས་སྟངས་ཁྱད་པར་བ་དེ་དག་གང་རུང་ཞིག་རྟོགས་པར་
འབད་བརྩོན་བྱས་ཀྱང་འབྲས་བུ་ཅི་ཡང་མི་འབྱུང་བ་དང་། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་བྱེད་
མཁན་རེ་རེས་ངེས་པར་དུ་གདམ་ཀ་ཞིག་བྱ་དགོས་ཀྱི་ཡོད། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་
བྱེད་མཁན་གཅིག་གིས་བརྗོད་པའི་སྐད་ཆ་ཞིག་གཞན་ཞིག་གིས་བརྗོད་པའི་སྐད་
བརྡའི་ནང་དུ་བསྒྱུར་མི་ཐུབ་པའམ། གནས་སྟངས་ཁག་ཅིག་ཏུ་བསྒྱུར་ཐུབ་ཀྱང་
གཅིག་མཐུན་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་གྱི་མེད། གལ་སྲིད་ངས་འོད་རྡུལ་ཞིག་གྱེན་དུ་སྣེ་
འགྱུར་བྱས་ཡོད་པར་བརྗོད་ཚེ། ཁྱེད་ཀྱིས་དུས་ཡུན་ཕྱེད་ཀའི་རིང་ལ་དེ་ནི་ཡར་སྣེ་
འགྱུར་བྱས་ཡོད་རུང་། དུས་ཡུན་ཕྱེད་ཀའི་རིང་ལ་ཐུར་ཕྱོགས་སུ་སྣེ་འགྱུར་བྱས་
འདུག་ཅེས་བརྗོད་སྲིད།

དེར་བརྟེན་ད་ལྟ་ང་ཚོར་ཚིག་གཅིག་དོན་མང་པོར་འཇུག་པའི་ཚིག་མཛོད་
གསར་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ཚིག་དེར་འཇུག་རུང་བའི་གོ་དོན་རེ་རེ་ལའང་བཀོལ་
ཐེངས་ཀྱི་ཁྱད་པར་རེ་ཡོད། འདི་ནི་ང་ཚོའི་འཚོ་བ་དངོས་དང་མཚུངས་པ་ཞིག་ཡིན་

ཏེ། ང་ཚོས་ཚིག་ཅིག་སྐད་ཡིག་གཅིག་གི་ནང་ནས་གཞན་ཞིག་ལ་བསྒྱུར་སྐབས།
ཕབ་འགྱུར་གྱི་དོན་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་རུང་ཞིང་། དེ་ཚོའི་གྲས་ནས་ཁག་ཅིག་ནི་ཐུན་
མོང་བ་ཡིན་པ་དང་། ཁག་ཅིག་ནི་རྒྱུན་ལྡན་མིན་ཞིང་། ཁག་ཅིག་ནི་བརྡ་རྙིང་རེད།
རིམ་པས་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཚོ་ནི། ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་དེང་རབས་ལྟ་གྲུབ་རིག་

པའི་མེས་པོ་རུ་གྲགས་པའི་ཌེ་ཁར་ཌིའི་འཆར་སྣང་གི་འཇིག་རྟེན་ནས་ཚུར་འགྲོ་བ་
མིའི་འཚོ་བ་དངོས་དང་། འཚོ་བཞིན་པའི་འཇིག་རྟེན་ལ་ཁ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡོད།
ཌད་ཝད་ཌིས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་རེ་རེར་ལྟ་སྟངས་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་ཡོད་པ་

153

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགདང་། དེ་ནི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་གཞན་ཞིག་གི་ལྟ་སྟངས་ཀྱི་ནང་དུ་བསྒྱུར་མི་ཐུབ་པ་ནན་

ཏན་དུ་བརྗོད་སོང་། ངས་རང་ལ་ཡོད་པའི་ཡོ་ཆས་ལ་བརྟེན་ནས་ཚད་འཇལ་གང་ཞིག་བྱས་པ་ནི། ཁྱེད་ཀྱིས་རང་གི་ཡོ་ཆས་ལ་བརྟེན་ནས་ཚད་འཇལ་བྱས་པའི་
འབྲས་བུས་མཚོན་མི་ཐུབ་པ་དང་། ཡོ་རོབ་ཏུ་ཚ་གྲང་ལ་བརྒྱ་ཟུར་གྱི་ཚད་གཞིས་

ཚད་འཇལ་བྱེད་ཅིང་། ཨ་མི་རི་ཀར་ང་ཚོས་ཧཕ་རན་ཧད་ཊིའི་༼Fahrenheit༽
ཚད་གཞིའི་ཐོག་ནས་ཚ་གྲང་ལ་ཚད་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཚད་འཇལ་གྱི་སྒྲིག་གཞི་

འདི་གཉིས་ཀའི་ཚད་གྲངས་ཀྱི་ཨང་ཀི་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་ཀྱང་། ཚད་གྲངས་དེ་གཉིས་

ཀྱི་བར་ལ་མཐུན་ཆ་ཏག་ཏག་ཅིག་ཡོད། དེ་ལྟ་ནའང་། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་

པའི་ནང་། ཚད་འཇལ་གྱི་མཐུན་ཆ་དེ་མེད་པར་གྱུར་ཡོད་པ་དང་། ཁྱེད་ཀྱི་ཚད་
འཇལ་ནི་ང་རང་གི་ཚད་འཇལ་དང་མཐུན་གྱི་མེད།
གལ་ཏེ་ང་ཚོས་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་གསར་གཏོད་བྱས་པའི་ལྟོས་གྲུབ་རིག་
པའང་ནང་དུ་བསྡུས་ན། ཧ་ཅང་ཟབ་ཅིང་གཞི་རྩའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ང་ཚོའི་
འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་མངོན་དུ་འགྱུར་བ་དང་། གཤམ་དུ་ཌད་ཝད་
ཌིས་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཚོས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་རྣམ་གཞག་གི་མཛེས་

སྡུག་གི་རྣམ་པ་ངེས་ཅན་ཞིག་གླེང་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་། མཛེས་སྡུག་གི་རྣམ་པ་དེ་ནི་རྣམ་

གཞག་དེ་ཚོའི་རྟེན་གཞིའི་ཟབ་ཚད་ཀྱི་མཚོན་བྱེད་ཅིག་རེད།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ད་ལྟ་ང་ཚོས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་བསམ་བློ་དེ་བར་སྣང་དང་། དུས་
ཀྱི་བཀོད་པའི་ཐོག་ལ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་། བདག་གིས་སླར་ཡང་སྔ་

རབས་ཀྱི་དུས་དང་། བར་སྣང་གི་ལྟ་ཚུལ་ནས་འགོ་འཛུགས་དགོས། འདི་ལྟར་བྱེད་

154

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཔ་ནི། བློས་གཏོང་ཆེན་པོའི་སྒོ་ནས་སྤངས་དགོས་པའི་བདེན་འཛིན་རྣམས་ང་ཚོས་
རྟོགས་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན། མཚམས་རེར་བདེན་འཛིན་ཞིག་འདོར་བ་ནི་སྤྲོ་བ་སྐྱེད་
བྱེད་ཅིག་ཡིན་པ་དང་། དེ་ནི་རང་ཉིད་གང་ནས་ཡོང་བ་དང་གང་ཞིག་ཏུ་འགྲོ་དགོས་
པའི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན། བདག་གིས་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ངོས་ནས་
སྔ་རབས་ཀྱི་བར་སྣང་དུས་ལ་ལྟ་བཞིན་ཡོད་པས། དེའི་ཞན་ཆ་རྣམས་གཙོ་བོར་
གླེང་དགོས་ཀྱང་། དེར་ལེགས་པའི་ཆ་ཡང་མང་པོ་ཡོད། སྔ་རབས་ཀྱི་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ནི། དོན་དང་རྩོལ་བ་བྱེད་པའི་རྣམ་གཞག་ཅིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། ང་

ཚོར་ཡོད་པའི་རྣམ་གཞག་ལེགས་ཤོས་དེ་ཆགས་ཡོད། དེ་ལྟ་ནའང་། ང་ཚོས་རྣམ་
གཞག་དེར་ཞིབ་ལྟ་བྱས་ནས་རྣམ་གཞག་རྗེས་མའི་རྟགས་མཚན་རྣམས་འཚོལ་
དགོས།
དུས་ནི་མཐའ་མེད་པར་བགོ་རུང་ཞིང་ཏག་ཏག་ཅིག་རྟོགས་ཐུབ་པའི་དངོས་
གནས་ཀྱི་ཨང་གྲངས་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པའི་བསམ་བློ་འདི་གཙོས་པའི་
དངོས་ཁམས་རིག་པའི་རྩ་དོན་ཁག་ལ་བརྟེན་ནས་ཁྱབ་ཁོངས་ཁག་གི་རྣམ་གཞག་
ལྟ་བུ་ཞིག་བྱུང་ཡོད། ང་ཚོས་གྲངས་འབོར་གྱི་རིགས་གཉིས་ཀྱི་ངོས་ནས་བྱུང་བ་
ཞིག་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་པ་དང་། དང་པོ་ང་ཚོས་བྱུང་བ་དེ་གང་དུ་ཡོད་པ་དང་། ག་དུས་བྱུང་བ་ཡིན་པར་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། འདི་ནི་ཚོགས་འདུ་ཞིག་ཚོགས་སའི་ཁ་

བྱང་སྤྲོད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞིང་། ང་ཚོས་ཚོགས་འདུ་དེར་སུ་ཞིག་ཕེབས་རྒྱུ་ཡིན་པ་

ཤེས་ཀྱི་མེད། ས་གནས་དང་དུས་ཚོད་མཁོ་སྤྲོད་བྱས་རྗེས་ང་ཚོས་གློག་གི་ཁྱབ་
ཁོངས་དང་། ཁབ་ལེན་གྱི་ཁྱབ་ཁོངས། འཐེན་ཤུགས་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་སོགས་ཀྱི་

155

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགྲངས་ཚད་དེ། བར་སྣང་དུས་ཀྱི་སྐབས་དེའི་བྱུང་བ་དེར་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་པར་
དགོས་པའི་ཁྱབ་ཁོངས་གང་མང་མང་ཞིག་འཇོག་གི་ཡོད་ལ། འདི་ལྟར་བར་སྣང་

དུས་དང་། ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་ཐ་དད་པ་གཉིས་ཡོད།ད་ཕན་བར་དུ་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ནི་ལྟོས་གྲུབ་རིག་པ་དང་། གནས་
གཞིའི་རྩ་དོན་རྣམས་ཟུང་འབྲེལ་བྱེད་ཐབས་ཁོ་ན་དེ་ཆགས་ཡོད། གནས་གཞི་ནི་

གནས་ཚེག་ངོས་འཛིན་དང་ཆོས་ཉིད་གཏན་འབེབས་ཀྱི་སྒོ་ནས་འཇོག་པ་དང་།
ཆོས་ཉིད་དེ་དག་གིས་གནས་ཚེག་གཅིག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཁྱབ་ཁོངས་དེ་རང་གི་ཉེ་
འགྲམ་གྱི་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་གནས་ཚེག་ཚོ་ཁོ་ནར་སྦྲེལ་གྱི་ཡོད། དེ་ནས་ང་ཚོས་ཁྱབ་ཁོངས་རྣམས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཆོས་བཞིན་དུ་བརྩིས་ནས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་
ཏུ་ཡོད་པའི་ཁ་སྐོང་རང་བཞིན་གྱི་རྩ་དོན་དེ་མ་བརླགས་པར་བྱེད་ཅིང་། ང་ཚོས་
ཁྱབ་ཁོངས་དེ་ཚོའི་ངང་ཚུལ་ཏག་ཏག་ཅིག་གླེང་གི་མེད་པ་དང་། དེ་ཚོར་ཡོད་པའི་
རྩིས་རིག་གི་རྩོལ་ནུས་ཁོ་ན་གླེང་གི་ཡོད།
དེ་ལྟ་ནའང་། ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འདི་ནི་མཐའ་མའི་རྣམ་གཞག་ཅིག་

མིན་པའི་རྟགས་མཚན་འདྲ་མིན་ཡོད་ལ། གཅིག་ནི་ཉམས་སྐྱོན་ཡིན་པ་དང་། ཉམས་

རྒུད་དུ་སོང་བའི་རྣམ་གཞག་ཅིག་ངོས་འཛིན་བྱེད་སྤྱད་ཀྱི་རྟགས་མཚན་སྐོར་ཞིག་

ཡོད། རྣམ་གཞག་འདི་ལྟ་བུ་ནི་དེ་ལས་ཀྱང་ཕྲ་ཞིང་ཟབ་པའི་རྣམ་གཞག་གཞན་ཞིག་
གི་མངོན་རྟགས་ཤིག་ཡིན། དཔེར་ན། དུས་རབས་སྔོན་མའི་ནང་དུ་སྔ་རབས་ཀྱི་
འགུལ་ཤུགས་རིག་པར་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་མཁན་ཚོས་འགུལ་ཤུགས་རིག་པ་དེ་ནི་

ཉམས་རྒུད་དུ་གྱུར་པའི་རྣམ་གཞག་ཅིག་ཡིན་པ་རྟོགས་ཡོད་ངེས་ཡིན། དེའི་རྟགས་

156

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགམཚན་གསལ་པོ་ཞིག་ནི། དངོས་ཁམས་ཀྱི་ཆོས་གཞན་ཞིག་དངོས་ཁམས་ཀྱི་ཆོས་
རང་སྟེང་དུ་ཡོད་སྟབས། རང་ཉིད་ད་དུང་ཆ་ཤས་ཕྲ་མོར་བགོ་ཐུབ་ནའང་། དངོས་ཁམས་ཀྱི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་ཀྱང་རང་སྟེང་དུ་ཡོད་སྟབས། རང་ཉིད་

ཡོངས་སུ་ཕྲ་མོར་བགོ་མི་ཐུབ་པའི་གནད་དོན་འདི་རེད། བདག་གིས་རྙོག་འཛིང་ཆེ་
བའི་ལྟ་བ་འདི་ལ་དཔེ་མཚོན་ཞིག་བཞག་ན། སྔ་རབས་ཀྱི་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་

ནང་། བར་སྣང་དུས་ཀྱི་གནས་ཚེག་ནི་དངོས་ཁམས་རང་བཞིན་གྱི་དངོས་ཡོད་ཅིག་

ཡིན་ཞིང་། དེའི་ནང་དུ་དུས་ཀྱི་གནས་ཚེག་གམ་དུས་སྐད་ཅིག་མ་འདུས་ཡོད། དུས་
ཀྱི་གནས་ཚེག་དེའང་སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ལུགས་སུ་དངོས་ཁམས་རང་བཞིན་གྱི་ཆོས་ཤིག་ཡིན། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་གནས་ཚེག་གི་ནང་ནས་དུས་

མར་བཏོན་ཚེ། ལྷག་ཡོད་པ་ནི་བར་སྣང་གི་གནས་ཚེག་ཡིན། འོན་ཀྱང་། བར་སྣང་
གི་གནས་ཚེག་ཅེས་པའི་དངོས་ཁམས་རང་བཞིན་གྱི་ཆོས་ཤིག་མེད་པ་དང་། ཚིག་
གཞན་ཞིག་གིས་བརྗོད་ན། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་གཉིས་དང་། ཁོ་ཚོའི་
བར་སྣང་དུས་ཀྱི་གནས་ཚེག་གི་འགྲེལ་བཤད་བསྡུར་ཚེ། དུས་ནི་བར་སྣང་གི་ཁྱད་
ཆོས་ཀྱི་འཕོ་འགྱུར་ནང་ཞུགས་ཡོད་པར་མཐོང་ཐུབ་ཀྱང་། བར་སྣང་ནི་དུས་ཀྱི་ཁྱད་
ཆོས་ཀྱི་འཕོ་འགྱུར་ནང་ཞུགས་ཐུབ་མེད།
འདིར་དཔེ་མཚོན་ཞིག་བཞག་ན། དྷི་ལི་ནས་ཡར་ཡོང་སྐབས་ང་མེ་འཁོར་
ནང་དུ་གཉིད་ཁུག་པ་ཡིན། འགྲུལ་བཞུད་དེ་ནི་བདག་གིས་བརྗེད་མི་སྲིད། བདག་གི་

གཞི་འཛིན་གྱི་སྒྲོམ་གཞིའི་ནང་གཉིད་ཁུག་ནས་སད་པའི་བར་ལ་ང་སོང་བའི་བར་

སྣང་གི་རྒྱང་ཐག་ནི་གོར་ཐིག་ཡིན་ཡང་། ཁྱེད་ཀྱིས་རང་གི་གཞི་འཛིན་གྱི་སྒྲོམ་

157

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགཞིའི་ནང་ང་རྒྱང་ཐག་ཅི་ཙམ་ཞིག་ལ་སོང་ཡོད་པར་རྩིས་རྒྱག་པར། ང་དུས་ཡུན་

ཅི་ཙམ་ལ་གཉིད་ཁུག་པ་འདྲི་དགོས་པར་མ་ཟད། མེ་འཁོར་དེའི་མགྱོགས་ཚད་ཀྱང་
ངེས་པར་དུ་ཤེས་དགོས། དེའི་ཕྱིར་དུས་ནི་བར་སྣང་གི་ནང་དུ་འཛུལ་འགྲོ་ཡང་།
བར་སྣང་ནི་དུས་ཀྱི་ནང་དུ་འཛུལ་གྱི་མེད། གལ་ཏེ་ང་དུས་ཚོད་བཞི་ལ་གཉིད་ཁུག་

པ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཚེ། དེ་མ་ཐག་ཏུ་ཁྱེད་ཀྱིས་ང་དུས་ཡུན་ཅི་ཙམ་ལ་གཉིད་ཁུག་པ་

རྟོགས་ཏེ། ཁྱེད་ཀྱིས་ཀྱང་ང་དུས་ཚོད་བཞི་ལ་གཉིད་ཁུག་འདུག་ཅེས་བརྗོད་ཀྱི་རེད།
བར་སྣང་དུས་ཀྱི་ནང་དུ་མ་འཛུལ་བ་འདི་ནི། ཉམས་རྒུད་དུ་གྱུར་པའི་རྣམ་གཞག་
ཅིག་གི་རྟགས་མཚན་ཡིན། དེ་ནས་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཐུན་
མོང་མ་ཡིན་པའི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དར་ཞིང་། དེའི་ནང་དུ་དུས་ནི་བར་སྣང་
གི་འཕོ་འགྱུར་གྱི་ནང་དུ་ཞུགས་པར་མ་ཟད། བར་སྣང་ཡང་དུས་ཀྱི་འཕོ་འགྱུར་གྱི་ནང་དུ་ཞུགས་ཀྱི་ཡོད། བར་སྣང་དེ་དུས་ཀྱི་ནང་དུ་འཛུལ་བའི་ཆ་ཚད་ནི་ཧ་ཅང་ཕྲ་

མོ་ཞིག་ཡིན་པས་སྤྱིར་བཏང་གི་མྱོང་སྣང་གི་ཡུལ་དུ་མ་གྲུབ་ཀྱང་། གལ་སྲིད་མེ་
འཁོར་ཞིག་གིས་འོད་ཀྱི་མྱུར་ཚད་དུ་འགུལ་སྐྱོད་བྱས་ཚེ། བར་སྣང་དེ་དུས་ཀྱི་ནང་དུ་འཛུལ་བའི་ཆ་ཚད་མཐོ་བོ་ཞིག་ང་ཚོར་སྣང་གི་རེད།
དེང་སང་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གི་ནང་དུའང་གནས་སྟངས་གཅིག་

མཚུངས་ཤིག་ཡོད། དཔེར་ན། བདག་གིས་རང་གི་གཞི་འཛིན་གྱི་སྒྲོམ་གཞིའི་ནང་

ཁྱབ་ཁོངས་ཤིག་ལ་གང་དུ་ཚད་འཇལ་བྱས་ཡོད་པ་ཏག་ཏག་ཅིག་བརྗོད་ནས་ཁྱབ་
ཁོངས་དེ་ཅི་ཞིག་ཡིན་པ་ཁྱེད་ལ་མ་བཤད་ཀྱང་། ཁྱེད་ཀྱིས་རང་གི་གཞི་འཛིན་གྱི་
སྒྲོམ་གཞིའི་ནང་བདག་གིས་གང་དུ་ཚད་འཇལ་བྱས་ཡོད་པ་ཏག་ཏག་ཅིག་ང་ལ་

158

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབརྗོད་ཐུབ། ཁྱབ་ཁོངས་ནི་བར་སྣང་གི་འཕོ་འགྱུར་གྱི་ཆོས་ཉིད་ནང་དུ་འཛུལ་གྱི་
མེད། འོན་ཀྱང་། གལ་སྲིད་ཁ་ཕྱོགས་འདིའི་ནང་དུ་ཤུགས་ཚད་དེ་འདྲ་ཞིག་ཡོད་
པའི་གློག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་ཤིག་ལ་བདག་གིས་ཚད་འཇལ་བྱས་པ་ཡིན་ཞེས་ཁྱེད་ལ་
བཤད་ན། ཁྱེད་ཀྱིས་ང་ལ་ཚད་འཇལ་དེ་གང་དུ་བྱས་མིན་མ་དྲིས་པར། བདག་གིས་

བརྗོད་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་གཞིར་བཞག་གིས་གློག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་དེར་རྩིས་ཞིབ་

བྱས་ནས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱ་མི་ཐུབ། བར་སྣང་ནི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་འཕོ་འགྱུར་ནང་དུ་
འཛུལ་ཡང་། ཁྱབ་ཁོངས་བར་སྣང་གི་འཕོ་འགྱུར་གྱི་ནང་དུ་འཛུལ་གྱི་མེད། འདི་ནི་

རྣམ་གཞག་ཅིག་ལ་ཉམས་རྒུད་བྱུང་བའི་རྟགས་མཚན་ཞིག་ཡིན།

སྔ་རབས་ཀྱི་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ནང་བྱུང་ཡོད་པ་ལྟར། ཉམས་རྒུད་འདི་
གང་ནས་ཡོང་གི་ཡོད་པ་དང་། ཇི་ལྟར་བསལ་དགོས་པ་ཚན་རིག་པ་ཞིག་གིས་

རྟོགས་སླ་ཞིང་། གལ་ཏེ་གནས་ཚེག་ཅིག་དང་གནས་ཚེག་དེར་ཡོད་པའི་ཁྱབ་
ཁོངས་ཀྱི་ཚབ་ཏུ་བདག་གིས་གནས་ཚེག་གཉིས་གླེང་ན། ཡོངས་སུ་ཆ་བགོ་བྱེད་
རུང་བའི་དངོས་པོ་ཞིག་ང་ལ་ཡོད་པར་འགྱུར་གྱི་རེད། དེ་ནི་འཕོ་འགྱུར་གྱི་ཆོས་
ཉིད་ཐ་དད་པ་རེ་ཡོད་པའི་གནས་ཚེག་འདི་དང་དེ་ལས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན། དཔེར་ན།
གལ་ཏེ་ང་ཚོས་མྱུར་ཚད་ནི་གནས་ཚེག་གཅིག་ནས་གཞན་ཞིག་ལ་རྒྱུན་ཆད་
འཕེལ་མཆོང་གི་སྤོམ་ཚོད་ཅིག་ཡིན་པར་སེམས་པ་དང་། མྱུར་ཚད་དང་གནས་
ཚེག་བྱེ་བྲག་ཏུ་མ་ཕྱེས་པར་གནས་ཚེག་གཉིས་ངོས་འཛིན་བྱས་ན། ཉམས་རྒུད་ཀྱི་དཀའ་ངལ་དེ་བསལ་ཡོད།
ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་དང་། དངོས་ཁམས་རིག་པ་གཉིས་ལ་སློབ་གཉེར་

159

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབྱས་མྱོང་བའི་ཨ་ལན་གྱིས་གསལ་ཁ་འབྱེད་སྤྱད་ཀྱི་དྲི་བ་ཞིག་བཀོད་སོང་། ཌད་
ཝད་ཌིའི་ལྟ་ཚུལ་ལ་ཤེས་སྒོ་ཡངས་ཤིང་བརྗིད་ཆགས་ཡིན་པའི་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་
ལྟ་ཚུལ་ཞིག་གི་ཕྱོགས་སུ་དྲི་བ་དེས་ང་ཚོ་མྱུར་དུ་ཁྲིད་ཅིང་། དེའི་ཞོར་དུ་སྔ་རབས་
ཀྱི་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་འགལ་འདུ་མེད་པ་ཞིག་བསྐྲུན་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་ང་

ཚོར་འཕྲད་པའི་རྣམ་གཞག་གི་དཀའ་ངལ་ཁག་ཅིག་ཀྱང་ཌད་ཝད་ཌིས་གསལ་སྟོན་
བྱས་ཡོད། ང་ཚོས་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་གནས་ཚེག་ལ་ཚད་འཇལ་བྱས་པའི་འགྲེལ་

བཤད་ཞིབ་ཚགས་ཤིག་ནང་དུ་བསྡུས་མ་ཐག་ལ་སྔ་རབས་ཀྱི་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དེའི་རྩོལ་བ་ཉམས་ཀྱི་ཡོད། དཀའ་རྙོག་འདི་དག་གླེང་རྗེས་ཌད་ཝད་
ཌིས་རང་གི་རྒྱུན་ཆད་ཀྱི་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་ལྟ་བ་དེ་ང་ཚོར་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་སོང་།

རྒྱུན་ཆད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་། རྒྱུན་མཐུད་ཀྱི་རྣམ་གཞགཨ་ལན།༽ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་འདི་ནི་རྩོལ་ནུས་ཀྱི་ལྡོག་ཟླ་སྟེ། ངང་ཚུལ་
དང་འབྲེལ་བའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཤུལ་ལྷག་ཅིག་ཡིན་པར་བརྗོད་ན་འགྲིག་གི་ཡོད་
དམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽བདག་གིས་འདི་ད་དུང་བརྗོད་མེད། ཡིན་ཡང་། ཁྱེད་ཀྱི་ཚོར་
རྟོགས་དེ་ཡོངས་སུ་འགྲིག་འདུག་པ་དང་། དེ་ལྟར་རེད། བདག་གིས་འདིར་གནད་

དོན་གཞན་ཞིག་གླེང་བཞིན་པ་སྟེ། ང་ཚོས་ཆ་འགྲིག་མ་ཡིན་པའི་ཤུགས་རྐྱེན་ཡོད་
པའི་གནས་སྟངས་ལ་བརྟེན་ནས་ཉམས་རྒུད་དུ་གྱུར་པའི་རྣམ་གཞག་ཅིག་ངོས་
འཛིན་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། ཆ་འགྲིག་མ་ཡིན་པའི་ཤུགས་རྐྱེན་ནི། དཔེར་ན། ཀ་ཡིས་

ཁ་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་ཀྱང་། ཁ་ཡིས་ཀ་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་མི་ཐེབས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་

160

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཡིན། དེའི་ཕྱིར་ང་ཚོར་ཡོད་པའི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འདི་ནི། ཉམས་རྒུད་དུ་

གྱུར་ཡོད་པའི་རྒྱུན་ཆད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གི་རྣམ་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེའི་ནང་དུ་ཡོད་
པའི་རྒྱུན་ཆད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཆེས་ཕྲ་མོ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ང་ཚོས་རྒྱུན་
མཐུད་ཅིག་ལ་བརྟེན་ནས་དེར་རགས་རྩིས་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད།
ཨ་ལན།༽ རྒྱུན་ཆད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འདི་ནི་གནས་ཚེག་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་
དམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽དེ་ནི་ཁ་ཕྱོགས་ཅན་གྱི་གནས་ཚེག་མ་ཡིན་པར་མཐའ་ཅན་

ཡིན་པའི་རྒྱུན་ཆད་ཀྱི་གནས་ཚེག་ཅིག་ཡིན། དེའི་བསྟན་དོན་ནི་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་
རྒྱུན་མཐུན་གྱི་རྩ་བ་རུ་རྒྱུན་ཆད་ཀྱི་བར་སྣང་དུས་རྐྱང་པས་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཤིག་

ཡོད་པ་འདི་ཡིན་ཞིང་། བར་སྣང་དུས་ལ་ཡོད་པའི་མུ་འབྲེལ་གྱི་ཆ་འགྲིག་དེའང་ནང་དུ་བསྡུ་བར། ང་ཚོས་བར་སྣང་དུས་རྐྱང་པ་དེ་དག་ནི་སྔ་རབས་དངོས་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་ཤིག་མ་ཡིན་པར། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཆོས་ཤིག་ཏུ་རང་གི་བློ་ངོར་འཆར་དགོས།
སྔ་རབས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་ལ་ཡོད་པའི་ནད་རྟགས་གཞན་ཞིག་ནི། དེས་
དངོས་ཁམས་ཀྱི་འབོར་ཚད་མང་པོར་མཚོན་ཚུལ་མཐའ་མེད་ཅིག་ཡོད་དུ་འཇུག་
གི་ཡོད། འདི་ནི་ཕི་ལན་ཁིས་༼Planck༽ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཐོག་མར་གྲོས་
གཞིར་བཏོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གིས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ་
བརྟེན་ནས་མེ་ཐབ་ཅིག་གི་ཚ་ཤུགས་དེ་མཐའ་ཅན་ཡིན་པའི་འབོར་ཚད་ཅིག་གི་

ངོས་ནས་ཕྱིར་མངོན་པར་བྱེད་པའི་དམིགས་ཡུལ་བཟུང་བ་རེད། འོན་ཀྱང་། ད་དུང་
ཡང་མཐའ་མེད་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་མངོན་པའི་དངོས་ལུགས་ཀྱི་འབོར་ཚད་གཞན་

161

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཡང་ཡོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། རྒྱུན་མཐུད་ཀྱི་གནས་ཚེག་རེ་རེར་ལྟོས་མེད་རང་
དབང་གི་ཚད་གཞི་ཞིག་ཡོད་པའི་བདེན་འཛིན་བཟུང་ཡོད་པས་ཡིན། རྒྱུན་མཐུད་
ཀྱི་རྣམ་གཞག་གི་ནང་དུ་སྣ་ཚོགས་ཤིག་འབྱུང་གི་ཡོད་སྟབས། རྣམ་གཞག་འདིས་

དངོས་ཁམས་ཀྱི་དྲི་བ་ཐམས་ཅད་ལ་མཐའ་ཅན་གྱི་གྲུབ་དོན་ཞིག་སྟེར་ཐུབ་ཀྱི་མེད།
རྒྱུན་མཐུད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འདི་གཞིར་བཞག་ན། ཇི་ལྟར་ཆུང་ཡང་བར་སྣང་གི་ས་ཆ་

ཚང་མར་འགྱུར་གཞིའི་གྲངས་ཚད་མཐའ་མེད་ཅིག་ཡོད་པར་སྣང་།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽རྒྱུན་མཐུད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གི་གོ་དོན་ནི་ཏག་ཏག་ཅི་ཞིག་

ཡིན་ནམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽དུས་ནི་མཐའ་མེད་པར་ཆ་བགོ་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། དུས་དེ་
དངོས་ཡོད་ཀྱི་ཨང་ཀི་ཞིག་གིས་མཚོན་ཐུབ་པའི་བདེན་འཛིན་འདི་ཡིན། དུས་ཀྱི་
སྐད་ཅིག་མ་རེ་རེའི་ནང་དུའང་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་འགྱུར་གཞིའི་གྲངས་ཚད་མཐའ་མེད་
ཅིག་གིས་གཡོ་འགུལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེ་དག་རེ་རེས་ནུས་ཤུགས་ཉར་ཚགས་བྱེད་པ་དང་། དེའི་ཕྱིར་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་ཚགས་རྐང་རེ་རེའི་ནང་དུ་ནུས་ཤུགས་ཀྱི་
འབོར་ཚད་མཐའ་མེད་པ་ཞིག་ཡོད། མཐའ་ཅན་མ་ཡིན་པ་འདི་ནི། ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་
རྣམ་གཞག་དེ་མཐའ་མའི་རྣམ་གཞག་ཅིག་མིན་པའི་རྟགས་མཚན་ཞིག་ཡིན།

གལ་ཏེ་ང་ཚོས་རྒྱུན་ཆད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་དུ་བླངས་ཚེ། དཀའ་རྙོག་དེ་ཚོ་མང་པོ་སེལ་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། སྔ་རབས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་ལ་ཡོད་པའི་ནད་རྟགས་
གསུམ་པ་ནི། རྒྱུན་མཐུད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་དགོས་ངེས་ཡིན་པའི་ཚད་འཇལ་དེ་
ལག་ལེན་བསྟར་བྱེད་ཀྱི་རྩིས་རིག་གི་རྩོལ་ནུས་ཤིག་མེད་པ་འདི་ཡིན། གལ་སྲིད་

162

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགནས་ཚེག་ཅིག་ཏུ་ཁྱབ་ཁོངས་ལ་ཚད་འཇལ་བྱས་ཚེ། ང་ཚོས་གནས་ཚེག་དེར་
ཆེ་ཆུང་གོར་ཐིག་ཡིན་པའི་ཚད་འཇལ་བྱེད་ཅིག་འཇོག་དགོས་པ་དང་། དེ་གང་དུ་
ཡོད་མེད་རྟོགས་པར་ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་སྔ་རབས་དངོས་ལུགས་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་ཤིག་བཀོལ་དགོས་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་ལ་ཚད་འཇལ་བྱེད་དེ་འདྲ་ཞིག་གཏན་ནས་མེད། ང་ཚོས་ཁྱབ་ཁོངས་དེ་རྒྱ་སྐྱེད་བྱས་ནས་
སྔ་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་དང་ཐག་ཉེ་རུ་གཏོང་རུང་ཞིང་། འདི་ལྟར་བྱས་ན་ང་ཚོས་
གནས་ཚེག་ཅིག་ཏུ་ཁྱབ་ཁོངས་ལ་ཚད་འཇལ་བྱེད་པར། ཆེ་ཞིང་ཕྲ་མོ་ཡིན་པའི་ཡོ་

ཆས་ཤིག་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་དགོས་ཀྱི་རེད།
ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༠ ནང་ནེ་ལི་སི་བྷོར་དང་། རོ་སན་ཧཕི་ཌི་༼Rosenfeld༽
གཉིས་ཀྱིས་རྣམ་གཞག་འདི་ཐོག་མར་གཏན་ལ་འབེབས་སྐབས། ཁོང་ཚོ་ནི་རྣམ་
གཞག་འདིའི་གྲུབ་དོན་ལ་ཡིད་ཚིམས་ཡོད། དེ་ཡང་ཧ་ཅང་ཆེ་ཞིང་ཧ་ཅང་ཕྲ་མོ་
ཡིན་པའི་ཚད་འཇལ་བྱེད་ཅིག་ཡོད་མི་ཐུབ་པ་ཁོང་ཚོས་བསམས་མེད། དེང་སང་ང་
ཚོས་གཞི་རྩའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་སྐོར་ལ་སྔར་དང་བསྡུར་ན་མང་པོ་རྟོགས་ཡོད་པ་
དང་། ཆེ་ཞིང་ཕྲ་བའི་ཚད་འཇལ་བྱེད་ཅིག་གང་འདོད་དུ་མེད་པའང་ཤེས་ཡོད། འོད་
རྡུལ་ཞིག་གི་གདོས་ཚད་ལས་ལྡབ་སྟོང་ཕྲག་དུ་མས་ཆུང་བའི་ཚད་གཞི་ཞིག་ནས་

མར་བརྒལ་ཐུབ་ཀྱི་མེད་ལ། ཁྱབ་ཁོངས་ཁག་གི་ང་ཚོའི་ཚད་འཇལ་ལ་ཕྲ་སྲབ་ཀྱི་ཚད་བཀག་ཅིག་རང་བཞིན་དུ་གྲུབ་ཡོད།

ཕྲ་ཤོས་དང་ཡུན་ཐུང་ཤོས།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཐ་ན་རྟོག་པའི་ངོས་ནས་ཀྱང་ཆ་བགོ་བྱེད་མི་ཐུབ་པའི་

163

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགནས་ཚེག་ཅིག་ཏུ་ང་ཚོ་སླེབས་ཡོད་པ་ཁྱེད་ཀྱིས་རྗོད་ཀྱི་ཡོད་དམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽དེ་ནི་བཤད་སྟངས་གཞན་ཞིག་ཡིན་རུང་དོན་གཅིག་གི་སྟེང་
དུ་བབ་འདུག ང་ཚོས་རང་གི་འཆར་སྣང་དུ་ས་ཆ་ཆུང་ངུར་བཏང་ནས་ཁྱབ་ཁོངས་
དེར་ཚད་འཇལ་བྱས་ན། ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་དོན་དག་གསུམ་འབྱུང་སྲིད། རེ་བ་ཆེན་
པོ་ཡོད་མཁན་ཞིག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ང་ཚོས་ཞིབ་ཏུ་བལྟ་རྒྱུ་མང་དྲགས་ན། བུ་ག་ནག་

པོ་ཞིག་བྱུང་ནས་ཚད་འཇལ་གྱི་ཡུལ་དེ་བརླག་རྒྱུ་རེད། དེ་ནི་ཐོག་མར་སྐར་ཆ་
10་༤༥ ཚད་དུ་འབྱུང་གི་ཡོད། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་རྣམ་གཞག་དེར་ད་དུང་ཅུང་ཞིབ་ཏུ་

བལྟས་ཚེ། ཁོམ་ཕི་ཏྲོང་༼Compton༽གི་ཚད་བཀག་དེ་མཐོང་བ་དང་། འདི་ནི་

སྔར་ལས་ཀྱང་ལྡབ་མང་པོས་ཕྲ་རུ་སོང་ཡོད་དེ། སྤྱིར་བཏང་གི་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་འཐོར་འཇིག་ནི། ཕི་ལན་ཁིའི་རིང་ཚད་དང་། བུ་ག་ནག་པོའི་སྔ་རོལ་ཏུ་འབྱུང་གི་
ཡོད།
ཌད་ཝད་ཌིས་གོང་གི་མཐའ་མའི་སྐད་ཆ་འདི་ཚོའི་ཐོག་ནས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་
གཅིག་པུ་མ་ཡིན་པར་མཉམ་ཞུགས་པ་ཕལ་ཆེ་བ་རྒྱབ་ཏུ་བསྐྱུར་སོང་། ཁོང་གིས་

བརྗོད་པ་ལྟར། སྔ་རབས་ཀྱི་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་དེ་ལ་ང་ཚོས་ཁོང་གིས་གླེང་
བཞིན་པའི་གནས་རིམ་ཕྲ་མོ་རུ་སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་མི་ཐུབ་པའི་རྒྱུ་མཚན་མང་ཞིང་། རྒྱུ་
མཚན་དེ་དག་ནི་གནས་གཞིའི་དོན་སྤྱི་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་དོན་ཞིག་སྦྱོར་སྐབས་
མངོན་དུ་འགྱུར་བ་སྟེ། ག་དུས་དང་གང་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་དམ་ཞེས་པའི་

དྲི་བ་ལྟ་བུར་ལན་འདེབས་པར། ང་ཚོར་བྱུང་བ་དེའི་གནས་དུས་གཉིས་ལ་ཞིབ་ཏུ་

ཚད་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོ་ཆས་ཤིག་དགོས། དཔེར་ན། ང་ཚོས་བྱུང་བ་དེའི་གནས་

164

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགཞི་མེ་ཊར་གཅིག་ས་ཡ་གཅིག་ཏུ་བགོས་པའི་ཚད་གཞི་རུ་རྟོགས་འདོད་ཚེ། ཚད་
འཇལ་གྱི་ཡོ་ཆས་ཀྱང་ཆེ་ཆུང་དེ་འདྲ་ཞིག་ཡིན་དགོས་པར་མ་ཟད། ད་དུང་ཡོ་ཆས་
དེས་ཞིབ་ཏུ་ཚད་འཇལ་བྱ་ཐུབ་དགོས། གནས་རིམ་ཕྲ་མོ་འདི་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་
ཤུགས་རིག་པ་དང་འབྲེལ་ཞིང་། ང་ཚོས་ཡོ་ཆས་དེའི་དམིགས་གཏད་ཕྲ་རུ་གཏོང་
སྐབས། ཧན་སན་བྷ་ཀིའི་ངེས་མེད་རྩ་འཛིན་ལྟར། ང་ཚོས་ཡོ་ཆས་དེ་ལ་ནུས་ཤུགས་བྱིན་ནས་བར་ཆད་བྱེད་པ་དང་། དམིགས་གཏད་དེ་ཇི་ལྟར་ཞིབ་ཚགས་ན།
ཞིབ་ལྟ་བྱེད་སའི་ཡུལ་ལ་དེ་ཙམ་གྱིས་ནུས་ཤུགས་སྦྱིན་གྱི་ཡོད། ད་དུང་ནུས་
ཤུགས་ནི་གདོས་ཚད་དང་ཆ་འདྲ་བའི༼E=MC2

༽རྒྱུ་མཚན་གྱི་རྐྱེན་པས། ཧན་
སན་བྷ་ཀིའི་རྩ་འཛིན་ལ་དགོས་པའི་ནུས་ཤུགས་དེས་གདོས་ཚད་ཅིག་ཡོད་པ་ལྟར་
དུ་འཐེན་ཤུགས་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་ངེས། བར་མཚམས་ཤིག་ཏུ་ནུས་ཤུགས་དེས་
སྟོབས་ཤུགས་བསྐྱེད་ནས་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་ཚགས་རྐང་གི་ནང་དུ་འཐེན་ཤུགས་ཀྱི་
གནས་རྐྱང་པ་ཞིག་བསྐྲུན་ཆོག འདི་ནི་བུ་ག་ནག་པོ་ཡིན་ཞིང་། འདིས་ཚད་འཇལ་
གྱི་སྒྲིག་གཞི་ཐམས་ཅད་འཇིག་པར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཚད་བཀག་འདི་ལྟ་བུ་ལ་ཕི་ལན་
ཁིའི་རིང་ཚད་ཀྱི་ཚད་བཀག་ཟེར་བ་དང་། དེར་མ་སླེབས་པའི་སྔ་རོལ་ཏུ་ཚད་འཇལ་
གྱི་རྩ་བའི་ཚད་བཀག་གཞན་ཡང་འབྱུང་གི་ཡོད་ལ། དེ་ཚོའི་ནང་ནས་གཅིག་ནི་

ཁོམ་ཕི་ཏྲོང་གི་ཚད་བཀག་ཟེར་བ་དེ་རེད།
ནུས་ཤུགས་ལྡན་པའི་འོད་རྡུལ་ཞིག་གནས་གཅིག་ཏུ་ཡོད་པའི་གློག་རྡུལ་
ཞིག་ལས་ཕར་འཐོར་སྐབས། དེའི་རླབས་རྒྱུན་གྱི་རིང་ཚད་ལ་འགྱུར་བ་ཕྲན་བུ་
ཞིག་འབྱུང་ཞིང་། འགྱུར་བ་དེའི་ཚད་ནི་ཁོམ་ཕི་ཏྲོང་གི་གློག་རྡུལ་རླབས་རྒྱུན་གྱི་

165

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགརིང་ཚད་ཅེས་པ་དེའི་ཟུར་ཆ་ཙམ་ཡིན། འདི་ནི་མེ་ཊར་ 2.4 × 10 -12 ཙམ་རེད།
གལ་སྲིད་འོད་རྡུལ་དེ་གློག་རྡུལ་མ་ཡིན་པར་ཕོ་རྡུལ་ཞིག་ནས་ཕར་ཐོར་ན། ཁོམ་ཕི་
ཏྲོང་གི་རླབས་རྒྱུན་གྱི་རིང་ཚད་ནི། ཕོ་རྡུལ་གྱི་རླབས་རྒྱུན་གྱི་རིང་ཚད་ཅིག་ཡིན་
ཞིང་། འདི་ནི་མེ་ཊར་(6) 1.3 × 10 -15 ཙམ་རེད། འཐོར་བཞིན་པའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་
གདོས་ཚད་ཅི་ཙམ་ཆེ་ན། དེ་ཙམ་གྱིས་དེ་དང་ཆ་འདྲ་བའི་ཁོམ་ཕི་ཏྲོང་གི་རླབས་

རྒྱུན་གྱི་རིང་ཚད་ཐུང་ཞིང་། ཚད་བཀག་ཡོད་པའི་གཞི་རྩའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱིས་ཚད་
འཇལ་ལ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་རུང་བའི་གདོས་ཚད་ཆེ་ཤོས་ལ་ཚད་བཀག་བཟོ་བ་
དང་། དེའི་ཕྱིར་ཚད་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ལ་ཡོད་པའི་ཁོམ་ཕི་ཏྲོང་གི་རླབས་

རྒྱུན་གྱི་རིང་ཚད་ཐུང་ཤོས་ལའང་ཚད་བཀག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཌད་ཝད་ཌི་དང་ཁོང་
གི་སློབ་མ་ཚོས་བྱུང་བ་ཞིག་གི་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་གནས་གཞིའི་ཚད་གྲངས་ལ་ཚད་
འཇལ་བྱེད་པའི་ང་ཚོའི་ནུས་པ་ལ་ཁོམ་ཕི་ཏྲོང་གི་འཐོར་གྲམ་གྱི་ཤུགས་རྐྱེན་ཞེས་
པ་དེས་ཚད་བཀག་ཅི་ཞིག་བྱེད་པར་བརྟག་དཔྱད་བྱས་ཏེ། ཚད་བཀག་དེ་དག་ནི་ཕི་

ལན་ཁིའི་རླབས་རྒྱུན་གྱི་རིང་ཚད་ལས་བྱུང་བའི་ཚད་བཀག་ལས་ལྡབ་ཁྲག་ཁྲིག་ཆེན་པོ་ཞིག་གིས་ཆེ་བར་བསྟན་ཡོད།
ཨ་ལན།༽ཁྱེད་ནི་ང་ཚོས་ཕར་བསྒྱུར་ཐུབ་པའི་ཚད་གཞི་ལས་ཡོངས་སུ་ཕ་
རོལ་ཏུ་བརྒལ་ཡོད་པ་དང་། ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་སྐད་སྒྱུར་ཞིག་འདིར་འབྱུང་གི་ཡོད་
པ་ལས་ཞིབ་ཚགས་དང་ཡང་དག་ཅིག་འབྱུང་གི་མེད། ཁྱེད་ཀྱིས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་

6 meter མེ་ཊར་ནི་ཁྲུ་གསུམ་གྱི་རིང་ཚད་དེ། འདོམ་པ་གང་ལས་ཁྲུ་གཅིག་གིས་ཐུང་བའི་རིང་ཚད་ལ་གོ་དགོས།

166

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགལྟའི་ངོས་ནས་དུས་ཡུན་ཐུང་ཤོས་རྐྱང་པ་དེ་ངོས་འཛིན་བྱ་ཐུབ་བམ། རྩིས་རིག་གི་

ངོས་ནས་མ་ཡིན་པར་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ངོས་ནས་དེ་ལྟར་བྱ་ཐུབ་བམ། རྩིས་
རིག་གི་ངོས་ནས་ང་ཚོས་ཨང་གྲངས་ནི་གང་འདོད་ལ་ཆུང་དུ་བསྒྱུར་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།

ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་བར་སྣང་དུས།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ང་ཚོས་ཁྱེད་ཀྱི་གླེང་དོན་དེར་མགྱོགས་པོར་བལྟ་ཆོགབདག་གིས་སྔ་རབས་ཀྱི་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་སྐོར་ལ་སྐྱོན་བརྗོད་བྱེད་པ་མཚམས་བཞག་སྟེ། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་སྐོར་ལ་བཟང་ཕྱོགས་
ནས་གླེང་སློང་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན། རྣམ་གཞག་འདི་ནི་ད་དུང་ཡང་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་གནས་
སྐབས་ཤིག་ཏུ་ཡོད་པ་ང་ཚོས་ཡིད་ལ་འཛིན་དགོས། ཐོག་མར་ང་ཚོས་ཚད་འཇལ་གྱི་སྒྲིག་གཞི་ཞིག་གཞི་ལ་འཇོག་དགོས་པ་དང་། གལ་ཏེ་རྒྱུན་མཐུན་ཞིག་མེད་ན།
དུས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་རྐྱང་པ་ཞིག་ཡོད་སྲིད་ཀྱི་རེད། དུས་རབས་འདིའི་སྟོད་དུ་ཁོན་ཏྲོམ་
གྱི་རྣམ་གཞག་གསར་དུ་རྩ་འཛུགས་བྱེད་སྐབས། ཚན་རིག་པ་ཚོས་དུས་ཀྱི་ཁོན་ཏྲོམ་ཞིག་ཡོད་སྲིད་པའི་ཚོད་དཔག་བྱས་ཡོད། ཁོང་ཚོས་དུས་ཀྱི་ཁོན་ཏྲོམ་འདི་ལ་

དུས་མཐའ་ཞེས་བརྗོད་ཡོད་པ་དང་། འདིར་བདག་གིས་མིང་འདི་ལ་འགྱུར་བ་གཏོང་
དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཡང་མེད། བདག་གིས་གོང་དུ་གླེང་བའི་བརྗོད་གཞིས་དུས་
མཐའ་ནི་སྐར་ཆ་ 10 ནས -24 དང་། 10 ནས - 36 བར་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པར་སྟོན་
གྱི་ཡོད། འདིར་ངེས་མེད་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་འདི་ལ་བདག་གིས་དགོངས་དག་ཞུ་
རྒྱུ་ཡིན། ཡིན་ཡང་། དེ་ནི་རྣམ་གཞག་འདིའི་ཐོག་མའི་འཕེལ་རིམ་ཞིག་ཆགས་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཁྱེད་ཀྱིས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ངོས་ནས་དུས་མཐའ་ཞིག་

167

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགི་ཡུན་ཚད་དེ་ངེས་པར་བྱ་ཐུབ་བམ། ཇེ་ལེགས་སུ་སོང་བའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་
གཞན་ཞིག་གིས་དེ་ལས་ཀྱང་ཐུང་བའི་ཡུན་ཚད་ཅིག་རྙེད་མི་ཐུབ་པ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཇི་
ལྟར་ཤེས་སམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽རྣམ་གཞག་ཅིག་གི་ཚད་བཀག་རྣམ་གཞག་རང་སྟེང་ནས་
རྟོགས་རྒྱུ་ཧ་ཅང་ཁག་པོ་ཡིན། བདག་གིས་སྔ་རབས་ཀྱི་བར་སྣང་དུས་བཀོལ་སྤྱོད་
བྱས་ཏེ། སྔ་རབས་ཀྱི་བར་སྣང་དུས་དེའི་བདེན་ལུགས་ཀྱི་ཚད་བཀག་ལ་སྤོམ་ཚོད་
བྱེད་ཀྱི་ཡོད། བདག་གིས་ད་དུང་སྔ་རབས་ཀྱི་བར་སྣང་དུས་འདི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་
ལྟ་ལས་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་དང་ཟུང་འབྲེལ་བྱེད་བཞིན་པ་ཡིན་ཞིང་། གནས་ཚུལ་
དེའི་ནང་གི་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི། གཞི་རྩའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་གདོས་ཚད་ཀྱི་འཇའ་མདངས་
ལ་ཚད་འཇལ་བྱས་ཡོད་པ་འདི་ཡིན། གདོས་ཚད་ཀྱི་འཇའ་མདངས་དེས་ཁྱབ་
ཁོངས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གི་ཚད་འཇལ་ནང་ང་ཚོས་གཏན་ཁེལ་བའི་དུས་དེའི་ཡུན་

ཚད་ལ་ཚོད་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཡུན་ཚད་ཀྱི་རྒྱ་ཁྱོན་དེ་ནི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་
ནང་བཀོལ་ཆོག་ཅིང་། རྟོགས་ཟིན་པའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ལ་ཡོད་པའི་ཁོམ་ཕི་ཏྲོང་གི་

རླབས་རྒྱུན་གྱི་རིང་ཚད་ཀྱང་དེ་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དུས་མཐའ་དེའི་ཡུན་ཚད་ནི་ངོས་འཛིན་བྱེད་རུང་བའི་

འགྱུར་བ་གང་རུང་ཞིག་གི་ཡུན་ཚད་ཐུང་ཤོས་དེ་ཡིན་པ་བདེན་པ་ཡིན་ནམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽དེ་ནི་ངོས་འཛིན་བྱེད་རུང་བའི་འགྱུར་བ་རྐྱང་པ་ཞིག་གི་ཡུན་

ཚད་ཅིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་། མི་ཞིག་གིས་གང་ཞིག་ཆ་སྙོམ་དུ་བགོས་ནས་ད་དུང་
དུས་ཐུང་དུ་གཏོང་ཆོག་པ་དང་། གལ་སྲིད་རྩོལ་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ས་ཡ་གཅིག་ཡོད་

168

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཔ་དང་། དེ་ཚོའི་ནང་གི་གཅིག་མ་གཏོགས་ཚང་མ་གོར་ཐིག་གི་དུས་ཡུན་ཙམ་ལས་
མེད་ཚེ། ༼གཅིག་པོ་དེ་ནི་དུས་མཐའ་གཅིག་གི་དུས་ཡུན་ཡིན།༽ ཆ་སྙོམ་དུ་
བགོས་པའི་ཡུན་ཚད་ནི་དུས་མཐའ་གཅིག་ས་ཡ་གཅིག་ཏུ་བགོས་པའི་ཆ་ཟུར་
གཅིག་ཙམ་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དེ་བས་ན་ཁྱེད་ཀྱིས་ཅིའི་ཕྱིར་གནས་ཚེག་འདི་ལ་ངང་ཚུལ་
ཞེས་མ་བརྗོད་པ་ཡིན་ནམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽གནས་ཚེག་དེར་ངང་ཚུལ་ཞེས་བརྗོད་པ་ནི་རྣམ་གཞག་གི་

འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་གོམ་འགྲོས་རྗེས་མ་དེ་ཆགས་ཡོད་པས། བདག་གིས་འདི་ནས་

གནས་ཚེག་དེ་འདོར་རྒྱུ་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དེ་ལྟར་མ་བྱས་ན་ད་དུང་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཤིག་

ཡོད་པས་ཡིན་ནམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽དེ་བཞིན་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽༼བཞད་མོ་དང་བཅས།༽ ང་ཚོ་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་
ལ་ཁ་མ་ཕྱོགས་པའི་སྔོན་དུ་ང་ཚོས་རྟོགས་དགོས་པ་ཞིག་ནི། ད་ལྟ་ཉིན་གུང་གི་ཟ་
མ་ཟ་བའི་དུས་ཚོད་སླེབས་ཡོད་པ་འདི་རེད།

ཉིན་གུང་གི་ཟ་མ་ཟ་སྐབས་ཚན་རིག་པ་ཚོའི་ཁྲོད་དུ་བྱུང་བའི་གླེང་མོལ་
ནང་། ང་ཚོས་ཌད་ཝི་ཌིའི་གཏམ་བཤད་མགྱོགས་པོར་མཇུག་བསྒྲིལ་ཏེ། ཚོགས་
ཞུགས་པ་ནང་ཁུལ་ནས་བགྲོ་གླེང་བྱེད་དུ་འཇུག་རྒྱུ་ཐག་བཅད་པ་ཡིན། ཌད་ཝད་
ཌིས་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ལྟོས་གྲུབ་ལས་བྱུང་བའི་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་

169

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགམངོན་དུ་མ་གྱུར་པའི་བཟོ་བཀོད་ཀྱི་ཕྱི་ཚུལ་ཡིན་པའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དང་ནུས་ཤུགས་
རྟོགས་པར་བརྩོན་པའི་རང་ཉིད་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ཁག་ཅིག་བརྗོད་ན་འདོད་འདུག ཁོང་
གིས་མིག་མང་པང་ལེབ་དང་། ཤེལ་རྡོའི་དྲ་མིག་དཔེ་མཚོན་དུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་
ཀྱང་། ཕྱི་དྲོའི་བགྲོ་གླེང་གི་ནང་དུ་གསུང་སྒྱུར་པ་ཚོས་ཌད་ཝད་ཌི་ལ་རང་གི་བརྗོད་
དོན་ཁ་གསལ་དུ་གཏོང་བའི་འབོད་སྐུལ་ཡང་ཡང་བྱས་ཏེ། མཐའ་མར་དངོས་
ཁམས་རིག་པའི་ལྟ་བ་བརྗིད་ཆགས་ཅན་ཞིག་ང་ཚོའི་མིག་མདུན་དུ་གྲུབ་སོང་།
ཌད་ཝད་ཌི།༽སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་དགེ་མཚན་མེད་པའི་ཆ་

སྟེ། སྔ་རབས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་དང་གནས་ཚེག་ཅན་གྱི་ཆོས་རྣམས་དོར་ཏེ། ད་ལྟ་ང་ཚོས་དེའི་ཤུལ་དུ་ལྷག་པའི་རྩོལ་ནུས་ལ་བརྟེན་ནས་དོན་བྱེད་པའི་བར་སྣང་དུས་
ཤིག་བཞེངས་བསྐྲུན་བྱ་དགོས། བདག་གིས་འདིར་བཀོལ་བཞིན་པའི་བཞེངས་
བསྐྲུན་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་འདི་ནི། རྣམ་དཔྱོད་ལ་ཚད་བཀག་ཡོད་མཁན་ང་ལྟ་བུ་ཞིག་
གིས་བེད་སྤྱོད་བྱེད་ཆོག་པ་ཙམ་ཡིན། དེ་ཡང་དཔེ་གཟུགས་བཟོས་ནས་དེས་ཅི་

ཞིག་སྟོན་པར་བལྟ་བ་དང་། རྩོལ་བ་བྱེད་པའི་ཆ་ཤས་རྣམས་རྒྱུན་འཁྱོངས་བྱས་
ནས་དེ་ལྟར་མི་བྱེད་པའི་ཆ་ཤས་ཁག་ལ་བཅོས་བསྒྱུར་བྱེད་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་

ཡིན།

ཧཕེ་མན༼Richard Feynman༽གྱི་དཔེ་གཟུགས་ནི། ཁོན་ཏྲོམ་
དངོས་ལུགས་གཞིར་བཞག་ནས་བར་སྣང་དང་དུས་ལ་རྒྱུན་ཆད་ཀྱི་དཔེ་གཟུགས་ཤིག་བསྐྲུན་པ་ཕལ་ཆེར་ཐོག་མ་དེ་རེད། ཁོང་གིས་བསྟན་ཡོད་པ་ནི་འདི་སྟེ། གལ་
སྲིད་ང་ཚོས་མིག་མང་རྩེད་མོའི་ནང་། རྩེད་མོ་རྩེ་མཁན་ཞིག་གི་རྡེའུ་སྤོར་ཚུལ་ལ་

170

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབལྟས་ནས་རྡེའུ་སྤོར་སར་ཁོན་ཏྲོམ་ཁ་སྣོན་བྱེད་པའམ་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཁ་སྐོང་འབྱུང་དུ་བཅུག་ན། རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱིས་གློག་རྡུལ་འཇུག་སའི་ཆོས་ཉིད་རྣམས་ལ་བརྩི་

སྲུང་བྱེད་པ་ང་ཚོས་རྟོགས་ཐུབ། འོན་ཀྱང་། འདིར་དཔེ་དང་དཔེ་གཞིའི་བར་ཁྱད་
པར་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། མིག་མང་གི་རྩེད་མོ་ལ་ཕྱོགས་ཆ་གཉིས་མ་གཏོགས་བཞི་
མེད་པ་འདི་ཡིན།

ཨ་ལན།༽ འདིར་ཁ་སྐོང་ཞེས་པའི་དོན་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ།

ནེ་ལི་སི་བྷོར་གྱི་ཁ་སྐོང་གི་རྩ་འཛིན།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ནེ་ལི་སི་བྷོར་གྱིས་གནས་སྟངས་གསར་པ་དེར་གསལ་
བཤད་བྱེད་སྤྱད་ཀྱི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གི་གྲུབ་ཆ་གལ་ཆེན་ཞིག་མཚམས་
སྦྱོར་གནང་ཡོད། སྔ་རབས་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་གི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་སྟེང་དུ་
ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ་ཐུན་མིན་གྱི་འབྲེལ་བའི་གནས་སྟངས་གསར་པ་ཞིག་

ཀྱང་ཡོད་ལ། གྱེན་དུ་ལངས་པའི་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་ཀའི་འབྲེལ་བ་དེ་སྔ་
རབས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པ་དང་། གཅིག་གཅིག་གི་དགག་བྱར་གྱུར་ཡོད། མཉམ་
གཤིབ་ཏུ་ཡོད་པའི་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་ཀའི་འབྲེལ་བའང་སྔ་རབས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་ཞིང་། གཅིག་གཅིག་དང་ཆ་མཐུན་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། འཕྲེད་གསེག་ཏུ་
ཡོད་པའི་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ནི་སྔ་རབས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་

མིན་ཞིང་། འདིར་སྤྱིར་བཏང་གི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཁག་གི་རང་ཚུགས་
འཆོར་གྱི་ཡོད། དངོས་ཡོད་ལག་ལེན་དུ་འཚག་བྱེད་ཀ་དེ་འཚག་བྱེད་ཁ་ཡི་མདུན་

དུ་འཇོག་པ་ནི། འཚག་བྱེད་འདི་གཉིས་གོ་རིམ་བརྗེས་ནས་འཇོག་པ་དང་ཐ་དད་

171

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཡིན་ལ། སྔ་རབས་ཀྱི་འགྲོ་ལུགས་ལ་མཚོན་ན། གོ་རིམ་འདི་ནི་གནད་འགག་ཅིག་

མིན་ཡང་། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པར་མཚོན་ན། གོ་རིམ་འདི་ནི་གནད་

འགག་གཙོ་བོ་དེ་ཡིན། ང་ཚོས་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་བརྒྱུད་ནས་སོང་བའི་རྡུལ་ཕྲ་
རབ་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་གནད་འགག་གི་རང་བཞིན་དེ་མཐོང་ཐུབ་པ་དང་། དོན་སྤྱི་གཉིས་ར་

སྤྲོད་བྱས་ཟིན་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པའི་གོ་རིམ་ལ་མཚོན་ན། ང་ཚོས་དོན་
སྤྱི་དེ་གཉིས་ནི་ཕན་ཚུན་ཁ་སྐོང་གི་རང་བཞིན་ཡིན་པར་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། འདིའི་དོན་
ནི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་རེ་རེར་གདམ་ཀ་ཞིག་དགོས་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་། ཞིབ་འཇུག་

ཚོད་ལྟ་བྱེད་མཁན་སོ་སོས་སྒྲོམ་གཞི་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་གཅིག་འདེམས་སྒྲུག་བྱེད་
ཐུབ་ཀྱང་། གཉིས་ཀ་འདེམས་སྒྲུག་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་མེད།
ནེ་ལི་སི་བྷོར་གྱིས་ཁ་སྐོང་གི་དོན་སྤྱིའི་དཔེ་མཚོན་ཐོག་མ་ལ་འོད་ཀྱི་
རླབས་རྡུལ་གཉིས་སྣང་གི་ཁྱད་ཆོས་དྲངས་ཡོད། ཕྱིས་སུ་ཁོང་གིས་བརྩེ་དུང་དང་
དྲང་བདེན་གྱིས་ང་ཚོའི་འཚོ་བ་དངོས་ཀྱི་ནང་དུ་ཅི་ཞིག་མཚོན་པར་བལྟས་ཚེ། དེ་
གཉིས་ཀྱང་ཕན་ཚུན་ཁ་སྐོང་གི་རང་བཞིན་ཡིན་པར་སེམས་ཆོག་པའི་བསམ་

གཞིག་གནང་ཡོད།
ཁ་སྐོང་གི་དོན་སྤྱི་འདི་མེད་པ་དང་། ཡང་ན་ནོར་འཁྲུལ་དེར་དག་བཅོས་མ་
བྱས་པར་སྔ་རབས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཅིག་དང་དུ་ལེན་སྟངས་ཡོངས་སུ་གསར་པ་ཞིག་

ང་ཚོར་ཡོད། དེ་ལྟར་གསར་དུ་གྲུབ་པའི་རྣམ་གཞག་ནི་ད་དུང་ཡང་ཡོངས་སུ་ཕྱིན་
ཅི་ལོག་ཏུ་འགྲོ་སྲིད། འོན་ཀྱང་། འདི་ནི་མ་མཐའ་ཡང་ཁ་སྐོང་གི་རྩ་འཛིན་ལ་བརྩི་
སྲུང་བྱེད་ཐབས་ཤིག་ཆགས་ཡོད། དེ་ཡང་ཁ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཨང་རྩིས་ཤིག་ཡོད་པ་

172

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགདང་། ཕན་ཚུན་ཁ་སྐོང་མ་ཡིན་པའི་ཁ་ཕྱོགས་གཉིས་བསྣན་ཚེ། ཁ་སྐོང་གི་རང་

བཞིན་དུ་འགྱུར་གྱི་ཡོད། འདི་ནི་མཉམ་གཤིབ་དང་གྱེན་ལངས་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་གཉིས་

ཀའི་སྡོམ་རྩིས་དེ་འཕྲེད་གསེག་གི་ཁ་ཕྱོགས་ཤིག་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་རེད།
ཧཕེ་མན་གྱིས་མིག་མང་གི་རྩེད་མོའི་ནང་རྡེའུ་སྤོར་ཚུལ་ལ་རྒྱུན་དུ་དེ་ལྟར་དུ་ཞིབ་

འཇུག་བྱས་ཤིང་། མིག་མང་རྩེ་མཁན་ཞིག་གིས་རྡེའུ་གཉིས་སྤོར་ཐེངས་རེར་རྡེའུ་
དེ་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་བརྟག་པ་མཐར་བཟུང་གི་སྡོམ་རྩིས་རེ་བྱས་ཡོད། བྱེད་སྟངས་
འདི་ནི་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱི་ལུགས་ཡིན་པར་འདོད་པའི་རྒྱུན་མཐུད་ཀྱི་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་ནང་། ང་ཚོས་སྤྱིར་བཏང་དུ་གློག་རྡུལ་ཞིག་ཇི་ལྟར་འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་པར་འགྲེལ་
བརྗོད་བྱེད་སྤྱད་དུ་བཀོལ་བའི་རྣམ་གཞག་དེ་དང་ཧ་ཅང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡིན་

པ་ཧཕེ་མན་གྱིས་རྟོགས་ཡོད། མིག་མང་གི་པང་ལེབ་ཀྱིས་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་
ཏུ་གལ་ཆེན་ཡིན་པའི་འོད་ཀྱི་མྱུར་ཚད་ཀྱི་བྱེད་ལས་མཚོན་པར་བྱས་ཤིང་། མིག་
མང་གི་པང་ལེབ་ཐོག་གི་བྷེ་ཤོ ༼bishop༽འགུལ་སའི་གསེག་ལམ་ནི། ཐུན་མོང་
མ་ཡིན་པའི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་འོད་རྡུལ་ཞིག་གི་བགྲོད་
ལམ་ཡིན། དུས་དང་བར་སྣང་གི་དབྱིབས་རྩིས་རིག་པ་ནི། གཞི་རུ་གྲུབ་པའི་བར་

སྣང་དུས་ཀྱི་དྲ་བའི་ཚགས་རྐང་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲིག་འགོད་བྱས་ཡོད།
འཇིག་རྟེན་ནི་སྔ་རབས་ཀྱི་མིག་མང་གི་པང་ལེབ་ཅིག་མིན་ཞིང་། མིག་མང་
གི་པང་ལེབ་ལ་ཁ་ཕྱོགས་དམིགས་བསལ་བ་ཁག་ཅིག་ཡོད། འོན་ཀྱང་། འཇིག་རྟེན་
ལ་ཁ་ཕྱོགས་དམིགས་བསལ་བ་ཁག་ཅིག་མེད་པ་རེད། དེ་ལྟ་ནའང་། འཇིག་རྟེན་ནི་
ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་མིག་མང་གི་པང་ལེབ་ཅིག་ཏུ་སེམས་ཆོག་པ་དང་། སྔ་རབས་ཀྱི་མིག་

173

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགམང་གི་པང་ལེབ་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་རྣམས་ནི། མ་ཚང་བའི་ཁ་ཕྱོགས་གཞན་ཐམས་ཅད་
ཀྱི་ཁ་སྐོང་རང་བཞིན་གྱི་ཁ་ཕྱོགས་འདྲེས་མ་ཞིག་ཡིན་ཆོག བར་སྣང་ཟླུམ་པོ་ཡིན་
པ་ནི་ཡོངས་སུ་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྗེས་འབྲས་ཤིག་ཡིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་འདི། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༠
ནང་ཝན་ཝ་ཟ་ཁར་༼von Weizsaecker༽གྱིས་ཐོག་མར་སྤེལ་བ་ཞིག་ཡིན་
ཞིང་། ཕྱིས་སུ་བྱུང་བའི་ཞིབ་འཇུག་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་ནང་ཁྱབ་གདལ་དུ་སོང་ཡོད། ང་
རང་ཉིད་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་གི་ནང་དུའང་བདག་གིས་ད་དུང་དེར་ཞིབ་ཏུ་འཚོལ་ཞིབ་

བྱེད་པའི་འབད་བརྩོན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ལ། ཕྱོགས་ཆ་བཞི་ལྡན་གྱི་མིག་མང་པང་ལེབ་
ཅིག་བཟོ་རྒྱུ་ལས་སླ་ཞིང་། དུས་ནི་ཕྱོགས་ཆ་བཞི་པ་དེ་ཡིན་དགོས།

བར་སྣང་དུས་ཀྱི་གུག་ཆ་དང་། ཁ་ཕྱོགས་ལྟོས་མེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཁྱེད་ཀྱིས་བར་སྣང་ནི་རང་ངོས་ནས་ཟླུམ་པོ་ཞིག་ཡིན་པར་

བརྗོད་ཀྱི་ཡོད་དམ། ཡང་ན་བར་སྣང་ཟླུམ་པོ་ཡིན་པར་བརྗོད་པ་འདི་ལ་གོ་བ་གཞན་
ཞིག་ཡོད་དམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ཁ་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་གཅིག་པ་ཡིན་པའི་ཐོག་ནས་བར་སྣང་
ཟླུམ་པོ་ཡིན་ཞིང་། ཟླུམ་པོ་ཞེས་བརྗོད་པའི་དོན་ངོ་མ་ནི། ཡོ་ཆས་ཐམས་ཅད་ཁ་ཕྱོགས་གང་དུ་བསྐོར་ཡང་། རྩོལ་བ་བྱེད་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཞིག་གིས་མུ་

མཐུད་ནས་རྩོལ་བ་གཅིག་མཚུངས་སུ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་འདི་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཚན་རིག་པ་ཚོས་བར་སྣང་ནི་མཐའ་མེད་ཅིག་ཡིན་པར་མ་

བརྗོད་པར། གུག་གུག་ཡིན་པའི་མཇུག་སྡོམ་འཇོག་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞིག་

ཡིན་ནམ། མཇུག་འབྲས་གཅིག་མཚུངས་མ་ཡིན་ནམ།

174

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཌད་ཝད་ཌི།༽བདག་གིས་འདིར་དཔེ་གཟུགས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ལ་འགྲེལ་
བརྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། དཔེ་གཟུགས་འདིའི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། བར་སྣང་ནི་

མཐའ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། བདག་གིས་བར་སྣང་དུས་ནི་གུག་གུག་ཅིག་ཡིན་

པར་བཤད་མེད། བར་སྣང་དུས་ནི་མིག་མང་གི་པང་ལེབ་ཇི་བཞིན་ལེབ་ལེབ་ཡིན།

ཟླུམ་པོ་ཞེས་པའི་ཚིག་འདི་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་པ་ལ་བདག་གིས་དགོངས་དག་ཞུ་རྒྱུ་
ཡིན་ཞིང་། ཚིག་འདི་ནི་མགོ་འཐོམ་བྱེད་ཅིག་རེད། ཆེད་ལས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ནི་ཁ་

ཕྱོགས་ལྟོས་མེད་ཅེས་པ་འདི་ཡིན་པ་དང་། ཁ་ཕྱོགས་ཚང་མའི་ནང་དུ་གཅིག་པ་

ཡིན་པའི་དོན་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ ངོས་ཀྱིས་ཤེས་བྱུང་།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ ང་ཚོས་ཅུང་ཙམ་ཞིག་གི་རྗེས་ནས་དུས་ཀྱི་གུག་ཆའི་སྐོར་
གླེང་རྒྱུ་ཡིན། ཧཕེ་མན་གྱིས་བྱས་པ་ལྟར། ང་ཚོས་ཁ་ཕྱོགས་རྩེག་སྣོན་བྱས་པར་བརྟེན་ནས་ཕྱོགས་ཆ་བཞི་ལྡན་པའི་ཟུར་ཁུག་གི་མིག་མང་པང་ལེབ་དེ་ཐུན་མོང་མ་
ཡིན་པའི་ལྟོས་གྲུབ་ལ་དགོས་པའི་ཆ་འགྲིག་འདྲ་མིན་དུ་བསྒྱུར་ཆོག དེར་དུས་ཀྱི་ཁ་
ཕྱོགས་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་དང་། བར་སྣང་གི་ཁ་ཕྱོགས་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་མེད་པར་མ་
ཟད། ཐུན་མོང་གི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དང་ཡང་མཐུན་པ་ཞིག་ཡིན།

འོན་ཀྱང་། དེ་ནས་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་གུག་ཆའི་སྣང་ཚུལ་དེའང་སྐད་བརྡ་འདི་

བརྒྱུད་ནས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱ་དགོས་ཤིང་། བར་སྣང་དུས་ཀྱི་གུག་ཆ་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་པའི་ཐུན་མོང་གི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ནི། དེང་དུས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་
མང་པོའི་མེས་པོར་གྱུར་ཡོད། ནུས་ཤུགས་ཆེ་བ་དང་ཞན་པ། ད་དུང་གློག་ཁབ་

175

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགལེན་གྱི་ནུས་ཤུགས་བཅས་ཀྱི་དཔེ་གཟུགས་ཚད་འཐུས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཚང་མ་ཨ་
ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་འཐེན་ཤུགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གི་རྩ་བའི་བཀོད་
པ་གཞིར་བཞག་ནས་གྲུབ་ཡོད། དེའི་གཞི་རྩའི་བསམ་བློ་ནི་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་
ཆོས་ཉིད་ཐམས་ཅད་དང་། ཐ་ན་རང་བྱུང་ཁམས་ཞེས་པའི་དོན་སྤྱི་དེའང་གནས་
གཞི་ངེས་པའི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་པ་འདི་ཡིན། དཔེར་ན། བར་སྣང་དུས་ཀྱི་སྐབས་
འདིའི་ཁ་ཕྱོགས་ཤིག་འདི་ནས་བགྲོད་ལམ་ངེས་གཏན་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་ཕར་མ་
ཁྱེར་བར། ང་ཚོས་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་སྐབས་གཞན་ཞིག་གི་ཁ་ཕྱོགས་ཤིག་དང་

བསྡུར་ཐུབ་པར་སེམས་མི་རུང་། ཡོ་ཁི་ལེ་ཌིའི་༼Euclid༽དབྱིབས་རྩིས་རིག་

པའི་ནང་། ཐ་ན་ཐིག་གཉིས་ཕན་ཚུན་ཧ་ཅང་རྒྱང་ཐག་རིང་ཡང་། དེ་གཉིས་མཉམ་

གཤིབ་རེད་ཅེས་བརྗོད་ན་གོ་རྒྱུ་ཡོད། དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཞིག་ལ་མཚོན་ན།
དྲི་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་ང་ཚོས་དེ་འདྲ་ཡིན་པ་ཇི་ལྟར་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་དམ་ཞེས་པ་འདི་

ཡིན་ཞིང་། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ། དུས་གཅིག་གི་ནང་དུ་ང་ཚོ་གནས་གཉིས་

ཀར་མེད་པས། རྒྱང་ཐག་རིང་བའི་ཆོས་གཉིས་ཕན་ཚུན་བསྡུར་བ་ལྟ་བུའི་བསམ་བློ་
ང་ཚོས་འཛིན་མི་རུང་ཞིང་། ང་ཚོས་གནས་གཅིག་གི་ཁ་ཕྱོགས་དེ་གནས་གཞན་
དེར་ཁྱེར་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ལ་རིམ་པ་རེ་རེ་ནས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་ཏེ། དོན་ངོ་མར་
ཐིག་དེ་གཉིས་མཉམ་གཤིབ་ཡིན་མིན་ལ་བལྟ་དགོས། གནས་གཞིའི་རྩ་དོན་འདི་ནི།

དེང་དུས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་དཀྱོགས་མཚམས་གཉིས་པ་ལྟ་བུ་ཆགས་ཡོད་པ་དང་། དཀྱོགས་མཚམས་དང་པོ་ནི་ཁ་སྐོང་གི་དོན་སྤྱི་དེ་ཡིན། ང་ཚོའི་དཀའ་ངལ་
ནི་འདི་གཉིས་ལྷན་དུ་འཇོག་རྒྱུ་དེ་ཡིན་ཞིང་། འདི་ནི་ཧན་སན་བྷ་ཀི་དང་། ཨ་ཡིན་

176

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསི་ཐན་གཉེན་སྒྲིག་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་དང་། ཁོང་གཉིས་ཀྱིས་ཕན་ཚུན་
ལ་དགའ་མོས་གནང་མེད།

ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་ནང་ཡོད་པའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དང་། ནུས་ཤུགས།ཌད་ཝད་ཌིས་འཕྲེད་གསེག་ཏུ་ཡོད་པའི་སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས་གཉིས་ཀྱི་
སྣང་ཚུལ་བརྒྱུད་ནས་ཁ་སྐོང་གི་རྩ་འཛིན་དེར་གསལ་བཤད་བྱས་ཤིང་། གནས་
གཞི་ཞིག་ལ་མཚོན་ན། ང་ཚོས་ས་གནས་ཀྱི་རྩོལ་ནུས་ཁག་གི་ངོས་ནས་དངོས་
ཁམས་རིག་པའི་དོན་སྤྱི་རྣམས་ཐག་གཅོད་དགོས། གནས་གཞི་དང་ཁ་སྐོང་གི་

བསམ་བློ་འདི་གཉིས་ནི། འགལ་འདུ་མེད་པའི་ཁོན་ཏྲོམ་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་
ཞིག་གི་རྩ་བའི་རྨང་རྡོ་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། འདི་གཉིས་ལས་དང་པོ་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་
གཞག་དང་། གཉིས་པ་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལས་བྱུང་ཡོད། རྣམ་གཞག་འདི་
གཉིས་གཅིག་སྒྲིལ་བྱས་ནསའདི་ནི་ད་ཕན་ལེགས་པར་བྱེད་ཐུབ་མེད། བར་སྣང་
དུས་ལ་ཤེལ་རྡོ་ལྟ་བུའི་རྒྱུན་ཆད་ཀྱི་དཔེ་གཟུགས་ཤིག་བཞེངས་བསྐྲུན་བྱེད་པར།
ཌད་ཝད་ཌིས་བར་སྣང་དུས་གནས་ཚེག་གི་དྲ་མིག་ལྟ་བུར་འདོད་པའི་ང་ཚོའི་ལྟ་

ཚུལ་ནི། བར་སྣང་དུས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཚགས་རྐང་ལས་གྲུབ་པ་ཡིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་

ལ་བསྒྱུར་སོང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཚགས་རྐང་ནི་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་རྩ་བའི་གྲུབ་ཆ་རེད།
ཡིན་ཡང་། བར་སྣང་དུས་ནི་ཡང་དག་ཅིག་མིན་པའམ། དཔེ་མཚོན་གྱི་ཤེལ་རྡོ་དེར་
སྐྱོན་སྐོར་ཞིག་ཡོད། སྐྱོན་དེ་ཚོ་ནི་གཞི་རྩའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དང་། རྡུལ་ཕྲ་རབ་དེ་
རྣམས་ཀྱི་བར་དུ་ཡོད་པའི་ནུས་ཤུགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཏུ་རྟོགས་དགོས། འདི་ནི་

ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སོང་བའི་དཔེ་གཟུགས་ཤིག་ཡིན་སྲིད་པ་ཌད་ཝད་ཌིས་མྱུར་དུ་

177

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབརྗོད་ནའང་། ཁོང་གིས་དཔེ་གཟུགས་འདི་ནི་ང་ཚོའི་འཇིག་རྟེན་འགྲུབ་པར་བྱེད་
སྤྱད་ཀྱི་གཞི་རྩའི་རྩ་དོན་རྣམས་ཀྱི་རྟོགས་ཐབས་ཡིད་དབང་འཕྲོག་པ་ཞིག་ཡིན་

པར་སེམས་ཀྱི་འདུགཌད་ཝད་ཌི།༽གནས་གཞི་དང་གུག་ཆ་ནི། ཤེལ་རྡོའི་ནང་གི་སྐྱོན་ཆ་ལ་
བརྟེན་ནས་རང་ངོས་ནས་ཚུར་མངོན་གྱི་ཡོད། དཔེར་ན། ཤེལ་རྡོའི་ནང་གི་ལེབ་

ངོས་ཤིག་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་མ་ཚང་ན། རྡུལ་ཕྲན་གྱི་ལེབ་ངོས་
ཕྱེད་ཀ་ཞིག་ཚང་གི་མེད། དེའི་ཕྱིར་ཤེལ་རྡོ་ལེགས་པོ་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཁ་བསུམ་

པའི་བགྲོད་ལམ་དེ་ཁ་བསུམ་གྱི་མེད་པ་རེད། དཔེར་ན། ང་ཚོ་ཨ་ལོང་ཞིག་གི་མཐའ་

བསྐོར་ནས་སོང་སྟེ། སླར་ཡང་ཐོག་མའི་གནས་སུ་ལོག་ཐུབ་ཀྱི་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན།
གལ་སྲིད་ཤེལ་རྡོ་དེར་ཆ་ཤས་དུམ་བུ་ཞིག་མ་ཚང་བ་དང་། ཤེལ་རྡོ་དེ་འཁུམས་ནས་ཆ་ཤས་ཀྱི་དུམ་བུ་ཞིག་མེད་པའི་བུ་ག་དེ་བསུམ་པར་བྱས་ཚེ། ཁྱེད་ཀྱིས་
ཚགས་རྐང་ཞིག་ཁྱེར་ནས་ཤེལ་རྡོའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་ཨ་ལོང་གི་མཐའ་བསྐོར་ནས་
བགྲོད་སྐབས། སླར་ཡང་ཐོག་མའི་གནས་སུ་ལོག་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། བར་སྣང་དུས་ཀྱི་རྒྱུན་ཆད་ཀྱི་དཔེ་གཟུགས་འདི་ལྟ་བུའི་ནང་། ང་ཚོས་ཤེལ་རྡོའི་ནང་གི་སྟོང་ཆའི་

སྐྱོན་ཆ་ཁག་ལ་བརྟེན་ནས་གུག་ཆ་ལྟ་བུའི་སྣང་ཚུལ་དང་། ནུས་ཤུགས་ཀྱི་རིགས་

ཚང་མར་གསལ་བཤད་བྱེད་ཐུབ། དཔེ་གཟུགས་འདི་ལྟ་བུ་བཞེངས་སྐྲུན་བྱས་རྗེས།
ཤེལ་རྡོ་དེའི་ཆ་ཤས་ཕྲ་མོ་ཞིག དེའི་ནང་གི་སྟོང་ཆའི་ཨ་ལོང་ལ་བསྐོར་ནས་སླར་
ཡང་རང་སོར་ཁྱེར་ཡོང་དུས་ཆ་ཤས་ཕྲ་མོ་དེར་ཅི་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་དམ་ཞེས་དྲི་
བ་འགོད་རྒྱུ་གལ་ཆེན་ཡིན་ཞིང་། ཞིབ་འཇུག་འདིའི་ནང་དུ་ང་ཐོག་མར་ཡ་མཚར་

178

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསྐྱེ་དགོས་བྱུང་བ་ནི་འདི་སྟེ། རྒྱ་དཔངས་གྲུ་བཞི་མ་ཞིག་ཤེལ་རྡོའི་སྟོང་ཆའི་ཨ་ལོང་

ལ་བསྐོར་ནས་ཁྱེར་སྐབས། གྲུ་བཞི་མ་དེར་ཅི་ཞིག་འབྱུང་བ་ནི། དངོས་ཁམས་རིག་

པའི་ནང་ཁོབ་རྡུལ་༼quark༽(7)ཞིག་ཁ་བསུམ་པའི་ཨ་ལོང་གི་མཐའ་བསྐོར་ནས་
བགྲོད་སྐབས། ཁོབ་རྡུལ་དེར་ཅི་ཞིག་འབྱུང་བ་དང་ཧ་ལམ་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་

ཡིན། ཁོབ་རྡུལ་རང་སྟེང་གི་རང་དབང་གི་ཚད་གཞི་ཞེས་ཟེར་བ་དེ་དང་། བར་སྣང་
དུས་ཀྱི་བཀོད་པའི་བར་ལ་འབྲེལ་བ་ཟབ་མོ་ཞིག་ཡོད་པར་སྣང་།
དཔེ་གཟུགས་འདི་ནི་ཡོངས་སུ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སོང་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་སྲིད་
ནའང་། བདག་གིས་དཔེ་གཟུགས་འདིའི་ནང་སྐྱོན་ཆའི་རིགས་གང་ཞིག་འོད་དུ་
འགྱུར་བ་དང་། དེའི་རིགས་གང་ཞིག་འཐེན་ཤུགས་ལྟ་བུའི་རྟོགས་ཟིན་པའི་ནུས་
ཤུགས་གང་རུང་ཞིག་དང་། ཤུགས་ཆེ་བའི་གྷི་ལོན་༼gluon༽(8)གྱི་ངོ་བོར་
འགྱུར་བ་ཁྱེད་ཚོར་སྟོན་ཐུབ། རྒྱུན་ཆད་ཀྱི་དཔེ་གཟུགས་འདིའི་ནང་ནུས་ཤུགས་
ཀྱི་རིགས་ཐམས་ཅད་ལེགས་པར་མཚོན་ཐུབ་པ་འདིས་ང་ལ་ད་དུང་ཞིབ་འཇུག་

བྱེད་པའི་སེམས་ཤུགས་སྟེར་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། དེ་ལྟར་བརྗོད་པ་ནི་དཔེ་གཟུགས་
འདི་ཡང་དག་ཅིག་ཡིན་པའི་དོན་ཞིག་མིན།
ཞིབ་འཇུག་གི་གྲུབ་དོན་འདི་དག་བརྟན་པོ་ཡིན་ཞིང་། ཤེལ་རྡོའི་བཟོ་བཀོད་
མ་ཡིན་པར་དེ་དང་མིག་མང་པང་ལེབ་བར་གྱི་མཚུངས་ཆོས་ལ་བརྟེན་ཡོད།
7 quark ཁོབ་རྡུལ་ནི་གཞི་རྩའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་གྲུབ་ཆ་ཕྲ་མོ་ཞིག

8 gluon གྷི་ལོན་ཞེས་པ་ནི་རྡུལ་ཕྲན་གྱི་ཚི་གུའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཁག་ཅིག་ལྷན་དུ་འཛིན་པའི་ནུས་ཤུགས་རང་བཞིན་གྱི་ཆ་རྡུལ་ཕྲ་མོ་ཞིག

179

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགམཚུངས་ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་དེས་མིག་མང་པང་ལེབ་ཐོག་གི་གྲུ་བཞི་མའི་ནང་དུ་ཅི་

ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་དམ་ཞེས་པའི་དྲི་བ་འདི་གུ་ཡངས་པོར་བཞག་ཡོད། ང་ཚོས་དེ་
ནས་འདྲི་དགོས་པའི་དྲི་བ་ནི་དོན་དངོས་སུ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་དམ་དང་། བྱ་
འགུལ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ་ཞེས་པ་འདི་ཡིན། སླར་ཡང་བདག་གིས་བགྱི་ཐུབ་ཚད་ནི་
དཔེ་གཟུགས་སྟབས་བདེ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱ་རྒྱུ་འདི་ཡིན་ལ། དུས་

རབས་སྔོན་མའི་ནང་། དབྱེ་ཏྲ་ལེ་ནས་ཡིན་པའི་རྩིས་རིག་སྨྲ་བ་ཕེ་ནོད་༼Gi-
useppe Peano༽ཀྱིས་རང་བྱུང་གི་ཨང་གྲངས་༼གོར་ཐིག་ལས་ཆེ་བའི་ཨང་གྲངས་ཧྲིལ་པོ་
གང་རུང་ཞིག༽ལ་བརྟེན་ནས་གསར་གཏོད་བྱས་པའི་ཚགས་རྐང་དྲ་རྒྱའི་དཔེ་གཟུགས་
དེ་ནི་རྙིང་ཤོས་ཤིག་རེད། ཁོང་གིས་ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྒོ་ནས་འགོ་བཙུགས་ཡོད་པ་
དང་། ཅི་ཡང་མེད་པ་ཉིད་དེ་ནི་གོར་ཐིག་གི་གནས་ཚེག་ལ་དཔེ་གཟུགས་སུ་བཀོལ་
ཡོད། དེ་ནས་ཁོང་གིས་གཞི་གྲངས་ཅི་ཡང་མེད་པའི་ཚན་ཁག་འདི་ཨང་གྲངས་དང་
པོའི་དཔེ་གཟུགས་སུ་བཟུང་བ་དང་། གཞི་གྲངས་ཨང་གྲངས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཚན་
ཁག་འདི་ཨང་གྲངས་གཉིས་པའི་དཔེ་གཟུགས་སུ་བཀོལ་ཡོད། ཕེ་ནོད་ཀྱིས་ཚན་
ཁག་གཅིག་ནས་གཅིག་ལ་འཕེལ་འགྲོས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་འདི་ནི། དུས་ཀྱི་བཞུར་
རྒྱུན་ལ་གསལ་བཤད་ཀྱི་དཔེ་གཟུགས་སུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ཤིང་། འཕེལ་འགྲོས་དེ་
ནི་གནས་རིམ་ཞིག་ནས་རང་འཛིན་གྱི་གནས་རིམ་ཞིག་ལ་འཕོ་འགྱུར་བྱེད་པ་ལྟ་
བུར་ངོས་འཛིན་བྱ་ཆོག བདག་གིས་འདིར་རང་འཛིན་གྱི་གནས་རིམ་ཞེས་བརྗོད་
པའི་དོན་ནི། གནས་རིམ་རང་གིས་རང་ཉིད་འཛིན་པའམ་ཤེས་ཐུབ་པ་ཞིག་ལ་གོ་
དགོས། དཔེར་ན། རྩིས་རིག་གི་ནང་ང་ཚོས་སྐད་བརྡ་ཞིག་གི་སྐོར་གླེང་སྐབས།

180

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགླེང་སྤྱད་ཀྱི་སྐད་བརྡ་དེ་ནི་རང་འཛིན་གྱི་སྐད་བརྡ་ཞིག་ཡིན།

ཕེ་ནོད་ཀྱིས་བཞེངས་སྐྲུན་བྱས་པའི་དཔེ་གཟུགས་ཀྱི་ངོ་མཚར་བའི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ནི། དུས་ཀྱི་གནས་ཚེག་དེ་སྔ་ཕྱིའི་འབྲེལ་བ་རྐྱང་པ་གཅིག་པོར་བརྟེན་
ནས་གྲུབ་ཡོད་པ་འདི་ཡིན་ཞིང་། དཔེ་གཟུགས་དེའི་ནང་དུ་གནས་ཚེག་ནི་ཐོག་མ་
ཉིད་ནས་གྲུབ་ཡོད་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པར། རང་གི་སྔ་མ་ལས་ནུས་ཤུགས་དང་ལྡན་
པའི་སྒོ་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད། དཔེ་གཟུགས་འདི་ནི་ཕྱོགས་ཆ་བཞི་ལྡན་གྱི་ཐོག་ལའང་
ཚེགས་མེད་དུ་སྦྱོར་ཐུབ་པ་དང་། དཔེ་གཟུགས་འདི་གཞིར་བཟུང་ན། འཇིག་རྟེན་
ཧྲིལ་པོ་ནི་རྟོགས་མཁན་ནས་རྟོགས་བྱ་དང་། ཡང་ན་སྒྲིག་གཞི་ནས་རང་འཛིན་གྱི་
སྒྲིག་གཞི་ལ་འཕོ་འགྱུར་གྱི་འཕེལ་འགྲོས་ཤིག་ཡིན། སྒྲིག་གཞི་ཞིག་རྟོགས་པར་
བྱེད་པའི་རང་འཛིན་གྱི་སྒྲིག་གཞི་ནི། སྒྲིག་གཞི་དེའི་དོན་སྤྱི་ཞིག་འགྲུབ་པར་བྱེད་
པའི་བརྒྱུད་རིམ་གྱི་ནང་དུ་འདུས་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་བྱེད་མཁན་དང་ཡོ་ཆས་སོགས་ཡིན། ད་བར་དུ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་ནི་ཧ་ཅང་ལེབ་མོ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། གླེང་
སའི་ཡུལ་གྱི་སྒྲིག་གཞི་ཞིག་ཡོད་པ་ལས། གོང་དུ་བརྗོད་པ་ལྟར་ང་ཚོས་རང་འཛིན་
གྱི་སྒྲིག་གཞི་དེ་ཡོངས་སུ་བཀག་སྡོམ་བྱས་ཡོད། འདི་ལྟར་མུ་མཐུད་ནས་འགྲོ་མི་

རུང་ཞིང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གི་ནང་དུ་རང་འཛིན་གྱི་སྒྲིག་གཞི་ལ་གཡོལ་
ཐབས་མེད་པ་ང་ཚོས་ཐེངས་དང་པོར་མཐོང་ཡོད།
གོང་གི་ཌད་ཝད་ཌིའི་དཔྱད་གཏམ་འདིར་བརྟེན་ནས་ང་ཚོ་སླར་ཡང་ཁོན་
ཏྲོམ་གྱི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ནི་སྔ་མོ་ནས་གྲུབ་མེད་པའི་སྔོན་གྱི་གོ་བསྡུར་ལ་
ཁ་ཕྱོགས་སོང་། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་ཆོས་རྣམས་ལ་ཡུལ་གྱི་ངོས་ནས་གྲུབ་པའི་ཁྱད་

181

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཆོས་ཡོད་པར་འདོད་པའི་སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་དཀའ་རྙོག་རྣམས་ང་
ཚོར་ངོ་སྤྲོད་བྱས་ཡོད་པ་དང་། འདིར་ཌད་ཝད་ཌིས་ཀྱང་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་རང་
བཞིན་ཡང་དེ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པར་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། བར་སྣང་དུས་ཀྱི་ནང་
དུ་གནས་ཚེག་ནི་ངང་ཚུལ་གྱི་རང་བཞིན་དུ་གྲུབ་མེད་པ་དང་། འདི་དང་འཇིག་རྟེན་
ཧྲིལ་པོ་བྱ་འགུལ་དང་འཕོ་འགྱུར་གྱི་འཕེལ་འགྲོས་སུ་རྟོགས་དགོས་ཀྱི་ཡོད། བྱ་འགུལ་དང་འཕོ་འགྱུར་དེ་ཚོས་ང་ཚོ་ནི་ཡུལ་གྱི་སྒྲིག་གཞི་ནས་རང་འཛིན་གྱི་སྒྲིག་
གཞི་དང་། རྟོགས་བྱ་ནས་རྟོགས་མཁན་གྱི་གནས་རིམ་ལ་བསྐྱལ་ཡོད། ཌད་ཝད་
ཌིས་རྟོགས་མཁན་ནི་རང་འཛིན་གྱི་སྒྲིག་གཞིའི་གནས་རིམ་དུ་ཡོད་པར་འདོད་པ་
དང་། ཚན་རིག་གིས་གནས་སྐབས་ཤིག་གི་རིང་ལ་བོར་བའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁྱད་
ཆོས་ཤིག་སྟེ། རྟོགས་མཁན་རང་ཉིད་ཀྱང་ཁོང་གིས་རང་གི་ལྟ་བའི་ནང་དུ་སྡུད་པར་
སྤྲོ་བ་ཆེན་པོ་བསྟན་སོང་། སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པས་རྟོགས་མཁན་ནི་

རང་གི་འགྲེལ་བརྗོད་ཀྱི་ནང་ནས་ཕྱིར་ཕུད་ཡོད་པས། དངོས་ཁམས་རིག་པ་དེ་རང་
འཛིན་གྱི་སྒྲིག་གཞིའི་གནས་རིམ་ལ་སླེབས་ཐུབ་མེད། འོན་ཀྱང་། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་
ཤུགས་རིག་པ་དང་། ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གིས་སྔ་རབས་ཀྱི་སྲོལ་དེར་དོགས་སློང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ལ། ང་ཚོའི་མིག་སྔར་ལྷགས་པའི་ལས་དོན་ནི། ཌད་ཝད་ཌི་དང་

ཨན་ཏྲོན་གྱིས་འགྲེལ་བརྗོད་གནང་བའི་གསར་བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་རྩ་དོན་
ཁག་དང་། རྩ་དོན་དེ་དག་གི་རྙོག་འཛིང་ཆེ་བའི་སྣང་ཚུལ་ཕྲ་མོ་རྣམས་ཀྱང་ནང་དུ་
འདུས་ཤིང་འགལ་འདུ་མེད་པའི་འགྲེལ་བཤད་ཅིག་ལ་སྤྱི་སྒྲོམ་འདིང་རྒྱུ་འདི་ཡིན།

ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དུ་ཡོད་པའི་ལྟོས་མེད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག

182

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགཤམ་དུ་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་ལྟོས་མེད་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་ནན་ཏན་དུ་

དཔྱད་པ་གནང་སོང་། ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་ནང་། གང་ཟག་ཅིག་གིས་མ་གཞི་

ཐ་སྙད་ལུགས་ཀྱི་རྟོགས་ཐབས་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་བཀོལ་སྤྱོད་ཆེན་
པོ་ཞིག་ལ་སྒྲོ་བཏགས་ཏེ། ལྟོས་མེད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཏུ་བསྒྱུར་པའི་རང་བློའི་

གོམས་གཤིས་ལ་རྒྱུན་དུ་དོགས་ཟོན་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད། ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སོང་བའི་ཀུན་བཏགས་དེ་ལྟ་བུར་བརྟེན་ནས་མི་རིགས་དབྱེ་འབྱེད་རིང་ལུགས་ལྟ་བུའི་ང་

ཚོའི་ལོག་ལྟ་རྣམས་འབྱུང་ཞིང་། འཁྲུལ་ཤེས་འདིའི་རིགས་ལས་ང་ཚོ་གྲོལ་རྒྱུ་ཁག་
པོ་ཡིན། དེ་ལས་ཀྱང་དཀའ་བ་ནི་སྤྱིར་བཏང་གི་ང་ཚོའི་འདུ་ཤེས་ཏེ། དཔེར་ན། བར་སྣང་དང་དུས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་ལ་ཞིབ་དཔྱོད་ཀྱི་སྒོ་ནས་དཔྱད་པ་གཏོང་རྒྱུ་འདི་ཡིན་པ་

དང་། དོན་སྤྱི་འདི་ཚོ་ནི་ང་ཚོར་ལྟོས་མེད་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་སྣང་གི་ཡོད། འོན་ཀྱང་།
འདི་དག་གི་གཞི་རྩའི་གནས་བབ་ནི་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་བར་སྣང་གི་སྐོར་ལ་རྣམ་གཞག་
མང་ཞིང་། ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་ནེའོ་ཏྲོང་གི་འགུལ་ཤུགས་རིག་པ། ཁོན་
ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པ་སོགས་རྣམ་གཞག་གང་རུང་ཞིག་གི་ངོས་ནས་བར་སྣང་
ལ་ལྟ་ཚུལ་འཛིན་སྐབས། ཁྱེད་ཚོས་བར་སྣང་ནི་ཆོས་གང་ཞིག་གི་མེད་དགག་ཏུ་
ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་དམ། ནང་དོན་རིག་པར་ང་ཚོས་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་
མཁའི་སྐོར་ལ་གླེང་སྐབས། བར་སྣང་ནི་ཐོགས་རེག་གི་མེད་དགག་ཙམ་དུ་འདོད་ཀྱི་
ཡོད། ང་ཚོས་འདི་ཙམ་གྱིས་འཇོག་གི་ཡོད་པ་དང་། མེད་དགག་རེད་ཅེས་བརྗོད་ནས་ད་དུང་དེའི་སྐོར་ལ་སྒྲུབ་ངག་གཞན་འགོད་ཀྱི་མེད། ནང་དོན་རིག་པའི་ནང་དུ་

183

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཡོད་པའི་བར་སྣང་གི་རིགས་གཉིས་པ་ནི། འདུས་བྱས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་
ཞིང་། ང་ཚོས་དེའི་སྐོར་ལ་གང་བརྗོད་པ་དེར་གོ་རྒྱུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་།
དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ཁྱེད་ཚོས་བར་སྣང་གི་སྐོར་ལ་
བསམ་བློ་གཏོང་སྐབས། མེད་དགག་གི་སྐད་ཆ་འདི་ལས་ཕ་རོལ་ཏུ་བརྒལ་གྱི་ཡོད་
པ་བདེན་ནམ། དཔེར་ན། ཁྱེད་ཚོས་བར་སྣང་གུག་ཆོག་པར་རྗོད་ཀྱི་ཡོད།
ཨན་ཏྲོན།༽ང་ཚོས་བར་སྣང་དུ་ཡོད་པའི་གཟུགས་ཕུང་ཁག་ལ་བརྟེན་ནས་བར་སྣང་ལ་མཚན་ཉིད་འཇོག་གི་ཡོད་པ་དང་། གཟུགས་ཕུང་དེ་དག་གིས་བར་སྣང་
ནི་བར་སྣང་གི་རྣམ་པར་འགྲུབ་པར་བྱེད་ཅིང་། སྐར་མ་སོགས་ལ་མ་བརྟེན་པར་རང་
བཞིན་དུ་གྲུབ་པའི་བར་སྣང་ནི་དོན་སྤྱི་སྟོང་པ་ཞིག་ཡིན། འདི་ནི་དངོས་ཁམས་རིག་
པ་བ་ཞིག་ལ་མཚོན་ན་གོ་རྒྱུ་ཅན་ཅི་ཡང་མེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽བར་སྣང་ལ་མཚན་ཉིད་ཅིག་འཇོག་རོགས། དངོས་གཟུགས་
ནང་དུ་འདུས་པའི་བར་སྣང་གི་ཕུང་པོ་ཞིག་ཡོད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ཚེ། ཁྱེད་ཀྱིས་
བར་སྣང་ལ་མཚན་ཉིད་ཅིག་ཇི་ལྟར་འཇོག་གམ།
ཨན་ཏྲོན།༽ང་ཚོས་གཟུགས་ཕུང་དེ་ཚོ་གཞིར་བཞག་ནས་རྒྱང་ཐག་བཤད་ཐུབ་པར་མ་ཟད། བར་སྣང་དུ་ཡོད་པའི་སོ་སོའི་བགྲོད་ལམ་སྐོར་ལའང་གླེང་སློང་
བྱེད་ཆོག གལ་སྲིད་ང་ཚོས་གཟུགས་ཕུང་ཐམས་ཅད་བར་སྣང་གི་ནང་ནས་ཕྱིར་བཏོན་ཚེ། དེར་ཅི་ཡང་ལྷག་མེད་པ་དང་། གཟུགས་ཕུང་རྣམས་དཔྱད་གཞིར་འཛིན་
མི་ཐུབ་སྟེ། དཔེར་ན། འགུལ་སྐྱོད་ལྟ་བུའི་སྣང་ཚུལ་མེད་པར་གྱུར་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དུས་ཀྱང་དེ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་སྲིད། ང་ཚོས་དུས་ནི་

184

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགལྐོག་གྱུར་གྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཏུ་མི་འདོད་པར། བྱུང་བ་སྔ་ཕྱི་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་ཡོད་
པ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་གི་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་དུས་མ་ཡིན་པའི་བྱ་དངོས་གཞིར་བཟུང་ནས་

དུས་ཀྱི་གོ་བབ་བྱུང་བ་སྟེ། བྱུང་བ་སྔ་ཕྱི་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་དུས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་དེ་གྲུབ་ཡོད། འདི་ནི་དངོས་ཁམས་ཀྱི་ཆོས་ལ་བརྟེན་ནས་བར་སྣང་འཇོག་གི་ཡོད་པ་
དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་རེད།
ཨན་ཏྲོན།༽དེ་ལྟར་རང་ཡིན་ཞིང་། བར་སྣང་ནི་ཆོས་ཤིག་གང་དུ་ཡོད་མེད་
བརྗོད་སྟངས་ཤིག་དང་། དུས་ནི་བྱུང་བ་གང་ཞིག་ག་དུས་འབྱུང་གི་ཡོད་མེད་བཤད་
སྟངས་ཤིག་ཡིན། གཞན་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་བརྗོད་སྟངས་འདི་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་
ལས། རང་ངོས་ནས་ཅི་ཡང་གོ་རྒྱུ་མེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཆོས་མངོན་པའི་ལུགས་ནི་ནང་པའི་སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་
ཁམས་རིག་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེའི་གཞུང་ཞིག་ཏུ་འདུས་བྱས་ཀྱི་བར་སྣང་གི་
དོན་སྤྱི་ཞིག་ཡོད་ལ། བར་སྣང་དེ་ནི་ཉིན་མོར་ཉི་འོད་འཛིན་པ་དང་། མཚན་མོར་
མུན་པ་འཛིན་པའི་རང་གི་བྱེད་ལས་ཀྱི་སྒོ་ནས་གྲུབ་པའི་བརྒྱུད་ལམ་ཞིག་ཡིན།

ཁྱེད་ཚོས་དུས་ནི་ལྟོས་བཅས་དང་ལྟོས་མེད་གང་ཞིག་ཡིན་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད་དམ།
ནུབ་ཕྱོགས་པ་ཚོར་ལྟ་ཚུལ་འདི་གཉིས་ཀ་ཡོད་པ་ངོས་ཀྱིས་གོ་མྱོང་།
ཨན་ཏྲོན།༽བདག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། དུས་ནི་ལྟོས་ས་ལྟོས་འཇོག་གིས་གླེང་

བའི་བྱ་དངོས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཡིན་པས། ལྟོས་མེད་དུ་གྲུབ་པའི་དུས་ཤིག་

མེད་པ་དང་། དུས་ནི་བྱ་དངོས་གང་རུང་ཞིག་དང་འབྲེལ་བའི་སྒོ་ནས་འཇོག་རྒྱུ་ཞིག་

ཡིན།

185

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དེས་ན་ཚན་རིག་གི་ལྟ་ཚུལ་གཞིར་བཞག་ན། ལྟོས་མེད་ཀྱི་
དོན་སྤྱི་གང་ལའང་རྒྱུ་མཚན་གྱི་རྟེན་གཞི་བརྟན་པོ་ཞིག་མེད་པར་བརྗོད་ན་འཐད་
ལྡན་ཞིག་མ་ཡིན་ནམ།

ཨན་ཏྲོན།༽ཕལ་ཆེར་དེ་ལྟར་ཡིན་གྱི་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འདི་ནི་མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགོངས་པ་དང་མཐུནཞིང་།

ཁོང་གིས་ལྟོས་མེད་ཐམས་ཅད་དོར་ཡོད།
ཨན་ཏྲོན་གྱིས་མཐའ་མའི་ལན་འདི་ཐག་གཅོད་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་མ་བརྗོད་
པས་ཚང་མ་བགད་སོང་། ང་དང་ཌད་ཝད་ཌི་ཡང་བགྲོ་གླེང་འདིའི་ནང་དུ་ཞུགས་པ་
དང་། བདག་གིས་དུས་ཀྱི་མདའ་མོ་ལ་ཚ་དྲོད་སྒུལ་ཤུགས་ཀྱི་རྟེན་གཞི་ཞིག་ཡོད་
པའི་གནད་དོན་དེ་བརྗོད་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། ཌད་ཝད་ཌིས་ལྟོས་མེད་ནི་མ་མཐའ་

ཡང་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་དགོས་པའི་ལྟ་ཚུལ་ལ་སྲུང་སྐྱོབ་བྱས་ཤིང་། འདི་ལྟར་ཁོང་གི་ལྟ་ཚུལ་ནི་མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་དང་། ཨན་ཏྲོན་
གཉིས་ཀའི་ལྟ་ཚུལ་དང་འགལ་བ་ཆགས་འདུགཨ་ཐོར།༽ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བདག་གིས་རང་གི་ལས་རོགས་ཨན་ཏྲོན་དང་
མོས་མཐུན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་བརྗོད་ན། ཚན་རིག་པ་ཚོས་དུས་ཀྱི་བཞུར་རྒྱུན་ལ་ཁ་ཕྱོགས་ཤིག་དང་། སྔ་ཕྱིའི་རིམ་པ་ཞིག་ཡོད་པར་བཤད་
སྐབས། ང་ཚོས་རྒྱུན་དུ་ཚ་དྲོད་སྒུལ་ཤུགས་རིག་པ་གཞིར་བཞག་ནས་སྐད་ཆ་འདི་

བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། དེ་ཡང་ང་ཚོའི་བརྗོད་དོན་ནི། དངོས་གཟུགས་ལ་གོ་རིམ་ཅན་གྱི་གནས་སྟངས་ཤིག་ནས་གོ་རིམ་མེད་པའི་གནས་སྟངས་ཤིག་ལ་འཕེལ་འགྱུར་བྱུང་

186

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཚུལ་ཏེ། འཁྲུག་ཚད་ཆེ་རུ་སོང་བ་ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་འདི་ཡིན། གལ་སྲིད་འཇིག་

རྟེན་དུ་དངོས་གཟུགས་མེད་པ་དང་། ང་ཚོ་བར་སྣང་སྟོང་པ་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཡོད་ཚེ།
ང་ཚོས་ཚ་དྲོད་སྒུལ་ཤུགས་རིག་པའི་རྩ་འཛིན་འདི་རང་གི་ལམ་ཁྲིད་དུ་བཀོལ་སྤྱོད་
བྱེད་མི་ཐུབ། སྟོང་པ་ཡིན་པའི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་ཏུ་བར་སྣང་དང་དུས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ནི།

སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་ཆ་ནས་གོ་རྒྱུ་མེད་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ཌད་ཝད་ཌི་ཁྱེད་ཀྱིས་འདི་ལ་

མོས་མཐུན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་དམ། ཁྱེད་ནི་ང་ཚོའི་བརྗོད་གཞི་འདིའི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་ཆེད་
ལས་མཁས་པ་ཞིག་རེད།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ཁྱེད་ཚོས་ལྟ་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་གི་ལངས་ཕྱོགས་ནས་བརྗོད་
ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། བརྗོད་པ་ཐམས་ཅད་ནི་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་གནས་སྐབས་བྱེ་བྲག་པ་
ཞིག་ཏུ་བདེན་པར་གྱུར་ཡོད། འོན་ཀྱང་། འཕེལ་རྒྱས་ནི་གནས་སྐབས་བྱེ་བྲག་པ་
ཞིག་ཏུ་མཚམས་བཞག་མེད། དཔེར་ན། དུས་རབས་འདིའི་མགོ་རུ་དུས་དང་བར་
སྣང་དང་། བར་སྣང་དུས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་ལ་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་
ཀྱང་། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ལས་བྱུང་བའི་གྲུབ་དོན་གཅིག་ནི། བར་སྣང་

དུས་དེ་རང་ངོས་ནས་གྲུབ་པའི་དངོས་གཟུགས་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་ཞིག་དང་། བར་སྣང་

དུས་ལ་རང་རྐྱ་འཕེར་བའི་གནས་ལུགས་ཤིག་ཡོད་པ་འདི་ཡིན། བར་སྣང་དུ་ཐ་ན་

གཟུགས་ཕུང་མེད་པའི་མཚམས་སུའང་། འཐེན་ཤུགས་ཀྱི་རླབས་རྒྱུན་ཡོད་རུང་བ་
དང་། འདི་ནི་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་གུག་ཆ་ལས་བྱུང་ནས་བར་སྣང་དུས་བརྒྱུད་ནས་
ཁྱབ་བཞིན་པའི་རླབས་རྒྱུན་གྱི་རིགས་ཤིག་ཡིན། ཞིབ་འཇུག་གི་གྲུབ་དོན་འདི་ནི་

སྔ་རབས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ཕལ་ཆེ་བ་དང་འགལ་ཡོད། དེ་ལྟ་ནའང་། བདག་གིས་ལྟོས་

187

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགམེད་ཀྱི་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་འདི་ནི། ལྟོས་མེད་ཀྱི་རང་བཞིན་གཞན་མང་པོ་དང་
འདྲ་བར་ཁུངས་འཁྱོལ་མི་ཐུབ་པའི་ཨན་ཏྲོན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ་མོས་མཐུན་བྱེད་ཀྱི་
ཡོད། འོན་ཀྱང་། ད་ལྟའི་ཆ་ལ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་ལྟོས་མེད་འདི་ལྟ་བུས་

ཁེངས་ཡོད་པ་དང་། དེ་ཚོའི་ནང་གི་གཅིག་ནི་བར་སྣང་ངམ་དུས་དང་མི་མཐུན་པའི་

བར་སྣང་དུས་འདི་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཁྱེད་ཀྱིས་ལྟོས་མེད་ཅེས་པའི་དོན་ལ་མཚན་ཉིད་ཅིག་

འཇོག་ཐུབ་བམ། ཁྱེད་ཀྱིས་ལྟོས་མེད་ཅིག་མེད་པ་དང་། ཡང་ན་ད་ལྟའི་བར་སྣང་
དུས་ནི་ལྟོས་མེད་ཅིག་ཡིན་པར་འདོད་ཀྱང་། མ་འོངས་པར་ལྟོས་མེད་ཅིག་མིན་པར་

རྟོགས་སྲིད་པ་སོགས་བརྗོད་སོང་། ལྟོས་མེད་ཅེས་པ་ལ་ཁྱེད་ཀྱིས་གོ་དོན་ཅི་ཞིག་

སྦྱོར་གྱི་ཡོད་དམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽དངོས་ཁམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གང་ཞིག་ཡིན་རུང་། ང་ཚོས་
སྒྲིག་གཞི་ཞིག་གམ་དེའི་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་ནས་འགོ་འཛུགས་དགོས།
ཡིན་ཡང་། རྣམ་གཞག་ཅིག་དེ་རུ་མཚམས་གཏན་ནས་འཇོག་གི་མེད། ལྟ་སྟངས་
གཅིག་ལས་བྱུང་བའི་འགྲེལ་བཤད་ཅིག་གི་ཐོག་ནས་ཚན་རིག་པ་ཚོས་འགོ་རྩོམ་པ་
དང་། དེ་ནས་འགྲེལ་བཤད་འདི་ལྟ་སྟངས་གཞན་དག་ལ་ཇི་ལྟར་འབྲེལ་ཡོད་པར་
གསལ་བཤད་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད། དཔེར་ན། འདི་ནི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དེ་དངོས་ལུགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་འབྲེལ་ཚུལ་ཞིག་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། དེའི་

ཕྱིར་རྣམ་གཞག་རེ་རེས་རང་སྟེང་དུ་ཡུལ་གྱི་རང་བཞིན་ནམ་ལྟོས་མེད་ཀྱི་དོན་སྤྱི་
ཞིག་བཟུང་ཡོད། གལ་སྲིད་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་གཅིག་གིས་སྣང་ཚུལ་ཞིག་ལ་

188

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའགྲེལ་བཤད་བྱས་པའི་ཐོག་ནས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་གཞན་རྣམས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་
ཀྱང་རྟོགས་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ན། ད་གཟོད་ང་ཚོས་དེ་ནི་ཕྱོགས་སུ་མ་ལྷུང་བའི་

བདེན་དོན་ཞིག་ཏུ་བརྩི་རྒྱུ་རེད། ཚན་རིག་པ་ཚང་མས་སོ་སོའི་འགྲེལ་བཤད་དེ་
ཕན་ཚུན་གྱི་སྐད་བརྡའི་ནང་དུ་བསྒྱུར་ཐུབ་ཚེ། ང་ཚོས་རང་ཉིད་ལ་ཡུལ་རང་བཞིན་

གྱི་བདེན་དོན་ཞིག་ཡོད་པར་བརྗོད་ཆོག དངོས་ཁམས་རིག་པར་ཡུལ་གྱི་བདེན་དོན་ནི། ཚན་རིག་པ་ཐུན་མོང་གི་ཡུལ་ཅན་གྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཆགས་ཡོད།
འོན་ཀྱང་། བར་སྣང་གི་གནས་ཚེག་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་ཡུལ་གྱི་རང་བཞིན་ཞིག་

མེད་པར་མ་ཟད། དུས་ལའང་ཡུལ་གྱི་རང་བཞིན་ནམ་ལྟོས་མེད་ཀྱི་གོ་དོན་ཞིག་

མེད་པར་གྱུར་ཡོད། ང་ཚོས་དེ་རིང་འདིར་རྟོགས་ཡོད་པ་ལྟར། གང་ཟག་ཅིག་གིས་

བར་སྣང་དུ་འདོད་པ་གང་ཞིག་ལ་གང་ཟག་གཞན་ཞིག་གིས་དུས་ཀྱི་གྲུབ་ཆའང་དེའི་

ནང་དུ་འདུས་ཡོད་པར་མཐོང་ཐུབ། དེ་མཚུངས་གང་ཟག་ཅིག་གིས་དུས་སུ་འདོད་
པ་གང་ཞིག་ལ་གང་ཟག་གཞན་ཞིག་གིས་བར་སྣང་དང་མཚུངས་པའི་གྲུབ་ཆའང་

དེའི་ནང་དུ་འདུས་ཡོད་ཚུལ་བརྗོད་ཀྱི་རེད། དཔེར་ན། དྷི་ལི་ནས་ཕ་ཊམ་ཀོ་ཏྲི་ལ་མེ་

འཁོར་ནང་ནས་ཡོང་སྐབས། ང་མལ་ཁྲི་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་བསྡད་པ་ཡིན། དེའི་ཕྱིར་
ང་རང་ནི་བར་སྣང་དུ་འགུལ་སྐྱོད་བྱས་ཡོད་མེད་ཀྱི་དྲི་བ་འགོད་ཆོག་སྟེ། མེ་འཁོར་གྱི་སྣེ་ཤན་པའི་ལྟ་སྟངས་ཀྱི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། ང་ནི་འགྲུལ་པ་ཡག་པོ་ཞིག་ཡིན་
ཞིང་། བདག་གིས་འགུལ་སྐྱོད་ཅི་ཡང་བྱས་མེད། འོན་ཀྱང་། མེ་འཁོར་ས་ཚིགས་སུ་
ཡོད་པའི་འགོ་འཛིན་པའི་ལྟ་སྟངས་ཀྱི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། འགུལ་སྐྱོད་བྱས་ཡོད་
པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ང་ནི་འགྲུལ་པ་ཡག་པོ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། དེ་མིན་བདག་གིས་

189

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགངའི་སྒོར་མོ་ཚུར་སློག་དགོས་ཞེས་ཁོ་ལ་བརྗོད་ཀྱི་རེད། ལྟ་སྟངས་འདི་གཉིས་ལ་

མཚོན་ན། གཅིག་ལ་བར་སྣང་གི་གྲུབ་ཆ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། ཅིག་ཤོས་ལ་གྲུབ་ཆ་དེ་
མེད། དེ་ལྟ་ནའང་། མི་ཚང་མས་བྱུང་བ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་པར་མོས་མཐུན་བྱེད་པ་དང་།
བྱུང་བ་དེ་ནི་བར་སྣང་དང་དུས་ཀྱི་ནང་གནས་ངེས་ཅན་ཞིག་ནས་ང་ལྡི་ལི་དང་ཁ་
བྲལ་བ་འདི་ཡིན། དེ་བཞིན་བྱུང་བ་གཅིག་ནི་བར་སྣང་དང་དུས་ཀྱི་ནང་གནས་ངེས་
ཅན་ཞིག་ནས་ང་དྷ་རམ་ས་ལར་སླེབས་པ་འདི་ཡིན། བྱུང་བ་འདི་ནི་ད་ལྟའི་སྐབས་

ལ་ད་དུང་ཡང་ལྟོས་མེད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཚན་རིག་པ་གཅིག་གི་

འགྲེལ་བཤད་གཞིར་བཞག་ནས་གཞན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་ལ་རྩིས་ཞིབ་བྱེད་ཐུབ།
འོན་ཀྱང་། ལྟོས་མེད་འདི་ལྟ་བུའི་གྲངས་ཀ་མུ་མཐུད་ནས་ཇེ་ཉུང་དུ་འགྲོ་བཞིན་པ་

དང་། ལྟོས་གྲུབ་ཡིན་པའི་བྱ་དངོས་ཀྱི་ཚོགས་པ་ཇེ་ཆེ་ནས་ཇེ་ཆེར་འགྲོ་བཞིན་

ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཁྱེད་ཀྱིས་ལྟོས་མེད་ནི་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཕྱོགས་ལྷུང་གི་དབང་དུ་

མ་སོང་བའི་ཡུལ་གྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་འདུགཌད་ཝད་ཌི།༽དེ་ལྟར་རེད།

ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ།

ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཏུ་དུས་
དང་བར་སྣང་གི་ངོ་བོ་ལ་འགྱུར་ལྡོག་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་ཡོད། ད་ལྟ་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟས་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་པའི་རྣམ་གཞག་འདི་གཞིར་བཞག་ན། རིང་ཚད་ནི་གཡོ་འགུལ་
གྱི་ཁ་ཕྱོགས་སུ་ཐུང་ངུར་སྣང་བ་དང་། འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་བཞིན་པའི་དུས་ཚོད་ཅིག་

190

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགལ་དུས་དལ་དུ་འགྲོ་བ་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་གསར་བྱུང་སྣ་ཚོགས་ཡོད། ང་ཚོས་དེང་དུས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཁྱད་ཆོས་འདི་དག་རྟོགས་དཀའ་བ་དང་། སྣང་
ཚུལ་འདི་དག་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལ་ངོ་སྤྲོད་ཞུ་སྐབས། ཁོང་གིས་དོགས་འཇུག་
གནང་བཞིན་དྲི་བ་མང་པོ་བཀོད་གནང་སོང་། ནང་པའི་མཚན་ཉིད་རིག་པས་ཡང་

ཡང་འཁྲུལ་ཤེས་དང་། དེའི་འབྱུང་རྐྱེན་སོགས་ལ་འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་པ་དང་། གཡོ་
འགུལ་གྱི་འཁྲུལ་སྣང་ལྟ་བུའང་འཚོལ་གཞི་དེའི་ནང་དུ་འདུས་ཡོད། དཔེར་ན། གྲུ་
ཞིག་ཆུ་བོའི་གཞུང་ནས་མར་བགྲོད་པར་མཚོན་ན། ང་ཚོས་གྲུ་དེའི་འགུལ་སྐྱོད་
དངོས་གནས་དེ་ཇི་ལྟར་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཐུབ་བམ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དྲི་བ་ཡིན། ཨ་ཡིན་

སི་ཐན་གྱིས་དཀའ་རྙོག་འདི་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་གི་ཐོག་ནས་འགོ་བཙུགས་
ཏེ། དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་སོ་སོའི་རང་ཚུགས་འཛིན་པར་བར་སྣང་
དང་། དུས་ཀྱི་ང་ཚོའི་དོན་སྤྱི་ལ་ངེས་པར་དུ་ལེགས་བཅོས་བྱ་དགོས་པ་བསྟན་ཡོད།
ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱི་རིགས་པ་འདི་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་པའི་འགན་དེ་བདག་གི་ཕྲག་
སྟེང་དུ་བབས་བྱུང་།
ཨ་ཐོར།༽ྋགོང་ས་མཆོག་ལགས། ཁྱེད་ཀྱིས་དེང་དུས་དངོས་ཁམས་རིག་

པའི་ནང་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་ལ་བྱེད་ལས་ཅི་ཞིག་ཡོད་པའི་སྐོར་དོ་སྣང་ཆེན་པོ་གནང་སོང་། ང་ཚོས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་ལ་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ནང་བྱེད་ལས་
ཅི་ཞིག་ཡོད་པར་གོ་བསྡུར་བྱས་ཡོད་པ་དང་། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོའི་བྱེད་ལས་འདི་ནི་

ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལའང་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། བདག་གིས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོའི་
གཞི་འཛིན་གྱི་སྒྲོམ་གཞིའི་སྐོར་དང་། ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་མཚོན་ན་སྒྲོམ་

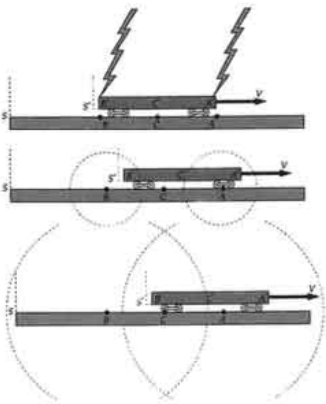

191

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགཞི་དེའི་གལ་ཆེའི་རང་བཞིན་སོགས་ཁྱེད་ལ་གསལ་སྟོན་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། ༼དཔེ་རིས་དགུ་

པར་གཟིགས།༽ གཤམ་གྱི་གནས་སྟངས་འདི་ལ་བསམ་བློ་ཞིག་གཏོང་རོགས། ལྕགས་

ལམ་ཐོག་འགུལ་སྐྱོད་
བྱེད་བཞིན་པའི་མེ་

འཁོར་ཞིག་དང་། ཞིབ་

ལྟ་བྱེད་པོ་གཉིས་ཡོད་
པ་ལས། གཅིག་མེ་

འཁོར་དེའི་དཀྱིལ་མར་

བསྡད་ཡོད་པ་དང་།
ཅིག་ཤོས་ལྕགས་ལམ་

གྱི་འགྲམ་དུ་སའི་གོ་

ལར་ལྟོས་ནས་གནས་

གཅིག་ཏུ་ཁུ་སིམ་པོར་

བསྡད་ཡོད། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་འདི་གཉིས་ནི་དཔེ་རིས་ནང་དུ་ C’ དང་ C ཡིས་

མཚོན་པར་བྱས་ཡོད། ད་ལྟ་རྫུ་འཕྲུལ་ལྟར་མཁའ་དབྱིངས་ནས་གློག་དམར་གཉིས་

མར་འཁྱུགས་ནས་མེ་འཁོར་གྱི་མགོ་རྔ་གཉིས་ལ་ཕོག་པ་ང་རང་ཚོའི་ཡིད་ལ་འཆར་

དགོས། ལྕགས་ལམ་གྱི་འགྲམ་དུ་བསྡད་ཡོད་པའི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་ C ཡི་གཞི་འཛིན་

གྱི་སྒྲོམ་གཞིའི་ནང་། གློག་དམར་དེ་གཉིས་ཀས་མེ་འཁོར་གྱི་མགོ་རྔ་ལ་དུས་གཅིག་

གི་ནང་གཞུས་ཡོད། གློག་དམར་འཁྱུག་པ་འདིའི་རྐྱེན་གྱིས་བྱུང་བ་གལ་ཆེན་གཞན་

༩ གློག་དམར་འཁྱུགས་ནས་
འགྲོ་བཞིན་པའི་མེ་འཁོར་
གྱི་སྒམ་ཞིག་གི་མགོ་རྔ་
གཉིས་ལ་གཞུས་པ་དང༌།
ལྕགས་ལམ་གྱི་འགྲམ་ནས་
བལྟས་ཚེ། གློག་གིས་གཞུས་
པ་དེ་ནི་དུས་མཉམ་དུ་བྱུང་
ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ཡང༌། C’
ཡོད་སར་གནས་པའི་མེ་
འཁོར་ནང་གི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་
མཁན་གྱི་ངོས་ནས་བལྟས་ཚེ། དེ་གཉིས་དུས་མཉམ་དུ་བྱུང་མེད། མེ་འཁོར་ནི་མདུན་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པས། A’ ཡོད་སར་བྱུང་བའི་གློག་དམར་དེ་ C’ ཡོད་སར་དང་པོར་འབྱོར་རྗེས། མེ་འཁོར་གྱི་མཇུག་ཏུ་བྱུང་བའི་གློག་དམར་འབྱོར་གྱི་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་གཞི་འཛིན་སའི་སྒྲོམ་གཞི་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་ལྟོས་མེད་ཅིག་མེད་པ་འདིས། ཅིག་ཅར་གྱི་ལྟོ ས་གྲུབ་སྟོན་གྱི་ཡོད།

192

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཡང་འབྱུང་སྲིད་པ་དང་། གཅིག་བྱས་ན་གློག་དམར་དེ་གཉིས་ཀྱིས་མེ་འཁོར་ལ་
གཞུས་སྐབས། ཕྲུ་གུ་ཞིག་སྐྱེ་ལ་ཉེ་བ་དང་། ཡང་ན་ཇ་ཞིག་འཐུང་གྲབས་བྱེད་ཀྱི་
ཡོད་སྲིད། གློག་དམར་འཁྱུགས་པའི་བྱུང་བ་འདིས་འོད་ཀྱི་རླབས་རྒྱུན་བསྐྲུན་པ་
དང་། འོད་ཀྱི་བརྡ་རྟགས་ཤིག་མེ་འཁོར་གྱི་མགོ་རྔའི་ས་ཆ་ A’ དང་ B’ ནས་
འབྱུང་ཞིང་། འདི་ནི་མེ་འཁོར་གྱི་མགོ་རྔ་གཉིས་སུ་ཕར་རྒྱ་སྐྱེད་བཞིན་པའི་སྒོར་
རིས་གཉིས་ཀྱིས་མཚོན་པར་བྱས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། འདིར་དོ་སྣང་བྱ་དགོས་ས་
གཅིག་ནི། གཡས་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་པའི་སྒོར་རིས་འདི་སྒོར་རིས་གཞན་དེའི་སྔོན་དུ་
ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་ C’ ཡོད་སར་སླེབས་པ་འདི་ཡིན།

མདའ་རྩེས་བསྟན་ཡོད་པ་ལྟར། མེ་འཁོར་ནི་གཡས་ཕྱོགས་སུ་འགུལ་སྐྱོད་
བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། མེ་འཁོར་འགུལ་སྐྱོད་བྱས་ནས་མཚམས་འདིར་འབྱོར་སྐབས།
ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་ C’ ཡིས་གློག་དམར་འཁྱུག་བཞིན་པ་མཐོང་གི་རེད། ཅུང་ཙམ་
འགོར་རྗེས་མེ་འཁོར་མཚམས་གཞན་འདིར་འབྱོར་བ་དང་། དེའི་དུས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་
པོ་ C’ ཡིས་གློག་དམར་གཞན་དེ་མཐོང་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། འདི་ལྟར་བྱུང་བ་གཅིག་ལ་

འགྲེལ་བཤད་གཉིས་ཡོད་དེ། ལྕགས་ལམ་གྱི་འགྲམ་དུ་ཡོད་པའི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་ལ་
མཚོན་ན། གློག་དམར་གཉིས་དུས་མཉམ་དུ་འཁྱུག་ཡོད་ཀྱང་། མེ་འཁོར་གྱི་དཀྱིལ་མར་བསྡད་ཡོད་པའི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོས་ཐོག་མར་མེ་འཁོར་གྱི་མདུན་ཕྱོགས་སུ་
འཁྱུག་པའི་གློག་དམར་མཐོང་བ་དང་། དེ་ནས་མེ་འཁོར་དེའི་རྒྱབ་ཕྱོགས་ཀྱི་གློག་
དམར་མཐོང་གི་རེད། ཚིག་གཞན་ཞིག་གིས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་ན། ང་ཚོའི་རྒྱུན་
ལྡན་གྱི་མཐོང་སྣང་ལ། བྱུང་བ་གཉིས་དུས་མཉམ་དུ་བྱུང་བ་དང་། ཡང་ན་བྱུང་བ་

193

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགཉིས་སྔ་ཕྱི་རུ་བྱུང་ནས་དུས་ནི་ཡུལ་གྱི་ངོས་ནས་རང་བཞིན་གཅིག་ཏུ་གྲུབ་པ་
ཞིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་། འདིར་ང་ཚོས་མཐོང་ཐུབ་པ་ནི། བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་དུས་ཀྱི་གོ་
རིམ་དེ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོའི་འགུལ་སྐྱོད་ཀྱི་ངང་ཚུལ་ལ་བརྟེན་ཡོད་པ་འདི་ཡིན་ཞིང་།
གཞི་འཛིན་གྱི་སྒྲོམ་གཞི་གཅིག་གི་ནང་བྱུང་བ་གཉིས་དུས་མཉམ་དུ་བྱུང་ཡོད་རུང་།
ལྟ་སྟངས་ཀྱི་སྒྲོམ་གཞི་གཞན་ཞིག་གི་ནང་། བྱུང་བ་དེ་གཉིས་ཐོག་མར་མདུན་དང་དེ་
ནས་རྒྱབ་ཕྱོགས་སུ་བྱུང་བ་དང་། ཡང་ན་ཐོག་མར་རྒྱབ་ཕྱོགས་དང་མཐའ་མར་མདུན་ཕྱོགས་སུ་བྱུང་ཡོད། འདི་ལ་ཅིག་ཅར་གྱི་ལྟོས་གྲུབ་ཟེར་བ་དང་། ཨ་ཡིན་སི་

ཐན་གྱི་རྣམ་གཞག་ལས་གསར་དུ་བྱུང་བའི་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་གྲས་ཤིག་ཡིན། དེའི་

ཕྱིར་ང་ཚོས་ལྟོས་མེད་དམ་རྟག་བརྟན་དུ་སྣང་བའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ངེས་ཅན་ཞིག་ལྟོས་གྲུབ་ཡིན་པར་མཐོང་གི་ཡོད་ལ། གོང་གི་དཔེ་མཚོན་འདིས་ལྟོས་མེད་ཀྱི་
དོན་སྤྱི་རྣམས་ལ་རྨང་གཞི་བརྟན་པོ་ཞིག་མེད་པ་དང་། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོའི་བྱེད་ལས་
གལ་ཆེན་ཡིན་པ་སོགས་གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ལྕགས་ལམ་གྱི་འགྲམ་དུ་ཡོད་པའི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོའི་ཤེས་པ་
དེ་ཚད་མ་ཡིན་པ་དང་། མེ་འཁོར་ནང་གི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོའི་ཤེས་པ་དེ་མེ་འཁོར་གྱི་
འགུལ་བསྐྱོན་གྱིས་འཁྲུགས་པར་བྱས་ཡོད་པར་བརྗོད་ན། ང་ཚོས་སྔ་རབས་ཀྱི་དུས་དང་། ཅིག་ཅར་གྱི་དོན་སྤྱི་ལ་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་ཐུབ་བམ། ནང་པའི་ཚད་མ་རིག་

པར་ང་ཚོས་འཁྲུལ་ཤེས་ཀྱི་རིགས་འདྲ་མིན་དང་། དེ་དག་གི་འབྱུང་རྐྱེན་གང་དུ་
ཡོད་མེད་སྐོར་གླེང་གི་ཡོད། འཁྲུལ་ཤེས་ཁག་ཅིག་ལ་མཚོན་ན། མིག་གི་དབང་པོ་
ལ་སྐྱོན་ཞིག་ཡོད་པས་ཡིན་ཞིང་། ཡང་གནས་སྟངས་གཞན་དུ་ཁོར་ཡུག་གི་རྐྱེན་

194

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགྱིས་ཡོང་གི་ཡོད། དཔེར་ན། ང་ཚོ་འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་བཞིན་པའི་གྲུ་ཞིག་གི་ནང་

དུསྡོད་སྐབས། ཆུ་བོའི་ཉེ་འགྲམ་གྱི་ཤིང་སྡོང་རྣམས་གཡོ་འགུལ་བྱེད་པའི་སྣང་བ་
འབྱུང་གི་ཡོད། ཁོང་ཁྲོ་སྐྱེས་པའི་གང་ཟག་ཅིག་ལ་ཡུལ་གྱི་ཆོས་རྣམས་དམར་པོ་རུ་
སྣང་གི་ཡོད་པ་ནི་དཔེ་མཚོན་གཞན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། གནས་སྟངས་འདིའི་ནང་བློའི་

གནས་སྟངས་སམ་ངང་ཚུལ་སྔ་མས་གང་ཟག་དེའི་སྣང་འཛིན་འཁྲུགས་སུ་བཅུག་
ཡོད། དེ་མཚུངས་ད་ནངས་སྔ་དྲོར་ང་ཚོས་གང་ཟག་སོ་སོའི་རེ་འདོད་དང་།
དམིགས་གཞི། འདུ་ཤེས་སོགས་ཀྱིས་རང་གི་སྣང་འཛིན་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་ཚུལ་གླེང་ཡོད། ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། རྟོག་པ་འདི་དག་ནི་འཁྲུལ་ཤེས་ཤིག་གི་སྔོན་
དུ་སོང་བའི་ཤེས་པར་ཡོད་པས་འཁྲུལ་ཤེས་དེའི་འབྱུང་རྐྱེན་དུ་གྱུར་ཡོད།
ཨ་ཐོར།༽ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་གང་ཞིག་གི་ཤེས་པ་དེ་ཚད་མ་ཡིན་པ་དང་། གང་
ཞིག་གི་ཤེས་པ་དེ་ཚད་མ་མིན་པའི་ཞིབ་བསྡུར་གྱི་ཐག་གཅོད་ཐབས་ཤིག་ཡོད་དམ་ཞེས་ང་ཚོར་རང་བཞིན་གྱིས་དྲི་བ་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། གནས་
སྟངས་འདི་ལ་མཚོན་ན། དགག་ལན་ཞིག་ལས་མེད་པ་དང་། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་གཉིས་

ཀས་སོ་སོའི་གནས་སྟངས་ལ་དཔྱད་པ་བཏང་ནས་སོ་སོ་ནི་འགུལ་སྐྱོད་ཀྱི་ངང་
ཚུལ་དུ་གནས་ཡོད་པའི་རྟོགས་ཐབས་ཤིག་མེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽རྒྱུ་མཚན་འདིའི་ཐོག་ནས་ང་ཚོས་རྟོགས་ཐུབ་པ་ནི། འགུལ་

སྐྱོད་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་ལྟོས་མེད་ཅིག་མ་ཡིན་པར་ལྟོས་གྲུབ་ཡིན་པ་དེ་ཡིན་ནམ།
ཕེའར་ཏྲི།༽གལ་སྲིད་འགྲེལ་བཤད་འདི་འོད་ལས་སྒྲ་ལ་སྦྱར་ཏེ། དཔེར་ན།
མི་ཞིག་གིས་ཤུ་སྒྲ་སྒྲོག་པ་ལྟ་བུའི་ཐོག་ནས་བཤད་ཚེ། སྣང་འཛིན་གྱི་ཁྱད་པར་ལ་

195

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའཁྲུལ་ཤེས་ཀྱིས་རྐྱེན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དཔེ་མཚོན་འདི་ལ་མཚོན་ན། སྒྲ་དེ་མཁའ་དབུགས་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཤུ་སྒྲ་གྲག་པའི་བྱུང་བ་དེའི་དུས་

ཚོད་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོར་བརྟེན་ཡོད་པའི་མཇུག་སྡོམ་འཇོག་མི་ཐུབ། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་
གཅིག་གི་མཐོང་ཚུལ་ལ་མཁའ་དབུགས་ཀྱིས་འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་ཀྱི་མེད་པ་དང་།
ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་གཞན་དེའི་མཐོང་ཚུལ་ལ་མཁའ་དབུགས་ཀྱིས་འགུལ་བསྐྱེད་བྱེད་
ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། འོད་ནི་མཁའ་དབུགས་དང་ཐ་དད་པ་ཡིན་ཞིང་། འོད་ལ་བརྒྱུད་
ལམ་དགོས་ཀྱི་མེད། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་གཉིས་ཀར་འོད་ནི་རྩ་བའི་རང་བཞིན་དུ་གྲུབ་

ཡོད་པས། སྣང་སྟངས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དེ་ནི་འཁྲུལ་ཤེས་ཀྱི་གནད་དོན་ཞིག་མིན། འདི་

ནི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་འགུལ་སྐྱོད་དང་འབྲེལ་བའི་ཁྱད་པར་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན།

ཨན་ཏྲོན།༽བདག་གིས་ད་དུང་གནད་དོན་འདི་ཇེ་གསལ་དུ་གཏོང་རྒྱུ་ཡིན།

ཨ་ཐོར་གྱིས་བརྗོད་པའི་འགྲེལ་བཤད་དུ་ས་ཚིགས་ནི་སྒྲིག་གཞི་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་

ཡིན་པར་སྣང་ཞིང་། ས་ཚིགས་དེས་འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་ཀྱི་མེད་ལ། མེ་འཁོར་གྱིས་
འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ང་ཚོས་འགྲེལ་བཤད་འདི་བར་སྣང་དུ་ཡོད་པའི་མཁའ་གྲུ་
གཉིས་ལ་སྦྱར་ནས་བཤད་ཆོག དེ་ལྟར་བྱེད་སྐབས་ང་ཚོས་གཅིག་གིས་འགུལ་

སྐྱོད་བྱེད་པ་དང་། གཞན་དེ་གནས་གཅིག་ཏུ་བསྡད་ཡོད་པའི་ཁྱད་པར་འབྱེད་མི་

ཐུབ། དེ་ཕྱིར་ང་ཚོས་མཇུག་སྡོམ་གཅིག་པ་ཞིག་འཇོག་ཐུབ་ཀྱི་རེད།
དཔྱད་གཏམ་འདི་དག་གིས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་། ཁོང་གི་གསུང་སྒྱུར་

པ་ཚོའི་བར་ལ་བོད་སྐད་ནང་གོ་བསྡུར་ཞིག་བསླངས་སོང་། དཔྱད་པ་ནན་མོ་ཞིག་
གིས་སེལ་ཐུབ་པའི་འཁྲུལ་ཤེས་དང་། ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཏུ་ཡོད་པའི་ངེས་

196

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགམེད་ཀྱི་སྣང་ཚུལ་བར་ལ་ཁྱད་པར་ཕྲ་མོ་ཞིག་མཆིས་ཤིང་། ཁྱད་པར་དེ་ནི་དེང་དུས་
ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་གནད་འགག་ཅིག་ཆགས་ཡོད། གསུང་སྒྱུར་པ་ཚོས་
ང་ཚོར་སྐུལ་སློང་བྱས་ནས་གསལ་ཁ་འབྱེད་དུ་བཅུག་སོང་།
ཨ་ལན།༽ ལྟོས་གྲུབ་ཡིན་པའི་འགུལ་སྐྱོད་ཀྱི་ངང་ཚུལ་དུ་ཡོད་པའི་མཁའ་
གྲུ་གཉིས་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོས་མཁའ་གྲུ་གཅིག་མཁའ་གྲུ་གཞན་གྱི་འགུལ་སྐྱོད་ལ་ལྟོས་ནས་གཡོ་འགུལ་མེད་པར་བསྡད་ཡོད་པ་བརྗོད་ཆོག དེ་བཞིན་ང་ཚོས་སྐད་ཆ་
འདི་མགོ་མཇུག་ལྡོག་ནས་མཁའ་གྲུ་གཞན་དེ་གཡོ་འགུལ་མེད་པར་གནས་ཡོད་པའང་བརྗོད་ཆོག ང་ཚོས་ད་དུང་མཁའ་གྲུ་གཉིས་ཀ་འགུལ་བཞིན་པའང་སེམས་
ཆོག འོན་ཀྱང་། གཞི་འཛིན་གྱི་སྒྲོམ་གཞི་ཞིག་ལ་མ་ལྟོས་པར་དོན་དངོས་སུ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་བརྗོད་ཐབས་བྲལ་བ་རེད།
ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ།༽ང་ཚོས་མཁའ་གྲུ་གཅིག་གི་གློག་རྫས་གསོད་ཆོགཨ་ཐོར།༽གློག་རྫས་ནི་འགུལ་སྐྱོད་ལ་དགོས་ངེས་ཤིག་མིན་ཞིང་། མཁའ་
གྲུ་འདི་ཚོ་རང་ཤུགས་ཀྱིས་འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ང་ཚོས་སེམས་དང་ཚེ་སྲོག་
གི་ཚོགས་འདུ་རྗེས་མ་དེ་མཁའ་གྲུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་སྐོང་ཚོགས་བྱ་དགོས་ཤིང་།
འདིའི་སྐོར་ང་ཚོས་ན་ས་༼NASA༽(9)ལ་རེ་སྐུལ་ཞུ་དགོས།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་གཟབ་ནན་ཆེན་པོས་གསལ་པོ་བཟོས་
པའི་རྩ་འཛིན་གཉིས་ལ་ང་ཚོས་འདིར་དུས་གཅིག་ཏུ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
9 NASA ན་ས་ནི་ཨ་རིའི་རྒྱལ་ཡོངས་མཁའ་སྐད་རིག་པ་དང་བར་སྣང་འཛིན་སྐྱོ ང་ལྷན་ཁང་གི་བསྡུས་མིང་ ྱོརེད།

197

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའགུལ་སྐྱོད་ནི་ལྟོས་གྲུབ་ཅིག་ཡིན་པ་དང་། འདི་ནི་དུས་རབས་བཅུ་བདུན་པའི་ནང་

དབྱི་ཏྲ་ལེའི་ཚན་རིག་པ་གྷ་ལེ་ལེའོ་ཡིས་ཀྱང་ནན་ཏན་དུ་བཟུང་ཡོད། འདི་བཞིན་

གལ་ཆེན་ཡིན་པའི་ཤེས་རྟོགས་གསར་པ་ཞིག་ནི། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་
སོ་སོའི་འགུལ་སྐྱོད་ལ་མ་ལྟོས་པར་འོད་ཀྱི་རླབས་རྒྱུན་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་གི་མྱུར་

ཚད་ཀྱི་ཐོག་ལ་མོས་མཐུན་བྱེད་པ་འདི་ཡིན། སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་

ངོས་ནས་བརྗོད་ན། འདི་ནི་ཡ་མཚར་དགོས་པའི་འགལ་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་
དང་། མི་ཞིག་གིས་འོད་ཀྱི་རླབས་རྒྱུན་ཞིག་གི་རྗེས་ཆོད་པར་བྱས་ན། འོད་དེ་
གནས་གཅིག་ཏུ་བསྡད་ཡོད་པར་སྣང་བ་མ་མཐའ་ཡང་ང་ཚོས་བློ་ངོར་འཆར་ཐུབ།
འདིར་གནད་འགག་གཙོ་བོ་ནི་གང་ཟག་ཅིག་གིས་འོད་ཀྱི་རླབས་རྒྱུན་གྱི་རྗེས་ཆོད་
མི་ཐུབ་པ་འདི་ཡིན་ལ། ང་ཚོས་ཇི་ལྟར་མགྱོགས་པོར་འགུལ་སྐྱོད་བྱས་ཀྱང་། འོད་
ཀྱི་རླབས་རྒྱུན་གྱིས་རྒྱུན་དུ་ང་ཚོ་དང་ལྟོས་ནས་གྲུབ་པའི་འོད་ཀྱི་མྱུར་ཚད་དུ་
འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་པར་སྣང་། འདིའི་རྐྱེན་གྱིས་ང་ཚོས་བར་སྣང་དང་དུས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་ལ་ལེགས་བཅོས་བྱ་དགོས་བྱུང་ཡོད། གོང་གི་འགྲེལ་བཤད་ཀྱི་དགོས་དམིགས་ནི།

དུས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་ལ་ལེགས་བཅོས་བྱ་དགོས་ངེས་ཡིན་པ་ང་ཚོར་གསལ་སྟོན་བྱེད་
རྒྱུ་དེ་ཡིན་པ་ལས། བརྒྱུད་ལམ་ཞིག་མེད་པ་དང་། ཡང་ན་རླབས་རྒྱུན་ནི་ཅི་ཡང་
མིན་པ་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་ཀྱི་ཡོད་པའི་དོན་ཞིག་མིན། བདག་གི་དགེ་རྒན་ཝེ་
སི་ཁོད་ཕིས་༼Weisskopf༽དགའ་སྤྲོའི་ངང་གསུངས་པ་ལྟར། བར་སྣང་སྟོང་
སངས་པ་ནི་བརྒྱུད་ལམ་དམིགས་བསལ་བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། བརྒྱུད་ལམ་འདི་ནི་

དེའི་ནང་དུ་བགྲོད་སྐབས་ང་ཚོས་རང་གི་འགུལ་སྐྱོད་ཀྱི་མྱུར་ཚད་རྟོགས་མི་ཐུབ་

198

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཔའི་བརྒྱུད་ལམ་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་རེད། བརྒྱུད་ལམ་འདི་ལ་ལྟོས་པའི་མྱུར་ཚད་ནི་
རང་གི་རྩོལ་ནུས་ཀྱི་ངོས་ནས་འཇོག་གི་མེད།
ཨན་ཏྲོན།༽བདག་གིས་བསམ་ཚུལ་གཅིག་གི་ཐོག་ནས་མཇུག་བསྡུ་རྒྱུ་
ཡིན། ཌམ་མ་ཁི་ནས་ཡིན་ཞིང་སྙན་གྲགས་ཆེ་བའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་ནེ་ལི་སི་

བྷོར་གྱིས་བདེན་པ་ལ་རིགས་གཉིས་ཏེ། བདེན་པ་དཀྱུས་མ་དང་། བདེན་པ་ཟབ་མོ་
གཉིས་ཡོད་པར་གསུངས་ཡོད་ལ། བདེན་པ་དཀྱུས་མ་ནི་རང་གི་ལྡོག་ཟླ་བདེན་པ་
མིན་པའི་བདེན་པ་ཞིག་དང་། བདེན་པ་ཟབ་མོ་ནི་རང་གི་ལྡོག་ཟླའང་བདེན་པ་ཡིན་

པའི་བདེན་པ་ཞིག་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽སྐད་ཆ་འདི་ལ་གོ་རྒྱུ་ཞིག་འདུག །བདེན་པ་ཟབ་མོ་དང་། ཡང་ན་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་གསང་བ་ཟབ་མོའི་འཚོལ་ཞིབ་ནི། རིག་གཞུང་ཐམས་

ཅད་ཀྱི་ནང་དུ་ལོ་ངོ་སྟོང་ཕྲག་མང་པོའི་སྔོན་ནས་བྱུང་ཡོད། ཨེ་ཤ་ཡ་དང་ཡོ་རོབ། དེ་བཞིན་ཨ་མི་རི་ཀ་སོགས་ས་ཆ་གང་སར་མི་ཚོས་རང་གི་རིགས་པ་བརྟན་ཤོས་
དང་ཞིབ་ལྟ་གཟབ་ཤོས་བཀོལ་ནས། ཡུན་དུ་བརྟན་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་
ཀྱི་བཀོད་པ་རྣམས་རྟོགས་པར་ཧུར་བརྩོན་བྱས་ཡོད། དུས་སྐབས་ཤིག་གིས་གོ་
རྟོགས་ཟབ་མོ་ཞིག་ཏུ་འདོད་པའི་བདེན་པ་ནི། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་།

ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག ད་དུང་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་གཟབ་ནན་གྱི་རྟོག་དཔྱོད་སོགས་
ལ་བརྟེན་ནས་ཕྱོགས་ཙམ་ཞིག་ལས་བདེན་པ་མིན་པར་གྱུར་ཡོད། ཚན་རིག་གི་ལོ་

རྒྱུས་ལས་ང་ཚོར་ཐོབ་པའི་བློ་སྐྱེད་ཅིག་ནི། འཇིག་རྟེན་རྟོགས་པར་བརྩོན་པའི་ང་

ཚོའི་དཀའ་སྤྱད་ཐམས་ཅད་འབྲས་མེད་ཅིག་མིན་ཞིང་། རང་གི་གོ་རྟོགས་ལ་གསོན་

199

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགསྟོབས་ཀྱི་འཕོ་འགྱུར་དགོས་པར་མ་ཟད། གོ་རྟོགས་དེ་ལྟ་བུ་ནི་རྒྱབ་ལྗོངས་ཆེན་པོ་
ཞིག་ལས་གྲུབ་ཀྱི་ཡོད་པའི་ཤེས་རྟོགས་ཀྱང་དགོས་པ་འདི་ཡིན།

དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་འདྲ་བར། ནང་དོན་རིག་པའི་ནང་དུའང་བདེན་དོན་
མང་པོས་ཨན་ཏྲོན་དང་ཌད་ཝད་ཌི་གཉིས་ཀྱིས་གླེང་བའི་བསམ་བློ་དང་གཅིག་

མཚུངས་ཤིག་བསྟན་འདུག ཁོང་གཉིས་ཀྱིས་ཕྱོགས་མང་པོ་ནས་ཕན་ཚུན་ལ་མོས་མཐུན་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། གནད་འགག་གལ་ཆེན་སྐོར་ཞིག་གི་ཐོག་ལ་མོས་མཐུན་
གནང་མེད། ཌད་ཝད་ཌིས་དངོས་པོ་དང་། དེའི་ཞོར་ཐོན་གྱི་ངང་ཚུལ་གཉིས་མར་

དོར་ཏེ། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་རྩོལ་ནུས་ཀྱི་བཀོད་པ་ཟབ་མོ་ལྟར་འཇུག་
ཐུབ་པའི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་བར་སྣང་དུས་དང་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་ལྟ་བ་ཞིག་ལ་འཚོལ་ཞིབ་

བྱས་སོང་། ཡིན་ཡང་། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་བག་ཟོན་ཆེ་བའི་ཁོད་ཕན་ཧ་གྷིའི་ལངས་

ཕྱོགས་ཤིག་བཟུང་སྟེ། ཚད་འཇལ་བྱེད་རུང་བའམ་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཐོག་ནས་
བརྟག་དཔྱད་གཏོང་ཐུབ་པའི་སྣང་ཚུལ་ལ་རྒྱུན་དུ་ཁ་ཕྱོགས་སོང་། ཌད་ཝད་ཌིའི་

རྣམ་གཞག་གི་ལྟ་ཚུལ་དེ་དག་ལ་འགུག་ཤུགས་ཇི་ལྟར་ཆེ་ཡང་། དེ་དག་ཁྱད་དུ་
འཕགས་པ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་རུང་། དེ་དག་ནི་རྟག་ཏུ་ཞིབ་ལྟའི་བདེན་དོན་ལ་གཞིར་

འཇོག་དགོས་པ་དང་། ང་ཚོའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ནི་བདེན་དོན་དེར་གཙོ་
བོར་བརྟེན་ནས་གྲུབ་ཡོད།
གཟའ་ལྷག་པའི་ཉིན་ཏཱ་ལའི་བླ་མཆོག་དང་ལྷན་དུ་བདག་གིས་གནད་དོན་
འདི་ཚོའི་སྐོར་ལ་གླེང་སློང་བྱེད་བསམས་ཡོད། དེ་ཡང་མངོན་སུམ་དང་རིང་དུ་གྱེས་
པའི་རྣམ་གཞག་གི་ཆོས་ལ་ང་ཚོས་བསམ་བློའི་འཁྱེར་སོ་ཅི་འདྲ་ཞིག་འཛིན་དགོས་

200

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསམ། ང་ཚོས་དབང་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ཞིབ་ལྟ་དང་། གསར་

བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་ཐུན་མོང་གི་གྲངས་འབོར་གྱི་ཚད་འཇལ་བར་དུ་
ཡོད་པའི་ཁྱད་པར་རྣམས་ཇི་ལྟར་བསལ་དགོས་པ་ཡིན་ནམ།

201

ལེའུ་བཞི་པ།

བར་སྣང་དང་དུས་ལ་ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ།

རྒྱུན་དུ་སྔ་དྲོའི་གཏམ་བཤད་ཀྱི་རྗེས། ཚན་རིག་པ་ཚོས་ཉིན་གུང་གི་ཟས་ཟ་

བཞིན་ཕྱི་དྲོའི་བགྲོ་གླེང་ལ་བརྗོད་གཞི་ཅི་ཞིག་འཇོག་དགོས་པའི་བསམ་ཚུལ་བརྗེ་
རེས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ང་ཚོའི་རེ་བ་ནི་ཕྱི་དྲོའི་གོ་བསྡུར་ནང་བརྗོད་གཞི་སྣ་ཚོགས་
འཇུག་པ་དང་། ལྷག་པར་སྔ་དྲོའི་གཏམ་བཤད་ཀྱི་གནད་དོན་ཁག་ལ་བྱིན་པའི་ནང་

པའི་ཕྱོགས་གཏོགས་ཀྱི་ཡ་ལན་རྣམས་ནང་དུ་བསྡུ་ཐབས་བྱེད་པ་དེ་ཡིན། བགྲོ་
གླེང་གི་ཉིན་གཉིས་པའི་སྔ་དྲོར་ཌད་ཝད་ཌིས་གཏམ་བཤད་བྱས་པ་དང་། ཕྱི་དྲོའི་གོ་
བསྡུར་སྐབས། བདག་གིས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལ་བར་སྣང་དང་དུས་ཀྱི་ནང་པའི་གོ་
རྟོགས་ཀྱི་ཐད་ནས་ང་ཚོར་བཀའ་གསུང་གནང་བའི་རེ་སྐུལ་ཞུས་པ་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་
གི་གསུང་བཤད་ཀྱིས་ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པས་ཡུལ་ཅན་ཞིག་གི་དུས་མྱོང་སྟངས་
དང་། དུས་དེ་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོའི་བར་ལ་ཁྱད་པར་ཕྲ་མོ་ཞིག་འབྱེད་པའི་སྐྱ་ཐིག་ཅིག་ང་

ཚོར་བསྟན་སོང་། ད་དུང་གསུང་བཤད་དེས་དུས་ཀྱི་ཐོག་མ་དང་། འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་འབར་གས་ཆེན་མོའི་རྣམ་གཞག ནང་པའི་མཁའ་རྡུལ་གྱི་དོན་སྤྱི་དང་།
སེམས་ཅན་གྱི་འཇིག་རྟེན་སྣ་ཚོགས་ལས་གྲུབ་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཆེན་མོ་

202

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསོགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་བགྲོ་གླེང་ངར་ཤུགས་ཅན་ཞིག་བསླངས་ཤིང་། ལེའུ་འདིའི་ནང་
གི་གླེང་གཞི་གང་མང་ཞིག་ཉིན་བཞི་པའི་བགྲོ་གླེང་དུ་བྱུང་བའི་དེང་རབས་ཀྱི་འཇིག་

རྟེན་ཆགས་རིག་སྐོར་གྱི་གོ་བསྡུར་དེ་རྣམས་ཀྱི་སྔོན་བརྡ་ལྟ་བུ་རེད། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་

མཆོག་གིས་དུས་ཀྱི་ངོ་བོའི་སྐོར་ནས་འགོ་བཙུགས་གནང་སོང་།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཚང་མ་མིན་ཡང་མང་

པོ་ཞིག་གི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། རྫས་ཡོད་དང་བཏགས་ཡོད་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་ཁྱད་
པར་ཞིག་འཇོག་གི་ཡོད། རྫས་ཡོད་ནི་ཆོས་རང་སྟེང་ནས་ཆོས་དེ་ངོས་འཛིན་བྱེད་
ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན། དཔེར་ན། ང་ཚོས་འདིར་ཆུའི་ཤེལ་དམ་ཞིག་འདུག་ཅེས་བརྗོད་
ཐུབ་པ་དང་། ཤེལ་དམ་དེ་ངོས་འཛིན་བྱེད་པར་ང་ཚོས་དངོས་པོ་གཞན་ལ་བལྟས་ནས་ཤེལ་དམ་དེ་ངོས་འཛིན་བྱ་མི་དགོས། ང་ཚོས་ཤེལ་དམ་ལ་བལྟས་པ་ཙམ་གྱིས་ཤེལ་དམ་འདིར་ཡོད་པ་མཐོང་ཐུབ་ཅིང་། མཛུབ་མོས་ཤེལ་དམ་དེར་རེག་
ཆོག འདི་ནི་སེམས་ཀྱི་སྣང་ཚུལ་ལ་མཚོན་ནའང་བདེན་པ་ཞིག་ཡིན་སྲིད། འོན་
ཀྱང་། སྣང་ཚུལ་གྱི་རིགས་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོས་དེ་ལ་བཏགས་ཡོད་
ཟེར་གྱི་ཡོད། བཏགས་ཡོད་ཀྱི་ཆོས་ཤིག་ལ་རང་གི་མཛུབ་མོས་རེག་མི་ཐུབ་ཅིང་།

ཆོས་འདི་ལྟ་བུ་ནི་རང་ཉིད་ལས་གཞན་པའི་ཆོས་ཤིག་དང་འབྲེལ་བའི་སྒོ་ནས་
འབྱུང་གི་ཡོད། དུས་ནི་བཏགས་ཡོད་ཀྱི་དཔེ་མཚོན་ཡང་དག་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན། ང་

ཚོས་རང་གི་མཛུབ་མོ་དུས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་བཞག་ནས་འདིར་དུས་རྡོག་རྡོག་ཅིག་འདུག་

ཅེས་ནམ་ཡང་བརྗོད་མི་ཐུབ་ལ། འགྱུར་ལྡོག་གི་བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་གཞིར་བཞག་

ནས་ང་ཚོས་དུས་འཇོག་གི་ཡོད་པ་དང་། འགྱུར་ལྡོག་གི་བརྒྱུད་རིམ་དེ་ནི་རང་ངོས་

203

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགནས་དུས་ཤིག་མིན།

འཇོར་ཇི།༽ཆོས་རྣམས་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཐོག་ནས་དུས་རྟོགས་ཐུབ་པ་ཞིག་མ་ཡིན་ནམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དེ་ལྟ་བུ་ཏག་ཏག་ཅིག་མིན་ཞིང་། དུས་བཏགས་ཡོད་ཡིན་

པའི་རྒྱུ་མཚན། དུས་ནི་དུས་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་གཞན་ལ་བརྟེན་ནས་ངོས་འཛིན་བྱེད་
པས་ཡིན་ཞིང་། ང་ཚོས་ཆུ་ཚོད་ཅིག་ལ་བལྟས་ནས་དུས་འདའ་བཞིན་འདུག་ཅེས་
བརྗོད་སྲིད་པ་དང་། འདི་འདྲའི་སྐབས་སུ་ང་ཚོས་བལྟ་ས་ངོ་མ་ནི། ཆུ་ཚོད་ཀྱི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་སྐར་ཆའི་མདའ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། དེ་ནི་དུས་དེ་ཉིད་མིན་པ་དང་། ང་ཚོས་
སྐར་ཆའི་མདའ་དེའི་འགུལ་སྐྱོད་མཐོང་ནས་དུས་འདའ་བཞིན་འདུག་ཅེས་བརྗོད་ཀྱི་
ཡོད། འདི་ནི་བཏགས་པ་ཚད་མ་ཞིག་ཡིན་ནའང་། ང་ཚོས་རང་གི་མཛུབ་མོ་དུས་དེ་
ཉིད་ཀྱི་ཐོག་ལ་ཀེར་མེད་པ་དང་། མཛུབ་མོ་ཀེར་སའི་ཡུལ་ནི་དུས་དེ་ཉིད་མ་ཡིན་

པར། བཏགས་ཡོད་ཡིན་པའི་དུས་ཀྱི་རྟེན་གཞི་ཞིག་ཡིན།
བདག་གིས་འདིར་གླེང་བཞིན་པའི་འདོད་ཚུལ་འདིའི་དབང་དུ་བྱས་ན། དུས་
ནི་བྱུང་བ་ཁག་གི་རྒྱུན་མཐུད་ཀྱི་སྔ་ཕྱིའི་གོ་རིམ་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པ་ཞིག་

ཡིན་ཞིང་། འདིའི་བསྟན་དོན་ནི་དུས་འདུས་བྱས་ཀྱི་བྱ་དངོས་དང་འབྲེལ་བའི་སྒོ་
ནས་བཏགས་ཡོད་དུ་འབྱུང་བ་འདི་ཡིན། དུས་ནི་ནམ་ཡང་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་
མཁའ་ལྟ་བུའི་འདུས་བྱས་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་འཇོག་མི་ཐུབ། འོན་ཀྱང་།
ང་ཚོས་དུས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་པར་དྲིས་ཚེ། དུས་ནི་གྲུབ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་

པས་ང་ཚོས་དུས་ལ་ངོ་བོ་ཅི་ཡང་མེད་པར་བརྗོད་མི་ཐུབ། དུས་ནི་རྟོག་བཏགས་

204

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཤིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། གྲུབ་ཡོད་པ་ཞིག་ཀྱང་རེད། འོན་ཀྱང་། དེའི་ངོ་བོའི་རང་

བཞིན་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཐབས་བྱས་ན་ཅི་ཞིག་འབྱུང་བར་ང་ཚོས་བསམ་གཞིག་

ཅིག་བྱ་དགོས།
འགྱིག་དམ་ལྟ་བུའི་རྫས་ཡོད་ཀྱི་ཆོས་ལ་མཚོན་ན། ང་ཚོས་དེ་ནི་འགྱིག་
ལས་གྲུབ་པ་སོགས་ཀྱི་གསལ་བཤད་བྱེད་ཐུབ་མོད། གལ་སྲིད་ང་ཚོས་དུས་ནི་ཅི་

ཞིག་གིས་གྲུབ་ཡོད་དམ་ཞེས་དྲི་བ་བཀོད་ཚེ། འདི་ལ་ལན་ཞིག་ཐད་ཀར་འདེབས་
མི་ཐུབ་ཅིང་། དེའི་རྒྱུ་མཚན་དུས་ནི་དུས་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་གཞན་ལ་བརྟེན་ནས་
བཏགས་པ་ཞིག་ཡིན་པས་རེད། དུས་ནི་རྟག་པའམ་མི་རྟག་པའི་སྣང་ཚུལ་གང་ཞིག་

ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དུས་ནི་རྟག་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་མི་རྟག་པ་ཡིན། དེ་ལྟ་ནའང་། དུས་
ནི་དངོས་ཁམས་རང་བཞིན་གྱི་སྣང་ཚུལ་ཞིག་མིན་པར་མ་ཟད། སེམས་ཁམས་རང་
བཞིན་གྱི་སྣང་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་མིན། ༼སེམས་ཁམས་ཀྱི་སྣང་ཚུལ་མང་པོ་མི་རྟག་པ་ཡིན་པ་ང་ཚོའི་
མཐོང་ཆོས་སུ་གྱུར་ཡོད།༽ འདི་ལྟར་དུས་ནི་ནང་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་བཀོད་
པའི་སྣང་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གྲངས་གསུམ་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་ཤིང་། རྣམ་གྲངས་
གསུམ་པ་འདི་ནི་མི་རྟག་པའི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་རུང་། དངོས་གཟུགས་དང་།
སེམས་ཁམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་མིན། ༼དེང་དུས་ཀྱི་ཐ་སྙད་རིག་པ་ལྟར་བྱས་ནའང་། དུས་ནི་
གདོས་ཚད་དང་ནུས་ཤུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་མིན།༽ རྣམ་གྲངས་གསུམ་པ་འདི་ལ་ལྡན་མིན་

འདུ་བྱེད་ཟེར་བ་དང་། ལྡན་མིན་ཞེས་པ་ནི་དངོས་གཟུགས་སམ་བེམ་པོ་དང་སེམས་
ཁམས་གཉིས་ཀྱི་ནང་དུ་འདུས་མེད་པའི་དོན་ཡིན་ཞིང་། ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ནི་མི་

རྟག་པ་ཡིན།

205

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་ང་ཚོ་ཁག་ཅིག་ཅུང་ཙམ་མགོ་འཐོམས་ཡོད་པར་
གཟིགས་ནས་བཞད་མོ་བཞད་བཞིན་ངའང་མགོ་འཐོམས་ཡོད་ཅེས་གསུངས་ཤིང་།

དེ་ནས་ཁོང་གིས་བར་སྣང་གི་སྐོར་གྱི་གཏམ་བཤད་འགོ་བཙུགས་གནང་སོང་།

དུས་དང་སྣང་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གྲངས།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽སྣང་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གྲངས་སུ་དགག་བྱ་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་སྣང་
ཚུལ་གཉིས་ཀྱང་འདུས་ཡོད་པ་དང་། དགག་བྱའི་ཆོས་ནི་དགག་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ཁོ་
ནར་བརྟེན་ནས་འཇོག་གི་ཡོད་ལ། གོང་དུ་ངོས་ཀྱིས་དྲངས་པའི་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་ནི་དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་དཔེ་མཚོན་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ཐོགས་རེག་
དང་བྲལ་བའི་གཞིའི་སྟེང་ནས་བཞག་ཡོད། ནམ་མཁའ་ནི་གྲུབ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་

ཡང་། ཆོས་གང་ཞིག་གི་མེད་དགག་ལ་བརྟེན་ནས་ནམ་མཁའི་མཚན་ཉིད་དེ་འཇོག་
གི་ཡོད། མེད་དགག་དེ་ནི་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། ད་དུང་བསྒྲུབ་བྱའི་སྣང་ཚུལ་གྱི་རྣམ་
གྲངས་ཤིག་ཀྱང་མཆིས་ཤིང་། རྣམ་གྲངས་འདིར་གཏོགས་པའི་ཆོས་ནི་དགག་བྱ་

མ་ཡིན་པར་བསྒྲུབ་བྱ་བརྒྱུད་ནས་འཇོག་གི་ཡོད། དུས་ནི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དེ་ལྟ་བུ་
ཞིག་ཡིན།

འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་ནི་མེད་དགག་གི་སྟེང་ནས་འཇོག་པ་དང་། རྒྱུ་
མཚན་དེའི་ཕྱིར་རང་བཞིན་གྱིས་རྟག་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་བྱེ་
བྲག་སྨྲ་པས་ཁས་ལེན་པའི་བར་སྣང་གི་རིགས་གཞན་ཞིག་ཡོད། ང་ཚོས་ཁ་སང་
འདིའི་སྐོར་ལ་གླེང་སློང་མདོར་བསྡུས་ཤིག་བྱས་ཤིང་། འདུས་བྱས་ཡིན་པའི་བར་

སྣང་འདི་ནི་རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་རག་ལས་པ་དང་། རྒྱུ་དང་རྐྱེན་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་དབང་གིས་

206

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའགྱུར་བ་འགྲོ་བའི་མི་རྟག་པ་ཞིག་ཡིན། བར་སྣང་འདི་ནི་ད་དུང་དངོས་ཁམས་ཀྱི་
སྣང་ཚུལ་དང་བརྒྱུད་ལམ་ཞིག་རེད། དོན་ངོ་མར་བར་སྣང་འདི་ནི་འོད་དང་མུན་པའི་
བརྒྱུད་ལམ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཆོས་ཤིག་ང་ཚོར་སྣང་སྟངས་ཀྱི་རྐྱེན་དུའང་འགྲོ་
ཞིང་། མིག་གི་སྤྱོད་ཡུལ་ཞིག་ཡིན། དཔེར་ན། ངོས་ཀྱིས་འཇོར་ཇི་ལ་ལྟ་སྐབས། ང་

ཚོའི་བར་དུ་ཡོད་པའི་བར་སྣང་དེ་ང་ལ་སྣང་གི་ཡོད། འདི་ལ་གསལ་བ་ཞེས་པའི་ཐ་

སྙད་ཀྱང་སྐབས་རེར་སྦྱོར་བ་དང་། དེའི་དོན་ནི་འོད་མ་ཡིན་པར་བར་སྣང་ཡིན་ཞིང་།
བར་སྣང་འདི་ནི་འདུས་བྱས་ཤིག་ཡིན།
བར་སྣང་གི་རིགས་འདི་ནི་ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་གྲུབ་མཐའ་བྱེ་བྲག་སྨྲ་
བ་ནས་དབུ་མ་པའི་བར་དུ་ཐུན་མོང་གིས་ཁས་ལེན་པར་མ་ཟད། དུས་འཁོར་གྱི་
གཞུང་དུའང་ཁས་ལེན་གནང་གི་ཡོད། དུས་འཁོར་གྱི་གཞུང་ནི་བོད་བརྒྱུད་ནང་
བསྟན་གྱི་ཡིན་ལུགས་སྨྲ་བའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་རྩེ་ཕུད་དེ་ཡིན་པའི་ཐོག སྣང་
ཚུལ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་ཀྱང་ཆགས་ཡོད། དུས་འཁོར་གྱི་གཞུང་དུ་ནམ་
མཁའི་རྡུལ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་འདི་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ནས་ནམ་མཁའི་ནང་དུ་རྡུལ་ཕྲ་
རབ་ཀྱང་འདུས་ཡོད་པ་ཤུགས་སུ་བསྟན་ཡོད། འདིས་གྲོས་བསྡུར་དེང་བ་འདྲེན་པ་
ཞིག་སློང་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། འདིས་ནམ་མཁའ་ནི་མེད་དགག་དང་འདུས་མ་བྱས་ཤིག་མ་

ཡིན་པར། གྲངས་ཚད་དུ་བསྒྱུར་པའི་བར་སྣང་ཞིག་ཡིན་པ་ཤུགས་སུ་སྟོན་གྱི་ཡོད།
མཚམས་འདི་ནས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་ནང་བསྟན་ལས་
བརྒལ་ཏེ། རང་ཉིད་ཀྱི་གོ་རྟོགས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐོག་མའི་སྐོར་གྱི་ཚན་རིག་གི་དཔེ་
གཟུགས་དང་ཟུང་འབྲེལ་བྱེད་པར་ཐུན་མོང་གི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ནང་དོན་རིག་

207

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཔའི་ལྟ་ཚུལ་གསར་པ་ཞིག་གསུངས་པ་དང་། ཁོང་གིས་ལྷག་ཏུ་གནམ་རིག་དངོས་
ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐོག་མ་བྱུང་ཚུལ་གྱི་འབར་གས་
ཆེན་མོའི་རྣམ་གཞག་ལ་དང་བ་བསྟན་སོང་། དུས་འཁོར་གྱི་ལུགས་སུ་ཡོད་པའི་མཁའ་རྡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་གིས་ཁོང་ལ་འབར་གས་ཆེན་མོའི་ཕ་རོལ་ཏུ་སོང་ནས་
དུས་ཀྱང་ནང་དུ་འདུས་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་རིང་མོ་ལ་རྟོག་འཇུག་བྱེད་
ཐབས་ཤིག་སྤྲད་འདུག བརྗོད་གཞི་འདི་ནི་ནང་དོན་རིག་པར་གནད་འགག་ཆེན་པོ་
ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ནང་དོན་རིག་པས་འཇེའོ་དང་ཡེ་ཤུ་སྤྱིའི་ཆོས་ལུགས་སྲོལ་རྒྱུན་
གྱིས་དབང་དུ་བསྒྱུར་པའི་ནུབ་ཕྱོགས་ཐུན་མོང་གི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་སྟེ། འཇིག་རྟེན་ནི་
ཅི་ཡང་མེད་པ་ཞིག་ལས་གསར་དུ་བཀོད་པའི་འདོད་ཚུལ་འདི་ཁས་ལེན་བྱེད་ཀྱི་
མེད། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་འབར་གས་ཆེན་མོ་ཁས་ལེན་བྱས་ན། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གི་
དགོངས་ཚུལ་ལ། འབར་གས་ཆེན་མོ་ནི་འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཆེན་མོའི་རྒྱུ་རྫས་སྐྱེ་
འགག་གི་མུ་འབྲེལ་ལྟ་བུ་ཞིག་ནང་དུ་འདུས་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ངང་ཚུལ་སྔོན་མའི་

འཕོ་འགྱུར་གྱི་བར་མཚམས་ཤིག་ཡིན་པར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་དགོས། སྐྱེ་འཇིག་གི་

འཇིག་རྟེན་གྱི་དཔེ་གཟུགས་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་
སྨྲ་བ་ཁག་ཅིག་གིས་ཀྱང་གླེང་གི་ཡོད། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་ད་དུང་བསྐལ་པ་

མང་པོ་འདུས་པའི་འཇིག་རྟེན་སྐོར་གྱི་གོ་བསྡུར་འདི་ནི། འགྲོ་བ་མིའི་མྱོང་ངོ་ནས་
ཐག་བཅད་པའི་དུས་སྐད་ཅིག་མའི་སྐོར་གྱི་ནང་པའི་དཔྱད་པ་དང་ཞིབ་བསྡུར་གནང་
སོང་། ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་སྒྲིག་གཞི་ཚད་མཐོ་ཤོས་ཀྱིས་གལ་ཆེན་དུ་འཛིན་
པའི་སྣང་ཚུལ་རིག་པ་ནི། ང་ཚོས་ཡང་ཡང་བལྟ་དགོས་བྱུང་བའི་གནད་དོན་གཞན་

208

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཞིག་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽བསམ་བློའི་སྒྲོམ་གཞི་ཐ་དད་པ་ཞིག་སྟེ། ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ་
གསར་པ་ཞིག་ཏུ་མཁའ་རྡུལ་ནི། འབར་གས་ཆེན་མོའི་སྔ་རོལ་ཏུའང་གྲུབ་ཡོད་པར་
འཛིན་ཆོག གལ་སྲིད་མཁའ་རྡུལ་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་མེད་ཚེ། འབར་གས་ཆེན་མོའི་འཕོ་
འགྱུར་དེའང་བྱུང་ཡོད་སྲིད་ཀྱི་མ་རེད། མཁའ་རྡུལ་ནི་འཇིག་རྟེན་དུ་འབྱུང་བཞིན་

པའི་སྣང་ཚུལ་མཐའ་དག་གི་གཞི་རྩ་དང་ཐོག་མའི་འབྱུངས་ཁུངས་ཤིག་ཡིན། ནང་

པའི་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་གིས་བར་སྣང་སྟོང་པའི་དུས་སྐབས་ནས་འཇིག་རྟེན་ལ་
འཕེལ་འགྱུར་བྱུང་སྟེ། སླར་ཡང་མཐའ་མར་འཇིག་རྟེན་བར་སྣང་དེའི་ནང་དུ་ཇི་ལྟར་

ཐིམ་གྱི་ཡོད་པར་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཆེན་པོ་ལ་སྐྱེ་
འཇིག་གི་འཕེལ་འགྲིབ་ཅིག་ཡོད་པ་དང་། རྒྱུ་མཚན་འདིའི་ཕྱིར་ང་ཚོས་འབར་གས་
ཆེན་མོའི་སྔ་རོལ་ལ་ཞེས་གླེང་ཆོག འབར་གས་ཆེན་མོའི་རྣམ་གཞག་ནི་ནུབ་
ཕྱོགས་པའི་དེང་དུས་ཀྱི་བསམ་བློ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། འདི་དང་ཆ་མཚུངས་པའི་
བསམ་བློ་ཞིག་ནང་པའི་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་གི་ནང་དུའང་ཡོད།
དུས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འབྱེད་སྟངས་ལ་མཚོན་ན། ང་ཚོར་ཐུན་མོང་དུ་ཁས་ལེན་པའི་དུས་གསུམ་སྟེ། འདས་མ་འོངས་ད་ལྟ་གསུམ་ཡོད། དུས་འདི་དག་གི་སོ་

སོའི་ངོ་བོ་དང་། ཕན་ཚུན་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་ཐ་དད་ཡིན་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་ཐད་ལ་
གྲུབ་མཐའ་རེར་འགྲེལ་བཤད་རེ་ཡོད། འདི་ནི་རྙོག་འཛིང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་།

ངོས་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དེ་ཚོ་ཚང་མ་དྲན་གྱི་མི་འདུག ཁྱེད་ཚོས་ང་ལ་སྒུགས་དང་།
ངོས་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དེ་ཚོ་དཔེ་ཆའི་ནང་དུ་བལྟས་ནས་ཡོང་ཆོག་ཅེས་བརྗོད་ཐུབ་ཀྱི་

209

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགམ་རེད། འོན་ཀྱང་། ནང་པའི་དུས་ཀྱི་དོན་སྤྱིའི་ནང་དུས་ལ་ཆ་བགོ་བྱེད་ཐུབ་པའི་གོ་
རྟོགས་ཤིག་ཡོད། ནང་པའི་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་གཞིར་བཞག་ནས་བརྗོད་ན།
འཇིག་རྟེན་ཞིག་ཆགས་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་དུས་ཀྱི་བསྐལ་ཆེན་མང་པོ་འདུས་
ཡོད། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། རྒྱ་ཆུང་ས་ནས་དུས་ཀྱི་ཆ་བགོ་གཙོ་བོ་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་
ཁྱད་པར་ཞིག་ཡོད་དེ། གཅིག་ནི་བྱ་བ་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་གྲུབ་པའི་དུས་ཡུན་ཐུང་ཤོས་
དེ་ཡིན་ཞིང་། འདིའི་དཔེ་མཚོན་དུ་ཨ་ཞེས་བརྗོད་པ་དང་། ཡང་ན་སེ་གོལ་གཏོགས་
པ། ཡང་ན་མིག་བཙུམ་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་ཡུན་ཚད་འཇོག་གི་ཡོད། དུས་ཡུན་འདི་
ནི་གང་ཟག་ཕལ་བ་ཞིག་གིས་བྱ་བ་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་བྱེད་ཐུབ་པའི་ཡུན་ཚད་ཐུང་
ཤོས་སུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་ལ། འདི་ནི་མི་གཙོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཞིག་

ཡིན་པ་གསལ་པོ་ཡིན། ཆ་བགོ་བྱེད་རུང་བའི་དུས་ཡུན་ཐུང་ཤོས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་

ཀྱང་ཡོད་པ་ནི། ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་གཅིག་གིས་དུས་ཡུན་དེ་སེ་གོལ་གཏོགས་
ཐེངས་གཅིག་ཆ་དྲུག་ཅུ་རེ་ལྔར་ཕྱེས་པའི་ཆ་གཅིག་ཡིན་པར་འདོད་པ་དང་། གཞན་
ཚོས་སེ་གོལ་གཏོགས་ཐེངས་གཅིག་ཆ་སུམ་བརྒྱ་དང་རེ་ལྔར་ཕྱེས་པའི་དུས་ཡུན་

དུ་འདོད་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཆ་བགོ་འདི་དག་ནི་དེང་དུས་རྩིས་རིག་གི་དུས་ཀྱི་ཆ་
བགོ་དང་བསྡུར་ན་ཧ་ཅང་རགས་མོ་ཞིག་རེད།
གང་ཟག་ཅིག་གིས་དུས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། དུས་ཤིག་ཅི་ཙམ་ལ་ཆ་བགོ་བྱེད་
ཐུབ་པའི་དཔྱད་ཞིབ་འདི་ང་ཚོས་ད་དུང་ཇེ་ཟབ་ཏུ་གཏོང་ཆོག་ཀྱང་། མཐའ་མར་
དུས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་བརླག་འགྲོ་བའི་མཚམས་ཤིག་ལ་ཐུག་རྒྱུ་རེད། འདི་ནི་དུས་ཀྱི་ངོ་
བོ་ཙམ་མ་ཡིན་པར། སྣང་ཚུལ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དཔྱད་ཞིབ་ལའང་འབྱུང་ངེས་ཡིན།

210

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་དབུ་མར་དཔྱད་ཞིབ་འདི་ལྟ་བུ་ནི་མངོན་སུམ་གྱི་ཞིབ་ལྟར་
འཇུག་པའི་གནས་རིམ་གྱི་སྣང་ཚུལ་ལ་ཡིད་མ་ཚིམས་པའི་དབང་གིས་བྱུང་བ་ཡིན་

པར་གསུངས་ཡོད། གནས་རིམ་དེའི་སྣང་ཚུལ་ཐམས་ཅད་ནི་ནང་དོན་རིག་པའི་ནང་

ཐ་སྙད་ཀྱི་ལུགས་ཞེས་བརྗོད་པའི་གནས་རིམ་དུ་ཡོད་པ་དང་། གནས་རིམ་འདིར་

ཀུན་རྫོབ་བམ་ཐ་སྙད་ཀྱི་ཚད་མ་ནི། ཚད་འཇལ་གྱི་ཐིག་ཤིང་ལྟ་བུ་ཡིན།

དབུ་མའི་ལྟ་གྲུབ་དང་། ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས།
མཚམས་རེར་ཨ་ལན་གྱིས་རང་གི་སྐད་སྒྱུར་པའི་ཞ་མོ་མར་ཕུད་ནས་རྟོག་
འཇུག་བྱེད་བཞིན་པའི་བརྗོད་གཞིའི་ཐོག་ལ་དཔྱད་གཏམ་སྤེལ་གྱི་ཡོད། འདིར་ཁོང་
གིས་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་གྲུབ་པ་ཞེས་པའི་བརྡ་ཆད་དཀའ་མོ་འདི་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཕྱོགས་
ཀྱི་ཐོག་ལ་རང་གི་བསམ་ཚུལ་འགའ་བརྗོད་སོང་།
ཨ་ལན།༽འདིར་གནད་འགག་ཅིག་ནི། ནང་དོན་རིག་པའི་ནང་ང་ཚོས་ཀུན་
རྫོབ་བམ་ཐ་སྙད་ཀྱི་ལུགས་ཞེས་བརྗོད་སྐབས། རང་སྣང་གང་ཤར་གྱི་ལུགས་ཤིག་

སྟོན་གྱི་མེད་པ་དང་། དབྱིན་ཡིག་གི་ནང་དུ་ཚིག་འདི་ལ་རང་སྣང་གང་དྲན་དུ་ཅི་

ཞིག་བཤད་པའི་དོན་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། ནང་དོན་རིག་པར་ཆོས་གང་ཞིག་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་
གྲུབ་ཡོད་པར་བརྗོད་སྐབས། ང་ཚོས་སྐད་ཆ་འདིའི་དོན་དེ་གལ་ཆེན་དུ་བཟུང་ནས་
ཀུན་རྫོབ་ཏུ་གྲུབ་པ་གང་ཞིག་ལྟོས་མེད་དུ་གྲུབ་ཡོད་པར་འདོད་པའི་ཆོས་དང་
བསྡུར་གྱི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དཔེར་ན། གལ་ཏེ་ཁྱེད་ཀྱིས་མངོན་སུམ་གྱི་སྣང་ངོར་གྲུབ་
པའི་དུས་ཡུན་ཞིག་དོན་དམ་དུ་གྲུབ་ཡོད་པར་འདོད་ཚེ། དུས་ཡུན་དེར་བརྟག་

211

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགདཔྱད་ནན་མོ་ཞིག་བྱས་ན་ཅི་ཡང་རྙེད་རྒྱུ་མ་རེད། དེའི་ཕྱིར་ང་ཚོས་དུས་ཡུན་ཐུང་
ཤོས་ཤིག་འཇོག་གི་ཡོད་ཀྱང་། དུས་ཡུན་དེ་ཐ་སྙད་ཀྱི་ལུགས་སུ་འཇོག་གི་ཡོད་པ་ལས་ལྟོས་མེད་དུ་འཇོག་གི་མེད། འདི་ནི་དུས་དང་བྱ་དངོས་གཞན་ཐམས་ཅད་
ལའང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་ཞིང་། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་བར་སྣང་དང་དུས། དངོས་
གཟུགས། ཐ་ན་སེམས་ལྟ་བུའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་བརྟག་དཔྱད་ངེས་ཅན་ཞིག་བྱས་

ནས་ཆོས་དེ་ཚོའི་ལྟོས་མེད་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་དང་ངོ་བོ་སོགས་འཚོལ་སྐབས། སོ་སོའི་བརྟག་དཔྱད་ཀྱི་ནང་དུ་ཆོས་དེ་དག་ནི་ཅི་ཡང་མེད་པར་འགྱུར་འགྲོ། དེ་ནས་ང་ཚོས་
ཆོས་དེ་དག་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་མེད་པར་འདོད་ནས་ངོ་བོ་ཉིད་

ཀྱིས་སྟོང་པའི་རང་བཞིན་དེ་འཚོལ་སྐབས། སྟོང་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་འདིའང་རྙེད་རྒྱུ་
མེད་པ་དང་། རྒྱུ་མཚན་འདིའི་ཐོག་ནས་སྟོང་ཉིད་རང་ལའང་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་གྲུབ་
གནས་ཤིག་ཡོད་པ་ལས་དོན་དམ་གྱི་གྲུབ་གནས་ཤིག་མེད།
ཨ་ལན།༽སྟོང་ཉིད་ཅེས་པའི་བརྡ་ཆད་འདི་ནི། དབྱིན་སྐད་ཀྱི་སྟོང་ཆ་ཙམ་
ལ་བསྒྱུར་ན་དག་མོ་མིན་ཞིང་། ལོག་འདྲེན་ཞིག་ཆགས་འདུག སྟོང་ཆ་ཞེས་པའི་

ཚིག་འདིའི་ཤུགས་བསྟན་དུ་ད་དུང་དེར་གང་ཞིག་རྙེད་རྒྱུ་ཡོད་པའི་དོན་ཞིག་ཡོད།

འབྱུང་བ་ལྔ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནང་དོན་རིག་པའི་བེམ་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་སུ་འབྱུང་བ་
ལྔ་འདུས་ཤིང་། སྲ་འཐས་ཀྱི་རང་བཞིན་ས་དང་། རླན་གཤེར་གྱི་རང་བཞིན་ཆུ། ཚ་
བའི་རང་བཞིན་མེ། གཡོ་འགུལ་གྱི་རང་བཞིན་རླུང་བཅས་དང་། ནམ་མཁའ་ནི་

འབྱུང་བ་ལྔའི་མཐའ་མ་ཡིན་ཞིང་། འདིའི་སྐབས་སུ་ནམ་མཁའ་ནི་འདུས་བྱས་ཤིག་

212

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཏུ་གོ་དགོས། ད་དུང་དངོས་གཟུགས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དུ་འབྱུང་བ་འདི་དག་གི་སྐྱེ་
མཆེད་ཡིན་པར་བརྗོད་པའི་སྣང་ཚུལ་གྱི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་དེ། སྔ་རབས་ཀྱི་
རྩིས་ལུགས་ལ་གཟུགས་སྒྲ་དྲི་རོ་རེག་བྱ་སོགས་བཞག་ཡོད། ཌད་ཝད་ཌི་ལགས།
ནང་པའི་རྣམ་གྲངས་འབྱེད་སྟངས་འདི་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ན། འོད་ནི་འབྱུང་བའམ་
གཞི་རྩའི་གྲུབ་ཆ་ཞིག་དང་། ཡང་ན་སྒྲ་བཞིན་དུ་འབྱུང་བའི་སྐྱེ་མཆེད་ཅིག་ཏུ་རྩི་

དགོས་སམ།
མཚམས་འདིར་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་ཌད་ཝད་ཌི་ལ་འོད་ནི། ནང་པའི་

ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་གོ་རིམ་དང་སྦྱར་ནས་བསམ་གཞིག་

བྱེད་པའི་རེ་སྐུལ་བྱས་སོང་། ཌད་ཝད་ཌི་ད་དུང་ཡང་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་ཁ་
གཏད་དུ་བསྡད་ཡོད་པ་དང་། ཁོང་གིས་རྟག་བརྟན་གྱི་དངོས་ཡོད་གཙོ་བོ་མ་ཡིན་

པར་རྩོལ་ནུས་དང་བྱ་འགུལ་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་རང་གི་དངོས་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་
གཞིར་བཞག་ནས་དོགས་ཟོན་གྱི་ངང་ནས་ལན་བཏབ་སོང་།ཌད་ཝད་ཌི།༽འབྱུང་བ་འདི་དག་ནི་རྟག་བརྟན་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་སྐད་ཅིག་
ནས་སྐད་ཅིག་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་དམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འདི་དག་ཐམས་ཅད་སྐད་ཅིག་ནས་སྐད་ཅིག་ལ་འགྱུར་བ་
འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། གང་ཡིན་ཡང་རྟག་པ་ཡིན་པ་ཞིག་མེད། རྟག་ཏུ་འགྱུར་
ལྡོག་གི་ངང་ཚུལ་དུ་གནས་ཡོད་པ་ནི། འབྱུང་བ་འདི་དག་གི་རྩ་བའི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་

ཡིན།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ང་ཚོས་འབྱུང་བའི་བྱ་འགུལ་གྱི་སྐོར་ནས་གླེང་ཆོག ད་ལྟ་

213

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབདག་གིས་རང་གི་རྟོག་འཆར་གྱི་རྣམ་གཞག་གི་སྤྱི་སྒྲོམ་གཞིར་བཞག་ནས་ལན་
ཞིག་འདེབས་རྒྱུ་ཡིན། རྣམ་གཞག་འདི་ནི་གཅིག་བྱས་ན་གཟའ་འཁོར་འདིའི་རིང་

ལའང་གསོན་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད། གད་མོ་ཤོར་སོང་། འོད་རྡུལ་དང་ཚད་རྡུལ་གཞན་
གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་། འབྱུང་བའམ་གཞི་རྩའི་གྲུབ་ཆའི་རང་བཞིན་ཞིག་མིན་ཞིང་།
རྡུལ་ཕྲ་རབ་འདི་དག་ནི་བཟོ་བཀོད་ཅིག་གི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་འགྱུར་འགྲོས་ཤིག་

ཡིན་པ་དང་། བཟོ་བཀོད་དེའང་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་བཀོད་པའི་ངོ་བོ་ནས་ཚུར་མངོན་གྱི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དེ་རིང་ཕྱི་དྲོར་ཁྱེད་ཀྱིས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྒྱུན་མཐུད་དམ་ཁོན་
ཏྲོམ་གྱི་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་སྐོར་བརྗོད་ཡོད། ཁྱེད་ཀྱིས་སླར་ཡང་ནང་པའི་ལྟ་བའི་སྒྲོམ་
གཞི་གཞིར་བཞག་ནས་འབྱུང་བ་གཅིག་སྟེ། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་བར་སྣང་དུས་ཁོ་ན་མ་
གཏོགས་མེད་པར་བརྗོད་ཐུབ་བམ། གཞན་མཐའ་དག་སྟེ་ནུས་ཤུགས་ཀྱི་རིགས་

ཐམས་ཅད་དང་། བར་སྣང་། དུས། འོད། དངོས་གཟུགས་སོགས་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་བར་སྣང་དུས་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད་པར་བརྗོད་ཐུབ་བམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽བདག་གིས་བཀོལ་བཞིན་པའི་འབྱུང་བ་ཞེས་པའི་ཚིག་ལ་
གང་ཞིག་ལས་གྲུབ་པ་ཡིན་པའི་དོན་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། དཔེར་ན། ཆུ་ནི་ངོ་བོ་འཛིན་
པའི་གྲུབ་རྫས་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་པ་ལྟ་བུ་རེད། གལ་སྲིད་གོ་དོན་འདི་ནི་ང་ཚོའི་

ཐུན་མོང་གི་གོ་རྟོགས་ལ་ཡོད་ན་ཁྱེད་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན། དེ་ཡང་གཞན་
ཐམས་ཅད་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་བར་སྣང་དུས་ཀྱི་འབྱུང་བའི་བཟོ་བཀོད་ནང་ཡོད་པའི་
འགྱུར་འགྲོས་ཤིག་ཆགས་ཡོད། ལྟ་ཚུལ་འདི་ནི། དཔེར་ན། གཅིག་སྒྲིལ་གྱི་རྣམ་

214

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགཞག་ཅིག་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱི་ལས་གཞི་དང་ཐ་དད་པའི་

བྱེད་ཐབས་ཤིག་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཁྱེད་ཀྱིས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་བར་སྣང་དུས་ལས་ཆོས་གཞན་
ཐམས་ཅད་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་བརྗོད་གསལ་ལྟར། ནང་པའི་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་
གི་ནང་དུའང་འབྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་བྱུང་རིམ་ལ་དུས་ཀྱི་གོ་རིམ་ངེས་པ་ཞིག་ཡོད།
བར་སྣང་ནས་རླུང་འགུལ་ཤུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་འབྱུང་བ་དང་། རླུང་ལས་མེ་ཚ་
ཤུགས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་འབྱུང་ཞིང་། མེ་ལས་ཆུ་རླན་གཤེར་གྱི་རང་བཞིན་དུ་འབྱུང་གི་

ཡོད། རླན་གཤེར་ནི་ཆུས་མཚོན་པའི་གཤེར་ཁུའི་རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་ཆོས་

ཐམས་ཅད་ཡིན། ཆུ་ལས་ས་སྲ་འཐས་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་འབྱུང་གི་ཡོད། འདི་ལྟར་
འབྱུང་བ་བཞི་ནི་ནམ་མཁའི་འབྱུང་བར་བརྟེན་ནས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་པར་བརྗོད་
ཆོག་པ་དང་། ནམ་མཁའི་འབྱུང་བ་ནི་གཞི་རྩའི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན། ལྟ་ཚུལ་འདི་
ནི་གསང་སྔགས་ཀྱི་གཞུང་གཅིག་པུའི་ནང་དུ་མ་གཏོགས་མེད་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པར།
ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཁས་ལེན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཝིན་མེ་ལ་འཁོར་ནས།
རྒྱ་ནག་ཏུ་དར་བའི་འབྱུང་བ་ལྔའི་རྣམ་གཞག་དེ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ།

ཝིན་མེ།༽ ང་ཚོས་དེ་ཚོར་འབྱུང་བ་ལས་འཕེལ་རིམ་ཞེས་བརྗོད་ན་འོས་
འཚམ་ཡིན་ཞིང་། དེ་དག་ནི་རྒྱུན་ཆད་ཀྱི་འབྱུང་བའམ་གྲུབ་ཆ་ལྟ་བུ་ཞིག་མ་ཡིན་

པར་སྒུལ་ཤུགས་ཆེ་བའི་འཕོ་འགྱུར་སྐད་ཅིག་མ་རྣམས་རེད། འཕེལ་རིམ་དེ་ཚོ་ནི་
དོའུ་ཞེས་པ་སྟེ། བརྗོད་དུ་མེད་པ་དང་ཡོངས་སུ་རྟོགས་བྱ་མ་ཡིན་ཡང་། ནུས་པ་
དང་འབྱུང་སྲིད་རྫོགས་མཐའ་མེད་པར་སྣང་བའི་དོན་སྤྱི་ཞིག་ལས་འབྱུང་གི་ཡོད་

215

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཔར་འདོད་ཀྱི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འདི་ནི་ཆོས་སམ་ཐར་བའི་ལམ་དང་འབྲེལ་བ་དམ་པོ་ཡོད་པ་ཞིག་མ་ཡིན་ནམ།

ཝིན་མེ།༽དེ་ལྟར་རང་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽རྒྱ་ནག་གི་རྣམ་གཞག་འདི་ནི་ཆོས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་དང་།
ཡང་ན་འཇིག་རྟེན་ལ་བཟུང་བའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་། ནང་
པའི་འབྱུང་བ་དང་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ནི། ཡོངས་སུ་དངོས་ཁམས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་ཅིག་ཆགས་ཡོད། དེ་ནི་ནང་པའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་ཡིན་པ་ལས་ནང་པའི་

ཉམས་ལེན་དང་། ཡང་ན་ནང་པའི་ཐར་བའི་རྣམ་གཞག་ཅིག་མིན།

ཝིན་མེ།༽གོ་རྟོགས་དེ་ནི་གང་ཟག་མང་པོས་སྒོམ་སྒྲུབ་བརྒྱུད་ནས་ར་སྤྲོད་
བྱས་པའི་མཐར་ཐུག་གི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་ཉམས་རྟོགས་ཤིག་ལས་
འབྱུང་གི་ཡོད་པ་དང་། དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ལྟ་ཚུལ་དེ་ནི་ཆོས་ཉམས་ལེན་གྱི་
རྣམ་པ་མང་པོ་ཞིག་དང་འབྲེལ་བ་དམ་པོ་ཡོད།

དུས་དང་བར་སྣང་གི་སྒོམ་སྒྲུབ་ཀྱི་མྱོང་རྟོགས།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནང་པའི་དུས་དང་བར་སྣང་གི་དཔྱད་ཞིབ་ཀྱི་ནང་དུ་ལྟ་ཚུལ་
ཐ་དད་པ་གཉིས་བྱུང་ཡོད། ངོས་ཀྱིས་གོང་དུ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་པ་འདི་ནི། ནང་པའི་

གཞུང་དུ་ཕྱི་རོལ་འཇིག་རྟེན་སྐོར་གྱི་ཡུལ་རང་བཞིན་གྱི་རྣམ་གཞག་ཅིག་ཡིན།
འདིར་ཡུལ་གྱི་རང་བཞིན་ཞེས་པ་ནི་སྒོམ་སྒྲུབ་ཀྱི་ངོས་ནས་རྣམ་གཞག་དེ་མྱོང་
རྟོགས་བྱ་མི་དགོས་ཤིང་། རྣམ་གཞག་འདི་ནི་ཕྱི་རུ་ཅི་ཞིག་ཡོད་པ་ཇི་བཞིན་གྱི་

216

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའགྲེལ་བཤད་ཅིག་ཡིན།

མྱོང་སྣང་ངམ་སྣང་ཚུལ་གྱི་རིགས་གཞན་ཡང་ཡོད་པ་ནི། སྒོམ་ཆེན་པ་ཞིག་
གི་རྒྱུད་ཀྱི་རྟོགས་པའི་སྟོབས་ཤུགས་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད། རྟོགས་པ་དེར་མ་བརྟེན་པར་མྱོང་བ་དང་སྣང་ཚུལ་དེ་ཚོ་སྐྱེ་ཐུབ་ཀྱི་མེད། གལ་སྲིད་ང་ཚོས་རང་གི་
བློ་ལ་སྒོམ་སྒྲུབ་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་འདྲ་མིན་བརྒྱུད་ནས་སྦྱོང་བརྡར་སྤྲད་ཚེ། སྒོམ་སྒྲུབ་
ལས་བྱུང་བའི་རྟོགས་པའི་འཕེལ་རྒྱས་ལ་བརྟེན་ནས་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་
ཞིང་ཁམས་ངེས་ཅན་ཞིག་འབྱུང་གི་རེད། དཔེར་ན། ནང་པའི་གཞུང་ཁག་ཅིག་ཏུ་
བློའི་ཡོན་ཏན་ཚད་མཐོན་པོར་སླེབས་པའི་སྒོམ་ཆེན་པ་ཚོས་བསྐལ་པ་ཞིག་དུས་
སྐད་ཅིག་མའི་ནང་དུ་བསྐུམས་ནས་མྱོང་ཐུབ་པར་གསུངས་ཡོད། དེ་མཚུངས་ཁོང་
ཚོས་སྐད་ཅིག་མ་ཞིག་བསྐལ་པ་ཞིག་གི་ངོ་བོར་ཕར་བསྲིང་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། གང་ཟག་
གསུམ་པའི་ལྟ་སྟངས་ཀྱི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། ཁོང་ཚོས་བསྐལ་པ་ཞིག་གི་ངོ་བོ་རུ་
མྱོང་བའི་དུས་ཡུན་དེ་ནི་སྐད་ཅིག་ཙམ་རེད། སྣང་ཚུལ་འདིའི་རིགས་ནི་ཡུལ་ཅན་

གྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། སྒོམ་ཆེན་པ་ཚོ་ཁོ་ནའི་སྤྱོད་ཡུལ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད།
ང་ཚོས་འདིར་ཚད་མཐོན་པོར་སླེབས་པའི་སྒོམ་ཆེན་པ་གཅིག་པུ་དཔེ་མཚོན་དུ་
འདྲེན་མི་དགོས་པར། ང་ཚོ་སྒེར་གྱི་མྱོང་བ་གཞིར་བཞག་ནས་བརྗོད་ནའང་། གཉིད་

ཡག་པོ་ཞིག་ཁུག་སྐབས་དུས་ཚོད་ལྔ་དྲུག་ཅིག་འགོར་ཡང་། ང་ཚོ་གཉིད་ལས་སད་

དུས་སྐར་མ་ལྔ་ཙམ་ལས་འགོར་མེད་པའི་ཚོར་སྣང་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད།
ནང་བསྟན་སྤྱིའི་ནང་དུ་གཞུང་ལུགས་ནི་ཆ་ཤས་གསུམ་དུ་བགོས་ཡོད་པ་དང་། དང་པོ་ནི་གཞིའི་རྣམ་གཞག་ཡིན་ཞིང་། དེར་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཇི་

217

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབཞིན་དུ་རྟོགས་པར་བརྩོན་གྱི་ཡོད། གཉིས་པ་ནི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་གོ་
རྟོགས་དེ་གཞིར་བཞག་ལས་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཉམས་ལེན་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཡིན་ལ།
གསུམ་པ་ནི་ལམ་དེའི་འབྲས་བུའི་འགྲེལ་བཤད་ཡིན། སྤྱི་འགྲོས་འདིའི་བསྟན་དོན་
གཅིག་ནི། ནང་པ་ཚོར་མཚོན་ན་ཐུན་མོང་ནས་ཁུངས་ཡོད་ར་སྤྲོད་དང་ཁུངས་མེད་སུན་འབྱིན་བྱེད་ཐུབ་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་དང་། ཐུན་མོང་གི་མྱོང་ངོར་མ་
གྲུབ་པའི་སྒོམ་ཆེན་པ་ཞིག་གི་ཉམས་རྟོགས་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་ཁྱད་པར་འབྱེད་རྒྱུ་
གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་འདི་ཡིན། ནང་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཆ་ཤས་འདི་དག་ཕན་

ཚུན་འཁྲུག་མི་རུང་ཞིང་། ང་ཚོས་ཁྱད་པར་འདི་གསལ་པོར་མ་རྟོགས་ན། ང་ཚོར་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་མགོ་རྙོག་པོ་ཞིག་སྐྱེ་བར་བོད་ཀྱི་བསམ་བློ་
བ་གྲགས་ཅན་རྗེ་རིན་པོ་ཆེས་གསུངས་ཡོད། ཚན་རིག་གཞིར་བཞག་ལས་བྱུང་

བའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་སྐོར་གྱི་དཔྱད་གླེང་ཐམས་ཅད་ནི། ནང་པའི་གཞུང་

ལུགས་ཀྱི་ཆ་ཤས་དང་པོའི་ནང་དུ་བསྡུ་དགོས་ཀྱི་རེད།
དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཞེས་པའི་བརྡ་ཆད་འདི་བཀོལ་སྤྱོད་ལས་བྱུང་
བའི་དཀའ་རྙོག་ལ་གཞིགས་ན། ནང་པའི་གཞུང་དུ་ང་ཚོས་དངོས་ཡོད་གནས་
ལུགས་སམ་ངང་ཚུལ་གྱི་སྐོར་ལ་གླེང་སློང་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། ངང་ཚུལ་གྱི་དོན་སྤྱི་རང་ངོས་ནས་ང་ཚོ་དཀའ་རྙོག་ལ་འཕྲད་ཀྱི་མེད། འོན་ཀྱང་། དཀའ་རྙོག་ནི་ང་ཚོས་

ངང་ཚུལ་གྱི་དོན་སྤྱི་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཤིག་སྦྱོར་
སྐབས་འབྱུང་གི་ཡོད། ང་ཚོས་ཉེན་ཁ་འདི་དང་། སྐད་བརྡ་ནི་ལྟོས་ས་ལྟོས་འཇོག་གི་
སྒོ་ནས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་དགོས་པ་རྟོགས་ན། བརྡ་ཆད་འདིའི་རིགས་བཀོལ་སྤྱོད་

218

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབྱེད་པའི་དཀའ་རྙོག་ང་ཚོར་མེད་ལ། ང་ཚོས་ངང་ཚུལ་ལ་མིང་ཙམ་གྱི་གོ་བབ་ཅིག་

ཡོད་པར་ཁས་ལེན་ཡང་། དེར་སྒྲོ་བཏགས་ནས་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ངོ་བོ་
ཞིག་ཡོད་པར་འདོད་ཀྱི་མེད།
ནང་དོན་རིག་པའི་ནང་། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་གཞུང་
ལུགས་ཀྱི་རིགས་གཉིས་དང་། ཡང་ན་གསུམ་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོས་དེ་དག་ཕན་
ཚུན་འཁྲུག་ཏུ་འཇུག་མི་རུང་། དཔེར་ན། འོད་རྡུལ་དང་གློག་རྡུལ། ནུས་ཤུགས་དང་
དུས། བར་སྣང་། ད་དུང་འདི་དང་འདི་ལྟ་བུའི་ཚན་རིག་གི་གཞུང་ལུགས་སྤྱི་ཁྱབ་
རྣམས་རིགས་དང་པོ་དེའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་ཀྱི་ཡོད། ང་ཚོ་ཚན་རིག་པ་ཚོས་རང་
གི་མྱོང་བ་གཞིར་བཞག་ནས་འཇིག་རྟེན་ཅི་ཞིག་ཡིན་པ་རིགས་པས་སྒྲུབ་པ་དང་།
འོད་རྡུལ་དང་གློག་རྡུལ་ལྟ་བུའི་ཆོས་དངོས་ཡོད་དུ་འཇོག་གི་ཡོད། ནང་དོན་རིག་

པའི་ནང་དུ་འདི་དང་བསྡུར་རུང་བ་ནི། དུས་དང་འབྱུང་བ་ལྔའི་སྐོར་གྱི་གཞུང་
ལུགས་རྣམས་རེད། དེ་ལྟ་ནའང་། ནང་དོན་རིག་པས་གཞུང་ལུགས་དེ་དག་གི་

འཇུག་ཡུལ་གྱི་ཆོས་རྣམས་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་
ཤིག་ཡོད་པར་མི་འདོད་པ་དང་། ནང་པ་ཚོས་ཆོས་དེ་ཚོ་ལ་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་གཞིར་བཞག་ནས་ལྟ་ཚུལ་འཛིན་གྱི་ཡོད། འདི་ནི་དོན་སྤྱི་དང་། དོན་སྤྱི་དེ་ཚོའི་
ལྟོས་བཅས་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ལ་ཡོད་པའི་རྩོལ་ནུས་སོགས་ཁས་མ་
བླངས་པ་མིན་ཞིང་། ཆོས་རྣམས་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་ཞིག་མ་སྦྱར་

བའི་ཐོག་ནས་ལྟ་ཚུལ་འཛིན་པ་དེ་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རིགས་དང་པོ་འདི་ནི་མྱོང་བ་

219

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགརང་ལ་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཡོད་པའི་གཞུང་ལུགས་གཞན་ཞིག་དང་བསྡུར་གནང་
སོང་། ང་ཚོས་རང་གི་དབང་ཤེས་ཁག་ལ་བརྟེན་ནས་འཚོ་གནས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་འདི་མྱོང་གི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཨེ་ཤ་ཡའི་སྒོམ་སྒྲུབ་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་ནང་། མྱོང་བ་དང་བློ་ལེགས་བཅོས་བྱེད་ཆེད་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་ལ་འཇུག་པ་ནི་རྒྱུན་
ལྡན་ཞིག་རེད། གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རིགས་གཉིས་པ་འདི་ནི་སྒོམ་ཆེན་པ་དང་། ཡང་ན་
མྱོང་མཁན་སོ་སོའི་སྒེར་གྱི་མྱོང་བ་གཞིར་བཞག་ནས་གྲུབ་ཡོད། མྱོང་བ་ནི་ཉམས་

ལེན་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་བློའི་ཡོན་ཏན་དང་ནུས་པ་སོགས་ལ་རག་ལས་པས། ཐུན་མིན་

བྱེ་བྲག་པའི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་སྲིད། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་མྱོང་བ་འདིའི་

རིགས་ནི་སྒོམ་ཆེན་པ་ཁོ་ནའི་སྤྱོད་ཡུལ་ཞིག་ཡིན་པར་གསུངས་སོང་། ཝིན་མེས་
རྒྱ་ནག་གི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་ལྟ་ཚུལ་གཞིར་བཞག་ནས་སྒོམ་སྒྲུབ་ལས་བྱུང་བའི་གོ་
རྟོགས་ནི་ཐུན་མོང་ནས་ར་སྤྲོད་བྱེད་ཐུབ་པར་བརྗོད་པ་དང་། འདི་ལྟར་ཡིན་ཚེ་གོ་
རྟོགས་དེ་རྣམས་གང་ཟག་སྒེར་གྱི་མྱོང་བ་ལས་བརྒལ་འདུགབདག་གི་ཚོར་སྣང་ཞིག་ལ། ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་

ནང་། གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རིགས་ཐ་དད་པ་འདི་དག་ལ་དོ་སྣང་ཆེན་པོ་མ་བྱས་པར་
ཕན་ཚུན་འདྲེ་རུ་བཅུག་འདུག ང་ཚོ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་རྣམས་ཀྱིས་འོད་རྡུལ་
ལྟ་བུའི་རྣམ་གཞག་གི་ཆོས་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་འཛེམ་བག་མེད་པར་བརྗོད་ཀྱི་
ཡོད་པ་དང་། འདི་ལྟར་བྱེད་པ་ནི་སྟབས་བདེ་བོ་ཞིག་ཀྱང་རེད། དེ་ལྟ་ནའང་། ང་
ཚོས་རྒྱུན་དུ་རྣམ་གཞག་གི་འགྲེལ་བཤད་ནི། ཚིག་དོན་གྱི་ངོ་གདོང་གཅིག་པུའི་

ཐོག་ནས་གོ་བ་མི་ལེན་པའི་རེ་བ་འཛིན་པར་མ་ཟད། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་

220

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསྐོར་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱ་དགོས་ན། གཟབ་ནན་ཆེས་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱ་དགོས་པ་ང་ཚོས་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། གནད་དོན་འདི་ནི་དངོས་ཡོད་སྨྲ་བ་ཚོའི་ཁ་གཏད་ཡིན་པའི་

ཚན་རིག་གི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་སྨྲ་བ་ཁག་ཅིག་གིས་མཐའ་རུ་བསྐྱལ་ནས་དངོས་
ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་གི་ཆོས་རྣམས་ལ་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཤིག་མེད་
པའི་དགག་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། རྣམ་གཞག་འཇུག་ཡུལ་གྱི་ཆོས་རྣམས་ལ་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཤིག་ཡོད་མེད་ཐད་ཚན་རིག་པ་དང་། ཚན་རིག་གི་ལྟ་གྲུབ་རིག་

པ་སྨྲ་བ་ཚོར་ལྟ་ཚུལ་སྣ་ཚོགས་ཡོད། ཉིན་གསུམ་པའི་བགྲོ་གླེང་གི་ནང་དུའང་ང་

ཚོས་སླར་ཡར་གནད་དོན་འདིའི་ཐོག་ལ་དཔྱད་པ་གཏོང་རྒྱུ་རེད། ཚན་རིག་གི་

གཞུང་ལུགས་རིགས་གཉིས་པ་ནི། མངོན་སུམ་གྱི་རང་བཞིན་ཤུགས་ཆེ་ཞིང་།
ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཞིབ་ལྟ་དང་བར་ཐག་ཉེ་བ་ཞིག་ཡིན། ལྟ་བའི་ལངས་ཕྱོགས་
འདི་ལའང་རྣམ་པ་འདྲ་མིན་ཞིག་མཆིས་ཤིང་། ཨན་ཏྲོན་ནི་ཞིབ་ལྟ་ལ་འཇུག་པའི་

སྣང་ཚུལ་དང་ཐག་ཉེ་བོར་སྡོད་མཁན་གྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཚོའི་དཔེ་མཚོན་
ཡག་པོ་ཞིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་། ནང་དོན་རིག་པས་རྣམ་གཞག་དང་ཞིབ་ལྟ་གཉིས་

ཀའི་གཞུང་ལུགས་སོ་སོར་ཡོད་པའི་རིན་ཐང་རྣམས་ངོས་འཛིན་བྱས་ཏེ། ཡུལ་ཅན་
གྱི་མྱོང་བའི་གོ་བབ་དམའ་རུ་གཏོང་བའམ་རྣམ་གཞག་ལ་ཚད་བརྒལ་གྱི་སྒྲོ་འདོགས་མ་བྱས་པར། གཞུང་ལུགས་སོ་སོའི་གལ་ཆེན་གྱི་རང་བཞིན་ལ་བརྩི་སྲུང་

ལེགས་པར་བྱས་འདུགབར་སྣང་དང་དུས་ཀྱི་ཐོག་མ།
ཇ་འཐུང་བའི་བར་གསེང་གི་རྗེས་ང་ཚོ་སླར་ཡང་འཛོམས་ཏེ། ནང་དོན་རིག་

221

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཔ་དང་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་གནམ་རིག་དངོས་ཁམས་རིག་པ་གཉིས་ཀར་ཡོད་པའི་བར་

སྣང་དང་། དུས་ཀྱི་ཐོག་མའི་སྐོར་ལ་དཔྱད་བསྡུར་བྱས་པ་ཡིན། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་བར་
སྣང་དུས་ནི། འཇིག་རྟེན་ཐོག་མར་གྲུབ་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་བྱུང་བ་ཡིན་པའི་འཇིག་

རྟེན་ཆགས་རིག་གི་དཔེ་གཟུགས་ངེས་ཅན་ཞིག་གཞིར་བཞག་ནས་གླེང་མོལ་འགོ་
བརྩམས་སོང་།

ཨན་ཏྲོན།༽ང་རང་ཉིད་ཐེ་བའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཁག་ཅིག་གིས་བར་

སྣང་དང་། འཇིག་རྟེན་ལྷན་དུ་བྱུང་བ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེ་ཡང་འཇིག་རྟེན་ཐོག་
མར་ཆེས་ཕྲ་མོ་ཞིག་ནས་གྲུབ་མགོ་ཚུགས་ནས་འཇིག་རྟེན་གྱིས་རང་གི་བར་སྣང་

གཏན་ཁེལ་བྱས་ཡོད་དེ། འཇིག་རྟེན་ཆེ་རུ་སོང་བ་དང་ཆབས་ཅིག་བར་སྣང་ཡང་

ཆེ་རུ་སོང་ཡོད། གལ་སྲིད་འཇིག་རྟེན་ཁམས་ལ་རྡིབ་སྐྱོན་བྱུང་ནས་འཇིག་ན་བར་
སྣང་ཡང་འཇིག་གི་རེད། ལྟ་ཚུལ་འདིའི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། བར་སྣང་ནི་ཐོག་མའི་ཆ་

རྐྱེན་དུ་སྔ་མོ་ནས་གྲུབ་ཡོད་པའི་བསམ་བློ་འདི་ང་ཚོར་དགོས་ཀྱི་མ་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནང་པའི་ལྟ་བའི་སྒྲོམ་གཞིའི་ནང་། འཕེལ་འགྲིབ་བྱེད་བཞིན་

པའི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། འབར་གས་ཆེན་མོ་གཅིག་ཙམ་མ་ཡིན་པར་དུ་མ་

བྱུང་ཡོད་པའི་ལྟ་ཚུལ་དང་ཅུང་མཐུན་པ་ཞིག་ཡིན་པར་སྙམ། འབར་གས་ཆེན་མོ་
ཞིག་འབྱུང་བར་དེ་འབྱུང་སའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཞིག་ཡོད་དགོས་ངེས་ཡིན་པ་དང་། འདི་ལྟར་
ང་ཚོས་ནམ་མཁའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་འཇོག་གི་ཡོད། བར་སྣང་གི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ལ་བརྟེན་
ནས་སྒུལ་ཤུགས་དང་འགུལ་ཤུགས་ཏེ། རླུང་གི་འབྱུང་བ་གྲུབ་པ་དང་། དེར་བརྟེན་
ནས་ཚ་ཤུགས་འབྱུང་གི་ཡོད། གཅིག་བྱས་ན་སྐབས་འདི་འདྲ་ལ་འབར་གས་ཆེན་

222

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགམོ་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་ཀྱི་རེད། འོན་ཀྱང་། གལ་ཏེ་འབར་གས་ཆེན་མོའི་སྔ་རོལ་ཏུ་བར་སྣང་མེད་པ་དང་། བར་སྣང་དང་འབར་གས་ཆེན་མོ་གཉིས་དུས་མཉམ་ཡིན་
ཞིང་། འཇིག་རྟེན་རྒྱ་སྐྱེད་བྱེད་སྐབས་བར་སྣང་ཡང་ཇེ་ཆེར་འགྲོ་བ་སོགས་ཡིན་ན།

འབར་གས་ཆེན་མོ་དེར་ཅི་ཞིག་གིས་རྒྱུ་རྐྱེན་བྱས་པ་ཡིན་ནམ་ཞེས་པའི་དྲི་བ་འདི་

ང་ཚོར་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོང་གི་རེད།
འཇོར་ཇི།༽དྲི་བ་འདི་ནི་ཚན་རིག་གི་ལྟ་ཚུལ་གྱི་ཐོག་ལ་བཀོད་པ་ཞིག་ཡིན་
ནམ། ཡང་ན་ནང་པའི་ལྟ་བའི་སྒྲོམ་གཞིའི་ནང་དུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནང་པའི་ལྟ་བའི་སྒྲོམ་གཞིའི་ནང་དྲི་བ་འདི་ལ་ལན་ཞིག་སྤྲད་

ཡོད་དེ། ནམ་མཁའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ནི་འཇིག་རྟེན་ཁམས་འདི་འབྱུང་ས་ཡིན་ཞིང་།

ལས་ཀྱིས་དེར་རྐྱེན་བྱས་ཡོད།མཚམས་འདིར་ཨ་ལན་ཡང་བགྲོ་གླེང་གི་ནང་དུ་
ཞུགས་ནས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་ལས་ཀྱིས་རྐྱེན་བྱས་ཡོད་ཅེས་པའི་གཏམ་
འདི་ལ་གསལ་བཤད་བྱས་སོང་། བར་སྣང་གི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ལ་སེམས་ཅན་དག་གི་

ལས་ཀྱིས་རྐྱེན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། འདི་ལྟར་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དེ་ཚོ་སེམས་ལྡན་གྱི་བྱ་སྤྱོད་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་ལ་ཚུར་བསྡུས་ཡོད། དེ་ནས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ཨན་ཏྲོན་ལ་
འཁོར་ནས་དྲི་བ་ཞིག་བཀོད་གནང་སོང་།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ གལ་སྲིད་འབར་གས་ཆེན་མོའི་སྔ་རོལ་ཏུ་བར་སྣང་ཡང་
མེད་ན། འབར་གས་ཆེན་མོ་དེ་ནི་ཅི་ཞིག་གིས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ནམ། འབར་གས་ཆེན་
མོ་དེ་གང་ཞིག་ནས་ཕྱི་ལ་ཐོན་པ་ཡིན་ནམ།

ཨན་ཏྲོན།༽ང་རང་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། འཇིག་རྟེན་ཅི་ཙམ་ཆུང་ན་དེའི་ཚོད་ཀྱིས་

223

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབྱུང་བ་ཉུང་ཞིང་། དེའི་ཕྱིར་འབར་གས་ཆེན་མོ་འབྱུང་བ་ལ་བར་སྣང་ཆེན་པོ་ཞིག་

མི་དགོས། མཐར་གཏུགས་ཚེ་ང་ཚོས་རྐྱང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཐོག་མ་དེ་གང་དུ་ཡོད་མེད་ཀྱི་དྲི་བ་འདི་འགོད་དགོས་རྒྱུ་རེད། དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་ང་ཚོས་དེའི་སྔ་རོལ་ཏུ་
ཅི་ཞིག་ཡོད་མེད་སྐོར་གླེང་བ་ཐམས་ཅད་ནི་འཆར་རྟོག་ཙམ་ཡིན་ཞིང་། ང་ཚོས་
འབར་གས་ཆེན་མོའི་རྣམ་གཞག་འདི་གཙིགས་ཆེན་དུ་འཛིན་མི་རུང་། དེ་བཞིན་

འབར་གས་ཆེན་མོ་མང་པོ་ཡོད་པར་འདོད་པའང་འཆར་རྟོག་ཅིག་ཡིན་པ་ལས།

འདོད་ཚུལ་འདི་ལ་བདེན་དཔང་ཅི་ཡང་མེད། ཕྱོགས་གཉིས་ཀར་བདེན་དཔང་ཅི་

ཡང་མེད་པས། བདག་གིས་ལྟ་ཚུལ་འདི་གཉིས་ཀྱི་གང་རུང་ཞིག་ལ་ཕྱོགས་ཞེན་
བྱས་ན་འོས་འཚམ་མ་རེད།
ཨན་ཏྲོན་གྱིས་འདིར་དོགས་ཟོན་བྱེད་བཞིན་པ་གསལ་པོ་ཡིན་ཡང་། ཏཱ་

ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་ཐ་ན་འབར་གས་ཆེན་མོའི་གནས་སྟངས་ཀྱི་མཐའ་ལའང་མུ་
མཐུད་ནས་གཏན་ཚིགས་བཀོལ་སྤྱོད་གནང་གི་འདུག ཨ་ལན་སླར་ཡང་གླེང་མོལ་
ནང་ཞུགས་ནས་འཇིག་རྟེན་ལ་བརྐྱང་བསྐུམ་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད་པའི་ཚན་རིག་གི་

འདོད་ཚུལ་གྱི་སྐོར་ལ་དྲི་བ་བཀོད་སོང་།
ཨ་ལན།༽མཐའ་མར་འཇིག་རྟེན་འདི་འཁུམ་པ་ལ་དགོས་ངེས་ཡིན་པའི་

དངོས་གཟུགས་ཀྱི་ཚད་གྲངས་དེ་འཇིག་རྟེན་དུ་ཡོད་པར་གྱུར་ཚེ། འཇིག་རྟེན་གྱིས་
བརྐྱང་བསྐུམ་བྱེད་ཀྱི་འདུག་ཅེས་བརྗོད་པར་མངོན་སུམ་གྱི་བདེན་དཔང་ཡོད་པ་མ་
ཡིན་ནམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽དེ་ནི་མིན་ཞིང་། འཇིག་རྟེན་འཁུམ་གྱི་འདུག་ཅེས་བརྗོད་པའི་

224

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགམངོན་སུམ་གྱི་བདེན་དཔང་བརྟན་པོ་ཞིག་ང་ཚོར་ཡོད་ཀྱང་། ང་ཚོས་འཇིག་རྟེན་འདི་འཁུམས་ནས་དུས་ཀྱི་གཉན་འཕྲང་དེར་སླེབས་རྗེས་ཅི་ཞིག་འབྱུང་རྒྱུ་ཡིན་པ་

རྟོགས་མི་ཐུབ།

ཨ་ལན།༽འོན་ཀྱང་། དུས་ཀྱི་གཉན་འཕྲང་ཆེན་པོ་དེ་བྱུང་རྗེས་འབར་གས་ཆེན་མོ་གཞན་ཞིག་འབྱུང་སྲིད་པ་ཞིག་མ་ཡིན་ནམ།

འཇོར་ཇི།༽འབྱུང་སྲིད་པ་རེད་ཅེས་པ་ནི་ཤེས་རྟོགས་དང་ཐ་དད་ཡིན་ཞིང་།

ང་ཚོར་མཇུག་སྡོམ་གང་ཡང་འཇོག་པའི་མངོན་སུམ་གྱི་རྟེན་གཞི་ཞིག་མེད་པ་དང་།
འདོར་ལེན་གང་ལའང་རྒྱུ་མཚན་གྱི་རྟེན་གཞི་ཞིག་མེད་པར་གྱུར་ཡོད།
ཨ་ལན།༽དེ་ལྟར་ཡིན་ངེས་རེད། ང་ནི་འདིའི་ཕྱོགས་ནས་ལས་དང་པོ་བ་
ཞིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་། བདག་གིས་རྒྱུན་དུ་ཐོས་ཀྱི་ཡོད་པ་ནི། གལ་སྲིད་མཐའ་མའི་

རྡིབ་ལྷུང་དེ་འབྱུང་བར་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སུ་དངོས་གཟུགས་འདང་ངེས་ཤིག་

ཡོད་ཚེ། འཇིག་རྟེན་བརྐྱང་བསྐུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཅུང་ཙམ་ཞིག་ཡོད་
པ་མ་ཡིན་ནམ། ཁྱེད་ཚོས་འདི་ཙམ་ཡང་བརྗོད་རྒྱུ་མིན་ནམ།

འཇོར་ཇི།༽འབྱུང་སྲིད་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་སྟེ། འཇིག་རྟེན་འདི་དུས་ཀྱི་ཐོག་
མའི་མཐའ་མེད་པར་གྲུབ་ཡོད་པ་དང་། སྐབས་ཤིག་ཏུ་ཚུར་འཁུམས་ནས་རྡིབ་ལྷུང་
གཉན་འཕྲང་གི་མཚམས་དེར་སླེབས་ཤིང་། དེ་ནས་སླར་ཡང་རྒྱ་སྐྱེད་ཀྱི་འགོ་
འཛུགས་པ་དང་། རྒྱ་སྐྱེད་འདི་ནི་དུས་ཀྱི་མཐའ་མེད་པར་འབྱུང་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ལྟ་

ཚུལ་འདི་རེད། འབར་གས་ཆེན་མོ་ཞེས་བརྗོད་པ་ནི་རྡིབ་ལྷུང་གཉན་འཕྲང་གི་

མཚམས་དེར་གོ་དགོས།

225

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཨ་ལན།༽ྋགོང་ས་མཆོག་ལ་ཁ་ཐུག་གི་དྲི་བ་ཞིག་འདུགཨན་ཏྲོན།༽ཁ་ཐུག་གི་དྲི་བ་ནི་རྒྱུན་དུ་ཉེན་ཁ་ཚ་ཤོས་དེ་ཡིན།

འཇིག་རྟེན་ནི་མཐའ་ཅན་མཐའ་མེད་གང་ཞིག་ཡིན་ནམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཚན་རིག་པ་ཚོས་ནུས་སྟོབས་ཧ་ཅང་ཆེ་བའི་རྒྱང་ཤེལ་
གསར་བཟོ་བྱས་ཏེ། འོད་ལོ་ཐེར་འབུམ་མང་པོས་ཆོད་པའི་རྒྱང་རིང་ལ་བལྟ་ཐུབ་

ཀྱི་ཡོད། ཁྱེད་ཚོས་འོད་ལོ་ཐེར་འབུམ་བཅོ་ལྔའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཡོད་པའི་དགུ་ཚིགས་མཐོང་ཐུབ་པ་བདེན་ནམ། རྒྱང་རིང་གི་གནས་ཚུལ་མཐོང་བའི་ནུས་སྟོབས་ཇེ་ཆེར་
འགྲོ་བཞིན་ཡོད། ཁྱེད་ཚོས་མངོན་སུམ་དུ་རྒྱང་ཐག་དེའི་ཕ་རོལ་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མི་

ཐུབ་པར་མཐོང་བར་མ་ཟད། དེའི་ཕ་རོལ་ཏུ་དགུ་ཚིགས་གཞན་ཡང་མེད་པ་མཐོང་
གི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ།

ང་ཚོས་དྲི་བ་འདིའི་ཐོག་ནས་འཇིག་རྟེན་ལ་མཐའ་ཡོད་མེད་ཀྱི་གནད་དོན་
གླེང་བ་ཡིན་ཞིང་། ནང་དོན་རིག་པས་རྟག་ཏུ་ཆགས་འཇིག་བྱེད་བཞིན་པའི་འཇིག་

རྟེན་ཁམས་སྣ་མང་གི་ངོས་ནས་མཐའ་མེད་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་སྤྱི་ཞིག་གྲུབ་ཡོད་
པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། དྲི་བ་འདི་ནི་ཉིན་བཞི་པའི་བགྲོ་གླེང་གི་བརྗོད་གཞི་གཙོ་བོ་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽གལ་ཏེ་ཁྱེད་ཚོས་མཚམས་ཤིག་ནས་ཕར་དགུ་ཚིགས་
ཡོད་པར་མ་མཐོང་ཚེ། འདིས་འཇིག་རྟེན་ནི་ཇི་ལྟར་ཆེ་ཡང་། མཐའ་ཞིག་ཡོད་པ་
ཤུགས་སུ་སྟོན་གྱི་ཡོད། དེ་ལྟར་བྱུང་ན་ང་ཚོ་ནང་པ་ཚོར་དཀའ་ངལ་འཕྲད་རྒྱུ་རེད། ང་ཚོས་འཇིག་རྟེན་ལ་མཐའ་ཞིག་འཇོག་གི་མེད་པ་དང་། ང་ཚོས་ཆགས་འཇིག་ཏུ་
འགྲོ་བའི་འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་ཆགས་རབས་ཤིག་གླེང་གི་ཡོད། འདི་ནི་ཕྱོགས་

226

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགཅིག་ནས་འབར་གས་ཆེན་མོའི་རྣམ་གཞག་དང་བསྡུར་རུང་བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་།

དང་པོ་ཆགས་ནས་འཇིག་པ་དང་། དེ་ནས་བར་སྣང་སྟོང་པའི་ངོ་བོར་འགྱུར་གྱི་ཡོད།
ཡིན་ཡང་། འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་འཁོར་སྐྱོད་འདི་སླར་ཡང་འབྱུང་གི་ཡོད། ཆགས་འཇིག་
གི་བྱུང་བ་འདི་དག་ནི་འཇིག་རྟེན་ཧྲིལ་པོའི་ངོས་ནས་འབྱུང་གི་མེད་པ་དང་། འཇིག་

རྟེན་གྱི་ཁམས་སམ་འཇིག་རྟེན་གྱི་སྒྲིག་གཞི་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ལ་འབྱུང་གི་ཡོད་པར་
གོ་དགོས། འདིའི་དཔེ་མཚོན་ལ་ང་ཚོས་འཇིག་རྟེན་ཆེན་པོའི་ཡུལ་ངེས་ཅན་ཞིག་ཏུ་

ཡོད་པའི་དགུ་ཚིགས་སམ་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་ཚང་ཚིང་ཞིག་འཇོག་ཆོག རྒྱུ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཤིག་འཇིག་ཀྱང་འཇིག་རྟེན་ཆེན་པོའི་ཕྱོགས་གཞན་ན་
འཇིག་རྟེན་ཁམས་གཞན་ཞིག་དེ་དང་དུས་མཉམ་དུ་འབྱུང་སྲིད་པ་ཡིན། འདི་ལྟར་
འཇིག་རྟེན་སྤྱི་ནི་མཐའ་ཅན་ཞིག་མིན།

འཇོར་ཇི།༽འདི་ནི་མུ་འབྲེལ་གྱི་བཀོད་པ་ཞིག་དང་། སྐར་མའི་གྲུབ་སྟངས་
ཤིག་ཡིན་ཏེ། སྐར་མ་འདི་ལྟར་འབྱུང་གི་ཡོད། ང་ཚོས་སྐར་མ་གྲུབ་ནས་མཐའ་མར་
གས་འཐོར་བྱེད་པའམ་རྡིབ་ལྷུང་འབྱུང་བ་མཐོང་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། སྐར་མ་གསར་པ་གྲུབ་པ་དང་། དེ་ནས་གས་འཐོར་བྱེད་པ་ལ་སྐར་མ་དང་སྐར་མའི་བར་ལ་དུས་ཀྱི་
གཅིག་སྒྲིལ་ཞིག་མེད་པ་དང་། ཁྱེད་ཀྱིས་འགྲེལ་བརྗོད་གནང་བ་དང་གཅིག་

མཚུངས་ཤིག་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ངོས་ཀྱིས་གོང་དུ་སྐར་མའམ་ཉི་མའི་ཁྱིམ་རྒྱུད་མ་བཤད་
པར་དགུ་ཚིགས་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། ནང་དོན་རིག་པའི་ནང་སྟོང་གསུམ་གྱི་
སྟོང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཡོད་པར་གསུངས་ཡོད། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་

227

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཤིག་ཉི་མ་གཅིག་དང་ལྷན་དུ་གནས་ཡོད་ལ། དེའི་ཕྱིར་རྒྱུ་མཚན་དང་མཐུན་པའི་འགྲེལ་བཤད་ནི། ཉི་མའི་ཁྱིམ་རྒྱུད་ཐེར་འབུམ་གཅིག་དང་། ཡང་ན་དགུ་ཚིགས་
གཅིག་དང་གྲངས་ཚད་མཉམ་པའི་འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཡོད་པ་འདི་ཡིན། སྤྱིར་བརྗོད་
ན། སྟོང་གསུམ་གྱི་འཇིག་རྟེན་ཁམས་སུ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ལྷན་
དུ་ཆགས་འཇིག་བྱེད་ཀྱང་། དེ་དག་ཡོངས་སུ་གཅིག་གི་རང་བཞིན་དུ་སྙོམ་སྒྲིག་

བྱས་ཡོད་པ་ཞིག་མིན། འདི་དང་འདྲ་བའི་མཐའ་ཡས་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་
གཞན་ཡང་ད་དུང་ཡོད་པ་དང་། དེ་དག་གིས་དུས་མཉམ་དུ་འཕེལ་འགྱུར་བྱེད་ཀྱི་མེད་ནའང་། མཚམས་རེར་སྐབས་འཕྲད་ཀྱི་དབང་གིས་དེ་ལྟར་འབྱུང་སྲིད། ནང་

པའི་གསང་སྔགས་རྡོ་རྗེ་ཐེག་པའི་ནང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་བྱེ་བ་བརྒྱ་ཕྲག་གི་

ཚང་ཚིང་མང་པོ་ཡོད་པར་གསུངས་ཡོད། འདི་ལྟར་ནང་དོན་རིག་པའི་ནང་དགུ་

ཚིགས་ཡོད་པར་མ་ཟད། དགུ་ཚིགས་ཀྱི་ཚང་ཚིང་དང་། དགུ་ཚིགས་ཀྱི་ཚང་ཚིང་ཆེན་པོ་སོགས་ཀྱང་ཡོད་པ་རེད།
འཇོར་ཇི།༽དེ་དག་ནི་མཐའ་མེད་པའི་འཕེལ་འགྱུར་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་གི་

ནང་ཡོད་པ་ཡིན་ནམ། སྤྱི་ཡོངས་ནས་དེ་དག་ལ་ཐོག་མ་ཞིག་འཇོག་ཐུབ་ཀྱི་མེད་
དམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དེ་ལྟར་རེད།
ཨན་ཏྲོན།༽སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གང་ནས་
འབྱུང་གི་ཡོད་དམ།
ཏཱ་ལའི་བླ།མཁའ་རྡུལ་ལས་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་རེད།

228

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའཇོར་ཇི།༽དེས་ན་འཇིག་རྟེན་ནི་བར་སྣང་གི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ལས་འབྱུང་གི་

ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར། དགུ་ཚིགས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དེ་དག་ལས་འབྱུང་བ་འདི་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽མཁའ་རྡུལ་ལམ་བར་སྣང་གི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དེ་དག་ནི་དགུ་

ཚིགས་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་སྔ་མ་ཞིག་གི་ལྷག་ཤུལ་ཞིག་ཏུ་འདོད་ཆོག ནང་པ་ཚོས་འཇིག་

རྟེན་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་འདི་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་སྐབས། དགུ་ཚིགས་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་བྱེ་
བྲག་པ་ཞིག་སྟོན་གྱི་མེད་པ་དང་། མཐའ་ཡས་པའི་འཇིག་རྟེན་སྤྱི་ལ་གོ་དགོས། བོད་
སྐད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཞེས་པའི་ཚིག་འདིས་འགྱུར་ལྡོག་དང་འཕོ་འགྱུར་གྱི་དབང་དུ་
འགྲོ་བ་གང་ཞིག་དང་། ཡང་ན་འཇིག་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་དངོས་ཡོད་གནས་
ལུགས་ཤིག་སྟོན་གྱི་ཡོད། འདི་ནི་ཐ་སྙད་དེའི་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ངོ་གདོང་གི་དོན་ཞིག་

ཡིན།

ཨན་ཏྲོན།༽ྋགོང་ས་མཆོག་གིས་གང་གསུངས་པ་འདིར་བལྟས་ཚེ། ནང་
དོན་རིག་པས་སྔ་མོ་ནས་སྐར་མ་རྣམས་ཉི་མ་གཞན་ཡིན་པ་རྟོགས་ཡོད་པར་སྣང་
ཞིང་། འདི་ལྟར་གོ་བ་བླངས་ན་འགྲིག་གི་ཡོད་དམ། ནང་པ་ཚོས་ནུབ་ཕྱོགས་པ་
ཚོར་ལྟོས་ན་སྔ་མོ་ནས་བདེན་དོན་འདི་ཤེས་ཡོད་དམ། ནུབ་ཕྱོགས་སུ་སྐར་མ་རྣམས་ཉི་མ་གཞན་ཡིན་པའི་ཤེས་རྟོགས་འདི་ནི་གསར་རྙེད་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་རྩིས་

ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ང་ཚོས་ནང་པའི་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་གི་སྐོར་ལ་གླེང་
སྐབས། གཞུང་ལུགས་མ་འདྲ་བ་གཉིས་ལ་བསམ་བློ་གཏོང་དགོས་ཤིང་། གཅིག་ནི་

མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་ཡིན་པ་དང་། དེར་དགུ་ཚིགས་རྣམས་ལ་

229

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགསལ་བཤད་བྱས་ཡོད། གཞུང་ལུགས་འདིའི་ནང་ད་དུང་སའི་གོ་ལ་ནས་ཉི་ཟླ་སྐར་

གསུམ་བར་གྱི་རྒྱང་ཐག་ཀྱང་ཚད་འཇལ་བྱས་ཡོད་པར་མ་ཟད། དེ་དག་གི་ཆེ་ཆུང་
ལའང་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་འདུག འོན་ཀྱང་། ང་ཚོའི་དཀའ་ངལ་ཞིག་ནི་དེང་དུས་ཚན་
རིག་གི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན་ཚད་འཇལ་དེ་ཚོ་ནོར་ཡོད་པ་འདི་ཡིན། དཔེར་ན། ཉི་མ་

ནི་ཟླ་བ་ལས་ཅུང་ཙམ་ཆེ་ཞིང་། འདི་གཉིས་དང་སའི་གོ་ལའི་བར་ལ་རྒྱང་ཐག་
གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡོད། ཚད་འཇལ་འདི་དག་ནི་ཁྱད་མཚར་བོ་ཞིག་རེད། དུས་
རབས་ལྔ་པའི་བསྟན་བཅོས་འདི་རྩོམ་མཁན་ལ་རྒྱང་ཤེལ་མེད་པ་གསལ་པོ་ཡིན་

མོད། ཁོང་ལ་མིག་གི་དབང་པོའང་རབ་རིབ་ཅིག་ལས་མེད་པར་སྙམ། ཕྱོགས་
གཉིས་ཀའི་མཉམ་ཞུགས་པ་ཚང་མ་གད་མོ་ཤོར་སོང་།
འཇོར་ཇི།༽རྒྱང་ཐག་འདི་དག་ནི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་ངོས་ནས་བཞག་གམ།
ཡང་ན་ཞིབ་ལྟ་གཞིར་བཞག་ལས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་རང་གི་སྐབས་ཐོག་གི་སྐར་

རྩིས་སྨྲ་བ་དང་། གནམ་རིག་པ་ཚོའི་ཁྲོད་དུ་ཡོད་པའི་ཐུན་མོང་གི་ལྟ་ཚུལ་གཞི་ལ་

བཟུང་ཡོད་སྲིད། འོན་ཀྱང་། གནད་འགག་གཙོ་བོ་ནི་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་
རང་ཉིད་དང་། དེ་བཞིན་ཁོང་གི་རྗེས་འབྲང་པ་ཚོས་དངོས་ཁམས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་
འདི་ལ་འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་པ་གལ་གནད་དུ་བཟུང་མེད་པ་འདི་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་ཚོས་
ཕྱིའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་སྐོར་ལ་ཞོར་འཕྲོས་ཕྲན་བུ་རེ་ལས་གནང་མེད་པ་དང་། དེ་ལྟར་དུ་གནང་བའི་སྐབས་སུ་རང་གི་སྐབས་ཐོག་གི་ལྟ་ཚུལ་སྤྱི་དང་མཐུན་པར་བྱས་
ཡོད། ཁོང་ཚོའི་དམིགས་གཞི་གཙོ་བོ་ནི་བདེན་པ་བཞིའི་རང་བཞིན་རྟོགས་རྒྱུ་འདི་

230

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཡིན་ལ། དེས་ཁོང་ཚོའི་འཚོལ་ཞིབ་ཀྱི་རྒྱ་ཁྱོན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཟིན་ཡོད། འཚོལ་ཞིབ་

དེའི་ནང་ཁོང་ཚོས་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་སྐོར་ལའང་
རྟོག་འཇུག་ཟབ་མོ་གནང་ཡོད། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་
ན། སྔ་མའི་ལོག་ལྟ་ཐམས་ཅད་སྤངས་པའི་ཡིད་འགྱུར་འབྱུང་ཞིང་། ང་ཚོས་མ་རིག་
པ་ནི་སྡུག་བསྔལ་དང་ཚུལ་མིན་གྱི་སྤྱོད་པ་མཐའ་དག་གི་འབྱུང་ཁུངས་ཡིན་པར་

སེམས་པ་དང་། མ་རིག་པ་འཇོམས་པར་ང་ཚོས་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་ཡང་དག་ཅིག་
རང་གི་རྒྱུད་ལ་བསྐྱེད་བསྲིང་བྱ་དགོས།

འཇིག་རྟེན་གྱི་གནས་གཞན་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པའི་སེམས་ཅན།
ཉིན་མཐའ་མའི་ང་ཚོའི་བགྲོ་གླེང་གི་ནང་དུའང་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་དང་།
འཇིག་རྟེན་གྱི་གནས་གཞན་དུ་ཡོད་སྲིད་པའི་སེམས་ཅན་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་གོ་བསྡུར་བྱུང་ཡོད། དེ་དག་དང་ད་ལྟ་ང་ཚོའི་བརྗོད་གཞིའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བར་བལྟས་
ནས་བདག་གིས་གོ་བསྡུར་དེ་དག་གཤམ་དུ་བཅུག་ཡོད།
ཨན་ཏྲོན།༽ ྋགོང་ས་མཆོག་ལགས། ང་ཚོས་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་
པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གླེང་སྐབས། ཨ་ལན་གྱིས་འཇིག་རྟེན་དེ་དག་ནི་འཚོ་ལྡན་
ཞིག་ཡིན་པར་བརྗོད་སོང་། འདི་ནི་བདེན་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ། ནང་པ་ཚོས་ང་ཚོའི་
སའི་གོ་ལའི་ཕ་རོལ་ཏུ་འཚོ་ལྡན་ཡིན་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཤིག་ཡོད་པར་
འདོད་དམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ང་ཚོས་དེ་ལྟར་འདོད་ཀྱི་ཡོད།
ཨན་ཏྲོན།༽འཚོ་ལྡན་ཡིན་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་མང་པོ་ཡོད་དམ།

231

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཨ་ལན།༽ང་ཚོས་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཞེས་
བརྗོད་པ་ནི། སེམས་ལྡན་གྱི་ཚེ་སྲོག་གནས་ཡོད་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རྣམས་
ལ་གོ་དགོས་པ་དང་། གྲངས་ཚད་འདིའི་ནང་སེམས་ལྡན་གནས་སའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་
ཁམས་ཁོ་ན་བསྡུས་ཡོད།
ཨན་ཏྲོན།༽སེམས་ལྡན་གྱི་ཚེ་སྲོག་དེ་ཚོའི་རྣམ་པ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དཔེར་ན། འཕེལ་འགྱུར་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་
དུད་འགྲོ་དང་མིའི་རྣམ་པ་འདྲ་མིན་འབྱུང་གི་ཡོད། རིགས་འགའ་ཤས་ལ་རྫས་
གཞན་ལས་གྲུབ་པའི་ལུས་ཕུང་ཁྱད་པར་བའང་ཡོད་རུང་། ནང་པའི་མཚན་ཉིད་
གཞིར་བཞག་ན། སེམས་ལྡན་ནི་བདེ་སྡུག་མྱོང་བའི་ནུས་སྟོབས་ཡོད་པའི་འཚོ་
བཞིན་པའི་སྐྱེ་ལྡན་ཞིག་ཡིན། སེམས་དང་ཚེ་སྲོག་གི་ཚོགས་འདུ་སྔོན་མ་ཞིག་གི་

སྟེང་། ང་ཚོས་ཡུན་རིང་ལ་གནད་དོན་འདིའི་ཐད་གྲོས་བསྡུར་བྱས་ནས་ཐུན་མོང་གི་
མོས་མཐུན་ཞིག་བྱུང་བ་ནི། མ་མཐའ་ཡང་སའི་གོ་ལའི་ཐོག་གི་ཚེ་སྲོག་ལ་མཚོན་
ན། སེམས་ལྡན་ནི་རང་གི་ནུས་སྟོབས་ལ་བརྟེན་ནས་འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་ཐུབ་པའི་སྐྱེ་
ལྡན་ཞིག་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད་བཞག་པ་འདི་ཡིན། ཐ་ན་གཡོ་འགུལ་བྱེད་ཐུབ་པའི་

འབུ་སྲིན་ཕྲ་མོ་ཞིག་ཡིན་ཡང་སེམས་ལྡན་ཞིག་ཆགས་ཡོད།
འཇོར་ཇི།༽ཤིང་སྡོང་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཤིང་སྡོང་ནི་གསོན་ཡོད་ཀྱང་སེམས་ལྡན་ཞིག་མིན།

ཨན་ཏྲོན།༽སེམས་ལྡན་ཡིན་ན་གཟུགས་ཅན་ཡིན་པས་ཁྱབ་བམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཧིན་དྷུ་དང་ནང་པ་གཉིས་ཀར་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་པའི་ཤར་

232

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཕྱོགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་ལ། འདོད་ཁམས་ཞེས་བརྗོད་པའི་འཇིག་རྟེན་དུ་འཚོ་བའི་
གཟུགས་ཅན་གྱི་སེམས་ཅན་ཙམ་དུ་མ་ཟད། གཟུགས་ཁམས་སུ་འཚོ་བའི་སེམས་

ཅན་གྱི་རིགས་གཅིག་ཀྱང་ཡོད་པ་དང་། ཁོ་ཚོ་ནི་གཟུགས་རགས་པ་ལས་གྲུབ་

ཡོད་པ་ཞིག་མིན་ཞིང་། སྐྱེ་རྒ་ན་འཆི་ཡོད་ཀྱང་། གཟུགས་རགས་པ་ལས་གྲུབ་པའི་

ཕུང་པོ་ཁོ་ཚོར་མེད། འདིའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ད་དུང་གཟུགས་མེད་ཁམས་ཤིག་ཡོད་ལ།
དེར་གནས་པའི་སེམས་ཅན་ལའང་སྐྱེ་རྒ་ན་འཆི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ཁོ་ཚོ་གཟུགས་
ཅན་མིན་ཞིང་། དངོས་ཁམས་ལས་གྲུབ་པའི་ཕུང་པོ་ཞིག་ཁོ་ཚོར་གཏན་ནས་མེད།
ཁམས་འདི་དག་གི་འགྲེལ་བཤད་ལྟར་ན། ཐ་ན་སའི་གོ་ལའི་དངོས་གཟུགས་ཀྱི་
འཇིག་རྟེན་འདི་རུའང་གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་སེམས་ཅན་ཡོད་ཆོག་པ་དང་། དེ་བཞིན་

གཟུགས་མེད་ཁམས་ཀྱི་སེམས་ཅན་ཡང་ཡོད་རུང་བ་ཡིན། ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་བསམ་བློའི་ནང་འཚོ་གནས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆ་གསུམ་སྟེ། ང་ཚོའི་སྣང་ངོར་གྱུར་པའི་འདོད་ཁམས་དང་། སྣང་ངོར་མ་གྱུར་པའི་གཟུགས་ཁམས་དང་གཟུགས་མེད་ཁམས་
བཅས་ནི་རྒྱ་ཁྱབ་ཏུ་འདོད་ཀྱི་ཡོད།
གོ་ལ་གཞན་གྱི་ཚེ་སྲོག་གིས་ང་ཚོའི་ཡིད་དབང་འཕྲོག་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས།
བལྟ་ན་ཁྱད་མཚར་བའི་གོ་ལའི་གཞན་གྱི་སེམས་ཅན་དང་། སའི་གོ་ལའི་ཐོག་གི་མི་

གཉིས་ཐུག་འཕྲད་བྱེད་པའི་གཟུགས་བརྙན་འདྲ་མིན་བྱུང་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ནང་པའི་

ལྟ་ཚུལ་ནང་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འདིར་ཡང་འཚོ་གནས་ཀྱི་ཁམས་གཞན་གྱི་སེམས་ཅན་ཡོད་ཆོག་པའི་བསམ་བློ་ཞིག་ཡོད་སྟབས། ནུབ་ཕྱོགས་སུ་ལྐོག་གྱུར་
གྱི་ཡུལ་དུ་འདོད་པའི་སྣང་ཚུལ་གྱི་རིགས་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་ཐུབ་པའི་འགྲེལ་

233

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབཤད་མང་པོ་ཞིག་ཤར་ཕྱོགས་ལ་ཕལ་ཆེར་ཡོད་སྲིད། གོ་ལ་གཞན་གྱི་སེམས་ལྡན་ཞིག་སའི་གོ་ལའི་ཐོག་སླེབས་ཡོད་པའི་ཚན་རིག་རང་བཞིན་གྱི་བདེན་དཔང་
ཁུངས་བཙན་པོ་ཞིག་མེད་ཀྱང་། རྒྱུན་ལྡན་མ་ཡིན་པའི་མྱོང་བ་བྱུང་མྱོང་བའི་གང་

ཟག་སྒེར་པ་མང་པོ་ཡོད་པ་དང་། ཁོ་ཚོ་ནི་ལུས་སེམས་ཐང་པོ་ཡོད་པ་དེ་འདྲ་ཡིན།

ཚན་རིག་གི་ལྟ་བའི་སྤྱི་སྒྲོམ་གྱི་ནང་དུ་མྱོང་བ་དེའི་རིགས་ཀྱི་སྣང་ཚུལ་ལ་གསལ་
བཤད་བྱེད་ཐབས་ཤིག་མེད་པར་སྣང་། འོན་ཀྱང་། ནང་པ་ཚོས་མྱོང་བ་དེའི་རིགས་

ཀྱི་སྣང་ཚུལ་ལ་ཅུང་ལས་སླ་པོར་གདེང་འཇོག་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། ང་ཚོར་འབྱུང་སྲིད་

སྣ་ཚོགས་ཡོད།
ཉིན་འདིའི་བགྲོ་གླེང་གི་ཁྱད་ཆོས་མངོན་གསལ་ཞིག་ནི། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་

མཆོག་གིས་བར་སྣང་དང་དུས། ད་དུང་འཇིག་རྟེན་གྱི་འཕེལ་འགྱུར་བཅས་ཀྱི་གནད་
དོན་ཁག་ལ་ངལ་བ་འཛེམ་མེད་དུ་གཏན་ཚིགས་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱིས་རྩད་ཞིབ་གནང་
བ་འདི་རེད། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་གཙོ་བོར་འཛིན་པའི་ཨན་ཏྲོན་དང་ང་ལྟ་བུའི་དངོས་
ཁམས་རིག་པ་བ་ཚོར། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་གྲུབ་དོན་གྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཅི་ཞིག་ཡོད་
མེད་དང་ཡིན་མིན་སོགས་ལ་སྤོམ་ཚོད་བྱེད་པའི་འདུན་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་མེད། དེ་ལྟ་
ནའང་། འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་གི་ནང་དུ་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ཞིབ་ལྟ་ལྷག་ཏུ་དཀོན་པའམ་ང་ཚོས་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་མེད། གནམ་རིག་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་སྨྲ་

བ་ཚོའི་བྱེད་ཐབས་ནི། ནང་པ་ཚོས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་པ་འདི་དང་
གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡིན། གནའ་དེང་གི་སྲོལ་རྒྱུན་གཉིས་ཀའི་ནང་། འཚོལ་ཞིབ་

ནི་གཟབ་ནན་ཆེ་ཞིང་སྔ་ཕྱི་འགལ་མེད་ཡིན་པའི་བརྟག་དཔྱད་ལ་བརྟེན་ཡོད་པ་དང་།

234

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགམཚམས་རེར་བརྟག་དཔྱད་དེ་ལྟ་བུས་ཞིབ་ལྟ་ལ་མངོན་སུམ་དུ་འཇུག་པ་གང་ཞིག་
གི་ཕ་རོལ་ཏུ་ང་ཚོ་ཁྲིད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། སྲོལ་རྒྱུན་གཉིས་ཀྱི་མཚུངས་ཆོས་འདི་ནི་ད་
ལྟ་གནམ་རིག་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཚོགས་སྡེའི་ནང་ཡོངས་ཁྱབ་ཏུ་ཁས་ལེན་
བྱེད་པའི་འཇིག་རྟེན་ཐོག་མར་བྱུང་ཚུལ་གྱི་འགྲེལ་བཤད་དེའི་ནང་དུ་མངོན་གསལ་
ཡིན་པ་ཞིག་གཞན་གང་ནའང་མ་མཆིས།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གི་དགོངས་ཚུལ་དང་། ཨད་མི་ཨ་ཡེ་ཏྲེ་གཙུག་ལག་
མཐོ་སློབ་ནས་ཡིན་པའི་ཨ་ལན་གྷ་ཐི་དང་།༼Alan Guth༽ སི་ཏྲམ་ཧཕོར་ཌི་
གཙུག་ལག་མཐོ་སློབ་ཏུ་ཡོད་པའི་ལིན་ཌི༼Andrei Linde༽ལྟ་བུའི་དེང་དུས་ཀྱི་
གནས་རིག་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཚོའི་བསམ་བློའི་བར་ལ་མངོན་གསལ་ཡིན་

པའི་མཐུན་ཆོས་ཤིག་ཡོད། ཚན་རིག་པ་འདི་ཚོས་ཀྱང་འཇིག་རྟེན་ནི་མཐའ་ཅན་
ཞིག་མ་ཡིན་པར། ཕྱོགས་སོ་སོ་ནས་རྒྱ་སྐྱེད་འབྱུང་གི་ཡོད་པའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་སྤེལ་
གྱིན་ཡོད། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་

ཏུ་འཕེལ་འགྱུར་བྱེད་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་ཡོད་པར་
གསུངས་སོང་། དེ་ཡང་ང་ཚོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་དང་འདྲ་བའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་
ཁམས་གཞན་མང་པོས་སོ་སོ་རང་ཉིད་ཀྱི་བཀོད་པ་དང་། ཆོས་ཉིད་ལ་བསྟུན་ནས་
འཕེལ་འགྱུར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ང་ཚོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འདི་ལ་ཐོག་མའི་སྐབས་སུ་

རྒྱ་སྐྱེད་མགྱོགས་པོར་བྱུང་བར་འདོད་པའི་གནམ་རིག་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་

ཚོས་ཚད་ཅན་གྱི་འཇིག་རྟེན་གྲངས་མེད་པ་ཞིག་འཇོག་གི་ཡོད་ལ། འཇིག་རྟེན་དེ་དག་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སྟོང་དབྱིངས་ནས་གས་འཐོར་བྱས་ཏེ། འཇིག་རྟེན་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་

235

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགངོ་བོར་གྲུབ་པ་ཞིག་རེད། ང་ཚོའི་འཇིག་རྟེན་ཁམས་འདིའི་ཚ་བོ་ཚ་མོ་ཡིན་པའི་

རྒྱང་རིང་གི་འཇིག་རྟེན་ཁམས་དེ་དག་ནི་ང་ཚོའི་མངོན་སུམ་གྱི་ཞིབ་ལྟའི་སྤྱོད་ཡུལ་
ཞིག་མིན་ཡང་། གནམ་རིག་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཚོས་འཇིག་རྟེན་འདི་ལ་ཐོག་
མའི་སྐབས་སུ་རྒྱ་སྐྱེད་མགྱོགས་པོར་བྱུང་ཡོད་པའི་ལྟ་བར་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་པའི་

ཞིབ་ལྟ་གཞིར་བཞག་ནས་སྒྲུབ་ངག་མང་པོ་སྤེལ་ཡོད་པ་དང་། ཁོང་ཚོའི་སྒྲུབ་ངག་
གི་རྟེན་གཞི་རུ་འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱབ་ལྗོངས་འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་པའི་འཁོར་སྐར་ལྟ་བུའི་
ཡོ་ཆས་ཀྱིས་མཁོ་སྤྲོད་བྱས་པའི་ཞིབ་ལྟའི་གྲུབ་དོན་ཡོད།
ནང་པ་དང་ཚན་རིག་པ་ཚོས་འཇིག་རྟེན་ཁམས་འདིའི་ཐོག་མའི་བྱུང་སྟངས་
ཀྱི་ཐད་ལ་འདོད་ཚུལ་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་བཟུང་ཡོད་སྲིད་ཀྱང་། འདི་ལས་ཀྱང་

གལ་གནད་ཆེ་བའི་ཁོང་ཚོའི་མཐུན་ཆོས་ཤིག་ནི། རྩད་ཞིབ་ཀྱི་དྲི་བ་འགོད་སྟངས་
དང་། རྟོག་འཇུག་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་འཚོལ་ལམ་ཞིག་ཡིན་པའི་གདེང་སྤོབས་གཉིས་
ཡིན། རྣམ་གཞག་སྨྲ་བ་ལིན་ཌིས་འཇིག་རྟེན་རྒྱ་སྐྱེད་ཀྱི་དཔེ་གཟུགས་ཐོག་ལ་རྩོམ་
ཡིག་ཅིག་སྤེལ་ཡོད་པའི་ནང་འདྲི་རྩད་བྱས་དོན་ལ། “དཀའ་རྙོག་དང་པོ་གཙོ་བོ་ནི་
འབར་གས་ཆེན་མོ་དེའི་གྲུབ་གནས་འདི་ཆགས་ཡོད། གང་ཟག་ཅིག་གིས་དེའི་སྔ་

རོལ་ཏུ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ་ཞེས་དྲི་བ་འགོག་ཆོག བར་སྣང་དུས་ནི་དེའི་སྐབས་ད་དུང་

གྲུབ་མེད་ཚེ། ཅི་ཡང་མེད་པ་ཞིག་ནས་གཞན་ཐམས་ཅད་ཇི་ལྟར་གྲུབ་པ་ཡིན་ནམ།
འཇིག་རྟེན་དང་། ཡང་ན་དེའི་འཕེལ་འགྱུར་གྱི་ཁ་ཕྱོགས་གཏན་ཁེལ་བྱེད་པའི་ཆོས་

ཉིད་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་གང་ཞིག་ཐོག་མར་བྱུང་བ་ཡིན་ནམ།” ང་ཚོའི་མཐོང་ཚུལ་ལ་དྲི་བ་འདི་དག་ནི་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གི་དྲི་བ་རྣམས་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་

236

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཞིང་། གནམ་རིག་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཚོས་ནུས་སྟོབས་ཆེ་བའི་རྒྱང་ཤེལ་
དང་། རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པ། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱི་ཐུན་མོང་གི་ལྟོས་
གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སོགས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ནས་སོ་སོའི་དྲི་བ་རྣམས་ལ་ལན་འཚོལ་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ནང་པའི་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་གི་རྟེན་གཞི་ནི་གཟབ་

ནན་ཆེ་བའི་རྟོག་འཇུག་གི་ནུས་སྟོབས་དང་། ཕྱི་ནང་གི་འཇིག་རྟེན་ལ་གཏད་པའི་
ཞིབ་ཚགས་ཀྱི་ཞིབ་ལྟ་གཉིས་རེད།

237

ལེའུ་ལྔ་པ།

ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གཏན་ཚིགས་ནང་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་འཕྲད་པ།དེང་དུས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་ཚན་རིག་ལ་ཡོད་པའི་རྩིས་རིག་གི་རྟེན་གཞི་
བརྟན་པོ་དེ་རྣམས་མི་ཚང་མར་རྒྱུས་མངའ་ཆེ་ཞིང་། གཏན་ཚིགས་དང་ལྟ་གྲུབ་རིག་

པའི་གལ་ཆེའི་རང་བཞིན་ལ་བརྩི་མཐོང་བྱེད་པའི་ལུགས་སྲོལ་གཅིག་མཚུངས་
ཤིག་རྒྱ་གར་དུ་ནང་བསྟན་དར་བའི་དུས་སྐབས་སྔ་མོ་ནས་བྱུང་ཡོད། ནང་པའི་
གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་རླབས་ཆེན་གྱི་མཁས་དབང་གཉིས་ནི། དུས་རབས་ལྔ་པའི་

སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་དང་། དུས་རབས་བརྒྱད་པའི་སློབ་དཔོན་ཆོས་གྲགས་ཡིན།

ཁོང་གཉིས་རེ་རེ་ནས་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་སྐོར་ལ་བསྟན་བཅོས་མཛད་དེ། སྒྲུབ་
ངག་གི་སྦྱོར་བ་འགོད་སྟངས་ཀྱི་སྒྲིག་འཛུགས་དང་། ཚད་མར་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་

པ་སོགས་ལ་གསལ་བཤད་གནང་ཡོད། བསྟན་བཅོས་དེ་དག་ལ་ད་དུང་ཡང་སློབ་གཉེར་བྱེད་པ་ནི། ནུབ་ཕྱོགས་སུ་ང་ཚོས་ཕི་ལ་ཊོ་༼Plato༽དང་། ཨ་རི་སི་ཏྲོ་
ཏྲལ་གྱིས་མཛད་པའི་གཞུང་རྣམས་ལ་སློབ་གཉེར་བྱེད་པ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན།
ནང་པའི་གྲྭ་པ་ཚོར་བསྟན་བཅོས་དེ་ཚོ་དང་དེ་ཚོའི་འགྲེལ་པ། འཛིན་གྲྭའི་དཔེ་ཁྲིད་
དང་། ཆོས་རྭའི་རྩོད་པ་སོགས་བརྒྱུད་ནས་སྦྱོང་བརྡར་སྤྲོད་པའི་ལུགས་སྲོལ་དར་

238

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགནས་དུས་རབས་མང་པོ་ཕྱིན་འདུག མཁས་དབང་འདི་ཚོའི་སྐབས་ཐོག་ཏུ་རྒྱལ་པོའི་རོགས་སྐྱོར་ནི། ཕྱི་རོལ་པའི་བྲམ་ཟེའི་མཁས་པ་ཚོ་དང་ལྷན་དུ་མི་མང་གི་མདུན་

སར་རྩོད་གླེང་བྱས་པའི་རྒྱལ་ཕམ་ལ་བརྟེན་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ཕྱིར་དགོན་པ་སྤྱིའི་
གསོན་གནས་ཀྱང་རྩོད་གླེང་གི་རྒྱལ་ཁ་ལ་རག་ལས་ཡོད། ཆོས་རྩོད་ནི་ད་བར་དུ་

དགོན་སྡེའི་སློབ་གཉེར་གྱི་གྲུབ་ཆ་གཙོ་བོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཅིང་། སློབ་གཉེར་དེའི་ནང་

དུ་གཏན་ཚིགས་རིག་པ་དང་། སློབ་གཞི་གཞན་སོགས་རིམ་པས་རྙོག་འཛིང་ཆེ་རུ་
འགྲོ་བའི་ལོ་རབས་དུ་མའི་རིང་གི་སྦྱོང་བརྡར་དང་ཉམས་ལེན་འདུས་ཡོད།
བོད་ཀྱི་ནང་བསྟན་ལ་ཆོས་བརྒྱུད་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་མང་ཞིང་། དེ་ཚོའི་ནང་གི་

གཅིག་ནི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་བྱེད་ཐབས་གཙོ་བོར་འཛིན་མཁན་གྱི་དགེ་ལུགས་པའི་

གྲུབ་མཐའ་ཡིན་པ་དང་། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་སྲོལ་རྒྱུན་འདི་གཞིར་བཟུང་
གིས་སློབ་གཉེར་གནང་ཡོད། དགེ་ལུགས་པའི་མཁས་དབང་དགེ་སློང་དགེ་བཤེས་
རབ་བརྟན་གྱིས་རང་གི་ལོ་རྒྱུས་ནང་གཤམ་གསལ་ལྟར་བཀོད་འདུག
“གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ལ་སློབ་གཉེར་བྱེད་པ་ནི་རིག་པ་ཕྲ་མོར་གོམས་
འདྲིས་བགྱིས་པའི་བློའི་སྦྱོང་བརྡར་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། རིག་པ་ཕྲ་མོ་དེ་དག་གིས་ཕྱིས་
སུ་གང་ཟག་རང་ཉིད་ལ་གསུང་རབ་གལ་ཆེན་རྣམས་རྟོགས་པར་རམ་འདེགས་བྱེད་
ཀྱི་ཡོད། འདི་ལྟར་རིག་པ་དང་སོ་སོར་འབྱེད་པའི་རྣམ་དཔྱོད་གོང་འཕེལ་དུ་སོང་
རྗེས། གྲྭ་པ་ཞིག་གིས་གསུང་རབ་ཀྱི་གནད་དོན་གཅིག་གི་ཐོག་ལའང་རིགས་ལམ་
ཉི་ཤུ་ནས་སུམ་ཅུ་བེད་སྤྱོད་ཆོག གསུང་རབ་ཏུ་ཡོད་པའི་ལྟ་བ་ཟབ་མོ་རྣམས་རྟོགས་པར་ང་ཚོའི་བློ་རིག་ནི། ནགས་ཚལ་སྟུག་པོའི་ནང་རང་དབང་དུ་གཡོ་འགུལ་

239

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབྱེད་ཐུབ་པའི་སྤྲེའུ་ལྟར་བདེ་མྱུར་ལྡན་པ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་ཡིན་དགོས།”
གཟབ་ནན་གྱི་རིགས་པ་དང་། གཏན་ཚིགས་ཀྱི་དཔྱད་པ་གཉིས་ཀའི་གལ་

ཆེན་གྱི་རང་བཞིན་ནི། ཉིན་གཉིས་པའི་བགྲོ་གླེང་གི་སྟེང་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་
རིག་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་གཉིས་སུ་མངོན་གསལ་དུ་གྱུར་ཡོད། ཏཱ་ལའི་
བླ་མ་མཆོག་གིས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སྣང་ཚུལ་ལ་འཇུག་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་དྲི་བ་བཀོད་པ་ནི། གཏན་ཚིགས་དེའི་རིགས་ནི་ཨ་རི་སི་ཏྲོ་ཏྲལ་དང་། སློབ་དཔོན་
ཆོས་གྲགས་སོགས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་

དེ་ཚོ་དང་འགལ་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་དམ། ལྷག་པར་དུ་ཕུང་གསུམ་མེད་པའམ་བར་
མ་བཀག་པའི་ཆོས་ཉིད་ནི། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་རང་ཚུགས་མ་
ཤོར་བར་འཇུག་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ། ཉིན་མཐའ་མའི་བགྲོ་གླེང་གི་ནང་དུ་ང་ཚོས་
སླར་ཡང་བརྗོད་གཞི་འདིའི་ཐད་ལ་གླེང་སློང་བྱས་པ་དང་། སྔ་རྗེས་སུ་བྱུང་བའི་གླེང་
མོལ་དེ་དག་འབྲེལ་ཆགས་པ་ཡོང་ཆེད་བདག་གིས་དེ་རྣམས་འདིར་ལྷན་དུ་བཀོད་
ཡོད།

ཨ་ཐོར།༽ཇ་འཐུང་བའི་བར་གསེང་གི་སྐབས་ང་ཚོ་ཁག་ཅིག་གིས་དགོན་
སྡེ་ཁག་ཏུ་འབྱུང་གི་ཡོད་པའི་ནང་པའི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་སྦྱོང་བརྡར་གྱི་སྐོར་
ལ་གླེང་མོལ་བྱས་ཏེ། གཏན་ཚིགས་རིག་པ་དེ་སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་

དང་། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པ་གཉིས་ཀའི་ནང་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་གཏན་

ཚིགས་རྣམས་དང་བསྡུར་བ་ཡིན། ང་ཚོས་འོག་ཏུ་བརྗོད་གཞི་འདིའི་ཐོག་ལ་གོ་
བསྡུར་བྱེད་ཆོག་གམ།

240

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནང་པའི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་ནང་ང་ཚོས་ཆོས་ཅན་ཞིག་

ལ་ཡོད་པའི་ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་ཡང་། མིང་གི་འབྲེལ་བ་དུ་མ་ཡོད་པར་གསུང་གི་
ཡོད། དཔེར་ན། ཨན་ཏྲོན་ནི་སྐྱེས་མ་ཆེ་གེ་མོ་ཞིག་གི་བུ་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་
དང་། དེ་བཞིན་ཁོང་ཕྲུ་གུ་ཆེ་གེ་མོ་ཞིག་གི་ཕ་ཡིན་པར་ཡང་བརྗོད་ཆོག ཕྲུ་གུ་ཆེ་གེ་
མོ་དེའི་ཕ་དང་སྐྱེས་མ་ཆེ་གེ་མོ་དེའི་བུ་གཉིས་ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན། དཔེ་མཚོན་འདིའི་

ནང་ཆོས་ཅན་གཅིག་ལ་ལྟ་སྟངས་གཉིས་ཡོད་པ་དང་། ལྟ་སྟངས་རེ་རེ་ལ་ཐ་སྙད་
སྦྱོར་ལུགས་ཐ་དད་པ་རེ་ཡོད། དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུའང་དབྱེ་བ་དང་སྒྲིག་

འཛུགས་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད་དམ། ང་ཚོས་ད་དུང་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཆོས་ཅན་ཕན་
ཚུན་གྱི་འགལ་བའི་སྐོར་ལའང་གླེང་གི་ཡོད། གལ་ཏེ་ཆོས་ག་གེ་མོ་ཞིག་ཀ་ཡིན་ན།

ཆོས་དེ་ཁ་ཡིན་མི་སྲིད་པ་དང་། དེ་བཞིན་ཁ་ཡིན་ན་ཀ་ཡིན་མི་སྲིད་ཅིང་། ཀ་དང་ཁ་
གཉིས་ལ་གཞི་མཐུན་པ་ཞིག་མེད། རིགས་ལམ་འདི་ནི་ནང་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་
ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ཡོད། ངོས་ཀྱིས་
སེམས་དང་ཚེ་སྲོག་གི་ཚོགས་འདུ་སྔོན་མ་ཞིག་གི་ནང་། ཕུང་གསུམ་མེད་པའི་

གཏན་ཚིགས་འདིས་རང་ཚུགས་འཆོར་མིན་སྐོར་ལ་དྲི་བ་ཞིག་བཀོད་པ་ཡིན།

སྐབས་དེར་ཚན་རིག་པ་ཚོས་གཏན་ཚིགས་འདིའི་རང་ཚུགས་ལ་སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་མི་

ཐུབ་པར་བརྗོད་སོང་། འོན་ཀྱང་། ཁོང་ཚོས་དྲངས་པའི་རྒྱུ་མཚན་རྣམས་དེ་རིང་

ཁྱེད་ཚོས་དྲངས་ཡོད་པ་དེ་དག་དང་ཡོངས་སུ་ཐ་དད་པ་ཞིག་རེད། ད་ནངས་སྔ་དྲོའི་

ང་ཚོའི་གྲོས་བསྡུར་གྱིས་ཕུང་གསུམ་མེད་པའི་གཏན་ཚིགས་འདི་ལ་སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་
མི་ཐུབ་པའི་རྒྱུ་མཚན་རྣམས་ད་དུང་གསལ་པོར་བཟོས་མེད་པ་དང་། ཐ་ན་གཏན་

241

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཚིགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་འདི་དཀའ་ངལ་ལ་འཕྲད་ཡོད་པའང་བསྟན་མེད།

ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གནས་སྟེང་མ་དང་། ཕུང་གསུམ་མེད་པའི་གཏན་ཚིགས།

ཨ་ཐོར།༽བདག་གིས་ཕུང་གསུམ་མེད་པའམ་བར་མ་བཀག་པའི་གཏན་

ཚིགས་འདིའི་གནད་དོན་དེ་ཁ་གསལ་སྟབས་བདེ་རུ་བརྗོད་པའི་ཚོད་ལྟ་ཞིག་བྱ་རྒྱུ་
ཡིན། འདིར་ང་ཚོས་ད་ནངས་སྔ་དྲོར་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་པའི་ཤེལ་རྡོ་དང་། ཤེལ་ཕོར་
གཉིས་བཅས་ཡོད། དཔེར་ན། སྔ་རབས་ཀྱི་བསམ་བློ་གཏོང་སྟངས་བྱས་ཚེ། བདག་
གིས་ཤེལ་རྡོ་འདི་ཤེལ་ཕོར་གང་རུང་ཞིག་གི་ནང་དུ་འཇོག་དགོས་པ་དང་། ཤེལ་རྡོ་
འདི་དུམ་བུར་གཉིས་སུ་མ་བཏང་བར་ཤེལ་ཕོར་གཉིས་ཀའི་ནང་དུས་མཉམ་དུ་

འཇོག་མི་ཐུབ། འདི་ནི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་ངོས་ནས་ཡོང་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཡིན།

འོན་ཀྱང་། གལ་སྲིད་བདག་གིས་ཤེལ་རྡོ་འདིའི་ཚབ་ཏུ་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྡུལ་ཕྲ་
རབ་སྟེ། གློག་རྡུལ་ཞིག་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ན། གློག་རྡུལ་དེ་ཤེལ་ཕོར་འདིའམ་གཞན་

དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་གི་ནང་དུ་འཇོག་ཐུབ་པར་མ་ཟད། འབྱུང་སྲིད་གསར་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད།
དེ་ཡང་བདག་གིས་གློག་རྡུལ་དེ་ངེས་མེད་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཤིག་གི་ནང་དུ་འཇོག་
ཐུབ་པ་དང་། ང་ཚོས་སྔ་རབས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་ཐོག་ནས་ངེས་མེད་ཀྱི་
གནས་སྟངས་དེར་བསམ་བློ་གཏོང་ཐུབ་རྒྱུ་ཁག་པོ་ཡིན། འདི་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་
གནས་སྟེང་མ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་། གནས་སྟངས་འདིའི་ནང་ང་ཚོས་གློག་རྡུལ་
རྐྱང་པ་དེ་གནས་གཉིས་ཀར་ཡོད་པར་བརྗོད་ཆོག སྤྱིར་བཏང་གི་སྐད་བརྡའི་ནང་དུ་

ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གནས་སྟེང་མའི་སྐོར་ལ་གསལ་བཤད་བྱ་རྒྱུ་ཧ་ཅང་ཁག་པོ་རེད།

242

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཕྱོགས་ངེས་ཅན་ཞིག་ནས་བརྗོད་ན། དུམ་བུར་མ་སོང་བའི་གློག་རྡུལ་རྐྱང་པ་དེ་
ཤེལ་ཕོར་གཉིས་ཀའི་ནང་དུ་ཡོད་པ་ནི། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་བདེན་དོན་ཞིག་ཏུ་

གྲུབ་ཡོད། འདི་ནི་སྐད་ཆ་བཤད་སྟངས་ཤིག་དང་། ཡང་ན་རང་སྣང་གང་དྲན་གྱི་བསམ་ཚུལ་ཞིག་མིན་ཏེ། གནས་སྟེང་མ་ཞེས་བརྗོད་པའི་ངེས་མེད་ཀྱི་གནས་སྟངས་
འདིའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལ་རྗེས་འབྲས་བྱེ་བྲག་པ་སྐོར་ཞིག་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽གློག་རྡུལ་དེ་ནི་དུས་གཅིག་གི་ནང་དུ་གནས་གཉིས་ཀར་

ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ།

ཨན་ཏྲོན།༽འདིར་ད་དུང་ཁ་གསལ་བྱེད་དགོས་ཀྱི་འདུག ཨ་ཐོར་གྱི་བརྗོད་
དོན་ནི་གློག་རྡུལ་དེ་དུས་གཅིག་གི་ནང་དུ་གནས་གཉིས་ཀར་ཡོད་པའི་དོན་ཞིག་མ་

ཡིན་པར། གནས་གང་ཞིག་ཏུ་ཡོད་མེད་མི་ངེས་པ་འདི་རེད། འབྱུང་སྲིད་གཉིས་ཀ་

ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་འགྲེལ་བཤད་ཆ་ཚང་ཞིག་གི་ནང་དུ་འདུས་ཡོད། ང་ཚོས་གློག་རྡུལ་ནི་

གནས་གཉིས་ཀར་ཡོད་པའི་གནས་སྟེང་མའི་རང་བཞིན་དུ་གནས་ཡོད་པར་བརྗོད་
ཀྱི་ཡོད། ང་ཚོས་གློག་རྡུལ་དེ་ཏག་ཏག་གང་ཞིག་ཏུ་ཡོད་མེད་རྟོགས་ཀྱི་མེད་ཀྱང་།
གནད་འགག་ནི་ངེས་མེད་ཀྱི་གནས་སྟངས་འདིར་བརྟེན་ནས་སྣང་ཚུལ་གསར་པ་
གཞན་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། གནས་སྟེང་མའམ་ངེས་མེད་ཀྱི་གནས་སྟངས་
འདི་ནི། བདག་གིས་གློག་རྡུལ་དེ་འདིར་དང་ཡང་ན་དེར་ཡོད་པར་ངེས་གཏན་དུ་བརྗོད་ཐུབ་པའི་གནས་སྟངས་དང་ཐ་དད་པ་ཡིན་ཞིང་། བདག་གིས་གློག་རྡུལ་དེ་
གང་དུ་ཡོད་མེད་ཤེས་ཀྱི་མེད་པ་དང་། མ་ཤེས་པ་འདི་ནི་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྨོངས་པ་
ཞིག་ཡིན། ཡིན་ཡང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གནས་སྟེང་མར་མཚོན་ན། གློག་རྡུལ་དེ་གང་དུ་

243

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཡོད་མེད་ང་ཚོར་བརྗོད་ཐབས་ཤིག་མེད་པ་དང་། ངེས་མེད་ཀྱི་རང་བཞིན་འདི་ང་

ཚོས་ཐག་མ་བཅད་པར་འཇོག་དགོས་ཤིང་། དེ་ལྟར་བཞག་ན་ད་གཟོད་རྗེས་འབྲས་
ཀྱི་སྣང་ཚུལ་གསར་པ་དེ་འབྱུང་གི་ཡོད།

ཨ་ཐོར།༽ངེས་མེད་ཀྱི་རང་བཞིན་འདིའི་རྗེས་འབྲས་སུ་སྣང་ཚུལ་གསར་པ་
དང་། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་གྲུབ་དོན་གསར་པ་འབྱུང་གི་ཡོད།ཨན་ཏྲོན།༽དེ་ཚོའི་ནང་གི་གཅིག་ནི་ཁ་སང་ྋགོང་ས་མཆོག་ཁྱེད་ཀྱིས་
གཟིགས་པའི་རླབས་འཐབ་ཀྱི་རྣམ་པ་དེ་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཁྱེད་ཚོས་གནས་སྟེང་མ་འདི་ལ་ལྟ་སྐབས། གློག་རྡུལ་དེ་
གནས་གཉིས་ཀའི་གང་རུང་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཞིག་མ་ཡིན་ནམ།

ཨ་ཐོར།༽ཁྱེད་ཀྱིས་གློག་རྡུལ་དེ་འདིར་དང་ཡང་ན་དེར་ཡོད་ཀྱང་། ང་ཚོས་
དེ་རྟོགས་མ་ཐུབ་པ་རེད་ཅེས་གསུང་གི་ཡོད་ཚེ། འདི་ནི་ང་ཚོས་གསལ་བཤད་བྱེད་
བཞིན་པའི་པའི་དོན་དེ་མ་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དེས་ན་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ།

ཨ་ཐོར།༽འདི་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཐབས་ཤིག་མི་འདུགཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ད་བར་དུ་ངོས་ཀྱིས་ཐོས་ཚད་ནི་གནས་སྟེང་མ་འདི་སྨྲ་

བརྗོད་ལས་འདས་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་པ་འདི་ཡིན།

ང་ཚོ་ཚང་མ་གད་མོ་ཤོར་བ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་

པ་གསར་གཏོད་བྱེད་མཁན་མང་པོས་ཚན་རིག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་འདིའི་ལྐོག་གྱུར་གྱི་
ཡུལ་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་པའི་གནས་སྟེང་མ་ནི། སྨྲ་བརྗོད་ལས་འདས་པ་ཞིག་ཡིན་

244

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཔའི་ཡིད་ཆེས་གནང་ཡོད། ཁོང་ཚོའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། སྐད་ཡིག་ནི་རྒྱུན་ལྡན་ཡིན་པའི་

དབང་ཤེས་ཀྱི་མྱོང་བ་གཞིར་བཞག་ནས་གོང་འཕེལ་དུ་སོང་བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་།

ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སྣང་ཚུལ་ནི་དབང་ཤེས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་རགས་པའི་གནས་རིམ་དུ་ང་

ཚོར་འཕྲད་པའི་བྱ་དངོས་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལས་ཕ་རོལ་ཏུ་འདས་ཡོད། དེའི་

ཕྱིར་གནས་སྟེང་མའི་རྩིས་རིག་གི་སྤྱི་འགྲོས་ལ་ཐ་སྙད་ལུགས་ཀྱི་སྐད་བརྡ་ཞིག་གི་

ངོས་ནས་བསྐྱར་དུ་འགྲེལ་བཤད་བྱེད་ཐབས་ཤིག་ནམ་ཡང་མེད་པར་འདོད་ཀྱི་
ཡོད།
ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་སྣང་ཚུལ་གསར་པ་འདི་ལ་གསལ་ཁ་

གཏོད་ཆེད། ཌད་ཝད་ཌིས་སླར་ཡང་སྣེ་འགྱུར་གྱི་དཔེ་མཚོན་དྲངས་སོང་། ཁོང་
གིས་སྣེ་འགྱུར་གྱི་ཤོག་ལེབ་གཉིས་ཡར་བཀྱགས་ཏེ། ཤོག་ལེབ་གཉིས་གྱེན་ལངས་
ཡིན་པའི་གནས་སྟངས་དང་། ཤོག་ལེབ་གཉིས་འཕྲེད་གསེག་ཡིན་པའི་གནས་
སྟངས་གཉིས་བསྡུར་སོང་། འཕྲེད་གསེག་གི་གནས་སྟངས་འདི་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་
གནས་སྟེང་མའི་དཔེ་མཚོན་གཞན་ཞིག་ཡིན། ཌད་ཝད་ཌིས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གཏན་
ཚིགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་གསར་པའི་ལེགས་སྐྱེས་ཕུལ་ཡོད་སྟབས། གཏན་ཚིགས་ཀྱི་
ཆོས་ཉིད་གང་དག་ལ་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཤེས་རྟོགས་གཞིར་བཞག་

ནས་ལེགས་བཅོས་ཇི་ལྟར་བྱ་དགོས་མིན་གསལ་པོར་བརྗོད་ཐུབ་སོང་། དོན་ངོ་མར་གཤམ་དུ་གསལ་པ་ལྟར། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གིས་ང་ཚོར་མཚུངས་འབྲས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་འདོར་དུ་འཇུག་གི་ཡོད། ཌད་ཝད་ཌིས་ད་དུང་རྩིས་རིག་གི་

ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱས་ངེས་ཅན་ཞིག་ཀྱང་གོ་བསྡུར་གྱི་ནང་དུ་བཅུག་པ་དང་།

245

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགྷོ་ཌེ་ལིའི་མ་ཚང་བ་ཉིད་ཀྱི་ངེས་སྲོལ་ཞེས་པ་དེས་རྟགས་མཚོན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་པོ་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། ཌད་ཝད་ཌིས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གནས་སྟེང་མའི་ཤུགས་བསྟན་རྣམས་གཞིར་བཟུང་ནས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་སོང་།
ཌད་ཝད་ཌི།༽འདི་ནི་ཕུང་གསུམ་མེད་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྩོལ་བ་ཉམས་
པའི་དོན་ཞིག་མིན་ཞིང་། འདིའི་ཐད་ལ་ཞིབ་འཇུག་གལ་ཆེན་སྐོར་ཞིག་བྱས་ཡོད།
ཐེངས་ཤིག་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་སྨྲ་བ་རེ་ཆན་བྷ་ཧིས་༼Reinchenbach༽གནས་སྟེང་
མ་ནི་ཕུང་གསུམ་མེད་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ལ་རང་ཚུགས་ཤོར་བའི་དན་

རྟགས་ཤིག་ཡིན་པར་འདོད་པ་དང་། འདི་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གི་འཕེལ་རྒྱས་

ཀྱི་མགོ་སྟོད་དུ་བྱུང་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཧཕེ་མན་༼Feynman༽གྱིས་མྱུར་དུ་ནོར་འཁྲུལ་དེ་ཡོ་བསྲང་བྱས་ཏེ། གནས་སྟེང་མ་ནི་མཚུངས་འབྲས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཉམས་

པའི་ངང་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་པར་བསྟན་ཡོད། ཕུང་གསུམ་མེད་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱིས་
རང་ཚུགས་ཤོར་བ་དང་། མཚུངས་འབྲས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རྩོལ་བ་ཉམས་པ་གཉིས་

ནི། མ་ཚང་བ་ཉིད་ཀྱི་མཇུག་འབྲས་ཤིག་ཆགས་ཡོད། དོན་ངོ་མར་འདི་ཚོ་ནི་དུས་
རབས་འདིའི་ནང་གི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་འགྱུར་ལྡོག་གཙོ་བོ་དེ་ཡིན་ཡང་། གཏན་

ཚིགས་འདི་གཉིས་ཕན་ཚུན་ལ་འབྲེལ་བ་ཅི་ཡང་མེད།

གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་མ་ཚང་བ་ཉིད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཁྱེད་ཀྱིས་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི་ནམ་ཡང་ཆ་མ་

ཚང་བ་ཞིག་ཡིན་པར་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད་དམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽རྒྱུ་མཚན་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་ནས་དེ་ལྟར་རེད། གྷོ་ཌེ་ལིས་

246

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག

༼Kurt Goedel༽བསྟན་པའི་མ་ཚང་བ་ཉིད་དེ་ནི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་འཕོ་འགྱུར་
ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་རྩིས་རིག་མཚོན་བརྗོད་བྱེད་པར་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་
གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་ནི་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་མི་ཐུབ་པ་དང་། ལྷག་ཏུ་སྒྲིག་
གཞི་དེ་ལྟ་བུས་རང་སྟེང་དུ་འགལ་འདུ་ཡོད་མེད་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་མེད། འདི་ནི་རང་གཞི་འཛིན་གྱི་དཀའ་རྙོག་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་ཆ་

མ་ཚང་བ་ཞིག་ཡིན་པར་སྣང་ཞིང་། སྤྱི་འགྲོས་སུ་གྱུར་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྒྲིག་
གཞི་ཞིག་གིས་རང་ངོས་ནས་རང་ཉིད་ནམ་ཡང་རྟོགས་མི་ཐུབ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནང་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་ནང་དུའང་འདི་དང་ཆ་འདྲ་བའི་

དཀའ་རྙོག་ཅིག་བྱུང་ཡོད་ལ། ཡུལ་གྱི་ཆོས་ཤིག་ཚད་མར་གྲུབ་ཡོད་མེད་ནི། ཡང་
ཡང་བློའི་ཚད་མ་ཞིག་གི་ཐོག་ལ་གཞི་འཇོག་དགོས་ཤིང་། འདི་ལྟར་བློ་དེ་ཚད་མ་
ཡིན་པར་ཇི་ལྟར་སྒྲུབ་དགོས་པའི་དྲི་བ་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད། ཇི་སྲིད་ཕན་ཚུན་གྱི་
རྟེན་འབྲེལ་དང་། ཡང་ན་ཕན་ཚུན་གྱི་ཚད་མ་ནང་དུ་བསྡུ་ཐུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ཞིག་གསར་རྩོམ་མ་བྱས་པ་དེ་སྲིད་དུ་ང་ཚོར་ཚད་མར་སྒྲུབ་ཐབས་གཞན་
ཞིག་དགོས་ཀྱི་ཡོད། ནང་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ཁག་ཅིག་ཏུ་ཤེས་པ་ཞིག་

སྐྱེས་པའི་བྱུང་བ་ཞིག་གི་ནང་དུ་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སུ་མེད་པའི་འཛིན་རྣམ་གྱི་
ཤེས་པ་སྟེ་རང་རིག་ཞུགས་ཡོད་པ་དང་། རང་རིག་ནི་ཤེས་པའི་འཛིན་རྣམ་གང་
ཡིན་ཡང་ལྷན་དུ་འབྱུང་གི་ཡོད་པའི་འདོད་ཚུལ་བཟུང་ཡོད།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ཨང་གྲངས་ཀྱི་སྐོར་ལ་འགལ་བ་མེད་པར་བདེན་པར་འཛིན་
རུང་བའི་དམ་བཅའ་སྐོར་ཞིག་ཡོད་ནའང་། ང་ཚོས་དམ་བཅའ་དེ་དག་འགལ་བ་མེད་

247

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཔར་འདོར་རུང་བ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། གལ་སྲིད་རྟགས་གྲུབ་ཅེས་པའི་དོན་ནི་ར་སྤྲོད་
བྱེད་རུང་བ་ཞིག་སྟོན་གྱི་ཡོད་ཚེ། དམ་བཅའ་དེ་དག་ནི་རྟགས་གྲུབ་པ་དང་མ་གྲུབ་
པ་གང་ཡང་མིན་ཞིང་། དེའི་ཕྱིར་ང་ཚོར་ཕུང་གསུམ་མེད་པའི་གཏན་ཚིགས་མ་
ཡིན་པའི་སྒྲུབ་ངག་གི་སྒྲིག་གཞི་གསར་པ་ཞིག་དགོས་རྒྱུ་རེད། ཧོ་ལན༼Hol-
land༽རྒྱལ་ཁབ་ནས་ཡིན་པའི་རྩིས་རིག་སྨྲ་བ་བྷི་རོ་ཝར༼Brouwer༽
གྱིས་སྒྲུབ་ངག་དེ་ལྟ་བུ་གསར་རྩོམ་གནང་ཡོད་པ་དང་། དེར་ཚོར་རྟོགས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། སྒྲུབ་ངག་གསར་པ་འདི་ནི་རྩིས་ཞིབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ནང་
གལ་ཆེན་ཞིག་ཆགས་ཡོད། བྷི་རོ་ཝར་གྱིས་རྩིས་རིག་གི་སྒྲུབ་ངག་ཅིག་བདེན་པ་
ཡིན་པར་བཤད་པའི་དོན་ངོ་མ་ཅི་ཞིག་ཡིན་པའི་སྐོར་ལ་བསམ་གཞིག་བྱས་ཏེ་
མཐར་ཐུག་ན་དེའི་དོན་ནི་རང་གི་ཚོར་རྟོགས་ཀྱིས་དེ་ཆ་ཚང་ཞིང་གསལ་པོར་
འཛིན་ཐུབ་པ་འདི་ཡིན་ཚུལ་ནན་ཏན་དུ་བརྗོད་འདུག དཔེར་ན། ཆོས་ཤིག་གི་མེད་
དགག་ལ་བརྟེན་ནས་ཆོས་དེ་གྲུབ་ཡོད་པར་སྦྱོར་བ་འགོད་པ་ཙམ་གྱིས་ཁོང་གི་
ཡིད་ཚིམས་མེད་པ་དང་། སྒྲུབ་ངག་འདི་ལྟ་བུས་ང་ཚོར་ཆོས་དེ་ཅི་ཞིག་ཡིན་མིན་

བཤད་ཐུབ་ཀྱི་མེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དེས་ན་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་རྣམས་ཐ་སྙད་

ལུགས་ཀྱི་སྐད་བརྡ་དང་ཐག་ཉེ་རུ་འགྲོ་བཞིན་པ་འདི་བདེན་ནམ། སྔ་རབས་ཀྱི་
དངོས་ཁམས་རིག་པ་ནི། སྤྱིར་བཏང་གི་སྐད་ཆ་དང་བར་ཐག་རིང་བའམ། ལྐོག་གྱུར་
དང་སྤྱི་མཚན་གྱི་རང་བཞིན་ཅན་ཞིག་མ་ཡིན་ནམ། ངོས་ཀྱི་བརྗོད་དོན་ནི་འདི་སྟེ།
ཕྱི་རོལ་ཡུལ་དུ་ཆོས་རྣམས་ལྟོས་མེད་དུ་གྲུབ་ཡོད་པའི་བདེན་འཛིན་བྱུང་ནས་དུས་

248

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཡུན་རིང་པོ་འགོར་ཞིང་། ཚན་རིག་པ་ཚོས་བདེན་འཛིན་དེ་བདེན་པ་ཡིན་པ་གཞིར་

བཞག་ནས་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་རྟོགས་པར་འབད་བརྩོན་བྱས་ཡོད། ཇི་སྲིད་
རང་གི་བསམ་བློའི་ནང་དུ་བདེན་འཛིན་འདི་ཡོད་ན། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི་ཁ་དོག་
དཀར་ནག་དང་། ཡང་ན་ཀ་དང་ཀ་མ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་གསལ་པོ་ཡིན་པའི་རང་བཞིན་
ཞིག་ཡིན་པར་རྙེད་ཐུབ་པའི་གདེང་ཚོད་ཅིག་ང་ཚོར་དེ་སྲིད་དུ་ཡོད་ཀྱི་རེད། འོན་
ཀྱང་། ངོ་བོའི་རང་བཞིན་དེ་ལྟ་བུ་ལ་འཚོལ་སྙེག་བྱེད་དུས་ང་ཚོས་ཅི་ཡང་རྙེད་མི་

ཐུབ་པ་དང་། དཔྱད་པ་ཕྲ་མོ་བརྒྱུད་ནས་བལྟས་ཚེ། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་ཧྲིལ་པོ་ཡང་དཀའ་རྙོག་ཅན་དུ་འགྱུར་བར་མ་ཟད། ཆོས་རྣམས་ལ་སྔ་རབས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་ནང་དུ་འདོད་པ་ལྟར་ཁ་དོག་དཀར་ནག་ལྟ་བུའི་ཁྱད་པར་
གསལ་པོ་ཞིག་མེད་པ་རྟོགས་རྒྱུ་རེད། ང་ཚོས་དེ་ནས་སྐད་བརྡ་བཀོལ་སྤྱོད་ལས་
བྱུང་བའི་སྒྲ་རྟོག་གི་ཁྱད་ཆོས་མང་པོ་མཐོང་ཐུབ། དེ་ཡང་ང་ཚོས་ཆོས་ག་གེ་མོ་
ཞིག་གི་སྐོར་ལ་སྐད་ཆ་ཤོད་དུས། ཕྱོགས་ངེས་ཅན་ཞིག་ནས་བརྗོད་ན། ང་ཚོ་ནི་
བརྗོད་གཞི་ཡུལ་གྱི་ཆོས་དེ་ཉིད་ལས་ཐ་སྙད་ཀྱི་ལུགས་གཙོ་བོར་འཛིན་པའི་སྐད་
བརྡ་ཞིག་གི་ནང་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ཐ་སྙད་ལུགས་ནི་འབྲེལ་བ་དེ་ཙམ་ཡོད་ཀྱི་མ་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནང་དོན་རིག་པའི་ནང་ང་ཚོས་འདི་ལ་རྟེན་འབྱུང་ངམ་རྟེན་འབྲེལ་ཟེར་གྱི་ཡོད།
ཌད་ཝད་ཌི།༽བདག་གི་བསམ་པར་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ངོ་
བོ་སྣ་ཚོགས་ནི། འགྱུར་ལྡོག་གི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་ཏུ་ཡོད། ལོ་སུམ་བརྒྱའི་གོང་དུ་

249

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགདངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཚོ་འགྱུར་ལྡོག་གི་ཆུ་བོ་དེའི་ནང་བྲག་རྡོ་ཆུང་ངུ་ཞིག་དང་

འཕྲད་ནས་ཚང་མ་དེའི་ཐོག་ལ་འཁྱུད་ཡོད་ཀྱང་། བྲག་རྡོ་དེ་ནི་ལོ་སུམ་བརྒྱ་ཙམ་ལ་
མ་གཏོགས་བརྟན་པོར་གནས་མེད་པ་དང་། ད་ལྟ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཚང་མ་འགྲོ་བ་མི་གཞན་དག་དང་ལྷན་དུ་གྲུ་གཟིངས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱོད་དགོས་རྒྱུ་རེད།

སྤྱི་དང་། སོ་སོར་འབྱེད་དུ་མེད་པ་ཉིད།
ཌད་ཝད་ཌི།༽སྤྱིའི་དོན་སྤྱི་སྲུང་ཐུབ་མིན་ནི་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་
གཞན་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་ང་ཚོས་བྱེ་བྲག་གི་ལྡོག་ཟླར་གྱུར་པའི་སྤྱིའི་སྐོར་གླེང་ཐུབ་
མིན་གྱི་གནད་དོན་འདི་རེད། དཔེར་ན། ང་ཚོས་སྨྱུ་གུ་བྱེ་བྲག་པ་འདི་ནི་སྨྱུ་གུ་བྱེ་
བྲག་པ་གཞན་ཞིག་དང་གཅིག་པ་མིན་པར་བརྗོད་ནའང་། སྨྱུ་གུ་དེ་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་
ད་དུང་ཡང་ཐུན་མོང་གི་ངོ་བོ་ཞིག་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་དང་། ངོས་འཛིན་དེས་སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱི་སྨྱུ་གུའི་དོན་སྤྱི་ཞིག་ང་ཚོར་ཡོད་པར་སྟོན་གྱི་ཡོད། དྲི་བ་ནི་འདི་སྟེ།
ང་ཚོས་སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱི་སྨྱུ་གུའི་དོན་སྤྱི་དེ་སྲུང་ཐུབ་བམ། ཡང་ན་དེ་ནི་ང་ཚོས་སྟབས་
བདེ་པོར་བཞག་པའི་རྣམ་གྲངས་ཤིག་ཡིན་ནམ། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་སྨྱུ་གུ་གཉིས་ལ་

ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་པའི་སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱི་མྱུག་གུ་དེར་རྩད་གཅོད་བྱས་ན། དེ་ནི་རྙེད་ཡུལ་
ཞིག་ཏུ་གྱུར་མེད། འདི་མཚུངས་སུ་ང་ཚོས་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་

གནས་ཚེག་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་དང་། ཡང་ན་བྱེ་བྲག་གི་ཆོས་གཞན་གང་རུང་ཞིག་ལ་

རྩད་གཅོད་བྱས་ན། སྤྱིའི་ཆོས་དེ་ནི་རྙེད་བྱའི་ཡུལ་ཞིག་མིན། འོན་ཀྱང་། ང་ཚོས་སྨྱུ་
གུ་ཞེས་པའི་བཏགས་དོན་གྱི་གཞི་དེ་བྱེ་བྲག་ཏུ་མ་ཕྱེས་པར་གྲུབ་ཡོད་པར་སྲུང་
ཐུབ་པ་དང་། གཞི་དེ་ནི་ད་དུང་ང་ཚོའི་སྣང་འཛིན་དང་དོན་སྤྱིའི་འཇུག་ཡུལ་ཡང་

250

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཡིན།

དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་བྱེ་བྲག་གི་ལྡོག་ཟླ་ཡིན་པའི་སྤྱིའི་གོ་རྟོགས་ནི་
ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ། གློག་རྡུལ་དང་འོད་རྡུལ་ཞེས་པའི་བཏགས་དོན་ནི་རྟོག་
འཇུག་གི་རྣམ་གྲངས་སྟབས་བདེ་པོ་ཞིག་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་བཏགས་དོན་དེ་ལྟ་བུ་ནི་

དོན་དངོས་སུ་ཡུལ་གྱི་ངོས་ནས་གྲུབ་ཡོད་དམ། རྒྱ་གར་དང་བོད་དུ་བྱུང་བ་ཡོད་པ་ལྟར། རྩོད་གཞི་འདི་ནི་ཚན་རིག་པ་དང་། ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་སྨྲ་བ་ཚོའི་
ཁྲོད་དུའང་བྱུང་ཡོད་དེ། ལྟོས་བཅས་སྨྲ་བའམ་བྱེ་བྲག་པའི་ལུགས་དང་། འདི་གཉིས་

ཀྱི་ཁ་གཏད་ཡིན་པའི་དངོས་ཡོད་སྨྲ་བའི་གྲུབ་མཐའ་སོགས་ཀྱིས་གནད་དོན་འདི་
བརྩད་ནས་དུས་རབས་མང་པོ་འདས་ཡོད། སྨྱུ་གུ་ལྟ་བུའི་ཆོས་ཤིག་ང་ཚོར་སྣང་སྟངས་ཀྱི་ངོས་ནས་གྲུབ་ཡོད་པ་ང་ཚོ་ཚང་མས་ཤེས་ཀྱང་། སྨྱུ་གུ་བྱེ་བྲག་པ་སོ་སོའི་ཕྱིའི་སྣང་ཚུལ་ཁྱད་པར་བ་དང་ཐ་དད་ཡིན་ཞིང་། རང་ངོས་ནས་གྲུབ་པ་ཡིན་

པའི་སྨྱུ་གུ་ཟེར་བའི་ཆོས་ཤིག་དོན་དངོས་སུ་གྲུབ་ཡོད་དམ། ཕྱོགས་གཞན་ནས་
བརྗོད་ན། ཚན་རིག་གི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་སྨྲ་བ་ཕལ་ཆེ་བ་དང་། ཚན་རིག་པ་ཚོས་ཡུལ་
ཅན་གྱི་མྱོང་ངོར་གྲུབ་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཆེས་གཞི་རྩའི་

རང་བཞིན་གྱི་དངོས་ཡོད་གནས་གནས་ཤིག་ཡོད་པར་འཛིན་པའི་ཡིན་ལུགས་ངོ་
ཐོག་གི་དངོས་ཡོད་སྨྲ་བའི་ལྟ་བ་ལ་གཡོལ་ཐབས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེ་ལྟ་ནའང་། ཚན་
རིག་པ་ཕལ་ཆེ་བར་དངོས་ཁམས་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ལ་བཅངས་པའི་འདུ་ཤེས་བརྟན་པོ་ཞིག་ཡོད་དེ། ཁོ་ཚོས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་སྒྲ་རྟོག་གི་དབང་དུ་བྱུང་བའི་

དོན་སྤྱི་དང་འདུ་ཤེས་སོགས་ལ་སྐད་ཡིག་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་རྩེད་མོ་ཙམ་རྩེ་

251

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབཞིན་མེད་པའི་ཡིད་ཆེས་བྱེད་པ་དང་། ཚན་རིག་པ་སུ་ཞིག་གིས་ཀྱང་རང་བྱུང་

ཁམས་ཀྱི་སྐོར་ལ་གསར་དུ་རྙེད་པའི་བདེན་པ་ནི་སོ་སོས་ཕར་སྒྲོ་བཏགས་པའི་ཆ་

ཞིག་མིན་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། འདི་ལྟར་ཚན་རིག་པ་ཕལ་ཆེ་བ་ནི་བག་ཟོན་ཅན་གྱི་
དངོས་ཡོད་སྨྲ་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཁོང་ཚོའི་ལྟ་གྲུབ་འདི་ནི་ཕྱིན་ཅི་
ལོག་ཏུ་སོང་ཡོད་དམ། དངོས་ཡོད་སྨྲ་བ་དང་། བྱེ་བྲག་པའི་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་འགལ་
བ་འདི་ནི། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་དུ་དབུ་མའི་ལྟ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་བསལ་ཡོད། ནུབ་ཕྱོགས་པའི་རྩོད་གླེང་གི་ནང་དུ་དེ་དང་བསྡུར་རུང་བའི་ལམ་དབུ་མ་ཞིག་རྩ་བའི་ཆ་

ནས་མེད་པ་ཡིན།

དེ་ལྟ་ནའང་། བདག་གིས་རྩོད་གླེང་འདི་ཟུར་དུ་བཞག་ནས་མངོན་སུམ་
གཞིར་བཞག་གི་དཔྱད་གཏམ་ཞིག་སྤེལ་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་། བདག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ཉིང་

ལག་རྒྱས་པའི་སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་ནི། བྱེ་བྲག་པའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་
སྒྲོམ་གཞི་གཅིག་པུའི་ཐོག་ནས་རྟོགས་ཐུབ་པ་དང་། ང་ཚོས་རྟག་ཏུ་ཞིབ་འཇུག་

ཚོད་ལྟའི་ཁང་དུ་གདོས་ཚད་བྱེ་བྲག་པ་དང་མགྱོགས་ཚད་བྱེ་བྲག་པ། ཁ་ཕྱོགས་བྱེ་བྲག་པ་སོགས་ལ་འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འཚོལ་ཞིབ་དེའི་ནང་ང་ཚོས་གནས་
ཚེག་གི་གདོས་ཚད་དང་། འགྱུར་འགོག་གི་གནས་སྐབས་ལྟ་བུའི་སྤྱི་མཚན་རང་
བཞིན་གྱི་དོན་སྤྱི་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་སྐབས། ང་ཚོས་དེ་དག་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་
ལས་བྱུང་བའི་སྣང་ཚུལ་གྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཡིན་ལུགས་ཀྱི་གོ་བབ་ཅིག་སྤྲོད་ཀྱི་མེད། ང་
ཚོས་དོན་སྤྱི་དེ་དག་ནི་སྟབས་བདེ་པོར་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཐུབ་པའི་རྟོག་བཟོའི་རང་

བཞིན་གྱི་འདུ་ཤེས་སུ་མཐོང་གི་ཡོད་རུང་། བདག་གི་བསམ་པར་དེང་དུས་ཀྱི་

252

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགདངོས་ཁམས་རིག་པ་ལ་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་པའི་དོན་སྤྱིའི་རིགས་གཞན་ཡོད་པ་དེ་ནི།

སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གཉིས་སུ་ཕྱེས་པའི་སྤྱིའི་འཇུག་ཡུལ་ལ་འོས་འཚམ་ཞིག་ཡིན་པར་

སྣང་། རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་དོན་སྤྱི་ལྟ་བུར་མཚོན་ན། གློག་རྡུལ་ལྟ་བུའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ལ་བྱེ་
བྲག་ཏུ་ཁྱད་པར་འབྱེད་དུ་མེད་པ་ནི། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་རྩ་དོན་གྱི་
རྨང་རྡོ་ཞིག་ཡིན། གློག་རྡུལ་གཅིག་ལ་རང་ཉིད་གློག་རྡུལ་གཞན་ཞིག་ལས་ལོགས་
སུ་འབྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་རང་མཚན་པ་ཅི་ཡང་མེད་པ་དང་། གློག་རྡུལ་རྣམས་
ངང་ཚུལ་འདྲ་མིན་དུ་གནས་ཡོད་རུང་། གློག་རྡུལ་དེ་དག་ལ་རང་ངོས་ནས་ཕན་ཚུན་བར་ལ་ཁྱད་པར་འབྱེད་བྱེད་ཅི་ཡང་མེད། བདག་གིས་གློག་རྡུལ་གཉིས་ཕན་

ཚུན་བརྗེ་བོ་བརྒྱབས་ཀྱང་། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཞིབ་ལྟ་ཅི་ཞིག་གིས་ཀྱང་བདག་
གིས་བརྗེ་བོ་བརྒྱབ་པ་དེ་ཤེས་མི་ཐུབ། བདེན་དོན་འདི་ལ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་

ནང་དུ་ཤུགས་བསྟན་གལ་ཆེན་སྐོར་ཞིག་ཡོད། ངོ་བོ་འཛིན་པའི་གྲུབ་རྫས་རྣམས་
ལྷན་དུ་བཟུང་བའི་གློག་རྡུལ་ཀྱི་མཐུད་སྦྱོར་ནི། གློག་རྡུལ་བརྗེ་རེས་ཀྱི་ནུས་
ཤུགས་ཆ་མཉམ་པོར་གྱུར་པར་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་དང་། དེ་མཚུངས་ང་ཚོས་གོང་
ཞིག་ཏུ་གླེང་ཟིན་པའི་ཡེ་ཕེ་ཨར་གྱི་འགལ་བའི་སྣང་ཚུལ་ཁག་གི་ལྐོག་གྱུར་གྱི་རང་
བཞིན་ཡང་བྱེ་བྲག་གི་ཁྱད་པར་འབྱེད་དུ་མེད་པའི་རྩ་དོན་འདིར་ཐུག་ཡོད། རྒྱུ་
མཚན་དེའི་ཕྱིར་རྩ་བའི་ཆོས་ཉིད་འདི་མེད་ན། འཇིག་རྟེན་ནི་ང་ཚོར་སྣང་བ་ལྟར་དུ་
གྲུབ་ཡོད་མི་སྲིད།
ཉིན་རེའི་འཇིག་རྟེན་དུ་སྨྱུ་གུ་སོ་སོ་ནི། ཆེ་ཆུང་ལྟ་བུའི་ཚད་གཞི་འདྲ་མིན་གྱི་
ཐོག་ནས་ཕན་ཚུན་ཐ་དད་ཡིན་ཡང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གི་ནང་དུ་གློག་རྡུལ་

253

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགསོ་སོ་ནི་ཕན་ཚུན་ཡོངས་སུ་གཅིག་པ་ཞིག་ཡིན། རྒྱུ་མཚན་འདིའི་ཕྱིར་ང་ཚོས་རང་
བྱུང་ཁམས་ཀྱི་རྩ་བར་ཡོད་པའི་ཆ་འགྲིག་ཟབ་མོ་འདིས། དངོས་ཁམས་རིག་པས་

ངོས་འཛིན་བྱས་པའི་སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་མཚོན་ཡོད་པར་བརྗོད་དགོས་པ་
མ་ཡིན་ནམ། ང་ཚོས་བྱེ་བྲག་ཏུ་འཛིན་ཐུབ་པའི་འདོད་ཚུལ་དེ་ཐ་ན་ལྟ་བའི་ཆ་ནས་
ཀྱང་སྲུང་མི་ཐུབ་པའི་སྐབས་དང་། ལྷག་པར་དུ་གནད་དོན་འདི་ལ་རྗེས་འབྲས་རྒྱ་
ཆེན་ཞིག་ཡོད་པའི་སྐབས་འདིར་སྤྱིའི་དོན་སྤྱི་ལ་གོ་བབ་ཆེན་པོ་ཞིག་སྤྲོད་དགོས་
པ་མ་ཡིན་ནམ། ཡིན་ཡང་། ང་ཚོས་བགྲོ་གླེང་གི་ནང་བརྗོད་གཞི་འདི་ཐད་ཀར་གླེང་
བའི་གོ་སྐབས་བྱུང་མེད། དེ་ལྟར་ཡིན་རུང་ཡིན་ལུགས་ངོ་ཐོག་གི་རིག་པར་གཏད་

པའི་ནང་པའི་དགག་སྒྲུབ་སྐོར་ཞིག་ལ་ང་ཚོས་ཐོས་རྒྱ་བསྐྱེད་ཐུབ་སོང་།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནང་དོན་རིག་པའི་ནང་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་
གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་འགལ་འདུ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། གཅིག་ནི་མདོ་སྡེ་པའི་གྲུབ་

མཐའ་ལས་བྱུང་ཡོད། གྲུབ་མཐའ་འདིའི་འདོད་ཚུལ་ལ། ཚད་མ་ཡིན་པའི་བློ་ཞིག་གི་

གཞི་འཛིན་ས་ནི་ཕྱི་རོལ་ཏུ་དངོས་སུ་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཤིག་འཇོག་དགོས་ཏེ། བློ་ཞིག་

ཚད་མ་ཡིན་མིན་ལྟོས་མེད་དུ་གྲུབ་ཡོད་པར་འདོད་པའི་ཕྱིའི་སྣང་ཚུལ་ཞིག་ལ་
གཞིར་བཞག་ནས་ཐག་གཅོད་ཀྱི་ཡོད། ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་གཞན་ནི་

གྲུབ་མཐའ་དབུ་མའི་ལྟ་བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་དེས་ལྟོས་མེད་ཡིན་ཞིང་

ངོ་བོ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཤིག་ཁས་ལེན་གྱི་མེད། གཞུང་ལུགས་འདིའི་ནང་ང་

ཚོས་བློ་ཞིག་ཚད་མ་ཡིན་མིན་ཐག་གཅོད་པར། ལྟོས་མེད་ཡིན་ཞིང་དོན་དམ་དུ་
གྲུབ་པའི་ཆོས་ཤིག་ལ་གཞི་འཛིན་བྱ་མི་དགོས།

254

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའོ་ན་ང་ཚོས་ལྟོས་མེད་ཡིན་ཞིང་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པའི་ཡུལ་ཞིག་གཞི་ལ་

མ་བཞག་པར་ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གྱི་བློའི་ཁྱད་པར་ཇི་ལྟར་འབྱེད་དགོས་སམ། ང་
ཚོར་ལྟོས་མེད་ཀྱི་གཞི་འཛིན་ས་ཞིག་མེད་པས་ཆ་མཐུན་གྱི་རྣམ་གཞག་ཅིག་ཡོད་
ས་མི་འགྲོ་ཞིང་། གོང་གི་དྲི་བ་ལ་ལྟ་ཚུལ་འཛིན་སྟངས་གཉིས་ཡོད་དེ། གལ་སྲིད་བློ་
ཞིག་ལ་ཐ་སྙད་ཀྱི་ལུགས་སུ་ཚད་མར་འཛིན་པའི་བློ་གཞན་གྱིས་མ་གནོད་ན། བློ་དེ་
ནི་ཚད་མར་ཡིན་པར་བརྗོད་ཆོག ཡང་ན་བློ་དེ་ནི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་
མཐར་ཐུག་གི་ངོ་བོ་ལ་འཇུག་པའི་གཟབ་ནན་ཆེ་བའི་དཔྱད་ཞིབ་ཀྱི་དགག་བྱ་ཞིག་

མིན་ཚེ། བློ་དེ་ཚད་མར་འཛིན་རུང་བ་ཞིག་ཡིན།

ཆ་མཐུན་གྱི་རྣམ་གཞག་ལྟར་ན། བློའི་མྱོང་བ་ནི་ང་ཚོའི་མྱོང་བྱ་མ་ཡིན་ཞིང་

དོན་དངོས་སུ་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཤིགལྟོས་མེད་ཀྱི་གཞི་འཛིན་ས་ཞིགདང་ཆ་མཐུན་ཚེ། བློ་དེ་ཚད་མར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། འདི་ལྟར་མྱོང་བ་དང་ཡུལ་གྱི་དངོས་ཡོད་གནས་
ལུགས་བར་ལ་ཆ་མཐུན་ཞིག་འཇོག་གི་ཡོད། མཚམས་འདིར་བོད་སྐད་དུ་གོ་
བསྡུར་རིང་པོ་ཞིག་བྱུང་སོང་།
ཨ་ལན།༽བདག་གིས་འདིར་ྋགོང་ས་མཆོག་ལ་དཀའ་རྙོག་ཅིག་ཡོད་པར་
ཞུས་པ་ཡིན་ཞིང་། དཔེ་མཚོན་དང་པོའི་ནང་བློ་ཞིག་ཚད་མ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི།

བློ་དེ་ཚད་མའི་བློ་གཞན་ཞིག་གི་གནོད་བྱར་མ་གྱུར་པས་ཡིན་ཡང་། ང་ཚོས་བློ་
གཞན་དེ་ཚད་མ་ཡིན་མིན་ཇི་ལྟར་རྟོགས་ཀྱི་ཡོད་དམ། མི་མང་པོར་ལོག་ཤེས་
ཤིག་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་ཆོག་པ་དང་། ཁོ་ཚོས་ཕན་ཚུན་གྱི་ལོག་ཤེས་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་ཀྱང་། དེ་ནི་བདེན་པ་དོན་མཐུན་ཞིག་ཆགས་མེད།

255

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགལྟོས་བཅས་སྨྲ་བ་དང་། དངོས་ཡོད་སྨྲ་བ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཚད་མ་རིག་པ་ནི་དོན་དམ་དུ་གྲུབ་པར་འདོད་པའི་ཕྱི་ནང་གི་
ཆོས་གང་རུང་ལའང་གཞི་འཇོག་མི་ཐུབ་པར་བསྒྲུབས་རྗེས་ང་ཚོར་གདམ་ཀ་
གཅིག་ལས་ལྷག་མེད་དེ། ང་ཚོས་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གཉིས་རྟེན་འབྲེལ་དུ་འཛིན་
པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་སྒྲིག་གཞི་ཞིག་བཞེངས་བསྐྲུན་བྱེད་དགོས་ཀྱི་རེད། གྲུབ་
མཐའ་དབུ་མའི་རྩ་བའི་བྱེད་ཐབས་ནི་འདི་སྟེ། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་ཡུལ་ཞིག་གི་

དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཡུལ་དེ་འཛིན་པའི་བློ་ཞིག་གིས་ཚད་མར་གྲུབ་པར་བྱེད་
པ་དང་། དེ་མཚུངས་བློ་དེ་ནི་ཡུལ་དེའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱིས་ཚད་མར་
གྲུབ་པར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ང་ཚོས་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་ཁ་བྲལ་དུ་གཏོང་མི་ཐུབ་པར་མ་
ཟད། འདི་གཉིས་ཧ་ཅང་དམ་པོར་འབྲེལ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས། ཡུལ་གྱི་དངོས་
ཡོད་གནས་ལུགས་ལ་གཞི་འཛིན་ཅི་ཡང་བྱས་མེད་པའི་ཚད་མའི་བློ་ཞིག་གི་སྐོར་
གླེང་ན་གོ་རྒྱུ་ཅི་ཡང་མེད། དེ་བཞིན་ཆོས་ཤིག་གི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ལ་
བདེན་དཔང་བྱེད་པའི་བློ་ཞིག་མེད་པར་ཆོས་དེའི་སྐོར་གླེང་ནའང་གོ་རྒྱུ་ཅི་ཡང་

མེད་པ་ཡིན།

ཨ་ལན།༽འདི་ནི་རང་ཉིད་རང་ལ་བརྟེན་པའི་གནས་སྟངས་ཤིག་ཆགས་
འདུགཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ང་ཚོས་གང་ཞིག་མ་རྙེད་པ་དང་། གང་ཞིག་མེད་པར་དགག་
པའི་བར་ལ་ཁྱད་པར་ཞིག་འཇོག་གི་ཡོད། དཔྱད་པ་མཐར་ཐུག་ན། གང་ཟག་ཅིག་
གིས་དཔྱད་བྱའི་ཡུལ་དེ་མ་རྙེད་ཀྱང་། འདིས་ཡུལ་དེ་གྲུབ་མེད་པར་སྒྲུབ་མི་ཐུབ།

256

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའདིར་དབུ་མ་པ་ཚོས་ཐ་སྙད་ལུགས་ཀྱི་དོན་སྤྱིའམ་མང་མོས་ཤིག་འཚོལ་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། མང་མོས་ནི་རྙོག་དྲ་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དཔྱད་བྱའི་ཡུལ་གྱི་སྐོར་ལ་མང་
མོས་འདྲ་མིན་ཡོང་ཆོག དཔེར་ན། འདི་ཤེལ་ཕོར་ཡིན་པའི་མང་མོས་ཤིག་ང་ཚོར་
ཡོད་ལ། ངོས་ཀྱི་སྐད་ཆ་འདི་ནི་ཤེལ་ཕོར་གྱི་ངོ་བོ་མཐར་ཐུག་དེ་སྟོན་པའི་བརྗོད་པ་
ཞིག་ཆགས་མེད། ཤེལ་ཕོར་ཞེས་པའི་སྒྲ་ཡི་འཇུག་ཡུལ་ནི། ཆོས་འདི་ཡིན་པའི་

མོས་མཐུན་ཞིག་ང་ཚོ་ཚང་མར་ཡོད་ཀྱི་རེད། ཐ་ན་གལ་སྲིད་མི་ཞིག་གིས་འདི་

ཤེལ་ཕོར་མ་ཡིན་པར་བརྗོད་ནས་རྩོད་གླེང་བྱས་ཀྱང་། འདི་ནི་ཡུལ་དེ་ང་ཚོར་སྣང་
སྟངས་དང་། ཤེལ་ཕོར་ཟེར་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན་པའི་ང་ཚོ་ཐུན་མོང་གི་ཤེས་རྟོགས་
སོགས་ལ་ཚད་མར་གྲུབ་མེད་པར་གསལ་སྟོན་བྱེད་སླ། འོན་ཀྱང་། ཨ་ལན་གྱིས་ན་རྫེའི་སྲིད་གཞུང་གིས་མགོ་ཁྲིད་པའི་སྐབས་ཀྱི་འཇར་མན་རྒྱལ་ཁབ་དཔེ་མཚོན་དུ་
དྲངས་སོང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༠ ནང་འཇར་མན་དུ་མི་མང་འབོར་ཆེན་ཞིག་གིས་སོ་
སོའི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་དཀའ་ངལ་ནི། འཇེའོ་མི་རིགས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་ཡིན་

པའི་ཚད་མིན་གྱི་ལོག་ཤེས་ཆེན་པོ་ཞིག་བཟུང་ཡོད།
ཨ་ལན།༽དཔེ་མཚོན་འདིར་གཞིགས་ཚེ། མི་མང་པོས་ཕན་ཚུན་གྱི་ལྟ་
ཚུལ་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། མང་མོས་དེ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སོང་ཡོད། རྒྱུ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་མང་མོས་ནི་མི་སྟོང་ཕྲག་བཅུའམ། ཐ་ན་ས་ཡ་བཅུ་ལས་བྱུང་བ་
ཡིན་པ་ཙམ་གྱིས་མཐའ་མའི་བདེན་དོན་ཞིག་ཏུ་མི་འགྱུར་བ་དང་། ང་ཚོས་དངོས་
ཡོད་གནས་ལུགས་ནི་འོས་ཤོག་གི་ལམ་ནས་ཐག་གཅོད་བྱེད་མི་ཐུབ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽རིན་ཐང་ཐག་གཅོད་པའི་གནས་སྟངས་ལ་མཚོན་ན། ང་ཚོ་

257

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགནི་མང་མོས་ཀྱི་རིགས་མ་འདྲ་བ་ཞིག་ལ་བརྟེན་དགོས་ཀྱང་། འཇར་མན་དུ་བྱུང་བའི་

དཔལ་འབྱོར་གྱི་དཀའ་ངལ་དེར་འཇེའོ་མི་རིགས་ཀྱིས་རྒྱུ་རྐྱེན་བྱས་པ་ཡིན་ཞེས་པ་
ནི། རིན་ཐང་ཐག་གཅོད་ཀྱི་སྐད་ཆ་ཞིག་ཆགས་མེད་ལ། འདི་ནི་དངོས་ཡོད་གནས་
ལུགས་དང་མི་མཐུན་པའི་ཚད་མིན་གྱི་བརྗོད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་རིན་ཐང་ཐག་

གཅོད་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་ཅིག་མིན། རིན་ཐང་ཐག་གཅོད་ཀྱི་བརྗོད་པ་ནི། རི་མོའི་སྒྱུ་རྩལ་
རིགས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ལེགས་པོ་ཡིན་པར་བཤད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞིང་། གལ་སྲིད་མི་

མང་པོ་ཞིག་གིས་འཆར་ཡན་རིང་ལུགས་ཀྱི་རི་མོ་ནི། རི་མོ་ཡག་པོ་ཡིན་པར་མོས་
མཐུན་བྱས་ན། མོས་མཐུན་འདི་ལ་སུ་ཞིག་གིས་ཀྱང་ཚད་མ་མིན་པའི་དགག་སྒྲུབ་
མཐིལ་ཕྱིན་ཞིག་བྱེད་མི་ཐུབ། ཚིག་གཞན་ཞིག་གིས་བརྗོད་ན། རིན་ཐང་ཐག་གཅོད་
ཀྱི་ཚད་མ་ནི་མང་མོས་གཅིག་པུའི་ཐོག་ནས་གྲུབ་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། མང་མོས་
བྱེད་མཁན་ཚོས་དེ་ལྟར་སེམས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཚད་མ་དེ་འབྱུང་གི་ཡོད། འོན་
ཀྱང་། འཇར་མན་ལ་འཕྲད་པའི་དཀང་ངལ་གྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་ནི་འཇེའོ་མི་རིགས་ཡིན་པའི་

བསམ་བློ་འདི་མི་མང་པོར་ཡོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་སྐད་ཆ་འདི་བདེན་པར་འགྱུར་
མི་ཐུབ་པ་དང་། འདི་ནི་རིན་ཐང་ཐག་གཅོད་དང་ཐ་དད་པའི་གནས་སྟངས་ཤིག་

ཡིན།

གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་བྱུང་འཕེལ།
གཟའ་པ་སངས་ཉིན་ང་ཚོ་སླར་ཡང་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་ཁ་
ཕྱོགས་སོང་། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ལ་སློབ་གཉེར་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་བྱས་རྗེས། ཐུབ་
བསྟན་སྦྱིན་པས་དབྱིན་ལན་དུ་ཡོད་པའི་ཁམ་པི་རད་ཇི་གཙུག་ལག་མཐོ་སློབ་ཏུ་ལྟ་

258

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགྲུབ་རིག་པ་ལ་སློབ་གཉེར་གནང་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་ཁོང་ལ་ནང་བསྟན་དང་། ནུབ་
ཕྱོགས་གཉིས་ཀའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་སྦྱོང་བརྡར་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཐོབ་ཡོད།
ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ།༽ནང་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་སྤྱི་དང་། ལྷག་ཏུ་སྒྲུབ་ངག་ཅིག་ཚད་མར་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་གཞི་འཛིན་ལ་ཁྱད་པར་མང་པོ་ཡོད་པ་ང་ཚོས་བལྟས་པ་ཙམ་གྱིས་མཐོང་ཐུབ། ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་འགོད་སྟངས་ལ་མཚོན་ན། གཏན་ཚིགས་ནི་སྒྲུབ་ངག་གི་ཕྱིའི་རྣམ་པ་གཅིག་

པུར་བརྟེན་ཡོད་པ་ལས་ནང་གི་འདུས་དོན་ལ་བརྟེན་མི་འདུག ཕྱོགས་ངེས་ཅན་ཞིག་

ནས་བརྗོད་ན། ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ནི་ཚད་མ་རིག་པ་དང་ཁ་བྲལ་དུ་སོང་
ཡོད་པ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་། ནང་དོན་རིག་པར་སྒྲུབ་ངག་ཅིག་ཚད་མར་སྒྲུབ་པ་ལ་
ཚད་མ་རིག་པའི་ཆ་ངེས་ཅན་ཞིག་གཏན་ཚིགས་དེའི་ནང་རང་བཞིན་གྱིས་འདུས་
ཡོད། སྦྱོར་བ་རང་སྟེང་དུ་རྟགས་གྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཅིག་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་གཏན་
ཚིགས་རིག་པའི་འགྲོ་ལུགས་ལ་ཚད་མ་ཡིན་ཡང་། ནང་དོན་རིག་པའི་ནང་དེ་ལྟར་
དུ་འཛིན་མི་སྲིད་པའང་ཡོད་ཆོག དེ་ལྟ་ནའང་། ཤར་ནུབ་གཉིས་ཀའི་གཏན་ཚིགས་
རིག་པར་ཕྱོགས་ཁྱབ་དང་། རྗེས་ཁྱབ། ལྡོག་ཁྱབ་ལ་སོགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྩ་འཛིན་རྣམས་གཅིག་མཚུངས་སུ་ཡོད་པ་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ངོས་ཀྱིས་ཤར་ནུབ་གཉིས་ཀའི་གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ནི།
རྣམ་པ་ཅུང་མ་འདྲ་བའི་ལམ་ནས་གོང་འཕེལ་བྱུང་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་རྟོགས་ན་
འདོད་བྱུང་། ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་རིག་པ་དངོས་ཁམས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ལ་
བརྟག་དཔྱད་བྱས་པ་གཞིར་བཞག་ནས་གོང་འཕེལ་དུ་སོང་བ་ཡིན་པར་བསམས་ན་

259

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའགྲིག་གི་ཡོད་དམ། གཏན་ཚིགས་དེ་ནི་མངོན་གྱུར་ཡིན་པའི་དངོས་ཁམས་ཀྱི་སྣང་
ཚུལ་དང་། སེམས་ཁམས་དང་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་བཅས་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་ལ་གཅིག་

མཚུངས་སུ་འཇུག་ཐུབ་བམ། ནང་པའི་གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ནི་གཟུགས་ཅན་གྱི་
འཇིག་རྟེན་ཙམ་དུ་མ་ཟད། སེམས་ཁམས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དང་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ཀྱི་
ཆོས་དང་བྱུང་བ་བཅས་ལ་འཇུག་ཐུབ་པའི་རང་བཞིན་དུ་འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་ཡོད།
ཨ་ཐོར།༽འདི་ནི་ཕལ་ཆེར་ང་ཚོས་ད་དུང་ཞིབ་ཏུ་འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་ཆོག་
པའི་དྲི་བ་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་རེད། གཏན་ཚིགས་དང་མཐུན་པའི་འཚོལ་ཞིབ་ཅིག་
གི་རྟེན་གཞི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ། གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ནི། ང་ཚོས་ཕྱིའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་
བྱ་དངོས་དང་། ཁྱད་ཆོས་སོགས་ལ་རང་གི་རྟོག་འཆར་གྱི་སྣང་བརྙན་དུ་སྟངས་
འཛིན་བྱེད་པ་དང་། རྒྱུ་མཚན་འདིའི་ཕྱིར་ཕྱིའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་བཀོད་པའི་གོ་རིམ་

གྱིས་གཏན་ཁེལ་ཞིང་། ང་ཚོའི་མྱོང་སྣང་གི་འཇིག་རྟེན་ལས་གྲུབ་པའི་དཔྱད་པའི་

བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་ཡིན་ནམ། འདི་ནི་ནུབ་ཕྱོགས་སུ་དར་བའི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་

ལྟ་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། བདག་གི་བསམ་པར་ཨ་རི་སི་ཏྲོ་ཏྲལ་ཡང་ལྟ་ཚུལ་འདི་
འཛིན་མཁན་ཞིག་རེད། ད་དུང་ལྟ་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ཡོད་དེ། གཏན་ཚིགས་རིག་པ་
ནི་ང་ཚོ་རང་སྟེང་གི་སྐྱེ་དངོས་རིག་པའི་བཀོད་སྒྲིག་དང་། ཡང་ན་རྟེན་གཞི་འདི་འདྲ་
གཞན་ཞིག་གཞིར་བཞག་ནས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ང་ཚོའི་མྱོང་སྣང་ལ་ལྟོས་
མེད་ཡིན་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་ནུས་སྟོབས་ཤིག་ཡིན། ནང་པའི་སྲོལ་རྒྱུན་
དུའང་ལྟ་ཚུལ་འདི་གཉིས་དང་བསྡུར་རུང་བའི་ལྟ་སྟངས་ཤིག་བྱུང་ཡོད་དམ། ཡང་
ན་གཏན་ཚིགས་རིག་པར་རྟེན་གཞི་གཞན་ཞིག་འཇོག་གི་ཡོད་དམ།

260

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཕེའར་ཏྲི།༽འདི་དང་འབྲེལ་བའི་དྲི་བ་གཞན་ཞིག་སྟེ། གཏན་ཚིགས་རིག་པ་
ནི། དཔེར་ན། ང་ཚོས་ཕྱིའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་བྱ་དངོས་ལ་བརྟེན་ནས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་
བའི་སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན་ཞིག་ཡིན་དང་། ཡང་ན་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་

ཆོས་ཉིད་རྣམས་ཁྱབ་ཁོངས་སོ་སོར་ཐ་དད་དུ་འཇུག་གི་ཡོད་དམ། གཟུགས་རགས་པའི་བྱ་དངོས་དག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་འཇུག་པའི་གཏན་ཚིགས་ནི། དབང་

ཤེས་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་འཇིག་རྟེན་དང་། གཟུགས་རགས་པའི་འཚོ་གནས་
གཉིས་དང་རིང་དུ་གྱེས་པའི་མྱོང་བ་ཕྲ་མོའི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་གཏན་ཚིགས་
ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་ནམ། སྔ་རབས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ནི་

ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སྣང་ཚུལ་རྣམས་རྟོགས་པར་ཚད་ལྡན་ཞིག་མིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་ཡོད་པ་
དང་། ཌད་ཝད་ཌིས་ལྟ་ཚུལ་འདི་བདེན་པ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་ཞིང་། འདིར་འཛོམས་ཡོད་
པའི་ང་ཚོ་ཕལ་ཆེ་བས་ཚད་གཞི་ངེས་ཅན་ཞིག་ལ་ཁོང་དང་མོས་མཐུན་བྱེད་ཀྱི་
ཡོད། ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་ནང་དུའང་གང་ཟག་ཅིག་གིས་རང་གི་མྱོང་བའི་

ཁྱབ་ཁོངས་རྒྱ་སྐྱེད་བྱེད་སྐབས། ཁྱབ་ཁོངས་སྔ་མོའི་གཏན་ཚིགས་དེ་ཁྱབ་ཁོངས་ཕྱི་མའི་ནང་དུ་འོས་འཚམ་མིན་པའམ་འཇུག་མི་ཐུབ་པའི་གནས་སྟངས་འབྱུང་གི་

ཡོད་དམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ང་རང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ནི་སྔ་མ་སྟེ། རྗེས་འབྲེལ་གྱི་ལངས་
ཕྱོགས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། ངོས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ། གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་རྩ་འཛིན་དང་
ཆོས་ཉིད་ནི། དབང་ཤེས་སོགས་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་འཇིག་རྟེན་ལས་བྱུང་
བའི་ང་ཚོའི་མྱོང་བ་གཞིར་བཞག་ནས་གྲུབ་ཡོད། གལ་སྲིད་ང་ཚོས་མི་མ་ཡིན་པའི་

261

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགདུད་འགྲོའི་རིགས་ལ་བལྟས་ཚེ། ཁོ་ཚོར་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྒྲིག་གཞིའམ་རྣམ་དཔྱོད་
ཀྱི་ཚད་གཞི་དམའ་བོ་ཞིག་ལས་མི་དགོས་པ་དང་། ཁོ་ཚོ་ནི་རང་ལ་ཡོད་པའི་ཚད་
བཀག་ཅན་གྱི་ནུས་པ་དེའི་ཐོག་ནས་འཇིག་རྟེན་འདིར་གསོན་ཐུབ། བྱི་ལ་ཞིག་
གིས་བྱི་བ་འཛིན་ཐབས་ལེགས་ཤོས་དེ་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ་སྙམ་པའི་བསམ་བློ་
གཏོང་ཐུབ་སྲིད་ཀྱང་། དུད་འགྲོ་རྣམས་མངོན་གྱུར་གྱི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་ཏུ་འཚོ་ཡོད་
པ་ལས། ཁོ་ཚོར་སོ་སོའི་གསོན་གནས་དང་རིགས་རྒྱུད་སྐྱེད་སྤེལ་གྱི་ཆེད་དུ་སྒྲུབ་
ངག་ལན་ཡག་གསུམ་ལྡན་སོགས་ཀྱིས་མཚོན་པའི་གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ཞིག་

དགོས་དོན་མེད།
འོན་ཀྱང་། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་རྙོག་འཛིང་ཆེ་བའི་དགོས་མཁོ་དང་། ཚད་
མཐོ་བོའི་ཤེས་འདོད་ཀྱི་བློ་སོགས་ཡོད་ལ། དགོས་མཁོ་དང་ཤེས་འདོད་སོགས་རྙོག་འཛིང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་ང་ཚོར་འདོད་བློ་དེ་དག་སྐོང་བྱེད་ཀྱི་ནུས་
པའང་རང་བཞིན་གྱིས་ཚད་མཐོ་བོ་ཞིག་ཡོད། ང་ཚོ་ནི་སོ་སོའི་རྟོགས་འདོད་ཀྱི་བློ་
ལ་བརྟེན་ནས་མངོན་གྱུར་མ་ཡིན་པའི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་ཏུ་སོང་ན། དེ་རུ་ང་ཚོས་
རྗེས་དཔག་སོགས་ལ་ཤུགས་ཆེན་བརྟེན་དགོས། ང་ཚོས་རྟོགས་པར་བརྩོན་ཞིང་

ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པའི་བྱ་དངོས་ཀྱི་རིགས་སོ་སོར་དཔྱད་ཞིབ་ཀྱི་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་ཤིག་

དགོས་ཤིང་། དཔྱད་ཞིབ་ཀྱི་རྣམ་པ་དེ་ནི་འཇུག་ཡུལ་གྱི་ཆོས་གང་ཞིག་གི་བྱེད་
ལས་དང་། སྣང་ཚུལ། ད་དུང་རྟེན་འབྲེལ་སོགས་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད། འདི་ནི་ཕྱིའི་

འཇིག་རྟེན་རྟོགས་འདོད་ཀྱི་ང་ཚོའི་བློ་གཅིག་པུ་མ་ཡིན་པར། ནང་སེམས་ཁམས་ཀྱི་
སྣང་ཚུལ་ཁག་གི་ངོ་བོའི་འཚོལ་ཞིབ་ལའང་འབྲེལ་བ་གཅིག་མཚུངས་སུ་ཡོད། ཁྱབ་

262

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཁོངས་འདི་གཉིས་ཀའི་ནང་ང་ཚོ་ནི་སོ་སོའི་མྱོང་ངོར་གྲུབ་པའི་མངོན་སུམ་གྱི་
འཇིག་རྟེན་ནས་ཕ་རོལ་ཏུ་སོང་མེད།
མྱོང་གྲུབ་དེ་གཞིར་བཞག་ནས་ང་ཚོས་དཔྱད་པ་འདྲ་མིན་གཏོང་གི་ཡོད།
དཔེར་ན། ཆོས་གཉིས་ལ་གཞི་མཐུན་ཞིག་ཡོད་མེད་དང་། ཡང་ན་དེ་གཉིས་ཕན་

ཚུན་དངོས་འགལ་ཡིན་མིན་སོགས་དཔྱད་པ་ནི། ཅི་ཡང་མེད་པའི་བར་སྣང་སྟོང་པ་
ཞིག་ཏུ་འབྱུང་གི་མེད། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། ང་ཚོས་མངོན་གྱུར་གྱི་སྣང་ཚུལ་ཁག་ལ་
ཞིབ་ལྟ་བྱས་ཏེ། སྒྲ་རྟོག་གི་ངོས་ནས་དེ་ཚོའི་སྟེང་དུ་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྩ་དོན་སྦྱོར་
གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། འདིས་རྟོག་བཏགས་ཙམ་ཡིན་པའི་སྣང་ཚུལ་གྱི་རིགས་གཞན་

ཡང་ཡོད་པའི་བདེན་དོན་རྫུན་པར་བསྒྱུར་གྱི་མེད།
ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ།༽༼ྋགོང་ས་མཆོག་དང་ཁོང་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་འབྱུང་བཞིན་པའི་བོད་སྐད་ཀྱི་གླེང་མོལ་དེར་གསལ་བཤད་བྱེད་བཞིན།༽ བདག་གིས་ད་དུང་ཡང་སྔ་འབྲེལ་གྱི་ལངས་
ཕྱོགས་ཤིག་སྒྲུབ་ཐབས་བྱས་ཤིང་། སློབ་དཔོན་ཆོས་གྲགས་ཀྱིས་མཛད་པའི་ཚད་
མའི་གཞུང་དུ་བརྗེད་དཀའ་བའི་ཤོ་ལོ་ཀ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་དྲངས་པ་ཡིན། ཁོང་གིས་

གཅིག་དང་ཐ་དད་དང་། བསྒྲུབ་བྱ་དང་སྒྲུབ་བྱེད་ཐམས་ཅད་ནི་རྟོག་གེ་བ་རྣམས་
ཀྱིས་བྱས་པ་ཡིན་པར་གསུངས་ཡོད། ང་ཚོས་ཤེལ་ཕོར་འདི་ནི་ཆག་རུང་བའི་རྒྱུ་
མཚན་གྱིས་མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡོད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན། ཤེལ་ཕོར་འདི་
ཆོས་ཅན་དུ་བྱས་ནས་ཅི་ཞིག་བརྗོད་པ་དང་། ཡང་ན་མི་རྟག་པ་གསལ་བ་དང་། ཡང་
ན་ཆག་རུང་བ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་སོགས་བྱས་ཀྱང་། ཆོས་ཅན་རང་སྟེང་ནས་ང་ཚོར་མངོན་སུམ་དུ་སྣང་གི་ཡོད་པ་ནི་སྣང་ཚུལ་གཅིག་ཙམ་རེད།

263

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འོན་ཀྱང་། ཐ་ན་དཔེ་མཚོན་འདིའི་ནང་དུའང་ང་ཚོས་མངོན་
སུམ་གྱི་ཆོས་ཤིག་གཞི་ལ་འཛིན་གྱི་ཡོད། ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་སོ་སོས་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོའི་སྐོར་ལ་རྩ་བའི་ལྟ་ཚུལ་ཐ་དད་པ་རེ་བཟུང་ཡོད་པ་ངོས་
ཀྱིས་བཤད་ཟིན། གལ་སྲིད་གང་ཟག་ཅིག་གིས་ཆོས་རྣམས་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་
གྲུབ་པའི་ངོ་བོ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་རྒྱུ་མཚན་གྱི་རྟེན་གཞིར་བཟུང་ན། ལྟ་ཚུལ་འདི་དང་
མཐུན་པའི་གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ཞིག་དར་སྤེལ་གཏོང་དགོས་ཤིང་། འདི་ལྟ་བུར་
མཚོན་ན། གང་ཟག་ཅིག་གིས་ཚད་མ་རིག་པ་དང་། གཏན་ཚིགས་རིག་པ་གཉིས་ལ་

ཧ་ལམ་དུས་གཅིག་ཏུ་སྦྱོང་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་དོན་སྤྱི་ནི་རྗེས་
དཔག་དང་འབྲལ་ཐབས་མེད་ལ། རྗེས་དཔག་ནི་བློ་ཞིག་ཚད་མ་ཡིན་མིན་ཐག་

གཅོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱི་རྟེན་གཞི་ལས་ལོགས་སུ་འབྱེད་མི་ཐུབ། འདི་ལྟར་གཏན་

ཚིགས་རིག་པ་དང་ཚད་མ་རིག་པ་གཉིས་ནི། དངོས་ཡོད་སྨྲ་བ་ཚོའི་འདོད་ཚུལ་
གཞིར་བཟུང་གིས་གྲུབ་པའི་ནང་པའི་སློབ་གཉེར་ནང་ཟླ་སྒྲིལ་དུ་བཏང་ཡོད།
དེ་ལྟ་ནའང་། ཕྱོགས་གཞན་ནས་ལྷག་ཏུ་གྲུབ་མཐའ་དབུ་མའི་ལུགས་ལ་རང་

ངོས་ནས་རང་གི་ངོ་བོ་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཅི་ཡང་མེད་པ་དང་། འདིས་སྣང་བ་
ཐམས་ཅད་ནི་འཁྲུལ་སྣང་གི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་པར་ཤུགས་སུ་སྟོན་གྱི་ཡོད། སྣང་
ཚུལ་གྱི་ངོ་བོ་ནི་འཁྲུལ་སྣང་གི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་པར་བརྗོད་པ་འདིས་དབང་

ཤེས་ལ་ཅི་ཞིག་སྣང་བ་དང་། སྣང་བྱའི་ཆོས་དེའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་བར་ལ་
གཞི་རྩའི་ཁྱད་པར་ཞིག་ཕྱེས་ཡོད། འཁྲུལ་སྣང་གི་རང་བཞིན་ཞེས་པས་དེར་རྫུན་
ཞིག་ཡོད་པར་སྟོན་ཞིང་། སྣང་བའམ་སྣང་ཚུལ་རང་སྟེང་དུ་ལོག་འདྲེན་གྱི་ཁྱད་ཆོས་

264

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཤིག་ཡོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། སྣང་ཚུལ་དེ་ཚོས་དབང་ཤེས་ལ་སྣང་བའི་ཆོས་རྣམས་
ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཇི་བཞིན་མཚོན་ཐུབ་ཀྱི་མེད་པས་ཡིན། འོན་
ཀྱང་། ཐ་ན་སྣང་བ་དེ་ལྟ་བུ་རང་གི་དཔྱད་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་གཞིར་བཞག་ནའང་། ང་ཚོར་ད་དུང་ཅི་ཞིག་ཚད་མ་དང་། ཅི་ཞིག་ཚད་མིན་གྱི་བློ་ཞིག་ཡིན་པར་ཐག་གཅོད་བྱེད་
ཀྱི་གཞི་འཛིན་ས་ཞིག་ངེས་པར་དུ་དགོས་པ་དང་། ང་ཚོས་མཐའ་མའི་ཐག་གཅོད་དེ་
རླུང་གི་ནང་དུ་གཡུགས་ནས་ཁྱེད་ཀྱིས་གང་བརྗོད་འདོད་ན། དེ་ནི་བདེན་པ་ཡིན་

ཞེས་ཟེར་མི་ཐུབ། ང་ཚོས་ཚད་མའི་བློ་ལ་རྒྱུ་མཚན་གྱི་རྟེན་གཞི་ཞིག་རྩ་འཛུགས་
བྱེད་དགོས་ལ། བློ་ཚད་མ་ཞིག་གི་རྣམ་པ་གཙོ་བོ་ནི་རྗེས་དཔག་གི་རང་བཞིན་ཡིན།
འདི་ལྟར་ང་ཚོ་སླར་ཡང་གཏན་ཚིགས་རིག་པར་ཁ་ཕྱོགས་དགོས་པ་དང་། ང་ཚོར་
འཁྲུལ་སྣང་གི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་སྣང་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་གཏན་ཚིགས་རིག་པ་
ཞིག་དགོས།
གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་སྒྲིག་གཞི་འདི་གཉིས་ཀྱི་ཡིན་ལུགས་ངོ་ཐོག་གི་ལྟ་

བའི་ལངས་ཕྱོགས་ནི། རྩ་བའི་ཆ་ནས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་གྲུབ་མཐའ་
གཉིས་ཀྱི་རྩོད་གླེང་བ་ཚོའི་བར་ལ་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱི་རྟེན་གཞི་
ཞིག་བརྒྱུད་ནས་དོན་དང་མཐུན་པའི་ཡུལ་ཞིག་སྒྲུབ་ཐུབ་མིན་གྱི་རྩོད་པ་གལ་ཆེན་
ཞིག་ཡོད། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྨྲ་བ་ཚོས་བསྒྲུབ་བྱ་འདི་ནི་ཡོངས་སུ་གོ་རྒྱུ་ཅི་ཡང་

མེད་པ་ཞིག་ཡིན་པར་འདོད་པ་དང་། གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་ནི་མང་མོས་ཀྱི་གོ་
རྟོགས་གཞིར་བཞག་ནས་འབྱུང་དགོས་པ་ལས། ཕྱོགས་གཉིས་ཀས་ཁུངས་སྐྱེལ་
བྱེད་རུང་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱི་རྟེན་གཞི་ཞིག་དེའི་གཞི་རུ་འཛིན་མི་ཐུབ། དབུ་མ་པ་

265

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཚོར་མཚོན་ན། སྒྲ་རྟོག་གི་མང་མོས་ཀྱི་གནད་དོན་འདི་ནི་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་རུང་།

དངོས་ཡོད་སྨྲ་བ་ཚོར་མང་མོས་ཤིག་མི་དགོས་པ་དང་། ཁོ་ཚོས་དངོས་ཡོད་
གནས་ལུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཉིད་ལ་བལྟ་རྒྱུ་དེ་ཡིན།
དབུ་མའི་གྲུབ་མཐའི་ནང་དུའང་དཔྱད་པ་ལ་རིགས་གཉིས་ཡོད་པ་ནི། དོན་
དམ་དང་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་དཔྱད་པ་ཡིན་ཞིང་། དཔྱད་པ་འདི་གཉིས་དངོས་ཡོད་གནས་
ལུགས་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་གཉིས་དང་འབྲེལ་བའི་སྒོ་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད། དོན་དམ་གྱི་
དཔྱད་པ་ནི་སྣང་བའམ་སྣང་ཚུལ་ཙམ་གྱི་གནས་རིམ་དུ་འབྱུང་གི་མེད་པ་དང་།
དཔྱད་པ་འདིས་འཚོལ་ཞིབ་ཀྱི་གཞི་རུ་ཡོད་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་གཞི་རྩའི་ངོ་བོ་ལ་

ཕྱོགས་ནས་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་བདེན་པ་མཐར་ཐུག་དེ་བསྐྲུན་གྱི་ཡོད། ལྟོས་གྲུབ་བམ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་དཔྱད་པ་ནི་སྣང་བ་ཙམ་གྱི་གནས་རིམ་དུ་ཡོད་ལ། འཁྲུལ་སྣང་གི་རང་

བཞིན་ཅན་གྱི་སྣང་བ་དེ་དག་དང་མཐུན་པའི་དཔྱད་པ་ཞིག་ཡིན། ཚན་རིག་ཕལ་ཆེ་
བ་ནི་རིགས་གཉིས་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་ཏེ། སྐྱེ་ལྡན་དང་། ཕྲ་ཕུང་། དབང་རྩའི་ཕྲ་
ཕུང་ལ་སོགས་པའི་ཚན་རིག་གི་བརྟག་དཔྱད་ནི། ཐ་སྙད་ལུགས་ཀྱི་དཔྱད་པ་ཞིག་

ཡིན་ཞིང་། ཚན་རིག་གིས་ཆོས་དེ་དག་གི་མཐར་ཐུག་གི་ངོ་བོ་ལ་འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་
ཀྱི་མེད།
ནང་པའི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་ནང་རྗེས་དཔག་གི་རིགས་འདྲ་མིན་དང་།

དེ་དག་ལ་འབྱུང་རྐྱེན་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་པའི་རིགས་པ་འདྲ་མིན་འདུས་ཡོད།
དཔེར་ན། རྗེས་དཔག་ཅིག་སྒྲུབ་རྟགས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ཞིག་གི་ངོས་ནས་འབྱུང་ཆོག་སྟེ།
འདི་ནི་དེ་ལྟར་ཡིན་པ་དང་། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་དེ་དེ་ལྟར་ཡིན་པས་རེད་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་

266

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཡིན། ཆོས་གང་ཞིག་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་རྟགས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་བྱ་དེ་ཤུགས་སུ་
སྟོན་གྱི་ཡོད། སྒྲུབ་རྟགས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་འདིའི་ནང་རྗེས་དཔག་གི་རིགས་འདྲ་

མིན་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོས་འབྲས་བུ་གཞིར་བཞག་ནས་རྒྱུ་ལ་རྗེས་སུ་དཔོག་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། རྒྱུན་དུ་འདྲེན་གྱི་ཡོད་པའི་འབྲས་རྟགས་འདིའི་དཔེ་མཚོན་ནི། དུ་བ་མཐོང་
བ་ལས་མེ་ཞིག་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པ་འདི་ཡིན། ཕལ་ཆེར་དཔེ་མཚོན་འདི་ནི། བོད་མི་
མང་ཆེ་བ་གནས་གཅིག་ནས་གཅིག་ལ་སྤོར་བའི་འབྲོག་པ་ཡིན་ཞིང་། ཁོ་ཚོར་
མཚོན་ན། མེ་མཐོང་བ་དེ་བྱ་བ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པའི་མཚོན་བྱེད་ཅིག་རེད།
ཆོས་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ཡོད་པའི་གཞི་མཐུན་ལ་བལྟས་ནས་ཀྱང་རྗེས་སུ་དཔོག་རུང་
ཞིང་། འདི་ལ་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཟེར་གྱི་ཡོད༌། རྒྱུན་ལྡན་གྱི་དཔེ་མཚོན་
ནི་གོང་དུ་དྲངས་ཟིན་པ་ལྟར་ཡིན། དེ་ཡང་ཤེལ་ཕོར་ནི་མི་རྟག་པ་ཡིན་ཏེ། འཇིག་རྒྱུ་
ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། ཤེལ་ཕོར་གྱི་འཇིག་པའི་བདག་ཉིད་དང་མི་རྟག་
པའི་རང་བཞིན་ནི། ཤེལ་ཕོར་རང་དང་གཅིག་པ་ཡིན་ཞིང་། སྒྲུབ་ངག་འདི་ལྟ་བུ་ལ་

རྒྱུ་འབྲས་སམ་སྔ་ཕྱིའི་གོ་རིམ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཞིག་མེད། ཕྱོགས་གཞན་ནས་ང་ཚོར་
དགག་རྟགས་ཡོད་པ་དང་། འདི་ནི་རྩོད་གཞི་ངེས་ཅན་ཞིག་ལ་དགག་རྟགས་བཀོད་
ནས་རྩོད་གཞི་དེ་གྲུབ་མེད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཅིག་ཡིན། རྗེས་དཔག་གཞིར་བཞག་གི་

དགག་རྟགས་ལ་མཚོན་ན། ང་ཚོས་འབྲས་རྟགས་ཀྱི་རིགས་པ་དེ་ཁ་ཚུར་བསྐོར་ཏེ།
དཔེར་ན། མཚན་མོའི་དུས་སུ་མཚེའུ་ལས་བྱུང་བའི་ན་བུན་དུ་བར་སྣང་ཚེ། དེ་ནི་དུ་
བ་ཞིག་མིན་པ་ང་ཚོས་ཆུའི་དཀྱིལ་མར་མེ་ཞིག་ཡོད་མི་སྲིད་པའི་རྟགས་འདི་ལ་

བརྟེན་ནས་རྗེས་སུ་དཔོག་ཐུབ།

267

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགསྒྲུབ་ངག་འདི་ལྟ་བུ་ཚང་མས་མྱོང་བའི་ཡུལ་ཞིག་གཞི་རུ་བཟུང་ཡོད་པ་
དང་། ཡུལ་དེ་ནི་གཞི་རུ་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཤིག་དང་། ཡང་ན་ང་ཚོར་སྣང་བའི་གཞི་རུ་
མ་གྲུབ་པའི་མེད་པ་ལྟ་བུ་གང་རུང་ཞིག་ཡིན་ཆོག དཔེར་ན། མདུན་འཇོག་གི་ཐོག་ཏུ་གླང་ཆེན་ཞིག་མེད་པ་ད་ལྟ་ང་ཚོར་སྣང་ཞིང་། གླང་ཆེན་གྲུབ་མེད་པ་འདིའི་ཐོག་
ལ་ང་ཚོས་རིགས་ལམ་བཀོལ་ཐུབ་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། རང་བྱུང་གི་འཇིག་རྟེན་དུ་རྒྱུ་
འབྲས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་ཡོད་པས་ཡིན། རྟགས་འགོད་སྟངས་ཀྱི་རྣམ་པ་འདི་ཐམས་

ཅད་རྟག་ཏུ་མྱོང་ཆོས་ཤིག་ལ་གཞི་བཅོལ་ཡོད་པ་ལས། གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར་
རང་བཞིན་གྱིས་འབྱུང་གི་མེད།
རིགས་སྒྲུབ་ཀྱི་རྣམ་པ་གཉིས་དང་འབྲེལ་བའི་ངོས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ནི། ཐུབ་

བསྟན་སྦྱིན་པས་བཟུང་བའི་སྔ་འབྲེལ་གྱི་ལངས་ཕྱོགས་དང་ཅུང་ཐག་ཉེ་ཞིང་། དང་

པོར་སྔ་རྒོལ་ཞིག་གིས་འདི་ནི་དེ་ལྟར་ཡིན་ཏེ། དེ་དེ་ལྟར་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའི་སྒྲུབ་
ངག་ཅིག་ཡིན། འདི་ལ་ཨུ་ཚུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅུང་ཙམ་ཡོད་པ་དང་། བཙན་ཤེད་
ཀྱིས་རྩོད་ཟླ་ལ་རང་གི་ལྟ་ཚུལ་ཁས་ལེན་དུ་འཇུག་གི་ཡོད་པར་སྣང་། ཤེལ་ཕོར་
འདི་མི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་རྟགས་སུ་དེའི་འཇིག་པའི་བདག་ཉིད་འགོད་པ་ལྟ་བུས་
མཚོན་ཐུབ། ཅིག་ཤོས་ནི་ཕྱི་རྒོལ་གྱི་རིགས་ལམ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། འདིའི་ནང་དུ་

གཞན་གྱི་དམ་བཅའ་ལ་ཉན་རྗེས་དམ་བཅའ་དེའི་རྗེས་འབྲས་རྣམས་ལ་དཔྱད་པ་
གཏོང་གི་ཡོད། ཤེལ་ཕོར་གྱི་དཔེ་མཚོན་འདི་སླར་ཡང་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ན། གལ་
སྲིད་ཁྱེད་ཀྱིས་ཤེལ་ཕོར་འདི་མི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་དམ་བཅའ་བཟུང་ཚེ། ངོས་ཀྱིས་
དེའི་རྗེས་འབྲས་སུ་ཤེལ་ཕོར་ནི་འཇིག་རྒྱུ་མེད་པའི་དོན་དུ་གོ་བ་ལེན་གྱི་རེད། སྔ་

268

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགརྒོལ་དང་ཕྱི་རྒོལ་གྱི་རིགས་སྒྲུབ་བར་ལ་ཡོད་པའི་ཁྱད་པར་ནི། མྱོང་བའི་རང་

བཞིན་ཙམ་ཞིག་ཡིན་ནམ། རིགས་ལམ་གྱི་རྣམ་པ་འདི་གཉིས་སློང་བྱེད་ནི། མྱོང་
བའི་རིགས་འདྲ་མིན་དང་། ཡང་ན་སྣང་ཚུལ་གཞན་ཡིན་ནམ། ངོས་ཀྱི་བསམ་པར་
དེ་གཉིས་ནི་མྱོང་བ་གཅིག་ལ་ཕྱོགས་པའི་འཇུག་ཐབས་གཉིས་ཡིན་ཞིང་། ཚིག་
གཞན་ཞིག་གིས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་ན། རིགས་པའི་སྒྲུབ་སྟངས་འདི་གཉིས་ནི་མྱོང་
བས་བསླངས་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པར། མྱོང་བའི་སྟེང་དུ་ཕར་སྒྲོ་བཏགས་པའི་སྔ་འབྲེལ་
གྱི་རྟོག་བཏགས་ཤིག་ཏུ་སྣང་གི་ཡོད།
ཌད་ཝད་ཌི།༽སློབ་དཔོན་ཆོས་གྲགས་ཀྱིས་རྟོག་གེ་བ་ཚོའི་རྟོག་བཏགས་
ཀྱི་སྐོར་ལ་གང་གསུངས་ཡོད་པ་དེས་ནུབ་ཕྱོགས་དང་། ནང་པའི་གཏན་ཚིགས་
རིག་པའི་བར་དུ་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་པའི་གོང་གི་དྲི་བ་ལ་ལན་ཞིག་བསྟན་འདུགནེའོ་ཏྲོང་གིས་རང་གི་ཤེས་རྟོགས་གནས་རིམ་ཕྲ་མོ་ལ་སྦྱོར་སྐབས། རང་གིས་

གསར་དུ་བཞེངས་པའི་རྒྱུ་སྐར་གྱི་སྒྲིག་གཞིའི་དཔེ་གཟུགས་དེ་འཁུམས་པར་བྱས་
ནས་བཀོལ་ཡོད། ཁོང་གིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་སྲ་མཁྲེགས་ཅན་གྱི་ཆོས་ཕྲ་མོ་ལས་གྲུབ་ཡོད་པར་གསུངས་པ་དང་། ཆོས་ཕྲ་མོ་དེ་ཚོ་རེ་རེ་ནི་རྟག་བརྟན་ཡིན་ལ།

ཕན་ཚུན་འཕྲད་དུས་དེ་དག་གིས་འཕག་མཆོང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེང་སང་ཡང་ཁོང་གི་
དཔེ་གཟུགས་འདིའི་ནང་དུ་བདེན་དོན་མང་པོ་ཞིང་མཆིས་ཤིང་། འགུལ་ཤུགས་

དང་ནུས་ཤུགས་ཉར་ཚགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཁག་གིས་རགས་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་
གནས་རིམ་དུ་རྩོལ་བ་བྱེད་ཐུབ། བདག་གིས་འདིར་ལོ་ངོ་སུམ་ཅུའི་སྔོན་དུ་
བཀླགས་མྱོང་བ་ཞིག་བསྐྱར་དྲན་བྱས་ན། སློབ་དཔོན་ཆོས་གྲགས་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་

269

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགརགས་པའི་གནས་རིམ་གྱི་གནད་དོན་གཞན་ཞིག་སྟེ། ལས་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་གསལ་བཤད་བྱས་འདུག གཅིག་བྱས་ན་ཁོང་གིས་ཨ་རི་སི་ཏྲོ་ཏྲལ་གྱི་བསྒྲགས་
གཏམ་སྟེ། འཇིག་རྟེན་དུ་ཡོད་པའི་འགྱུར་ལྡོག་གི་བྱ་དངོས་ཐམས་ཅད་ལ་བླ་སྲོག་
ཡོད་པ་དང་། བླ་སྲོག་དེར་བརྟེན་ནས་ནུས་པའམ་འབྱུང་སྲིད་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་
གནས་པའི་བྱ་དངོས་ཐམས་ཅད་དངོས་གནས་སུ་འགྱུར་གྱི་ཡོད་ཅེས་པ་འདི་

གཙིགས་ཆེན་དུ་བཟུང་ཡོད་སྲིད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འདི་ནི་ལས་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་འདྲ་མཚུངས་ཡོད་པ་
ཞིག་རེད།
ཌད་ཝད་ཌི།༽སློབ་དཔོན་ཆོས་གྲགས་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་ཕྲ་མོའི་གནས་རིམ་

གྱི་ཆོས་རྣམས་སྐྱེ་བ་དང་། འཕེལ་བ། གཞན་དང་འཕྲད་ནས་འཇིག་པ་དང་། དེ་ནས་
སླར་ཡང་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བར་གསུངས་ཡོད། འཇིག་རྟེན་ཕྲ་མོའི་གནས་རིམ་དུ་ཅི་

ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་པར་བལྟས་ཚེ། གསུང་སྒྲོས་འདིའི་ནང་དུ་བདེན་པ་ཧ་ལས་པའི་

ཆེན་པོ་ཞིག་འདུས་ཡོད། ཁོང་གིས་དེ་དག་ཇི་ལྟར་རྟོགས་པ་ཡིན་ནམ། དྲི་བ་འདི་ནི་

དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་རེད། གང་ལྟར་ཡང་གསུང་སྒྲོས་འདིས་ནུབ་ཕྱོགས་དང་ནང་
པའི་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་བར་ལ་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་མཚོན་པ་དང་། སྲོལ་རྒྱུན་
གཅིག་ལ་མཚོན་ན། འགུལ་ཤུགས་ཀྱི་བདེན་པ་གཞིར་བཞག་ནས་འགོ་བཙུགས་
ཡོད་པ་དང་། ཅིག་ཤོས་ལ་མཚོན་ན། ཆོས་ཀྱི་ཉམས་རྟོགས་གཞིར་བཞག་ནས་

འགོ་བརྩམས་ཡོད། བདག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ཁྱད་པར་འདི་ནི་ཕྱོགས་གཉིས་ཀའི་

གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་ནང་དུའང་གཅིག་མཚུངས་སུ་འདུག

270

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཐ་ན་ཁྱི་ཞིག་གིས་ཀྱང་ཤེས་པའི་གཏན་ཚིགས་དཀྱུས་མ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་།
གཏན་ཚིགས་དང་མཐུན་པའི་སྒོ་ནས་རིགས་སྒྲུབ་བྱེད་པར་གང་ཟག་ཅིག་ཡིན་

དགོས་པའི་ངེས་པ་མེད། བདག་གིས་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་སྨྲ་བ་གྲགས་ཅན་ཧེའོ་མི་དང་།༼Hume༽ ཁན་ཏྲི་གཉིས་ཀྱི་སུ་ཞིག་ཡིན་པ་གསལ་པོ་མི་དྲན་ཡང་། གཅིག་
གིས་རང་གིས་དངོས་སུ་མཐོང་བར་བརྗོད་པའི་སྣང་ཚུལ་ཞིག་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་
བྱས་འདུག ཁྱི་ཞིག་གིས་རྐང་ལམ་ཞིག་གི་ནང་ནས་རི་བོང་ཞིག་བདས་པ་དང་།

རྐང་ལམ་དེ་ནི་བར་མཚམས་ཤིག་ནས་ཡན་ལག་གསུམ་དུ་གྱུར་ཡོད། ཁྱིས་རི་བོང་
ལམ་གང་ཞིག་གི་ནང་དུ་སོང་བ་མ་མཐོང་བར་ཡན་ལག་གཅིག་དེད་ནས་སོང་མོད།
རིང་པོ་མ་འགོར་བར་རི་བོང་གི་དྲི་མ་ཡལ་ཡོད་པ་ཁྱིས་ཤེས། འོན་ཀྱང་། ལམ་དེའི་

ཐོག་ནས་ཕྱིར་འགྲོ་བ་ལས་ཁྱིས་ཐད་ཀར་འཕྲེད་དུ་བཅད་ནས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་

ཡོད་པའི་རྐང་ལམ་གྱི་ཕྱོགས་སུ་སོང་ཡོད། ཁྱི་འདིས་ཀའམ་ཁ་དང་། ཁ་མ་ཡིན་པ་
དང་ཀ་བཅས་ལས་གང་ཞིག་བདེན་པ་ཡིན་པར་རིགས་སྒྲུབ་བྱས་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་
དགོས་པ་ཆགས་འདུག གལ་སྲིད་དེ་ལྟར་རིགས་པས་བསྒྲུབས་མེད་ཚེ། ཁྱི་དེར་
ཉིན་གུང་གི་ཁ་ཟས་རག་ཡོད་ཀྱི་མ་རེད།
གཏན་ཚིགས་ནི་སྔོན་གྱི་མི་རབས་མང་པོའི་མྱོང་བ་དང་། ང་ཚོའི་མྱོང་བ་
གཞིར་བཞག་ནས་བྱུང་དང་འབྱུང་བཞིན་པ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། ང་ཚོར་ལྷན་
སྐྱེས་སུ་ཡོད་པའི་ནུས་སྟོབས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཀྱང་ཡིན་ཆོག དེའི་ཕྱིར་ང་ཚོར་
རང་བྱུང་གི་གཏན་ཚིགས་ཤིག་ཡོད་སྲིད། འོན་ཀྱང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལས་
བྱུང་བའི་དཀའ་རྙོག་གི་ཆ་ཤས་གཅིག གཏན་ཚིགས་ནི་རང་བྱུང་གི་རང་བཞིན་དུ་

271

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགམི་སྣང་ཞིང་། འོད་རྡུལ་ཚོས་རི་བོང་བཞིན་བྱ་སྤྱོད་སྟོན་གྱི་མེད་པ་འདི་ཡིན།

ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་གསར་བྱུང་གི་ཁྱད་ཆོས།བདག་གིས་མཚམས་འདིར་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པར་ཐོག་མར་
རྟོག་འཇུག་བྱེད་མཁན་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལྟ་བུ་ཚོར་མགོ་འཐོམ་པར་བྱེད་པའི་

དེའི་དཀའ་གནད་ཅིག་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་ཤིག་མཐོང་བྱུང་།
དཀའ་གནད་དེ་ནི་ཕུང་གསུམ་མེད་པའི་ཆོས་ཉིད་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གཏན་ཚིགས་རིག་

པའི་ནང་ཇི་ལྟར་རྒྱུན་འཁྱོངས་བྱེད་པ་དང་། གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་གང་དག་གི་

རང་ཚུགས་ཤོར་ཡོད་པ་སོགས་ཀྱི་གནད་དོན་འདི་ཡིན། མདུན་འཇོག་གི་མཐའ་

བསྐོར་ནས་བསྡད་ཡོད་པའི་མཉམ་ཞུགས་པ་ཕལ་ཆེ་བ་གཤམ་གྱི་གོ་བསྡུར་ནང་
ཞུགས་ཤིང་། ང་དང་ཌད་ཝད་ཌི་གཉིས་ཀྱིས་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་

གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཁག་ཅིག་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་པ་ཡིན། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་
འཆར་ཤེལ་གྱི་ཐོག་ལ་དཔེ་རིས་བྲིས་ནས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་ཕུང་གསུམ་
མེད་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ་གནོད་བྱ་མེད་ཀྱང་། མཚུངས་འབྲས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ལ་རང་ཚུགས་ཤོར་ཡོད་པ་གསལ་པོར་བསྟན་སོང་། ཤེལ་ཕོར་དང་སྨྱུ་གུ་དཔེ་མཚོན་དུ་བཀོལ་ནས་བདག་གིས་ཕུང་གསུམ་མེད་པའམ་བར་མ་བཀག་པའི་གཏན་

ཚིགས་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་པའི་འགོ་བཙུགས་པ་ཡིན།

ཨ་ཐོར།༽ྋགོང་ས་མཆོག་ལགས། བདག་གིས་མཚམས་འདིར་གནད་

དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་ཁ་སྣོན་བྱས་ན་ཆོག་གམ། ཁྱེད་ཀྱིས་ཕུང་གསུམ་མེད་པའི་ཆོས་
ཉིད་ཀྱི་སྐོར་ལ་ཐེངས་དུ་མར་དྲི་བ་བཀོད་གནང་བ་དང་། དེ་རིང་བདག་གིས་ཁྱེད་

272

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགརང་ཚོགས་ཁང་འདི་དང་ཁ་འབྲལ་སྐབས། ཁྱེད་ལ་གོ་རྟོགས་གསལ་པོ་ཞིག་ཡོད་
པར་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན།

ང་ལ་ཤེལ་ཕོར་གཅིག་དང་སྨྱུ་གུ་གཅིག་ལས་མེད་ཚེ། འབྱུང་སྲིད་གཉིས་

ཡོད་ཆོག སྨྱུ་གུ་ཤེལ་ཕོར་གྱི་ནང་དུ་ཡོད་པ་དང་། ཡང་ན་སྨྱུ་གུ་ཤེལ་ཕོར་གྱི་ནང་དུ་མེད་པ་གང་རུང་ཞིག་ཡིན། སྨྱུ་གུ་དེ་ཤེལ་ཕོར་གྱི་ནང་དུ་ཡོད་མེད་གང་རུང་
ཞིག་ངེས་པར་དུ་ཡིན་དགོས། འདི་ནི་ཕུང་གསུམ་མེད་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་དཔེ་
མཚོན་ཞིག་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། སྨྱུ་གུ་ནི་ཤེལ་ཕོར་གྱི་ནང་དང་། ཡང་
ན་མདུན་འཇོག་གི་ཐོག་གང་རུང་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པར་བརྗོད་ན་རྙོག་དྲ་ཅུང་ཙམ་ཡོད་
ཅིང་། ཐ་ན་ང་ཚོས་སྨྱུ་གུ་མདུན་འཇོག་གི་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པ་མཐོང་ཡང་། སྨྱུ་གུ་དེ་ཤེལ་ཕོར་གྱི་ནང་དུ་ཡོད་པའམ་མེད་པ་གང་རུང་ཞིག་ཡིན་པར་བརྗོད་དགོས་ཀྱི་ཡོད།

ཨ་ཐོར།༽རེད་ལགས། ཞིབ་ཏུ་བརྗོད་ན་སྨྱུ་གུ་ཤེལ་ཕོར་གྱི་ནང་དུ་ཡོད་
པའམ་མེད་པ་གང་རུང་ཞིག་ངེས་པར་དུ་ཡིན་དགོས།

ཨ་ལན།༽དེས་ན་འདི་གཉིས་ནི་དངོས་འགལ་ཞིག་ཆགས་འདུགཨ་ཐོར།༽རེད་ལགས། ད་ལྟ་ང་ཚོས་བགྲོ་གླེང་གི་ཉིན་དང་པོར་ཨན་ཏྲོན་
གྱིས་བྱས་པའི་ཧྲག་བར་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལ་བསམ་གཞིག་བྱེད་
རྒྱུ་ཡིན། ང་ཚོས་ཐོག་མར་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་དེ་མཐོང་སྐབས། ཕུང་གསུམ་མེད་
པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རང་ཚུགས་ཤོར་བ་ལྟར་སྣང་གི་ཡོད། བདག་གིས་གནད་དོན་འདི་གསལ་པོར་བཟོ་བར་མཚོན་རྟགས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན། དཔེ་རིས་བཅུ་

273

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཔའི་ནང་དུ་གདམ་ཀ་གཉིས་ཏེ། སྨྱུ་གུ་ཤེལ་ཕོར་གྱི་ནང་དུ་ཡོད་པ་དང་མེད་པའི་

གནས་སྟངས་གཉིས་རི་མོའི་ལམ་ནས་

མཚོན་པར་བྱས་ཡོད། ང་ཚོས་འདིར་སྨྱུ་
གུ་ཤེལ་ཕོར་གྱི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་ངང་ཚུལ་མཐོང་ཐུབ་པ་དང་། དེ་བཞིན་ངང་ཚུལ་
འདིའི་དགག་གཞི་སྟེ། སྨྱུ་གུ་ཤེལ་ཕོར་གྱི་
ཕྱི་རུ་མེད་པའང་ང་ཚོར་སྣང་གི་ཡོད།
ང་ཚོ་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གནས་རིམ་ལ་བབས་ཏེ། འོད་རྡུལ་ཞིག་གི་ངང་ཚུལ་ལ་
ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སྐད་བརྡ་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་གིས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཐུབ་བམ། གོང་
དུ་མཐོང་གསལ་ལྟར། དེ་ལྟར་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་པ་ལ་ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་གནས་སྟེང་མའི་དོན་སྤྱི་ལ་བརྟེན་དགོས་ཀྱི་ཡོད། ྋགོང་ས་མཆོག་གིས་གཟིགས་ཟིན་པ་

ལྟར། ང་ཚོས་སྔ་རབས་ཀྱི་སྐད་བརྡའི་ནང་འོད་རྡུལ་ཞིག་ཧྲག་བར་གཅིག་དང་།

ཡང་ན་ཧྲག་བར་གཞན་དེ་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་པར་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། ང་ཚོས་གདམ་ཀ་དེ་གཉིས་ནི་ཤེལ་ཕོར་དང་། སྨྱུ་གུའི་དཔེ་མཚོན་གྱི་ཐོག་ནས་མཚོན་པར་བྱེད་ཐུབ།
བདག་གིས་ཧྲག་བར་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཚོད་ལྟའི་སྐྱ་ཐིག་ཅིག་འཐེན་ཏེ། ཤེལ་
ཕོར་ཆ་གཅིག་གིས་འབྱུང་སྲིད་གཉིས་ཀ་མཚོན་ཐབས་བྱས་པ་ཡིན།༼དཔེ་རིས་བཅུ་
གཅིག་པར་གཟིགས།༽ གཡོན་དུ་ཡོད་པའི་ཤེལ་ཕོར་ནང་སྨྱུ་གུ་ཡོད་དུས་གཡས་ཀྱི་ཤེལ་ཕོར་སྟོང་པ་ཡིན་ཞིང་། དཔེ་མཚོན་འདིས་གཡོན་ཕྱོགས་ཀྱི་ཧྲག་བར་ནས་
སོང་བའི་འོད་རྡུལ་ཞིག་གི་བགྲོད་ལམ་མཚོན་པ་དང་། གཡས་གཡོན་གཉིས་

༡༠ ཕུང་གསུམ་མེད་པའི་གཏན་ཚིགས་གཞིར་བཞག་ན། སྨྱུ་གུ་ནི་ཤེལ་ཕོར་ནང་དུ་ཡོད་པ་དང༌། ཡང་ན་མེད་པ་གང་རུང་ཞིག་ཡིན་དགོས་ངེས་ཡིན།

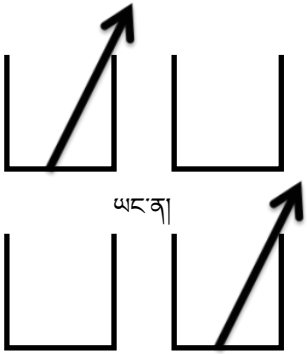

274

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབརྗེས་ཚེ་འོད་རྡུལ་གྱི་བགྲོད་ལམ་གཞན་དེ་མཚོན་གྱི་ཡོད།ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། ང་ཚོར་ད་དུང་གདམ་
ཀ་མ་འདྲ་བ་གཞན་ཞིག་ཀྱང་ཡོད། གདམ་ཀ་དེ་ནི་གནས་སྟེང་མ་ཞེས་པ་འདི་ཡིན་
ཞིང་། ང་ཚོས་སྣོན་རྟགས་ + འདི་སྔ་རབས་ཀྱི་གདམ་ཀ་གཉིས་ཀའི་བར་དུ་བཞག་

ནས་གནས་སྟེང་མ་དེ་མཚོན་ཐབས་བྱེད་པ་དང་། འདི་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ངང་ཚུལ་ངེས་
གཏན་ཅན་ཞིག་ཡིན། ངང་ཚུལ་འདི་ལ་དགག་གཞི་ཞིག་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། ཁོན་ཏྲོམ་
འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ནང་དུ་དགག་གཞི་ཞིག་ཡོད་པར་ང་ཚོས་བཤད་དགོས།
ངང་ཚུལ་དེར་དགག་གཞི་སྟབས་བདེ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་འཐེན་རྟགས་ - འདིས་མཚོན་
པ་དང་། གལ་ཏེ་སྣོན་རྟགས་ཅན་ཡིན་པའི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གནས་སྟེང་མའི་ངང་ཚུལ་དེ་
ཀ་ཡིན་ན། འཐེན་རྟགས་ཅན་ནི་ཀ་མ་ཡིན་པའི་གནས་སྟེང་མ་ཐ་དད་པ་ཞིག་གི་

མཚོན་བྱེད་ཡིན། ༼དཔེ་རིས་བཅུ་གཉིས་པར་གཟིགས།༽

ཨ་ལན།༽ ཕྱི་མ་འདིའི་དོན་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ།

ཨ་ཐོར།༽ང་ཚོས་སྒོར་སྒོར་ཡིན་པའི་སྣེ་འགྱུར་ཏེ། གཡས་སྐོར་དང་གཡོན་

༡༡ འདི་ནི་ཧྲག་བར་གཉིས་ཀ་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་བཞིན་པའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཅིག་གི་སྔ་རབས་ཀྱི་དཔེ་མཚོན་ཞིག་ཡིན་ཞིང༌། གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། རྡུལ་ཕྲ་རབ་དེའི་བགྲོད་ལམ་ལ་འབྱུང་སྲིད་གཉིས་ལས་མེད་པ་དང༌། གོང་མས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དེ་གཡས་ཀྱི་ཧྲག་བར་བརྒྱུད་ནས་བགད་བཞིན་པ་ ྲོམཚོན་ཡང༌། འོག་མས་གཡོན་གྱི་ཧྲག་བར་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་བཞིན་པ་མཚོན་ཡོད།

ཡང་ན།

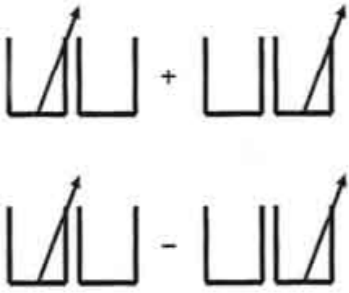

275

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགསྐོར་དུ་སྣེ་འགྱུར་བྱས་པའི་འོད་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ནས་ངང་ཚུལ་དེའི་དོན་ལ་གསལ་
བཤད་བྱེད་ཐུབ།
བདག་གི་སྐད་ཆ་
འདིས་དགོད་སྒྲ་ཆེན་པོ་
ཞིག་བསླངས་སོང་། ཌད་
ཝད་ཌིའི་གཏམ་བཤད་
ནང་འོད་ཀྱི་སྣེ་འགྱུར་དེ་
རྙོག་འཛིང་གི་ལམ་ནས་

བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་རྗེས།
དཔེ་མཚོན་གཞན་ཞིག་ང་ཚོས་བཀོལ་དགོས་པ་གསལ་པོར་ཆགས་ཡོད། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་རང་ལ་རྒྱུས་མངའ་ཟབ་པའི་ཧྲག་བར་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཚོད་ལྟ་གླེང་བཞིན་

ང་ཚོའི་གོ་བསྡུར་ནང་ཞུགས་སོང་།
ཨན་ཏྲོན།༽ འདི་ལས་སླ་བའི་དཔེ་མཚོན་གཞན་ཞིག་བདག་གིས་ཤེས་ཀྱི་
ཡོད། གལ་སྲིད་གོང་དུ་ཡོད་པའི་སྣོན་རྟགས་ཅན་གྱི་མཚོན་བྱེད་དེས། ྋགོང་ས་མཆོག་ལ་བསྟན་ཟིན་པའི་རླབས་འཐབ་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་སྟེ། འོད་ཀྱི་ཐིག་རིས་

དཀར་པོ་དང་། འོད་མེད་པའི་ཐིག་རིས་ནག་པོ་གཉིས་མཚོན་ན། འཐེན་རྟགས་ཅན་གྱི་མཚོན་བྱེད་འོག་མ་འདིས་ཀྱང་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་གཅིག་པ་དེར་འགྲེལ་བརྗོད་
བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ནའང་། འོད་དང་འོད་མེད་པའི་ཐིག་རིས་གཉིས་མགོ་མཇུག་བསློགས་
པའི་ངང་ཚུལ་ཞིག་སྟོན་གྱི་ཡོད། ང་ཚོས་སྣོན་རྟགས་ཅན་གྱི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ངང་ཚུལ་

༡༢ འདི་ནི་ཧྲག་བར་
གཉིས་ལྡན་གྱི་ཞིབ་
འཇུག་ཚོད་ལྟའི་གནས་
སྟེང་མའི་ངང་ཚུལ་གྱི་
དཔེ་མཚོན་ཞིག་ཡིན། སྨྱུ་
གུ་ཤེལ་ཕོར་ནང་དུ་ཡོད་
པའི་གཡས་ཕྱོགས་ཀྱི་རི་
མོས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་གཡས་
ཀྱི་ཧྲག་བར་བརྒྱུད་ནས་སོང་བའི་བགྲོད་ལམ་མཚོན་གྱི་ཡོད། སྨྱུ་གུ་ཤེལ་ཕོར་ནང་དུ་ཡོད་པའི་གཡོན་གྱི་རི་མོས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་གཡོན་ཕགས་ ྱོ ཀྱི་ཧྲག་བར་བརྒྱུད་ནས་སོང་བའི་བགྲོད་ལམ་མཚོན་ཞིང༌། འདིར་བསྟན་པ་ལྟར། གནས་སྟེང་མའི་ངང་ཚུལ་གཉིས་ཀ་གྲུབ་ཡོད།

276

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའདི་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ན། འཆར་ཤེལ་གྱི་ཐོག་གི་དཔེ་རིས་ནི་འདི་ལྟར་རེད།
ཨན་ཏྲོན་གྱིས་མྱུར་དུ་འོད་དང་འོད་མེད་པའི་ཐིག་རིས་སྐོར་ཞིག་རེས་
བསྐོར་ནས་བྲིས་སོང་། ༼དཔེ་རིས་བཅུ་གསུམ་པར་གཟིགས།༽
འོད་དང་འོད་མེད་པའི་

རླབས་འཐབ་ཀྱི་ཐིག་རིས་འདི་ནི།

སྣོན་རྟགས་དང་འཐེན་རྟགས་མཚོན་ཡོད་པའི་གནས་སྟེང་མའི་ངང་ཚུལ་
གཉིས་ཀས་བསྐྱེད་པ་ཞིག་ཡིན་
ཞིང་། འོད་ཀྱི་ཐིག་རིས་གཉིས་ཀྱིས་
ཕན་ཚུན་ལ་ལྟོས་ནས་གནས་སྤོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། གལ་སྲིད་ང་ཚོས་འཐེན་རྟགས་ཅན་འདི་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ན། ཁ་སྐོང་བྱས་ཡོད་པའི་དཔེ་རིས་འདི་ཐོན་ཞིང་། སྔོན་མར་
འོད་མེད་སར་ད་ལྟ་འོད་ཡོད་པ་དང་། སྔོན་མར་འོད་ཡོད་ས་ད་ལྟ་ནག་པོ་ཆགས་ཡོད།

ཨ་ཐོར།༽གལ་སྲིད་དཔེ་མཚོན་དང་པོ་ནི་ཀ་ཡིན་ཚེ། གཉིས་པ་ཀ་མ་ཡིན་

པ་ཆགས་ཀྱི་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པས་ཕུང་གསུམ་མེད་
པའི་གཏན་ཚིགས་ཉམས་པར་བྱེད་ཀྱི་མེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འདི་ནི་སེམས་ལྷོད་ལ་འབབ་བྱེད་ཅིག་རེད། ༼ཚང་མ་གད་མོ་
ཤོར་སོང་།༽

ཨ་ཐོར།༽དེ་ལྟ་ནའང་། གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་གཞན་ཞིག་གི་རང་

༡༣ གནས་སྟེང་མའི་
ངང་ཚུལ(+)འདི་
དང༌། (-)འདི་གཉིས་
ཀྱིས་རྒྱུ་རྐྱེན་བྱས་
པའི་འོད་ཐིག་དང་
ནག་ཐིག་གཉིས་ནི་
ཕན་ཚུན་ལ་ལྟོས་ནས་
གནས་སྤོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

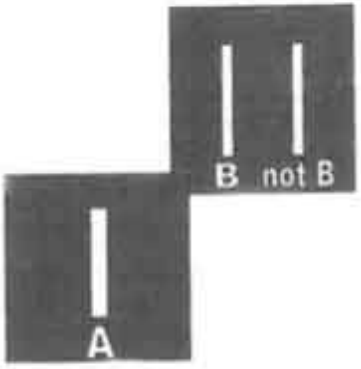

277

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཚུགས་ཤོར་ཡོད་ཀྱང་། དེ་ནི་ཕུང་གསུམ་མེད་པའི་ཆོས་ཉིད་མ་རེད། ང་ཚོས་ཌད་
ཝད་ཌི་ལ་ཧྲག་བར་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་དཔེ་མཚོན་ཐོག་ནས་
འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་དུ་འཇུག་གི་ཡིན།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་འདིའི་ནང་། འོད་རྡུལ་དང་པོ་བུ་ག་ཕྲ་མོ་
ཞིག་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་པ་དང་། བུ་ག་ཕྲ་མོ་དེ་ནི་གཅིག་མཐུན་ཡིན་པའི་འོད་ཀྱི་
འབྱུང་ཁུངས་ཤིག་བསྐྲུན་པར་ཧྲག་བར་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་གྲུབ་ཆ་

གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན།

ཨ་ཐོར།༽ཁྱེད་ཀྱིས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་བཞིན་པ་དང་ཆབས་ཅིག་ང་ཚོས་
དཔེ་རིས་ཤིག་བྲིས་ན་འགྲིག་གམ།
ཨན་ཏྲོན་ཡར་ལངས་ནས་རི་མོ་འབྲི་མགོ་ཚུགས་སོང་། ༼དཔེ་རིས་བཅུ་བཞི་པར་
གཟིགས།༽
ཌད་ཝད་ཌི།༽ཧྲག་བར་གཅིག་ཅན་

གྱི་སྲབ་ཡོལ་ཞིག་ཕྲིས་ཤོག འདི་དང་བར་

ཐག་ཅུང་ཙམ་ཡོད་སར་ཧྲག་བར་གཉིས་

ཅན་གྱི་སྲབ་ཡོལ་གཞན་ཞིག་འབྲི་རོགས།
ང་ཚོས་ཧྲག་བར་དང་པོ་ལ་ཀ་དང་། གཞན་གཉིས་ཀའི་གཅིག་ལ་ཁ་དང་། གཅིག་ལ་ཁ་

མ་ཡིན་པ་ཞེས་ཟེར་རྒྱུ་ཡིན། ཞིབ་འཇུག་

ཚོད་ལྟའི་ནང་གློག་རྡུལ་ཞིག་འཆར་ཤེལ་

༡༤ ཧྲག་བར་ཀ་བརྒྱུད་ནས་སོང་བའི་གློག་རྡུལ་
རྣམས་ཁའམ་ཁ་མ་ཡིན་པ་བརྒྱུད་ནས་ཀྱང་
བགྲོད་ཀྱི་ཡོད།

278

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགྱི་སྟེང་དུ་ཕོག་སྐབས། ང་ཚོས་དེ་ནི་ཀ་དང་། ཁའམ་ཁ་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡིན་པར་

བརྗོད་ཆོག འདི་ནི་བདེན་པ་ཞིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་། ང་ཚོས་དེ་ནི་ཀ་དང་ཁ་ཡིན་པར་

བརྗོད་མི་ཐུབ་པ་དང་། བདག་གིས་དེའི་རྒྱུ་མཚན་འོག་ཏུ་གསལ་བཤད་བྱེད་རྒྱུ་
ཡིན། དེ་བཞིན་ང་ཚོས་དེ་ནི་ཀ་དང་ཁ་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡིན་པར་ཡང་བརྗོད་མི་ཐུབ།
འདི་གཉིས་ཀ་བདེན་པ་མིན།

ཨན་ཏྲོན།༽དེའི་ཕྱིར་ང་ཚོས་ཀ་དང་ཁ། ཡང་ན་ཀ་དང་ཁ་མ་ཡིན་པ་ཡིན་

པར་བརྗོད་མི་ཐུབ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽དེ་ལྟར་ཡིན་ཞིང་། འདི་གཉིས་ཀ་བདེན་པ་མིན།

ང་ཚོས་སྲབ་ཡོལ་འདི་གཞི་འཛིན་ས་ཞིག་ཏུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ན་ཕན་
ཐོགས་ཆེ་ཞིང་། འཆར་ཤེལ་གྱི་སྟེང་དུ་ཕོག་པའི་འོད་རྡུལ་དེ་བུ་ག་ཕྲ་མོ་ཀ་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ། ཧྲག་བར་ཁའམ་ཁ་མ་ཡིན་པ་གང་རུང་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་ཡོང་བ་
ཡིན་པར་འཁྲུལ་མེད་དུ་བཤད་ཐུབ། ཁྱད་མཚར་བ་ཞིག་ལ། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། འདི་ནི་འོད་རྡུལ་དེ་ཀ་ནས་འགོ་བཙུགས་ནས་
ཧྲག་བར་ཁ་བརྒྱུད་ནས་སོང་བ་དང་། ཡང་ན་འོད་རྡུལ་དེ་ཀ་ནས་འགོ་བཙུགས་
ནས་ཧྲག་བར་ཁ་མ་ཡིན་པ་བརྒྱུད་ནས་སོང་བ་རེད་ཅེས་བརྗོད་པ་དང་གཅིག་པ་

མིན་ཞིང་། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་མཚོན་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐད་
ཆ་འདི་གཉིས་མར་བྲིས་སོང་།
1. ཀ ^ (ཁ v - ཁ)
2. (ཀ ^ ཁ) v (ཀ ^ - ཁ)

279

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགསྔ་རབས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་ནང་། མཚུངས་འབྲས་ཀྱི་གཏན་
ཚིགས་ལ་རང་ཚུགས་ཤོར་མེད་པ་དང་། གོང་གི་སྐད་ཆ་འདི་གཉིས་ནི་དོན་གཅིག་
པ་ཞིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་། སྐད་ཆ་འདི་གཉིས་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་

ནང་དུ་ཆ་འདྲ་བ་ཞིག་ཆགས་མེད།
ཌད་ཝད་ཌི།༽སྔ་རབས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་ནང་དུ་སྐད་ཆ་འདི་

གཉིས་ཆ་འདྲ་བ་ཡིན་ཡང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གཏན་ཚིགས་རིག་པ་གཞིར་བཞག་ན།
འདི་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་དོ་མི་མཉམ་པའི་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡོད། གལ་ཏེ་གོང་མ་བདེན་
པ་ཡིན་ན། འོག་མའང་བདེན་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། འོག་མ་བདེན་པ་ཡིན་ན། གོང་
མའང་བདེན་པ་ཡིན་དགོས་པའི་ངེས་པ་མེད། བསྐྱར་ཟློས་ཤིག་བྱས་ན། ང་ཚོས་
རྟོགས་ཡོད་པ་ནི་འོད་རྡུལ་ཞིག་ཀ་ནས་འཕྲོས་ཏེ་འཆར་ཤེལ་གྱི་སྟེང་དུ་ཕོག་པ་
དང་། ང་ཚོས་དེ་ནི་ཀ་དང་༼ཁའམ་ཁ་མ་ཡིན་པ༽རེད་ཅེས་བརྗོད་ཆོག་པ་འདི་ཡིན།

ཨན་ཏྲོན།༽དེ་ཕྱིར་ཁྱེད་ཀྱིས་རྗོད་བཞིན་པ་ནི། འོད་རྡུལ་དེ་འགོག་རྐྱེན་གྱི་
དཀྱིལ་མ་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་སོང་ཡོད་ངེས་ཡིན་པ་འདི་རེད།
ཌད་ཝད་ཌི།༽དོན་གནད་འདི་ལ་རྩིས་རིག་གི་བརྟག་དཔྱད་བྱེད་ཐབས་མང་
པོ་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ང་ཚོས་ད་དུང“ཀ་དང་ཁ”བདེན་པ་མིན་པ་དང་། ཀ་དང་ཁ་མ་

ཡིན་པ་སོ་སོ་ཡང་བདེན་པ་མིན་པར་སྟོན་ཐུབ།
“ཀ་དང་ཁ”ཞེས་པའི་དོན་ནི་ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་དེ་ཀ་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ།
ཧྲག་བར་ཁ་བརྒྱུད་ནས་འཆར་ཤེལ་གྱི་སྟེང་དུ་ཕོག་པ་ཤེས་ཡོད་པའི་དོན་ཡིན།
གལ་སྲིད་ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་དེ་ཧྲག་བར་ཁ་དང་ཁ་མ་ཡིན་པ་གང་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་

280

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསོང་བ་རྟོགས་ཚེ། རླབས་འཐབ་ཀྱི་རྣམ་པ་ཡལ་ནས་གྲུབ་དོན་དེ་རྫུན་པར་གྱུར་ཡོད། གང་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་འོད་རྡུལ་སོང་བ་ཡིན་པའི་ཤེས་རྟོགས་ཀྱིས་རླབས་
འཐབ་ཀྱི་རྣམ་པ་གཏོར་བ་དང་། ཁ་དང་ཁ་མ་ཡིན་པ་གང་ཞིག་ཡིན་མིན་ཆ་མ་

མཆིས་པའི་གནས་སྟངས་ནི། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་མ་དཔེ་རང་བཞིན་གྱི་སྣང་ཚུལ་འདི་
འབྱུང་བར་དགོས་ངེས་ཤིག་ཆགས་ཡོད།
ཨན་ཏྲོན།༽ཌད་ཝད་ཌིས་བརྗོད་པའི་དོན་འདི་སྟབས་བདེ་རུ་བཤད་ན།
འོད་རྡུལ་དེ་ཀ་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ཁ་བརྒྱུད་ནས་སོང་བའམ། ཀ་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ཁ་མ་ཡིན་པ་བརྒྱུད་ནས་སོང་བ་རེད་ཅེས་ང་ཚོས་བརྗོད་མི་ཐུབ་པ་དེ་
ཡིན།
ཌད་ཝད་ཌི།༽དཔྱད་པ་འདིའི་ནང་ང་ཚོས་ཚོར་རྟོགས་འདོར་དགོས་པ་
དང་། ང་ཚོ་ནི་རི་བོང་གི་རྗེས་འདེད་བཞིན་པའི་ཁྱི་མིན། ང་ཚོས་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པའི“དང”དང་། “ཡང་ན”ལྟ་བུའི་ཚིག་ནི་རྟོག་བཏགས་ཤིག་ཡིན་པ་

ཤེས་པར་མ་ཟད། གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྩོལ་ནུས་ལ་བརྟེན་ནས་ཀ་དང་ཁ་གཏན་ཁེལ་དང་ཁུངས་སྐྱེལ་བྱེད་པའང་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། དེ་ཡང་ང་ཚོས་ཀ་དང་ཁ་ཤེས་སྐབས། དེ་ཁུངས་སྐྱེལ་བར་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྩོལ་ནུས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་འདེམས་ཆོག་གི་
རེད། “ཀ་དང་ཁ”ནི་ཟུར་ཁུག་བཞི་བཅུ་ཞེ་ལྔའི་ཚད་དུ་བཞག་ཡོད་པའི་སྣེ་འགྱུར་
གཏོང་ཆས་གཉིས་ལས་བྱུང་བའི་ངང་ཚུལ་དང་གཅིག་མཚུངས་སུ་བདེན་པ་མིན་
ཞིང་། ཐ་ན་འོད་རྡུལ་ཁག་ཅིག་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་ཀྱང་། ང་ཚོས་བདེན་པ་མིན་པར་

བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། ང་ཚོར་ངེས་གཏན་དུ་འོད་རྡུལ་རྣམས་བརྒྱུད་ནས་འགྲོ་

281

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབར་བྱེད་པའི་ཐབས་ཤིག་མེད་པས་ཡིན།

འོད་ཀྱི་སྣེ་འགྱུར་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ནས་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་

གཏན་ཚིགས་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་པ་འདིས་སླར་ཡང་ཚོགས་ཞུགས་པ་ཚང་མར་
གད་མོ་བསླངས་སོང་། དེ་ནས་བོད་སྐད་དུ་གོ་བསྡུར་གསོན་ཉམས་དོད་པོ་ཞིག་

བྱུང་ནས་མོས་མཐུན་གྱི་ཚུལ་དུ་མགོ་བོ་མང་པོ་གཡུག་གི་ཡོད་པར་བལྟས་ཚེ། རྒྱུན་དུ་ལེགས་པར་རྟོགས་ཐུབ་ཀྱི་མེད་པའི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་

དཀའ་གནད་ཅིག་ལ་ང་ཚོས་འགྲེལ་བརྗོད་ཡང་དག་ཅིག་བྱེད་ཐུབ་ཡོད་པར་སྙམ།
བདག་གིས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལ་གསོལ་ཇ་བཞེས་འདོད་ཡོད་མེད་བཀའ་འདྲི་
ཞུས་པ་དང་། གོང་གི་ང་ཚོའི་གླེང་མོལ་གཞིར་བཞག་ནས་ཕེའར་ཏྲིས་གསོལ་ཇ་
དང་གསོལ་ཇ་མ་ཡིན་པ་ཞེས་བརྗོད་ནས་ཀུ་རེ་རྩེས་སོང་།

282

ལེའུ་དྲུག་པ།

མཉམ་ཞུགས་དང་། སྒེར་གྱི་ཤེས་རྟོགས།
བགྲོ་གླེང་གི་ཉིན་གཉིས་པའི་ཕྱི་དྲོར། ཝིན་མེས་རྟོགས་བྱ་དང་རྟོགས་
མཁན་བར་ལ་འབྲེལ་བ་གསར་པ་ཞིག་ཡོད་པ་གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་སུ་རྟགས་
མཚན་མང་དུ་མཆིས་པའི་སྐོར་ལ་གཏམ་བཤད་ཐུང་ངུ་ཞིག་གནང་ཡོད། ཁོང་གིས་

ང་ཚོ་ནི་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལས་དོན་ཞིག་སྟེ། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་སའི་ཡུལ་ལ་མཉམ་ཞུགས་
བྱས་པ་ལས་བྱུང་བའི་འབྲེལ་བ་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཡོད་པར་བརྗོད་སོང་། སྒེར་གྱི་རང་
བཞིན་མེད་ཅིང་། སྒེར་དང་བར་ཐག་རིང་བའི་སྔ་རབས་ཀྱི་ཤེས་རྟོགས་ལས་ལྡོག་
སྟེ། དེང་དུས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་ཤེས་རྟོགས་གསར་པ་དང་། དེང་དུས་ཀྱི་མཁས་དབང་ཚོས་སྒེར་གྱི་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་རུང་། ཕྱོགས་ལྷུང་དང་བྲལ་བའི་རྟོགས་ཐབས་
ཤིག་རྩ་འཛུགས་བྱེད་དགོས་པའི་སྐུལ་སློང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པར་སྣང་། ནང་དོན་
རིག་པ་གཙོས་ཆོས་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་གཞན་ལ་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་རྣམ་

དཔྱོད་ཀྱི་བརྟག་དཔྱད་ནན་མོ་དེས་ཀྱང་ང་ཚོ་ཁ་ཕྱོགས་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ལ་

ཁྲིད་ཀྱི་ཡོད་པར་སྙམ། ནང་ཤེས་པའི་ཁྱབ་ཁོངས་ལ་ཕྱོགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་
དང་། ཕྱིའི་འཇིག་རྟེན་ལ་ཕྱོགས་པའི་ཚན་རིག་སྟེ། བརྟག་དཔྱད་དང་རྟོགས་ཚུལ་གྱི་

283

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགརྣམ་པ་འདི་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ཡོད་རུང་བའི་ཕན་འབྲས་ཅན་གྱི་འབྲེལ་བ་ནི་ཅི་འདྲ་
ཞིག་ཡིན་ནམ།

ཝིན་མེ།༽གཏམ་བཤད་པ་ཚོས་རྟོག་འཇུག་གི་ཡུལ་ཕྲ་ཞིང་ཕུན་སུམ་

ཚོགས་པ་ཞིག་ང་ཚོར་ངོ་སྤྲོད་གནང་སོང་། ཡིན་ཡང་། བདག་གིས་ང་ཚོའི་གོ་
བསྡུར་ལས་བྱུང་བའི་ལྟ་ཚུལ་གཅིག་སྟེ། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་ནམ་རྟོགས་པར་བྱེད་
མཁན་སྐོར་གཙོ་བོར་གླེང་རྒྱུ་ཡིན། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་གནང་བའི་གཏམ་བཤད་ཀྱི་
བསྟན་དོན་ཞིག་ལ། ཕྲ་ཞིང་ཞིབ་ཚགས་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་དེ་དག་ལས་བྱུང་
བའི་གནས་ཚུལ་ནི། ཚོད་ལྟའི་ཡོ་ཆས་ཁག་ལ་བརྟེན་ནས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་དང་།
ཞིབ་ལྟ་བྱེད་སའི་ཡུལ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་བྱུང་བའི་གྲུབ་དོན་ཞིག་རེད། དེའི་ཕྱིར་
གནས་ཚུལ་དེ་ནི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་དང་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་སའི་ཡུལ་གཉིས་མཉམ་

འབྲེལ་གྱིས་བསྐྲུན་ཡོད། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་གནས་ཚུལ་དེ་ནི་མཉམ་འབྲེལ་འདིའི་

ཤུགས་བསྟན་སོགས་ལ་ད་དུང་ཞིབ་ཏུ་འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་སའི་ཁོར་ཡུག་ཅིག་ཏུ་

མཐོང་གི་ཡོད་པར་སྙམ། ཌད་ཝད་ཌིས་ཀྱང་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་གྱིས་ཁྱེར་ཡོང་བའི་
སྣེ་མང་རྙོག་འཛིང་ནི། ལྟོས་བཅས་རིང་ལུགས་སྤྱིའི་ཆ་ནས་ཁས་ལེན་བྱེད་པའི་

དབང་དུ་བརྗོད་ན་མངོན་གསལ་ཡིན་པར་མ་ཟད། གལ་ཆེན་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་པ་གོང་
དུ་བཤད་སོང་། གནས་སྟངས་གཉིས་ཀའི་ནང་རྟོགས་མཁན་ནམ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོ་ནི།
རྩ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན།
བདག་གིས་གནད་དོན་འདི་གཙོ་གནད་དུ་བཟུང་སྟེ། ཡོ་རོབ་དང་ཨེ་ཤ་ཡའི་བློ་འབྱེད་ཀྱི་རིགས་གཉིས་བརྗོད་ན་འདོད་བྱུང་། ལྷག་ཏུ་ཨེ་ཤ་ཡའི་བློ་འབྱེད་ཀྱི་

284

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགནང་ནས་བདག་གིས་ནང་པའི་བློ་འབྱེད་དེ་གཙོ་བོར་གླེང་རྒྱུ་ཡིན། ཡོ་རོབ་ཏུ་བྱུང་
བའི་བློ་འབྱེད་ཀྱི་ནང་དུའང་སྣ་ཚོགས་འདུས་ཡོད་དེ། ཧཕ་རན་སིའི་བློ་འབྱེད་ཀྱིས་
གསར་བརྗེའི་བླ་སྲོག་དང་། སྒེར་དོན་རིང་ལུགས་གཉིས་གཙིགས་ཆེན་དུ་བཟུང་
ནས་སེར་མོ་བའི་ཆོས་ལུགས་ལ་ཁ་གཏད་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། སི་ཀོད་ཏྲིའི་༼Scot-
tish༽བློ་འབྱེད་ཀྱིས་དོགས་འཇུག་རིང་ལུགས་དང་། མངོན་སུམ་སྨྲ་བ། སྦྱོར་དངོས་སྨྲ་བ་སོགས་གལ་ཆེན་དུ་བཟུང་ཡོད། ཡོ་རོབ་ཀྱི་བློ་འབྱེད་ལས་བྱུང་བའི་

རླབས་ཆེན་གྱི་རིན་ཐང་ནི། རང་དབང་དང་འདྲ་མཉམ། སྒེར་དོན་རིང་ལུགས། འགྲོ་
བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་། ཁྲིམས་ལུགས་ལག་བསྟར་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཚད་ལྡད་དང་དཔྱད་ཤེས་སོགས་ཡིན། ལག་ཆའི་ཚུལ་དུ་བཀོལ་རུང་བའམ་ལག་ལེན་དངོས་ཀྱི་ནང་
ཤེས་རྟོགས་ཐོབ་པར་རམ་འདེགས་བྱེད་པའི་དཔྱད་ཤེས་དེ་ལྷག་ཏུ་གལ་ཆེན་དུ་
བཟུང་ཡོད། ཤེས་རྟོགས་ནི་ཤེས་རབ་ཅིག་ཡིན་པའི་གནའ་བོའི་གྷི་རེ་སའི་བསམ་

བློ་ལས་འགོངས་ཏེ། དུས་རབས་བཅུ་བདུན་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་སྨྲ་བ་བྷད་ཁམ་

༼Francis Bacon༽གྱིས་ཤེས་རྟོགས་ནི་སྟོབས་ཤུགས་ཤིག་ལ་ངོས་འཛིན་
བྱས་ཡོད།
ཡོ་རོབ་ཀྱི་བློ་འབྱེད་ལས་འགུལ་གྱི་ནང་དུ་དཔྱད་ཤེས་ནི། འོད་སྣང་གི་
འབྱུང་ཁུངས་ཤིག་ཏུ་བརྩིས་པ་དང་། ཤེས་རྟོགས་འཛམ་གླིང་གི་ཡུལ་གྲུ་གང་སར་

ཁྱབ་པ་དང་རྨོངས་པ་རིམ་གྱིས་སེལ་འགྲོ་བར་འདོད་ཡོད། གལ་སྲིད་ང་ཚོས་དཔྱད་
ཤེས་ཀྱི་འོད་སྣང་དེ་འཇིག་རྟེན་ལ་མུ་མཐུད་ནས་གཏད་ཚེ། འཇིག་རྟེན་ནི་འོད་སྣང་
གིས་ཁེངས་པའི་ཁང་པ་ཞིག་དང་འདྲ་བར་ང་ཚོའི་རྟོགས་ཡུལ་དུ་འགྱུར་གྱི་རེད། ང་

285

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཚོས་རེ་བས་ཁེངས་པའི་ལྟ་ཚུལ་འདི་ལ་གསར་བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་།

ཚན་རིག་གི་འཕེལ་རྒྱས་གསར་པ་གཞན་རྣམས་གཞིར་བཞག་ནས་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་
མི་ཐུབ་པ་ད་ལྟ་མངོན་གསལ་དུ་གྱུར་ཡོད། ཤེས་རྟོགས་རྒྱ་སྐྱེད་བྱེད་ཐུབ་པར་འདོད་པ་སྟེ། རྟོགས་མཁན་གྱི་ནུས་པར་བཅངས་པའི་བློ་འབྱེད་དུས་སྐབས་ཀྱི་དར་ཁྱབ་ཆེ་བའི་ཡིད་ཆེས་ལ་ད་ལྟ་རྒྱུ་མཚན་བརྟན་པོ་མེད་པ་དང་། ད་ལྟའི་ང་ཚོའི་ལྟ་

ཚུལ་ལ། ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་ཆེ་རུ་སོང་བ་དང་རྟོགས་བྱའང་མང་དུ་འགྲོ་ཞིང་། འདི་ལྟར་རྨོངས་པའི་ཁྱབ་རྒྱའང་ཆེ་རུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད། འདི་ནི་འགྲོ་བ་

མིའི་རིགས་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཤིག་སྟེ། བློའི་ཞེན་ཆ་ཞིག་དང་འདོད་པ་ལྷག་མ་ཞིག་

ཡིན། ང་ཚོའི་རྟོགས་ནུས་ནི་རང་གི་མྱོང་ཚོར་དང་། འདུན་པ། ད་དུང་མང་དུ་རྟོགས་
འདོད་པའི་སེམས་པ་སོགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ནམ་ཡང་མི་ཆོད་པ་དང་། ང་ཚོ་ནི་མྱོང་

ཚོར་གྱི་འཛད་མེད་དང་། རྟོགས་ནུས་ཀྱི་ཞན་ཆ་འདི་གཉིས་དང་ཁ་འབྲལ་ཐབས་ཡེ་
ནས་མེད།
ཤར་ནུབ་གཉིས་ཀའི་ཆོས་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་ཕལ་ཆེ་བ་དང་། ལྷག་ཏུ་ནང་པའི་

སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་དམིགས་གཞི་གཙོ་བོ་ནི། ཆོས་ཉམས་ལེན་གྱི་ཚན་རིག་དང་། བློའི་

ཡོན་ཏན་མཐོར་འདེགས་བྱེད་ཐབས་གཞན་བརྒྱུད་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་རྟོགས་
པའི་རང་ཤེས་ཤིག་རྙེད་པར་བྱེད་རྒྱུ་དེ་ཡིན། དམིགས་གཞི་འདིའི་ངོས་ནས་བརྗོད་
ན། ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་ནི་ནང་སེམས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ལ་འཚོལ་འཇུག་བྱེད་སྤྱད་ཀྱི་
ཉམས་ལེན་སོགས་ལས་གྲུབ་པའི་འཚོ་བའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་རེད། ྋགོང་ས་
མཆོག་གིས་འགྲོ་བ་མིའི་ལས་དོན་མང་པོའི་ནང་སེམས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དེ་སྣང་ཆུང་

286

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབྱས་ཡོད་ཚུལ་གསུངས་སོང་། ཚན་རིག་གི་བློ་འབྱེད་ཀྱི་དམིགས་གཞི་ནི་རང་བྱུང་

ཁམས་ཏེ། ཕྱི་རོལ་གྱི་འཇིག་རྟེན་ལ་འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་རྒྱུ་དེ་རེད།
གསར་བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་པས་ཌེ་ཁར་ཌི་གཙོས་བློ་འབྱེད་དུས་སྐབས་
ཀྱི་བསམ་བློ་བ་མང་པོའི་ལྟ་ཚུལ་དུ་ཡོད་པའི་སེམས་དང་ལུས་ཕུང་དང་། བླ་སྲོག་
དང་དངོས་གཟུགས། ཡུལ་ཅན་དང་ཡུལ་སོགས་ཡོངས་སུ་ཐ་དད་དུ་འབྱེད་པའི་

རྣམ་གྲངས་འདི་ལ་རྩ་བའི་ཆ་ནས་བཅོས་བསྒྱུར་བྱེད་དགོས་པ་གསལ་པོར་སྟོན་གྱི་
ཡོད། ང་ཚོས་རྣམ་གྲངས་གཉིས་སུ་དབྱེ་བའི་རྟོག་འཇུག་བྱེད་སྟངས་འདི་བརྗེ་བོ་
བྱས་ཏེ། གཏིང་དང་ཁ། ཕྱི་དང་ནང་། ཆ་ཤས་དང་ཧྲིལ་པོ། རྩ་བ་དང་ཡན་ལག་སོགས་རིམ་པ་འདྲ་མིན་ནས་ཞིབ་ཚགས་པོར་ཟླ་སྒྲིལ་དུ་བཏང་ཡོད་པའི་རྟོག་
འཇུག་བྱེད་ཐབས་འབྲས་ལྡན་ཞིག་བསྐྱེད་བསྲིང་བྱེད་དགོས། འབྲས་ལྡན་ཡིན་པའི་

ཆ་མ་མཆིས་པའི་རང་བཞིན་རྟོགས་པའི་ནུས་སྟོབས་དེ་འདྲས་འབྱུང་སྲིད་ཀྱི་
རིགས་འདྲ་མིན་སྟོན་རྒྱུ་ཡིན་པ་ལས། ཚད་བཀག་ཅན་གྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་གང་
ཞིག་བདེན་པ་ཡིན་པར་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་ན་དེ་ལྟར་ཡོང་ཐབས་མེད།

རང་ཉིད་ཡར་རྒྱས་དང་། བློ་འབྱེད།
འབྲས་ལྡན་ཡིན་པའི་ཆ་མ་མཆིས་པའི་རང་བཞིན་ཞེས་པའི་ཝིན་མེའི་ཚིག་
འདིས་ང་ཚོས་གོང་དུ་འབད་བརྩོན་གྱིས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་པའི་གནས་སྟེང་མའི་
དོན་སྤྱི་རྙོག་འཛིང་ཅན་དེ་མཚོན་ཐབས་བྱས་འདུག གློག་རྡུལ་གྱི་བགྲོད་ལམ་ལ་ཆ་
མ་མཆིས་པའི་རང་བཞིན་ཡོད་པ་ནི་ཕམ་ཉེས་ཤིག་མིན་པ་དང་། ཆ་མ་མཆིས་པའི་

རང་བཞིན་འདི་ནི་དགེ་མཚན་ཆེ་ཞིང་། དེར་བརྟེན་ནས་འཕྲུལ་ལས་ཀྱི་དར་རྒྱས་

287

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགདང་། སྣང་ཚུལ་གྱི་ཁྱབ་ཁོངས་གསར་པ་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཆ་མ་མཆིས་པའི་རང་བཞིན་ཞེས་པ་འདིས་གང་ཞིག་ཡིན་

པ་གསལ་པོ་མེད་པའི་དོན་ཞིག་སྟོན་གྱི་ཡོད་དམ། ཡང་ན་ཁྱེད་ཀྱི་བརྗོད་དོན་ལ་
ཁྱབ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་དམ།
ཝིན་མེ།༽གསལ་པོ་མེད་པ་ཙམ་མིན་པ་དང་། ཆ་མ་མཆིས་པའི་རང་བཞིན་
འདི་ལ་འབྲས་བུ་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་འབྱུང་གི་རེད། ད་དུང་རྟོགས་མེད་པའི་འབྱུང་སྲིད་

དང་ནུས་པ་སོགས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་འཛད་མཐའ་མེད་པ་ཞིག་ང་ཚོར་ཡོད།
ཕྱོགས་མང་པོ་ཟླ་སྒྲིལ་བྱས་པའི་རྟོགས་མཁན་གསར་པ་འདི་ལྟ་བུ་ལ་བློ་
འབྱེད་ཀྱི་རིགས་གཉིས་ཀའི་བར་དུ་ཡོད་པའི་ཕན་འབྲས་ཆེ་བའི་འབྲེལ་བ་དེ་
དགོས། དེ་ཡང་དཔྱད་ཤེས་ལག་ཆའི་ཚུལ་དུ་བཀོལ་ནས་ཕྱིའི་འཇིག་རྟེན་ལ་
འཚོལ་འཇུག་བྱེད་པ་གཙོ་བོར་འཛིན་པའི་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་བློ་འབྱེད་དང་། ཨེ་ཤ་
ཡའི་བློ་འབྱེད་སྤྱི་དང་། ལྷག་ཏུ་ནང་པའི་བློ་འབྱེད་བར་ལ་ཕན་འབྲས་ཆེ་བའི་མཉམ་

འབྲེལ་ཞིག་འབྱུང་དགོས། རྟོགས་མཁན་གསར་པ་འདི་བསྐྱེད་བསྲིངས་བྱེད་པར་
སྔོན་མར་དོགས་སོམ་གྱི་གཞི་ཡིན་པའི་བགྲོ་གླེང་དང་གོ་བརྡ། ཕན་ཚུན་འབྲེལ་
འདྲིས་དང་ཐུན་མོང་གི་མྱོང་གྲུབ། རྟེན་འབྲེལ་དང་འབྲེལ་ལམ་སོགས་ཀྱི་ཆ་རྐྱེན་རྣམས་ད་ལྟ་དགོས་ངེས་ཡིན་ཞིང་། རྟོགས་མཁན་ནི་སྔོན་མར་བསམས་པ་ལྟར་
དཔྱད་ཤེས་ཡོད་པའི་སེམས་ལྡན་ཙམ་ཡིན་པའི་ཚད་བཀག་ཅན་གྱི་དོན་སྤྱི་ཞིག་

མིན་པ་དང་། རྟོགས་མཁན་གྱིས་སེམས་ཀྱི་ནུས་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། ལུས་ཕུང་གི་ནུས་པ་རྣམས་ཀྱང་བཀོལ་དགོས་ཤིང་། དཔྱད་ཤེས་ཀྱི་ཆ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་ལུས་

288

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཁམས་དང་སྙིང་ཁམས་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་མྱོང་ཚོར་གྱི་ཆའང་བཀོལ་སྤྱོད་བྱ་
དགོས།
འདིའི་ཕྱོགས་ནས་མྱོང་གྲུབ་ཀྱི་བསམ་གཞིག་ཅེས་པའི་དོན་སྤྱིའམ། མཁས་
དབང་ཕོ་ལན་ཡེས་༼Michael Polanyi༽སྒེར་གྱི་ཤེས་རྟོགས་ཞེས་ཟེར་བ་ནི་

ཧ་ཅང་གལ་ཆེན་ཞིག་ཆགས་འདུག སྒེར་གྱི་ཤེས་རྟོགས་ཞེས་པ་ནི་ཡོངས་སུ་ཡུལ་
ཅན་གྱི་རང་བཞིན་ཞིག་དང་། གང་ཟག་རང་ཁོ་ནས་མ་གཏོགས་ལོངས་སུ་སྤྱོད་མི་

ཐུབ་པ་ཞིག་མིན། མྱོང་རྟོགས་ཕྲ་མོ་ལས་གྲུབ་པའི་སྒེར་གྱི་ཤེས་རྟོགས་ནི། ཐུན་

མོང་གི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་བསྒྱུར་ཐུབ་པ་དང་། ཤེས་རྟོགས་དེའི་སྐོར་ལ་ཐུན་མོང་ནས་
རྩོད་གླེང་དང་སྒྲུབ་ངག་འགོད་རུང་བ་ཞིག་ཡིན། བདག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ང་ཚོས་སློབ་
གསོའི་རྣམ་པ་གསར་པ་ཞིག་གསར་བཟོ་བྱེད་དགོས་པའི་དུས་ལ་བབ་ཡོད་པ་དང་།
ནང་བསྟན་ལྟ་བུའི་སྲོལ་རྒྱུན་ལ་ཡོད་པའི་རང་ཉིད་གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་བའི་ཉམས་

ལེན་གྱི་འགྲོ་ལུགས་དེའང་སློབ་གསོ་གསར་པ་དེའི་ནང་དུ་ཚུར་བསྡུ་རུབ་བྱེད་འོས་
པར་མ་ཟད། བྱེད་དགོས་ངེས་ཤིག་ཀྱང་ཡིན། རིགས་གཅིག་རྐང་འཛིན་གྱི་ངོ་བོར་
གྱུར་ཡོད་པའི་རང་བྱུང་ཚན་རིག་རྣམས་འདུས་པའི་དེང་དུས་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཆེད་
སྦྱོང་གི་ར་བའི་ནང་། ཆོས་ཀྱི་སྦྱོང་བརྡར་དེའི་རིགས་རྩ་འཛུགས་བྱེད་པ་གལ་ཆེན་
ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། སྦྱོང་བརྡར་དེའི་རིགས་ཀྱིས་ཚན་རིག་པ་རང་ཉིད་ཞིབ་ལྟ་

བྱེད་པོ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཚོར་ཤེས་ཀྱི་རྣོ་ཤུགས་མཐོ་རུ་གཏོང་ངེས་པས་ཡིན། མཐོར་
འདེགས་འདི་ནི་གང་ཟག་སྒེར་གཅིག་པུའི་ངོས་ནས་འབྱུང་བ་ཞིག་མ་ཡིན་པར།

ཚན་རིག་གི་ཚོགས་སྡེ་སྤྱིའི་གསར་གཏོད་དང་རྟོག་འཇུག་གི་ནུས་པའི་ཐད་ནས་

289

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཀྱང་འབྱུང་གི་རེད། གསར་གཏོད་དང་རྟོག་འཇུག་གི་ནུས་པ་ལ་ལེགས་ཉེས་འབྱེད་
པའི་དཔྱད་ཤེས་ཀྱི་སྒོ་ནས་བལྟ་ཐུབ་པའི་ཚོར་ཤེས་འདི་ནི། མདུན་སྐྱོད་གསར་
པའི་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་ཆ་རྐྱེན་ཞིག་ཡིན།
རང་ཉིད་གོང་འཕེལ་གཏོང་བྱེད་ཀྱི་ནང་པའི་མཁྱེན་ཡོན་ནམ་ནང་པའི་བློ་
འབྱེད་ནི། དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་ཚན་རིག་པ་ཐུན་མོང་ནས་རྟོགས་དགོས་པའི་དུས་ལ་བབ་འདུག ྋགོང་ས་མཆོག་ཁྱེད་ནི་དེང་དུས་ཀྱི་ཚན་
རིག་ལ་བློ་སྒོ་ཡངས་པའི་ཆོས་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་ཅིག་ཡིན་པ་དང་། ང་ཚོའི་ཁྲོད་དུ་ཁྱེད་
ནི་ཕལ་ཆེར་ལས་བྲེལ་ཆེ་ཤོས་དེ་ཡིན་ཡང་། ཁྱེད་ལ་གུ་ཡངས་བག་ཕེབས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། ང་རང་སྒེར་ངོས་ནས་ཁྱེད་ལ་དྲི་བ་ཞིག་ཞུ་འདོད་པ་ནི་འདི་

སྟེ། ཆེད་ལས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་རྒྱ་ཆེན་ལྡན་པའི་དེང་དུས་ཀྱི་མི་ཞིག་ལ་ནང་པའི་

མཁྱེན་ཡོན་ལས་འཐོབ་བྱ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽གྲ་སྒྲིག་ཅི་ཡང་མེད་པར་བཤད་རྒྱུ་ལས་སླ་པོ་ཞིག་མི་འདུགང་ཚོའི་འདུ་འཛོམས་འདིའི་ནང་སྤྲོ་སེམས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་འདི་ལ་ངོས་ཀྱིས་
རྗེས་སུ་ཡི་རང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། སྤྲོ་སྣང་འདི་ནི་མཉམ་ཞུགས་པ་ཚོའི་ངོ་གདོང་གི་འཛུམ་མདངས་ཀྱིས་མཚོན་འདུག ངོས་ཀྱི་གཞི་རྩའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། འགྲོ་བ་མིའི་

རིགས་ཀྱི་རྩ་བའི་ངོ་བོ་ནི་བྱམས་སེམས་དང་ཞི་དུལ་གྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་པ་

དང་། ཤེས་རྟོགས་གཙོ་གནད་དུ་འཛིན་པའི་གང་ཟག་ཡོད་ཀྱང་། འགྲོ་བ་མིའི་རྩ་

བའི་རང་བཞིན་འདི་ནི་ཁོ་ཚོ་ལའང་གཅིག་མཚུངས་སུ་ཡོད། ཞིབ་འཇུག་གི་སྐོར་ལ་
དུས་ཚོད་ཉེར་བཞིའི་རིང་བསམ་བློ་གཏོང་བའི་ཚན་རིག་པ་ཞིག་ལ་མཚོན་ན། ཉིན་

290

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགརེར་སྐར་ཆ་འགའ་ལ་སྙིང་རྗེ་གོང་དུ་སྤེལ་བའི་བསམ་བློ་རེ་བཏང་ཚེ། རང་ཉིད་

སེམས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་ལ་འཕྲད་སྐབས་ཕན་ཐོགས་རྒྱུ་རེད། སྐར་ཆ་འགའ་ལ་སྙིང་རྗེ་སྒོམ་པ་འདིས་ཀྱང་གཞན་སེམས་དང་སྙིང་རྗེ་གཞི་ལ་བཞག་པའི་རང་བྱུང་གི་ཡ་

ལན་ངེས་ཅན་ཞིག་བསྐྱེད་ཐུབ། ད་དུང་ངོས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ང་ཚོས་འགྲོ་བ་མིའི་

རིགས་ཀྱི་ཤེས་རྟོགས་ནི་གནོད་འཚེ་དང་གཏོར་བརླག་གི་ཆེད་དུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་
མི་རུང་བ་དང་། གང་ཟག་ཅིག་ལ་ཤེས་རྟོགས་མང་དུ་འཐོབ་འདོད་པའི་བསམ་བློ་
ཡོད་ཆོག་ཀྱང་། ཤེས་རྟོགས་དེས་གང་ཟག་སྒེར་དང་སྤྱི་ཚོགས་ལ་དཀའ་ངལ་དང་སྡུག་བསྔལ་སྤྲད་ན་འགྲིག་གི་མ་རེད།
མཚམས་འདིར་གསུང་སྒྱུར་པ་གཉིས་ཀས་གླེང་སློང་བྱས་ནས་ཝིན་མེ་ལ་
སྐད་ཆ་ཞིག་དྲིས་སོང་། དེ་ཡང་ཁོང་གིས་གོང་དུ་རང་ཉིད་གོང་འཕེལ་གཏོང་བྱེད་
ཀྱི་བློའི་སྦྱོང་བརྡར་སྐོར་ལ་ཅི་ཞིག་བརྗོད་པ་དེའི་ནང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་
འདུས་ཡོད་མེད་འདི་རེད།
ཝིན་མེ།༽ཡིན་ལགས། བདག་གིས་གོ་འཕང་དེའང་ནང་དུ་བསྡུས་ཡོད།
འོན་ཀྱང་། ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གོ་འཕང་ཐོབ་ཚེ། སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་ཁམས་སྐད་ཅིག་ཉིད་ལ་རྟོགས་ཐུབ་པའི་ལྟ་ཚུལ་འདིས་ང་ལ་

དཀའ་ངལ་སྤྲོད་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། སྙིང་རྗེ་དང་གཞན་སེམས་ཀྱི་ཉམས་རྟོགས་ནི།

གོམས་པ་ཐོབ་པའི་སྒོམ་ཆེན་པ་ཞིག་ལ་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་དང་། དེ་ནི་གང་ཟག་སྒེར་
པ་ཁོ་ནའི་སྤྱོད་ཡུལ་གྱི་རང་བཞིན་ཞིག་མ་ཡིན་པར། གཞན་ལའང་གོ་བརྡ་སྤྲད་ནས་
འཛམ་གླིང་འདིར་ལེགས་བཅོས་བྱེད་པའི་རྐྱེན་དུ་བསྒྱུར་ཆོག ང་ཚོ་དང་། ཁྱབ་

291

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཁོངས་གཞན་ལ་གཏོགས་པའི་ཚན་རིག་པ་ཚོས་རང་ཉིད་ལ་བཅངས་པའི་འདུ་ཤེས་
དང་། རང་གི་ཆེད་ལས་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་བཅས་ལ་ཉམས་རྟོགས་བྱེ་བྲག་པ་འདི་ཇི་ལྟར་མཐུད་སྦྱོར་བྱེད་དགོས་སམ།
ཨ་ཐོར།༽བདག་གིས་ཝིན་མེའི་དྲི་བ་འདི་མདོར་དྲིལ་ནས་བསྐྱར་དུ་དྲིས་ན་
འགྲིག་གམ། ང་ཚོས་གླེང་སློང་བྱས་པའི་ཕྱི་རོལ་ཡུལ་གྱི་འཇིག་རྟེན་དང་འབྲེལ་བའི་

ཤེས་རྟོགས་གཅིག་དང་། ནང་སེམས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དང་འབྲེལ་བའི་ཤེས་རྟོགས་
གཅིག་ཡོད། བློ་འབྱེད་ཀྱི་རྣམ་པ་འདི་གཉིས་ཕྱོགས་ཁ་ཁར་སོང་ཡོད་དེ། ཡོ་རོབ་
ཀྱི་བློ་འབྱེད་ནི་ཕྱིའི་གྲུབ་འབྲས་དང་ཤེས་རྟོགས་ལ་ཕྱོགས་ཡོད་པ་དང་། ནང་པའི་བློ་འབྱེད་ནི་ནང་གི་གྲུབ་འབྲས་དང་ཤེས་རྟོགས་ལ་ཕྱོགས་ཡོད། བློ་འབྱེད་འདི་

གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ཡོད་པའི་འབྲེལ་བ་ནི་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ། འདི་གཉིས་ནི་ཡོངས་

སུ་ཐ་དད་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་འདི་གཉིས་ཕན་འབྲས་དང་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་ཟླ་
སྒྲིལ་གཏོང་ཐབས་ཤིག་ང་ཚོར་ཡོད་དམ།ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འདི་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་འབྲེལ་བ་མངོན་གསལ་དུ་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོར་ཕྱི་ནང་གཉིས་ཀའི་དར་རྒྱས་དགོས་ཤིང་། ཕྱིའི་དར་རྒྱས་ནི་ང་ཚོའི་

ནང་གི་བདེ་བའི་ཆ་རྐྱེན་ཞིག་ཡིན། སྤྱིའི་ཆ་ནས་བརྗོད་ན། དངོས་ཡོད་གནས་
ལུགས་ལ་འཚོལ་སྙེག་བྱེད་པའི་དམིགས་གཞི་ནི། ང་ཚོས་ནང་གི་བདེ་བ་སྐོང་བའི་

ཞོར་དུ་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་ཕན་བདེ་ཞིག་སྒྲུབ་པའང་ཡིན། ད་ཕན་ཚན་རིག་གི་

དཔེ་གཟུགས་ཀྱི་ནང་དུ་རྩིས་ཞིབ་དང་ཚད་འཇལ་བྱེད་རུང་བའི་སྣང་ཚུལ་གྱི་
རིགས་གཅིག་མ་གཏོགས་འདུས་མེད་པར་སྙམ། འོན་ཀྱང་། ང་ཚོས་ཉིན་གཅིག་གི་

292

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགདུས་ཚོད་ཉེར་བཞི་ལ་སྣང་ཚུལ་གཞན་གལ་ཆེན་ཞིག་མྱོང་གི་ཡོད་པ་ནི། བདེ་སྡུག་
གི་མྱོང་བ་དང་འབྲེལ་ཆེ་བའི་རང་ཉིད་ཀྱི་ཚོར་བ་ཡིན།

བལྟས་ཚོད་ལ་གལ་ཆེན་དུ་སྣང་བའི་ལས་དོན་མང་པོ་ཞིག་ནི། ནང་གི་བདེ་
བ་གོང་འཕེལ་དང་སྡུག་བསྔལ་ཉམས་པར་བྱེད་པའི་ཆ་རྐྱེན་ཙམ་ཡིན་ཞིང་། བདེ་བ་
དང་ཆོག་ཤེས་གོང་འཕེལ་དང་། སྡུག་བསྔལ་ཉུང་དུ་གཏོང་བའི་ཐབས་ལམ་གཞན་

རྣམས་ཀྱང་དེ་མཚུངས་སུ་གལ་ཆེན་ཡིན། ངོས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ། གང་ཟག་ཅིག་ལ་

ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དད་པ་ཡོད་མེད་ལ་མ་ལྟོས་པར་ཐབས་ལམ་དེ་ཚོ་ནི་གལ་ཆེན་
ཞིག་ཆགས་ཡོད། རྒྱུ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་ང་ཚོས་ཕྱིའི་འཇིག་རྟེན་ལ་འཚོལ་འཇུག་
བྱེད་པ་དང་ཆབས་ཅིག ནང་སེམས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ལའང་བརྟག་དཔྱད་གཏོང་དགོས་པ་དང་། ནང་སེམས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དུ་ཡོད་པའི་མྱོང་ཚོར་དང་བློའི་ནུས་རྩོལ་བྱེ་
བྲག་པ་སོགས་ལ་བརྟག་དཔྱད་བྱས་ཏེ། མྱོང་ཚོར་གང་ཞིག་དགེ་མཚན་ཅན་ཡིན་
པ་དང་གང་ཞིག་ལ་གནོད་འཚེ་ཆེ་བ། དེ་བཞིན་ང་ཚོས་དགེ་མཚན་ཅན་དེ་གོང་
འཕེལ་དུ་ཇི་ལྟར་གཏོང་དགོས་པ་དང་། དགེ་མཚན་མེད་པ་དེ་ཇི་ལྟར་སེལ་དགོས་
པ་སོགས་ལ་དཔྱད་པ་ནན་མོ་ཞིག་གཏོང་དགོས།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གི་དཔྱད་གཏམ་འདི་ནི། ཝིན་མེས་བཀོད་པའི་དྲི་བ་
གལ་ཆེན་དེའི་ལན་གྱི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན། ཝིན་མེས་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཚོར་བ་ནི། ཡུལ་
རང་བཞིན་གྱི་རྟོག་འཇུག་དང་ཡོངས་སུ་འགལ་ཟླར་གྱུར་ཡོད་པའི་སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་དེ་མགོ་རྟིང་སློག་པར་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་ཤིང་། ཁོང་གིས་ང་ཚོ་སྒེར་གྱི་ཤེས་
རྟོགས་དང་ཡུལ་གྱི་རང་བཞིན་ལ་བསྒྱུར་ཡོད་པའི་ཚོར་བའི་ཕྱོགས་སུ་ཁྲིད་སོང་།

293

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཝིན་མེའི་གཏམ་བཤད་འདི་ནི། ང་ཚོས་འདས་པའི་ཉིན་འགའི་རིང་ལ་བསམ་གཞིག་
བྱས་པའི་བརྗོད་གཞིའི་དཀྱོགས་མཚམས་ཡང་དག་ཅིག་ཆགས་འདུག བགྲོ་གླེང་
གི་ཉིན་གསུམ་པ་ནི་བདག་གིས་གཏམ་བཤད་བྱེད་པའི་ཉིན་མོ་ཡིན་ཞིང་། བདག་
གིས་ཚན་རིག་གི་ཤེས་རྟོགས་ཙམ་དུ་མ་ཟད། མཛེས་རྟོག་དང་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་ཤེས་རྟོགས་ལའང་རྟེན་གཞི་གསར་པ་ཞིག་རྙེད་པའི་རེ་བ་བཟུང་སྟེ། དངོས་ཁམས་རིག་

པའི་རྣམ་གཞག་དང་ང་ཚོའི་མྱོང་སྣང་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ལ་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་པ་ཡིན།
བདག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ཝིན་མེས་ཕྱོགས་སྟོན་གནང་བའི་མདུན་སྐྱོད་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་ལྟ་
བུ་ཞིག་རྟེན་གཞི་གསར་པ་དེའི་འཚོལ་སྙེག་ལའང་དགོས་ངེས་རེད།

294

ལེའུ་བདུན་པ།

ཚན་རིག་གི་ཤེས་རྟོགས་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་མྱོང་བ་བར་གྱི་འབྲེལ་བ།
ཚན་རིག་གི་ཕྱིའི་གྲུབ་འབྲས་ཀྱིས་ང་ཚོས་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚན་རིག་ལ་
བཟུང་བའི་ལྟ་སྟངས་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་པོ་ཐེབས་ཡོད། ང་ཚོས་ཚན་རིག་གི་

འགྲེལ་བརྗོད་ལ་དབང་ཚད་མཐོ་བོ་ཞིག་སྤྲོད་པ་དང་། ཐ་ན་འགྲེལ་བརྗོད་དེ་དག་ནི་

ང་ཚོ་སྒེར་རམ་མི་གཞན་སུ་ཞིག་གི་མྱོང་བ་དང་རྒྱང་ཐག་རིང་ཡང་། ང་ཚོས་དབང་
ཚད་དེར་སོམ་ཉི་བྱེད་ཀྱི་མེད། ང་ཚོས་དཔྱད་ཤེས་ཀྱི་ནུས་སྟོབས་ལ་བརྟེན་ནས་གོ་མ་མྱོང་བའི་ཁྱད་ཆོས་ཅན་གྱི་གཞི་རྩའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཁག་གྲུབ་ཡོད་པར་རྗེས་སུ་
དཔོག་གི་ཡོད། དཔེར་ན། གློག་རྡུལ་ནི་རྒྱ་སྐྱེད་ཀྱི་ཆ་མེད་ཀྱང་། གདོས་ཚད་ཡོད་
པའི་གནས་ཚེག་གི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཅིག་ཡིན་པར་སེམས་པ་དང་། འོད་རྡུལ་ནི་གཡོ་
མེད་ཀྱི་གདོས་ཚད་མེད་ཀྱང་། རང་གི་བགྲོད་ལམ་དེ་འཐེན་ཤུགས་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་
སུ་འཁྱོག་གི་ཡོད་པའི་ནུས་ཤུགས་དངས་མའི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་པ་ཞིག་རེད།
བདག་གིས་དཔེ་མཚོན་ལ་བརྟེན་ནས་གཟུགས་ཕུང་ཆེན་པོ་ཁག་གི་སྒུལ་ཤུགས་
ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ནས་བེམ་པོའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་བཟོ་བཀོད་ཕྲ་མོ་དང་། གློག་དང་ཁ་
དོག་སོགས་ཀྱི་འཛིན་དཀའ་བའི་ངོ་བོ་སོགས་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱས་ཏེ། ཚན་རིག་གི་

295

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའཕེལ་རྒྱས་ལ་གསལ་བཤད་བྱས་པ་ཡིན། ནུབ་ཕྱོགས་དཔལ་ཡོན་གྱི་ངོས་ནས་
བརྗོད་ན། ང་ཚོས་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་འཇུག་ཡུལ་ལ་གཞི་རྩའི་རང་བཞིན་གྱི་
གོ་བབ་ཅིག་སྤྲད་དེ། དབང་པོའི་མྱོང་བ་ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ངོ་བོ་མཐར་ཐུག་དེ་དང་
འབྲེལ་བ་གཏིང་ཟབ་མེད་པའི་བསྟུན་འགྱུར་གྱི་ཇུས་བཀོདཏ་ཝུན་རིང་ལུགས་
གསར་པའི་འདོད་ཚུལ་ལྟར།ཅིག་ཡིན་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། འཇར་མན་གྱི་སྙན་ངག་པ་གྷོད་ཐི་དང་།༼Goethe༽ ཡང་ན་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་སྨྲ་བ་ཨེ་ཌེ་མན་ཌི་

དང་།༼Edmund Husserl༽ འཇམ་མི་སི་༼William James༽ལྟ་བུའི་མཁས་དབང་ཚོས་དར་སྤེལ་གནང་བའི་སྣང་ཚུལ་རིག་པའི་ངོས་ནས་ཚན་རིག་ལ་

ལྟ་ཚུལ་འཛིན་སྟངས་དེར་བདག་གིས་ལོ་མང་པོའི་གོང་ནས་བཟུང་དང་བ་བྱས་
མྱོང་། ཚན་རིག་གི་འཇུག་ཡུལ་དང་ང་ཚོའི་མྱོང་བའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་དཀའ་རྙོག་
འདི་དང་འདི་ལྟ་བུ་ནི། ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པས་ཇི་ལྟར་སེལ་ཐབས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་
དམ།

ཨ་ཐོར།༽ དེ་རིང་བདག་གིས་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་གོ་བསྡུར་
དེ་རྒྱུན་འཁྱོངས་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་
ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སྐོར་ལའང་དཔྱད་གླེང་མདོར་བསྡུས་ཤིག་སྤེལ་རྒྱུ་ཡིན།
བདག་གིས་བརྗོད་གཞི་འདི་དག་འགྲོ་བ་མིའི་མྱོང་ངོར་སྦྱར་ནས་རྣམ་གཞག་དང་།
མྱོང་བ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན་མིན་གྱི་དྲི་བ་ཞིག་འགོད་རྒྱུ་ཡིན། ང་ཚོའི་
ཉིན་རེའི་འཚོ་བའི་མྱོང་བའམ། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཁང་དུ་འབྱུང་གི་ཡོད་པའི་སོ་
སོའི་མྱོང་བ་དང་། འཇིག་རྟེན་འདི་དོན་ངོ་མར་ཅི་ཞིག་ཡིན་པའི་ང་ཚོའི་གོ་རྟོགས་

296

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབར་གྱི་འབྲེལ་བ་ནི་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ། གོ་རྟོགས་དེ་ནི་སྤྱི་འགྲོས་སུ་མ་གྱུར་པའི་

དཔེ་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཞིག་གམ། ཡང་ན་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་སྤྱི་འགྲོས་
སུ་གྱུར་པའི་རྣམ་གཞག་གི་དཔེ་གཟུགས་གང་རུང་ཞིག་གི་རྣམ་པར་ཡོད་ཆོགཕྱི་ལོ་ ༡༦༠༠ ནས་ ༡༩༠༠ བར་དར་བའི་སྔ་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་སྐོར་
གླེང་ནས་བདག་གིས་འགོ་འཛུགས་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་། ཁ་སང་ྋགོང་ས་མཆོག་གིས་

ནང་དོན་རིག་པའི་ཚན་རིག་གི་ནང་ས་ཆུ་མེ་རླུང་དང་། ནམ་མཁའ་བཅས་འབྱུང་བ་
ལྔ་ཡོད་ཚུལ་གསུངས་སོང་། ནུབ་ཕྱོགས་སུའང་གནའ་བོའི་གྷི་རེ་སི་དང་། དུས་
སྐབས་བར་མའི་དུས་སུ་ཆོས་རྣམས་ལ་འབྱུང་བ་ལྔའི་སྒོ་ནས་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་

ཡོད་པ་ནི་ནང་པའི་འགྲོ་ལུགས་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་། ཕྱིས་སུ་
ཚན་རིག་པ་ཚོས་མཐོང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་དངོས་པོ་དང་། དེ་དག་གི་

རྣམ་འགྱུར་སོགས་ལ་ཞིབ་ཏུ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་འགོ་བརྩམས་ཡོད། དཔེར་ན།
ལྕགས་སྒོར་རམ་རྡོ་ཞིག་མར་ཇི་ལྟར་ལྷུང་བ་ལྟ་བུ་ནི་ཁོ་ཚོའི་འཚོལ་གཞི་རེད། ད་ལྟ་
ཚན་རིག་པ་ཚོས་སྲ་འཐས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་དངོས་པོ་འདི་ལྟ་བུའི་མར་ལྷུང་
ཚུལ་ལ་ཞིབ་ཏུ་གསལ་བཤད་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། གསལ་བཤད་དེའི་ཐོག་ནས་ཆོས་
འདི་དག་གི་ལྷུང་ཚུལ་ལ་ཐུན་མོང་གི་ཁྱད་ཆོས་སམ་སྤྱི་འགྲོས་ཤིག་ཡོད་པར་
མཐོང་ཐུབ། འདི་ལྟ་བུའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ནི་དུས་རབས་བཅུ་བདུན་པའི་དུས་སུ་

དབྱི་ཏྲ་ལེའི་ནང་དུ་གྷ་ལེ་ལེའོ་ཡིས་ཐོག་མར་བྱས་ནས། སྐབས་ཐོག་དེའི་ཚན་རིག་
གསར་པའི་རྨང་གཞིར་གྱུར་ཡོད། ཚན་རིག་དེའི་དམིགས་གཞི་གཙོ་བོ་ནི། མིག་
གིས་མངོན་སུམ་དུ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་རུང་བ་དང་། གཡོ་འགུལ་བྱེད་བཞིན་པ་མཐོང་ཐུབ་

297

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཔའི་དངོས་པོའི་རིགས་ལ་ཚད་འཇལ་ཡང་དག་ཅིག་ལེན་པ་འདི་ཡིན་ཞིང་། ཞིབ་ལྟ་

དང་ཚད་འཇལ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱི་འགྲོས་ཤིག་གསར་དུ་རྟོགས་པ་དང་། དེ་ནས་སྤྱི་
འགྲོས་དེ་རྩིས་རིག་གི་ལམ་ནས་མཚོན་ཐབས་བྱས་ནས་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་ཆོས་
ཉིད་ཅིག་ཏུ་འཛིན་གྱི་ཡོད། ཆོས་ཉིད་དེ་ནི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་དང་གཟུགས་འཛིན་ཤེས་པའི་ཞིབ་ལྟ་བརྒྱུད་ནས་ཁུངས་སྐྱེལ་བྱེད་རུང་བ་ཞིག་ཡིན།

ང་ཚོས་གནས་རིམ་གཞན་ཞིག་ཏུའང་དྲི་བ་ཞིག་འགོད་ཆོག་སྟེ། རྡོ་དེ་མར་
ཟེགས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ། དྲི་བ་འདི་ལྟ་བུ་འགོད་དུས་ང་ཚོ་ནི་འཚོལ་
ཞིབ་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་གཞན་ཞིག་ལ་ཁ་ཕྱོགས་ཡོད་པ་དང་། སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་འགྲོ་
ལུགས་ལྟར་ན། དངོས་ཁམས་རིག་པར་འཚོལ་ཞིབ་ཀྱི་གནས་རིམ་གཉིས་ཡོད།
གནས་རིམ་གཅིག་གིས་སྒྲིག་ཁྲིམས་དང་སྤྱི་འགྲོས་སོགས་གླེང་གི་ཡོད་དེ། རྡོ་ཞིག་
མར་ཇི་ལྟར་ལྷུང་གི་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ལྟ་བུར་བརྟག་དཔྱད་བྱེད་པ་དང་། ཅིག་

ཤོས་ཀྱིས་རྒྱུ་རྐྱེན་གཙོ་བོར་གླེང་གི་ཡོད། རྡོ་དེ་རྒྱུ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་མར་ལྷུང་བ་
ཡིན་ནམ། སྤྱི་འགྲོས་དེ་ཚོར་ཅི་ཞིག་གིས་རྒྱུ་རྐྱེན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་དམ།
སྣང་ཚུལ་ཁག་ཅིག་ལ་གཞན་དང་མ་འདྲ་བར་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་དཀའ་ཞིང་། དུས་

རབས་བཅུ་བདུན་དང་བཅོ་བརྒྱད་པའི་ནང་ཚན་རིག་རིམ་གྱིས་ནར་སོན་པ་དང་།
ཚན་རིག་གིས་ང་ཚོས་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་མི་ཐུབ་པའི་སྣང་ཚུལ་གྱི་རིགས་ཕྲ་མོ་
དང་། དེ་དག་གི་རྒྱུ་རྐྱེན་ལྐོག་གྱུར་པ་སོགས་གཙོ་གནད་དུ་འཛིན་འགོ་བརྩམས་
ཡོད། སྔ་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་དེ་ལ་མཚོན་ན། རྟོགས་དཀའ་བའི་སྣང་ཚུལ་ཁྲོད་ཀྱི་
གཅིག་ནི་ཁ་དོག་གྲུབ་སྟངས་འདི་ཡིན་ཞིང་། རྒྱུ་རྐྱེན་ཅི་ཞིག་གིས་ཁ་དོག་འགྲུབ་

298

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཔར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་དམ། ཁ་དོག་ཇི་ལྟར་ང་ཚོར་སྣང་གི་ཡོད་པ་ཡིན་ནམ། བདག་
གིས་འདིར་དཔེ་སྟོན་ཞིག་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན།

ཁ་དོག་གང་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད་དམ།
བདག་གིས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གི་ཕྱག་ཏུ་འཇའ་ཤེལ་ཞིག་བཞག་སྟེ། འོད་
ཀྱི་འབྲས་བུ་ཏག་ཏག་ཅིག་འབྱུང་བར་འཇའ་ཤེལ་དེ་མིག་གི་གམ་དུ་ཇི་ལྟར་འཛིན་
དགོས་མིན་བསྟན་པ་དང་། དེ་ནས་ཁོང་ལ་མདུན་འཇོག་གི་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པའི་དཀར་
ནག་གི་ཤོག་ལེབ་རྣམ་པ་ཐ་དད་དུ་བསྒྲིགས་ཡོད་པ་དེར་གཟིགས་རོགས་ཞེས་
ཞུས་པ་ཡིན། སྒྲིག་སྟངས་དང་པོའི་ནང་ཤོག་ལེབ་དཀར་པོ་ནག་པོའི་སྟེང་དུ་

ཡོད།༼དཔེ་རིས་བཅོ་ལྔ་པར་གཟིགས།༽
ཨ་ཐོར།༽ཁྱེད་ཀྱིས་དཀར་ནག་གཉིས་ཀྱི་མཚམས་སུ་ཅི་ཞིག་གཟིགས་
སམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ངོས་ཀྱིས་དམར་པོ་མཐོང་གི་འདུགཨ་ཐོར།༽ཡག་པོ་རེད། ༼བདག་གིས་ཤོག་ལེབ་དེ་ཚོའི་གོང་འོག་བརྗེས་

༡༥ འཇའ་ཤེལ་ནང་དུ་བལྟས་ཚེ། དཀར་པོ་དང་ནག་པོའི་བར་མཚམས་སུ་ཁ་དོག་དྲོད་མོ་དང་བསིལ་མོ་མཐོང་བ་དང༌། དེ་གཉིས་ད་དུང་ཐག་ཉེ་རུ་བཏང་ནས་འཇའ་ཤེལ་ནང་དུ་བལྟས་ན། ཁ་དོག་ལྗང་ཁུ་འབྱུང་གི་ཡོད།

299

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཔ་ཡིན།༽ ད་ལྟ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་གཟིགས་ཐུབ་བམ།

ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ངོས་ཀྱིས་སྔོན་པོ་མཐོང་གི་འདུག འདི་ནི་ཁྱད་མཚར་བ་
ཞིག་རེད།
དེ་ནས་བདག་གིས་ཤོག་ལེབ་ནག་པོ་ཞིག་བསྣན་ཏེ། ནག་པོ་གཉིས་ཀྱི་བར་
ལ་དཀར་པོ་ཞིག་བཞག་ནས་ཤོག་ལེབ་གསུམ་པོ་གོང་འོག་ཏུ་བསྒྲིགས་ཤིང་། འོག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཤོག་ལེབ་ནག་པོ་དེ་རིམ་གྱིས་ཡར་དེད་ནས་གོང་དུ་ཡོད་པའི་ཤོག་
ལེབ་ནག་པོ་དང་བར་མཚམས་ཕྲན་བུ་ཞིག་ལས་མེད་པར་བྱས་པ་ཡིན།

ཨ་ཐོར།༽ད་ལྟ་ཁྱེད་ཀྱིས་དཀྱིལ་མར་གཟབ་ནན་དུ་གཟིགས་རོགས། ཁ་དོག་གསར་པ་ཞིག་ཁྱེད་ལ་སྣང་ངམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ངོས་ཀྱིས་ཕྱེད་ཀ་ལྗང་ཁུ་དང་ཕྱེད་ཀ་དམར་པོ་ཡིན་པ་ཞིག་

མཐོང་གི་འདུགཨ་ཐོར།༽ནེའོ་ཏྲོང་གིས་ཁམ་པི་རད་ཇིར་ཡོད་པའི་རང་གི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་
ལྟ་ཁང་དུ་བདག་གིས་འདིར་སྟོན་བཞིན་པའི་ཚོད་ལྟ་འདི་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་

བྱས་པ་དང་། ཁོང་གི་རྗེས་སུ་བྱོན་པའི་ཚན་རིག་པ་མང་པོས་ཀྱང་ཚོད་ལྟ་འདི་བྱས་

ཡོད། ཚོད་ལྟ་འདིའི་གྲུབ་དོན་ནི་ཁྱད་མཚར་ཞིང་མགོ་འཐོམ་པར་བྱེད་སྤྱད་ཅིག་

ཡིན་ཏེ། ཁ་དོག་འདི་དག་གང་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད་དམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ངོས་ཀྱིས་ཤོག་བུའི་ཐོག་ཏུ་ཁ་དོག་དེ་ཚོ་མཐོང་བ་ཡིན་ནམ།

ཡང་ན་འཇའ་ཤེལ་གྱི་ནང་ནས་ཁ་དོག་དེ་ཚོ་ང་ལ་སྣང་བ་རེད་དམ།
ཨ་ཐོར།༽རྩ་བའི་གནད་དོན་ནི་ཁ་དོག་གང་དུ་ཡོད་མེད་ཀྱི་དྲི་བ་འདི་རེད།

300

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཁ་དོག་ནི་འོད་ཀྱི་ནང་དུ་དང་པོ་ནས་གྲུབ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་ང་ཚོས་
འཇའ་ཤེལ་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་དག་མངོན་དུ་འགྱུར་བར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་དམ། ཡང་ན་འགྲེལ་བཤད་གཞན་ཞིག་སྟེ། འོད་ལ་ཁ་དོག་མེད་པ་དང་། འཇའ་ཤེལ་གྱིས་ཁ་དོག་
དེ་རྣམས་བསྐྲུན་གྱི་ཡོད་དམ། ང་ཚོས་གང་ཞིག་བདེན་པ་ཡིན་པར་ཐག་གཅོད་བྱེད་
དཀའ་ཡང་། ང་ཚོས་ཞིབ་ལྟ་བྱས་པའི་སྤྱི་འགྲོས་ནི་མངོན་གསལ་ཡིན་ཏེ། ཁྱེད་
ཀྱིས་ཤོག་ལེབ་ཀྱི་སྒྲིག་སྟངས་ཤིག་གི་ནང་དུ་དམར་པོ་གཟིགས་ཤིང་། སྒྲིག་སྟངས་
གཞན་ཞིག་གི་ནང་དུ་སྔོན་པོ་གཟིགས་ཡོད། བདག་གིས་ཤོག་ལེབ་ནག་པོ་གཉིས་

ཕན་ཚུན་ཐག་ཉེ་རུ་བཏང་ནས་དཀར་མཚམས་ཕྲན་བུ་ཞིག་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་

ཁྱེད་ཀྱིས་ཁ་དོག་ལྗང་ཁུ་གཟིགས་ཡོད། སྤྱི་འགྲོས་འདི་ལྟ་བུ་ནི་ད་དུང་ཡང་མང་དུ་

མཆིས་པ་དང་། འཇའ་ཤེལ་ལ་བརྟེན་ནས་ཁ་དོག་ཅིག་བསྐྲུན་པར་སྒྲིག་ཁྲིམས་སྐོར་
ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། ང་ཚོས་ཞིབ་ལྟ་བརྒྱུད་ནས་ཁ་དོག་དེ་དག་གི་རྒྱུ་རྐྱེན་རྟོགས་མི་

ཐུབ་པ་དང་། རྒྱུ་རྐྱེན་རྟོགས་པར་ང་ཚོར་འཚོལ་ཞིབ་ཀྱི་གནས་རིམ་གཞན་ཞིག་

དགོས་ཀྱི་རེད། འདི་ནི་ང་ཚོ་རང་གི་མངོན་སུམ་གྱི་མྱོང་བ་དང་གྱེས་མཚམས་ཤིག་

ཆགས་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འཇའ་ཤེལ་གྱི་བཟོ་དབྱིབས་ཀྱིས་ང་ཚོར་ཁ་དོག་གང་ཞིག་

སྣང་བར་ཤུགས་རྐྱེན་ཅི་ཞིག་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་དམ།
ཨ་ཐོར།༽འཇའ་ཤེལ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་ཡིན་དགོས་ཀྱང་། དེའི་ཕྱོགས་ངོས་
ལ་དབྱིབས་འདྲ་མིན་ཡོད་ཆོགཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འཇའ་ཤེལ་འདི་ལ་ཕྱོགས་ངོས་གསུམ་ངེས་པར་དུ་དགོས་

301

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགསམ།

ཨ་ཐོར།༽དེ་ལྟར་ཡིན་མི་དགོས་ཤིང་། འོད་ཀྱི་བརྒྱུད་ལམ་ལ་འགྱུར་ལྡོག་
ཅི་ཞིག་བྱུང་ཡང་། འབྲས་བུ་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་འབྱུང་གི་རེད། དཔེར་ན། མཁའ་
དབུགས་ནི་བརྒྱུད་ལམ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། དེ་བཞིན་ཤེལ་དང་ཆུ་སོགས་ཀྱང་
བརྒྱུད་ལམ་ཡིན། ཁ་དོག་འདི་དག་འབྱུང་བར་དགོས་པའི་རྩ་བའི་ཆ་རྐྱེན་གཅིག་ནི།
བརྒྱུད་ལམ་གཉིས་ཀྱི་འཕྲད་མཚམས་སུ་ཡོད་པའི་འགྱུར་ལྡོག་ཅིག་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ང་ཚོས་ནམ་མཁའི་འཇའ་ཚོན་མཐོང་དུས་ཀྱང་སྣང་ཚུལ་
གཅིག་མཚུངས་ཤིག་འབྱུང་གི་ཡོད་དམ།

ཨ་ཐོར།༽རེད་ལགས། ཆུ་ཟེགས་ཕྲ་མོ་ནམ་མཁའ་ནས་མར་འཛག་གི་ཡོད་
པ་དང་། ཉི་འོད་ནི་འཇའ་ཚོན་ལ་ལྟ་མཁན་རང་གི་ལྟག་རྒྱབ་ནས་འཕྲོས་ཏེ། ཆུ་
ཟེགས་དེ་ཚོའི་ནང་དུ་འཛུལ་ནས་འཕག་མཆོང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འདི་ལྟར་མཁའ་

དབྱིངས་སུ་ཁ་དོག་འདྲ་མིན་རྙོག་འཛིང་གི་ལམ་ནས་གྲུབ་པ་ང་ཚོར་འཇའ་ཚོན་གྱི་
ངོ་བོ་རུ་སྣང་གི་ཡོད།
འདིར་བདག་གི་བརྗོད་དོན་གཙོ་བོ་ནི། འཚོལ་ཞིབ་ཀྱི་གནས་རིམ་གཅིག་ཏུ་
སྒྲིག་ཁྲིམས་དང་སྤྱི་འགྲོས་སོགས་ཡོད་པ་དང་། ཅིག་ཤོས་སུ་ང་ཚོས་ཆོས་དང་
བྱུང་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་འདི་ཡིན།

གློག་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ།
རྣམ་གཞག་དང་ཞིབ་ལྟའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་དཔེ་སྟོན་གཉིས་པ་ལ་བདག་
གིས་གློག་གི་སྐོར་ནས་དཔེ་སྟོན་སྟབས་བདེ་ཞིག་འདེམས་པ་ཡིན། བདག་ལ་ཙག་

302

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསྒྲ་འབྱིན་ཆས་དང་། གློག་རྫས། འོད་བཅས་ནང་དུ་ཡོད་པའི་སྤོ་ལོ་ཞིག་ཡོད། སྤོ་ལོ་
འདིའི་ཕྱི་ངོས་སུ་གློག་སྣེ་གཉིས་ཡོད།
ཨ་ཐོར།༽བདག་གིས་དཔེ་སྟོན་ཆུང་ཆུང་གཞན་ཞིག་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་།

ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བརྗོད་ན། འདི་ནི་སྔར་ལས་ཀྱང་མགོ་འཐོམ་བྱེད་ཆེན་པོ་ཞིག་

ཡིན། འཕེན་འཕངས་དང་འདྲ་བའི་སྤོ་ལོ་འདིའི་ཕྱོགས་གཉིས་ཀར་ལྕགས་ཀྱི་ཐིག་

རིས་རེ་དང་། ནང་དུ་གློག་རྫས་ཤིག་དང་གློག་གི་ཤེལ་ཏོག་ཅིག ད་དུང་གློག་གི་

སྐོར་ལམ་ཞིག་བཅས་ཡོད། གལ་ཏེ་བདག་གིས་སྤོ་ལོ་འདིའི་ཕྱོགས་གཉིས་ཀར་

ལག་པས་ཐུག་ཚེ། ཤེལ་ཏོག་གི་ནང་ནས་གློག་འོད་འབྱུང་གི་རེད།
བདག་གིས་སྤོ་ལོ་འདི་རང་གི་ལག་པའི་ནང་དུ་ཡར་བཀྱགས་ནས་མཛུབ་མོ་
གཉིས་ཀྱིས་ཕྱིའི་གློག་སྣེ་གཉིས་ལ་ཐུག་པ་ཡིན། འདི་ལྟར་གློག་གི་སྐོར་ལམ་དེ་ཆ་
ཚང་བར་གྱུར་ནས་ནང་གི་གློག་འོད་འཕྲོ་བཞིན་ཙག་སྒྲ་གྲག་སོང་།
ཨ་ཐོར།༽གལ་ཏེ་བདག་གིས་རང་གི་མཛུབ་མོ་གཅིག་ཕར་ཁྱེར་ཚེ། གློག་
འོད་འདི་འབྱུང་གི་མ་རེད། འདི་ནས་ཌད་ཝད་ཌིས་ང་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་རོགས།
ཁོང་གིས་གློག་སྣེ་ཞིག་ལ་ཐུག་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་། ྋགོང་ས་མཆོག་ཁྱེད་ཀྱིས་གཞན་
དེར་ཐུག་རོགས། ད་ལྟ་ང་ཚོ་ཚང་མས་ཚོགས་ཁང་གི་གཡས་ནས་གཡོན་བར་དུ་ལག་སྦྲེལ་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་། ཚང་མས་གཞན་གྱི་ལག་པ་དམ་པོར་བཟུང་ནས་གློག་
གི་སྐོར་ལམ་དེ་ཆ་ཚང་བར་འགྲུབ་པར་བྱེད་རོགས།
མདུན་འཇོག་གི་མཐའ་བསྐོར་ནས་ཡོད་པའི་ཚོགས་ཞུགས་པ་ཚོས་ལག་
སྦྲེལ་བྱས་ནས་འཁོར་གཟུགས་ཤིག་གྲུབ་འདུག ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་སྤོ་ལོའི་

303

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགསྟེང་གི་གློག་སྣེ་ལ་ཐུག་ནས་གློག་གི་སྐོར་ལམ་ཡོངས་སུ་འགྲུབ་པར་གནང་ཞིང་།

དེ་ནས་ལག་སྦྲེལ་ཚང་མ་དམ་པོ་ཆགས་ཏེ། ཤེལ་ཏོག་ལས་གློག་འོད་འཕྲོས་ནས་ཙག་སྒྲ་གྲག་སོང་། ༼ང་ཚོ་ཚང་མ་གད་མོ་ཤོར་བ་ཡིན།༽
ཨ་ཐོར།༽དཔྱད་ཞིབ་ཀྱི་གནས་རིམ་གཅིག་ཏུ་ཡོད་པའི་སྤྱི་འགྲོས་ནི། མི་

ཚང་མས་ལག་སྦྲེལ་བྱས་ནས་ཨ་ལོང་ཞིག་གྲུབ་དུས་གློག་འོད་འཕྲོ་བ་འདི་ཡིན་
ཞིང་། ཨ་ལོང་གི་ཆ་ཞིག་མ་ཚང་ན་གློག་འོད་འབྱུང་གི་མེད། ད་དུང་དཔྱད་ཞིབ་ཀྱི་
གནས་རིམ་གཞན་ཞིག་ཏུ་གློག་འོད་འཕྲོ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞིག་ཡིན་མིན་གྱི་འཚོལ་
ཞིབ་འབྱུང་གི་ཡོད། ང་ཚོས་སོ་སོར་ཅི་ཞིག་བྱུང་བ་ཚོར་གྱི་མེད་པ་དང་། ང་ཚོས་
མིག་གིས་ཅི་ཡང་མཐོང་གི་མེད། འོན་ཀྱང་། ང་ཚོའི་ལུས་ཕུང་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱུ་
རྐྱེན་ཞིག་ཡོད་དགོས་ངེས་རེད། རྒྱུ་རྐྱེན་དེའི་ངོ་བོ་ནི་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ། འདི་ནི་

གློག་གི་སྐོར་གྱི་གོ་བསྡུར་ཞིག་གི་འགོ་ཆགས་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽གློག་ཤུགས་ཅི་ཙམ་ཞིག་ང་ཚོའི་ལུས་ཕུང་བརྒྱུད་ནས་
བགྲོད་ཀྱི་ཡོད་དམ།
ཨ་ཐོར།༽གློག་ཤུགས་ཀྱི་གྲངས་ཚད་གཅིག་དང་ཕྱེད་ཀ་ཞིག་རེད། གྲངས་
ཚད་མཐོ་བོ་ཞིག་ཡོད་ཚེ་ང་ཚོས་གློག་ཤུགས་ཚོར་ཐུབ། དུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་
པའི་ནང་། ཧཕ་རན་སིའི་རྒྱལ་ཐོག་བཅུ་བཞི་པ་ལོ་ཡེ་སིས་༼Louis༽ཞིབ་འཇུག་

ཚོད་ལྟ་འདི་ལ་དགའ་སྣང་ཆེན་པོ་བྱས་ཡོད། ཁོང་གིས་རྒྱུན་དུ་གློག་ཤུགས་ཆེན་པོ་
ཞིག་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ཀྱང་། ཁོ་རང་ཉིད་ཨ་ལོང་གི་ནང་དུ་བསྡད་མེད་པ་དང་། སྐུ་
སྲུང་བ་ཚོར་ལག་སྦྲེལ་བྱེད་དུ་བཅུག་ནས་གློག་རྫས་ཀྱི་གློག་སྣེ་ལ་ཐུག་ཏུ་བཅུག་

304

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཡོད། གློག་ཤུགས་ཀྱིས་ཁོ་ཚོ་རྟག་ཏུ་ཕར་གཡུགས་ཡོད་པ་གདོན་མི་ཟ། འོན་ཀྱང་། བདག་གིས་འདིར་ཁྱེར་ཡོང་བའི་གློག་རྫས་འདི་ལ་གློག་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཞིག་མེད།
ང་ཚོས་ད་དུང་རྟོགས་མེད་པ་ནི། རྒྱུ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་ང་ཚོར་ཁ་དོག་སྣང་གི་
ཡོད་དམ། རྒྱུ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་ང་ཚོས་འོད་མཐོང་ཞིང་སྒྲ་ཐོས་ཀྱི་ཡོད་དམ་ཞེས་
པའི་དྲི་བ་འདི་ཡིན་ཞིང་། དྲི་བ་འདི་གཉིས་ལ་ལན་ཞིག་འདེབས་པར་ང་ཚོ་མངོན་
སུམ་གྱི་མྱོང་བ་དང་རིང་དུ་གྱེས་ནས་མངོན་གྱུར་མ་ཡིན་པའི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་གི་

གནས་སྟངས་ལ་རྟོག་འཇུག་བྱེད་དགོས། ང་ཚོས་སྣང་ཚུལ་འདི་གཉིས་ལ་འབྱུང་

རྐྱེན་བྱེད་ཅིང་། གཞི་རུ་གནས་པའི་ནུས་རྩོལ་མ་ལག་གི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཞིག་ཡོད་པར་
འདོད་ཀྱི་ཡོད། སྤོ་ལོའི་དཔེ་མཚོན་འདི་གཞིར་བཞག་ནས་བརྗོད་ན། ཆུ་དང་ཆ་འདྲ་
བའི་གཤེར་ཁུ་ཕྲ་མོ་ཞིག་གློག་གི་སྐོར་ལམ་གྱི་ཡོངས་སུ་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་ཀྱི་ཡོད་པར་འདོད་པ་ནི་ཚན་རིག་གི་ཚོད་དཔག་དང་པོ་དེ་ཡིན། གཤེར་ཁུ་དེའི་བཞུར་

རྒྱུན་ཆད་ཚེ། སྤོ་ལོའི་གློག་འོད་མི་འཕྲོ་བ་དང་། གློག་གི་སྐོར་ལམ་ཡོངས་སུ་གྲུབ་ན་
ད་གཟོད་གློག་འོད་འཕྲོ་ཞིང་། གཤེར་ཁུ་འདི་ལ་གློག་ཅེས་པའི་ཐ་སྙད་འདི་སྦྱར་

ཡོད། འོན་ཀྱང་། དེ་ནས་བཟུང་ང་ཚོས་གློག་གི་ངོ་བོའི་སྐོར་ལ་གོ་རྟོགས་མང་པོ་
རྙེད་ཡོད་པ་དང་། ད་ལྟ་ང་ཚོས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་གཞིར་བཞག་ནས་ཡིད་ཆེས་
བྱེད་པ་ནི། ཨ་ལོང་གི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་ང་ཚོ་ཚང་མ་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་ཅིང་། གློག་
གི་སྐོར་ལམ་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པར་བྱས་ནས་གློག་འོད་འཕྲོ་རུ་འཇུག་པའི་གཞི་རྩའི་

རང་བཞིན་གྱི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་གློག་རྡུལ་ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་འདི་ཡིན། འོན་ཀྱང་།
གློག་རྡུལ་དེ་ཚོའི་རང་བཞིན་ནི་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ། ང་ཚོས་དེ་ཚོ་མཐོང་ཐུབ་

305

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབམ། དེ་ཚོ་མངོན་སུམ་དུ་ང་ཚོར་སྣང་ཐབས་ཤིག་ཡོད་དམ། ཡང་ན་དེ་ཚོའི་གྲུབ་
སྟངས་ནི་ང་ཚོས་རྟག་ཏུ་རྗེས་སུ་དཔོག་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ།
བདག་གིས་འདི་ནས་རས་གཞིའི་ཐོག་ལ་འདྲ་པར་འགའ་ཤས་ཤིག་སྟོན་རྒྱུ་
ཡིན་ཞིང་། དེ་དག་གིས་གློག་རྡུལ་མ་ཡིན་ཡང་རྡུལ་ཕྲན་གཅིག་གི་གྲུབ་གནས་ལ་
ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ངོས་ནས་བདེན་དཔང་ཞིག་སྤྲོད་ཀྱི་ཡོད། ང་ཚོས་རས་གཞི་
འདིའམ་དངོས་པོ་གང་རུང་ཞིག་གི་གྲུབ་རྫས་ཀྱི་སྐོར་ལའང་དྲི་བ་གཅིག་མཚུངས་
ཤིག་འགོད་ཆོག་སྟེ། རས་གཞི་འདིའི་ངོ་བོ་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ། ཅི་ཞིག་ལས་རས་
གཞི་འདི་གྲུབ་ཡོད་དམ། ཚང་མས་མཁྱེན་གསལ་ལྟར། ང་ཚོས་དངོས་པོ་རྣམས་རྡུལ་ཕྲན་ལས་གྲུབ་ཡོད་པར་སེམས་ཀྱི་ཡོད།
ཞིབ་ལྟ་ཞིག་གི་གཞི་རྩའི་ལས་ལ་རྟག་ཏུ་གྲུབ་ཆ་གསུམ་དགོས་པ་ནི། འོད་
ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཤིག་དང་། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་སའི་དངོས་པོ། མིག་ཤེས་བཅས་ཡིན།

འོན་ཀྱང་། ང་ཚོས་འདིར་གླེང་བཞིན་པའི་དངོས་པོ་ནི། ཧ་ཅང་ཕྲ་བའི་རྡུལ་ཕྲན་ཡིན་
ཞིང་། ང་ཚོས་རང་གི་མིག་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་རྡུལ་ཕྲན་མཐོང་མི་ཐུབ། རྡུལ་ཕྲན་
རྐྱང་པ་ཞིག་ང་ཚོར་སྣང་བར་བྱེད་པའི་འཕྲུལ་ལས་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་ཤིག་ཡོད་དམ་ཞེ་
ན། ཉེ་ཆར་བར་དུ་བྱེད་ཐབས་འདི་ནི་འབྱུང་མི་སྲིད་པ་ཞིག་ཏུ་སྣང་ཡང་། འདས་པའི་

ལོ་བཅུ་དང་བཅོ་ལྔའི་ནང་བྱེད་ཐབས་དེ་འབྱུང་སྲིད་པའི་བདེན་དཔང་དང་བ་འདྲེན་
པ་ཞིག་ང་ཚོར་བྱུང་ཡོད།
སྒམ་ཆུང་ལྟ་བུའི་ཡོ་ཆས་ཤིག་གི་ནང་དུ་བདག་གིས་རྡུལ་ཕྲན་རྐྱང་པ་ཞིག་

འཇོག་པ་དང་། སྒམ་ཆུང་དེའི་ནང་རྡུལ་ཕྲན་རྐྱང་པ་ཞིག་ལས་མཁའ་དབུགས་

306

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསོགས་ཅི་ཡང་མེད། དེ་ནས་བདག་གིས་ལེ་ཟེར་གྱི་འོད་ཅིག་སྒམ་ཆུང་དེའི་ཕྱི་ནས་
ནང་ལ་འཕྲོ་བར་བྱས་ཏེ། རང་གི་མིག་རྗེན་པའམ་དཔར་ཆས་བརྒྱུད་ནས་རྡུལ་ཕྲན་
རྐྱང་པ་དེ་མཐོང་ཐུབ་མིན་བལྟ་ཆོག དོན་ངོ་མར་ང་ཚོས་རང་གི་མིག་རྗེན་པ་ཡོ་
ཆས་འདི་ལ་གཏད་ནས་རྡུལ་ཕྲན་རྐྱང་པ་ཞིག་ལས་ལྡོག་འཕྲོ་བྱས་པའི་འོད་ཀྱི་
གནས་ཚེག་ཕྲ་མོ་ཞིག་མཐོང་ཐུབ། འོད་ཀྱི་གནས་ཚེག་དེ་ནི་ཧ་ཅང་ཕྲན་བུ་ཞིག་

ཡིན་རུང་། བཀྲག་མདངས་དང་ལྡན་པ་ཞིག་རེད། ང་ཚོས་དེའི་དབྱིབས་དང་ཆེ་ཆུང་
བཤད་མི་ཐུབ་ཀྱང་། དེར་དཔར་ལེན་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།
ང་ཚོར་སྣང་བརྙན་འདི་ཆེ་རུ་གཏོང་བའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་ཡོད་དམ། ཕྲ་
མཐོང་ཆེ་ཤེལ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་སྣང་བརྙན་དེ་ཆེ་རུ་གཏོང་རུང་ངམ།
འདིའང་ཉེ་ཆར་བར་དུ་ཡོང་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་ཡོད། དངས་ཤེལ་བརྒྱུད་
ནས་འོད་ང་ཚོའི་མིག་ལམ་ལ་ལྡོག་འཕྲོ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་སྤྱིར་བཏང་གི་ཕྲ་མཐོང་
ཆེ་ཤེལ་གྱིས་དེ་ལྟར་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་དང་། འོད་དེའི་རིགས་ནི་རགས་དྲགས་ཡོད།
ང་ཚོར་ཕྲ་ཞིང་རྣོ་བའི་འོད་ཅིག་དགོས་ཤིང་། ཉེ་ཆར་ཚན་རིག་པ་ཚོས་རེག་བྱ་དང་
འདྲ་བའི་ཕྲ་མཐོང་ཆེ་ཤེལ་ཞིག་གསར་གཏོད་བྱས་ཡོད། གལ་ཏེ་བདག་གིས་མིག་

ཟུང་བཙུམ་ནས་ལག་པས་ཤོག་བུ་ཞིག་གི་ངོས་ལ་རེག་ཚེ། མིག་གིས་མ་བལྟས་
ཀྱང་བདག་གིས་ལྟེབ་རྩེག་གི་མཚམས་སོགས་ཚོར་ཐུབ། རེག་ཚོར་འདིར་བརྟེན་
ནས་ཤོག་བུ་དེའི་ངོས་ནི་ཆ་མཉམ་པོ་ཡིན་མིན་རང་གི་སེམས་ངོར་འཆར་ཐུབ་ཀྱི་
ཡོད། འདི་དང་ཆ་འདྲ་བའི་ལམ་ནས་ཨ་བྷེ་ཨད་མི་༼IBM༽ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་
ཁང་དུ་ཚན་རིག་པ་ཚོས་ངོས་ཧ་ཅང་འཇམ་པོ་ཞིག་གསར་གཏོད་བྱས་ནས་རྡུལ་

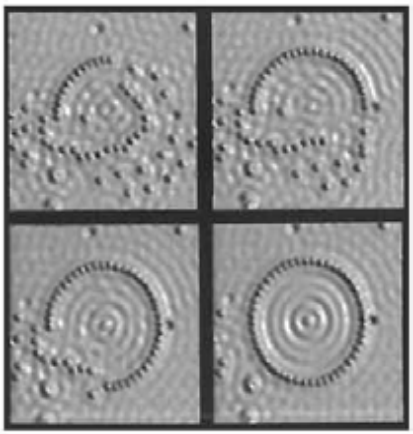

307

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཕྲན་སོ་སོ་དེའི་སྟེང་དུ་བཞག་ཡོད། ང་ཚོའི་མཛུབ་རྩེས་ཐལ་རྡུལ་ཞིག་ལ་ཐོགས་མ་

ཐོགས་ཀྱི་ལམ་ནས་ཡར་མར་སྤོར་ཐུབ་པ་ལྟར། ཁོང་ཚོས་ཛེན་རླུང་༼xenon༽
གི་རྡུལ་ཕྲན་རྣམས་ཡར་སྤོར་མར་སྤོར་བྱེད་ཐུབ་ཡོད། ཚན་རིག་པ་དེ་ཚོས་བཀོལ་
བའི་ཁབ་ཕྲ་མོའི་རྩེ་མོ་དང་། རྡུལ་ཕྲན་འཇོག་སའི་ངོས་འཇམ་པོ་བར་གྱི་རྒྱང་ཐག་
ལ་གློག་ཆས་ཀྱིས་ཚད་འཇལ་བྱས་ཤིང་། འཆར་ཤེལ་གྱི་སྟེང་དུ་ཚད་འཇལ་གྱི་སྣང་བརྙན་དེར་ལྟ་སྐབས། ཁབ་རྩེ་ཕྲ་མོ་ཡར་འགུལ་མར་འགུལ་བྱེད་སྐབས། རྡུལ་ཕྲན་རྐྱང་པ་སོ་སོ་ནི་རི་བོ་ལྟར་སྣང་གི་ཡོད། ཁབ་རྩེ་ཕྲ་མོ་དེ་ཡར་མར་འགུལ་བའི་

སྐབས་ཅི་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་ང་ཚོས་རང་གི་མིག་རྗེན་པར་བརྒྱུད་ནས་བལྟ་ཐུབ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽རྡུལ་ཕྲན་ནི་རྟག་ཏུ་ཕར་གཡོ་ཚུར་གཡོ་བྱེད་བཞིན་སྒུལ་
ཤུགས་ཆེ་བའི་འགྱུར་ལྡོག་ཅིག་གི་ནང་དུ་གནས་མེད་དམ།

ཨ་ཐོར།༽དེ་ལྟར་གནས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ང་ཚོས་རྡུལ་ཕྲན་གྲང་མོ་བཟོས་ཚེ། གཡོ་འགུལ་དེ་ཉུང་དུ་སོང་ནས་ལྕགས་ཀྱི་ཕྱི་ངོས་འཇམ་པོའི་སྟེང་ལ་འབྱར་

ནས་སྡོད་ཀྱི་ཡོད། ༼དཔེ་རིས་བཅུ་དྲུག་པར་
གཟིགས།༽
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽རྡུལ་ཕྲན་འདི་

དག་ནི་ཁ་ལ་ཉན་པོ་ཞིག་རེད། གཅིག་

བྱས་ན་ཁོ་ཚོ་ཅ་ཧང་གྲང་བས་ཡིན།

༡༦ འདི་ནི་རྡུལ་ཕྲན་རྣམས་གོར་གོར་དུ་འཛོམས་བཞིན་པའི་སྣང་བརྙན་ཞིག་རེད།

308

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག
༼ཚང་མ་གད་མོ་ཤོར་སོང་།༽

ཨ་ཐོར།༽ཁོ་ཚོ་ནི་ཧ་ཅང་གྲང་མོ་ཡིན་ཞིང་། སྒམ་ཆུང་གི་ནང་སྟོང་པ་ཡིན་

པས་རྡུལ་ཕྲན་གྱི་གཡས་གཡོན་དུ་ཅི་ཡང་མེད་པ་དང་། འདི་ལྟར་ཁོ་ཚོ་ཡར་མར་
འདེད་མཁན་ཅི་ཡང་མེད།

རྡུལ་ཕྲན་ནས་ཁྱད་ཆོས་བར།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཚན་རིག་གི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་རྡུལ་

ཕྲན་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་བསྡུར་ན། ནང་པའི་རྡུལ་ཕྲན་གྱི་རྣམ་གཞག་ནི་ཅུང་རགས་

ཤིང་། དེ་གཞིར་བཞག་ན་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཕྲ་ཤོས་དེའང་གྲུབ་ཆ་བརྒྱད་ལ་བརྟེན་ནས་
གྲུབ་པ་ཞིག་སྟེ། ས་ཆུ་མེ་རླུང་དང་། གཟུགས་དང་རེག་བྱ་དང་རོ་དང་དྲི་བཅས་རྫས་བརྒྱད་ཡོད།

ཨ་ཐོར།༽རྣམ་གཞག་འདི་ནི་མྱོང་བ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཆ་ནས་དང་བ་

འདྲེན་པ་ཞིག་རེད། རེག་བྱ་དང་དྲི་སོགས་ནི་མྱོང་བ་ཡིན་ཞིང་། ཁྱེད་ཚོའི་རྡུལ་ཕྲན་
གྱི་རྣམ་གཞག་ཏུ་གྲུབ་ཆ་ཆུང་ཤོས་ལའང་དབང་ཤེས་ཀྱི་མྱོང་བའི་ཆ་ཞིག་འདུགཁྱེད་ཚོའི་རྡུལ་ཕྲན་ནི་འདུས་བྱས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་། དབང་ཤེས་ཀྱི་མྱོང་བ་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་འདུས་བྱས་སུ་གྲུབཔ་ཞིག་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ངོས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ནང་པའི་རྡུལ་ཕྲན་གྱི་དོན་སྤྱིའི་ནང་

ཡོད་པའི་གཞི་རྩའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དེ་དག་ནི་ནུས་པའི་ངོ་བོར་གནས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་
ཞིང་། གྲུབ་ཆ་དེ་དག་གིས་དྲི་དང་རོ་སོགས་བསྐྱེད་པའི་ནུས་པ་ཞིག་སྟོན་གྱི་ཡོད་
པ་ལས་དེ་དག་གི་མྱོང་བ་རང་སྟོན་གྱི་མེད། གཞི་རྩའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་རེ་རེར་ནུས་པ་

309

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགདེ་མེད་ཚེ། རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་ཚོགས་པ་ལའང་ནུས་པ་དེ་ཡོད་མི་སྲིད།

ལྟ་ཚུལ་འདི་ནི་ཧ་ཅང་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་རེད། ནང་པའི་རྡུལ་ཕྲན་ནི་

འབྱུང་བ་བཞི་ཙམ་མ་ཡིན་པར། དབང་ཤེས་ཀྱི་ཆ་བཞིའང་ནང་དུ་འདུས་ཡོད་པ་
ཞིག་རེད། ནུབ་ཕྱོགས་སུ་ང་ཚོས་དབང་ཤེས་ཀྱི་ཆ་འདི་དག་ནི་མངོན་ཐོན་གྱི་ཁྱད་
ཆོས་ཤིག་ཏུ་མཐོང་བའི་འདོད་ཕྱོགས་ཤུགས་ཆེན་ཡོད། དེ་ཡང་གཟུགས་སྒྲ་དྲི་རོ་ལྟ་བུའི་ཁྱད་ཆོས་ནི་གཞི་རིམ་གྱི་ཆོས་ཕྲ་མོའི་འདུས་ཚོགས་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་པ་ཞིག་སྟེ། དཔེར་ན། ཆུ་ནི་ཆུའི་ངོ་བོ་འཛིན་པའི་གྲུབ་རྫས་མང་པོ་ཞིག་ལྷན་དུ་འདུས་
ནས་རླན་གཤེར་གྱི་རང་བཞིན་དུ་གྲུབ་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། ནང་དོན་རིག་པའི་

ནང་བྱུང་ཡོད་པ་དང་གཅིག་མཚུངས་སུ་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་སྨྲ་བ་གཞན་ཁག་ཅིག་གིས་

གང་ཞིག་མེད་པ་ཞིག་གསར་དུ་གྲུབ་མི་ཐུབ་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཐོག་ནས་ནུབ་
ཕྱོགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ་སྐྱོན་བརྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཨོ་སི་ཧཕོར་ཌི་༼Oxford༽གཙུག་ལག་མཐོ་སློབ་ཀྱི་ལྟ་གྲུབ་སྨྲ་བ་ལོད་ཁི་ཨོ་ཌིས་༼Michael Lock-wood༽ཁྱད་ཆོས་ནི། རྡུལ་ཕྲན་རང་སྟེང་དུ་ཁྱད་ཆོས་དེའི་རྣམ་པ་ཅུང་ཙམ་ཞིག་

ཀྱང་དང་པོ་ནས་མ་གྲུབ་པར་མངོན་ཐོན་བྱེད་མི་ཐུབ་པའི་རྩོད་སྒྲུབ་དུས་ཡུན་རིང་

པོར་བྱས་ཡོད།

ཨ་ཐོར།༽དེ་ནི་བདག་གིས་འདྲི་འདོད་པའི་དྲི་བ་ཞིག་སྟེ། དཔེར་ན། ཤོག་བུ་
དཀར་པོ་འདི་ལ་ཁ་དོག་དཀར་པོ་ཞིག་བསྐྱེད་པའི་ནུས་པ་ཡོད་པ་ཙམ་ལས། ཤོག་
བུ་རང་ཉིད་ནི་དཀར་པོ་ཞིག་མ་ཡིན་ནམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནང་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་དུ་འདི་དང་གཅིག་

310

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགམཚུངས་ཀྱི་རྩོད་གླེང་ཞིག་བྱུང་ཡོད། ཕྱི་དོན་བདེན་གྲུབ་ཏུ་འདོད་པའི་ནང་པའི་གྲུབ་
མཐའ་ཞིག་གིས་ནུབ་ཕྱོགས་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་དང་ཆ་འདྲ་བའི་རྣམ་པ་ཞེས་
པའི་དོན་སྤྱི་ཞིག་བཟུང་ཡོད། ཁྱད་ཆོས་ནི་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་གང་རུང་གི་ཁྱད་ཆོས་
ཡིན་མིན་དང་། ཡང་ན་ཡུལ་གྱི་ཆོས་དང་ཆོས་དེའི་སྣང་འཛིན་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་
ལས་བྱུང་བའི་འབྲས་བུ་ཤིག་ཡིན་མིན་ཐག་བཅད་མེད། ཁ་དོག་གི་གནད་དོན་
དེའང་འདི་དང་ཆ་འདྲ་བ་ཞིག་ཡིན་པར་སྙམ། དངོས་ཁམས་རིག་པས་གནད་དོན་
འདི་ལ་གསལ་ཁ་གཏོད་ཐུབ་སྲིད།

ཨ་ཐོར།༽མ་མཐའ་ཡང་དངོས་ཁམས་རིག་པས་གནད་དོན་འདི་མངོན་གསལ་དུ་གཏོང་ཐུབ་རྒྱུ་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ངོས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ལྟར་ན། དཀར་པོ་ནི་ཡུལ་གྱི་རང་
བཞིན་དུ་གྲུབ་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཡིན་དགོས། དེ་ལྟ་ནའང་། ངོས་ཀྱིས་ཤོག་བུ་དེ་
ཉིད་ནི་དཀར་པོ་ཡིན་པར་འདོད་ཀྱི་མེད་པ་དང་། ཤོག་བུའི་ཁ་དོག་དེ་དཀར་པོ་ཡིན་
ཞིང་། དཀར་པོ་ནི་ཤོག་བུའི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་རེད། འོན་ཀྱང་། ད་དུང་རྙོག་དྲ་སློང་
བའི་དྲི་བ་ལྷག་ཡོད་དེ། ཤོག་བུ་ནི་དོན་ངོ་མ་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ། དེ་ནི་རེག་བྱའི་ཁྱད་
ཆོས་དང་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ།

ཨ་ལན།༽འདིར་ང་ཚོ་སྐད་སྒྱུར་པ་ཚོར་དཀའ་ངལ་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་འདུགགཟུགས་སྒྲ་དྲི་རོ་སོགས་བསྒྱུར་རྒྱུ་ནི་ལས་སླ་ཡང་། རེག་བྱ་ནི་སྟབས་བདེ་བོ་ཞིག་

མིན་ཞིང་། དབྱིན་སྐད་དུ་ང་ཚོས་རེག་པའི་ཚོར་བ་དང་། ཡང་ན་རེག་པའི་སེམས་

ཚོར་སོགས་བཤད་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་། བོད་སྐད་དུ་རེག་བྱ་ཞེས་པའི་དོན་ནི། རེག་པའི་

311

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགལས་ལ་འཇུག་པའི་ཡུལ་གྱི་ཆོས་ཤིག་ཡིན།

འཇོར་ཇི།༽རྡུལ་ཕྲན་ཞིག་གི་འཇམ་རྩུབ་ལྟ་བུར་གོ་ཆོག་གམ།
ཨ་ལན།༽འཇམ་པ་དང་རྩུབ་པ་ལྟ་བུར་གོ་ཆོགཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽གཞི་རྩའི་རྡུལ་རྫས་བརྒྱད་ཚོགས་པ་ལས་རྡུལ་ཕྲན་ཞིག་

གྲུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། བརྒྱད་པོ་དེ་ཚོའི་ནང་གི་གཅིག་ནི་རེག་བྱའི་ཆ་ཞིག་ཡིན། ང་

ཚོས་ད་དུང་རེག་བྱ་ལ་རྣམ་པ་བརྒྱད་འཇོག་ཅིང་། དེ་ཚོའི་ཁྲོད་དུ་འཇམ་པ་དང་རྩུབ་
པ་གཉིས་ཀྱང་འདུས་ཡོད།

ཨ་ཐོར།༽ྋགོང་ས་མཆོག་ཁྱེད་ཀྱིས་གསུངས་དོན་ནི་བདག་གི་བརྗོད་
གཞི་སྟེ། དེང་དུས་ཚན་རིག་གི་རྣམ་གཞག་དང་། ང་ཚོའི་མྱོང་བ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་
དེར་འབྲེལ་ཡོད་ཅིག་རེད། དཀར་པོའམ་དམར་པོ་ལྟ་བུའི་ཁ་དོག་ཅིག་ང་ལ་སྣང་བ་
ནི། ཡུལ་དུ་གྲུབ་ཡོད་པའི་དཀར་པོའམ་དམར་པོའི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡོད་པའི་རྒྱུ་
མཚན་གྱིས་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་ཁ་དོག་གི་སྣང་ཚུལ་འདི་ནི་ཡོངས་སུ་འཁྲུལ་སྣང་
ཞིག་ཡིན་ནམ། དྲི་བ་འདིའི་སྐོར་ལ་ནུབ་ཕྱོགས་སུ་ཚན་རིག་ཐོག་མར་དར་བའི་སྐབས་སུའང་གླེང་སློང་བྱས་འདུག གྷ་ལེ་ལེའོ་ཡི་རྗེས་སུ་བྱོན་པའི་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་
ཚན་རིག་པ་དང་། ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་སྨྲ་བ་ཕལ་ཆེ་བས་ཁ་དོག་ལྟ་བུའི་ཆོས་ནི་དངོས་
གནས་མིན་ཞིང་། འདིའི་རིགས་ལ་ཞར་བྱུང་གི་ཁྱད་ཆོས་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་སྦྱར་

ཡོད། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། དངོས་གནས་ཡིན་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་གྲུབ་ཆ་ཁག་ལ་རྩ་བའི་

ཁྱད་ཆོས་ཟེར་བ་དང་། ཚན་རིག་གིས་རྩ་བའི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་རྟོགས་པ་གཙོ་བོར་
བཟུང་ཡོད། རྩ་བའི་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་གདོས་ཚད་དང་། བོངས་ཚད། གཡོ་

312

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའགུལ་གྱི་མྱུར་ཚད་སོགས་ཀྱིས་མཚོན་པའི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་འདུས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། དཀར་པོ་དང་། སྔོན་པོ། ལྕི་བ་ལྟ་བུའི་ཁྱད་ཆོས་ཐམས་ཅད་དང་། ད་དུང་མྱོང་
བ་ལ་སོགས་པ་ཞར་བྱུང་གི་ཁྱད་ཆོས་ཡིན་པ་ལས་རྩ་བའི་ཁྱད་ཆོས་མིན།
བདག་གིས་ཐད་ཀར་ལན་འདེབས་མི་ཐུབ་པའི་དྲི་བ་ཞིག་འགོད་འདོད་དེ།
གཡོ་འགུལ་དང་གདོས་ཚད། ཆེ་ཆུང་གི་ཚད་འཇལ་གྱི་ཚན་རིག་ལས་ལྡོག་པའི་

མྱོང་བ་ལྟ་བུའི་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ཚན་རིག་ཅིག་འབྱུང་སྲིད་དམ། དེ་ཡང་དཀར་པོ་དང་
སྔོན་པོ་ནི་ཞར་བྱུང་གི་ཆོས་ཤིག་མ་ཡིན་པར། འདིའི་རིགས་ལ་དངོས་ཡོད་གནས་
ལུགས་ཤིག་ཡོད་པར་འཛིན་པའི་ཚན་རིག་ཅིག་འབྱུང་སྲིད་དམ། བདག་ལ་མཚོན་
ན། དྲི་བ་འདི་ནི་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། བདག་གི་དྲི་བ་འདི་མཐའ་རུ་བསྐྱལ་
འདོད་ཡོད།

རྡུལ་ཕྲན་གྱི་སྣང་བརྙན།
རྩ་བ་དང་ཞར་བྱུང་གི་ཁྱད་ཆོས་གཉིས་སོ་སོར་འབྱེད་པར། ྋགོང་ས་
མཆོག་གིས་གསུང་སྒྱུར་པ་ཚོ་དང་ལྷན་དུ་བོད་སྐད་ནང་གོ་བསྡུར་རིང་པོ་ཞིག་

གནང་སྟེ། ཨ་ལན་གྱིས་ཁོང་གི་དྲི་བ་ཞིག་ང་ཚོར་བསྒྱུར་སོང་། “འཚོལ་ཞིབ་བྱས་
ནས་གནས་རིམ་ཕྲ་ཤོས་ལ་མར་འགྲོ་སྐབས། ཁྱེད་ཚོས་མཐོང་བ་ནི་སྒོར་སྒོར་ཡིན་

པའི་ཆོས་ཁོ་ན་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་གྲུ་བཞི་ཡིན་པའི་ཆོས་ཀྱང་ཡོད་དམ།” ཨ་ལན་
གྱིས་ྋགོང་ས་མཆོག་ལ་བགྲོ་གླེང་འདིའི་མགོ་སྟོད་དུ་བྱུང་བའི་སྐད་ཆ་ཞིག་སྟེ།
འོད་རྡུལ་གྱི་གནས་རིམ་དུ་བར་སྣང་གི་ཕྱོགས་ཆ་ཞིག་མེད་པ་དང་། གློག་རྡུལ་ལ་
གདོས་ཚད་ཡོད་ཀྱང་། ཆེ་ཆུང་གི་ཚད་ཅིག་མེད་པ་དྲན་གསོ་བྱས་འདུག བདག་

313

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགིས་འདི་ནི་གློག་ཀླད་ཀྱིས་བསྐྲུན་པའི་རྡུལ་ཕྲན་གྱི་བཀོད་པའི་སྣང་བརྙན་སྐོར་
ཞིག་ཚོགས་ཞུགས་པ་ཚོར་སྟོན་པའི་གོ་སྐབས་ཤིག་ཏུ་མཐོང་བྱུང་། སྣང་བརྙན་དེ་
དག་ནི་ཡང་རླུང་གི་ངང་ཚུལ་འདྲ་མིན་དུ་ཡོད་པའི་རྡུལ་ཕྲན་གྱི་བཀོད་པའི་སྐོར་
རེད།

ཨ་ཐོར།༽བདག་གིས་རྡུལ་ཕྲན་ལ་བཟོ་བཀོད་དང་དབྱིབས་རྣམ་ཡོད་དམ་ཞེས་པའི་ཁྱེད་ཀྱི་དྲི་བ་འདིར་བརྟེན་ནས་རང་གི་བརྗོད་གཞི་རྗེས་མའི་ཕྱོགས་སུ་
བསྐྱོད་རྒྱུ་ཡིན། གཤམ་གྱི་སྣང་བརྙན་འདི་ནི་འདྲ་པར་ངོ་མ་ཞིག་མིན་ཡང་། རྡུལ་
ཕྲན་གྱི་རྣམ་གཞག་གཞིར་བཟུང་ནས་བྲིས་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། སྣང་བརྙན་འདིས་

རྡུལ་ཕྲནཡང་རླུང་གི་ངང་ཚུལ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིགལ་དབྱིབས་རྣམ་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་

ཡོད་པར་སྟོན་གྱི་ཡོད། འདི་ནི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལས་ཐད་ཀར་བྱུང་བའི་སྣང་
བརྙན་ཞིག་མ་ཡིན་ཡང་། འདིའི་གཞི་རུ་ཡོད་པའི་རྣམ་གཞག་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་
མང་པོས་ཁུངས་སྐྱེལ་བྱས་ཡོད། ད་ལྟ་ང་ཚོར་ཡོད་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཁག་
ཅིག་ཏུ་རྡུལ་ཕྲན་གྱི་བཀོད་པ་འདིའི་རིགས་ནི། པར་ལེན་ཡོ་ཆས་དམིགས་བསལ་
བ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་མཐོང་བྱའི་གཟུགས་བརྙན་དུ་བསྒྱུར་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། ཆེས་
དཀྱུས་མའི་སྣང་བརྙན་ཞིག་གི་ནང་དུའང་ང་ཚོས་ཟླུམ་གཟུགས་ཤིག་མཐོང་བར་མ་ཟད། ང་ཚོས་རྡུལ་ཕྲན་གཅིག་པ་དེར་ནུས་ཤུགས་ཇེ་མང་དུ་བཏང་ནས་བཀོད་སྒྲིག་

ཀྱང་བྱེད་ཆོག་ལ། འདི་ལྟར་བྱས་ན་རྡུལ་ཕྲན་དེར་དབྱིབས་རྣམ་གཞན་ཡང་འབྱུང་
གི་ཡོད། དཔེར་ན། ཟླུམ་གཟུགས་གཉིས་རྩེག་ལྟ་བུའི་དབྱིབས་རྣམ་ཐོན་པ་དང་།
ནུས་ཤུགས་ཆེ་རུ་སོང་བར་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་དབྱིབས་རྣམ་ཐམས་ཅད་རྡུལ་

314

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཕྲན་གཅིག་པུ་དེ་ལས་འབྱུང་གི་ཡོད། ༼བདག་གིས་མཚམས་འདིར་ྋགོང་ས་མཆོག་ལ་རྡུལ་ཕྲན་
ཞིག་གི་གློག་རྡུལ་སྐོར་ལམ་གྱི་དབྱིབས་རྣམ་འདྲ་མིན་ཡོད་པའི་རི་མོ་སྐོར་ཞིག་བསྟན་པ་ཡིན།༽
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འདི་དག་ནི་ད་དུང་ཡང་ཆ་ཤས་སུ་མ་འཐོར་བར་རྡུལ་ཕྲན་
གཅིག་གི་རང་བཞིན་དུ་གནས་ཀྱི་ཡོད་དམ།
ཨ་ཐོར།༽ཆ་ཤས་སུ་འཐོར་གྱི་མེད་པ་དང་། འདི་ནི་ལྐོག་གྱུར་ནང་གི་ལྐོག་
གྱུར་ཅིག་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནུས་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་བའི་དོན་ནི་ཚ་གྲང་མཐོ་རུ་གཏོང་བ་དེ་ཡིན་ནམ།

ཨ་ཐོར།༽ཚ་གྲང་ནི་རྡུལ་ཕྲན་རྐྱང་པ་མ་ཡིན་པར་རྡུལ་ཕྲན་མང་པོ་ཁོ་ནར་
སྦྱར་ན་གོ་རྒྱུ་ཡོད་པའི་དོན་སྤྱི་ཞིག་ཡིན། ང་ཚོས་གདོང་ཐུག་ལ་བརྟེན་ནས་ནུས་
ཤུགས་དེ་ཆེ་རུ་གཏོང་གི་ཡོད། བདག་གིས་ཐོག་མར་ང་ཚོའི་རྡུལ་ཕྲན་གྱི་དཔེ་
གཟུགས་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། ང་ཚོས་ཆེས་དཀྱུས་མ་ཡིན་པའི་རྡུལ་ཕྲན་
ཞིག་ལ་ཆ་ཤས་གཉིས་ཡོད་པར་འདོད་པ་དང་། དེ་གཉིས་ནི་ཕོ་གློག་ཅན་གྱི་ཚི་གུ་
དང་། མོ་གློག་ཅན་གྱི་གློག་རྡུལ་གཉིས་རེད། གློག་རྡུལ་ནི་རྡུལ་ཕྲན་དེའི་གང་ཞིག་

ཏུ་གནས་ཡོད་དམ། ཆེས་དཀྱུས་མའི་གནས་སྟངས་ནང་། གློག་རྡུལ་ནི་རྡུལ་ཕྲན་
དེའི་བར་སྣང་ལ་འཐོར་བའི་རྣམ་པ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། གདོང་ཐུག་དང་འོད་སོགས་ལ་
བརྟེན་ནས་ནུས་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་ན། གློག་རྡུལ་དེ་འཐོར་བཀྲམ་གྱི་རྣམ་པ་གཞན་
ཞིག་ཏུ་འགྱུར་གྱི་ཡོད། རྟོགས་དཀའ་བའི་གནད་དོན་ནི། རྡུལ་ཕྲ་རབ་གཅིག་ཙམ་
ཡིན་པའི་གློག་རྡུལ་རྐྱང་པ་འདི་ལའང་ཆ་ཤས་ལས་གྲུབ་པར་སྣང་བའི་དབྱིབས་

315

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགརྣམ་འདྲ་མིན་ཡོད་པ་འདི་ཡིན་ཞིང་། ང་ཚོ་ནི་གནས་རིམ་འདི་ནས་སྔ་རབས་ཀྱི་
ཚན་རིག་ལས་བརྒལ་བའི་རྟོག་འཇུག་གསར་པ་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཞུགས་ཀྱི་ཡོད།
ཆོས་རྐྱང་པ་ཞིག་ལ་འདུས་གྲུབ་ཀྱི་དབྱིབས་རྣམ་ཞིག་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་ཡིན་ནམ།

ཨ་ལན།༽གོང་ཞིག་ཏུ་ཁྱེད་ཀྱིས་གློག་རྡུལ་ཞིག་ལ་དབྱིབས་རྣམ་མེད་པར་བརྗོད་སོང་།
ཨ་ཐོར།༽གློག་རྡུལ་ཞིག་ལ་བོངས་ཚད་ཅིག་མེད་པ་དང་། རྒྱུ་མཚན་འདིའི་

ཐོག་ནས་དེར་དབྱིབས་རྣམ་ཞིག་མེད་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། ང་ཚོས་ལྟ་བཞིན་པའི་

དུས་སུ་མཐོང་བ་དེ་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ། དྲི་བ་འདི་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ལུགས་ཀྱི་དྲི་
བ་ཕྲ་ཞིང་ཟབ་མོ་ཞིག་ཡིན། ཁེར་རྐྱང་དུ་གནས་དུས་བོངས་ཚད་དང་དབྱིབས་རྣམ་
མེད་ཀྱང་། གདོས་ཚད་དང་གློག་ཤུགས་ཡོད་པའི་ཆོས་རྐྱང་པ་ཞིག་གི་སྐོར་ལ་ང་
ཚོས་ཇི་ལྟར་བསམ་བློ་གཏོང་དགོས་པ་ཡིན་ནམ། བདག་གིས་ཚན་རིག་གི་འགྲེལ་
བཤད་དེ་དག་ཇི་ལྟར་གྲུབ་པ་ཡིན་པའི་སྐོར་བརྗོད་རྒྱུ་ཡིན། ཚན་རིག་པ་ཞིག་གིས་

ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་མང་པོ་བྱེད་པ་དང་། དེ་དག་རེ་རེའི་ནང་གློག་རྡུལ་ལ་ཞིབ་ལྟ་

བྱེད་སྐབས། གློག་རྡུལ་ནི་རྟག་ཏུ་གནས་ཐ་དད་པ་ཞིག་ཏུ་ཡོད། ང་ཚོས་ཞིབ་འཇུག་

ཚོད་ལྟའི་གྲུབ་དོན་དེ་དག་གཅིག་བསྡུ་བྱས་ནས་བལྟས་ཚེ། གློག་རྡུལ་དེ་ལ་འཐོར་བཀྲམ་གྱི་རྣམ་པ་དེ་རྣམས་འབྱུང་གི་ཡོད། གློག་རྡུལ་གཅིག་གནས་གཉིས་སུ་ཡོད་
པར་སྣང་བའི་གནས་སྟངས་ལ་མཚོན་ན། དུས་ཕྱེད་ཀ་ལ་གློག་རྡུལ་དེ་གནས་
གཅིག་ཏུ་ཡོད་པ་དང་། དེ་ནས་དུས་ཕྱེད་ཀ་ལ་གློག་རྡུལ་གནས་གཞན་དེར་ཡོད་པར་སྣང་གི་ཡོད། འདི་དག་ནི་རྡུལ་ཕྲན་རང་སྟེང་གི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། འདི་

316

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགནི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སྣང་ཚུལ་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། རྡུལ་ཕྲན་གྱི་བཀོད་པ་འདི་དག་
ནི། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པ་སྟེ། རྡུལ་ཕྲན་དང་དེའི་ཆ་ཤས་ཀྱི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་
བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཁོ་ནར་བརྟེན་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཚན་རིག་པ་ཚོས་རྡུལ་ཕྲན་ཞིག་ཚ་གྲང་ཧ་ཅང་དམའ་བོར་
གནས་པར་བྱེད་སྐབས། དེ་གཡོ་འགུལ་མེད་པར་གནས་མོད། ཚ་གྲང་དམའ་བོ་དེས་གློག་རྡུལ་ཞིག་གི་འགུལ་སྐྱོད་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་དམ།
ཨ་ཐོར།༽ བདག་གི་བསམ་ཚུལ་ལ། ང་ཚོས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ངང་ཚུལ་དེ་དག་ཐ་ན་ཚ་གྲང་ཧ་ཅང་དམའ་བའི་སྐབས་སུའང་སློང་ཐུབ་པ་ཞིག་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཁྱེད་ཀྱིས་རྡུལ་ཕྲན་ཞིག་སྤུ་སོབ་ལྟར་ཡར་ལེན་ཐུབ་པར་
བརྗོད་པ་ནི། ཡོངས་སུ་སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་སྣང་ཚུལ་ཞིག་མ་ཡིན་
ནམ།

ཨ་ཐོར།༽ དེ་ནི་སྔ་རབས་དངོས་ལུགས་ཀྱི་སྣང་ཚུལ་ལྟར་དུ་སྣང་གི་ཡོད།
ནུས་ཤུགས་ཤིག་ནང་དུ་འདུས་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོས་རྡུལ་ཕྲན་དེ་གནས་གསར་པ་
ཞིག་ལ་སྤོར་ན། གནས་དེར་སྡོད་ཀྱི་ཡོད། རྡུལ་ཕྲན་དེའི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་གང་ལ་
གང་འཚམ་གྱིས་སྤྱིར་བཏང་དུ་སྣང་གི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཚ་གྲང་གིས་རྡུལ་ཕྲན་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་ཀྱང་། རྡུལ་
ཕྲན་དེའི་ཆ་ཤས་ཡིན་པའི་གློག་རྡུལ་གྱི་འགུལ་སྐྱོད་སྐོར་གླེང་སྐབས། ཚ་གྲང་ནི་
འབྲེལ་མེད་ཅིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། འདི་ནི་དོན་དངོས་སུ་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སྣང་ཚུལ་ཞིག་

རེད་འདུག

317

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཨ་ཐོར།༽ཁྱེད་ཀྱིས་གང་གསུངས་པ་ནི་རྩ་བའི་ཆ་ནས་བདེན་པ་ཞིག་རེད།
ྋགོང་ས་མཆོག་གིས་ཚ་གྲང་དང་འགུལ་སྐྱོད་ཀྱི་གནད་དོན་འདི་ལ་དང་བ་ཤུགས་

ཆེན་ཞིག་གནང་གི་ཡོད་པར་སྙམ། བདག་གིས་ཁྱེད་ལ་གོར་ཐིག་ཚད་གྲངས་ཀྱི་
འགུལ་སྐྱོད་ཅེས་པའི་དོན་སྤྱི་ཞིག་ཡོད་པ་ངོ་སྤྲོད་བྱས་ན། དེའི་དོན་ནི་ང་ཚོས་ཚ་
གྲང་དམའ་རུ་བཏང་ནས་གོར་ཐིག་གི་ཚད་གྲངས་སུ་སླེབས་ཀྱང་། རྡུལ་ཕྲན་དང་
ཡང་ན་གློག་རྡུལ་ཞིག་ལ་ནུས་ཤུགས་སམ་འགུལ་སྐྱོད་ཀྱི་ལྷག་ལུས་ངེས་ཅན་ཞིག་

ཡོད་པ་འདི་ཡིན། དོན་སྤྱི་འདི་ནི་སང་ཉིན་ང་ཚོས་འཇིག་རྟེན་འདིའི་ཐོག་མའི་དུས་

སུ་རྒྱུན་ལྡན་གྱི་ཚ་གྲང་མེད་ཀྱང་། འབར་གས་ཆེན་མོ་ཇི་ལྟར་བྱུང་བ་ཡིན་པའི་

འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་གླེང་སྐབས་གལ་ཆེན་ཞིག་ཆགས་རྒྱུ་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽རྡུལ་ཕྲན་ཞིག་གི་ཐག་གཅོད་རང་བཞིན་གྱི་ཁྱད་ཆོས་གང་
དག་ཡིན་ནམ། ང་ཚོར་རྡུལ་ཕྲན་ཐ་དད་པ་བརྒྱ་དང་བཅུ་ཙམ་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་ལ་
ཡོད་པའི་ཐུན་མོང་གི་ཁྱད་ཆོས་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ།

ཨ་ཐོར།༽དྲི་བ་འདི་ནི་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཚན་རིག་པ་ཚོས་རྡུལ་ཕྲན་ཐ་དད་པའི་གྲངས་ཚད་འདི་ངོས་
བཟུང་ནས་དེར་མཚམས་འཇོག་གི་ཡོད་པར་བལྟས་ཚེ། དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་

ཚོའི་བྱེད་སྟངས་དང་། ནང་པའི་བྱེད་སྟངས་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཕྲན་བུ་ཞིག་ཡོད་
པར་སྣང་། ནང་པ་ཚོས་རྣམ་གྲངས་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་འབྱེད་སྐབས། ཐོག་མར་རྡུལ་
ཕྲན་ཞིག་ལ་མཚན་ཉིད་འཇོག་དགོས་ཤིང་། མཚན་ཉིད་བཞག་རྗེས་ད་གཟོད་རྣམ་
གྲངས་དེ་ལ་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཅི་ཙམ་ཡོད་མེད་འཇོག་གི་རེད།

318

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཨ་ཐོར།༽ལོ་རྒྱུས་གཞིར་བཟུང་ནས་བརྗོད་ན། རྡུལ་ཕྲན་གྱི་དོན་སྤྱི་འདི་མ་

བྱུང་བའི་ཡར་སྔོན་དུ་ས་ཆུ་མེ་རླུང་བཞི་དང་། མཁའ་དབྱིངས་ཀྱི་གཟུགས་ཕུང་
སོགས་གྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རྫས་ཤིག་བཅས་འབྱུང་བ་ལྔ་བཞག་ཡོད། དེ་ནས་མི་ཚོས་

དངོས་གཟུགས་ལ་ཁྱད་ཆོས་འདྲ་མིན་ཡོད་པ་རིམ་གྱིས་རྟོགས་ཏེ། གཞི་རྩའི་རང་

བཞིན་ཡིན་པའི་དངོས་གཟུགས་ཀྱི་རིགས་ཅི་ཙམ་ཡོད་པ་དང་། དེ་དག་ནི་སྡེབ་
རྫས་གང་དག་ལས་གྲུབ་པ་ཡིན་མིན་གྱི་དྲི་བ་བཀོད་པ་རེད། འདི་ནི་ཡུན་རིང་གི་

འཚོལ་ཞིབ་ཅིག་ཡིན། ཕན་ཚུན་མཚུངས་པའི་རྫས་སྦྱོར་སྐོར་ཞིག་ཡོད་པ་ནི།

དཔེར་ན། རྫས་སྦྱོར་ཁག་ཅིག་ལ་ཁ་དོག་མེད་ཅིང་ཕྱི་ནང་མཐོང་བའི་རླངས་

གཟུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་ཞིང་། ཁག་གཞན་ཞིག་ནི་ལྕགས་རིགས་ཡིན་པ་དང་།
ལྕགས་རིགས་ལའང་ནང་གསེས་ཀྱི་རིགས་འདྲ་མིན་ཡོད། དུས་རབས་བཅུ་བདུན་
པའི་ཚན་རིག་པ་ཚོས་ཞིབ་ལྟ་དང་། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་
འཚོལ་ཞིབ་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། ཁོ་ཚོར་ང་ཚོར་ཡོད་པའི་རྡུལ་ཕྲན་དང་རྩ་རྫས་ཀྱི་དོན་
སྤྱི་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་མེད། དེ་ནས་ཁོ་ཚོས་རྩ་རྫས་ཀྱི་སྐོར་ལ་ཇེ་མང་དུ་འགྲོ་བཞིན་

པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་གྲུབ་དོན་རྣམས་ཕྱོགས་བསྡུ་བྱས་ཏེ། དངོས་གཟུགས་ཀྱི་ཆ་
ཤས་ཕྲ་ཤོས་ཅི་ཞིག་ཡིན་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་རྟོག་འཇུག་དང་ཟུང་འབྲེལ་བྱས་པ་
སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་རྡུལ་ཕྲན་གྱི་དོན་སྤྱི་རིམ་གྱིས་དར་ཞིང་། ད་ལྟའི་ང་ཚོའི་

ཤེས་རྟོགས་ལ་གཞིགས་ཚེ། རྡུལ་ཕྲན་གྱི་དོན་སྤྱི་དེ་ནི་ད་དུང་ཡང་དོན་སྤྱི་ལེགས་
པོ་ཞིག་གི་ངོ་བོར་གནས་ཡོད་ཀྱང་། ད་ལྟ་ང་ཚོར་ཡོད་པའི་རྡུལ་ཕྲན་སྐོར་གྱི་ཤེས་
རྟོགས་ནི། སྔོན་མ་ལས་ཧ་ཅང་ཞིབ་ཚགས་སུ་གྱུར་ཡོད།

319

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགདེང་དུས་ཀྱི་རྡུལ་ཕྲན་ལ་ཕོ་གློག་ཅན་གྱི་ཚི་གུ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ཚི་གུ་རང་
ཉིད་ནི་ཕོ་གློག་ཅན་གྱི་ཕོ་རྡུལ་དང་གློག་ཤུགས་ཅི་ཡང་མེད་པའི་བར་རྡུལ་ཏེ། རྡུལ་
ཕྲ་རབ་ཀྱི་རིགས་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་ཡོད། ཚི་གུའི་མཐའ་འཁོར་དུ་གློག་
རྡུལ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། དཀྱིལ་མར་ཡོད་པའི་ཕོ་རྡུལ་གྱི་གྲངས་ཚད་ནི།

མཐའ་རུ་ཡོད་པའི་གློག་རྡུལ་གྱི་གྲངས་ཚད་དང་མཚུངས་པ་ཡིན། ང་ཚོས་ཤེས་
རྟོགས་འདི་གཞིར་བཞག་ནས་གོང་གི་དྲི་བ་ལ་ལན་གསལ་པོ་ཞིག་འདེབས་ཐུབ།
རྡུལ་ཕྲན་ཞིག་ལ་ཕོ་རྡུལ་གཅིག་ཡོད་ན་གློག་རྡུལ་ཡང་གཅིག་ཡོད་པ་དང་། ཕོ་
རྡུལ་གཉིས་ཡོད་ན་གློག་རྡུལ་གཉིས་ཡོད་པ་རེད། འདི་ལྟར་གྲངས་ཚད་རིམ་པས་

མཐོ་རུ་འགྲོ་བའི་རྩ་རྫས་བརྒྱ་དང་བཅུ་གཉིས་ཡོད་ལ། དེ་དག་རེ་རེ་ཡང་རྩ་རྫས་ཐ་
དད་པ་རེ་ཡིན་པ་དང་། སོ་སོར་ཁྱད་ཆོས་ཐ་དད་པ་ཁག་ཅིག་ཡོད། གདོས་ཚད་ཆུང་ཤོས་ཀྱི་རྡུལ་ཕྲན་ལ་ཕོ་རྡུལ་གཅིག་དང་གློག་རྡུལ་གཅིག་ཡོད་པ་དང་། འདི་ནི་

རྡུལ་ཕྲན་ཡང་ཤོས་ཤིག་ཡིན་པའི་ཡང་རླུང་ཡིན། དེ་ནས་ཕོ་རྡུལ་གཉིས་དང་། བར་
རྡུལ་གཉིས། གློག་རྡུལ་གཉིས་བཅས་ཡོད་པའི་ཧེ་ལེ་ཡམ་༼helium༽ཡིན་ཞིང་།
རྡུལ་ཕྲན་འདིའི་གདོས་ཚད་ནི་ཡང་རླུང་ལས་ཕལ་ཆེར་ལྡབ་བཞི་ཙམ་གྱིས་ཆེ་
ཞིང་། རྡུལ་ཕྲན་གྱི་བཀོད་པ་ཐ་དད་ལས་བྱུང་བའི་ཁྱད་ཆོས་ཐ་དད་པ་འདི་དག་ནི།
ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ངོས་ནས་ཐོག་མར་ཞིབ་ལྟ་བྱས་པ་དེ་དག་དང་ཆ་མཐུན་པ་
ཞིག་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ང་ཚོར་རྩ་རྫས་བརྒྱ་དང་བཅུ་གཉིས་མ་གཏོགས་མེད་པའི་

རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ། རྒྱུ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་རྡུལ་ཕྲན་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་ཕོ་རྡུལ་

320

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསུམ་བརྒྱའམ་སུམ་སྟོང་ཡོད་མ་ཆོག་པ་ཡིན་ནམ།

ཨ་ཐོར།༽ཡང་པོ་མ་ཡིན་པའི་རྡུལ་ཕྲན་ནི་ཧ་ཅང་འཇིག་སླ་ཞིང་། རྡུལ་ཕྲན་
དེའི་རིགས་ཀྱི་ཆ་ཤས་རྣམས་སོ་སོར་གྱེས་འགྲོ། རྡུལ་ཕྲན་ཆེ་རུ་འགྲོ་དུས་རང་གི་

ཆ་ཤས་རྣམས་སྡོམ་བྱེད་ཀྱི་ནུས་ཤུགས་ཆུང་དུ་ཕྱིན་ནས་གྲུབ་ཆའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་

རྣམས་ལྷན་དུ་འཛིན་ཐུབ་ཀྱི་མེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽རྩ་རྫས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་ནི་སྤྱི་ཁྱབ་ཅིག་ཡིན་ནམ། དགུ་

ཚིགས་གཞན་གྱི་སྟེང་དུའང་འདི་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡོད་དམ།

ཨ་ཐོར།༽འདི་ནི་དྲི་བ་གལ་ཆེན་ཞིག་རེད། རྩ་རྫས་ཐ་དད་པ་ཡོད་ཆོག་པ་ང་
ཚོའི་བསམ་བློའི་ནང་འཆར་ཐུབ་ཀྱང་། ང་ཚོས་རྒྱང་ཤེལ་བརྒྱུད་ནས་སྐར་མ་ལ་
ཞིབ་ལྟ་བྱེད་སྐབས། རང་གི་ཞིབ་འཇུག་བརྟག་དཔྱད་ཁང་དུ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་
པ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ང་ཚོར་སྣང་ཞིང་། དེར་བརྟེན་ཐ་ན་རང་ཉིད་རྒྱང་རིང་

དུ་ཡོད་པའི་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་སླེབས་མ་ཐུབ་ཀྱང་། དེར་ཡོད་པའི་རྩ་རྫས་ནི་སའི་གོ་ལའི་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པའི་རྩ་རྫས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་དང་གཅིག་པ་ཞིག་ཡིན་པར་
ང་ཚོས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཁོབ་རྡུལ་ནི་རྡུལ་ཕྲན་གྱི་གནས་གང་ཞིག་ཏུ་ཡོད་དམ།
ངོས་རང་སོ་སི་རུ་ཡོད་པའི་སནའདི་ནི་འཇི་ནེ་ཝའི་ཉེ་འགྲམ་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་
ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་བསྟི་གནས་དང་། རྡུལ་ཕྲ་རབ་གྱི་མགྱོགས་ཚད་སྤར་ཆས་ཀྱི་ཚོམས་ཁང་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན།ལ་དང་པོར་འགྲོ་སྐབས། ཁོབ་རྡུལ་གྱི་སྐོར་
ལ་ངོས་ཀྱིས་ཐོག་མར་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བ་དང་། རྡུལ་ཕྲ་རབ་འདི་ཚོས་ངོས་ཀྱི་

321

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཡིད་དབང་མེད་དུ་འཕྲོག་བྱུང་།
ཨན་ཏྲོན།༽བདག་གིས་ཁ་སྣོན་ཕྲན་བུ་ཞིག་བྱས་ན་ཆོག་གམ། རྡུལ་ཕྲན་
ཞིག་ལ་ཨ་ཐོར་གྱིས་གོང་དུ་བརྗོད་པའི་ཕོ་རྡུལ་དང་། གློག་རྡུལ་སོགས་ལས་མང་
བའི་གྲུབ་ཆ་ཡོད་པ་མངོན་གསལ་ཡིན། ཁོང་གིས་གཤམ་དུ་ཁྱེད་ལ་ཁོབ་རྡུལ་གྱི་སྐོར་ནས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་རྒྱུ་རེད། འོན་ཀྱང་། རྡུལ་ཕྲན་ནི་རྫས་སྦྱོར་བྱེད་ཐབས་
ཀྱི་ལམ་ནས་ཆ་བགོ་བྱེད་མི་ཐུབ་པའི་དངོས་རྡོག་ཆུང་ཤོས་དེ་ཡིན་ཞིང་། འདི་ནི་

རྡུལ་ཕྲན་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་ཡིན། ང་ཚོས་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་བྱེད་
ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་རྡུལ་ཕྲན་ལས་ཀྱང་ཕྲ་བའི་ཆོས་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་ཐུབ་ཀྱང་། ང་
ཚོས་རྡུལ་ཕྲན་ཞིག་རྫས་སྦྱོར་བྱེད་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་ཆ་ཤས་ཕྲ་མོར་བགོ་མི་
ཐུབ།

ཨ་ཐོར།༽ང་ཚོས་འཇམ་པོའི་ལམ་ནས་རྡུལ་ཕྲན་ལ་བརྟག་དཔྱད་གཏོང་
རུང་བ་དང་། རྡུལ་ཕྲན་རྣམས་བརྟན་པོ་ཡིན་མོད། གལ་སྲིད་ནུས་ཤུགས་ཆེན་པོ་
ཞིག་བཀོལ་ན་རྡུལ་ཕྲན་ཞིག་གི་གྲུབ་ཆ་རྣམས་སོ་སོར་འཐོར་གྱི་རེད། དེ་ལྟར་
བརྟག་དཔྱད་བྱས་ཚེ། རྡུལ་ཕྲན་གྱི་ནང་དུ་ཚི་གུ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ཚི་གུ་དེར་གློག་རྡུལ་གྱིས་སྐོར་བ་བྱེད་པ་ང་ཚོས་མཐོང་ཐུབ། དེ་ནས་ང་ཚོས་ཚི་གུའི་ནང་དུ་བལྟས་

ཚེ། ཕོ་རྡུལ་གཅིག་པུ་མ་ཡིན་པར་བར་རྡུལ་ཞེས་པའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་རིགས་ཤིག་

ཀྱང་དེར་ཡོད། ང་ཚོས་ཕོ་རྡུལ་དང་བར་རྡུལ་ལ་འདུས་གྲུབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ཞིག་ཡོད་མེད་
དང་། ཡང་ན་འདི་དག་ལ་གློག་རྡུལ་དང་འདྲ་བར་འདུས་གྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་

མེད་པ་ཡིན་མིན་གྱི་དྲི་བ་འགོད་ཀྱི་ཡོད། གློག་རྡུལ་ལ་གྲུབ་ཆ་གང་ཡང་མེད་པར་

322

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསྣང་ཡང་། ང་ཚོས་ཕོ་རྡུལ་དང་བར་རྡུལ་ལ་ད་དུང་གྲུབ་ཆ་གཞན་ཡོད་པ་རྟོགས་ཡོད། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་ཕོ་རྡུལ་དང་བར་རྡུལ་གདོང་ཐུག་བྱས་ཚེ། རྡུལ་ཕྲ་རབ་འདི་

དག་ལ་རང་སྟེང་དུ་ད་དུང་བཀོད་པ་ཞིག་ཡོད་པར་སྣང་ཞིང་། རང་སྟེང་གི་བཀོད་པ་
དེ་ནི་ཁོབ་རྡུལ་ལས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན།
རྡུལ་ཕྲ་རབ་ལ་རིགས་ཁྱད་པར་བ་གསུམ་ཡོད་ཅིང་། ཕོ་རྡུལ་དང་བར་རྡུལ་
དག་གིས་རིགས་གཅིག་མཚོན་པ་དང་། རིགས་འདི་ལ་འདུས་གྲུབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ཞིག་

ཡོད་དེ། ཁོབ་རྡུལ་ནི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་འདི་དག་གི་སྟེང་དུ་གྲུབ་ཡོད། གློག་རྡུལ་ནི་རྡུལ་
ཕྲ་རབ་ཀྱི་རིགས་གཉིས་པའི་དཔེ་མཚོན་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། རིགས་འདི་ལ་ལེ་ཕུ་
ཏྲོན་ཟེར་ཞིང་།༼lepton༽ འདུས་གྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་མེད་པར་སྣང་གི་ཡོད།

བྷོ་སོན་༼boson༽ཟེར་བའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་རིགས་ཤིག་ཡོད་པའི་ནང་འོད་རྡུལ་
དང་། གཞན་ཡང་འོད་རྡུལ་དང་མཚུངས་པའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་གཞན་དག་ཀྱང་འདུས་
ཡོད།

གཞི་རྩའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ལ་ཡོད་པའི་རྒྱུན་ལྡན་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཆོས།

ཨ་ཐོར།༽མཚམས་འདི་ནས་ང་ཚོ་ཨན་ཏྲོན་དང་། ཌད་ཝད་ཌི་གཉིས་ཀྱིས་
ངོ་སྤྲོད་གནང་བའི་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་གཞི་རྩའི་དོན་སྤྱི་ཁག་ཅིག་ལ་

ཁ་ཕྱོགས་རྒྱུ་ཡིན། གསར་ཐོན་ཡིན་པའི་དོན་སྤྱི་དེ་དག་གིས་ང་ཚོར་དཀའ་ངལ་
སྤྲོད་ཀྱི་ཡོད། དཔེར་ན། འདབ་ཆགས་ཅི་ཡང་མཐོང་བ་མེད་པའི་གླིང་ཕྲན་ཞིག་ཏུ་མི་

ཞིག་འཚར་ལོངས་བྱུང་བར་མཚོན་ན། གྲུ་པ་ཞིག་གླིང་ཕྲན་དེར་སླེབས་ནས་མི་དེར་
འདབ་ཆགས་ཀྱི་རང་བཞིན་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་འདོད་ཅིང་། གལ་ཏེ་གྲུ་པས་འདབ་

323

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཆགས་ནི་ནམ་མཁར་འཕུར་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཚེ། གླིང་ཕྲན་གྱི་མི་འདི་

ལ་གོ་རྒྱུ་ཅི་ཡང་ཡོད་མི་སྲིད། ཁོང་གི་འཆར་སྣང་ལ་འདབ་ཆགས་ནི་མཁའ་

དབྱིངས་སུ་གཡུགས་ན་འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་པའི་རྡོ་ལྟ་བུ་ཡིན་གྱི་རེད། འོན་ཀྱང་། རྡོ་
ནི་རྟག་ཏུ་མར་ལྷུང་གི་ཡོད། དེ་ནས་གྲུ་པས་འདབ་ཆགས་ནི་མཁའ་དབྱིངས་སུ་
འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་པའི་རྡོ་དང་འདྲ་ཡང་། རྟག་ཏུ་མར་ལྷུང་གི་མེད་པའི་ཆ་ནས་རྡོ་དང་
གཅིག་མཚུངས་ཤིག་མིན་པ་བཤད་སྲིད། གླིང་ཕྲན་ཐོག་གི་མིས་འདབ་ཆགས་ལ་
རང་ཉིད་དང་འདྲ་བར་སུག་ལག་ཡོད་མེད་འདྲི་བ་དང་། གྲུ་པས་འདབ་ཆགས་ལ་སུག་པ་མེད་ཀྱང་གཤོག་པ་དང་རྐང་པ་ཡོད་པར་བཤད་ཀྱི་རེད། གཤོག་པ་ནི་ཅི་

ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེས་ཚུར་འདྲི་ཞིང་། དེ་ནི་ལག་ངར་དང་འདྲ་བ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། བྱ་སྒྲོ་
ལས་གྲུབ་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་ཕར་བརྗོད་པ་དང་། བྱ་སྒྲོ་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེས་སླར་
ཡང་ཚུར་འདྲི་ཞིང་། དེ་ནི་ལོ་མ་དང་འདྲ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ཕར་བཤད་དགོས་ཀྱི་རེད།
བདག་གི་མཐོང་སྣང་ལ། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ནང་ང་ཚོ་ནི་
འདབ་ཆགས་མཐོང་མ་མྱོང་བའི་མི་འདི་ལྟ་བུ་ཆགས་ཡོད། ང་ཚོ་ནི་རང་ཉིད་ལ་

རྒྱུས་མངའ་ཆེ་བའི་བྱ་དངོས་ཀྱི་གནས་རིམ་དང་རིང་དུ་གྱེས་ནས་ཕྲ་ཞིང་ཕྲ་བ་ཡིན་

པའི་གནས་རིམ་གཞན་ཞིག་ཏུ་སླེབས་ཡོད། ཆོས་ཕྲ་མོའི་ཁྱད་ཆོས་ཁག་ཅིག་ནི་

ཆོས་རྣམས་ཀྱི་སྔ་རབས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་ཏེ། ཆོས་ཕྲ་མོ་དེ་
དག་ལ་གདོས་ཚད་ཡོད་པ་དང་། དེ་དག་གིས་འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཆོས་ཕྲ་མོ་
དེ་དག་གི་ཁྱད་ཆོས་གཞན་ནི་ཡོངས་སུ་ཐ་དད་ཡིན་ཞིང་། ང་ཚོས་དེ་དག་ལ་ཇི་

ལྟར་བསམ་གཞིག་བྱེད་དགོས་པ་ཤེས་ཀྱི་མེད། མི་ཚོས་ཆོས་འདིའི་རིགས་ལ་

324

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའཕྲད་སྐབས། བྱེད་ཐབས་འདྲ་མིན་ཞིག་བཀོལ་གྱི་ཡོད་པ་དང་། དཀའ་རྙོག་དེ་དག་
ལས་ཁག་ཅིག་བདག་གིས་ཁྱེད་ལ་དྲན་གསོ་གཏོང་གི་ཡིན།
བདག་གིས་སླར་ཡང་ཤེལ་ཕོར་གཉིས་དང་རྡུལ་ཕྲ་རབ་གཅིག་གི་དཔེ་
མཚོན་དེ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ལ། སྔ་རབས་ཀྱི་འགྲོ་ལུགས་ལྟར་ན། རྡུལ་ཕྲ་རབ་དེ་ནི་ཤེལ་ཕོར་གཅིག་དང་། ཡང་ན་གཞན་དེའི་ནང་དུ་ཡོད་དགོས། ཤེལ་ཕོར་
གཅིག་གི་ནང་དུ་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཡོད་པ་དང་། ཤེལ་ཕོར་གཞན་དེ་སྟོང་པ་ཡིན། དཔེ་
མཚོན་འདི་ནི་ང་ཚོར་དཀའ་ངལ་ཞིག་ཆགས་མེད། འོན་ཀྱང་། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ནང་ང་ཚོར་གནས་སྟེང་མ་ཞེས་པའི་དོན་སྤྱི་གསར་པ་ཞིག་ཡོད།
དཔེར་ན། བདག་གིས་སྒམ་ཆུང་གཉིས་དང་གློག་རྡུལ་གཅིག་བཅས་བཀོད་སྒྲིག་

བྱེད་ཆོག་ཅིང་། གློག་རྡུལ་སྒམ་ཆུང་གང་གི་ནང་ཡོད་མེད་ནི་གནས་སྟེང་མའི་ངང་

ཚུལ་ཞིག་ཡིན། གོང་གི་འདབ་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་མཚོན་དང་འདྲ་བར་བདག་གིས་

གནས་སྟེང་མའི་ངང་ཚུལ་འདི་ཁྱེད་ལ་ཇི་ལྟར་འགྲེལ་བརྗོད་ཞུ་དགོས་པ་ཤེས་ཀྱི་མི་
འདུག ཕྱོགས་ངེས་ཅན་ཞིག་ནས་བརྗོད་ན། གློག་རྡུལ་དེ་སྒམ་ཆུང་གཉིས་ཀའི་ནང་

ཡོད། འོན་ཀྱང་། གློག་རྡུལ་འདི་ལ་སྔ་རབས་ཀྱི་འགྲོ་ལུགས་ལྟར་གཅིག་གི་ནང་དུ་

ཡོད་ན། གཞན་གྱི་ནང་དུ་མེད་དགོས་པའི་གནས་སྟངས་གསལ་པོ་ཞིག་མེད་པ་
དང་། འདི་ལྟར་བསམ་བློ་བཏང་ན་འགྲིག་གི་མེད།
གནས་སྟངས་འདི་ནི་བདེན་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ང་ཚོས་ཇི་ལྟར་རྟོགས་ཡོད་དམ།
དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཚོས་གཟབ་ནན་མ་བྱས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ནོར་འཁྲུལ་བྱུང་བ་
ཞིག་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། གནས་སྟེང་མ་ཞེས་པའི་དོན་སྤྱི་འདི་ནི་མ་རིག་པ་ལས་བྱུང་

325

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབའི་ནོར་འཛོལ་ཞིག་མིན་པར་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཡོད་པ་རེད། ང་ཚོས་གནས་སྟེང་མའི་དོན་སྤྱི་འདི་གཞིར་བཞག་ན་མ་གཏོགས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་
དེའི་གྲུབ་དོན་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་ཡང་དག་ཅིག་བྱེད་ས་མི་འགྲོ། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་སྔ་
རབས་ཀྱི་འགྲོ་ལུགས་ལྟར་བྱས་ནས་གློག་རྡུལ་ནི་སྒམ་ཆུང་གཅིག་གི་ནང་ཡོད་པ་
དང་། སྒམ་ཆུང་གཞན་དེ་སྟོང་པ་ཡིན་པར་བསམ་ཚེ། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་གྲུབ་

དོན་དེར་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཐབས་ཤིག་མེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཆོས་གཅིག་སྒམ་ཆུང་གཉིས་ཀའི་ནང་ཡོད་པའི་གནས་
སྟངས་འདི་ནི། ཞིབ་ལྟ་བྱས་པའི་སྣང་ཚུལ་ཞིག་མ་ཡིན་ཡང་། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་
གྲུབ་དོན་དེ་གོ་རྒྱུ་ཡོད་པར་བསྒྱུར་པ་ལ་དེ་ལྟར་ཡིན་པའི་བདེན་འཛིན་བྱེད་དགོས་
པར་བསམས་ན་འགྲིག་གི་ཡོད་དམ། འདི་ལས་གཞན་པ་གང་ཞིག་ཡིན་པར་

བསམས་ཀྱང་། དེ་ནི་མངོན་སུམ་གྱི་བདེན་དཔང་དང་མཐུན་གྱི་མེད་པ་འདི་ཡིན་
ནམ།

ཨ་ཐོར།༽དེ་ལྟར་རེད་ལགས། མངོན་སུམ་གྱི་བདེན་དཔང་ལ་བལྟས་ནས་
ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་གྲུབ་དོན་དེར་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་པར་གནས་སྟེང་མའི་ངང་

ཚུལ་ཞིག་ཡོད་པ་བདེན་པར་འཛིན་དགོས།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ སྒམ་ཆུང་དེ་གཉིས་ཀྱི་བར་ཐག་རིང་མིན་ལ་ཁྱད་པར་ཞིག་

ཡོད་དམ།

ཨ་ཐོར།༽ལྟ་བའི་ཆ་ནས་བརྗོད་ན་ཁྱད་པར་ཞིག་མེད་མོད། དངོས་ཡོད་
ལག་ལེན་གྱི་ཐོག་ནས་བརྗོད་ན། གལ་སྲིད་སྒམ་ཆུང་གཉིས་ལ་བར་ཐག་རིང་པོ་

326

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཞིག་ཡོད་ཚེ། གནས་སྟེང་མའི་ངང་ཚུལ་དེ་ཡོད་པར་ང་ཚོས་ར་སྤྲོད་བྱེད་རྒྱུ་ཁག་པོ་
ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དེའི་ཕྱིར་གློག་རྡུལ་དེ་ནི་ཟླ་བ་དང་སའི་གོ་ལའི་ཐོག་ཏུ་ཡོད་
པའི་སྒམ་ཆུང་གཉིས་ཀའི་ནང་མངོན་གྱུར་ཏུ་གནས་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ།

ཨ་ལན་གྱིས་ཁོ་དང་ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པས་ྋགོང་ས་མཆོག་ལ་གློག་རྡུལ་དེ་
ནི་དེ་ལྟར་དུ་མངོན་གྱུར་ཅིག་ཆགས་མེད་པར་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་ཚུལ་བཤད་དེ། ང་
ལ་ད་དུང་གསལ་དུ་གཏོང་བའི་སྐུལ་སློང་བྱས་སོང་།
ཨ་ཐོར།༽ ཨན་ཏྲོན་གྱིས་མདུན་འཇོག་འདིའི་སྟེང་དུ་བྱས་པའི་ཞིབ་འཇུག་

ཚོད་ལྟ་ནི། བདེན་དཔང་ཆེས་སྟབས་བདེ་ཤོས་དེ་རེད། ཁོང་གིས་ཁོན་ཏྲོམ་དང་འོད་རྡུལ། ཡང་ན་གློག་རྡུལ་རྐྱང་པ་ཞིག་གི་ངོས་ནས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་དེ་བྱེད་ཐུབ་
པར་བརྗོད་སོང་། འདི་དག་ནི་འདུས་གྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་ཆེས་དཀྱུས་
མའི་ཆོས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། ང་ཚོས་འདི་རྣམས་ཕྱེད་ཀ་རུ་བགོ་མི་ཐུབ། ང་ཚོས་
ཆོས་འདི་དག་གང་རུང་ཞིག་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཡོ་ཆས་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་དུ་
འཇུག་གི་ཡོད། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་རང་གི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ནང་ཤེལ་ཕོར་གཉིས་

ཀྱི་ཚབ་ལ་འོད་རྡུལ་གྱི་བརྒྱུད་ལམ་གཉིས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ཡོད། ང་ཚོའི་རྒྱུན་ལྡན་

གྱི་མྱོང་སྣང་ལྟར་ན། འོད་རྡུལ་དེ་བརྒྱུད་ལམ་གཉིས་ཀྱི་གང་རུང་ཞིག་གི་ཐོག་
བགྲོད་ཀྱི་ཡོད་པ་ལས། ཆ་ཤས་སུ་བགོ་མི་ཐུབ་པའི་ཆོས་ཕྲ་མོ་འདི་དུམ་བུར་
གཉིས་སུ་གྱུར་ནས་བརྒྱུད་ལམ་གཉིས་ཀའི་ཐོག་བགྲོད་ཀྱི་མེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་འདིའི་ནང་ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་ཞིག་ཧྲག་

327

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབར་བརྒྱུད་ནས་གཏོང་སྐབས། ལྟག་རྒྱབ་ཏུ་ཡོད་པའི་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་ཀྱིས་འོད་
རྡུལ་དེ་མ་བཟུང་བའི་བར་དུ་འོད་རྡུལ་ཧྲག་བར་གང་རུང་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་
པ་ཡིན་པའི་བདེན་འཛིན་བྱེད་ཆོག འོན་ཀྱང་། བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་ཀྱིས་འོད་རྡུལ་དེ་བཟུང་རྗེས། ང་ཚོས་དེའི་བགྲོད་ལམ་ཡར་དེད་ནས་ཧྲག་བར་འདི་མ་ཡིན་པར་དེ་
ལས་ཡོང་བ་ཡིན་པར་གཏན་ཁེལ་བྱེད་ཐུབ་པ་ཞིག་མ་ཡིན་ནམ།

ཨ་ཐོར།༽འདི་ནི་དྲི་བ་ཧ་ཅང་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་མོད། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་འབྲས་བུའམ་གྲུབ་དོན་ཏེ། འོད་རྡུལ་ལས་བྱུང་བའི་ཐིག་རིས་དེ་འབྱུང་བར་འོད་
རྡུལ་བརྒྱུད་ལམ་གང་ཞིག་ནས་བགྲོད་པ་ཡིན་པར་ཐག་མི་གཅོད་པ་ནི་དགོས་ངེས་
ཤིག་ཡིན། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་ཧྲག་བར་གང་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་འགྲོ་བ་ཡིན་
པར་ཞིབ་ལྟ་བྱས་ཏེ། འོད་རྡུལ་གྱི་བགྲོད་ལམ་ལ་ཚད་འཇལ་བྱས་ན། འཆར་ཤེལ་སྟེང་གི་ཐིག་རིས་དེ་ང་ཚོར་སྣང་མི་ཐུབ། ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་གྱི་བགྲོད་ལམ་རྟོགས་
པར་མི་བྱེད་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཞིག་བྱས་ན། ད་གཟོད་རླབས་འཐབ་ཀྱི་སྣང་
ཚུལ་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་དང་། རླབས་འཐབ་ཀྱི་སྣང་ཚུལ་དེའི་ནང་འོད་རྡུལ་རྐྱང་
པ་ཞིག་གིས་འཆར་ཤེལ་ཐོག་གི་རླབས་འཐབ་ཀྱི་ཐིག་རིས་དེ་བསྐྲུན་གྱི་ཡོད།
འདིར་ཚད་འཇལ་གྱི་འགལ་འདུ་ཞིག་ཡོད་དེ། ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་གྱི་བགྲོད་ལམ་ཞིབ་

ཏུ་བལྟས་ནས་ཚད་འཇལ་བྱས་ན། རླབས་འཐབ་ལས་བྱུང་བའི་ཐིག་རིས་ཀྱི་སྣང་
ཚུལ་དེ་མེད་པར་འགྱུར་གྱི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་། ཁོང་གི་གསུང་སྒྱུར་པ་ཚོས་བོད་སྐད་ནང་གོ་
བསྡུར་གནང་ཞིང་། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་ཡིད་ཆེས་མ་ཐུབ་པའི་ངང་ནས་མགོ་

328

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབོ་གཡུག་གི་འདུག ྋགོང་ས་མཆོག་གིས་གནས་སྟེང་མའི་རང་བཞིན་འདི་ནི། ཇི་

འདྲའི་ཁྱད་མཚར་བ་ཞིག་ཡིན་པ་མཁྱེན་འགོ་བརྩམས་འདུག་ཅེས་ཨ་ལན་གྱིས་ང་ཚོར་བཤད་སོང་།

འོད་རྡུལ་ཇི་ལྟར་གྲུབ་ཡོད་དམ།

ཨ་ཐོར།༽འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་མ་ཡིན་ནམ།

ཨན་ཏྲོན།༽གནས་སྟངས་ཁྱད་མཚར་བ་འདིའི་རྐྱེན་གྱིས་མཚན་སྙན་ཆེ་
བའི་ཨ་མི་རི་ཀའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཞིག་སྟེ། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་

པའི་རྣམ་པ་ཞིག་གསར་གཏོད་བྱས་ནས་ནོར་བྷེལ་གཟེངས་རྟགས་ཐོབ་མྱོང་བའི་

ཧཕེ་མན་གྱིས་ད་ལྟ་སུ་གཅིག་གིས་ཀྱང་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གྲུབ་དོན་རྣམས་རྟོགས་ཐུབ་
མེད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་འདིའི་ནང་འོད་རྡུལ་ལ་རྒྱུན་མཐུད་ཀྱི་
བགྲོད་ལམ་ཞིག་ཡོད་དམ།
ཨ་ཐོར།༽འདི་ནི་འགྲེལ་བཤད་ལ་རག་ལས་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽བགྲོད་ལམ་དེ་ལ་རྒྱུན་མཐུད་དང་དུས་ཡུན་ཞིག་ཡོད་དམ།
ཨ་ཐོར།༽བདག་གིས་ཡོད་པར་བརྗོད་ཀྱི་ཡིན།

ཨན་ཏྲོན།༽བདག་གིས་མེད་པར་བརྗོད་ཀྱི་ཡིན། ༼སྐད་ཆ་འདི་གཉིས་ཀས་གད་མོ་
བསླངས་སོང་།༽
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽གལ་སྲིད་ཁྱེད་ཚོས་འོད་རྡུལ་ལ་དུས་ཡུན་ཞིག་འཇོག་མ་
ཐུབ་ན། འོད་ཀྱི་མྱུར་ཚད་ཐག་གཅོད་ཐབས་ཤིག་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་ཡིན་ནམ།

329

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཨ་ཐོར།༽འདི་ནི་འགྲེལ་བཤད་དང་འབྲེལ་བའི་དྲི་བ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་
ཞིང་། ང་རང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ། འོད་རྡུལ་ལ་རྒྱུན་མཐུད་ཀྱི་གྲུབ་གནས་ཤིག་ཡོད་པར་བརྗོད་ན་གོ་རྒྱུ་ཆེ་བ་དང་། འདི་ལྟར་བསམ་བློ་གཏོང་བ་ནི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་
ལའང་མཐུན་པ་ཞིག་ཡིན། ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་དང་ཡང་ན་གློག་རྡུལ་ལ་རྒྱུན་མཐུད་
ཀྱི་གྲུབ་གནས་ཤིག་ཡོད་པར་བཞག་ཚེ། དེའི་ངོ་བོ་རང་བཞིན་ནི་ཁྱད་མཚར་བ་
ཞིག་ཡིན་ཞིང་། འཇིག་རྟེན་ལ་བཅངས་པའི་ང་ཚོའི་འདུ་ཤེས་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་
པོ་ཞིག་ཐེབས་ཀྱི་རེད། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་ལ་རྒྱུན་མཐུད་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཤིག་མེད་པར་བརྗོད་ཚེ། འབྱུང་ཁུངས་དང་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས། བྱུང་བ་ངེས་པ་ཁག་
ཅིག་བཅས་ཁོ་ན་གྲུབ་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དེའི་བར་སྐབས་ཀྱི་གནས་
སྟངས་སྐོར་ལ་ཅི་ཡང་བརྗོད་མི་ཐུབ་པ་དང་། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་

གྲུབ་དོན་ཁག་ལ་གཡོལ་སླ་བ་ཞིག་ཡིན། གྲུབ་དོན་དེ་དག་ནི་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་

ཡིན་ཡང་། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་དང་འབྲེལ་བའི་གལ་ཆེའི་རང་བཞིན་ཞིག་

ཆགས་མེད་དེ། གྲུབ་དོན་དེ་དག་ནི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་མཚོན་བརྗོད་ཅི་

ཡང་མིན། འོན་ཀྱང་། བདག་ལ་མཚོན་ན། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་གྲུབ་དོན་དེ་ཚོས་
འཇིག་རྟེན་འདི་ཇི་ལྟར་གྲུབ་ཡོད་པའི་ཡིན་ལུགས་ཤིག་སྟོན་གྱི་ཡོད།
བདག་ནི་ལག་ལེན་གཙོ་བོར་འཛིན་པའི་མི་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་སྟབས། གལ་

སྲིད་འཇིག་རྟེན་ནི་དེ་འདྲའི་ཁྱད་མཚར་བ་ཞིག་ཡིན་ཚེ། བདག་གིས་ཕལ་ཆེར་ཁྱད་
མཚར་བའི་ཁྱད་ཆོས་དེ་གཞིར་བཞག་ནས་འཕྲུལ་ཆས་ཤིག་གསར་བཟོ་བྱེད་ཐུབ་
ཀྱི་རེད། འདི་ནི་འཛམ་གླིང་དུ་རྡོ་སྣུམ་དང་རྣོ་ལྕགས་སོགས་གྲུབ་ཡོད་ན། ང་ཚོས་

330

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའཕྲུལ་འཁོར་བཟོ་ཐུབ་པ་དང་། གློག་ཡོད་ན་ང་ཚོས་གློག་གི་སྐོར་ལམ་བཟོ་ཐུབ་པ་
དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན། བདག་གིས་གློག་གི་མཐར་ཐུག་གི་ངོ་བོའི་སྐོར་ལ་ཅི་

ཡང་མ་ཤེས་པར་དེ་ལྟར་བཟོ་ཆོག་གི་རེད། འོད་རྡུལ་དང་གློག་རྡུལ་སོགས་ཀྱི་
རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་གནས་སྟེང་མའི་ངང་ཚུལ་དེའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་གཞིར་

བཞག་ནས་འཕྲུལ་ཆས་ཤིག་གསར་བཟོ་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་རེད། དོན་ངོ་མར་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ངང་ཚུལ་གཞིར་བཞག་པའི་གློག་ཀླད་ཅིག་ཐོན་ཡོད། ང་ཚོའི་གློག་ཀླད་ཚང་
མས་ཨང་ཀི་ ༠ དང་ ༡ གཉིས་ཀྱིས་མཚོན་པར་བྱས་ཡོད་པའི་ངང་ཚུལ་དཀྱུས་མ་
གཉིས་གཞིར་བཞག་ནས་རྩོལ་བ་བྱེད་པ་ནི། ྋགོང་ས་མཆོག་གིས་ཕལ་ཆེར་

མཁྱེན་གྱི་རེད། འོན་ཀྱང་། ད་ལྟ་ང་ཚོས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གློག་ཀླད་ཅིག་གསར་བཟོ་
བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། གློག་ཀླད་དེ་ལྟ་བུས་ངང་ཚུལ་གཉིས་ཙམ་མ་ཡིན་པར་གནས་

སྟེང་མའི་ངང་ཚུལ་གསུམ་པ་ཞིག་ཀྱང་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཆོག འདིར་བརྟེན་ནས་
གློག་ཀླད་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་དཀའ་རྙོག་མང་པོ་སེལ་ཐུབ་པ་དང་། གློག་ཀླད་འདིའི་

རིགས་ལ་ཧ་ལས་པའི་སྟོབས་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད། ང་ཚོས་ད་དུང་ཡོ་ཆས་
འདི་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པར་བྱས་མེད་ཀྱང་། འདིའི་ཆ་ཤས་མང་པོ་ཞིག་རྣམ་གཞག་
དང་། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་གཉིས་ཀའི་ངོས་ནས་གསར་བཞེངས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཨན་ཏྲོན་ཡང་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་འདིའི་རིགས་ཀྱི་ནང་མཉམ་ཞུགས་གནང་གི་ཡོད།འདི་ལྟར་ང་ཚོ་ནི་སྣང་ཚུལ་གྱི་རིགས་གསར་པ་ཞིག་ལས་གྲུབ་པའི་ཡུལ་

ལྗོངས་ཤིག་གི་ཕྱོགས་སུ་སྐྱོད་ཀྱི་ཡོད། སྣང་ཚུལ་གསར་པ་འདི་ལ་འདུ་ཤེས་ཀྱང་
གསར་པ་ཞིག་དགོས་ཤིང་། ང་ཚོའི་འདུ་ཤེས་རྙིང་པ་ཚོས་སྣང་ཚུལ་གསར་པ་དེ་

331

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཡོངས་སུ་མཚོན་མི་ཐུབ་པ་དང་། སྣང་ཚུལ་གསར་པ་དང་འདུ་ཤེས་གསར་པ་
གཉིས་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་བཀོལ་སྤྱོད་ཆེ་བའི་ཡོ་ཆས་གསར་པ་བསྐྲུན་ཐུབ་རྒྱུ་
རེད། ང་རང་སྒེར་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། སྣང་ཚུལ་གསར་པ་འདིའི་རིགས་ལ་རང་ཉིད་

ཀྱི་མི་ཚེ་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་པའི་ནུས་པ་ཡོད་པ་དང་། ྋགོང་ས་མཆོག་གིས་

གོང་ཞིག་ཏུ་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རྟོགས་ཀྱིས་ང་ཚོའི་
མི་ཚེ་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཅི་ཞིག་ཐེབས་པ་བཀའ་འདྲི་གནང་སོང་། འཇིག་རྟེན་འདིའི་

རྒྱུན་ལྡན་གྱི་སྣང་ཚུལ་ནི། སྔ་རབས་ཀྱི་མྱོང་བའི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་ཡོད་པ་དང་། དེ་
དག་གིས་ང་ཚོར་ཤུགས་རྐྱེན་ཇི་ལྟར་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་མེད་རྟོགས་སླ་ཞིང་། ཆོས་དེའི་

རིགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་དང་ངོ་བོ་ནི། ང་ཚོའི་ཉིན་རེའི་འཚོ་བའི་ཆ་ཤས་ཡིན། ད་དུང་

མངོན་གྱུར་མ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་རྩོལ་བ་མ་ལག་གི་གནས་རིམ་གཞན་ཞིག་

ཡོད་པ་དང་། གནས་རིམ་དེར་ཡོད་པའི་ཆོས་རྣམས་ལ་གདོས་ཚད་དང་གནས་གཞི་
ལྟ་བུའི་རྩ་བའི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད་ཀྱང་། ཞར་བྱུང་གི་ཁྱད་ཆོས་མེད་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད།
ད་དུང་འདི་ལས་ཀྱང་ཕྲ་བའི་གནས་རིམ་གཞན་དེར་རྩ་བའི་ཁྱད་ཆོས་ཀྱང་ཡལ་འགྲོ་
བ་དང་། གནས་རིམ་དེར་འཇུག་པའི་འདུ་ཤེས་གསར་པ་སྐོར་ཞིག་ང་ཚོར་དགོས་
ཀྱི་རེད།

ཞིབ་ལྟ་ནི་དྲི་བ་ཞིག་ཏུ་འཛིན་པ།
བདག་གིས་ཁ་སང་ང་ཚོས་གླེང་བའི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོའི་རྟོག་བཏགས་ཀྱི་
གནད་དོན་ལ་ཁ་ཕྱོགས་ནས་རང་གི་གཏམ་བཤད་ཀྱི་ཚན་པ་འདི་རྫོགས་པར་བྱ་རྒྱུ་
ཡིན། དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་དང་། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་བྱེད་མཁན་ཞིག་ལ་མཚོན་

332

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགན། རྟོག་བཏགས་ནི་ཡོ་ཆས་ཤིག་བཞེངས་བསྐྲུན་གྱི་ངོ་བོར་འགྱུར་གྱི་ཡོད། ཐོག་
མར་བདག་ལ་བསམ་བློ་ཞིག་དང་རྟོག་འཆར་གྱི་དྲི་བ་སྐོར་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། དེ་
ནས་བདག་གིས་དྲི་བ་དེ་ཚོ་མཚོན་ཐུབ་པའི་དངོས་ཁམས་ཀྱི་ཡོ་ཆས་ཤིག་བཟོས་ཏེ། བསམ་བློ་དེ་དང་རྟོག་འཆར་གྱི་དྲི་བ་དེ་དག་གི་ར་བའི་ནང་ནས་འཇིག་རྟེན་ལ་
འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་ཀྱི་རེད། རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་ཕྱོགས་ནས་བདག་གི་ཡོ་ཆས་ཀྱིས་
མཚོན་པའི་བསམ་བློ་དང་དྲི་བ་རྣམས་ལ་ཡ་ལན་ཞིག་འབྱུང་བ་དང་། གལ་ཏེ་བདག་
གིས་དྲི་བ་སྐོར་གཞན་ཞིག་དྲིས་ནས་ཡོ་ཆས་གཞན་ཞིག་བཟོས་ན། རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་ཕྱོགས་ནས་ང་ལ་ཡ་ལན་གཞན་ཞིག་འབྱུང་གི་རེད། བདག་གིས་ཡ་ལན་

དེ་དག་གི་ངོས་ནས་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་འགྲེལ་དོན་ཞིག་བསྐྲུན་གྱི་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་
ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཡོ་ཆས་ཀྱིས་མཚོན་པའི་བདག་གི་བསམ་བློ་དང་དྲི་བ་དེ་
ཚོར་མ་བརྟེན་པར་འགྲེལ་དོན་དེ་འབྱུང་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཡིན།
ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་རང་ཉིད་ནི། རང་གི་འཚོལ་ཞིབ་

ཀྱི་ཡུལ་དང་ཡོངས་སུ་གྱེས་ཐབས་མེད་པ་མངོན་གསལ་ཡིན་ཞིང་། སྔ་རབས་ཀྱི་
དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་། ཞིབ་ལྟའི་ལས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པའི་བར་ཆད་དེ་རང་གི་

འདོད་པ་ལྟར་ཉུང་དུ་གཏོང་ཐུབ། དཔེར་ན། བདག་གིས་རང་གི་ཕྲུ་གུ་ཉལ་ཁྲིའི་ཐོག་
གཉིད་ཁུག་ཡོད་མེད་ལ་བལྟ་འདོད་ཚེ། ང་ཁོ་ཉལ་སའི་ཁང་མིག་ཏུ་འཛུལ་དགོས་པ་
དང་། ཁང་མིག་གི་ནང་ཡོངས་སུ་མུན་ནག་ཡིན་ཚེ་རང་གི་ཕྲུ་གུ་མཐོང་མི་ཐུབ་ལ།
བདག་གིས་གློག་སྒྲོན་ཞིག་སྦར་དགོས། འོན་ཀྱང་། གློག་སྒྲོན་སྦར་ན་ཕྲུ་གུ་གཉིད་
ལས་སློང་སྲིད་ཅིང་། འདི་ལྟར་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པའི་ལས་ཀྱི་ནང་དུ་བདག་གིས་རང་གི་

333

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཕྲུ་གུ་ལ་བར་ཆད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ང་ཁུ་སིམ་པོར་ནང་དུ་འཛུལ་ནས་འོད་
མི་གསལ་བའི་གློག་སྒྲོན་ཞིག་སྦར་ན། རང་གི་ཕྲུ་གུ་གཉིད་ལས་མི་སློང་བ་དང་།
འདི་ལྟར་བདག་གིས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་སའི་ཡུལ་ལ་བར་ཆད་བྱེད་པ་ཉུང་དུ་གཏོང་ཆོགསྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་བར་ཆད་འདི་ཉུང་དུ་གཏོང་བར་མཐའ་
མཚམས་ཤིག་མེད་དེ། བདག་གིས་གློག་སྒྲོན་དེ་འོད་མི་གསལ་བ་ནས་མི་གསལ་

བར་གཏོང་ཐུབ་པར་མ་ཟད། ང་ཁང་མིག་གི་ནང་དུ་འཛུལ་སྟངས་དེའང་ཁུ་སིམ་པོ་

ནས་ཤིན་ཏུ་ཁུ་སིམ་པོ་ལ་བསྒྱུར་ཆོགའོན་ཀྱང་། འདི་ལ་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་ཚད་བཀག་ཅིག་

ཡོད་དེ། ཉུང་མཐའ་ཡང་འོད་རྡུལ་ཞིག་འོད་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ནས་ཡུལ་གྱི་ཆོས་དང་
ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་གྱི་མིག་དབང་གཉིས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་བགྲོད་དགོས་པ་དང་། ཚད་
བཀག་འདི་ལས་མར་བརྒལ་ཐབས་ཤིག་ང་ཚོར་མེད། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པའི་ལས་ཀྱིས་
རྟག་ཏུ་འཇུག་ཡུལ་གྱི་སྒྲིག་གཞི་དེར་བར་ཆད་བྱས་ནས་ངེས་མེད་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཤིག་བསྐྲུན་པ་དང་། བར་ཆད་དེའི་ཚད་གཞི་ལ་དམའ་རུ་གཏོང་ཐབས་མེད་པའི་

ཚད་བཀག་ཅིག་ཡོད་པ་འདི་གཉིས་ལ་ཧན་སན་བྷ་ཀིའི་འགལ་བ་ཟེར་གྱི་ཡོད།
ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་ནི་གནད་དོན་འདི་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་
རིག་པའི་ནང་ཧ་ཅང་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། མགོ་མཇུག་བར་གསུམ་དུ་ཞིབ་ལྟའི་ལས་ཀྱི་ནང་མཉམ་ཞུགས་རྟག་ཏུ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་ཞིག་གིས་རྟག་ཏུ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་སའི་ཆོས་ལ་བར་ཆད་
བྱེད་པར་མ་ཟད། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་གྱིས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་གང་ཞིག་བྱེད་པའི་

334

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཐག་གཅོད་ཀྱང་བྱེད་དགོས། ཕྱོགས་འདི་གཉིས་ནས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་ནི་ཞིབ་

འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ནང་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་ཚོགས་སྡེ་སྤྱི་དང་། ང་ཚོ་སྒེར་སོ་སོའི་འདུན་པ་དང་དང་བ་ནི། ང་ཚོས་གསར་རྩོམ་བྱས་པའི་ཞིབ་

འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཏུ་འགྱུར་ཞིང་། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་དེའི་བརྒྱུད་རིམ་

ལ་སྤྱི་ཚོགས་དང་སེམས་ཁམས་གཉིས་ཀས་རྒྱུ་རྐྱེན་བྱེད་པ་དང་། རྒྱུ་རྐྱེན་དེ་
གཉིས་ཀས་འཇིག་རྟེན་ང་ཚོར་སྣང་སྟངས་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐེབས་ངེས་
ཡིན་ལ། བདེན་དོན་འདིའི་འོག་ཏུ་ཡུལ་གྱི་ངོས་ནས་གྲུབ་པའི་བདེན་པ་དེ་ང་ཚོར་ཇི་
ལྟར་ཐོབ་ཀྱི་ཡོད་དམ།
ལེ་ཝིན་སི་ཏྲོན་༼Bob Livingston༽བགྲོ་གླེང་གི་ཟུར་ཉན་པ་ཚོའི་ཁྲོད་
དུ་ཡོད་པ་དང་། ཁོང་ནི་ཚན་རིག་གི་སྡེ་ཚན་དབང་རྩའི་ཚན་རིག་རྩ་འཛུགས་བྱེད་
མཁན་ནང་གི་གཅིག་ཡིན། ཁོང་གིས་སེམས་དང་ཚེ་སྲོག་གི་བགྲོ་གླེང་གཉིས་པ་ལ་

གཙོ་སྐྱོང་བྱས་ཡོད་པར་མ་ཟད། བགྲོ་གླེང་དེའི་འདུས་དོན་ལས་གྲུབ་པའི་དཔེ་དེབ་
༼བཞི་མདོ་རུ་ཡོད་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ༽ཞེས་པ་ལ་རྩོམ་སྒྲིག་ཀྱང་གནང་ཡོད། ཁོང་གིས་

དབང་རྩའི་ཚན་རིག་གི་ལྟ་བ་གཞིར་བཞག་ནས་ང་ཚོའི་བགྲོ་གླེང་འདི་ལ་ཁ་སྣོན་
ཞིག་བརྒྱབ་ན་འདོད་འདུག དེ་ཡང་ཁོང་གིས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པའི་ལས་དང་འབྲེལ་བའི་

ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པོའི་དམིགས་འདུན་དང་ཉམས་མྱོང་གི་བྱེད་ལས་ཀྱི་སྐོར་གླེང་རྒྱུ་རེད།
བདག་གིས་ཁོང་གི་གཏམ་བཤད་དེ་མིག་ཡོར་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་ནས་མཚམས་སྦྱོར་
བྱས་པ་ཡིན། ༼དཔེ་རིས་བཅུ་བདུན་པར་གཟིགས།༽

ཨ་ཐོར།༽བདག་གིས་ལེ་ཝིན་སི་ཏྲོན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་སྐོར་ཞིག་ཞིབ་ལྟའི་ལས་

335

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགདང་སྦྱར་ནས་ཁོང་གི་དཔྱད་གཏམ་ལ་མཚམས་སྦྱོར་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན། ང་ཚོས་དེང་

དུས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་ཞིབ་ལྟ་ལ་བྱེད་ལས་ཅི་ཞིག་ཡོད་
པའི་སྐོར་གླེང་ཟིན་པ་དང་། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་ནི་རྟག་ཏུ་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་
རིག་པའི་ནང་ཞུགས་ཡོད་པ་ང་ཚོས་ཡིད་ནས་ནམ་ཡང་འདོར་མི་རུང་། ད་ལྟ་ང་ཚོ་

སླར་ཡང་རྒྱུན་ལྡན་གྱི་འགྲོ་བ་མིའི་མྱོང་བའི་ཁྱབ་ཁོངས་ལ་ཁ་ཕྱོགས་ཏེ། གསར་

བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་པ་ནི་མྱོང་བའི་ཁྱབ་ཁོངས་དེ་དང་ཁ་བྲལ་ནས་རྒྱང་རིང་དུ་

སོང་ཡོད་པ་བརྗོད་རྒྱུ་ཡིན། རྡུལ་ཕྲན་དང་གློག་རྡུལ་ནི་རྒྱུན་ལྡན་གྱི་མྱོང་བ་ལས་
རྒྱང་ཐག་རིང་ཡང་། ང་ཚོས་ཆོས་དེའི་རིགས་དངོས་ཡོད་དུ་རྩི་བཞིན་ཡོད། དེ་དག་

ནི་དངོས་ཡོད་ཡིན་པ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ། དེ་དག་གི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་

ནི་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ། རྒྱུན་ལྡན་གྱི་འགྲོ་བ་མིའི་མྱོང་བའི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་ཞིབ་ལྟ་

བྱེད་མཁན་ལ་བྱེད་ལས་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ། ང་ཚོས་རྒྱུན་དུ་རང་ཉིད་ནི་རྩོལ་མེད་

འགུལ་མེད་དུ་གནས་ཡོད་པར་འདོད་དེ། ང་ཚོས་རང་གི་མིག་ཟུང་ཕྱེས་པ་དང་
འཇིག་རྟེན་ཚུར་སྣང་ཞིང་། རང་ལ་སྣང་བའི་འཇིག་རྟེན་དེ་བསྐྱེད་པའི་ལས་ཀྱི་ཆ་

ཤས་ཅི་ཡང་ང་ཚོས་བླངས་མེད། འོན་ཀྱང་། བདག་གིས་འདིར་སྟོན་རྒྱུ་ཡིན་པའི་

༡༧ རྒྱབ་མདུན་གཉིས་སུ་
ཡོད་པའི་མིའི་སྣང་བརྙན་
འདི་ཆེ་ཆུང་གཅིག་པ་
ཡིན། གཡས་ཀྱི་རི་མོ་
ནི་གཅུས་རིས་ཤིག་ཏུ་
སྣང་ཡང༌། དོན་དངོས་སུ་
འཁོར་གཟུགས་ཤིག་ཡིན།

336

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསྣང་བརྙན་འདི་གཉིས་ཀྱིས། ལས་དེའི་ནང་དུ་ང་ཚོས་ཆ་ཤས་ཆེན་པོ་ཞིག་ལེན་གྱི་
ཡོད་པ་སྟོན་ཐུབ། སྣང་བརྙན་དང་པོས་ལྟོས་བཅས་ཀྱི་དངོས་པོའི་ཆེ་ཆུང་ང་ཚོས་ཇི་
ལྟར་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་སྟོན་པ་དང་། ང་ཚོར་སྣང་སྟངས་ལ་བལྟས་ཚེ་བདེན་པ་ཡིན་
པར་སྣང་ཡང་། སྣང་བརྙན་འདིའི་ནང་མདུན་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་པའི་མིའི་ཆེ་ཆུང་དེ་
རྒྱབ་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་པའི་མིའི་ཆེ་ཆུང་དང་གཅིག་པ་ཡིན། མིག་ཡོར་གཉིས་པ་ནི་
མིག་ཡོར་དང་པོ་ལས་ཀྱང་དབང་ཤེད་ཆེ་ཞིང་། རི་མོ་འདི་ནི་ལྟེ་བ་གཅིག་ཡིན་པའི་

གཅུས་འཁོར་ཞིག་ཡིན་པར་སྣང་ཡང་། གཟབ་ནན་གྱིས་མཛུབ་མོས་ཐིག་རེ་རེ་དེད་
ནས་བལྟས་ཚེ་གཅུས་འཁོར་ཞིག་མ་ཡིན་པར། ལྟེ་བ་དེ་ཐུན་མོང་ལ་ཡོད་པའི་
འཁོར་གཟུགས་ཁག་ཅིག་ཡིན་པར་མཐོང་གི་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནང་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་དུའང་གཟུགས་འཛིན་
ཤེས་པའི་འཁྲུལ་སྣང་དང་། དེའི་འབྱུང་རྐྱེན་ནི་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན། ད་དུང་ཁོར་ཡུག་
སོགས་གང་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པའི་སྐོར་གོ་བསྡུར་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་ཡོད།
ཨ་ཐོར།༽ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚན་རིག་ལ་མཚོན་ནའང་། སྣང་ཚུལ་འདི་ཚོས་དྲི་བ་དེ་དག་སློང་གི་ཡོད། འཛིན་མཁན་གང་ཟག་གི་བྱེད་ལས་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ།
བདག་གིས་དྲི་བ་འདི་གཞི་རུ་བཟུང་ནས་ལེ་ཝིན་སི་ཏྲོན་ལ་ཞིབ་ལྟ་གཅིག་གི་ནང་

ང་ཚོར་གང་ཞིག་སྣང་བ་དང་། ང་ཚོས་སྣང་ཚུལ་དེར་ཅི་ཞིག་ཁ་སྣོན་བྱེད་པ་སོགས་
ཀྱི་སྐོར་ནས་རང་གི་བསམ་ཚུལ་བརྗོད་པའི་དུས་ཚོད་ཐུང་ངུ་ཞིག་སྤྲོད་རྒྱུ་ཡིན།

སྣང་འཛིན་གྱི་མཉེན་ལྕུགས།
ལེ་ཝིན་སི་ཏྲོན།༽ བདག་གིས་ཀླད་པ་དང་སེམས་ཀྱི་སྐོར་ལ་སྐད་ཆ་

337

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགམདོར་བསྡུས་ཤིག་བཤད་རྒྱུ་ཡིན། ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་སྤོ་འཛུགས་བྱེད་ཐུབ་པའི་

དུས་སྐབས་འདིར། ཆག་སྐྱོན་བྱུང་བའི་སྙིང་ནི་བེད་སྤྱོད་མེད་པར་གྱུར་པའི་ལུས་

ཕུང་གཞན་གྱི་སྙིང་སྐྱོན་མེད་ཅིག་གིས་བརྗེ་བོ་རྒྱག་ཐུབ། གློ་བ་དང་མཆིན་པ།

མཁལ་མ། ཐ་ན་པགས་པ་དང་རུས་པ་སོགས་ཀྱང་དེ་ལྟར་བརྗེ་བོ་རྒྱག་ཐུབ་ཀྱང་།
གལ་སྲིད་ང་ཚོས་གང་ཟག་ཅིག་གི་ཀླད་པ་དེ་ཀླད་པ་གཞན་ཞིག་གིས་བརྗེ་བོ་བྱས་
ཚེ། ང་ཚོས་དོན་དངོས་སུ་གང་ཟག་དེའི་ལུས་ཕུང་ཧྲིལ་པོ་བརྗེ་བོ་བརྒྱབས་པ་ལྟ་བུ་
ཡིན། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་ང་ཚོས་ཀླད་པ་དང་མཉམ་དུ་གཤིས་རྒྱུད་དང་། ཉམས་མྱོང་
སོགས་ཀྱང་བརྗེ་བོ་བྱས་ཡོད། འོད་རྡུལ་དང་མངོན་གྱུར་ཡིན་པའི་ཡུལ་དང་བཟོ་
བཀོད་སོགས་ཀྱི་སྤྱི་འགྲོས་མཐོང་ཐུབ་པའི་ནུས་པ་ནི་འཕེལ་འགྱུར་ལ་བརྟེན་ནས་
ང་ཚོར་བྱུང་ཞིང་། ང་ཚོར་དབང་ཤེས་ཀྱི་ཡོ་ཆས་མ་ལག་ཅིག་ཡོད་པ་འདིས་ཕྱིའི་
འཇིག་རྟེན་རང་ཉིད་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འགྲེལ་བརྗོད་དེར་བརྟེན་ནས་ང་
ཚོས་ཕྱིའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་སྐོར་ལ་འདུ་ཤེས་བསྐྲུན་ཞིང་། ང་ཚོས་ཕྱི་རོལ་གྱི་སྣང་
ཚུལ་ལས་བྱུང་བའི་རང་གི་མྱོང་བ་ལ་ཡིད་ཆེས་ངེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་པའི་སྒོ་ནས་
ཐེམ་སྐས་ཤིག་གི་ཐོག་ཡར་མར་འགྲོ་བ་ལྟ་བུའི་བྱ་བ་བྱེད་པར། འདུ་ཤེས་དེ་དག་
གིས་ང་ཚོར་རམ་འདེགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
ང་ཚོས་རང་ཉིད་ལ་དབང་རྩ་ཡོད་པར་སེམས་པ་དང་། དབང་རྩ་དེ་ཚོས་
གཟུགས་དྲི་རོ་སོགས་ཀྱི་མྱོང་བའི་སྐོར་གྱི་གནས་ཚུལ་རང་གི་ཀླད་པར་སྐྱེལ་གྱི་
ཡོད། ང་ཚོས་རྒྱ་སྐྱེད་དང་རྒྱས་སྤྲོས། འཆར་འགོད་དང་གསོན་པ་སོགས་བྱེད་སའི་

འཇིག་རྟེན་གྱི་སྐོར་ལ་དཔེ་གཟུགས་བསྐྲུན་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ང་ཚོས་མཚམས་

338

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགརེར་རྟོགས་ཀྱི་མེད་པ་ནི། དབང་པོ་དག་ལས་ཀླད་པའི་ནང་དུ་འཐེན་པའི་དབང་རྩ་

དང་དོ་མཉམ་པ་ཞིག་ཀླད་པ་ནས་དབང་པོ་དེ་དག་གི་ཕྱོགས་སུའང་འཐེན་ཡོད་པ་
འདི་རེད། དབང་པོའི་ཕྱོགས་སུ་འཐེན་པའི་དབང་རྩ་ཁག་གིས་དབང་རྩའི་ཆུན་པོའི་

བརྒྱ་ཆའི་བཅུ་ནས་ལྔ་བཅུ་བར་ཟིན་པ་དང་། དབང་རྩའི་སྒྲིག་གཞིའི་ལྟེ་བའམ་ཀླད་
པའི་ནང་ནས་མར་འཐེན་པའི་དབང་རྩའི་ཁྱུ་ཚོགས་ཀྱིས་དབང་པོའི་རྩོལ་བ་ལ་རམ་

འདེགས་ངེས་ཅན་ཞིག་བྱེད་པ་མངོན་གསལ་ཡིན།
དབང་རྩའི་སྒྲིག་གཞིའི་ལྟེ་བ་ནས་མིག་གི་དྲ་སྐྱིའི་ཕྱོགས་སུ་འཐེན་པའི་

དབང་རྩས་དབང་པོའི་ཕྲ་ཕུང་སྣེ་ལེན་པ་ཚོའི་སྟེང་དུ་ཕོག་པའི་འོད་ཀྱི་ནུས་ཤུགས་ལ་བཅོས་བསྒྱུར་བྱེད་ཐུབ་པར་མ་ཟད། འོད་རྡུལ་གྱིས་རྐྱེན་བྱས་པའི་དྲ་སྐྱིའི་ནང་
གི་བྱུང་བ་ཚོའི་བརྒྱུད་གཏོང་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་ཐུབ་པ་དང་། ད་དུང་དབང་རྩའི་

སྒྲིག་གཞིའི་ལྟེ་བར་འགྲོ་བའི་བརྡ་རྟགས་ལའང་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་ཐུབ། དེ་
མཚུངས་དབང་རྩའི་སྒྲིག་གཞིའི་ལྟེ་བ་རུ་ལྟེ་བ་ནས་ཕྱི་རུ་ཕྱོགས་པའི་བརྡ་རྟགས་

བརྒྱུད་གཏོང་གིས་བརྡ་རྟགས་རེ་རེ་ལ་བཅོས་བསྒྱུར་བྱེད་ཐུབ་ཅིང་། ཕྱི་རུ་ཕྱོགས་
པའི་བརྡ་རྟགས་ཀྱི་བརྒྱུད་གཏོང་དེ་དག་ང་ཚོའི་རེ་བ་དང་འདུན་པ། ད་དུང་ང་ཚོའི་
འདས་པའི་མྱོང་བ་སོགས་དང་མཐུན་པའི་སྒོ་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད། འདས་པའི་མྱོང་
བ་ཁག་གིས་རང་གི་མིག་གི་དྲ་སྐྱི་དང་། རྣ་ཡི་དབང་པོ་སོགས་ལས་ང་ཚོས་ཅི་ཞིག་

འཛིན་པར་སྟངས་འཛིན་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱེད་བཞིན། ང་ཚོ་སྒེར་སོ་སོ་ལ་ཁྱད་པར་བ་
ཡིན་ཞིང་སྔ་ཕྱི་མཐུན་པའི་མྱོང་བ་ཞིག་བསྐྱེད་ཀྱི་ཡོད།
འཕེལ་འགྱུར་གྱིས་ང་ཚོར་ཕྱིའི་འཇིག་རྟེན་ལ་འཇུག་སྒོ་ཞིག་མཁོ་སྤྲོད་བྱས་

339

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཡོད་པར་མ་ཟད། འཇིག་རྟེན་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་མྱོང་བ་ནི་རང་གི་རེ་བ་དང་འདུན་པ།
ད་དུང་རང་གི་འདས་པའི་མྱོང་བ་སོགས་དང་མཐུན་པར་བསྒྱུར་པའི་ནུས་པ་ཞིག་

ཀྱང་ང་ཚོར་བསྩལ་འདུག གལ་ཏེ་ང་ཚོས་རང་གི་འདས་པའི་མྱོང་བ་རྣམས་ལ་
བཅོས་བསྒྱུར་བྱེད་པ་དང་། ཡང་ན་ང་ཚོར་འདས་པའི་མྱོང་བ་མ་འདྲ་བ་ཞིག་ཡོད་
ཚེ། ཆོས་རྣམས་ང་ཚོར་སྣང་སྟངས་དང་། ཚོར་སྟངས། མྱོང་སྟངས་སོགས་ཀྱང་མ་
འདྲ་བ་ཞིག་ཡིན། ང་ཚོས་རང་གི་འདུན་པ་ལ་བཅོས་བསྒྱུར་བྱས་ན། རང་ལ་གང་
ཞིག་སྣང་བའི་འདུས་དོན་ལ་འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་གཏོང་གི་ཡོད། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་ལུས་རྩལ་དང་ཞབས་བྲོ། ཡང་ན་རོལ་དབྱངས་སོགས་ཀྱི་མྱོང་བ་དང་འབྲེལ་བའི་རང་གི་

རེ་བ་ལ་བཅོས་བསྒྱུར་བྱས་ན། རྙོག་འཛིང་ཆེ་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་ང་ཚོས་རང་གི་དབང་ཤེས་ཀྱི་མྱོང་བ་ལ་འགྱུར་བ་གཏོང་གི་ཡོད། འདིའི་བསྟན་དོན་ནི་འཕེལ་

འགྱུར་དང་། རང་ཉིད་སྒེར་གྱི་མྱོང་བ་སོགས་ལས་གྲུབ་པའི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་ཏུ་ང་ཚོ་
འཚོ་བཞིན་པ་འདི་ཡིན། ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་རང་ཉིད་ནི་སྤྱི་ཚོགས་ཤིག་དང་བསྟུན་
སྒྲིག་བྱེད་དགོས་པ་དང་། ང་ཚོ་ཡར་འཚར་ལོངས་བྱུང་བ་དང་སྤྱི་ཚོགས་དེས་ང་ཚོར་བཀོད་འདོམས་མང་པོ་བྱེད་ཅིང་། ང་ཚོའི་སེམས་ཀྱི་སྣང་བརྙན་དེ་སྤྱི་ཚོགས་
ཀྱི་སྣང་བརྙན་དང་མཐུན་བསྒྱུར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ང་ཚོ་སྒེར་སོ་སོའི་མྱོང་བ་དང་སྤྱི་
ཚོགས་ཀྱི་མྱོང་བ་ནང་གི་ནོར་འཛོལ་ནི། མྱོང་བ་དེ་གཉིས་ཕན་ཚུན་མ་མཐུན་ཚེ་
ཉེན་ཚབས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན། རྒྱུ་མཚན་འདིའི་ཐོག་ནས་བདག་གིས་ཨ་ཌམ་

དང་།༼Adam Engel༽ ྋགོང་ས་མཆོག་ཁྱེད་གཉིས་ཀྱི་འབད་བརྩོན་འདི་ལ་

རྗེས་སུ་ཡི་རང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེ་ཡང་ཁྱེད་གཉིས་ཀས་མྱོང་བའི་གནས་རིམ་ཐ་དད་

340

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཔ་དང་། ང་ཚོ་ཅི་ཞིག་ཡིན་མིན་དང་། ང་ཚོ་ཅི་ཞིག་ཆགས་རྒྱུ་ཡིན་མིན་གྱི་གོ་
རྟོགས་ཐ་དད་པའི་བར་ལ་བགྲོ་གླེང་གི་སྡིངས་ཆ་གལ་ཆེན་འདི་བསྐྲུན་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཡུལ་ཅན་གྱི་ཕྱོགས་ལྷུང་དང་བྲལ་བའི་ཡུལ་རང་བཞིན་གྱི་
ལྟ་བའི་ལངས་ཕྱོགས་ལ་ཅི་ཞིག་བྱུང་སོང་ངམ། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྣང་
འཛིན་ནི་རང་གི་རེ་བ་དང་འདུན་པ། འདས་པའི་མྱོང་བ་སོགས་ལས་ཤུགས་ཆེན་
པོར་གྲུབ་ཡོད་པར་ཡིད་ཆེས་ནན་ཏན་དུ་བྱས་ན། ཡུལ་རང་བཞིན་གྱི་ཚད་མའི་དོན་
སྤྱི་དེའི་ཆ་ཤས་ཅི་ཞིག་ད་དུང་ལྷག་ཡོད་དམ། ཐ་ན་ཡུལ་ཅན་ཐུན་མོང་གི་ཡུལ་གྱི་
བདེན་དོན་ཞིག་ཡོད་དམ། འདི་ཡང་དོར་ཟིན་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ།
ལེ་ཝིན་སི་ཏྲོན།༽ བདག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ང་ཚོས་སྤྱི་སྒེར་གཉིས་ནས་སྣང་

བརྙན་གྱི་བརྟན་ཆ་ཞིག་འཚོལ་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་། དེ་རྙེད་པའི་གདེང་ཚོད་ཆེན་པོ་
ཞིག་ང་ཚོར་ཡོད་མི་རུང་། ང་ཚོས་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་ནས་དངོས་ཁམས་རིག་པ་
དང་། ཕུང་ཁམས་རིག་པ། ཡང་ན་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དད་པ་སོགས་གང་རུང་ཞིག་གི་

ནང་དུ་རྟེན་གཞི་ཞིག་རྙེད་སྲིད་ཀྱང་། ང་ཚོས་ལྟོས་མེད་རྟག་བརྟན་གྱི་རྟེན་གཞི་ཞིག་

རྙེད་མི་སྲིད། འདིའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་འཕེལ་འགྱུར་གྱིས་ང་ཚོར་རང་དབང་གི་སྐྱོ་སྡུག་
ཙམ་དུ་མ་ཟད། ད་དུང་ནུས་སྟོབས་ཁྱད་པར་བའང་བསྩལ་ཡོད། ང་ཚོ་སྒེར་སོ་སོའི་མྱོང་བ་ནི་ཕན་ཚུན་ཤིན་ཏུ་ཐ་དད་པ་ཡིན་སྟབས། འཛམ་གླིང་འདིའི་སྟེང་མི་གྲངས་

ཐེར་འབུམ་དྲུག་ལྷག་ཡོད་པ་དེ་ཚོ་རེ་རེའི་ངོས་ནས་འཇིག་རྟེན་རེ་གྲུབ་ཡོད།ང་ཚོ་ནི་ཁྱད་མཚར་བའི་གནས་སྟངས་ཤིག་གི་ནང་ལྷུང་ཡོད་པར་སྙམ། ང་
ཚོས་ངེས་གཏན་གྱི་རང་བཞིན་དུ་འཛིན་པའི་ཚན་རིག་གི་ཤེས་རྟོགས་ཀྱིས་ངེས་

341

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགཏན་གྱི་རྩ་བ་དེ་གཉོམ་དུ་གཏོང་གི་ཡོད་པར་སྣང་། མི་གྲངས་ཐེར་འབུམ་འགའ་
ལས་གྲུབ་པའི་འཛམ་གླིང་དུ་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་བློ་འབྱེད་དང་། ཤེས་རབ། ད་དུང་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཕྱོགས་ལྷུང་དང་བྲལ་བའི་ཡུལ་གྱི་བདེན་པ་སོགས་ལ་ཅི་ཞིག་བྱུང་སོང་
ངམ། ལེ་ཝིན་སི་ཏྲོན་གྱིས་བརྗོད་པའི་ཐལ་མཐའི་ཡུལ་ཅན་སྨྲ་བའི་ལྟ་ཚུལ་འདི་ནི།
ང་ཚོའི་ཉིན་རེའི་འཚོ་བའི་མྱོང་བ་དང་། ཚན་རིག་གི་བདེན་དོན་བར་གྱི་འབྲེལ་ཟམ་
ཁོ་ན་དེ་ཡིན་ནམ། བླང་དོར་དང་འབྲེལ་བའི་མཇུག་འབྲས་ཚབས་ཆེན་ཡོད་ཅིང་།

ཆད་ལྟ་སྨྲ་བར་ཁ་ཕྱོགས་པའི་ཐལ་མཐའི་ལྟོས་བཅས་རིང་ལུགས་ནི་ནང་པས་ཁས་

ལེན་བྱེད་ཀྱི་མེད་པར་སྣང་། འོན་ཀྱང་། ནང་དོན་རིག་པས་མཁྲེགས་འཛིན་རིང་

ལུགས་དང་། སྤྲོས་མེད་དངོས་ཡོད་སྨྲ་བའི་འདོད་ཚུལ་གཉིས་གཞི་རུ་མ་བཟུང་བར་

འབྲེལ་ཟམ་དེའི་ཚབ་ལ་ཅི་ཞིག་འཇོག་རྒྱུ་ཡིན་ནམ།

342

ལེའུ་བརྒྱད་པ།

འཇིག་རྟེན་ལ་བརྟག་དཔྱད་དང་། སེམས་ལ་རྟོག་འཇུག་བྱེད་པ།

ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚན་རིག་གིས་ཧ་ལམ་ཡོངས་སུ་ཕྱིའི་འཇིག་རྟེན་རང་གི་
དམིགས་གཞི་གཙོ་བོར་བཟུང་སྟེ། ཕྱིའི་འཇིག་རྟེན་ལ་ཞིབ་ཕྲ་ནས་ཞིབ་ཕྲར་གྱུར་
པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་བརྟག་དཔྱད་བྱེད་ཐབས་དང་། སྤྱི་མཚན་དང་སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱི་
རང་བཞིན་ཆེ་ནས་ཆེ་རུ་སོང་བའི་རྣམ་གཞག་གི་རྟོགས་ཐབས་སྤེལ་ཡོད། སྐབས་
རེར་ཚན་རིག་གི་མདུན་སྐྱོད་ཀྱི་རྗེས་འབྲས་སུ་རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་ལ་གནོད་འཚེ་ཚབས་ཆེན་བྱུང་ཡང་། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་འཚོ་བའི་གནས་བབ་ལ་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་བྱུང་ཡོད། སེམས་ཀྱི་ཚན་རིག་སྟེ། སེམས་ཁམས་རིག་པ་དང་།
དབང་རྩའི་ཚན་རིག ཡུལ་རྟོགས་ཚན་རིག་བཅས་ནི་ད་དུང་ཡང་གཉོམ་ལག་ཡོངས་
སུ་རྒྱས་མེད་ལ། ཚན་རིག་འདི་ཚོས་གང་ཟག་སྒེར་སོ་སོའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་མྱོང་བ་ལ་
རྒྱུན་དུ་སྣང་ཆུང་བྱས་ཏེ། དངོས་ཁམས་ཚན་རིག་ལྟར་རྣམ་གཞག་གི་འགྲེལ་བརྗོད་
དང་། གང་ཟག་གསུམ་པའི་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཐབས་གཙིགས་སུ་འཛིན་གྱི་ཡོད།
འོན་ཀྱང་། ནང་པའི་སེར་མོ་བའི་མཁས་དབང་ཚོས་འགྲོ་བ་མིའི་མྱོང་བ་དེ་ཉིད་རང་

343

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགི་དམིགས་གཏད་དུ་བཟུང་ནས་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ནང་རྐྱེན་ཁག་ལ་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་

ཏེ། ལོག་ཤེས་དང་རྣམ་གཡེང་སོགས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་སྔ་མོ་ནས་ངོས་འཛིན་བྱས་ཤིང་།

ཁོང་ཚོས་ད་དུང་ནང་སེམས་ཀྱི་ཡུལ་ལྗོངས་སུ་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་པའི་གྲུབ་དོན་ལ་
ངེས་པ་དང་གོམས་འདྲིས་བསྐྱེད་པའི་སྒོམ་སྒྲུབ་ཉམས་ལེན་གྱི་སྒྲིག་གཞིའང་དར་

སྤེལ་གནང་ཡོད། ཁོང་ཚོའི་ཀུན་སློང་གཙོ་བོ་ནི་འཕྲུལ་ལས་གསར་གཏོད་མ་ཡིན་

པར། བློ་ལ་ཐད་ཀར་ནུས་པ་འདོན་པའི་སེམས་ཁམས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་དང་། ཆོས་ཀྱི་
ཉམས་ལེན་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་འགྲོ་བ་མིའི་སྡུག་བསྔལ་ཡང་དུ་གཏོང་རྒྱུ་འདི་
རེད། ཤར་ནུབ་གཉིས་ལ་སོ་སོས་གཙིགས་སུ་འཛིན་པའི་འཚོལ་ཞིབ་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་ཐ་དད་པ་རེ་ཡོད་དགོས་དོན་དེ་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ། འདི་ནི་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་

བཀོད་གནང་བའི་དྲི་བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཚོགས་ཞུགས་པ་རེ་རེ་ནས་དྲི་བ་འདི་ལ་

གསལ་བཤད་ཅིག་བྱེད་འདོད་ཆེ་བ་དང་། ཁོང་ཚོའི་དཔྱད་གཏམ་ནི་ཤར་ནུབ་
གཉིས་ཀྱི་རྣམ་དཔྱོད་དང་དཔྱད་ཤེས་ཀྱི་གོ་བབ་ལ་ཁྱད་པར་འབྱེད་པའི་སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱི་
གླེང་མོལ་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་གི་རྨང་གཞིར་གྱུར་སོང་།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽རྒྱུ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་ཚན་རིག་གིས་རང་གི་ལོ་རྒྱུས་ནང་
ཡུལ་གྱི་འཇིག་རྟེན་རྟོགས་རྒྱུ་གཙོ་གནད་དུ་བཟུང་བ་ཡིན་ནམ། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་
ནམ་ཡུལ་ཅན་གྱི་ངོ་བོའི་རང་བཞིན་སྐོར་ལ་གཙིགས་འཛིན་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་

བྱུང་མེད་པ་དང་། ཕྱིའི་འཇིག་རྟེན་ལ་བློ་ཁ་གཙོ་བོར་ཕྱོགས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞིག་

ཡིན་ནམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽བདག་གིས་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་དར་རྒྱས་ནི། ལྟོས་

344

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབཅས་སྨྲ་བའི་འཕེལ་རྒྱས་ཤིག་ཏུ་སེམས་ཀྱི་ཡོད། ལྟོས་བཅས་སྨྲ་བའི་མདུན་སྐྱོད་
རེ་རེ་ནི། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་གྱི་གནས་བབ་དང་། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་གྱིས་ཡུལ་གྱི་
སྣང་ཚུལ་ལ་ཐེབས་པའི་ཤུགས་རྐྱེན་སོགས་ཀྱི་སྣེ་མང་རྙོག་འཛིང་རྟོགས་པའི་

མདུན་སྐྱོད་ཅིག་ཡིན། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ནི་ལྟོས་བཅས་སྨྲ་བའི་འཕེལ་རྒྱས་
ཀྱི་རྣམ་པ་གསར་ཤོས་ཙམ་ཡིན་པ་ལས། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་ནམ་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་
ལྟ་བྱེད་མཁན་གྱི་གལ་ཆེའི་རང་བཞིན་རྟོགས་པའི་ང་ཚོའི་ཤེས་རྟོགས་མཐའ་མ་དེ་
མིན། བདག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ང་ཚོས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་གྱི་སྐོར་གླེང་ན་མི་འོས་པའི་

རྒྱུ་མཚན་ནི། སྐད་ཆ་འདིས་ད་དུང་ཡང་གང་ཟག་ཅིག་གིས་སྣང་ཚུལ་ཞིག་ལ་

ཤུགས་རྐྱེན་ཅི་ཡང་མ་ཐེབས་པར་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པའི་སྔ་རབས་ཀྱི་སྲོལ་དེ་ཤུགས་སུ་
སྟོན་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཏུ་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་བྱེད་མཁན་
གཅིག་པུ་མ་གཏོགས་མེད། ལྟོས་བཅས་སྨྲ་བའི་ལུགས་ལས་བྱུང་བའི་ང་ཚོའི་བློ་
སྐྱེད་ཅིག་ནི། རྩ་བའི་ཆ་ནས་སྣང་ཐབས་མེད་པའི་ཆོས་རྣམས་གྲུབ་ཡོད་པར་བདེན་
པར་འཛིན་མི་རུང་བ་འདི་ཡིན་ཞིང་། ཆོས་དེའི་རིགས་ཀྱི་ནང་གི་གཅིག་ནི་འཇིག་

རྟེན་རེད། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་བྱེད་མཁན་ཞིག་ལ་འཇིག་རྟེན་སྐོར་གྱི་གནས་ཚུལ་ཆ་
ཚང་ཞིག་ཐོབ་ཐབས་མེད་པ་དང་། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་བྱེད་མཁན་རེ་རེ་ནས་འཇིག་

རྟེན་གྱི་ཆ་ཤས་ཆེན་པོ་ཞིག་དོར་ནས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལ་འཇུག་གི་ཡོད་ལ། དོར་བའི་ཆ་ཤས་ནི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་བྱེད་མཁན་རང་ཉིད་ཡིན། ང་ཚོས་རང་ལ་
སྣང་བཞིན་པ་མང་པོ་ཞིག་དོར་ནས་ཆོས་གཅིག་ལ་བྱེ་བྲག་ཏུ་དམིགས་པ་གཏོད་ཀྱི་
ཡོད། གཅིག་བྱས་ན། འཇིག་རྟེན་ནི་ལྟོས་མེད་ཡིན་པའི་དུས་དང་ངང་ཚུལ་ཞིག་གི་

345

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགསྒོ་ནས་གདའ་བཞིན་ཡོད་སྲིད་ཀྱང་། བདག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ང་ཚོ་ནི་ད་དུང་ཡང་

ལྟོས་བཅས་སྨྲ་བའི་དར་རྒྱས་ཀྱི་རྩེ་མོར་སླེབས་མེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བརྗོད་ན། མ་མཐའ་ཡང་ང་ཚོར་ཞིབ་ལྟ་

བྱེད་སའི་ཡུལ་དང་། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་གཉིས་ཡོད། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་གཙོ་བོར་
མ་བཟུང་བར་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་སའི་ཡུལ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་དོ་སྣང་ཤུགས་ཆེན་
སྤྲད་པ་ཡིན་ནམ། ཡུལ་གཙོ་བོར་བཟུང་བ་འདི་ལ་གསལ་བཤད་ཅིག་ཡོད་དམ།
ཨ་ཐོར།༽བདག་གིས་བརྗོད་འདོད་པ་ནི་ཐག་གཅོད་རང་བཞིན་གྱི་ལན་
ཞིག་མ་ཡིན་ཡང་། ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚན་རིག་གིས་ཕྱིའི་འཇིག་རྟེན་གཙོ་བོར་ཅིའི་

ཕྱིར་བཟུང་བ་ཡིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་བཤད་འདོད་བྱུང་། དུས་སྐབས་བར་མའི་མགོ་
མཇུག་བར་གསུམ་དུའང་ཕྱིའི་ཡུལ་གཙོ་བོར་འཛིན་པའི་ལངས་ཕྱོགས་འདི་དར་

མེད་པ་དང་། ལག་ཤེས་པ་ཚོས་ཁང་པ་དང་གྱོན་ཆས་སོགས་བཟོ་སྐྲུན་བྱེད་པར་དངོས་ཁམས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་འདི་ཚད་ངེས་ཅན་ཞིག་ལ་རྟོགས་དགོས་ཀྱང་། ཁོ་ཚོ་
ནི་རབ་བྱུང་བ་དང་མཁས་པ་གང་ཡང་མ་ཡིན་པར་ཡིག་རྨོངས་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་
༡༦༠༠ ཡས་མས་སུ་ཡོ་རོབ་ཏུ་གནས་སྟངས་འདི་ལ་འཕོ་འགྱུར་བྱུང་བ་དང་། ཐེངས་དང་པོར་མཁས་པ་ཚོས་རང་ངོས་ནས་ཡོ་ཆས་འདྲ་མིན་བཟོ་འགོ་བརྩམས་ནས་དངོས་ཁམས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ལ་དང་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱེད་མགོ་ཚུགས་ཡོད།
དཔེར་ན། ནེའོ་ཏྲོང་ནི་རླབས་ཆེན་གྱི་མཁས་དབང་དང་རྩིས་རིག་སྨྲ་བ་ཞིག་ཡིན་

ཡང་། ཁོང་གིས་རང་ངོས་ནས་རྒྱང་ཤེལ་གསར་བཟོ་བྱས་ཡོད། སྐབས་དེར་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོ་ལོང་ཌོང་༼London༽གི་ནང་དུ་སུ་ཞིག་གིས་ཀྱང་རྒྱང་ཤེལ་དེ་

346

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགལས་ལེགས་པ་ཞིག་བཟོ་ཐུབ་མེད། དེ་མཚུངས་གྷ་ལེ་ལེའོ་ཡིས་ཀྱང་རྒྱང་ཤེལ་གྱི་
རིགས་གཞན་ཞིག་གསར་བཟོ་བྱས་ཡོད། ལག་ཤེས་ནི་རིགས་རྒྱུད་དམའ་བོ་ཚོར་
འོས་འཚམ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་མཁས་པ་ཚོས་ཅི་ཡང་མི་བཟོ་བའི་འགྲོ་
ལུགས་ལ་འདི་ལྟར་འགྱུར་ལྡོག་བྱུང་བ་དང་། མཁས་པ་ཚོས་འཛམ་གླིང་འདིའི་གྲུབ་

རྫས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་དོ་སྣང་བྱས་ནས་རང་གི་རྣམ་དཔྱོད་དེའང་ཡུལ་གྱི་ཕྱོགས་སུ་བཀོལ་ཡོད། མཁས་པ་ཚོའི་ལས་དོན་འདི་ལ་ལེགས་འགྲུབ་དང་ནུས་སྟོབས་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་བའི་རྗེས་འབྲས་སུ་ཚན་རིག་ནི། ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་དཔལ་ཡོན་ནང་ནུས་སྟོབས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པར་མ་ཟད། གནས་སྟངས་ཁག་ཅིག་ཏུ་ཆོས་ལུགས་ལ་
འཇིགས་སྐུལ་ཞིག་ཀྱང་ཆགས་ཡོད། ཚན་རིག་པ་གྷ་ལེ་ལེའོ་ནི་རྒྱུ་མཚན་འདི་
འདྲའི་ཐོག་ནས་བཙོན་འཇུག་བྱས་པ་རེད། རྣམ་ཤེས་དང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འཇིག་

རྟེན་དང་། རང་བྱུང་ཁམས་ལ་དབང་སྒྱུར་བའི་ཕྱིའི་འཇིག་རྟེན་བར་ལ་འགལ་བ་ཤོར་
ནས་ཁ་བྲལ་གསལ་པོ་ཞིག་བྱུང་ཡོད། དེ་ནི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ལ་གཏོགས་
མཁན་ཚོས་ཚན་རིག་གི་འཇིག་རྟེན་ལ་གཏོགས་མཁན་ཚོར། “ཁྱོ་ཚོས་སྤྱོད་ལམ་
དང་ནང་གི་འཇིག་རྟེན་གྱི་སྐོར་ལ་ཅི་ཡང་མི་བརྗོད་པ་དེ་སྲིད་དུ་ང་ཚོས་ཁྱོ་ཚོར་ཕྱི་
རོལ་གྱི་འཇིག་རྟེན་སྤྲོད་ཆོག ཁྱོ་ཚོས་ཕྱིའི་འཇིག་རྟེན་ལ་བཀོད་འདོམས་དང་དབང་
སྒྱུར་བྱོས་དང་། ང་ཚོས་ནང་གི་འཇིག་རྟེན་ལ་དབང་སྒྱུར་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན།” ཞེས་
བཤད་པ་དང་མཚུངས། དང་པོར་ཚན་རིག་གཉོམ་ཆུང་ཡིན་ཞིང་། ཆོས་ལུགས་
དབང་ཤུགས་ཆེན་པོ་རེད། འོན་ཀྱང་། དེང་སང་གནས་སྟངས་འདི་ལ་འགྱུར་ལྡོག་
བྱུང་ནས་ནུབ་ཕྱོགས་སུ་ཚན་རིག་དང་འཕྲུལ་ལས་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་ནི་བླ་ན་མེད་

347

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཔ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། ཆོས་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་ཁྱེད་རང་ལྟ་བུ་དང་། ཚན་རིག་གི་དབུ་

ཁྲིད་བགྲོ་གླེང་འདིའི་མཉམ་ཞུགས་པ་ལྟ་བུ་ཚོའི་བར་ལ་བགྲོ་གླེང་བྱེད་རྒྱུ་དཀའ་རུ་ཕྱིན་ཡོད། འོན་ཀྱང་། མཉམ་ཞུགས་པ་ང་ཚོའི་རེ་འདོད་ནི། འཇིག་རྟེན་འདི་གཉིས་

སླར་ཡང་ཕན་ཚུན་ཐག་ཉེ་རུ་གཏོང་རྒྱུ་དེ་ཡིན།

ཚན་རིག་གི་བསམ་བློའི་རྒྱབ་ལྗོངས་སུ་ཡོད་པའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ།ཧ་ཝ་ཌི་གཙུག་ལག་མཐོ་སློབ་ནས་ཕེབས་པའི་ཚན་རིག་གི་ལོ་རྒྱུས་སྨྲ་བ་
ཧན་རེ་ཏྲོང་༼Anne Harrington༽བགྲོ་གླེང་གི་ཟུར་ཉན་པའི་ཁྲོད་དུ་ཡོད་པ་
དང་། ཁོ་མོ་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ ལོར་སྐོང་ཚོགས་བྱས་པའི་སེམས་དང་ཚེ་སྲོག་གི་

བགྲོ་གླེང་ལའང་ཞུགས་མྱོང་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། བདག་གིས་ཁོ་མོ་ལ་ཏཱ་ལའི་བླ་

མ་མཆོག་གིས་བཀོད་གནང་བའི་དྲི་བར་ལན་ཞིག་འདེབས་པའི་སྐུལ་སློང་བྱས་པ་
ཡིན།

ཧན་རེ་ཏྲོང་།༽ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚན་རིག་ནི་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྲོལ་
རྒྱུན་ལས་ཕྱིར་ཐོན་ཡོད་པ་དང་། འདི་ནི་ང་ཚོས་འདོད་པ་ཚིམ་དགོས་པའི་བདེན་
དོན་ཞིག་ཡིན་རུང་། ད་དུང་ཡང་ཚན་རིག་གི་གཞི་རུ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་
ལམ་རྒྱུ་མཚན་གྱི་རྟེན་གཞི་ཞིག་ཡོད། འགྲོ་བ་མིའི་བློ་རིག་གིས་འཇིག་རྟེན་གྱི་
བཀོད་པ་རྟོགས་ཐུབ་པ་དང་། རང་བྱུང་ཁམས་རྣམ་དཔྱོད་ལ་འཇུག་ཐུབ་པར་འདོད་པ་འདི་གཉིས་ཚན་རིག་གི་གཞི་རྩའི་རྩ་འཛིན་ཞིག་ཡིན། ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་
འདོད་ཚུལ་ལ། འཇིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོས་རང་གི་སྣང་བརྙན་གཞིར་བཟུང་ནས་འགྲོ་
བ་མིའི་རིགས་གསར་གཏོད་གནང་ཡོད། འདོད་ཚུལ་འདི་ནི་ཚན་རིག་གི་གསར་

348

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབརྗེ་བྱུང་སྐབས། མིའི་དཔྱད་ཤེས་འཇིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོའི་དཔྱད་ཤེས་ཀྱི་སྣང་
བརྙན་གཞིར་བཞག་ནས་གསར་གཏོད་གནང་ཡོད་པར་གོ་བ་བླངས་ཡོད། དེ་ཡང་རང་བྱུང་ཁམས་གསར་གཏོད་གནང་རྗེས། འཇིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོས་འགྲོ་བ་མིའི་

རིགས་ལ་རང་བྱུང་ཁམས་རྟོགས་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་དཔྱོད་རང་ཉིད་ལ་ཡོད་པ་ཇི་བཞིན་
ཞིག་གནང་ཡོད་པར་བསམས་ཡོད། ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ། འཇིག་

རྟེན་བཀོད་པ་པོ་ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་བཀོད་པའི་ཕ་རོལ་ཏུ་གནས་ཡོད། འཇིག་རྟེན་གྱི་བཀོད་པ་རྟོགས་པར་ཚན་རིག་གི་ལྟ་སྟངས་དེའང་འཇིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོའི་ལྟ་
སྟངས་དང་གནས་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཏུ་ཡོད་དགོས་པར་གྱུར་ཅིང་། བཀོད་པ་པོ་
ལ་ལད་མོ་བྱས་ནས་འཇིག་རྟེན་གྱི་བཀོད་པ་རྟོགས་པར། ང་ཚོས་རང་ཉིད་འཇིག་

རྟེན་གྱི་བཀོད་པ་ལས་ལོགས་སུ་ཕྱེས་ནས་བཀོད་པ་པོ་ལྟར་འཇིག་རྟེན་གྱི་རྩེ་མོ་ནས་མར་བལྟ་དགོས་པ་ཆགས་ཡོད། འདི་ལྟར་ང་ཚོས་ཚན་རིག་གི་ལྟ་སྟངས་ནི་

གནས་གཅིག་ནས་འབྱུང་གི་མེད་པའི་ལྟ་སྟངས་ཤིག་ཡིན་པར་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། དེ་
ཡང་ཚན་རིག་གི་ལྟ་སྟངས་ནི་གནས་གཅིག་ཏུ་ཚོད་འཛིན་མེད་པའི་འཇིག་རྟེན་
བཀོད་པ་པོའི་སྤྱན་ཟུང་གི་གཟིགས་སྟངས་ལྟར་ཡོངས་ཁྱབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན་ཞིག་

ཡིན།

ཝིན་མེ།༽ཧན་རེ་ཏྲོང་གི་བརྗོད་དོན་ལ་ཁ་སྣོན་དུ་འགྲོ་བའི་ལྟ་ཚུལ་སྒུལ་
ཤུགས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད། ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བ་ལྟར་ན། འཇིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོས་འཇིག་རྟེན་འདི་ཕྱི་རོལ་ནས་གསར་དུ་བཀོད་པ་ཡིན་པས་མིའི་རྣམ་དཔྱོད་
དང་གཟིགས་རྒྱང་ཇི་ལྟར་ཆེ་ཡང་། ང་ཚོས་འཇིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོའི་དམིགས་

349

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའདུན་མཐའ་དག་ནམ་ཡང་རྟོགས་མི་སྲིད། ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཚོགས་སྡེའི་

ནང་དད་པ་ལ་འཕོ་འགྱུར་ཞིག་བྱུང་བ་ནི། འཇིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོས་འཇིག་རྟེན་འདི་

གསར་དུ་བཀོད་ནས་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་རྣམ་དཔྱོད་བསྩལ་ཡོད་པ་དང་། མིས་

རྣམ་དཔྱོད་དེར་བརྟེན་ནས་འཇིག་རྟེན་འདི་རྟོགས་ཐུབ་ཀྱང་། རྟོགས་བྱའི་ཡུལ་དུ་ཡེ་

ནས་མ་གྱུར་པའི་བཀོད་པ་པོ་རྟོགས་པར་བརྩོན་པ་ལ་དགོས་མཁོ་ཅི་ཡང་མེད་པ་

འདི་ཡིན། ལྟ་ཚུལ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་དུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པའི་ནང་ཤུགས་རྐྱེན་
ཆེ་བའི་མི་གཙོ་རིང་ལུགས་དར་ཞིང་། དེ་ནི་ད་དུང་ཡང་རྩ་བའི་ཆ་ནས་མ་ཉམས་

པར་ང་ཚོ་དང་ལྷན་དུ་གནས་མུས་ཡིན། ཡོ་རོབ་ཏུ་བྱུང་བའི་བློ་འབྱེད་ཀྱི་ལས་འགུལ་ཆེན་མོ་ནི། ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སེར་མོ་བའི་སྲོལ་རྒྱུན་ལ་ཁ་གཏད་པའི་

རྒོལ་འཛིང་ཞིག་རེད། ལས་འགུལ་འདིས་ཆོས་ལུགས་དང་དཔྱད་ཤེས་གཉིས་ཀྱི་

ཁ་བྲལ་ལ་རྒྱུ་རྐྱེན་བྱས་ཡོད་དེ། ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་ཆོས་ལུགས་ནི་དཔྱད་ཤེས་ཀྱིས་

སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་མི་ཐུབ་པའི་དད་པའི་ངོ་བོར་གྱུར་པ་དང་། ཕྱོགས་གཞན་དུ་འགྲོ་བ་
མིའི་རིགས་ཀྱིས་རང་གིས་གསར་གཏོད་བྱས་པའི་ཡོ་ཆས་དང་། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་

ལྟ་བརྒྱུད་ནས་རང་བྱུང་ཁམས་རྟོགས་ཐུབ་པའི་ལྟ་ཚུལ་དར་ཡོད། ཚན་རིག་གིས་

ཆོས་ལུགས་ནི་འཇིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོ་གཙོ་བཟུང་གི་རང་བཞིན་ཞིག་ཏུ་མཐོང་

ནས་དོར་ཡོད་པར་མ་ཟད། ང་ཚོ་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་ཆ་ཤས་

འབྲལ་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་བསམ་བློའང་དོར་ཡོད། འདི་ནི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་

སྨྲ་བ་བྷད་ཁམ་གྱི་ལྟ་བའི་ལངས་ཕྱོགས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། ཧ་ཅང་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་

པོ་ཞིག་རེད། རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱིས་རང་གི་གསང་བ་རྣམས་ང་ཚོར་རང་སྟོབས་

350

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཀྱིས་སྟོན་རྒྱུ་མིན་པ་དང་། རྒྱུ་མཚན་འདིའི་ཕྱིར་ང་ཚོས་ཡོ་ཆས་དང་། ཐེ་ཇུས་ལ་བརྟེན་ནས་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་རང་གི་ངོ་བོ་ཅི་ཞིག་ཡིན་པ་ང་ཚོར་བཙན་ཤེད་ཀྱིས་
བརྗོད་དུ་འཇུག་དགོས། མི་གཙོ་བཟུང་གི་ལངས་ཕྱོགས་ཀྱིས་ཆོས་ལུགས་ལ་དགག་བཞག་དང་། མི་གཙོ་བཟུང་གི་ལངས་ཕྱོགས་ལས་བྱུང་བའི་ཐེ་ཇུས་གཉིས་

ཟུང་དུ་སྦྲེལ་བའི་བསམ་བློ་ནི། ཆོས་ལུགས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་ངོ་བོ་ཅན་དུ་འགྱུར་
བ་ཞེས་པའི་དོན་དེ་ཡིན།

ཨ་ཐོར།༽བརྗོད་དོན་འདི་ནི་གནད་འགག་གལ་ཆེན་ཞིག་རེད། ལྟ་བའི་

ལངས་ཕྱོགས་དེ་གཞིར་བཞག་ན། འཇིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོ་ནི་མཐའ་མེད་ཡིན་པ་

དང་། ང་ཚོ་ནི་མཐའ་ཅན་ཡིན་པས་ང་ཚོས་ནམ་ཡང་མཐའ་མེད་དེ་རྟོགས་མི་ཐུབ།
འཇིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོ་དང་ང་ཚོའི་བར་ལ་གཡང་རོང་ཞིག་ཡོད། དེ་ལྟ་ནའང་། ང་ཚོས་རང་གི་མཐའ་ཅན་གྱི་བློ་ལ་བརྟེན་ནས་མཐའ་ཅན་གྱི་འཇིག་རྟེན་འདི་རྟོགས་
ཐུབ། ལྟ་བའི་འཕོ་འགྱུར་འདི་ནི་ཚན་རིག་གི་གསར་བརྗེའི་དུས་སྐབས་སུ་བྱུང་
ཞིང་། འདིས་རྩ་བའི་ཆ་ནས་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་དང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་
ཁག་གི་དད་པ་དང་། རང་བྱུང་ཁམས་དང་འབྲེལ་བའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཤེས་རྟོགས་བར་
གྱི་ཁ་བྲལ་ཞིག་མཚོན་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཕལ་ཆེར་ལོ་རྒྱུས་འདིའི་འཕེལ་རིམ་ཐོག་མའི་སྐབས། ཡེ་
ཤུའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱིས་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་པོ་ཐེབས་པའི་རིག་གཞུང་གི་རྒྱབ་ལྗོངས་
ཤིག་གི་ནང་། ཚན་རིག་པ་ཚང་མ་སོ་སོའི་བྱ་བཞག་ལ་ཞུགས་ཡོད་ངེས། འོན་ཀྱང་། རྗེས་ཀྱི་ཚན་རིག་པའི་མི་རབས་གསར་པ་ཚོས་སོ་སོའི་རིག་སྟོབས་འཕེལ་

351

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགསྐྱེད་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཤུགས་རྐྱེན་གང་ཡིན་ཡང་བསམ་བཞིན་

དུ་དོར་ཡོད་སྲིད།

ཨ་ཐོར།༽འདི་ནི་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་རེད། དཔེར་ན། ཕི་ལན་ཁིས་༼Max
Planck༽ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༠ ཡས་མས་སུ་འོད་རྡུལ་གྱི་དོན་སྤྱི་འདི་གསར་གཏོད་
གནང་ཞིང་། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་འགོ་སྟོད་དུ་བྱུང་བའི་ཚན་རིག་པ་གཞན་དང་

འདྲ་བར། ཁོང་གིས་འཇིག་རྟེན་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་གོ་སྒྲིག་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ཡོད་པར་
འདོད་པའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་བཟུང་ཡོད། འཇིག་རྟེན་གཅིག་ནི་རང་བྱུང་
ཁམས་ཡིན་པ་དང་། འདི་ནི་ཚན་རིག་པ་ཚོའི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་ཡིན། གཞན་ནི་སྤྱོད་
ལམ་གྱི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་སྟེ། ཆོས་ལུགས་རིག་པ་སྨྲ་བ་ཕོ་ལིས་༼Paul Tillich༽
མཐར་ཐུག་གི་ལས་དོན་ཞེས་ཟེར་བའི་འཇིག་རྟེན་དེ་ཆོས་ལུགས་ལ་དབང་བའི་
འཇིག་རྟེན་ཞིག་ཡིན། ཚན་རིག་པ་མང་པོར་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འཚོ་བ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་།
འཚོ་བ་དེ་ནི་སོ་སོའི་ཚན་རིག་དང་། ཡང་ན་སོ་སོའི་རྣམ་དཔྱོད་ཀྱི་ཚོར་ཤེས་དང་
འབྲེལ་མེད་ཅིག་ཡིན། ཁྱད་པར་འདི་ནི་ལོ་རྒྱུས་ནང་དུ་དངོས་སུ་བྱུང་བའི་དོན་དག་
ཅིག་གིས་གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད། ཉི་ཧོང་གི་ས་ཁུལ་ཧེ་རོ་ཤི་མ་དང་། ན་གྷ་ཟ་ཀེ་
གཉིས་སུ་རྡུན་ཕྲན་མཚོན་ཆ་འགད་གཏོར་བྱས་རྗེས། མཚན་སྙན་ཆེས་ཆེ་བའི་ཡོ་

རོབ་ཀྱི་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་གསར་མའི་རིག་པ་སྨྲ་བ་ཁར་ལི་༼Karl Barth༽
ལ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཚོ་ལྷན་དུ་རྡུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆ་དང་འབྲེལ་བའི་བླང་དོར་
གྱི་སྐོར་བགྲོ་གླེང་བྱེད་པའི་རེ་སྐུལ་བྱས་ཀྱང་། ཁོང་དང་ཁོང་གི་སློབ་མ་ཚང་མས་

ཁས་ལེན་གནང་མེད་པ་དང་། རྒྱུ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་ཡིན་ནམ་ཞེས་འདྲི་སྐབས། ཁར་

352

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགལིས་ཚན་རིག་པ་ཚོར་ཡོད་པའི་འཇིག་རྟེན་ནི་ཁོང་གི་འཇིག་རྟེན་དང་གཅིག་པ་

མིན་པས། ཐུན་མོང་གིས་གླེང་སའི་རྟེན་གཞི་ཞིག་མེད་ཚུལ་བརྗོད་འདུག ཁོང་གི་
ལྟ་ཚུལ་ལ། ཚན་རིག་པ་ཚོས་རྡུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆ་གསར་གཏོད་བྱས་པ་ཡིན་ཡང་།

ཁོ་ཚོས་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱོད་ལམ་བླང་དོར་གྱི་སྐོར་ལ་ཅི་ཡང་བརྗོད་མི་ཐུབ་པ་

གསལ་པོ་ཡིན།

ད་དུང་ཡང་ཚན་རིག་པ་མང་པོས་ལྟ་ཚུལ་འདིའི་ཆ་ཤས་ཤིག་བཟུང་ཡོད་པ་ནི། ཁར་ལིའི་ལྟ་ཚུལ་ལྟར་མཐར་ལྷུང་གི་རྣམ་པ་ཅན་ཞིག་མ་ཡིན་ཡང་། ཁོ་ཚོས་
བདེན་པ་ལ་ཁྱབ་ཁོངས་གཉིས་ཡོད་པའི་རྣམ་གཞག་ཅིག་འཇོག་སྟེ། སྤྱོད་ལམ་གྱི་
ཁྱབ་ཁོངས་དང་། ཚན་རིག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་རེད། འདས་པའི་ལོ་རབས་གསུམ་གྱི་
རིང་ལ་འཕོ་འགྱུར་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་ནི། ཚན་རིག་པ་ཁག་ཅིག་གིས་ཆོས་དང་
ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དོར་ཏེ། འཇིག་རྟེན་ནི་ཡོངས་སུ་དངོས་ཁམས་
ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་སྤེལ་གྱི་ཡོད་ལ། ཡང་ཚན་རིག་པ་ཉུང་ཤས་ཤིག་
གིས་ཆོས་དང་དངོས་ཁམས་ཀྱི་ཤེས་རྟོགས་གཉིས་ཟུང་དུ་སྦྲེལ་བའི་ཐབས་ལམ་

འཚོལ་བ་འདི་རེད། དེ་ལྟ་ནའང་། ཚན་རིག་པ་རྗེས་མ་འདིའི་རིགས་ནི་དངོས་
ཁམས་ཚན་རིག་གི་ཚོགས་སྡེའི་ནང་གྲངས་ཉུང་ཞིག་ཡིན་པའི་ཁར། ཆོས་ལུགས་
ཀྱང་རྙོག་འཛིང་གི་རང་བཞིན་དུ་འགྱུར་གྱི་ཡོད། ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱིས་སྔོན་
ལྟར་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འཚོ་བ་ཡོངས་སུ་དབང་སྒྱུར་བྱེད་ཀྱི་མེད་པ་དང་། ཉེ་ཆར་ནས་བཟུང་ནང་བསྟན་གྱིས་ལྷག་ཏུ་ཨ་རི་དང་ཡོ་རོབ་ཏུ་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐེབས་
བཞིན་ཡོད།

353

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའཇོར་ཇི།༽བདག་གིས་ྋགོང་ས་མཆོག་གི་དྲི་བ་འདི་ལ་ལན་གཞན་ཞིག་

ཁ་སྣོན་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན། ཚན་རིག་པ་ཚོས་ཚད་བཀག་ཅན་གྱི་དྲི་བ་འགོད་པ་སྟེ། ཆོས་
གང་ཞིག་གི་ལྗིད་ཚད་སོགས་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་རེད། ང་ཚོས་དྲི་བ་
འདི་ལྟ་བུར་ལན་འདེབས་དུས་སོ་སོ་སུ་ཞིག་ཡིན་མིན་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་མེད། ང་
ཚོ་སྐྱིད་པ་དང་མ་སྐྱིད་པ། ཡང་ན་ང་ཚོ་ནི་ཕོ་མོ་སུ་ཞིག་ཡིན་པ་སོགས་ལ་མ་ལྟོས་
པར་ལན་གཅིག་པ་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་གྱི་གང་ཟག་ནི་དྲི་བ་དང་
འབྲེལ་མེད་ཅིག་ཡིན། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་ནི་འབྲེལ་ཡོད་ཅིག་ཡིན་

པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཞིག་ང་ཚོར་བསྟན་སོང་། ཡིན་ཡང་། རང་བྱུང་ཁམས་སུ་

ཡོད་པའི་ཆོས་ཕལ་ཆེ་བར་མཚོན་ན། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་སུ་ཞིག་ཡིན་མིན་ལ་ཁྱད་

པར་མེད། ད་ལྟའི་དུས་རབས་འདིའི་ནང་ང་ཚོས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་ནི་འབྲེལ་ཡོད་
ཡིན་པའི་ཆོས་སྐོར་ཞིག་གསར་དུ་རྙེད་ཡོད་པ་དང་། གསར་རྙེད་དེའི་དབང་གིས་ང་

ཚོས་གནད་དོན་འདིའི་ཕྱོགས་ལ་བསམ་བློ་མི་གཏོང་རང་གཏོང་ཆགས་ཡོད། འོན་
ཀྱང་། སྔོན་མར་ཚན་རིག་པ་ཚོས་སོ་སོའི་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། ཡང་ན་ཞིབ་

ལྟ་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་རང་ཉིད་ལའང་བསམ་བློ་གཏོང་དགོས་པའི་རྒྱུ་
མཚན་ཅི་ཡང་བྱུང་མེད།
དཔྱད་བརྗོད་འདི་དག་གིས་ཚན་རིག་གིས་རྒྱུ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་ཕྱིའི་འཇིག་

རྟེན་གཙོ་བོར་བཟུང་བ་ཡིན་ནམ་ཞེས་པའི་དྲི་བར་མ་མཐའ་ལ་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་
ལན་ཞིག་སྤྲད་ཡོད། ནུབ་ཕྱོགས་སུ་ནང་གི་འཇིག་རྟེན་ཆོས་ལུགས་ལ་དབང་བ་
དང་། ལོ་རྒྱུས་ནང་ཚན་རིག་དང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བར་ལ་མཐུན་འབྲེལ་ཞིག་བྱུང་

354

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགམེད། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། ནང་དོན་རིག་པས་ཐོག་མའི་སྐབས་ནས་གཏི་མུག་ནི་སྡུག་
བསྔལ་གྱི་རྒྱུ་གཙོ་བོ་དེ་ཡིན་པ་དང་། བདག་དང་འཇིག་རྟེན་གྱི་རང་བཞིན་རྟོགས་ན་
འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་ལས་གྲོལ་བར་འདོད་བཞིན། ཤེས་རྟོགས་ལ་ལྟ་སྟངས་ཀྱི་ཁ་
ཕྱོགས་ལེགས་ཤིང་གསལ་པོ་ཞིག་བཟུང་འདུག བགྲོ་གླེང་འགོ་འཛུགས་སྐབས་ཏཱ་
ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་དོགས་འཇུག་རིང་ལུགས་ལག་བསྟར་

བྱས་ཏེ། རྒྱུན་དུ་བསམ་བློ་གུ་ཡངས་པོ་བྱེད་དགོས་ཚུལ་གསུངས་ཡོད་པ་བདག་
གི་ཡིད་ལ་འཁོར་བྱུང་། དཔྱད་ཤེས་དང་དད་པ་ཁྱབ་ཁོངས་གཉིས་སུ་ཕྱེས་པ་དང་།
ཡང་ན་གྷོ་ལི་ཌིས་༼Stephen J. Gould༽ཕན་ཚུན་མ་སྣོལ་བའི་རྫོང་ཁག་
གཉིས་ཞེས་བརྗོད་པའི་ལྟ་སྟངས་འདི་ནི། ནང་དོན་རིག་པས་དང་ལེན་བྱས་མེད་པ་
གསལ་པོ་རེད། བདག་གིས་ལོ་མང་གི་རིང་ལ་ཁ་བྲལ་གྱི་ལྟ་བ་འདི་ནི་བཅོས་མ་

ཡིན་ཞིང་གནོད་སྐྱོན་ཆེ་བར་མཐོང་སྟབས། ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པར་ལྟ་བ་འདི་

མེད་པ་མཐོང་བས་སྤོབས་པ་གསར་པ་ཞིག་སྐྱེས་བྱུང་།

བློའི་རྣམ་པ་བསྒྱུར་བ།
འདིར་ང་ཚོའི་གླེང་མོལ་གྱིས་ཁ་ཕྱོགས་གསར་པ་ཞིག་རྙེད་སོང་། ང་ཚོས་
དམ་པོར་འབྲེལ་བའི་བརྗོད་གཞི་གཉིས་ཆབས་ཅིག་ཏུ་གླེང་ཞིང་། དང་པོ་ནི་བློ་ལ་
སྦྱོང་བརྡར་སྤྲད་ནས་འགྲོ་བ་མིའི་མྱོང་བ་རྒྱ་སྐྱེད་དང་ཕྱུག་ཏུ་གཏོང་ཐུབ་མིན་གྱི་
གནད་དོན་འདི་དང་། གཉིས་པ་ནི་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་མེད་པའི་སྟོང་
པ་ཉིད་ཀྱི་སྐོར་རེད། མྱོང་བས་ང་ཚོ་གང་ཞིག་གི་བར་དུ་འཁྲིད་ཐུབ་བམ། མྱོང་བ་
ལས་བརྒལ་ནས་ཡུལ་གྱི་དེ་ཉིད་ལ་བལྟ་བའི་འབད་པ་བྱེད་སྐབས་ང་ཚོས་ཅི་ཞིག་

355

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགརྙེད་རྒྱུ་ཡིན་ནམ།

ཨན་ཏྲོན།༽ད་ནངས་ཞོགས་པར་ང་ཚོས་གནས་སྟེང་མའི་རྩ་འཛིན་ཞེས་པས་མཚོན་ཡོད་པའི་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་དྲི་བ་ཟབ་ཤོས་ཤིག་ཞོར་
དུ་གླེང་དགོས་སོང་། དེ་ནི་གློག་རྡུལ་ཞིག་གནས་འདི་དང་དེ་གང་རུང་ཞིག་ཏུ་ཡོད་
དམ། ཡང་ན་གནས་གཉིས་ཀར་ཡོད་པའམ་མེད་པ་ཡིན་ནམ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་གཏན་

ཚིགས་ཀྱི་སྐོར་ཞིག་མ་ཡིན་པར། ང་ཚོས་སྣང་ཚུལ་དེ་ཇི་ལྟར་རྟོགས་དགོས་མིན་

གྱི་གདན་དོན་འདི་ཡིན། ཨོ་སུ་ཊར་རེ་ནས་ཡིན་པའི་མཚན་སྙན་ཆེ་བའི་དངོས་
ཁམས་རིག་པ་བ་ཝོ་ཧཕི་གྷམ་༼Wolfgang Pauli༽ཟེར་བ་ཞིག་ཡོད་ལ། ཁོང་
ནི་ཟུར་ཟའི་གཏམ་སྨྲ་བར་དགའ་སྣང་ཆེན་པོ་ཡོད་མཁན་ཞིག་ཡིན། ཐེངས་ཤིག་ཨ་

རིའི་རྩིས་རིག་སྨྲ་བ་འཇོན་༼John von Neumann༽གྱིས་ཁོང་ལ་རྩིས་རིག་གི་

ལམ་ནས་བདེན་དཔང་ཁག་ཅིག་རྙེད་ཡོད་པས། གནས་སྟེང་མའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་
གནད་དོན་དེ་དངོས་སུ་ར་སྤྲོད་བྱ་ཐུབ་པར་བརྗོད་པ་དང་། འདིའི་ལན་དུ་ཝོ་ཧཕི་
གྷམ་གྱིས་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་བདེན་དཔང་གིས་ར་སྤྲོད་བྱེད་པ་ཙམ་
ལས་ཅི་ཡང་མི་དགོས་ཚེ། འཇོན་ཁྱེད་ནི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་རླབས་ཆེན་ཞིག་

རེད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད། ཝོ་ཧཕི་གྷམ་གྱི་སྐད་ཆ་འདིས་ཤུགས་སུ་བསྟན་ཡོད་པ་ལྟར། ང་ཚོས་རྟོགས་པར་བརྩོན་པའི་ཡུལ་ནི་བདེན་དཔང་མ་ཡིན་པར། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སྣང་
ཚུལ་འདིའི་རིགས་ང་ཚོས་རང་གི་བློ་ངོར་ཇི་ལྟར་འཛིན་དགོས་མིན་གྱི་གནད་དོན་
འདི་ཡིན།

ཨ་ཐོར།༽ཨན་ཏྲོན་གྱིས་བརྗོད་པ་ལྟར། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་

356

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་གྲུབ་དོན་གྱིས་གནས་སྟེང་མའི་རྩ་འཛིན་ལ་བདེན་དཔང་བྱས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ང་རང་ཉིད་ཐེ་བའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་མང་པོ་ཞིག་ལ་མཚོན་
ན། ང་ཚོས་གནས་སྟེང་མའི་རྩ་འཛིན་དེ་རྟོགས་ཐུབ་ཀྱི་མེད། བདག་གིས་དཀའ་

རྙོག་འདི་མྱོང་སྣང་གི་གནད་དོན་ཞིག་དང་མཐུད་སྦྱོར་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ལ། ང་ཚོའི་གོ་
རྟོགས་ནི་རྒྱུན་དུ་སོ་སོའི་མྱོང་བ་ལས་འབྱུང་གི་ཡོད། དཔེར་ན། ང་ཚོས་འདབ་
ཆགས་ཞེས་པ་ཅི་ཞིག་ཡིན་མིན་གྱི་འགྲེལ་བརྗོད་ལན་མང་གོ་ཡང་། འདབ་ཆགས་
ཤིག་དོན་དངོས་སུ་མ་མཐོང་བར་དུ་དེའི་དོན་གསལ་པོ་ཞིག་རྟོགས་མི་ཐུབ། ཁོན་
ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ནང་ད་ལྟ་ང་ཚོར་གནས་སྟེང་མའི་རྩ་འཛིན་གྱི་སྐོར་ལ་
འགྲེལ་བརྗོད་དང་བདེན་དཔང་ལེགས་པོ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། ང་ཚོས་རང་གི་མྱོང་སྣང་
གི་ངོས་ནས་གནས་སྟེང་མའི་རྩ་འཛིན་དེ་རྟོགས་ཐུབ་ཀྱི་མེད།
གལ་ཏེ་ང་ཚོས་ཤེལ་ཕོར་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཆོས་ཤིག་ཡོད་པའི་དཔེ་མཚོན་ལྟ་
བུ་བརྒྱུད་དེ། སྤྱིར་བཏང་གི་དབང་ཤེས་ཀྱི་མྱོང་བའི་ངོས་ནས་དཀའ་རྙོག་འདི་

རྟོགས་པར་བྱས་ན་ང་ཚོར་ལམ་ལྷོང་འབྱུང་གི་མེད་མོད། མྱོང་སྣང་གི་རིགས་དེ་
ཙམ་ཞིག་ལས་ང་ཚོའི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་མ་གྱུར་པ་ཡིན་ནམ། བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་

ནང་ལག་རྩ་ལ་བལྟ་བའི་བྱེད་ཐབས་ཤིག་ཡོད་པ་དང་། ཐོག་མར་སྨན་སྦྱོང་མཁན་གྱི་སློབ་མ་ཚོས་ནད་པའི་ལག་པ་ལ་རེག་ཀྱང་ཅི་ཡང་མི་ཚོར་བའམ། ཡང་ན་གང་
ཞིག་ཚོར་ཡང་གསལ་པོ་མེད་པ་དང་མ་ངེས་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྟ་ནའང་། དུས་ཡིན་

རིང་པོར་སྦྱོང་བརྡར་བྱས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་རང་གི་ཚོར་ཤེས་ལ་གོམས་འདྲིས་ཐོབ་
ན། རྩ་ལ་བལྟ་བའི་ཐབས་ལ་ངེས་པ་བརྟན་པོ་ཞིག་རྙེད་ཀྱི་རེད། ལེགས་པར་བྱང་

357

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབའི་སྨན་པ་ཞིག་ལ་མཚོན་ན། ནད་པའི་རྩ་ལམ་ནི་ནད་ལ་ལྟ་བྱེད་ཀྱི་སྒེའུ་ཁུང་ཡང་དག་ཅིག་ཡིན། འདི་ལྟར་མྱོང་བའམ་མྱོང་སྣང་ནི་རང་གི་བློ་ལ་བཅོས་སྒྱུར་བྱས་
ནས་ལེགས་བཅོས་བྱེད་ཆོག་པ་དང་། རྒྱུན་དུ་བློ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་མྱོང་བ་དེ་
འབྱུང་གི་ཡོད། གལ་སྲིད་བློ་རྟུལ་བོ་ཞིག་ཡིན་ན། མྱོང་བའང་རབ་རིབ་ཅིག་ཡིན་

ངེས་པ་དང་། བློ་རྣོ་བོ་ཞིག་ཡིན་ན་མྱོང་བའང་གསལ་པོ་ཞིག་ཡིན་ངེས།
གཅིག་བྱས་ན། གནས་སྟེང་མའི་རྩ་འཛིན་གྱི་སྐོར་ལ་ང་ཚོར་བློ་རྟུལ་བོ་ཞིག་

ལས་མེད་པ་ཡིན་སྲིད། ལག་རྩ་ལ་བལྟ་བར་སྦྱོང་བརྡར་བྱེད་པ་ལྟར། ང་ཚོས་སྣང་
ཚུལ་འདིའི་རིགས་ལ་བལྟ་བར་བློ་ལ་སྦྱོང་བརྡར་སྤྲད་ན། སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་
རིག་པའི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་འདི་ཚོ་ང་
ཚོའི་མྱོང་ངོར་དངོས་སུ་སྣང་ཐུབ་བམ། དྲི་བ་འདི་ལ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཚོས་
ལན་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་འདེབས་ཀྱི་མེད་པར་སྙམ། ནེ་ལི་སི་བྷོར་དང་། བདག་གི་

ལས་རོགས་ཨན་ཏྲོན་ལྟ་བུའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཚོས་དགག་ལན་ཞིག་བཏབ་

ནས། དེ་ལྟར་ཡོང་ཐབས་མེད་ཚུལ་བརྗོད་ཀྱི་རེད། དེ་ཡང་ང་ཚོའི་ཤེས་ཚོར་ནི་དབང་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་དངོས་ཁམས་ཀྱི་སྣང་ཚུལ་ལ་བརྟེན་ཡོད་པ་དང་། གནས་སྟངས་འདིས་ཐ་ན་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་ཀྱི་སྣང་ཚུལ་ལ་སྦྱར་བའི་ང་ཚོའི་
འདུ་ཤེས་དེ་ཇི་ལྟར་རྟོགས་པ་ལའང་ཚོད་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ང་ཚོ་ནི་རྟག་ཏུ་མྱོང་
བའི་ཁྱབ་ཁོངས་འདི་དང་། འདི་ལས་བྱུང་བའི་འདུ་ཤེས་དང་དོན་སྤྱི་སོགས་ལ་
བརྟེན་དགོས་ཀྱང་། ང་རང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ཤེས་པ་ལ་བཅོས་སྒྱུར་དང་། བློ་ལ་སྦྱོང་བརྡར་བྱེད་རུང་ཞིང་། བདག་གིས་རེ་བ་ཡག་ས་ནས་འཛིན་གྱི་ཡོད།

358

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཨན་ཏྲོན།༽ང་ཚོའི་དཀའ་རྙོག་ནི། ཁ་སང་ྋགོང་ས་མཆོག་གིས་བདེན་
པར་གྲུབ་པའི་ཡུལ་ཞིག་མེད་པར་ང་ཚོས་བློ་ཞིག་ཚད་མ་ཡིན་མིན་ཇི་ལྟར་ཐག་

གཅོད་བྱེད་དམ་ཞེས་གསུངས་པའི་དྲི་བ་དང་འབྲེལ་བ་འདུག བདག་གིས་ཨ་ཐོར་

གྱི་ལངས་ཕྱོགས་དེ་ཁས་ལེན་བྱེད་ཀྱི་མེད་ཀྱང་། ཤེས་པ་དང་བློ་ལ་ལེགས་བཅོས་བྱེད་ཐུབ་པ་ནི་ཐེ་ཚོམ་མེད་པ་ཞིག་རེད། བདག་གིས་ཨ་ཐོར་གྱི་ལྟ་ཚུལ་དེ་ངོས་
ལེན་མ་བྱས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། གལ་ཏེ་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་དཔྱད་པ་དང་གནས་སྟེང་མའི་
རྩ་འཛིན་འདི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་སྦྱར་ཚེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ངེས་པའི་ཁྱད་ཆོས་
རྣམས་ཡལ་ནས་དེ་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་བརླག་འགྲོ་བ་འདི་ཡིན། བདག་གིས་ཇི་ལྟར་

འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་པ་དང་། དྲི་བ་ཅི་ཞིག་འདྲི་བ་གཉིས་ལ་ངེས་པར་དུ་གཟབ་ནན་བྱ་
དགོས། རང་ཉིད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་པ་ལ་གོ་རྒྱུ་ཞིག་ཡོད་ཆེད། བདག་གིས་

ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་དཔྱད་པ་དེ་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཡོ་ཆས་ཐོག་ལ་བཀོལ་སྤྱོད་མི་བྱེད་
པ་དང་། ཡོ་ཆས་དེ་ནི་ངེས་པའི་ཁྱད་ཆོས་དང་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་གྲུབ་ཡོད་པར་
འཇོག་གི་ཡོད། བདག་གིས་རང་ཉིད་ལ་ཚོད་འཛིན་བྱས་ནས་ཁོད་ཕན་ཧ་གྷིའི་

འགྲེལ་བཤད་གཞིར་བཞག་སྟེ། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཡོ་ཆས་ལ་མ་བརྟེན་པར་གྲུབ་
པའི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཆོས་ཤིག་གི་ཁྱད་ཆོས་བརྗོད་པ་དང་། བདག་གིས་ཡོ་ཆས་དེ་ནི་

ཐོག་མ་ནས་ཁྱད་ཆོས་དང་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་གྲུབ་ཡོད་པར་འཇོག་གི་ཡོད།
ནེ་ལི་སི་བྷོར་གཙོས་པའི་ཚན་རིག་པ་ཚོས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཁོད་ཕན་ཧ་
གྷིའི་འགྲེལ་བཤད་ནང་། ཞིབ་འཇུག་གི་ཡུལ་ཡིན་པའི་སྒྲིག་གཞི་ཞིག་གི་ཁོན་ཏྲོམ་
གྱི་ངོ་བོ་དང་། ཞིབ་འཇུག་དེའི་ནང་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་ཡོ་ཆས་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་

359

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཁྱད་པར་གསལ་པོ་ཞིག་ཡོད། ང་ཚོས་སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་གཞིར་

བཞག་ནས་ཡོ་ཆས་དེར་ལྟ་ཚུལ་འཛིན་དགོས།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འདི་ནི་ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་དབུ་མའི་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་
དང་། དོན་དམ་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ཡོད་པའི་ཁྱད་པར་དང་འདྲ་མཚུངས་
ཤིག་རེད། ང་ཚོས་དོན་དམ་བདེན་པའི་ངོས་ནས་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཅི་
ཡང་འཇོག་མི་ཐུབ་པ་དང་། ཐ་ན་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་

དེའང་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་ཡོད་པར་འཇོག་གི་མེད། འོན་ཀྱང་། ཀུན་རྫོབ་བདེན་
པའི་ནང་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་དང་། སྣང་ཚུལ། ཕན་ཚུན་རྟེན་འབྱུང་གི་འབྲེལ་བ་
སོགས་གྲུབ་ཡོད་པར་འཇོག་ཐུབ། ང་ཚོ་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པའི་ཐོག་ནས་དངོས་ཡོད་
གནས་ལུགས་ལ་འཇུག་སྐབས། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཕྱིའི་སྣང་ཚུལ་ཙམ་ལ་ཡིད་ཚིམས་ཏེ། ཉིན་རེའི་འཚོ་བའི་མྱོང་བ་གཞིར་བཞག་ནས་དེར་འཇུག་གི་ཡོད། ཕྱིའི་སྣང་

ཚུལ་ཙམ་གྱི་ཁྱབ་ཁོངས་འདིར་ང་ཚོས་སྣང་ཚུལ་ཞིག་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱུ་འབྲས་
དང་། དེའི་ཁྱད་ཆོས་དང་གནས་སྟངས་སོགས་ལ་དཔྱད་པ་འདྲ་མིན་གཏོང་ཆོག ང་ཚོས་ད་དུང་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་གཞིར་བཞག་ནས་ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གྱི་ཁྱད་
པར་ཡང་འཇོག་ཐུབ་ཅིང་། ཁྱད་པར་འདི་ནི་ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་འཇོག་དགོས་པ་
ཞིག་ཀྱང་ཡིན། ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་དང་ཕྱིའི་སྣང་ཚུལ་ཙམ་གྱི་ཁྱབ་ཁོངས་འདིར་

ཡང་དག་པའི་ཤེས་རྟོགས་དང་། དངོས་གནས་ཀྱི་འཁྲུལ་ཤེས་སོགས་འབྱུང་ཆོག་
པ་ཡིན།

དེ་ལྟ་ནའང་། ང་ཚོ་ནི་སྣང་ཚུལ་ཞིག་གི་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་གནས་བབ་སྟེ། ཕྱིའི་

360

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསྣང་ཚུལ་ཙམ་ལ་ཡིད་མ་ཚིམས་པར་དེའི་མཐར་ཐུག་གི་ངོ་བོ་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ་

ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་དྲི་བའང་འགོད་པ་དང་། ང་ཚོས་ཕྱིའི་སྣང་ཚུལ་ཙམ་ལས་བརྒལ་
ནས་བཏགས་དོན་གྱི་མཐར་ཐུག་གི་ངོ་བོ་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་ནི། ཡིན་ལུགས་

རྟོགས་པར་བརྩོན་པའི་དོན་དམ་གྱི་དཔྱད་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ང་ཚོས་དཔྱད་པ་
འདི་བརྒྱུད་ནས་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ལུགས་བཙལ་ཚེ། ཅི་ཡང་མི་རྙེད་པ་དང་། དོན་
ངོ་མར་ཅི་ཡང་རྙེད་རྒྱུ་མེད་པ་ང་ཚོས་རྟོགས་ཀྱི་རེད། དོན་དམ་པའི་དཔྱད་པ་བརྒྱུད་
ནས་བཏགས་དོན་ཞིག་བཙལ་ནས་མ་རྙེད་པ་དེ་ནི་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་དོན་ཡིན།

ཐ་སྙད་དང་དོན་དམ་གྱི་དཔྱད་པ་འདི་གཉིས་ནི་ཕན་ཚུན་མི་མཐུན་ཞིང་། ང་

ཚོས་དཔྱད་པ་འདི་གཉིས་ཅིག་ཅར་དུ་བྱེད་མི་ཐུབ། འོན་ཀྱང་། འཇུག་སའི་ཡུལ་ནི་

གཉིས་ཀར་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་ཆོག་པ་དང་། གཉིས་ཀས་སྣང་ཚུལ་གཅིག་གླེང་ཆོག་
པ་ཡིན། འདི་ནི་ཁྱེད་ཚོས་གླེང་བཞིན་པའི་བརྗོད་གཞི་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་

ཡིན་པར་སྣང་སྟེ། ཆེས་ཕྲ་བའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཕྲ་མོ་ལ་བརྟག་དཔྱད་
གཏོང་སྐབས། ཅི་ཡང་རྙེད་རྒྱུ་མེད་པར་སྣང་ཡང་བརྟག་དཔྱད་དེ་ལས་རང་ཉིད་ཕྱིར་
འཐེན་བྱས་ཏེ། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་སྣང་ཚུལ་རགས་པ་ལ་བལྟས་ཚེ། རྙེད་རྒྱུ་དང་མཐོང་རྒྱུ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ང་ཚོས་དཔྱད་པ་ཕྲ་རགས་འདི་གཉིས་འཇུག་
ཡུལ་གཅིག་གི་ཐོག་ལ་བྱེད་ཆོག་ཅིང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སྣང་ཚུལ་ནི་ང་ཚོའི་མིག་སྔར་

གྱི་ཤེལ་དམ་འདི་ལྟ་བུའི་ཆོས་ཀྱི་སྟེང་དུ་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་
ཁམས་རིག་པའང་ཆོས་འདི་ལྟ་བུའི་ཐོག་ལ་སྦྱོར་ཐུབ། འདི་ལྟར་དཔྱད་པ་འདི་

གཉིས་ནི་ཡུལ་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་འཇུག་ཆོག་པ་ཡིན།

361

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགད་དུང་སྣང་ཚུལ་རགས་པ་ནི་ཆོས་ཕྲ་མོ་ལས་འབྱུང་གི་ཡོད་པར་སྣང་ཞིང་།

ཤེལ་དམ་གྱི་སྣང་ཚུལ་འདི་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཁྱབ་ཁོངས་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད། ང་ཚོས་
རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་སྔ་ཕྱིའི་འབྲེལ་བ་སྟེ། ཐོག་མར་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་
དང་། དེ་ནས་ཕྱིའི་སྣང་ཚུལ་གྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་རགས་པ་འདི་གྲུབ་པར་

གླེང་གི་མེད། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཁྱབ་ཁོངས་དེ་ནི་འཇིག་རྟེན་རགས་པའི་
གནས་རིམ་དུ་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རྟེན་གཞི་རེད། ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་

རིག་པའི་ནང་། རང་བཞིན་གྱིས་མ་གྲུབ་པའི་སྟོང་ཉིད་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་སྣང་ཚུལ་དག་
གི་རྟེན་གཞི་ཡིན་ཞིང་། སྔ་མས་ཕྱི་མ་བསྐྱེད་པ་དེ་འདྲ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་གཅིག་
གཅིག་གི་རྟེན་གཞིར་སོང་ཡོད་པ་འདི་ཡིན།
ཕེའར་ཏྲི།༽དེ་མཚུངས་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་ང་ཚོས་བཙལ་ནས་
མ་རྙེད་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར། ང་ཚོས་རྙེད་མི་སྲིད་པའང་མཐོང་གི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་ནང་དུའང་དེ་ལྟར་ཡིན་ཞིང་། གལ་

ཏེ་སྣང་ཚུལ་ཞིག་གི་མཐར་ཐུག་གི་ངོ་བོ་གྲུབ་ཡོད་ཚེ། དེ་ནི་རྙེད་དགོས་པ་ཞིག་

ཆགས་ཡོད། ང་ཚོས་དེ་མ་རྙེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ངོ་བོ་དེ་གྲུབ་མེད་པ་དང་། ང་
ཚོས་དེ་འདྲའི་ངོ་བོ་ཞིག་གྲུབ་མེད་པར་རྙེད་ཡོད།
ཕེའར་ཏྲི།༽དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་བྱེད་པ་ནི་བྱེད་
ཐབས་ཤིག་ཡིན། ང་ཚོས་སྣང་ཚུལ་ཞིག་གི་གྲུབ་གནས་དང་མཐུན་པའི་ཞིབ་འཇུག་

ཚོད་ལྟ་ལ་བརྟེན་ནས་རྣམ་གཞག་ཅིག་འཇོག་མ་ཐུབ་ཚེ། ཚོད་ལྟ་དེ་ལས་བྱུང་བའི་

རྣམ་གཞག་གི་འགྲེལ་དོན་གྱིས་ང་ཚོར་སྣང་ཚུལ་དེ་གྲུབ་མེད་པར་སྟོན་གྱི་རེད།

362

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགྲུབ་མཐའ་དབུ་མའི་ལུགས་ལ། ཆོས་གང་ཞིག་གྲུབ་མེད་པར་མཇུག་སྡོམ་འཇོག་
པའི་བརྒྱུད་རིམ་ལ་མཚོན་ན། མྱོང་བ་དང་རྣམ་གཞག་གཉིས་ལ་བྱེད་ལས་ཅི་ཞིག་

ཡོད་དམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽གྲུབ་མཐའ་དབུ་མའི་ནང་རིགས་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་

དཔྱད་པ་གལ་གནད་དུ་བཟུང་ཡོད་པ་དང་། དཔྱད་པ་དེའི་རིགས་ལ་གཏན་ཚིགས་
ཀྱི་འགྲོ་ལུགས་ཙམ་དུ་མ་ཟད། མངོན་སུམ་མམ་མྱོང་བའི་གྲུབ་ཆ་གལ་ཆེན་ཞིག་

ཡོད། དཔེར་ན། དཔྱད་པའི་ཡུལ་དུ་བདག་བཟུང་ནས་དེ་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པའི་

རང་བཞིན་ཅན་ཞིག་སྟེ། དོན་དམ་པར་གྲུབ་པའི་སྣང་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་མིན་ལ་དཔྱད་

པ་གཏོང་སྐབས། ཐོག་མར་ང་ཚོས་གཏན་ཚིགས་མི་འགོད་པར་བདག་དེ་ཅི་ཞིག་

ཡིན་མིན་རང་གི་མྱོང་བའི་ངོས་ནས་ངོས་འཛིན་བྱ་དགོས། བདག་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་
གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་དུ་ང་ཚོས་འཛིན་གྱི་ཡོད་དམ། སྒྲོ་འདོགས་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་རང་
གི་བློ་ངོར་ཡོད་ཚེ། དེའི་གཞི་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ། ངའོ་སྙམ་པར་འཛིན་ཞིང་། དོན་
དངོས་སུ་གྲུབ་པར་འདོད་པའི་བདག་དེའི་ངོ་བོ་ནི་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ། འདི་ལྟར་
མྱོང་བ་གཞིར་བཞག་ནས་ང་ཚོས་དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་སྐོར་ལ་ཞིབ་གསལ་གྱི་ལམ་
ནས་འཚོལ་འཇུག་བྱ་དགོས། ང་ཚོས་བདག་དེ་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཁང་དུ་བཅུག་པ་ལྟར་འཛིན་དགོས་ཤིང་། ང་ཚོས་རང་གི་བློ་ངོ་ནས་བདག་དེ་ལོགས་སུ་གསལ་པོར་བཀར་རྗེས། མྱོང་གྲུབ་འདི་གཞི་ལ་བཞག་ནས་རིགས་པའི་དཔྱད་པ་འགོ་རྩོམ་ཆོགབྱེད་ཐབས་འདི་ལ་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་འཇུག་སྒོ་དུ་མ་ཡོད། དཔེར་ན། གཅིག་ནི་ང་

ཚོས་སྣང་ཚུལ་ཞིག་གི་རྟེན་འབྱུངརྟེན་འབྱུང་ཞེས་པ་ནི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བའི་ལམ་

363

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགནས་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཤིག་གི་གནས་སྟངས་ལ་གོ་དགོས།རྟོགས་པར་བྱས་ནས་སྣང་
ཚུལ་དེའི་མཐར་ཐུག་གི་ངོ་བོ་ལ་དཔྱད་པ་གཏོང་བ་འདི་ཡིན། གཞན་ཞིག་ནི་ང་

ཚོས་རྒྱུན་དུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་ཆ་དང་ཆ་ཅན་གྱི་རིག་པ་སྟེ། ཆོས་ཤིག་དང་

ཆོས་དེ་འགྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཁྱད་ཆོས་དང་། ཆ་ཤས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ལ་ཞིབ་ལྟ་

བྱེད་པའི་རིགས་ལམ་ཞིག་ཡིན། དཔེར་ན། བདག་ནི་རང་གི་ལུས་སེམས་གཉིས་

དང་ཇི་ལྟར་འབྲེལ་ཡོད་དམ། བདག་ནི་གང་ཟག་རང་ཉིད་ཀྱི་ཆ་ཤས་དེ་ཚོ་དང་
གཅིག་པ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་ཆ་ཤས་དེ་ཚོ་ལས་ཐ་དད་དུ་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ། ང་

ཚོས་འདི་ལྟར་བདག་ལ་དཔྱད་པ་གཏོང་སྐབས། བདག་ནི་ཆ་ཤས་འདི་དང་དེ་གང་
ཡང་མིན་པར་མ་ཟད། ཆ་ཤས་དེ་གཉིས་མ་ཡིན་པའི་ཕུང་གསུམ་པ་ཞིག་ཀྱང་མིན་

པ་མཐོང་གི་རེད། གལ་ཏེ་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པའི་བདག་ཅིག་ཡོད་ཚེ། བདག་དེ་ནི་

ངེས་པར་དུ་རྣམ་པ་གང་རུང་ཞིག་ལ་གྲུབ་དགོས་པ་དང་། རྣམ་པ་གང་ཞིག་ཏུའང་མ་

གྲུབ་སྟབས། དེའི་ངོ་བོ་མ་རྙེད་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་ང་ཚོས་བདག་དེ་གྲུབ་མེད་པ་རྙེད་ཡོད།
ང་ཚོས་འདི་ལྟར་དཔྱད་པ་གཏོང་བ་དང་། རང་ལ་འདུ་ཤེས་དང་ཡིད་ཆེས་
བརྟན་པོ་ཞིག་སྐྱེ་རྒྱུ་རེད། འོན་ཀྱང་། ཡིད་ཆེས་དེ་ནི་དོན་དངོས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་གི་

ཚད་མ་ཞིག་གི་ངོ་བོ་ནས་ང་ཚོར་སྣང་གི་མེད། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཤིག་གི་

རང་གི་ཚོར་ཤེས་དེ་ལྟ་བུ་ནི་གོང་འཕེལ་དུ་ཇི་ལྟར་གཏོང་དགོས་སམ་ཞེ་ན། ངོས་
ཀྱིས་འཇོར་ཇི་ནི་ཨ་རི་ནས་ཕེབས་པ་ཡིན་པར་དོན་དངོས་སུ་མ་ཤེས་ཀྱང་། དེ་
ལྟར་ཡིན་པའི་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། གཅིག་བྱས་ན་ངོས་ཀྱི་ཡིད་ཆེས་འདི་བདེན་

364

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཔ་ཞིག་ཡིན་སྲིད། ཡིན་ཡང་། དེ་ནི་དོན་དངོས་སུ་ཤེས་པ་དང་གཅིག་མཚུངས་
ཤིག་མིན། དེའི་ཕྱིར་ང་ཚོས་རང་གི་ཡིད་དཔྱོད་འདི་ལ་རིགས་པ་དང་མཐུན་པའི་

མྱོང་སྣང་གི་སྒོ་ནས་གོམས་འདྲིས་བྱས་ན་ཚོར་ཤེས་དེ་ཇེ་ཟབ་ཏུ་འགྲོ་ཞིང་། མཐའ་
མར་རང་ཉིད་ནི་རྗེས་དཔག་གི་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་རྟོག་པའི་ངེས་ཤེས་དེ་ལས་
བརྒལ་ནས་མངོན་སུམ་གྱི་མྱོང་བ་ཞིག་རང་རྒྱུད་དུ་འཁྲུངས་རྒྱུ་རེད། འདི་ནི་མཐར་

ཐུག་གི་དམིགས་འདུན་དེ་ཡིན། མདོར་དྲིལ་ན། བྱེད་ཐབས་ནི་ཡིད་དཔྱོད་ནས་
རྗེས་དཔག་གི་ཚད་མ་དང་། རྗེས་དཔག་གི་ཚད་མ་ནས་མངོན་སུམ་གྱི་མྱོང་བ་རྒྱུད་
ལ་སྐྱེ་བར་བྱེད་པ་འདི་ཡིན།

རྗེས་དཔག་ནས་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ།
གོང་དུ་གླེང་བའི་ཡིད་དཔྱོད་ནས་རྗེས་དཔག་གི་ཚད་མ་དང་། མཐར་རྗེས་
དཔག་གི་ཚད་མ་ནས་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བརྒྱུད་རིམ་འདི་ནི། ཚད་མ་དང་ཚད་
མིན་གྱི་བློའི་སྐོར་གྱི་ནང་པའི་གོ་རྟོགས་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་པར་སྣང་། འདིའི་ཐད་ལ་
ཞིབ་ཏུ་གོ་བསྡུར་བྱས་ན་བསམས་ཏེ་བདག་གིས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལ་མུ་མཐུད་
དུ་གསུང་བའི་རེ་བ་གཤམ་གསལ་ལྟར་ཞུས་པ་ཡིན།

ཨ་ཐོར།༽ཁྱེད་ཀྱིས་དཔྱད་པའི་རྣམ་པ་ཐ་དད་པ་གཉིས་ཕན་ཚུན་ཞིབ་

བསྡུར་གནང་བ་དང་། གཅིག་ནི་ཐ་སྙད་ཀྱི་དཔྱད་པ་སྟེ། ཁྱབ་ཁོངས་འདིར་ང་ཚོས་
འཇིག་རྟེན་འདིའི་རྒྱུན་ལྡན་གྱི་བྱ་དངོས་དང་། དེ་དག་གི་གྲུབ་གནས་ཀྱི་སྐོར་ལ་གླེང་
སློང་བྱེད་ཆོག གཞན་ནི་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བའི་དཔྱད་པ་ཞིག་སྟེ། དེས་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་
བཞིན་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་ཡིན་པར་སྟོན་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། དཔྱད་པའི་རིགས་འདི་

365

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགཉིས་ནི་གནས་རིམ་གྱི་འཕེལ་རིམ་རགས་མོ་ཞིག་ཡིན་པར་སྣང་། དེ་ཡང་ཆོས་
ཐམས་ཅད་དེ་གཉིས་གང་རུང་གི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་གཏོགས་དགོས། དབང་ཤེས་ཀྱི་
ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་འཇིག་རྟེན་འདིར་ང་ཚོས་མིག་གི་དབང་པོར་བརྟེན་ནས་མཐོང་
ཐུབ་པའི་ཆོས་མང་པོ་ཡོད་པར་མ་ཟད། ད་དུང་དབང་ཤེས་ལ་མི་སྣང་བའི་ཀུན་རྫོབ་
ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་གཞན་ཡང་ཡོད་ངེས་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ང་ཚོས་ནང་དོན་རིག་པའི་ནང་ད་དུང་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་ཁྱབ་
ཁོངས་ལ་རྣམ་གྲངས་གསུམ་བཞག་ཡོད་པར་བལྟས་ན་ཕན་ཐོགས་ཆེ་ཞིང་། གཅིག་
ནི་མངོན་གྱུར་དང་མངོན་གསལ་ཡིན་པའི་སྣང་ཚུལ་གྱི་ཁྱབ་ཁོངས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་།

མྱོང་ངོར་སྣང་ཞིང་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་ཐུབ་པའི་ཆོས་རྣམས་ཁྱབ་ཁོངས་འདིའི་

ནང་འདུས་ཡོད། གཉིས་པ་ནི་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པའི་སྣང་ཚུལ་ལས་གྲུབ་པའི་ཁྱབ་ཁོངས་
ཤིག་ཡིན་པ་དང་། ཁྱབ་ཁོངས་འདི་ནི་མྱོང་ངོར་མི་སྣང་བའམ་མངོན་སུམ་དུ་ཐད་
ཀར་འཛིན་མི་ཐུབ་ནའང་། མངོན་སུམ་གྱི་བདེན་དཔང་གཞིར་བཞག་ནས་རྗེས་སུ་
དཔོག་ཐུབ་པར་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་གསུམ་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱིས་གྲུབ་ཡོད་པ་དང་། ཁྱབ་ཁོངས་འདི་ནི་གང་ཟག་སྤྱིར་བཏང་བ་ཞིག་གི་མངོན་སུམ་དང་། རྗེས་དཔག་གང་རུང་གི་སྤྱོད་
ཡུལ་ཞིག་མིན་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། གཅིག་བྱས་ན། གང་ཟག་གསུམ་པའི་ཆེ་བཞི་ནི་

ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་འདིའི་འཇུག་སྒོ་ཁོ་ན་དེ་ཡིན་པར་སྙམ། ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་
རྣམ་གྲངས་འདི་ནི། སྦྱོང་བརྡར་མ་ཐོབ་པའི་གང་ཟག་སྤྱིར་བཏང་བ་ཞིག་ལ་བལྟས་
ནས་བཞག་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། བློ་ལ་སྦྱོང་བརྡར་ཐོབ་པའི་མི་ཞིག་གིས་མངོན་གྱུར་

366

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཡིན་པའི་སྣང་ཚུལ་ལས་བརྒལ་ནས་ཁྱབ་ཁོངས་གཞན་རྣམས་ལའང་མངོན་སུམ་དུ་འཇུག་ཐུབ་སྲིད།

འཇོར་ཇི།༽ངས་རང་གིས་ཤེས་ཡོད་མེད་བལྟ་ཆེད་དྲི་བ་ཞིག་འདྲི་རྒྱུ་ཡིན།

ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་གནས་རིམ་དང་པོ་ནི་བདག་གིས་ཅི་ཞིག་མཐོང་བ་དེ་ཡིན་ཡང་།
གནས་རིམ་གཉིས་པ་ནི་ཕྲ་མཐོང་ཆེ་ཤེལ་བརྒྱུད་ནས་ཆོས་ཕྲ་མོ་ཞིག་ལ་ལྟ་བ་ལྟ་བུ་

ཡིན་ནམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ཞིང་། ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པའི་སྣང་ཚུལ་གྱི་དཔེ་ལ་
སྐད་ཅིག་ཏུ་འཇིག་བཞིན་པའི་ཤེལ་དམ་འདིའི་རང་བཞིན་ལྟ་བུ་འཇོག་གི་ཡོད།
ཨ་ལན།༽བྷི་རོན་གྱི་འགུལ་སྐྱོད་ནི་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་པའི་སྣང་ཚུལ་གྱི་དཔེ་
མཚོན་གཞན་ཞིག་རེད། ང་ཚོས་དང་ཐོག་རྡུལ་ཕྲན་རྣམས་གོ་རིམ་མེད་པར་ཕར་
ཚུར་གཡོ་འགུལ་བྱེད་པ་མཐོང་མེད་པ་དང་། ཤེས་རྟོགས་འདི་ནི་ཐོག་མར་རྗེས་
དཔག་ལ་བརྟེན་ནས་ང་ཚོར་ཐོབ་ཡོད། དེ་ནས་ལོ་བདུན་བཅུའི་རྗེས་སུ་རྡུལ་ཕྲན་
རྣམས་ཕར་གཡོ་ཚུར་གཡོ་བྱེད་བཞིན་པར་ལྟ་ཐུབ་པའི་ཕྲ་མཐོང་ཆེ་ཤེལ་ཞིག་

གསར་གཏོད་བྱས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། དང་ཐོག་སྣང་ཚུལ་འདི་ནི་ལྐོག་གྱུར་ཞིག་ཡིན་
ཞིང་། ང་ཚོས་རྗེས་དཔག་ཁོ་ནར་བརྟེན་ནས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་གཡོ་འགུལ་དེ་རྟོགས་ཡོད།

འཇོར་ཇི།༽ཁྱེད་ཚོས་བདག་གིས་ཕྲ་མཐོང་ཆེ་ཤེལ་བརྒྱུད་ནས་ལྟ་སྐབས་
ཅི་ཞིག་མཐོང་བ་རྣམས་གང་གི་ཁོངས་སུ་འཇོག་རྒྱུ་ཡིན་ནམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དེ་ནི་ད་དུང་ཡང་མངོན་གྱུར་གྱི་སྣང་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་།

367

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགངོས་ཀྱིས་གཟུགས་ལ་རིགས་ལྔ་ཡོད་པའི་རྣམ་གྲངས་དེ་རང་གི་ཡིད་ནས་ཡོད་
མེད་ལྟ་བཞིན་ཡོད། གཟུགས་ཀྱི་རིགས་ཤིག་ནི་མིག་རྗེན་པས་མཐོང་ཐུབ་པ་དང་།
རིགས་གཞན་ཞིག་ནི་ང་ཚོར་སྣང་ཐུབ་ཀྱང་། རྒྱུན་ལྡན་ལྟར་མིག་ཤེས་བརྒྱུད་ནས་
སྣང་བ་ཞིག་མིན། དཔེར་ན། རང་གི་རྨི་ལམ་དུ་ཤར་བའི་སྣང་བརྙན་ནི་མིག་གི་

དབང་པོར་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་ཞིག་མ་རེད། མིག་གིས་མ་མཐོང་བའི་གཟུགས་ཀྱི་
རིགས་གཞན་ད་དུང་ཡོད་པ་དང་། ངོས་ཀྱིས་ད་ལྟ་དེ་དག་དྲན་གྱི་མི་འདུགྋགོང་ས་མཆོག་གིས་ཟུར་ཉན་བྱེད་བཞིན་པའི་དགེ་སློང་ཚོར་བཀའ་འདྲི་
གནང་ཡང་ཕན་ཐོགས་མ་བྱུང་སྟབས། ཁོང་གིས་ཁོ་ཚོས་ཀྱང་དྲན་གྱི་མི་འདུག་

ཅེས་གསུངས་པས་ཚང་མ་གད་མོ་ཤོར་སོང་།
ཨ་ཐོར།༽ བདག་གིས་ཀྱང་ཁོབ་རྡུལ་གྱི་དཔེ་གཟུགས་དེ་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་

དྲན་ཐུབ་ཀྱི་མི་འདུག དེའི་ཕྱིར་ཁྱེད་ཚོས་དྲན་མ་ཐུབ་པ་ནི་སྐྱོན་ཞིག་མ་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཐ་སྙད་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་
ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་གསུམ་སྟེ། མངོན་གྱུར་དང་ལྐོག་གྱུར། ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་
བཅས་ཚང་མ་ཡོད། འདི་དག་ནི་ཡུལ་ཅན་ཞིག་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཡིན་པར་མ་ཟད།

རྒྱབ་ལྗོངས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཞིག་ལའང་བརྟེན་ཡོད། འདི་དག་གང་ཞིག་ཡིན་རུང་རང་
བཞིན་གྱིས་མངོན་གྱུར་དང་ལྐོག་གྱུར། ཡང་ན་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་པ་ཞིག་མེད།
དོན་དམ་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཏེ། སྟོང་ཉིད་ནི་གང་ཞིག་གི་ཁོངས་སུ་
གཏོགས་སམ་ཞེ་ན། གཉིས་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་དང་། དོན་དམ་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ནི་མངོན་གྱུར་མ་ཡིན་པར་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་ཡང་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་

368

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགྱུར་ཞིག་མིན། དེ་ལ་མཚམས་རེར་ཅུང་ཙམ་ལྐོག་གྱུར་ཟེར་གྱི་ཡོད། ངོས་ཀྱིས་
ནན་ཏན་དུ་བརྗོད་འདོད་པ་ནི་འདི་སྟེ། ཐ་སྙད་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ནི་
མངོན་གྱུར་གྱི་ཁྱབ་ཁོངས་གཅིག་པུར་གཏོགས་དགོས་པའི་ཁྱབ་པ་མེད་པ་དེ་ཡིན།
ཌད་ཝད་ཌི།༽བདག་གིས་ཁྱབ་ཁོངས་གསུམ་པ་སྟེ། ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་
གསལ་པོར་ཤེས་མ་བྱུང་། ཁྱེད་ཀྱིས་འདི་ལ་མཚན་ཉིད་དམ་དཔེ་མཚོན་རྒྱས་པ་
ཞིག་འཇོག་ཐུབ་བམ། ཁྱེད་ཀྱིས་གོང་དུ་ཁྱབ་ཁོངས་གསུམ་པ་འདི་ནི་གང་ཟག་
གསུམ་པ་ཞིག་ལས་ཐོབ་ཆོག་པའི་སྐལ་བ་ཡོད་ཚུལ་གསུངས་སོང་། འདི་ནི་གང་
ཟག་གསུམ་པ་ཞིག་ལ་མངོན་གྱུར་ཆགས་ཡོད་དམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནང་པའི་གསུང་རབ་ཏུ་མང་པོར་དྲངས་ཡོད་པའི་དཔེ་
མཚོན་ཞིག་ནི། ལས་ཀྱི་རྩོལ་བ་ཕྲ་མོར་བརྟེན་ནས་དགེ་མི་དགེ་དང་། ལུང་མ་བསྟན་
གང་རུང་ཞིག་གི་ངོ་བོར་འགྲོ་བའི་བྱ་སྤྱོད་ཀྱི་རྗེས་འབྲས་ཕྲ་མོ་དེ་ཡིན། ནང་པའི་ལྟ་

ཚུལ་ལ། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཁོ་ནས་ཚེ་རབས་བརྒྱ་ཕྲག་མང་པོའི་སྔོན་གྱི་བྱ་སྤྱོད་ཅིག་གི་རྗེས་འབྲས་མངོན་སུམ་དུ་གཟིགས་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། འདི་ནི་སོ་སོ་

སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ལ་མཚོན་ན་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་གྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན། སངས་

རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཁོ་ནས་ཞེས་བརྗོད་ན་གྲུབ་མཐའི་ཕྱོགས་ལྷུང་གི་རྣམ་པ་
ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། སྤྱིར་བཤད་ན། བྱ་སྤྱོད་ཅིག་དང་ཡུན་རིང་གི་རྗེས་སུ་སྨིན་པའི་

དེའི་འབྲས་བུའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ནི། གང་ཟག་ཅིག་གི་བློའི་སྒྲིབ་པ་ཕྲ་མོ་རྣམས་མ་
དག་བར་དུ་ལྐོག་གྱུར་ཏུ་གནས་ཀྱི་ཡོད། ཤེས་སྒྲིབ་སྦྱངས་པའི་གང་ཟག་ཅིག་ལ་

མཚོན་ན་ལས་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཕྲ་མོ་དེ་མངོན་གྱུར་ཡིན།

369

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཅུང་གོ་བདེ་བའི་དཔེ་མཚོན་ཞིག་ནི། རང་གི་གྲོགས་པོ་ཞིག་དང་ཁ་པར་

བརྒྱུད་ཁ་བརྡ་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐབས། ངོས་ཀྱིས་སྒེའུ་ཁུང་གི་ཕྱི་རོལ་ཏུ་བྱིས་པ་
ཞིག་རྐང་འཁོར་ལས་མར་ལྷུང་ནས་ངུ་བཞིན་པ་མཐོང་བ་དང་། བྱིས་པ་འདི་ལ་ན་
ཟུག་གིས་གདུང་གི་ཡོད་པའི་གནས་སྟངས་འདི་རེད། བྱིས་པ་རང་ཉིད་ལ་མཚོན་ན།
ན་ཟུག་དེ་ནི་མངོན་གྱུར་གྱི་སྣང་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ངོས་ཀྱིས་ན་ཟུག་དེ་རྗེས་སུ་
དཔོག་དགོས་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། བདག་ལ་བྱིས་པ་ངུ་བའི་ཕྱིའི་སྤྱོད་པ་ཁོ་ན་མ་
གཏོགས་སྣང་གི་མེད་པ་དང་། ངོས་རང་མངོན་ཤེས་ཡོད་མཁན་ཞིག་མིན་སྟབས།

བྱིས་པའི་ན་ཟུག་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་ཐུབ་ཀྱི་མེད། འོན་ཀྱང་། ངོས་ཀྱིས་བྱིས་པ་ངུ་བཞིན་པ་མཐོང་བས་ན་ཟུག་དེ་རྗེས་སུ་དཔོག་ཆོག དེ་ནས་རང་གི་གྲོགས་པོ་ལ་
ཅི་ཞིག་མཐོང་བ་བཤད་པ་དང་། གྲོགས་པོ་འདི་ལ་མཚོན་ན། བྱིས་པའི་ན་ཟུག་ནི་

མངོན་གྱུར་ཅིག་མིན་པར་མ་ཟད། གཏན་ཚིགས་དང་མཐུན་པའི་སྒོ་ནས་རྗེས་སུ་
ཡང་དཔོག་མི་ཐུབ། ཡིན་ཡང་། ཁོས་ངོས་ཀྱིས་བཤད་པའི་སྐད་ཆ་འདི་ཚད་མར་
བཟུང་ནས་བྱིས་པའི་ན་ཟུག་ཤེས་ཐུབ་ཀྱི་རེད། གལ་ཏེ་ཁོས་ངའི་སྐོར་ལ་ཅི་ཡང་མ་

ཤེས་པར་ངོས་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱས་ན། དེ་ནི་ཡིད་ཆེས་ཙམ་ལས་ཤེས་རྟོགས་ཤིག་

ཆགས་མེད། གཅིག་བྱས་ན། ང་ནི་ནད་ཀྱི་དབང་གིས་རྫུན་བཤད་མཁན་དང་། ཡང་
ན་སེམས་པ་འཁྲུག་པའི་མི་ཞིག་ཡིན་ཆོག རྒྱུ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་ཚད་འཛིན་གྱི་ཆ་
རྐྱེན་ཞིག་དགོས་ཤིང་། ངའི་གྲོགས་པོས་ངོས་ཀྱི་གནས་སྟངས་ལ་བརྟག་དཔྱད་
བྱས་ནས་ང་ནི་ངོས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བཤད་པའི་ཐད་ནས་ཚད་མར་འཛིན་ཆོག་པའི་
མཇུག་སྡོམ་བཞག་ཚེ། ཁོས་ངོས་ལས་ཅི་ཞིག་གོ་ཡོད་པ་གཞིར་བཞག་ནས་ཤེས་

370

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཡོད་པར་བརྗོད་ཆོག འདི་ནི་སྟབས་བདེ་ཞིག་མིན་ཞིང་། ཡིད་ཆེས་ཡོད་པ་ཙམ་ལ་
ལྟོས་ན་རྙོག་འཛིང་ཇེ་ཆེར་གྱུར་ཡོད། དཔེ་མཚོན་གཞན་ཞིག་ནི་ངོས་ཀྱི་སྐྱེས་སྐར་
རེད། ངའི་ཨ་མས་ངོས་ལ་བཤད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ལ་བརྟེན་ནས་ངོས་ཀྱིས་རང་གི་སྐྱེས་སྐར་ནམ་ཡིན་པ་ཤེས་པ་ལས། ངོས་ཀྱིས་མངོན་སུམ་དུ་རང་གི་སྐྱེས་སྐར་
རྟོགས་ཀྱི་མེད། ཨ་མས་བཤད་པའི་སྐྱེས་སྐར་ལ་ངོས་ཀྱིས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་པ་དང་།
ཨ་མ་ནི་འདིའི་ཐད་ནས་ཚད་མར་འཛིན་ཆོག་པ་ཞིག་ཡིན།

འཇོར་ཇི།༽བགྲོ་གླེང་གི་ཉིན་དང་པོར་ཨན་ཏྲོན་གྱིས་ཚོད་ལྟའི་ཡོ་ཆས་
ཤིག་བརྒྱུད་ནས་ང་ཚོར་རླབས་འཐབ་ཀྱི་རྣམ་པ་ཞིག་བསྟན་སོང་། དེ་ནི་ཤེས་
རྟོགས་ཀྱི་གནས་རིམ་དང་པོ་རེད། ང་ཚོས་རླབས་འཐབ་ཀྱི་རྣམ་པ་དེ་གཞིར་བཞག་

ནས་གནས་སྟེང་མའི་ངང་ཚུལ་དེ་རྗེས་སུ་དཔོག་ཐུབ་པ་ནི། ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་གནས་
རིམ་གཉིས་པ་རེད། དཔེ་མཚོན་འདིའི་ནང་དུ་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་གནས་རིམ་གསུམ་པ་

དེ་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཕལ་ཆེར་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་གནས་རིམ་གསུམ་པ་ནི། ང་ཚོ་
འདིར་ལྷན་འཛོམས་བྱུང་ནས་ཉིན་བྱེ་བྲག་པ་དེའི་དུས་ཚོད་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་གི་ནང་
ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་དེ་བྱས་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་རྣམས་རེད། ཅིའི་ཕྱིར་ཉིན་དང་དུས་ཚོད་
བྱེ་བྲག་པ་དེ་ཚོའི་ནང་དེ་ལྟར་བྱུང་དགོས་པ་ཡིན་ནམ། སྟེས་དབང་གིས་ཡིན་ནམ།

ཡང་ན་ང་ཚོའི་སྐྱེ་བ་སྔོན་མའི་སོ་སོའི་ལས་དང་། ང་ཚོ་ཐུན་མོང་གི་བྱ་སྤྱོད་ལ་
བརྟེན་ནས་དེ་ལྟར་བྱུང་བ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་རྒྱུ་མཚན་གཞན་ཞིག་ཡོད་དམ།
ཨ་ཐོར།༽ཁྱེད་ཀྱིས་རྗེས་དཔག་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རྟོགས་ནས་མངོན་

371

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགསུམ་མམ་མྱོང་བ་གཞིར་བཞག་གི་ཤེས་རྟོགས་ལ་བགྲོད་རུང་བར་གསུངས་སོང་།
བྱིས་པ་ངུ་བའི་དཔེ་ལ་མཚོན་ན། བདག་གིས་ཕྱིའི་མངོན་སྟངས་ལ་བརྟེན་ནས་ན་
ཟུག་དེ་རྗེས་སུ་དཔོག་ཐུབ་ཀྱི་རེད། ཡིན་ཡང་། བདག་གིས་བྱིས་པའི་ན་ཟུག་དེ་
མྱོང་ཐུབ་པ་དང་། ཡང་ན་རང་གི་མྱོང་བ་གཞིར་བཞག་ནས་ན་ཟུག་དེ་ཇི་ལྟར་

རྟོགས་ཐུབ་བམ། དེ་ལྟར་འབྱུང་བར་བདག་གིས་རང་གི་བློ་ལ་བཅོས་བསྒྱུར་ཆེན་པོ་
ཞིག་གཏོང་དགོས་ཤིང་། ཇི་སྲིད་ངའི་བློ་རིག་གིས་དབང་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་རྩོལ་
བ་བྱེད་པ་དེ་སྲིད་དུ་བདག་གིས་བྱིས་པའི་ན་ཟུག་དེ་མངོན་སུམ་དུ་མྱོང་མི་ཐུབ། ད་

དུང་ཁྱེད་ཀྱིས་མངོན་ཤེས་ཀྱང་གསུངས་སོང་། དོན་ངོ་མར་ཁྱེད་ཀྱིས་དབང་ཤེས་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ལས་གྲུབ་པའི་བློ་རིག་གི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་

བརྒྱུད་ལམ་ཞིག་གི་ངོས་ནས་ན་ཟུག་དེ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་ཐུབ་ཚུལ་གསུང་གི་
ཡོད་དམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽གལ་ཏེ་ཁྱེད་ཀྱིས་བྱིས་པའི་ན་ཟུག་རྗེས་སུ་དཔོག་ཐུབ་པ་
ཁོ་ན་ཡིན་ཚེ། རྗེས་དཔག་གི་ཤེས་པ་དེའི་ཐོག་ལ་བློ་རྩེ་ཇི་ལྟར་སྒྲིམ་ཡང་། དེ་ནི་

ནམ་ཡང་མངོན་སུམ་གྱི་མྱོང་བ་ཞིག་གི་ངོ་བོར་འགྱུར་མི་སྲིད། དེ་ལྟ་ནའང་། ནང་པ་
ཚོས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཕྲ་མོ་ཞིག་ལ་སྦྱོང་བ་བྱེད་པ་ལྟ་བུའི་བྱེད་ཐབས་གཞན་ཡང་
བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། བྱེད་ཐབས་དེ་ཚོར་བརྟེན་ནས་མངོན་ཤེས་བསྐྱེད་
བསྲིངས་བྱེད་ཐུབ་པར་འདོད་པ་དང་། མངོན་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱིས་པའི་ན་ཟུག་

དེ་རང་ལ་ཐད་ཀར་སྣང་ཐུབ་ཀྱི་རེད།
ང་ཚོས་འདིར་ཤེས་རྟོགས་ལ་རྙོག་འཛིང་ཆེ་བའི་རིགས་འདྲ་མིན་ཡོད་པ་

372

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཡིད་ལ་འཛིན་དགོས། ང་ཚོས་གོང་དུ་གླེང་བའི་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་མཚོན་
ན། ནང་པ་ཚོས་རྗེས་དཔག་གི་ཚད་མ་ནི་གོམས་འདྲིས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་ལ་

བརྟེན་ནས་མངོན་སུམ་གྱི་མྱོང་ངོར་འགྱུར་བའི་གནས་སྟངས་ཤིག་ཡོད་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། ནང་པའི་སྒོམ་ཆེན་པ་ཞིག་ལ་ཡོད་པའི་འཁོར་བའི་རང་བཞིན་སྡུག་བསྔལ་
ཡིན་པའི་གོ་རྟོགས་ལྟ་བུ་ནི། ཐོག་མར་རྗེས་དཔག་དང་དཔྱད་ཤེས་ཀྱི་རང་བཞིན་
ཅན་ཞིག་ཡིན་ནའང་། ཡུན་རིང་གི་སྒོམ་སྒྲུབ་དང་ཉམས་ལེན་ལ་བརྟེན་ནས་རྗེས་
དཔག་གི་ཤེས་པ་དེ་མྱོང་སྣང་གི་གོ་རྟོགས་ཀྱི་ངོ་བོར་འགྱུར་ཆོག་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། རྗེས་དཔག་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རྟོགས་ཐམས་ཅད་མངོན་སུམ་དུ་གྲུབ་པའི་
ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་ངོ་བོར་འགྱུར་དགོས་པའི་ངེས་པ་མ་མཆིས།
ནང་པའི་བསྟན་བཅོས་སུ་བློའི་རྩོལ་བ་གཉིས་སུ་ཕྱེས་ཡོད་པ་དང་། རིགས་
གཅིག་གི་ནང་འཁོར་བ་ནི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་གོ་རྟོགས་དང་སྟོང་
ཉིད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ལྟ་བུ་འདུས་ཡོད། ཤེས་རྟོགས་འདིའི་རིགས་ནི་ཐོག་མར་
རྗེས་དཔག་གི་ངོ་བོ་ནས་གྲུབ་སྟེ་རིམ་པས་མངོན་སུམ་གྱི་མྱོང་ངོར་འགྱུར་གྱི་ཡོད་
ཀྱང་། ནང་པའི་ལམ་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་གཙོ་བོར་འབྲེལ་བའི་བློའི་རྩོལ་བའི་རིགས་

གཞན་དེར་ཐབས་ལ་མཁས་པ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། འདིའི་ཁོངས་སུ་སྙིང་རྗེ་བསྐྱེད་པའི་

སྒོམ་སྒྲུབ་བྱེད་པ་ལྟ་བུའི་གཞན་ཕན་གྱི་ཉམས་ལེན་མང་པོ་འདུས་ཡོད། བློའི་རྩོལ་

བ་འདིའི་རིགས་ནི་མྱོང་བའི་ངོ་བོར་འགྱུར་བའི་རྗེས་དཔག་གི་ཤེས་པ་ཞིག་ཡིན་

པའི་འདོད་ཚུལ་མེད་ལ། ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་ཡང་
མེད། བློའི་རིགས་འདི་ནི་ཐོག་མའི་སྐབས་ལ་རྫུས་བཟོས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཞིག་ཡིན་པར་

373

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབརྗོད་ཆོག་ཀྱང་། རྒྱུན་བསྲིངས་པའི་ཉམས་ལེན་དང་། གོམས་འདྲིས་ལ་བརྟེན་ནས་
རང་ཤུགས་ཀྱིས་འབྱུང་བའི་བློའི་རྩོལ་བ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་གྱི་ཡོད། ཐོག་མར་འབད་
བརྩོན་བྱ་དགོས་ཏེ། གང་ཟག་ཅིག་གིས་སྒོམ་གྱི་ཉམས་ལེན་འགོ་བཙུགས་མ་ཐག་
པའི་སྐབས་སུ་སྙིང་རྗེའི་འདུ་ཤེས་ཤིག་བསྐྱེད་ཐུབ་སྲིད་ཀྱང་། རང་གི་བློ་རྩེ་དེའི་

ཐོག་ཏུ་མ་བཞག་ཚེ་འདུ་ཤེས་དེ་ནི་མྱུར་དུ་སྟོང་འགྲོ་ནའང་། རྒྱུན་བསྲིངས་པའི་

སྒོམ་གྱི་ཉམས་ལེན་བརྒྱུད་ནས་བློ་དེར་གོམས་འདྲིས་བྱས་ན། སྙིང་རྗེའི་འདུ་ཤེས་
དེ་ལྟ་བུ་ནི་རང་ཤུགས་ཀྱིས་འབྱུང་བ་དང་། འདི་འདྲའི་མཚམས་སུ་དེ་ནི་རྩོལ་མེད་
ཤུགས་འབྱུང་ཞིག་ཡིན།

ཨ་ཐོར།༽ྋགོང་ས་མཆོག་ལགས། བདག་གི་གླེང་གཞི་སྟེ། ཁོན་ཏྲོམ་
དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཤེས་རྟོགས་དང་། ང་ཚོའི་མྱོང་བ་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ལ་ང་ཚོ་
ཁ་ཕྱོགས་ན་བསམ་བྱུང་། ང་ཚོས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གནས་སྟེང་མ་རྗེས་སུ་དཔོག་གི་ཡོད་པ་ལས། དེ་ནི་མྱོང་བའི་མངོན་སུམ་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ཞིག་མིན། འོན་ཀྱང་། ང་
ཚོས་བྱེད་ཐབས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་གནས་སྟེང་མ་དེ་མྱོང་བྱ་ཞིག་

ཏུ་བསྒྱུར་ཐུབ་བམ། རྗེས་སུ་དཔག་པའི་སྣང་ཚུལ་ཐམས་ཅད་མྱོང་བའི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་
འགྱུར་བ་དང་། ཡང་ན་སྣང་ཚུལ་གྱི་རིགས་ཤིག་ནི་རྟག་ཏུ་རྗེས་དཔག་གི་ཡུལ་ཞིག་

ཏུ་གནས་དགོས་སམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽སྤྱིར་ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། རྗེས་དཔག་གི་ཤེས་པ་ཐམས་
ཅད་མངོན་སུམ་གྱི་མྱོང་ངོར་འགྲོ་བའི་ནུས་པ་ཡོད་པ་དང་། དུས་ཀྱི་སྔ་ཕྱི་མ་
གཏོགས་རྗེས་དཔག་གིས་རྟོགས་པ་ཐམས་ཅད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་ཐུབ་ཀྱི་རེད།

374

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགྋགོང་ས་མཆོག་གི་བཀའ་ལན་གྱིས་བདག་ལ་སྤྲོ་སྣང་ཞིག་བྱིན་སོང་། དེ་
ཡང་ལན་འདིས་ཨན་ཏྲོན་གྱི་དོགས་པ་སེལ་མ་ཐུབ་ཀྱང་། བདག་གིས་བརྗོད་གཞི་

འདིའི་སྐོར་ལ་ཚོད་ལྟའི་ཚུལ་དུ་བཟུང་བའི་ལྟ་ཚུལ་དང་མཐུན་པ་ཞིག་རེད། བདག་
གིས་འདི་ལྟར་བརྗོད་ནས་ཚོགས་ཞུགས་པ་ཚང་མ་བགད་སོང་། མངོན་ལྐོག་གི་

ཁྱད་ཆོས་ཐམས་ཅད་དང་། ཐ་ན་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གནས་སྟེང་མ་ཡང་ནང་པ་ཚོས་ཀུན་རྫོབ་བམ་ཐ་སྙད་ཀྱི་ལུགས་ཞེས་བརྗོད་པའི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་ཡོད་པ་གསལ་པོ་རེད།
ཚན་རིག་གི་དཔྱད་པ་སྤྱི་ནི་རྩ་བའི་ཆ་ནས་གནས་རིམ་འདི་ལས་འདས་མེད་པ་
དང་། གཅིག་བྱས་ན། ཚན་རིག་གི་དཔྱད་པ་ཡོད་ཚད་དེའི་ཁོངས་གཏོགས་རེད།
ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་ལ་ཁ་སྐོང་ཡིན་པའི་དོན་དམ་བདེན་པར་ང་ཚོ་ཕྱོགས་ཏེ། རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཅིག་ཡོད་མེད་རྩད་གཅོད་བྱེད་དུས་སྟོང་ཉིད་ཁོ་ན་
མ་གཏོགས་རྙེད་ཀྱི་མེད། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བརྗོད་ན། བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་
གཞག་འདི་ནི་བདག་ལ་མཚོན་ན་གོ་རྒྱུ་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། བདག་གིས་འདིའི་

འགལ་ཟླ་ཡིན་པའི་ཡུན་ལུགས་ངོ་ཐོག་གི་དངོས་ཡོད་སྨྲ་བའི་ལྟ་བ་དོར་ཡོད། འོན་
ཀྱང་། གཞན་དག་དང་འདྲ་བར་ནང་པའི་ལྟ་བའི་ལངས་ཕྱོགས་འདི་ལས་བྱུང་བའི་

བླང་དོར་གྱི་དཀའ་རྙོག་གིས་བདག་གི་བློ་བདེ་རུ་འཇུག་གི་མེད་པ་དང་། ང་ཚོའི་གོ་
བསྡུར་འདི་ད་དུང་ཞིབ་ཏུ་འགྲོ་བར་བདག་གིས་དྲི་བ་བཀོད་ནས་སྐུལ་སློང་བྱས་པ་
ཡིན།

སྟོང་ཉིད་དང་། མཐར་ཐུག་གི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས།

ཨ་ཐོར།༽ྋགོང་ས་མཆོག་ལགས། སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་དང་དུ་བླངས་ན། ང་

375

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཚོས་ལྟོས་བཅས་སྨྲ་བའི་ལུགས་ལ་ཇི་ལྟར་གཡོལ་དགོས་སམ། ང་ཚོས་གནས་
རིམ་ཕྲ་མོ་ལ་དཔྱད་པ་གཏོང་དུས་ཅི་ཡང་རྙེད་ཀྱི་མེད་པ་དང་། འདི་འདྲའི་སྐབས་སུ་
དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ནི། རྟོག་བཏགས་ཙམ་ཡིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་རྙོག་དྲ་ཅན་འདི་

ལས་ང་ཚོ་ཇི་ལྟར་རྒྱལ་དགོས་པ་ཡིན་ནམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འདི་ནི་ཁ་སང་གླེང་བའི་གནད་དོན་ཞིག་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་
དང་། དབུ་མའི་ལྟ་བ་གཞིར་བཞག་ཚེ། དཔྱད་གཞི་རང་རྐྱ་ཐུབ་པ་ཞིག་མེད་ལ། ཆ་
མཐུན་གྱི་རྣམ་གཞག་དམ་པོ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་མི་ཆོག འོན་ཀྱང་། ཐ་སྙད་པའི་དངོས་
ཡོད་གནས་ལུགས་ལ་མཚོན་ན། ང་ཚོས་ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གྱི་བློའི་བར་ལ་ཁྱད་

པར་འབྱེད་ཐུབ། ཚིག་གཞན་གིས་བརྗོད་ན། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་དེ་ནི་རང་

སྣང་གང་དྲན་གྱི་ཐོལ་བྱུང་ཞིག་མིན་ཞིང་། མི་མང་པོས་ནོར་འཁྲུལ་གྱི་ལྟ་བ་ཞིག་

འཛིན་རུང་ཡང་། མང་མོས་ཀྱིས་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་མེད།
དེའི་ཕྱིར་ང་ཚོས་ཅི་ཞིག་བྱ་དགོས་སམ། དཔེར་ན། ས་སྲོད་དུ་ཁྱེད་རང་
ནགས་ཚལ་ཞིག་ཏུ་སོང་ནས་ཐག་པ་ཞིག་ཐང་དུ་མཐོང་བ་དང་། འོད་གསལ་པོ་མེད་
པའི་རྐྱེན་གྱིས་ཐག་པ་དེ་ཁྱེད་ལ་སྦྲུལ་ཞིག་ཏུ་སྣང་བར་མཚོན་ན། ཁྱེད་ཀྱིས་རང་གི་
ཤེས་པ་འདི་ཚད་མ་ཡིན་མིན་མི་ཤེས་ཤིང་། ཕར་བལྟས་ཚོད་ལ་ཐག་པ་དེ་སྦྲུལ་
ཞིག་ཏུ་སྣང་བ་དང་། དེ་ལྟར་ཡིན་མིན་ཐད་ཀར་ཁ་ཚོན་གཅོད་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད། ཁྱེད་
ཀྱིས་ཐག་པ་དེར་ཞིབ་ཏུ་བལྟས་ནས་དཔྱད་པ་གཏོང་སྐབས། དེའི་མཐར་ཐུག་གི་ངོ་

བོ་ལ་བརྟག་དཔྱད་གཏོང་བ་མ་ཡིན་པར། ཚན་རིག་གི་འཚོལ་ཞིབ་དང་འདྲ་བར་

376

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགདེའི་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་དཔྱད་པ་གཏོང་གི་ཡོད། ཁྱེད་ཀྱིས་འདི་ལྟར་ཞིབ་ཏུ་བརྟག་

དཔྱད་བཏང་ནས་ཐོག་མའི་ཤེས་པ་དེར་ཁུངས་སྐྱེལ་བྱས་ན་ད་གཟོད་དེ་ཚད་མར་འགྱུར་ཡང་། ཞིབ་ཏུ་བརྟག་དཔྱད་བྱས་པས་ཐོག་མའི་ཤེས་པ་འཁྲུལ་ཤེས་ཡིན་པ་

ར་སྤྲོད་བྱས་ཚེ། གནས་སྟངས་འདིའི་ནང་བློ་ཕྱི་མ་ནི་སྔ་མར་ལྟོས་ནས་ཚད་མར་
གྲུབ་ཅིང་། བློ་ཕྱི་མ་འདིས་སྔ་མ་དང་འགལ་བ་ཡིན་པ་ཞིག་ཁྱེད་ལ་སྟོན་གྱི་ཡོད། ཐ་
སྙད་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ནང་བློ་འདིའང་ད་དུང་དཔྱད་པ་ནན་པོ་ཞིག་གི་

ཡུལ་དུ་འཛིན་ཆོག་ཅིང་། འདི་ནི་ཚན་རིག་གི་ཞིབ་འཇུག་དང་ཧ་ཅང་འདྲ་མཚུངས་
ཤིག་ཡིན།

ཨ་ཐོར།༽བདག་གི་དྲི་བ་ད་དུང་ལྷག་འདུག དཔེར་ན། གོང་དུ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་གྱི་དཔྱད་པ་ནི། ཤེལ་དམ་ལྟ་བུའི་གཞི་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་
འཇུག་ཆོག་པར་གསུངས་སོང་། ཁྱེད་ཀྱི་གསུངས་དོན་ནི། ཤེལ་དམ་ཞེས་པའི་སྣང་
ཚུལ་གཅིག་པོ་འདི་དཔྱད་པ་དེ་གཉིས་ཀའི་གཞི་ཞིག་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་ཤེལ་དམ་
གྱི་ངོས་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད་པའི་གཞི་གཞན་ཞིག་ཡོད་དམ། སྣང་ཚུལ་ཞིག་ལ་

དངོས་གནས་ཡིན་པའི་ཡུལ་གྱི་རྟེན་གཞི་ཞིག་མེད་དམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽མཐར་གཏུགས་ན་ཡུལ་རང་སྟེང་གཅིག་པུ་ནས་རྟེན་གཞི་དེ་
འདྲ་ཞིག་ཡོང་ཐབས་མེད། ཡིན་ཡང་། ཐ་ན་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ནས་ཤེལ་དམ་ཚུར་
སྣང་སྟངས་ལ་བལྟས་ཚེ། ང་ཚོས་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་འདི་ཆ་ཚད་གཅིག་ཏུ་

ངེས་པ་ཞིག་ཡིན་པར་འཛིན་མི་རུང་། ཁྱབ་ཁོངས་འདིའི་ནང་དུའང་གནས་རིམ་འདྲ་
མིན་ཞིག་ཡོད་ཆོག དཔེར་ན། ཧ་ཅང་རགས་པའི་གནས་རིམ་དུ་ཁྱེད་ཀྱིས་གྲོགས་

377

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཔོར་ཆུ་ཤེལ་དམ་གང་ཉོ་བའི་རེ་བ་ཞུ་སྐབས། ཁྱེད་གཉིས་ཀས་ཤེལ་དམ་དེའི་གྲུབ་

རྫས་ཕྲ་མོའི་བཟོ་བཀོད་ལ་ཕལ་ཆེར་བསམ་བློ་གཏོང་མི་སྲིད། ཁྱེད་ཀྱིས་རེ་བ་ཞུས་
པའི་སྐད་ཆའི་དོན་ནི། ཉོ་ཚོང་གི་སྐད་བརྡ་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་གནས་རིམ་ལས་འདས་

མེད་པ་གྲོགས་པོས་ཤེས་ཤིང་། གལ་ཏེ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཤེལ་དམ་ཅི་ཞིག་གིས་བཟོས་

པའི་དྲི་བ་བཀོད་ན། འདི་ནི་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་གནས་རིམ་ཕྲ་མོ་ཞིག་ལ་བསམ་
གཞིག་བྱས་པའི་དྲི་བ་ཞིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་། ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ཐ་ན་རྡུལ་ཕྲ་རབ་
ཀྱི་གནས་རིམ་དུ་ཡོད་པའི་ཤེལ་དམ་གྱི་གྲུབ་ཆ་གཟུགས་ཅན་པ་རྣམས་ཀྱང་ཀུན་རྫོབ་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་སུ་གཏོགས་པ་ཡིན། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་
རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་ནང་། ཤེལ་དམ་གྱི་གྲུབ་སྟངས་དེའང་ཡལ་འགྲོ་བའི་

མཚམས་ཤིག་ལ་ཁྱེད་ཚོ་སླེབས་ཡོད་ཚུལ་བཤད་སོང་། འདི་ནི་ཕྱོགས་ངེས་ཅན་
ཞིག་ནས་ནང་པའི་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་རེད། སྟོང་ཉིད་

ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་མཚོན་ན། དཔྱད་པའི་མཐའ་མའི་གྲུབ་དོན་དེ་མེད་དགག་ཙམ་གྱི་
མཚམས་སུ་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོས་མེད་དགག་དེའི་རྗེས་སུ་ཡིན་མིན་དང་

ཡོད་མེད་གང་ཡང་འཇོག་གི་མེད། མེད་དགག་ཙམ་ཞེས་བརྗོད་པ་འདི་ནི་དབུ་མའི་

ལུགས་ལ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཆགས་ཡོད། གྲུབ་དོན་དེ་དགག་བྱ་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་
འབྱུང་གི་མེད་པ་དང་། མེད་དགག་ཙམ་གྱི་མཚམས་སུ་འཇོག་གི་ཡོད།
ཨན་ཏྲོན་ཁྱེད་ཀྱིས་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་ཉམས་ཞིབ་བྱས་

པའི་འབྲས་བུ་རུ་ཅི་ཡང་མ་རྙེད་པའི་སྐོར་ཞིག་བརྗོད་སོང་། ཁྱེད་ཀྱིས་དེ་ནི་མེད་
དགག་གི་རྣམ་པ་ཞིག་ཡིན་པར་ཁས་ལེན་བྱེད་དམ།

378

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཨན་ཏྲོན།༽རེད་ལགས། དེ་ནི་བདག་གིས་རྩད་ཞིབ་བྱེད་སའི་ཡུལ་གྱི་མེད་
དགག་ཅིག་ཆགས་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཞིག་གི་ལྟ་ཚུལ་དང་། དངོས་
ཁམས་ཀྱི་སྣང་ཚུལ་གཉིས་ལས་མ་འདས་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཅིག མཐའ་མར་ནང་པའི་

སྟོང་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཡོད་སར་སླེབ་བཞིན་པར་སྣང་བ་འདི་ནི་ཁྱད་མཚར་ཞིག་

རེད། དེ་ཡང་ཞིབ་འཇུག་དེའི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་། དངོས་གཟུགས་ཀྱི་དངོས་ཡོད་
གནས་ལུགས་དང་འབྲེལ་བའི་དངོས་ཁམས་རིག་པས་ཅི་ཞིག་ཡིན་པའམ་ཡོད་པ་
སྟེ་བསྒྲུབ་བྱ་ཁོ་ནར་འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་པ་ལས། སྣང་ཚུལ་གྱི་མེད་དགག་རྩ་བ་ནས་
ཁས་ལེན་བྱེད་ཀྱི་མེད་པའམ་ཡོངས་སུ་སྣང་མེད་དུ་གཏོང་གི་ཡོད་པར་སྣང་། དེ་ལྟ་ནའང་། ཁྱེད་ཚོ་ནི་འཚོལ་ཞིབ་དེའི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་མཐའ་མར་མེད་དགག་གི་

མཚམས་ཤིག་ཏུ་སླེབས་ཡོད་པར་སྙམ།
ཕེའར་ཏྲི།༽མངོན་མེད་ཀྱི་འགྱུར་གཞི་མེད་པ་ནི་དགག་བྱའི་རྣམ་པ་ཞིག་

རེད། དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་འཐད་ལྡན་གྱི་མཇུག་སྡོམ་འཇོག་ཚུལ་གཉིས་

ཡོད་པ་དང་། གཅིག་གི་དཔེ་མཚོན་ནི་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ལྟོས་
གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལྟ་བུ་ཡིན། ཐོག་མར་ཁོང་གིས་བསམ་བློའི་ཚོད་ལྟ་ཞིག་རང་གི་

བློ་ངོ་ནས་བྱས་པ་རེད། བསམ་བློའི་ཚོད་ལྟ་དེར་བརྟེན་ནས་མཇུག་སྡོམ་གསར་པ་
ཞིག་རྙེད་ཅིང་། དེ་ནས་མཇུག་སྡོམ་དེར་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཁང་དུ་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་
ལྟའི་ངོས་ནས་ར་སྤྲོད་བྱས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ནི་བསམ་ཡུལ་
ལས་འདས་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དང་པོ་མགོ་ཉོག་པར་བྱེད་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་

379

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའབྲས་བུ་བྱུང་ནས་ཕྱིས་སུ་རྣམ་གཞག་དེ་རྩ་འཛུགས་བྱས་པ་རེད། ཤེས་རྟོགས་
ཁག་ཅིག་ནི་རྣམ་དཔྱོད་ཀྱི་རྩལ་ལས་ཐོན་པའི་བསམ་བློ་དང་། ཡང་ན་སྐྱེས་སྟོབས་
ཀྱི་ཤེས་རབ་འབར་བའི་མཁས་པ་ཞིག་གི་འཆར་སྣང་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་ཡང་།
གཞན་ཁག་ཅིག་ནི་མ་བསམ་ས་ནས་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱིས་ང་ཚོར་སྦྱིན་གྱི་ཡོད།
སྐབས་རེར་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟས་སྣེ་ཁྲིད་པ་དང་། སྐབས་རེར་རྣམ་གཞག་གིས་སྣེ་
ཁྲིད་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། དེ་གཉིས་གང་ཞིག་ཡིན་རུང་བྱེད་ཐབས་གཞན་ཞིག་ལ་

བརྟེན་ནས་རང་གི་མཇུག་སྡོམ་ཡང་དག་ཡིན་པར་ར་སྤྲོད་བྱེད་དགོས། བདག་གིས་

ཤེས་འདོད་པ་ནི་གྲུབ་མཐའ་དབུ་མ་དང་། ཡང་ན་ནང་པའི་སྒོམ་གྱི་ཉམས་ལེན་དུ་
མཇུག་སྡོམ་འཇོག་སྟངས་ཁྱད་པར་བ་གཉིས་ཡོད་མེད་དང་། ཡོད་ཚེ་དེ་གཉིས་ཀྱི་
འབྲེལ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན་མིན་སོགས་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཁྱེད་ཀྱིས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་པ་དང་བསྡུར་རུང་བའི་བྱེད་
ཐབས་ཐ་དད་པ་གཉིས་ང་ཚོར་ཡོད་ལ། བྱེད་ཐབས་གཅིག་ལ་མཚོན་ན། ང་ཚོས་
གཞུང་ལུགས་ལ་གོམས་པའི་གོ་རྟོགས་ཀྱི་སྒྲོམ་གཞི་ཞིག་ཐོག་མར་རྩ་འཛུགས་
བྱས་ཏེ། གོ་རྟོགས་དེ་སྒོམ་སྒྲུབ་ལ་འཇུག་བྱེད་ཀྱི་སྡིངས་ཆ་ལྟ་བུར་བཀོལ་གྱི་ཡོད།
འདི་ལྟར་སྒོམ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཉམས་རྟོགས་ནི་སྔོན་དུ་སོང་བའི་གོ་རྟོགས་ཀྱི་སྒྲོམ་གཞི་དེ་
གཞིར་བཞག་ནས་འབྱུང་གི་རེད། བྱེད་ཐབས་གཞན་ལ་མཚོན་ན། ང་ཚོས་ཐོག་
མར་སྒོམ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཉམས་རྟོགས་ནས་འགོ་འཛུགས་ཀྱི་ཡོད། ང་ཚོ་སྒོམ་གྱི་ཉམས་ལེན་ལ་ཞུགས་པ་དང་། སྒོམ་སྒྲུབ་ཀྱི་མྱོང་བར་བརྟེན་ནས་གོ་རྟོགས་ཤིག་རྒྱུད་ལ་
སྐྱེ་ཡི་ཡོད།

380

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསྤྱིར་བཤད་ན། མཐར་ཐུག་གི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོའམ་སྟོང་
ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་འཚོལ་བར་མཚོན་ན། མདོ་སྔགས་གཉིས་ཀའི་ནང་དུ་རིགས་པའི་

དཔྱད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐོག་མར་ལྟ་བའི་རྨང་གཞི་ལེགས་པར་བཙུགས་ཏེ། ལྟ་བ་
འདི་ལྟ་བུ་གཞི་རུ་བཞག་ནས་སྒོམ་སྒྲུབ་ཉམས་རྟོགས་ཀྱི་མྱོང་བ་དངོས་ལ་ཞུགས་
པའི་བྱེད་ཐབས་འདི་ལས་ནུས་ལྡན་ཞིག་མེད་པར་གསུང་གི་ཡོད། ཡིན་ཡང་།

རྫོགས་ཆེན་དང་རྡོ་རྗེ་ཐེག་པའི་ཉམས་ལེན་དུ་མཚམས་རེར་དད་པའི་སྟོབས་དང་།
ཚོགས་བསགས་སྨིན་པར་བརྟེན་ནས་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བའི་སྒྲོམ་གཞི་ཞིག་མེད་
པར་ཉམས་རྟོགས་འབྱུང་ཐུབ་ཅིང་། ཉམས་རྟོགས་རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་པའི་རྗེས་སུ་མྱོང་བ་
རྣམས་རྣམ་གཞག་ཅིག་གི་ནང་དུ་སྡུད་པར་བརྩོན་ཆོགའདི་ལྟར་ང་ཚོར་བྱེད་ཐབས་གཉིས་ཀ་ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་། བྱེད་ཐབས་
གཉིས་པར་མཚོན་ན། ནང་པ་ཚོས་གང་ཟག་ཅིག་གི་ཚོགས་བསགས་སྨིན་པ་ནི།

སྐྱེ་བ་སྔོན་མ་ཞིག་གི་ནང་གཞུང་ལུགས་ལ་ཐོས་བསམ་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་

པར་བརྗོད་ཆོག་གི་རེད།
ཕེའར་ཏྲི།༽རྫོགས་ཆེན་དུ་དབུ་མའི་ལུགས་ལྟར་རིགས་པའི་དཔྱད་པ་རིང་

པོ་ཞིག་མེད་ཀྱང་། ཉམས་ལེན་དངོས་ལ་མ་ཞུགས་པའི་སྔོན་དུ་ལྟ་བ་རྙེད་དགོས་ཚུལ་གསུངས་མེད་དམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽རྫོགས་ཆེན་གྱི་ཉམས་ལེན་དུ་ཀ་དག་ཁྲེགས་ཆོད་ཅེས་པ་
ཞིག་ཡོད་པ་དང་། འདི་ནི་སེམས་ཀྱི་མཐར་ཐུག་གི་ངོ་བོ་སྟེ། གཞི་གནས་རང་བྱུང་
གི་ཡེ་ཤེས་དེ་གྲོལ་ལུགས་ཤིག་ཡིན། ཀ་དག་ཁྲེགས་ཆོད་འདི་ལ་སྔོན་འགྲོའི་

381

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཉམས་ལེན་དགོས་ཤིང་། ཉམས་ལེན་དེའི་ནང་སེམས་བྱུང་སྐྱེ་ཚུལ་དང་བློའི་སྣང་

ཚུལ། བློ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ངོ་བོ་སོགས་ལ་མངོན་སུམ་དུ་བརྟག་དཔྱད་ཞིབ་

ཚགས་གཏོང་བའང་འདུས་ཡོད། བརྟག་དཔྱད་འདི་ནི་སེམས་བྱུང་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་
འགག་གི་སྐོར་ནས་འབྱུང་ཞིང་། སེམས་བྱུང་ཁག་གི་འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་

ལ་ཞིབ་ཏུ་འཇུག་པའི་དཔྱད་པ་ནན་མོ་ཞིག་ཡིན། དཔྱད་པ་འདི་བྱེད་སྟངས་ཀྱི་རྣམ་
པ་ཡང་ཡོངས་སུ་དབུ་མའི་གཏན་ཚིགས་དང་མཐུན་པ་ཡིན། ཉམས་ལེན་གྱི་སྔོན་
འགྲོ་འདི་ལེགས་པར་གྲུབ་རྗེས། གཞི་གནས་རང་བྱུང་གི་ཡེ་ཤེས་དེ་གྲོལ་བའི་

ཉམས་ལེན་དངོས་ལ་འཇུག་ཆོག་པ་དང་། རྙིང་མའི་ཆོས་བརྒྱུད་ཀྱི་བླ་མ་དང་
རྫོགས་ཆེན་གྱི་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་འཇུ་མི་ཕམ་གྱིས་དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་པའི་ལྟ་བ་
ནི། རྫོགས་ཆེན་གྱི་ཀ་དག་ཁྲེགས་ཆོད་ཀྱི་ཉམས་ལེན་ལ་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་སྔོན་
འགྲོའི་ཆ་རྐྱེན་ཞིག་ཡིན་པར་གསུངས་ཡོད།
ཚན་རིག་དང་ནང་པའི་སྲོལ་རྒྱུན་ནང་། མྱོང་བ་དང་རིགས་པའི་དཔྱད་པ་
དང་། རྣམ་གཞག་དང་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་བར་ལ་དགོས་ངེས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་
ཅིག་ཡོད་པ་མངོན་གསལ་རེད། དེ་གཉིས་ཀས་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་འཚོལ་ཞིབ་ནང་གོ་
བབ་གལ་ཆེན་ཞིག་བཟུང་ཡོད་དེ། རྣམ་གཞག་གིས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟར་སྣེ་ཁྲིད་
པ་དང་། རྣམ་གཞག་ལས་གྲུབ་པའི་ལྟ་བ་ནི་ནང་པའི་སྒོམ་སྒྲུབ་ཉམས་ལེན་གྱི་རྟེན་
གཞི་འཐད་ལྡན་ཞིག་རེད། དབུ་མ་པའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ང་ཚོས་འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་སའི་

འཇིག་རྟེན་ནི། མཐར་ཐུག་ན་རང་བཞིན་གྱིས་མ་གྲུབ་པར་སྟོང་པ་ཉིད་ཡིན་ཡང་།
འགྲོ་བ་མིའི་མྱོང་བའི་འཇིག་རྟེན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དེ་དང་། ཚན་རིག་གི་ཞིབ་

382

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའཇུག་སོགས་ནི་ཐ་སྙད་པའི་ལུགས་སུ་གྲུབ་ཡོད། ཐ་སྙད་ལུགས་ཀྱི་དངོས་ཡོད་
གནས་ལུགས་ལའང་ཕྲ་ཞིང་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་པའི་གནས་རིམ་མང་པོ་མཆིས་ཤིང་།
ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། འགྲོ་བ་མིའི་ནུས་པ་རྣམས་བསྐྱེད་བསྲིངས་བྱས་ན་ལྐོག་གྱུར་
གྱི་ཡུལ་དེ་དག་ལ་ང་ཚོས་རྙབ་ཐུབ། ང་ཚོས་ཅི་ཞིག་རྗེས་སུ་དཔོག་ཐུབ་པ་དེ་ནི།

གལ་ཏེ་རང་གི་བློ་ལ་སྦྱོང་བརྡར་སྤྲད་ནས་གོམས་འདྲིས་བྱས་ན། ང་ཚོའི་མྱོང་བའི་

ཆ་ཤས་ཤིག་ཏུ་འགྱུར་བའི་སྐལ་བ་ཡོད། དེ་མཚུངས་སུ་ང་ཚོས་རྟག་ཏུ་སོ་སོའི་
ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཞིབ་ཚགས་སུ་བཏང་ནས་གཟབ་ནན་གྱིས་ཚན་རིག་གི་རྣམ་

གཞག་རྣམས་ཚད་མ་ཡིན་མིན་ར་སྤྲོད་ཁུངས་སྐྱེལ་བྱེད་ཆོག་པ་ཡིན།

383

ལེའུ་དགུ་པ།

འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་སྣང་བརྙན་གསར་པ།

འཇོར་ཇི།༽ གཟའ་ཟླ་བའི་ཉིན་ང་ཁང་པ་འདིའི་ནང་དུ་གོམ་པ་སྤོ་སྐབས།
ཁང་པ་འདིའི་མཛེས་སྡུག་གིས་བདག་གི་ཡིད་དབང་འཕྲོག་བྱུང་། ང་ཚོའི་བགྲོ་གླེང་
ཚོགས་ས་ནི་ཇི་འདྲའི་མཛེས་སྡུག་ལྡན་པའི་ཁང་པ་ཞིག་རེད་ཨང་སྙམ། འཇིག་རྟེན་
ཡང་ཤིན་ཏུ་མཛེས་སྡུག་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཐོག་མར་ང་ཚོས་འཇིག་རྟེན་གྱི་
མཛེས་སྡུག་དེ་མཚོན་པར་བྱེད་པའི་འདྲ་པར་ཁག་ཅིག་ལ་བལྟས་ནས་བགྲོ་གླེང་
འདི་འགོ་བཙུགས་ན་འདོད་བྱུང་། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་རང་ཉིད་སྡོད་སའི་ཁོར་ཡུག་གི་
འདྲ་པར་ཞིག་ང་ཚོར་བསྟན་ནས་གཏམ་བཤད་འགོ་བཙུགས་པ་རེད། དེའི་ཕྱིར་
བདག་གིས་ཀྱང་ཨན་ཏྲོན་དང་། ང་ཚོ་ཚང་མ་སྡོད་སའི་འདྲ་པར་ཞིག་བསྟན་ནས་

འགོ་འཛུགས་འདོད་སྐྱེས་བྱུང་།
གནམ་དཔྱད་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་འཇོར་ཇིས་སྐད་ཆ་འདི་ཚོ་བརྒྱུད། ང་
ཚོའི་སའི་གོ་ལ་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ། སྣང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་འཇིག་རྟེན་ཆེན་པོའི་
སྒེག་ཉམས་ང་ཚོར་ངོ་སྤྲོད་བྱས་སོང་། འདི་ལྟར་ང་ཚོ་ཕྲ་མོ་རྡུལ་ཕྲན་གྱི་འཇིག་རྟེན་

384

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགནས་ཆེ་བ་འཇིག་རྟེན་ཆེན་པོའི་དབྱིངས་ལ་ཁ་ཕྱོགས་ཀྱང་། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་
གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལས་བྱུང་བའི་རྟོགས་དཀའ་བའི་གནས་

མང་པོས་ང་ཚོར་སྒུག་ཡོད་པ་དང་། དཀའ་གནད་དེ་དག་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་
རིག་པའི་དཀའ་རྙོག་ལྟར་ང་ཚོའི་བློ་ངོར་ཤོང་དཀའ་བ་ཞིག་ཡིན། ང་ཚོས་ཉེ་ཆར་
བྱུང་བའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་རྣམ་གཞག་ཁག་གི་དཀའ་རྙོག་ལ་མ་བལྟས་གོང་། བདག་
གིས་དྷ་རམ་ས་ལར་ཉིན་བཞི་པའི་བགྲོ་གླེང་གི་ཞོགས་པར་འཇོར་ཇིས་བསྟན་པའི་

འདྲ་པར་རྣམས་ལ་གསལ་བཤད་མདོར་བསྡུས་ཤིག་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན།

བར་སྣང་ནས་མར་བལྟས་ཚེ། སའི་གོ་ལ་ནི་མུན་ནག་གི་སྟོང་དབྱིངས་སུ་
དཔྱངས་པའི་སྔོ་དཀར་འདྲེས་མའི་ཟླུམ་གཟུགས་བརྗིད་ཉམས་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་
ཞིང་། བར་སྣང་དུ་ཡོད་པའི་ང་ཚོའི་ཁྱིམ་གཞིས་འདི་ནི། ཉི་མར་བསྐོར་བའི་ཟླུམ་
གཟུགས་ཁྲོད་ཀྱི་ཡིད་དུ་འོང་བའི་རྒྱུ་སྐར་ཞིག་རེད། འཇོར་ཇིས་འཚོ་སྡོད་བྱེད་རུང་
བའི་སའི་གོ་ལ་ནས་ཐ་རྒོད་བྲག་རོང་ཅན་གྱི་ཟླ་བ་དང་། དེའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་
སྐར་རྣམས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་ང་ཚོ་ཁྲིད་དེ། ང་ཚོ་ནི་བར་སྣང་བརྟག་ཆས་ཝད་ཁིན་

དང་།༼Viking༽ ཝོ་ཡ་ཇར་༼Voyager༽གཉིས་ཀྱིས་མཁོ་སྤྲོད་བྱས་པའི་སྣང་

བརྙན་ཁག་ལ་བརྟེན་ནས། ཕྱི་ངོས་དམར་པོ་ཡིན་པའི་གཟའ་མིག་དམར་དང་། ཤིན་

ཏུ་ཆེ་བའི་གཟའ་ཕུར་བུ་དང་དེའི་ཟླ་བ་ཁག གཟའ་སྤེན་པའི་སྐོར་གདུབ། སྐར་མ་
མཚོ་རྒྱལ་བཅས་ལ་ལྟ་སྐོར་དུ་སོང་བ་ཡིན། སྣང་བརྙན་རེ་རེས་ང་ཚོ་རང་གི་ཁྱིམ་
ནས་རྒྱང་རིང་དུ་ཁྲིད་ཅིང་། ཡང་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བཤད་ན། སྣང་བརྙན་དེ་ཚོར་
བརྟེན་ནས་ང་ཚོས་རང་གི་འཆར་སྣང་དུ་མདུན་ལྗོངས་ཆེན་པོ་ཞིག་འཇུག་ཐུབ་

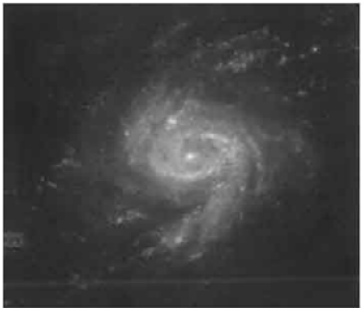

385

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགསོང་། ང་ཚོའི་ཉི་མའི་ཁྱིམ་རྒྱུད་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཡོད་པའི་ཡངས་པའི་བར་སྣང་དུ་དགུ་
ཚིགས་དང་། འོད་འཕྲོ་བའི་རླངས་གཟུགས་ཀྱི་སྤྲིན་པ། སྐར་ཆེན་གས་འཐོར་གྱི་ལྷག་རོ། དགུ་ཚིགས་ཀྱི་ཚང་ཚིང་སོགས་འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་ཅིང་། ཡངས་པའི་བར་

སྣང་གི་གཟུགས་ཕུང་དེ་ཚོ་ནི། ང་ཚོའི་མཐོང་ཚད་བར་དུ་ཕྱོགས་བཞིར་ཁྱབ་འདུགཨན་ཏྲོན་གྱིས་ང་ཚོར་བསྟན་པའི་ཨིན་སི་བྷི་རོ་ཁིའི་རི་བོ་ནི་མཛེས་སྡུག་ལྡན་མོད།
གནམ་དཔྱད་རིག་པའི་དཔྱད་གཞིར་གྱུར་པའི་ཡངས་པའི་བར་སྣང་གི་སྣང་བརྙན་
འདི་དག་ནི་དེ་ལས་ཀྱང་མཛེས་སྡུག་ལྡན་པ་ཞིག་རེད། གལ་སྲིད་ང་ཚོས་རང་གི་ཉི་

མའི་ཁྱིམ་རྒྱུད་ལ་རྒྱང་རིང་གི་དགུ་ཚིགས་ཤིག་ནས་བལྟ་ཐུབ་ཚེ། ཉི་མ་ནི་སྐར་མ་

ཐེར་འབུམ་ཁྲོད་ཀྱི་སྐར་མ་གཅིག་ཙམ་ཡིན།

ང་ཚོའི་འཇིག་རྟེན།

འཇོར་ཇི།༽སྐར་མ་འདི་ཚོའི་ནང་གི་གཅིག་ནི་ང་ཚོའི་སྐར་མ་སྟེ་ཉི་མ་ཡིན་
ཞིང་། ཉི་མ་ནི་སྐར་མ་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་གྲས་སུ་མི་གཏོགས་པར་ཆུང་ཤོས་ནང་གི་གཅིག་

རེད། ང་ཚོའི་དགུ་ཚིགས་སྐྱ་མོ་དང་འདྲ་བའི་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་སྣང་བརྙན་འདི་ལ་ལྟ་

ཐེངས་རེར། ༼དཔེ་རིས་བཅོ་བརྒྱད་པར་གཟིགས། ༽འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ནི་ཇི་འདྲའི་གཙིགས་

ཆུང་ཞིག་ཡིན་པའི་ཚོར་སྣང་དྲག་པོ་ཞིག་
བདག་ལ་འབྱུང་གི་ཡོད། འདས་པའི་ཉིན་

འགའ་ལ་ང་ཚོས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་དང་། ང་

༡༨ འདི་ནི་ང་ཚོའི་དགུ་ཚིགས་སྐྱ་མོ་དང་འདྲ་བའི་གཅུས་འཁོར་གྱི་དགུ་ཚིགས་ཤིག་ཡིན།

386

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཚོ་རང་ཉིད་ཇི་འདྲ་གལ་ཆེན་ཡིན་པ་གླེང་སློང་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། བདག་གིས་སྣང་
བརྙན་འདི་ལ་ལྟ་སྐབས་དེ་ནི་བདེན་པ་ཡིན་པའི་སྣང་བ་ཞིག་མེད་པར་འགྱུར་འགྲོ།
འཇོར་ཇིས་ང་ཚོར་བསྟན་པའི་སྣང་བརྙན་མཐའ་མ་ནི། ནུས་ཤུགས་ཆེ་ཞིང་

ཆེས་གསར་ཐོན་ཡིན་པའི་ཧ་བྷོལ་བར་སྣང་རྒྱང་ཤེལ་གྱིས་ཉེ་ཆར་གསར་དུ་བླངས་
པའི་འདྲ་པར་ཞིག་རེད། དེའི་སྟེང་མཐའ་མེད་དུ་ཁྱབ་པའི་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་རིགས་ཆེ་
ཆུང་སྣ་ཚོགས་ཤིག་འདུགའཇོར་ཇི།༽སྣང་བརྙན་འདིའི་ནང་དུ་ཡོད་པ་ནི། མཁའ་དབྱིངས་ཀྱི་ས་ཆ་
ཤིན་ཏུ་ཆུང་ངུ་ཞིག་ཡིན། འདིར་ཡོད་པའི་དགུ་ཚིགས་རྣམས་ང་ཚོ་དང་རྒྱང་ཐག་
ཧ་ཅང་རིང་ཞིང་། ང་ཚོས་རྒྱང་ཐག་དེའི་ཚད་གཞི་ཏག་ཏག་ཅིག་མ་ཤེས་ཀྱང་། དགུ་
ཚིགས་འདི་ཚོ་ནི་འོད་ལོ་ཐེར་འབུམ་འགའ་ཡི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཡོད་ངེས་རེད། རྒྱང་ཤེལ་
གསར་པ་ཞིག་བཟོ་ཐེངས་རེར་ང་ཚོས་སྔར་ལས་ལྷག་པའི་རྒྱང་རིང་ལ་ལྟ་ཐུབ་པར་

མ་ཟད། དགུ་ཚིགས་གསར་པའང་མཐོང་བ་དང་། ང་ཚོས་ནམ་ཡང་མཐའ་ཞིག་

མཐོང་ཐུབ་ཀྱི་མེད། གཅིག་བྱས་ན། ང་ཚོའི་རྒྱང་ཤེལ་རྗེས་མས་ང་ཚོར་མཐའ་ཞིག་

སྟོན་སྲིད་ཀྱང་། ད་བར་དུ་ང་ཚོས་མཐའ་ཞིག་མཐོང་ཐུབ་མེད།
སྣང་བརྙན་འདི་ཚོས་རང་གི་མཛེས་སྡུག་མངོན་པའི་ཞོར་དུ་ང་ཚོར་ཅི་ཞིག་

སློབ་ཐུབ་བམ། ང་ཚོས་སྣང་བརྙན་འདི་དག་དང་། ད་དུང་ཞིབ་ལྟའི་ཐབས་ལམ་འདྲ་
མིན་གཞན་བཅུ་ཕྲག་ཅིག་ལ་བརྟེན་ནས་འཇིག་རྟེན་ཆེན་པོའི་གྲུབ་ཆ་དང་འཕེལ་
འགྱུར། འཇིག་རྟེན་འདིར་ཁ་ལོར་སྒྱུར་བའི་ཆོས་ཉིད་བཅས་ཀྱི་སྐོར་ལ་སྔར་མ་བྱུང་
བའི་ཤེས་རྟོགས་ཤིག་རྙེད་ཡོད། འཇིག་རྟེན་ལ་ཡ་མཚར་སྐབས་ང་ཚོ་ཚང་མའི་

387

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགསེམས་ཁོངས་སུ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པའི་དྲི་བ་རྣམས་འཇོར་ཇིས་གཤམ་དུ་བཀོད་སོང་།

སྣང་སྲིད་སྐོར་ལ་འདྲི་གཅོད་བྱེད་པ།

འཇོར་ཇི།༽བདག་གིས་འཇིག་རྟེན་གྱི་སྐོར་ལ་སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱི་དྲི་བ་སྐོར་ཞིག་

འགོད་ཀྱི་ཡིན། དྲི་བ་དང་པོ་ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ལོ་ཚད་ཅི་འདྲ་ཡིན་ནམ་ཞེས་པ་འདི་
ཡིན་ཞིང་། དཔེར་ན། ད་ལྟ་ང་ལོ་ལྔ་བཅུ་ང་བདུན་ཡིན་པ་ལྟར། འཇིག་རྟེན་ལའང་ལོ་
ཚད་ཅིག་ཡོད་དམ། ལོ་ཚད་ངེས་པ་ཞིག་ཡོད་ཚེ། འཇིག་རྟེན་ནི་གསར་སྐྲུན་བྱས་
པ་ཞིག་རེད། གལ་སྲིད་གསར་སྐྲུན་བྱས་པ་མ་ཡིན་ན། འཇིག་རྟེན་ནི་དུས་མཐའ་

མེད་དུ་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ། ང་ཚོས་དྲི་བ་འདི་དག་ལ་ལན་ཇི་ལྟར་འདེབས་
དགོས་སམ། དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་གནམ་དཔྱད་རིག་པའི་ནང་། དངོས་པོ་ཞིག་
གི་ལོ་ཚད་ལ་བརྟག་དཔྱད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་མཆིས་ཤིང་། ང་ཚོས་སའི་གོ་ལའི་ལོ་ཚད་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། ང་ཚོས་འགྱེད་འཕྲོའི་ཚེས་འཇལ་ལ་བརྟེན་ནས་རྫ་མ་ཆག་རོ་
ཞིག་གམ། གནའ་བོའི་གྲོང་ཁྱེར་ཞིག་གི་ལོ་ཚད་རྟོགས་ཐུབ། དེ་བཞིན་ང་ཚོས་བྱེད་
ཐབས་འདི་བཀོལ་ནས་བྲག་རྡོ་དང་། ཐ་ན་སའི་གོ་ལའི་ལོ་ཚད་ཀྱང་རྟོགས་ཐུབ་ཀྱི་
ཡོད། བདག་གིས་འཇིག་རྟེན་གྱི་དངོས་པོ་རྙིང་ཤོས་ལ་བརྟག་ནས་དེའི་ལོ་ཚད་
ཤེས་ན། འཇིག་རྟེན་གྱི་ལོ་ཚད་ཀྱང་ཤེས་ཐུབ་ཀྱི་རེད། དེའི་ཕྱིར་བདག་གིས་སའི་

གོ་ལ་དང་། གཟའ་མིག་དམར་སོགས་རེ་རེར་བརྟག་ནས་ལོ་ཚད་འཚོལ་དགོས། ང་ཚོས་ལོ་ཚད་ངེས་ཅན་ཞིག་ལས་ཆེ་བའི་དངོས་པོ་ཅི་ཡང་རྙེད་མེད་པ་དང་། ལོ་ཚད་
དེ་དང་གཅིག་པའམ་དེ་དང་ཐག་ཉེ་བའི་དངོས་པོ་མང་པོར་བརྟག་དཔྱད་བྱས་ཡོད།

388

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགལོ་ངོ་ཐེར་འབུམ་ལྔ་དང་བཅུ། ཡང་ན་བཅོ་ལྔ་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་མང་པོ་ཡིན། ང་ཚོས་ལོ་ངོ་ཐེར་འབུམ་བཅོ་ལྔ་ཡས་མས་ཡིན་པའི་དངོས་པོ་མང་པོ་རྙེད་ཡོད་ཀྱང་། དེ་
ལས་ཀྱང་རྙིང་པའི་དངོས་པོ་ཞིག་རྙེད་མེད། ལོ་ངོ་ཐེར་འབུམ་བཅོ་ལྔ་ནི་ཕལ་ཆེར་

ལོ་ཚད་ཀྱི་ཚད་གཞི་དེ་ཡིན་པར་སྣང་ནའང་། འདི་ནི་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་ངེས་པའི་

ཚད་གཞི་ཞིག་མིན། གཅིག་བྱས་ན། སང་ཉིན་མི་ཞིག་གིས་ལོ་ཐེར་འབུམ་སུམ་ཅུ་
ཅན་གྱི་དངོས་པོ་ཞིག་རྙེད་སྲིད། འོན་ཀྱང་། དེ་ནི་ད་ལྟའི་བར་དུ་བྱུང་མེད་པ་དང་།
ལོ་ངོ་ཐེར་འབུམ་བཅོ་ལྔའི་ཡས་མས་སུ་བྱུང་བ་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་པར་
སྣང་། བྱུང་བ་དེ་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། ང་ཚོས་དེ་གསལ་པོར་བཤད་མི་ཐུབ་

ཀྱང་། ང་ཚོར་ཁུངས་སྣེ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད།
ཕྱི་ལོ་ ༡༩༢༧ ལོར་ཧ་བྷོལ་༼Edward Hubbell༽གྱིས་ད་ལྟ་ང་ཚོས་
འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱ་སྐྱེད་ཅེས་འབོད་པའི་སྣང་ཚུལ་དེ་གསར་དུ་རྟོགས་པ་དང་། དེ་ནི་

དགུ་ཚིགས་ཐམས་ཅད་རྩ་བའི་ཆ་ནས་ང་ཚོ་དང་རྒྱང་ཐག་རིང་དུ་འགྲོ་བཞིན་པ་
འདི་ཡིན། བདག་གིས་ང་ཚོའི་ཉེ་འགྲམ་དུ་ཡོད་པའི་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་རྒྱང་ཐག་དང་།
དེའི་འགུལ་སྐྱོད་ཀྱི་མྱུར་ཚད་སོགས་ལ་ཚད་འཇལ་བྱེད་ཐུབ། དཔེར་ན། རྒྱང་ཐག་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཡོད་པའི་དགུ་ཚིགས་ཤིག་དུས་ཚོད་གཅིག་གི་ནང་དུ་

ལེའུ་བརྒྱ་ཕྲག་ལ་བསྐྱོད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ཚེ། བདག་གིས་དགུ་ཚིགས་དེ་ང་ཚོ་
དང་ཁ་བྲལ་ནས་ད་ལྟའི་གནས་དེར་བསླེབ་པ་ལ་ལོ་ངོ་ཐེར་འབུམ་བཅོ་ལྔ་ཙམ་
འགོར་བའི་ཚད་འཇལ་བྱེད་ཆོག ད་ལྟ་ང་ཚོས་རྒྱང་རིང་གི་དགུ་ཚིགས་ཤིག་ལ་
བལྟ་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་། ཧ་བྷོལ་གྱིས་གསར་དུ་རྟོགས་པ་ལྟར། དགུ་ཚིགས་ཤིག་ཅི་ཙམ་

389

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགརྒྱང་རིང་དུ་ཡོད་ན་དེ་ཙམ་གྱིས་མགྱོགས་པོར་འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ང་ཚོས་ལྟ་བཞིན་པའི་དགུ་ཚིགས་འདི་དུས་ཚོད་གཅིག་ལ་ལེའུ་ཉིས་བརྒྱ་བསྐྱོད་པའི་

དབང་དུ་བཏང་ཡང་། ང་ཚོ་དང་གྱེས་ནས་ད་ལྟའི་གནས་དེར་འབྱོར་བར་ལོ་ངོ་ཐེར་
འབུམ་བཅོ་ལྔ་འགོར་ཡོད། དགུ་ཚིགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་སྟངས་ལ་བལྟས་ཚེ། ལོ་ངོ་ཐེར་འབུམ་བཅོ་ལྔའི་གོང་དུ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་པོ་གནས་འདིར་

ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ང་ཚོས་དུས་སྐབས་དེ་ལ་འབར་གས་ཆེན་མོ་ཞེས་བརྗོད་
ཀྱང་། དེ་ནི་དོན་ངོ་མར་ཅི་ཞིག་ཡིན་པ་ང་ཚོས་གསལ་པོར་རྟོགས་མེད།
འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱ་སྐྱེད་འདི་ནི། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ལྟོས་
གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གིས་དོན་དངོས་སུ་སྔོན་དཔག་བྱས་ཡོད། ང་ཚོས་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གི་རྣམ་པ་དེར་འབར་གས་ཆེན་མོའི་རྣམ་གཞག་ཟེར་བ་དང་། རྣམ་
གཞག་འདིས་འབྱུང་སྲིད་མང་པོར་སྔོན་དཔག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། འབྱུང་སྲིད་
གང་ཞིག་བདེན་པར་འགྱུར་མིན་ང་ཚོར་སྟོན་གྱི་མེད། འབྱུང་སྲིད་གཅིག་ནི་འཇིག་

རྟེན་གྱི་རྒྱ་སྐྱེད་དེ་ནམ་ཡང་མཚམས་མི་འཇོག་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་འབྱུང་འགྱུར་ལ་དུས་ཀྱི་མཐའ་ཞིག་མེད། འབྱུང་སྲིད་འདི་ནི་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། མཐའ་
ཡས་པའི་འབྱུང་འགྱུར་དུ་འཇིག་རྟེན་ཇི་འདྲ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་རམ་ཞེས་ང་ཚོས་སོ་
སོར་དྲི་བ་བཀོད་ནས་བསམ་གཞིག་བྱེད་ཆོག སའི་གོ་ལ་ནི་ད་ནས་བཟུང་ལོ་ངོ་ས་ཡ་གཅིག་གམ་ཐེར་འབུམ་གཅིག་ཙམ་མ་ཡིན་པར། ལོ་ངོ་མཐའ་ཡས་པའི་རྗེས་སུ་

ཇི་འདྲ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་གྱི་ཡོད་དམ། ཆོས་རྣམས་ལ་གྲུབ་པ་དང་གནས་པའི་དུས་
ཡུན་མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་ཡོད་ཚེ། ཆོས་དེ་དག་ཇི་འདྲ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་མིན་བདག་

390

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགིས་རང་གི་སློབ་མ་ཚོ་དང་ལྷན་དུ་བསམ་གཞིག་བྱེད་པའི་དགའ་སྣང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
འབྱུང་སྲིད་གཞན་ཞིག་གཞིར་བཞག་ན། འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱ་སྐྱེད་དེ་མུ་མཐུད་
ནས་འབྱུང་ཡང་། བར་མཚམས་ཤིག་ཏུ་དལ་བུར་གྱུར་ནས་ཡོངས་སུ་མཚམས་འཇོག་པར་མ་ཟད། ཕྱིར་འཁུམས་ནས་སླར་ཡང་འབར་གས་ཆེན་མོ་གཉིས་པ་ཞིག་
གི་ངོ་བོར་འགྲོ་བའི་ཛ་དྲག་གི་གནས་སྟངས་ཤིག་ཏུ་འགྱུར་རྒྱུ་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽མཐའ་མར་སླར་ཡང་འཁུམས་པ་དེས་འབར་གས་ཆེན་མོ་
གཉིས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ཤུགས་སུ་སྟོན་ནམ། ཡང་ན་དེ་ལྟར་ཡིན་དགོས་པའི་རྒྱུ་
མཚན་ཅི་ཡང་མེད་དམ།
འཇོར་ཇི།༽ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱི་རྣམ་གཞག་གིས་ཅི་ཞིག་འབྱུང་རྒྱུ་ཡིན་པ་
ཏག་ཏག་ཅིག་ང་ཚོར་བཤད་མི་ཐུབ་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་འཁུམས་ནས་ཛ་དྲག་གི་
གནས་སྟངས་ཤིག་ཏུ་གྱུར་སྐབས། རྣམ་གཞག་དེའི་རྟེན་གཞི་ཡིན་པའི་བདེན་འཛིན་
རྣམས་རྫུན་པར་འགྱུར་བར་མ་ཟད། རྣམ་གཞག་དེ་ཉིད་ཀྱང་རྩིས་རིག་གི་ངོས་ནས་
རྒྱུ་མཚན་མེད་པའམ་རྐྱང་པར་འགྱུར་བ་ནི། གོར་ཐིག་གིས་གཅིག་བགོ་མི་ཐུབ་པ་
ལྟ་བུ་ཡིན། གོར་ཐིག་གིས་གཅིག་བགོ་མི་ཐུབ་པ་དང་། དེ་ལྟར་བྱེད་པ་ནི་ཁྲིམས་
འགལ་ཡིན། འདི་ནི་མཐའ་ཅན་ཡིན་པའི་སྐད་ཆ་ཙམ་མ་ཡིན་པར། གོར་ཐིག་གིས་

གཅིག་བགོ་གྲབས་བྱེད་པ་ཙམ་ཡང་ནོར་འཁྲུལ་ཡིན། དེའི་བསྟན་དོན་ནི་ཨ་ཡིན་སི་

ཐན་གྱིས་འབྱུང་སྲིད་གང་ཞིག་རྗེས་མར་འབྱུང་བ་ང་ཚོར་བཤད་ཐུབ་མེད་པ་དེ་
ཡིན། ཛ་དྲག་གི་གནས་སྟངས་དེ་ནི་སླར་ཡང་འབར་གས་ཆེན་མོ་གཞན་ཞིག་ཏུ་
འགྱུར་རམ། ཡང་ན་འཇིག་རྟེན་འདི་ཡོངས་ནས་ཡལ་འགྲོ་བའམ་ང་ཚོའི་བསམ་

391

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཡུལ་ལས་འདས་པ་གཞན་ཞིག་འབྱུང་རྒྱུ་ཡིན་ནམ། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་འདི་དག་
གང་ཞིག་འབྱུང་མིན་ང་ཚོར་བཤད་མེད། དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་དང་། གནམ་
དཔྱད་རིག་པ་བ་མང་པོས་རྣམ་གཞག་འདི་ནི་འབར་གས་ཆེན་མོའི་གནས་སྐབས་
ཀྱི་རྐྱང་པའི་རང་བཞིན་དུ་མི་འགྱུར་བ་དང་། དེ་བཞིན་མཚམས་དེར་ཅི་ཞིག་འབྱུང་
བ་ང་ཚོར་བརྗོད་ཐུབ་པའི་རྣམ་གཞག་ཅིག་ཏུ་བསྒྱུར་པའི་འབད་བརྩོན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
ཚད་གཞི་ངེས་ཅན་ཞིག་ལ་ང་ཚོའི་གཏམ་བཤད་པ་ཕེའར་ཏྲིས་ཀྱང་འདིའི་ཐད་ལ་
ཉམས་ཞིབ་གནང་མྱོང་། ཚན་རིག་པ་མང་པོ་ཞིག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ལས་དོན་འདི་
བསྒྲུབ་པར་ང་ཚོར་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པ་དགོས་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། སུ་གཅིག་གིས་ཀྱང་ཇི་ལྟར་བྱ་དགོས་པ་རྟོགས་ཀྱི་མེད།
བདག་གིས་བཤད་པའི་གོང་གི་སྐད་ཆ་འདི་དག་ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་འབྱུང་
འགྱུར་སྐོར་ཡིན་ཞིང་། འདི་ནས་ང་ཚོས་འཇིག་རྟེན་གྱི་འདས་པའི་སྐོར་གླེང་གི་
ཡིན། ད་ལྟའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱ་སྐྱེད་ནི་འབར་གས་ཆེན་མོ་ཞིག་ལས་བྱུང་བ་ངེས་
ཀྱང་། དེའི་སྔ་རོལ་ཏུ་ཅི་ཞིག་བྱུང་ཡོད་དམ། འཇིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོས་འབར་གས་
ཆེན་མོ་གསར་སྐྲུན་བྱས་པ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་འཇིག་རྟེན་ནི་འབར་གས་ཆེན་མོའི་
སྔ་རོལ་ཏུའང་དུས་མཐའ་མེད་དུ་གྲུབ་ཡོད་དམ། འཇིག་རྟེན་ནི་དུས་ཀྱི་ཐོག་མ་མེད་པར་འཁུམས་ནས་ཛ་དྲག་གི་གནས་སྟངས་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་གྱུར་པ་དང་། དེ་ནས་
སླར་ཡང་རྒྱ་སྐྱེད་བྱས་ནས་མིག་སྔར་གྱི་རྣམ་པར་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཁ་སང་གི་བརྗོད་དོན་ཞིག་བསྐྱར་དྲན་བྱས་ན། མཁའ་གྲུ་
ཞིག་བར་སྣང་སྟོང་པའི་ནང་འཕུར་སྐབས། ང་ཚོས་ལྟོས་མེད་ཀྱི་འགུལ་སྐྱོད་ཅིག་

392

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའཇོག་མི་ཐུབ། འོན་ཀྱང་། ད་ལྟ་ཁྱེད་ཀྱིས་ལྟོས་མེད་ཀྱི་འགུལ་སྐྱོད་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད་
ཚུལ་རྗོད་བཞིན་པར་སྣང་སྟེ། དགུ་ཚིགས་རྣམས་ཕན་ཚུན་རིང་དུ་གྱེས་བཞིན་པའི་

རྒྱ་སྐྱེད་ཅིག་དངོས་སུ་འབྱུང་གི་ཡོད།
འཇོར་ཇི།༽དེ་བདེན་པ་རེད། འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་གི་ནང་དུ་འཇིག་རྟེན་

རང་ཉིད་ཀྱིས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གཞི་འཛིན་གྱི་སྒྲོམ་གཞི་ཞིག་གྲུབ་པར་བྱས་

ཡོད།
ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱི་རྣམ་གཞག་གིས་ང་ཚོར་འབྱུང་སྲིད་དུ་མ་ཞིག་སྤྲད་ཡོད་
པ་ནི། འཇིག་རྟེན་གསར་སྐྲུན་བྱས་པ་དང་། ཡང་ན་འཇིག་རྟེན་གསར་སྐྲུན་བྱས་མེད་
ཀྱང་། ཐོག་མཐའ་མེད་པའི་འདས་པ་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་འགྲོ་བའི་འབྱུང་
འགྱུར་དང་ལྡན་པ་ཞིག ཡང་ན་འཇིག་རྟེན་གསར་སྐྲུན་བྱས་པ་མ་ཡིན་པར། དུས་

མཐའ་མེད་པའི་འདས་པ་དང་འབྱུང་འགྱུར་ཡོད་པ་བཅས་ཡིན། འདི་དག་ཁག་ཅིག་

ལ་མཚོན་ན། ང་ཚོས་དོན་དངོས་སུ་བདེན་དཔང་བཙལ་ནས་དེ་ལྟར་ཡིན་མིན་ཐག་

གཅོད་ཆོག་ཀྱང་། གཞན་ལ་མཚོན་ན། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱི་རྣམ་གཞག་རྐྱང་པར་
འགྱུར་གྱི་ཡོད་ལ། ཐག་གཅོད་བྱེད་པར་ང་ཚོར་སྔར་ལས་ལེགས་པའི་རྣམ་གཞག་
ཅིག་དགོས། དེའི་ཕྱིར་འདི་ནི་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་རྣམ་གཞག་གི་རྟོག་འཇུག་ཅིག་

དང་། ཕྱོགས་གཞན་ནས་བདེན་དཔང་བཙལ་ནས་འབྱུང་སྲིད་གང་ཞིག་བདེན་པ་
ཡིན་པར་ཐག་གཅོད་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ཆགས་ཡོད།
སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱི་དྲི་བ་གཞན་ཞིག་ནི། འཇིག་རྟེན་ལ་མཐའ་མཚམས་ཤིག་ཡོད་
དམ། ཡང་ན་མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེས་པ་འདི་རེད། བདག་གིས་བདེན་

393

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགདཔང་བཙལ་ནས་དྲི་བ་འདི་ལ་ལན་ཞིག་འདེབས་དགོས་པ་དང་། ང་ཚོས་སྐར་
ཚོགས་རྣམས་རྒྱང་ཐག་ཅི་ཙམ་དུ་ཡོད་པར་བལྟ་དགོས། རྒྱང་ཤེལ་ཆུང་ངུ་ཞིག་

བརྒྱུད་ནས་བལྟས་ན། དགུ་ཚིགས་མང་པོ་མཐོང་ཡང་། རྒྱང་རིང་གི་མཚམས་ཤིག་

ནས་ཕ་རོལ་ཏུ་བལྟ་མི་ཐུབ། རྒྱུ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་བདག་གིས་སྔར་ལས་ནུས་སྟོབས་
ཆེ་བའི་རྒྱང་ཤེལ་ཞིག་གསར་བཟོ་བྱེད་དགོས་ཀྱི་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ད་བར་དུ་གསར་གཏོད་བྱས་པའི་ནུས་སྟོབས་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་
རྒྱང་ཤེལ་ལ་བརྟེན་ནས་ཅི་ཡང་མེད་པའི་བར་སྣང་གི་མཚམས་ཤིག་གམ། ཐ་ན་

དགུ་ཚིགས་ཀྱི་སྟུག་ཚད་དེ་ཇེ་སྲབ་ཏུ་འགྲོ་བའི་མཚམས་ཤིག་ཀྱང་མཐོང་མེད་པ་
བདེན་ནམ།
འཇོར་ཇི།༽དེ་བདེན་པ་རེད། ད་ལྟ་ཡོད་པའི་ནུས་སྟོབས་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་རྒྱང་
ཤེལ་ལ་བརྟེན་ནས་ཀྱང་ང་ཚོས་མཐའ་མཚམས་ཤིག་མཐོང་མེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་

ང་ཚོས་དགུ་ཚིགས་ཉུང་དུ་འགྲོ་བའི་མཚམས་ཤིག་ཀྱང་མཐོང་མེད། ང་ཚོས་འདི་
ལ་བརྟེན་ནས་མཇུག་སྡོམ་ཅི་ཡང་འཇོག་མི་ཐུབ་སྙམ་སྟེ། འཇིག་རྟེན་ལ་མཐའ་
མཚམས་ཤིག་ཡོད་མེད་རྟོགས་པར་ང་ཚོར་ངེས་པར་དུ་ནུས་སྟོབས་མཐའ་ཡས་
པའི་རྒྱང་ཤེལ་ཞིག་དགོས་ཀྱི་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་ལ་ཚེ་ཚད་ཀྱང་མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་

དགོས།

ས་མཚམས་མེད་པའི་མཐའ་ཅན་གྱི་འཇིག་རྟེན་ཞིགའཇོར་ཇི།༽རྒྱུ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་དྲི་བ་འདི་ནི་ཐད་ཀར་ཞིབ་ལྟ་བྱས་ནས་ལན་

394

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའདེབས་ཐུབ་པ་ཞིག་མིན་པ་དང་། བདག་གིས་འདི་ནས་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་བྱེད་
ཐབས་ཤིག་བཀོལ་སྤྱོད་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། ང་ཚོས་རང་གི་བློ་ངོར་འཇིག་རྟེན་ཁམས་ལ་མཐའ་མཚམས་ཤིག་ཡོད་པར་འཆར་བ་དང་། དེ་ནས་རང་ཉིད་མཐའ་མཚམས་དེར་
བསྐྱོད་ནས་ད་དུང་གོམ་པ་གང་ཕར་འགྲོ་བཞིན་པ་སེམས་དགོས། བྱེད་ཐབས་
འདིས་འཇིག་རྟེན་ལ་མཐའ་མཚམས་ཤིག་མེད་པ་རིགས་པའི་ལམ་ནས་ར་སྤྲོད་
བྱེད་ཐུབ་པར་སྣང་ཡང་། གལ་ཏེ་འཇིག་རྟེན་ནི་མཐའ་ཡས་པ་ཤིག་ཡིན་ན། ང་ཚོས་
དཔག་ཏུ་མེད་པར་ཆེན་པོ་ཡིན་པའི་འཇིག་རྟེན་དེ་ཇི་ལྟར་རྟོགས་དགོས་སམ། ཨ་
ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་དཀའ་རྙོག་འདི་ལས་རྒྱལ་བའི་ཐབས་ལམ་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་

རྙེད་ཡོད། ཁོང་གིས་འཇིག་རྟེན་ཚད་ཅན་ཡིན་རུང་། མཐའ་ཅན་ཞིག་མིན་པར་

བསམ་པའི་ལམ་ཞིག་རྟོགས་པ་ནི། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཤོང་ཚད་དེ་མཐའ་ཅན་ཞིག་ཡིན་
ནའང་། འཇིག་རྟེན་ལ་མཐའ་མཚམས་ཤིག་མེད་པ་འདི་རེད།
འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆེ་ཆུང་རྟོགས་པར། བདག་གིས་འཇིག་རྟེན་དུ་ཡོད་པའི་ས་

གནས་ཚང་མ་གྲངས་ལེན་དགོས་པ་དང་། དེའི་ཕྱིར་བདག་གིས་ཐོག་མར་ས་གནས་ཀྱི་གྲངས་འདི་ནི། མཐའ་ཅན་མཐའ་མེད་གང་ཞིག་ཡིན་པའི་དྲི་བ་འགོད་ཀྱི་རེད། དྲི་
བ་འདིའི་དོན་ནི་འཇིག་རྟེན་མཐའ་ཅན་ཡིན་དང་། ཡང་ན་མཐའ་མེད་ཡིན་ནམ་ཞེས་
པ་དང་གཅིག་པ་ཡིན། བདག་གིས་ས་གནས་ལ་གྲངས་ཀ་ཇི་ལྟར་ལེན་དགོས་སམ་
ཞེ་ན། དཔེ་མཚོན་སྟབས་བདེ་ཞིག་སྟེ། བདག་གིས་ཚོགས་ཁང་འདིའི་ནང་མི་ཅི་

ཙམ་ཡོད་པར་རྩི་རྒྱག་གི་ཡིན། མི་གཅིག་ཐེངས་གཉིས་ལ་རྩི་འདོད་མེད་པ་དང་།
དེའི་ཕྱིར་བགྲང་ཚར་བའི་མི་ཚོར་ས་སྨྱུག་གིས་རྟགས་རྒྱག་དགོས། འདི་ལྟར་བྱས་

395

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགན་བརྩིས་ཚར་བའི་མི་ཞིག་ཐེངས་གཉིས་ལ་རྩི་རྒྱུ་མ་རེད། ཚོགས་ཁང་གི་ནང་དུ་

མིའི་གྲངས་ཀ་ངེས་ཅན་ཞིག་ལས་མེད། བདག་གིས་བར་སྣང་ལའང་འདི་དང་གཅིག་

མཚུངས་ཤིག་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་ཞིང་། བར་སྣང་གི་ཆ་ཤས་སྟོང་པ་ཞིག་གི་ཐོག་ལ་

རྟགས་ཕྲན་བུ་འཇོག་པ་དང་། བདག་གིས་སྤྱིན་ཤོག་གི་སྒམ་ཆུང་འདིས་ས་གནས་

ལ་རྟགས་རྒྱག་གི་ཡིན། འཇོར་ཇིས་སྤྱིན་ཤོག་གི་སྒམ་ཆུང་ཞིག་རང་གི་ལག་ཏུ་

བླངས་སོང་། རྟགས་འདི་གང་དུ་བཞག་ན་དེས་ས་གནས་ངེས་ཅན་ཞིག་དང་། དེའི་

ཉེ་འཁོར་ཆུང་ངུ་ཞིག་མཚོན་གྱི་ཡོད། སྒམ་ཆུང་འདིས་རྟགས་བརྒྱབ་ནས་གྲངས་ཀ་
བགྲང་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་བདག་གིས་བར་སྣང་གི་གནས་གཅིག་ཐེངས་གཉིས་ལ་

རྩི་རྒྱུ་མ་རེད། བདག་གིས་སྒམ་ཆུང་འདི་ལྟ་བུ་ཅི་ཙམ་ཞིག་མཚོན་རྟགས་སུ་བཀོལ་

ནས་གསོག་འཇོག་བྱ་དགོས་སམ། མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་དགོས་སམ་ཡང་ན་གྲངས་ཀ་ངེས་ཅན་ཞིག་གིས་འདང་གི་ཡོད་དམ།
ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་ཁ་ཟུམ་པའི་བར་སྣང་ཞེས་པའི་རྩིས་རིག་གི་རང་

བཞིན་ཅན་ཡིན་པའི་བར་སྣང་གི་རྣམ་གཞག་ཅིག་གསར་དུ་རྟོགས་ཡོད། རྣམ་

གཞག་དེ་གཞིར་བཞག་ན། བར་སྣང་དུ་ཡོད་པའི་ས་གནས་ཀྱི་གྲངས་ཀ་ནི་ངེས་ཅན་

ཞིག་ལས་མེད། གལ་ཏེ་བདག་གིས་སྒམ་ཆུང་མང་པོ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ན། མཐའ་
མར་སྒམ་ཆུང་གིས་རྟགས་རྒྱག་སའི་ཡུལ་ཞིག་ལྷག་གི་མེད། སྒམ་ཆུང་གིས་སའི་

གོ་ལ་དང་ཉི་མའི་ཁྱིམ་རྒྱུད། ང་ཚོའི་དགུ་ཚིགས་སོགས་ཡོད་སར་རིམ་པས་

འགེངས་ཤིང་། མུ་མཐུད་ནས་སྒམ་ཆུང་བསྣན་ཚེ། ཧ་བྷོལ་རྒྱང་ཤེལ་གྱིས་མཐོང་
བའི་བར་སྣང་གི་ས་ཆ་ཚང་མར་ཁེངས་རྒྱུ་རེད། བདག་གིས་ས་ཆ་རེ་རེར་སྒམ་ཆུང་

396

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགིས་རྟགས་བརྒྱབ་ནས་སོང་ན། མཐར་རང་དང་རྒྱང་ཐག་རིང་བའི་ཡུལ་དུ་སྤྱིན་
ཤོག་གི་སྒམ་ཆུང་ལས་གྲུབ་པའི་ལྕགས་རི་ཞིག་མཐོང་ངེས། སྒམ་ཆུང་མུ་མཐུད་
ནས་བསྣན་ན། ང་ལྕགས་རི་དེ་དང་ཐག་ཉེ་རུ་འགྲོ་བ་དང་། མཐའ་མཇུག་ང་ལྕགས་
རིའི་རྩར་སླེབས་ནས་ལྕགས་རིའི་ནང་གི་སྒམ་ཆུང་ཚང་མའི་ཐོག་ལ་གཅིག་དང་
གཉིས་ཞེས་གྲངས་ཀ་བྲིས་ཡོད་པ་མཐོང་གི་རེད། འདི་ལྟར་སྒམ་ཆུང་འཇོག་ས་
རྫོགས་ནས་མཐར་བར་སྣང་སྟོང་པ་ཞིག་ལྷག་མེད། བདག་གིས་སྒམ་ཆུང་གི་གྲངས་

ཀ་ཚད་ཅན་ཞིག་བཀོལ་ནས་བར་སྣང་གི་ས་གནས་ཚང་མར་རྟགས་བརྒྱབ་ཡོད། དཔེ་མཚོན་འདི་ནི་བར་སྣང་མཐའ་ཅན་དང་། དེའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་དངོས་པོའི་
གྲངས་ཚད་ངེས་ཅན་ཞིག་གཞིར་བཞག་ནས་གྲུབ་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་དཔེ་གཟུགས་
ཤིག་ཡིན་ཞིང་། འདི་ལ་ཁ་ཟུམ་པའི་བར་སྣང་ཞེས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། འདི་ལས་ལེགས་
པའི་ཚིག་ཅིག་བཀོལ་ན། ཚད་གཞི་ཅན་གྱི་བར་སྣང་ངམ་མུ་མཐའ་ཡོད་པའི་བར་

སྣང་ཞེས་པ་འདི་རེད། རྣམ་གཞག་འདི་ནི་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་གསར་དུ་རྟོགས་པའི་

རྩིས་རིག་གི་དཔེ་གཟུགས་ནང་གི་གཅིག་ཡིན་པ་དང་། རྩིས་རིག་གི་དཔེ་གཟུགས་
གཞན་རྣམས་ནི་མཐའ་ཅན་གྱི་རང་བཞིན་ཞིག་མིན།

ཨ་ལན།༽རང་ཉིད་ནི་མཚམས་སྦྱོར་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་

བརྗོད་ན། ཁྱེད་ཀྱིས་བཤད་པ་འདི་ནི་ཟློས་བརྗོད་ཅིག་ཆགས་ཡོད་དེ། ཁྱེད་ཀྱིས་
བར་སྣང་མཐའ་ཅན་ཡིན་པར་བདེན་འཛིན་བྱས་ནས་རྩིས་རིག་རང་བཞིན་གྱི་དཔེ་
གཟུགས་ཤིག་བསྐྲུན་ཡོད། བདེན་འཛིན་འདིས་དཔེ་གཟུགས་དེ་ཐག་གཅོད་ཀྱི་ཡོད་སྟབས། ཤེས་རྟོགས་གསར་པ་ངོ་མ་ཅི་ཡང་མེད།

397

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽མཐའ་ཅན་ཡིན་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་དཔེ་གཟུགས་འདི་ནི།

མཐའ་མཚམས་མེད་པར་འདོད་པའི་ཐུན་མོང་གི་བདེན་འཛིན་ལ་གཞི་བཅོལ་ཡོད་
དམ།

འཇོར་ཇི།༽སྐར་མ་ཁ་ཤས་ཀྱི་གོང་དུ་བདག་གིས་མཐའ་མཚམས་ཀྱི་འགལ་འདུ་སྟེ། མཐའ་མཚམས་ནས་ཕར་གོམ་པ་ལེན་པའི་དཀའ་རྙོག་དེ་གླེང་ཡོད།
མཐའ་མཚམས་ཀྱི་འགལ་འདུ་དེ་ནི། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ་མེད་པ་དང་།
བདག་གིས་ཁྱེད་ཚོར་དཔེ་མཚོན་གཞན་ཞིག་སྤྲོད་ཆོག བོད་པ་ཚོས་ས་ཆ་ཞིག་ལ་

ཚད་འཇལ་བྱེད་པར་ཚད་འཇལ་གྱི་སྒྲིག་གཞི་ཅི་ཞིག་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་
དམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཞིང་པ་ཚོས་བྲེ་ཅི་ཙམ་གྱི་ས་བོན་རྫོགས་ཡོད་པར་བལྟས་
ནས་སོ་སོའི་ཞིང་ཁའི་ཆེ་ཆུང་ལ་ཚད་འཇལ་གྱི་ཡོད།

འཇོར་ཇི།༽འདི་ཡག་པོ་འདུག སའི་གོ་ལ་ཡོངས་ལ་ས་བོན་གཏོར་བར་བྲེ་
ཅི་ཙམ་དགོས་སམ། སའི་གོ་ལའི་ཕྱི་ངོས་ལ་མཐའ་མཚམས་ཤིག་མེད་ཀྱང་། ས་
བོན་གྱི་བྲེའི་གྲངས་ཀ་ལ་ཚད་གཞི་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། སའི་གོ་ལ་ཧྲིལ་པོར་ས་བོན་
གཏོར་བར་ང་ཚོར་ས་བོན་གྱི་བྲེ་མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་མི་དགོས་པ་ཇི་བཞིན། ཨ་ཡིན་

སི་ཐན་གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཁ་ཟུམ་པའི་བར་སྣང་གི་དཔེ་གཟུགས་བྱེ་བྲག་པ་
འདི་ལ་མཚོན་ནའང་། འཇིག་རྟེན་ཡོངས་སུ་དགང་བར་ང་ལ་སྒམ་ཆུང་མཐའ་ཡས་
པ་ཞིག་མི་དགོས།
ཕེའར་ཏྲི།༽དཔེ་མཚོན་གཞན་ཞིག་བཀོད་ན། སའི་གོ་ལ་ཧྲིལ་པོར་ཆུས་

398

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཁེངས་ནས་རྒྱ་མཚོའི་ཐུག་ཚད་ནི་མི་ཊར་གཅིག་མ་ལོངས་ཙམ་ཡིན་པ་དང་། རྒྱ་

མཚོ་དེའི་ནང་ཡོད་པའི་ཉ་ཆེན་པོ་རྣམས་ལ་ཆུའི་མཐོ་ཚད་ཀྱི་ཚོར་བ་ཞིག་ཡོད་མི་
སྲིད། ཁོ་ཚོ་ཡར་མར་གང་ལའང་འགྲོ་ས་མེད། ཁོ་ཚོ་རྒྱང་ཐག་རིང་པོར་འགྲོ་ཆོག་ཀྱང་། ཁོ་ཚོ་འགྲོ་ས་ནི་འཕྲེད་ཁོ་ན་ཡིན། ཉ་འདི་རྣམས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ལ་ཆ་ཚད་
གཉིས་ཙམ་ལས་མེད་པ་དང་། ཁོ་ཚོ་ཆུའི་མཐའ་མཚམས་ཤིག་ཏུ་བསླེབ་རྒྱུ་མེད་
ནའང་། སྒམ་ཆུང་གི་གྲངས་ཀ་ཚད་ཅན་ཞིག་གིས་ཁོ་ཚོའི་འཇིག་རྟེན་དགང་ཐུབ།
ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱི་རྩིས་རིག་གི་དཔེ་གཟུགས་དེའང་འདི་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་

ཡིན། ང་ཚོ་ནི་ཆ་ཚད་གསུམ་ལྡན་གྱི་ཉ་ཡིན་པ་དང་། ང་ཚོ་ཆ་ཚད་བཞི་པའི་ནང་དུ་
འགྲོ་མི་ཐུབ། དཔེ་མཚོན་འདི་ནི་ཡང་དག་ཅིག་མིན་ཏེ། ཆ་ཚད་གསུམ་པའི་ནང་དུ་
ཉ་ནི་ཅུང་མཐུག་པོ་ཆགས་ཡོད། ད་ལྟའི་ང་ཚོའི་ཤེས་རྟོགས་ལ་གཞིགས་ན། ཆ་

ཚད་བཞི་པའི་ནང་དུ་ང་ཚོའི་ཆེ་ཆུང་ནི་གོར་ཐིག་གི་ཚད་ཅིག་ཡིན།
འཇོར་ཇིས་དཔེ་མཚོན་འདི་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་འདོད་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི།

སའི་གོ་ལར་ལྟེ་བ་ཞིག་ཡོད་པས་དཀའ་རྙོག་སློང་བར་བསམ་ཡོད། སའི་གོ་ལར་ལྟེ་
བ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། འཇིག་རྟེན་ལ་ལྟེ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ང་ཚོས་རྟོགས་མེད། དེ་ལྟ་
ནའང་། གཏིང་མེད་པའི་རྒྱ་མཚོའི་ནང་ཡོད་པའི་ཉ་རྣམས་ཀྱིས་སའི་གོ་ལའི་ལྟེ་བ་
མི་རྙེད་པ་ལྟར། འཇིག་རྟེན་ལ་ལྟེ་བ་ཞིག་ཡོད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ཡང་། ལྟེ་བ་དེ་ནི་

ཆ་ཚད་བཞི་པའི་ནང་ཡོད་སྟབས་ང་ཚོས་མ་རྙེད་པ་ཡིན་སྲིད། གང་ལྟར་ཡང་དཔེ་
གཟུགས་འདི་ནི། ཚད་བཀག་ཅན་གྱི་མཐའ་མཚམས་ཤིག་མེད་ཀྱང་། ཚད་བཀག་
ཅན་གྱི་ཤོང་ཚད་ཡོད་རུང་བར་སྟོན་པའི་རྣམ་གཞག་ཅིག་རེད།

399

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཚད་བཀག་ཅན་གྱི་ཤོང་ཚད་ཡོད་ཀྱང་། ཚད་བཀག་ཅན་གྱི་མཐའ་མཚམས་མེད་པ་སྟེ། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་རྣམ་
གཞག་འདིར་ཐོག་མར་འཕྲད་སྐབས། མི་སུ་ཞིག་ཡིན་ཡང་མགོ་འཐོམ་གྱི་ཡོད། ཏཱ་
ལའི་བླ་མའང་དེ་བཞིན་རེད། ང་ཚོ་ཚང་མ་རང་ཉིད་སྡོད་སའི་ཁང་པ་ལྟ་བུའི་མཐའ་

ཅན་གྱི་ཤོང་ཚད་ལ་རྒྱུས་མངའ་ཟབ་པ་དང་། ཁང་པའི་བར་སྣང་ནི་གྱང་གིས་བཅད་

ཡོད། གྱང་ནི་གོང་གི་དཔེ་མཚོན་དུ་ཡོད་པའི་ཚད་ཅན་གྱི་མཐའ་མཚམས་དེ་ཡིན།

མཐའ་མཚམས་དེ་ལྟ་བུར་ཐུག་སྐབས། ང་ཚོས་དེའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཅི་ཞིག་ཡོད་པའི་དྲི་
བ་འགོད་ཆོག རང་ཉིད་སྡོད་སའི་ཁང་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ང་ཚོའི་མྱོང་བར་མཚོན་ན།
བར་སྣང་གཞན་ཞིག་རྟག་ཏུ་གྱང་དེའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཡོད། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་གཏན་
ལ་ཕབ་པའི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གཞིར་བཞག་ན། གྱང་གིས་བཅད་པའི་བར་

སྣང་དང་མ་འདྲ་བའི་མཐའ་ཅན་ཡིན་པའི་བར་སྣང་གི་རིགས་ཤིག་ཡོད་ལ། དེ་ནི་

མཐའ་མཚམས་ཅན་ཡིན་རུང་གྱང་ལྟ་བུ་ཞིག་གིས་བཅད་མེད། བར་སྣང་གི་རིགས་
འདི་ཡོད་ཆོག་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་བར་སྣང་

དུས་དེ་བོངས་ཚད་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་བེམ་གཟུགས་ཡོད་སར་གུག་གུག་ཆགས་འགྲོ་
བ་འདི་ཡིན།
འཇོར་ཇི་དང་ཕེའར་ཏྲི་གཉིས་ཀྱིས་སའི་གོ་ལའི་ཕྱི་ངོས་དཔེ་མཚོན་དུ་
བཀོལ་ནས་ཆ་ཚད་གཉིས་ལྡན་ལ་མཚོན་ན་གུག་ཆ་དེ་གལ་ཆེན་ཡིན་པ་བསྟན་
སོང་། གལ་ཏེ་སའི་གོ་ལ་ལེབ་མོ་ཡིན་ཚེ། མཐའ་ཅན་གྱི་ས་ཆཆ་ཚད་གཉིས་ལྡན་

གྱི་བར་སྣངཐམས་ཅད་ལ་མཐའ་མཚམས་ཀྱིས་བཅད་ཡོད་པ་ནི། ཞིང་ཁའི་མཐའ་

400

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགམཚམས་ཀྱིས་ཞིང་ཁ་སོ་སོ་བཅད་ཡོད་པ་ལྟར་ཡིན། མཐའ་མཚམས་དེ་དག་མེད་ཚེ་སའི་གོ་ལའི་ངོས་ལེབ་མོ་དང་། དེའི་སྟེང་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཆ་ཚད་གཉིས་ལྡན་གྱི་
བར་སྣང་གཉིས་ནི་མཐའ་མེད་པར་ཕྱོགས་གང་སར་ཁྱབ་འགྲོ། དེ་ལྟ་ནའང་། གལ་ཏེ་
ལེབ་མོ་ཡིན་པའི་ཚ་ཆད་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཕྱི་ངོས་དེ་ཟླུམ་གཟུགས་སམ། ཁ་ཟུམ་
པའི་ཕྱི་ངོས་ཤིག་གི་ངོ་བོར་གུག་གུག་བྱས་ཡོད་ན། བར་སྣང་གི་རྣམ་པ་གཞན་
ཞིག་གྲུབ་པ་དང་། རང་ཐོག་ཏུ་ཁ་ཟུམ་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་སའི་གོ་ལའི་ཕྱི་ངོས་
མཐའ་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཡང་། མཐའ་མཚམས་ཀྱིས་བཅད་ཡོད་པ་ཞིག་མིན།

དོན་སྤྱི་འདི་ནི་ང་ཚོས་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ་བརྟེན་ནས་ཆ་ཚད་
གཉིས་ལྡན་ནས་ཆ་ཚད་གསུམ་ལྡན་ལའང་སྦྱོར་ཐུབ་པ་དང་། གོང་གི་དཔེ་མཚོན་
དུ་ང་ཚོས་ཆ་ཚད་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཕྱི་ངོས་ཏེ། མཐའ་མཚམས་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་
གཉིས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། འཇིག་རྟེན་ནི་ཆ་ཚད་གསུམ་ལྡན་གྱི་རང་
བཞིན་ཞིག་ཡིན། ང་ཚོའི་འཇིག་རྟེན་ནི་ཡངས་ཤིང་ཕྱོགས་ཡོངས་སུ་མཐའ་མེད་དུ་
ཁྱབ་ཡོད་སྲིད། འོན་ཀྱང་། འབྱུང་སྲིད་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོས་མཐའ་མེད་
ཡིན་པའི་ཕྱི་ངོས་ཤིག་བཀུག་ནས། མཐའ་མཚམས་མེད་ཅིང་ཁ་ཟུམ་པའི་ཟླུམ་

གཟུགས་ཀྱི་ཕྱི་ངོས་ཤིག་ལ་བསྒྱུར་སྐབས་འབྱུང་བ་ལྟར། ང་ཚོས་བར་སྣང་དུས་བཀུག་ཚེ། ཡངས་ཤིང་མཐའ་ཡས་པའི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་ནས་མཐའ་མཚམས་མེད་
ཅིང་ཁ་ཟུམ་པའི་ཆ་ཚད་གསུམ་ལྡན་གྱི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་འབྱུང་ཐུབ། ང་ཚོའི་འཆར་

སྣང་ལ་འཇིག་རྟེན་དེ་སྣང་བའི་དཀའ་ངལ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། དེ་ལྟར་དུ་སྣང་བ་
ལ་ང་ཚོས་ཆ་ཚད་གསུམ་ལྡན་གྱི་བར་སྣང་གི་རང་བཞིན་ལ་ཆ་ཚད་བཞི་ལྡན་གྱི་ལྟ་

401

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགསྟངས་ཤིག་གི་ངོས་ནས་བལྟ་ཐུབ་དགོས། ང་ཚོ་ཕལ་ཆེ་བར་དེ་ལྟར་བལྟ་བའི་རིག་

པའི་རྩལ་ཞིག་མེད།
སྤྱིན་ཤོག་གི་སྒམ་ཆུང་དང་ས་བོན་ལྟ་བུའི་དཔེ་མཚོན་གྱིས་ང་ཚོར་ཁ་ཟུམ་
པའི་བར་སྣང་གིས་རྩོལ་བ་ཇི་ལྟར་བྱེད་པའི་འདུ་ཤེས་ཤིག་སྤྲོད་པ་དང་། ང་རང་ཉིད་

ཀྱི་མཐོང་སྣང་ལ། ཕན་ཐོགས་ཆེ་བའི་དཔེ་མཚོན་གཞན་ཞིག་ནི། གནས་གང་ཞིག་

ལ་སྐོར་བ་བྱེད་པ་འདི་ཡིན་ཞིང་། མད་གྷད་ལིན་༼Magellan༽གྱིས་ཁ་ཕྱོགས་
གཅིག་ལ་གྲུ་གཟིངས་བཏང་ནས་འཛམ་གླིང་ལ་སྐོར་བ་བྱས་ཡོད། དེ་མཚུངས་ང་
ཚོས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁ་ཕྱོགས་གཅིག་དེད་ནས་བགྲོད་ཚེ། དུས་ཡུན་རིང་པོ་ཅི་ཙམ་
ལ་སོང་ཡང་། ང་ཚོ་ས་མཚམས་དང་ལྕགས་རི་ཞིག་ལ་ནམ་ཡང་ཐུག་མི་སྲིད། དེ་
ལས་ལྡོག་སྟེ། ང་ཚོའི་ཁ་ཕྱོགས་མ་ནོར་བ་དང་། ང་ཚོར་དུས་ཚོད་འདང་ངེས་ཤིག་

ཡོད་ཚེ། ང་ཚོས་ཁ་ཟུམ་པའི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་ལ་སྐོར་བ་རྒྱག་ཐུབ་ཀྱི་རེད།
དཔེ་མཚོན་འདི་དག་ནི་ང་ཚོའི་ཚོར་རྟོགས་ལ་རམ་འདེགས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་།

ང་ཚོའི་ཚོར་རྟོགས་ལ་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་དང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལྟ་
བུའི་དཀའ་གནད་ཀྱི་ཕྱོགས་ནས་ཉམས་མྱོང་ཕལ་ཆེར་ཅི་ཡང་མེད། ཡིན་ཡང་།

ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་མ་འདྲ་བར། བར་སྣང་གི་གུག་ཆའི་སྐོར་གྱི་རྩིས་རིག་
ནི་ཁ་གསལ་ཞིང་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་ཡིན། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁ་ཟུམ་ཡོད་མེད་ནི་ཐོལ་བྱུང་
ཞིག་མ་ཡིན་པར། རང་གི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་དངོས་གཟུགས་ཀྱི་ཚད་ལ་བརྟེན་ཡོད།
འདིའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་དངོས་གཟུགས་ཀྱིས་བར་སྣང་དུས་འགུགས་ཀྱི་ཡོད་པས་རེད། དངོས་གཟུགས་ཀྱི་ཚད་འདང་ངེས་ཤིག་ཡོད་ཚེ། བར་སྣང་དུས་གུག་ནས་མཐའ་

402

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགམཚམས་མེད་ཅིང་། ཁ་ཟུམ་པའི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད།
ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ ལོའི་སེམས་དང་ཚེ་སྲོག་གི་ཚོགས་འདུ་འདི་ཡི་རྗེས། རྒྱང་
རིང་གི་དགུ་ཚིགས་རྣམས་ང་ཚོ་དང་ཐག་ཇེ་རིང་དུ་འགྲོ་བཞིན་པ་གསར་དུ་རྟོགས་
པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས། གོང་གི་ཚན་རིག་གི་བསམ་བློ་འདི་དག་རྙོག་འཛིང་ཆེ་རུ་གྱུར་
ཡོད། གོ་རྟོགས་གསར་པ་དེའི་རྐྱེན་གྱིས་གནམ་དཔྱད་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་
གཞག་སྨྲ་བ་ཚོས་ཉིང་རྫས་ཞེས་པའི་ལྡོག་རྫས་ཀྱི་རིགས་ཤིག་འཇོག་གི་ཡོད་ལ།
ལྡོག་རྫས་འདིས་སྤྱིར་བཏང་གི་དངོས་གཟུགས་ཁ་བྲལ་དུ་གཏོང་གི་ཡོད། ཉིང་རྫས་

གནད་དོན་འདི་ང་ཚོའི་བགྲོ་གླེང་གི་ཕྱིས་སུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། བདག་གིས་

དེའི་སྐོར་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་ཀྱི་མིན།

རྒྱ་སྐྱེད་ནི་གང་སར་གཅིག་མཚུངས་ཡིན།

འཇོར་ཇི།༽འདི་ལྟར་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་ང་ཚོར་སྣེ་ཟུར་མེད་པའི་མཐའ་

ཅན་གྱི་འཇིག་རྟེན་དང་། མཐའ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་འཇིག་རྟེན་གཉིས་སྤྲད་ཡོད། མཐའ་
ཅན་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ང་ཚོས་ཇི་ལྟར་རྟོགས་དགོས་སམ། བདག་གིས་རྒྱ་གར་གྱི་
སྐོར་ལ་དྲི་བ་སྤྱིར་བཏང་བ་ཞིག་འདྲི་བར་མཚོན་ན། ཐོག་མར་རྒྱ་གར་གྱི་ཆ་ཤས་
ཆུང་ངུ་ཞིག་སྟེ། ང་ཚོའི་མདུན་འཇོག་གི་ཆ་ཤས་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་བལྟས་ནས་འགོ་འཛུགས་པ་དང་། གལ་ཏེ་བདག་གིས་ཆ་ཤས་ཆུང་ངུ་འདི་གཅིག་པུར་བལྟས་ཚེ།
རྒྱ་གར་དུ་ཁ་དོག་ལྗང་ཁུ་ཡིན་པའི་རས་ལེབ་མོ་ཞིག་ཡོད་པ་མཐོང་གི་རེད། བདག་
གིས་རང་གི་ལྟ་རྒྱ་ད་དུང་ཆེ་རུ་བཏང་ན། ཁ་དོག་ལྗང་ཁུ་ཡིན་པའི་རས་དང་། སྒམ་

ཆུང་། ཤེལ་ཕོར་སོགས་ཀྱང་རྒྱ་གར་དུ་ཡོད་པ་མཐོང་ངེས། ད་དུང་རང་གི་ལྟ་རྒྱ་ཆེ་

403

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགརུ་བཏང་ནས་ཁང་པའི་ནང་ཧྲིལ་པོར་བལྟས་ཚེ། མི་དང་སྒེའུ་ཁུང་དང་གློག་འོད་
སོགས་མཐོང་གི་རེད། རྒྱ་གར་ནི་ཇི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་པ་འོས་འཚམ་ཞིག་ཤེས་པར།
བདག་གིས་རང་གི་ལྟ་རྒྱ་དེ་ཚད་གཞི་ཅི་ཙམ་ཞིག་ལ་ཆེ་རུ་གཏོང་དགོས་སམ།
གཅིག་བྱས་ན། རྒྱ་གར་གྱི་བརྒྱ་ཆའི་བཅུའམ་ལྔ་བཅུའི་ཆ་ཤས་ཤིག་མཐོང་དགོས།
ཡིན་ཡང་། འདི་ནི་ད་དུང་ཡང་མཐའ་ཅན་གྱི་ཚད་གཞི་ཞིག་རེད། གལ་ཏེ་འཇིག་རྟེན་
ནི་མཐའ་མེད་ཅིག་ཡིན་ན། མཐའ་མེད་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་རང་བཞིན་དེ་ཡང་དག་ཏུ་
རྟོགས་པར་ང་ལ་ལྟ་རྒྱའི་ཚད་གཞི་ཅི་འདྲ་ཞིག་དགོས་སམ། འཇིག་རྟེན་ཧྲིལ་པོའི་
བརྒྱ་ཆའི་བཅུ་ཙམ་གྱི་ཚད་གཞི་ཞིག་དགོས་པར་བརྗོད་ན། བརྒྱ་ཆའི་བཅུ་དེ་ནི་

མཐའ་ཅན་ཞིག་ཡིན། མཐའ་མེད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་ཡང་དག་པར་མཐོང་བ་ལ་
ནུས་ཤུགས་མཐའ་ཡས་པའི་རྒྱང་ཤེལ་ཞིག་དགོས་པ་དང་། འདི་ནི་ཡོང་མི་སྲིད་པ་
ཞིག་རེད།
འཇིག་རྟེན་མཐའ་མེད་ཡིན་ན། བདག་ལ་ཁུངས་སྣེ་གཉིས་ཡོད་པ་ལས་
རྟོགས་ཐབས་ཤིག་མེད། ཁུངས་སྣེ་གཉིས་ཀ་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་རྟོག་འཇུག་གམ་རྣམ་གཞག་
ཅིག་མ་ཡིན་པར་མངོན་སུམ་གྱི་བདེན་དཔང་གི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན། དང་པོ་ནི་ཧ་

ཅང་ཕྲ་མོ་ཞིག་རེད། འཇོར་ཇིས་ལྕགས་གདུབ་སྐོར་ཞིག་གིས་རིང་ཐུང་མཉམ་པའི་

ཆ་ཤས་སུ་བགོས་ཡོད་པའི་འགྱིག་ཐག་ཅིག་ལག་ཏུ་བླངས་སོང་། འདི་ནི་འཇིག་

རྟེན་རྒྱ་སྐྱེད་ཀྱི་དཔེ་གཟུགས་ཤིག་ཡིན།

ལྕགས་གདུབ་རེ་རེས་དགུ་ཚིགས་རེ་མཚོན་གྱི་ཡོད། འཇོར་ཇིས་རང་གི་ཁ་

གཏད་དུ་མདུན་འཇོག་གི་ཕར་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་པའི་ཨ་ལན་ལ་འགྱིག་ཐག་གི་སྣེ་མོ་

404

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཞིག་བརྟན་པོར་འཛིན་དུ་བཅུག་སྟེ། ཨ་ལན་གྱིས་བཟུང་བའི་ཐག་སྣེར་ཡོད་པའི་
ལྕགས་གདུབ་ཅིག་གིས་ང་ཚོའི་དགུ་ཚིགས་སྐྱ་མོ་མཚོན་ཡོད་པར་བརྗོད་སོང་། དེ་
ནས་འཇོར་ཇིས་འགྱིག་ཐག་ཚུར་འཐེན་པ་དང་། ལྕགས་གདུབ་ཀྱི་བར་མཚམས་སུ་ཡོད་པའི་འགྱིག་ཐག་གི་ཆ་ཤས་རེ་རེ་གཅིག་མཚུངས་སུ་ཆེ་རུ་ཕྱིན་ནའང་། ཆེ་རུ་
འགྲོ་བའི་མགྱོགས་ཚད་ནི་ཨ་ལན་གྱི་ཕྱོགས་ལས་འཇོར་ཇིའི་ཕྱོགས་སུ་ཅུང་མྱུར་
མོ་རེད།
འཇོར་ཇི།༽འཇིག་རྟེན་གྱིས་འདི་ལྟར་རྒྱ་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོ་
དང་བར་ཐག་ཉེ་བའི་དགུ་ཚིགས་རྣམས་དལ་བུར་འགུལ་ཡང་། ཐག་རིང་དུ་ཡོད་
པའི་དགུ་ཚིགས་ཁག་གི་འགུལ་ཚད་ཅུང་མྱུར་མོ་ཡིན། འདི་ནི་ཧ་བྷོལ་གྱིས་གསར་
དུ་རྟོགས་པ་ཞིག་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཐག་ཉེ་དང་ཐག་རིང་ལ་མགྱོགས་ཚད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཞིག་

དངོས་སུ་ཡོད་དམ། ཡང་ན་མགྱོགས་ཚད་ཀྱི་ཁྱད་པར་དེ་ནི་སྣང་སྟངས་ཀྱི་ཁྱད་
པར་ཞིག་ཡིན་ནམ།

འཇོར་ཇི།༽ཐག་རིང་དུ་ཡོད་པ་རྣམས་དོན་དངོས་སུ་མགྱོགས་པོར་འགུལ་
བ་དང་། འདི་ནི་སྣང་སྟངས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཞིག་མ་ཡིན་ཡང་ལྟོས་གྲུབ་ཅིག་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འདི་ནི་ཁྱད་མཚར་བ་ཞིག་རེད།
ཨན་ཏྲོན།༽རིང་པོ་མི་འགོར་བར་ཁྱེད་ཀྱིས་འདི་ལས་ཀྱང་ཁྱད་མཚར་བ་
ཞིག་གཟིགས་ཐུབ་རྒྱུ་རེད། ༼ཚང་མ་གད་མོ་ཤོར་སོང་།༽
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽སའི་གོ་ལ་གཞི་འཛིན་སའི་སྒྲོམ་གཞིར་བཟུང་ཚེ། སའི་གོ་

405

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགལ་དང་ཐག་ཉེ་བའི་དགུ་ཚིགས་དལ་བུར་འགུལ་བ་དང་། ཐག་རིང་དུ་ཡོད་པའི་དགུ་

ཚིགས་ཅུང་མགྱོགས་པོར་འགུལ་གྱི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། གཞི་འཛིན་སའི་སྒྲོམ་གཞི་

འདི་བརྗེ་བོ་བརྒྱབ་ན་་་༌།
འཇོར་ཇི་གད་མོ་ཤོར་ནས་དེ་ལྟར་དུ་ཚོད་ལྟ་བྱེད་ཆོག་པར་བརྗོད་སོང་། ད་ལྟ་ཁོང་གིས་འགྱིག་ཐག་གི་སྣེ་མོ་གཡོ་བ་མེད་པར་བཟུང་ཡོད་པ་དང་། ཨ་ལན་གྱིས་སྣེ་གཞན་དེ་ཕར་འཐེན་གྱི་འདུག མགྱོགས་ཚད་དེའང་མགོ་རྟིང་ལོག་ནས་འཇོར་ཇི་ཡོད་སར་དལ་དུ་འགྲོ་སོང་།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འདི་ནི་སྣང་སྟངས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཙམ་ཡིན་ཏེ། མགྱོགས་ཚད་
དང་འབྲེལ་བའི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་སྣང་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་ཡུལ་རང་སྟེང་དུ་གྲུབ་ཡོད་
པ་ཞིག་མ་རེད།
འཇོར་ཇི།༽དེ་ལྟར་རང་རེད།

ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་གཡོ་འགུལ་དང་། འཁྲུལ་སྣང་གི་གཡོ་འགུལ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ ད་ལྟ་ཁྱེད་ནི་མགོ་འཐོམས་ཡོད་པར་སྣང་། གོང་དུ་ཁྱེད་
ཀྱིས་མགྱོགས་ཚད་རང་སྟེང་གི་ཁྱད་པར་ཞིག་ཡིན་པར་བརྗོད་སོང་། ད་ལྟ་ཁྱེད་
ཀྱིས་དེ་ནི་མིན་པ་དང་། ཁྱད་པར་འདི་སྣང་སྟངས་ཙམ་ལས་བྱུང་བར་རྗོད་བཞིན་
འདུག འདི་གཉིས་ལས་གང་ཞིག་ཡིན་ནམ། ཁྱེད་ཀྱིས་སེམས་དང་འབྲེལ་བའི་སྣང་

ཚུལ་ཞིག་གམ། ཡང་ན་དངོས་ཁམས་ཀྱི་སྣང་ཚུལ་ཞིག་གི་སྐོར་ལ་གསུང་གི་ཡོད་
དམ། དེ་མིན་འཇིག་རྟེན་དུ་ང་ཚོའི་དགུ་ཚིགས་སྐྱ་མོ་ལ་གོ་གནས་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་

ཡོད་པར་སྣང་སྟེ། ང་ཚོ་ནི་ས་གནས་གཅིག་ཏུ་གཏན་སྡོད་བྱས་ཡོད་པ་དང་། དགུ་

406

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཚིགས་གཞན་ཐམས་ཅད་འགུལ་གྱི་ཡོད། འདི་ལྟར་ང་ཚོ་ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ལྟེ་བར་
གནས་འདུག དེ་ལྟར་ཡིན་ཚེ་འཇིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོ་ཞིག་ཀྱང་ང་ཚོས་འཇོག་ཆོགའཇོར་ཇི།༽ ཁྱེད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་གསུང་བཞིན་པ་བདག་གིས་གསལ་པོར་
ཤེས་ཀྱི་མི་འདུག ཡིན་ཡང་། བདག་གིས་གནས་སྟངས་དེར་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་
ནས་ཁྱེད་ལ་དཔྱད་པ་གཏོང་དུ་འཇུག་གི་ཡིན། དྷ་ཤོད་ཀྱི་སྲང་ལམ་ཞིག་ཏུ་བ་མོ་
ཞིག་དལ་བུར་འགྲོ་བཞིན་པ་དང་། སྲང་ལམ་དེའི་ཐོག་གླ་འཁོར་གསུམ་ཡང་ཡོད། གླ་འཁོར་གཅིག་གནས་གཅིག་ཏུ་སྡོད་པ་དང་། གླ་འཁོར་གཅིག་དལ་བུར་འགྲོ་ཞིང་།

གླ་འཁོར་གསུམ་པ་དེ་ཧ་ཅང་མགྱོགས་པོར་འགྲོ་བཞིན་ཡོད། གླ་འཁོར་གཏོང་
མཁན་གསུམ་ཀས་བ་མོ་ལ་བལྟས་ནས་དེའི་མགྱོགས་ཚད་ལ་བསམ་བློ་གཏོང་
དགོས་པ་དང་། གནས་གཅིག་ཏུ་བསྡད་ཡོད་པའི་གླ་འཁོར་གཏོང་མཁན་ལ་བ་མོ་དེ་མགྱོགས་ཚད་ངེས་ཅན་ཞིག་ཏུ་འགྲོ་བ་སྣང་ཞིང་། གླ་འཁོར་གཉིས་པ་ནི་བ་མོ་དང་
ལྷན་དུ་འགྲོ་བ་དང་། བ་མོའི་མགྱོགས་ཚད་དེ་ཁ་ལོ་བ་གཉིས་པ་འདིར་ཇི་ལྟར་སྣང་
གི་ཡོད་དམ།

ཨ་ལན།༽ཁྱེད་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དེ་ནི་གཞི་འཛིན་གྱི་སྒྲོམ་གཞི་ལ་འབྲེལ་བ་
ཡོད་པ་ལས་སྣང་སྟངས་ལ་འབྲེལ་བ་མེད་པར་རྗོད་བཞིན་ཡོད་དམ།
འཇོར་ཇི།༽འདི་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ།

ཨ་ལན།༽གལ་ཏེ་གཞི་འཛིན་གྱི་སྒྲོམ་གཞི་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་

ཚེ། དེ་ནི་དངོས་ཁམས་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཤིག་དང་། སྣང་སྟངས་ཙམ་
ཡིན་ན་མིག་ཤེས་ཀྱི་འཁྲུལ་སྣང་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ང་ཚོས་འདིར་མིག་ཤེས་དང་

407

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའབྲེལ་བའི་འཁྲུལ་སྣང་ཞིག་གླེང་གི་ཡོད་དམ། ཡང་ན་གཟུགས་ཅན་པའི་འཇིག་རྟེན་
གྱི་བཟོ་བཀོད་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཞིག་གླེང་གི་ཡོད་དམ།

འཇོར་ཇི།༽ང་ཚོས་གླེང་བཞིན་པ་ནི་ཚན་རིག་པ་ཚོས་མྱུར་ཚད་ལ་ཚད་
འཇལ་ཇི་ལྟར་བྱེད་པ་དེ་ཡིན། དཔེར་ན། བྱེའུ་ཞིག་ཚོགས་ཁང་གི་ཕྱོགས་གཅིག་

ནས་ཕྱོགས་གཞན་ལ་འཕུར་ཚེ། དེའི་མྱུར་ཚད་ངེས་ཅན་ཞིག་ང་ཚོ་ཚང་མར་སྣང་
བ་དང་། སྣང་འཛིན་འདི་ནི་འཁྲུལ་སྣང་ཞིག་དང་། ཡང་ན་འཁྲུལ་བྲལ་ཞིག་ཡིན་ནམ།

ཨ་ལན།༽དེ་ནི་ཅི་ཞིག་བྱུང་བ་དེ་འཛིན་པའི་ཤེས་པ་ཞིག་རེད།
འཇོར་ཇི།༽རྒྱུ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་ཁྱེད་ཀྱིས་འདི་ནི་འཁྲུལ་སྣང་ཞིག་ཡིན་སྲིད་
པར་སེམས་པ་ཡིན་ནམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽གལ་ཏེ་ང་ཚོས་བྱུང་བ་དེ་གྲུབ་ཡོད་པར་ཁས་མ་བླངས་ན།
དེ་ཚད་མར་སྣང་མ་སྣང་གི་སྐད་ཆ་བཤད་སའི་རྟེན་གཞི་ཞིག་མེད་པར་གྱུར་ཡོད།
འཇོར་ཇི།༽ཡིན་ཡང་། བྱེའུ་དེ་མྱུར་ཚད་ཅི་ཙམ་ཞིག་ཏུ་འཕུར་ཡོད་མེད་ལ་ང་ཚོ་ཚང་མས་མོས་མཐུན་བྱེད་ཐུབ་བམ། བྱེའུ་འཕུར་སའི་ཕྱོགས་སུ་ང་ཡང་
སྐབས་དེར་འགྲོ་བཞིན་པ་ཡིན་ན། ང་ལ་སྣང་བའི་བྱེའུ་འཕུར་ཚད་དེ་ཁྱེད་ཚོ་ཚང་
མར་གང་ཞིག་སྣང་བ་དང་གཅིག་མཐུན་ཞིག་ཡིན་ནམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དེ་ནི་ལྟོས་གྲུབ་ཡིན་པའི་མགྱོགས་ཚད་ཀྱི་གནད་དོན་ཞིག་

ཡིན་པ་ལས་འཁྲུལ་སྣང་མིན་ཞིང་། གཞི་འཛིན་གྱི་སྒྲོམ་གཞི་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་

དོན་ཞིག་ཆགས་འདུགའཇོར་ཇི།༽འདི་ནི་ང་ཚོས་རྒྱང་ཤེལ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐག་རིང་གི་དགུ་

408

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཚིགས་ཀྱི་མྱུར་ཚད་ལ་ཚད་འཇལ་བྱས་པའི་སྐོར་གྱི་སྐད་ཆའི་དོན་དེ་ཡིན། ཕན་

ཚུན་ལ་གོ་བརྡ་སྤྲོད་པར་ང་ཚོར་དཀའ་ངལ་འཕྲད་པ་དང་། བདག་གིས་དཀའ་ངལ་
འདི་བྱུང་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་མ་ཤེས་པས་ཡ་མཚར་དགོས་བྱུང་སོང་། ཡིན་
ཡང་། འདི་ནི་ཕན་ཚུན་གྱི་ཤེས་རྟོགས་བར་ལ་ཁྱད་པར་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ང་ཚོས་ལྷན་
དུ་འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་བཞིན་པའི་བདེན་དཔང་ཞིག་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽སྣང་སྟངས་ཀྱི་གནད་དོན་ཞིག་མ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་
དཀའ་རྙོག་འདི་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། ཁྱེད་ཀྱིས་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་མྱུར་ཚད་ལ་ཚད་
འཇལ་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། རྒྱུ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་མྱུར་ཚད་དེ་ནི་ཡུལ་གྱི་དངོས་ཡོད་
གནས་ལུགས་ཤིག་ཏུ་སྣང་གི་ཡོད།

འཇོར་ཇི།༽དེ་ནི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་མྱུར་ཚད་ཅིག་ཡིན།

ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ།༽འོན་ཀྱང་། དེར་ཚད་འཇལ་བྱེད་རུང་བ་ཞིག་རེད།
འཇོར་ཇི།༽དེ་མཚུངས་ང་ཚོ་རེ་རེ་ནས་ཚོགས་ཁང་འདིའི་ནང་འཕུར་བའི་

བྱེའུ་དེའི་མྱུར་ཚད་ལ་ཚད་འཇལ་མ་འདྲ་བ་རེ་བྱེད་ཀྱི་རེད། ང་ཚོས་ལྟོས་མེད་ཀྱི་མྱུར་ཚད་ཅིག་འདོད་ཀྱི་མེད།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ང་ཚོས་མྱུར་ཚད་ཅེས་པའི་ཚིག་འདི་བཀོལ་སྐབས། དེ་ནི་

ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་མྱུར་ཚད་ཅིག་ལ་གོ་དགོས་པ་དང་། དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་

ལྟོས་མེད་ཀྱི་མྱུར་ཚད་ཅིག་མེད་པ་ཡིན།

འབར་གས་ཆེན་མོ་ནི་ལྟེ་བ་མེད་པའི་གས་འཐོར་ཞིག་ཡིན།
ང་ཚོས་མྱུར་ཚད་ཀྱི་སྣང་འཛིན་ལ་རིགས་གསུམ་ཡོད་པར་བསམ་མེད་དུ་

409

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའདོད་ཀྱི་ཡོད། རང་གི་མགོ་ལ་དབྱུག་པ་ཞིག་གིས་ཤུགས་ཆེན་པོར་གཞུས་ཚེ། ཉེ་འཁོར་གྱི་འཇིག་རྟེན་དེ་འཁོར་སྐྱོད་བྱེད་པའི་ཚོར་སྣང་འབྱུང་ཡང་། འདི་ནི་འཁྲུལ་
སྣང་ཞིག་ཡིན་པ་ང་ཚོས་ཤེས་ཐུབ། འགུལ་སྐྱོད་ལས་བྱུང་བའི་དངོས་ཁམས་ཀྱི་
སྣང་ཚུལ་ནི་ཡོངས་སུ་རིགས་གཅིག་སྟེ། ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་འགུལ་སྐྱོད་ཅིག་ཡིན། དེ་ལྟ་
ནའང་། ང་ཚོས་འགུལ་བཞིན་པའི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་དོན་དངོས་སུ་གྲུབ་པའི་
དངོས་ཁམས་རང་སྟེང་གི་མྱུར་ཚད་ཅིག་ཡོད་པ་ཅི་མི་སྙམ་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། འདི་
ནི་འབར་གས་ཆེན་མོའི་རྣམ་གཞག་ལ་མཚོན་ན་ལྷག་ཏུ་བདེན་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད།
ང་ཚོའི་མཐོང་སྣང་ལ། འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱ་སྐྱེད་ལྟེ་བ་ཞིག་གི་ཉེ་འཁོར་ནས་ཕར་འབྱུང་
གི་ཡོད་པ་ནི། ཤོག་སྦག་ཅིག་གས་ན་དེའི་རླངས་གཟུགས་ཚ་བོ་དང་ཤོག་ཚལ་
སོགས་ཤོག་སྦག་གས་ས་ནས་བར་སྣང་དུ་འཐོར་འགྲོ་བ་ལྟར་ཡིན། འོན་ཀྱང་། འདི་

ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐོག་མའི་སྐབས་སུ་ཅི་ཞིག་བྱུང་བའི་འགྲེལ་བཤད་ཡང་དག་ཅིག་

མིན་ཞིང་། ད་ལྟ་ང་ཚོར་ཡོད་པའི་རྣམ་གཞག་ལེགས་ཤོས་ཀྱིས་ལྟེ་བ་མེད་པའི་རྒྱ་

སྐྱེད་ཅིག་གླེང་གི་ཡོད། དེ་ནི་འཛིན་དཀའ་བའི་དོན་སྤྱི་ཞིག་ཡིན་སྟབས། དཔེ་
མཚོན་ཞིག་བཞག་ན་ཕན་ཐོགས་ཡོད་ཀྱི་རེད།
ཐོག་ཏུ་གོར་ཐིག་ཆུང་ཆུང་མང་པོ་ཡོད་པའི་ལྒང་བུ་ཞིག་ཁྱེད་ཀྱི་ཡིད་ལ་

འཆར་བར་བྱོས་དང་། ང་ཚོས་ལྒང་བུ་དེར་དབུགས་ཀྱིས་བརྒྱང་སྐབས། གོར་ཐིག་

རྣམས་ཕན་ཚུན་རིང་དུ་གྱེས་འགྲོ་ཞིང་། གོར་ཐིག་གང་ལའང་གནས་ས་ཁྱད་པར་བ་
ཞིག་མེད་དེ། རྒྱ་སྐྱེད་ནི་རང་གི་ཉེ་འཁོར་ནས་ཕར་འབྱུང་གི་ཡོད་པའི་གོར་ཐིག་ལྟེ་
བ་ཞིག་མེད་པ་རེད། ཡང་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་བརྗོད་ན། གོར་ཐིག་ཐམས་ཅད་

410

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཀྱིས་རང་ཉིད་ནི་ལྟེ་བ་ཡིན་པ་གཅིག་མཚུངས་སུ་འདོད་ཆོག དེ་ཡང་གལ་སྲིད་ང་

ཚོས་ལྒང་བུ་ཐོག་གི་གོར་ཐིག་གཅིག་གཞི་ལ་བཟུང་ནས་གཞན་དག་ལ་བལྟས་ཚེ།
གོར་ཐིག་གཞན་རྣམས་ནི་གཞི་རུ་བཟུང་བའི་གོར་ཐིག་དེ་དང་རིང་དུ་གྱེས་བཞིན་

པ་མཐོང་གི་རེད། གནམ་དཔྱད་རིག་པ་བ་ཚོས་འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱ་སྐྱེད་ནི་འདི་དང་
གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པར་སེམས་ཀྱི་ཡོད། ལྒང་བུའི་ཕྱི་ངོས་ནི་མཐའ་མཚམས་ཅན་
མ་ཡིན་ཡང་། མཐའ་ཅན་ཡིན་པའི་ཆ་ཚད་གཉིས་ལྡན་ཞིག་ཡིན། འཇིག་རྟེན་ལ་
བར་སྣང་གི་ཆ་ཚད་གསུམ་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོས་འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱ་སྐྱེད་ནི་ལྒང་བུའི་

ངོས་ཀྱི་གོར་ཐིག་གི་རྒྱ་སྐྱེད་དང་ཡོངས་སུ་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡིན་པར་འདོད་
ཀྱི་ཡོད། སའི་གོ་ལ་ནས་ཕར་བལྟས་ན་རྒྱང་རིང་དུ་ཡོད་པའི་སྐར་མ་དང་དགུ་
ཚིགས་ང་ཚོ་དང་རྒྱང་ཐག་རིང་དུ་འགྲོ་བཞིན་པར་སྣང་། འོན་ཀྱང་། དགུ་ཚིགས་
གཞན་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་ཚུར་བལྟས་ཚེ། འཇིག་རྟེན་ཧྲིལ་པོ་དགུ་ཚིགས་དེ་དང་
ཐག་རིང་དུ་འགྲོ་བཞིན་པར་སྣང་གི་རེད།
འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱ་སྐྱེད་འདི་ནི་འཁྲུལ་སྣང་ཞིག་མིན་ཡང་། ས་གནས་འདྲ་

མིན་དུ་ཡོད་པའི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་སོ་སོས་རྒྱ་སྐྱེད་དེ་རང་གི་ཕྱོགས་ནས་ཕར་
འབྱུང་གི་ཡོད་པར་མཐོང་བ་དང་། ང་ཚོར་ཐུན་མོང་གི་འགྲེལ་བཤད་གཅིག་ཁོ་ན་
ཞིག་ཡོད་པ་ནི། འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱ་སྐྱེད་དེ་རྣམ་པ་གཅིག་མཚུངས་སུ་འབྱུང་གི་ཡོད་
པར་སྣང་བ་འདི་ཡིན། ཚན་རིག་གི་ཤེས་རྟོགས་འདི་དག་གོ་བརྡ་སྤྲོད་པར་ང་ཚོར་
དཀའ་ངལ་ཅུང་ཙམ་བྱུང་ཞིང་། འཇོར་ཇིས་བརྗོད་གཞི་གཙོ་བོ་རང་གི་གཏམ་

བཤད་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་བཞག་འདུག འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱ་སྐྱེད་ནི་རྣམ་པ་འདྲ་མིན་དུ་འབྱུང་

411

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགརུང་ཡང་། དེ་ཚོའི་ནང་གི་དཔེ་གཟུགས་གཅིག་གིས་ང་ཚོས་འཚོལ་བཞིན་པའི་

གཅིག་མཐུན་དང་གཅིག་གྱུར་གྱི་འགྲེལ་བཤད་དེ་མཁོ་འདོན་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་།
འཇོར་ཇིས་གཤམ་དུ་དཔེ་གཟུགས་དེའི་སྐོར་ལ་གསལ་བཤད་བྱ་རྒྱུ་རེད།
འཇོར་ཇི།༽བདག་གི་བརྗོད་གཞི་ནི་གོང་གི་དཔེ་མཚོན་ཁག་ལ་བརྟེན་ནས་
རྟོགས་སླ་རྒྱུ་རེད་སྙམ་བྱུང་། འོན་ཀྱང་། དེ་ལྟར་བྱུང་མེད་པ་དང་། བདག་གིས་

བརྗོད་འདོད་པ་གཙོ་བོ་ནི། ང་ཚོས་མཐའ་མེད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཇི་ལྟར་རྟོགས་
དགོས་མིན་འདི་ཡིན། དགུ་ཚིགས་ཤིག་སའི་གོ་ལའི་སྟེང་དུ་འཚོ་བའི་ང་ཚོ་དང་
རྒྱང་ཐག་ཅི་ཙམ་རིང་ན། ང་ཚོས་དེའི་ཚོད་ཀྱིས་དགུ་ཚིགས་དེ་མགྱོགས་པོར་འགུལ་བཞིན་པ་མཐོང་བ་དང་། རྒྱང་རིང་གི་དགུ་ཚིགས་ཤིག་གི་སྟེང་དུ་འཚོ་བའི་
སེམས་ལྡན་ཞིག་གིས་ཀྱང་རང་ཉིད་དང་རྒྱང་ཐག་རིང་བའི་དགུ་ཚིགས་རྣམས་
མགྱོགས་པོར་འགུལ་བཞིན་པ་གཅིག་མཚུངས་སུ་མཐོང་གི་རེད། འདི་ལྟར་འཇིག་

རྟེན་གྱི་རྒྱ་སྐྱེད་ནི། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་ཚང་མར་གཅིག་མཚུངས་སུ་སྣང་ཐུབ་པའི་
རྣམ་པ་ཞིག་གི་ངོས་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད། གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པའི་སྣང་སྟངས་འདི་

ལ་རྩིས་རིག་གི་དཔེ་གཟུགས་གཅིག་ཁོ་ན་ཞིག་ཡོད་ཆོག མ་གཞི་རྩིས་རིག་གཞིར་

བཞག་ནས་བརྗོད་ན། འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱ་སྐྱེད་འདི་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་སུ་འབྱུང་རུང་བ་
དང་། དེ་ལྟར་འབྱུང་གི་ཡོད་ཚེ། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་རེ་རེར་རྒྱ་སྐྱེད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐ་དད་
པ་རེ་སྣང་གི་རེད། འོན་ཀྱང་། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་གཅིག་ལ་སྣང་བའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་
རྒྱ་སྐྱེད་ནི། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་གཞན་ཐམས་ཅད་ལ་གཅིག་མཚུངས་སུ་སྣང་བའི་
རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ང་ཚོས་མཐའ་ཡས་པའི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་རྟོགས་པར། ང་ཚོར་ཞིབ་

412

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའཇུག་མཐའ་མེད་ཅིག་དགོས་དོན་མེད་ལ། ང་ཚོས་རང་གི་ཉེ་འཁོར་ལ་ཞིབ་ལྟ་
བྱས་ནས་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་ན་འགྲིག་གི་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འདིས་འཇིག་རྟེན་ལ་ཚད་གཞི་ཞིག་ཡོད་པ་ར་སྤྲོད་བྱས་པ་
མ་ཡིན་པར། ང་ཚོས་ལྟ་ཚུལ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་འཛིན་ཆོག་པར་བསྟན་པ་ཙམ་རེད།
ཁྱེད་ཀྱིས་ཐ་ན་མཐའ་ཡས་པའི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་རང་གི་བློ་ངོར་འཆར་བ་ལའང་ང་
ཚོར་མཐའ་ཡས་པའི་ཚད་འཇལ་ཞིག་མི་དགོས་ཚུལ་རྗོད་བཞིན་ཡོད་དམ།
འཇོར་ཇི།༽ཡིན་ལགས། གལ་སྲིད་འཇིག་རྟེན་ལ་རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་མ་ངེས་
པའི་སྒོ་ནས་རྒྱ་སྐྱེད་འབྱུང་གི་ཡོད་ན། ང་ཚོར་མཐའ་ཡས་པའི་ཚད་འཇལ་ཞིག་

དགོས་ཀྱི་རེད།
སྒྲུབ་ངག་འདི་ལས་མཇུག་སྡོམ་ཅི་ཞིག་འཇོག་དགོས་པ་བདག་གིས་མི་

ཤེས་པ་དང་། ང་རང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁྱད་ཆོས་གང་ཞིག་གི་རྐྱེན་
པས་ང་ཚོ་འདིར་སྐྱེས་ཡོད་པར་མ་ཟད། འཇིག་རྟེན་གྱི་སྐོར་ལ་བསམ་གཞིག་ཀྱང་

བྱེད་བཞིན་པའི་སྣང་ཚུལ་འདི་ནི་ཆེས་ཡ་མཚར་བ་ཞིག་ཡིན། འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱ་
སྐྱེད་ནི་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་སུ་འབྱུང་རུང་ཞིང་། དེ་ལྟར་ཡིན་ཚེ་ང་ཚོས་འཇིག་རྟེན་ལ་
མངོན་སུམ་དུ་དཔྱད་པ་ཕལ་ཆེར་གཏོང་མི་ཐུབ།

མདོར་དྲིལ་ན། ཨ་ཡིན་སི་ཐིན་གྱིས་གྲོས་གཞིར་བཏོན་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་
དཔེ་གཟུགས་ནང་གི་གཅིག་ནི། མཐའ་མེད་དུ་ཕར་གཡོ་ཚུལ་འགུལ་གྱི་འཇིག་རྟེན་
ཞིག་སྟེ། དང་པོ་འབར་གས་ཆེན་མོ་དང་རྒྱ་སྐྱེད། དེ་ནས་སླར་ཡང་ཚུར་འཁུམས་ནས་ཛ་དྲག་གི་གནས་སྟངས་སུ་གྱུར་ཏེ། སླར་ཡང་རྒྱ་སྐྱེད་བྱེད་པ་སོགས་ཡང་ཡང་

413

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགམཐའ་མེད་དུ་འབྱུང་བའི་དཔེ་གཟུགས་ཤིག་ཡིན། དཔེ་གཟུགས་གཞན་ཞིག་ཏུ་

འདས་མ་འོངས་གཉིས་ཀ་མཐའ་མེད་དུ་འཇོག་གི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། དཔེ་གཟུགས་
འདི་ཚོས་ང་ཚོའི་བསམ་བློར་མི་ཤོང་བའི་དྲི་བ་མང་པོ་སློང་སྟེ། ང་ཚོས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐོག་མའི་གྲུབ་སྟངས་དེ་ཇི་ལྟར་རྟོགས་དགོས་སམ། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་
བཞེངས་སྐྲུན་གནང་བའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་དཔེ་གཟུགས་ཕལ་ཆེ་བར་མཚོན་ན། འཇིག་

རྟེན་ནི་འབར་གས་ཆེན་མོའི་ནང་གསར་དུ་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ཆོག་གི་ཡོད། དུས་དང་
བར་སྣང་ནི་དེའི་དུས་སུ་གསར་དུ་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ། དེའི་སྔ་རོལ་ཏུ་དངོས་
ཁམས་རིག་པའི་ཆོས་ཉིད་རྣམས་གནས་ཡོད་དམ། དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཆོས་
ཉིད་རྣམས་གནས་ཡོད་ཀྱང་། འཇིག་རྟེན་གྲུབ་མེད་ཅེས་བརྗོད་ན་གོ་རྒྱུ་ཅི་ཞིག་ཡོད་
དམ། དྲི་བ་འདི་དག་ནི་བདག་གི་བསམ་བློའི་ནང་དུ་མི་ཤོང་བ་དང་། ད་དུང་དྲི་བ་
གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། ང་ཚོར་སྣང་བའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། ང་ཚོ་འགྲོ་བ་མི་ནི་འབྲེལ་མེད་དོན་གཞན་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཚེ་སྲོག་གི་རྣམ་པ་

ཐམས་ཅད་ཀྱང་དེ་བཞིན་ཡིན། བསམ་བློའི་འཛིན་སྟངས་འདི་ནི་འདས་པའི་ཉིན་

འགར་གླེང་བའི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་གྱི་གལ་ཆེའི་རང་བཞིན་ལ་ང་ཚོས་ཇི་ལྟར་

མཐུད་སྦྱོར་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན་ནམ།
འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་གི་འགྲེལ་བཤད་མདོར་བསྡུས་འདིའི་ནང་། དྲི་བ་
གལ་ཆེན་གང་མང་ལ་ལན་ཞིག་མ་རྙེད་པར་ལྷག་ཡོད། དྲི་བ་དེ་དག་གིས་དངོས་
ཡོད་གནས་ལུགས་དང་། བར་སྣང་། དུས། རང་བྱུང་གི་ཆོས་ཉིད། དེ་བཞིན་རྣམ་

པར་ཤེས་པ་སོགས་ཀྱི་ང་ཚོའི་གཞི་རྩའི་དོན་སྤྱི་ཁག་གི་རྟེན་གཞི་ལ་འདྲི་གཅོད་

414

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབྱེད་ཀྱི་ཡོད། དྲི་བ་དེ་ཚོ་ཁག་ཅིག་ནི་བགྲོ་གླེང་གི་ཐུན་རྗེས་མའི་བརྗོད་གཞི་གཙོ་
བོར་འགྱུར་རྒྱུ་རེད།

415

ལེའུ་བཅུ་པ།

འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐོག་མ་དང་། ནང་པའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞགགནམ་དཔྱད་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་འཇོར་ཇི་དང་། ཕེའར་ཏྲི་གཉིས་ཀས་
འཇིག་རྟེན་གྱི་འཕེལ་འགྱུར་སྐོར་ལ་མུ་མཐུད་ནས་གཏམ་བཤད་གནང་སོང་།
འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་ཏུ་ཡོད་པའི་དཀའ་རྙོག་གཅིག་ནི། རྒྱང་ཤེལ་ལ་བརྟེན་པའི་
ཞིབ་ལྟའི་གྲུབ་དོན་ཁག་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་ལེགས་པར་ཇི་ལྟར་བྱ་དགོས་པའི་གནད་

དོན་འདི་རེད། ནུས་ཤུགས་ཧ་ཅང་ཆེ་བའི་རྒྱང་ཤེལ་བརྒྱུད་ནས་ང་ཚོས་བར་སྣང་
གི་གཏིང་མཐའ་ཟབ་མོ་ཞིག་ལ་བལྟ་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་ནའང་། རྒྱང་ཤེལ་བརྒྱུད་ནས་
བར་སྣང་གི་གཏིང་མཐའ་ཡངས་པོར་ལྟ་བ་འདི་ནི། འདས་པའི་དུས་ལ་ཕྱི་མིག་ལྟ་བ་
དང་གཅིག་པ་ཡིན་པ་ང་ཚོས་རང་གི་ཡིད་ལ་ངེས་པར་དུ་འཛིན་དགོས། དེ་ཡང་
རྒྱང་རིང་གི་དགུ་ཚིགས་ལས་འཕྲོས་པའི་འོད་སྣང་ནི། ལོ་ངོ་ཐེར་འབུམ་མང་པོར་བར་སྣང་གི་དབྱིངས་སུ་འགྲུལ་བཞུད་བྱས་ནས་ང་ཚོའི་མིག་ལམ་དུ་འབྱོར་བ་ཞིག་

ཡིན། འདི་ལྟར་གནམ་དཔྱད་རིག་པའི་ཞིབ་ལྟ་ནི། རྟག་ཏུ་སྔ་མོ་ནས་འདས་ཟིན་པའི་

བྱུང་བ་ཁག་གི་སྐོར་ཡིན་པས། ང་ཚོས་རྒྱང་ཤེལ་དུ་སྣང་བའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་གཏིང་
མཐའི་ད་ལྟའི་གནས་བབ་ལ་རྗེས་སུ་དཔོག་པ་ལས། མངོན་སུམ་དུ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་

416

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཐུབ་ཀྱི་མེད། དེ་ལྟ་ནའང་། ང་ཚོའི་དགུ་ཚིགས་དང་ཐ་ན་འཇིག་རྟེན་ཧྲིལ་པོ་ཇི་ལྟར་

གྲུབ་པར་མ་ཟད། ད་ལྟ་ང་ཚོར་མི་སྣང་བའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཡུལ་གྲུ་ཁག་ཏུའང་གནས་
སྟངས་ཅི་འདྲ་ཡིན་པ་སོགས་ལ། ང་ཚོས་རྒྱང་ཤེལ་ལས་བྱུང་བའི་ཞིབ་ལྟའི་གྲུབ་

དོན་ཁག་ལ་དཔྱད་པ་ནན་པོ་བྱས་ནས་ཡང་དག་ཡིན་སྲིད་པའི་འགྲེལ་བཤད་ཅིག་

རྒྱག་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།
ཕེའར་ཏྲི།༽ང་ཚོའི་དགུ་ཚིགས་སུ་ཡོད་པའི་ད་ལྟའི་སྐར་མའི་ཆགས་སྟངས་
དང་ཁྱབ་ཚུལ་ནི། དགུ་ཚིགས་འདི་ཧྲིལ་པོ་ཐོག་མར་ཇི་ལྟར་གྲུབ་པའི་དཔང་རྟགས་

ཤིག་ཡིན། དང་པོར་རླངས་གཟུགས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་འདུས་པ་དང་། དེ་ལྟར་
འདུས་པའི་དུས་སུ་རླངས་གཟུགས་འཁོར་སྐྱོད་བྱེད་འགོ་ཚུགས་ནས་མགྱོགས་སུ་ཕྱིན་ཅིང་། དེ་ནས་ང་ཚོའི་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་ཕྱོགས་གང་སར་སྐར་མ་རྣམས་གྲུབ་པ་
ཞིག་ཡིན། སྐར་མ་དེ་རྣམས་ལ་ད་དུང་ཡང་ཐོག་མའི་རླངས་གཟུགས་འཁོར་སྐྱོད་ཀྱི་སྤྱིའི་མྱུར་ཚད་ཅིག་མཆིས་ཤིང་། རླངས་གཟུགས་ཀྱི་འཁོར་སྐྱོད་དེ་ནི་སྐར་མ་

རྣམས་ཀྱིས་རྒྱུན་འཁྱོངས་བྱས་ཡོད། རླངས་གཟུགས་ཀྱི་ལྟེ་བ་ནི་ཚགས་དམ་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དེའི་ལྟེ་དབུས་སུ་སྐར་མ་མང་པོ་གྲུབ་ཡོད།
འོན་ཀྱང་། སྐར་མ་གྲུབ་སྟངས་ལ་རྙོག་འཛིང་ཆེ་ཞིང་། འཁོར་སྐྱོད་མི་བྱེད་
པའི་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་རིགས་གཞན་ཡང་ཡོད་ལ། དགུ་ཚིགས་དེ་ཚོ་ནི་ལེབ་མོ་མིན་

པ་དང་། དེ་དག་ལ་གོ་རིམ་ངེས་མེད་ཀྱི་དབྱིབས་གཟུགས་འདྲ་མིན་ཡོད་ཆོག་སྟེ།
ཟླུམ་གཟུགས་སྤོ་ལོ་དང་། ཡང་ན་ནར་མོ་འཇོང་གྲུག་ལྟ་བུའི་དབྱིབས་གཟུགས་
ཡོད། དགུ་ཚིགས་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་གི་སྐར་མའི་འགུལ་སྐྱོད་ནི། ཡོངས་སུ་ཐོལ་བྱུང་གི་

417

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགརང་བཞིན་ཅན་ཞིག་ཡིན་པར་སྣང་ཡང་། ང་ཚོའི་དགུ་ཚིགས་ཀྱིས་གོ་རིམ་དང་ལྡན་
པའི་སྒོ་ནས་འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
འཇོར་ཇི།༽ད་དུང་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་ཚང་ཚིང་ཡང་ཡོད་པ་དང་། དེ་ཚོ་ལ་ང་
ཚོའི་ཉི་མའི་ཁྱིམ་རྒྱུད་ཀྱི་འགུལ་སྐྱོད་དང་མཚུངས་པའི་འགུལ་སྐྱོད་ཅིག་མེད།
སྤྱིར་བཤད་ན། དགུ་ཚིགས་དེ་ཚོས་འཁོར་སྐྱོད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཞིག་མེད་པའི་སྒོ་ནས་
རྙོག་འཛིང་ཆེ་བའི་བགྲོད་ལམ་ཞིག་ཏུ་འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དགུ་ཚིགས་ཀྱི་
ཚང་ཚིང་ནི་གོ་རིམ་ངེས་མེད་ཡིན་པའི་རང་བཞིན་དུ་སྣང་བ་དང་། དེ་ཚོ་དུག་སྦྲང་
གི་ཁྱུ་ཚོགས་ཤིག་དང་འདྲ་བའམ། སྒོར་སྒོར་དང་། ཡང་ན་དབྱིབས་གཟུགས་ངེས་
མེད་ཅན་ཞིག་ཡིན།

ཉེ་ཆར་གསར་དུ་རྟོགས་པར་གཞིགས་ན། དགུ་ཚིགས་ཀྱི་ཚང་ཚིང་དེ་ཚོ་འདག་རྫས་ཀྱི་ཝུ་བ་དང་འདྲ་བའི་དབྱིབས་རྣམ་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་ངོ་བོར་གྲུབ་
ཀྱི་ཡོད་པར་སྣང་། དེ་ཡང་ཚང་ཚིང་དེ་ཚོ་ནི་འདག་རྫས་ཀྱི་ཝུ་བའི་ཕྱི་ངོས་ལྟ་བུའི་
འཕྲེད་སྣོལ་བྱས་པའི་གཉེར་ཁུག་གི་ངང་ཚུལ་དུ་གནས་ཤིང་། ཝུ་བ་དང་འདྲ་བར་
ནང་དུ་ཅི་ཡང་མེད་པའི་ས་ཁུལ་ཡངས་པོ་སྟོང་སང་ཞེས་ཟེར་བ་དེ་ཚོ་ནི། ང་ཚོས་ད་
བར་དུ་མཐོང་བའི་བཟོ་བཀོད་ཆེ་ཤོས་ཆགས་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ང་ཚོས་ད་དུང་རྒྱང་ཤེལ་གྱི་ནུས་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་ན། དེ་དག་ལས་ཀྱང་ཆེ་བའི་བཟོ་བཀོད་ཅིག་ང་

ཚོར་སྣང་སྲིད།
ཕེའར་ཏྲི།༽འོན་ཀྱང་། ད་དུང་རྒྱང་རིང་དུ་བལྟ་ཐུབ་པའི་དབང་དུ་བཏང་

ཡང་། བཟོ་བཀོད་གསར་པ་ཞིག་ང་ཚོས་རྙེད་པར་སེམས་ཀྱི་མེད་པ་དང་། ཡོད་

418

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཚད་རྣམ་པ་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡིན་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། འདིའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། ང་

ཚོས་བར་སྣང་གི་གཏིང་མཐའ་ལ་བལྟས་པ་ཡིན་ན། འདི་ནི་འདས་པའི་དུས་ལ་ཕྱི་
མིག་ལྟ་བ་དང་གཅིག་པ་ཡིན་པས་རེད། བར་སྣང་གི་གཏིང་མཐའ་ཕར་དེད་ནས་
དགུ་ཚིགས་མ་གྲུབ་པའི་དུས་སམ་རྒྱང་ཐག་ཅིག་ལ་སླེབས་ན། ང་ཚོས་མཐོང་ཐུབ་
པ་ནི་འབར་གས་ཆེན་མོའི་འོད་སྣང་ཁོ་ན་ཡིན། འོད་སྣང་དེ་ཕྱོགས་ཡོངས་སུ་གཅིག་
མཐུན་ཡིན་པ་དང་། དེར་ཝུ་བ་དང་འདྲ་བའི་བཟོ་བཀོད་དང་ལྷུ་ལག་ཅིག་མེད།
མཁའ་དབྱིངས་ཀྱི་ཕྱོགས་གང་དུ་བལྟས་ཀྱང་། འོད་སྣང་དེའི་ཚགས་ཚད་ཀྱི་ཁྱད་
པར་ནི། བརྒྱ་ཆའི་གཅིག་བརྒྱ་རུ་བགོས་པའི་ཆ་ཟུར་གཅིག་ཀྱང་ཟིན་མི་ཐུབ།

ང་ཚོས་ད་དུང་ཡང་འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་རྒྱ་སྐྱེད་དེ་མུ་མཐུད་ནས་འབྱུང་
མིན་མ་ཤེས་པ་ནི་དང་བའི་ཡུལ་ཞིག་རེད། ང་ཚོས་འབར་གས་ཆེན་མོའི་ཤུལ་འོད་
ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱས་ནས་ལོ་ལྔ་དང་བཅུའི་ནང་ལན་ཞིག་རྙེད་པའི་རེ་བ་བཅངས་ཡོད།
གནམ་དཔྱད་རིག་པའི་ནང་རྒྱུན་དུ་འབྱུང་བ་ལྟར། ཐག་ཉེ་ལས་ཐག་རིང་གི་ཆོས་

རྣམས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་སྟབས་བདེ་ཞིང་། ཐ་ན་ང་ཚོའི་ཉི་མའི་ཁྱིམ་རྒྱུད་ལ་
མཚོན་ནའང་། སའི་གོ་ལ་ནི་ཉི་མར་ལྟོས་ན་རྙོག་འཛིང་ཆེན་པོ་ཡིན། གལ་ཏེ་ང་
ཚོས་སའི་གོ་ལ་མར་བརྐོས་ཚེ། གཏིང་ཚད་འདྲ་མིན་དུ་བྲག་རྡོ་སྣ་ཚོགས་ལ་ཐུག་
གི་རེད། འོན་ཀྱང་། མེ་འོད་འཕྲོ་བའི་རླངས་གཟུགས་ཀྱི་པོ་ལོ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཉི་མ་

ནི། སའི་གོ་ལར་ལྟོས་ན་ཤིན་ཏུ་རྟོགས་སླ་ཞིང་། ང་ཚོས་སའི་གོ་ལའི་ལྟེ་བ་ལས་ཉི་
མའི་དཀྱིལ་སྙིང་གི་སྐོར་ལ་མང་པོ་ཤེས་ཡོད། དེ་མཚུངས་ང་ཚོ་འདས་པའི་དུས་ཀྱི་
ནང་དུ་ཅི་ཙམ་ཡར་སོང་ན། འཇིག་རྟེན་ཁམས་ནི་དེའི་ཚོད་ཀྱིས་རྙོག་འཛིང་མིན་

419

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཔས་མང་པོ་ཞིག་རྟོགས་སླ་བ་དང་། འབར་གས་ཆེན་མོའམ་རྒྱབ་ལྗོངས་ཀྱི་འོད་སྣང་
ནི་ཕྱིས་སུ་གྲུབ་པའི་དགུ་ཚིགས་རྣམས་དང་བསྡུར་ན་དཀྱུས་མ་ཞིག་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འཇིག་རྟེན་གྱི་གཏིང་མཐའ་ལ་བལྟས་ཚེ་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་
སྟུག་ཚད་ཇེ་སྲབ་ཏུ་འགྲོ་བའམ། དེ་ལ་མཐའ་མཚམས་ཤིག་ཡོད་དམ་ཞེས་ངོས་ཀྱིས་གོང་དུ་དྲི་བ་འགོད་སྐབས། འཇོར་ཇིས་དགག་ལན་ཞིག་བརྒྱབ་སོང་། དགག་
ལན་དེའི་ཤུགས་བསྟན་དུ་དགུ་ཚིགས་ནི་མཐའ་མེད་པར་གཅིག་མཚུངས་སུ་ཁྱབ་
ཡོད་པར་སེམས་ཆོག ཡིན་ཡང་། ད་ལྟ་ཁྱེད་ཀྱིས་གལ་ཏེ་ང་ཚོས་རྒྱང་རིང་ལ་

བལྟས་ཚེ། དགུ་ཚིགས་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་འབར་གས་ཆེན་མོའི་རྗེས་ཀྱི་འོད་སྣང་ཞིག་

མཐོང་བར་རྗོད་བཞིན་འདུག འདི་ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་དངོས་ཕུང་གི་མཐའ་མཚམས་
དེ་མཐོང་བ་ཞིག་མ་ཡིན་ནམ།
ཕེའར་ཏྲི།༽རྒྱང་ཐག་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ཕ་རོལ་ནས་དགུ་ཚིགས་ཉུང་དུ་འགྲོ་
བའི་རྒྱུ་མཚན་ཞིག་ང་ཚོས་མཐོང་གི་མེད། འོན་ཀྱང་། ང་ཚོས་བར་སྣང་ཁོ་ནར་བལྟས་ན་མི་འགྲིག་པ་དང་། བར་སྣང་དང་དུས་གཉིས་ཀར་བལྟ་དགོས། བར་སྣང་ལ་
ཅི་ཙམ་རྒྱང་རིང་དུ་བལྟས་ན། དེའི་ཚོད་ཀྱིས་ང་ཚོས་འདས་དུས་ལ་ཕྱི་ལྟ་བྱེད་ཀྱི་
ཡོད། ང་ཚོས་འདས་དུས་ལ་ཕྱི་མིག་བལྟས་ནས་ཡར་དེད་ཚེ། དགུ་ཚིགས་རྣམས་
གྲུབ་མེད་པའི་མཚམས་ཤིག་ཏུ་ང་ཚོ་བསླེབ་རྒྱུ་རེད། འབར་གས་ཆེན་མོ་བྱུང་མ་
ཐག་པའི་ཤུལ་འོད་ཀྱི་སྐབས་དུས་དེར་དགུ་ཚིགས་རྣམས་ད་དུང་གྲུབ་མེད་ལ།
འཇིག་རྟེན་འདི་ཕལ་ཆེར་ལོ་ངོ་ཐེར་འབུམ༼ང་ཚོས་ལོ་ཚད་ཏག་ཏག་ཅིག་ཤེས་ཀྱི་
མེད།༽འགའ་ཙམ་ལ་སླེབས་པའི་རྗེས་སུ་དགུ་ཚིགས་རྣམས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན།

420

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའབྱུང་འགྱུར་གྱི་རྒྱང་ཤེལ་ཚོས་དགུ་ཚིགས་ཇི་ལྟར་གྲུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་ང་ཚོར་སྟོན་
སྲིད། འགྲུབ་བཞིན་པའི་དགུ་ཚིགས་སམ་ཁྱེའུ་དགུ་ཚིགས་དང་འདྲ་མཚུངས་ཤིག་

ལ་ང་ཚོས་ཞིབ་ལྟ་ཐེངས་འགའ་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། ང་ཚོའི་རྒྱང་ཤེལ་གྱི་ནུས་པས་ད་
དུང་འདང་གི་མེད།
ཨ་ཐོར།༽བདག་གིས་བར་སྣང་དང་དུས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་གསལ་བཤད་བྱ་
རྒྱུ་ཡིན། འཇིག་རྟེན་ནི་གནས་རྐྱང་པ་ཞིག་ནས་གྲུབ་འགོ་བརྩམས་པ་མ་ཡིན་པར།
བར་སྣང་གི་མངའ་ཁོངས་ཡངས་ཤིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཞིག་གི་ངོས་ནས་གྲུབ་འགོ་བརྩམས་
ཡོད་པ་ང་ཚོས་འདོད་ཀྱི་ཡོད། འཇིག་རྟེན་གསར་དུ་གྲུབ་པའམ་འབར་གས་ཆེན་མོ་བྱུང་ཡོད་ནའང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱ་ཁྱོན་ནི་ཕལ་ཆེར་དེ་མ་ཐག་ཏུ་འོད་ལོ་ཐེར་འབུམ་
བརྒྱ་ཡི་ཁྱབ་ཚད་ཅིག་ཆགས་ཡོད། དེ་ནས་འོད་ལོ་ཐེར་འབུམ་བརྒྱ་ཡི་ཁྱབ་ཚད་ཀྱི་
འཇིག་རྟེན་དེ་དུས་ཀྱི་ནང་དུ་འཕེལ་འགྱུར་བྱུང་བ་དང་། ད་ལྟ་ང་ཚོ་ནི་འཇིག་རྟེན་
ཐོག་མར་གྲུབ་པའི་འབར་གས་ཆེན་མོ་ནས་མར་རྩིས་པའི་འོད་ལོ་ཐེར་འབུམ་བཅུ་
གཉིས་ཀྱི་མཚམས་སུ་ཡོད། ང་ཚོར་འཇིག་རྟེན་གྱི་བར་སྣང་གི་མཐའ་མཚམས་མཐོང་ཐབས་ཤིག་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། འོད་ལོ་ཐེར་འབུམ་ལྔ་བཅུའི་ཕ་རོལ་ཏུ་
ཡོད་པའི་འོད་དེ་ང་ཚོའི་མིག་ལམ་དུ་འབྱོར་བར་དུས་ཀྱིས་འདང་གི་མེད་པས་ཡིན།

དེའི་ཕྱིར་ང་ཚོས་མཐོང་བའི་མདུན་ལྗོངས་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་ནི། བར་སྣང་གི་

མཐའ་མཚམས་ཤིག་མ་ཡིན་པར་དུས་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་ཤིག་ཡིན། ང་ཚོས་དེའི་

ཕ་རོལ་ཏུ་མཐོང་གི་མེད་པ་དང་། འོད་ལོ་ཐེར་འབུམ་ལྔ་བཅུའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཡོད་སྲིད་

པའི་དགུ་ཚིགས་ལ་བལྟ་བར་ང་ཚོར་དུས་ཀྱིས་འདང་གི་མེད།

421

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འོན་ཀྱང་། གལ་ཏེ་ཁྱེད་ཀྱིས་འབར་གས་ཆེན་མོའི་སྐབས་
སུ་འཇིག་རྟེན་ནི་འོད་ལོ་ཐེར་འབུམ་བརྒྱ་ཡིས་ཆོད་པའི་རྒྱ་ཁྱོན་ཞིག་ཡིན་སྲིད་པར་

རྗོད་ཀྱི་ཡོད་ཚེ། བར་སྣང་རྒྱ་སྐྱེད་ཀྱི་དོན་སྤྱི་ཧྲིལ་པོ་རྩ་བརླག་ཏུ་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།ཕེའར་ཏྲི།༽མ་རེད། མ་རེད། དེ་ལྟར་མ་རེད། དར་ཁྱབ་ཆེ་བའི་གནམ་དཔྱད་

རིག་པའི་བརྩམས་ཆོས་ནང་མཚམས་རེར་གོ་ནོར་བྱུང་བའི་གནད་དོན་ཞིག་ནི་འདི་

སྟེ། འབར་གས་ཆེན་མོའི་ནང་འཇིག་རྟེན་གྱི་གནས་སོ་སོ་འོད་ལས་མྱུར་བའི་མགྱོགས་ཚད་ཅིག་ཏུ་ཕན་ཚུན་རིང་དུ་གྱེས་ཡོད། འདི་ལྟར་བཤད་ན་འགལ་འདུ་
ཞིག་ཏུ་སྣང་སྲིད། དེ་ཡང་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་འོད་ཀྱི་མྱུར་ཚད་ནི་མགྱོགས་ཚད་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་གི་མྱུར་ཤོས་དེ་ཡིན་པར་གསུངས་ཡོད། ཆོས་གཉིས་ཕན་ཚུན་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་སྐབས། ཆོས་དེ་གཉིས་ཀའི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་མྱུར་ཚད་ནི། འོད་ཀྱི་
མྱུར་ཚད་ལས་ཀྱང་མྱུར་བ་ཞིག་ཡོང་ཐབས་མེད་པ་བདེན་པ་ཡིན། ཡིན་ཡང་།

འབར་གས་ཆེན་མོའི་གས་འཐོར་གྱི་ནང་དུ་འཇིག་རྟེན་གྱི་གནས་སོ་སོའི་མྱུར་ཚད་
ནི་འོད་ལས་ཀྱང་མྱུར་བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དུས་མཉམ་དུ་གས་འཐོར་བྱས་པའི་མཐའ་

མེད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་སྐབས་དེར་ཡོད་ཆོག ད་ལྟ་ང་ཚོར་ཡོད་པའི་དུས་ཀྱི་ཟབས་
ནི་མཐའ་ཅན་ཞིག་ཡིན་རུང་། བར་སྣང་ནི་མཐའ་མེད་ཅིག་ཡིན་སྲིད་ཀྱི་རེད།
འབར་གས་ཆེན་མོ་ནས་བཟུང་དུས་ནི་མཐའ་ཅན་ཞིག་ཡིན་པ་ང་ཚོས་
རྟོགས་ཡོད་ཀྱང་། བར་སྣང་ནི་མཐའ་ཅན་ཞིག་ཡིན་མིན་ང་ཚོས་ད་དུང་རྟོགས་མེད།
འབར་གས་ཆེན་མོའི་ཤུལ་འོད་ལ་གསར་དུ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་བཞིན་པ་དེས་འཇིག་རྟེན་
མཐའ་ཅན་ཡིན་མིན་ང་ཚོར་སྟོན་ཐུབ་ཀྱི་རེད། ཤུལ་འོད་དེ་ནི་ལོ་སུམ་ཅུའི་གོང་

422

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགསར་དུ་རྙེད་པ་དང་། ལོ་ཉེར་ལྔ་ཙམ་ལ་གནམ་དཔྱད་རིག་པ་བ་ཚོས་ཤུལ་འོད་ཀྱི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་ཚ་གྲང་གི་ཁྱད་པར་ཕྲ་མོ་ལ་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་ཏེ། ལོ་ལྔའི་གོང་དུ་
ཁྱད་པར་དེ་དག་རྙེད་ཡོད། ང་ཚོས་ཚ་གྲང་གི་ཁྱད་པར་དེ་ཚོ་རྟོགས་ཡོད་སྟབས། ཡོ་ཆས་གསར་པ་བཟོས་ནས་ཚད་འཇལ་ཡང་དག་ཅིག་ལེན་རུང་བ་དང་། འདི་ལྟར་

མ་འོངས་པའི་ལོ་ལྔ་དང་བཅུའི་ཚུན་ཆད་ལ་ང་ཚོས་འཇིག་རྟེན་དུ་དངོས་གཟུགས་
ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡོད་པ་ཤེས་རྒྱུ་རེད། ཚ་གྲང་གི་ཁྱད་པར་ཕྲ་མོ་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་དགུ་ཚིགས་རྣམས་ཕྱིས་སུ་གྲུབ་ཅིང་། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་ས་བོན་ལྟ་
བུར་གྱུར་པའི་ཚ་གྲང་གི་ཁྱད་ཆོས་ཕྲ་མོ་དེ་དག་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱས་ན། དགུ་ཚིགས་
དང་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁྱད་ཆོས་དང་། དེ་བཞིན་འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱ་སྐྱེད་མཚམས་འཇོག་
མིན་སོགས་མང་པོ་རྟོགས་ཐུབ་རྒྱུ་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འབར་གས་ཆེན་མོའི་རྣམ་གཞག་གིས་ང་ཚོའི་དགུ་ཚིགས་
ལ་ལྟོས་ནས་འཇིག་རྟེན་གྱི་གས་འཐོར་དེ་གང་དུ་བྱུང་ཡོད་མེད་གསལ་བཤད་བྱེད་
ཀྱི་ཡོད་དམ།

འཇོར་ཇི།༽འབར་གས་ཆེན་མོ་འདིར་བྱུང་བ་རེད།
ཕེའར་ཏྲི།༽འབར་གས་ཆེན་མོ་ནི་ག་ས་གང་དུ་བྱུང་ཡོད་པ་དང་། ལྟེ་དབུས་
མེད་པའི་གས་འཐོར་ཞིག་ཡིན།

ཨ་ཐོར།༽ཁྱེད་ཀྱིས་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་གནས་སྟེང་མའི་རྩ་
འཛིན་སོགས་མགོ་འཐོམ་བྱེད་ཅིག་ཡིན་པར་གཟིགས་པ་དང་། ད་ལྟ་མཐོང་གསལ་
ལྟར། འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་ནི་དེ་ལས་ཀྱང་མགོ་འཐོམ་བྱེད་ཅིག་ཡིན།

423

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཚན་རིག་གི་བསམ་བློ་འདི་དག་ཐོག་མར་གོ་མཁན་ཚང་མ་དཀའ་ངལ་ལ་
འཕྲད་པ་ལྟར། ཅིག་ཅར་དུ་གང་སར་འབྱུང་གི་ཡོད་པའི་རྒྱ་སྐྱེད་ཅིག་དང་། ལྟེ་བ་
མེད་པའི་གས་འཐོར་ཞིག་རང་གི་བློ་ངོར་འཆར་བར་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལའང་
དཀའ་ཚེགས་བྱུང་འདུག ད་དུང་བར་སྣང་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པ་ནི་དུས་ལ་ཕྱི་མིག་གིས་

ལྟ་བ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་པ་འདིའང་སེམས་ངོར་འཆར་དཀའ་བ་ཞིག་རེད། དཔེར་ན། ལོ་

ཉིས་བརྒྱའི་གོང་དུ་བྱུང་ཞིང་། འོད་ལོ་བརྒྱའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཡོད་པའི་བྱུང་བ་ཞིག་ལ་

བསམ་བློ་ཐོངས་དང་། གལ་ཏེ་བར་སྣང་དང་དུས་ཀྱི་མཚམས་དེར་སྐར་ཆེན་གྱི་གས་འཐོར་ཞིག་བྱུང་ན། གས་འཐོར་དེའི་འོད་ཟེར་ང་ཚོའི་མིག་ལམ་དུ་བསླེབ་པར་
ལོ་བརྒྱ་ཙམ་འགོར་གྱི་ཡོད། རྒྱུ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་ད་ལྟ་ང་ཚོས་སྐར་ཆེན་གས་འཐོར་
གྱི་འོད་ཟེར་དེ་མཐོང་བ་དང་། སྐར་ཆེན་གས་འཐོར་དེ་ལོ་ཉིས་བརྒྱ་ཙམ་ལ་གནས་
པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དེ་ལས་བྱུང་བའི་འོད་ཟེར་ང་ཚོར་འབྱོར་བར་དུས་ཚོད་ཀྱིས་
འདང་ཞིང་། ལོ་བརྒྱ་ཡི་གོང་ནས་ང་ཚོའི་མིག་ལམ་དུ་འབྱོར་ཡོད་ཀྱི་རེད། ད་ལྟ་
ཁྱེད་ཀྱིས་སྔར་ལས་ཀྱང་རྒྱང་ཐག་རིང་བ་སྟེ། འོད་ལོ་ལྔ་བརྒྱའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཡོད་ཅིང་།

ལོ་ཉིས་བརྒྱའི་གོང་དུ་བྱུང་བའི་སྐར་ཆེན་གས་འཐོར་ཞིག་ལ་བསམ་བློ་ཐོངས་དང་།
ང་ཚོས་ད་དུང་སྐར་ཆེན་གྱི་གས་འཐོར་གཉིས་པ་འདི་མཐོང་མི་ཐུབ་པ་དང་། སྐར་

ཆེན་གས་འཐོར་འདིའི་འོད་ཟེར་ང་ཚོར་འབྱོར་བར་ལོ་ངོ་ལྔ་བརྒྱ་དགོས་ཤིང་། ད་
ནས་མར་རྩིས་པའི་ལོ་ངོ་སུམ་བརྒྱའི་ནང་གནམ་དཔྱད་རིག་པ་བ་ཚོས་གས་འཐོར་
གྱི་འོད་ཟེར་དེ་ང་ཚོའི་མཁའ་དབྱིངས་སུ་མཐོང་ཐུབ་ཀྱི་རེད།
ཚིག་གཞན་ཞིག་གིས་བརྗོད་ན། འཇིག་རྟེན་ཁམས་སུ་ད་ལྟ་ང་ཚོར་མ་སྣང་

424

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབའི་བྱུང་བ་མང་པོ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། བྱུང་བ་དེ་དག་ལས་བྱུང་བའི་འོད་ཟེར་ང་
ཚོའི་མིག་ལམ་ལ་ད་དུང་བསླེབ་མེད་པས་ཡིན། འདི་ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་བྱུང་བ་སྔ་
ཤོས་ལ་མཚོན་ནའང་གཅིག་མཚུངས་སུ་བདེན་པ་ཡིན་ཞིང་། འཇིག་རྟེན་ནི་ལོ་ཐེར་
འབུམ་བཅུ་གཉིས་ཡིན་པར་ཆ་བཞག་ན། འཇིག་རྟེན་ཆགས་མ་ཐག་པའི་རྗེས་སུ་
དགུ་ཚིགས་གྲུབ་པའི་བྱུང་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ང་ཚོ་ལས་འོད་ལོ་ཐེར་འབུམ་ལྔ་བཅུའི་

རྒྱང་ཐག་ཏུ་བྱུང་ཡོད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ཚེ། བྱུང་བ་དེ་ནི་ད་ལྟ་ང་ཚོར་སྣང་མི་ཐུབ་

པ་དང་། ང་ཚོས་ད་དུང་ལོ་ངོ་ཐེར་འབུམ་སུམ་ཅུ་སོ་བརྒྱད་ལ་སྒུག་དགོས།
ཕེའར་ཏྲིས་བར་སྣང་དང་དུས་ཀྱི་གནས་སྟངས་འདི་ལ་གསལ་བཤད་གནང་
སོང་། གནམ་དཔྱད་རིག་པ་བ་ཚོས་མཁའ་དབྱིངས་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པ་དང་ཅིག་ཅར་

དུ་འདས་དུས་ལའང་ཕྱི་མིག་གིས་ལྟ་བཞིན་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་འོད་ལོ་ཐེར་འབུམ་
བཅུའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཡོད་པའི་དགུ་ཚིགས་རྣམས་ང་ཚོར་སྣང་སྐབས། ང་ཚོས་དགུ་ཚིགས་དེ་ཚོ་འདས་པའི་ལོ་ཐེར་འབུམ་བཅུ་ལ་གནས་ཡོད་པ་རྟོགས་ཐུབ། འོད་ལོ་ཐེར་འབུམ་ལྔ་བཅུའི་ཕ་རོལ་ཏུའང་དགུ་ཚིགས་གྲུབ་ནས་གནས་ཡོད་སྲིད་ཀྱང་།

དེའི་འོད་ཟེར་ང་ཚོའི་མིག་ལམ་ལ་ད་དུང་འབྱོར་མེད་སྟབས། ང་ཚོས་དགུ་ཚིགས་
དེ་མཐོང་གི་མེད། མཐའ་མེད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་ཏུ་དགུ་ཚིགས་ནི་མུ་མཐའ་མེད་
པར་གྲུབ་ཡོད་སྲིད་པ་ང་ཚོའི་བློ་ངོར་འཆར་ཐུབ་མོད། དོན་དངོས་སུ་དེ་ལྟར་དུ་གྲུབ་ཡོད་མེད་ང་ཚོས་ད་དུང་བཤད་མི་ཐུབ། ང་ཚོས་གསལ་པོར་བརྗོད་ཐུབ་པ་ནི།
རགས་རྩིས་བྱས་ན་ལོ་ཐེར་འབུམ་བཅུ་གཉིས་ནས་བཅུ་གསུམ་ཡར་སྔོན་དུ་འབར་གས་ཆེན་མོ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་པ་འདི་ཡིན་ཞིང་། ལོ་ཐེར་འབུམ་བཅུའི་ཕ་རོལ་གྱི་

425

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའདས་དུས་ལ་བལྟས་ཚེ། ང་ཚོས་ཁྱེའུ་དགུ་ཚིགས་ཁོ་ན་མཐོང་བ་དང་། དེ་ནས་ཡར་བལྟས་ན་གོར་ཐིག་ཡན་གྱི་གྲངས་ཚད་གསུམ་དུ་གནས་ཡོད་པའི་ཤུལ་འོད་མཐོང་ཞིང་། འདི་ནི་ང་ཚོས་འབར་གས་ཆེན་མོའི་ཤུལ་ལྷག་ཅིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་
ཀྱི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དུས་ཀྱི་མཐའ་ཅན་ཡིན་པའི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་ལ་དགུ་ཚིགས་
ཀྱི་གྲངས་ཀ་མཐའ་མེད་ཅིག་ཡོད་ཆོག་གམ།
ཕེའར་ཏྲི།༽དེ་ལྟར་ཡོད་ཆོག་ཀྱང་། སྣང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་
གྲངས་ལ་ཚད་གཞི་ཞིག་ཡོད་པ་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འདི་ནི་རྙོག་དྲ་ཅན་ཞིག་རེད། འཇིག་རྟེན་ཧྲིལ་པོའི་འགོ་དེ་
དུས་མཚམས་མཐའ་ཅན་ཞིག་ནས་བྱུང་བ་དང་། དུས་མཚམས་དེ་ནས་འཇིག་རྟེན་
གྱི་རྒྱ་སྐྱེད་འགོ་ཚུགས་ཡོད། གལ་ཏེ་ང་ཚོར་དུས་ཡུན་མཐའ་ཅན་ཞིག་ཡོད་ཚེ། དུས་ཡུན་དེའི་ནང་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱས་ནི་མཐའ་མེད་ཀྱི་ཚད་གཞི་ཞིག་ཏུ་མ་

བྱུང་ན། དགུ་ཚིགས་ཀྱི་གྲངས་ཀ་དེའང་མཐའ་ཅན་ཞིག་ཡིན་དགོས་ངེས་རེད།
ཕེའར་ཏྲི།༽གལ་ཏེ་འཇིག་རྟེན་ནི་མཐའ་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཡང་། རྙོག་དྲ་དེའི་

རིགས་འབྱུང་གི་རེད། དེ་ཡང་འབར་གས་ཆེན་མོ་བྱུང་བའི་མྱུར་ཚད་ནི་ཧ་ཅང་

མགྱོགས་པས། གས་འཐོར་དེའི་ཆ་ཤས་སོ་སོའི་བར་ལ་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་ལམ་
ཆད་འགྲོ་བ་དང་། ཕན་ཚུན་བར་ལ་འབྲེལ་ལམ་གྱི་བརྡ་རྟགས་བརྒྱུད་གཏོང་བྱེད་པར་དུས་ཚོད་ཀྱིས་འདང་གི་མེད། མཁའ་དབྱིངས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཏུ་ཡོད་པའི་
ཤུལ་འོད་དང་། མཁའ་དབྱིངས་ཀྱི་ས་ཆ་གཞན་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཤུལ་འོད་བར་ལ་

426

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའབྲེལ་ལམ་ཞིག་མེད། ད་ལྟ་སྣང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་ཤུལ་འོད་འདི་བྱུང་སྐབས་འབྲེལ་
ལམ་དེའི་དཀྱུས་ཚད་ནི། མཁའ་དབྱིངས་ཀྱི་ངོས་ན་ཚད་གྲངས་འགའ་ཡི་ཟུར་ཁུག་
ཆུང་ངུ་ཞིག་རེད། རྒྱུ་རྐྱེན་གྱི་འབྲེལ་ལམ་མེད་ཀྱང་ཕྱོགས་སོ་སོའི་ཤུལ་འོད་ལ་
གཅིག་གྱུར་གྱི་ངོ་བོ་ཞིག་ཐོན་ཡོད་པ་ནི་མགོ་འཐོམ་བྱེད་ཅིག་ཡིན། གས་འཐོར་དེ་
ནི་ཕྱོགས་གང་སར་རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ཇི་ལྟར་བྱུང་བ་ཡིན་ནམ། དེ་ནི་ཆ་ཤས་ཤིག་

ཆ་ཤས་གཞན་ཞིག་ལ་ཐུག་ཡོད་པའི་སྤྱིར་བཏང་གི་གས་འཐོར་ཞིག་མིན་ཞིང་།

ཕན་ཚུན་ལ་ཅི་ཡང་ཐུག་མེད་པར་མ་ཟད། ཐ་ན་འོད་ཀྱང་ཕན་ཚུན་ལ་ཐུག་གི་མེད་
པ་རེད། མཐའ་ཅན་གྱི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་ཏུ་ཆ་ཤས་སོ་སོ་ཕན་ཚུན་ལ་མ་ཐུག་པའི་གས་འཐོར་ཞིག་ཡོད་ཆོག་ན། ཆ་ཤས་སོ་སོ་མ་ཐུག་ཀྱང་རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་འགུལ་

སྐྱོད་བྱེད་པའི་གས་འཐོར་མཐའ་མེད་ཅིག་ཡོང་ཆོག མཐའ་ཅན་དང་མཐའ་མེད་གང་
ཞིག་ཡིན་ཡང་། ང་ཚོ་གཅིག་མཚུངས་སུ་དཀའ་རྙོག་ལ་འཕྲད་ཀྱི་ཡོད། གཅིག་བྱས་

ན། དཀའ་རྙོག་འདི་ང་ཚོས་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པར་བརྟེན་ནས་སེལ་
དགོས་ཀྱི་རེད།

ཕར་གཡོ་ཚུར་འགུལ་གྱི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་ཡོད་སྲིད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ ང་ཚོས་འབར་གས་ཆེན་མོ་གཅིག་གམ། ཡང་ན་གཅིག་

རྗེས་གཉིས་མཐུད་ཀྱིས་དུ་མ་འབྱུང་སྲིད་པའི་སྐོར་ལ་གོ་བསྡུར་ཅི་ཡང་བྱས་མེད།
ང་ཚོ་དང་གཟུགས་ཅན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཅི་ཡང་མེད་ཅིང་། སོ་སོར་འབར་གས་ཆེན་མོ་
རེ་ཡོད་པའི་འཇིག་རྟེན་ཁམས་གཞན་ཡང་ཡོད་སྲིད་པ་ནི། ལྟ་བའི་ཆ་ནས་ཁས་མི་

ལེན་པར་རྒྱུ་མཚན་ཞིག་མི་འདུག

427

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའཇོར་ཇི།༽ དེ་ནི་བདེན་པ་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽གལ་སྲིད་དེ་ལྟར་འབྱུང་སྲིད་ཚེ། ང་ཚོས་མཐའ་མེད་ཀྱི་
དཀའ་རྙོག་འདི་ལ་ལྟ་སྟངས་གཞན་ཞིག་བཟུང་ན་འགྲིག་པ་དང་། འབར་གས་ཆེན་
མོ་མང་པོ་འབྱུང་སྲིད་པའི་གནད་དོན་འདིའི་ཐད་ལ་ཚན་རིག་པ་སྤྱིའི་ལྟ་ཚུལ་ཅི་འདྲ་
ཞིག་ཡིན་ནམ།

ཨ་ཐོར།༽ང་ཚོས་ཁྱེད་ཀྱི་དྲི་བ་འདི་ཆ་ཤས་གཉིས་སུ་བགོ་ཆོག་སྟེ། སྔ་ཕྱིའི་འབར་གས་ཆེན་མོའམ་ཤིན་ཏུ་སྔ་མོ་ནས་བྱུང་བའི་འབར་གས་ཆེན་མོ་མང་པོ་
དང་། ཡང་ན་དུས་མཉམ་དུ་འབྱུང་གི་ཡོད་པའི་འབར་གས་ཆེན་མོ་མང་པོ་ཡོད་པ་
གཉིས་རེད། ང་ཚོས་ཐོག་མར་སྔ་ཕྱིའི་གོ་རིམ་ལྟར་འབྱུང་གི་ཡོད་པའི་འབར་གས་

ཆེན་མོ་ལས་གྲུབ་པའི་ཕར་གཡོ་ཚུར་འགུལ་གྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི་འདོད་ཚུལ་ལ་བདེན་དཔང་ཅི་ཡོད་གླེང་གི་ཡིན། འདི་ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱ་སྐྱེད་དེ་མུ་མཐུད་པའམ། ཡང་
ན་སྐབས་ཤིག་ཏུ་མཚམས་བཞག་སྟེ། འཇིག་རྟེན་སླར་ཡང་འཁུམས་ནས་འཇིག་པ་

སོགས་གང་ཞིག་ཡིན་མིན་གྱི་དྲི་བ་དང་། བེམ་ནག་གི་གནད་དོན་བཅས་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད། འཇོར་ཇི་ལགས། ཁྱེད་ཀྱིས་ང་ཚོས་དེ་མི་ཤེས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ལ་གསལ་
བཤད་ཅིག་བྱེད་རོགས།
འཇོར་ཇི།༽འཇིག་རྟེན་ལ་ནམ་ཡང་མུ་མཐུད་ནས་རྒྱ་སྐྱེད་འབྱུང་བའམ། ཡང་ན་མཚམས་ཤིག་ནས་རྒྱ་སྐྱེད་དེར་རྡིབ་འཇིག་བྱུང་སྟེ། རྒྱ་སྐྱེད་དེ་སླར་ཡང་
འགོ་ནས་འབྱུང་བ་གང་ཞིག་བདེན་པ་ཡིན་མིན་གྱི་དྲི་བ་འདི་ལ། བདེན་དཔང་གི་

རིགས་ཅི་ཞིག་གིས་ལན་འདེབས་ཐུབ་མིན་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་ང་ཚོར་བཤད་

428

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཡོད། དྲི་བ་འདི་ནི་འཇིག་རྟེན་དུ་དངོས་གཟུགས་ག་ཚོད་ཅིག་ཡོད་མེད་ལ་རག་ལས་ཡོད། གལ་སྲིད་གནད་འགག་གི་ཚད་གཞི་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ལས་མང་ན། འཇིག་

རྟེན་གྱི་རྒྱ་སྐྱེད་དང་རྡིབ་འཇིག་བསྟུད་མར་འབྱུང་བ་དང་། ཡང་ཚད་གཞི་དེ་ལས་
ཉུང་བ་ཞིག་ཡིན་ན། འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱ་སྐྱེད་རྐྱང་པ་ཞིག་གཏན་དུ་འབྱུང་གི་རེད།
འཇིག་རྟེན་དུ་དངོས་གཟུགས་ཅི་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པར་ཚད་འཇལ་བྱས་ཚེ། ང་ཚོ་ནི་དང་བ་འདྲེན་པའི་རྙོག་འཛིང་ཞིག་ཏུ་ཚུད་ཀྱི་ཡོད། ང་ཚོས་རྒྱང་ཤེལ་ལས་མཐོང་
བར་ལྟོས་ནའང་ཤིན་ཏུ་འབོར་ཆེ་བའི་དངོས་གཟུགས་ཡོད་པར་སྣང་ཞིང་། རྒྱང་

ཤེལ་དུ་མི་སྣང་བའི་བེམ་ནག་ནི། དེའི་འཐེན་ཤུགས་ཀྱི་འགུག་ཤུགས་ལ་བརྟེན་
ནས་རྗེས་སུ་དཔོག་གི་ཡོད། ནེའོ་ཏྲོང་གིས་དངོས་གཟུགས་ཀྱིས་རང་གི་འཐེན་
ཤུགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཆོས་གཞན་ཚུར་འགུག་པར་བརྗོད་པ་དང་། ང་ཚོས་སོ་སོའི་ས་གནས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དུ་འཐེན་ཤུགས་ཅི་ཙམ་ཡོད་པར་བརྟག་དཔྱད་བཏང་ཚེ།
དེ་རུ་ཡོད་པའི་སྐར་མ་དང་རྒྱུ་སྐར། ཐ་ན་དགུ་ཚིགས་ཐམས་ཅད་ལ་བགོས་ནའང་། འཐེན་ཤུགས་ཀྱི་འབོར་ཚད་ཧ་ཅང་ཆེན་པོ་ཞིག་ད་དུང་ལྷག་ཡོད།
ང་ཚོ་ནས་འོད་ལོ་གཅིག་དང་གཉིས་ཀྱི་རྒྱང་ཐག་གི་ནང་། སྣང་ཡུལ་དུ་མ་
གྱུར་པའི་དངོས་གཟུགས་ནི་སྣང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་དངོས་གཟུགས་ཀྱི་འབོར་ཚད་
ལས་ལྡབ་གཉིས་དང་གསུམ་གྱིས་མང་ཞིང་། ང་ཚོའི་དགུ་ཚིགས་ཧྲིལ་པོར་
གཞིགས་ན། སྣང་ཡུལ་དུ་མ་གྱུར་པའི་དངོས་གཟུགས་ལྡབ་བཅུའམ་དེ་ལས་ཀྱང་
མང་བ་ཡོད། ད་དུང་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་ཚང་ཚིང་རྩིས་ཚེ་ལྡབ་བཅུ་དང་ཉི་ཤུའམ། ཡང་

ན་སུམ་བཅུ་ཙམ་གྱིས་མང་གི་རེད། དེའི་ཕྱིར་ང་ཚོས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆ་ཤས་ཆེན་

429

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཔོ་ཞིག་གཏན་དུ་སྣང་མེད་དུ་བཏང་ཡོད་པར་སྙམ། ཆེས་ཁྱད་མཚར་བ་ཞིག་ལ། ང་

ཚོས་བེམ་ནག་ཅི་ཞིག་ཡིན་པ་ད་དུང་རྟོགས་ཐུབ་མེད།
འཇིག་རྟེན་ལ་རྒྱ་སྐྱེད་དང་རྡིབ་འཇིག་འབྱུང་བར། བེམ་ནག་འདང་ངེས་ཤིག་

ཡོད་མེད་ཀྱི་བདེན་དཔང་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ། ང་ཚོས་དྲི་བ་འདི་ལ་དགག་ལན་ཞིག་

འདེབས་དགོས་པ་དང་། བེམ་ནག་ཅི་ཙམ་ཡོད་པའི་ཐད་ལ་ལྟ་ཚུལ་འདྲ་མིན་ཡོད། གཅིག་བྱས་ན་འདང་ངེས་ཤིག་ཡོད་སྲིད། འདི་ནི་དེང་དུས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་ཉམས་
ཞིབ་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་ཡིན།

ཨ་ཐོར།༽ཕེའར་ཏྲིའི་འགྲེལ་བརྗོད་འདི་ནི། ྋགོང་ས་མཆོག་གི་དྲི་བ་དེ་
ཐབས་ལམ་གཞན་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་བསལ་བའི་འབད་བརྩོན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་།

གནམ་དཔྱད་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཚོས་འབར་གས་ཆེན་མོའི་རྒྱབ་ལྗོངས་ཀྱི་ཚ་
ཟེར་ལས་བྱུང་བའི་ཤུལ་འོད་ལ་ཚད་འཇལ་ཡང་དག་ཅིག་བྱས་ན། དྲི་བ་དེར་ལན་
ཞིག་རྙེད་པའི་རེ་བ་བཟུང་ཡོད།
ཕེའར་ཏྲི།༽འཇིག་རྟེན་ལ་རྡིབ་འཇིག་བྱུང་ན། འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱ་སྐྱེད་སླར་
ཡང་འབྱུང་མིན་ང་ཚོས་མི་ཤེས་ལ། རྡིབ་འཇིག་བྱུང་ཚེ་སླར་ཡང་འགོ་ནས་རྒྱ་སྐྱེད་
འབྱུང་བ་ནི་སྟབས་བདེ་བོ་ཞིག་ཡིན་པར་སྣང་ཡང་། ང་ཚོས་གནད་དོན་འདི་རྣམ་
གཞག་ཅིག་དང་སྦྱར་ནས་རྟོགས་ཐུབ་ཀྱི་མེད། ཁྱེད་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་སྣ་མང་གི་སྐོར་
ཞིག་གསུངས་སོང་། དོན་ངོ་མར་འབར་གས་ཆེན་མོ་གཅིག་བྱུང་རྗེས། འཇིག་རྟེན་
གྱི་ས་ཆ་སོ་སོ་འབར་གས་ཆེན་མོ་གསར་པ་ཞིག་གི་ས་བོན་ཡིན་པའི་འདོད་ཚུལ་
ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོའི་འཇིག་རྟེན་དུ་ཡོད་པའི་བུ་ག་ནག་པོ་ཞིག་གིས་རྐྱེན་བྱས་

430

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགནས་འཇིག་རྟེན་གཞན་ཞིག་འགྲུབ་ཆོག གང་ལྟར་ཡང་ང་ཚོས་གསལ་པོར་ཤེས་ཀྱི་མེད། གཅིག་བྱས་ན། འཇིག་རྟེན་གཅིག་ཏུ་འདོད་པའི་རྣམ་གཞག་དང་འགལ་བའི་སྣ་
མང་གི་རྣམ་གཞག་འདི་ནི་བདེན་པ་ཞིག་ཡིན་སྲིད།

ཨ་ཐོར།༽འདི་ནི་ཧ་ཅང་དང་བ་འདྲེན་པའི་བརྗོད་བྱ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ང་ཚོ་
ལོ་བཅོ་ལྔའི་ནང་ཕྱིར་ཡོང་ནས་ཁྱེད་ལ་ལན་ཞིག་འབུལ་རྒྱུ་ཡིན།

ཨན་ཏྲོན།༽ཚན་རིག་གི་ལོ་རྒྱུས་ནང་ལོ་བཅོ་ལྔའི་ནང་ཕྱིར་ཡོང་གི་ཡིན་

ཞེས་པའི་སྐད་ཆ་འདི་ཡང་ཡང་བཤད་མྱོང་། འོན་ཀྱང་། འཚོལ་གཞིའམ་ལན་ཞིག་

རྙེད་པ་ལས་དཀའ་རྙོག་མང་དུ་སོང་བའི་དཔེ་མཚོན་མང་སྟེ། ཟླ་བའི་གྲུབ་ཆ་ཕྲན་བུ་
ཞིག་ང་ལ་སྤྲོད་དང་། བདག་གིས་ཁྱེད་ལ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་བཤད་ཆོག་ཅེས་
པའི་སྐད་ཆ་འདི་ཁྱེད་ཚོས་དྲན་ནམ། དོན་དངོས་སུ་དེ་ལྟར་བྱུང་མེད་ལ། ང་ཚོར་ཟླ་
བའི་གྲུབ་ཆ་ཆུང་ངུ་ཞིག་ཐོབ་ཡོད་ཀྱང་། བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་ལ། དེས་
དཀའ་རྙོག་མང་དུ་བཏང་ཡོད།

ཅི་ཞིག་གིས་འབར་གས་ཆེན་མོ་ལ་རྒྱུ་རྐྱེན་བྱས་སམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ རྩོད་སྒྲུབ་ཅིག་གི་དོན་དུ་འབར་གས་ཆེན་མོ་གཅིག་ཁོ་ན་
བྱུང་ཡོད་པར་འདོད་པ་ནི། གཏན་ཚིགས་དང་མཐུན་པའི་ལངས་ཕྱོགས་ཤིག་ཡིན་

པར་བསམས་ན། ང་ཚོས་འབར་གས་ཆེན་མོ་དེའི་ཐོག་མ་ལ་གསལ་བཤད་ཇི་ལྟར་

བྱེད་དགོས་པ་ཡིན་ནམ།
ཕེའར་ཏྲི།༽ད་ལྟའི་ཆ་ལ་ང་ཚོས་གསལ་བཤད་ཅི་ཡང་བྱེད་མི་ཐུབ། དངོས་
ཁམས་རིག་པའི་ནང་ང་ཚོར་སྒྲིག་ཁྲིམས་ཤིག་ཡོད་པ་ནི། གལ་སྲིད་ང་ཚོས་རྐྱང་པ་

431

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཉིད་དམ། ཡང་ན་ཕྲ་མོ་ཡིན་པ་ལ་མཐའ་མེད་པ་དང་། ཡང་ན་གང་ཞིག་ཡིན་པར་

མཐའ་མེད་པའི་ཆོས་ཤིག་ལ་སྔོན་དཔག་བྱས་ན། དེས་ང་ཚོའི་རྣམ་གཞག་ལ་རང་

ཚུགས་ཤོར་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོར་རྣམ་གཞག་གསར་པ་ཞིག་དགོས་པར་སྟོན་གྱི་ཡོད། ང་ཚོས་འཇིག་རྟེན་ནི་ཐོག་མར་ཆུང་ངུ་ཡིན་པ་ལ་མཐའ་མེད་པ་ཞིག་ཏུ་འདོད་
ཀྱི་མེད། འདིའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་ང་ཚོའི་རྣམ་གཞག་གིས་དེ་ལྟར་ཡིན་པར་སྔོན་དཔག་
བྱས་ན། ང་ཚོས་རྣམ་གཞག་གསར་པ་ཞིག་གསར་གཏོད་བྱ་དགོས། ཚན་རིག་པ་

ཚོས་འདིའི་ཐད་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ལོ་བཅུ་དང་། ཡང་ན་བརྒྱ་ཕྲག་ཅིག་

འགོར་མིན་ང་ཚོས་མི་ཤེས་ཀྱང་། ང་ཚོར་རེ་བ་ཆེ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། ང་ཚོས་ད་དུང་
སོ་སོའི་རྣམ་གཞག་གཞིར་བཞག་ནས་འཚོལ་ཞིབ་ཀྱིས་མདུན་སྐྱོད་བྱེད་ཐུབ་པས་
ཡིན། རེ་བ་ལ་མདུན་སྐྱོད་དེ་མུ་མཐུད་པ་དང་། རེ་བ་ལ་ང་ཚོས་ལན་ཞིག་རྙེད་ཐུབ་
ཀྱི་རེད།
འཇོར་ཇི།༽ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཐོག་མའི་རྒྱུའི་སྐོར་ལ་ནང་པས་ལྟ་ཚུལ་ཅི་འདྲ་
ཞིག་བཟུང་ཡོད་དམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཁྱེད་ཚོས་ཤེས་གསལ་ལྟར། ནང་པའི་འདོད་ཚུལ་ལ་ཡོད་
ཚད་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཁོངས་སུ་བསྡུ་མི་ཐུབ་པ་དང་། གཟུགས་ཅན་གྱི་འཇིག་རྟེན་ལ་བལྟས་ཚེ། གཅིག་གཅིག་གི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱུའི་ཕྲེང་བ་ཞིག་

ཡོད། ང་ཚོས་འཇིག་རྟེན་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཡར་དེད་ཚེ། ད་ལྟའི་རྣམ་པ་
འདི་འབྱུང་སའི་རྒྱུ་ཞིག་རྟག་ཏུ་ཡོད་པ་དང་། རྒྱུ་དེ་ཡང་སྔོན་དུ་སོང་བའི་རྒྱུ་གཞན་
ཞིག་ལས་བྱུང་ཞིང་། སྔོན་དུ་སོང་བའི་རྒྱུ་དེའང་གཅིག་མཚུངས་སུ་ཡར་འདེད་ཆོག

432

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགརྣམ་པ་ལ་འགྱུར་ལྡོག་བྱུང་བ་དང་། ཡང་ན་འཕེལ་རིམ་དེའི་གནས་སྟངས་དང་མངོན་
ཚུལ་ཐམས་ཅད་ལ་འགྱུར་ལྡོག་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡང་། ཉར་ཚགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ལྟ་བུ་
ཞིག་གིས་འཕེལ་རིམ་དེའི་བརྒྱུད་རིམ་ཁྲོད་རྩོལ་བ་བྱེད་པ་ལས། མེད་པ་ཞིག་ཡོད་
པ་ཞིག་གི་ངོ་བོར་གཏན་ནས་མི་འགྲོ། ང་ཚོས་ཐོག་མ་ཞིག་མ་བཞག་ཚེ། ཡར་མཐའ་མེད་དུ་འདེད་ཆོག གལ་སྲིད་ལྟོས་མེད་ཀྱི་ཐོག་མ་ཞིག་བཞག་ན། རྒྱུ་མེད་ཀྱི་
ཆོས་ཤིག་ཡོད་པར་གྱུར་ཡོད།
འཇོར་ཇི།༽རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འདི་ནི། འཇིག་རྟེན་གྲུབ་པའི་རྗེས་སུ་
བྱུང་བའི་ཆོས་ཁོ་ནའི་སྟེང་དུ་སྦྱོར་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནང་དོན་རིག་པས་ལྟོས་མེད་ཀྱི་ཐོག་མ་ཞིག་འདོད་ཀྱི་མེད་པ་དང་། རྒྱུ་མེད་ལྟོས་མེད་ཀྱི་ཐོག་མ་ཞིག་བཞག་ན། ནང་པའི་གཏན་ཚིགས་རིག་པ་
དང་མི་མཐུན། ང་ཚོས་དེ་འདྲའི་ཐོག་མ་ཞིག་འཇོག་གི་མེད་ལ། ཆགས་པའི་གནས་

སྐབས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཁམས་བྱེ་བྲག་པ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་། སྔོན་དུ་སོང་བའི་
འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཤིག་གི་ལྷག་ཤུལ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ཁམས་
དེའང་འཇིག་པའི་བསྐལ་པ་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་འཐོར་ཞིག་ཏུ་སོང་བ་ཞིག་ཡིན། ནང་

པའི་མཁའ་རྡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་དེའང་མཚམས་འདིར་འཇོག་གི་ཡོད། འཇིག་རྟེན་ཁམས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་འཇིག་ནས་ཡལ་འགྲོ་སྐབས། དེའི་འབྱུང་བ་གཞན་ཐམས་

ཅད་མཁའ་རྡུལ་གྱི་ནང་དུ་ཐིམ་ཞིང་། མཁའ་རྡུལ་ལ་བརྟེན་ནས་འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མ་
ཞིག་འབྱུང་བ་དང་། རྒྱུན་མཐུད་དང་རྒྱུད་འཛིན་གྱི་ངོ་བོ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། མཁའ་རྡུལ་གྱི་དོན་སྤྱི་འདི་ནི། ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཐུན་མོང་གི་འདོད་ཚུལ་ཞིག་མ་ཡིན་

433

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཔར། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་དུ་གོ་གནས་ཆེན་པོ་ཞིག་བཟུང་ཡོད་པའི་དུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་ཡིན།

ཨན་ཏྲོན།༽ྋགོང་ས་མཆོག་ལགས། བར་སྣང་དང་དུས་གཉིས་ནི་འཇིག་

རྟེན་དང་དུས་མཉམ་དུ་བྱུང་བར་འདོད་ན་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ། འདི་ལྟར་འདོད་ཚེ་
འབར་གས་ཆེན་མོའི་སྔ་རོལ་ཏུ་དུས་ཡོད་མེད་ཀྱི་རྙོག་དྲ་མེད་པ་དང་། གལ་ཏེ་དུས་
ནི་འབར་གས་ཆེན་མོའི་མཚམས་སུ་གྲུབ་པ་ཡིན་ན། དེའི་སྔོན་ཞེས་པ་ཞིག་བཤད་
དགོས་དོན་མེད་ཅིང་། དེའི་ཕྱིར་སྐབས་དེར་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་གནད་དོན་འདིའང་སྟོང་པ་
ཞིག་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནང་དོན་རིག་པས་འཇིག་རྟེན་ལ་ལྟོས་མེད་ཀྱི་ཐོག་མ་ཞིག་

མི་འཇོག་པ་ཇི་བཞིན། དུས་དང་བར་སྣང་ལའང་མཐའ་ཅན་གྱི་ཐོག་མཐའ་ཞིག་

འཇོག་གི་མེད། ང་ཚོས་འཇིག་རྟེན་ཁམས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་དང་འབྲེལ་བའི་སྒོ་ནས་
ཐོག་མ་དང་མཐའ་མ་ཞིག་གླེང་ཐུབ་ཀྱང་། འཇིག་རྟེན་སྤྱི་ལ་མཚོན་ན་ཐོག་མ་དང་
མཐའ་མ་ཞིག་འཇོག་མི་ཐུབ།

རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དུ་ཡོད་པའི་རང་དབང་གི་ཞེ་འདོད།
༼ཇ་འཐུང་བའི་བར་གསེང་དུའང་བགྲོ་གླེང་མུ་མཐུད་སོང་།༽
ཕེའར་ཏྲི།༽འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་རང་དབང་གི་ཞེ་འདོད་ཅེས་པ་ཞིག་ཡོད་
དམ། ང་ཚོར་རང་དབང་གི་ཞེ་འདོད་ཅིག་ཡོད་པ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་ཕྱི་རོལ་གྱི་རྒྱུ་
རྐྱེན་སོགས་ཀྱིས་ང་ཚོའི་བྱ་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་སྐྱེད་ཀྱི་ཡོད་དམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽རང་དབང་གི་ཞེ་འདོད་ཅེས་པའི་དོན་ཏག་ཏག་ནི་ཅི་ཞིག་

434

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཡིན་ནམ།
ཕེའར་ཏྲི།༽ངའི་བྱ་སྤྱོད་རྣམས་ང་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྐྱེད་པ་ཡིན་ནམ། གལ་
སྲིད་ངའི་བྱ་སྤྱོད་ནི་འདས་པའི་བྱུང་བ་གང་ཞིག་གིས་སྐྱེད་པ་ཡིན་ཚེ། བྱ་སྤྱོད་དེར་
ཁ་ལོ་བསྒྱུར་པར་ང་ནི་དབང་མེད་ནུས་མེད་ཅིག་མ་ཡིན་ནམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽སྤྱི་ཡོངས་ནས་བཤད་ན། ནང་དོན་རིག་པས་འགྲོ་བ་མིའི་

རིགས་ལ་རང་དབང་གི་ཞེ་འདོད་ཅིག་ཡོད་པ་ཁས་ལེན་གྱི་ཡོད། ང་ཚོ་རང་ཉིད་
ཀྱིས་སོ་སོའི་བྱ་སྤྱོད་མང་པོ་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ལ། ནང་བསྟན་གྱིས་འཇིག་

རྟེན་བཀོད་པ་པོ་ཞིག་འདོད་ཀྱི་མེད། ཡིན་ཡང་། ནང་དོན་རིག་པས་སེམས་ཅན་
ཞིག་གིས་སྐྱེ་བ་གཅིག་ནས་སྐྱེ་བ་གཞན་ཞིག་ལ་ཁྱེར་བའི་རྣམ་སྨིན་གླེང་གི་ཡོད།
དེ་དང་ཆབས་ཅིག་ནང་དོན་རིག་པས་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་དེ་ལྟ་བུ་བསལ་བའམ། དེའི་

ནུས་པ་མཐོ་རུ་གཏོང་བའི་རང་དབང་ཞིག་ཡོད་པར་འདོད་པ་དང་། འདི་ནི་མུ་

མཐུད་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་ཡིན།
ཕེའར་ཏྲི།༽གལ་སྲིད་གང་ཟག་སྒེར་སོ་སོའི་བྱ་སྤྱོད་ལ་རང་དབང་དང་། ང་ཚོར་གདམ་ཀ་ཡོད་ན། ཆོས་རྣམས་ཡོངས་སུ་ཐོག་མ་ཉིད་ནས་གཏན་ཁེལ་ཞིང་

འགྱུར་མེད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་མ་རེད། ཁྱེད་ཀྱིས་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ནི་ང་ཚོ་འགྲོ་
བ་མི་ལ་ལྟོས་ན་ཅུང་འགྱུར་མེད་ཅིག་ཡིན་པར་འདོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞིག་ཡིན་
ནམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ནི་གཟུགས་ཅན་ཡིན་

པས་རེད། འོན་ཀྱང་། ནང་དོན་རིག་པས་ཐ་ན་དངོས་གཟུགས་ཀྱི་གནས་རིམ་དུའང་

435

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའཇིག་རྟེན་ཁམས་ཤིག་ནི། སྔ་མོ་ནས་རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་གཏན་ཁེལ་བྱས་ཡོད་པར་འདོད་ཀྱི་མེད། ང་ཚོས་འཇིག་རྟེན་ལ་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་རྒྱུན་ཞིག་ངེས་པར་དུ་ཡོད་
དགོས་པར་འདོད་པ་ཙམ་ཡིན། ཕ་ཊམ་ཀོ་ཏྲི་ནས་དྷི་ལིར་མེ་འཁོར་ནང་འགྲོ་བའི་མི་

ཞིག་དཔེ་མཚོན་དུ་བཞག་ན། མི་འདིས་བློ་ཐག་བཅད་ནས་མེ་འཁོར་གྱི་འཛིན་ཤོག་
ཉོ་བ་སོགས་གྲ་སྒྲིག་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། མེ་འཁོར་ནང་མ་འཛུལ་བར་དུ་དྷི་ལིར་འགྲོ་

བའི་ལས་འདི་ཡོངས་སུ་གཏན་ཁེལ་མེད་པ་དང་། དེར་འགྱུར་བ་འདྲ་མིན་ཐེབས་
ཆོག དེ་མཚུངས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་གི་གྲུབ་སྟངས་ལ་མཚོན་
ནའང་། འཇིག་རྟེན་ཁམས་དེའི་འཕེལ་འགྱུར་དོན་དངོས་སུ་འགོ་མ་ཚུགས་པའི་བར་

དུ་ང་ཚོས་དེ་ནི་ཡོངས་སུ་གཏན་ཁེལ་བ་ཞིག་མིན་པར་བརྗོད་ཆོགཨ་ལན།༽འདི་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གནས་སྟེང་མའི་ངང་ཚུལ་དང་གཅིག་

མཚུངས་ཤིག་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཤིག་ཏུ་གནས་
རྒྱུ་ཡིན་པའི་སེམས་ཅན་གྱི་ལས་ལ་འཇིག་རྟེན་ཁམས་དེའི་ཆགས་ཚུལ་ལ་ཤུགས་
རྐྱེན་ཐེབས་པའི་ནུས་པ་ཡོད་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ཁམས་དེའི་དངོས་ཁམས་ཀྱི་
འཕེལ་རྒྱས་དངོས་སུ་མགོ་ཚུགས་ན། ད་གཟོད་འཇིག་རྟེན་དེའི་འཕེལ་འགྱུར་གྱི་
བརྒྱུད་རིམ་གཏན་ཁེལ་ཆགས་ཡོད།
ཨ་ལན།༽སྐབས་དེ་ནི་རླབས་རྒྱུན་གྱི་རྩོལ་བ་འཇིག་པ་དང་གཅིག་

མཚུངས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། འཇིག་རྟེན་དེའི་འཕེལ་འགྱུར་ནི་འགོག་ཏུ་མེད་པ་ཞིག་

ཡིན་ཡང་། སེམས་ཅན་གྱི་ལས་དེ་ཡོངས་སུ་མ་སྨིན་པའི་སྔོན་དུ་ངེས་པ་མེད་པའི་

436

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགདུས་སྐབས་ཤིག་ཡོད། དེ་ནས་ལས་སྨིན་ནས་ངེས་པ་མེད་པའི་དུས་སྐབས་དེ་
རྫོགས་པ་དང་། བྱུང་བ་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་གཏན་ཁེལ་བའི་གོ་རིམ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་གི་

དུས་སྐབས་འབྱུང་གི་རེད།
ཨན་ཏྲོན།༽བདག་གིས་སྤྱིར་བཏང་གི་དྲི་བ་ཞིག་འགོད་རྒྱུ་ཡིན། རྒྱུ་རྐྱེན་
མེད་པར་ཆོས་ཤིག་འབྱུང་ཆོག་པ་ཁས་ལེན་མི་བྱེད་པའི་རིགས་པ་འདི་ནི་གང་
ཞིག་ནས་ཡོང་ངམ། དེ་ནི་ང་ཚོས་ཡང་མིན་ན་འཇིག་རྟེན་བཀོད་པ་ཞིག་ཡོད་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་གོ་རྟོགས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་འདི་

གཉིས་ནི་གཏན་ནས་འབྲེལ་མེད་ཅིག་རེད་དམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽རིགས་པ་འདི་ནི་འཇིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོ་ལ་འབྲེལ་བ་ཅི་ཡང་

མེད་ཅིང་། བཀོད་པ་པོ་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོས་ལུགས་རིག་པའི་དགག་བཞག་ཅིག་མ་

རེད། རིགས་པ་འདི་ནི་ཡོངས་སུ་ལྟ་གྲུབ་དང་། གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་སྒྲུབ་ངག་
ཅིག་ཆགས་ཡོད། གལ་ཏེ་ཁྱེད་ཀྱིས་རྒྱུ་རྐྱེན་ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྒོ་ནས་གྲུབ་པའི་བྱུང་
བའམ་འབྲས་བུ་ཞིག་བཞག་ན། བྱུང་བའམ་འབྲས་བུ་དེ་རྟག་ཏུ་འབྱུང་གི་ཡོད་པའམ།
ཡང་ན་གཏན་ནས་འབྱུང་བ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས་པ་ལས་དེའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་
ངོ་བོ་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་ཐབས་གཞན་ཞིག་མེད།
ཌད་ཝད་ཌི།༽འོན་ཀྱང་། རྒྱུ་མེད་པའི་བྱུང་བ་ནི་རྟག་ཏུ་འབྱུང་གི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ང་ཚོས་དེ་མི་ཤེས་པ་དང་། འདིར་རྩོད་པ་བྱེད་བཞིན་པའི་

གནད་དོན་ཡང་དེ་ཉིད་རེད།
ཨན་ཏྲོན།༽འོན་ཀྱང་། དེ་ནི་རང་སྟེང་ནས་འགལ་འདུ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པ་མ་

437

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཡིན་ནམ། ཁྱེད་ཀྱིས་རྒྱུ་མེད་ཀྱི་ཆོས་ཤིག་ཡིན་ན། རྟག་ཏུ་འབྱུང་དགོས་པའི་
རིགས་པ་འདི་རྒྱུ་མེད་ལས་འདས་པའི་བཀོད་པ་ཞིག་གི་སྟེང་དུ་སྦྱོར་གྱི་ཡོད། རྒྱུ་
མེད་ཀྱི་ཆོས་ཤིག་དུས་རྟག་ཏུ་འབྱུང་གི་མེད་པ་འདིས་རྒྱུ་མེད་ཀྱི་ཆོས་དེ་མཚོན་
དགོས་ནའང་། མཚམས་རེར་དེ་ལྟར་དུ་མི་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཡང་ང་ཚོར་
མེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ངོས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ལ། རྒྱུ་ཞེས་པའི་ཚིག་དོན་གྱི་ཕྱོགས་
ནས་ང་ཚོར་དཀའ་རྙོག་ཅིག་འདུག ནང་པ་ཚོས་གོ་དོན་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་གཞིར་བཞག་

ནས་ཚིག་འདི་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་འགྲོ་ལུགས་ལྟར་བྱས་ན། རྒྱུ་ནི་བྱུང་བ་ཞིག་གི་མཇུག་འབྲས་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་པའི་གསལ་བཤད་ཅིག་ཏུ་

གོ་བ་ལེན་གྱི་ཡོད། ནང་པ་ཚོས་རྒྱུ་མེད་པའི་བྱུང་བ་ཞིག་མེད་པར་བརྗོད་སྐབས།
ང་ཚོས་བྱུང་བ་ཐམས་ཅད་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཐུབ་པའི་དོན་ཞིག་སྟོན་གྱི་མེད།

ལུས་སེམས་དང་ལས་འབྲས།

ཨ་ཐོར།༽ྋགོང་ས་མཆོག་གིས་འདི་ལ་ད་དུང་འགྲེལ་བཤད་ཅིག་གནང་

ཐུབ་བམ། ང་ཚོས་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་བྱུང་བ་ཁག་གི་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་སྐོར་གླེང་
སྐབས། ཁྱེད་ཀྱིས་གང་ཟག་ཅིག་གི་ལས་ཀྱིས་མཇུག་འབྲས་དེར་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་མེད་བསམ་གཞིག་གནང་སྟེ། ལས་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ནི་དེར་
སྦྱོར་མི་རུང་བར་གསུངས་སོང་། གཟུགས་ཅན་པའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཕ་

རོལ་ཏུ་རྒྱུ་འབྲས་ལ་གནས་རིམ་མམ་རིགས་གཞན་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽རྒྱུ་ནི་རྣམ་གྲངས་གསུམ་དུ་འཇོག་ཆོག་སྟེ། དངོས་ཁམས་

438

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསམ་བེམ་པོའི་རྒྱུ་དང་། གཟུགས་ཕུང་དང་ནུས་ཤུགས་ལས་མ་གྲུབ་པའི་ཤེས་པའི་

རྒྱུ། མཐའ་མར་ཤེས་པ་དང་དངོས་ཁམས་ཀྱི་རང་བཞིན་གང་ལའང་མི་གཏོགས་
པའི་དུས་ལྟ་བུའི་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་བཅས་གསུམ་ཡོད། གང་ཟག་ནི་ལྡན་མིན་

འདུ་བྱེད་ཀྱི་དཔེ་མཚོན་གཞན་ཞིག་རེད། ཁྱེད་ནི་དངོས་ཁམས་ཀྱི་སྣང་ཚུལ་ཞིག་

མིན། ནུས་ཤུགས་དང་གདོས་ཚད་ལས་ཁྱེད་ཀྱི་ལུས་ཕུང་གྲུབ་ཡོད་ཀྱང་། ཨ་ཐོར་ཁྱེད་ནི་དེ་དག་ཁོ་ན་ལས་གྲུབ་མེད། དེ་བཞིན་ཁྱེད་ནི་སེམས་ཀྱི་སྣང་ཚུལ་ཙམ་ཡང་
མིན་ཞིང་། ཁྱེད་ནི་ལུས་སེམས་གཉིས་ལྡན་གྱི་གང་ཟག་ཅིག་ཡིན་ཡང་། ཁྱེད་ནི་

ལུས་ཕུང་གཅིག་པུ་མིན་པ་ཇི་བཞིན་སེམས་གཅིག་པུའང་མ་རེད།
ཨ་ཐོར།༽ལྐོག་གྱུར་གྱི་ཆོས་གང་ཞིག་ལ་ཤེས་པ་དང་། ཡང་ན་ལྡན་མིན་

འདུ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཐུབ་བམ། གཅིག་བྱས་ན། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་
གནས་རིམ་དུ་གཟུགས་ཅན་གྱི་རྒྱུ་ཡིས་རྩོལ་བ་རྒྱུན་ལྡན་ལྟར་བྱེད་སྲིད་ཀྱང་། ང་

ཚོར་ཐོལ་བྱུང་དུ་སྣང་གི་ཡོད་པའི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཆོས་ཕྲ་མོ་རྣམས་ལ་རྒྱུའི་རིགས་
གཉིས་ཀྱིས་ཤུགས་རྐྱེན་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་པའི་དྲི་བ་དེ་ད་དུང་ལྷག་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཤེས་པའི་ཤུགས་རྐྱེན་ཞིག་དེར་ཡོད་སྲིད་པ་དང་། དེའི་

རྐྱེན་གྱིས་ང་ཚོས་ལས་འབྲས་དང་བྱུང་བ་དེ་དག་གི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་གླེང་དགོས་པ་ཆགས་འདུག ལས་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དེ་ནི་གཙོ་བོ་བདེ་སྡུག་གི་འབྲས་བུ་ཞིག་

ཡིན་པ་དང་། འདི་ནི་ལས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཏུ་ཡོད་པའི་གནད་དོན་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན།

ཨ་ཐོར།༽མི་འགའ་ཤས་ཀྱིས་འདི་ལྟར་བརྗོད་སྲིད། གལ་སྲིད་དངོས་
ཁམས་ཀྱི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འདི་ཆོས་དང་བྱུང་བ་ཡོད་ཚད་ལ་སྦྱར་ནས་

439

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགསལ་བཤད་བྱས་ན། རྒྱུའི་རིགས་གཞན་གཉིས་ལ་གནས་སའི་ཡུལ་ཞིག་མེད་
པར་གྱུར་ཡོད། རྒྱུ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་རྒྱུའི་གནས་རིམ་དང་པོའི་ངོས་ནས་སྣང་བའི་
ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་དེ་ནི། རྒྱུའི་གནས་རིམ་གཞན་གཉིས་ཀྱང་ནང་
དུ་བསྡུ་བའི་གོ་སྐབས་ཤིག་རེད། འདི་ནི་སྔོན་མ་ནས་ཡོད་པའི་སེམས་དང་ལུས་
ཕུང་གི་འབྲེལ་བའི་དཀའ་རྙོག་ཅིག་ཡིན་ཞིང་། སེམས་ཀྱིས་ལུས་ཕུང་ལ་ཤུགས་
རྐྱེན་ཇི་ལྟར་ཐེབས་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་དམ། གལ་སྲིད་ལུས་ཕུང་ལ་དངོས་ཁམས་ཀྱི་རྒྱུ་
ཡིས་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་ཁ་ལོ་བསྒྱུར་གྱི་ཡོད་ན། སེམས་ཀྱི་ཤུགས་རྐྱེན་གནས་
སའི་ཡུལ་ཞིག་མེད། འོན་ཀྱང་། གལ་ཏེ་ཚད་གཞི་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ཕ་རོལ་ཏུ་
དངོས་ཁམས་ཀྱི་རྒྱུ་ནི་ཐོལ་བྱུང་དུ་གྱུར་ན། ད་གཟོད་ཤེས་པའི་རྒྱུ་ལའང་བྱེད་ལས་
ཤིག་ཡོད་ཆོག་གི་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ངོས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ང་ཚོས་འདིར་གསལ་པོ་བཟོ་དགོས་པ་
ཞིག་འདུག རྒྱུ་མཚན་ནི་བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་ཀྱི་སྟེང་དུ་ཕོག་པའི་འོད་ལ་རྒྱུ་ཞིག་ཡོད་
པ་དང་། འོད་དེ་རང་གི་འབྱུང་ཁུངས་ནས་ཡོང་གི་ཡོད་པ་གསལ་པོ་རེད། འདི་ནི་

མངོན་གསལ་ཞིག་རེད། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སྣང་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་སྒོ་ནས་རྒྱུ་མེད་པར་
བརྗོད་པ་ནི། བརྡ་སྟོན་ཡོ་ཆས་ཀྱི་སྟེང་དུ་ཕོག་པའི་འོད་རྡུལ་རྣམས་ལ་ཐོལ་བྱུང་གི་
རང་བཞིན་ཞིག་ཡོད་པ་འདི་ཡིན། གནས་སྟངས་འདིའི་ནང་ང་ཚོས་ཆོས་ཤིག་
འཚོལ་བ་མ་ཡིན་པར་བྱུང་བ་ཞིག་གི་རྒྱུ་རྐྱེན་འཚོལ་གྱི་ཡོད་ལ། འདི་གཉིས་ནི་

ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་གནད་དོན་གཉིས་རེད། དངོས་ཁམས་ཀྱི་རང་བཞིན་མ་

ཡིན་པའི་ཤེས་པའི་རྒྱུ་ནི། དཔེར་ན། འགྱེད་འཕྲོའི་ཆག་འཇིག་དང་། ཡང་ན་ཧྲག་

440

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབར་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཚོད་ལྟ་ལྟ་བུའི་ནང་ལྐོག་གྱུར་གྱི་ཤུགས་རྐྱེན་ཞིག་གི་རྣམ་པར་
གནས་སྲིད་ཀྱི་མ་རེད། འགྱེད་འཕྲོའི་ཆག་འཇིག་ནི་གང་ཟག་ཅིག་གིས་ལྟ་བཞིན་

ཡིན་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་འབྱུང་གི་ཡོད། ལས་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་ལ་འབྲེལ་བ་
ཅི་ཡང་མེད།
ང་ཚོས་ཀླད་པའི་ནང་གི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་བྱུང་བ་ཁག་གི་གནད་དོན་དེ་གླེང་ན།
ཀླད་པ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ངེས་ཤིང་། ཀླད་པའི་ནང་དུ་ཁོན་
ཏྲོམ་གྱི་བྱུང་བ་འབྱུང་གི་ཡོད། ཀླད་པའི་བྱ་འགུལ་གྱི་ནང་དུ་འབྱུང་བཞིན་པའི་རྒྱུ་
འབྲས་ཀྱི་ཤུགས་རྐྱེན་ཐམས་ཅད་དངོས་ཁམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པ་ལས། ཤེས་
པའི་རང་བཞིན་ཡིན་པ་གཅིག་ཀྱང་མེད་པ་ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་འདོད་དགོས་སམ།
འདི་ལྟར་འདོད་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་མེད་པ་དང་། ང་ཚོའི་ཀླད་པའི་བྱ་འགུལ་ལ་

མཚོན་ན། ཤེས་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ནི་དོན་དངོས་སུ་ཡོད་ཆོག གང་ཟག་ཅིག་གི་རྒྱུད་ལ་
ཡོད་པའི་བག་ཆགས་དང་ལས་ཀྱི་རྣམ་སྨིན་ནི་ཤུགས་རྐྱེན་ཞིག་ཡིན་ཆོག འདི་
ལྟར་གནད་དོན་འདི་ནི་རྙོག་འཛིང་ཆེ་རུ་ཕྱིན་ཡོད།
ཨ་ཐོར།༽ཁྱེད་ཀྱིས་གསུང་དོན་ནི་དང་བ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། རྩོད་རྙོག་གི་

གཞི་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད།

ཉིན་དེའི་ཕྱི་དྲོ་དང་། ཕྱི་ཉིན་ཞོགས་པར་ང་ཚོ་འགའ་ཤས་ཀྱིས་གོ་བསྡུར་
འདི་ཞོར་ནས་མུ་མཐུད་ཀྱང་། ང་ཚོའི་གླེང་མོལ་གྱི་ཆ་ཤས་ཆུང་ངུ་ཞིག་མ་

གཏོགས་སྒྲ་འཇུག་བྱས་མི་འདུག ཡིན་ཡང་། གོ་བསྡུར་དེའི་ནང་དོན་ཉིང་བསྡུས་ནི་

གཤམ་གསལ་ལྟར་ཡིན།

441

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགདེང་སྐབས་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཕལ་ཆེ་བས་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་
རིག་པའི་གཞི་རྩའི་རྩིས་ཞིབ་ཀྱི་གྲུབ་དོན་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཅིང་། རང་བྱུང་ཁམས་
ནི་དེ་ལྟར་དུ་གྲུབ་ཡོད་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། ཡུལ་ནི་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་

ལྟ་ཚུལ་འདི་ལ་མཚོན་ན། ང་ཚོས་བྱུང་བ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་
པའི་དངོས་ཁམས་ཀྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཐམས་ཅད་རྟོགས་ནའང་། བྱུང་བ་དེ་ནི་ད་དུང་ཡང་

ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གནས་རིམ་ཕྲ་མོ་རུ་ངེས་མེད་དུ་གནས་ཡོད། ལྟ་ཚུལ་འདི་ལ་ཕྱོགས་
གཞན་ནས་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་ལྟ་བུའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་གྲགས་ཅན་འགས་རྒོལ་
ཡོད་དེ། ཡུལ་གྱི་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་ནི་བདེན་པ་ཡིན་པ་ར་སྤྲོད་བྱས་མེད་པ་
དང་། སྤྱི་འགྲོས་ཀྱི་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པ་དང་ཡོངས་སུ་མཐུན་ཡང་། བྱུང་བ་སོ་སོའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་ཞིབ་ཏུ་བྱེད་ཐུབ་པའི་རྒྱུ་འབྲས་ཕྲ་མོའི་
གསལ་བཤད་ཅིག་ཡོད་སྲིད་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། དཔེར་ན། བྷོད་མིས་གཏན་ལ་ཕབ་

པའི་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་གྲུབ་ལུགས་ཀྱི་འགྲེལ་དོན་ཞེས་པ་དེས་
གསལ་བཤད་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
གལ་ཏེ་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་གཞི་རྩའི་རྩིས་ཞིབ་ཀྱི་གྲུབ་དོན་
དེ་ང་ཚོས་ཚོད་ལྟའི་ཚུལ་དུ་ཁས་ལེན་བྱས་ན། རང་བྱུང་ཁམས་སུ་ཡོད་པའི་བྱུང་བ་

ཐམས་ཅད་དེ། ཤོ་རྡེའུ་འཁོར་བ་དང་། ཆར་ཆུ་ཐིག་པ་ཞིག་མར་འཛག་པ་ལྟ་བུའི་
བྱུང་བ་ཞིག་ལའང་ཐོལ་བྱུང་གི་ངོ་བོ་ལྷག་མ་ཕྲ་མོ་ཞིག་ཡོད་པར་ང་ཚོས་རྩོད་སྒྲུབ་བྱེད་ཆོག ཆོས་ཐམས་ཅད་གནས་རིམ་ཞིག་ཏུ་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་ཀྱི་རང་
བཞིན་དུ་གྲུབ་ཡོད། འདི་ལྟར་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་

442

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཡུལ་གྱི་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་དེ་ནི། དངོས་ཁམས་ཀྱི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་
རྐྱེན་གཞན་དག་ལ་ལྟ་བྱེད་ཀྱི་སྒེའུ་ཁུང་ལྟ་བུར་འགྱུར་སྲིད་ཀྱི་རེད། གཟུགས་ཅན་
མ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་དེ་དག་གི་རྣམ་པ་ནི་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ། དེ་དག་ནི་ནང་པ་

ཚོས་ཤེས་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་དང་ལས་ཀྱི་བག་ཆགས་ཟེར་བ་དེ་དང་ཆ་མཐུན་པ་ཞིག་

ཡིན་ནམ།

རྩོད་གླེང་འདི་ད་དུང་མུ་མཐུད་པ་སྟེ། དངོས་ཁམས་རིག་པའི་རྩ་དོན་རྣམས་
སྦྱོར་སའི་གནས་རིམ་ལ་ཚད་གཞི་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ཚད་གཞི་དེའི་ཕ་རོལ་ཏུ་རྣམ་
པ་ངེས་མེད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་འབྱུང་གི་རེད། དེར་ནང་དོན་རིག་པར་གསུངས་

པའི་རྒྱུ་ལྟ་བུས་ཀྱང་རྩོལ་བ་བྱེད་ཆོག་ཅིང་། ང་ཚོས་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཆོས་
ཉིད་དང་མ་འགལ་བའི་སྒོ་ནས་རང་གི་འདུན་པ་དང་ཞེ་འདོད་ལྟ་བུར་བརྟེན་ནས་བྱུང་
བ་ཞིག་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་ཐུབ། འདི་ནི་སེམས་དང་ལུས་ཕུང་གི་དཀའ་རྙོག་དེ་
སེལ་ཐབས་ཤིག་ཡིན། ད་དུང་སེལ་ཐབས་གཞན་ཞིག་ནི། སེམས་ལ་དངོས་ཁམས་
དང་མ་འདྲ་བའི་གོ་བབ་ཅིག་གཏན་ནས་མེད་པར་འདོད་པ་འདི་རེད། ནང་དོན་རིག་

པས་ཆ་བགོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཁས་མི་ལེན་པ་གསལ་པོ་ཡིན་
ཞིང་། ནང་པའི་འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་ནང་སེམས་ཀྱི་གོ་བབ་ནི་ལུས་ཕུང་གི་གོ་བབ་
ལས་ལྷག་ཅིག་མིན་ན། དེ་ལས་དམའ་བ་ཞིག་གཏན་ནས་མིན།

དྲི་བ་ཞིག་ད་དུང་ལྷག་ཡོད་པ་ནི། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ནུས་པ་
ཤིན་ཏུ་ཕྲ་མོ་ཞིག་གིས་གཟུགས་རགས་པའི་གནས་རིམ་དུ་ཤུགས་རྐྱེན་ཅི་ཞིག་

ཐེབས་ཐུབ་བམ། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་རྙོག་

443

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའཛིང་ཆེན་པོའི་ནང་དུ་སེམས་ཀྱི་གཡོ་འགུལ་ཕྲ་མོ་ཡང་ཞུགས་རུང་མོད། འོན་
ཀྱང་། བློའི་གཡོ་འགུལ་ཕྲ་མོ་དེ་དག་གིས་བྱུང་བ་ཞིག་གི་མཇུག་འབྲས་ཀྱི་སྟེང་ལ་
ནུས་པ་ཞིག་འབྱིན་མི་ཐུབ་པར་སྙམ། འདི་ནི་བདེན་པ་ཞིག་ཏུ་སྣང་ཡང་། སྒུལ་
ཤུགས་ཆེ་བའི་གོ་རིམ་ངེས་མེད་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཡོད་པ་ལྟར་ན།
ཤུགས་རྐྱེན་ཆུང་ངུ་ཞིག་ལའང་གནས་སྟངས་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་འོག་རྒྱ་སྐྱེད་ཆེན་
པོ་འབྱུང་བ་དང་། ཐ་ན་ཤུགས་རྐྱེན་དེ་ནི་ལྡབ་གཅིག་ལ་ཚད་གཞི་མཐོན་པོར་འཕེལ་
ཆོག འདི་ལ་ཐོག་མའི་རྐྱེན་ལ་ལྟོས་པའི་གཞན་རྟེན་ཕྲ་མོའམ་ཕྱེ་མ་ལེབ་ཀྱི་ཤུགས་
རྐྱེན་ཞེས་ཟེར་གྱི་ཡོད།
རྒྱུ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་ཁག་ཅིག་གི་འདོད་ཚུལ་ལ། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ངེས་མེད་དང་།
ཟང་ཟིང་གི་སྒུལ་ཤུགས་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་བྱས་ན། བློས་ལུས་ཕུང་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་
ཐེབས་ཚུལ་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་ལ་རྟེན་གཞི་ཞིག་མཁོ་སྤྲོད་བྱེད་ཀྱི་རེད། འདི་ལྟར་

སེམས་ཀྱི་བྱུང་བ་རྣམས་སེམས་ལྡན་ཞིག་གི་ལུས་ཕུང་གི་བཀོད་སྒྲིག་ནང་མཉམ་

ཞུགས་བྱེད་ཐུབ།

རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་དོན་སྤྱི།
ཌད་ཝད་ཌིས་ང་ཚོ་སླར་ཡང་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་ཁྲིད་ནས་ཨ་ཡིན་སི་

ཐན་གྱི་གོ་བ་གཞིར་བཞག་གི་རྒྱུ་འབྲས་དང་། གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བའི་ལུགས་ཀྱི་ཁྱད་
པར་ཕྱེས་སོང་། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་
གིས་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་ཐོག་ལ་བཀག་སྡོམ་བཙན་པོ་དཀྱུས་མ་ཞིག་བཀལ་ཡོད། དེ་ནི་

རྒྱུའི་ཤུགས་རྐྱེན་འོད་ཀྱི་མགྱོགས་ཚད་ལས་ཀྱང་མྱུར་བར་ཁྱབ་གདལ་དུ་འགྲོ་མི་

444

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཐུབ་པ་དང་། དེར་བརྟེན་གནས་གཅིག་ཏུ་ཡོད་པའི་བྱུང་བ་ཞིག་གིས་རྒྱང་རིང་གི་

གནས་ཤིག་ཏུ་ཡོད་པའི་བྱུང་བ་གཞན་ཞིག་ལ་རང་དང་དུས་མཉམ་དུ་རྒྱུ་རྐྱེན་བྱེད་
མི་སྲིད་པ་འདི་ཡིན། ཤུགས་རྐྱེན་ནམ་བརྡ་རྟགས་ལྟ་བུ་ཞིག་གནས་གཅིག་ནས་
གཅིག་ལ་འགྲོ་དགོས་ཤིང་། བརྡ་རྟགས་དེའི་མྱུར་ཚད་མཐོ་ཤོས་དེ་འོད་ཀྱི་
མགྱོགས་ཚད་རེད། བཀག་སྡོམ་འདིས་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱིས་རྩོལ་བ་བྱེད་སྟངས་སྐོར་ལ་
གསལ་བཤད་ཅི་ཡང་བྱས་མེད་པ་དང་། བཀག་སྡོམ་འདི་ནི་དཀྱུས་མ་ཡིན་ཡང་སྤྱི་
ཁྱབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན་ཞིག་རེད། ཡང་ཕྱོགས་གཞན་ནས་གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བས་ཞིབ་

འཇུག་བྱེད་སའི་སྒྲིག་གཞི་ཞིག་གི་འཕེལ་འགྱུར་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་ནི། ཐོག་མ་ནས་
ཡོངས་སུ་གཏན་ཁེལ་བ་ཞིག་ཡིན་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བའི་ལུགས་
འདི་ནི་གནས་རིམ་ཕྲ་མོ་ཞིག་ཏུ་རང་ཚུགས་ཤོར་ཡང་། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་
གསུངས་པའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་བཀག་སྡོམ་དེ་དང་འགལ་བ་མེད་པའི་གནས་སྟངས་
ཤིག་ང་ཚོའི་ཡིད་ལ་འཆར་ཐུབ། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པ་ནི་དེའི་དཔེ་
མཚོན་ཞིག་ཡིན། ཤི་རོད་ཏྲིན་གར་གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་ཅིང་དུས་ལ་བརྟེན་པའི་
མཚུངས་རྩིས་དེ་གཞིར་བཞག་ན། རླབས་རྒྱུན་གྱི་རྩོལ་བ་ནི། ཐོག་མ་ནས་གཏན་
ཁེལ་བྱས་ཡོད་པའི་ངང་ཚུལ་དུ་འཕེལ་རྒྱས་འབྱུང་ནའང་། གཟུགས་ཅན་འཇིག་

རྟེན་གྱི་བྱུང་བ་སོ་སོ་ནི་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱིས་ཐོག་མ་ནས་གཏན་ཁེལ་བའི་རང་བཞིན་ཞིག་

ཡིན་མི་དགོས། ང་ཚོས་རྒྱས་བཤད་འདི་རྨང་གཞིར་བཞག་ནས་སླར་ཡང་བགྲོ་གླེང་གི་ནང་དུ་ཞུགས་རྒྱུ་ཡིན།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ང་ཚོའི་གླེང་མོལ་ནང་གོ་ནོར་ཞིག་བྱུང་ཡོད་པ་མིན་ནམ།

445

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཁྱེད་ཀྱིས་གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བའི་ལུགས་དང་མི་མཐུན་པའི་རྒྱུ་འབྲས་ཤིག་གསུང་གི་

ཡོད་པ་འདི་ནི། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ནང་ང་ཚོར་ཅི་ཞིག་སྣང་གི་ཡོད་
པའི་འགྲེལ་བརྗོད་དུ་བཟུང་ན་དཀའ་ངལ་ཅི་ཡང་མེད་པར་སྙམ། དེ་ནི་ཨ་ཡིན་སི་

ཐན་གྱི་གོ་བ་གཞིར་བཞག་བྱས་ན། འཐད་ལྡན་ཞིག་ཡིན་ཡང་། གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བའི་

ལུགས་ཀྱི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན་རང་ཚུགས་ཐུབ་པ་ཞིག་མ་རེད། བདག་གིས་སྒོམ་
ཆེན་པ་ཞིག་གིས་ཆོས་གང་རུང་ཞིག་གི་ཐོག་མས་རྟག་ཏུ་རང་དུ་མཚུངས་པའི་
མཐའ་མ་ཞིག་བསྐྱེད་པའི་མཇུག་སྡོམ་ཇི་ལྟར་བཞག་པ་རྟོགས་ཐུབ་ཀྱི་མི་འདུགཆོས་རྣམས་འབྱུང་བཞིན་པ་ཙམ་གང་ཟག་ཅིག་གི་མྱོང་ངོར་སྣང་བ་ངའི་ཡིད་ལ་
འཆར་ཐུབ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འདི་ནི་ད་དུང་ཡང་དཀའ་རྙོག་གི་གནས་ཤིག་རེད། དེ་ཡང་
དང་པོ་ནང་པ་ཚོས་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་དཔྱད་པ་འདི་འོད་རྡུལ་དང་གློག་རྡུལ་གྱི་ཐོག་ལ་སྦྱར་མེད་སྟབས། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་ནང་པའི་སྒྲོམ་གཞི་ཆེན་པོ་ཞིག་
གི་ནང་འཇུག་ཐབས་བྱེད་པ་ནི་དཀའ་ཁག་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། ནང་དོན་རིག་པས་ད་

དུང་རྒྱུ་འབྲས་དང་འབྲེལ་བའི་སྒོ་ནས་རྒྱུན་མཐུད་ཅིག་ཀྱང་གླེང་གི་ཡོད་ལ། འདི་ནི་

མེའི་རྒྱུན་ཞིག་འཇོག་པར་མེ་ཞིག་རྟག་ཏུ་འབར་དགོས་པ་ཇི་བཞིན། རྫས་ཤིག་གི་

ངོ་བོ་མ་བརླག་པར་མགོ་ནས་མཇུག་བར་ངེས་པར་དུ་གནས་དགོས་པའི་དོན་ཞིག་

མིན་ཞིང་། སྐབས་རེར་རྒྱུན་ནི་ནུས་པའི་རང་བཞིན་དུའང་ཡོད་ཆོག དཔེར་ན། ང་
ཚོས་བློའམ་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུན་ནི་བག་ཆགས་ལྟ་བུ་ཞིག་གི་ངོ་བོར་གནས་ཡོད་པར་
རྟོགས་པ་དང་། དེ་མཚུངས་སུ་དངོས་གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུན་ནི་མཚམས་རེར་དེ་དང་

446

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའབྲེལ་བའི་ནུས་པ་ཞིག་གི་ངོ་བོར་གྲུབ་ཡོད་པར་རྟོགས་ཆོག་པས། རྒྱུན་དེ་དངོས་
སུ་གྲུབ་དགོས་པའི་ངེས་པ་མ་མཆིས། ང་ཚོས་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་བྱུང་བའམ་ཆོས་
ཤིག་གི་སྐོར་གླེང་སྐབས། དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་པའི་ལུགས་ལ། འབྱུང་འགྱུར་གྱི་བྱུང་
བ་དེ་ནི་ད་ལྟ་ནས་ནུས་པའི་སྒོ་ནས་གྲུབ་ཡོད་ཀྱང་། དེའི་རྐྱེན་ཐམས་ཅད་ད་ལྟ་ཚང་
མེད་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད།

ཨ་ཐོར།༽ཨ་རི་སི་ཏྲོ་ཏྲལ་གྱིས་བཞག་པའི་འོད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དེ་ཁྱེད་ཀྱི་
སྣང་བར་འགྲོ་སྲིད། དཔེར་ན། ཁང་ཚོམས་འདི་ལ་སྒེའུ་ཁུང་མེད་པར་ཆ་བཞག་ན།
ཕྱི་རོལ་གྱི་འོད་ནང་དུ་འཕྲོ་མི་ཐུབ་པ་དང་། ནང་དུ་གློག་སྒྲོན་གྱི་འོད་ལས་གཞན་
མེད། གལ་ཏེ་བདག་གིས་གློག་སྒྲོན་བསད་ན་ང་ཚོས་ཅི་ཡང་མི་མཐོང་། ཨ་རི་སི་ཏྲོ་
ཏྲལ་གྱིས་འོད་ཅི་ཡང་མེད་པའི་ཁང་ཚོམས་འདི་ནུས་པའི་ངོས་ནས་འོད་སྣང་ཅན་
ཡིན་པར་འདོད་ཡོད། བདག་གིས་གློག་སྒྲོན་སྦར་ན་ཁང་ཚོམས་འདི་དངོས་སུ་འོད་
སྣང་ཅན་དུ་འགྱུར་གྱི་ཡོད། ཁོང་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། འོད་ནི་ནུས་པའི་ངོས་ན་འོད་སྣང་
ཅན་གྱི་རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་གང་ཞིག་དངོས་སུ་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན། ནང་པའི་ལྟ་
ཚུལ་ཁག་ཅིག་ནི་འདི་དང་མི་མཚུངས་པ་ཞིག་མ་རེད།
ཝིན་མེ།༽རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་རྙིང་པ་དེ་དཀའ་རྙོག་ཅན་དུ་ཇི་ལྟར་འགྱུར་
གྱི་ཡོད་པའི་རང་གི་གོ་རྟོགས་དམའ་བོར་བརྟེན་ནས་བདག་གིས་རྟེན་འབྱུང་ལ་ཁྱབ་ཁོངས་གསར་པ་འགའ་རྙེད་བྱུང་། དངོས་ཁམས་རིག་པ་མ་ཡིན་པར་སྤྱི་ཚོགས་
རིག་པའམ་ཞིབ་འཇུག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་གཞན་གྱི་ངོས་ནས་བལྟས་ཚེ། རྟེན་འབྱུང་ནི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། དཔེ་མཚོན་ཞིག་བཞག་ན། ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་

447

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགྲུབ་མཐའ་གསར་མའི་བླང་དོར་དང་། མ་རྩ་རིང་ལུགས་ཀྱི་བླ་སྲོག་བར་གྱི་འབྲེལ་
བ་དེས་སྤྱི་ཚོགས་རིག་པ་སྨྲ་བ་གྲགས་ཅན་ཝད་བྷར་༼Max Weber༽གྱི་ཡིད་

དབང་འཕྲོག་སྟེ། ཁོང་གིས་འབྲེལ་བ་དེ་ལ་རང་བྱུང་གི་མཐུན་འབྲེལ་ཞེས་པའི་ཐ་

སྙད་སྦྱར་ཡོད། འབྲེལ་བ་དེ་ལྟ་བུ་ནི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཞིག་མ་རེད།
ཆོས་རྣམས་དུས་མཉམ་དུ་འབྱུང་ཡང་། རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་གོ་རིམ་ལྟར་དུ་འབྱུང་
གི་མེད། འབྱུང་ཚུལ་དེས་མཚམས་རེར་བྱུང་བ་སོ་སོའི་བར་ལ་མཐུན་ཆ་ཞིག་ཡོད་
པར་སྟོན་ཞིང་། མཚམས་རེར་འབྱུང་ཚུལ་དེ་ནི་ཡུལ་རང་ངོས་ནས་གྲུབ་པའི་ཐོལ་
བྱུང་གི་ངོ་བོའི་མཚོན་བྱེད་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད། གང་ལྟར་ཡང་ང་ཚོས་འདིར་སྔ་རབས་

ཀྱི་གོ་བ་གཞིར་བཞག་གི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་ཞིག་འཇོག་མི་ཐུབ་པ་དང་། རྟོགས་
དགོས་པའམ་གསལ་བཤད་བྱ་དགོས་པའི་སྣང་ཚུལ་ག་གེ་མོ་ཞིག་ལྷག་ཡོད་པ་ང་ཚོས་མཐོང་གི་ཡོད། སྣང་ཚུལ་དེའི་རིགས་ཀྱིས་ཕྱོགས་གཉིས་ཀར་ཐེབས་པའི་

ཤུགས་རྐྱེན་གྱི་འདུ་འཛོམས་ཤིག་སྟོན་ཞིང་། དེར་ལྐོག་གྱུར་གྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་ནམ་རྒྱུ་
མཚན་མང་པོ་ཡོད་ཆོག ནང་པ་ཚོས་འབྲེལ་བ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆ་སྣ་མང་གི་ངོ་

བོ་རྟོགས་པར་བརྩོན་པ་འདི་ནི་ངོ་མཚར་བ་ཞིག་རེད། ལྐོག་གྱུར་གྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་དང་
ཀུན་སློང་སོགས་ཡོད་ངེས་ཡིན་ཞིང་། ཚོད་དཔག་དང་མིག་གི་འཁྲུལ་ཤེས་ཙམ་
ཞིག་མ་རེད། ངའི་ཚོར་སྣང་ཞིག་ལ། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ལྟ་ཚུལ་ནི་
རང་ཐོག་ལའང་འཇུག་པའི་ནུས་པ་ཡོད་སྟབས། འབྱུང་སྲིད་འདྲ་མིན་ཞིག་འབྱུང་གི་

རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽མགོ་རྙོག་བྱུང་བའི་རྒྱུ་མཚན་གཅིག་ནི། རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་དཔྱད་

448

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཔ་འདི་ནང་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱབ་ལྗོངས་འདྲ་མིན་དུ་བྱུང་ཡོད་པས་ཡིན་ཞིང་།

དངོས་ཡོད་སྨྲ་བ་ཚོས་ནང་པའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་འབྲེལ་བའི་སྔ་རབས་

ཀྱི་དཔྱད་པ་རྣམས་སྤེལ་ཡོད་ནའང་། མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་ལྗགས་རྩོམ་གནང་བའི་

དབུ་མ་རྩ་བ་ཤེས་རབ་ཏུ་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་རྒྱུའི་སྐོར་གྱི་དཔྱད་པ་ཞིག་ཀྱང་འདུག རྩ་

ཤེས་ནི་བོད་ཀྱི་ནང་པ་ཚོར་མཚོན་ན། ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་དབུ་རྒྱན་ལྟ་བུ་ཡིན་པའི་

དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་པའི་གཞུང་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན། མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་ཕན་ཚུན་
རྟེན་འབྲེལ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཞིག་གསུངས་ཡོད་པ་དང་། ཁོང་གིས་

བྱེད་པ་པོ་དང་བྱ་བའི་བར་དུ་ཡོད་ཅིང་། དུས་མཉམ་དང་ལྟོས་བཅས་ཡིན་པའི་རྒྱུའི་

རྟེན་འབྲེལ་ཞིག་ལ་གསལ་བཤད་གནང་འདུག སྔ་རབས་ཀྱི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་གོ་དོན་ལྟར་ན། རྟེན་འབྲེལ་ནི་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་ཁྱབ་པ་ཞིག་སྟེ། འབྲས་བུ་རྒྱུ་ལ་བརྟེན་པ་
ལས་རྒྱུ་འབྲས་བུ་ལ་བརྟེན་པ་ཞིག་མེད། འོན་ཀྱང་། དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་པའི་ལུགས་

ལ། ཕྱོགས་གཉིས་ཀར་ཁྱབ་པའི་རྟེན་འབྲེལ་ཞིག་ཡོད།

ཚན་རིག་གི་འབྱུང་འགྱུར།

ང་ཚོས་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་དཔྱད་པ་ཞིབ་ཚགས་པོ་འདི་འདིར་བཞག་ནས། ཌད་
ཝད་ཌི་དང་ལྷན་དུ་ང་ཚོའི་བརྗོད་གཞི་གཙོ་བོ་ལ་སླར་ཡང་ཁ་ཕྱོགས་ཏེ། འབྱུང་
འགྱུར་གྱི་ཚན་རིག་གི་ཤེས་རྟོགས་དང་དཀའ་ཚེགས་སོགས་གླེང་རྒྱུ་ཡིན།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ འབར་གས་ཆེན་མོའི་ཕ་རོལ་ཏུ་འགྲོ་བར་ང་ཚོ་ནི་ད་ལྟའི་

གཟུགས་ཅན་གྱི་འཚོ་བ་ལས་བརྒལ་དགོས་ཀྱི་རེད། དེང་གི་རྣམ་གཞག་ཁག་ཏུ་
འབར་གས་ཆེན་མོ་ནི་གནས་ཚེག་རྐྱང་པ་ཉིད་ཅིག་ཏུ་འདོད་ཀྱི་ཡོད་སྟབས། ཁོན་

449

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཏྲོམ་གྱི་ཤུགས་རྐྱེན་ཡང་དེའི་གནས་སྟངས་དངོས་ཀྱི་ནང་དུ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན།

དཔེར་ན། བར་སྣང་དང་དུས་ཀྱི་ཁོན་ཏྲོམ་ཞིག་ཡོད་ཚེ། གནས་ཚེག་རྐྱང་པ་ཉིད་ཀྱི་
དཀའ་རྙོག་འདི་འབྱུང་སྲིད་ཀྱི་མ་རེད། འོན་ཀྱང་། ང་ཚོས་བར་སྣང་དང་དུས་ཀྱི་ཁོན་
ཏྲོམ་དེ་འཚོལ་རྒྱུ་ནི་དཀའ་ཁག་ཅིག་ཡིན།
འདས་པའི་ལོ་ལྔ་བཅུའི་རིང་ལ། ཚན་རིག་པ་ཚོས་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་

ཆོས་ཉིད་རྗེས་མ་དེ་བཙལ་ཡོད་ཀྱང་། དེའི་རྟགས་མཚན་ཕྲན་བུ་རེ་ལས་རྙེད་མེད།
ང་ཚོ་ནི་མཐོ་སྒང་གཞན་ཞིག་གི་འདབས་རོལ་ཏུ་ཡོད་པ་གསལ་པོ་ཡིན་ཞིང་། མ་

འོངས་པའི་ལྟོས་གྲུབ་ལ་འཇུག་སྒོ་གཞན་ཞིག་ཡོད་སྲིད། མཐོ་སྒང་རྗེས་མ་དེའི་ཐོག་
ལ་འཛེག་ཐབས་ཤིག་མྱུར་དུ་རྙེད་ཆེད། བདག་གིས་སྔོན་བྱུང་གི་བྱེད་ཐབས་ཚང་
མ་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པ་ཡིན། ཞིབ་ཏུ་མ་བརྗོད་ན། དེའི་ཕྱོགས་སུ་རྒྱུག་པའི་འགྲན་

བསྡུར་ཁྲོད་ནུབ་ཕྱོགས་པ་ཚོར་ལྟོས་ན་ཤར་ཕྱོགས་པ་ཚོས་ལོ་སྟོང་ཕྲག་གཅིག་གི་

གོང་ནས་འགོ་བརྩམས་འདུག དཔེར་ན། རིག་གསར་བསྐྱར་དར་གྱི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་
སྨྲ་བ་བྷི་རོ་ནོར་༼Bruno༽གྱི་སྐབས་ཐོག་སྟེ། ཕྱི་ལོ་ ༡༦༠༠ ནང་ནུབ་ཕྱོགས་སུ་
གནས་གཞིའི་ལྟོས་གྲུབ་དང་། འཇིག་རྟེན་སྣ་མང་ཅན་ཡིན་པ་སོགས་ངོས་འཛིན་
བྱས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཤར་ཕྱོགས་སུ་གོ་རྟོགས་འདི་ནི་དེའི་ཡར་སྔོན་གྱི་ལོ་ངོ་ཆིག་

སྟོང་གི་གོང་ནས་བྱུང་ཟིན། ང་ཚོ་ནུབ་ཕྱོགས་པ་ཚོས་མྱུར་ཚད་ཀྱི་ལྟོས་གྲུབ་དང་། ཤེས་རྟོགས་འདི་ནི་ནུབ་ཕྱོགས་སུ་ཐོག་མར་བྱུང་ཡོད་པར་སྙམ། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་

དང་འབྲེལ་བའི་དུས་ཀྱི་ལྟོས་གྲུབ་སོགས་རྟོགས་ནས་ཤར་ཕྱོགས་པ་ཚོའི་རྗེས་ཅུང་
ཙམ་ཆོད་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ་མཚོན་ན། ཤར་ཕྱོགས་ནི་

450

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགསླར་ཡང་ཕྱོགས་གལ་ཆེན་ཞིག་ནས་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྔོན་ལ་ཤོར་འདུག འདིའི་རྒྱུ་
མཚན་ནི། ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་གིས་རྒྱུ་སྐར་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་མར་འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་སྐབས། འོད་རྡུལ་དང་གློག་རྡུལ་ཇི་འདྲའི་སྐྱེན་པོ་ཡིན་པ་

རྟོགས་ནས་ངོ་མཚར་སྐྱེས་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཆགས་
རིག་གིས་བསམ་བློ་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ཕར་སོང་ཡོད་པ་དང་། གློག་རྡུལ་རྣམས་སྐྱེན་པོ་ཡིན་པ་ལ་ངོ་མཚར་དགོས་པ་ཅི་ཡང་མེད་ལ། བསམ་བློ་ནི་དེ་ལས་ཀྱང་
སྐྱེན་པོ་ཞིག་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽སྐྱེན་པོ་ཞེས་པའི་ཚིག་འདིས་ཅི་ཞིག་སྟོན་གྱི་ཡོད་དམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽གློག་རྡུལ་དེ་ཚོས་ཞིབ་ལྟ་ལ་ཡ་ལན་སྟེར་བའམ། ཞིབ་ལྟ་
ཞིག་གིས་གློག་རྡུལ་དེ་ཚོར་འགྱུར་བ་གཏོང་གི་ཡོད། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལས་
བྱུང་བའི་མཐར་ཐུག་གི་གནད་དོན་ནི། ཞིབ་ལྟ་ཚང་མས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་སའི་ཡུལ་ལ་

འགྱུར་བ་གཏོང་ངེས་ཡིན་པ་འདི་རེད། འདི་ལྟ་བུ་ནི་སྒོམ་ཆེན་པ་ཚང་མས་མངོན་
སུམ་དུ་མྱོང་གི་ཡོད་ཀྱི་རེད།
མཚམས་འདི་ནས་བདག་གིས་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་སྐོར་ནས་གླེང་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་།

ལོ་འདི་འདྲའི་མང་པོའི་རྗེས་སུའང་ནུབ་ཕྱོགས་པ་ཚོས་ད་དུང་འཛིན་གྱི་ཡོད་པའི་
ལྟ་བའི་ལངས་ཕྱོགས་དེ་ལ་ང་ངོ་མ་ཧ་ལས་ཀྱི་ཡོད། འདི་ཡང་ང་ཚོས་ཚུར་རང་སྟེང་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་མི་ཐེབས་པའི་བྱ་བ་འཚོལ་བའི་གནས་སྟངས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་། ང་

ཚོས་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་དོན་སྤྱི་དེ་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་ནས་བརྒྱུད་འཛིན་བྱས་ཤིང་། ཆོས་
ཉིད་ནི་དཔེ་དེབ་ཅིག་གི་ནང་དུ་བྲིས་ཡོད་པའི་མཚུངས་རྩིས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་། ང་

451

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཚོས་ཆོས་ཉིད་དེའི་རིགས་ཡོངས་སུ་རྟོགས་ཐུབ་པར་མ་ཟད། དེ་དག་གིས་འཇིག་

རྟེན་དུ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་པར་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཚུར་རང་
ཉིད་ལ་ཐེབས་པའི་ཤུགས་རྐྱེན་མེད་དེ། འཇིག་རྟེན་དུ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་དེས་
ཆོས་ཉིད་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་ཀྱི་མེད། ད་བར་དུ་ཚུར་ཕྱོགས་པའི་ཤུགས་རྐྱེན་
ཞིག་ཡོད་ཚེ། དེ་ནི་རྣམ་གཞག་ཅིག་ཉམས་པའི་རྟགས་མཚན་དུ་མཐོང་ཡོད། དེ་ལྟ་
ནའང་། ད་ལྟ་ཆོས་ཉིད་ལའང་འཕེལ་འགྱུར་འབྱུང་ཆོག་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་དུ་ཅི་
ཞིག་འབྱུང་བ་དེས་དེར་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་རུང་བའི་བསམ་བློ་ཞིག་འཁོར་བར་
སྔར་བཞིན་དུ་དཀའ་ངལ་ཞིག་མེད་པར་སྣང་། འཇིག་རྟེན་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རང་བཞིན་

ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཆོས་ཉིད་ལའང་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡོད་ངེས་
ཡིན་ཞིང་། དེ་ལྟར་ཡིན་ཚེ་ཆོས་ཉིད་དེ་ང་ཚོས་ཡོངས་སུ་རྟོགས་མི་ཐུབ་པར་མ་

ཟད། དཔེ་བདེ་ཞིག་གི་ནང་དུ་འགོད་ཐུབ་པ་ཞིག་ཀྱང་གཏན་ནས་མིན།

ནུབ་ཕྱོགས་པ་ཚོར་མཚོན་ན། གནས་སྟངས་འདི་ངོས་ལེན་བྱེད་རྒྱུ་དཀའ་མོ་ཡིན། ཡོངས་སུ་རྟོགས་ཐུབ་པ་ཞིག་བཙལ་ནས་ལོ་མང་པོ་བསྐྱལ་བ་དེ་ནི། ད་ལྟ་
རང་ཉིད་ངོ་གནོང་ས་ལྟ་བུར་གྱུར་ཡོད་པའི་ཚོར་སྣང་ཞིག་བདག་ལ་ཡོད། འདི་ནི་

རང་གི་དབུ་འཕང་དམའ་རུ་གཏོང་བྱེད་ཅིག་རེད། བདག་གིས་ད་ལྟ་སོ་སོའི་མི་ཚེ་

ལྷག་མ་ཚང་མ་ཡོངས་སུ་རྟོགས་མི་ཐུབ་པ་ཞིག་བཙལ་ནས་སྐྱེལ་དགོས་པའི་
བསམ་བློ་ལ་དགའ་ཚོར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། བདག་གི་སྐད་ཆ་འདི་ནི་སུ་ཞིག་གིས་ཀྱང་མ་

བཤད་པའི་སྐད་ཆ་ཐོག་མ་ཞིག་མིན་ཞིང་། ང་ནི་སུ་གཅིག་གིས་ཀྱང་མ་བྱས་པ་
ཞིག་ཐོག་མར་བྱེད་ཐུབ་པའི་མི་ཞིག་གཏན་ནས་མིན། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་

452

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགདབྱིབས་རྩིས་རིག་པའི་གནས་རིམ་དུ་ཅི་ཞིག་བྱས་པ་དེ་ནི། བདག་གིས་ཁོན་ཏྲོམ་
གྱི་གནས་རིམ་དུ་བྱེད་པ་ཙམ་ཡིན། ཁོང་གིས་དབྱིབས་རྩིས་རིག་པས་དངོས་
གཟུགས་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་པས། དངོས་གཟུགས་ཀྱིས་ཀྱང་དབྱིབས་རྩིས་
རིག་པར་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་དགོས་པར་གསུངས་ཡོད། རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་ཆོས་
ཉིད་ཁག་གིས་དངོས་གཟུགས་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་པ་དང་། རྒྱུ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་
དངོས་གཟུགས་ཀྱིས་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་རྣམས་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ངེས་པར་
དུ་ཐེབས་དགོས་ཞེས་བདག་གིས་བརྗོད་འདོད་བྱུང་། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་ད་དུང་
མདུན་ཕྱོགས་སུ་གོམ་པ་གཉིས་པ་ཞིག་སྤོས་ཡོད་པ་ནི། དབྱིབས་རྩིས་རིག་པ་ནི་

དངོས་ཁམས་ཀྱི་ཆོས་ཤིག་ཡིན་ན། དེ་ལས་གཞན་སུ་ཞིག་ལ་དགོས་སམ།
དབྱིབས་རྩིས་རིག་པ་ནི་ཕལ་ཆེར་ཡོད་ཚད་དེ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པ་འདི་ཡིན།
འདི་ལ་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིལ་བའི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཟེར་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་།
རྣམ་གཞག་འདི་ལ་ལམ་ལྷོང་བྱུང་མེད། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གནས་རིམ་དུ་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་

གྱིས་གསུངས་པ་དང་ཆ་མཐུན་པ་ཞིག་བརྗོད་ན། གལ་ཏེ་ཆོས་ཉིད་ནི་འཕེལ་འགྱུར་
བྱེད་བཞིན་པའི་དངོས་ཁམས་ཏེ་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཆོས་ཤིག་ཡིན་ན། དེ་ལས་གཞན་སུ་
ཞིག་ལ་དགོས་སམ། འདི་ནི་ནུབ་ཕྱོགས་སུ་ཤིན་ཏུ་གོ་དཀའ་བའི་དྲི་བ་ཞིག་ཡིན་པ་

དང་། ཤར་ཕྱོགས་ལ་མཚོན་ན་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽གལ་ཏེ་གང་ཟག་ཅིག་གིས་རང་བྱུང་གི་ཆོས་ཉིད་དེ་དག་
གྲུབ་ཡོད་པར་འདོད་ཚེ། ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ་ལ་བར་སྣང་དང་དུས། དངོས་གཟུགས། ཤེས་རྟོགས་སོགས་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་གྲུབ་ཡོད་པར་འདོད་དགོས་སམ་ཞེ་ན།

453

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཕལ་ཆེར་འདོད་མི་དགོས་པ་དང་། ཆོས་ཉིད་དེ་དག་གིས་འདང་གི་རེད། དེང་གི་

ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་། ནང་པའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་གཉིས་

བསྡུར་ན། ནང་དོན་རིག་པའི་ནང་རང་བྱུང་གི་ཆོས་ཉིད་དེ་དག་གི་དཔྱད་པ་ནི། བེམ་
པོ་དང་ཤེས་པ། ད་དུང་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་བཅས་སྣང་ཚུལ་གྱི་ཁྱབ་ཁོངས་གསུམ་
ག་འདུས་པའི་རྒྱབ་ལྗོངས་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་ནང་དུ་འབྱུང་གི་ཡོད། རང་བྱུང་གི་ཆོས་
ཉིད་ནི་ཁྱབ་ཁོངས་འདི་གསུམ་གར་ཐུན་མོང་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་ལ་སྤྱི་ཁྱབ་
ཏུ་འཇུག་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ཞིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་། རྩ་བའི་ཆ་ནས་ནང་པའི་གཞུང་

དུ་དངོས་ཁམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་སྐོར་ལ་དཔྱད་པ་རྒྱས་ཤིང་ཞིབ་ཚགས་པ་ཞིག་མེད།
ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ།༽དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་ནང་པའི་མཁས་དབང་ཚོར་རྒྱང་
ཤེལ་དང་ཕྲ་མཐོང་ཆེ་ཤེལ་མེད་པ་དང་། ཁོང་ཚོས་སོ་སོའི་རྣམ་དཔྱོད་དང་། ཉམས་
མྱོང་ལ་བརྟེན་ནས་གཟུགས་ཅན་གྱི་འཇིག་རྟེན་དང་འབྲེལ་བའི་རྣམ་གཞག་དེ་
རྣམས་བཞག་པ་ཞིག་ཡིན།

འགྲོ་བ་མིའི་མཉམ་ཞུགས་ཀྱི་སྣང་བརྙན་ཞིག་གི་ཕྱོགས་ལ།

ཝིན་མེ།༽མཚམས་འདིར་བདག་གིས་ཌད་ཝད་ཌི་དང་གླེང་མོལ་བྱས་པ་
ལས་བྱུང་བའི་རང་གི་བསམ་གཞིག་ཁག་ཅིག་ྋགོང་ས་མཆོག་ལ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན།

བགྲོ་གླེང་གི་གཏམ་བཤད་པ་ཚོས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆོས་ཆེས་ཕྲ་ཤོས་དང་ཆེ་ཤོས། དེ་བཞིན་ད་ལྟའི་ཚན་རིག་གི་བརྟག་དཔྱད་དང་། གོ་རྟོགས་ཡངས་པའི་འཆར་སྣང་
ལ་འཇུག་པའི་སྣང་ཚུལ་སོགས་ང་ཚོར་གསུངས་ཡོད། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་ལ་བྱེད་
ལས་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡོད་པ་དེས་ཚན་རིག་གི་ལས་དོན་གྱི་ནང་དུ་འགྲོ་བ་མིའི་

454

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགརིགས་ཀྱི་གཟིགས་རྒྱང་གསར་པ་ཞིག་མཚོན་འདུག ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་བློ་འབྱེད་དུས་
སྐབས་ཀྱི་ལས་གཞིའི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་ཅིང་། ཚན་རིག་གི་གསར་རྗེས་ལས་བྱུང་
བའི་སྤྱི་ཚོགས་དང་རིག་གཞུང་གི་རིན་ཐང་མང་པོ་ཞིག གསར་བྱུང་དངོས་ཁམས་
རིག་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་གི་རྐྱེན་པས་ད་ལྟ་རྙིང་པར་གྱུར་ནས་ཕན་མེད་
དང་། ཡང་ན་མ་མཐའ་ཡང་དཀའ་རྙོག་ཅན་དུ་གྱུར་ཡོད། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་ལོ་

རྒྱུས་ཏེ། ཆོས་ལུགས་ནས་ཡིན་ལུགས་ངོ་ཐོག་གི་རིག་པ་དང་། ཡིན་ལུགས་ངོ་

ཐོག་གི་རིག་པ་ནས་ཚན་རིག དེ་ནས་ཚན་རིག་གི་འཕེལ་རྒྱས་རིང་མོ་བཅས་ཀྱི་

ནང་། མདུན་སྐྱོད་ཀྱི་ལྟ་བས་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་རྙིང་པ་མང་པོ་ཞིག་འབྲེལ་མེད་

བེད་མེད་ཡིན་པ་ལྟར་རྒྱབ་ཏུ་བསྐྱུར་ཡོད། འདི་ནི་འགྲིག་མེད་ཅིང་ནོར་འཁྲུལ་ཞིག་

ཡིན་པ་ང་ཚོའི་གླེང་མོལ་གྱིས་གསལ་པོར་སྟོན་གྱི་ཡོད་པར་སྣང་། དཔྱད་ཤེས་ནི་

གདུང་སེམས་མཉམ་བསྐྱེད་དང་། སྙིང་རྗེ་ལྟ་བུའི་འགྲོ་བ་མིའི་བློའི་རྩོལ་བ་དང་མ་

འདྲ་བར། འགྲོ་བ་མིའི་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་རྟེན་གཞི་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་འདི་ལ་ང་

ཚོས་བསྐྱར་དུ་བརྟག་དཔྱད་གཏོང་དགོས་ཤིང་། བདག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། རྙོག་འཛིང་
ཆེ་བའི་བཟོ་བཀོད་ཅིག་ཆེས་དཀྱུས་མའི་ཆ་ཤས་ཆུང་ངུར་བགོས་ནས་ཞིབ་འཇུག་

བྱེད་པའི་ཆ་བགོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་དཔེ་གཟུགས་ལ་བཅངས་པའི་ང་ཚོའི་ཡིད་ཆེས་

དེའང་རྙིང་པར་གྱུར་འདུགཆོས་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་ཆེན་པོ་ཁག་ཏུ་གནའ་བོའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་རྣམ་པ་འདྲ་མིན་

ཡོད་པ་དང་། འདིའི་ཕྱོགས་ནས་ནང་དོན་རིག་པ་ནི་ཁྱད་དུ་འཕགས་པ་ཞིག་རེད། ཐ་

455

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགན་ཧ་ཝ་ཡན་དང་།༼Hawaiian༽(10) མོད་རེ།༼Maori༽(11) ཨ་མི་རི་ཀའི་

ཡུལ་མི་ལྟ་བུའི་གདོད་མའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་ཁག་ཏུའང་ང་ཚོས་དང་ལེན་
བྱ་འོས་པའི་རིན་ཐང་མང་པོ་ཡོད། ང་ཚོར་དམིགས་བསལ་གྱིས་གལ་ཆེན་ཡིན་པ་
ནི། ཆོས་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་དེ་དག་ཏུ་རྟོགས་མཁན་དང་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་ལ་ཐུགས་
ཁུར་ཞིག་ཡོད་པ་འདི་རེད། ཚིག་གཞན་ཞིག་གིས་བརྗོད་ན། ཆོས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་
འདྲ་མིན་ལ་བརྟེན་ནས་རྟོགས་མཁན་རང་ཉིད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས་གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་གི་ཡོད། འདིའི་བསྟན་དོན་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ།

ང་ཚོས་ཐོག་མར་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་བཅངས་པའི་ཆ་བགོ་རིང་ལུགས་

ཀྱི་ལྟ་བ་དེ་འདོར་དགོས་ཤིང་། མི་ནི་རྣམ་དཔྱོད་དང་ལྡན་པའི་སེམས་ལྡན་ཙམ་མིན་
པ་དང་། མི་ནི་ཡོ་ཆས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་མཁན་ཙམ་ཡང་མ་རེད། དེ་བཞིན་མི་ནི་

སྐད་ཡིག་ལྡན་པའི་སེམས་ལྡན་ཙམ་ཡང་མིན། འདི་དག་ལས་ལྡོག་སྟེ། མི་ནི་ཚོར་

བ་ཟབ་ཅིང་མཛེས་རྟོག་གི་བློ་རིག་ཡངས་པའི་སེམས་ལྡན་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད།
འཛམ་གླིང་འདི་དང་དེའི་ཕ་རོལ། ད་དུང་རྒྱང་རིང་གི་སྐར་མ་སོགས་ལས་གྲུབ་ཅིང་།

རྟག་ཏུ་རྒྱ་སྐྱེད་བྱེད་བཞིན་པའི་འབྲེལ་བའི་དྲ་རྒྱ་ཞིག་ལ་ཡ་ལན་སྐྱེན་པོ་སྤྲོད་ཐུབ་
མཁན་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་དང་། འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་སྣང་བརྙན་
གསར་པ་དེ་དག་གིས་ང་ཚོར་མཚར་སྡུག་གི་ཚོར་ཤུགས་ཅི་ཞིག་སྤྲད་ཡོད་པར་
10 ཧོ་ཝ་ཡན། Hawaiian ཨ་མི་རི་ཀའི་མངའ་སྡེ་ཧོ་ཝ་ཡེ་སྟེ། ཞི་བདེ་རྒྱ་མཚོའི་བྱང་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་པའི་གླིང་ཕྲན་ཁག་ཅིག་གི་སྟེང་དུ་འཚོ་བའི་གདོད་མའི་མི་རིགས་ཤིག
11 མོད་རེ། Maori ནེའོ་ཛེ་ལན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་འབོར་སྤྱིའི་བརྒྱ་ཆའི་བཅུ་དྲུག་ཟིན་ལ་ཉེ་བའི་གདོད་མའི་མི་རིགས་ཤིག

456

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབསམ་བློ་ཞིག་ཐོངས་དང་། འགྲོ་བ་མི་ནི་འབྲེལ་བ་དང་འབྲེལ་ལམ་གཙོ་བོར་འཛིན་
པའི་སྤྱི་ཚོགས་རང་བཞིན་གྱི་སེམས་ཅན་ཞིག་ཡིན། འགྲོ་བ་མི་ནི་ཆབ་སྲིད་དང་

ཁྲིམས་ལུགས་ཙམ་དུ་མ་ཟད། དོན་སྙིང་འཚོལ་བའི་ཆོས་ལུགས་དང་ལོ་རྒྱུས། ད་
དུང་རང་ཉིད་འཚོལ་ཞིབ་ཀྱི་བསམ་གཞིག་རིང་མོ་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཚུད་པའི་ལྟ་གྲུབ་
སོགས་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་སེམས་ལྡན་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། འགྲོ་བ་མི་ནི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་
ཙམ་དང་། ཡང་ན་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་བྱེད་མཁན་ཙམ་མ་ཡིན་པར། ཚོད་ལྟ་དང་
ཞིབ་ལྟ་དེའི་བརྒྱུད་རིམ་གྱི་ནང་དུ་གྲུབ་དོན་མཉམ་སྐྲུན་བྱེད་པོ་ཡང་ཡིན།
འགྲོ་བ་མི་དང་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་བར་ལ་མཉམ་འབྲེལ་ཞིག་མཆིས་ཤིང་།

ཚན་རིག་པ་ཚོ་མ་ཡིན་ཡང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་བ་ཚོར་མཚོན་ན། འགྲོ་བ་
མི་དང་དག་ཞིང་གི་བར་ལའང་ཕར་རྟེན་ཚུར་རྟེན་ཞིག་ཡོད། འགྲོ་བ་མི་ནི་ཕྱོགས་
གཉིས་ནས་མཉམ་སྐྲུན་བྱེད་པོ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། མཉམ་ཞུགས་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་
ཅུང་ཆུང་བའི་ཕྱོགས་གཅིག་སྟེ། འགྲོ་བ་མིའི་ཤེས་རྟོགས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་བརྒྱུད་
རིམ་ཁྲོད། ང་ཚོ་ནི་ཡུལ་དུ་གྲུབ་པ་གང་ཞིག་ལ་འཚོལ་འཇུག་བྱེད་པོ་དད་མོས་དང་
ཚོར་འདུན་བྲལ་བ་ཞིག་གཏན་ནས་མིན། དེ་ལྟར་ཡིན་པར་བསམས་ན་ནོར་འཁྲུལ་
ཞིག་ཡིན། ང་ཚོ་ནི་རང་ཤུགས་ཀྱིས་ཤེས་རྟོགས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་དེའི་

ནང་ཚུད་ཡོད་དེ། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཡོ་ཆས་བཟོ་སྐྲུན་དང་། ལྟ་བའི་ལངས་

ཕྱོགས་རྩ་འཛུགས། དེ་བཞིན་ང་ཚོའི་ལས་འབྲས་ཀྱི་དབང་གིས་གནས་དུས་གང་
ཞིག་ཏུ་ལས་དེར་ཞུགས་པ་སོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཐ་ན་གལ་ཏེ་རང་ཉིད་ནི་སྐར་མ་དང་དགུ་ཚིགས་སོགས་གཞིར་བཞག་ནས་བལྟས་ན་

457

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགཙིགས་ཆེན་ཞིག་མ་ཡིན་ཡང་། ཤེས་རྟོགས་འཚོལ་ཐོབ་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་དེའི་ནང་
སོ་སོའི་རམ་འདེགས་ཀྱང་ཚུད་ཡོད་པ་ང་ཚོས་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། ཤེས་རྟོགས་འཚོལ་
ཐོབ་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་དེ་ནི། ཡུལ་གྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་དང་མཉམ་སྒྲུབ་ཀྱི་
ལས་དོན་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ང་ཚོའི་ཆ་ཐམས་ཅད་དེའི་ནང་དུ་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་ཀྱི་
ཡོད།
ང་ཚོ་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་སྟངས་སྟོབས་ཤུགས་ཆེ་བ་ནི། ཅུང་རྟོགས་དཀའ་
བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། བདག་གིས་ཉམ་ཆུང་དང་འཚེར་སྣང་གི་འདུ་ཤེས་ཤིག་བཟུང་

ནས་དེར་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་། དེ་ལོག་པར་རྟོགས་ན། ཆོས་ལུགས་
ཀྱི་ལྟ་སྟངས་ལ་སྐུར་འདེབས་ཤིག་ཏུ་འགྱུར་རྒྱུ་རེད། ཡོ་རོབ་ཀྱི་བློ་འབྱེད་དང་།
ཚན་རིག་གི་གསར་བྱུང་ཤེས་རྟོགས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་མི་ཆོས་རིང་ལུགས་
རྙིང་པ་དེ་ནི། འགྲོ་བ་མི་ལྟེ་བར་བཞག་ནས་གྲུབ་པའི་ལྟ་བ་ཞིག་ཡིན། ཡིན་ཡང་། དེ་
ནི་ཚན་རིག་རང་བཞིན་གྱི་མི་གཙོ་རིང་ལུགས་ཤིག་མིན་ཞིང་། ཚན་རིག་གི་དད་

ཞེན་རིང་ལུགས་ཚན་རིག་མ་ཡིན་པར་ལྟ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་རེད། མི་ཆོས་
རིང་ལུགས་རྙིང་པ་དེའི་ནང་། ཆོས་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་ཡོངས་སུ་དོར་ནས་རང་བྱུང་
ཁམས་ལ་བཙན་ཚུགས་ཀྱི་ལྟ་སྟངས་ཤིག་བཟུང་ཡོད། དེ་ནི་རང་བྱུང་སྨྲ་བ་དང་

ཆོས་སེམས་སྨྲ་བ་ཞིག་མ་ཡིན་པར། ཤེས་རྟོགས་སྟོབས་ཤུགས་ཤིག་ཏུ་རྩིས་པའི་

ལྟ་བ་གཞིར་བཞག་ནས་བྱུང་བའི་མི་ཆོས་རིང་ལུགས་ཤིག་ཡིན། ལུགས་འདིའི་

རྒྱབ་ལྗོངས་སུ་ཡོད་པའི་འགྲོ་བ་མི་མཉམ་སྐྲུན་བྱེད་པོ་ཞིག་ཡིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་དེ་ནི།
འཇིག་རྟེན་གྲུབ་སྟངས་ཀྱི་གསུང་བ་མཐར་ཐུག་འགྲོ་བ་མི་རང་སྟེང་དུའང་ཡོད་པའི་

458

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཡིད་ཆེས་ལ་གཞི་བཅོལ་ཡོད། གསང་བ་དེ་རྟོགས་ཐབས་ཀྱི་འབད་བརྩོན་ནི་སྒོམ་
སྒྲུབ་དང་། བསམ་གཞིག རང་ཉིད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མཐོར་འདེགས། རང་ཤེས་བཅས་
བརྒྱུད་ནས་འབྱུང་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ང་ཚོར་ཚེ་རབས་དུ་མའི་དུས་ཡུན་ཞིག་

དགོས་སྲིད་པ་དང་། ཆོས་ལུགས་ཁག་ཅིག་གིས་སེམས་ཁྲལ་མ་བྱེད་རོགས། སྐྱེ་བ་
མང་པོ་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཞིག་གསུང་གི་ཡོད། ནུབ་ཕྱོགས་སུ་ང་
ཚོས་ཚེ་འདིར་སྒྲུབ་མ་ཐུབ་ན་འཇིགས་སྐྲག་འབྱུང་ཞིང་། བདག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ཚེ་
འདི་ལས་ཕ་རོལ་ཞིག་ཏུ་སྒྲུབ་མི་ཐུབ་པ་ནི་བཀག་རྒྱ་ཞིག་རེད།
བླང་དོར་གྱི་འགན་འཁྲིའི་གནད་དོན་དེའང་འདིར་གལ་ཆེན་ཞིག་ཆགས་

ཡོད། གསལ་པོར་བརྗོད་ན། གོ་རྟོགས་འཚོལ་འཇུག་གི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་། ང་ཚོ་ནི་
གོ་རྟོགས་དེ་མཉམ་སྐྲུན་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་སྤྱི་
ལ་ཤེས་རྟོགས་མང་དུ་ཐོབ་པས་ཡིད་ཚིམས་ནས་སྡོད་དགོས་པའི་སྐད་ཆ་ཞིག་

མིན། ང་ཚོ་བྱེད་པོ་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ང་ཚོས་འཇིག་རྟེན་འཕེལ་འགྱུར་གྱི་བརྒྱུད་
རིམ་ལ་སྟངས་འཛིན་དང་དབང་བསྒྱུར་བྱེད་བཞིན། དེའི་འབྱུང་འགྱུར་ལ་ཕྱོགས་
གཅིག་ནས་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། བདག་གིས་རྒྱ་ནག་གི་གནའ་
བོའི་སྲོལ་རྒྱུན་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པའི་བཤད་རྒྱུན་ཞིག་དྲན་གྱི་འདུག ང་ཚོས་རང་གི་
ཚོར་བ་དང་སེམས་པ་ཡོངས་སུ་ངོས་ཟིན་ན། ད་གཟོད་ང་ཚོས་རང་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་རྟོགས་ཐུབ་ཅིང་། རང་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་རྟོགས་ན་ང་ཚོས་འགྲོ་བ་མིའི་ངོ་བོ་རྟོགས་ཐུབ།
འགྲོ་བ་མིའི་ངོ་བོ་རྟོགས་ན་ང་ཚོས་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་རྟོགས་པ་དང་། ཆོས་
རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་རྟོགས་ན། ང་ཚོས་གནམ་དང་ས་གཞིའི་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་བརྒྱུད་

459

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགརིམ་ལ་ལེགས་བཅོས་བྱེད་པར་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་ཐུབ། ས་གནམ་གྱི་འཕེལ་རྒྱས་ལ་ལེགས་བཅོས་བྱེད་པར་མཉམ་ཞུགས་བྱས་ན། ས་གནམ་དང་ང་ཚོའི་བར་ལ་

གསུམ་འདུས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཞིག་འབྱུང་གི་རེད། ང་ཚོས་ངག་རྒྱུན་འདི་མགོ་རྟིང་བསློགས་
ནས་བརྗོད་ཆོག་སྟེ། གལ་སྲིད་ང་ཚོས་རང་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་དེ་རྟོགས་པར་འབད་
འབུངས་མི་བྱེད་པ་དང་། རང་གཅེས་འཛིན་གྱི་གོ་རྟོགས་བཀག་རྒྱ་ཅན་ཞིག་གི་དོན་
དུ་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་བཙན་འཛུལ་བྱེད་པ་མཚམས་མི་འཇོག་པ། ད་དུང་གོ་རྟོགས་ཟབ་མོ་ཞིག་མེད་བཞིན་དུ་འཇིག་རྟེན་ལ་ཁ་ལོ་སྒྱུར་བྱེད་ཀྱི་ཡོ་ཆས་གསར་དུ་བཟོ་
བ་སོགས་བྱས་ན། ང་ཚོ་ནི་དོན་ངོ་མར་མཉམ་སྐྲུན་བྱེད་པོ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་གཏོར་
གཤིག་གཏོང་མཁན་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་རྒྱུ་རེད།
ང་ཚོས་རྒྱང་རིང་གི་སྐར་ཚོགས་དང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་འཕེལ་འགྱུར་ལ་
བལྟས་ཚེ། གང་ཟག་སྒེར་ཞིག་དང་། ཐ་ན་ཚན་རིག་པ་ཚང་མ་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་

རིགས་ཐམས་ཅད་ལ་གཙིགས་ཆེན་དང་གལ་ཆེའི་རང་བཞིན་ཅི་ཞིག་ཡོད་པར་
སྙམ་ཡང་། ང་ཚོས་རང་ཉིད་ལ་མཉམ་སྐྲུན་བྱེད་པོ་ཞིག་གི་འགན་འཁྲི་ཡོད་པའི་ལྟ་

ཚུལ་བྱེ་བྲག་པ་འདི་དང་དུ་བླངས་ན། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ནི་རང་ཉིད་ཀྱི་གོ་ལའི་
ཐོག་ཡུན་དུ་འཚོ་ཐུབ་པའི་སེམས་ལྡན་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་ཞིང་། ང་ཚོས་འགན་འཁྲི་དེ་
རང་གི་ཁྱིམ་དང་། ཡང་ན་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཁང་དུ་སྒྲུབ་པ་ནི། ཚན་རིག་དང་སྤྱི་ཚོགས་རིག་པའི་ངོས་ནས་གཙིགས་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། བྱེ་བྲག་ཏུ་འཇིག་

རྟེན་ཆགས་རིག་གི་ངོས་ནས་ཀྱང་གཙིགས་ཆེན་ཞིག་ཆགས་ཡོད།
ཌད་ཝད་ཌི།༽བདག་གིས་གོང་དུ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་པའི་རྣམ་གཞག་དེ་

460

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགལས་མཇུག་སྡོམ་ཞིག་འཇོག་དགོས་པ་འདི་སྟེ། རྣམ་གཞག་དེར་རང་ཚུགས་མ་
ཤོར་བར་ང་ཚོའི་བགྲོ་གླེང་གི་གཟའ་འཁོར་འདིའི་ཕན་ཆད་ལ་གནས་ཐུབ་ཚེ། ང་ཚོ་
ནི་འཇིག་རྟེན་ཁམས་སུ་འབྲེལ་མེད་དོན་གཞན་གྱི་ཕྱི་མི་ཞིག་མ་ཡིན་པར། འཇིག་

རྟེན་ཁམས་ལ་དབང་སྒྱུར་བའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན། ང་ཚོའི་འཚོ་བ་ལ་ཁ་
ལོ་སྒྱུར་བའི་ཆོས་ཉིད་ནི་ང་ཚོར་བརྟེན་ནས་གྲུབ་ཡོད་ནའང་། ང་ཚོས་རང་གི་ཆ་

ཤས་དེར་སྒྲོ་བཏགས་ནས་ཆེ་རུ་གཏོང་མི་རུང་ཞིང་། ང་ཚོའི་བྱ་སྤྱོད་ཀྱིས་བར་སྣང་
དུས་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཕྲན་བུ་ཞིག་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། བར་སྣང་དུས་ནི་ང་ཚོས་ཤེས་
པའི་བརྒྱུད་ལམ་ཆེས་གྱོང་ཤོས་དེ་ཡིན། འདི་དང་མཚུངས་པའི་ཤུགས་རྐྱེན་སྣ་
ཚོགས་ཤིག་ཡོད་ངེས་རེད། ང་ཚོས་འདིར་སྤྱིར་བཏང་གི་ཤུགས་རྐྱེན་ཕྲན་བུ་ཞིག་

གླེང་གི་ཡོད་ཀྱང་། དེར་བརྟེན་ནས་འཇིག་རྟེན་ཁམས་ནི་རང་གི་ཁྱིམ་གཞིས་ཡིན་

པའི་བག་ཕེབས་ཀྱི་ཚོར་བ་ཞིག་ང་ཚོར་སྐྱེ་རྒྱུ་རེད། ནོར་བྷེལ་གཟེངས་རྟགས་གཞེས་མྱོང་ཞིང་། ཨུ་རུ་སུ་ནས་ཡིན་པའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཨན་ཌི་རེས་

༼Andrei Sakharov༽ཀྱང་ཝིན་མེས་གོང་དུ་སྙོམ་ཚད་མཉམ་པོར་གསུངས་
པའི་ལྟ་ཚུལ་དེ་བཟུང་འདུག ཁོང་གིས་རང་གི་བཟའ་ཟླར་ཕུལ་པའི་དཔེ་དེབ་ཀྱི་
བསྔོ་བྱང་དུ་བདེན་པའི་རྩ་བ་ནི་བརྩེ་དུང་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་འདུག འདི་ནི་སྤྱི་ཁྱབ་ཏུ་
ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་མེད་པར་སྣང་ཡང་། གལ་སྲིད་ཁོང་གིས་རང་སྒྱུར་རྩ་གྲངས་
ཤིག་བྲིས་ཡོད་ན། དེ་ནི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རང་སྒྱུར་རྩ་གྲངས་ཤིག་ཡིན་ངེས་རེད། ཁོང་
གིས་ཡུལ་གྱི་བདེན་པ་ཞིག་ཡོད་པར་འདོད་པའི་སྔ་རབས་ཀྱི་བསམ་བློ་རྙིང་པའི་

འཇིག་རྟེན་ཞིག་དང་། ང་ཚོའི་བྱ་སྤྱོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གཉིས་མཐུད་སྦྱོར་བྱས་ཏེ།

461

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབདེན་པ་ནི་དོན་ངོ་མར་ཡུལ་དུ་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཤིག་མིན་པ་རྟོགས་ཡོད། ང་ཚོར་
བདེན་པ་ལ་དུང་བ་ཟབ་མོ་ཞིག་ཡོད་ན། ད་གཟོད་ང་ཚོས་བདེན་པ་དེ་རྙེད་རྒྱུ་ཡིན་
ཞིང་། ང་ཚོས་དཀའ་སྤྱད་སྙིང་རུས་ཀྱིས་འཚོལ་དགོས།
བདེན་པའི་དོན་སྤྱི་རྙིང་པ་ནི། འཇིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོ་དང་འདྲ་བར་འཇིག་

རྟེན་གྱི་ཕྱི་རོལ་ཏུ་ཡོད་པའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཞིག་གིས་སྣང་སྲིད་ཀྱི་སྐོར་ལ་
རྣམ་གཞག་འཇོག་པ་འདི་ཡིན་ཡང་། ཁོན་ཏྲོམ་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཁང་དུ་ཡོད་པའི་
དངོས་གནས་ཀྱི་གནས་སྟངས་ནི། དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་དེས་འཇིག་རྟེན་ཁམས་
ཡངས་པོའི་ཆ་ཤས་ཕྲ་མོ་ཞིག་རྟོགས་པ་ལའང་ཁྱི་ཞིག་དང་འདྲ་བར་འབད་བརྩོན་
བྱེད་དགོས་པ་འདི་ཡིན། སྙིང་རྗེ་དགོས་པའི་ཨན་ཏྲོན་གྱིས་འོད་རྡུལ་ཞིག་ང་ཚོར་སྟོན་པར་ཨིན་སི་བྷི་རོ་ཁི་ནས་ཡོ་ཆས་ཅི་ཙམ་འདིར་ཁྱེར་ཡོང་དགོས་པ་ང་ཚོས་མཐོང་གསལ་རེད།
ཨན་ཏྲོན།༽འདི་ནི་ཡོ་ཆས་མང་པོ་ཞིག་མ་རེད། ང་ཚོས་ཡོ་ཆས་ཟེར་བ་དེ་
ཁྱེད་ཀྱིས་ད་དུང་མཐོང་མི་འདུག གཏམ་འདིས་ཚང་མའི་གདོང་ལ་འཛུམ་ཞིག་

བསུས་སོང་།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ྋགོང་ས་མཆོག་ལ་ཨན་ཏྲོན་གྱིས་འོད་རྡུལ་གཉིས་སྟོན་
འདོད་ཚེ། ྋགོང་ས་མཆོག་ཨིན་སི་བྷི་རོ་ཁི་ལ་ངེས་པར་དུ་ཕེབས་དགོས་པ་དང་།
ཨན་ཏྲོན་གྱིས་ཡོ་ཆས་དེ་ཚོ་འདིར་འཁྱེར་ཡོང་ཐབས་མེད།
ང་ཚོར་ཅི་ཞིག་སྣང་བ་ནི་རྟག་ཏུ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆ་ཤས་ཕྲ་མོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་།
ཞིབ་འཇུག་གི་ཡུལ་གྱི་སྒྲིག་གཞི་ཇི་ལྟར་ཆེ་ན། དེའི་ཚོད་ཀྱིས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་

462

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབྱེད་མཁན་ཡང་ངེས་པར་དུ་ཆེན་པོ་ཡིན་དགོས། ང་ཚོས་ཅི་ཞིག་བཤད་ཀྱང་།
འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆ་ཤས་མང་ཆེ་བ་ནི་མ་བཤད་པར་ཤུགས་སུ་ཡོད་པའམ། ཐ་ན་ངོས་
འཛིན་ཡང་མ་བྱས་པར་ལྷག་ཡོད། འདིའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་ང་ཚོའི་གཟིགས་རྒྱ་དེ་ཡུལ་
ཆུང་ངུ་ཞིག་ལ་གཏད་ཡོད་པས་ཡིན། བརྩེ་བ་དང་དོན་སྙིང་ལྟ་བུའི་སྣང་ཚུལ་ནི། ཕྲ་

མཐོང་ཆེ་ཤེལ་གྱི་འོག་ཏུ་ཕལ་ཆེར་མེད་པ་དང་། ང་ཚོས་འདི་དག་དེར་མ་མཐོང་བ་
ལ་ཧ་ལས་མི་དགོས་ཏེ། སྣང་ཚུལ་དེའི་རིགས་ནི་ང་ཚོས་རང་ཉིད་ཡོང་སའི་ཁྱིམ་དུ་
བསྐྱུར་ཡོད།
ཌད་ཝད་ཌིས་བསམ་ཚུལ་བཏོན་པ་ལྟར། ཕྱི་ལོའི་དབྱར་ཁའི་ཉིན་ཞིག་ལ་ཏཱ་

ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་ང་། ཨན་ཏྲོན། ཨ་ལན། ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ་བཅས་ཨིན་སུ་བྷི་

རི་ཁིར་ལྷན་དུ་འཛོམས་ཏེ། ཨན་ཏྲོན་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཁང་ལ་ལྟ་སྐོར་བྱས་ཤིང་། དེ་ནས་ང་ཚོས་གྲོང་ཁྱེར་དེའི་རྒྱབ་རིའི་ངོས་སུ་ཉིན་གཉིས་ལ་ཁོན་ཏྲོམ་
འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་གཞི་རྩའི་གནད་དོན་སྐོར་ཞིག་གི་ཐོག་ལ་གོ་བསྡུར་བྱས་
པ་ཡིན།

དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་ང་ཚོའི་གཟིགས་རྒྱ་ནི་དོག་མོ་ཞིག་ཡིན་པར་

བརྗོད་པའི་ཌད་ཝད་ཌིའི་མཇུག་བསྡུས་ཀྱི་གཏམ་འདིས། ཚན་རིག་གི་བརྟག་དཔྱད་
ཞིབ་འཇུག་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཆེན་པོ་ཞིག་ང་ཚོར་དྲན་སྐུལ་གཏོང་བ་དང་།
དེ་ནི་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་ལྷན་དུ་བྱུང་བའི་གླེང་མོལ་གྱི་ཆ་ཤས་གཙོ་བོ་ཞིག་
ཀྱང་ཡིན། ཚན་རིག་གི་དམིགས་གཏད་ནི་འགྲོ་བ་མི་འཚོ་སྡོད་བྱེད་སའི་འཇིག་རྟེན་
གྱི་ཁམས་ཡངས་པོའི་ཆ་ཤས་ཕྲན་བུ་ཞིག་རེད། ང་ཚོས་བརྩེ་དུང་དང་དོན་སྙིང་ལྟ་

463

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབུ་ཕྲ་མཐོང་ཆེ་ཤེལ་གྱི་འོག་ཏུ་མེད་པའི་སྣང་ཚུལ་ཡང་སོ་སོའི་བསམ་གཞིག་གི་

ནང་དུ་བསྡུས་ནས། ཚན་རིག་གི་ཞིབ་འཇུག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་ལ་རྒྱ་སྐྱེད་བྱེད་པའི་རེ་

བ་འཛིན་ཆོག གོང་དུ་ཝིན་མེས་རང་བྱུང་ཁམས་དང་འགྲོ་བ་མིའི་བར་ལ་མཉམ་

འབྲེལ་དང་། ཡང་ན་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་དང་མཉམ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལས་དོན་ཞིག་གི་

སྐོར་བརྗོད་སོང་། ཁོང་དང་གཞན་ཚོས་གསུངས་དོན་ནི་འདི་ཡིན་པར་སྙམ་སྟེ། ང་
ཚོ་ནི་རང་བྱུང་གི་འཇིག་རྟེན་དང་། དེའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་དང་ཁ་བྲལ་དུ་གཏོང་བའི་
ཆགས་སྡང་དང་ལྟ་བ་སོགས་འབྱུང་སའི་རྣམ་རྟོག་གི་འཁྲུལ་སྣང་ལས་རྒྱལ་ཐུབ་
ཅིང་། སྙིང་རྗེའམ་གདུང་སེམས་མཉམ་བསྐྱེད་ནི་ཁ་བྲལ་དེ་ལས་རྒྱལ་བའི་རྣམ་པ་
ཞིག་ཡིན་ལ། འཇིག་རྟེན་དང་མཉམ་ཞུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ་མཚོན་ན། ང་ཚོ་ནི་ཕྱོགས་ངེས་ཅན་ཞིག་ནས་མཉམ་སྐྲུན་བྱེད་པོ་ཞིག་ཡིན། འདི་ལྟར་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་
འདྲེས་འཛིངས་དང་ཞིབ་ལྟ་ཕྲ་མོ་ནི། ཉིང་ལག་རྒྱས་པའི་ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་ཆ་ཤས་
ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་སྣང་མགོ་ཚུགས་སོང་།

464

ལེའུ་བཅུ་གཅིག་པ།

འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་གི་འཚོལ་སྙེག་ཏུ་ཞུགས་པའི་ཚན་རིགཕེའར་ཏྲིའི་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་གཞི་ནི། དགུ་ཚིགས་ཕན་ཚུན་གདོང་ཐུག་བྱས་
པ་ལས་བྱུང་བའི་གཟུགས་ཕུང་ས་ཡའི་དཀའ་རྙོག་ཅེས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་གཙོ་བོ་
ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གིས་ཨ་རི་དང་ཉི་ཧོང་ནས་ཡིན་པའི་རང་གི་ལས་རོགས་ཚོ་དང་
ལྷན་དུ་ཆེད་བཟོས་གློག་ཀླད་ནུས་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཞིག་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ཏེ། དགུ་ཚིགས་གདོང་ཐུག་གི་འཕེལ་འགྱུར་ལ་ཞིབ་རྒྱས་ཀྱི་དཔེ་གཟུགས་ཤིག་གསར་

རྩོམ་བྱས་ཡོད། ཕེའར་ཏྲིས་ཐོག་མར་རང་གི་ཚད་མཐོའི་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་ཆ་ཤས་སུ་
གྱུར་པའི་སྣང་བརྙན་མཚར་སྡུག་ལྡན་པ་སྐོར་ཞིག་ང་ཚོར་བསྟན་ནས། ཉམས་ཞིབ་

དེའི་བསམ་བློའི་འཆར་སྒོ་ཁག་ཅིག་བརྗོད་སོང་། ཁོང་གིས་ད་དུང་འདས་པའི་ལོ་

མང་པོར་གནམ་དཔྱད་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཆེད་ལས་ཀྱི་གནད་དོན་ལས་བརྒལ་
ཏེ། ཚན་རིག་རང་ངོས་ནས་བྱུང་བའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་གནད་དོན་ལའང་དོ་སྣང་གནང་ཡོད་
ལ། འཇིག་རྟེན་གྱི་འཕེལ་འགྱུར་དང་འབྲེལ་བའི་རང་གི་ཆེད་ལས་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་
ཞོར་དུ། འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་སྣ་མང་ཞེས་པའི་སྐོར་ལ་ཡུན་རིང་པོར་དང་བ་བྱས་
ནས་ཡོ་རོབ་ཀྱི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་དང་། བྱེ་བྲག་ཏུ་ཨེ་ཌེ་མན་ཌིའི་སྣང་ཚུལ་རིག་པ་

465

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགདང་། ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་ཚན་པ་འགའ་ལ་ཞིབ་ཏུ་སྦྱང་བ་བྱས་ཡོད། ཁོང་
གིས་སྣང་ཚུལ་རིག་པར་ཡོད་པའི་རང་གི་དང་བ་དང་མཐུན་པར་བྱེད་བཞིན། ཚན་
རིག་དང་འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་གྲུབ་སྟངས་གཉིས་ཀའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་ང་ཚོའི་མྱོང་

བའི་བྱེད་ལས་ངོས་འཛིན་གནང་སོང་།
ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ ལོའི་ཟླ་བཅུ་པའི་ཚེས་ཉེར་གཉིས་ཀྱི་ནེའུ་ཡོག་གསར་ཤོག་
ཐོག་ཐོན་པའི་དགུ་ཚིགས་གདོང་ཐུག་གི་སྣང་བརྙན་ཞིག་ཕེའར་ཏྲིས་ང་ཚོར་བསྟན་
ནས་གཏམ་བཤད་འགོ་བཙུགས་སོང་།
ཕེའར་ཏྲི།༽ང་ནི་གཟའ་འཁོར་འདི་དང་། དེ་རིང་གི་བགྲོ་གླེང་གི་ནང་ཞུགས་

ཐུབ་པས་སེམས་པ་དགའ་ཡོད། ནེའུ་ཡོག་ནས་དྷི་ལི་ལ་གནམ་གྲུའི་ནང་འཕུར་

སྐབས་ནས་ཀྱང་ང་ལ་དགའ་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་སྐྱེས་བྱུང་། དེ་ཡང་བདག་གིས་རང་གི་

ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་བརྗོད་གཞིར་གྱུར་པའི་སྣང་བརྙན་འདི་གསར་ཤོག་གི་ནང་དུ་མཐོང་
བ་དང་། འདི་ནི་སྤྱིར་བཏང་གི་རྒྱང་ཤེལ་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་བླངས་པའི་དགུ་ཚིགས་
གཉིས་ཀྱི་གདོང་ཐུག་གི་འདྲ་པར་ཞིག་རེད། ང་ཚོའི་འཆར་སྣང་དུ་ཤར་བའི་དགུ་

ཚིགས་འཕེལ་འགྱུར་གྱི་དཔེ་གཟུགས་ནང་དུའང་འདི་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་
འབྱུང་གི་ཡོད་པ་བདག་གིས་ཁྱེད་ལ་སྟོན་རྒྱུ་ཡིན། ཡིན་ཡང་། དགུ་ཚིགས་འཕེལ་འགྱུར་གྱི་སྣང་བརྙན་ངོ་མ་ཞིག་ལ་ལྟ་ཐུབ་པ་འདི་ལེགས་ཤིང་། སྣང་བརྙན་འདིའི་

སྟེང་དུ་ང་ཚོས་འོད་ཀྱི་མཇུག་མ་གཉིས་ཕྱོགས་ཁ་ཁར་འགྲོ་བཞིན་པའི་དབྱིབས་
གཟུགས་རྙོག་འཛིང་ཅན་ཞིག་མཐོང་ཐུབ། ང་ཚོས་འོད་ཀྱི་དབྱིབས་གཟུགས་འདི་
ནི་ཕན་ཚུན་གདོང་ཐུག་ཤོར་བའི་དགུ་ཚིགས་གཉིས་ཡིན་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད།

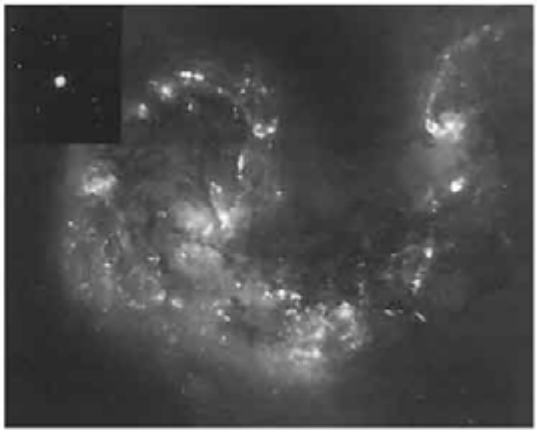

466

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགདོང་ཐུག་དེ་ནི་ཧ་ཅང་མྱུར་བའི་རྐྱེན་གྱིས་འོད་ཀྱི་མཇུག་མ་འདི་ཚོའི་ནང་ནས་

སྐར་མ་འགའ་ཤས་ཕྱི་ལ་ཐོར་ཡོད། འདས་པའི་ལོ་སུམ་ཅུའི་གོང་ཙམ་ནས་འདི་ཚོ་གདོང་ཐུག་ཅིག་ཡིན་པ་ང་ཚོས་ཤེས་ཤིང་། དེའི་སྔོན་དུ་དགུ་ཚིགས་འདི་ཚོ་ནི་
ཁྱད་མཚར་ཞིང་། ཐོག་མ་ནས་དེ་ལྟར་དུ་གྲུབ་པ་ཡིན་པར་བསམས་ཡོད། ཡིན་

ཡང་། ལོ་སུམ་ཅུའི་གོང་ནས་གློག་ཀླད་ཀྱི་ནུས་པ་ཆེ་རུ་སོང་སྟེ། དགུ་ཚིགས་གདོང་ཐུག་གི་བྱུང་རབས་འདི་འགུལ་རིས་ཀྱི་ལམ་ནས་བསྐྱར་ཟློས་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་
ཡོད།
སྣང་བརྙན་གཉིས་པ་འདི་ནི། ༼སྣང་བརྙན་བཅུ་དགུ་པར་གཟིགས།༽ ཧ་བྷོལ་བར་སྣང་
རྒྱང་ཤེལ་བརྒྱུད་ནས་བླངས་པའི་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་གདོང་ཐུག་གོང་དང་གཅིག་

མཚུངས་ཀྱི་འདྲ་པར་ཞིག་

ཡིན་ཞིང་། སའི་གོ་ལའི་ཕྱི་
རོལ་ཏུ་མཁའ་དབུགས་
མེད་སྟབས། ས་ཐོག་ནས་
བླངས་པ་ལས་བར་སྣང་དུ་
བླངས་པའི་སྣང་བརྙན་

རྣམས་དྭངས་ཤིང་མཚར་
སྡུག་ཆེ་ལ། སྣང་བརྙན་འདི་

ལྟ་བུའི་ནང་དུ་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་གདོང་ཐུག་གཅིག་པུ་མ་ཡིན་པར། གདོང་ཐུག་ལས་
བྱུང་བའི་རླངས་གཟུགས་ཀྱི་སྤྲིན་ཚོགས་དང་། གནོན་ཤུགས་ཀྱི་འོག་ཏུ་གསར་དུ་

༡༩ འདི་ནི་ཧ་བྷོལ་རྒྱང་ཤེལ་དུ་སྣང་བའི་གདོང་ཐུག་བྱེད་བཞིན་པའི་
དགུ་ཚིགས་གཉིས་ཀྱི་སྣང་བརྙན་ཞིག་རེད།

467

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའགྲུབ་བཞིན་པའི་སྐར་མའང་ང་ཚོས་མཐོང་ཐུབ། འོད་འཕྲོ་བའི་གནས་འདི་དག་རེ་
རེ་སྐར་མ་གསར་པ་ཞིག་གམ་སྐར་ཚོགས་གསར་པ་ཞིག་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ སྐར་མ་རྣམས་ཀྱིས་དོན་དངོས་སུ་ཕན་ཚུན་ལ་གདོང་ཐུག་
བྱེད་ཀྱི་ཡོད་དམ། ཡང་ན་དོན་དངོས་ཀྱི་གདོང་ཐུག་ཅིག་མ་བྱུང་བར་ཕན་ཚུན་བརྒྱུད་ནས་འགྲོ་བ་ཞིག་ཡིན་ནམ།
ཕེའར་ཏྲི།༽སྐར་མ་རྣམས་ཕན་ཚུན་ལ་དོན་དངོས་སུ་ཐུག་གི་མེད་པ་དང་།
དེ་དག་གི་བར་དུ་ཡོད་པའི་བར་སྣང་ནི་ཤིན་ཏུ་ཡངས་པས་སྐར་མ་རྣམས་ཧ་ཅང་

ཆུང་ལ། རྒྱུ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་དགུ་ཚིགས་གཉིས་ཕན་ཚུན་བརྒྱུད་ནས་བགྲོད་ཐུབ་
ཀྱི་ཡོད། དགུ་ཚིགས་གཉིས་ཀྱི་སྐར་མ་ཚོ་ཕན་ཚུན་ལ་མ་ཐུག་ཀྱང་། འཐེན་ཤུགས་ཀྱི་རྐྱེན་པས་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་དབྱིབས་གཟུགས་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་ཞིང་། སྐར་མའི་

བར་དུ་ཡོད་པའི་རླངས་གཟུགས་ཀྱི་སྤྲིན་ཚོགས་ཁག་གིས་ཕན་ཚུན་ལ་གདོང་ཐུག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ གདོང་ཐུག་གི་སྐབས་འགུལ་སྐྱོད་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་ལ་ཅི་ཞིག་

འབྱུང་ངམ། དགུ་ཚིགས་གཅིག་གིས་ཅིག་ཤོས་རང་ཉིད་འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་སའི་ཁ་

ཕྱོགས་སུ་འཐེན་པའི་རྟགས་མཚན་ཞིག་ཡོད་དམ།
ཕེའར་ཏྲི།༽དགུ་ཚིགས་གཉིས་ཀའི་འགུལ་སྐྱོད་ཀྱི་མྱུར་ཚད་ཤིན་ཏུ་མཐོ་
ཚེ། གདོང་ཐུག་དེའི་རྐྱེན་གྱིས་ཅུང་ཙམ་དལ་དུ་འགྲོ་ཡང་། སོ་སོའི་འགུལ་སྐྱོད་ཀྱི་
ཁ་ཕྱོགས་ལ་འགྱུར་བ་ཅི་ཡང་འགྲོ་མི་ཐུབ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽གསར་དུ་གྲུབ་པའི་སྐར་མ་རྣམས་རང་སྐྱོང་གི་སྒྲིག་

468

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའཛུགས་ཤིག་ཏུ་གྱུར་ཏེ། དགུ་ཚིགས་ཆུང་ངུ་གསར་པ་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་དམ།
ཡང་ན་སྐར་མ་དེ་རྣམས་གདོང་ཐུག་བྱེད་བཞིན་པའི་དགུ་ཚིགས་གང་རུང་ཞིག་
གིས་རྟག་ཏུ་འཐེན་ནས་འགྲོ་བ་ཡིན་ནམ།
ཕེའར་ཏྲི།༽འདི་ནི་དྲི་བ་ཧ་ཅང་ཡག་པོ་ཞིག་རེད། དོན་ངོ་མར་དེ་གཉིས་ཀ་

འབྱུང་ཆོག གལ་ཏེ་ང་ཚོས་སྣང་བརྙན་འདི་ལ་ཞིབ་ཏུ་བལྟས་ཚེ། དགུ་ཚིགས་གདོང་
ཐུག་གི་ཡན་ལག་འདི་ཚོའི་ནང་འོད་ཐིག་འགའ་ཞིག་མཐོང་ཐུབ་པ་དང་། འོད་ཐིག་

ཡོད་སར་སྐར་མ་གསར་པ་འབྱུང་གི་ཡོད། སྐར་མ་དེ་ཚོ་ནི་དགུ་ཚིགས་ཆུང་ངུ་
ཞིག་ཏུ་འགྱུར་རྒྱུ་རེད། འདི་འདྲའི་དགུ་ཚིགས་ལ་ཁྱེའུ་དགུ་ཚིགས་ཟེར་ཞིང་། ཁྱེའུ་
དགུ་ཚིགས་ནི་དགུ་ཚིགས་གཙོ་བོ་དང་ཁ་འབྲལ་གྱི་ཡོད།
མྱུར་ཚད་ཤིན་ཏུ་མཐོ་བའི་སྐབས་སུ་དགུ་ཚིགས་གཉིས་ཕན་ཚུན་བརྒྱུད་ནས་འགྲོ་ཡང་། མྱུར་ཚད་དལ་བའི་སྐབས་སུ་དགུ་ཚིགས་གཉིས་ཀ་ལྷན་དུ་འབྱར་

གྱི་ཡོད། མྱུར་ཚད་བར་མའི་སྐབས་སུ་དགུ་ཚིགས་གཉིས་ཡོངས་སུ་ཕན་ཚུན་བརྒྱུད་ནས་འགྲོ་མི་ཐུབ་པ་དང་། ཕྱིར་ལོག་བྱེད་སྐབས་དགུ་ཚིགས་དེ་གཉིས་

གཅིག་གི་ངོ་བོར་འགྱུར་འགྲོ། འདི་ནི་རྒྱུན་དུ་འབྱུང་གི་ཡོད་པའི་སྣང་ཚུལ་ཞིག་

ཡིན།

ང་ཚོས་དགུ་ཚིགས་གཉིས་ལྷན་དུ་འབྱར་བའམ་བརྒྱུད་ནས་འགྲོ་བ་གང་
ཞིག་ཡིན་པར་བལྟ་འདོད་ཚེ། ལོ་ས་ཡ་འགའ་ལ་སྒུག་དགོས་ཀྱི་རེད། ང་ཚོ་ཚར་མར་དེ་འདྲའི་ངང་རྒྱུད་རིང་པོ་ཞིག་མེད་པས། ང་ཚོས་གང་ཞིག་འབྱུང་རྒྱུ་ཡིན་པ་

གློག་ཀླད་ལ་འདྲི་བ་དང་། བདག་གིས་ཁྱེད་ལ་གློག་ཀླད་ཀྱི་སྟེང་དུ་བཟོས་པའི་ལད་

469

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཟློས་ཀྱི་འགུལ་རིས་ཤིག་དཔེ་མཚོན་དུ་འདྲེན་རྒྱུ་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དུས་ཡུན་རིང་པོ་དེའི་ནང་གང་ཟག་ཅིག་སངས་རྒྱས་ཏེ།
དགུ་ཚིགས་ལ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་པའི་སྒྲུང་ཧྲིལ་པོ་ཞིག་བཤད་སྲིད་ཀྱི་རེད།
ཕེའར་ཏྲི།༽ དེ་ལྟར་ཡིན་ན་ཚན་རིག་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་བར་ལ་
འགྲན་སྡུར་ཞིག་འདུགགློག་ཀླད་ཀྱི་འགུལ་རིས་ནི་རྗེས་དཔག་གི་ཚད་མར་འཛིན་པ།
གོང་གི་སྐད་ཆ་འདི་གཉིས་ཀས་ཚང་མ་གད་མོ་བསླངས་སོང་། དེ་ནས་བགྲོ་
གླེང་པ་དང་ཟུར་ཞུགས་པ་ཐམས་ཅད་གློག་ཀླད་འཆར་ཤེལ་གྱི་ཕྱོགས་སུ་འདུས་ཏེ། ྋགོང་ས་མཆོག་དང་ཕེའར་ཏྲིའི་མདུན་དུ་ཡོད་པའི་དགུ་ཚིགས་གདོང་ཐུག་གི་
འགུལ་རིས་ལ་བལྟས་པ་དང་། ང་ཚོས་མཐོང་བ་ནི་ཆེས་མྱུར་བའི་འཛམ་གླིང་གི་

ཆེད་བཟོས་གློག་ཀླད་ཅིག་གིས་བསྐྲུན་པའི་སྣང་བརྙན་ཞིག་རེད། འགུལ་རིས་ཀྱི་
སྣང་བརྙན་དེའི་མཚར་སྡུག་གིས་ང་ཚོ་ཚང་མར་བག་ཆགས་ཟབ་མོ་ཞིག་བཞག་

ཅིང་། མཇུག་ཏུ་ཚང་མས་ཐོལ་བྱུང་དུ་དགའ་བསུའི་ཐལ་མོ་བརྡབས་སོང་།
ཕེའར་ཏྲི།༽འདི་གཉིས་ནི་གོར་ཐིག་གི་དུས་མཚམས་སུ་ཡོད་པའི་དགུ་

ཚིགས་གཉིས་ཡིན་པ་དང་། དུས་དེ་ནི་ལོ་ས་ཡ་བརྒྱ་ཕྲག་གཅིག་རྩི་གཞི་གཅིག་ཏུ་
བཟུང་བའི་ཚད་འཇལ་གྱི་སྒྲིག་གཞི་ཞིག་གིས་ཚད་འཇལ་གྱི་ཡོད། དགུ་ཚིགས་
འདི་གཉིས་ཀའི་ནང་དུ་ཁ་དོག་སྔོན་པོ་དང་དཀར་པོས་སྐར་མ་མཚོན་ཞིང་། འོད་
དམར་པོ་འདིས་བེམ་ནག་མཚོན་གྱི་ཡོད། བེམ་ནག་ནི་ང་ཚོར་སྣང་གི་མེད་པའི་

དངོས་གཟུགས་ཤིག་ཡིན་ཡང་། ང་ཚོས་དེའི་འཐེན་ཤུགས་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་གྲུབ་

470

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཡོད་པར་རྟོགས་ཡོད། ང་ཚོས་རྒྱང་ཤེལ་བརྒྱུད་ནས་བལྟས་ཚེ། དགུ་ཚིགས་སྔོན་པོ་ཁོ་ན་ང་ཚོར་སྣང་གི་རེད། འོན་ཀྱང་། དགུ་ཚིགས་གཉིས་ཐུག་སྐབས། ང་ཚོས་
གོང་དུ་བལྟས་པའི་སྣང་བརྙན་དུ་ཡོད་པའི་འོད་ཀྱི་མཇུག་མ་དེ་དག་དང་གཅིག་

མཚུངས་ཤིག་མཐོང་ཞིང་། ང་ཚོས་འདིར་སྐར་ཆ་དུ་མའི་ནང་དུ་མཐོང་བའི་བྱུང་

རིམ་འདི་ཧྲིལ་པོ་ལ་ལོ་ས་ཡ་བཞི་བརྒྱའི་དུས་ཡུན་དགོས་ཀྱི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འདི་ནི་གང་དྲན་གྱི་འཆར་སྒོ་ཙམ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་རྩིས་
རིག་གི་ལམ་ནས་རྩིས་ཞིབ་བྱས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ།
ཕེའར་ཏྲི།༽རྩིས་རིག་གི་ལམ་ནས་རྩིས་ཞིབ་བྱས་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོས་ལོ་
ས་ཡ་གསུམ་གྱི་དུས་ཡུན་རེ་རེའི་ནང་གནས་ཚེག་གཅིག་ནས་གནས་ཚེག་གཞན་དག་གི་བར་དུ་ཡོད་པའི་འཐེན་ཤུགས་ལ་རྩིས་ཞིབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ང་ཚོར་ཡོད་པའི་
གནས་ཚེག་སྟོང་ཕྲག་བཅུ་ལས་བརྒལ་ཞིང་། དེའི་ཕྱིར་ང་ཚོས་དུས་ཡུན་དེ་རེ་རེའི་

ནང་ནུས་ཤུགས་ས་ཡ་བརྒྱ་ལ་རྩིས་ཞིབ་བྱེད་དགོས། དོན་དངོས་སུ་བརྗོད་ན། ང་
ཚོས་དྲང་པོ་རང་བྱེད་ཀྱི་མེད། འགོ་འཛུགས་དུས་ང་ཚོས་འཐེན་ཤུགས་རེ་རེར་
རྩིས་ཞིབ་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པར། མང་པོ་ཞིག་ལྷན་དུ་བསྡོམས་ནས་ལྡབ་གཅིག་ཏུ་
རྩིས་ཀྱི་ཡོད། ང་ཚོའི་རྩིས་ཞིབ་བྱེད་སྟངས་འདི་ནི་ཡོངས་སུ་ཡང་དག་ཅིག་མིན་
ཡང་། གཞི་རྩའི་ནུས་ཤུགས་རྣམས་ལ་རྩིས་ཞིབ་བྱེད་པར་འགྲིག་ཙམ་ཡོད། རྩིས་
རིག་གི་མཚུངས་རྩིས་ལ་མཚོན་ན། བརྒྱ་ཆའི་བརྒྱ་ཐམ་པ་ཡང་དག་ཅིག་ཡིན་

དགོས། འོན་ཀྱང་། ང་ཚོའི་རྩིས་ཞིབ་ལ་མཚོན་ན། ཐོག་མར་འགོ་འཛུགས་ས་ནི་
གནད་འགག་ཆེ་ཤོས་དེ་ཆགས་ཡོད་དེ། ང་ཚོར་དོན་དངོས་སུ་ཅི་ཞིག་སྣང་གི་ཡོད་

471

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཔ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་མ་བྱུང་བར་དུ་ང་ཚོས་ཐོག་མའི་འགོ་འཛུགས་ས་དེ་བརྗེ་བོ་བརྒྱབ་ནས་ཚོད་ལྟ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འདི་ནི་ལྗོན་ཤིང་སྐྱེས་ཚུལ་རྟོགས་པར་
ནགས་ཚལ་ཞིག་ཏུ་སོང་ནས་ཉིན་གཅིག་ཙམ་ལ་སྡོད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞིང་། ང་ཚོས་
ལྗོན་ཤིང་གཅིག་གི་ཤིང་རིས་གོར་མོ་བརྩིས་ནས་དེར་བསམ་གཞིག་བྱེད་དགོས་
ཀྱི་རེད། ནགས་ཚལ་དེར་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པར་ང་ཚོར་ཉིན་གཅིག་ལས་མེད་པ་ཇི་

བཞིན། འཇིག་རྟེན་དུ་ང་ཚོར་ཉིན་གཅིག་མ་གཏོགས་མེད། ཉིན་གཅིག་ནི་འཇིག་

རྟེན་གྱི་འཕེལ་འགྱུར་ལ་དཔྱད་པ་གཏོང་བར་དུས་ཡུན་ཐུང་ཐུང་ཞིག་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནང་པའི་ཚད་མ་རིག་པ་གཞིར་བཞག་ན། གློག་ཀླད་ཀྱི་
འགུལ་རིས་འདི་ལྟ་བུ་ནི་རྗེས་དཔག་གི་ཚད་མ་ཞིག་ཏུ་རྩིས་ཀྱི་ཨེ་ཡོད་སྙམ། རྗེས་
དཔག་ཡང་དག་ནི་རྟགས་ཡང་དག་གམ་རྒྱུ་མཚན་ཡང་དག་གཞིར་བཞག་ལས་
གྲུབ་པའི་ཤེས་རྟོགས་ཤིག་ཡིན་ལ། ང་ཚོས་ཤེས་རྟོགས་དེར་བློ་གཏད་བརྟན་པོ་
ཞིག་བཅོལ་གྱི་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཤེས་རྟོགས་དེ་ནི་ཡུལ་དང་མཐུན་པའི་བདེན་པར་
འགྱུར་བའི་འབྱུང་སྲིད་ཚད་མཐོ་བོ་ཞིག་ཡོད། འོན་ཀྱང་། འགུལ་རིས་འདི་ནི་དེ་ལྟ་
བུ་ཞིག་རེད་དམ། ཡང་ན་ཉམས་མྱོང་ཅན་གྱི་འོལ་ཚོད་ཅིག་མ་ཡིན་ནམ།
ཕེའར་ཏྲི།༽འདི་ནི་རོབ་རྩིས་ལེགས་པོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། རོབ་རྩིས་ཤིག་

ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ཤིན་ཏུ་བརྟན་པོ་ཞིག་ཡིན་མོད། ཤིན་ཏུ་ཞིབ་ཚགས་པོ་ཞིག་མིན་

པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། རླངས་གཟུགས་ཀྱི་སྤྲིན་པ་དང་། ཡང་ན་ཁབ་ལེན་ནུས་ཤུགས་
ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་ལྟ་བུ་ང་ཚོས་ད་དུང་མ་རྟོགས་པའི་ཆ་ཤས་ཆུང་ངུ་རེ་ཡོད་པས་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽བྱུང་བ་འདི་ཚོ་ནི་ཤུལ་འོད་ཡོད་སར་འབྱུང་གི་ཡོད་དམ།

472

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཕེའར་ཏྲི།༽ཤུལ་འོད་ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཕྱོགས་ཡོངས་སུ་ཡོད་པའི་འགྱེད་
འཕྲོའི་ཚ་ཟེར་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་ཐམས་ཅད་ལ་རྒྱང་རིང་ནས་སྣང་གི་ཡོད། ཤུལ་འོད་
ནི་ནམ་མཁའི་འོད་སྣང་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་དང་། དགུ་ཚིགས་དེ་ཚོ་ནམ་མཁའ་དེའི་མདུན་
དུ་འཕུར་བཞིན་པའི་བྱེའུ་ལྟ་བུ་རེད། ནམ་མཁའ་ནི་རྒྱང་རིང་ནས་ཡོད་ཅིང་། ང་

ཚོར་སྣང་བའི་དེའི་འོད་ནི་ང་ཚོའི་གམ་དུ་ཡོད། ཡིན་ཡང་། འོད་སྣང་དེ་ཐག་རིང་

ནས་ཡོང་བ་ཞིག་ཡིན། འདས་པའི་དུས་སུ་འཇིག་རྟེན་ཧྲིལ་པོས་འོད་སྣང་འབྱིན་པ་
དང་། འོད་སྣང་དེ་འཕྲོ་བ་མཚམས་བཞག་རྗེས། འཕྲོས་ཟིན་པའི་འོད་སྣང་ནི་ད་དུང་

ཡང་མུ་མཐུད་ནས་མདུན་ཕྱོགས་སུ་བགྲོད་ཀྱི་ཡོད།
འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱ་སྐྱེད་དེ་ཇི་ལྟར་འབྱུང་བ་ལ་བལྟ་བར་ང་ཚོས་དེའི་ཆ་ཤས་
ཕྲ་མོ་ཞིག་སྟེ། དགུ་ཚིགས་ཀྱི་ཚང་ཚིང་འགའ་ཞིག་ཇི་ལྟར་ཆེ་རུ་འགྲོ་བར་ཞིབ་ལྟ་

བྱས་ནས་འགོ་འཛུགས་དགོས་ཤིང་། དེ་ལྟར་ལྟ་བའི་སྐབས་སུ་ང་ཚོས་མཐོང་བ་ནི།
འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐོག་མའི་རླངས་གཟུགས་ལས་དགུ་ཚིགས་ཆུང་ངུ་དང་། རླངས་གཟུགས་ཀྱི་སྤྲིན་པ་འགྲུབ་ཅིང་། དགུ་ཚིགས་དང་རླངས་གཟུགས་དེ་དག་གཅིག་ཏུ་

འདུས་ནས་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་ཚོགས་པ་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད། འདི་ནི་འཇིག་རྟེན་དུ་
ཡོད་པའི་བཟོ་བཀོད་གྲུབ་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་ལ། ང་ཚོས་མཐོང་བའི་འོད་སྣང་གི་གནས་

ཚེག་འདི་རེ་རེའི་ནང་དུའང་སྐར་མ་གཅིག་མ་ཡིན་པར་སྐར་ཚོགས་ཤིག་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དགུ་ཚིགས་ཀྱི་ཚང་ཚིང་སྤྱིར་བཏང་བ་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཡོད་
པའི་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་གྲངས་ཀ་ནི་ཐུན་མོང་བ་ཞིག་ཡིན་ནམ།
ཕེའར་ཏྲི།༽གྲངས་ཀ་དེར་ཆེ་ཆུང་འདྲ་མིན་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོའི་ས་གནས་

473

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགསུ་ཡོད་པའི་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་ཚང་ཚིང་ནི་ཆུང་ངུ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེའི་ནང་དུ་དགུ་

ཚིགས་ཆེན་པོ་གཉིས་ཏེ། ང་ཚོའི་དགུ་ཚིགས་སྐྱ་མོ་དང་གཞན་ཞིག་ཡོད་པའི་ཐོགད་དུང་དགུ་ཚིགས་ཆུང་བ་བཅུའམ་བཅོ་ལྔ་ཙམ་ཡོད། ང་ཚོའི་ཉེ་འགྲམ་དུ་དགུ་
ཚིགས་ཆིག་སྟོང་ལས་གྲུབ་པའི་ཚང་ཚིང་ཅུང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ང་

ཚོའི་དགུ་ཚིགས་ཀྱི་ཚང་ཚིང་འདི་ནི། དགུ་ཚིགས་སྟོང་ཕྲག་མང་པོ་འདུས་པའི་
ཚོགས་པ་ཆེན་པོ་གཞན་ཞིག་གི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འཕགས་པ་མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་སྙན་ངག་གི་ལམ་ནས་

མཛད་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཡོད་པ་དེའི་ནང་དུ་གལ་སྲིད་རི་བོ་དང་རྒྱ་མཚོ།
འཛམ་གླིང་དང་སྐར་མ་སོགས་ཐམས་ཅད་མཐའ་མར་རྡུལ་དུ་འགྱུར་ན། ཉམ་ཐག་
གི་སྐྱེ་བོ་ང་ཚོར་རེ་བའི་གཏད་སོ་ཅི་ཞིག་ཡོད་པའི་བཀའ་འདྲི་གནང་འདུག རྟག་
བརྟན་འཆི་མེད་ཅི་ཞིག་ལ་ང་ཚོས་རེ་ལྟོས་བྱེད་དགོས་སམ། ཐ་ན་དགུ་ཚིགས་ཀྱང་
འཇིག་གི་ཡོད་པ་རེད། བདེན་དོན་འདི་ནི་གནམ་དཔྱད་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་

ཚོས་ཆབ་སྲིད་པ་དང་། ཆོས་ལུགས་འཐེན་འཁྱེར་གྱིས་གསོད་རེས་བྱེད་པའི་མི་

ཚོར་གསལ་པོ་བཟོ་དགོས། ཡོད་ཚད་ཅི་ཞིག་གི་དོན་དུ་ཡིན་ནམ།
ཕེའར་ཏྲི།༽གལ་སྲིད་ང་ཚོས་རྒྱུ་སྐར་གཞན་ལ་བརྡ་རྟགས་གཏོང་ཐུབ་པ་
དང་། གནམ་དཔྱད་རིག་པ་བ་ཚོས་འཐུས་ཚབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ནས་ཕན་ཚུན་ལ་གྲོས་མོལ་
བྱེད་ཐུབ་ན། ང་ཚོའི་འཇིག་རྟེན་ནི་ཇེ་ལེགས་སུ་འགྲོ་རྒྱུ་རེད། དེ་ལྟར་ཡོང་བར་ང་
ཚོས་ད་དུང་ཅུང་ཙམ་སྒུག་དགོས།
བདག་གིས་རང་གི་འགུལ་རིས་འདི་ཚོ་དང་ལྷན་དུ་རྩེད་མོ་རྩེ་བར་དགའ་

474

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཚོར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ང་ནི་བྱིས་པ་ཡིན་དུས་མེ་འཁོར་གྱི་རྩེད་ཆས་ལ་རྩེད་མོ་རྩེ་བར་
ཧ་ཅང་དགའ། ང་འཚར་ལོངས་བྱུང་བ་དང་། ངའི་རྩེད་ཆས་ཚོ་ཡང་ཆེ་རུ་སོང་ཞིང་།
ད་ལྟ་བདག་གིས་དགུ་ཚིགས་ལ་རྩེད་མོ་རྩེ་བཞིན་ཡོད།

ཨན་ཏྲོན།༽ འོ་ན་དེའི་རྗེས་མ་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ།

འཇིག་རྟེན་གྱི་སྒྲིག་གཞི་ནས་འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་བར།ཕེའར་ཏྲི།༽ད་ལྟ་བདག་གིས་འཇིག་རྟེན་གྱི་སྒྲིག་གཞི་དང་། ཡང་ན་འཇིག་

རྟེན་ལྟ་ཚུལ་ལ་རྩེད་མོ་རྩེ་དགོས་ཀྱི་རེད། ཆེས་ལེགས་པ་ཞིག་ནི་ང་ལ་གླ་ཕོག་སྤྲད་
དེ། དགུ་ཚིགས་ཚོ་དང་ལྷན་དུ་རྩེད་མོ་རྩེ་རུ་འཇུག་གི་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། འོན་ཀྱང་།
རྩེད་མོ་དེའི་ཞོར་དུ་བདག་གིས་བྱ་བ་གཞན་ཡང་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡོད། འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་
གྱི་གནད་དོན་ལ་དོ་སྣང་བྱེད་པ་ནི་དེ་ཚོའི་ནང་གི་གཅིག་ཡིན་ཞིང་། འཇིག་རྟེན་ལྟ་
ཚུལ་ཞེས་པ་ནི་དངོས་ཁམས་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་གཅིག་པུ་མ་ཡིན་པར།

དོན་སྙིང་དང་མཛེས་རྟོག་གི་ཚོར་བ་སོགས་འགྲོ་བ་མིའི་ངོ་བོ་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་འདུས་

པའི་འཇིག་རྟེན་སྤྱི་ཧྲིལ་པོའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་ཡིན།

ཚན་རིག་དང་ནང་དོན་རིག་པ། ཡང་ན་སྤྱི་ཁྱབ་ཏུ་བྱས་ན། ཚན་རིག་དང་

ཆོས་ལུགས་ཁག་གི་བར་དུ་བྱུང་བའི་བགྲོ་གླེང་གི་ནང་འབྲེལ་ཟམ་ཞིག་རྩ་འཛུགས་
བྱེད་དགོས་ཚུལ་གླེང་གི་ཡོད། ཁྱེད་ཀྱིས་དཔེ་མཚོན་མང་པོ་ཞིག་གི་ཆ་ཤས་ཁོ་ན་
ཙམ་ཡང་དག་ཡིན་པར་གསུངས་པའི་མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལུང་ཞིག་ཉེ་ཆར་དྲངས་
གནང་བ་ལྟར། འབྲེལ་ཟམ་གྱི་དཔེ་མཚོན་དེ་ནི་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་འགྲིག་པ་ཞིག་

རེད། འོན་ཀྱང་། བདག་གིས་དེར་དགའ་ཚོར་དེ་ཙམ་བྱེད་ཀྱི་མེད། བདག་གི་ལྟ་

475

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཚུལ་ལ། ལྷན་དུ་འཛོམས་སའི་གཞི་མདོ་ངོ་མ་ནི། ང་ཚོ་མར་གྲོག་རོང་དུ་བབས་
ནས་ནང་དོན་རིག་པ་དང་། ཚན་རིག་གི་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་རྩ་བ་ལྟ་བུ་ཞིབ་ཏུ་རྟོགས་
མེད་པའི་གནས་སུ་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་ན་ད་གཟོད་རྙེད་རྒྱུ་རེད། ཨ་རི་བ་ཚོར་
དམིགས་པའི་ཡུན་ཚད་ཐུང་ངུ་ཞིག་ལས་མེད་སྟབས། ང་ཚོར་འབོད་ཚིག་ཐུང་ངུ་
རེ་དགོས་ཀྱི་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་བདག་གིས“འབྲས་བུ་ལས་རྩ་བ”ཞེས་པ་འདི་འབོད་
ཚིག་ཅིག་ཏུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། འདིའི་བསྟན་དོན་ཡང་ཚན་རིག་དང་ནང་དོན་
རིག་པའི་འབྲས་བུའམ་གྲུབ་འབྲས་མ་ཡིན་པར། ཤེས་རྟོགས་འཚོལ་སྙེག་གི་བརྒྱུད་
རིམ་དེ་ང་ཚོས་གཙོ་བོར་འཛིན་དགོས་པ་འདི་ཡིན། ཚན་རིག་གི་རྣམ་གཞག་འབར་

གས་ཆེན་མོ་དང་། ཡང་ན་ནང་པ་དང་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་པ་ཚོས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐོག་མར་འཇོག་ཚུལ་སོགས་གླེང་ན་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་ཡིན་རུང་། འདི་ལས་ཀྱང་

དང་བ་འདྲེན་པ་ནི་ཤེས་རྟོགས་གྲུབ་ཚུལ་དང་། སྙིང་རྗེ་དང་ཤེས་རབ་འཕེལ་རྒྱས་སོགས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་དེ་ཡིན། གཅིག་བྱས་ན། མ་འོངས་པར་ང་ཚོས་ཚན་རིག་གི་

ནང་དུ་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་དེའི་སྐོར་ལ་གླེང་ཐུབ་ཀྱི་རེད།
གལ་ཏེ་ཚན་རིག་དང་། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རྩ་བར་བལྟ་འདོད་ཚེ། ང་ནི་ཚན་
རིག་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་བདག་གིས་ཚན་རིག་གི་ཕྱོགས་ནས་འགོ་འཛུགས་
དགོས། བདག་གིས་ཁྱེད་ལ་ཚན་རིག་གི་རྩ་བར་བཅངས་པའི་རང་གི་ལྟ་ཚུལ་
རྣམས་གསལ་སྟོན་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་། ༼དཔེ་རིས་ཉི་ཤུ་པར་གཟིགས།༽ ཐོག་མར་བདག་
གིས་ཚན་རིག་གི་སྡེ་ཚན་འདྲ་མིན་གྱི་བཟོ་བཀོད་དང་འབྲེལ་བ། ད་དུང་དེ་དག་ཉིང་

ལག་རྒྱས་པའི་འཕེལ་རིམ་སོགས་ལ་བལྟ་དགོས་པ་དང་། མཚམས་རེར་མི་ཚོས་

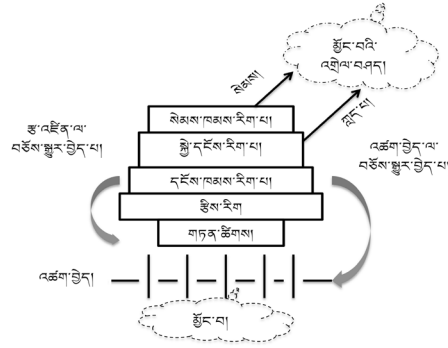

476

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཚན་རིག་གི་ཁང་ཚོམས་ཞེས་པའི་

དཔེ་མཚོན་ཞིག་འཇོག་གི་ཡོད། དཔེ་མཚོན་དེའི་ནང་རྩིས་རིག་ནི་

ཁང་བརྩེགས་དང་པོ་དང་། རྩིས་

རིག་ལ་བརྟེན་པའི་དངོས་ཁམས་
རིག་པ་ནི་ཁང་བརྩེགས་གཉིས་པའི་

ཐོག་ཏུ་ཡོད། སྐྱེ་དངོས་རིག་པས་

དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་རྫས་འགྱུར་རིག་པ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པ་དང་། དེ་གཉིས་

ནི་ཁང་པ་ཞིག་གི་ཐོག་བརྩེགས་སོ་སོ་ལྟ་བུ་ཡིན། རྩིས་རིག་ཀྱང་གཏན་ཚིགས་བྱེ་
བྲག་པ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་ཡོད། བདག་གིས་རྩ་བའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཁང་

བརྩེགས་དེ་ཆུང་དུ་བཏང་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་རྩིས་རིག་གི་

ཆ་ཤས་ཆེན་པོ་ཞིག་འབྱུང་སའི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་སྒྲིག་གཞི་ཉུང་ངུ་ཞིག་

ལས་མེད་པས་ཡིན། འདི་ལྟར་ཚན་རིག་གི་ཤེས་རྟོགས་དར་འཕེལ་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་

ནི། ཁང་ཚོམས་ལས་མཆོད་རྟེན་ཞིག་དང་འདྲ་མཚུངས་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། འོན་
ཀྱང་། ཁོར་ཡུག་འདི་རུ་མཆོད་རྟེན་དང་འདྲ་བའི་དཔེ་མཚོན་འདིས་འགྲིག་པ་ཞིག་

ཡིན།

དཔེ་གཟུགས་འདིའི་ནང་ཆ་བགོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཤིག་ཡོད་དེ།
ཚེ་སྲོག་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་པར་དགྲེ་འར་ནི་ཨད་(12)དང་།༼DNA༽ རྡུལ་ཕྲན་
12 དགྲེ་འར་ནི་ཨད། DNAརིགས་རྒྱུན་གྱི་གནས་ཚུལ་སྐྱེ་དངོས་ཀྱི་རབས་གཅིག་ནས་རབས་ཕྱི་མར་བརྒྱུད་སྤྲོད་བྱེད་ཅིང་། སྐྱེ་དངོས་ཕལ་ཆེ་བའི་ཕྲ་ཕུང་ཚང་མའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་འདུས་རྫས་ཤིག

༢༠ ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་གོ་རིམ་དང་། མྱོང་བ་།

477

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགདང་ངོ་བོ་འཛིན་པའི་གྲུབ་རྫས་ཀྱི་དངོས་ལུགས་དང་རྫས་འགྱུར་སོགས་ལ་ཞིབ་ལྟ་

བྱ་དགོས་ཀྱི་ཡོད། དེ་མཚུངས་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུའང་། ཀླད་པར་ཞིབ་

འཇུག་བྱེད་དགོས་ན། ཚན་རིག་པ་ཚོས་ཀླད་པའི་སྐྱེ་དངོས་རིག་པའི་བཟོ་བཀོད་
དང་། དབང་རྩའི་ཕྲ་ཕུང་། དབང་རྩའི་བརྡ་རྟགས་བགྲོད་ཚུལ་སོགས་ལ་ཞིབ་ཏུ་བལྟ་

དགོས། རིམ་པ་རེ་རེ་རིམ་པ་འོག་མ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་གསལ་བཤད་བྱེད་པ་ནི།
སེམས་ཁམས་རིག་པ་མར་སྐྱེ་དངོས་རིག་པ་དང་། སྐྱེ་དངོས་རིག་པ་མར་དངོས་
ཁམས་རིག་པ་དང་། དངོས་ཁམས་རིག་པ་མར་རྩིས་རིག་དང་། རྩིས་རིག་མར་

གཏན་ཚིག་རིག་པར་ཁུངས་འདེད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཚན་རིག་པ་དང་ཚན་རིག་པ་མ་

ཡིན་མཁན་ཚོས་མཚམས་རེར་རྩ་འཛིན་ཁག་ཅིག་གཞིར་བཞག་ནས་ཚན་རིག་གི་

སྐོར་གླེང་བ་དང་། རྩ་འཛིན་དེ་ཚོ་ནི་ཡུལ་གྱི་རང་བཞིན་དང་། བསྐྱར་ཟློས་བྱེད་རུང་
བ། ཚན་རིག་པ་ཐུན་མོང་གིས་མོས་མཐུན་བྱེད་ཐུབ་པ་བཅས་ཡིན། རྩ་འཛིན་འདི་
དག་ལ་བརྟེན་ནས་གཏན་ཚིགས་དང་རྩིས་རིག་གི་ཆོས་ཉིད་དམ་ངེས་སྲོལ་རྣམས་
གྲུབ་ཅིང་། འདི་གཉིས་ནི་ཚན་རིག་གི་སྡེ་ཚན་གཞན་དག་གི་རྟེན་གཞི་ཞིག་ཡིན།

སྐྱེ་དངོས་རིག་པ་དང་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་གྲུབ་དོན་ནི། དཔེར་ན། ལུས་དང་
ཀླད་པའི་སྐོར་གྱི་ཤེས་རྟོགས་དང་། དེ་བཞིན་ཇེ་རྒྱས་སུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་མྱོང་བའི་

སྐོར་གྱི་ཤེས་རྟོགས་ཏེ། ཀླད་པ་སོགས་ལས་མིའི་མྱོང་བ་ཇི་ལྟར་འབྱུང་གི་ཡོད་པའི་
གོ་རྟོགས་སོགས་ཡིན།

གོང་གི་འདི་ནི་ཚན་རིག་གི་བརྒྱུད་རིམ་དང་བཟོ་བཀོད་ཅིག་ཡིན་པར་སྣང་
ཡང་། བདག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ཚན་རིག་གི་གོ་རིམ་འདི་ནི། ལོག་འདྲེན་གྱི་རང་བཞིན་

478

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཅན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། འདི་ནི་དཀྱུས་མ་ཡིན་པ་མང་དྲགས་ཡོད། འདི་ལ་ཆེས་རྣམ་
དག་གི་རྣམ་པ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། དངོས་ཡོད་ལག་ལེན་ནང་རྟག་ཏུ་དེ་ལྟར་འབྱུང་གི་

མེད། དཔེར་ན། དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་། ནམ་ཡིན་ཡང་གཏན་ཚིགས་རིག་
པས་རྩིས་རིག་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་སྟངས་ཐག་གཅོད་པ་དང་། རྩིས་རིག་གིས་དངོས་
ཁམས་རིག་པ་ཐག་གཅོད་པ་ནི་བདེན་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། འབྲེལ་བ་འདི་ནི་ཚན་རིག་
གི་གནས་རིམ་ཚང་མའི་བར་དུ་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཚན་རིག་དངོས་ཀྱི་ལག་ལེན་དུ་གསར་བྱུང་ཤེས་རྟོགས་ཀྱིས་ང་ཚོར་ཚན་རིག་གི་རྩ་འཛིན་ཁག་ལ་ལེགས་བཅོས་
བཙན་པོར་བྱེད་དུ་འཇུག་གི་ཡོད། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པ་ལྟ་བུའི་གསར་

བྱུང་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་བཙན་ཤུགས་འོག ང་ཚོས་སྔར་ཡོད་ཀྱི་རྩ་འཛིན་རྣམས་ལ་བཅོས་བསྒྱུར་བྱས་ཏེ། རྩ་འཛིན་གསར་པའི་ཐོག་ནས་དོན་དངོས་སུ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་

བར་གསལ་བཤད་བྱེད་དགོས་པ་ཆགས་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ནང་དོན་རིག་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་མཚོན་ན། དངོས་ཁམས་རིག་

པ་དང་པོ་བྱུང་ནས་གཏན་ཚིགས་རིག་པ་རྗེས་སུ་བྱུང་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན། ནང་པའི་

གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ནི། དུས་རབས་ལྔ་པའི་སྐབས་སུ་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་
གིས་གཙོ་བོར་རྩ་འཛུགས་གནང་བ་དང་། སླར་ཡང་དུས་རབས་བདུན་པའི་ནང་

སློབ་དཔོན་ཆོས་གྲགས་ཀྱིས་བསྐྱར་སྒྲིག་མཛད་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ནང་དོན་རིག་པ་
ནི་དེའི་སྔ་རོལ་ནས་རྩ་འཛུགས་བྱས་ཏེ་དུས་ཡུན་རིང་པོ་ཞིག་འདས་ཡོད།
གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་རྟེན་གཞི་ཅི་ཞིག་ཡིན་པའི་སྐོར་ལ་བསམ་གཞིག་

བྱེད་པ་འདི་ནི་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་རེད། དཔེར་ན། ཕུང་གསུམ་པ་ཞིག་མེད་པའི་

479

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཆོས་ཉིད་ལྟ་བུ་ནི། མྱོང་བའི་རིགས་ཤིག་གཞིར་བཞག་ནས་གྲུབ་པ་ཡིན་ལ། ང་

ཚོས་རང་གི་ཉེ་འཁོར་ནས་ཕྱོགས་བསྡུས་བྱས་པའི་མྱོང་བ་གཞི་རུ་བཟུང་ནས་

གཏན་ཚིགས་རིག་པ་རྩ་འཛུགས་བྱས་ཡོད། གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ནི་བར་སྣང་སྟོང་
པ་ཞིག་ཏུ་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་པར། ང་ཚོའི་མྱོང་བ་ལས་ཕྱོགས་སྡོམ་གྱི་ཚུལ་དུ་ཐོག་
མར་བྱུང་བ་དང་། དེ་ནས་ང་ཚོས་རང་གི་མྱོང་བ་ལ་དབྱེ་ཞིབ་དང་གསལ་བཤད་
བྱེད་པར་བཀོལ་ཀྱི་ཡོད།
ཕེའར་ཏྲི།༽འདི་ནི་ད་ལྟ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུའང་གཅིག་མཚུངས་
ཤིག་ཡིན།

མཚམས་འདིར་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ་གཉིས་ཀྱིས་
བོད་སྐད་དུ་གླེང་མོལ་གནང་སྟེ། ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པས་ང་ཚོར་གཤམ་གསལ་ལྟར་བརྗོད་སོང་།

ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ།༽གཅིག་དང་ཐ་དད། ཡང་ན་ཕུང་གསུམ་པ་མེད་པ་ལྟ་
བུའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྩ་འཛིན་ནི། འགྲོ་བ་མིའི་བློས་རྩོལ་བ་བྱེད་སྟངས་དང་འབྲེལ་
ཞིང་། རྩ་འཛིན་འདི་དག་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་བློ་རིག་གི་རྩོལ་བ་གཞིར་བཞག་ནས་གྲུབ་
པ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། དེ་དག་མེད་ཚེ་ང་ཚོས་ཡུལ་ཞིག་གོ་རྒྱུ་ཅན་དུ་བསྒྱུར་
ཐབས་བྲལ་བ་བདག་གིས་བརྗོད་པ་ཡིན། ྋགོང་ས་མཆོག་གིས་འདི་དང་འགལ་

བའི་དགོངས་ཚུལ་གཞན་ཞིག་བཟུང་ཡོད་དེ། གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་རྩ་འཛིན་དེ་
དག་ནི་ཡུལ་གྱི་འཇིག་རྟེན་ནས་ཚུར་སྤྱི་མཚན་པར་བསྒྱུར་བ་ཡིན་པ་གསུངས་

ཤིང་། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གནས་སྟེང་མའི་སྣང་ཚུལ་དེས་ཕུང་གསུམ་པ་མེད་པའི་གཏན་

480

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཚིགས་འདི་གནས་སྟངས་ཚང་མའི་ནང་དུ་འཇུག་པའི་ནང་པའི་འདོད་ཚུལ་ལ་
ལེགས་བཅོས་བྱེད་དགོས་པ་སྟོན་གྱི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽གལ་སྲིད་གཏན་ཚིགས་ནི་སྔ་འབྲེལ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་མ་

ཡིན་པར། རང་བྱུང་ཁམས་ལ་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་མེད་ཀྱང་བརྟེན་ཡོད་པའི་མྱོང་བ་
གཞིར་བཞག་ལས་གྲུབ་ཡོད་ཚེ། ང་ཚོས་རང་ཉིད་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ལ་ཤེས་རྟོགས་གསར་པ་དང་བསྟུན་ནས་ལེགས་བཅོས་བྱེད་དགོས་ཀྱི་རེད། ནང་དོན་རིག་པས་
གསར་དུ་འབྱུང་བཞིན་པའི་མངོན་སུམ་གྱི་བདེན་དཔང་གཞིར་བཞག་སྟེ། རང་གི་
གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྩ་འཛིན་ཁག་ལ་ལེགས་བཅོས་ངེས་པར་དུ་བྱེད་དགོས།
ཕེའར་ཏྲི།༽བདག་གི་ལྟ་ཚུལ་ཡིན་ན། ཚན་རིག་གི་ནང་དུ་ནང་དོན་རིག་

པར་ལྟོས་ནའང་བཅོས་བསྒྱུར་ཆེན་པོ་ཞིག་འབྱུང་དགོས་པ་དང་། སྔ་རབས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ནི། ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གཏན་ཚིགས་ལ་བསྒྱུར་དགོས་པའི་སྐོར་ལ་ཌད་
ཝད་ཌིས་བསམ་ཚུལ་དང་བ་འདྲེན་པ་ཁག་ཅིག་བརྗོད་ཡོད། བརྗོད་གཞི་འདི་ནི་སྤྲོ་
སྣང་འཕེལ་བྱེད་ཅིག་ཡིན།

ཁྱེད་ཀྱིས་ནང་པའི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་འཕེལ་རིམ་སྐོར་ལ་གང་
གསུངས་པ་དེས་ཚན་རིག་གི་ཁང་ཚོམས་ནི། ཡོ་རོབ་ཏུ་ལོ་བཞི་བརྒྱའི་གོང་དུ་
བཞེངས་སྐྲུན་བྱས་ནས་རིང་པོ་ཞིག་འགོར་མེད་པ་བདག་ལ་དྲན་སྐུལ་བཏང་བྱུང་། ཁང་ཚོམས་དེ་བཞེངས་སྐྲུན་བྱེད་མཁན་ཚོས་གྷི་རེ་སིའི་རྩིས་རིག་དང་། གཏན་

ཚིགས་རིག་པ་རྒྱུན་འཛིན་བྱས་ཡོད་ལ། གྷི་རེ་སིའི་རིག་གཞུང་འདི་དག་ལ་སྐབས་

དེ་དུས་ནས་ལོ་ངོ་ཉིས་སྟོང་གི་ལོ་རྒྱུས་ལྡན་ནའང་། གྷི་རེ་སིའི་མི་ཚོས་གཡོ་མེད་

481

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགའགུལ་མེད་དུ་གནས་པའི་ཆོས་ཁོ་ནའི་སྐོར་ལ་དཔྱད་པ་བཏང་བ་རེད། གྷ་ལེ་ལེའོ་དང་། ཁེ་ཕི་ལེར་གཉིས་གྱིས་འགུལ་སྐྱོད་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་གསར་དུ་རྙེད་
ཅིང་། གསར་དུ་རྙེད་པའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་སྟེ། རྒྱུ་སྐར་གྱི་འགུལ་སྐྱོད་ལྟ་བུ་
ཞིབ་ཏུ་རྟོགས་པ་ལ་དེ་ཚོའི་འགྲེལ་བཤད་དུ་བཀོལ་བའི་གཏན་ཚིགས་དང་། རྩིས་
རིག་ལ་བཅོས་བསྒྱུར་བྱེད་དགོས་བྱུང་ཡོད། ནེའོ་ཏྲོང་གིས་གོ་རིམ་ངེས་མེད་ཀྱི་
དབྱིབས་གཟུགས་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་པར། ལྟ་བའི་ཆ་ནས་བཤད་ན། ཕྲ་མོ་ཡིན་

པ་ལ་མཐའ་མེད་ཡིན་པའི་བར་མཚམས་ཀྱི་དོན་དུ་རྩིས་རིག་ཅིག་གསར་གཏོད་
བྱས་ཤིང་། ཁོང་གིས་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་རྩ་འཛིན་གཞིར་བཞག་ལས་བྱུང་བའི་

རྩིས་རིག་གི་བཅོས་བསྒྱུར་དང་པོ་དེར་བརྟག་དཔྱད་གནང་ཡོད། ནེའོ་ཏྲོང་གི་རྗེས་

སུ་བཅོས་བསྒྱུར་ཅི་ཡང་བྱེད་མི་དགོས་པའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་བྱུང་བ་དེ་ནི། ཁོན་ཏྲོམ་
དངོས་ཁམས་རིག་པ་མ་དར་བར་དུ་མཁྲེགས་འཛིན་གྱི་ལྟ་བ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད།སྔ་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་སྒྲོམ་གཞི་འདི་ནི། ཕྱོགས་ངེས་ཅན་ཞིག་ནས་ད་
དུང་ཡང་ཡང་དག་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ང་ཚོས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཤིན་ཏུ་ཞིབ་

ཚགས་པོ་ཞིག་བྱེད་དགོས་ཚེ། དེར་ངེས་པར་དུ་བཅོས་བསྒྱུར་གཏོང་དགོས་ཀྱི་
ཡོད། དེའི་ཕྱིར་ཚན་རིག་གི་སྒྲོམ་གཞི་རྙིང་པ་འདི་ནི། ད་དུང་བཀོལ་སྤྱོད་ཆེ་ཡང་
ཡོངས་སུ་ཡང་དག་ཅིག་མིན། དཔེར་ན། ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ནང་། ང་

ཚོས་འགྱེད་འཕྲོའི་རྡུལ་ཕྲན་ཞིག་ལ་ཆག་འཇིག་འབྱུང་བར་དུས་ཡུན་ཅི་ཙམ་

དགོས་མིན་ལྟ་བུའི་བྱུང་བ་བསྐྱར་ཟློས་ལེགས་པར་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་དང་། ལོ་སུམ་

བརྒྱའི་ཡར་སྔོན་དུ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་རྩ་འཛིན་གལ་ཆེ་ཤོས་ནི། ཞིབ་འཇུག་

482

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཚོད་ལྟའི་ཡུལ་དེ་བསྐྱར་ཟློས་བྱེད་རུང་བ་ཞིག་ཡིན་དགོས་པ་འདི་ཡིན། གལ་ཏེ་ང་
ཚོས་བྱུང་བ་གང་ཞིག་བསྐྱར་ཟློས་བྱེད་མི་ཐུབ་ན། བྱུང་བ་དེར་ཁུངས་སྐྱེལ་ར་སྤྲོད་
བྱེད་མི་ཐུབ་ཅིང་། རྩ་འཛིན་འདི་ནི་སྐབས་དེ་དུས་ཚན་རིག་གི་ཁྱད་ཆོས་དང་ལྟ་བ་
གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། ཡིན་ཡང་། དེང་དུས་ཚན་རིག་གི་ཁང་ཚོམས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་
ཁྱད་མཚར་བ་ཞིག་ནི། ཁང་ཚོམས་དེ་བར་སྣང་དུ་དཔྱངས་ཡོད་པའི་ཁང་པ་ཞིག་
དང་འདྲ་བ་འདི་ཡིན་ཏེ། འོག་ཁང་ངམ་ཁང་བརྩེགས་དང་པོ་ལ་བཅོས་བསྒྱུར་བྱས་
ཀྱང་། ཁང་བརྩེགས་གོང་མ་རྣམས་རང་སོར་གནས་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། རྒྱུ་མཚན་འདིའི་

ཕྱིར་སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྐྱེ་དངོས་རིག་པར་བརྟེན་དགོས་པ་དང་། སྐྱེ་དངོས་
རིག་པ་དངོས་ཁམས་རིག་པར་བརྟེན་དགོས་པའི་འགྲོ་ལུགས་རྙིང་པ་དེ་ནི་ཡོངས་

སུ་བདེན་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་མེད། བདེན་པ་ཡིན་ན་རྟེན་གཞིའི་རྩ་འཛིན་ཁག་ལ་བཅོས་
བསྒྱུར་བྱས་པ་ཙམ་གྱིས་ཁང་བརྩེགས་གོང་མ་རྣམས་ལ་རྡིབ་སྐྱོན་འབྱུང་ངེས་རེད། འོན་ཀྱང་། དོན་དངོས་ནི་དེ་ལྟར་མིན་པ་དང་། སྐྱེ་དངོས་རིག་པ་ལ་སྐྱེ་དངོས་རིག་

པའི་གོ་རྟོགས་ཤིག་ཡོད་པ་དེ། ཐ་ན་དངོས་ཁམས་རིག་པར་བཅོས་བསྒྱུར་བྱས་ཀྱང་མུ་མཐུད་ནས་གནས་ཐུབ། དངོས་ཁམས་རིག་པས་རྩིས་རིག་གསར་པ་རྙེད་
པར་རྐྱེན་བྱས་པ་ཇི་བཞིན། སྐྱེ་དངོས་རིག་པའམ་སེམས་ཁམས་རིག་པས་ཀྱང་

དངོས་ཁམས་རིག་པ་གསར་པ་རྙེད་པར་རྐྱེན་བྱས་ཏེ། ཚན་རིག་གི་ཁང་ཚོམས་
འདིའི་རྟེན་གཞི་ཇེ་བརྟན་དང་ཇེ་ཕྱུག་ལ་གཏོང་གི་རེད་སྙམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཁྱེད་ཀྱིས་འདིར་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་

སེམས་ཁམས་རིག་པ་དེ་རྗོད་བཞིན་ཡོད་དམ།

483

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཕེའར་ཏྲི།༽ཡིན་ལགས། དང་པོ་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་དང་། དེ་ནས་ཚོད་ལྟ་
དེའི་གྲུབ་དོན་ལས་རྣམ་གཞག་གི་ཕྱོགས་བསྡུས་འབྱུང་གི་ཡོད། རྣམ་གཞག་དང་
ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་གཉིས་རྟག་པར་ལྷན་དུ་འབྱུང་དགོས་པ་དང་། རྣམ་གཞག་
གཅིག་པུ་ཡིན་ན་མཁྲེགས་འཛིན་གྱི་ལྟ་བ་ཡིན་ཞིང་། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་གཅིག་པུ་

ཡིན་ན་སྨྲ་བཅད་དམ་ལྐུགས་པ་ཡིན། གལ་སྲིད་ང་ཚོར་རྣམ་གཞག་གི་སྐད་བརྡ་
ཞིག་མེད་ཚེ། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཞིག་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་ཇི་ལྟར་བྱེད་དགོས་པ་ཤེས་
རྒྱུ་མ་རེད།
རྩ་འཛིན་ལ་བཅོས་བསྒྱུར་བྱེད་པའི་དཔེ་མཚོན་གཞན་དག་གིས་བསྟན་དོན་
ལྟར་ན། བཅོས་བསྒྱུར་སྤྱིའི་འཕེལ་ཕྱོགས་ནི་གོ་རིམ་ངེས་མེད་ཅིག་མིན་པ་དང་།

བཅོས་བསྒྱུར་ཐམས་ཅད་ལ་ཐུན་མོང་གི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཡོད། བཅོས་བསྒྱུར་ནི་རྟག་ཏུ་ལྟོས་མེད་ནས་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་འབྱུང་གི་ཡོད། བྱ་དངོས་གསར་པ་
ཞིག་རྟོགས་ཚེ། ང་ཚོས་ཐོག་མར་རང་ཉིད་ཀྱིས་བདེན་པ་ཞིག་རྙེད་ཡོད་པར་
སེམས་ཀྱི་རེད། དེ་ནས་ང་ཚོའི་ཤེས་རྟོགས་ཇེ་ལེགས་ཇེ་རྒྱས་སུ་ཕྱིན་ཏེ། བདེན་པ་དེ་ནི་ལྟོས་མེད་ཅིག་མིན་ཞིང་། བདེན་པ་དེར་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་མཐོང་
སྐབས། ང་ཚོས་བདེན་པ་དེ་འདོར་བ་མ་ཡིན་པར། རྒྱབ་ལྗོངས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཆེན་པོ་
ཞིག་གི་ནང་དུ་འཇུག་གི་ཡོད། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་
རྣམ་གཞག་དང་འདྲ་བར། ང་ཚོས་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུའང་འཕེལ་རྒྱས་
འདི་ལྟ་བུ་ལ་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཟེར་གྱི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་
གཞག་ཅེས་འབོད་པ་ནི་ངན་ཕྱོགས་ཀྱི་བརྗོད་སྟངས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། ང་ཚོས་འཕོ་

484

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའགྱུར་གྱི་རྣམ་གཞག་ཅེས་བཤད་ན། ལེགས་ཕྱོགས་ཀྱི་བརྗོད་སྟངས་ཤིག་ཆགས་

ཡོད།

འཕོ་འགྱུར་གྱི་རྣམ་གཞགཕེའར་ཏྲི།༽ ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཆེས་དཀྱུས་མ་ཞིག་ནི། ཆུ་དར་དུ་
བསྒྱུར་བའི་ཐབ་ཚང་གི་ལྟོས་གྲུབ་དེ་རེད། ང་ཚོས་ཆུ་དར་དུ་བསྒྱུར་ཐུབ་པ་ཇི་
བཞིན་དར་ཡང་བཞུ་ཆོག གལ་ཏེ་ཁྱེད་རང་ཚ་བའི་ལུང་པ་ཞིག་ཏུ་འཚར་ལོངས་
བྱུང་ཚེ། ཆུ་མ་གཏོགས་དར་མི་ཤེས་པ་དང་། ཆུ་ནི་ཆུའི་ངོ་བོ་མཐར་ཐུག་དེ་ཡིན་
ཞིང་། ཆུ་ལ་རྣམ་པ་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་མཐོང་གི་མ་རེད། འོན་ཀྱང་། ཉིན་ཞིག་ཁྱེད་
རང་ས་ཆ་གཞན་ཞིག་ཏུ་འགྲོ་བའམ། འཁྱག་སྒམ་ཞིག་ཉོས་ཚེ། ཁྱེད་ཀྱིས་ཆུ་དར་དུ་
འགྱུར་བ་མཐོང་ཐུབ། དེ་ནས་ཆུ་ནི་ལྟོས་གྲུབ་ཅིག་ཡིན་པ་ཁྱེད་ཀྱིས་རྟོགས་ངེས་པ་དང་། དར་ཡང་ལྟོས་གྲུབ་རེད། དེ་ལྟ་ནའང་། ཕྱོགས་གཉིས་ཀར་བསྒྱུར་ཐུབ་པའི་ཆ་

ནས་རྩ་བའི་རྫས་ནི་ལྟོས་མེད་ཅིག་ཏུ་སྣང་བ་སྟེ། གཞི་རུ་ཡོད་པའི་རྫས་གཅིག་ཡིན་

ཡང་། རྣམ་པ་དང་དབྱིབས་གཟུགས་ཐ་དད་པར་གྲུབ་ཀྱི་ཡོད། དར་དང་ཆུའི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱིས་ང་ཚོར་རང་དབང་ཞིག་སྤྲད་ཡོད་པ་དང་། བཅོས་བསྒྱུར་བྱེད་རུང་བའི་

རང་དབང་ལ་བརྟེན་ནས་ང་ཚོའི་གདམ་ཀ་ཇེ་མང་དུ་ཕྱིན་ཡོད། དེ་མཚུངས་སུ་ཨ་
ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གིས་བར་སྣང་དང་
དུས་ནི་ལྟོས་མེད་ཅིག་མ་ཡིན་པར། ང་ཚོས་དེ་གཉིས་གཅིག་གཅིག་གི་ངོ་བོར་ཚད་
གཞི་ངེས་ཅན་ཞིག་ལ་སྒྱུར་ཆོག་པར་བསྟན་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དར་དང་ཆུ་ལ་མཚོན་ན། རྫས་གཅིག་གི་ཕྱིའི་རྣམ་པ་དེ་ཐ་

485

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགདད་དུ་གྲུབ་པ་ཞིག་རེད། ཁྱེད་ཀྱིས་བརྗོད་པའི་དུས་དང་བར་སྣང་དེ་ཡང་འདི་དང་
གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡིན་ནམ། དུས་དོན་དངོས་སུ་བར་སྣང་ལ་འགྱུར་བ་དང་།
བར་སྣང་ཡང་དོན་དངོས་སུ་དུས་ལ་འགྱུར་ཐུབ་བམ།ཕེའར་ཏྲི།༽ལྟ་སྟངས་གཅིག་ལ་རྒྱུན་དུ་བར་སྣང་དུ་སྣང་བ་གང་ཞིག་ནི། ལྟ་
སྟངས་གཞན་ཞིག་ལ་དུས་ཀྱང་ནང་དུ་ཅུང་ཙམ་འདུས་པའི་བར་སྣང་ཞིག་ཏུ་སྣང་གི་

ཡོད། དེ་བཞིན་ང་ལ་དུས་ཀྱི་ངོ་བོར་སྣང་བ་དེ་ནི། ཁྱེད་ཀྱི་མཐོང་སྣང་ལ་བར་སྣང་ཡང་ནང་དུ་ཅུང་ཙམ་འདུས་པའི་དུས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཞིག་ཡིན། འགྱུར་ལྡོག་འདི་ནི་འགུལ་

སྐྱོད་ཀྱི་མྱུར་ཚད་ཤིན་ཏུ་མཐོ་བའི་སྐབས་སུ་མངོན་གསལ་དུ་འགྱུར་གྱི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འདི་ནི་རྗེས་མཐུན་གྱི་འགྱུར་ལྡོག་གཉིས་བྱུང་བ་ཙམ་ཡིན་
པར་སྙམ། འདི་ལ་འགྱུར་ལྡོག་བྱུང་བས་དེར་ཡང་འགྱུར་ལྡོག་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་ཙམ་
ལས། བར་སྣང་དོན་དངོས་སུ་དུས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་བའི་དངོས་གནས་
ཀྱི་ངོ་བོའི་འགྱུར་བ་ཞིག་འབྱུང་གི་མེད། འོན་ཀྱང་། ཆུའི་རྫས་ནི་དོན་དངོས་སུ་དར་
གྱི་རྫས་སུ་འགྲོ་བ་དང་། འགྱུར་ལྡོག་འདི་ནི་དར་ནས་ཆུའི་ཕྱོགས་སུའང་གཅིག་

མཚུངས་སུ་འབྱུང་ཆོགཕེའར་ཏྲི།༽ང་ཚོས་བར་སྣང་ནི་དོན་དངོས་སུ་དུས་ཀྱི་ངོ་བོར་ཡོངས་སུ་
བསྒྱུར་ཆོག ཡིན་ཡང་། བུ་ག་ནག་པོའི་ནང་དུ་མ་གཏོགས་ང་ཚོས་དེ་ལྟར་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་མེད།
ཌད་ཝད་ཌི།༽བར་སྣང་དང་དུས་ཀྱི་བར་ལ་ཆ་འགྲིག་གི་རང་བཞིན་ཞིག་

གཏན་ནས་མེད། ཁྱེད་ཀྱིས་བར་སྣང་ནི་དུས་ཀྱི་ནང་དུ་ཞུགས་ཀྱང་། དུས་སུ་མི་

486

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགའགྱུར་བར་གསུངས་པ་འདི་བདེན་པ་རེད། དེ་མཚུངས་དུས་ནི་བར་སྣང་གི་ནང་དུ་
ཞུགས་ཀྱང་། བར་སྣང་གི་ངོ་བོར་འགྱུར་གྱི་མེད། འདི་ནི་ཆུ་ཁོག་མ་གང་ནང་དུ་དར་ཅུང་ཙམ་ཡོད་པའི་ཆུ་ཁོག་མ་གང་ལ་བསྒྱུར་ཐུབ་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་ལས། གཅིག་གི་

ངོ་བོ་དེ་ཡོངས་སུ་གཞན་ཞིག་གི་ངོ་བོར་བསྒྱུར་བའི་སྐད་ཆ་ཞིག་མ་རེད།
ཕེའར་ཏྲི།༽རྒྱང་རིང་དུ་ཡོད་པའི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་ཞིག་དང་འབྲེལ་བའི་

སྒོ་ནས་དུས་དང་བར་སྣང་གི་བྱེད་ལས་ལ་མགོ་རྟིང་སློག་པའི་འགྱུར་བ་འབྱུང་བའི་

སྐོར་ལ་བདག་གིས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་། ང་ཚོས་དེའི་སྐོར་ལ་བགྲོ་གླེང་གི་ཟུར་ནས་

གླེང་གི་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་ཆེད་ལས་ཀྱི་གནད་དོན་ཞིག་ཆགས་འདུགཌད་ཝད་ཌི།༽མེ་འཁོར་ནང་འགྲོ་བའི་དཔེ་མཚོན་དེ་སླར་ཡང་དྲངས་ན། གལ་ཏེ་བདག་གིས་འགྲུལ་བསྐྱོད་བྱས་ནས་སྐོར་ར་ཞིག་བརྒྱབ་ཚེ། ང་ནི་དུས་དང་
བར་སྣང་གཉིས་ཀའི་ནང་དུ་འགུལ་ཡོད། ཡིན་ཡང་། གང་ཟག་གཞན་ཞིག་གི་ལྟ་
སྟངས་ལ། བདག་གིས་དུས་གཅིག་པུའི་ནང་དུ་འགུལ་སྐྱོད་བྱས་པ་ཙམ་ཡིན་ཞིང་།
འདི་ལྟར་ང་ཚོས་དུས་ནི་བར་སྣང་ཡང་ནང་དུ་ཅུང་ཙམ་འདྲེས་པའི་དུས་ཤིག་གི་ངོ་

བོར་བསྒྱུར་ཐུབ་ཀྱང་། དུས་ནི་ཡོངས་སུ་བར་སྣང་གི་ངོ་བོར་བསྒྱུར་མི་ཐུབ།
ཕེའར་ཏྲི།༽ང་ཚོས་ཡོངས་སུ་ཕན་ཚུན་ལ་སྒྱུར་ཐུབ་པ་ཞིག་ནི། ནུས་
ཤུགས་དང་གཟུགས་ཕུང་ཡིན་ཞིང་། གཟུགས་ཕུང་ཞིག་ཡོངས་སུ་ནུས་ཤུགས་ལ་
སྒྱུར་བ་དང་། དེ་བཞིན་ནུས་ཤུགས་ཤིག་དངོས་གཟུགས་ལའང་སྒྱུར་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། རྡུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆ་དང་། ཉིང་རྡུལ་ནུས་ཐབ་ལྟ་བུ་ནི་འདིའི་དཔེ་མཚོན་ཞིག་ཡིན།

གལ་ཏེ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྩིས་རིག་

487

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགི་རྣམ་གཞག་དེར་སློབ་གཉེར་གནང་ཚེ། བར་སྣང་དང་དུས་ནི་ཚད་གཞི་ངེས་ཅན་
ཞིག་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་བ་དང་། གཟུགས་ཕུང་དང་ནུས་ཤུགས་ནི་ཆུ་དང་དར་བཞིན་

ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་འགྲོ་བ་རྟོགས་ཀྱི་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽གཟུགས་ཕུང་ནུས་ཤུགས་ཀྱི་ངོ་བོར་འགྱུར་བའི་དཔེ་
མཚོན་ནི། གཟུགས་རགས་པའི་གནས་རིམ་གྱི་འཇིག་རྟེན་དུའང་མང་པོ་ཡོད། འདི་
ནི་ཐབ་ཀྱི་ནང་དུའང་འབྱུང་གི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ཁྱེད་ཀྱིས་ནུས་ཤུགས་གཟུགས་
ཕུང་གི་ངོ་བོར་འགྱུར་བའི་དཔེ་མཚོན་ཞིག་འཇོག་རོགས།
ཕེའར་ཏྲི།༽རྩ་རྫས་ཀྱི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་རྩོལ་བའི་ནང་དུ་དེ་ལྟར་འབྱུང་བ་
དང་། འོད་རྡུལ་ཞིག་དངོས་གཟུགས་ཀྱི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་གཉིས་ཏེ། གློག་རྡུལ་དང་ལྡོག་
ཟླའི་གློག་རྡུལ་གྱི་ངོ་བོར་འགྱུར་གྱི་ཡོད། འདི་ལྟར་དངོས་གཟུགས་ནི་ནུས་ཤུགས་

ཏེ་འོད་རྡུལ་ཙམ་ལས་གྲུབ་ཀྱི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འདི་ནི་གཟུགས་ཕྲ་མོའི་གནས་རིམ་གཅིག་པུར་འབྱུང་གི་

ཡོད་པའི་སྣང་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་ནམ།
ཕེའི་ཏྲེ།༽འབར་གས་ཆེན་མོའི་རྗེས་སུ་འཇིག་རྟེན་ཧྲིལ་པོ་དེ་ལྟར་དུ་བྱུང་
ཡོད། འབར་གས་ཆེན་མོའི་རྗེས་ཡོད་ཚད་འགྱེད་འཕྲོའི་རྣམ་པར་གནས་པའི་ནུས་
ཤུགས་ཡིན་ཞིང་། དེའི་ཚ་གྲང་མར་འགྲིབ་པ་དང་། རླངས་པ་ཆུ་ཐིགས་ཀྱི་ངོ་བོར་
འགྱུར་བ་ཇི་བཞིན། འགྱེད་འཕྲོ་དེ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཙིར་ནས་དངོས་གཟུགས་ཀྱི་ངོ་བོར་གྲུབ་པ་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འོན་ཀྱང་། འགྱུར་བ་འདི་ནི་གཟུགས་རགས་པའི་འཇིག་རྟེན་

488

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགདུ་ཉིན་རེའི་བྱུང་བ་ཞིག་གི་ངོས་ནས་འབྱུང་གི་མེད་དམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽རྩི་ཤིང་གིས་ཉི་མའི་ནུས་ཤུགས་འཇིབ་སྐབས། རྩི་ཤིང་དེ་
ཅུང་ཙམ་ཇེ་ལྗིད་ལ་འགྲོ་བ་རེད།
ཕེའར་ཏྲི།༽རྩ་བའི་ཆ་ནས་བཤད་ན་དེ་ལྟར་ཡིན་མོད། འདི་ནི་ཚད་གཞི་ཕྲ་
མོ་ཞིག་ལས་འབྱུང་གི་མེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དངོས་གཟུགས་ཀྱི་རྟེན་གཞི་ཞིག་མེད་པར་ནུས་ཤུགས་ནི་

རང་སྟོབས་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་གནས་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་དམ། དེ་མཚུངས་འོད་རྡུལ་ཞིག་ལ་

གཡོ་མེད་ཀྱི་གདོས་ཚད་ཅིག་མེད་ཀྱང་། འོད་རྡུལ་དེ་གཡོ་བའི་སྐབས་སུ་གདོས་
ཚད་ཅིག་ཇི་ལྟར་ཡོད་པར་གསལ་བཤད་ཅིག་བྱེད་རོགས།
ཕེའར་ཏྲི།༽རྙོག་དྲ་ནི་ང་ཚོས་འོད་རྡུལ་དངོས་གཟུགས་ཀྱི་རིགས་སུ་

གཏོགས་པར་བརྗོད་ཆོག་པ་འདི་རེད། དེའི་ཕྱིར་དེང་དུས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ་འོད་རྡུལ་ནི་
དངོས་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་ཞིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་། ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་གཅིག་གི་གོང་
འོད་ནི་ནུས་ཤུགས་ལྷད་མེད་ཅིག་ཡིན་པར་འདོད་པ་དང་། མདུན་འཇོག་འདི་ལྟ་བུ་
ནིལག་པས་མདུན་འཇོག་ཐོག་ལ་རྡུང་སོང་།དངོས་གཟུགས་ཤིག་ཡིན། འདི་ལྟར་

ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མ་དར་གོང་དངོས་གཟུགས་དང་ནུས་ཤུགས་ནི་ཡོངས་སུ་
ཐ་དད་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ད་ལྟ་ང་ཚོས་ཤེས་རྟོགས་བྱས་ཡོད་པ་ལྟར་ན། འདི་
གཉིས་ནི་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པའི་ཆོས་ཤིག་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དངོས་གཟུགས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཤིག་མེད་པར་རང་ཤུགས་
སུ་གནས་པའི་ནུས་ཤུགས་ཤིག་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་ཡིན་ནམ།

489

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཌད་ཝད་ཌི།༽དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་གཏན་ནས་མེད་པ་དང་། ནུས་ཤུགས་ནི་རྟག་ཏུ་
ཆོས་གཞན་གང་རུང་གི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཡིན་དགོས།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽རང་ཤུགས་སུ་གནས་པའི་ནུས་ཤུགས་ཤིག་མེད་ན། ནུས་
ཤུགས་དངོས་གཟུགས་ལ་བསྒྱུར་བའི་སྐད་ཆ་འདིའི་ནང་དོན་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽བདག་གི་བསམ་པར་ང་ཚོས་རང་གི་འགྲེལ་བཤད་ཡང་དག་
པར་བརྗོད་དགོས་ཀྱི་འདུག ྋགོང་ས་མཆོག་གིས་ང་ཚོའི་སྤྱིར་བཏང་གི་སྐད་ཆ་

བཤད་སྟངས་ནང་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་འགལ་འདུ་ཞིག་གཟིགས་ཡོད། དོན་དངོས་སུ་
བརྗོད་ན། ནུས་ཤུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཞིག་ནུས་ཤུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་གཞན་ཞིག་ཏུ་བསྒྱུར་
བའམ་འགྱུར་བའི་དོན་འདི་ཡིན་ཞིང་། གདོས་ཚད་དམ་གཟུགས་ཕུང་ནུས་ཤུགས་
སུ་སྒྱུར་བའི་སྐད་ཆ་ནི། བསམ་བློ་གཏོང་སྟངས་དང་སྐད་ཆ་བཤད་སྟངས་རྙིང་པ་

ཞིག་ཡིན་ལ། དངོས་གཟུགས་ནུས་ཤུགས་ལ་བསྒྱུར་བ་ནི། རྒྱ་མ་གཅིག་སྲང་སྐར་

དུ་བགོས་ནས་རྩིས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞིང་། རྩོམ་གཞི་ནི་གཅིག་ཆགས་ཡོད། ཤེལ་ཕོར་
འདིའི་ནང་དུ་ནུས་ཤུགས་ཡོད་ཀྱང་། ནུས་ཤུགས་དེ་ནི་ཉིང་རྡུལ་གྱི་ནང་དུ་དམ་
པོར་བསྡམས་ནས་གནས་ཡོད། གདོས་ཚད་དང་ནུས་ཤུགས་གཅིག་པ་ཡིན་ཡང་།

ཚད་འཇལ་གྱི་སྒྲིག་གཞིའི་ནང་ཐ་དད་དུ་གྱུར་ཡོད།
ཨན་ཏྲོན།༽བདག་གིས་འདི་ལ་མོས་མཐུན་བྱེད་ཀྱི་མིན། རྒྱུ་མཚན་ནི་
བདག་གིས་རྩོལ་ནུས་ཀྱི་ངོས་ནས་ཆོས་རྣམས་ངོས་འཛིན་བྱེད་དགོས་པ་དང་། གདོས་ཚད་ཅེས་བརྗོད་ན་ཅི་ཞིག་སྟོན་གྱི་ཡོད་དམ།
ཌད་ཝད་ཌི།༽ཡོ་ཆས་གཅིག་གིས་ནུས་ཤུགས་དང་གདོས་ཚད་གཉིས་

490

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཀར་ཚད་འཇལ་བྱེད་ཐུབ། འདི་ནི་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་གསར་དུ་རྟོགས་པ་ཞིག་

རེད། ང་ཚོས་ཚ་དྲོད་འཇལ་ཆས་ཀྱི་རིགས་གཅིག་ལ་བརྟེན་ནས་གདོས་ཚད་ལ་ཚད་འཇལ་དང་། ནུས་ཤུགས་རྒྱ་མར་འདེགས་ཆོག འདི་གཉིས་ནི་ཆོས་གཅིག་

ཡིན་ཞིང་། ང་ཚོས་གླེང་བཞིན་པའི་གདོས་ཚད་དང་ནུས་ཤུགས་བར་གྱི་འགྱུར་བ་
འདི་ནི་དོན་དངོས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཞིག་མ་ཡིན་པར། རྣམ་པ་ལ་འགྱུར་ལྡོག་གམ་
བཅིངས་གྲོལ་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་དེ་ཡིན།

ཨན་ཏྲོན།༽ཁྱེད་ཀྱིས་བཤད་པ་བདེན་པ་རེད། ང་ཚོས་ནུས་ཤུགས་རྒྱ་མར་འདེགས་ཆོགཌད་ཝད་ཌི།༽དངོས་གཟུགས་གདོས་ཚད་དང་གཅིག་པ་མིན་ཞིང་། འགྱེད་
འཕྲོ་ནུས་ཤུགས་དང་གཅིག་པ་མིན། འགྱེད་འཕྲོ་ནི་འོད་ཀྱི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་སྤྲིན་
ཕུང་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། དེར་ཁ་དོག་ཡོད་པ་ཇི་བཞིན་ནུས་ཤུགས་ཀྱང་ཡོད། ནུས་
ཤུགས་ནི་དེའི་ཁྱད་ཆོས་གཅིག་ཙམ་ཡིན།
ཕེའར་ཏྲི།༽མགོ་རྙོག་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི། ང་ཚོས་ལོ་ངོ་བརྒྱ་ཕྲག་
གཅིག་གི་སྔོན་གྱི་གོ་རྟོགས་ཤིག་གཞིར་བཞག་ནས་འགོ་བཙུགས་པ་དང་། ང་ཚོས་མུ་མཐུད་ནས་གོ་རྟོགས་དེ་ལས་བྱུང་བའི་བརྡ་ཆད་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་འདི་
རེད། ད་ལྟ་ང་ཚོར་གོ་རྟོགས་གསར་པ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། ང་ཚོས་ད་དུང་ཡང་ཐ་སྙད་
རྙིང་པ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
འོད་རྡུལ་ཞིག་གི་གཡོ་འགུལ་དང་གཡོ་མེད་ཀྱི་གདོས་ཚད་སྐོར་གྱི་མགོ་
རྙོག་གི་རྒྱུ་རྐྱེན་ནི་འདི་སྟེ། གལ་ཏེ་ཆོས་ཤིག་འགུལ་ཚེ། དེའི་ནུས་ཤུགས་ཁག་

491

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཅིག་ནི་འགུལ་སྐྱོད་ཀྱི་ནུས་ཤུགས་ཡིན་རུང་། ནུས་ཤུགས་ཕལ་ཆེ་བ་ནི་གདོས་
ཚད་ཀྱི་ནུས་ཤུགས་ཡིན། གདོས་ཚད་ཀྱི་ནུས་ཤུགས་འདི་ནི་ཆོས་དེའི་དངོས་
གཟུགས་སུ་མི་མངོན་པར་གནས་ཡོད། ལྟ་བའི་ཆ་ནས་བརྗོད་ན། ཉིང་རྡུལ་གྱི་གས་
འཐོར་ཞིག་བྱུང་ན་ནུས་ཤུགས་དེ་ཕྱི་ལ་མངོན་གྱི་རེད། གལ་ཏེ་བདག་གིས་ཆོས་

ཤིག་ལ་གདོས་ཚད་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡོད་པར་རྟོགས་འདོད་ཚེ། ཆོས་དེ་གཡོ་འགུལ་གྱི་
ངང་ཚུལ་དུ་གནས་ན་རྟོགས་དཀའ་བ་དང་། དེའི་ཕྱིར་བདག་གིས་ཆོས་དེ་གཞི་

གཅིག་ལ་གཡོ་མེད་དུ་བཞག་ནས་ལྗིད་ཚད་འཇལ་བའམ་དེར་བརྟག་དཔྱད་གཏོང་དགོས། འོན་ཀྱང་། རྙོག་དྲ་ནི་གལ་ཏེ་ང་ཚོས་འོད་གཞི་གཅིག་ཏུ་བཀག་ཚེ་ཡལ་
འགྲོ་བ་འདི་རེད། ང་ཚོས་འོད་འགོག་མི་ཐུབ་པ་དང་། འོད་རྡུལ་ཞིག་གི་སྟེང་དུ་ནུས་
ཤུགས་ཡོད་ཚད་དེའི་འགུལ་སྐྱོད་ཀྱི་ངོ་བོར་གནས་པ་ལས། ནུས་ཤུགས་ཅི་ཡང་
མི་མངོན་པར་གནས་མེད། འོད་རྡུལ་ནི་མངོན་གྱུར་གྱི་ནུས་ཤུགས་ཤིག་ཡིན་ཡང་།

དངོས་གཟུགས་ཀྱི་ཆོས་ལ་མངོན་གྱུར་མ་ཡིན་པའི་ནུས་ཤུགས་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་བཀོད་གནང་བའི་དངོས་གཟུགས་དང་། ནུས་
ཤུགས་ཀྱི་ངོ་བོའི་སྐོར་གྱི་དྲི་བ་ཁག་གིས་བགྲོ་གླེང་བ་ཚན་རིག་པ་ཚོས་ཆོས་
རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ལུགས་སྐོར་ལ་ལྟ་བའི་ཆོད་སེམས་ཅི་འདྲ་ཞིག་བཟུང་ཡོད་པ་
གསལ་བར་བྱས་སོང་། ང་ཚོ་རེ་རེས་ཀྱང་དངོས་གཟུགས་དང་ནུས་ཤུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། གདོས་ཚད་དང་འགྱེད་འཕྲོ་བཅས་ཀྱི་ཐད་ལ་ལྟ་ཚུལ་ཅུང་མ་འདྲ་བ་རེ་བཟུང་ཡོད། ང་ཚོས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆ་ཤས་དེ་དག་གི་དངོས་ལུགས་ནི་སྤྱི་ཡོངས་
ནས་རྟོགས་ཡོད་ཀྱང་། ལྟོས་གྲུབ་དང་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལྟ་བུའི་ཆེས་ཟབ་

492

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཔའི་ང་ཚོའི་གོ་རྟོགས་ལས་བྱུང་བའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་ཤུགས་བསྟན་ཐད་ལ་ད་རུང་རྩོད་
གླེང་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་པ་ཡིན། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་རྩོད་རྙོག་གི་གཞུ་རུ་
གྱུར་པའི་གནད་དོན་འདི་དག་གི་ཕྱོགས་ལ་འཕྲལ་དུ་དང་བ་གནང་སོང་། གཤམ་དུ་ཕེའར་ཏྲིས་སླར་ཡང་ཚན་རིག་གི་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་བཟོ་བཀོད་ཐད་ནས་དཔྱད་གཏམ་
སྤེལ་ཏེ། མྱོང་བའི་བྱེད་ལས་ཅི་ཞིག་ཡིན་པ་ང་ཚོར་གསལ་བཤད་བྱ་རྒྱུ་རེད།

ཚན་རིག་གི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་མྱོང་བའི་བྱེད་ལས།
ཕེའར་ཏྲི།༽ཚན་རིག་གི་ཁང་ཚོམས་ཀྱི་དཔེ་མཚོན་ནང་། ཚན་རིག་པ་

ཚོས་རྒྱུན་དུ་དྲང་པོ་མི་བྱེད་པར་སྒྲུང་གི་ཆ་ཤས་ཙམ་ལས་བརྗོད་ཀྱི་མེད་པ་ང་ཚོས་
མཐོང་གསལ་ཡིན། དེ་ཡང་ཁོ་ཚོས་ཁང་ཚོམས་དེའི་རྟེན་གཞི་བསྐྱར་དུ་ལངས་

དགོས་བྱུང་བ་མང་ཚོགས་ལ་རྒྱུན་དུ་བཤད་ཀྱི་མེད། ད་དུང་ཚན་རིག་པ་མ་ཡིན་
མཁན་ཞིག་གིས་རྒྱུན་དུ་མི་ཐོས་པའི་གཞི་རྩའི་གནད་དོན་གཞན་ཞིག་ནི། ཚན་རིག་

བཞེངས་སྐྲུན་གྱི་ནང་ནས་མྱོང་བ་ལོགས་སུ་འབྱེད་བྱེད་ཀྱི་འཚག་བྱེད་སྐོར་ཡིན།

བདག་ལ་མཚོན་ན། འདི་ནི་གནད་འགག་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ཆེད་སྦྱོང་ཤེས་
རིག་གི་བགྲོ་གླེང་དུ་སྣང་ཆུང་བྱས་ནས་བསྐྱུར་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽སྤྱིར་བཏང་གི་མྱོང་བའི་ཆ་ཤས་གང་ཞིག་བཙགས་ནས་ཟུར་འདོན་དང་། ཆ་ཆས་གང་ཞིག་ཚན་རིག་གི་ཁོངས་སུ་སྡུད་ཀྱི་ཡོད་དམ།
ཕེའར་ཏྲི།༽རྩ་བ་དང་ཞར་བྱུང་གི་ཁྱད་ཆོས་ནི་དཔེ་མཚོན་ཞིག་ཡིན། ལོ་

སུམ་བརྒྱའི་གོང་དུ་ཚན་རིག་པ་ཚོས་ཆོས་ཤིག་གི་རིང་ཚད་དངོས་ཁམས་ཀྱི་རང་
བཞིན་དང་། དེའི་ཁ་དོག་དང་རེག་བྱ་སོགས་ཡུལ་ཅན་གྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པར་ཐག་

493

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགབཅད་ཡོད། འགྲོ་བ་མིས་ཆོས་ཤིག་ལ་རེག་ནས་ཚོར་ཐུབ་པ་དང་། དེའི་ཁ་དོག་
མཐོང་གི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་གདོས་ཚད་དང་། རིང་ཚད།
དུས་བཅས་ཁོ་ན་གླེང་བ་ལས། ཁ་དོག་ལྟ་བུ་ནི་ཚན་རིག་པ་ཚོའི་དང་བ་འདྲེན་བྱེད་
ཅིག་ཏུ་གྱུར་མེད། ད་ལྟ་ང་ཚོར་དངོས་གཟུགས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་ཕྲ་ཞིང་རྒྱས་པ་ཞིག་

ཡོད་པར་མ་ཟད། ང་ཚོས་ཚན་རིག་གི་འཚག་བྱེད་དེར་བཅོས་བསྒྱུར་ཡང་བྱས་ཡོད་དེ། ད་ལྟ་ང་ཚོས་དངོས་གཟུགས་ཀྱི་ཁ་དོག་ལ་རྩིས་ཞིབ་བྱེད་ཐུབ། ཚན་རིག་
གི་འཚག་བྱེད་ཆེ་རུ་འགྲོ་ཞིང་། ང་ཚོས་སྔར་ལས་མང་བའི་ཆོས་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་
བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽འོན་ཀྱང་། ཐ་ན་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུའང་ད་ལྟ་ཚན་
རིག་པ་ཚོས་ཁ་དོག་གི་སྐོར་བརྗོད་སྐབས། དོན་ངོ་མར་ཁོ་ཚོས་འོད་རྡུལ་ལྟ་བུའི་ཆོས་ཕྲ་མོ་ཞིག་གི་སྐོར་གླེང་གི་ཡོད། ཨ་ཐོར་གྱིས་གྷོད་ཐིའི་ཁ་དོག་གི་རྣམ་གཞག་
ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ནས་བསྟན་ཡོད་པ་ལྟར། ཚན་རིག་པ་ཚོས་ཁ་དོག་དང་སྒྲ་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་ང་ཚོའི་མྱོང་ངོར་སྣང་བ་ཇི་བཞིན་དུ་གླེང་གི་མེད།
ཕེའར་ཏྲི།༽ ཡུལ་ཅན་གྱི་མྱོང་བ་འཚག་བྱེད་དེ་ནས་ཐར་ཐུབ་ཀྱི་མེད་པ་
དང་། ད་ལྟའི་ཆར་མཚར་སྡུག་དང་དོན་སྙིང་ལྟ་བུ་ཡང་འཚག་བྱེད་དེ་ནས་ཐར་ཐུབ་
ཀྱི་མེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽བློ་དེ་ནས་ཐར་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་དམ།
ཕེའར་ཏྲི།༽བློ་ཡང་ཡུལ་ཅན་གྱི་མྱོང་བའི་ངོས་ནས་འཚག་བྱེད་དེར་བརྒལ་ཐུབ་ཀྱི་མེད། ཚན་རིག་པ་ཚོས་སྐྱེ་དངོས་རིག་པ་དང་། ཡང་ན་སེམས་ཁམས་རིག་

494

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཔའི་ལྟ་བའི་ངོས་ནས་མྱོང་བའི་སྐོར་གླེང་སྐབས། ལུས་ཕུང་དང་ཀླད་པ་གཙོ་བོར་འཛིན་གྱི་ཡོད། ཀླད་པ་དང་ལུས་ཕུང་གི་ཞིབ་འཇུག་དེ་མྱོང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་
ཞིག་ཡིན་ཡང་། དེའི་ནང་མང་པོ་ཞིག་ཚང་མེད། ཚན་རིག་པ་ཚོས་དེ་ནས་དངོས་
ཁམས་རིག་པ་དང་། རྩིས་རིག་བཀོལ་ནས་ལྐོག་གྱུར་རང་བཞིན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་
རྩོམ་ཞིང་། འགྲེལ་བཤད་དེ་སྐྱེ་དངོས་རིག་པར་ཡར་ཁུངས་གཏུགས་ནས་མྱོང་བ་
བསྐྱར་བཟོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འདི་ནི་ཡོངས་སུ་རྣམ་དག་ཅིག་ཡིན་པར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་
པའི་རྒྱུ་མཚན་བརྟན་པོ་ཞིག་མེད་ལ། དེ་ནི་རགས་རྩིས་ཙམ་རེད།
དབང་རྩའི་ཚན་རིག་པ་ཞིག་གིས་ཁྱེད་ལ་མྱོང་བའི་སྐོར་ནས་ཁོས་འདི་དང་

དེ་རྟོགས་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་པ་དང་། ཡང་ན་སྐྱེ་དངོས་རིག་པ་བ་ཞིག་གིས་འཕེལ་

འགྱུར་ལས་བྱུང་བའི་མིའི་ཀླད་པའི་སྐོར་ལ་ཤེས་རྟོགས་གང་ཞིག་རྙེད་ཡོད་པ་
བརྗོད་སྐབས། ཁོ་ཚོའི་མཇུག་སྡོམ་བྱེ་བྲག་པ་ཁག་ཅིག་བདེན་པ་ཡིན་སྲིད། ང་ཚོ་
ཚན་རིག་པ་ཚོར་ཞིབ་ཚགས་པའི་ཤེས་རྟོགས་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། ང་ཚོས་
རང་གི་འཚོལ་ཞིབ་ཀྱི་ཡུལ་དེ་ཡོངས་སུ་རྟོགས་ཡོད་པའི་ངེས་པ་མ་མཆིས། ང་

ཚོས་ཡུལ་དེ་ཡོངས་སུ་རྟོགས་ཐུབ་ཀྱི་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། དེའི་ཆ་ཤས་མང་པོ་
ཞིག་ང་ཚོའི་ཞིབ་འཇུག་ནང་མེད་པ་དང་། ད་དུང་ཚན་རིག་གི་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་བཟོ་
བཀོད་རང་ལའང་རྟག་ཏུ་འགྱུར་བ་འབྱུང་གི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ཚན་རིག་གི་འཚག་
བྱེད་ལ་ལེགས་བཅོས་བྱས་ན། མྱོང་བའི་སྐོར་གྱི་ང་ཚོའི་གོ་རྟོགས་གོང་འཕེལ་དུ་འགྲོ་བར་མ་ཟད། ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བའི་རེ་བའང་ང་ཚོས་འཛིན་ཆོགབདག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ཚན་རིག་གི་ཕྱོགས་ནས་དང་བ་འདྲེན་པའི་གཞི་ཞིག་

495

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགནི། ངོ་བོ་ལས་གྲོལ་བའི་རང་དབང་ཞེས་པའི་དོན་སྤྱི་ཞིག་ཡོད་པ་འདི་རེད། དུས་
རབས་འདིའི་ནང་ང་ཚོའི་སྣང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་དངོས་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་འགྲེལ་
བཤད་རྙིང་པ་ནི། གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་གྱིས་འབྲེལ་བའི་འགྲེལ་བཤད་གསར་པ་
ཞིག་གིས་བརྗེ་བོ་རྒྱག་དགོས་བྱུང་བ་དང་། སྣང་ཚུལ་རེ་རེ་ནི་གཅིག་ལ་གཅིག་

བརྟེན་དུ་གྲུབ་པའི་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡིན། འོད་རྡུལ་སྐོར་གྱི་ང་ཚོའི་ཤེས་རྟོགས་ཐམས་
ཅད་འོད་རྡུལ་འགུལ་སྐྱོད་ཀྱི་རྩེད་མོ་ལྟ་བུའི་ཚུལ་དུ་གྲུབ་ཡོད་དེ། འོད་རྡུལ་ཞིག་
གིས་སྐབས་རེར་རང་ཉིད་རླབས་རྒྱུན་ཞིག་ཡིན་པའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་པ་དང་། ཡང་
སྐབས་རེར་རང་ཉིད་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཅིག་ཡིན་ཁུལ་གྱི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་ཞིང་། རྣམ་
འགྱུར་གང་ཞིག་སྟོན་མིན་ནི་ང་ཚོས་དྲི་བ་ཅི་ཞིག་འགོད་མིན་ལ་རག་ལས་ཡོད། ང་
ཚོས་གློག་རྡུལ་ནི་རླབས་རྒྱུན་དང་། ཡང་ན་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཅིག་རེད་ཅེས་བརྗོད་ནས་
འོད་རྡུལ་གྱི་ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་མི་ཐུབ། འོད་རྡུལ་གྱི་ངོ་བོ་ནི་སྲ་འཐས་
ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་མ་ཡིན་པར་གཤེར་གཟུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད།
ཆོས་རྣམས་ཀྱི་བྱེད་ལས་འདྲ་མིན་སྐོར་གྱི་རང་གི་གོ་རྟོགས་ལ་གཞིགས་ན། ང་

ཚོས་བྱེད་ལས་ནི་བྱེད་ལས་ཙམ་ཡིན་པ་ལས་ངེས་བརྟན་དང་ལྟོས་མེད་ཅིག་མིན་

པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་དགོས་པ་དང་། ང་ཚོས་རྒྱུ་མཚན་འདི་གཞིར་བཟུང་ནས་མ་

མཐའ་ཡང་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་ངོ་བོའི་དོན་སྤྱི་དེ་ངེས་པར་དུ་འདོར་དགོས་
པ་རྟོགས་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཁྱེད་ཀྱིས་ངོ་བོ་ཞེས་བརྗོད་པའི་དོན་ནི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་
ཉིད་དེ་ཡིན་ནམ།

496

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཕེའར་ཏྲི།༽ཡིན་ལགས། འགྱུར་མེད་ཀྱི་ཆོས་ཤིག་གི་རང་བཞིན་ནི། ངོ་
བོའི་དཔེ་མཚོན་ཞིག་ཡིན། དེ་བཞིན་ཁྱད་ཆོས་གང་རུང་ཞིག་ལའང་གོ་ཆོག་པ་
དང་། ངོ་བོ་ལས་གྲོལ་བའི་རང་དབང་ནི་ནང་པའི་གླང་བོ་ཆེའི་དཔེ་མཚོན་དང་
གཅིག་པ་རེད། རྐང་ལག་དང་མཇུག་མ་ལྟ་བུའི་ཆ་ཤས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་གི་ངོས་ནས་
གླང་བོ་ཆེ་ངོས་འཛིན་བྱེད་མི་ཐུབ། ཆོས་ནས་བྱ་འགུལ་དང་། ཡང་ན་དངོས་པོ་ནས་
སྣང་ཚུལ་ལ་འགྱུར་བའི་འཕོ་འགྱུར་ནི། “ཡིན”ཞེས་པ“ལྟར”ལ་བསྒྱུར་བ་ལྟ་བུའི་འགྱུར་ལྡོག་ཅིག་ཡིན་ཏེ། གློག་རྡུལ་ནི་ལྟོས་མེད་ཀྱི་རྫས་གྲུབ་ཕྲ་མོ་ཞིག་མ་ཡིན་

ཡང་། དེ་ནི་ང་ཚོར་རླབས་རྒྱུན་ནམ་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ལྟར་སྣང་ཆོག་པ་དང་། གློག་རྡུལ་
ཞིག་གིས་བྱེད་ལས་ངེས་ཅན་ཞིག་སྟོན་གྱི་ཡོད། མདོར་དྲིལ་ནས་རྣམ་པ་གཞན་
ཞིག་ཏུ་བརྗོད་ན། ད་དུང་དེར་ཅི་ཡང་མེད་ཅེས་པའམ། ཅི་ཡང་གྲུབ་མེད་པ་ཞིག་ཏུ་
སྣང་གི་འདུག་ཅེས་པ་འདི་ཡིན། སྐད་ཆ་འདི་ནི་ང་རང་གི་མཐོང་སྣང་ལ་བདེ་བོ་ཞིག་
ཀྱང་འདུག བདག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། བདེན་པ་འདི་ནི་ཚན་རིག་ལས་ཁྱེད་ཅག་གི་སྲོལ་

རྒྱུན་ནང་སྔ་མོ་ནས་གཞི་རྩའི་གནས་རིམ་ཞིག་ཏུ་རྟོགས་འདུག འདི་ནི་སྟབས་ཁེལ་
བ་ཞིག་མིན་པ་དང་། འདིས་གཞི་རྩའི་གནས་རིམ་དུ་ཡོད་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་
ལུགས་ཀྱི་སྐོར་ནས་ང་ཚོར་གང་ཞིག་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད་པར་སྙམ།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཚན་རིག་དང་ནང་དོན་རིག་པ་གཉིས་ཀས་གཟུགས་ཅན་གྱི་
ཆོས་རྣམས་དཔྱད་པའི་གཞི་ལ་བཟུང་སྟེ། ཡུལ་གྱི་རང་བཞིན་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་ཡིན་

པའི་མཇུག་སྡོམ་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་འཇོག་གི་ཡོད་ཚེ། ཡུལ་གྱི་བདེན་པ་དེ་ནི་

སྟབས་འགྲིག་ནས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་མི་སྲིད།

497

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཕེའར་ཏྲི།༽འཕོ་འགྱུར་ཅི་ཡང་མེད་པར་དངོས་ཁམས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དང་།
སེམས་ཁམས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གཉིས་ཡོངས་སུ་ཐ་དད་པ་ཞིག་ཡིན་ན། ད་གཟོད་
ཡུལ་གྱི་བདེན་པ་དེ་ནི་སྟབས་འགྲིག་པའམ་སྟབས་ཁེལ་བ་ཞིག་ཏུ་བརྩི་ཆོག འོན་
ཀྱང་། ང་ཚོས་ལྟོས་གྲུབ་དང་འཕོ་འགྱུར་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ལ་ལྟ་དགོས་ཤིང་། དེ་
གཉིས་འབྲེལ་ཡོད་ན། བདེན་པ་དེ་ནི་སྟབས་འགྲིག་ནས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་མི་སྲིད།

དཔེ་མཚོན་ཞིག་དྲངས་ན། ཁ་སང་ང་ཚོས་དངོས་ཁམས་རིག་པར་ཡོད་
པའི་འབར་གས་ཆེན་མོ་དང་། ནང་པའི་དུས་འཁོར་ལུགས་སུ་ཡོད་པའི་མཁའ་རྡུལ་
སོགས་ཀྱི་སྐོར་གླེང་ཡོད། འདི་གཉིས་ཕན་ཚུན་བསྡུར་བ་ནི་དང་བ་འདྲེན་བྱེད་ཅིག་

རེད། བསྡུར་བའི་ཚེ་ན་འདྲ་མཚུངས་ཡིན་པའི་ཆ་ཤས་དང་། འདྲ་མཚུངས་མ་ཡིན་

པའི་ཆ་ཤས་གཉིས་ཀ་ཡོད་སྲིད། འདིའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་ཞིབ་འཇུག་གི་གྲུབ་དོན་གང་
ཞིག་ཡིན་རུང་། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བརྟག་དཔྱད་གཏོང་ཐབས་ཀྱིས་ཐག་བཅད་ཡོད་པས་རེད། དེ་ལྟ་ནའང་། གཏན་ཚིགས་ནི་གཞི་རྩའི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་།

གལ་ཏེ་ང་ཚོས་ཕྱོགས་གཉིས་ཀའི་གཏན་ཚིགས་མང་དུ་རྟོགས་ན། གནས་རིམ་

ཞིག་ཏུ་ང་ཚོ་འབབ་སའི་གཞི་དེ་གཅིག་པ་ཡིན་ངེས། གཞི་དེ་གཅིག་པ་མིན་ཚེ་ང་
ཚོ་ད་དུང་ཟབ་སར་སོང་ནས་འབྲེལ་བ་འཚོལ་དགོས་པ་དང་། མཚམས་ཤིག་ཏུ་

གྲོག་རོང་གི་ནང་ཕྱོགས་གཉིས་སྦྲེལ་བའི་གཏིང་མཐའ་ཞིག་ཡོད་ངེས་ཡིན།

ད་ལྟ་ནས་ཚན་རིག་གིས་ངོ་བོ་ལས་གྲོལ་བའི་རང་དབང་ཚད་མཐོ་བོ་ཞིག་

རྙེད་འདུག གནད་འགག་གི་དྲི་བ་ཞིག་ནི་མ་འོངས་པར་ང་ཚོ་གང་དུ་འགྲོ་དགོས་
མིན་འདི་ཡིན་ཞིང་། བདག་གི་མཐོང་ཚོད་ལ། ང་ཚོ་ནི་ཡུལ་རང་བཞིན་གྱི་ཚན་རིག་

498

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགནས་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གཉིས་ཀ་ནང་དུ་འདུས་པའི་ཚན་རིག་ཅིག་གི་ཕྱོགས་སུ་
བསྐྱོད་དགོས་ཤིང་། ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གམ་འཕོ་འགྱུར་གྱི་རྣམ་གཞག་རྗེས་
མའི་ནང་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་བར་དང་། དངོས་ཁམས་དང་སེམས་ཁམས་བར་གྱི་ལྟོས་གྲུབ་དེའང་ནང་དུ་འདུ་རྒྱུ་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཚན་རིག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་ནི་ཇེ་ཆེ་དང་ཇེ་ཡངས་རེད། འོན་
ཀྱང་། ངོས་ཀྱི་ཚོར་རྟོགས་ཤིག་ལ། ཚན་རིག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་ནི་ཚད་འཇལ་བྱེད་
རུང་བའི་ཡུལ་དང་། དངོས་ཁམས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གཅིག་པུའི་ཐོག་ལ་ཚོད་འཛིན་
བྱས་ནས་བཀག་སྡོམ་བྱས་ཡོད། ཚན་རིག་གིས་རིམ་གྱིས་རང་གི་མདུན་ལྗོངས་རྒྱ་
སྐྱེད་དེ། གཟུགས་ཅན་གྱི་ཆོས་ལྟར་ཚད་འཇལ་བྱེད་མི་རུང་བའི་སྣང་ཚུལ་གྱི་ཁྱབ་
ཁོངས་གཞན་ཡང་ནང་དུ་བསྡུ་དགོས་པ་དང་། ཁྱེད་ཀྱིས་གང་གསུངས་པར་བལྟས་ན། ཁྱེད་ལའང་རེ་བ་འདི་གཅིག་མཚུངས་སུ་ཡོད་པར་སྣང་།
ཕེའར་ཏྲི།༽ང་ལ་རང་ཉིད་ཚན་རིག་གི་ཕྱོགས་ནས་མར་བབས་ནས་གྲོག་
རོང་གི་ནང་དུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་ཚོར་སྣང་ཞིག་ཡོད། གྲོག་རིང་གི་གཏིང་དུ་ཅི་ཙམ་

མར་སོང་ན། བདག་གིས་དེའི་ཚོད་ཀྱིས་ཕྱོགས་གཞན་མཐོང་གི་རེད། ད་ལྟ་ང་
མཆོངས་མི་ཐུབ་པ་དང་། མཆོངས་ལྡང་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱེད་པའི་གདེང་ཚོད་ད་ལྟ་
བདག་ལ་མེད། ཡིན་ཡང་། ད་ལྟ་རང་ཉིད་ཡོད་ས་འདི་ནས་བདག་གིས་ཕྱི་དང་ནང་
གི་བར་སྣང་ནི་གཅིག་པ་ཡིན་པའི་བོད་པའི་དོན་སྤྱི་དེ་མཐོང་གི་ཡོད། དེ་བཞིན་
བདག་གིས་ཕ་རོལ་གྱི་སྐད་བརྡ་ཡང་གོ་ཐུབ་པ་དང་། སྐད་བརྡ་དེ་ལ་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་གཅིག་གི་ནང་། ཚན་རིག་གི་སྐད་བརྡ་ལ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་རྒྱུ་ཡིན་

499

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཔར་སེམས་པ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་འདུག ལྟ་བ་ཡངས་པོ་ཞིག་

དང་། མདུན་ལྗོངས་ཡངས་པོ་ཞིག ད་དུང་བར་སྣང་ཡངས་པོ་ཞིག་བཅས་ནི། ཚན་
རིག་གིས་རིང་བོ་མི་འགོར་བར་ཞིབ་ཏུ་འཚོལ་འཇུག་བྱེད་དགོས་པའི་ཡུལ་ཞིག་

ཆགས་ཡོད། ང་ཚོ་ནང་དོན་རིག་པར་ཕྱོགས་ནས་དེའི་ནང་དུ་རང་ལ་རམ་འདེགས་
ཤིག་ཡོད་མེད་བལྟས་ན་ལེགས་པོ་རེད། སྔོན་མར་ཕན་ཚུན་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་རྒྱུ་ཧ་ཅང་དཀའ་བ་དང་། ང་ཚོའི་བར་ལ་རྒྱང་ཐག་རིང་བོ་ཞིག་ཡོད་དེ། ང་ཚོ་ད་བར་དུ་
གྲོག་རོང་གི་རྩེ་མོར་བསྡད་པ་རེད། ཡིན་ཡང་། ད་ལྟ་ང་ཚོའི་བར་ཐག་ཉེ་རུ་འགྲོ་
བཞིན་ཡོད། གཞི་རྩའི་གཏན་ཚིགས་དང་། ཤེས་རྟོགས་འཚོལ་སྙེག་གི་བརྒྱུད་རིམ་

གྱི་རྩ་བའི་གནས་རིམ་དུ་ང་ཚོས་ཕན་ཚུན་ནས་བློ་སྐྱེད་མང་པོ་ལེན་ཐུབ་ཀྱི་རེད།
བགྲོ་གླེང་གི་མཉམ་ཞུགས་པ་གཞན་དག་དང་འདྲ་བར་ཕེའར་ཏྲིས་མྱོང་བའི་

སྐོར་གྱི་གོ་བསྡུར་འདིའི་ནང་། འཇིག་རྟེན་ཕྱི་དོན་དུ་བསྒྱུར་བའི་ཚན་རིག་གི་ལྟ་བ་

ཇེ་གཉོམ་དུ་བཏང་ནས་ཡུལ་ཅན་གྱི་རང་བཞིན་ཡང་དེའི་ནང་དུ་འོས་ཤིང་འཚམ་
པར་བསྡུས་ཡོད་པའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་གླེང་སོང་། ཁོང་གིས་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་དང་།

ཕྱི་དང་ནང་སོགས་ཀྱི་མཐར་ལྷུང་གི་ཁ་བྲལ་ཡོད་ས་རུ། ང་ཚོའི་མྱོང་བ་ལ་ཚན་
རིག་གི་ནང་དུ་སྔར་བྱུང་མ་མྱོང་བའི་གཙིགས་ཆེན་གྱི་གོ་བབ་ཅིག་སྤྲོད་པའི་ལྟ་

ཚུལ་གསར་པ་ཞིག་ང་ཚོས་འཚོལ་དགོས་པའི་གྲོས་གཞི་བཏོན་པ་དང་། གཅིག་
བྱས་ན། ཡུལ་ནས་ཡུལ་ཅན་ལྟ་བུའི་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་གཅིག་ལ་ལེགས་པར་
བགྲོད་པ་ལ་ལམ་སྟོན་བྱེད་པའི་ལྟོས་གྲུབ་བམ་འཕོ་འགྱུར་གྱི་རྣམ་གཞག་ཅིག་ང་

ཚོས་རྙེད་སྲིད་པར་བསྟན་སོང་། གསུང་བཤད་གལ་ཆེན་ཞིག་གི་ནང་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་

500

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགམཆོག་གིས་ཕེའར་ཏྲི་དང་མོས་མཐུན་གནང་སྟེ། མ་འོངས་པའི་ཚན་རིག་གི་ཁྱབ་
ཁོངས་ནི་ཡངས་པོ་ཡིན་དགོས་ཤིང་། དེའི་ནང་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཆོས་ལྟར་ཚད་
འཇལ་བྱེད་མི་རུང་བའི་གཟུགས་ཅན་གྱི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་སྣང་ཚུལ་ཡང་
བསྡུ་དགོས་པའི་རང་གི་ཚོར་རྟོགས་གསུངས་ཡོད།
ལྟ་ཚུལ་འདི་ནི་ང་རང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་སྟངས་དང་ཧ་ཅང་མཐུན་པ་ཞིག་སྟེ། གྲངས་
འབོར་གྱི་ཚད་འཇལ་དང་། དངོས་གཙོ་སྨྲ་བའི་ཚན་རིག་གི་ལྟ་ཚུལ་དོགས་མོ་དེར་
ལྟོས་ན་ཡངས་ཤིང་། སྣང་ཚུལ་གྱི་རིགས་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་ནང་དུ་འདུས་པའི་ཤེས་
རྟོགས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཞིག་ང་ཚོར་ཐོབ་ཐུབ་པའི་ཡིད་ཆེས་བདག་ལ་ཡོད།
ཚན་རིག་ཅེས་པའི་བརྡ་ཆེད་འདི་ནི་ལ་ཊིན་གྱི་ཚིག scientia ཞེས་པ་ལས་བྱུང་བ་
དང་། འདི་ནི་ཤེས་རྟོགས་དང་ལྡན་པའི་དོན་རེད། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་ཕེའར་
ཏྲིའི་ལྟ་ཚུལ་བཞིན། ཚན་རིག་གི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱིས་མཁོ་སྤྲོད་བྱས་པ་ལས་ལྷག་པའི་

སྣང་ཚུལ་གྱི་རིགས་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་གི་ཤེས་རྟོགས་ང་ཚོར་ཐོབ་ཆོག་པར་ངོས་འཛིན་
བྱེད་རྒྱུ་ནི། བདག་གིས་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཏུ་མཐོང་གི་ཡོད། ཤེས་རྟོགས་དེ་ལྟ་
བུའི་ནང་དབང་ཤེས་དང་བསམ་གཞིག་ལ་སྣང་བའི་ཕྱི་ནང་གཉིས་ཀའི་འཇིག་རྟེན་
དང་འབྲེལ་བའི་འགྲོ་བ་མིའི་མྱོང་གྲུབ་ཀྱང་འདུ་དགོས་པ་དང་། ཚིག་གཞན་ཞིག་
གིས་བརྗོད་ན། གྲངས་འབོར་གཙོ་བཟུང་དང་ཆ་བགོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་མེད་
པའི་སྒོ་ནས། ཚན་རིག་གི་འཚོལ་ཞིབ་ཀྱི་གཞི་རྩའི་རྩ་འཛིན་རྣམས་གཙིགས་འཛིན་
གྱིས་ཚན་རིག་གི་དཀྱུས་ཞེང་ལ་རྒྱ་སྐྱེད་བྱས་ནས་ཡངས་པོར་གཏོང་དགོས།

དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་དང་། འཁྲུལ་སྣང་།

501

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཨ་ཐོར།༽ ཕེའར་ཏྲི་ལགས། ཁྱེད་ཀྱིས་གོང་དུ་གླེང་བའི་བྱ་འགུལ་གྱི་རྩེད་
མོའི་སྐོར་གྱི་བརྗོད་གཞི་དེ་ཇེ་རྒྱས་སུ་གཏོང་རོགས། ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་ཆེ་རུ་སོང་བར་བརྟེན་ནས་དངོས་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ངོ་བོ་དང་སྒྲོ་འདོགས་ལས་ང་ཚོ་
གྲོལ་ཏེ། བྱ་འགུལ་གྱི་རྩེད་མོའི་ཐོག་ལ་དམིགས་གཏད་བྱེད་ཐུབ་པ་ཁྱེད་ཀྱིས་
བརྗོད་སོང་། འདིར་ཉེན་ཁ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། ཁྱེད་ཀྱིས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་པའི་སྐད་

བརྡས་འཆར་སྒོ་ཡ་མ་ཟུང་ཞིག་སྟེ། སྣང་ཚུལ་དང་བྱ་འགུལ་གྱི་རྩེད་མོ་ཙམ་ལས་འདུས་དོན་དང་། དོན་སྙིང་ཅི་ཡང་མེད་པར་སྟོན་པ་འདི་རེད། ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་
གཞག་ཏུ་བར་སྣང་དང་དུས་གཉིས་སོ་སོར་རྩིས་ན་འཁྲུལ་སྣང་ཡིན་པའི་དཔེ་
མཚོན་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། གནས་སྟངས་དེར་མཚོན་ན་འཁྲུལ་སྣང་ཙམ་དུ་ཟད་མེད་པ་དང་། དེར་ད་དུང་བཟོ་བཀོད་ཟབ་མོ་ཞིག་ཡོད། བཟོ་བཀོད་དེ་ནི་གནས་རིམ་གཞན་
ཞིག་ཏུ་ཡོད། ལྟོས་བཅས་སྨྲ་བའི་ལུགས་དང་། ཕྱི་དོན་སྨྲ་བའི་ལྟ་བའི་ལངས་ཕྱོགས་
བར་ལ་གནས་བར་མ་ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་སྐོར་ལ་ཁྱེད་ཀྱིས་མང་ཙམ་གསུང་རོགས།
བདག་གིས་དྲི་བ་འདི་ཕེའར་ཏྲི་ལ་དྲིས་པ་ཞིག་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་། ྋགོང་
ས་མཆོག་གིས་བར་དུ་འཚངས་ནས་གསུངས་སོང་།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ངོས་ཀྱིས་ཁྱེད་ལ་མུ་མཐུད་ནས་བརྗོད་དུ་འཇུག་གི་ཡིན།

ཡིན་ཡང་། མཚམས་འདིར་ངོས་ཀྱིས་ཁ་སྣོན་ཞིག་བརྒྱབ་ན་འདོད་བྱུང་། དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་པའི་ལུགས་ལ། འཁྲུལ་སྣང་གི་རྣམ་པ་ཞིག་ཡོད་པའི་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་
རིགས་ཤིག་འཇོག་གི་ཡོད། གང་ཟག་ཅིག་གིས་སྣང་ཚུལ་ལ་འཁྲུལ་གཞིའི་ཁྱད་
ཆོས་སམ་རྣམ་པ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་དེར་བརྟེན་ནས་ཚད་མའི་བློ་ཞིག་རྙེད་ཆོག

502

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགནང་པའི་ཚད་མ་རིག་པར་ཕྱོགས་སོ་སོར་སོང་བའི་འདོད་ཚུལ་གཉིས་ཡོད།
ཁག་ཅིག་གི་འདོད་ཚུལ་ལ། ཚད་མའི་བློ་ནི་གཟུང་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ཐམས་ཅད་
དང་འབྲེལ་བའི་སྒོ་ནས་ཚད་མ་ཡིན་དགོས། འདིའི་ཤུགས་བསྟན་དུ་སྣང་ཡུལ་ལ་
རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ངོ་བོ་ཞིག་ཡོད་པའི་བདེན་འཛིན་ཞིག་ཡོད། འདི་ནི་ཚད་
མའི་བློ་དང་མཐུན་པའི་དོན་དམ་གྱི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་ཕྱི་རོལ་ཏུ་ཡོད་པར་འདོད་པའི་
ཆ་མཐུན་གྱི་རྣམ་གཞག་ཅིག་ཡིན་ནའང་། དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་པས་གཟུང་ཡུལ་ལ་

དོན་དམ་གྱི་ངོ་བོ་ཞིག་འཇོག་མི་དགོས་པར་མ་ཟད། ངེས་ཤེས་ནི་དོན་དམ་དུ་གྲུབ་
པའི་ཆོས་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་གི་ངོས་ནས་ཚད་མ་ཡིན་དགོས་པར་འདོད་མི་དགོས་པའི་སྒྲུབ་ངག་འགོད་ཀྱི་ཡོད། གང་ཟག་ཅིག་གིས་འཁྲུལ་སྣང་གི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ངེས་
ཤེས་གླེང་ཆོག་པ་ཡིན། འདོད་ཚུལ་སྔ་མའི་ལུགས་ལ། ཕྱིའི་སྣང་ཚུལ་དང་ལྟོས་གྲུབ་གླེང་ན། དེས་ཐད་ཀར་འཁྲུལ་སྣང་དང་ལོག་ཤེས་མཚོན་གྱི་ཡོད། ཡིན་ཡང་།

ང་ཚོས་འཁྲུལ་སྣང་གི་སྣང་བ་ཞིག་ཡོད་ཆོག་པའི་ཚད་མའི་བློ་ཡི་དོན་སྤྱི་ཞིག་ཁས་

ལེན་བྱེད་ཐུབ་ཚེ། སྣང་ཚུལ་དང་རྩེད་མོ་ཙམ་གྱི་སྐོར་ལ་གླེང་སྐབས། ང་ཚོར་གོ་ནོར་འབྱུང་བའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་ཀྱི་མ་རེད།
ཕེའར་ཏྲི།༽ཉིན་འགའི་སྔོན་དུ་ཁྱེད་ཀྱིས་མེ་ཏོག་ཅིག་ལ་ལྟ་བའི་དཔེ་མཚོན་
ཤིན་ཏུ་ཡག་པོ་ཞིག་བཞག་སོང་། མེ་ཏོག་དེ་དོན་དམ་དུ་གྲུབ་ཡོད་པར་ཡིད་ཆེས་
བྱས་ན། ང་ཚོས་མེ་ཏོག་དེ་ནི་རྫས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ལོངས་སུ་སྤྱོད་ཐུབ་ཀྱི་
རེད། ཡིན་ཡང་། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་མེ་ཏོག་དེ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཞིག་མིན་པར་

རྟོགས་ན། ང་ཚོ་ནི་ངོ་བོ་འགྱུར་མེད་ཀྱི་བཀག་རྒྱ་ལས་གྲོལ་ནས་མེ་ཏོག་གི་མེ་ཏོག་

503

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཉིད་ལ་ལོངས་སུ་སྤྱོད་པར་རང་དབང་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་ཡོད། བདག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ང་
ཚོའི་མིག་སྔར་གྱི་བརྗོད་གཞི་དང་འབྲེལ་བའི་སྒོ་ནས་བརྗོད་ནའང་། ངོ་བོ་ལས་གྲོལ་
བའི་རང་དབང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡོད་དེ། ང་ཚོས་བདག་འཛིན་མེད་པའི་སྒོ་
ནས་སྣང་ཚུལ་ཞིག་དང་། སྣང་ཚུལ་དེའི་སྟེང་དུ་ཡོད་པའི་བཟོ་བཀོད་སོགས་རྟོགས་
ཐུབ་ཀྱི་རེད།
གལ་ཏེ་དངོས་ཁམས་རིག་པས་རྩེད་མོའི་སྒྲིག་ཁྲིམས་བཅོས་བསྒྱུར་བྱས་
ན། གཞི་རྩའི་རྩ་འཛིན་དང་འཚག་བྱེད་སོགས་ལའང་བཅོས་བསྒྱུར་བྱེད་ཐུབ། འོན་
ཀྱང་། དངོས་ཁམས་རིག་པ་ལ་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གྱི་དཔྱད་པའི་སྔོན་དུ་ཡོད་པའི་མྱོང་བར་བཅོས་བསྒྱུར་བྱེད་པའི་ནུས་པ་ཞིག་མེད་པ་དང་། ང་ཚོས་དངོས་ཡོད་
གནས་ལུགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་གླེང་འདོད་ན། གཉིས་སྣང་མ་ཡིན་པའི་མྱོང་བ་ནི་གཞི་རྩ་
དང་དངོས་གནས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན། སྔོན་ཨ་མི་རི་ཀའི་ནང་རྩིས་རིག་སྨྲ་བ་
ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ཁོང་གིས་རང་གི་སློབ་མ་ཚོར་གལ་ཏེ་ཁོ་ཚོས་གྲངས་ཚན་གྱི་
རྣམ་གཞག་ལ་བཅོས་བསྒྱུར་བྱས་ན། རྣམ་གཞག་དེ་གཞིར་བཞག་ནས་བཞེངས་
པའི་ཟམ་པ་མར་ལྷུང་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་དུ་འགྲོ་བར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་དམ་ཞེས་དྲིས་པ་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་། ཚན་རིག་གཞན་དག་ལ་འགྱུར་

ལྡོག་བྱུང་ནས་སོ་སོའི་ངོ་བོ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཀྱང་། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ནི་
གང་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་གནས་རྒྱུ་རེད།
ཨ་ཐོར།༽མྱོང་བ་ནི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་ལ་བརྟེན་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ།

མྱོང་བ་ཡོད་པ་ལ་མྱོང་མཁན་ཞིག་ངེས་པར་དུ་དགོས་སམ།

504

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཕེའར་ཏྲི།༽བདག་གི་འདོད་ཚུལ་ལ། མྱོང་བའི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་
མཁན་གྱི་སྣང་ཚུལ་དང་། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་ཡུལ་གྱི་སྣང་ཚུལ་གཉིས་ཡོད། མྱོང་བ་དང་
ལྡན་པའི་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་དང་། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་དང་ལྡན་པའི་མྱོང་བ་གཉིས་

ནི་ཕན་ཚུན་ལྟོས་གྲུབ་ཅིག་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽བོད་སྐད་དུ་མྱོང་བར་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་སྤྱད་ཀྱི་ཚིག་གཉིས་

ཡོད་ལ། གཅིག་ནི་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་མྱོང་བ་ཡིན། མྱོང་བའི་རིགས་འདི་ནི་རྗེན་པ་དང་
ཤུགས་འབྱུང་གི་རང་བཞིན་ཅན་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། རང་ཆས་སུ་ཡོད་པ་ཞིག་
ཀྱང་ཡིན། མྱོང་བའི་རིགས་གཞན་ཞིག་ནི་ཀུན་བཏགས་ཡིན་ཞིང་། སྒྲ་རྟོག་གི་སྒྲོ་
འདོགས་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་ཡོད་ཀྱང་ལོག་ཤེས་ཤིག་་ཏུ་བསམས་ན་མི་འགྲིག་པ་
དང་། མྱོང་བའི་རིགས་འདི་ལ་རྟོག་པ་དང་སྤྱི་མཚན་གྱི་འཛིན་པ་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་གིས་

འབྱུང་རྐྱེན་བྱས་ཡོད། ཉམས་ཞིབ་དང་། བརྟག་དཔྱད། སྤྱི་མཚན་གྱི་འཛིན་སྟངས་སོགས་མེད་ཚེ། ཀུན་བཏགས་ནི་མྱོང་བའི་ཁྱབ་ཁོངས་ཤིག་གི་ངོ་བོར་གྲུབ་ཡོད་ཀྱི་
མ་རེད།
ཕེའར་ཏྲི།༽ཚན་རིག་གི་ནང་དུ་འཚག་བྱེད་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པའི་ཐོག ད་
དུང་སློབ་གསོའི་སྒྲིག་འཛུགས་དང་། ཕྲུ་གུ་བསྐྱེད་བསྲིངས། རིག་གཞུང་། ལྷན་

སྐྱེས་ཀྱི་མྱོང་བ་མངོན་དུ་འགྱུར་སྟངས་སོགས་ཀྱི་ནང་དུའང་ང་ཚོར་འཚག་བྱེད་མང་པོ་ཡོད། དཔེར་ན། ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གྱི་གཉིས་སྣང་གི་བཀོད་སྒྲིགས་ནི།

དངོས་གནས་ཤིག་ཡིན་པའི་ཡིད་ཆེས་ང་ཚོར་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པ་དང་། ཡུལ་དང་
ཡུལ་ཅན་བར་དུ་ཡོད་པའི་སྲུབས་ཀ་འདི་ནི། ཚན་རིག་གི་ནང་དུ་མ་བྱུང་བའི་ཡར་

505

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགསྔོན་ནས་ང་ཚོའི་སེམས་ཁམས་ལ་བརྟན་པོར་འཇགས་ཡོད། ཨ་ཐོར་གྱི་དྲི་བར་
ལན་ཞིག་བཏབ་ན། མར་ཟབ་སར་སོང་ཚེ་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་ནི་གཉིས་སྣང་གི་རང་

བཞིན་ཞིག་མིན་ལ། འདི་གཉིས་ནི་མྱོང་བ་སྤྱིའི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གང་རུང་གི་བློ་རྗེན་པ་ཞིག་ནས་འགོ་
བཙུགས་ཏེ། ཉམས་ཞིབ་དང་སྦྱོང་བརྡར་ལ་བརྟེན་ནས་མཐར་ཚན་རིག་གིས་ཚད་
མའི་བློ་ཞིག་བསྐྱེད་ཐུབ་པ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཤུགས་སུ་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད་དམ། འདི་ནི་དོན་ངོ་
མར་ནང་པའི་སྒོམ་སྒྲུབ་ཉམས་ལེན་དུ་འབད་བརྩོན་བྱེད་སའི་གཞི་ཞིག་ཡིན་ཞིང་།
གང་ཟག་ཅིག་གིས་རྨོངས་ཚོད་དང་ལོག་འཛིན་ནས་འགོ་འཛུགས་ཀྱི་ཡོད་ནའང་། གོམས་འདྲིས་དང་སྦྱོང་བརྡར་ལ་བརྟེན་ནས་མཐར་ཚད་མའི་བློ་ཞིག་རང་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་
ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། ཁྱེད་ཀྱིས་ནང་པའི་འགྲོ་ལུགས་འདི་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་བརྗོད་
ཀྱི་ཡོད་དམ།
ཕེའར་ཏྲི།༽ཚན་རིག་གི་ལྟ་ཚུལ་གྱི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། འདི་ནི་མགོ་རྨོངས་
སའི་ཡུལ་ཞིག་རེད། ཚན་རིག་གིས་མདུན་སྐྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་། ད་དུང་ཡང་མྱོང་
བ་རྗེན་པའི་སྐོར་ལ་ཅི་ཡང་བརྗོད་མི་ཐུབ། ཚན་རིག་གིས་ནང་དོན་རིག་པས་མྱོང་
བ་དེའི་སྐོར་ལ་ཅི་ཞིག་གསུངས་ཡོད་པར་བལྟས་ན་བློ་སྐྱེད་རྙེད་ཀྱི་རེད། འོན་ཀྱང་། ཚན་རིག་གིས་རང་གི་རྩ་འཛིན་རྣམས་ལ་བཅོས་བསྒྱུར་དང་། འཚག་བྱེད་རྒྱ་སྐྱེད་བྱས་ནས་རང་ངོས་ནས་མདུན་སྐྱོད་བྱེད་ཐུབ་ཅིང་། འདི་ལྟར་རྒྱ་སྐྱེད་བྱས་པའི་ཚན་
རིག་གི་སྒྲོམ་གཞི་དེ་ནི། ད་ལྟའི་ཚན་རིག་དང་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་ངེས་ཤིང་།
ད་ལྟའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་ནི། ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་གཅིག་གི་སྔོན་གྱི་དངོས་ལུགས་དང་

506

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད་ལ། དེ་མཚུངས་མ་འོངས་པའི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་གཅིག་གི་རྗེས་
སུའང་དངོས་ཁམས་རིག་པ་ལ་རྣམ་པ་ཁྱད་པར་བ་གཞན་ཞིག་འབྱུང་ངེས་ཡིན་པར་
སྙམ།

བསམ་བློ་བརྗེ་རེས་འདིའི་ནང་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་། ཕེའར་ཏྲི་གཉིས་ཀས་
འགྲོ་བ་མིའི་མྱོང་བའི་རྣམ་པ་དང་། དེའི་ལེགས་བཅོས་སོགས་ལ་རྩད་ཞིབ་གནང་ཡོད།
ཕེའར་ཏྲིས་ཚན་རིག་དང་ཡང་སྒོས་གཞི་རྩའི་གནས་རིམ་དུ་རིག་གཞུང་གི་འཚག་བྱེད་
བརྒྱུད་ནས་ང་ཚོའི་མྱོང་བ་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་བའི་སྐོར་ནན་ཏན་དུ་བརྗོད་པ་དང་། ཁོང་གི་
འདོད་ཚུལ་ལ། མྱོང་བ་ནི་རྩ་བ་རུ་གཉིས་སྣང་ཅན་ཞིག་མིན་ཞིང་། ང་ཚོར་ཡུལ་དང་
ཡུལ་ཅན་གཉིས་སུ་སྣང་བའི་རྣམ་པ་དེ་ནི། མྱོང་བར་བཅོས་བསྒྱུར་གྱི་འཚག་བྱེད་ལ་
བརྟེན་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་ལས། གཉིས་སྣང་ནི་མྱོང་བའི་རྩ་བའི་ངོ་བོ་ཞིག་མིན།

ཕྱོགས་གཞན་ནས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་གསུངས་པ་
ནི། སྒྲིག་འཛུགས་དང་ལྡན་པའི་སྒོམ་སྒྲུབ་ཉམས་ལེན་ལྟ་བུར་བརྟེན་ནས་མྱོང་བ་ལ་
ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་དང་། འཚག་བྱེད་སོགས་ལ་ང་ཚོས་བཅོས་བསྒྱུར་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། དེའི་ཕྱིར་སྦྱོང་བརྡར་འོས་འཚམ་ཞིག་བྱས་ན། གང་ཟག་ཅིག་རྟོག་པ་
རྗེན་པ་ནས་སྒྲིག་འཛུགས་དང་ལྡན་པའི་རྟོག་པ་ཕྲ་མོ་དང་། མཐར་མངོན་སུམ་གྱི་མྱོང་
བའི་གནས་རིམ་དུ་བགྲོད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། འདོར་གླེང་བའི་གཅིག་མཐུན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་འདི་
དག་ནི། ང་ཚོའི་བགྲོ་གླེང་གི་ཐུན་གཞན་གྱི་ནང་དུའང་བྱུང་ཞིང་། ལྷག་པར་ཝིན་མེའི་

དཔྱད་གཏམ་ཁག་གི་ནང་མང་དུ་བྱུང་བ་དང་། ལེའུ་མཐའ་མའི་ནང་དུ་བདུན་ཕྲག་གཅིག་

རིང་གི་ང་ཚོའི་གླེང་མོལ་གྱི་བརྗོད་དོན་འགའ་ཞིག་ལྷན་དུ་ཚོགས་སོང་།

507

ལེའུ་བཅུ་གཉིས་པ།

གོ་ཤེས་དང་། སྡུག་བསྔལ།
དངོས་ཡོད་རང་མཚན་གྱི་གྱོན་པའི་འོག་ན།།
བཙན་དབང་གཉའ་གནོན་གྱི་ཚོར་བ་ཆེ་ཡང་།།
སྙན་ངག་གོས་བཟང་གིས་རབ་ཏུ་བཀླུབས་ན།།
བདེན་པ་རང་དབང་དུ་ཡངས་པོར་འགུལ་ཆོག།
ཋར་གྷོར།
ཚོགས་ཐུན་མཐའ་མ་ནི་ཟུར་ཞུགས་པའི་ཁྲོད་ཀྱི་མགྲོན་པོ་ཨེ་ཁོད་༼Eiko
Ikegami༽ཀྱི་སྐད་ཆའི་ཐོག་ནས་མགོ་ཚུགས་ཡོད། སྐབས་དེ་དུས་ཁོ་མོ་ནི་ཡད་

ལི་གཙུག་ལག་མཐོ་སློབ་ཏུ་སྤྱི་ཚོགས་རིག་པའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་མོ་ཞིག་ཡིན་ཡང་།

ད་ལྟ་ནེའུ་ཡོག་གྲོང་ཁྱེར་དུ་ཡོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གསར་པ་རུ་སྤྱི་ཚོགས་རིག་པའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་མོའི་བྱ་བ་སྒྲུབ་བཞིན་པ་རེད། ཁོ་མོའི་དཔྱད་

གཏམ་གྱིས་ཤེས་རིག་ཆེད་སྦྱོང་གི་ཉམས་ཞིབ་དང་། ཆོས་ལུགས་བར་གྱི་འབྲེལ་
བ་ལ་དང་བ་བྱེད་པའི་ཚོགས་ཞུགས་པ་གཞན་དག་གི་ཚོར་བ་མཚོན་ཡོད་པར་མ་
ཟད། དཔྱད་གཏམ་དེ་ནི་ཨ་རི་དང་ཨེ་ཤ་ཡ་གཉིས་ཀའི་ལྟ་ཚུལ་དངོས་སུ་མྱོང་བའི་

508

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགམཁས་དབང་ཞིག་གི་ངག་འགྲོས་ལའང་བཅིངས་འདུགཨེ་ཁོད།༽ཉི་ཧོང་བ་ཞིག་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ངོས་

ནས། བདག་གིས་མཐོང་བའི་ཉིན་ལྔའི་རིང་གི་ཚོགས་འདུ་འདིའི་ཁྱད་ཆོས་འབུར་དུ་
ཐོན་པ་ཞིག་ནི། ཤེས་རྟོགས་འཚོལ་སྒྲུབ་བྱེད་པ་ཙམ་ལས་འཚོལ་ཞིབ་གཙོ་བོར་
འཛིན་པའི་བསམ་བློ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་། འདིས་བདག་ལའང་ཚོགས་ཞུགས་
མགྲོན་པོ་གཞན་དག་དང་འདྲ་བར་བག་ཆགས་ཟབ་མོ་ཞིག་བཞག་བྱུང་། འདིར་

འཛོམས་པའི་ཚན་རིག་པ་ཚོ་ནི་རྣམ་དཔྱོད་ཡངས་པའི་སློབ་མ་རེད། ཡིན་ཡང་།

རྩོད་གླེང་དང་དཔྱད་ཞིབ་ཀྱི་བགྲོ་གླེང་ནི་ནང་དོན་རིག་པའི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་ཆ་ཤས་
ཤིག་ཀྱང་ཡིན་ཞིང་། འདི་ནི་མྱོང་གྲུབ་ཀྱི་ཤེས་རྟོགས་ལ་མཐོང་ཆེན་བྱས་ན།
རིགས་སྒྲུབ་ཀྱི་བགྲོ་གླེང་འདོར་མི་དགོས་པ་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཆ་ཤས་རིན་ཐང་ཅན་ཞིག་

ཡིན། འདི་ནི་རིན་ཐང་བྲལ་བའི་བློ་སྐྱེད་ཅིག་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན། འདིས་ཚན་རིག་

དང་ཆོས་ལུགས་དང་། ཤར་ཕྱོགས་དང་ནུབ་ཕྱོགས་བར་གྱི་བགྲོ་གླེང་ལ་རྒྱ་སྐྱེད་བྱེད་པ་མ་ཟད། སྤྱི་ཚོགས་རིག་པའི་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་ཆ་ཚད་དེའང་རྒྱ་སྐྱེད་ཐུབ་ཀྱི་
རེད། སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་དང་། སྲིད་དོན་རིག་པ། སྤྱི་ཚོགས་རིག་པ། དཔལ་
འབྱོར་རིག་པ་སོགས་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་ངའི་ལས་རོགས་བརྒྱ་ཆའི་དགུ་
བཅུ་ཐམ་པ་ནི། གྲངས་འབོར་ལ་ཚད་འཇལ་བྱེད་པ་ཆེས་གལ་ཆེན་དུ་འཛིན་པའི་
དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པའི་སྔ་རབས་ཚན་རིག་གི་ལྟ་བའི་ཤུགས་རྐྱེན་འོག་ནས་ད་
དུང་ཡང་ཐར་མེད། ཁོ་ཚོར་མཚོན་ན། ཨེ་ཤ་ཡའི་བསམ་བློ་ནི་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་ཡུལ་
ཞིག་ཡིན་པ་ལས་བློ་སྐྱེད་ལེན་སའི་ཡུལ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་གི་མེད།

509

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགསྟབས་མ་ལེགས་པར་ཁོ་ཚོ་ཕལ་ཆེ་བ་ནི། དངོས་ཁམས་ཚན་རིག་གི་སྡེ་
ཚན་ཁག་ཏུ་ཡོད་མཁན་ཚོ་དང་ཁྱད་པར་མེད་ལ། དོན་ངོ་མར་བཤད་ན། འདི་ནི་ཨེ་

ཤ་ཡའི་མི་མང་པོ་ཞིག་ལའང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན། རང་ཉིད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་དེང་
རབས་ཅན་དུ་བསྒྱུར་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས། དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པ་ནས་བཟུང་ང་ཚོས་ནུབ་ཕྱོགས་ནི་མདུན་སྐྱོད་ཀྱི་སྒྲོན་མེ་ལྟ་བུར་བརྩིས་ཡོད། ལོ་རྒྱུས་
གཞིར་བཞག་ནས་བརྗོད་ན། ཨེ་ཤ་ཡའི་རྒྱལ་ཁབ་ཚོའི་གྲས་ནས་ཉི་ཧོང་ནི། ནུབ་
ཕྱོགས་ཀྱི་ཚན་རིག་དང་འཕྲུལ་ལས་སློབ་མཁན་སྔ་ཤོས་དང་མྱུར་ཤོས་དེ་ཡིན།

འོན་ཀྱང་། དེང་རབས་ཅན་དུ་མགྱོགས་པོར་གྱུར་པའི་དཀའ་ངལ་ང་ཚོ་ཉི་ཧོང་བ་ཚོར་ཡང་འཕྲད་ཡོད། ཨེ་ཤ་ཡའི་མི་ཕལ་ཆེ་བས་སྲོལ་རྒྱུན་ལ་གདེང་འཇོག་བྱེད་
ཀྱང་། སྲོལ་རྒྱུན་གྱིས་སྐབས་རེར་སྤྱི་ཚོགས་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ངན་པ་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད།
འདི་ནི་སྟབས་མ་ལེགས་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ང་ཚོས་དེང་རབས་ཀྱི་རྣམ་པ་དང་། དཔྱད་
ཞིབ་ཀྱི་བགྲོ་གླེང་། རིགས་པའི་ལམ་ནས་གྲུབ་པའི་ཚན་རིག་རང་བཞིན་གྱི་འཚོལ་
ཞིབ་སོགས་ནི། འཕྲུལ་ལས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཤིག་ཏུ་བརྩིས་པར་མ་

ཟད། དམངས་གཙོའི་ལམ་ལུགས་ཀྱི་རྟེན་གཞི་ཞིག་ཏུའང་རྩི་བཞིན་ཡོད། ཨེ་ཤ་
ཡའི་དེང་དུས་ཀྱི་འཚོ་བའི་ཁྲོད་ནས་དཔྱད་ཞིབ་ཀྱི་བགྲོ་གླེང་དང་། མངོན་སུམ་གྱི་
འཚོལ་ཞིབ་འདོར་རྒྱུ་ནི་དཀའ་བའི་གནས་སུ་གྱུར་ཅིང་། འདི་ནི་འབྱུང་མི་སྲིད་པ་
ཞིག་ཡིན། སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་པ་དང་། ཨེ་ཤ་ཡའི་མི་ཚོར་ཐུན་མོང་གི་འཇིགས་
སྣང་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། ཆོས་དང་སྒོམ་སྒྲུབ་ཀྱི་མྱོང་གྲུབ་ཁས་ལེན་པའམ་བརྩི་འཇོག་
བྱེད་པར་ང་ཚོས་མངོན་སུམ་གྱི་འཚོལ་ཞིབ་དང་། དཔྱད་ཞིབ་ཀྱི་བགྲོ་གླེང་འདོར་

510

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགདགོས་ན། ང་ཚོས་དེ་ལྟར་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་འདི་ཡིན། འོན་ཀྱང་། འདས་པའི་ཉིན་ལྔའི་

རིང་ང་ཚོས་མཐོང་བ་ནི། གལ་སྲིད་རྩ་བ་ལ་ཡར་དེད་ན། ཚན་རིག་དང་ཆོས་
ལུགས་ཀྱིས་དམིགས་འདུན་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ལ་འཚོལ་སྙེག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་
དང་། དཔྱད་ཞིབ་ཀྱི་གོ་བསྡུར་ནི་འཚོལ་ཞིབ་ཀྱི་རྣམ་པ་རིན་ཐང་ཅན་ཞིག་ཡིན་པ་
འདི་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ཁྱེད་ཀྱི་སྐད་ཆ་འདི་ནི་ངོས་ལ་སེམས་ཤུགས་སྤེལ་བྱེད་
ཅིག་རེད། ཐ་ན་བོད་པ་ཚོའི་ཁྲོད་དུའང་མཁས་པ་ཁག་ཅིག་གིས་ཆོས་ལུགས་དང་
ཚན་རིག་གི་བར་ཐག་ཤིན་ཏུ་རིང་བས། ཕན་ཚུན་ལ་བློ་སྐྱེད་སྟེར་རྒྱུ་ཅི་ཡང་མེད་
པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། ནུབ་ཕྱོགས་སུ་མཁས་དབང་ཁག་ཅིག་གིས་ཆོས་ལུགས་སྣང་
མེད་དུ་གཏོང་བ་ཇི་བཞིན། ཁོང་ཚོས་ཚན་རིག་ནི་འབྲེལ་མེད་དོན་གཞན་ཞིག་ཏུ་

མཐོང་གི་ཡོད། ངོས་ཀྱིས་ཆོས་ལུགས་ཞེས་པའི་ཚིག་འདི་ཆོས་ཞེས་པའི་ཚིག་
གིས་བརྗེ་རྒྱུ་ཡིན། དེ་ཡང་འདིར་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྡེ་ཚན་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་མ་ཡིན་

པར། སྤྱི་ཁྱབ་ཡིན་པའི་ཆོས་ཀྱི་མྱོང་བ་དེ་ནི་གནད་འགག་ཅིག་ཆགས་ཡོད་པས་
ཡིན།
ཕེའར་ཏྲི།༽ཁྱེད་ཀྱིས་ཆོས་ལུགས་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྐོར་ལ་གང་གསུང་གི་

ཡོད་པ་འདིར་བདག་གིས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ཐ་ན་ལྟ་བ་

མཁྲེགས་འཛིན་གྱི་སྒྲིག་གཞི་དང་ལྡན་པའི་ཆོས་ལུགས་ཤིག་ལའང་རྩ་བར་འཚོ་
བའི་མྱོང་གྲུབ་ཀྱི་ཆ་ཞིག་ཡོད་ངེས་ལ། ཆོས་ལུགས་དེ་ལྟ་བུ་ནི་འཚོ་བ་གཞི་རུ་

བཞག་ནས་གྲུབ་མགོ་ཚུགས་ཡོད་ཀྱི་རེད།

511

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཚན་རིག་གི་ནང་དུ་གཅིག་སྒྲིལ་གྱི་འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་བཙལ་ཚེ། ང་
ཚོས་ཅི་ཡང་རྙེད་ཀྱི་མ་རེད། ད་ལྟའི་ཆ་ལ་ཚན་རིག་གི་ནང་འགྲོ་བ་མིའི་རིན་ཐང་
ཁག་ལ་གནས་ཡུལ་ཞིག་མེད་ཅིང་། ཚན་རིག་ལ་མཚོན་ན། མཚར་སྡུག་དང་དོན་
སྙིང་ནི་གྲུབ་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། ཞིབ་ཏུ་བརྗོད་ན། ཚན་རིག་ལ་འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་
ཞིག་མེད་པ་དང་། ཡོད་པ་གང་ཞིག་ནི་ལྟ་ཚུལ་ཕྱོགས་རེ་བ་ཕྲན་ཚེགས་རེ་ཡིན།

འོན་ཀྱང་། ཚན་རིག་ནི་སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། རྒྱལ་ཁབ་དང་རིག་

གཞུང་མང་པོས་མཉམ་སྤྱོད་བྱེད་ཆོག་པར་མ་ཟད། ཚན་རིག་ལ་འཕེལ་རྒྱས་འགྲོ་
བའི་ནུས་པའང་རང་ཆས་སུ་ཡོད། འདས་པའི་ལོ་བཞི་བརྒྱ་ལྷག་ལ་ཚན་རིག་གིས་

ཤེས་རྟོགས་གསོག་འཇོག་བྱས་ནས་ཁྱབ་ཁོངས་རྒྱ་སྐྱེད་བྱེད་བཞིན། རང་གི་རྩ་

འཛིན་ཁག་ལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ལེགས་བཅོས་བྱས་ཡོད། ཆོས་ལུགས་ལ་གཅིག་
སྒྲིལ་གྱི་འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ཆོས་ལུགས་ལ་རིགས་འདྲ་མིན་ཡོད་
ཀྱང་། ཚང་མས་ཕྱི་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དང་ནང་བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་གྱི་སྐོར་ལ་ལྟ་ཚུལ་འཐུས་ཚང་ཞིག་འཚོལ་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། འཕེལ་རྒྱས་དང་སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱི་གནད་དོན་འདི་ནི། ཆོས་ལུགས་ལ་མཚོན་ན་དཀའ་ཁག་ཆེ་ཞིང་། མ་མཐའ་ཡང་རྙོག་
འཛིང་གི་རང་བཞིན་ཞིག་རེད།
ཚན་རིག་གི་ནུས་པ་སྟེ། སྐྱེ་སྟོབས་དང་སྤྱི་ཁྱབ། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྟོབས་
ཤུགས་ཤིག་སྟེ། གཅིག་སྒྲིལ་གྱི་འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་གཉིས་ང་ཚོས་དང་དུ་བླངས་
ནས་ཕན་ཚུན་ལ་ཁ་སྐོང་ཇི་ལྟར་བྱ་དགོས་པའི་སྐོར་རྩད་ཞིབ་བྱེད་ཐུབ་པའི་རེ་བ་

བདག་ལ་ཡོད། མི་ཚོས་སོ་སོའི་ལྟ་ཚུལ་ལ་བཅད་མཚམས་ཕྱེས་ནས་བཀག་རྒྱ་

512

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཅན་དུ་བསྒྱུར་གྱི་ཡོད་པ་ནི་རྒྱུན་ལྡན་ཞིག་ཡིན། དཔེར་ན། བདག་གི་ལས་རོགས་
མང་པོ་ཞིག་གིས་ཚན་རིག་ནི་འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་

འཚོ་བ་ལ་ཆ་བགོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལམ་ནས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་པ་དེ་ཙམ་གྱིས་འགྲིག་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། ཡོ་རོབ་དང་ཨ་རིར་ཡོད་པའི་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་པ་
ཚོས་མཚོན་པའི་ཆོས་དད་ཡོད་མཁན་མང་པོས་ཚན་རིག་ལ་ཁ་ཕྱོགས་ནས། དེའི་

སྤྱི་ཁྱབ་དང་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ཤེས་རྟོགས་དང་དུ་ལེན་ཡང་། འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་
གི་དོན་དུ་ཆོས་ལུགས་ལ་ཁ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡོད། ཆོས་ལུགས་ལ་རྣམ་པ་འདྲ་མིན་ཡོད་པར་མ་ལྟོས་པར། ཆོས་ལུགས་མཐའ་དག་གི་རྩ་བར་ཡོད་པའི་སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱི་གྲུབ་ཆ་
ཞིག་ནི། ཚན་རིག་དང་ཆོས་ལུགས་བར་གྱི་བགྲོ་གླེང་འདི་ལྟ་བུར་བརྟེན་ནས་རྙེད་
སྲིད། སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱི་གྲུབ་ཆ་དེའི་ནང་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་སྐྱེ་སྟོབས་ཤིག་ཡོད་པའི་རེ་བ་

བདག་ལ་ཡོད། ཆོས་ལུགས་འདྲ་མིན་དང་། ལྷག་པར་ནང་བསྟན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་དུས་སྐབས་མང་པོ་བྱུང་ཡོད། དེ་བཞིན་རང་སོར་འགག་པའི་དུས་

སྐབས་ཀྱང་ཆོས་ལུགས་མང་པོའི་ནང་བྱུང་ཡོད་པར་སྙམ། དེའི་ཕྱིར་བདག་གིས་

ཚན་རིག་དང་ཆོས་ལུགས་བར་གྱི་བགྲོ་གླེང་བརྒྱུད་ནས་ཕན་ཚུན་ལ་ཇི་ལྟར་ཁ་

སྐོང་བྱ་དགོས་པའི་འཚོལ་ཞིབ་ཀྱི་ལས་དོན་དེ་སྒྲུབ་ཐུབ་པའི་རེ་བ་བཟུང་ཡོད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ལས་དོན་དེ་སྒྲུབ་པར་ཕྱོགས་ལྷུང་མེད་པའི་བློ་གུ་ཡངས་
ཤིག་གི་སྒོ་ནས་འཚོལ་ཞིབ་ཀྱི་ཡུལ་ལ་འཇུག་རྒྱུ་ནི་ཁ་ཚ་དགོས་གཏུགས་ཤིག་

ཡིན། ནང་པའི་གཞུང་དུ་སློབ་མ་ཚད་ལྡན་ཞིག་ལ་ཁྱད་ཆོས་གསུམ་ཚང་དགོས་
ཤིང་། དེ་འདྲའི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད་མཁན་ལ་སློབ་མ་སྣོད་ལྡན་ཟེར་གྱི་ཡོད། དེ་ཡང་

513

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཆོས་གསན་པ་དང་སློབ་པ། མཐར་ཉམས་ལེན་ལ་འཇུག་ཐུབ་པ་བཅས་ཀྱི་ཆ་རྐྱེན་ཚང་མཁན་ཞིག་རེད། ཁྱད་ཆོས་དེ་གསུམ་གྱི་ནང་གི་གཅིག་ནི། ཕྱོགས་ལྷུང་དང་
བྲལ་བའི་གུ་ཡངས་ཀྱི་བློ་འདི་ཡིན་པ་དང་། གཞན་གཉིས་ནི་རིག་པ་དང་གོ་རྟོགས་
ལྡན་པ་ཞིག་དང་། སྦྱོང་འདོད་ཀྱི་བློ་རྣལ་མ་ཞིག་ཡོད་པ་བཅས་ཡིན།

སྣོད་ལྡན་གྱི་སློབ་མ་ཞིག་ལ་ཚང་དགོས་པའི་ཡོན་ཏན་འདི་དག་ནི། ནུབ་

ཕྱོགས་ཀྱི་སློབ་མ་ཚོར་ཡང་ཚད་འཛིན་གྱི་ཆ་རྐྱེན་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཞིག་རེད།
ཀློག་པ་པོ་ཚོས་མཐོང་གསལ་ལྟར། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་། བགྲོ་གླེང་བ་ཚན་
རིག་པ་ཚང་མས་ཡོན་ཏན་དེ་གསུམ་ཚང་བར་བྱས་འདུག བགྲོ་གླེང་པ་ཚང་མ་སོ་སོའི་ཤེས་ཡོན་སྡེ་ཁག་གི་ཆེད་ལས་པ་ཚོའི་འཐུས་ཚབ་ཡིན་ཡང་། ད་དུང་གཞན་

ལས་སྦྱོང་འདོད་པའི་བློ་རྒྱ་ཡངས་པོ་ཞིག་ཚང་མས་རྒྱུན་འཁྱོངས་བྱས་ཡོད། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྐད་བརྡའི་རྣམ་པ་དང་བརྗོད་བྱའི་དཔྱད་གཞི་གཉིས་ནི། ཤེས་ཡོན་གྱི་སྡེ་
ཚན་དང་རིག་གཞུང་སྣ་ཚོགས། དེ་བཞིན་དུས་རབས་འདྲ་མིན་ལ་ཁྱབ་ཡོད་ནའང་།
གུ་ཡངས་ཤེས་འདོད་ཀྱི་བློ་དེ་ནི་མ་ཉམས་པར་གནས་སོང་། བདེན་དོན་ནམ་སྒྲུབ་
ངག་གསར་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར། རྟོགས་ཐབས་གཞན་ལའང་གུ་ཡངས་ཀྱི་བློ་ཞིག་

འཛིན་དགོས་པའི་གལ་ཆེའི་རང་བཞིན་འདི་ནི། ཆོས་ཤིག་དང་འབྲེལ་བའི་མངོན་
སུམ་གྱི་མྱོང་བ་དང་། གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་བར་གྱི་འགལ་འདུའི་སྐོར་གྱི་སྒྲུང་
ཡིད་དུ་འོང་བ་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་ཝིན་མེས་གསལ་པོར་བཤད་སོང་།
ཝིན་མེ།༽ ནུབ་ཕྱོགས་ཚན་རིག་གིས་མཚོན་པར་བྱས་ཡོད་པའི་དབྱེ་
ཞིབ་དང་མཐའ་དཔྱོད་ཀྱི་བསམ་གཞིག་ད་ལྟ་ཕྱོགས་ངེས་ཅན་ཞིག་ནས་དཀའ་རྙོག་

514

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཅན་དུ་གྱུར་ཡོད་པ་འདི་དང་། ཤར་ཕྱོགས་སུ་རྩ་བ་བརྟན་པོར་ཚུགས་པའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བར་ལ་འབྲས་ལྡན་གྱི་བགྲོ་གླེང་ཞིག་ཇི་ལྟར་བསྐྲུན་དགོས་པའི་
གནད་དོན་འདིས་བདག་གི་ཡིད་ལ་གཏམ་རྒྱུད་ཅིག་འཁོར་དུ་བཅུག་སོང་། དོའུ་
ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ཞིག་དང་། གཏན་ཚིགས་རིག་པ་སྨྲ་བ་གྲགས་ཅན་ཞིག་

ཡིན་པའི་ཁོང་གི་གྲོགས་པོ་གཉིས་གཙང་བོ་ཧོད་ཀྱི་ཟམ་ཐོག་ཏུ་ལངས་ནས་སྡོད་
པའི་སྐབས། དོའུ་ལུགས་པ་དེས་མར་ལྟ་བཞིན་བརྗོད་རྒྱུར། “ཉ་རྣམས་ཇི་འདྲ་སྐྱིད་
པ་ལའང་།” གཏན་ཚིགས་སྨྲ་བས། “ཁྱེད་ཀྱིས་ཉ་རྣམས་སྐྱིད་པོ་ཡིན་པ་ཇི་ལྟར་

ཤེས་སམ།” དོའུ་ལུགས་པས། “བདག་གིས་ཉ་རྣམས་སྐྱིད་པོ་ཡིན་པ་མི་ཤེས་པ་
ཁྱེད་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་ཤེས་སམ།” གཏན་ཚིགས་སྨྲ་བས། “ང་ནི་ཁྱེད་མིན་སྟབས། ཁྱེད་
ཀྱིས་ཉ་རྣམས་སྐྱིད་པོ་ཡིན་པ་ཤེས་མིན་བདག་གིས་མི་ཤེས། དེ་བཞིན་ཁྱེད་ནི་ཉ་
ཞིག་མིན་པས་ཉ་རྣམས་སྐྱིད་པོ་ཡིན་པ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་ཤེས་ཐུབ་བམ།” དོའུ་ལུགས་པས། “ད་ལྟ་འདིར་ལངས་ནས་བསྡད་ཡོད་པའི་ཆ་ནས་བདག་གིས་ཉ་

རྣམས་སྐྱིད་པོ་ཡིན་པ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད།”
ཉ་ཡི་བདེ་སྐྱིད་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བའི་དོའུ་ལུགས་པའི་མཛེས་རྟོག་ལྐོག་
གྱུར་གྱི་ཚོར་བ་དེ་ནི། གཏན་ཚིགས་རིག་པ་སྨྲ་བས་རྗེས་དཔག་ཙམ་ལ་བརྟེན་ནས་རྟོགས་ཐུབ་ཀྱི་མེད་པར་སྙམ། འདིར་མྱོང་བའི་གལ་ཆེའི་རང་བཞིན་དེ་གནད་འགག་
ཅིག་ཆགས་འདུག ཚན་རིག་གིས་འཚག་བྱེད་འདྲ་མིན་བཀོལ་སྤྱོད་མ་བྱས་གོང་།
ཚན་རིག་གི་རྟེན་གཞི་ངོ་མ་ནི་མྱོང་བའི་ནང་དུ་ཡོད་པ་ཕེའར་ཏྲིས་བརྗོད་སོང་།
འཚག་བྱེད་དེ་ཚོས་འགྲོ་བ་མིའི་མྱོང་བའི་ཆ་ཤས་གང་ཞིག་ཚན་རིག་གི་བརྟག་

515

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགདཔྱད་དང་། ཞིབ་ལྟ་ལས་བྱུང་བའི་འགྲེལ་བརྗོད་ནང་འཇུག་དགོས་མིན་ཐག་གཅོད་
ཀྱི་ཡོད། ཕེའར་ཏྲིས་ད་དུང་ང་ཚོས་གཟིགས་རྒྱ་ཡངས་པོ་ཞིག་ལ་འཚོལ་སྙེག་བྱེད་
དགོས་པའང་བརྗོད་སོང་། གུ་ཡངས་ཀྱི་གཟིགས་རྒྱ་དེ་ནི། ཕྱིས་སུ་ཨེ་ཁོད་ཀྱིས་
དབྱེ་ཞིབ་རང་བཞིན་གྱི་བྱེད་ཐབས་ནང་རྩ་འཛུགས་ལེགས་པར་བྱས་ཡོད་པའི་
འཚག་བྱེད་འདྲ་མིན་བར་དུ་འབྲས་ལྡན་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་ཅི་ཞིག་བརྗོད་པ་དང་
ཕྱོགས་གཅིག་ནས་གཅིག་མཚུངས་རེད། འོན་ཀྱང་། གུ་ཡངས་ཀྱི་གཟིགས་རྒྱ་ནི་ད་

དུང་སྤྱི་སྲོལ་ལམ་འཚག་བྱེད་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལ་བརྒལ་ནས་དོན་དངོས་སུ་ཅི་
ཞིག་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱས་པ་དེར་དྲང་པོ་བྱེད་པ་དང་། གསར་གཏོད་རང་བཞིན་གྱི་ནུས་
པའི་རིགས་ཐམས་ཅད་ལ་རང་གི་བློ་སྒོ་འབྱེད་ཐུབ་པའི་ནུས་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན།

ཕྱོགས་འདི་ནས་བརྗོད་ན། བདག་གི་བསམ་པར་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་དང་རྟོགས་
མཁན་ནི་གནད་འགག་ཅིག་ཆགས་ཡོད། ང་ཚོས་རྟོགས་མཁན་དང་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་
མཁན་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་བ་དང་། བྱེད་པ་པོ། མཉམ་སྐྲུན་བྱེད་པོ་སོགས་ཀྱི་ཐ་
སྙད་ཀྱང་སྦྱར་ཡོད།
ང་ཚོས་ཇི་ལྟར་སེམས་པ་དང་། ཇི་ལྟར་རྟོགས་ཀྱི་ཡོད་དམ། ཚན་རིག་པ་

དང་དེང་རབས་ཀྱི་འཛམ་གླིང་དང་འབྲེལ་ཆེ་བའི་མི་ཚོས་ཆོས་ལུགས་གཅིག་པུ་མ་

ཡིན་པར། མཛེས་དཔྱོད་རིག་པ་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་མྱོང་གྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་གཞན་
མང་པོ་ལས་བློ་སྐྱེད་ལེན་ཆོག གཞི་རྩའི་དཀའ་ངལ་ཞིག་ནི། ང་ཚོས་རང་གི་མགོ་
བོ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་སྙིང་ཁམས་དང་། ཐ་ན་ལུས་ཕུང་ལའང་བརྟེན་ནས་སེམས་པ་དང་རྟོག་པར་སློབ་དགོས་པ་དེ་རེད། འདི་ནི་དེང་གི་མཁས་དབང་འགས་སྒེར་གྱི་ཤེས་

516

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགརྟོགས་སམ། ཡང་ན་མྱོང་གྲུབ་ཀྱི་བསམ་གཞིག་ཅེས་པའི་སྐོར་ལ་ནན་གྱིས་གསུང་
གི་ཡོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན། བདག་གིས་འདིར་ངེས་པར་དུ་ཁ་
སྣོན་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་ནི། བུད་མེད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་རྩོད་ལེན་པ་ཚོས་འཚོལ་ཞིབ་ཀྱི་
རིགས་འདི་ལ་ལེགས་སྐྱེས་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་ཕུལ་ཡོད་པ་འདི་ཡིན། སྒུལ་ཤུགས་ཆེ་
ཞིང་དམ་པོར་འབྲེལ་བའི་གཅིག་སྒྲིལ་དང་ལྡན་པ། ཤིན་ཏུ་གུ་ཡངས་ཤིང་ཧྲིལ་པོ་

འདུས་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་བསམ་གཞིག་དང་རྟོགས་ཐབས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་

ང་ཚོས་རྩ་འཛུགས་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད།
རྒྱ་སྐད་དུ་ལུས་ཕུང་དང་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་འགྱུར་བའི་དོན་སྟོན་པའི་

ཚིག་གཅིག་ཁོ་ན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་ཐེ་ཞེས་པ་འདི་ཡིན་ཞིང་། ཚིག་འདི་ནི་རྒྱུན་སྤྱོད་
ཀྱི་ཚིག་གཞན་དང་སྦྱར་ན་དེའི་དོན་ལ་འགྱུར་བ་འབྱུང་སྟེ། ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་དང་།
བརྟག་དཔྱད་གཏོང་བ། མྱུལ་ཞིབ་བྱེད་པ། བློས་འཛིན་པ། ཁུངས་སྐྱེལ་བ། རོ་མྱོང་
བ་སོགས་སྟོན་པའི་ཚིག་འདི་དག་ཐེ་དང་སྦྱར་ན། གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་གྱུར་པའི་
ངོས་འཛིན་དང་། གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་གྱུར་པའི་བརྟག་དཔྱད། གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་
པར་གྱུར་པའི་མྱུལ་ཞིབ། གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་གྱུར་པའི་འཛིན་པ། གཟུགས་ཀྱི་
རྣམ་པར་གྱུར་པའི་ཁུངས་སྐྱེལ། གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་གྱུར་པའི་རོ་ཞེས་འབྱུང་གི་

ཡོད། གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་འགྱུར་བ་ཞེས་པའི་ཚིག་འདི་ནི་མ་གཞི་ནས་སྟབས་
བདེ་བོ་ཞིག་མིན་ཞིང་། དབྱིན་སྐད་ཀྱི་སྤྱིར་བཏང་གི་ཐ་སྙད་ཅིག་ཏུ་བསྒྱུར་ན། མྱོང་
བའི་རང་བཞིན་ཅན་ནམ་མྱོང་གྲུབ་ཅེས་པའི་ཚིག་འདི་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ལ། མྱོང་གྲུབ་ཀྱི་དཔྱད་པ་དང་མྱོང་གྲུབ་ཀྱི་གོ་རྟོགས་ལྟ་བུ་རེད།

517

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགམྱོང་གྲུབ་ཀྱི་གོ་རྟོགས་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ། རྒྱ་མི་ཚོས་དེའི་ཐད་ལ་ཚད་མ་
རིག་པའི་ལྟ་ཚུལ་སྤེལ་ནས་རི་མོའི་སྒྱུ་རྩལ་ནང་འབྲས་བུ་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད། རི་མོའི་སྒྱུ་རྩལ་ལས་དཔེ་མཚོན་སྟབས་བདེ་ཞིག་དྲངས་ན། རི་མོ་བ་ཞིག་གིས་ཕྱི་རོལ་ཏུ་
ཅི་ཞིག་ཡོད་པ་རི་མོར་ཇི་བཞིན་དུ་འབྲི་དགོས་པའི་ལྟ་ཚུལ་ལ་དགག་སྒྲུབ་བྱེད་པ་
འདི་ཡིན། རི་མོ་བ་ཞིག་གིས་ཕྱི་རོལ་ཏུ་ཡོད་པ་གང་ཞིག་རི་མོར་ཇི་བཞིན་འགོད་
ཐུབ་པའི་སྒྱུ་རྩལ་ཚད་མཐོ་བོ་ཞིག་ལ་སླེབས་ཀྱང་། རྒྱ་ནག་པ་ཚོས་དེ་ལ་འདྲ་
གཟུགས་བཞིན་ཞེས་བརྗོད་པ་དང་། འདྲ་གཟུགས་བཞིན་ཞེས་པས་རི་མོ་བའི་རང་

ཚུགས་དྲང་པོར་སྟོན་པར་མ་ཟད། རི་མོ་བ་དེ་ནི་ཅོལ་ཆུང་ཞིག་ཡིན་པར་མཚོན་གྱི་
ཡོད། ཉམས་མྱོང་ཅན་གྱི་རི་མོ་བ་ཞིག་གིས་ཕྱི་རོལ་ཏུ་ཅི་ཞིག་ཡོད་པ་ལས་ལྷག་པ་
ཞིག་རང་གི་སྒྱུ་རྩལ་གྱིས་མཚོན་ཐབས་བྱེད་ཐུབ། རི་མོ་བ་འདི་འདྲའི་ཉམས་སྣང་
ནི་ཕྱི་རོལ་གྱི་ཡུལ་ཇི་བཞིན་མཚོན་པ་ལས་ལྷག་ཅིག་ཡིན་དགོས་ཤིང་། ཕྱི་རོལ་ཏུ་
ཅི་ཞིག་ཡོད་པ་ཇི་བཞིན་རི་མོར་འགོད་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར། གོ་རྟོགས་དང་ཞིབ་

འཇུག་གི་ཡུལ་ཏེ། རང་གིས་འབྲི་བྱའི་ཡུལ་དང་འབྲེལ་བའི་མྱོང་ཚོར་ཟབ་མོ་ཞིག་

རང་རྒྱུད་ལ་འཁྲུངས་དགོས། འདི་ནི་ལྐོག་གྱུར་གྱི་དོན་སྤྱི་ཞིག་མིན་པ་དང་། འབྲི་

བྱའི་ཡུལ་ལ་གོམས་འདྲིས་བྱས་ནས་དེ་ནི་རང་གི་མྱོང་བའི་ནང་དུ་འདུས་དགོས་
པར་མ་ཟད། རང་གི་ལུས་ཕུང་རྒྱ་བསྐྱེད་པའི་ཆ་ཤས་ལྟ་བུར་འགྱུར་དགོས།
ཐེངས་ཤིག་སློབ་མ་ཞིག་གིས་རང་ལ་འབྲི་ཐབས་ཀྱི་བྱང་ཆ་ཡོད་ཚུལ་
བཤད་དེ། སློབ་དཔོན་ལ་རི་བོ་ཞིག་ཇི་ལྟར་འབྲི་དགོས་པའི་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པ་རེད།
འོན་ཀྱང་། སློབ་མས་འབྲི་བཞིན་པའི་རི་མོ་ནི་གཟུགས་བཞིན་ཡིན་པས་སློབ་དཔོན་

518

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགགྱི་བློ་ལ་མ་བབ་པར། “རི་མོ་འབྲི་བ་སྐྱུར་ཤོག རི་བོའི་ཁྲོད་དུ་སོང་ནས་འཚོ་བ་སྐྱོལ་ལ་སྡོད་དང་། དེར་སྤྲོ་འཆམ་བྱས་ནས་རི་བོ་དང་འབྲེལ་འདྲིས་བྱོས་ལ། དེ་དང་
འབྲེལ་སེམས་ཟབ་མོ་ཞིག་རང་གི་རྒྱུད་ལ་སྐྱེད་ཅིག” ཅེས་རང་གི་སློབ་མར་
གདམས་ཡོད། སྙན་ངག་པ་ཚོས་རི་བོ་དེར་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་ཡོད་པ་དང་། རི་བོ་དེ་
ནི་དྷ་རམ་ས་ལར་ཡོད་པ་འདི་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡིན། ང་ཚོས་རི་བོ་དེ་དག་
མ་མཐོང་ཡང་། རང་ཉིད་རི་བོ་དེ་ཚོའི་ཁྲོད་དུ་ཡོད་པའི་ཚོར་སྣང་ཞིག་འབྱུང་ངེས་
རེད། ང་ཚོ་ནི་ནང་གི་མཉམ་ཞུགས་པ་ཡིན་པས་རི་བོ་དེ་ཚོ་དངོས་སུ་མཐོང་གི་
མེད། སྒྱུ་རྩལ་པས་ཐོག་མར་རི་བོའི་སྐོར་ལ་མྱོང་བའི་འདུ་ཤེས་ཤིག་དང་ཚོར་བ་
ཞིག་བསྐྱེད་དགོས་ཤིང་། དེ་ནས་གྲ་སྒྲིག་གྲུབ་ཟིན་ན་སྒྱུ་རྩལ་པས་རི་བོ་དེས་རང་
གི་ཉམས་སྣང་དུ་ཅི་ཞིག་བསྐྲུན་པ་དང་། རང་གིས་དེར་ཡ་ལན་ཅི་ཞིག་སྟེར་ཐུབ་པ་
གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་བྱུང་བའི་གསར་གཏོད་རང་བཞིན་གྱི་མཉམ་ལས་ཤིག་གི་ནང་

བརྗོད་དོན་གསལ་པོར་མཚོན་ཐུབ་པར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་དཀྱིལ་མར་སྒྱུ་རྩལ་དང་ཚན་རིག་ཆེད་སྦྱོང་གི་དུས་

དེབ་ནང་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ གི་ཕྱོགས་ལ་ཞེས་པའི་དམིགས་བསལ་གྱི་རྩོམ་ཡིག་ཅིག་

སྤེལ་ཡོད། རྩོམ་ཡིག་དེས་ ༢༠༠༠ ལོ་བསླེབ་པར་ལོ་རབས་འགའ་ཤས་ཡོད་པའི་
སྐོར་ལ་སྔོན་དཔག་བྱས་འདུག དེའི་རྩོམ་པ་པོ་འགའ་ཤས་ནི་ད་དུང་ཡང་གསོན་
ཡོད་པ་དང་། རྩོམ་ཡིག་དེའི་བརྗོད་དོན་ཁག་ཅིག་དངོས་ཡོད་དུ་གྱུར་པས་དགའ་
སྤྲོས་བརྟས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ད་ལྟ་ཁོང་ཚོས་དེའི་ནང་དུ་བརྗོད་གཞི་གཉིས་ཆད་

ལྷག་བྱུང་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་གནང་གི་ཡོད། གཅིག་ནི་སྣོད་བཅུད་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་

519

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགརིག་པ་ཡིན་ཏེ། ཟླ་བའི་སྟེང་དུ་མི་སླེབས་ནས་སའི་གོ་ལར་ཕྱི་མིག་གིས་མ་བལྟས་

གོང་། ང་ཚོར་ཡོད་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་གཟིགས་རྒྱ་ནི་ཧ་ཅང་མ་འདྲ་བ་ཞིག་ཡིན།

སྐབས་དེ་དུས་སྣོད་བཅུད་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་བསམ་གཞིག་ཟབ་མོ་ཞིག་ཡོད་པ་ཕར་ཞོག རང་བྱུང་ཁམས་ནི་ང་ཚོ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་མཁན་དང་འབྲེལ་མེད་དུ་གནས་པའི་ལྟ་

ཚུལ་ཞིག་ད་དུང་ཡོངས་ཁྱབ་ཡིན། སྣོད་བཅུད་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་བསམ་གཞིག་ནི།

རང་བྱུང་ཁམས་དང་འབྲེལ་བའི་མྱོང་བ་ལས་བྱུང་བའི་གོ་རྟོགས་ལ་གཞི་བཅོལ་

ཡོད།
རྩོམ་ཡིག་དེའི་ནང་ནས་ཆད་ལྷག་ཤོར་བའི་བརྗོད་གཞི་གཉིས་པ་ནི། དེའི་

རྩོམ་པ་ཚོ་ཧ་ལས་དགོས་པ་ཞིག་ལ། བུད་མེད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་རྩོད་ལེན་གྱི་ལས་
འགུལ་དང་། འདས་པའི་ལོ་བཞི་བཅུའི་ནང་བུད་མེད་ཀྱི་གནས་བབ་ལ་འགྱུར་ལྡོག་
ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་པ་འདི་རེད། ང་ཚོས་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་ངོས་ནས་ལས་འགུལ་དེར་བལྟས་ཚེ། ཐོབ་ཐང་རྩོད་ལེན་གྱི་ལས་འགུལ་དེའི་ནང་དུ་དཔྱད་ཤེས་གཞིར་བཞག་གི་

བསམ་གཞིག་བྱེད་སྟངས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་བྱུང་ཡོད། བསམ་གཞིག་བྱེད་
སྟངས་དེ་ནི། གདུང་སེམས་མཉམ་བསྐྱེད་ཀྱི་ཚོར་བ་དང་ཁྱད་པར་མེད་པ་མ་ཟད། རྒྱབ་མདུན་དང་སྔ་ཕྱིའི་འབྲེལ་བའང་དེའི་ནང་དུ་འདུས་ཤིང་། ཚན་རིག་གི་དཔྱད་

ཤེས་ལྟར་ནུས་པ་འབྱིན་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན། བསམ་གཞིག་བྱེད་སྟངས་དེས་གནས་
གཅིག་ཏུ་ཡོད་པའི་གོ་རྟོགས་ཤིག་ལ་མི་དང་མིའི་བར་གྱི་གོ་བརྡའི་འབྲེལ་ལམ་

བརྒྱུད་ནས་འཛམ་གླིང་ཧྲིལ་པོར་གལ་ཆེན་ཡིན་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་
བའི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད་ཆོག་པར་སྟོན་གྱི་ཡོད། བསམ་གཞིག་དེས་ད་དུང་ང་ཚོའི་ཤེས་

520

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགརྟོགས་འཚོལ་སྙེག་གི་མདུན་ལྗོངས་ཀྱི་མཐའ་སྟེ། ཕེའར་ཏྲིས་བརྗོད་པའི་ཡུལ་དང་

ཡུལ་ཅན་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དེའང་མཚོན་འདུགཕན་ཚུན་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དེ་ནི། ཡུལ་ཅན་གྱི་རང་བཞིན་ཟབ་ཏུ་སོང་
བའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་ལ། ས་གནས་གཅིག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཤེས་རྟོགས་
ལ་འཇུག་པའི་ང་ཚོའི་ནུས་པ་ནི། ཁ་ཆེའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་ས་ཧཕེའི་

༼Sufi༽དཔེ་མཚོན་ཞིག་བཀོད་ནས་བརྗོད་ན་ཁྲོན་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཡོད། ང་ཚོས་ཁྲོན་པ་གཏིང་ཚད་ལོངས་པ་ཞིག་བརྐོས་ནས་རང་ཉིད་ཁྲོན་པ་དེའི་ནང་སྦས་སྐུང་
བྱེད་པ་མ་ཡིན་པར། མར་བརྐོས་ཚེ་ང་ཚོ་ནི་ཐུན་མོང་གི་གོ་བརྡའི་ཆུ་མིག་ཅིག་ལ་
ཐུག་གི་རེད། ང་ཚོས་ས་གནས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་གཞིར་བཞག་ནས་ཡར་ལངས་པ་ཙམ་
གྱིས་གཞན་ལ་གོ་བརྡ་སྤྲོད་མི་ཐུབ་པ་དང་། གཞན་ལ་མཚོན་ན། ས་གནས་ཀྱི་གོ་
རྟོགས་དེ་ནི་ལྐོག་གྱུར་ཅིག་རེད། ང་ཚོས་ས་གནས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་དེ་ལ་ལེགས་ཉེས་
ཐམས་ཅད་འདུས་པའི་འགྲེལ་བཤད་རྒྱས་པ་ཞིག་གཟབ་ནན་དུ་རྒྱག་དགོས། ཡུལ་
ཅན་ཟབ་ཏུ་འགྲོ་བཞིན་པ་དེ་མར་བརྐོས་ན། ང་ཚོ་ནི་ཐུན་མོང་གི་གོ་རྟོགས་ཀྱི་ཆུ་
མིག་ཅིག་ལ་ཐུག་གི་རེད། ཁྱེད་ཀྱི་རྐོ་འབྲུ་དང་། ཌད་ཝད་ཌིའི་རྐོ་འབྲུ། ཨན་ཏྲོན་གྱི་
རྐོ་འབྲུ། དེ་བཞིན་གཞན་དག་གི་རྐོ་འབྲུ་ཐམས་ཅད་གནས་གཅིག་ཏུ་འཕྲད་ཀྱི་རེད།
གོ་བརྡའི་འབྲེལ་ལམ་དེ་ནི་གང་ཟག་དང་གང་ཟག་བར་དུ་ར་སྤྲོད་བྱུང་ཞིང་། ཕུན་

སུམ་ཚོགས་པ་དང་འབྲེལ་ཆགས་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་ནི་ཡོངས་ཁྱབ་ཀྱི་ཚུལ་དུ་སྤྱི་
སྡོམ་བྱེད་མི་ཐུབ་ཀྱང་། གོ་བརྡ་དང་བགྲོ་གླེང་། ཕན་ཚུན་གྱི་གོ་རྟོགས་བཅས་ཀྱི་
ནང་སྤྱི་མཚན་གྱི་རང་བཞིན་དུ་བསྒྱུར་ཐུབ་པ་ཞིག་རེད།

521

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགོང་གི་ཝིན་མེའི་དཔྱད་གཏམ་འདིས་ང་ཚོ་ཁག་ཅིག་གི་རེ་བ་གསལ་པོར་
མཚོན་འདུག མི་ཚོས་མྱོང་གྲུབ་ཀྱི་ཤེས་རྟོགས་ལ་དོགས་ཟོན་བྱེད་པ་ལས། ཤེས་རྟོགས་འདིའི་རིགས་ནི་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་གསུང་བཞིན་པའི་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་
ལས་དོན་ཡོངས་འདུས་དེའི་གྲུབ་ཆ་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་བའི་རེ་བ་ང་

ཚོར་ཡོད། མྱོང་གྲུབ་ཀྱི་ཤེས་རྟོགས་དང་དུ་བླངས་ན། ཚན་རིག་གི་དཔྱད་ཞིབ་ཀྱི་
བསམ་གཞིག་དང་ཞིབ་ཚགས་ཀྱི་དབྱེ་ཞིབ་སོགས་འདོར་མི་དགོས། དེ་ལས་ལྡོག་
སྟེ། འདིས་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་རྒྱ་སྐྱེད་བྱས་ནས་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྣ་མང་དུ་གཏོང་གི་རེད། གཏན་ཚིགས་རིག་པ་སྨྲ་བ་དང་། དོའུ་ལུགས་པའི་སློབ་
དཔོན་གཉིས་ཀ་ང་ཚོའི་སེམས་ཁོང་དུ་འཚོ་བཞེས་བྱེད་ལ། རང་ཉིད་དང་འཇིག་

རྟེན་ལ་འཆམ་མཐུན་དུ་གནས་པར་ང་ཚོར་གཉིས་ཀ་དགོས་ཤིང་། གཏན་ཚིགས་
རིག་པ་སྨྲ་བ་དང་། སྣོན་བཅུད་རྟེན་འབྲེལ་སྨྲ་བ། ཕོ་མོའི་ཐོབ་ཐང་རྩོད་ལེན་པ། གོ་
རིམ་ངེས་པའི་རང་བཞིན་དང་མ་ངེས་པའི་རྙོག་འཛིང་གི་རང་བཞིན་སོགས་ཚང་མ་
ང་ཚོར་མཁོ་རྒྱུ་རེད།

སྡུག་བསྔལ་དང་། གོ་རྟོགས་ཀྱི་བྱེད་ལས།
བགྲོ་གླེང་གི་ཟུར་ཞུགས་པ་ཞིག་གིས་བཀའ་འདྲི་ཞུས་སོང་།
“ྋགོང་ས་མཆོགས་ལགས། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་འཚོ་བཞུགས་ཀྱི་རིང་དུ་ཁོང་ལ་འཇིག་རྟེན་ཁམས་དང་འབྲེལ་བའི་དྲི་བ་མང་པོ་ཞིག་བཀའ་འདྲི་
ཞུས་ཡོད་པ་དང་། སྐབས་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཁོང་གིས་དྲི་བ་དེ་དག་ནི་ཉོན་མོངས་
འཇོམས་པར་འབྲེལ་བ་མེད་པ་སོགས་གསུངས་ནས་ལན་ཞིག་གནང་མེད། ད་ལྟ་རྒྱུ་

522

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགམཚན་ཅིའི་ཕྱིར་ཁྱེད་ཀྱིས་དྲི་བ་དེ་དག་གླེང་ནས་དེང་དུས་ཀྱི་གནས་བབ་ཅིག་གི་

ངོས་ནས་ལན་འདེབས་དགོས་པར་གཟིགས་པ་ཡིན་ནམ།”
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽ དྲི་བ་འདི་ལ་ལན་གཉིས་འདུག དང་པོ་འདིར་འཛོམས་པའི་
མཉམ་ཞུགས་པ་ཚང་མ་ནང་པ་མིན་སྟབས། ང་ཚོས་ཁོང་ཚོར་ནང་པའི་ལྟ་བ་གང་
ཞིག་དང་། ཡང་ན་ནང་པའི་གསུང་རབ་གང་ཞིག་ལ་བལྟས་ནས་སྤང་བླང་ཅི་ཞིག་བྱ་

དགོས་པའི་རེ་སྐུལ་བྱེད་ཀྱི་མེད། ལན་གཉིས་པ་ནི་གཞི་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་།

ལམ་ལ་ཞུགས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ལ་སྙེག་པར་ང་ཚོས་ཐོག་མར་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཅི་ཞིག་ཡིན་པ་གཏན་ཁེལ་དགོས་པ་དང་། དོན་དངོས་
སུ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་དམ། འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་ནི་ཅི་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་
པའི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན། ཤེས་རྟོགས་ལེགས་ཤོས་ཅི་ཞིག་ཡོད་པ་ཐམས་ཅད་
དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཅི་ཞིག་ཡིན་པའི་ནང་པའི་འགྲེལ་བརྗོད་ཀྱི་ནང་དུ་ཚུར་
བསྡུ་དགོས་ཤིང་། འགྲེལ་བརྗོད་དེ་གཞིར་བཞག་གིས་ཉམས་ལེན་གྱི་ལམ་ལ་
ཞུགས་ནས་མཐར་ཐུག་གི་འབྲས་བུར་སྙེག་ཆོག འོན་ཀྱང་། རི་བོའི་སྒང་དུ་

མཚམས་ལ་བཞུགས་པའི་བོད་ཀྱི་སྒོམ་ཆེན་པ་ཚོར་སྐད་ཆ་བཤད་སྐབས། ངོས་ཀྱིས་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་སྐོར་བརྗོད་ཀྱི་མེད་ལ། དེ་ནི་ཁོང་ཚོས་ཅི་
ཞིག་སྒྲུབ་བཞིན་པ་དང་འབྲེལ་མེད་ཅིག་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་རྟོགས་
དགོས་པ་ཞིག་ཆགས་མེད།
དེ་ལྟ་ནའང་། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དྲི་བ་དེ་དག་ལ་ལན་ཞིག་མ་གནང་བའི་རྒྱུ་མཚན་ལ་འགྲེལ་བཤད་འདྲ་མིན་

523

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགཡོད་པའང་ང་ཚོས་བརྗེད་མི་རུང་། གཅིག་ནི་ཁྱེད་ཀྱིས་བརྗོད་པ་ལྟར་ལམ་ལ་
ཞུགས་པའི་གང་ཟག་ཅིག་ལ་དྲི་བ་དེ་ཚོ་འབྲེལ་བ་མེད་པ་འདི་རེད། སློབ་དཔོན་
མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་ལུང་མ་བསྟན་པའི་དྲི་བ་བཅུ་བཞིའི་སྐོར་ལ་འགྲེལ་བཤད་
ཁྱད་པར་བ་ཞིག་གསུངས་ཡོད། ཁོང་གི་བཞེད་ཚུལ་ལ། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་
འདས་ཀྱིས་ལན་མ་གསུངས་པའི་གནད་འགག་ནི། དྲི་བ་ཞུ་མཁན་གྱི་བློ་རུ་ཡོད་
པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་མཐར་ཐུག་གི་ངོ་བོའི་སྐོར་གྱི་བདེན་འཛིན་དང་ཀུན་སློང་སོགས་ཏེ། དྲི་བ་དེ་ཚོ་འདྲི་དགོས་པའི་རྒྱབ་ལྗོངས་ལ་གཙོ་བོར་ཐུག་ཡོད། དཔེར་
ན། ལུང་མ་བསྟན་པའི་དྲི་བ་གཅིག་ནི་འཆི་བའི་རྗེས་སུ་བདག་ཅིག་ཡོད་མེད་འདི་

ཡིན་པ་དང་། དྲི་བ་ཞུ་མཁན་གྱིས་རྟག་ཅིག་རང་དབང་བའི་བདག་ཅིག་ཡོད་པ་
གཞིར་བཞག་གིས་དྲི་བ་དེ་བཀོད་ཡོད་ཚེ། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་
ཡོད་པར་གསུངས་ན། ཁོའི་སྒྲོ་བཏགས་དེར་བདེན་ཁ་བྱིན་པ་དང་། མེད་པར་
གསུངས་ན་ཁོས་རང་ཉིད་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཁས་མི་ལེན་པར་ཆད་ལྟ་སྨྲ་བའི་དབང་

དུ་འགྲོ་ཉེན་ཆེ། རྒྱུ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ལན་མ་གསུངས་པ་ནི། དྲི་བ་
དེ་ཚོའི་རྒྱབ་ལྗོངས་སུ་ཡོད་པའི་བདེན་འཛིན་དང་འདྲི་སྟངས་ལ་ཐུག་ཡོད།
ཨ་ཐོར།༽ གལ་ཏེ་ང་ཚོས་ནུས་སྟོབས་ཆེ་བའི་བརྟག་དཔྱད་བྱེད་ཐབས་
ཤིག་གི་ངོ་བོ་དང་ཚད་བཀག་ལ་བསམ་གཞིག་ལེགས་པར་མ་བྱས་ཚེ། དེ་ནི་སྡུག་
བསྔལ་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཤིག་ཏུ་འགྱུར་བའི་ཉེན་ཁ་རྒྱུན་དུ་ཡོད། ཚན་རིག་གི་

འཚོལ་ཞིབ་ནི་རང་ངོས་ནས་ཤིན་ཏུ་ལེགས་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་
བསྒྱུར་ནས་ན་བ་དང་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་དུའང་འགྲོ་ཆོག ཚན་རིག་ནི་སྡུག་

524

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབསྔལ་གྱི་འབྱུང་རྐྱེན་ཞིག་ཏུ་མི་འགྱུར་བའི་ལམ་ནས་ང་ཚོས་ཚན་རིག་རྟོགས་
ཐབས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། རྟོགས་སྟངས་འདི་ལ་དོ་སྣང་མི་བྱེད་པར་སྣང་ཆུང་བྱས་
ན། ལེགས་ཕྱོགས་མ་ཡིན་པའི་ནུས་སྟོབས་དང་ཤེས་ཡོན་པ་ཚོས་ཚན་རིག་ལ་

དབང་བསྒྱུར་བྱས་ནས་ཚན་རིག་གི་འཚོལ་ཞིབ་ནི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་དུ་འགྲོ་
སྲིད། བགློ་གླེང་འདི་ལྟ་བུའི་ནང་དུ་ཞུགས་པ་དང་། ཡང་ན་ཚན་རིག་གི་སྐོར་ལ་ལྟ་
བ་མཁྲེགས་འཛིན་བྱེད་པ་ལས་ཤེས་རབ་བཙལ་ན། ད་གཟོད་ང་ཚོར་བརྟག་དཔྱད་དང་འཚོལ་ཞིབ་དེ་ཚོའི་ལེགས་ཕྱོགས་ཀྱི་ནུས་པ་རྣམས་ཕྱིར་འདོན་པའི་གོ་སྐབས་
ལྡན་རྒྱུ་རེད།
ཏཱ་ལའི་བླ་མ།༽སྔོན་མ་ཐེངས་ཤིག་ལ་སློབ་མས་རང་གི་དགེ་རྒན་ལ་དྲི་བ་
ཞིག་དྲིས། དགེ་རྒན་གྱིས་དྲི་བ་དེའི་ལན་མ་ཤེས་པ་དང་། མ་ཤེས་པ་དེ་ནི་སྡུག་
བསྔལ་གྱི་འབྱུང་རྐྱེན་ཞིག་རེད་ཅེས་ལན་བཏབ་པ་རེད། འདིའི་བསྟན་དོན་ནི་ང་

ཚོས་ཤེས་དགོས་པ་དེ་ཡིན།
དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ཡས་མས་ཤིག་ལ་བོད་དུ་ཕེབས་པའི་རྒྱ་གར་

གྱི་སློབ་དཔོན་ཨ་ཏི་ཤས་ཅ་ལག་ཙག་ཙིག་བཟོ་བར་དགའ་མོས་གནང་ཞིང་། ཉིན་
ཞིག་ཁོང་གིས་ཆག་སྐྱོན་བྱུང་བའི་འཇིམ་རྫ་ཞིག་བཟོ་བཞིན་པའི་སྐབས། བོད་པའི་
ཞབས་ཕྱི་པ་ཞིག་གིས་མཐོང་ནས་བླ་མ་རླབས་ཆེན་འདིས་ཅིའི་ཕྱིར་ངལ་རྩོལ་དེ་
འདྲ་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་དྲིས་པ་རེད། ཇོ་བོ་རྗེས་ང་ཚོ་ཚང་མས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གོ་འཕང་འཚོལ་གྱི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ། འདི་ནི་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་ཆ་ཤས་
ཤིག་རེད་ཅེས་ལན་གསུངས་ཡོད།

525

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགང་ཚོ་ནི་སོ་སོ་རང་ཉིད་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ཡིན་པ་དང་། ཆོས་རྣམས་ང་ཚོར་ཡོངས་སུ་བརྟེན་ཞིང་ང་ཚོའི་ཕྲག་ཐོག་ཏུ་ཡོད། དེ་བཞིན་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་
འབྱུང་འགྱུར་ནི་འགྲོ་བ་མི་རང་ཉིད་ཀྱི་ལག་ཏུ་ཡོད་ལ། སྔར་ལས་ལྷག་པའི་ཞི་བདེ་
དང་བདེ་སྐྱིད་ལྡན་པའི་འཛམ་གླིང་ཞིག་བསྐྲུན་པའི་འགན་འཁྲི་ང་ཚོར་ཡོད། ངོས་ཀྱི་
ལྟ་ཚུལ་ལ། འགན་འཁྲི་དེ་ནི་ང་ཚོ་འགྲོ་བ་མི་གཅིག་པུའི་ཕྲག་ཐོག་ཏུ་བབ་ཡོད་པ་
ཞིག་རེད། ངོས་ཀྱིས་ཁྱེད་ཚོ་ཚང་མར་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཐུགས་རྗེ་ཆེ།
ཨ་ཐོར།༽ངས་འདིར་ང་ཚོ་ཚང་མའི་ཚབ་བྱས་ཏེ། ཁྱེད་ཀྱིས་ང་ཚོར་སྣེ་ལེན་གནང་ནས་ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་དང་། དངོས་ཁམས་རིག་པ། འཇིག་རྟེན་ཆགས་
རིག་བཅས་ཀྱི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་ཆེས་ཟབ་ཤོས་ཀྱི་གནད་དོན་ཁག་གི་ཐད་ནས་ང་ཚོ་
དང་ལྷན་དུ་བགྲོ་གླེང་གལ་ཆེན་དེ་དག་གནང་བར་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན། བཀའ་

དྲིན་ཆེ།
****

ལག་རྟགས་སྤྲོད་རེས་དང་བཀའ་དྲིན་ཞུ་རེས་བྱས་ནས་ལྷན་འཛོམས་འདིའི་

དུས་མཐའ་མ་དེ་འདས་ཤིང་། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་ང་ཚོ་གཏམ་བཤད་པ་རེར་
མཛེས་ཤིང་དཀར་བའི་གོས་ཀྱི་ཁ་བཏགས་རིང་པོ་ཞིག་དང་ལྷན་དུ་མཚན་རྟགས་
བཀོད་པའི་ཁོང་གི་དཔེ་དེབ་<<བྱམས་བརྩེའི་ནུས་སྟོབས>>རེ་གནང་སོང་། དེ་
ནས་གླེང་མོལ་ཐུང་ངུ་ཞིག་གི་རྗེས། ཨན་ཏྲོན་གྱིས་ྋགོང་ས་མཆོག་ཨོ་སུ་ཊར་
རེའི་ནང་གི་ཨིན་སི་བྷོ་རི་ཁིར་ཡོད་པའི་ཞིབ་འཇུག་བརྟག་དཔྱད་ཁང་ལ་གདན་

འདྲེན་ཞུས་པ་དང་། ཁོང་གི་མཛད་རིམ་ལ་བལྟས་ནས་ཕྱི་ཟླ་དྲུག་པའི་ཉིན་གསུམ་

526

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགབདམས་སོང་། དེའི་ཕྱིར་བགྲོ་གླེང་འདི་ད་དུང་རྒྱུན་འཁྱོངས་བྱེད་རྒྱུ་རེད།
ང་ཚོའི་བགྲོ་གླེང་གི་ནང་དུ་གླེང་བའི་དྲི་བ་ཁག་ནི། ལོ་སྟོང་ཕྲག་གི་རིང་ལ་

ཚན་རིག་པ་དང་། ལྟ་གྲུབ་སྨྲ་བ། སྒོམ་སྒྲུབ་པ་སོགས་ཀྱིས་གླེང་མྱོང་ཡོད་ཅིང་། དྲི་
བ་དེ་ཚོ་ད་དུང་མུ་མཐུད་ནས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་གླེང་དགོས་པ་ནི་ཐེ་ཚོམ་མེད་པ་
ཞིག་ཡིན། ང་ཚོས་བདེན་དོན་གཞིར་བཞག་ནས་དྲི་བ་དེ་དག་ལ་ལན་འདེབས་པའི་

འབད་བརྩོན་བྱས་པ་མ་ཡིན་པར། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་མཐར་ཐུག་
དང་། ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་རང་བཞིན། ད་དུང་ཇེ་ལེགས་ཡིན་པའི་སང་ཉིན་གྱི་འཇིག་

རྟེན་ཞིག་ཇི་ལྟར་བསྐྲུན་དགོས་པ་བཅས་ལ་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་ཡོད། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་

མཆོག་གིས་གསུངས་པ་ལྟར། གལ་སྲིད་འགན་འཁྲི་ནི་ང་ཚོའི་ལག་ཏུ་ཡོད་ན། ང་
ཚོས་སའི་གོ་ལ་དང་རང་ཉིད་ལ་སྡུག་བསྔལ་ཡང་དུ་གཏོང་བའི་རྟོགས་ཐབས་ཀྱི་
རྣམ་པ་ཁག་ཅིག་དར་སྤེལ་བྱེད་དགོས།
དེང་དུས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་གི་གྲུབ་

དོན་ནི་ངོ་མཚར་ཆེ་ཡང་། ངོ་མཚར་གྱི་གཟི་འོད་དེའི་འོག་ཏུ་ང་ཚོས་ཚན་རིག་གི་

གྲུབ་དོན་དེ་དག་གི་ཤུགས་བསྟན་རྣམས་མ་མཐོང་ན་མི་འགྲིག་པ་དང་། རང་བྱུང་
ཚན་རིག་གི་མཐའ་མཚམས་བཙན་གྱིས་ཕར་དེད་ན། ང་ཚོས་དངོས་གཟུགས་དང་ནུས་ཤུགས། བར་སྣང་དང་དུས། ད་དུང་ཤེས་པ་དང་འཇིག་རྟེན་སོགས་ཀྱི་ལྐོག་ཏུ་
གྱུར་པའི་གནས་རྣམས་རྟོགས་ཐུབ་ཀྱི་རེད། དུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པའི་ནང་དུ་
བྱུང་བའི་འགུལ་ཤུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་དཔེ་གཟུགས་
དཀྱུས་མ་དེ་ངེས་པར་དུ་འདོར་དགོས་ཤིང་། ང་ཚོས་གསར་དུ་རྙེད་བཞིན་པའི་དཔེ་

527

༧ གོང་ས་ ༧ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོགགཟུགས་ནི། ཤིན་ཏུ་ཕྲ་ཞིང་འཛིན་དཀའ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་ཞིག་ཡིན། མྱོང་བའི་

ཕ་རོལ་ཏུ་ལྟོས་མེད་རང་རྐྱ་བའི་དངོས་གཟུགས་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཤིག་

ཡོད་པར་འདོད་ནས་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་པ་ལ་གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་ཀྱིས་ཡང་ཡང་ཕམ་ཉེས་བཏང་ཡོད། ལྟོས་བཅས་ཡིན་པའི་ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་རྣམ་
གཞག་དང་། ཡང་ན་ཐག་སྐུད་རྣམ་གཞག་གིས་རྟག་ཏུ་འཛིན་དཀའ་བའི་དངོས་ཡོད་
གནས་ལུགས་ཀྱི་རྟེན་གཞི་དེ་ང་ཚོར་དམར་རྗེན་དུ་སྟོན་པའི་རེ་བ་བྱེད་པར་ད་དུང་
རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞིག་ལྷག་ཡོད་དམ། ཡང་ན་ང་ཚོས་སྐྱབས་བཅོལ་ས་ནི་སོ་སོའི་མྱོང་

བ་ཡིན་དགོས་པར་གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ། གཅིག་བྱས་ན། དངོས་
ཡོད་སྨྲ་བའི་ལུགས་དང་། ལྟོས་བཅས་སྨྲ་བའི་ལུགས་ཀྱི་བར་དུ་ལམ་དབུ་མ་ཞིག་

འཚོལ་བའི་ནང་དོན་རིག་པའི་ལྟ་གྲུབ་ནི་ཡང་དག་ཅིག་ཡིན་པར་སྣང་ཞིང་། ནུབ་
ཕྱོགས་སུའང་མཁས་པ་སྐོར་ཞིག་གིས་དེ་དང་རྣམ་པ་གཅིག་མཚུངས་ཀྱི་ལམ་ནས་
བསམ་གཞིག་གནང་ཡོད།
བདག་གིས་གྷོད་ཐིའི་སྐད་ཆ་ཡོངས་གྲགས་ཤིག་དྲན་གྱི་འདུག ཁོང་གིས་

བདེན་དོན་ནི་རང་ངོས་ནས་རྣམ་གཞག་ཅིག་ཆགས་ཡོད་ཅེས་གསུངས་ཡོད་པ་དང་། སྐད་ཆ་འདིས་ཡང་དག་པར་མཐོང་བའི་སྣང་ཚུལ་ནི། གོ་རྟོགས་ཀྱིས་སྤྲས་
པའི་རྣམ་གཞག་ཅིག་ཏུ་གྲུབ་ཟིན་པ་སྟོན་གྱི་ཡོད། ང་ཚོས་འཛམ་གླིང་དང་རང་ཉིད་

ལ་ཟབ་ཅིང་ཕྲ་བའི་ལམ་ནས་མངོན་སུམ་དུ་བལྟ་ཐུབ་བམ། ཚན་རིག་གིས་ང་ཚོར་

ཡང་དག་ཏུ་བལྟ་བར་རམ་འདེགས་བྱེད་ཐུབ་ཀྱང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་ངོ་བོ་ཆ་ཚང་བ་
ཞིག་ང་ཚོར་སྣང་བར། ཚན་རིག་གི་ལྟ་བྱེད་ཀྱི་དྭངས་ཤེལ་དེ་རྒྱ་སྐྱེད་དང་ཕུན་སུམ་

528

གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིགཚོགས་པར་གཏོང་དགོས་རྒྱུ་རེད། དཔེ་དེབ་འདིའི་ནང་དུ་བཀོད་པའི་བགྲོ་གླེང་ནི།

དགོས་དམིགས་དེར་ཕྱོགས་པའི་འབད་བརྩོན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཚན་རིག་པ་དང་ལྟ་
གྲུབ་རིག་པ་སྨྲ་བ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་མི་སྣ་དྲུག་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་མཇལ་ཏེ།

ཉིན་ལྔའི་རིང་ལ་དྲི་བ་གང་ཡང་འགོད་ཆོག་པར་མ་ཟད། ལྟ་ཚུལ་ཅི་ཡང་ཕྱིར་འདོན་ཆོག་པའི་རང་དབང་གི་གླེང་མོལ་ཞིག་གནང་ཡོད། འཚོལ་ཞིབ་ལ་དགའ་བའི་གང་
ཟག་ཅིག་ལ་མཚོན་ན། ལྟ་ཚུལ་བརྗེ་རེས་ཀྱི་བགྲོ་གླེང་འདི་ནི་སྤྲོ་བ་འཕེལ་སྤྱད་ཅིག་

ཡིན་ཞིང་། འབྱུང་འགྱུར་གྱི་འཚོལ་ཞིབ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་འདི་ལྟར་འབྱུང་དགོས།། །།

529

དེབ་འདིའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་ཚན་རིག་པའི་མིང་གི་ཤན་སྦྱར་དང་།

མཚམས་སྦྱོར་མདོར་བསྡུས།

གྷ་ལེ་ལེའོ། (Galileo Galilei: 1564 – 1642)
དུས་རབས་བཅུ་དྲུག་པ་ནས་འགོ་ཚུགས་པའི་ཚན་རིག་གི་གསར་བརྗེ་སློང་མཁན་གྱི་ཚན་རིག་པ་གཙོ་བོ་ཞིག་སྟེ། དཔྱད་པའི་ཡུལ་ལ་རྟོག་དཔྱོད་ཀྱིས་ཚོད་སྒམ་བྱས་ནས་རྣམ་གཞག་འཇོག་པ་དང་། དེ་ནས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ངོས་ནས་རྣམ་གཞག་དེར་ཁུངས་སྐྱེལ་བྱེད་པའི་ཚན་རིག་གི་སྤྱི་འགྲོས་གཏན་ལ་ཕབ་ཡོད།
གྷོ་ཌེ་ལི། (Kurt Gdel: 1906 – 1978)
ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་དང་རྩིས་རིག་ལ་ཉམས་ཞིབ་གནང་བའི་ཨ་མི་རི་ཀའི་གཏན་ཚིགས་རིག་པ་སྨྲ་བ་ཞིགགྷོ་ལི་ཌི། (Steven Gould: 1955 –)
ཨ་མི་རི་ཀའི་ཚན་རིག་གི་རྟོག་བཟོ་བརྩམས་སྒྲུང་མཁན་ཞིགགྷོད་ཐི། (Johann Wolfgang von Goethe: 1749 –1832)
འཇར་མན་གྱི་ཚན་རིག་པ་དང་། ཟློས་གར་རྩོམ་མཁན་དང་། སྙན་ངག་པ་གྲགས་ཆེན་ཞིགཁད་ཝུན། (Lord Kelvin: 1824 – 1907)
དབྱིན་ལན་ནས་ཡིན་པའི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཚན་རིག་པ་ཞིག ཕྱོགས་བསྡུས་བྱས་པའི་བརྩམས་ཆོས་པོད་གསུམ་ཙམ་མཆིས།
ཁན་ཏྲི། (Immanuel Kant: 1724 – 1804)
དེང་རབས་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་མི་སྣ་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་པའི་འཇར་མན་གྱི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་སྨྲ་བ་ཞིག་སྟེ། ཁོང་གི་ལྟ་ཚུལ་གྱིས་ད་དུང་ཡང་སྲིད་དོན་གྱི་ལྟ་གྲུབ་དང་། བླང་དོར་རིག་པ། མཛེས་རྟོག་རིག་པ། ཚད་མ་རིག་པ་སོགས་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་པོ་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་པར་བཤད།
ཁེ་ཕི་ལེར། (Johannes Kepler: 1571 – 1630)

བརྡ་ཆད་ཤན་སྦྱར།

530

འཇར་མན་ནས་ཡིན་པའི་གནམ་དཔྱད་རིག་པ་བ་ཞིག་སྟེ། ཚན་རིག་གི་གསར་བརྗེའི་ནང་དུ་མི་སྣ་གཙོ་བོ་ཞིག་དང་། ཁོང་གི་བསམ་བློས་ནེའོ་ཏྲོང་གི་འཐེན་ཤུགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་། ཁོ་ཕར་ནེ་ཁ་སིའི་གནམ་དཔྱད་རིག་པའི་ལྟ་ཚུལ་གཉིས་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་པོ་ཐེབས་ཡོད།
ཁོ་ཕར་ནེ་ཁ་སི། (Nicolaus Copernicus: 1473 – 1543)
ཕོ་ལན་དུ་སྐྱེས་པའི་གནམ་དཔྱད་རིག་པ་བ་ཞིག་སྟེ། ཁོང་གིས་སའི་གོ་ལ་ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ལྟེ་བ་རུ་གཡོ་འགུལ་མེད་པར་གནས་པའི་གནའ་བོའི་འདོད་ཚུལ་བཀག་ནས་ཉི་མ་ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་དཀྱིལ་མར་གཡོ་འགུལ་མེད་པར་གནས་པའི་ལྟ་ཚུལ་བཏོན་པ་དང་། ལ་ལས་ཁོང་ནི་དེང་རབས་ཀྱི་གནམ་དཔྱད་རིག་པའི་སྲོལ་གཏོད་མཁན་དུའང་ངོས་འཛིན་བྱེད།
ཁོམ་ཕི་ཏྲོང་། (Arthur Compton: 1892 – 1962)
ཨ་མི་རི་ཀའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཞིག་སྟེ། ཁོང་གིས་གློག་པར་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ནས་ཁོམ་ཕི་ཏྲོང་གི་འབྲས་བུ་ཞེས་པ་གསར་དུ་རྟོགས་པ་དང་། ཁོམ་ཕི་ཏྲོང་གི་འབྲས་བུ་ནི་གློག་རྡུལ་འཐོར་དུ་འཇུག་སྐབས། ཤུགས་ཚད་མཐོ་བོ་ཡིན་པའི་གློག་ཤུགས་ཁབ་ལེན་གྱི་རླབས་རྒྱུན་གྱི་རིང་ཐང་ལ་འགྱུར་ལྡོག་འབྱུང་བ་དེར་གོ་ཞིང་། ཁོམ་ཕི་ཏྲོང་གི་འབྲས་བུ་འདིས་གློག་ཤུགས་ཁབ་ལེན་གྱི་ཚ་ཟེར་ལ་རླབས་རྡུལ་གཉིས་ཀའི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པ་ར་སྤྲོད་བྱས་ཡོད།
འཇམ་མི་སི། (William James: 1842 – 1910)
ཨ་མི་རི་ཀའི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྨྲ་བ་ཞིག་དང་། སྦྱོར་དངོས་སྨྲ་བ་ཞེས་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་སྲོལ་གཏོད་པ།
འཇོན་བྷད་ལི། (John Stewart Bell: 1928 – 1990)
དབྱིན་ལན་ནས་ཡིན་པའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཞིག ཁོང་གིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་བྷད་ལིའི་སྤྱི་འགས་ ྲོཞེས་པ་ནི། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ལུགས་ཀྱི་ནང་དུ་མངོན་མེད་འགྱུར་གཞིའི་རྣམ་གཞག་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱི་འགྲོས་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པར་བཤད།
ཐོ་མ་སི། (Thomas Young: 1773 – 1829)
དབྱིན་ལན་གྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་དང་སྨན་པ་ཞིགཌེ་ཁར་ཌི། (Ren Descartes: 1596 – 1650)
ཧཕ་རན་སི་ནས་ཡིན་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་དང་རྩིས་རིག་སྨྲ་བ་ཞིག་སྟེ། དེང་རབས་ནུབ་ཕགས་ ྱོ ཀྱི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་མེས་པོ་རུ་གྲགས་ཡོད།
ནེ་ལི་སི་བྷོར། (Niels Henrik David Bohr: 1885 – 1962)

བརྡ་ཆད་ཤན་སྦྱར།

531

ཌམ་མ་ཁི་ནས་ཡིན་པའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཞིག་སྟེ། རྡུལ་ཕྲན་གྱི་བཀོད་པ་དང་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པ་གཉིས་ཀའི་ཕྱོགས་སུ་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་མཛད་རྒྱས་ཆེན་པོ་བཞག་ཡོད་པར་བཤད།
ནེའོ་ཏྲོང་། (Isaac Newton: 1642 – 1727)
དབྱིན་ལན་དུ་སྐྱེས་པའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་དང་རྩིས་རིག་སྨྲ་བ་གྲགས་ཆེན་ཞིག་སྟེ། འཐེན་ཤུགས་དང་འགུལ་བསྐྱོད་སོགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ལ་གསལ་བཤད་བྱས་ཤིང་། འོད་སྣང་རིག་པར་རྨང་གཞི་བཙུགས་པར་མ་ཟད། རྩིས་རིག་གི་ནང་དུ་རྩིས་ཐབས་གསར་པའང་གསར་གཏོད་གནང་།
ཕི་ལ་ཊོ། (Plato: 428? – 347 bc)
ནུབ་ཕགས་ ྱོ ཀྱི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་སལ་རྒྱུན་ནང་ཤུགས་རྐྲོྱེན་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་གནའ་བོའི་གྷི་རེ་སིའི་བསམ་བློ་བ་ཞིག་སྟེ། སོར་ཀི་རེ་ཏྲེ་སིའི་སློབ་མ་དང་ཨ་རི་སི་ཏྲོ་ཏྲལ་གྱི་སློབ་དཔོན་ཡིན།
ཕི་ལན་ཁི། (Max Planck: 1858 – 1947)
ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཐོག་མར་གསར་གཏོད་བྱེད་མཁན་གྱི་འཇར་མན་གྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཞིགཕེ་ནོད། Giuseppe Peano: 1858 – 1932)
དབྱི་ཏྲ་ལེ་ནས་ཡིན་པའི་རྩིས་རིག་སྨྲ་བ་གལ་ཆེན་ཞིགཕོ་རྡོ་སི་ཀེ (Boris Yakovlevich Podolsky: 1896 – 1966)
ཨ་མི་རི་ཀའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཞིག་སྟེ། ཁོང་གིས་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་དང་རོ་སིན་གཉིས་དང་ལྷན་དུ་རླབས་རྒྱུན་གྱི་རྩོལ་བའི་འདྲེས་འཛིངས་ཀྱི་ཐོག་ལ་ཞིབ་འཇུག་གནང་ཡོད།
ཕོ་ལན་ཡེ། (John Charles Polanyi: 1929 –)
རྫས་འགྱུར་སྐབས་ཀྱི་རྡུལ་ཕྲན་གྱི་འགུལ་བསྐྱོད་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་མཁན་གྱི་རྫས་འགྱུར་རིག་པ་བ་ཁ་ན་ཊ་ནས་ཡིན་པ་ཞིགབྷད་ཁམ། (Francis Bacon: 1561 – 1626)
དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་ལྟ་བ་རྩ་འཛུགས་བྱེད་མཁན་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་པའི་དབྱིན་ཡུལ་གྱི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་སྨྲ་བ་ཞིགབྷི་རོ་ནོར། (Giordano Bruno: 1548? - 1600)
ཡེ་ཤུའི་ཁྲིམས་ཞིབ་ཁང་གིས་ལོ་བརྒྱད་ལ་བཙོན་ཁང་དུ་འདྲི་གཅོད་བྱས་ཏེ། ཆོས་ལོག་པའི་ཉེས་པ་ཁས་ལེན་དུ་འཇུག་ཐབས་བྱས་ཀྱང་མ་ཐུབ་པར་མཐའ་མར་གསོན་སྲེག་བྱས་པའི་རིག་གསར་བསྐྱར་དར་གྱི་རང་དབང་གི་བསམ་བློ་བ་ཞིག

བརྡ་ཆད་ཤན་སྦྱར།

532

བྷི་རོ་ཝར། (Luitzen Egbertus Jan Brouwer: 1881 – 1966)
ཧོར་ལན་ནས་ཡིན་པའི་རྩིས་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་སྨྲ་བ་ཞིགབྷོ་ལེ། (George Boole: 1815 – 1864)
དབྱིན་ལན་ནས་ཡིན་པའི་རྩིས་རིག་དང་གཏན་ཚིགས་རིག་པ་སྨྲ་བ་ཞིག ཁོང་གིས་གསར་གཏོད་བྱས་པའི་བྷོ་ལེའི་དབྱིབས་རྩིས་རིག་པ་ནི་དེང་དུས་ཀྱི་གློག་ཀླད་འཆར་འགོད་ལ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པར་བཤད།

བྷོད་མི། (David Bohm: 1917 – 1992)
ཨ་མི་རི་ཀའི་རྣམ་གཞག་སྨྲ་བའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཞིག་སྟེ། དངོས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་དང་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ། དབང་རྩའི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་སོགས་ལ་ཤེས་རགས་གསར་པའི་ལེགས་སྐྟོྱེས་ཕུལ་བའི་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ཚན་རིག་པ་གལ་ཆེན་ཞིགམ་ལོ་སི། (tienne Louis Malus: 1775 – 1812)
ཧཕ་རན་སི་ནས་ཡིན་པའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་དང་འཆར་འགོད་པ་ཞིག ཁོང་གིས་འོད་སྣང་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་གི་སྐོར་ལ་ཉམས་ཞིབ་གནང་ནས་འབྲས་བུ་ཆེན་པོ་ཐོན་ཡོད་པར་བཤད།
མད་ཁི་སིན། (Albert Abraham Michelson: 1852 – 1931)
ཨ་རི་ནས་ཡིན་པའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གི་ཉམས་ཞིབ་གཙོ་བོ་ནི་འོད་ཀྱི་མྱུར་ཚད་ལ་ཚད་འཇལ་བྱས་པ་དེ་ཡིན་པ་དང་། ཕྱི་ལོ ༡༩༠༧ ལོར་དངོས་ལུགས་ཀྱི་ནོར་བྷེལ་གཟེངས་རྟགས་ཐོབ་འདུགམད་གྷད་ལིན། (Ferdinand Magellan: 1480? – 1521)
སའི་གོ་ལར་སྐོར་ར་བྱེད་མཁན་ཐོག་མ་སྟེ། སི་པན་ནས་ཡིན་པའི་དེད་དཔོན་ཞིགམར་ཁེ་སི་ཝེ་ལི། (James Maxwell: 1831 – 1879)
དབྱིན་ལན་དུ་སྐྱེས་པའི་རྣམ་གཞག་སྨྲ་བའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཞིག ཁོང་གིས་གློག་དང་ཁབ་ལེན་སོགས་དང་འབྲེལ་བའི་ཞིབ་འཇུག་གི་རྒྱུ་ཆ་རྣམས་སྤྱི་མཐུན་གྱི་རྣམ་གཞག་ཅིག་གི་ནང་དུ་ཕྱོགས་བསྡུས་མཛད་ནས་གློག་ཤུགས་ཁབ་ལེན་གྱི་རྣམ་གཞག་གསར་གཏོད་བྱས་ཤིང་། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ནང་དར་བའི་ལྟོས་གྲུབ་དང་། ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་གཉིས་ལའང་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐེབས་ཡོད་པར་བཤད།
མོད་ལད། (Edward Williams Morley: 1838 – 1923)
ཨ་མི་རི་ཀའི་ཚན་རིག་པ་ཞིག་སྟེ། སྲོག་རླུང་གི་རྡུལ་ཕྲན་གྱི་བརྗིད་ཚད་ལ་ཚད་འཇལ་བྱས་ཤིང་། མད་

བརྡ་ཆད་ཤན་སྦྱར།

533

ཁི་སིན་དང་ལྷན་དུ་འོད་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་གྲགས་ཆེན་ཞིག་གནང་ཡོད།
ཝད་ཊི་ཧད་ཌི། (Alfred North Whitehead: 1861 – 1947)
དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་དང་རྩིས་རིག་སྨྲ་བ་གཙོ་བོ་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་པའི་དབྱིན་ཡུལ་གྱི་མཁས་དབང་ཞིགཝད་བྷར། (Max Weber: 1864 – 1920)
འཇར་མན་གྱི་དཔལ་འབྱོར་རིག་པ་སྨྲ་བ་དང་སྤྱི་ཚོགས་ལོ་རྒྱུས་སྨྲ་བ་ཞིགཝེ་ནར། (Eugene Paul Wigner: 1902 – 1995)
ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་། ཉིང་རྡུལ་གྱི་ནུས་པ་ཕྱིར་འདོན་པའི་ཕྱོགས་སུ་མཛད་རྗེས་ཆེ་བའི་ཨ་མི་རི་ཀའི་དངོས་ཁམས་ཚན་རིག་པ་ཞིགཝེ་སི་ཁོད་ཕི། (Victor Frederick Weisskopf: 1908 – 2002)
རྡུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆ་གསར་གཏོད་ཀྱི་ལས་གཞིའི་ནང་དུ་ཞུགས་ནའང་། ཕྱིས་སུ་དེ་བཀག་སྡོམ་གྱི་དོན་དུ་ལས་འགུལ་སྤེལ་བའི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་སྨྲ་བ་ཞིགཡེ་ཌི་མན་ཌི། (Edmund Husserl: 1859 – 1938)
དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་སྣང་ཚུལ་རིག་པ་སྲོལ་བཏོད་གནང་ཞིང་། འཇར་མན་ནས་ཡིན་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་དང་རྩིས་རིག་སྨྲ་བ་ཞིགཡོ་ཁི་ལེ་ཌི། (Euclid: 300 bc)
གནའ་བོའི་གྷི་རེ་སིའི་རྩིས་རིག་སྨྲ་བ་ཞིག་སྟེ། ཁོང་གི་བརྩམས་ཆོས་ཁག་ཅིག་ནི་ད་དུང་ཡང་མཐོ་འབྲིང་གི་སློབ་དེབ་ཏུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པར་བཤད།
ར་སད། (Bertrand Russell: 1872 – 1970)
དབྱིན་ཡུལ་ནས་ཡིན་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་དང་རྩིས་རིག་སྨྲ་བ་ཞིག་སྟེ། ཁོང་གིས་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་དཔྱད་པ་གཙོ་བོར་བཟུང་བ་དེས་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་འཕེལ་རྒྱས་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐེབས་ཡོད།
རེ་ཆན་བྷ་ཧི། (Hans Reichenbach: 1891 – 1953)
འཇར་མན་གྱི་ཚན་རིག་གི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་སྨྲ་བ་ཞིག་སྟེ། ཚན་རིག་གི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་དར་འཕེལ་ཞེས་པའི་བརྩམས་ཆོས་སོགས་འདུགརོ་སན་ཧཕི་ཌི། (Lon Rosenfeld: 1904 – 1974)
ནེ་ལི་སི་བར་དང་མཉམ་འབྷོྲེལ་གྱིས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་མང་བའི་བྱོྷེལ་རྗམ་གྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཞིག

བརྡ་ཆད་ཤན་སྦྱར།

534

རོ་སིན། (Nathan Rosen: 1909 – 1995)
ཕིན་རིན་སི་ཏྲོམ་ཆེ་མཐོའི་ཉམས་ཞིབ་ཁང་དུ་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱི་ལག་གཡོག་བྱས་མྱོང་བའི་ཚན་རིག་པ་ཞིག་སྟེ། ཁོང་དང་ཨ་ཡིན་སི་ཐན་དང་ཕོ་རྡོ་སི་ཀེ་གསུམ་གྱིས་ཡེ་ཕེ་ཨར་གྱི་འགལ་བ་ཞེས་པའི་བསམ་བློའི་ཚོད་ལྟ་དེ་བསྐྲུན་ཡོད།
ལཱ་ཕི་ལད་སེ། (Pierre Simon de Laplace: 1749 – 1827)
ཧཕ་རན་སི་ནས་ཡིན་པའི་གནམ་དཔྱད་རིག་པ་བ་དང་རྩིས་རིག་སྨྲ་བ་ཞིག ཁོང་གིས་ནེའོ་ཏྲོང་གི་འཐེན་ཤུགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གཞིར་བཞག་ནས་ཉི་མའི་ཁྱིམ་རྒྱུད་ནང་ཡོད་པའི་རྒྱུ་སྐར་ཀྱི་འགུལ་བསྐད་ྱོལ་གསལ་བཤད་ལེགས་པར་བྱས།
ལོད་ཀི (John Locke: 1632 – 1704)
དབྱིན་ཡུལ་ནས་ཡིན་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་སྨྲ་བ་ཞིག་སྟེ། བློ་འབྱེད་དུས་སྐབས་ཀྱི་བསམ་བློ་བ་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱེད།
ཤི་རོད་ཏྲིན་གར། (Erwin Schrdinger: 1887 – 1961)
རླབས་རྒྱུན་གྱི་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་དང་གློག་རྡུལ་གྱི་རྣམ་འགྱུར་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་པའི་རླབས་རྒྱུན་གྱི་མཚུངས་རྩིས་གཉིས་གཏན་ལ་ཕབ་མཁན་ཨོ་སུ་ཊར་རེ་ནས་ཡིན་པའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཞིགཧ་བྷོལ། (Edwin Hubble: 1889 – 1953)
ཨ་མི་རི་ཀའི་གནམ་དཔྱད་རིག་པ་བ་ཞིག་སྟེ། དགུ་ཚིགས་སྐྱ་མོ་ལས་གཞན་པའི་དགུ་ཚིགས་གསར་རྙེད་བྱས་ནས་ཚན་རིག་གི་འཇིག་རྟེན་གྱི་གོ་རྟོགས་དེ་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱས་པར་མ་ཟད། ང་ཚོའི་འཇིག་རྟེན་འདི་རྒྱ་སྐྱེད་བཞིན་པའང་བསྟན་ཡོད།
ཧན་སན་བྷ་ཀི (Werner Heisenberg: 1901 – 1976)
འཇར་མན་གྱི་ཁོན་ཏྲོམ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་མཁས་དབང་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། གསར་བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་རྩ་འཛིན་གལ་ཆེན་ཞིག་སྟེ། ངེས་མེད་ཆོས་ཉིད་ཅེས་པ་གསར་དུ་རྟོགས་ནས་ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པའི་དར་རྒྱས་ལ་ཤན་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐེབས་ཡོད་པར་བཤད།
ཧེའོ་མི། (David Hume: 1711 – 1776)
ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྟེ། དོགས་འཇུག་སྨྲ་བ་དང་མངོན་སུམ་སྨྲ་བ་གཉིས་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱས་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་པོ་ཐེབས་པའི་དབྱིན་ཡུལ་གྱི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་བ་དང་ལོ་རྒྱུས་སྨྲ་བ་ཞིགཧོ་ཁི། (Robert Hooke: 1635 – 1703)

བརྡ་ཆད་ཤན་སྦྱར།

535

ལྡེམ་ལྕུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་ཞིབ་འཇུག་གནང་བའི་དབྱིན་ཡུལ་གྱི་ཚན་རིག་པ་ཞིགཧཕ་ར་ཌད། (Michael Faraday: 1791 – 1867)
དབྱིན་ཡུལ་ནས་ཡིན་པའི་དངོས་ལུགས་དང་རྫས་སྦྱོར་རིག་པ་བ་ཞིག་སྟེ། དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་གློག་ཤུགས་ཁབ་ལེནགྱི་ཤེས་རྟོགས་ལ་རྨང་གཞི་བཏང་བ་དང་། ཁོང་གི་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་རྐྱེན་པས་འཕྲུལ་ལས་ཀྱི་ནང་དུ་གློག་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་ལམ་སྲོལ་ཕྱེས་ཡོད།
ཧཕེ་མན། (Richard Feynman: 1918 – 1988)
འོད་ཀྱིས་རྡུལ་ཕྲན་དང་། རྡུལ་ཕྲན་གྱི་གློག་རྡུལ་ལ་འབྲེལ་བ་ཇི་ལྟར་བྱེད་པར་ཞིབ་འཇུག་གནང་ནས་ནོར་བྷེལ་དངོས་ལུགས་ཀྱི་གཟེངས་རྟགས་ཐོབ་མྱོང་བའི་ཨ་མི་རི་ཀའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཞིགཨ་ཡིན་སི་ཐན། (Albert Einstein: 1879 – 1955)
འཇར་མན་དུ་སྐྱེས་པའི་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ཚན་རིག་པ་སྙན་གྲགས་ཆེ་ཤོས་ཤིག་སྟེ། འཐེན་ཤུགས་དང་འགུལ་ཤུགས་སོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་པར་ཐུན་མོང་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གཉིས་གཏན་ལ་ཕབ་ཡོད།
ཨ་རི་སི་ཏྲོ་ཏྲལ། (Aristotle: 384 BC – 322 BC)
གནའ་བོའི་གྷི་རེ་སིའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་སྨྲ་བ་ཞིག་སྟེ། ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་སྲོལ་འབྱེད་མཁན་གྱི་མི་སྣ་གཙོ་བོ་གསུམ་གྱི་ནང་གི་གཅིག་ཡིན།

536

བརྡ་ཆད་ཤན་སྦྱར།

afterglow ཤུལ་འོད།
anthropocentrism མི་གཙོ་རིང་ལུགས།
astrophysics གནམ་རིག་དངོས་ཁམས་རིག་པ།
black hole བུ་ག་ནག་པོ།
billiards སྟེགས་གྲུབ།
Brownian motion བྷི་རོན་གྱི་འགུལ་སྐྱོད།
cellular biology ཕྲ་ཕུང་སྐྱེ་དངོས་རིག་པ།
Centigrade བརྒྱ་ཟུར།
child galaxy ཁྱེའུ་དགུ་ཚིགས།
chronon དུས་མཐའ།
Classic physics སྔ་རབས་ཀྱི་དངོས་ལུགས།
closed space ཁ་ཟུམ་པའི་བར་སྣང་།
circuit གློག་གི་སྐོར་ལམ།
column ཀ་ཐིག
continuum theory རྒྱུན་མཐུད་ཀྱི་རྣམ་གཞག
correspondence theory ཆ་མཐུན་གྱི་རྣམ་གཞག
cortex དྲ་སྐྱི།
cosmology འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག
curvature of space-time བར་སྣང་དུས་ཀྱི་གུག་ཆ།
dark matter བེམ་ནག

བརྡ་ཆད་ཤན་སྦྱར།

537

Delayed-choice experiment ཕྱི་འགྱང་གདམ་ཀའི་ཚོད་ལྟ།
determinism གཏན་ཁེལ་སྨྲ་བ།
discrete theory རྒྱུན་ཆད་ཀྱི་རྣམ་གཞག
distributive law མཚུངས་འབྲས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད།
double-split experiment ཧྲག་བར་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཚོད་ལྟ།
electrochemical event གློག་སྐུལ་རྫས་སྦྱོར་གྱི་བྱུང་བ།
electron གློག་རྡུལ།
element གཞི་གྲངས།
emergent property མངོན་ཐོན་གྱི་ཁྱད་ཆོས།
enlightenment བློ་འབྱེད།
entanglement འདྲེས་འཛིངས།
field theory ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་རྣམ་གཞག
formal logic རྟགས་མཚོན་གྱི་གཏན་ཚིགས།
frequency ཟློས་ཕྱོད།
glass prism འཇའ་ཤེལ།
galaxy དགུ་ཚིགས།
galaxy cluster དགུ་ཚིགས་ཀྱི་ཚང་ཚིང་།
genetics རིགས་རྒྱུན་ཚན་རིག
hidden variable theory མངོན་མེད་འགྱུར་གཞིའི་རྣམ་གཞག
humanism མི་ཆོས་རིང་ལུགས།
hydrogen ཡང་རླུང་།
individualism སྒེར་དོན་རང་ལུགས།
inertia འགྱུར་འགོག
intuitionistic logic ཚོར་རྟོགས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས།
isotropy ཁ་ཕྱོགས་ལྟོས་མེད།
law of conservation of energy ནུས་ཤུགས་ཉེར་ཚགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད།
mass གདོས་ཚད།

བརྡ་ཆད་ཤན་སྦྱར།

538

matrix ལིང་ཚེ།
mechanics འགུལ་ཤུགས་རིག་པ།
metasystem རང་འཛིན་སྒྲིག་གཞི།
molecule ངོ་བོ་འཛིན་པའི་གྲུབ་རྫས།
natural history སྐྱེ་ཁམས་རིག་པ།
naturalism རང་བྱུང་སྨྲ་བ།
neutron བར་རྡུལ།
Neutrinos བར་རྡུལ་ཆུང་བ།
Neutron star བར་རྡུལ་སྐར་མ།
nuclear reactor ཉིང་རྡུལ་ནུས་ཐབ།
nominalism བྱེ་བྲག་སྨྲ་བ།
nonlocality གནས་གཞི་མེད་པ།
North Sea བྱང་མཚོ།
orbital སྐོར་ལམ།
objectivism ཕྱི་དོན་སྨྲ་བ།
optical physics འོད་སྣང་གི་དངོས་ཁམས་རིག་པ།
optics འོད་སྣང་རིག་པ།
particle chamber རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཁང་།
phenomenology སྣང་ཚུལ་རིག་པ།
photoelectric effect འོད་གློག་གི་འབྲས་བུ།
photon འོད་རྡུལ།
polarizer སྣེ་འགྱུར་གཏོང་ཆས།
point གནས་ཚེག
point mass གནས་ཚེག་གི་གདོས་ཚད།
positivism དངོས་དོན་སྨྲ་བ།
posteriori position རྗེས་འབྲེལ་གྱི་ལངས་ཕྱོགས།
pragmatism སྦྱོར་དངོས་སྨྲ་བ།

བརྡ་ཆད་ཤན་སྦྱར།

539

primary quality རྩ་བའི་ཁྱད་ཆོས།
primary notion རྩ་བའི་དོན་སྤྱི།
priori position སྔ་འབྲེལ་གྱི་ལངས་ཕྱོགས།
proton ཕོ་རྡུལ།
Quantum eraser ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སུབ་བྱེད།
quantum mechanics ཁོན་ཏྲོམ་འགུལ་ཤུགས་རིག་པ།
quantum superposition ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་གནས་སྟེང་མ། Quantum teleportation ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་འཕོ་བརྒལ།
quantum theory ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག
quantum vacuum ཁོན་ཏྲོམ་གྱི་སྟོང་དབྱིངས།
quintessence ཉིང་རྫས།
radio wave གློག་འཕྲིན་རླབས་རྒྱུན།
realism དངོས་ཡོད་སྨྲ་བ།
receptor སྣེ་ལེན་པ།
secondary qaulity ཞར་བྱུང་གི་ཁྱད་ཆོས།
relativism ལྟོས་བཅས་སྨྲ་བ།
relativity ལྟོས་གྲུབ་རིག་པ།
radioactive dating འགྱེད་འཕྲོའི་ཚེས་འཇལ།
relativism ལྟོས་བཅས་སྨྲ་བ།
set theory གྲངས་ཚན་གྱི་རྣམ་གཞག
size བོངས་ཚད།
space-time བར་སྣང་དུས།
subjective randomness ཡུལ་ཅན་གྱི་ཐོལ་བྱུང་།
spiral galaxy གཅུས་འཁོར་གྱི་དགུ་ཚིགས།
spiritualism ཆོས་སེམས་སྨྲ་བ།
square root རང་སྒྱུར་རྩ་གྲངས།
subjectivism ཡུལ་ཅན་སྨྲ་བ།

བརྡ་ཆད་ཤན་སྦྱར།

540

supernova སྐར་ཆེན་གས་ཐོར།
theologian ཆོས་ལུགས་རིག་པ་སྨྲ་བ།
theorem ངེས་སྲོལ།
unified theory གཅིག་ཏུ་བསྒྲིལ་བའི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་རྣམ་གཞག
wave polarization རླབས་རྒྱུན་གྱི་སྣེ་འགྱུར།

གསལ་བཤད།

ཕྲན་གྱིས་བསྒྱུར་བའི་དཔེ་དེབ་གཞན་རྣམས་ཀློག་འདོད་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་གློག་འཕྲིན་ཁ་བྱང་

the.stepingstone@gmail.com ཐོག་འབྲེལ་བ་གནང་རོགས།

༡ རྡུལ་ཕྲན་གཅིག་ཁོ་ནའི་སྟེང་གི་འཇིག་རྟེན།
༢ སེམས་དང་ཚེ་སྲོག
༣ ཤར་ནུབ་ཀྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་བགྲོ་གླེང་།
༤ འཕྲང་དུ་ལུས་པའི་སེམས་ཀྱི་གནས་བབ།
༥ གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་། འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག
༦ གནའ་བོའི་ཤེས་རབ་དང་། དེང་གི་འཇིག་རྟེན།

541

པར་བྱང་སྨོན་ཚིགརྣམ་གྲོལ་ཞི་བའི་རྒྱ་མཚོར་རོ་གཅིག་ཏུ།།

གཞོལ་བའི་མཐའ་ཡས་ཆོས་ཚུལ་དལ་འབབ་ཀླུང༌།།ཚིག་གི་གཟེགས་མ་རེས་ཀྱང་དུག་གསུམ་གྱི། །
དྲི་མ་ཡོངས་འཁྲུད་ལེགས་བཤད་བདུད་རྩི་འདི།།
དཔར་དུ་བསྐྲུན་པའི་རྣམ་དཀར་ཕུང་པོའི་མཐུས།།

ཡང་དག་ཆོས་ཀྱི་སྒོ་མོ་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱ།།
གདངས་ཏེ་རྒྱུད་ལྔའི་འགྲོ་བ་མ་ལུས་པ།།
ངེས་ལེགས་ནོར་བུའི་མཛོད་ལ་དབང་འབྱོར་ཤོག །ཅེས་འཛམ་གླིང་ཡངས་པའི་ཁྱོན་ལ་འཚེ་མེད་ཞི་བའི་ལམ་སྟོན་རྣམ་འདྲེན་
ཤཱཀྱ་སེངྒེའི་རིང་ལུགས་སྒོ་ཀུན་ནས་རྒྱས་པ་སོགས་འཕྲལ་ཡུན་ལེགས་ཚོགས་དུ་
མའི་ཆེད་དུ་དམིགས། ནང་བསྟན་གྲུབ་མཐའ་རིས་མེད་ཀྱི་གསུང་རབ་དག་དཔར་དུ་
བསྐྲུན་དང་བསྐྲུན་འགྱུར་གང་ལའང་སྦྱར་ཆོག་པའི་དགེ་བསྔོའི་སྨོན་ཚིག་ཏུ་ཤཱཀྱའི་

དགེ་སྦྱོང་ཆོས་སྨྲ་བ་ངག་དབང་བློ་བཟང་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོས་སྦྱར་བའོ། །